

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

IOANNES LYDUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVII.

CAROLI BENEDICTI HASE
P R O L O G U S
IN LIBRUM IOANNIS LYDI
DE MAGISTRATIBUS ROMANIS,
SIVE
C O M M E N T A R I U S
DE IOANNE LAURENTIO PHILADELPHENO LYDO
EIUSQUE SCRIPTIS.

P. I
ed. Paris.

COMMENTARII CONSPECTUS ET SUMMA.

1. *Institutum commentarii et partitio.*

Sectio 1. De Ioannis Lydi vita.

2. *Ioannis Laurentii Lydi ortus, et quo pacto rem publicam capessiverit.* 3. *Lydi senectus calamitosa.* 4. *Lydi scripta supposita vel deperdita.* 5. *Lydi scripta genuina quae exstant: 1) liber de Mensibus, 2) liber de Magistratibus Romanis, 3) liber de Ostentis.*

Sectio 2. Fata scriptorum Lydi medio aevo.

6. *Liber de Ostentis a Theophylacto Simocatta laudatus, a Beda Venerabili partim Latine versus.* 7. *quare saeculis 7 et 8 plerique interceiderint Lydi codices.* 8. *Photii patriarchae testimonium de Lydo.* 9. *quare asperius de Lydo Photius.* 10. *Leonis Sapientis testimonium.* 11. *Latina versio huius loci emendata.* 12. *Constantini Porphyrogenetae testimonium de Lydo.* 12. *Suidae testimonium.* 13. *testimonium scholiastae Veneti,* 14. *Codini.* 15. *an Ioannes Scylitza egerit de Lydo nostro.*

Sectio 3. Fragmenta scriptorum Lydi ante inventionem codicis Caseolini in bibliothecis passim exstantia.

16 et 17. *Epitome maior libri de Mensibus quot in codicibus exstet.* 18. *epitome minor.* 19. *fragmenta quattuor libri de Ostentis. horum duo edita,* 20. *altera duo Graece inedita.* 21. *fragmentum unum libri de magistratibus, idque dubium.*

Sectio 4. Qui editionem horum fragmentorum adhuc aggressi sint.

22. *Ioannes Meursius, Ianus Rutgersius, 23. Leo Allatius, 24. Iosephus de Iulii, 25. Ioannes de Burigny, Nicolaus Schow. 26. ambas epitomas libri de Mensibus et secundum fragmentum libri de Ostentis edita ex apographo Schowiano. 27. suspiciones ad loca quaedam huius editionis.*

Sectio 5. De codice Caseolino atque de hac editione operis de magistratibus.

28. *Quo insperato casu codex Caseolinus in Graecia apud Cpolim sit repertus. 29. quare non statim sit publici iuris factus. 30. mors Villoisonis, cui delata erat Lydi editio. 31. liber de Magistratibus impendio et magnificentia viri illustris de Choiseul editus. 32. origo codicis Caseolini. 33. descriptio codicis Caseolini. 34. de eodem, et ex quali codice ductus sit. 35. condicio hodierna codicis Caseolini. 36. editio libri de Ostentis ex eodem codice promissa.*

1 Quod iam dudum percerebuit non modo in Gallia sed in Germania quoque et in tota paene Europa literata, fore ut Ioannis Lydi inedita adhuc opera ex vetusto codice Cpoli deportato in lucem prodirent, quodque et probatum maxime a viris doctis compluribus est et optatum, id nunc praestatur. cumque vir ille nobilissimus, cui ea opera inventionis iure propria sunt facta quique illa nunc vulganda curat, rogavisset adolescentem literarum Graecarum studiosissimum, Dominicum Fuss, ut textum huius operis quam diligentissime corrigeret Latinaque interpretatione illustraret, pergratum mihi accidit ut ex mea quoque facultate aliquid in hoc opus conferre nomenque meum tam laudabili incepto ascribere possem. electus enim a codicis domino eas partes suscepi, ut praefarer quae lectores scire maxime referret. quare quae in mentem veniebant cum librum perlegissem, ea scriptura persequi et in quinque partes dispertire coepi. harum primam tribui historiae auctoris, secundam fati scriptorum Lydi medio aevo, tertiam elencho fragmentorum eius passim in bibliothecis exstantium. in quarta dixi qui quippiam eius ediderint vel instituerint edere; in quinta quo insperato casu opera eius in Graecia nuper reperta sint inque Gallia nunc vulgari coepta. a Lydi vita igitur, ut praepositum est, ordiar, si prius tamen lectores oravero ut patiantur non solum magistratum di-

gnitatumque nova nomina, sed vocabula etiam cadentis facentive latinitatis (quibus nunc ideo utimur quod iis nullum fere apud probatos auctores prorsus respondeat) a me quoque, ne cui videar in verbis esse curiosior, hic duntaxat, ubi nihil periculi est, tanquam propria et usitata usurpari.

Tametsi de vita quidem auctoris brevior esse potero, quod 2
 quae ad se pertinerent, ea in libro de Magistratibus fuisse ipse P. III
 persecutus est. ideo relegatis studiosis Lydi ad librum illum
 adque *Indicem rerum et verborum*, hic summas rerum tantummodo capitulatim attingam, maxime, quantum fieri potest in re spinosa, temporum ratione constituta, ex Huberti Giphani Commentar. de Iustiniano imp. Noribergae 1640, 12, p. 178 sqq; Aegidii Perrini Vita Iustiniani Paris. 1576, 8; Harduini Numismatibus saeculi Iustiniani in Opp. Var. Amstelod. 1733, fol. p. 461 — 547; inprimis vero ex Io. Petri de Ludewig Vita Iustiniani Magni, Halae Salicae 1731, 4, Francisci Balduini Iustiniano sive de Iure novo Commentariorum libris 4, Halae 1728, 8, et ex Nicolai Alemanni excursu de Praefectorum Praetorio sub Iustiniano temporibus, in notis ad ed. Historiae arcanae Procopii Lugdun. 1623, fol. p. 95 — 98; qui recusatus est in ed. Reg. Procopii tom. 2 parte poster. p. 159—161.

IOANNES igitur *Laurentius*, a patria *Lydus* dictus, quod cognomen apud scriptores fortuito magis quam ratione invaluit, natus est Philadelphiae in Asia proconsulari, Fl. Longino Fl. Fausto Iunioris VV. CC. coss., anno a Christo nato 490; parentibus, p. IV
 quantum conici potest, inter municipales suos locupletibus et generosis. primo et vigesimo aetatis anno, Christi 511, Felice Gallo Fl. Secundiano (ut fortasse scribendum est pro Secundino in P. Relandi Fastis, Traiect. Bat. 1715, 8, p. 679, itemque apud reliquos eum consequentes: Lydus certe, de Magistrat. 3 26 p. 218 22, habet *Σκοννδισαροῦ*) coss. Cpolin demigravit, inque sacro palatio inter memoriales esse coepit, et quod tum otio abundabat, philosophiae praeceptore uti Agapio Atheniensi, Procli discipulo; de quo Suidas ed. Kuster. t. 1 p. 22. neque diu tamen mansit in hoc statu. etenim per idem tempus Anastasius imperator praefectum praetorio iussit Zoticum Philadelphenum; cuius persuasus et inductu aliam in re publica viam secutus est, inchoatis quidem tam prosperis ut in cohortem sive officium patroni

receptus circa annum 512, ut videtur, celeriter non ad notarios modo praefecturae perveniret sed ad pecunias etiam permagnas, solidosque aureos conficeret e munere suo unius anni spatio ad mille; idque iuste ac legitime, quemadmodum ipse asseverat

p. v 3 27 p. 219 19. nec minus commode ei cecidit quod in eodem officio tum agebat patruelis eius Ammianus, cuius consiliis atque officiis et alias saepe usus est et maxime in ducenda uxore tum copiosa (dotis videlicet centum librarum auri) tum etiam probata, qua 3 28 p. 221 6 negat quicquam fuisse castius. ascendit interim ad primi chartularii locum, magno honore, neque unquam, ut 3 27 p. 220 2 scribit, ulli habito, quod adiutores actuarii ad hunc gradum promoventes eum ultro elegerunt stipendiumque annum constituerunt solidorum 24, adlectis duobus aliis, iisque senibus, qui pecunia oblata idem munus obtinuerant. idque, sive Zotici p. p. sive alius cuiuspiam Lydi patroni gratia tributum ei est, quod suspicor, seu vere, quod ipse vult intelligi, ob linguae Latinae perfectam scientiam, de qua praecipue gloriatur, et omnino ob multiplicem eius doctrinam, non solum honorabile ei fuit sed etiam quaestuosum. nam praeter personalia, quotidiana, suggestiones, quas conscribebat nomine adiutorum, operas et notariis et in secreto praefecturae exceptoribus magnas dedit (v. ib. 3 27 p. 220 20), sicque si minus publicae, familiari certe rei compendioque suo maxime servivit.

3 Ac hactenus quidem omnia ei ex sententia: verum videtur

p. vi 1 condicionis eius commutatio esse facta post a. 518, quo Anastasius Augustus mortem obiit, vel propter patronorum mortem recessumve a re publica, vel quod apud potentes homines suboffendit, vel quod sub Iustiniano universa praefectura concursu calamitatum malaque quorundam administratione labefactata est atque convulsa. ita cursum quidem officiorum recte tenuit, sub praefectis praet. his, Marino Syro a. 519, Appione Aegyptio a. 520, Demosthene a. 521 (quem laudat 3 42 p. 236 3), Theodoro et Archelao a. 524, Mena a. 528, Atarbio a. 529, Iuliano et Ioanne Cappadoce a. 530, Phoca et Basso a. 533, Ioanne Cappadoce iterum a. 534, Theodoto a. 541, Petro Barsame, Fl. Cyro, Areobindo, Gabriele, Dionede, Hephasto, aliisque permultis, quod Iustinianus, ut fere fit, exhausto aerario remedium, quod in moderatione erat ac parsimonia, in crebra quae-

rebat praefectorum commutatione. ad augustalitatem quoque atque adeo progrediente aetate ad corniculum pervenit, qui erat militantium in scriniis gradus cum amplissimus tum etiam florente praetorio maxime fructuosus: tribuebatur enim per annum spatium, pro minorum officiorum honeste decursorum praemio, p. vii hominibus bene meritis ac veteranis. sed Lydus, cum circa a. Christi 551 eo emersisset, praeter spem amisit totum illud, quod erat spe devoratum, cornicularium lucrum. incidit enim in miserabilem eversionem officiorum maximamque perturbationem disciplinae veteris ac diminutionem vectigalium, eo usque ut cum antea cornicularius suo anno ex sola actorum subscriptione caperet non minus mille solidos, Lydus confirmet 3 25 p. 218 3 se nihil post diuturnos labores quam vanum nomen consecutum, neque a principe neque ex completionibus (quae erant pars stipendii corniculariis constituti) accepisse numum ullum, denique omnem fere vitae superioris fructum perdidisse. ita librum de Magistratibus conscripsit summo cum stomacho atque iracundia incredibili, querelisque totum refersit: vid. 3 12 p. 206 1, 207 23 et 208 12. nec ita multum videtur luctus levatus esse eius illo solatio, quod, si minus stipendio, gloria certe ac laude auctus est, cum a collegis officiorum (3 27 p. 220 21 et p. 223 1) tum a praefectis ipsisque imperatoribus, idque maxime duobus decretis, altero pragmatico Iustiniani (3 29 p. 222 2), quo extollitur Lydi doctrina eximia, poëtica suavitudo, eruditio Latina, conferuntur p. viii beneficia quaedam, plura promittuntur, addito hortatu ut pluribus civibus porrigeret lucem ingenii; qua laude incensus per aliquod tempus est publice nescio quid professus, linguam Latinam, opinor, vel Graecam; altero honestae missionis (3 30 p. 223 15) anno 552, sedente in suggestu Hephaesto p. p., cum post annorum 40 mensium 4 militiam, transacto corniculo cinguloque deposito, sexagesimo secundo aetatis anno in palatium transiret, iuribus annonisque emeritorum fruiturus. quo in otio ad scribendum totum se contulit, fere tempore eodem quo Procopius Caesariensis, imperante etiam tum Iustiniano. cui an superstes fuerit Iustinumque iuniorum, qui successit a. 565, attigerit, haud scio: fuisset tum annorum 75. quae quidem sub eius nomine servata sunt, ea certe omnia sub Iustiniano scripsit.

4 Profecto enim in huius principis aetatem accommodare aliquis possit illud poëtae inediti et admodum elegantis :

ὡς δὲ θαλασσαίοισιν ἐν οἴδμασι νῆσος ἀνίσχῃ
 δαιδαλῆ σταχύεσσι καὶ ἀμπελόεντι κορύμβῳ
 καὶ θαλερῷ λειμῶνι καὶ εὐδένδροισιν ἐρίπναις,
 τὴν δὲ παραπλώοντες ἐπολβίζουσιν ὄδιται
 ἄλγεια βουκολέοντες ἀλικμητοιο μερμηνης.

- p. 1x cuius imaginis saepe mihi venit in mentem tam in hoc tempus intuenti, quod tanquam insula fortunata in mari infesto eniteat, quam in historiae Byzantinae studiosos, ex luce Iustiniani saeculi in Heracliani caliginem subito incidentes. etenim ut sit quamvis vituperabilis Iustiniani aetas aliis rebus, oculos tamen perstringit obiecto splendore quodam non modo rei militaris sed etiam literarum: habuit poëtas tolerabiles, philosophos non omnino delirantes, rerum scriptores etiam luculentos. quorum omnium in numero Lydum fortasse reponi oportet, quanquam quae carmine scripserit non superant: scripsisse tamen constat ex edicto imperatoris, p. 222 4, laudante suavitatem eius in poëticis. verum quae feliciter interciderunt aut latent, ea sinamus quiescere. philosophiam Lydus certe attigit: vid. p. 219 4. an scriptis editis illustrarit, ambigi potest. nam quod illi adscribitur *commentarius in Theophrastum de sensu et phantasia* sive potius in locum ex libro quinto Physicorum Theophrasti (v. Harles. Bibl. Graec. vol. 3 p. 444 et Catalog. Biblioth. Reg. Paris. 1739 fol. part. 2 p. 424), id aperte falsum est. *commentarius* enim ille, qui exstat in cod. nostro Regio 1954, estque
- p. x primo cusus a Victore Trincavello Venet. 1536 fol. una cum Alexandri Aphrodisiensis Quaestionibus, referri debet non ad Lydum nostrum sed ad Priscianum Lydum, qui simul cum Isidoro Damascio Simplicio aliisque antiquae religionis philosophis Athenis et imperio Iustiniani excessit, estque demum a. 533 a Chosroë Persarum rege in orbem Romanum reductus: v. *Gibbon History of the decline and fall* etc. vol. 4 London 1788, 4, p. 118 sq. isque Priscianus Lydus quanto facilius cum Lydo nostro confundi possit, quippe aequali suo et populari, hoc accuratius est ab eo distinguendus. venio ad historica scripta Lydi nostri, quorum duo sunt genera, altera, quae senex edidit, adhuc ex parte exstantia, altera ab adolescente composita, quae penitus evanue-

runt nec fortasse sunt unquam in vulgus prolata. et adolescens quidem scripsit 1) *laudationem Zotici* p. p. circa a. 512, patrono tam probatam ut pro singulis versibus singulos solidos aureos de mensa praefecturae Lydo numeraret (vid. § 27 p. 219 21) renovata Caracallae in Oppianum Octaviaeque, ut ferunt, in P. Virgilium liberalitate. deinde 2) *orationem in laudem Iustiniani Aug.* habitam coram legatis amplissimi ordinis ex urbe ad comitatum missis (§ 28 p. 221 14). ab imperatore etiam scribere ius- p. xi
sus est 3) *historiam prioris belli Persici*, quod susceptum vel potius instauratum sub Iustino post insignem Perozae ad Daram oppidum cladem (v. Procop. Pers. 1 13 sq. ed. Reg. Paris. 1662 tom. 1 p. 35 — 42) pace *aperanto* illa (eo enim Graeco nomine a Latinis quoque auctoribus nominatur) a. 533 terminatum est. quanquam non exploratum habeo executum eum esse principis mandata illiusque belli historiam revera perscripsisse. nec, cum in aliis scriptis suis commemorandis quamvis multus sit, huius certe usquam meminit. nec hercules tantopere eam desideramus (si modo mediocre potest esse ullius antiquae historiae desiderium), quod nobilis nobis scriptor praesto est Procopius, qui libro Persicorum primo prolixè satis eodem de bello nos edoceat. atque haec quidem Lydus aetate ineunte ac media: pro-
vecta vero et extrema scripsit vel certe confecit illa.

DE MENSIBUS librum: ut ipse loquitur, *τὴν περὶ μηνῶν συγ- 5*
γραφὴν infra p. 179 7, sive *τὴν περὶ μηνῶν πραγματείαν* p. 119 8
et p. 169 7, *τὰ περὶ μηνῶν* p. 184 15 et p. 254 19, *τὰ περὶ*
μηνῶν γραφέντα p. 127 22 et p. 178 1, *τὰ περὶ μηνῶν τεθέντα* p. xii
p. 128 17, *τὸ περὶ μηνῶν* p. 184 20. hunc distinxit (quantum
ex epitomis iudicamus, quae solae supersunt) quattuor tomis,
id est segmentis; inscripsit, ut Suidas auctor est ed. Kuster.
tom. 2 p. 131, Gabrieli p. p.: vide supra p. x. hoc in libro,
decursu totius anni spatio, festos populi Romani dies, quo quis-
que modo quamve ob causam agitatus esset, ab initio rerum Ro-
manarum usque ad Iustinianum Augustum diligenter persecutus
est, idque ex idoneis auctoribus, cum Graecis permultis tum
Latinis, Gavio Basso, Fonteio, Aquilino, Cincio, MVarrone,
Maximo, Visellio, Apuleio, MMessala, Cornelio Labeone, Se-
neca, Valente, Mummio, aliisque nunc vel omnino vel magna
ex parte perditis. quem si superstitem esse fortuna voluisset,

- non minus probaremus (opinor) in eo copiam et literas et scientiam rerum veterum, quam in Fastis P Ovidii, qui argumentum sibi simile sumpsit, varietatem et acumen et suavitatem ingenii. sed ille quidem liber totus interiit, extra duo in codice Caseolino servata folia, epitomasque praeterea item duas in bibliothecis passim exstantes Lipsiaeque a. 1794, 8, ex apographo Nicolai
- p. XIII Schow, amplissimi viri atque doctissimi, typis descriptas. de quibus omnibus planius posthac dicam, itemque de secundo Lydi opere, DE MAGISTRATIBUS REI PUBLICAE ROMANAE, *περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας*, libris tribus post commentarios de Mensibus vulgato. id opus antequam hac editione typis mandatum est, per annos ferè 800 delituit in uno solo (opinor) eoque male affecto codice, nec quicquam propius est factum quam ut prorsus occideret. tertium autem opus est post illa duo scriptum, DE OSTENTIS, *περὶ διοσημειῶν*, aequè ineditum praeter pauca quaedam; quo quicquid de aruspicina fulguralique populi Romani disciplina et universe de scientia auguratus doctrinaque Tusca tempore Iustiniani disci scirique poterat, quantumcunque erat, illud totum Lydus contulit. qui liber quo est magis abstrusarum novarumque rerum plenus adque priscas populi Romani caerimonias religionumque sanctitates intimas noscendas utilis, eo maiorem desiderat in legentibus dubitationem et acumen, quo novae post D. Augustum per gentes fusae superstitiones ab antiquissimis rei publicae institutis Etruscorumque praeceptis recte distinguantur. nec dissimulo omnino me dolere quod tam sero
- p. XIV Lydus ad scribendos hos libros se applicaverit, annos natus amplius 60, labefactata iam ac vacillante memoriola, cuius immutatio cum in omni scriptore est incommoda, tum maxime in eo qui reconditas inque vulgus ignotas res unus tractet. adde illud, veteres, si quando in scribendo aliorum verba afferrent, memoriter plerumque nec ullo evoluto volumine ea loca esse in sua transferre scripta solitos, sententiae multo magis quam vocabulorum habita ratione. quae consuetudo tametsi saepe trepidationem doctis perturbationemque attulit, tamen ut universe summa codicum inopia et caritate totaque studiorum et vitae ratione excusari, ita in iis praesertim auctoribus absque magno metu ferri potest qui mente acri et vigente libros ediderunt suos. Lydum autem, obliviosum ac desperatum senem, fateor passim ea ad-

misisse quae relecto Virgilio Lucano Persio accuratius poni aptiusque potuissent.

Agnovit tamen et ipsius saeculum id quod est in illo, ma- 6
 gnum studium rerum veterum, multam industriam, orationem
 literatae senectutis plenam; et Theophylactus Simocatta, qui
 post a. 628 de rebus Mauricii Caesaris scripsit, auctoritatem iam
 quandam videtur libro de Ostentis adiungere. verba eius haec
 sunt, Hist. ed. Reg. p. 186 B: *περὶ δὲ τῶν ἀνθρωπομόρφων καὶ p. xv*
Νηιλίων ζῳῶν καὶ τοῖς πάλαι ἱστορηται. τίνος δὲ σημαντικὸν ἢ
τούτων ἐνδημία καθέστηκεν, εἰπεῖν ἐθάρρησεν ὁ Λυδός, τῶν ἄλ-
λων ἴαν νεώτερος καθεστώς, ὃς κατὰ τοὺς χρόνους ἔγνωρίζετο
Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. ad quem locum in cod. Graeco
 Vaticano 977, nuper Parisiis translato, in quo Theophylacti hi-
 storia continetur cum scholiis ineditis, haec leguntur: *σημειῶσαι*
ὅτι ὁ Λυδός, ὁ περὶ κομητῶν καὶ Ἰριδος καὶ λοιπῶν περὶ τὸν ἀέρα
καθῶν ἐρμηνεύσας, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκρά-
τορος. ac sub finem eiusdem saeculi vel trans oceanum usque
 penetrasse Lydi volumina Beda Venerabilis in Britannia argu-
 mento est, qui partem libri de Ostentis contractam Latineque
 versam ante a. 735 sub titulo edidit: *Libellus de tonitruis, ad*
Herenfridum, Opp. omn. ed. Colon. Agripp. tom. 1, 1612, fol.
 column. 387 — 390; quem Herenfridum in praefatione rogat *ut*
ancora sancti sermonis vestri fideliumque vestrorum hoc opuscu-
lum ex sermone a fidei vestro in Latinum translatum, omni-
modis ab invidorum inimicorumve detractionibus stabilitum at-
que illaenum permanere faciatis. quo in loco pro verbis *ex ser-*
monē scribe ex Graeco, sive ex Graeco sermone. deprompta
 autem ea esse ex libro de Ostentis, quod iam IAFabricius conie-
 cerat (Biblioth. Latin. med. et inf. aetatis, ed. Mansi t. 1 Patav. p. xvi
 1754, 4, p. 186), ipsemet cognovi instituta collatione: item
 animadverti opuscula proxime sequentia, *Fronostica temporum*
 et *De praecognitione copiae aut paupertatis futurae* (Opp. Bedae
 tom. 1 col. 390 — 391), indidem manare, praeter pauca quae
 vel male intellexit vel aliunde cursim arripuit Beda. sed haec
 alias pluribus: nunc quae Lydo medio aevo fortuna obtigerit,
 porro videamus.

Successerunt enim Heraclio Augusto extincto turbulenta illa 7
 ac deplorata saecula, cum subito coorti Arabes Syriam Aegyptum

Africam Siciliam armis obtinerent, reliquasque populi Romani provincias incursibus factis exinanirent. quem gravissimum literisque nostris prope fatalem casum summi homines iudicioque eruditissimi, HReiske, IThBuhle aliique, califarum sultanorumque liberalitate ac beneficentia quodammodo levatum esse opinati sunt, idque scriptis editis exposuerunt: *De principibus Muhamedanis qui aut ab eruditione aut amore literarum et literatorum claruerunt, Lipsiae 1747, 4. De studii Graecarum*

p. XVII *literarum apud Arabes initiis et rationibus.* Comment. Societ. Scient. reg. Gottingens. vol. 2 p. 216. verum ut iam maxima fuerit in quibusdam Mohamedanorum regibus benignitas, maxima rerum suarum scientia, sicut fuit, tamen studia et artes, quae erant Graecis monumentis disciplinisque tota Asia iam ab Alexandri M. temporibus tradita ac conservata, necessario novis religionibus studiis moribus inductis graviter sunt affecta; quibus semel sublatis et Arabica lingua indies latius fundi, et Graeca primum ex optimatum, post etiam omnino ex usu consuetudineque hominum evanescere inque pauca Palaestinae Phoenices Syriae interamnis monasteria compingi coepit. fit enim hoc in victis nationibus, ut ad vincentium sermonem libentius se applicent, nec magis in lingua quam in libertate patria tuenda acres videantur. qua in conversione magnam librorum Graecorum factam iacturam accurate explicaverunt AHHeeren, *Geschichte des Studiums der classischen Literatur* vol. 1, Gottingae 1797, 8, p. 98, et IG'Eichhorn, *Geschichte der Literatur* vol. 1, Gottingae 1805, 8, p. 562; idemque uno Ioannis Epiphaniensis exemplo potest demonstrari. is Ioannes, qui fuit Agathiae Scholasticae Evagrius Epiphaniensis aequalis, ab isto laudatur in extremo libro quinto *Histor. Ecclesiast.* ed. Vales. p. 442 D, quo ex loco patet sub a. 598, cum haec scriberet Evagrius, Agathiam ac Ioannem nondum vulgasse suos libros. edidit tamen postea historiam Ioannes, qua fugam Chosrois II, illius quem Cosru Pervis barbare appellant, eiusque reductionem in regnum a. 591 a Mauricio Caesare factam subtiliter erat persecutus; eamque historiam Theophylactum Simocattam suspicor secutum esse libro 4 et 5 in digressionem de Chosrois fuga ac reditu. atenim evenit Joanni id quod Lydo aliisque multis, ut Arabibus in eos ipsos tractus effervescentibus, ubi pleraque eius exemplaria existisse

p. XVIII

credibile est, illa fere omnia interirent. accedit, quod copiosa excerpta in Theophylacti historiam ex Ioannea tralata homines ad hanc describendam seguiore reddere debuerunt. ita eius codices paulatim evanuerunt, praeter duos: horum alterum saec. 12 Cpoli inter Annae Comnenae manus fuisse video, quae interdum totos locos Ioannis, ut est sententiosus scriptor, usurpavit, eosque totidem verbis in narrationem furtim transtulit suam; alterum ipse deprehendi inter Vaticanos codd. Graecos Parisios transvectos, charta cariosa saec. 13 scriptum. quo in codice p. xix quem solum atque unum superesse arbitror, aegre fero nihil quam primum operis τόμον superare, nec illum quidem integrum. ipsum auctorem alii cum Ioanne Antiocheno Scholastico patriarcha Cpolitano confuderunt, alii cum Ioanne Malela, alii aliter; nec reperire potui qui distinctius de illo ageret quam Henr. Vales. ed. Evagrii Annotat. p. 122: quippe Fabricius ipse Biblioth. Graec. vol. 6 p. 686 eum Ioannem Antiochenum nominat, quasi vero Evagrius (qui in loco ibi a Fabricio allato Ioannem appellat civem suum) Antiochia fuerit, non Epiphania.

Verum haec de Ioanne breviter perstrinxi, ut quemadmodum 8 Orientalium provinciarum saeculo 7 amissione libri complurimi simul evanuerint, uno exemplo explicarem. nec minus Lydi multa exemplaria eodem incendio conflagrare necesse fuit, praesertim si reputamus Syriam et Aegyptum, tum semper tum maxime sexto septimoque saeculo, receptacula fuisse magicae fatidicaeque disciplinae, philosophisque et astrologis refertas, certatim conquiritibus mathematicos ac fulgurales libros. ita raritatis codicum Lydi Arabicus tumultus videtur una esse causa; p. xx altera fortasse, quod auctor suspectus esset de religione: capita enim eius ex aruspicina scientiaque augurali petita offendisse hominum animos infra patebit p. xxii et xxiv e Photii Leonisque Caesaris locis; quae quidem invidia quosdam, qui in monasteriis codices describebant, promptiores fortasse reddidit ad extinguendam eius memoriam quam ad propagandam. tertia causa raritatis codicum Lydi est excerptandi studium, quod invaserat Graecos, ut quo quis esset magis varius et quaestionum plenus liber, eo maiorem brevantium turbam allectaret; qui quanta literis nostris detrimenta importarint, cum factis deflorationibus, ut illorum verbo utar, ipsa opera negligerentur, post Iustum

Lipsium (Var. Lect. lib. 3 c. 27 Opp. ed. Antverp. fol. t. 1 p. 63) multi sunt conquesti. sed priusquam recognoscam quot epitomae ex tribus Lydi libris saeculo 9 et deinceps confectae nostris in bibliothecis passim extent, ut magis appareat quo pacto una cum aetatibus hominum Lydi scripta sensim evanuerint, auctores Graecos, qui etiam post tumultum Arabicum Lydi mentionem fecerunt, conservatis temporibus uno in conspectu p. xxi hic omnes ponam. sunt autem opinor hi sex, Photius, Leo et Constantinus Caesares, Suidas, scholiasta Venetus in Homerum, et fortasse Codinus. horum Photius, cum a Michaële Caesare eius nominis tertio ante a. 858 Bagdadum ad Arabes missus bibliothecam ibi scriberet suam, in ea (cod. 180 ed. Hoeschel. Genevae Paul. Stephan. 1611 col. 405) trium librorum Lydi meminit, loco nobili, iam a Fabricio (Biblioth. Latin. t. 3 ed. Ernest. Lipsiae 1774, 8, p. 105) laudato. verba Photii haec sunt: *Ἀνεγνώσθησαν* (cod. Reg. 1226 saec. 14, nondum collatus, item codex biblioth. S. Marci No. 451, nuno ad nos translatus, habent *Ἀνεγνώσθη*: Reg. autem 1266, omnium quos habemus optimae notae, est hac parte mancus) *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδεلفέως τοῦ Λυδοῦ πραγματεῖαι τρεῖς, περὶ Διοσημείων* (sic), *περὶ Μηνῶν, περὶ Ἀρχῶν πολιτικῶν. ἀλλ' ἡ μὲν περὶ Διοσημείων, ὅσα γε κατ' ἐμὴν κρίσιν καὶ πείραν, οὐδὲν ἢ ἐπ' ὀλίγον διενήνοχε μύθων· ἡ δὲ περὶ Μηνῶν, εἰ καὶ πολλὸ τὸ ἄχρηστον ἔχει, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν τῆς ἀρχαιότητος μάθησιν ἐπιχαρὶ τε (f. ti) καὶ λίαν χροιάδες. ἡ δὲ περὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα φιλοτιμουμένοις οὐκ ἄκομψον παρέχεται τὴν ἱστορίαν.*

9 Idem Photius postquam de Lydi dicendi genere iudicium p. xxii subiunxit suum, pergit in hunc modum, col. 408: *ἰστορατεύσατο δ' οὗτος ὁ ἀνήρ ὑπὸ τοῖς ὑπάρχουσιν, ἄγων ἡλικίας κα, ἔτη δὲ μ̄ δικολόγος ᾧν, εἶτα καὶ ματρικουλάριος (f. κορνικουλάριος)· μεθ' ὃν χρόνον καὶ τὰς εἰρημένας λέγει συγγράψαι πραγματείας, καὶ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ψήφω βασιλείας ἀξιωθῆναι. χρόνος δέ, καθ' ὃν οὗτος ἐβίω, Ἀναστασίου ἦπτετο τῆς βασιλείας καὶ τὴν Ἰουστινίου ἱεραίου, μετρῶν καὶ τοῦ μετ' ἐκείνον Ἰουστινιανοῦ. τὴν δὲ θρησκείαν ὁ ἀνήρ ἰοικε δεισιδαίμων εἶναι· σέβεται μὲν τὰ Ἑλλήνων καὶ θειάζει, θειάζει δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα, μὴ διδοὺς τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἐκ τοῦ ἑξῆστου συμβαλεῖν πότερον οὕτω νομίζων θειά-*

ξει ἢ ὡς ἐπὶ σκηνῆς. quod universum iudicium si cui durius videatur, reputet is secum Photium, ut erat natura asper atque invidus, ne patribus quidem pepercisse; multum esse in S. Ioannis Chrysostomi criminibus percensendis; S. Irenaeo falsas argumentationes; Gregorio Nysseno distributionem parum aptam, aliis alia obiecisse, eoque nomine iam a theologis saeculi superioris minus esse probatum. potuisse denique eum qui grandes ac perfectos scriptores integros legeret, Ctesiam, Theopompum, Agatharchidem, Memnonem, Polybium, Diodorum Siculum, Dionysium Halicarnassensem, Appianum, Arrianum, in tanta optimorum copia eos qui sunt secundo loco despiciere. nos autem, qui antiquis illis aut omnino aut magna ex parte caremus, utinam quomodo nunc Lydi, sic mox Nonnosi, Iulii Africani, Praxagorae, Cephalaeonis, Eunapii, Malchi, Candidi Isauri, Olympiodori, Dexippi, Phlegontis Tralliani, Pamphilae, Cononis, Helladii eruditas uberrimasque historias insperato casu in lucem proferri videremus: profecto et magna esset nostra in illis legendis voluptas, nec desideraretur moderatio in iudicandis.

Leonis autem de Lydo locus exstat in Tacticis illius ter impressis, primo Latine tantum, ex versione Checi, Basileae, 1554, 12. ibi in extremo epilogo operis, pagina non notata (quod paginis editionis suae nullos adiecit numeros Checus), videtur libri de Ostentis mentio fieri. post eadem Tactica Graece edidit Ioannes Meursius, Lugduni Batav. 1612, 4, adiuncta Checi Latina versione: ibi tamen nomen mentioque Lydi plane e Graeco excidit. postremo eadem vulgavit Ioannes Lami sexto Opp. Meursianorum volumine, Florentiae, 1745, fol. ex Laurentiano bibliothecae Mediceae cod., multis quidem locis emendata, minus tamen in nostro: is ibi, col. 917, sic se habet: τὴν δὲ ἀστρονομίαν οἱ περὶ τὰ μετέωρα σχολάζονται (f. σχολάζοντες), σοφία τε καὶ ἐπιστήμη τῆς τῶν ἀστέρων ψηφοφορίας διαφέρονται (f. διαφέροντες), περὶ τε τὸν Πτολεμαίου κανόνα καὶ περὶ τὴν αὐτοῦ λεγομένην Τετράβιβλον καὶ περὶ ἕτερα ἅτινα τῶν Χαλδαϊκῶν παρασημειώσεων, προσέτι δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἀράτου περὶ τῶν Φαινομένων διαγόρευσιν. ∴ Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ καθημερινήν τε καὶ μηνιαίαν παρατήρησιν. τὰ δὲ τῆς γενεθλιαλογίας ὅσου ἐν τοῖς εἰρημένοις παρέσπαρται, ὡς ἀπόβλητα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἢ ἡμέτερα ἀποτρέπεται βασιλεία. cui textui adiecit Lami antiquam

Ioannes Lydus. **

illam iam a Nicolao Rigaltio Antonioque Possevino (Harles. Bibl. Gr. vol. 7 p. 702) vituperatam Checi versionem, eiusmodi: *in astrorum ratione* (supple *consuli debent* aut tale aliquid) *qui caelestia corpora scrutati sunt, quique in astrorum ortu atque obitu, conversionibus planetarum operam suam collocant, qui Ptolemaeum diligenter cognoscunt, et Chaldaicas quasdam observationes, Arati Φαινόμενα, Ioannis Lydi diurnam menstruamque observationem tenent. genethliologias autem, quae iis in libris sparsae sunt et ab ecclesia dei reiiciuntur, nos nostro quoque regno expellimus.*

- 11 Quae sunt, ut levissime dicam, mire versa. debuissent sic: *in astrorum ratione, qui caelestibus rebus operam dant, doctrinaque et scientia siderei computi praestant, et in Expedito Ptolemaei canone, in Quadripartito quod vocant eius, in certis*
- p. xxv *aliis Chaldaeorum notationibus, ad haec in Arati Apparentium descriptione* (hic aliquid deest, ut Lami indicat): *Ioannis Lydi quotidiana menstruamque observatione. quaecumque vero ex genethliologia* (sic enim hanc vocem Vitruvius lib. 9 c. 4 ed. Rod. Berolini 1800, 4, p. 219) *sunt in his quos diximus libris aspersa, ea, ut reiecta ab ecclesia dei, aversatur maiestas nostra.* etenim recte observavit Ioannes Suicerus (in Thesaurio Ecclesiastico, t. 1, Amstelæd. 1682, fol. column. 669) vocem βασιλεία iam inde a Constantiianis temporibus usque ad perditam Graeciam propriam fuisse imperatorum Orientalium appellationem, ita ut ipsi de se ἡ ἡμετέρα βασιλεία sive ἡ βασιλεία μου, alii ad illos ἡ βασιλεία σου. sic, ut omittam exempla a Suicero citata, S. Cyrillus Hierosolymitanus ad Constantium Caes. Cateches. ed. Prevot. Paris. 1608, 4, p. 549, et S. Chrysostomus de statutis Opp. ed. Savil. t. 6 Etouae 1612, fol. p. 602 lin. 13, πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν: item Georgius Alexandrinus in vita Chrysost. Opp. Chrysost. ed. cit. t. 8 p. 231 lin. 5: τῷ προστάγματι τῆς σῆς βασιλείας. alia exempla habet Ducangius Glossar. Graec. t. 1 Lugd. 1688, fol. col. 179: quam significationem verbi βασιλεία miror multis non in mentem venisse interpretibus, velut Checo
- p. xxvi hoc loco; item Conrado Rittershusio in versione S. Isidori Pelusiotae lib. 4 epist. 143 ed. Paris. 1638, fol. p. 493 B, ubi verba καὶ τὴν ἐν κυρίῳ ὑγίειαν καὶ σωτηρίαν τῆς εὐσεβοῦς ὁμῶν βασιλείας, hoc est *integram in domino valetudinem salutemque piue*

maiestatis vestrae, reddidit: necnon sanitatem et salutem pii vestri imperii. item Richardo Montacutio in celebrata epistola quam Divi Iuliani volunt esse, Opp. S. Basil. t. 2 Paris. 1618, fol. p. 993 A: *ἄπερ τῆ ἐμῆ βασιλείᾳ ἀρμόζει*, sive ut in Benedictin. ed. legitur Opp. S. Basil. t. 3 Paris. 1750, fol. p. 123 B: *ἄπερ τῆ ἐμῆ πρόπει βασιλείᾳ.* sed ut revertar ad Leonis locum, videor mihi inde perspicere primum, Lydi librum de Ostentis Cpoli apud mathematicos neque improbatum fuisse illis temporibus nec fortasse tantopere infrequentem: nam nominatur communiter cum Quadripartito Ptolemaei Phaenomenisque Arati, frequentissimis sane in bibliothecis tum cum haec scriberet Leo, qui imperator factus est anno 886. neque sequenti saeculo librum de Magistratibus ex usu manibusque hominum prorsus evanuisse, auctor est Leonis filius, Constantinus Porphyrogenneta, qui imperavit ab anno 912 ad annum 959. namque eius meminit in libro de Thematibus, novissime edito in Anselmi Banduri p. xxvii imper. Orientali, t. 1, Paris. 1711, fol. p. 5 B, lib. 1 c. 2: *οἱ δὲ λεγόμενοι Τουρμάρχαι εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν· σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα τὸν ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίους καὶ πελταστὰς τριακοσίους καὶ δεξιολάβους ἑκατὸν· οὕτως γὰρ κεῖται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλadelphῶς τοῦ καλουμένου Λυδοῦ.* ad quem locum vide Banduri notas imper. Orient. t. 2 p. 6. locum autem ex libro de Magistratibus depromptum esse nihil dubito, quanquam hodie ibi non supersit: verum suspicor fuisse in duobus foliis illis quae in codice inter fol. 43 — 44, post descriptionem legionis, ed. p. 84, resecta sunt.

Venio ad Suidae testimonium de Lydo, ed. Kuster. Cantabrigiae 1705, fol. p. 131; quod cum scholiastae Veneti Codinique loco huc reieci, quoniam Photio Leoni Constantino definitum tempus est quo quisque scripserit, saeculum 9 et 10, Suidae, scholiastae Veneto ac Codino non item. nam Suidas ut exstiterit 10 vel 11 vel 12 vel quolibet saeculo, illud certum est, cum ipsius tum reliqua magna lexica, quae sunt generis eiusdem, a tot possessoribus progressu temporum aucta suppleta confusa esse, ut iam in illis quem constet a primo lexicis auctore proficisci locum vix inveniamus. quando igitur relata est in p. xxviii Suidam haec de Lydo glossa? utique ante saec. 13: nam habe-

- mus in bibliotheca codicem Suidae id aetatis, ubi hic locus legitur; qui codex est praestantissimus ille a Kustero nobilitatus, olim No. 1852, nunc inter mss Graecos 2625. locus autem est in ed. Kuster. ad hunc modum: Ἰωάννης Φιλαδελφεὺς Λυδός. οὗτος ἔγραψε περὶ μηνῶν βιβλίον α' καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν. προσομιλεῖ δὲ ταῦτα Γαβριήλῳ τινὶ ὑπάρχῳ. quo ex loco duo intelligi licet, primo librum de Magistratibus iam tum coepisse evanescere: nam auctor huius glossae, quisquis est, eum ignorat. deinde, ut nunc certe legitur, Lydo praeter librum de Ostentis tribui alia quaedam Mathematica, de quibus auctores ceteri omnes silent. at enim suspicor primo scriptum fuisse καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον, nec quicquam amplius; postea, ut sunt glossae istae multis e centunculis cōsutis natae, respicientem aliquem ad argumentum multiplex libri de Ostentis, supra verba περὶ Διοσημειῶν adscripsisse καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν: ea posthac annexa glossulae esse; locum autem esse sic vertendum: *scripsit de Mensibus librum unum; deque Ostentis, et de aliis rebus mathematicis alterum.* verum haec coniectura: illud manifestum est, Kusteri in nota esse erratum ibid. p. 131: *in cod. ms 2432 [nunc 2381] bibliothecae Regiae Parisiensis varia Ioannis huius Philadelphensis opuscula inedita continentur, veluti de Sortibus, de Terrae motibus, Diarium seu Ephemeris, indicans per totum annum ortus et occasus signorum, ex libris Claudii Tusci ad verbum graece versa; περὶ Διοσημειῶν, et alia.* nam quae leguntur in cod. nostro 2381 fol. 70 recto-79 verso, Je sortibus, de terrae motibus ceteraque alia, ea nec varia opuscula sunt, nec e pluribus sed e solo de Ostentis, hoc est περὶ Διοσημειῶν, Lydi libro hausta. quanquam, quia sunt mirabiliter confusa, Kustero, qui diversa opuscula credidit, venia facile dari potest.
- 13 Homerum edidit vir immortalis memoriae Ioannes B. C. d'Ansse de Villoison, Venetiis 1788, fol. cum scholiis ex duobus Venetis unoque Hamburgensi codice. ibi p. 531 ad Iliad. Ω 617 hoc scholium legitur, descriptum ex cod. Venet. 453 à Vil-
- p. xxx loisonne litera B signato, qui codex nunc una cum altero 454 Parisios translatus est: ἔνθα, λίθος περὶ εὐδῶνα, θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει] ἀκύρωσ. πῶς γὰρ ἢ λίθος πέσσει; Φιλήμων δὲ ὁ Κομνός φησιν [sequuntur senarioli apud Villoisonem sic confusi].

ἔγω λίθον μὲν τὴν Νιόβην, μὰ τοὺς θεούς, οὐδέποτε ἐπέσθην, οὐδὲ νῦν πείθομαι, ὡς τοῦτ' ἐγένετο [hic perperam iterantur verba, καὶ κήδεα πέσσει] ἀλλ' ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν συμπεσόντων καὶ τοῦ συμβάντος πάθους οὐδὲ λαλῆσαι δυναμένη πρὸς οὐδένα, προσηγορεύθη διὰ τὸ μὴ φανεῖν λίθος. ὁ δὲ Λυδὸς φησὶν ὅτι Ἀσωνίδης ἔρασεῖς αὐτῆς, μὴ πεισθεῖς [leg. πεισθείσης] τὸν οἶκον ἐνέπρησεν. ἡ δὲ φεύγουσα εὔξατο λιθωθῆναι, καὶ ἐλιθώθη. istum Lydum Villoiso Prolegomen. ad Iliad. p. XLVI not. (1) nostrum putat, probabiliter sane. is enim Lydi locus, etsi hodie non superat, tamen in libro de Mensibus potuit esse, cum aliquodpiam Niobes Cpoli collocatum simulacrum describeretur. in scholia autem Villoisoniana fac recentissime illatum esse illum locum: certe est ante saeculum 11, quo est is codex 453 peraratus.

Verum quo tempore in Codini Antiquitates insertum sit Lydi 14 nomen, id quidem multo minus potest firmari. habemus nimirum duos a variis varie interpolatos libros, qui huic Codino, incertae aetatis homini, tribuuntur, alterum de Officiis palatii, p. xxxi alterum de Originibus antiquitatibusque Cpolis. his in Originibus, ed. Lambec. Paris. e typographia Reg. 1655, fol. p. 19 A, n. 36, mentionem Lydi fieri multi putant. in narratione enim de statua quae ruens Himerium chartularium oppresserit, afferri Ioannis alicuius philosophi auctoritatem, quod is scriptum invenisset clarum quandam hominem sub hoc signo (vel per hoc signum) vita functurum: ideo postea Philippicum Caesarem (is imperavit a. 712 et sq.) signum id eodem loco in terram defodisse. Graece sic est: Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησιν ὅτι εὔρεν ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον. ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πληροφρορηθεὶς ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζωδίου ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατακωσθῆναι. nec mehercule, si sic locum interpretamur, sicut fortasse possumus, nempe Codinum hic pro testimonio aliquem laudare Lydi locum, non, inquam, illud me movet, quod in superstitibus hodie Lydi scriptis ea praedictio nusquam legitur. erat forsitan in illis partibus libri de Ostentis quae interciderunt; erat in libro de Mensibus: nec quicquam profecto magis convenit in Lydum, religiosum et historicum et in statuis describendis copiosum hominem, quam eiusmodi vaticinatio. sed ecce auctor recentior ille et barbarus, cuius fra- p. xxxii

gmentum in Collectaneis ad calcem Codini exstat, ed. cit. p. 90, no. 182 et 183, quique istam ipsam historiam suo modo retractavit, longe aliter rem intellexit, Ioannem aliquem philosophum praesentem fuisse, cumque exclamasset apud Demosthenem se reperire vaticinium de clari cuiusdam hominis sub hoc signo interitu, e vestigio ipsi esse a Philippico Caesare imperatum ut id signum eodem loco defoderet; itaque esse factum, signum alia ratione non potuisse deleri. *Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησὶν ὅτι μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν οὕτως εὗρισκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζώδιου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πληροφορήσας κελύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζώδιῳ* [Lambec. Animadvers. p. 213 emendat τὸ αὐτὸ ζώδιον] *ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. ὃ καὶ γέγονε διὰ τὸ μὴ δεχθῆναι καταλύσεως.* id omne quam recte sic intellexerit iste auctor, aliorum sit iudicium; nec res est tanti. hoc solum dico: si in loco hoc nostri non fit Lydi mentio, fit multo minus in reliquis, quoties aliquem Ioannem Codinus laudat; nec ea quae leguntur Collectan. p. 102, no. 205, de Ioanne *διακρινόμενῳ*, καθὼς *Ἰωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει*, qui alibi (p. 97 no. 196 et p. 99 no. 199) omisso Ioannis nomine ὁ *διακρινόμενος* duntaxat vocatur (de quo scriptore exstat docta Lequienii Dissertatio in Bandur. Imper. Orient. t. 2 p. 794), in nostrum Lydum apte quadrant.

- 15 Restat postremo locus Ioannis Scylitzae, in quo Lydi mentionem fieri suspicati sunt nonnulli. is Scylitza historiam reliquit editione duplici, priorem vulgatam post a. 1057, cum praefectus esset sacrae vesti, alteram circa a. 1081, cum ageret palatii curam. ac priorem illam ferme integram rettulit in compendium suum historicum (vid. Harles Bibl. Gr. vol. 7 p. 724): alterius nihil est adhuc usum praeter eam partem quae prioris editionis continuationem continet, impress. Paris. 1647, fol., ad calcem Cedreni. praeterea Montefalconius Biblioth. Coislin. Paris. 1715, fol., p. 207, ex codice Coisliniano praefationem vulgavit a Scylitza huic alteri editioni praefixam. ibi primum improbantur ab auctore Ioannes Siculus, Michaël Psellus aliique scriptores aetatis illius ut exiles et infantes, et qui res maioris momenti in historiis suis praetermiserint. postea pergit Scylitza huic in modum, Bibl. Coislin. p. 208: ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεό-

δωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγῶν, Ἰωσήφ ὁ Γενέσιος καὶ Μανουὴλ οἱ p. XXXIV
Βυζάντιοι, Νικηφόρος ὁ διάκονος [cod. sine articulo] ὁ Φρύξ,
ὁ Ἀσιανὸς Λέων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος, καὶ
ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ ὁμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ καθηγησάμε-
νος ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου, καὶ ὁ
μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδὸς οἰκίαν ἕκαστος ὑπόθεσιν προσηθά-
μενος, ὁ μὲν ἔπαινον βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος
δὲ φίλον ἐγκάμιον, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος
ἀποπληροῦντες σκοπόν, πόρρω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πεπτώ-
κασι διανοίας. quo in loco viri docti in Ioanne Lydo monacho
nostrum sibi Ioannem visi sunt agnoscere. verum haud scio
quam recte. mitto de monachi nomine, cum Lydus noster quid-
vis potius fuerit quam monachus: sit hoc error Scylitzae. ceteri
vero omnes quos una memorat, de quorum quidem aetate con-
stat, quo tempore floruerunt? nempe omnes post imperium do- p. XXXV
mus Isauricae: Theodorus Daphnopata saeculo 9 aut posterius
(nam scripsit etiam vitam Theodori Studitae a. 826 mortui),
Nicetas Paphlagō paulo post a. 880, Genesisius circa a. 940, Leo
Asianus post 949; ut non sit probabile inter hos tamque recen-
tes poni scriptorem temporis Iustiniani. dein quae ait Scylitza,
noune ea in eiusmodi scriptores potius cadere videntur qui prin-
cipis alicuius viri vitam, in qua elaborarent, sibi seposuerint, ut
Constantinus Caesar Basili Macedonis avi, ut Anna Comnena
Alexii patris, quam in Lydum, qui antiquitates Romanas multo
est magis quam res Iustiniani ex proposito persecutus? quare
vel locum vitiatum esse, vel agi suspicor de quodam saeculi 10
scriptore Ioanne, et Lydo illo et monacho: hunc autem esse aut
omnino perditum aut certe adhuc et ineditum et ignoratum.

Post Cpolim a. 1204 a nostris hominibus captam, cum mul- 16
 tis repentinis regnis undique exortis Graecia diuturnis diuicatio-
 nibus flagraret, quemadmodum complurium aliorum, ita Lydi
 quoque reliques in Oriente codices absumptos esse credibile est,
 praeter pauca eius et ieiuna excerpta, quibus, postquam urgen- p. XXXVI
 tibus Turcis literata Graecia in Occidentem transfudit sese, bi-
 bliothecae nostrae postremum per fugium praebuerunt. his de
 excerptis singulatim nunc dicam. suspiciosum sane et multis
 multorum erroribus perturbatum negotium, sed neque alienum a
 re, et cui iam nunc quotidianis sum studiis assuefactus. horum

igitur excerptorum, quae quidem passim ab eruditis commemorantur (nam si qua forte adhuc delitescunt, de his agere non possumus), quemadmodum ex tribus Lydi scriptis manaverunt, sic tria omnino in codicibus passim genera supersunt, ex libris de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. libri de Mensibus epitomae seu chrestomathiae (ut vocat Harles. Bibl. Gr. vol. 11 p. 440) duae sunt, una longior, ab ignoto aliquo, altera brevior a Maximo Planude confecta. illa longior tributa est in partes 4: prima docet de tempore generaliter, altera de die, tertia de luna et mensibus generaliter; quarta menses suo ordine persequitur. haec epitome incipit a verbis ὀρθῶς ἄρα οἱ μνησὶν [sic] τὸν Κρόνον: desinit, ὁ δημοιοργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται. exstat, vel certe exstitit saeculis 17 et 18, in apographis quinque his.

- p. xxxvii 1) in cod. 177 bibliothecae Barberinae (Barberianam vocat bibliopola in praefat. edit. Schowianae p. vi) saeculo 15 scripto: ex hoc exemplari reliqua omnia videntur manasse.
- 2) in cod. manu Leonis Allatii ante a. 1669 perarato: nam statuerat Allatius istam epitomen in Symmictis edere suis, sed ante quam consilium exsequi potuit, ex hac vita migravit, estque instrumento eius literario collegium Graecorum Romae potitum: ex illo autem Allatiano exemplari descriptum est Mariniianum, de quo post.
- 3) in codice nostro Parisiensi no. 3084, olim Regio, Emerici Bigoti manu perarato: vid. Catalogum Manuscript. Bibliothec. Reg. ed. Paris. e typographia Reg. 1739, fol., part. 2 p. 606. ab hoc Emerico Bigoto, Rotomagensi, vita functo a. 1689, viro varia laude cumulado, qui exquisita sacrarum Graecarumque rerum scientia floruit, tota paene est Italia in literato labore peragrata, ita ut plurimos tum parum notos auctores e codicibus Ambrosianae Mediceae Romanarumque bibliothecarum describeret; quae exemplaria eius manu perarata apud nos etiam nunc exstant. quare, quanquam in cod. 3084 nota originis nulla sit, nihilo eum minus Romae descriptum esse suspicor, ex Barberino illo quem no. 1 dixi; neque maior multo videtur inter eum et Allatianum, quem fere Schovius in editione expressit, discrepantia, quam quae esse solet inter duo exemplaria a
- p. xxxviii

duobus eruditus viris ex eodem sed mendoso codice descripta.

- 4) in exemplari aliquo a Petro Lambecio facto, cum circa 17 a. 1650 in Italia moraretur, item, ut opinor, ex codice Barberino. nam certe assiduis Lydi laudationibus locisque ex illo transscriptis Lambecius animadversiones in Codinum suas refert Paris. e typographia Reg. 1655, fol., p. 152 no. 26 et 27, p. 153 no. 28 et 29, p. 154 no. 31, p. 155 no. 32, p. 172 no. 63, p. 208 no. 154; unde patet eum in manibus habuisse Lydum. et cum in epistola ad Franciscum Barberinum Cardinalem, eidem editioni praefixa, bibliothecam ipsam Barberinam celebret p. III, *qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habeat aut magnificentius, seseque ipsum p. v Romae per integrum biennium in aula Cardinalis commorantem plus in luce illa et strepitu aulico quam in ullo academiae recessu et umbra profecisse testetur*, nonne admodum credibile fit ibidem eum in Barberina bibliotheca illum Lydi codicem offendisse? praesertim cum p. XXXIX haud sciam an usquam alibi huius epitomae Lydianae exemplar, unde suum sumeret, invenisset. etenim quod tradit vir summus Nicolaus Schow in specimine operis *πρὸς μνησὼν (Bibliothek der alten Literatur und Kunst, herausgegeben von TCTychsen und AHLHeeren, fascic. 7, Göttingae 1790, 8, inter Inedita p. 22)* et ex illo Harlesius (Biblioth. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 7), ex ms Regio Parisiensi inse-ruisse Lambecium in Animadversiones ad Codinum loca illa, qui potuit a. 1653? quod eo tempore nullus omnino erat Regius codex, qui contineret haec fragmenta: nam Bigotinus no. 3084 quem dixi, illatus in bibliothecam Regiam a. 1706 est, una cum aliis codicibus amplius 450 eiusdem originis (v. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi, in Catalogue des livres imprimés de la Bibliothèque du Roi. Première partie. A Paris, de l'imprimerie Royale. fol. p. XLV*) multis annis post editum Codinum.
- 5) in exemplari quod ex literario instrumento Allatii descripserat cl. abbas Marinius, interque schedas suas a. 1789 servabat. *advertit primum ad hunc Lydum, ait vir cl. Nicolaus Schow (loco cit. Bibliothek der alten Literatur etc.*

p. XL

p. 23), *animum meum exemplar ex relictis Allatii chartis descriptum, quod clarissimus et eruditissimus abbas Marinus, archivi Vaticani praefectus, mihi perlegendum dedit.* idque exemplar, cum insignem eius valorem ac utilitatem perspiceret, cum codice 177 bibliothecae Barberinae (quem p. xxxvi no. 1 posui) contulisse sese Schowius ibidem ait.

Ita maiorem hanc epitomen, de qua iam dudum loquimur, quinque in exemplaribus exstare, vel exstitisse, intelligi potest.

18

Venio ad minusculam, quam in solis duobus superesse puto, uno cod. Palatino biblioth. Vaticanae no. 141, a Schowio l. cit. *Bibliothek der alten* etc. p. 23 memorato, altero nostro Regio no. 1409 (olim 1185, 1299, 3367) fol. 77 *recto*-84 *recto*. ex hoc Regio codice Salmasius locum de tribus Eryli animis hausit, ὅτι Ἐρῦλον τὸν περὶ Ἰταλίαν — οἶον τῆς ὕλης, ἐστίν (vid. not. et animadvers. in Epictet. et Simplis. Lugduni Bat. 1640, 4, p. 255): ex eodem Boivinus Chaldaïca oracula inserta in notas ad Nicephorum Gregoram ed. Reg. Paris. 1702, fol. est autem haec epitome in cod. Regio anonyma, in Palatino adscribitur Maximo Planudi. incipit ὅτι Ἐρῦλον τὸν περὶ Ἰταλίαν: desinit

p. xli

in capite de fulgurum vi et causa, τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελιμπανον οἱ πάλοι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός ὥσπερ ἀποπηθέντα διαμένειν πέφυκεν. quam quidem epitomen haud scio an recte Schowius ibid. p. 23 scripserit cum prooemio operis finiri, hoc est, ex priore sola libelli parte hausisse Planudeni, reliquam omnino non attigisse. etenim, ut hoc utar, quis non videt minoris epitomes caput illud de fulgurum vi, ὅτι τοὺς κεραυνοὺς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἐξαφθείσης κ. τ. λ., quod in p. 53 editionis Schowius suae retulit, excerptum esse non ex prima sed e postrema libelli parte, ubi brevior prior anonymus habet (ed. Schow. part. 4 mens. Decembr. c. 2 p. 127) τοὺς κεραυνοὺς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς κ. τ. λ. ex quo apparet non continuisse sese in excerpto principio libelli Planudem, sed ad media quoque vel ad extrema potius processisse, sic tamen

ut excerpta sua tum breviora sint quam altera, tum multo etiam magis perturbata. ex ambabus autem epitomis editionem libelli de Mensibus, de qua mox, Schowius confecit.

p. XLII

Fragmenta ex libro de Ostentis, quae quidem doctorum 19 mentionibus enituerint, quattuor invenio, de tonitribus in dies singulos, de terrae motibus, de ortu siderum, de tonitribus generatim. horum priora duo edita sunt. primum *de tonitribus in dies singulos*, primo commemoratum ab Ioanne Meursio in notis ad Leonis Tactica ed. Lugdun. Bat. 1612, 4, est pars de fulgurali P. Nigidii Figuli libro, quam Lydus Graece versam in medium libellum de Ostentis transtulerat. inscribitur in ipso Lydo Ἐφήμερος βροντοσκοπία τοπικὴ πρὸς τὴν σελήνην, κατὰ τὸν Ῥωμαῖον Φίγουλον, ἐκ τῶν Τάγγητος, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. inc. εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσει τὴν σελήνην φαίνονται. des. ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νυγίδιος οὐ καθολικὴν ἀλλὰ μόνως εἶναι τῆς Ῥώμης ἔκρινεν. de hoc fragmento vide virum cl. de Burigny, De vita et scriptis P. Nigidii Figuli, *Histoire de l'Académie des Inscriptions*, tom. 29, Paris. 1764, 4, p. 197. exstat, quantum comperi, in codicibus duobus, altero Palatino, unde descripsit Meursius, ante annum 1612 Heidelbergae moratus; utque video ex catalogo mss Graecorum in bibliotheca Palatina E' orali, a Friderico Sylburgio confecto (in Miegii Monument. pietat. et literar. Francofurti ad Moenum 1701, 4, p. 92 sqq.), codex iste tum erat trecentesimus duode- p. XLIII cimus inter Palatinos: eum arbitror adhuc alicubi latitare inter Palatinos bibliothecae Vaticanae. 2) altero Veneto 324, fol. 284 verso-287 verso (vid. Graec. D. Marci Bibliothec. codd. mss per titulos digest. praesid. Laurent. Theupol. Venetiis 1740, fol. p. 149): is nunc Parisios translatus codex est. hoc autem P. Nigidii Figuli quicquid est, Rutgersius edidit, ut mox dicetur: secundum fragmentum libri de Ostentis, *de terrae motibus*, Schowius vulgavit, ad calcem libri de Mensibus, p. 130. incipit: ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἐνορῶν. des. ibid. p. 134: ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη. id fragmentum ex postrema parte libri de Ostentis sumptum exstat in codicibus item duobus, 1) uno bibliothecae Angelicae in coenobio S. Augustini alla Sapienza Romae (v. Iugler Biblioth. literar. t. 1 Ienae, 1754, 8, c. 3 § 19 p. 289. Montefalcon. Diar. Italic. Paris.

1702, 4, p. 249), quo ex codice hoc fragmentum edidisse sese Schowius ait edit. libri de Mensibus p. 130. 2) altero Veneto

p. XLIV 324, quem supra dixi: ibi legitur fol. 287 verso-288 verso.

20

Tertium fragmentum libri de Ostentis, idque graece ineditum, *kalendarium* est, de recessu reversionibusque siderum, illi non dissimile quod Ovidii Fastis praefigi solet. id kalendarium subiecerat Lydus extremo suo libro; utque fulgurum notationem ex Nigidio Figulo, ita stellarum ex Claudio Tusco illo sumpsit, qui a Servio ad Aeneid. 12 647 (ed. Burmann. t. 4, Amstelædam. 1746, 4, p. 75) Clodius Tuscus nominatur. kalendarium inscribitur sic: Ἐφήμερος τοῦ παντός ἐνιαυτοῦ σημειώσεις ἐπιτολῶν τε καὶ δυσμῶν τῶν ἐν οὐρανῷ φαινομένων, ἐκ τῶν Κλαυδίου τοῦ Θούσκου, καθ' ἐμνησίαν πρὸς λέξιν. incipit: Ἰανουάριος. α'. ὁ ἥλιος ὑψοῦται. des. in ultimo anni die, κρυφία ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης ἄρχεται ἀνίσχειν ὄδι (f. ὄ,τε) δεξιῶν καὶ ὁ ἥλιος, εἰς ὕψος. idque kalendarium Graece quidem ineditum est, ut dixi: Latine, a Leonico Thomaeo translatum, saepe vulgatum est, primum ex officina Hervagii ad calcem Iulii Firmici atque Quadrupartiti Ptolemaei Latine versi, Basileae, 1533, fol., p. 79 — 84, sub titulo *Cl. Ptolemoei* (sic) *inerrantium stellarum significationes*; posterius in Uranologio Dion. Petavii, Lutet. Paris. 1630, fol., p. 92 — 101; postremum in nova editione Doctrinae

p. XLV temporum Petavianae, t. 3, Antverp. 1703, fol., p. 54 — 59. exstat autem id kalendarium in codicibus bene multis.

1) in cod. Parisiensi no. 2381, olim Regio 2432, fol. 75 recto-76 verso. v. Catalog. impress. part. 2 p. 492. Kuster. ad Suidam t. 2 p. 131. item supra p. xxix: is codex est saeculi 14, videturque antiquior quam subsequentes omnes.

2) in codice 177 biblioth. Barberinae, de quo supra p. xxxvi. Harles. Bibl. Graec. vol. 4 p. 157 lin. 30.

3) in codice Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso, laudato sub no. 2137 a Ducangio Glossar. Graecitat. t. 2, Lugdun. 1688, fol., in indice auctor. column. 27, 31, 35 etc. is codex cum hoc kalendarium continet, tum alia multa astronomica; neque tamen opus Lydi *de terrae motibus eorumque signis*, quod Villoiso Prolegomen. ad Iliad. p. XLVI nota (1) in hoc codice esse scribit, in errorem inductus opinor a Catalogo

impresso nostro codicum Graecorum, p. 429, ubi Lydo nostro perperam tribuitur anonymi alicuius fragmentum de terrae motibus, incipiens *Καθόλου τολύων περί τῶν ἐν τῇ γῆ γινομένων σεισμῶν*. quod autem supra, p. XLIII, dixi fragmentum Lydi de Terrae motibus, ταῦτα μὲν ἂν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας, id illo ex codice omnino abest: CL. vero Tusci kalendarium inest, inque Catalogo impresso ibid. p. XLVI p. 429 ima, no. 4, his verbis commemoratur: *Anonymi kalendarium sive ephemerides, in quibus astrorum ortus et occasus etc.*

4) in codice Parisiensi no. 3084, olim Regio, a Bigoto Italianam lustrante (v. supra p. XXXVII) ita perarato, ut epitomen maiorem illam libri de Mensibus kalendario hoc nostro subiecto terminaret.

5) in exemplari Mariniano superius memorato p. XXXIX, Harles. loco cit. vol. 4 p. 157 lin. 22.

Quibus ex quinque codicibus quamvis duos Schowius Romae in manibus habuit, Barberinum videlicet et Marinianum, tamen ad suam editionem kalendarium Tusci non adiunxit, credo quod videret ad librum de Mensibus nihil pertinere. quartum fragmentum libri de Ostentis, *de tonitribus generatim*, aequae ineditum illud quidem, in codicibus inscriptum esse solet: *Ἰωάννου Λαυρεντίου Λυδοῦ, Φιλαδελφῆως, ἐπὶ τῆς βασιλείας ὄντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ Ἀναστασίου, περί βροντῶν. inc. πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς περί βροντῶν ἰδῶκει. des. ἀνὴρ δυνατὸς καὶ βαρὺς τοῖς πράγμασιν.* invenitur in codd. duobus, 1) in nostro Regio 2381, fol. 70 verso-71 recto, 2) in Veneto 324, fol. 282 verso-284 verso: verum ibi titulo ita evanido, ut confectores Catalogi codd. Graec. biblioth. D. Marci loco supra citat. p. 149 lin. 31 ultra priora p. XLVII septem verba nihil potuerint extricare; isque titulus sic mutilus, *Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδελφῆως Λυδοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας ...*, ab Harlesio etiam Biblioth. Graec. vol. 4 p. 158 lin. 29 repetitus, quo dixi modo ex cod. Regio 2381 supplendus est.

In libro denique de Magistratibus praeclare animadverti potest 21 est plus temeritatem et casum quam ullam aliam causam ad scripta veterum conservanda valuisse. nam libri de Mensibus, ut modo exposuimus, epitomae duae exstant, libri de Ostentis

fragmenta quattuor. operis vero de Magistratibus adeo nihil per fragmenta epitomasque ad nos pervenit, ut nisi qua singularis fortuna Caseolinum codicem ex intima Graecia eruisset, tertio isto ex Lydi scriptis fere toto careremus. neque enim audiendus Ducangius Glossar. med. et inf. Graecitat. sub v. *Σιλεντιάριος* column. 1371, ubi fragmentum affert ex libro *περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν*. istum enim locum (opinor) ex Lambecii animadversionibus ad Codinum ed. Reg. p. 208 no. 154 sumsit, ubi haec leguntur: *ratio autem nominis silentiariorum in excerptis ex Ioannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν haec habetur: ἰδόντι μὲν*

p. XLVIII *μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾷς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συναγεσθαι· τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέτοντο ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατριῶς καλοῦσι) σιλεντιάριους ἔκριναν ὀνομάζειν αὐτούς.* at vero ille locus non libri de Magistratibus, sed libri de Mensibus est, ed. Schow. p. 11 c. 9; unde suspicor insperato eo repentinoque libri de Magistratibus titulo praeter veritatem se iactasse Lambecium, neque magis illi quam reliquis mortalibus huius libri potestatem tunc esse factam. glossae autem quaedam a Ducangio in Lexicon Graecitatis receptae, a quo Fussio in notis p. 22 et 214 commemoratae, vere quidem ex libro de Magistratibus manant: verum eas qui scire potuit inde vel omnino Lydi esse? quoniam nullum auctoris nomen additum iis est. nec praeterea in nostris Graecis codicibus (sunt autem omnino ad quattuor milia) neque in ullis aliarum bibliothecarum quamvis studiose tractatis catalogis Lydo inveni tribui quicquam quod quidem ad librum de Magistratibus pertineret, praeter paucos versiculos in cod. Reg. 1630 (olim 2216 et 3502), fol. 100 verso, inscriptos *Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἰωάννου τοῦ Φιλαδελφέως. qui sunt huiusmodi: φασὶ γὰρ τὴν Νέμεσιν τὰ γλαφυρὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἔμπαιον τρέπειν, ταῖς*

p. XLIX *ὑπερβολαῖς τῆς τύχης, ὥς φησι Νουμῆνιος, τῷ ἑαυτῆς τροχῷ τὴν ἰσότητά ἐπάγουσαν. ὅθεν ὁ Μεσόδημος οὕτω πῶς πρὸς αὐτὴν· Ἐπὶ σὸν τροχὸν ἄστατον, ἀστιβῆ, χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχη.* quorum locorum priorem Numenii Pythagorici arbitror (de quo Harles. Bibl. Gr. vol. 1 p. 854 et vol. 3 p. 179) a Lydo etiam de Mensib. part. 3 c. 11 p. 45 16 commemorati. postremi versus ex Mesomedis sive Mesodemi sive Mesimedis sive Mesodmae (tot

enim modis scribitur, Harles. Bibl. Gr. vol. 2 p. 180) carmine nobilissimo in Nemesiu sunt, in cod. Reg. 2532, olim 3221, cum modorum musicorum signis exstante. totum autem hoc fragmentum a Boivino sibi communicatum Burettus Actis Paris. Acad. Inscript. t. 5, Paris. 1729, 4, p. 189, e cod. 1630 quale ante rettulimus tale vulgavit, nisi quod pro οὔτω πως legit vel correxit οὔτω που. idque fragmentum, si modo fuit, in parte perditae libri de Magistratibus fuisse necesse est: certe in his quae hodie exstant non invenitur.

Ad haec igitur septem tam disiuncta tamque lacera fragmenta 22 renatis literis quinque potissimum eruditi viri eo consilio ut eederent (non loquor de uno qui vertere voluit) accesserunt. nullus tamen ad omnia coniuncta, sed fere ad singula singuli. primus p. L Ioannes Meursius, ut erat reconditarum literarum amator, ante a. 1612 Heidelbergae ex cod. Palatino 312 descripsit Nigidii Figuli ephemeridem, de qua superius dixi. verum cum aliis rebus abstraheretur, consilium eius edendae abiecit, inque notis ad Leonis Tactica (Lugd. Batav. 1612, 4, p. 447) ita ait: *Checi codex hic citat etiam Ioannis Lydi Diurnam menstruanque observationem. intelligit vero eo nomine Nigidii Figuli de tonitruum per singulos menses et dies significatione librum, quem Lydus hic e Latina lingua in Graecam transtulit. exstat ipsum opus in bibliotheca Palatina, ubi nos ante quinquennium, cum illic ageremus inter peregrinandum, descripsimus, et edendum dedimus Iano Rutgersio, pruestantissimi ingenii et multarum literarum iuveni.* neque diu post Rutgersius, etsi erat publicis negotiis distentissimus, traditas a Meursio sibi partes egit. namque in libros sex Variarum lectionum, Lugdun. Batav. 1618, 4, editos, Gustavoque alteri Suecorum regi (hoc est Gustavo Adolpho illi qui a. 1632 in Germania proelians oppressus est, cui erat a consiliis Rutgersius) inscriptos, totam Nigidii ephemeridem p. 247—260 rettulit, e Meursiano apographo expressam. quamquam neque in ipso opere neque in libro de vita sua (Lugdun. p. LI Batav. 1646, 4) unde ephemeridem eam sumpserit indicavit. Meursianum autem apographum nihil minus videtur fuisse quam emendatum. nam Rutgersii certe textus innumeris repletus est erroribus. statim ab initio p. 247 lin. 1 pro ἐπι πάσης scribendum est, ἐπι πάσαις. lin. 3 legitur τὴν σελήνην οἶκον ἐπιλήξαιτο:

emenda τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. lin. 4 et 5 ὥστε ἀπὸ τοῦ
 Θ και ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νομηνίας
 κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς μῆνας λειψόμεθα τῶν βροντῶν ἐπίσκεψιν:
 emenda ὥστε ἀπὸ τοῦ καρκίνου και ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ
 τῆς σεληνιακῆς νομηνίας διακοσμήσαντες, κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς
 μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντῶν τὴν ἐπίσκεψιν. nec saniora sunt
 quae sequuntur: ut ephemeris illa, quemadmodum est apud
 Rutgersium, non tam vera Lydi nec germana quam vitata prorsus
 et adulterina esse merito sit putanda.

- 23 Tertius autem ad vulgandum Lydi aliquid se applicavit
 acerrimus ineditorum librorum investigator, Leo Allatius Chius,
 cum Alexandri VII pontificatu bibliothecam Vaticanam custodiret.
 is et maiorem epitomen libri de Mensibus in cod. Barberino 177
 p. LII (yid. supra p. xxxvi) in manibus videtur habuisse; et postquam
 bibliothecam Palatinam Heidelbergae in urbem ipse transtulerat,
 minorem a Planude factam in cd. Palatino 141; nec minus pri-
 mum et tertium fragmentum libri de Ostentis, nimirum epheme-
 ridem Nigidii Figuli in Palatino 312, kalendarium Cl. Tusci in
 Barberino 177. quae an omnia edere voluerit, non constat:
 maiorem epitomen libri de Mensibus voluisse indicat indiculus
 Συμμικτῶν eius, ab Andrea Peschiullio Romae 1668, 4, foras
 datus, a Fabricioque recusatus Bibl. Gr. vol. 14 p. 1—21; ubi in-
 ter ea quibus librum quartum Symmictorum terminare statuerat
 Allatius, reperiuntur p. 6 no. 46 "ex Ioanne Philadelphensi
 excerpta, inc. Ὁρθῶς ἄρα οἱ τὰ μυθικὰ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ
 παῖδας." quod esse initium maioris illius epitomae p. xxxvi de-
 monstravimus. sed Allatio a. 1669 post laboriosissime actam vitam
 extincto, rursus crassa quaedam Vaticanae bibliothecae offusa
 caligo est, quod qui ei proxime successerunt, si minus a doctri-
 na, certe ab industria eius multum aberant; nec illa in octo po-
 sterioribus Symmictorum libros referenda ad 175 tam Graeca quam
 Latina opuscula, quorum pleraque ne hodie quidem lucem viderunt
 nec unquam videbunt, tum sunt e scriniorum tenebris ab eo
 p. LIII eruta. item instrumento literario eius inchoatisque commentariis,
 qui erant magno numero, infesta posthaec fortuna fuit, nisi
 si quos literati viri ab interitu vindicaverunt, velut apographum
 epitomae Lydianae ab eo factum; quod et vidit Romae Nicolaus
 Schow, et ad editionem libri de Mensibus recte adhibuit.

Fuit etiam qui animum ad Lydum intenderet Iosephus de 24 Iuliis, in bibliotheca Vaticana et in Collegio urbano de Christianorum persuasione propaganda Graecarum literarum interpres, homo doctus, cuius exstat brevis manu ductio ad linguam Graecam, Romae 1681, 8. de hoc ita Raphaël Febretti in Syntagmate de Columna Traiana Romae 1683, fol., c. 6 p. 153: "*rationem vero huius ritus* [circumducendi aratri in urbibus auspiciato condendis] *primum vidi apud Ioannem Laurentium Lydum Philadelphiensem, nuper Latio donatum ab eruditissimo amico Iosepho de Iuliis, et iamiam e manuscripto apud ipsum, mutilo quamvis, publicam lucem inspecturum: ratio, inquam, haec est.* μετά δὲ τὴν ἐπὶ τῆ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελετὴν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμάλας περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέγρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἕξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ P. LIV θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους." quo ex loco constat, quod habuerit Iosephus de Iuliis, id aequè fuisse maiorem illam Lydianam epitomen: nam illa ipsa verba habet ed. Schow. part. 4 mense April. c. 6 p. 98, nisi quod ibi perverse γονίμοις pro γονίμους. sed aliquis fatalis fuit casus, qui rursus eam epitomen, lucem ne aspiceret, impedivit. ut enim Allatium vidimus, item Iosephus de Iuliis, prius quam affectam editionem perficeret, obiit; fuitque adeo hoc Allatio infelicior, quod quae ipse commentatus in Lydum est, ea sive omnino ad nihilum venerunt sive certe adhuc latent; quae Allatius, cum in eruditorum hominum manus incidissent, si minus tota, attamen aliqua ex parte nobis se aperuerunt.

Etenim paulo iustiore fortuna octavo decimo saeculo Lydus 25 uti coepit. minus quidem in Gallia, Ludovici 15 principatu, cum Ioannes L. de Burigny, vir historicis scriptis notus, fragmentum libri de Ostentis, de tonitribus in dies singulos, Gallice vertere voluit, *Histoire de l'Académie des Inscriptions* tom. 29 p. 197, quoniam ea versio concepta magis est quam coepta, to- p. LV tumque consilium ad exitum non pervenit. magis in Italia, Pio sexto pont. max., cum nobili per has regiones peregrinatione Romam venit Nicolaus Schow Danus, clari nominis philologus, cuius singularem nostris in literis eruditionem iam tum testatae erant Heraclidis Allegoriae Homericae Gottingae 1782, 8, ab
Ioannes Lydus. ***

illo editae; tum per ipsum Italicum iter vulgatae de charta papyracea Musei Borgiani docta commentatio, Romae 1788, 4, et de numo Ulpiae Pautaliae ad Stephanum Borgiam Cardinalem epistola, Romae 1789, 4. huic igitur, cum esset Romae, clarissimus abbas Marini, tabulario Vaticano praefectus, monstravit maiorem illam anonymamque libri de Mensibus epitomen, *ex relictis*, ut Schowii verbis utar praefat. ed. p. 6, *Leonis Allatii chartis descriptam*. qua perlecta Schowius, qui ineditam animadvertisset, eius editionem illico meditari, eamque cum cod. Barberino 177 (vid. supra p. XL) conferre, alteramque eiusdem libri epitomen, quae a Maximo Planude facta dicitur, ex cod. Palatino 145 item describere sibi coepit, ut exponit ipse in epistola Roma Nonis Maiis 1789 ad Harlesium data; quam epistola

p. LVI lam Harlesius in Bibl. Gr. vol. 4 p. 157 inseruit. quodsi postea Schowius cum illo tanto acumine, quale in papyro Borgiana illustrata inque Hesychio Lipsiae 1792, 8, emendato declaravit, curam cogitationemque aliquam in utraque epitome perpurganda posuisset, omninoque studiorum nostrorum perrexisset tenere viam, profecto epitomarum illarum editionem conficere potuit et emendatam maxime, et cum cuivis Graecarum literarum studioso, tum imprimis nobis in hac opera nostra mirabiliter (opinor) profuturam. sed ea omnia (dicam ut res est) paulo aliter ceciderunt.

26 Etenim Schowius ut Havniam se rettulit, cum eximias eius virtutes populares perspexissent, in magno loco in regno esse, plurimisque et honestissimis muneribus in se collatis scripta sua continere, quaeque in animo habebat de antiquitate illustranda, ea in aliud tempus differre coepit. at interim Lipsiae ex apographo eius in libraria Weidmanni cusus iam erat textus utriusque epitomae, adiuncto in line capite de terrae motibus, *ταῦτα μὲν ἄν τις κ. τ. λ.* quod secundum ex quattuor fragmentis libri de Ostentis esse p. XLIII demonstravi; praefatio, emendationes,

p. LVII notae ex Dania summittendae summe exspectabantur. quas cum diutius morari intelligerent librariae procuratores, ad extremum desperantes de Schowio, statuerunt ut textus Graecus cum brevibus capitum argumentis Latine scriptis, qualis iam esset impressus talis ederetur, sine notis ullis, praeter paucas de lectionum varietate. additur insuper index; item praefatio. editio

prodit sub titulo eiusmodi: *Ioannis Laurentii Philadelphiensis Lydi Opusculum de Mensibus* [quanquam potius scribendum fuisset, Excerpta ex Ioann. Laurent. Philad. Lydi Opere de Mensibus] *ex codd. mss biblioth. Barberin. et Vatic. et fragmentum de Terrae motibus ex cod. bibl. Angelicae Rom. Graece edidit, varietatem lectionis et argumenta adiecit Nicolaus Schow etc. Lipsiae in libraria Weidmannia 1794, 8.* huius editionis censurae complures exstant *Erlanger Literaturzeitung* 1794 p. 542-47, *Göttinger Gelehrte Anzeigen* 1794 part. 2 p. 1273—1276, *Jenaer Literaturzeitung* 1794 part. 4 p. 515—517. cf. *Allgemeines Repertorium der Literatur für die Jahre 1791 bis 1795. Erster Band. Erste Hälfte, Weimar* 1799, no. 700. sed huic editioni, etsi id secundissimum accidit ut ex auctoritate viri omnibus doctrinis ornatissimi Ch. Dan. Beckii vulgaretur, isque, quatenus per procuratores librariae licebat, suas quidem partes p. LVIII praeclare ageret, tamen, sicut ostendimus, commentarius et notae, necessariae illae quidem propter rationem epitomarum, omnino desunt. quae enim Lydus ex tot diversis voluminibus eruit, ea cum a librariis tum a brevioribus multis mendis adeo sunt foedata, ut textum ea condicione, qua nunc est, perlegere singulaque in eo intelligere nemo saue facile possit.

Velut, ut uno folio temere arrepto demonstretur quod dici- 27 mus, ed. Schow. part. 4 mens. Octobr. c. 1 p. 124 lin. 8 sqq. leguntur haec: ἐν τῷ ΒΟΥΤΕΤΙΩ (οἶον ἐν τῷ ὀψοπωλίῳ) εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον· τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀύγουστιον (l. Ἀύγουστειῶν) καλοῦσιν. sed in notis ad Codin. ed. Reg. p. 155 iam exstabat is locus a Lambecio prolatus; ibique recte legitur ἐν τῷ ΓΟΥΤΕΤΕΙΩ: quod confirmat cum ipse Codinus Lydum exscribens p. 16 c: τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ ῥεγεονάρχαι [l. ῥεγεονάρχ.] ἐν τῷ Γουστειῳ ἤγον τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρὸν· tum Suidas ed. Kuster. tom. 1 p. 377, sub v. Ἀύγουστος. *Gustium* autem sive forum cibarium quid fuerit Ducangius docet Cpoli Christiana. statim post lin. 18: περὶ τοῦ p. LIX δουρίου ἵππου ὁ Εὐφορίων φησὶ πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἵππον λεγόμενον ἕτεροὶ φασὶ ΠΟΛΙΝ γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσηλθόν οἱ Ἕλληνες. et Schowius ima pagina in lemmate huius capituli: *equium lignium, per*

quem Troia expugnata est, Euphorion navem, alii urbem fuisse credunt. at quis non videt legendum ἕτεροι φασὶ ΠΤΑΗΝ γενέσθαι? quod castam esse lectionem tam sententiae concinnitate quam fabularum Troicarum explicationibus confirmatur. et paulo post p. 125 lin. 1: Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἡφαίστου, ὃς ἐξεῦρε μῆλην· δεύτερος (Ἰσχύος τοῦ Ἐλάτου καὶ Κορωνίδος) ὄρειος ἑτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινοῆς τῆς Λευκίππου. οὗτος εὔρε τομὴν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῶ ἐν Ἀρκαδίᾳ. is locus partim depromptus est ex Clementis Alexandrini Cohortatione ad gentes (Jib. 1 ed. Potter. t. 1 Oxonii 1715, fol. p. 25), partim vel e Cicerone, vel ex Graeco scriptore illo quem Cicero exscripsit de N. D. 3 22: *Aesculapiorum primus Apollinis, quem Arcades colunt; qui specillum invenisse primusque vulnus dicitur obligavisse: secundus secundi Mercurii frater; is fulmine percussus dicitur lunatus esse Cynosuris: tertius Arsippi et Arsinoae, qui primus purgationem alvi* p. LX (in Lydo tamen τομὴν) *dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit; cuius in Arcadia non longe a Lusio flumine scyphorum et lucus ostenditur.* verba autem, δεύτερος ὄρειος ἑτάφη, comple sic: EN TOIΣ ΚΤΥΝΟΣΟΤΠΛΑΟΣ ὄρειος ἑτάφη. Fl. Clemens loco cit. p. 26 lin. 8:

Ζεὺς γὰρ κατακτὰς παῖδα τὸν ἐμὸν αἴτιος,
Ἀσκληπιόν, στέρνοισιν ἐμβάλων φλόγα.

οὗτος μὲν οὖν κεῖται κεραυνωθεὶς ἐν τοῖς Κυνοσούριδος ὄρειος. sustineo me hoc loco, mendaque deinceps sequentia, quotquot sunt, non exsequar, quod satis demonstratum esse arbitror ad perpurgandum, prope dicam, ad legendum libellum de Mensibus opus esse aliorum auctorum collatione, cum antiquiorum, quos exscripsit Lydus, tum recentiorum, qui eo ex libro hauserunt, Suidae, Eudociae Augustae, Codini, scholiastarum aliquot, glossarum denique lexici Caugiani, quatenus huc pertinent, ex integro opere de Mensibus vel ex epitomis delibatae. quorum omnium investigationem si vel Schowius suscepisset vel Beckius, haud erat sane quod quisquam meliores interpretes requireret: sed horum alterum officia regia impediverunt, alterum studia diversa eaque clariora; quae adeo ornat, ut plane non fuisset pro-

p. LXI bandus, si ingenium, quo auctores illustrat liberae illius atque fortunatae Graeciae, in scriptore inclinatae consumpsisset. nec

memet ipsum hic consistere patitur praefationis institutum: quare si qua sunt praeterea quibus editio Schowiana emendari possit, sicut sunt, ea commodius in notis ad librum de Ostentis exponentur *).

Sed illuxit tandem aliquando laetior Lydo dies a. 1784, cum 28
Cpoli ageret Christianissimi regis ad portam Othomanam splendidus legatus, Gabriel Augustus de Choiseul-Gouffier, publicarum rerum scientia non minus quam gloria maiorum clarus, et in utramque academiam illo iam tempore cooptatus, cum in eam quae Inscriptionum vocabatur, eruditissimis acutissimisque hominibus maxime tunc florentem, tum in alteram, cuius glorioso labore et Francorum literae immortaliter illustratae sunt et incorrupta est sermonis nostri integritas constanter conservata. is nobilissimus vir, liberalium artium omnisque humanitatis laude commendatus, cum in primo iuventutis flore et maximarum rerum cursu esset, iam tunc prae doctrinae studio delicias aspernatus Graeciam lustrare statuerat, et antiquorum hominum manes ac species interrogare, per tot urbium, Athenarumque ipsarum, caeca vestigia passim errantes. qua in peregrinatione quam cu- p. LXII
riosum sese exhibuerit politissimae vetustatis indagatorem, literatus homo in Europa nemo est qui nesciat. quamobrem mihi quidem dignus profecto videtur fuisse qui non Lydum nostrum, sed principem aliquem ex Graecis scriptoribus, maxime autem e poëtis, qui perierunt, ab inferis excitaret, Menandrum videlicet et Sophronem, vel Sophoclem aut Pindarum ex his quorum scripta non parum plura amissa quam retenta sunt. ad quem enim potius eiusmodi inventionem pertinere dicamus, quam ad eum qui non minori dicendi artificio quam cognoscendi peritia, quaecumque sibi Graeciam peragranti occurrerant, tam vividis coloribus expressit, ut omnes intelligerent nihil esse non oratoria tantum eius sed poëtica etiam facultate praestantius. verum

*) De Mensibus excerpta post Schowium Guil. Roetherus recognovit atque emendavit, e Graeco in Latinum convertit et perpetua cum sua et Schowii tum Hossii et Creuzeri aliorumque adnotatione instruxit, indicemque copiosissimum adiecit, Lipsiae et Darmstadii, a. 1827. codice is usus est Parisino 3084, adiutore Laurentio Nokkio, qui multos mathematici argumenti locos ingeniosissime partim emendavit partim explanavit.

fortuna hic etiam, ut saepe, parum aequa fuit. nam cum, ut dictum est, Cpolim missus esset, dilectamque suam Graeciam velut redintegrato amore complecteretur (eo melius quo publici muneris auctoritas opportunior erat), haberetque secum eruditissimum hominem Ioannem B. C. d'Ansse de Villoison, is, ut erat acerrimus antiquorum codicum investigator, Graecorum monasteria percipide quidem, sed frustra concursavit. cum autem ad Bosporum in suburbano Graeci cuiusdam literati ex Constantini Morusi principis affinitate libros quosdam veteres pertractaret, invenit cum alios pretiosos, tum in primis unum Lydi opera de Ostentis deque Magistratibus continentem. hunc statim illustrissimo legato de Choiseul indicat; qui cum significasset se in desiderio esse eius codicis, eum paulo post a Constantino Morusi principe dono accepit. erat enim is Constantinus Bei Morusi tum ipse acuto et subacto ingenio, tum adversus literatos studio singulari; cumque paulo ante Valachiam summo cum imperio administrasset, tunc in hortis ad Bosporum amoenissimis inque mirifica librorum suorum bibliotheca felicitate magis stabili quam unquam antea fruebatur. ita hos amplissimos viros, quos iam sociaverat studiorum similitudo, tum magis etiam coniunxit Lydi liber dono missus et acceptus, quemadmodum antiquis temporibus, ad quae saepe animum illi referebant suum, claros homines legimus xeniis ultro citroque datis amicitiam confirmasse.

29 Quanquam ne sic quidem Lydus statim lucem aspexit, quod in consecuta regni Gallici eversione subitoeque casu, quo Europa
 p. LXIV omnis contremuit, nullus Lydo locus supererat. nam primum ipse codicis possessor, coactus patriae fines fidelitati suae interdictos longe respectare, aequae legatione in exilium voluntaria vice traductus, a Serenissima Augusta, quae tunc latissimum imperium aquilonari plaga gloriose gubernabat, ut ad eam se conferret honorificentissime invitatus est. quo cum secessisset, et ipsa quanti eum faceret, quantum crederet, documenta maxima dedit; et filius item eius meliore fortuna dignus Paulus imperator, cum esset liberali ac magno animo praeditus iustisque atque rectis voluntatibus, amplissimum virum beneficiis plurimis ornavit, afflictum erexit, extorri penates dignitatemque reddidit: mandavit demum supremam curam cum omnium bibliothecarum imperialium tum academiae Caesareae, qua nihil usquam magnificen-

tius, nihil splendidius ab ullo superiorum saeculorum rege in liberalium artium commodum institutum est. ita cum esset in maximo imperio summus artium et omnis humanitatis arbiter et quasi procurator excitandis ac propagandis studiis electus, in nobilissimi muneris occupatione nihil temporis reliquum habuit quod Lydo impenderet, omnemque potius mentem cogitationem operam adhibere voluit, ut gratum animum, qualem postea in luculentis scriptis apud posteritatem professus est, talem iam p. LXV tunc in ipsa muneris gestione praesentes possent homines intueri.

Verum tandem, cum esset patriae et Gallico solo restitutus, 30 Lydi diutius neglecti serior cura animum subire coepit. etenim exoratus ab eo homo doctissimus Villoiso in se susceperat ut ad codicem feliciter inventum feliciter edendum nomen et auspicia praeberet. sed priusquam eum foras daret, descriptionem Villoiso sui, per Graeciam itineris perficiendam sibi duxit, quam publici iuris facturum sese cum saepe alibi sponderat, tum maxime Prolegomen. ad Iliad. p. LIV; adque eam rem omnia consilia atque studia referre sua coepit. statuerat autem tunc denique ea prodere quae in recenti Graecia usquequaque observasset, cum iter confecisset in veterem, hoc est (verba ipsa sunt Villoisonis Prolegomen. l. cit.), cum auctores Latinos Graecosque singulos a capite ad calcem perlegisset, quaeque de omnibus rebus ad Graeciam Aegaeique maris insulas quomodocunque pertinentibus quisque scripsit, ea excerptisset, referreque ac discernere et cum iis quae ipse vidisset conferre posset. magnum sane et singulare, dignumque tali viro consilium, et, si perfici potuisset, in primis utile doctrinis nostris. sed quis nescit a. 1789 publicam rem Franciae in homines incidisse non tam communitandarum rerum quam evertendarum cupidos? suntque continuo tempora acerba atque gladiatoria illa consecuta, quibus cum omnes literae conticuerunt, tum maxime Villoisonianae, Graecae scilicet ac philologicae. itaque huius magni itineris non modo nihil edere, sed neque lectionem illam, qua ad scriptionem praeparare se volebat, absolvere, nedum de Lydo cogitare, variis casibus percussus potuit. neque magis, cum recuperata re publica respirasse homines visi sunt, illi quidem licuit placato rerum statu diu frui. etenim a. 1805 a. d. 6 Kal. Mai. paucos post p. LXVI

menses quam erat Graecae cathedrae in Collegio Franciae praefectus, virente etiamtum aetate repentino oppressus morbo est. cuius optimi sanctissimique viri immaturo obitu quantam civitas nostra in literis iacturam fecerit, tametsi homines historicos omnes, ubiubi sint, intelligere arbitror, tamen ego, quod ipsum novi, quod domum eius frequentavi, quod per aliquot annos continuos sermonum auditor, commentationum testis, studiorum mirator exstiti, acrius potui fortasse quam plerique perspicere.

p. LXVII mitto hominem lingua Graeca, ut nullus unquam, lectione instructum; mitto librorum cognitionem, mitto inscriptionum: quis literis Italicis eruditior? quis in consuetudine dulcior, in docendo copiosior? memoria vero tanta erat et verborum et rerum, ut omnia quae unquam legerat meminisset. atque hic talis vir discessit a nobis, animo etiamtunc vegetissimo, annos vix natus 55; nec quicquam ex magnis operibus quae summo cum labore et diligentia inchoaverat, quaeque vitam illi dubio procul reparatura erant, spatii exclusus iniquis relinquere potuit absolutum; desiderio autem incredibili affecit cum necessarios suos, homines summos, tum me ipsum, cui loco patris semper fuit. atque de illo, quoniam pro incomparabili eius erga me pietate paria persolvere nequeo, quod unum potui, haec cum lacrimis scripsi.

31 Vir autem illustris de Choiseul, ad quem redierat Lydi codex, editionem operum eius mihi tunc volebat committere. neque hercule erat ea provincia aliena a rationibus meis; neque, si vel maxime fuisset, recusassem, nempe ne diutius scriptore erudito nostrae literae carerent. sed accidit eo ipso tempore ut

p. LXVIII a praefectis bibliothecae imperialis custodia Graecorum Latino-
rumque codicum mihi mandaretur. quod officium ut primum tenui, omnes curas cogitationes studia ad unam revocare rem oportuit, codicumque Graecorum omnium proximis superioribus annis ex variis Italiae oppidis eque urbe ipsa in bibliothecam congestorum notationes conficere, non quae nomina auctorum titulosque operum nudos haberent, sed quae aetatem virtutem argumenta codicum accurate indicarent, ut quicquid cuiusque auctoris inediti editive in singulis foliis manuscriptorum esset, uno aspectu cognosceretur. ita involavi in hanc operam non modo iussu praefectorum bibliothecae, sed impetu etiam acri

quodam animi ac voluntatis: taedium autem, quo facile intelligitur eiusmodi laborem non carere, levabat atque adeo amovebat spes (quae non omnino me fefellit) me reperturum in his codicibus abstrusa aliqua ac luce non indigna. sed interim deponenda erat omnis de Lydo cogitatio. quare, quoniam ipse munere fungi meo non poteram, auctor fui ut liber de Magistratibus separatim ederetur, curaque describendi vertendique eius crederetur adolescenti ornatissimo Dominico Fuss Marcodurano; qui relicta Germania, ubi felicissimum ingenium philologia excoluerat, Lutetiae degens iam dum mihi erat officiis usu consuetudine iucundissimus. ille, ut est ardens et erectus ad ornandas doctrinas nostras, sine mora negotium suscepit: opus de Magistratibus descripsit, emendavit, vertit; librum de Ostentis mihi reservavit. continetur enim is liber in prioribus paginis codicis Caseolini (sic appellati ex possessore, cuius maiores comitum DE CASOLO nomine usque a decimo saeculo annalibus nostris celebrantur). de Caseolini igitur codicis origine aetate condicione nunc dicam.

Inventus est circa a. 1785 propter Cpolim, ut supra demonstravi, Curucismae (is suburbanus est ad fretum pagus) in villa Constantini Sutzaris, patricii viri, ubi libros Villoiso pertractabat aliquammultos, partim cudos partim mss, ex magna Nicolai Maurocordati bibliotheca superstites. erat enim is Ioannes Nicolaus Alexandri F. Maurocordatus, e Scarlatorum gente, tum excellenti ingenio praeditus, quod scriptis compluribus declaravit, tum librorum rariorum et veterum admodum studiosus. quare cum circa a. 1722 sultani nomine in Valachia regnaret, e Graecorum monasteriis, quae in omni Oriente multa porro supersunt, in Thessalia praesertim et in monte Atho, vetustissimos quosque libros cupide conquisivit. id erat ei tum perfacile factu propterea quod et apud purpuratos permultum gratia, in Graecos autem longe plurimum potentia valebat. ita brevi tempore magnae librorum copiae est compos factus, cum impressorum tum maxime manu exaratorum; quorum partim tunc intercedente Christianissimi regis legato Marchione de Villeneuve descripti, apographaque in Galliam ad bibliothecam Regiam missa sunt, ubi adhuc servantur. eiusmodi sunt codd. Gr. no. 2619, 2641, 2642, 2668, 2649. conf. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi*

- in Catalog. libror. impress. biblioth. Reg. part. 1 p. LXVI. ex eadem Maurocordatina codicum copia IAFabricius prooemium ac priora capita Demonstrationis Evangelicae Eusebianae litteratorum usibus praeter spem restituit, ut ipse auctor est praefatus Delectui scriptorr. pro verit. relig. Christ. Hamburg. 1725, 4. eandem bibliothecam et multi alii literis ac monumentis celebraverunt et novissime editores Actorum litterariorum Graece scriptorum (*Ερμῆς ὁ λόγιος ἢ φιλολογικαὶ ἀγγελίαι*) Vindobonae, mens. Ian. 1811, 8, p. 19. sed Nicolao Maurocordato a. 1730 extincto,
- p. LXXI totaque familia eius perversa paulo post et spoliata (conf: *Sulzers Geschichte des Transalpinischen Daciens*. vol. 3 Vindob. 1782, 8, p. 37), omnis illa magno studio multisque imperiis Bucarestum congesta codicum copia non levi litterarum Graecarum detrimento celeriter evanuit, praeter eos libros qui tum apud Sutzarin Curucismae asservabantur.
- 33 Inter illos igitur inventus est codex Caseolinus, principio et fine mutilus, scriptus in membrana, folio minori (ut vulgo dicimus), nono saeculo vel decimo ineunte, lineis 31 in singulis paginis; litera grandi, nitida, ad sinistram reclinata, non absimili illius quam Palaeograph. Graec. Paris 1708, fol., p. 274 no. 1 ex cod. Reg. 1962 (nunc 654) in aes incidit Montefalconius. eadem litera scripti sunt codices bibliothecae nostrae complures maximeque nobiles, Plato optimaе notae no. 1807, Eusebius no. 1430, Aristoteles no. 1853, Demosthenes no. 2934, item cod. no. 1470 sanctorum vitas continens; quem ideo commemoro, quod unus ex his libris tempus quo peraratus sit adiectum habet, *μηνὶ Ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιόνος* (sic) *ἢ ἔτους 574* id exit in annum Christi 890 Leonisque philosophi principatum. tametsi in Catalogo
- p. LXXII quidem impresso part. 2 p. 330 undecimo saeculo assignatur: sed perperam. Leonis autem philosophi principatu velut hic multique alii, sic fortasse etiam Caseolinus scriptus codex est. in quo duo potissimum singularia, alterum, cum plerique huius aetatis codices binis columnis scripti sint, in nostro uno tenore lineas legi, alterum, pro tempore illo Leonis philosophi, scholastico sane codicumque conficientissimo, insignes esse in illo cum itacismos tum aliusmodi errores. atque non ignoro Graecos Syllano tempore *ε* et *αι*, item *ι* et *ει* in sermone pressu oris et sono aegre distinxisse, Iustiniano ne *ι* quidem et *η*: id credo

obscurum non esse ex auctorum testimoniis, ex numis, ex inscriptionibus, e membranis pervetustis innumerabilibus. ego certe nullum vidi Graecum codicem, cum multos tractarim eosque veterrimos saeculorum 6 et 7, quin ibi offenderem quosdam itacismos. tot autem quot in codice Caseolino, in nullo memini, huius certe aetatis. nam confunduntur non modo ι et ϵ , ι et η , η et σ , item β et ν , ς et α , \omicron et ω , υ et α , quae sunt menda vulgaria: sed interdum etiam, quod rarius vidi in codicibus ante tempora Comneniana, υ atque α cum ι et σ atque η : imo, quod rarissimum est in codicibus cuiuslibet aetatis, σ et θ , item \omicron et ω .

Alterum genus errorum non tam est ex pronuntiatione et incogitantia quam ex inscitia scribae natum; quae quanta fuerit inde potest cognosci, quod genitivos plurimos cum accusativis confudit, accusativos cum nominativis, quodque omnino in clausulis casibusque vocum prorsus iacet. nec minus in reduplicationibus perfectorum, in nominibus propriis, in vocabulis reliquis, in apicibus, in spiritibus; quod voces omisit lineasque integras (vid. varias lectiones textui edit. subiectas), ut perspicuum sit neque regulas grammaticae probe tenuisse eum, neque quid exararet semper intellexisse. tametsi codicem, unde suum duxerit, magnae vetustatis suspicor fuisse, saeculi fortasse 7 literisque ideo maiusculis. nam primo ν ἐφέκυστικόν multis vocibus adhibetur etiam sequenti consonante. non me praeterit inveniri id in codicibus omnis aetatis bene multis. calligraphi tamen saeculi decimi in hac quidem re grammatices hodiernae leges iam studiosius sunt secuti: hoster antiquam prorsus tenuit scribendi viam, qua illud ν verbis etiam non hiantibus interponitur ex certis oratoriisque praeceptis ad amplificandum complendumque vocis sonum. id opinor eum non temere sed ad exemplum sui codicis fecisse. p. LXXIII
34
deinde voces Latinas, si quae occurrunt, literis maiusculis scripsit. unde coniicio in antiquiore illo Graeca quoque fuisse maiusculis. sed pro Graecis maiusculis calligraphus scripturam ligatam sui saeculi substituit: pro Latinis non item, quod nesciebat scripturam ligatam Latinam; quare literas Latinas, qua forma erant in antiquo codice, eadem expressit in suo. postremo multa sunt eius menda, quae facilius admittuntur, si habes ante oculos codicem maiusculae scripturae quam si ligatae. fol. 31

verso, ed. p. 129 19, scripsit *προβατορεύεται*, quia in *ΠΡΟΣ-ΑΓΙΟΠΕΤΕΤΑΙ* facile confunduntur *Σ* et *B*, *Γ* et *T*. fol. 39 *verso*, p. 150 9, *λύλος* pro *ΑΤΑΟC*, ratione simili. fol. 56 *recto*; p. 193 1, *ζονείσι*: quippe in *ΙΩΝΙCΙ* primum *I* habuit pro *P*. eiusdemmodi innumera sunt. quibus rebus omnibus inducor ut credam, saeculi circiter 7, ut praescripti, fortasseque satis bonae notae fuisse illum codicem unde noster manavit. nostri autem menda Graecus aliquis saeculi 16 vel 17, ut ex scriptura colligo, corrigere est conatus, probabiliter nonnunquam, sed plerumque infelicissime: ea manus illa est quae in notis editionis p. 126 22, 189 17, 219 8, 223 13, 274 3, 251 14, 252 20 recentior nominatur. eadem in toto libro de Magistratibus (nam librum de Ostentis non aequè retractavit) accentus et spiritus, in codice pro more saeculorum 9 et 10 negligentius notatos, superscripsit, quanquam in his quoque saepe erravit.

35 Hunc autem talem codicem tria olim Lydi opera continuisse non est dubium, hoc est, librum de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. sed liber de Mensibus quidem nunc totus perditus est, praeter duo folia a corpore codicis abiuncta, adeoque affecta ut legi non possint. vixque sum ex literarum vestigiis illud expiscatus, agi ibi de festis rei publicae Romanae diebus a kal. Novembribus, ubi Iovi pulvinar, lectisternium, ludi Circenses, usque ad 3 Nonas eiusdem mensis, ubi est hiemis initium et maria clauduntur: vid. kalendarium Roman. auctum in WStakeley *Medallic history of Carausius Book 2*. London. 1759, 4, p. 63 ii dies incidunt, opinor, in p. 125 excerptorum ed. Schwanæ. ex libro de Ostentis folia 37 supersunt, nempe 11 aequè a codice nunc separata et 26 adhuc consuta. subsunt libri de Magistratibus folia 59 consuta, 4 separata: summa 63. igitur, praeter ea quae plane abierunt, exstant hodie in fronte codicis p. LXXVI folia abiuncta 13, in calce folia abiuncta 4, in medio folia 85 consuta, quae sola numeris notata sunt: in his liber de Magistratibus incipit fol. 27 *recto*. summa omnium foliorum est 102; quibus Lydi opera nunc sic continentur, ut liber de Mensibus totus desideretur praeter duo illa folia, librique de Ostentis desit circiter quarta pars, libri de Magistratibus circiter decima. quippe eius non solum ultima interierunt, sed ex consuta etiam colliga-

taque parte post fol. 44 folia exsecta duo sunt. omnia autem 102 folia illa madore ac vetustate valde sunt depravata, usque eo ut iam Villoiso scripserit (Prolegom. ad Iliad. p. 46) codicem mero magna ex parte ita corruptum esse, ut literarum ductus vix agnosci queant, inque cella vinaria potius eum quam in bibliotheca asservatum videri. quanquam ipsum corpus codicis paulo minus affectum est. multo magis vero abiuncta folia, lacera illa quidem et cariosa et partim penitus desperata; ut in legendis illis non minor hercle labor esse videatur quam in evolvendis interpretandisque Herculensibus voluminibus, quorum aliquot Neapoli Parisios translata interdum inspexi et tractavi. quamobrem, sicubi error editori obiectus est in tam longo labore, est ei, non dico venia danda (nec enim fieri potest ut in eiusmodi p. LXXVII quantumvis expurgato opere non aliqua supersit macula) sed, quod rem difficillimam suscepit quodque sic perfecit, laus perpetua tribuenda.

Quid quod ipse editor, sicut textum corrigens non semel 36 mecum amicissime communicavit, ita impresso nunc opere, ut de nonnullis suspectis mihi locis quae viderentur dissererem, me rogavit. cuius amicitiae gessissem sane morem, suspicionesque hic meas aliquot adiunxissem: sed ea hic persequi non minus me vetuit huius commentationis institutum quam religio, ne libri de Magistratibus editio per me longius trahatur. quare quaecunque supersunt eiusmodi, quaeque annotaram de ingenio Lydi, de fontibus, de graecitate, de eruditione Latina, ea notis in librum de Ostentis reservanda duco. statui enim ad istius libri editionem animum conferre, quandoquidem Graecorum ex Italia nobis allatorum codicum, quibus impertivi integra horum annorum studia, paene ad finem adducti catalogi sunt, sumque solutior, ea opera profligata, factus. accedit ut qua singulari liberalitate vir illustris de Choiseul opus de Magistratibus suo impendio e tenebris in lucem evocavit, eadem librum de Ostentis velit, aequae varium, p. LXXVIII unde Iulius Obsequens, qui praeterea rem auguralem tractaverunt vel qui attigerunt, passim illustrantur. cura autem adhibebitur ut haec editio, quantum poterimus, locupletetur, cum commemoratione auctorum quos Lydus consecutus est, tum additione fragmentorum quorundam ineditorum eiusdem ferme argumenti, Vettii Valentis inprimis, cuius Anthologia apud nos

XLVI HASII DE IOANNE LYDO COMMENTARIUS.

delitescit. non quod verear ne nudus Lydi textus doctis hominibus non iucundus sit futurus, vel quod putem iuveniles meos conatus esse tanti: sed ut omnes intelligant elaboratum esse in ista qualicumque opera, ut liberalitati illustrissimi fautoris, si minus ceteris rebus, diligentia certe responderetur. neque vero si qua sunt in libro de Ostentis minus perfecta, sicut sunt, iccirco ab illo edendo deterrebor. nam ut universe Lydus minime sit cum summis aureae aetatis auctoribus comparandus, iis certe adnumerandus est qui totius eruditionis antiquae, cuius nos perexiguam, maximam habebant facultatem. quibus in auctoribus nihil fere tam leve tamque exile aut tenue reperiri puto, quod non alicuius aliquando momenti esse, quodve recte cum aliis collatum non aliquam vetustatis partem nova luce collustrare possit.

p. LXXIX quid quod mihi, in studia haec nostra intuenti, eiusmodi librorum editio, si qui adhuc latent, ad eos potissimum, ubiubi sint, videtur pertinere, quibus custodia codicum manuscriptorum mandata est. sic enim existimo, magnum esse in literis Graecis, atque adeo maximum, veteres emendare ingenio, explicare doctrina, naturam sermonis perscrutari. acuta tamen ingenia usquequaque haec possunt. illa vero, fragmenta inedita eruere, glossatores, scholiastas, auctores secundarios delitescentes quamplurimos in lucem vindicare, doctisque hominibus sic nova adiumenta comportare ad universae vetustatis intelligentiam, ea sine codicum copia nemo potest. hae praecipue sunt opinor partes nostrae, parum iucundae fortasse, sed utiles: quibus recte actis et satis officio nostro factum esse puto, et abunde praestitum existimationi vitaeque nostrae.

DOMINICUS FUSS

LECTORI

p. LXXXI

Primae editioni Ioannis Lydi operis de Magistratibus rei publicae Romanae, quam mihi mandavit vir illustrissimus cuius e codice cuiusque munificentia nunc in lucem prodit, pauca haec de labore meo praefari non inutile iudicavi.

Codex, quo uno usus sum, tam male affectus est ut compluribus locis legenti prorsus sit desperandum, eiusque ut alia multa, sic ex opere de Magistratibus non pauca interierunt, quae vero ex hoc ipso opere casu superesse voluit, ea, quamvis paulo quam ceterae reliquiae laetiores sortem experta, multis tamen locis obscura tantum literarum vestigia, multis quoque ne haec quidem exhibent. p. LXXXII

Quare prima mihi cura fuit textum, quoad fieri posset, integrum tradere. huic ingratissimo muneri pro viribus satisfacere cupiens, investigandis literarum reliquiis comparando et coniectando plurimum temporis insumpsi; quo quidem id assecutus sum ut nonnisi paucissima omiserim aut manca reliquerim, neque tamen, quod maxime cavendum putabam, temere quidquam in textum receperim. nec minorem curam textus emendationi impendi, multo difficiliori, tum quod uno tantum codice utebar, tum quod orationis distinctionem aut nullam aut perversam plerumque reperiebam. vitia autem multiplicis generis passim tot occurrebant, ut, sicubi sive mendam non deprehendero sive minus recte emendavero, vel propter corrigendorum ingentem copiam ab aequis lectoribus veniam sperare ausim. atque hoc loco nequeo quin CAR. BENED. HASIO et GREGORIO GEORGIADI ZALYCO Thessalonicensi, doctissimis viris, publice gratias agam: quippe p. LXXXIII

uterque emendatum textum legerunt, ab iisque admonitus non semel aut vitium aliquod non animadversum intellexi aut probabilius corrigere conatus sum. quae vero opere iam pridem typis excuso emendanda superesse vidi, ea una cum mendis typographicis ad extremum opusculi indicavi.

In vitiis autem corrigendis hanc fere rationem servavi: p. LXXXIV emendationes, de quibus dubitari non posset, in textum recepi, ceteris in notis tantum propositis. in iisdem emendatas a me codicis lectiones notavi, exceptis quas non nisi scripturae vitio laborare constabat. huius generis mendae in codice innumerae occurrebant, nullo passim inter eiusdem soni vocales diphthongosque discrimine servato. eandem sive ignorantiam sive negligentiam in accentu animadvertere licet, in quo saepissime peccatum; imo multis locis, ubi nunc desideratur, omnino defuisse videtur. ad *ν ἐφελκυστικόν* vero quod attinet, tametsi credere non ausim hanc literam non nisi eorum qui opus descripsere culpa ante consonantes non minus saepe atque ante vocales in codice reperiri, malui tamen, aliorum consilio, in re levioris momenti consuetum editorum morem sequi. ceterum textum in libros et capita divisum paragraphis insuper distinxi.

p. LXXXV Notis ad textum emendandum interpretandumque spectantibus alias, quibus res illustrarentur, addere constitueram: sed mox animadverti maius a me quam pro otio meo opus susceptum: itaque mutato proposito paucissimas huius generis notas insparsi. auctorum tamen loca a Lydo laudata quaesivi, reperiaque aut notis inserui aut certe indicavi. praeter laudata autem loca alia quoque non addito auctoris nomine occurrunt, veluti verba *οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ* (p. 211 16), quae sunt pars oraculi quod affert scholiastes ad Theocriti Id. 24 v. 48; et verba *ἔδει δὲ χρημάτων* etc. (p. 246 17), quae patet e Demosthenis Olynth. 1 petita esse, ubi legitur *δεῖ δὲ χρημάτων* etc. quae duo sero animadversa hic annotare iuvat, ceteris, quae reperire potui, suo loco indicatis. est omnino Lydus multus in veterum scriptorum locis, quae, olim lecta, memoriae eius confusa obversabantur, usurpandis. indicem quoque auctorum peculiarem adieci; quippe et indicem rerum eumque copiosum confeci.

Ad versionem autem quod attinet, fateor me, quamvis nihil non fecerim necubi me auctoris sententia fugeret, vereri tamen ne aliquoties a vero aberraverim. etenim non pauca occurrebant, quae quomodo potissimum verterem dubitavi. obscuritatis autem culpa partim ipsis rebus partim auctori tribuenda, cuius oratic perspicuitate minime commendatur. nam et verba quandoque parum usitata aut insolentiori, ut mihi quidem videbatur, significatione usurpavit; ut nonnunquam in vertendo potius rem ipsam quam solitam verborum vim respiciendam putaverim. horum verborum pleraque in indice rerum notavi, adiectis aliis nonnullis, quae vel in lexicis non inveneram vel aliam ob causam nota p. LXXXVII
tanda arbitrabar. ceterum versio eo magis addenda videbatur, quod quae lectu digna opusculum contineret, ad eos potissimum pertinere apertum erat quae rarius curae est Graecarum literarum studium. eadem ut fida magis quam ut elegans esset, operam dedi, et in legendis verbis, cum utrumque praestare non possem, perspicuitati malui quam dictionis castitati consulere.

Exposui breviter quae laboris meae ratio fuerit, quibusque de Lydo bene mereri studuerim. equidem diligentiam mihi non defuisse scio: qua an operae pretium fecerim, aliorum fuit iudicare, quibus laborem meum publici iuris fieri placuit.

Scribebam Lutetiae, nonis Iul., anno 1811.

CAROLI BENEDICTI HASE
 IN LIBRUM IOANNIS LYDI
 DE OSTENTIS FRAGMENTUMQUE
 DE MENSIBUS
 P R A E F A T I O.

ARGUMENTA PRAEFATIONIS.

1. *Institutum editionis.* 2. *codex Cascolinus, nunc Regius.* 3. *eius conditio hodierna.* 4. *codicis prima folia lacera et corrosa.* 5. *pagellarum effigies cur passim sit proposita.* 6. *subsidia quibus usi sumus in principio libri restituendo.* 7. *quae adiumento fuerint in reliqua parte libri.* 8. *de interpretationis Latinae ratione.* 9. *de argumento ipsius libri.* 10. *mirabilia quaedam aut memoranda in hoc libello Lydi.* 11. *fragmentum libri De mensibus.* 12. *de ratione annotationum.*

1 **Q**uod receperam in praefatione libri Ioannis Lydi de magistratibus Romanis, collaturum me animum ad editionem tractatus De ostentis, eiusdem auctoris, id aliquamdiu ne efficerem interdictum mihi putavi. etenim evenit ut, quantam antea optare vix essem ausus, tanta nec opinanti offerretur facultas vulgandi, quae spissa sane ad historiam Byzantinam illustrandam dudum haberem comportata. qua re semel instituta verebar ne reperirentur inter fautores studiorum meorum, praestantissimos atque amplissimos viros, qui censerent non esse eiusdem, cuius fidei lentum sit commissum negotium, antequam id conclusissem (quod utinam recte possem), novo me implicare. et profecto

hac religione obstrictum me putavissem, nisi exisset denique primum volumen collectionis novae Byzantinae. nunc, quoniam profligata iam Leonis Diaconi et prorsus ad exitum deducta est impressio (detur venia verbo novo), nec multum abest quin Michaëlis Pselli aequè absolvatur, pusillum laxamenti nactus editionem libri Lydiani nolui amplius differre, ne (ut labilis fluxusque est rerum humanarum status) accideret aliquid quod rem omnino interturbaret, utque antiquitatis Romanae studiosi cognitione disciplinae auguralis, quantulacunque tandem ex Lydo peti possit, ne fraudarentur. nec tamen minus, affecto quidem sed non confecto mandato prioreque negotio, verecundum putavi recens susceptum strictim transigere. itaque exemplar Graecum cum sola interpretatione Latina, quae commentarii perpetui loco esset, in has pagellas conieci: ab explicatione rerum me continui. sunt sane quaestiones infinitae, ad religiones Italiae veteris rerumque divinarum antiquitates pertinentes, de quibus in descriptione latiore atque ornatiore dici possit. sed harum rerum tametsi ego quoque quasi silvam collegissem, nec minus rerum Romanarum studio quam Graecarum oblecter, tamen partim quaestionum ut alienas ab auctoribus Byzantinis, a quibus discedere longius sine inconstantiae suspitione nullo modo possum, hominibus excellentibus in hoc genere, subtilibus et acutis non minus quam abundantibus eruditione, quibus aetas nostrâ recte p. II
glorietur, tractandas reliqui: de capitibus aliis fortasse alio tempore singulari scripto lingua vernacula ipse agam. in praesenti primum de fonte instituto subsidiis editionis huius, deinde de interpretatione Latina, tum de mirandis quibusdam aut memorabilibus in hoc libello Lydi, denique de fragmento libri De mensibus, quod una prodit, postremo de notarum mearum ratione, partite strictimque dicam.

Codicis Caseolini quae sit origo aetas condicio, quique fuerint casus, exposui in Prolegomenis libri De magistratibus Ro- 2

manis, p. LXI — LXXVII. nec quicquam fere mihi huc addendum est, nisi illud, non multo post editionem libri De magistratibus possessorem codicis, virum illustrem G. A. de Choiseul-Gouffier, cum valetudinis causa Aquisgraunum secessisset, subito morbo oppressum bonis omnibus, et praesertim iis qui literis mitioribus politi sunt, tristissimum sui desiderium reliquisse. commemorabant cuncti et olim contigisse ei illud quod paucis, ut florens aetate, in summa fortuna atque potentia constitutus, pluris tamen

p. iv homo ingeniosus ac disertus studia et ingenuas artes quam bona illa fortuita facere sit visus. et tunc quoque ipsius iactura communis contigit Galliae, patriae eius, ubi amplissimis erat honoribus perfunctus, communis Graeciae, cuius insulas verbis descripserat exquisitissimis, atque adeo Russiae, apud cuius imperatorem Paulum magno fuerat loco; communis praecipue his qui artes elegantes colunt, literatisque omnibus, iisque inprimis quos ille non amicitia solum sed familiaritate etiam sua non penitus indignos iudicarat. accedebat quod obiens luculentam copiam inscriptionum signorum tabularum anaglyphorum, scriptiones a sese inchoatas perplures, chartasque cuiusque modi aedibus vilisque diversis dispersas relinqueret; nec quicquam propius est factum quam ut ea, non sine literarum artiumque detrimento, prorsus dissiparentur. quanquam huic quidem incommodo et ab heredibus eius, viris summa dignitate praeditis, et ab administratione (ut aiunt) res interiores Franciae magnificentissime atque diligentissime procurante, occursum est sic, ut signa lapidesque literis insigniti paene cuncta in museum Regium transferrentur, codices manu scripti si qui erant (erant tamen pauci) in bibliothecam Regiam. ita denuo in manus meas venit Lydi codex, olim Caseolinus (sic appellatus ex priore possessore maioribusque eius, quod comitum *de Caseolo* nomine annaliu monumentis celebrantur), nunc Regius. cuius de specie ac statu, postquam in bibliothecam nostram illatus est, etsi

aridum sit et exile id argumentum, tamen necessario pauca subiungam.

Dixi in Prolegomenis ad Magistratus, p. lxxv sq., codicem 3 membranaceum, ix vel x saeculi, continuisse olim tria Lydi opera, librum De mensibus, De ostentis, De magistratibus Romanis; sed cum iam ad Cpolin circa a. 1785 inveniretur initio et fine truncus, superesse ei hodie duntaxat folia 102; horum duo pertinere ad librum De mensibus, 37 ad librum De ostentis, reliqua ad Magistratus. ex illis 37 (De ostentis) 26 posteriora fuisse consuta numerata adiuncta ad corpus codicis; 11 priora, separata cum extra codicem tum inter se, adiecta fuisse in involucro quodam, absque numerali nota ulla. ea ego 11 folia, ut primum aggressus haec editionem sum, disiecta temereque ia- p. vi centia ita disponere ac numerare coepi, ut iuebant conspectus et summa operis p. 277 1 exposita. idque tam bene cessit ut, si exorsum libri p. 273 foliaque illa excipias quae in extremo capite de eclipsibus p. 285 2 exciderunt (quae tamen, quantum erat situm in nobis, Graeco supplere conati sumus), item lacunam inter caput 15 et 16, p. 291 7, ut extra haec, inquam, nihil omnino ex toto libro mihi quidem in praesenti deesse videatur. confictabar vero, tractans haec 37 folia, duobus praesertim incommodis, altero peculiari prioribus pagellis, altero generali, quo universus laborat codex. scetet enim mendis prope innumeris non modo in scriptura verborum, sed in spiritu quoque et accentuum ratione, prima manu positorum, sed perverse plerumque. quamque sit vitiose scriptus, praecipue apparuit, ubi licuit eum, post c. 20, cum aliis codd. Veneto et Regiis conferre; qui, quamvis recentes, omnes tamen Cascolino emendatiores sunt.

Alterum incommodum, idque longe maius, erat, ex 37 fo- 4 liis librum De ostentis continentibus praesertim 10 priora esse la- p. vii cera, madoreque et vetustate adeo affecta ut ea potissimum respexisse videatur vir multiplici doctrina insignis et cum in omni

genere literarum Graecarum tum vero in palaeographia apprime eruditus, d'Ansse de Villoison, cum scriberet Prolegomena ad Iliad. p. XLVI codicem Caseolinum vino ita corruptum esse ut literarum ductus vix agnosci quirent, eumque in cella vinaria potius quam in bibliotheca asservatum esse videri. et ipse arbitratur olim, intuens primas pagellas, earum verba omnia in integrum restituere opis non esse nostrae. sed (ut fit) ipsa difficultas incendebat ad tentandum. ita foliis (ut c. 3 dictum est) suo ordine collocatis, primo quae legi poterant descripsi cuncta. deinde ex his qualibuscunque reliquiis sententiam aliquam expiscari, restituere verba, lacunas ingentes explorare conatus sum, spatii exactissima ratione habita. qua eadem ratione (opinor) in legendis monumentorum veterum inscriptionibus, itemque in restituendis libris Herculaneis, est utendum. tametsi (haec contra me ipse dico: quippe quantum difficultatis accedit lectioni, p. VIII tantum probabilitati restitutionum mearum adeoque auctoritati editionis detrahitur) in Herculani voluminibus titulisque lapidariis legendis minus, nisi quid me fallit, operosus inanisque labor est. fac evanuisse aliquot unciales literas: cum sint inter se aequales paene omnes magnitudine, ex areola vacua, qua patet, de evanidarum numero coniectura prope certa duci potest. in nostro codice, ad regulam et lineam quamvis perarato, versus quidem sive lineae in pagellis singulis nusquam pauciores sunt quam 30 aut plures quam 32: sed literarum numerus in singulis versibus differt plurimum, non minus certe quam in cod. rescripto bibliothecae capitularis Veronensis, testante viro summae diligentiae eruditionisque singularis, Friderico Goeschen, praefat. ad Gaii institut. p. XXVI. in plerisque tamen versibus habentur literae quadragenae octonae aut quinquagenae: sed eae et cursivae fere sunt, et saepe in fine versuum paulo pressiores, et compendio scribendi uno et altero intermistae. exaratur eadem ipsa vox nunc suis literis nunc siglo. vel in lacuna trium literarum

explenda ..., arduum saepe dictu utrum *KAI* legendum sit, an, quod spatium non maius occupat, *SEN*, hoc est, $\kappa\prime$ (per si- p. *ix* glum) *ἐν*. sic centies.

Quapropter, quoniam in argumento, quod totum coniectu- 5
rale est, alii aliter atque ego sentire possunt, praesertim ubi propemodum desperata erant folia, eorum instar in parte superiore paginarum huius editionis saepius excudendum curavi, secutus exemplum viri summi Gustavi Hugonis, Ictorum nominatissimi, in fragmento Domitii Ulpiani Iur. civil. anteiustiniano t. 1, Berolini, 1815, 8, p. 5—101; omissis quidem spiritibus ac *τόνοις*, qui plerumque in cod. temere sunt positi, sed servatis lacunarum hiatibus literarumque evanidarum omnium intervallis. ita, sicubi in electione verborum aut constructione erraverim, quod nimis crebro arbitror accidisse (nam negotium magnum est supplere folia eiusmodi; nec quicquam venit saepius usu quam perlucente perperam apice, vel unica litera male lecta, in pudendum trahi errorem), unusquisque supplementa mea, ubique fere in textu uncinis [] indicata, ad iudicium proprium poterit revocare. alterum etiam proposita hac effigie consecutus sum, ut necesse non esset menda ex librarioli ruditate nata, quae p. *x*
innumera sunt eo in codice, ad oram editionis inve notis ubique percensere; posseque, mendis ipsis supra ante oculos positis, subter in textu transcripto lectiones eas tacite emendare. ita p. 288 23 *ενεργιας* fol. 6 *recto* lin. 11, *βλεπει* lin. 12. — p. 291 16 fol. 7 *recto* lin. 9 *μαντιαν* et *απευθηνουσ*... — *δαψιλαν* p. 293 1 fol. 7 *verso* lin. 4, *συνελθουσιν* *ibid.* lin. 7. utque exemplis nonnullis utar ex libro De mensibus petitis, *ισηδος* p. 113 15 fol. 1 *recto* lin. 19, *πησαι* p. 116 4 fol. 2 *recto* lin. 10, *στην* pro *Αίτην* *ibid.* lin. 12. haec et multa eiusmodi in effigie pagellarum non incuriae meae aut culpa operarum, sed librarii incitiae sunt tribuenda.

Venio nunc ad subsidia quibus sum in constituendo textu 6

usus. qua quidem in re singulari fui fato: in partibus laceris libri, ubi maxime opus fuisset, nullo alio codice sublevabar; ad recensendas paginas paulo melius conservatas ad manum erant complura adventicia adiumenta. quippe cum in fragmento De mensibus, tum in foliis prioribus libri De ostentis, usque ad p. xi c. 21, pessime habitis illis quidem, eram omnino omni externo orbatus auxilio; nisi quod alicui usui fuerit C. Plinius maior, cuius Historiam naturalem Lydus tum alibi tum maxime c. 6, 7, 8 exscripsit. in capitibus de eclipsi, de constellationibus, non-nihil profeci ex I. Firmico Materno, eiusque libris 8 De mathesi hodie exstantibus. ibique praecipue, hoc est in prioribus 20 capitibus libri De ostentis, intellexi quantopere opus esset notis ad stabiliendas defendendas explicandas lectiones. nullus enim locus est in hac libelli parte, quo in loco ambigi de vocabulo possit, quin eundem tractarim compluriens, nec sine conficiente causa statuerim. sed et explanare eiusmodi causas infinitum fuisset neque huius temporis; et pugnaciter defendere coniecturas aliis displicentes, ut fortasse possim si velim, certe non velim etiamsi possim, cum contentiones eiusmodi tam a moribus meis quam ab hoc instituto sint alienissimae. inde ab exordio capitis 21 longe diversam rationem secutus sum in constituendo textu. nam cum in primis capitibus saepe sit a me compositus magis quam transcriptus, oppidoque pauca habeat prorsus def-

p. xii nita aut certa, reliqua post c. 20, quod erant in aliis etiam codicibus, non in solo Caseolino, extra dubitationem iam sunt posita.

7 Etenim institutio tonitrualis c. 21—26 reperitur item cum in cod. Regio 2381, fol. 70 verso, tum in cod. Veneto 324 (vid. Catalog. biblioth. Graecae Divi Marci, digest. praesid. Laurent. Theupolo 1740, fol. p. 149 C), qui per annos decem et sex penes nos, in bibliotheca Regia, identidem a me tractatus est, donec temporis flamma a. 1815 eum abripuit. PNigidii Figuli

Diarium tonitruale, quod proxime sequitur, editum iam exstabat in Iani Rutgersii Variis Lectionibus Lugd. Bat. 1618, 4, p. 247—260, mendose admodum, non ita tamen ut eius quoque comparatio cum codice nostro non usui mihi ad tollenda menda nonnulla nostri fuerit; quod patebit legentibus ex lectionum prope dicam infinita varietate, in ora p. 306—331 apposita. Tonitruale Fonteii, Diario Nigidii subiunctum p. 332 habetur in cod. Regio 2381 fol. 70 *verso*—71 *recto*; isque codex saepe laudatus in lectionum varietate, sub siglo *cod. Reg.* intelligendus est. Labeonis Observatio de fulminibus, p. 336—p. XIII 338, exstat item in cod. Reg. 2381 fol. 71 *recto*; alteraque commentatio eiusdem argumenti, quae continetur p. 338—348 in Regio (nunc Veneto) 324, quem memoravi. Disquisitio de causis terraemotuum, p. 348, cum item in cod. 2381 fol. 70 *recto*, tum in Regio 1991 fol. 1 *recto*; ita tamen ut is quem posterius nominavi, verbis plurimis immutatis aut praetermissis, epitomen potius quam fragmentum Lydi continere videatur. sequentia inde a c. 54 non solum in duobus, quos dixi, codd. exstant, sed impressa quoque sunt in edit. Schowiana opusculi De mensibus p. 130—134, vitiose admodum, quod menda codicis bibliothecae Angelicae, unde hoc fragmentum protulit in lucem, ingeniosus literisque perpolitus editor tollere omnia non quivit; quod mihi, compluribus codd. tanquam adminiculis uso, multo fuit facilius. postremo Calendarium vetus Romanum cum ortu occasuque stellarum, quod *parapegma secundum* Ptolemaei vocat Harles. Bibl. Gr. 5 291 A, quodque e scriptis Claud. Tusci ad verbum se expressisse Lydus ait p. 357, Latine iam cusum erat in Petavii Uranologio (Lutet. Paris. 1630, fol. 94—101) sub p. XIV nomine Ptolemaei, per Nicolaum Leonicum e Graeco translatum. quam Leonici versionem passim retractavi: Graecum textum nunc primum edidi ex codd. tribus, nempe Cascolino, Reg. 2381 fol. 74 *recto*—75 *verso* (quem in notulis indicavi siglo illo, *Reg. A*),

et altero Regio 1991 fol. 17 verso-24 verso: hunc nominavi *Reg. B.* eorumque codicum omnium variantes partim apposui in ora, partim, ne nimis ista oppleretur, reieci in notas ad calcem textus.

8 His igitur auxiliis adiutus dedi operam textui recensendo lectionibusque colligendis emendandis, reiciendis etiam quas oportebat. generatimque, quando utrobique rationes aderant aequae probabiles, potius ad cod. Caseolini ut antiquioris normam direxi editionem. ἢ tamen euphonicum sive ἐφελκυστικόν, quod nunquam ille non habet, ελευνουσιν την, πασιν τοις, quodque antiquitas ponebat ubique (tot ea fuerunt quae grammatici iuniores, usumne secuti nescio an abusum, immutarunt), ne cuiuspiam fastidio essem, in vocibus non hiantibus sustuli. qua de
 p. xv re videris quae vir egregius abundansque doctrina Fridericus Jacobs multa exsequitur Prolegomen. ad edit. Achillis Tatii p. xcv. capitum distinctionem a me factam (in cod. omnia uno et perpetuo tenore peraguntur) spero fore ut probet lector. quod ad versionem attinet, omnino haec duo volui consequi, primum ab auctoris, non ita luculenti, sententia ut ne aberraret; deinde ut loquendi morem suboleret eorum qui de veteribus super simili argumento scripta Latine reliquerunt. quapropter cum alia loca passim, tum maxime formulas solennes verbis Iulii Obsequentis reddidi illius qui libellum De prodigiis composuit, genere orationis usus satis Latino et probo (*Romani oris hominem vocat Barthius ad Statti Thebaid. 5 86*), sed verbis tamen paulo magis priscis interstincto. Claudii Tusci Calendarium vertens complura sum ex latinitate Liumii Columellae mutuatus, quem existimo vel ex ipso Tusco vel ex eodem fonte quo ille hausisse, libro undecimo praesertim. ex Calendariis item Romanis, a Iacobo Mazochio, Aldo Manutio, Carolo Sigonio, Raphaële Cyl-
 p. xvi lenio, Grutero, Blanchino editis, quod nonnulla videntur vel a nostro Claudii Tusci vel indidem quo illud mansisse, eorum quo-

que voces formulasque; de rebus astronomicis constitutas, in versione, sicubi potui, frequentius adhibui. et omnino tenui hanc consuetudinem, ut quaecunque pateret a Latino in Graecum conversa esse, quemadmodum Campestrii commentata de stellis crinitis p. 285 sqq, PNigidii Figuli Diarium tonitruale p. 306, alia, ut in illis sermonem, qualis olim in Latino fuerit, coniectura assequi et, quantum possem, repraesentare conarer potius quam ut ea quae Lydus modo ineleganter modo inscite et ridicule vertisset, item ad verbum annumerarem lectori. velut, ut hoc utar, qui fieri potuit ut PNigidius Figulus, non dicam sana et tranquilla, sed tamen nondum prostrata atque sepulta re publica, notaret ad 16 Ian. si tonuerit, ab imperatore populum Romanum vexatum iri? atqui hoc certe valent, verbum e verbo, illa p. 322 24: ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ταραχθήσεται. putemus in Latino fuisse, a dominante, a principe, quales LSylla aut CMarius in rem publicam exstiterunt, idque a Lydo fuisse versum verbis magis ad sua quam ad praeterita tempora accommodatis. Πέρσας p. 286, 297, 336 verti Parthos: p. xvii nam etiam p. 280 8 Crassus ἐπὶ Πέρσας ἐλάσαι dicitur, ut pateat horum nomine illos intelligi. nec subibo (opinor) vituperationem, quod usquequaque in restituendis Latinis sermonem ipsis auctorum aetatibus usurpatum volui repraesentare.

Quanquam ne sic quidem (fatendum est enim) obtinere 9 potui ut non diceret aliquis desiderari in capitibus haud paucis quasi colorem incorruptae antiquitatis. nimirum, si tempore rei publicae primisve imperatoribus Campestrii, Figuli, Capitonis vaticinationes confectas esse contendamus, mirari se quid causae sit, quare neque Gallici nec Teutonici neque Germanici tumultus aut belli mentio fiat ulla; quae tamen bella temporibus illis maxime omnium diuturna atque periculosa putarentur. contra in imperium Cpolititanum magis convenire res in Oriente adversusque Persas gerendas, quas assidue cauant coniectores illi. verba

p. 295 18: ἐπὶ τὴν βασιλείωσ ἤξει χάραν, apertissime indicare Caesarum firmas iam ac stabiles opes; αὐτῇ τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς αὐτῆσ
 xviii τέκνοις, p. 346 15, vereri se ut aliter accipi possit quam de coniuge imperatoris eiusque liberis. quae legantur p. 287 in. de bello Africano, tantum de Vandalis quantum de Poenis posse intelligi; quae p. 347 4 (οἱ δῆμοι κ. τ. λ.), de Veneta Prasinaque factione: quin imo quae p. 320 8 ad Decemb. 8, de carnis esu legibus ecclesiae interdicto; quae p. 332, de dissidio religionis causa existente. ego ad haec singula nihil habeo dicere: tantum abest ut Lydi lucubrationes praeter modum extollere laudando, levareque suspiciones atque ab illo removere velim. editoris proprium est officium iudicare sine cupiditate, aut si ipse iudicium nullum interponat, sic certe auctorem tradere in manus, ut in eo iudicando elucere possit religiosi ac sapientis lectoris prudentia. tamen, ut ad superiora illa queat lector aliquid respondere, subiiciam haec, fortasse Lydum e libris haruspicinis ritualibusque selegisse ea potissimum quae ad sua quoque tempora regionesque sibi propinquas accommodari quodammodo posse existimaret; praetermisisse autem consulto vetera illa admodum antiqua, spectantia vel ad gentes Italiae, Aequos Latinos Samnites Picentes Tuscos, p. xix vel ad administrationem rei publicae de comitiis auspicato edicendis obeundis dimittendis, vel ad loca augurata Latii agrique Romani, Albanum montem, lucum Maricae, armilustrum, aedes urbanas. quae ut nobis fuissent acceptissima, ita Graecis hominibus saeculi VI, rerum Italicarum incredibiliter rudibus, fastidia ac monstra debebant videri.

10 Interdum quoque (opinor) res priscas vocabulis novis suoque tempore usitatis obscuravit. velut p. 309 10 in Nigidii Figuli Diario tonitruali *res urbanas* vertisse videtur sic, τὰ τῆσ βασιλίδοσ πόλεωσ, tametsi his postremis verbis Graeci saeculo Iustinae non Romam urbem sed Cpolim soleant designare. denique minime mirum fortasse debet videri vel de Caesarum fato obscure

memorare Lydum, vel rarius mentionem facere caerimoniarum in deos, eumque silentium huiusmodi non tutum modo sed honestissimum quoque esse arbitratum. inquisisse in vitam Caesarum capitale erat (adi in primis Iulium Firmicum Astronomic. 2 38); neque illud, agere de caerimoniis pristinis, molestia sua carere debebat aetate Lydi. ad religiones, divinas illas quidem sed p. xx novas, studio inflammato tunc rapiebantur plerique omnes; qui impium (nisi me fallo) reputassent proferre in lucem, quae ex pontificum libris eruisset aliquis de auspiciis cliviiis, sacris novendialibus, lectisterniis faciundis, supplicationibus circa templa sana pulvinaria decernendis. quamobrem, opiuor, haud sine gravi causa non nisi pauca, eaque obscura, antiquae persuasionis vestigia in excerptis suis reliquit Lydus. reliquit tamen, velut p. 288 10 de populi victi caerimoniis ad Romanos transferendis. item in fulgurum interpretationibus p. 342 — 348, ubi, si pauca exceperis, iam nihil erit causae quin credas sumptas illas esse ex libro veteri pontificio rituali fulgurali. quibus de libris, et omnino de fontibus unde hausit auctor noster, cum ea proprium opus desiderent, sintque non magis ambigua quam difficilia explicatu, conabor aliquando accuratius agere, eodem fere modo (si tamen possim) quo nuper vir summus AHLHeeren, cuius gloria longe clarior est quam ut nostro crescere possit testimonio, in commentatione De fontibus, et auctoritate vitarum parallelarum Plutarchi, edita Gottingae 1820, 8. ac fortasse ad p. xxi hoc caput antiquitatum Romanarum aliquam potis ero afferre accessionem. nam fragmenta, quantulacunque sint, veteres populi Romani religiones explicantia, LCincii Alimenti, Anysii, Elpidiani, Fulvii Flacci, Iunii Graechi, Bebi Macri, Masurii Sabini, Nisi, Rutilii Gemini aliorumque anouymorum, collegi iamdudum undecunque, cum ex libris editis, maximeque e grammaticis, tum ex codd. manuscriptis Regiis bibliothecarumque aliarum, quotquot in itineribus meis Italicis potui perscrutari.

sed haec egent disquisitionis longioris: in praesenti (ut dixi superius) non modo abstinui ab excursibus huiusmodi, sed univ-erse etiam in notis et ad Ostenta et ad fragmentum libri De mensibus summa data est opera ut essemus quam brevissimi.

- 11 Erant enim in cod. Caseolino folia duo abiuncta (hodie affixa ad reliqua sunt), continentia fragmentum libri De mensibus, non epitomae illius editae Lipsiae 1794, 8, a Nicolao Schowio, clarissimo viro et doctissimo, sed particulam ipsius libri, antequam a brevioribus plurima researentur, turbarentur omnia, nec
- p. xxii fere vestigium dispositionis pristinae relinqueretur. sunt eae pagellae aequae miserandum in modum et lacerae et vetustate detritae; ut, cum meditarer Prolegomena in librum De magistratibus (vide § 35 p. LXXV), putarem lectionem illarum ne tentari quidem posse. postea eodem identidem relatus, intuendo inquirendo ariolando passim expiscatus sum nonnulla; quae simul ac primum aliquid lucis fundere visa sunt, et alacritatem (ut fit) et facultatem maiorem attulerunt ad reliqua quoque persequenda. postremo haec deformata quamvis et paucula fragmenta libello De ostentis subiungere p. 113 sqq. non dubitavi. quanquam ratio quidem dissimilis fuit haec atque illa restituendi. in Ostentis cum fontes, unde hausit Lydus, saepius deprehendi, tum omnino tracta magis est et fluens oratio: sunt circuitus verborum longiores, ut, ubi constitisset de mente interpuncti, supplere continuationem totam orationis vel posse vel audere coeperim. in libro De mensibus oratio est et pressior et lita multis luminibus doctrinae (prout Lydi facultas ferebat), plena commemorationibus auctorum, et proinde, sicubi laborat lacunis,
- p. xxiii difficilis ad restituendum. in redundante enim ac subinani loquendi figura, si ob casum aliquem desideratur membrum, affingi id potest ita ut probabilis et prope vera restitutum esse videatur. contra in genere dicendi referto rebus, fac narrationem rei, titulum libri, nomen solennitatis intercidis; non ex alio codi-

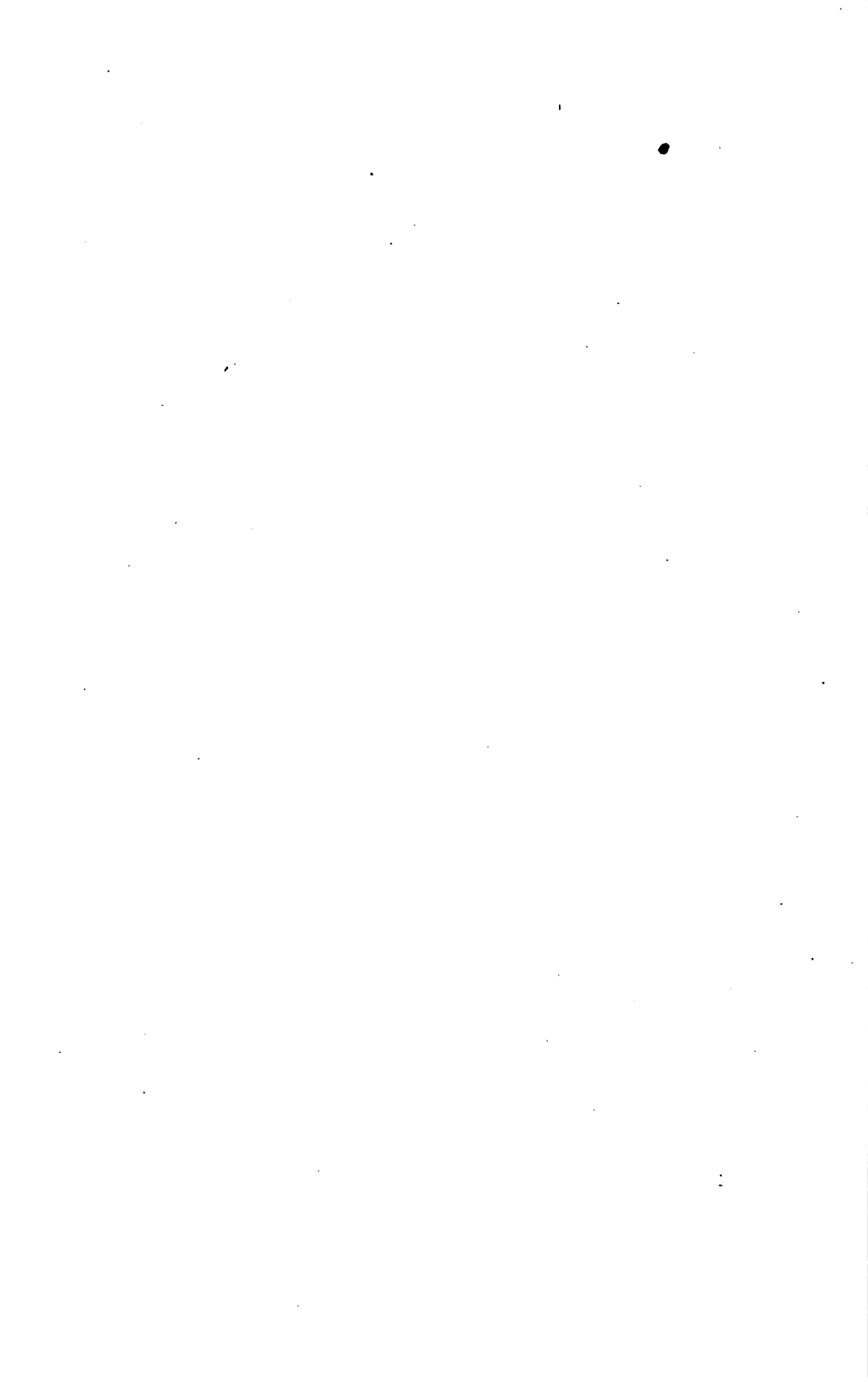
cis loco sciri, non erui aliunde posse, quanquam divinas humanasque leges disciplinas religiones ritus historias veterum, quatenus literis eorum hodie continentur, probe teneas (tametsi in virorum sic doctorum numero minime ego me ponam): si ea te omnia deserunt, quo confugias? qui possis ariolari quae evanuerint? ita, licet plurimum sit temporis a me in hoc potissimum fragmento restituendo consumptum, non tamen arbitror multum me profecisse, illud unum pronuntiare ausus, me magno cum labore, diligentia, contentione animi ea in re esse versatum.

In notis, cum ad Ostenta tum ad fragmentum De mensi- 12
bus, uno solo loco longius fere quam voluntas fuit (nam potuissem paene in singulis vocibus) a proposito sum degressus, p. 393 sqq. ubi egi de varia significatione verbi ἀρχαίος. alio loco institueram dicere de codicibus rescriptis bibliothecae Regiae. etenim cum egregius antiquitatis vindex Angelus Maius, tum casu et felicitate tum maxime acri atque attenta codicum Ambrosianorum perscrutatione, tot veterum opera in membranarum palimpsestis latentia deprehendisset, ea ab interitu mirabiliter vindicata tantam expectationem attulerunt repente omnibus, ut cum ubique tum certe Parisiis in bibliotheca nostra, antiquos utilesque libros item delitescere suspicarentur. quapropter non putavi esse alienum studiis meis colligere quae et usu quotidiano codicum, et diligentia quam a me expectari maxime puto, poterim eius generis in codicibus Graecis adhuc investigare. eaque erat in animo subiungere notis. postea vero, cum in molem iusti voluminis viderem exolescere, satius duxi conferre in scriptionem singularem, quae, ut spero, propediem prodibit, non quo credam ea esse tanti, sed ne in re quae nunc maxime in desiderio est rei publicae literariae inque ore et sermone omnium, nos soli Parisiis, bibliotheca copiosissima ac codicum refertissima, desidiosi inertesque esse videamur. verum ut ad notas revertar, si quando ibi locum vel interposui auctoris inediti vel p. xxv

editi emendavi, cum breviter egerim, non vereor ne sim vituperabilis hac parte. multo magis alibi; nec dubito esse restitutiones quae vel mihi ipsi paulo post forte sint displiciturae, qui, si per otium liceat, sperem in dies meliora praeteritis invenire. sed ut olim instruenda editione satis hercule temporis transmisi, ita nunc excudendae nonnisi tempora subseciva impendere potui, erepta scriptoribus Byzantinis, Psello, Georgio Hamartolo, chronographis variis, ad quos vulgandos omnem curam in praesenti atque operam confero. idque potissimum aut solum praestare interim volui, Lydi libello ut diutius docti homines ne carerent. quos oro ut hanc opellam boni consulant, et errata levicula, praesertim typica, si occurrant, accipiant aequae: titubatum enim non esse aliquando in his spinis, quis tam temerarius est ut audeat affirmare?

Scribebam Parisiis, Kalend. Maiis 1823.

ἸΩΑΝΝΟΥ ΔΥΔΟΥ.

A.

1. ὁρθῶς ἄρα οἱ μυθικοὶ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀφανίζοντα ποιοῦσιν, ἀνιττόμενοι δὴπον τὸν χρόνον πατέρα τε ἡμῶν καὶ ἕλεθρον τῶν ὑπ' αὐτοῦ φρομένων γίνεσθαι.

2. Θριάμβον ὠνόμαζον οἱ Διονύσου θεράποντες τὴν πομπὴν ἀπὸ τῶν θύρσων καὶ τῶν λάμβων οἰονεὶ τῶν σκωμμάτων, ὥσανεὶ θυρσίμβον· ἢ ἀπὸ τοῦ θροεῖν, κατὰ Πλούταρχον.

3. οἱ Λυδοί, φασίν, ἐφεῦρον τὸν οἶνον, καὶ οὐκ οἶνον μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ σκῆς φυτὸν.

4. μούστον τὸν οἶνον οἱ Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν, ὅτι μυστήριον πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, ὥσανεὶ μύστην.

1 μυθικὰ codex Vaticanus (V).
3084 (P).

4 ὠνόμαζον codex Parisiensis
9 duo fortasse fragmenta, alterum ὅτι μυστήριον
πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, alterum μούστον τὸν οἶνον οἱ
Ῥωμαῖοι ἔλεγον ὥσανεὶ μύστην.

EX IOANNIS LYDI
DE MENSIBUS LIBRIS
EXCERPTA
GUIL. ROETHERO INTERPRETE.

I.

1. recte igitur mythici Saturnum suos liberos devorare faciunt, significantes videlicet tempus gignere simul et interimere quae ab eo gignuntur.

2. Triumphum Bacchi ministri appellabant pompam, a thyrsis et iambis, id est dictis, tanquam thyrsiambum; aut a verbo θροεῖν, (id est clamare, tumultuari) auctore Plutarcho.

3. Lydos vinum invenisse dicunt, nec vinum solum verum etiam ficum.

4. Mustum vinum Romani noverant, quoniam mysterium primi Sardinianuncubant, quasi mystam, id est sacris imbutum).

p. 2 5. Σαβίνος ἐκ τῆς περὶ τὸν οἶνον γεωργίας φερωνύμως ὠνομάσθη· τὸ γὰρ σαβίνος ὄνομα σπορέα καὶ φυτευτὴν οἶνον διασημαίνει.

6. Μεσσαπία ἢ Καλαβρία, ἀπὸ Μεσσάπου.

7. Λουκανίαν τὴν ἀλωδεστάτην· τὸ γὰρ ἄλλος κατὰ 5 στήρησιν λοῦσκον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, παρὰ τὸ ἀφεγγές, ὡς ἄξυλον τὴν ὕλην.

8. [ὅτι Ἐρύλον τὸν περὶ Ἰταλίαν, ὃν κατασχὼν Ἐϋνδρος ὁ τῆς μαντικῆς Καρμέντης υἱὸς ἔσχε τὴν χώραν, τριψυχον γενέσθαι ὁ μῦθος αἰνίττεται φιλοσοφώτατα· τριπλᾶς γὰρ ἔχειν τὴν 10 ψυχὴν δυνάμεις ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης παραδίδωσιν, ἡρίοχον μὲν τὸν νοῦν, ἵππους δὲ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. ταύτη καὶ χαλινῶσαι τὴν ψυχὴν θεσπίζει τὰ λόγια·

χρῆ δὲ χαλινῶσαι ψυχὴν βροτὸν ὄντα νοητὸν,
ὄφρα μὴ ἐγκύρση χθονὶ δυσμόρω, ἀλλὰ σαωθῆ.

15

τῆς γὰρ τῶν ὄλων φύσεως ἐξ ἐναντίων δυνάμειων τυχανοῦσης, ἀνάγκη καὶ τῆ διὰ πάντων κχωρηκεία ψυχῆ τὰς ἐναντίας ἐφαρμόζειν ἀρχάς· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικὸν ἐκ τῆς μονάδος, τουτέστι τοῦ νοῦ, τὸ δὲ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς δυάδος οἶον τῆς ὕλης ἐστί, κἂν εἰ τὸ λόγιον ὄλην τὴν ψυχὴν τριάδα θεῖαν 20 παραδίδωσι φησὶ γὰρ ὁ αὐτός

p. 3 ψυχαῖον σπινθῆρα δυοὶ κράσας ὁμονοίαις,

8 Virg. Aen. 8 560, ibique Serv.

11 Plat. Phaedr. p. 253 St.

5. Sabini nomen a vitis cultura, nomine rei consentaneo, ductum est; significat enim hoc nomen satorem vitis.

6. Messapia, Calabria, a Messapo.

7. Lucaniam admodum silvestrem: silvam enim secundum privationem lucum Romani vocant, quod luce caret, quemadmodum Graece ἄξυλος dicitur silva.

8. Erylum Italum, quo superato Evander Carmentis fatiloquae filius tenebat regionem, trium animorum fuisse perquam philosophice fabula significat: triplicem enim in animo inesse vim Socrates in Phaedone docet, aurigam rationem, equos autem animi vires. quare etiam frena iniici animo oracula iuben: "oportet hominem ratione praeditum frena iniicere animo, ne incidat in terram infaustam, sed conservetur salvus." universi enim natura cum ex contrariis viribus orta sit, etiam animo per omnia effuso contraria initia convenire necesse est: pars enim animi ea quae mentis est particeps, monade, id est mente, continetur, ea autem quae est animi et voluptate alitur, dyade tanquam materia; quanquam oraculum totum animum triadem divinam esse docet. dicit enim idem "animi scintillam duabus post-

νῶ καὶ νεύματι θείῳ, ἐφ' οἷς τρίτον ἀγνὸν ἔρωτα,
συνδεδεικὸν πάντων ἐπιβήτορα σεμνόν, ἔθηκεν.]

9. ὁ Εὐάνδρος πρῶτος γράμματα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ
λεγόμενα Κάδμου, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκόμισεν, οὐ τοσοῦτα μὲν
5 ὅσα νῦν ἐστίν (οὐδὲ γὰρ οὕτως ἡ παλαιότης παραδέδωκε), μόνου
δὲ ἕξ πρὸς τοῖς δέκα, τοῦ ξ καὶ τοῦ ζ καὶ τοῦ ψ ἀντὶ διπλῶν,
τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ ἀντὶ δασέων, τοῦ ἠ καὶ τοῦ ᾠ ἀντὶ
μικρῶν ὕστερον προσεξευρημένων. πέντε γὰρ ἦν τὰ πάλαι φω-
νήεντα, τοῦ μὲν ἔ στοιχείου τὴν τοῦ ἠ παρεχομένου χρεῖαν, τοῦ
10 δὲ ὁ τὴν τοῦ ᾠ, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶ καὶ μόνου
τῷ χρόνῳ τὴν δύναμιν ἀμείβει. ὕστερον δὲ Μάρκος Φλάβιος,
γραμματιστῆς Ἰταλός, τοῖς Ἕλλησιν ἀκολουθήσας τὰ λοιπὰ
στοιχεῖα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέγραψεν· φιλεῖ γὰρ ὁ χρόνος ἐναμείβειν
τὰ πρόγματα.

15 10. Φοίνικες πρῶτοι τοκογλύφοι καὶ ὕβолоστῆται τυγχά- P. 4
ροντες γράμματα καὶ σταθμοὺς καὶ ἀπλῶς τὸ κερδαίνειν ἐπενόησαν,
ὄθεν καὶ καπήλως αὐτοὺς οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν. ἀλλ' ἐπιανώμεν
ὄθεν ἐξεκλίνομεν.

11. τρισῶματον τὸν Γηρυόνην φασίν, οὐχ ὅτι τοσοῦτος
20 ἐχρήσατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ᾠκεανῷ κείμεναι
συνεμάχον αὐτῷ.

12. [ὅτι εὐριπος ἠνομιόσθη ἡ μέσον τοῦ ἵπποδρόμου

4 ἐκόμισεν P: apud Schowium (S) ἀνεκόμισεν 8 προσεξευρη-
μένων P: apud S προσευρημένων. 17 ἀλλ' — ἐξεκλίνομεν
add P.

quam miscuit concordiis, ratione et numine divino, quibus tertium amorem
castum, omnia coniungendi et secundandi vim habentem, venerandum, ad-
iunxit."

9. Evander primus ex Graecia literas Cadmeas, quae dicuntur, in Ita-
liam attulit, non totidem quidem quot nunc sunt (neque enim ita antiquitas
tradidit), sed sedecim tantum, cum literae ξ et ζ atque ψ duplices, θ et φ et
χ adspiratae, η et ω longae postea insuper invenirentur. quinque enim erant
antiquitus vocales, litera ε literae η usum praebente, ο autem literae ω,
quod hodieque apud Romanos tenet, et solo tempore (id est mora) vim suam
mutat. post vero M. Flavius grammaticus Italus, secutus Graecos, Roma-
nis literis reliquas addidit. solet enim tempus res immutare.

10. Phoenices cum primi argentarii sordidique feneratoros essent, li-
teras librasque et omnino artem lucri faciendi excogitarunt, unde etiam in-
stitores eos poetae nominant. sed redeamus unde digressi sumus.

11. Tria habuisse corpora Geryonem dicunt, non quod tot usus fuit
corporibus, sed quod tres insulae in Oceano sitae belli ei sociae fuerunt.

12. Euripus dicebatur crepido quae in medio Circo erat, a maritimo

κρηπίς, ἐκ τοῦ θαλαττίου ἴσως Εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ
 διαυλοδρομίας· οὕτω γὰρ ἐπ' ἐκείνου φασὶ συμβαίνειν. καὶ πυ-
 ραμῖς δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ, ἣ δὲ πυραμῖς ἥλιον, ἐπεὶ
 ἄσκιος ὁ τοιοῦτος βωμός· πάντων γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων
 σωμάτων σκιὰν ἀποτελούντων αὐτὸς μόνος ἕξω ταύτης ἐστί. καὶ 5
 ἄνωθεν μὲν τῆς πυραμίδος ἐπὶ τοῦ εὐρίπου βωμοὶ τρεῖς, Κρόνον
 Διὸς Ἄρεος, κάτωθεν δὲ Ἀφροδίτης Ἑρμοῦ καὶ Σελήνης. οὐ
 πλέον δὲ τῶν ἐπτά κύκλων ἦτοι σταδίων περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν
 νῦν ὀβελὸν καλοῦσι, διεπληκτίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦ-
 τους εἶναι τοὺς τῶν πλανήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα 10
 καλοῦσιν, ἄνευ τοῦ σεληριακοῦ, διὰ τὸ μέχρις αὐτοῦ διήκειν τὸ
 τοῦ παντὸς ὑλικοῦ σκύβαλον. τέσσαρσι δὲ καὶ εἴκοσι βραβεῖοις
 τὸν πάντα συνετέλουν ἀγῶνα διὰ τὸν ἐν πυραμίδι λόγον· δυοκαί-
 δεκα γὰρ γωνίας ἡ πυραμῖς ἐπιδέχεται, τουτέστι στερεὰς τέσσαρας,
 ὧν ἑκάστη ἐκ τριῶν· δις δὲ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν εἰς δύο τέμνον- 15
 p. 5 τες τὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἔτι καὶ νῦν τελοῦσι. καὶ ἄλλως δὲ πως
 ἡ πυραμῖς ἀρμοδία ἐστὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις· Νεμέσεως γὰρ εἶναι
 νομίζεται.]

13. πλεύσας ἐκεῖθεν Αἰνείας μετὰ πολλὰς ὄσας πλάνας
 κατὰγεται ἐν πόλει τῆς Ἰταλίας λεγομένη Λαυρεντία, ἣν καὶ Ὀπ- 20
 πικὴν φασὶν ὀνομασθῆναι ποτε, ἕξ ἧς καὶ ὀππικίζειν καὶ (ὡς τὸ

1 ἴσως add P, in quo totum hoc ita: Εὐρίπος καλεῖται ἐκ τοῦ θαλατ-
 τίου ἴσως εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ διαυλοδρομίας· πάντων
 γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων σωμάτων σκιὰν ἀποτελούντων, ἧλιος
 μόνος ἕξω ταύτης ἐστίν. 16 πως Hasius: apud S περ. 19 ὄσας
 add P.

fortasse Euripo, qui septies reciprocatur: ita enim in illo dicunt accidere.
 et pyramis est in medio stadio; pyramis autem solis est, quoniam umbra
 caret eiusmodi ara: omnibus enim sideribus luciferis umbram efficientibus
 ille solus ejus expertus est. et supra pyramidem in Euripo arae sunt tres,
 Saturni Iovis Martis, infra Veneris Mercurii et Lunae. neque vero plus
 quam septem curculis, id est stadiis, circa pyramidem, quem nunc obelis-
 cum vocant, certabant cursores, propterea quod totidem sunt planetarum
 poli, quae Chaldaei firmamenta dicunt, excepto lunari, quoniam usque ad
 illum pervenit omnis materiae excrementum. quattuor autem et viginti
 missibus totum conficiebant certamen, secundum eam quae in pyramide est
 rationem: duodecim enim pyramis continet angulos, hoc est solidos quattuor,
 quorum quisque tres habet angulos planos: bis autem duodenarium numerum
 in duas partes dividentes diei tempus hodieque defuimus. et alia qua ra-
 tione pyramis in eos convenit qui in curriculo certant: Nemesis enim esse
 putatur.

13. Aeneas cum illinc navigasset, post errores quam plurimos appelli-
 tur apud urbem Italiae, quae Laurentum dicebatur, quam etiam Opicam olim
 nominatam fuisse ferunt; unde et ὀππικίζειν (id est, opice loqui, opizare)

πλήθος) ὀφφικίζειν τὸ βαρβυρίζειν Ἴταλοι λέγουσιν. εἶτα ἐπι-
γαμβρεύσας Λατίνῳ βασιλεύοντι τῆς χώρας, αὐτὸς τε βασιλεύσας
τριῶν ἐνιαυτοῖς, οἴχεται. τοσοῦτον οὖν ἐπιξενωθέντων τῆς Ἴτα-
λίας, ὡσπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραι-
5 κούς δὲ τοὺς ἐλληρίζοντας ἐκάλουν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῖν
φηθέντος καὶ Γραικοῦ τῶν ἀδελφῶν, ὡς φησιν Ἡσίοδος ἐν Κα-
ταλόγοις·

Ἄγριον ἠδὲ Λατίνον.

10 κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγανοῦ Δευκαλίωνος
Πανδώρα Διὶ πατρὶ, θεῶν σημάτορι πάντων,
μιχθεῖσ' ἐν φιλότιθι τέκε Γραικὸν μενεχάρμην.

14. Ῥωμύλος δὲ κτίζει τὴν Ῥώμην τῇ πρὸ δεκαμυῖς κα-
λανδῶν Μαΐου, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἔκτης ἢ (ὡς ἔτεροι) κατὰ τὸ
δεύτερον τῆς ὀγδόης. ἢ δὲ ὦρα τῆς πόλεως ὦρα δευτέρα, πρὸ
15 τρίτης, ὡς Ταρροῦτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστήριξεν, ἡλίου μὲν p. 6
ταύρω, σελήνης δὲ παρθένῳ, Κρόνου δὲ ζυγῷ, Διὸς δὲ λέοντι,
Ἄρεος ζυγῷ, Ἀφροδίτης ταύρω, Ἐρμοῦ κριῦ. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ
δίδωσι Ῥωμύλος τὸν Μάρτιον μῆνα πρὸς τιμὴν Ἄρεος· εἰς αὐτοῦ
γὰρ αὐτὸν γενέσθαι λόγος δέκα μῶνοις μηνῶν.

20 15. ἢ δεκάς πλήρης ἀριθμὸς ἐστίν, ὅθεν καὶ παντέλεια

3 ἐπιξενωθέντων P. malim τῇ Ἴταλλᾷ 4 ἐδείχθη] ἐδειχθη
αὐτοῖς P. 8 εἶδε codex Barberinus (B). 12 Ῥωμύλος —]
ὅτι ἡ ὦρα τῆς Ῥώμης, ὅτε Ῥωμύλος ταύτην κτίζειν ἤρξατο, ἐστὶν
ὦρα δευτέρα πρὸ τρίτης, ὡς Ταρροῦτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστή-
ριξε, Διὸς μὲν ἐχθρῶσι, Κρόνου δὲ καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος καὶ Ἐρ-
μοῦ σκορπίῳ, ἡλίου δὲ ταύρω καὶ σελήνης ζυγῷ. V. 17 ἀρχὴν
δὲ ἐνιαυτοῦ S: ἀρχὴ δὲ μαρτίου codices.

et, ut vulgo pronunciat, ὀφφικίζειν dicunt Itali pro barbare loqui. deinde cum Latini regionis illius regis filiam duxisset uxorem, atque ipse quoque tres annos regnasset, decessit. tam multi igitur postquam peregre venerunt in Italiam, ut docuimus, Latinos indigenas, Graecos vero Hellenum lingua loquentes appellabant, a Latino, quem paulo ante commemoravimus, et Graeco fratribus, ut dicit Hesiodus in Catalogis: "Agrum atque Latinum. puella autem in aedibus generosi Deucalionis, Pandora, Iovi patri, deorum omnium imperatori, mista concubitu Graecum peperit belli labores sustentem."

14. Romulus autem condit Romam 11 kal. Maias, anno tertio Olympiadis sextae, vel ut alii dicunt, secundo octavae: hora autem natae urbis secunda est, paulo ante tertiam, ut Tarutius Mathematicus censuit, cum sol in Tauro esset, luna in Virgine, Saturnus in Iugo, Iuppiter in Leone, Mars in Iugo, Venus in Tauro, Mercurius in Ariete. initium anni Romulus Martium mensem esse voluit in honorem Martis: ex illo enim eum natum fama est — decem tantum mensibus.

15. Decas plenus numerus est, unde et perfecta vocatur, quippe quae

καλεῖται, πάσας τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων ἀριθμῶν καὶ λόγων καὶ ἀναλογιῶν καὶ συμφωνιῶν περιέχουσα· γνώμων γὰρ ἐν τοῖς οὐσίῳ ἔστιν ἡ δεκάς πάντα χαρακτηροῦσα, καὶ ἰδίως τὸ ἐν ἐκάστῳ ἄπειρον ὀρθοῦσα, καὶ πάντων οὐσα συναγωγός τε καὶ συνακτικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ τῶν ὅσα ἢ τε νοητὴ περιέχει φύσις ἢ τε ὑπὸ 5 σελήνην. οὕτως γὰρ ἡμῖν παραδίδωσιν ὁ Παρμενίδης, πρῶτιστα μὲν τὰ νοητά, δεύτερα τὰ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τρίτα τὰ συνεκτικὰ, τέταρτα τὰ τελεσιουργά, πέμπτα τὰ διαιρετικὰ, ἕκτα τὰ ζωογονικὰ, ἕβδομα τὰ δημιουργικὰ, ὄγδοα τὰ ἀφομοιωματικὰ, ἔννατα τὰ ἀπόλυτα, δέκατα τὰ ἐγκόσμια. δεθῶς οὖν αὐτὴν ὁ Φιλόλαος 10

p. 7 δεκάδα προσηγόρευσεν ὡς δεκτικὴν τοῦ ἄπειρου, Ὁρφεὺς δὲ κλαδοῦχον, εἰς ἧς, ὡσεὶ κλάδαί τινές, πάντες οἱ ἀριθμοὶ φύονται.

16. Διέμεινεν ἀπὸ Κρόνου ἕως κτίσεως Ῥώμης κατὰ τὸν ἐν σελήνῃ δρόμον παραφυλαχθεὶς ὁ ἐνιαυτός· ἐπὶ δὲ Ῥωμόλου ὀρίζεται, ὡς ἐλέγομεν ἐμπροσθεν, δεκαμηνιαῖος, τῶν μὲν ὑπὲρ 15 τριάκοντα ἡμέρας πολλῶ, τῶν δὲ ἐλάττονας λαχόντων μηνῶν· οὐπω γὰρ ἀπὸ τῆς ἡλίου κινήσεως ἐφρυσιολογεῖτο αὐτοῖς τὸ τοῦ χρόνου διάστημα, [ὁ Πομπήλιος Νουμᾶς, ἐφ' οὗ Πυθαγόρας ἦν, δυοκαίδεκα μῆσι τοῦτον ἀριθμεῖσθαι διώρισεν κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην, ὅς φησι τὰς τῶν ὄλων τάξεις τῇ δωδεκάδι 20 περιειληφθαι· ἐπὶ τὸ πᾶν γὰρ ὁ θεὸς τῷ ἀριθμῷ τούτῳ κατεχρή-

11 δεκάδα Nokkius, κλειδοῦχον P. 16 τριετῆτος V: cf. 3 7, ubi BP τρία ἔτη pro τριάκοντα. 18 πομπήλιος B, πομπήλιος V. 19 κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην ὅς] ὡς BP. 21 ἐπεὶ τὸ πᾶν ὁ B.

omnes reliquorum numerorum et rationum atque proportionum consonantiarumque species complectatur. norma enim in iis quae sunt decas est, omnia caractere notans et propria ratione id quod in quaque re infinitum est, definiens et coniungendi congregandique atque perficiendi vim habens omnia quae complectitur natura, et quae rationis et quae sub luna est, ita enim nobis tradit Parmenides, prima esse ea quae sunt rationis mentisque, secunda quae numeris continentur, tertia quae continendi vim habent, quarta quae perficiendi, quinta quae separandi, sexta quae gignendi, septima quae arte aliquid perficiendi, octava quae similia faciendi, nona quae absoluta sunt, decima quae ad ordinem pertinent. recte igitur eam Philolaus δεκάδα nominavit (a δέχεσθαι, accipere, capere), quippe quae capax sit infiniti: Orpheus autem κλαδοῦχον (id est ramos habentem), ex qua ut rami omnes numeri nascantur.

16. Permansit inde a Saturno usque ad conditam Romam secundum lunae cursum constitutus annus; apud Romulum autem, ut ante diximus, decem mensibus definitur, nonnullis mensibus plures quam triginta dies, nonnullis pauciores sortitis, nondum enim ex solis motu ratione physica temporis intervalla ab iis explorata erant. Numa Pompilius, sub quo Pythagoras fuit, ut in duodecim menses annus describeretur, constituit, secundum Socratem in Phaedro, qui universi ordinea dodecade contineri ait; ad uni-

στατο διαζωγραφῶν αὐτό, ὡς φησιν ὁ Πλάτων.] οἰκείον γὰρ τὸ σχῆμα τοῦτο τῇ τοῦ παντὸς ἰδέᾳ· καὶ γὰρ κυκλικόν. ἐπεὶ καὶ θανμαστή ἐστιν ἡ τῆς δωδεκάδος φύσις, διὰ τε ἄλλα καὶ ἐπειδὴ συντέστηκεν ἐκ τοῦ στοιχειωδιστάτου καὶ πρᾶσβυτάτου τῶν ἐν οὐ-
 5 σίαις εἰδῶν παραλαμβανομένων, ὡς φασιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημά- p. 8
 ·των, ὀρθογωνίου τριγώνου (αἱ γὰρ τοῦδε πλευραί, ἐκ τριῶν οὔσαι καὶ τεττάρων καὶ πέντε, συμπληροῦσι τὸν ἀριθμὸν τὸν δώδεκα, τοῦ ζωσφόρου κύκλου τὸ παράδειγμα) καὶ ἐκ διπλασιασθείσης ἑξάδος τῆς γονιμωτάτης, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ τελειότητος, ἐκ τῶν
 10 ἰδίων συμπληρουμένη μερῶν. διατάττει δὲ Νουμῆς δυοκαίδεκα μηνῶν τὸν ἐνιαυτὸν πρὸς συντέλειαν τῶν τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης δρόμων· καὶ ἐπὶ μὲν Ἑωμόλου ὁ νῦν καλούμενος Μάρτιος μὴν πρῶτος ἦν, ἐπὶ δὲ Νουμῆ προσετέθησαν Ἰανουάριος καὶ Φε-
 βρουάριος. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ ὁ Νουμῆς ἄγειν ἐθέσπισε Ἑω-
 15 μαιοίς, ὅταν ἡλῖος τὸν αἰγόκερον μεσάζων αὔξει τὴν ἡμέραν, ἀπο-
 στρέφων πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος, προστιθεὶς τῇ ἡμέρᾳ ἡμῶριον. καὶ οὐ μόνον οὕτως τὸν ἐνιαυτὸν διετίπωσεν, ἀλλὰ καὶ νόμισμα πρῶτος ἐχάραξεν, ὡς ἔξ αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν
 20 τὴν βασιλέων οἰκίαν, ἣ καλεῖται παλάτιον, κατὰ τὸν ἱερατικὸν διετάξατο θεσμόν.

17. Ἀδριανὸς ἐκ τῆς Αἰλίων ἐτὸγγυαε φαμιλλίας οἰονεὶ

4 καὶ πρᾶσβυτάτου om P. 5 μαθημάτων om BP. 7 τὸν
 δώδεκα Nokkius: codices: τῶν δώδ. 8 καὶ ἐκ om BP. 11
 τῶν om P. 14 ἐνιαυτοῦ Roetherus: codices ἐνιαυτῶν ἄγειν
 ὁ νομῆς P. 16 ὁ προστιθεὶς P. 17 ἐτίπωσεν P.

versum enim hoc deus numero usus est, illud describens, ut dicit Plato. ac-
 commodata enim haec forma universi speciei: est enim rotundum. etenim
 mira etiam est dodecadis natura, cum aliis de causis, tum quoniam constat ex
 simplicissima et antiquissima earum quae in essentiis comprehenduntur spe-
 cierum, ut dicunt mathematici, triangulo rectangulo (huius enim latera, ex
 tribus constantia et quattuor et quinque, numerum duodenarium complent,
 tanquam circuli Zodiaci exemplum) atque ex duplicata hexade omnium fe-
 cundissima, quae est initium perfectionis, cum sit suis completa partibus (id
 est factoribus). describit autem Numa in duodecim menses annum, ut solis
 atque lunae cursus (non congruentes) inter se conciliaret. atque Romuli
 temporibus Martius mensis qui nunc dicitur, primus erat, sub Numa autem
 additi sunt Ianuarius et Februarius, initium autem anni ut esset Numa Ro-
 manis praecepit, quando sol Capricornum medium permeans diem auget,
 revertens ad nos a flexu meridionali, addens diei dimidium horam. neque
 solum ita annum constituit, verum etiam numos primus signavit, ut ab eo
 hodieque numus (velut Numanus) obolus dicatur. verum enim vero etiam
 regum aedes, quod palatium dicitur, ad legem sacerdotalem instituit.

17. Adrianus ex Aeliorum fuit gente; unde visum est ei, ut Aeliorum

γενεᾶς· ὅθεν ἔδοξεν αὐτῷ τὸ Αἰλίων ὄνομα τοὺς ὑπηκόους προ-
γράφειν. ὅθεν καὶ Αἰλία ἢ Ἱερουσαλήμ· καὶ γὰρ αὐτὸς αὐτὴν
ἀλοῦσαν ἐπόλισεν.

p. 9 18. ἴδιον αἰεὶ γέγονε τῶν ἀρχιερέων τὴν κεφαλὴν σκέπειν
ἢ διαδεσμεῖν ταινίᾳ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν Λατίνων. 5

19. ὁ δὲ Νουμᾶς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν ἡλίου
καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διενύ-
πωσεν (ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνι-
κας), καλέσας αὐτὴν τὴν στολὴν πατριῶς τραβαίαν, ἣν λέγεται
πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὐρεῖν. τραβαίαι δὲ εἰρηται 10
ᾧσανεὶ τρίβαφος· ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύ-
ρας κόκκου καὶ τῆς λεγομένης ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεος.
εἶτα προσετίθησθε τὸν τῆς πόλεως φύλακα· ὑπαρχον δὲ αὐτὸν νῦν
προσαγορεύομεν ἢ (ὡς τινες) πολίαρχον ἢ ἀστυδίκην, ὃν πύλαι
πραίτωρα οὐρβανὸν ἔλεγον, ὃς καὶ πρωτεύειν τῆς Ῥωμαίων γερον- 15
σίας φαίνεται. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, ἐν
οἷς σεληνίσκος τις ἐκτετύπεται εἰς τύπον τοῦ σίγμα στοιχείου, δι'
οὗ τὸν ἑκατὸν ἀριθμὸν οἱ Ῥωμαῖοι σημειοῦνται (ἐστὶ γὰρ παρ'
αὐτοῖς τὸ λεγόμενον κύππα μικρόν)· ὡς δῆλον εἶναι πρῶτον αὐ-
τὴν ἑκατὸν ἐπατριδῶν· τοσοῦτους γὰρ ὁ Ῥωμύλος ἐξελέξατο. 20

p. 10 20. Διὸς σύμβολον αἰτός, Ἥλιον λέοντες, Ἄρεος λύκος,
Ἑρμοῦ δράκοντες..

21. πριβιλέγια νόμοι τινὲς ἰδιωτικοὶ ἄλλ' οὐ γενικοὶ.

2 καὶ Αἰλία] καὶ add P. 8 βλάπτου P. 17 σίγματος V.

nomen ii qui ipsius potestati subiecti essent suis nominibus praescriberent; unde et Aelia Hierosolyma nominatur: etenim ipse eam captam condidit.

18. Proprium semper fuit pontificum caput obtegere aut vitta redimere, atque hoc a Latinis repetitum esse apparet.

19. Numa regiam vestem in honorem Solis ac Veneris ex purpura et cocco parari voluit; unde etiam Blattae nomen est apud Phoenices Veneri. vestem ipsam patrio sermone trabeam nominavit, quam primus Agathocles Siculus invenisse dicitur, trabea autem dicta est quasi τρίβαφος: ex tribus enim conficitur coloribus, purpura cocco et herba quae isatis appellatur, quaeque Martis est. deinde instituit urbis custodem: ὑπαρχον eum nunc appellamus aut (ut nonnulli) πολίαρχον aut ἀστυδίκην, quem olim praetorem urbanum dicebant, qui etiam primas in senatu Romano partes habuisse videtur. atque hoc ex eius calceamentis cognoscitur, in quibus lunula expressa est ad literae C formam, qua Romani centenarium numerum significant (est enim apud illos Kappa minus, quod dicitur); ut appareat primum eum fuisse centum patriciorum: tot enim Romulus elegerat.

20. Iovis signum aquila, Solis leones, Martis lupus, Mercurii serpentes.

21. Privilegia leges quaedam ad privatos pertinentes, sed non generales.

22. δεκανοί οἱ ῥαβδούχοι κατὰ Ῥωμαίους.

23. ἄκη τὸ πρόσελθε σημαίνει.

24. τὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὄνματα ἐπὶ σαλίδος ἀπεγράφετο· λέγεται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὸν καὶ 5 παχὸν ξύλον. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλορῖνοις πίνυξι πρὸς γραφὴν ἐκέχρητο, ὅθεν ἔτι καὶ νῦν πρὸ τῶν ὑπᾶτων ἐπιφέρεται ὁ λεγόμενος τοῦ πραιτωροῦ σκρίβας. [χρόνῳ δὲ ὕστερον ὁ Πτολεμαῖος, συμβουλευόντος, αὐτῷ Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀσπίδουσαι προσεταίαν, πρῶτος χάρην 10 ἀποστειλάς τὴν Ῥώμην ἐξέτισεν. ἀντευδοκιμεῖται δὲ ὅμως παρὰ τοῦ Περγαμηνοῦ Ἀττάλου, Κράτητος τοῦ γραμματικοῦ ἡγησαμένου τῆς σπουδῆς πρὸς ἔριν Ἀριστάρχου τοῦ ἀντιτέχνου αὐτοῦ· δέρματα γὰρ τὰ ἐκ προβάτων ἀποξέσας εἰς λεπτὸν ἔστειλε τοῖς Ῥωμαίοις τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς μέμβρανα. εἰς μνήμην p. 11 15 δὲ τοῦ ἀποστειλάντος ἔτι καὶ νῦν Ῥωμαῖοι τὰ μέμβρανα Περγαμηνὰ καλοῦσιν.] Πτολεμαῖος δὲ ἐφεῦρε τὸν χάρην.

25. ἰστέον δὲ Ῥωμαίοις τὸ κανοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἱερῶν σατούραν, ἐπὶ δὲ τῶν εὐωχιῶν ἐπουλαρίαν, ἣν ἀπαλαρίαν οἱ πολλοὶ ἐξ ἀγνοίας προσαγορεύουσιν· ἐπούλας γὰρ τὰς εὐωχίας Ῥω- 20 μαιοῖς ἔθος καλεῖν.

26. ἰδούκει μὲν μηκέτι ἐπ' ἀγορᾶς ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι (τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν). σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς

2 aut ἄκηδε s. ἀκῆδε aut ἄδη Hasius. 3 στρατιωτῶν Osannus: codices στρατευμάτων. 5 παχὸν καὶ πλατὸν P. 22 κομβέν-
σιον P.

22. Decani virgis instructi (lictores) apud Romanos.

23. ἄκη adi significat.

24. Reliquorum militum nomina in tabulam referebantur: dicitur autem Romanis matrix (sive matricula) latum et densum lignum. veteres enim lignis et corticibus tabulisque tiliaceis utebantur, in quibus scriberent, unde hodieque ante consules fert praetoris scriba qui dicitur. aliquo autem tempore post Ptolemaeus, suasore Aristarcho grammatico, ut Romanorum patrociniū amplecteretur, primus charta missa Romam hospitio excepit. nihilo autem secius gloria superatur a Pergameno Attalo, Cratete grammatico studium eius excitante propter contentionem Aristarchi, ipsius adversarii. pelles enim ovillas rasas politasque ut tenues fierent, misit Romanis, quas illi dicunt membranas, inque memoriam eius qui misit hodie etiam Romani membranas Pergamenas nominant. — Ptolemaeus autem invenit chartam.

25. Scire oportet Romanis canistrum in sacris saturam, in conviviis autem epulariam dici, quam vulgus ex ignorantia apalariam dicit: epulas enim convivia Romani nominare consueverunt.

26. Visum quidem est non amplius in foro sed in palatio senatum cogere: eiusmodi autem concilium conventum Romani dicere solent. silentio autem

βουλευομένοις δεῖ· διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέν-
τιον δ' αὐτὴν πατριῶς καλοῦσιν) σιλενταρίους ἔκριναν ὀνομάζειν
αὐτούς. πάντων δὲ σχεδὸν ἐνυλλαγέντων διέμεινε τὸ τοῦ λεγομένου
μαγίστρου φρόντισμα. ἐπέθεται δὲ αὐτῷ τάξις τις πεντήκοντα
τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, οἱ φρουμεντάριοι καὶ κουρώσοι προσηγο- 5
ρεῦντο ὅλον σιτῶναι καὶ περιεργοί· καὶ οἱ μὲν σιτῶναι τῆς ἐδθη-
νίας τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀντείχοντο, οἱ δὲ περιεργοὶ ἤρουντο τοῦ
δημοσίου δρόμου.

27. κλαβουλάριος ὀχηματικός· κλέβον γὰρ τὸν οἶακα
καλοῦσιν. 10

p. 12 28. βήλωξ ὄξυς, ὃς καὶ βρειδαρικός ἔτι καὶ νῦν λέγε-
ται. βραιίδους δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ὑποζυγίους ἵππους,
ἃπερ ἴστιν ἔλαειν τὸ ὕχημα· ὄθεν καὶ δασύνουσι γράφοντες τὸ
φαίδαξ ὄνομα, ἐκ τοῦ φαδίως ἐπιρρήματος παρηγημένον· οἱ γὰρ
βραιίδους τοὺς φαίδαξ ἐκτὸς λέγοντες σφόδρα πλανῶνται. 15

29. ἀντικουάριοι οἱ κατὰ Ἑλληνας καλλιγράφοι.

30. ὁ δὲ Νουμῆς οὗτος βαρβαρικοῖς ταραττομένην θορύ-
βοις τὴν Ἰταλίαν μεγάλην Ἑλλάδα ἠκονόμησε κληθῆναι, πάντας
τε τοὺς κλεινοὺς τῶν φιλοσόφων ἐξ αὐτῆς προελθεῖν, Ἐμπεδοκλέα
λέγω τὸν φυσικὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς πρὸ Ἀριστοτέλους. 20

31. καὶ τοῦτο δὲ πρὸς τοῦ Νουμῆ διατίθεται, ὥστε
τοὺς ἱερεῖς χαλκαῖς ψαλίαιν ἄλλ' οὐ σιδηραῖς ἀποκείρεσθαι. ὁ
γὰρ σίδηρος κατὰ ταῦς Πυθαγορείους τῇ ὕλῃ ἀνάκειται· μέλας

1 διὰ τοῦτο add Lambec. Codin. p. 208.

12 post ἵππους Hasius παρὰ τὸ βραιιδεῖν.

18 τὴν Ἰταλίαν θορύβοις P.

5 κοριώσοι apud S.

17 δὲ add P.

21 πρὸ V.

multitudine deliberante opus est: ex silentio igitur silentarios eos nominare
decreverunt. omnibus autem fere mutatis permansit magistri qui dicitur
munus, cui parebat cohors militum quinquaginta numero, qui frumentarii et
curiosi nuncupabantur; et frumentarii rem frumentariam eorum, qui in pa-
latio erant, curabant, curiosi autem publico cursui praeerant.

27. Clavularis vectorius: clavum enim gubernaculum appellant.

28. Velox celer, qui etiam veredarius hodie dicitur. veredi autem Ita-
lis esse videntur equi subiugi, quod est vehere currum; unde etiam
spiritu aspero rhedae nomen scribitur, ex φαδίως adverbium ductum: qui
enim veredos dictos aiunt quod absque rheda sint, ii vehementer errant.

29. Antiquarii iidem qui Graecis καλλιγράφοι.

30. Hic autem Numa Italiam, barbarorum quae perturbabatur tumultu-
bus, ita instituit ut Magna Graecia dicta sit omnesque clari philosophi ex
ea profisciscerentur, Empedoclem dico physicum et multos alios autem Aristo-
telem.

31. Id quoque a Numa institutum est, ut sacerdotes aeneis forcibus
sed non ferreis tonderentur. ferrum enim ex Pythagoreorum sententia ma-

γαρ καὶ αὐτός, καὶ διὰ τοῦτο ἐγγὺς ἀνεδέον, πολυκάμυτός τε καὶ πολύχρηστος, ἀλλ' οὐκ ἀπαθής ἐστι.

B.

Π Ε Ρ Ι Ἡ Μ Ε Ρ Α Σ.

p. 13

1. ἡ φυσικὴ ἡμέρα ἀπὸ τῶν ἡλίου ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν λαμβάνεται. ἀλλ' οὐ παρὰ πᾶσιν οὕτως· Βαβυλώνιοι μὲν γὰρ 5 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως αὐτῶν λαμβάνουσι δυσμῶν, νυκτὸς οὐδ' ὅλως μνήμην ποιούμενοι, οἷον οὐ καθ' ὑπόστασιν ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ σιμβολικὸς γινομένης· Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ ἐσπέρας τὴν ἐπιφροϊτῶσαν συναριθμοῦνται ἡμέραν ἕως αὐθις ἐσπέρας, διὰ τὸ πρὸ τῆς τοῦ παντὸς διωκοσμῆσεως σκότον ὑποτίθεσθαι τοὺς κοσμο- 10 γράφους, νύκτα τε πάντων μητέρα ὀνομάζουσιν. ὅθεν οἱ μυθικοὶ ἀπὸ Αἰητοῦς τεχθῆναι Ἄρτεμιν ποιοῦσι καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ πρώτην Ἄρτεμιν οἰονεὶ ἀερότεμιν σελήνην, μεθ' ἣν τὸν ἥλιον. [εἶη δὲ ἂν Αἰητὸς ἡ νύξ· καὶ γὰρ λέθη κατ' αὐτὴν καὶ ὕπνος ἐπιγίνεται.] οἱ γὰρ μὲν Οὐμβροί, ἔθνος Ἰταλικόν, ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημ- 15 βρίαν τὴν ἡμέραν ἔλαβον, [ὥσπερ καὶ οἱ ἀστρολόγοι ἐπὶ ταῖς γενέσεσιν.]

1 πολυκάμητας apud S: corr Roetherus. usitatus πολύμητος. 6
σὺ] μὴ Hasius. 8 τὸ τῆς πρὸ τοῦδε τοῦ P. 10 δὲ P. 11 καὶ
πρώτην om P.

teriae tribuitur: namque nigrum etiam ipsum est et hanc ob causam prope accedit ad informe, et multum de illo laboratur multasque ad res utile est, sed non sine passione (sensu).

II.

D E D I E B U S.

1. dies naturalis a solis ortu ad eiusdem occasum numeratur, sed non apud omnes itidem. Babylonii enim ab ortu solis ad ipsum eius occasum eum pertinere statuunt, noctis nullam omnino mentionem facientes, quasi non secundum substantiam sed potius fortuito existeret. Aegyptii vero a vespere incipientes venientem adnumerant diem ad sequentem usque vespeream, propterea quod ante universi dispositionem caliginem fuisse statuunt cosmographi, noctemque omnium rerum matrem nominant. unde mythici a Latona Dianam et Apollinem genitos faciunt, et priorem quidem Dianam (Ἄρτεμιν, quasi ἀερότεμιν σελήνην, id est aëris secantem lunam), postea autem solem. fuerit autem Latona (Αἰητὸς) nox: nam oblitio (λήθη) per eam et somnus (hominibus) obvenit. Umbri vero, populus Italicus, a meridie inde ad meridiem diem accipiebant, ut etiam astrologi in genituris.

p. 14 2. πάντας τοὺς ἑνθμοὺς ἐκ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως εἶναι συμβαίνει· ὁ μὲν γὰρ Κρόνος τῷ Ἀωρίῳ, ὁ δὲ Ζεὺς τῷ Φρυγίῳ, ὁ δὲ Ἄρης τῷ Ἀυδίῳ καὶ οἱ λοιποὶ τοῖς λοιποῖς κινουμένοι κατὰ τὸν Πυθαγόραν πρὸς τὸν ἦχον τῶν φωνηέντων· ὁ μὲν γὰρ Ἐρμοῦ τὸν α , ὁ δὲ Ἀφροδίτης τὸν ϵ , ὁ δὲ ἥλιος τὸν η , καὶ 5 ὁ μὲν τοῦ Κρόνου τὸν ι , ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος τὸν \omicron καὶ σελήνη τὸν υ , 6 γε μὴν τοῦ Διὸς ἀστήρ τὸν ω ἑνθμὸν ἀποτελοῦσιν. ὁ δὲ ἦχος τῶν ἑνθμῶν ὡς ἡμῶς οὐκ ἀφικνεῖται διὰ τὴν ἀπόστασιν.

3. [ὅτι οἱ περὶ Ζωροάστῃν καὶ Ὑστάσπῃν Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλανήτων ἐν ἑβδομάδι τὰς ἡμέ- 10 ρας ἀνέλαβον, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν μίαν, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καλοῦσιν ἐκ τῆς μονάδος, ὅτι μόνη καὶ ἀκινώνητος ταῖς ἄλλαις·] πρώτη γὰρ λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῶν μετ' αὐτήν, ἡ δὲ μονὰς ἀμερῆς καὶ ἀμετάβολος καὶ αὐτοκίνητος καὶ ὠσαύτως ἔχουσα· ὑπὲρ ἀριθμὸν γὰρ ἔστιν. ὥστε οὐκ ἂν τις αὐτὴν καλ- 15 σοι πρώτην, ἀλλὰ μίαν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ ἄρτιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν περι-
 p. 15 τὸν οὐτ' ἐπ' ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν μετρίσεται. [δικαίως ἂν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπέχοι τοῦ νοῦ, ὑπερ ἔστιν ἀγαθόν τε καὶ περιττόν, ἴσον τε καὶ πεπερασμένον, καὶ φῶς καὶ εὐθὺ καὶ μόνιμον, ἄρῃεν τε καὶ δεξιόν. νοῦς γάρ ἐστι (φῆσιν ὁ μυστικὸς λόγος) οὐσίω- 20 δης, ὁ ὑπαξ ἐπέκεινα μένων ἐν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίῳ καὶ πρὸς ἑαυτὸν σονεστραμμένος, ἐστὼς τε καὶ μένων. ἀναφέρεται δὲ ἡ μονὰς

5 τὸ α , τὸ ϵ , τὸ η , τὸ \omicron codices: corr Roetherus. Hasius autem ubique τὸ, nec ἑνθμὸν, sed ἑνθμῶ. 6 σελήνης τὸ υ P. 9

ὅτι οἱ — ἄλλαις] τὴν πρώτην ἡμέραν μίαν κατὰ τοὺς Πυθαγορείους κλητέον (ἀλλ' οὐ πρώτην) ἐκ τῆς μονάδος, διὰ τὸ μόνην εἶναι καὶ ἀκινώνητον ταῖς ἄλλαις. BP. 13 η] καὶ P.

2. Omnes toni planetarum motu efficiuntur: Saturnus enim Dorio, Iuppiter Phrygio, Mars Lydio, reliqui reliquis tonis moventur, ex Pythagorae sententia, ad sonum vocalium: Mercurii enim stella α , Veneris ϵ , Sol η , et Saturni stella ι , Martis \omicron , et Luna υ , Iovis autem stella ω tonum efficiunt. sonus autem tonorum ad nos non pervenit propter distantiam.

3. Zoroaster et Hystaspes eorumque sequaces Chaldaei atque Aegyptii a planetarum numero secundum hebdomadem distinxerunt dies, et primum quidem diem *μίαν* (id est unum) vocant, ut Pythagorei quoque, a monade, quoniam ea sola est nec cum reliquis quidquam habet commune. primus enim dicitur numerus, qui principatum tenet eorum qui ipsum sequuntur, monas autem in partes dividi et immutari non potest, et per se ipsa movetur semperque eundem modum tenet; supra enim numerum est; ut eam non facile aliquis dixerit primam, sed unam; neque enim in parem neque in impari neque in ullum alium numerum transit. merito igitur ipsius vim habuerit rationis, quod est bonum et praestans, par et finitum, et lux et rectum et sempiternum, virile et dextrum. ratio enim, ut est in mystico dicto, essentiam habet, semel permanens in sua essentia, et ad se ipsa contracta,

εις Ἀπόλλωνα, τουτέστιν εἰς τὸν ἕνα ἥλιον, ὃς Ἀπόλλων λέγεται διὰ τὸ ἕπωθεν εἶναι τῶν πολλῶν· καὶ Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν σόλειμ ἦτοι μόνον λέγουσι.]

4. πολλαῖς ὀνομασίαις καλεῖται ὁ ἥλιος.

5 "Ἥλιος, Ὡρος, Ὅσιρις, ἄναξ, Διὸς υἱός, Ἀπόλλων, ὠρῶν καὶ καιρῶν ταμίης ἀνέμων τε καὶ ὕμβρων, ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυαστέρος ἦντα νεύων.

5. ὁ Πυθαγόρας τὴν μονάδα Ὑπεριονίδα καλεῖ διὰ τὸ πάντων ὑπερεῖναι τῇ οὐσίᾳ, ὡσπερ καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος, ὑπὲρ τὰ 10 ὄντα ἔχων τὸ εἶναι, Ὑπεριονίδης κέκληται. ἀναφέρεται δὲ ἥλιος εἰς μονάδα ὡς εἰκὼν ἐκείνης, οὐκ αὐτὸς ὢν ἡ μονάς. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀκίμας· κίματος γὰρ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἡ δὲ μονὰς ἀπλῆ. p. 16 καὶ ἄρρηγν, ὅτι δὴ γονιμωτάτη καὶ τῶν μετ' αὐτὴν αἰτία. [διαφείρει δὲ ἡ μονὰς ἐνὸς ὡς ἀρχέτυπον εἰκόνοσ καὶ παραδείγματοσ 15 μίμημα.] καὶ ὕπως, συνιδεῖν εὐκόλον εἰ γὰρ τις τὰ τέσσαρα καὶ εἴκοσι στοιχεῖα (τὰ γράμματα λέγω) εἰς ἀριθμοὺσ συλλογίσεται, ἐνῆρσει τρισχιλίουσ ἑννακοσίουσ ἑννεήκοντα ἑννέα τοὺσ πάντας, οἷσ προστιθεμένησ τῆσ ἑξακισχιλιάσ μονάδοσ οἱ πάντεσ συλλογισθῆσονται ἑννακισχιλίοι ἑννακόσιοι ἑννεήκοντα ἑννέα ἀριθμοί, μεθ' οἷσ 20 οὐδὲν παρὰ τὴν μονάδα λελείφεται. ὅθεν τὴν αὐτὴν ἐπέχει γραμ-

2 πωλῶν V. 5 Διόνυσος apud Euseb. Praepar. evang. 3. 7 νομῶν Eusebius, πολυαστέρον ἠριοεύων Iacobi A. P. 3 p. 949. 10 ἔσχε P. δὲ om P. 14 παράδειγμα μιμήματοσ Nokkiius. 18 τῆσ ἑξακ.] ἑξακισχιλιάκισ τῆσ idem. διμονάδοσ V. οἱ feci ex codicum εἰ.

constans ac permanens. refertur autem monas ad Apollinem, id est ad unum solem, qui Apollo vocatur propterea quod remotus est a multitudine; atque Romani eum solem velut solum vocant.

4. Multis nominibus appellatur sol: Helios, Horus, Osiris, rex, Iovis filius, Apollo, temporum tempestatumque arbiter, ventorumque et pluviarum, aurorae et noctis multis stellis distinctae habenas tenens.

5. Pythagoras monadem Hyperionida vocat, quoniam omnibus praestat natura sua, ut etiam sol, qui sensu percipitur, quod supra ea quae sunt essentia sua eminent, Hyperionides dictus est. refertur autem sol ad monadem, tanquam istius imago, ut qui non ipse sit monas, sed tamen et ipse inexhaustus: exhauriri enim possunt quae composita sunt. monas autem simplex atque mascula est, quoniam est fecundissima, et eorum qui ipsam sequuntur numerorum causa. differt autem monas ab uno, ut forma primigenia differt ab imagine et ab imitatione exemplum. quod quomodo sit, facile est ad intelligendum: si quis enim viginti quattuor elementa (litteras dico) in numeros computabit, ter in ille nongentos nonaginta novem universos esse reperiet, quibus monade sexies millies addita omnes computati erunt novies mille nongentae novem monades erunt, post quas nihil praeter monadem reliquum erit. quocirca eandem tenet scripturam myrias atque monas, utpote

μὴν ἢ μυριάς τῇ μονάδι, ὡς ἀρχῆς αὐτῆς ἕμια καὶ πλείους οὖσας τῶν ἄσωμάτων οὐσιῶν, ὧν εἰσὶ παραδείγματα οἱ ἀριθμοί. Ὁρφεὺς δὲ τὸν ἕνα ἀριθμὸν ἀγνεία καλεῖ, τουτέστιν ἀμερῆ· οὐδὲν γὰρ τῶν μερῶν τοῦ ἀριθμοῦ περὶ αὐτόν, οὐχ ἡμιόλιον, οὐχ ἐπίτριτον, τέλειος ἐπεὶ ὅλος. διαφέρει δὲ μονὰς ἐνὸς ἢ διαφέρει ἀρχέτυπον 5 εἰκόνας· παραδείγμα μὲν γὰρ ἢ μονάς, μίμημα δὲ μονάδος ἐν. τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς μιᾶς, ἦν, ὡς ἔφην, πρώτην τὸ πλήθος καλεῖ, ἦν κατ' αἰσθησιν ἡλίω ἀνέθεντο, ταμίαι μὲν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φωτός, δι' οὗ θερμαίνει τε ἕμια καὶ ἥρέμα ξηραίνει τὰ σώματα, ἐνὶ τῶν πλανήτων καθ' Ἑλλήνας, κἂν εἰ Ζωροά-10 στρης αὐτὸν πρὸ τῶν ἀπλανῶν τάττη.

- p. 17 6. τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν τῇ σελήνῃ φαίνονται οἱ φυσικολοὶ ἀναγράφοντες, ὑγραינוύση τε ἕμια καὶ μετρίως θερμοινούση, τουτέστι τῇ τῆς ὕλης ἐφόρῳ. ὅθεν καὶ Ἄρτεμις λέγεται, ἀπὸ τοῦ ἀρτίου καὶ ὕλικου ἀριθμοῦ· [τὸ γὰρ ἄρτιον μέσον ὃν διασπᾶται, 15 διαιρουμένον τοῦ ἐνός, μόνος δὲ ἀδιαίρετος ὁ περιττός. ὁ μὲν γὰρ ἄρτην ἀριθμὸς τετραγώνος, ἀγῆ καὶ πῶς, ἐξ ἰσότητος πλευρῶν συνεστῶς, ὁ δὲ θῆλυς ἑτερομήκης, νύκτα καὶ σκότον ἔχων διὰ τὴν ἀνισότητα. ὁ δὲ ἑτερομήκης τὴν μὲν ἐλάττονα πλευρὰν ἐλάττονα ἔχει ἐνὶ, τὴν δὲ μεῖζω περιττοτέραν ἐνὶ. ὥστε ὁ δύο 20 ἀριθμὸς οὐ καθαρὸς; πρῶτον μὲν ὅτι κενὸς ἐστὶ καὶ οὐ ναστός, τὸ δὲ μὴ πλήρης οὐ καθαρὸν. ἀρχὴ δὲ ἀπειρίας καὶ ἀνισότητος,

12 τῇ om P.

15 ὃν διασπᾶται] διασπᾶται οὐ Nokkios.

quae initium simul et finis est essentialium corpore carentium, quarum sunt exempla numeri. Orpheus autem unum numerum ἀγνεία (hoc est membrorum expertem) vocat, id est eum qui in partes dividi non potest: nulla enim numeri partitio in eum cadit, neque sesquialtera neque sesquitertia, quoniam totus est perfectus. differt autem monas ab uno, ut differt forma primigenia ab imagine: exemplum enim monas est, imitatio autem monadis unum. haec quidem de uno die, quem, uti dixi, primum vulgus vocat, quem secundum sensum soli dicabant, distributori omnis lucis in sensus cadentis, qua calefacit simul et facile arefacit corpora, unī planetarum ex Graecorum sententia, quanquam Zoroaster eum ante fixas stellas collocat.

6. Secundum diem lunae attribuere physicos cognitum est, madefacienti simul et modice calefacienti, id est praesidi materiae. quocirca etiam Ἄρτεμις vocatur, a numero pari (qui ἄρτιος Graece dicitur) et materiali: par enim medium divellitur, utpote cum unum (non) dividatur; solus autem impar numerus dividi non potest. masculus enim numerus quadratus, splendor et lux, laterum aequalitate constans; femineus vero altera parte longior, noctem habens et tenebras propter inaequalitatem: longioris autem altera parte numeri minus latus minus est uno, maius vero maius uno. itaque secundarius numerus non purus est, primum quidem, quoniam vacuus est neque impletus: atqui quod non plenum, id impurum. principium autem in-

ἀπειρίως μὲν διὰ τὴν ἕλην, ἀνισότητος δὲ διὰ τοὺς ἑτερομήκεις ὄθεν οἱ παλαιοὶ ὡς ἕλην καὶ ἑτερότητα τὴν δυνάδα παραλαμβάνουσι. καὶ τόλμαν δέ] οἱ περὶ Φερεκύδην ἐκάλεσαν τὴν δυνάδα, [καὶ ὁρμὴν καὶ δόξαν καλοῦσιν, ὅτι τὸ ἀληθές καὶ ψευδές ἐν 5 δόξῃ ἐστί. πυνσόβητος γὰρ ἡ ἕλη καὶ ἄστειτος καὶ πολυμετάβολος, κακοπαθής τε καὶ πόνων ἑπομονητικὴ, κατὰ φύσιν τὸ μεριστὸν καὶ διεστῶς ἔχουσα· ὁ γὰρ ἄξων μέσος, διὰ παντὸς ἦκων τοῦ οὐρανοῦ, πρῶτος τὴν εἰς δύο τομὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδὸς ἀπόστασιν ἀποφαίνει, αἴτιος δὲ τῆς πάσης τοῦ αἰσθητοῦ κινήσεως, 10 καὶ πάντῃ τῶν νοητῶν κεχωρισμένος. ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὁ Νουμῆς ἐφῶν Ῥωμαίοις τὸν δυνικὸν ἀριθμὸν ἀπηγόρευεν ἐν ταῖς ἐορταῖς· οὐδὲ γὰρ ἀριθμοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς περὶ τεσσάρων p. 18 καὶ τριῶν, οὕτω καὶ πρὸ δύο λέγοντες, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρὶν τὴν δευτέραν ἐξήρουν τοῦ Βοηδρομιῶνος, ὡς Πλούταρχος ἐν Συμ-

15 ποσίῳ φησί.]
 7. [τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἀνέθεντο Πυρόεντι (Ἄρης δ' ἂν εἴη οὗτος παρ' Ἑλλησι), τουτέστι τῷ ἀερίῳ καὶ γονίμῳ πυρὶ, ὅπερ ἔξάπτει τὴν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φύσιν καὶ ἀργεῖν οὐκ ἔψ, ξηραίνον ἅμα καὶ ροιζήδον θερμαῖνον. Ἦρας δὲ παῖδά φασὶ τὸν Ἄρα, 20 τουτέστιν ἐκ τοῦ ἀερώδους τὸ διειδές καὶ λεπτομερές πῦρ· ὄθεν οἱ

4 ὁρμὴν] τομὴν BP. ἀποκαλοῦσιν BP. ἀψευδές P.
 9 ἀποφαίνει Hasius. 18 τρίτων apud S. 14 Sympos. pro-
 blem. 9 6. p. 1063 Wyt. 16 τὴν — Ἑλλησι] τὴν τρίτην τῶ
 ἄρει P. 18 ἐξάγει Hasius 19 ἐθερμαῖνον P. 20 ἀερώ-
 δους] ἄρος P, omissis τὸ διειδές καὶ

finittatis atque inaequalitatis, infinitatis propter materiam, inaequalitatis vero propter numeros altera parte longiores. quapropter veteres dyadem in materiam ac diversitatem accipiunt. et audaciam etiam Pherecydes nuncupavit dyadem, et impetum atque opinionem nominant, quoniam verum et falsum in opinione est. omnibus enim cedit materia et instabilis est atque in multas formas mutabilis, et malorum tolerans laborumque perpetiens, habens natura id quod dividi potest ac distat. axis enim medius, per totum caelum pertinens, primus in duas partes divisionem et ab uno distantiam prodit, omnemque eorum quae in sensus cadunt efficit motum, et ab iis quae mente percipiuntur omnino alienus est. haec ita se habere cum Numa reperisset, secundarii numeri usum in foriis interdixit; neque enim numerant Romani, ut, quemadmodum dicunt ante quartum et tertium, ita etiam ante secundum dicant; ut Athenienses quoque olim secundum ex Boëdromione mense eximebant, ut Plutarchus in Convivio tradit.

7. Tertium diem dicabant Pyroenti (Ἄρης hic Graecis fuerit), id est igni aërio et fetifico, qui accendit omnium rerum in sensus cadentium naturam, nec sinit esse inefficaces, arefaciens simul et magno cum impetu calefaciens. Junonis autem filiam dicunt Martem, id est ignem perspi-

μυθικοί ζευγνύουσι τὴν Ἀφροδίτην ποτὲ μὲν Ἐφρασίω τῷ χθονίῳ πυρι, ποτὲ δὲ Ἄρει τῷ ἀερίῳ· διὰ γὰρ τούτων τὸ πῦρ αἰσθητὸν ζωογονεῖται, ὡς εἴρηται. μεγίστη δὲ ἡ τῆς τριάδος καὶ κατ' αἰσθησιν δύναμις· ὁ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς τοῖς γεννητοῖς ἐπιδίδωκε γένεσιν αὐξήσιν τροφήν. καὶ οὐχ ἄπλῶς εἴρηται “τριχθὰ δὲ πάντα 5 δέδασται,” τριῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων, τοῦ τε αἰθερώδους ἀστρώδους τε καὶ λιθώδους. καὶ τῶν περιττῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ ἡ τριάς, ὅθεν καὶ ἰδικὸς ἀριθμὸς ὁ τρία καλεῖται, p. 19 μερισμὸν ἢ διαιρέσιν οὐκ ἐπιδεγόμενος· ὅτι πάντων ἔρχεται τῶν ἀριθμῶν ἡ τριάς ὡς ἀρχὴ τυγχάνουσα τῶν περιττῶν πάντων, πλη- 10 ρόντων καὶ μηδέποτε λειπομένων. καὶ τρεῖς πρῶται κατ' Ὀρφέα ἐξεβλάστησαν ἀρχαί, πῦρ καὶ γῆ καὶ οὐρανός. θεῶν δὲ τῶν ἐν γενέσει τρία γένη, οὐράνιον ἐπίγειον καὶ τὸ μεταξὺ τούτων. τρία δὲ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ κυριώτατα, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. τρία δὲ καὶ νοῦ εἶδη Ἀριστοτέλης παραδίδωσι, τὸ ὑλικόν, τὸ καθ' 15 ἕξιν, τὸ θόραθεν· ἕξ ὧν καὶ τρεῖς ἰδέαι, φύσις μάθησις ἕσχησις. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς πάντα κινύσεως μουσικῆς κατὰ τὸν Θεόφραστον τομαὶ τρεῖς, λήπη ἡδονῆ ἐνθουσιασμός. ἀλλὰ μὴν καὶ σώματος τρεῖς αἰ κινήσεις, φορὰ νόμος πρὸβασις. τρεῖς δὲ καὶ σφαιρῶν αἰ

2 πᾶν] πνεῦμα BP. 3 ὡς εἴρηται add. P. 7 καὶ τῶν — ἀρχῇ] περιττῶν γὰρ ἀριθμῶν ἀρχὴ πέφικεν εἶναι P. 11 καὶ τρεῖς — 31 τούτων] οὐράνια ἐπίγεια καὶ καταχθόνια P. 13 δὲ add P. 15 τὸν — τὸν — τὸν P. 17 κινώσεως P.

cutum ac tenuem ex aërio ortam. quamobrem mythici iungunt Venerem modo Vulcano tanquam igni terrestri, modo Marti velut aërio: ex his enim quicquid in sensus cadit generatur, ut ante dictum est. maxima autem triadis ad sensum quoque est potestas: illius enim numerus rebus genitis tribuit ortum incrementum nutrimentum. neque temere dictum est “tripliciter omnia partita sunt,” cum tria sint ipsorum quoque caelestium corporum genera, aethereum sidereum lapideumque. et imparium numerorum principium trias est, quamobrem etiam proprie numerus vocatur ternarius numerus, utpote qui divisionem vel partitionem non patitur; quoniam omnium numerorum agmen ducit trias, cum principium sit omnium imparium, plenum neque unquam intermittentium. et tria prima secundum Orpheam prodierunt principia, nox et terra et caelum. deorum autem (eorum qui generati sunt) tria genera, caeloste, terrestre, et id quod inter haec medium collocatur. tres etiam animi partes principales, ea quae mentis est particeps, ea quae est animi, atque ea quae voluptate alitur (sive rationalis animosa et concupiscens). tres etiam rationis species Aristoteles tradit, materialem, rationem secundum habitum, extraneam; unde tres etiam ideae, natura disciplina exercitatio. et ipsius omnium moventis musicae secundum Theophrastum distinctiones tres, tristitia voluptas afflatus divinus. enim vero etiam corporis tres motus, latitatio variatio accretio. tres etiam globorum

ουστάσεις, κέντρον διάμετρον περιφερές, τρεῖς δὲ καὶ κινήσεις τῶν ἀστέρων, προποδισμὸς ὑποποδισμὸς ἀκρωνυχία, τρεῖς δὲ σωματίων διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἔστιν ἕλικά, τὰ δὲ ἄερια, τὰ δὲ ἐμπύρια, ὡς ὁ Χαλδαῖος παραδίδωσι. τρία δὲ καὶ ἐκάστον κινή-
 5 ματος σχήματα, πλάτος βύθος μῆκος, τρεῖς δὲ καὶ οἱ τὸ ζῶδιακὸν πλάτος ὀρίζοντες κύκλοι, φερινὸς τροπικός, χειμερινὸς τροπικός, ἰσημερινός, τρία δὲ καὶ τὰ ὑπέργεια κέντρα, ἀνατολή δύσις
 10 εἶποι περὶ τῆς κατ' αἰσθησιν τριάδος· ἡ γὰρ νοητὴ ὑπερβέβληκε τὴν παροῦσαν ἕξτασιν. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἡ τριάς τὴν τῶν θεῶν πρόδοον ἐκίνησε καὶ στάσιν αὐτοῖς τὴν αἰώνιον ἀπειράδατον ἐν τῷ π. 20 αὐτῷ εἶδει, ὡς φησὶν ὁ Πυθαγόρειος Ὁκελλος ἐρήμασι τούτοις·
 “ ἡ τριάς πρώτη συνέστησεν ἀρχὴν μεσότητα καὶ τελευτήν.” ἡ γὰρ
 15 περιττὴ καὶ περαίνουσα ἰσότης δημιουργός ἐστι κατὰ τὴν τετραγώνον φύσιν· τὸ γὰρ θεῖον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ ἐφετῶ, τῷ ἰκανῶ, τῷ τελείῳ. ἔτι μὲν καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀλλὰ μὲν καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ παραδίδωσιν ὅτι τὸ νοητὸν τρίτην τινὰ φύσιν ἐν τῷ θείῳ τίθεται· ἔστι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀκρότατον ὄσσει, τὸ

3 *ἔστιν* add P. 4 *κινήματος*] *σώματος* Roetherus; *κινήματα*,
 idque post *σχήματος*, Nokkius. 8 καὶ ὁ — *ἀρμονικῆς*] haec post
 illa καὶ πολλὰ — *τριάδος* ponunt libri scripti et editi. 9 *λέ-*
γεται *συστῆται* P. 12 *αἰώνιον* αὐτοῖς P. 13 *ἔδει* S. *κελί-*
λιος V. 17 Phaedr. p. 253. 18 RP. p. 507.

substantiae, centrum diametris peripheria. tres etiam stellarum motus, progressus recessus statio summa (sive vertex). tres corporum varietates: quaedam enim sunt materialia, quaedam aëria, ignea quaedam, ut Chaldaeus tradit. tres praeterea corporis cuiusque dimensiones, latitudo altitudo longitudo. tres etiam signiferam latitudinem (i. e. plagam) terminantes circuli, tropicus aestivus, tropicus brumalis, aequinoctialis. tres etiam cardines caelestes, ortus occasus meridies. et multa (praeterea) aliquis dixerit de triade, quoad in sensus cadit: universus etiam mundus tribus viribus contineri dicitur, arithmetica geometrica harmonica: ea enim quae mente percipitur (intelligibilis), transcendit hanc quæstionem. scimus enim triadem divinarum rerum proventum movisse, et stationem iis aeternam effecisse in ipsarum sede, ut ait Ocellus Pythagoreus verbis his: “trias prima constituit initium, medium et finem.” impar enim et definiens aequalitas creatrix est, secundum naturam quadratam: divinum enim his tribus insigne est; eo quod summo studio appetimus atque exoptamus, eo quod sufficit, eo quod perfectum est. praeterea etiam Socrates in Phaedro et vero etiam in Republica docet rationale (s. id quod rationis particeps est) tertiam quandam naturam in divino constituere: est enim eius pars suprema essentia, media vita, extrema vero ratio. sed dicat fortasse quispiam: quænam communis est inter sensi-

δὲ μέσον ζῆν, τὸ δὲ ἔσχατον νοῦς. ἀλλ' ἴσως ἔρει τις "ποία κοι-
νωνία τοῖς αἰσθητοῖς πρὸς τὴν νοητὴν τριάδα;" ἰστέον τοίνυν δι-
τριεὶς τριάδας ὁ Τίμαιος παραδίδωσι, καὶ μέρους ὁ Πρόκλος ἐν
'Υποτυπώσει τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας φύσκων ὅτι ἡ τῶν νοητῶν
ἀκρότης τριάς οὕσα νοητὴ καὶ μονάς ἐστιν· ἐνὰς γὰρ τυγγάνειν⁵
δύναται ἐν ἑαυτῇ, τὴν πσιῶν δυνάμεων αἰτίαν ἔχουσα καὶ οὐσίαν,
ὡς φησιν ὁ Παρμενίδης. πάντα γὰρ τὰ νοητὰ ἐν τῇ τριάδι περιέ-
χεται, καὶ πᾶς ὁ θεὸς ἀριθμὸς ἐν τῇ τάξει τυτῆ προελήλυθεν,
ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Χαλδαῖος ἐν τοῖς λογίοις

"τῆσδε γὰρ ἐν τριάδος κόλποισιν ἐπύρχεθ' ἕπαντὰ"

10

καὶ πάλιν

"τῆσδε γὰρ ἐκ τριάδος πᾶν πνεῦμα πατὴρ ἐκέρυσε."

διὰ τοῦτο οἱ Πυθαγόρειοι τριάδα μὲν ἐν ἀριθμοῖς, ἐν δὲ σχήμασι
τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον ὑποτίθενται στοιχείῳ τῆς τῶν ὄλων γενέ-
p. 21 σεως. ἐν μὲν ὄν μέτρον ἐστί, καθ' ὃ συνέστη ὁ ἀσώματος καὶ 15
νοητὸς κόσμος· δεύτερον δὲ μέτρον, καθ' ὃ ἐπάγη ὁ αἰσθητὸς
οὐρανός, πέμπτην λαχὼν καὶ θειοτέραν οὐσίαν, ἄτρεπτον καὶ ἀμε-
τάβολον· τρίτον δέ, καθ' ὃ ἐδημιουργήθη τὰ ὑπὸ σελήνην, ἐκ
τῶν τεσσάρων δυνάμεων γένεσιν καὶ φθορὰν ἐπιδοχόμενα.]

8. [τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Στίλβοντι, ἐνὶ τῶν πλανήτων²⁰
κατ' Αἰγυπτίους οὕτω καλουμένῳ, ἀνέθεντο, ὃς ἔξ ἴσου ποτὲ μὲν
ὕγραίνει ποτὲ δὲ ξηραίνει, πνευματούμενος ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον

7 Plat. Parmen. p. 145.

20 Στίλβοντι — καλουμένῳ] τῆ ἐρημῆ
BP, omissis mox Ἐρημῶ — βοδύονται.

bilia (s. ea quae in sensus cadunt) ac triadem intelligibilem (s. quae
intellectu percipiuntur)? tenendum igitur tres triades a Timaeo tradi, quod
testatur etiam Proclus in descriptione philosophiae Platonicae, dicens
summitatem (s. apicem) rerum intelligibilium (quae trias est intelligibilis)
etiam monadem esse: monas enim in se ipsa esse potest, utpote quae
omnium virium causam in se habet et substantiam, ut ait Parmenides.
omnia enim intelligibilia in triade continentur, et unusquisque divinus
numerus hoc ordine prodiit, ut ipse quoque Chaldaeus in oraculis "in huius
enim triadis gremio omnia esse coeperunt." et iterum "ex hac enim triade
omnem spiritum pater miscuit." propterea Pythagorei triadem in nume-
ris, in figuris autem triangulum rectangulum ponunt elementum genera-
tionis universi. unus igitur modus est, secundum quem exstitit incorpo-
reus et intelligibilis mundus; secundus modus, secundum quem constitutum
est sensibile caelum, quintam sortitum eamque diviniorem naturam, immo-
bilem atque immutabilem; tertius autem, secundum quem creata sunt ea
quae sub luna sunt, quae ex quattuor viribus ortum et interitum assumunt.

8. Quartum diem Stilboni (uni planetarum, qui secundum Aegyptios
ita vocatur) attribuebant, qui pariter modo madefacit modo arefacit, cum
praecipiti motu circum solem inflammetur: Mercurii autem stellam hanc

ἔξουκνησίας· Ἐρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται. αὐτῷ
 τοίνυν τὴν τετράδα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀνέδεικτο ὡς ἐφόρων τῶν μι-
 γάδων ψυχῶν· τὰ γὰρ τῆς ψυχῆς στηρίγματα τέσσαρά ἐστι, νοῦς
 ἐπιστήμη δόξα αἰσθησις. ψυχὴ γὰρ ἀνθρώπου, φησὶν ὁ Πυθαγό-
 5 ρας, ἔστι τετράγωνον ὀρθογώνιον. Ἀρχύτας δὲ τῆς ψυχῆς τὸν
 ὕρον οὐκ ἐν τετραγώνῳ ἀλλ' ἐν κύκλῳ ἀποδίδωσι, “διὰ τοῦτο ψυχὰ
 τὸ αὐτὸ κινῶν, ἀνάγκα δὲ τὸ πρῶτον κινῶν, κύκλος δὲ τοῦτο ἢ
 σφαῖρα.” καὶ οὕτω μὲν ἐπὶ τοῦ νοητοῦ. οὐδὲν δὲ ἕττον κατὰ τοῦ p. 22
 αἰσθητοῦ ἔστι συνιδεῖν ἐν ταῖς τῶν ζῶων γενέσεσι· πρῶτον μὲν
 10 γὰρ ἐστὶ σπέρματος καταβολή, δεύτερον δὲ ἢ εἰς τὰ γένη διαμονή,
 τρίτον αὔξησης καὶ τέταρτον τελείωσις. ἀλλὰ μὴν τέσσαρες τε
 ἡλίου τροπαί, καθ' ἧς τὰ ὄντα συντηρεῖται, ἰσημερία δύο, θερινὴ
 καὶ χειμερινὴ τροπή, τέσσαρες δὲ καὶ αὐτῆς τῆς σελήνης αἱ πρῶ-
 ται φάσεις ὡσπερ ῥίξαι καὶ ἀρχαί, σύνοδος, πανσελήνος, διχότο-
 15 μοι δύο, ἐκάστης φάσεως ἀλλοιούσης τὴν ἐνέργειαν· ἀπὸ μὲν γὰρ
 συνόδου ἕως διχοτόμου ὑγραίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως πανσελήνου
 θερμαίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως τῆς δευτέρας διχοτόμου ξηραίνει,
 ἐκ δὲ ταύτης ἕως ἐπὶ σύνοδον ψύχει. ἐνθεν οἴμμι τοὺς περὶ γεωρ-
 γίαν ἔχοντας ἀσφαλῶς σπείρειν μὲν καὶ φυτεύειν περὶ συνόδους ἢ
 20 πανσελήνους, οἷα δὴ ἐν ὑγροτέρῳ τετρακῦντα τῷ ἄερι καὶ πρὸς
 γένεσιν ἄλλων κεκμημένῳ· περὶ δὲ τὰς διχοτόμους ὕλην τε, ἀση

4 ὡς πυθαγόρας ἔφη P. 5 εὐθιγώνιον V. 10 nonne δια-
 νομή? 14 φάσεις et mox 15 φάσεως BP. 17 ἀπό] ἐκ RP.
 18 ἐκ — ψύχει om. BP.

Graeci esse censent. ei igitur tetradem philosophi dicebant, tanquam
 praesidi mixtorum animorum: animi enim elementa quattuor sunt, ratio
 intelligentia opinio sensus. animus enim humanus, ut ait Pythagoras, est
 quadratum rectangulum. Archytas autem animum non quadrato termina-
 tum docet, sed circulo: “hanc ob causam animus est id quod se ipsum
 movet; necesse est autem ut sit id quod primum movet: circulus autem
 hoc vel globus.” et ita quidem in intelligibilibus. nihil autem minus in
 sensibilibus quoque idem videre licet in animantium generationibus: pri-
 mum enim est seminis injectio, secundum in genera transitio, tertium in-
 crementum, et quartum perfectio. enim vero quattuor sunt solis conver-
 siones, quibus ea quae sunt conservantur, aequinoctia duo, solstitium
 aestivum atque hibernum. quattuor etiam ipsius lunae apparitiones prio-
 res quasi radices et principia, interlunium, plenilunium, duo dichotomi,
 cum unaquaeque apparitio aliam habeat efficientiam: ab interlunio enim
 usque ad dichotomon madefacit; inde ad plenilunium usque calefacit;
 hinc usque ad posteriorem dichotomon arefacit; ab hoc inde usque ad
 interlunium frigus efficit. quapropter eos qui in agricultura versantur,
 secare arbitror serere ac plantare circa interlunia aut plenilunia, utpote
 aëre tunc humidio et ad generationem aliorum commoto; circa dichotomos
 autem materiem ad fabricam caedunt et fructus ad servandum col-

ἐργάσιμος, κέπτοισι, καὶ τοὺς πρὸς ἀπόθεσιν καρποὺς συγκομι-
 ζουσιν, οἷα δὴ ἐν ξηροτέρῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθη-
 τῶν καὶ νοητῶν, περὶ δὲ τῶν κατ' ἀριθμὸν ἀξιώματος ὁ τέσσαρα
 ἀριθμὸς τετραγώνος ἐστὶ· μόνος γὰρ ἰσάκις ἴσος ἰσομερῆς ἐκ τῶν
 αὐτῶν καὶ συνδέσει καὶ δυνάμει πέφυκε γεννᾶσθαι, σύνθεσιν μὲν 8
 οὖν ἐκ δυοῖν καὶ δυοῖν, δύναμιν δὲ ἐκ τοῦ δις δύο, πάγκαλόν τι
 συμφωνίας εἶδος ἐπιδεικνύμενος, ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν
 p. 23 συμβέβηκεν, ὅθεν καὶ ἀποτελεσματικὸς καλεῖται· εἰ γὰρ ἀπὸ μονά-
 δος μέχρι τετραδὸς ἐξῆς συντεθεῖεν ἀριθμοί, δεκάδα ἀπατελοῦσιν.

9. [τὴν δὲ πέμπτην Φαέθοντι, τῷ πάντων πλανήτων 10
 ἐκκρατοτάτῳ, Αἰα δὲ αὐτὸν Ἕλληνας ζωογόνον θεολογοῦσιν· ὅθεν
 καὶ ἐν Κρήτῃ τεχθῆναι μυθικῶς αὐτὸν βούλονται, ἐν ἧ Ἐανάσι-
 μων οὐδὲν φέρεται, ἀλλ' οὐδὲ λόκος ἢ γλαυξ εὐρίσκειται, ὡς γησιν
 Ἀντίγονος, καὶ οὐράνιος δὲ καλεῖται κατὰ τὴν ἐν πεντάδι κυκλο-
 φορικῇ οὐσίᾳ, ἐξ ἧς φασὶν ἀποτελεσθῆναι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν 15
 Ἀριστοτέλην, ἡ γὰρ πεντάς, παραλαβοῦσα τὴν τετραδά ὕλης λόγον
 ἔχουσαν τρόπον τινὰ καὶ ὑπακείμενον τοῖς ἐξ αὐτῆς φρομένοισι,
 ἠὔξησέ τε αὐτὴν καὶ προήγαγεν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῆς αὐξήσεως αἰώνιον
 ἀνακύκλῃσιν· μεθόριον γὰρ τῆς δεκάδος καὶ ὡς ἂν εἰδωλὸν ἐστὶ
 τῆς κοινῆς τελειότητος ἢ πεντάς, καὶ πλανώμενοι πλὴν ἡλίου καὶ 20
 σελήνης πέντε, καὶ κύκλοι ἐν σφαίρᾳ πέντε, καὶ ζῶναι πέντε, τῆς

3 τέσσαρα] libri τέταρτος 4 τετραγώνιος apud S. 14 Anti-
 gonus Caryst. H. M. 10 p. 18 Beckmann. ἐν πεντάδι om P,
 15 ἐξ ἧς — p. 23 8 θεουργοί om P.

figunt, utpote tempestate aridioro. et haec quidem in sensibilibus et
 intelligibilibus observantur. ad potestatem autem numeri quod attinet,
 numerus quaternarius quadratus est: solus enim natura ita comparatus
 est ut aequaliter aequalis aequalibus partibus ex iisdem et additione et
 multiplicatione nascatur, additionem igitur ex duobus et duobus, multi-
 plicationem autem ex bis duobus, pulcherrimam consonantiae speciem
 exhibens, quae ceterorum numerorum nulli contigit; quamobrem etiam
 perfectior nuncupatur: si enim a monade usque ad tetradem deinceps
 computentur numeri, decadem efficiunt.

9. Quintum Phaëthonti, omnium planetarum optime temperato: Id-
 vem eum Graeci fetificum esse secundum theologiam docent. hanc ob
 causam etiam in Creta natum fabulantur, in qua nihil mortiferum crescit,
 neque lupus neve noctua reperitur, ut ait Antigonus. et caelestis vocat-
 ur secundum naturam orbicularem, quae in pentade est, unde effectum
 caelum ferunt auctore Aristotele. pentas enim assumpta tetrade, mate-
 riae rationem habente, modo et ratione eorum quae ex illa nascuntur,
 auxit eam et produxit ad infinitam auctione circulationem: confinium enim
 (s. medietas) decadis et quasi simulacrum communis perfectionis pentas
 est. et planetas praeter solem et lunam quinque sunt, et circuli in sphaera

δὲ αἰσθήσεως λέγεται δημιουργὸς παρὰ φιλοσόφους ὁ Ζεὺς, καὶ
 εἰκὸς ἦν [ἐν] αὐτῷ τὴν πεντάδα κατὰ φύσιν ἰσπερ ἀνατεθῆναι·
 συγγενῆς γὰρ ἡ πεντάς τῇ αἰσθήσει, ἥτις πενταχῶς τέμνεται. καὶ p. 24
 τούτου χάριν ὁ Πυθαγόρας εἰμαρμένην τὸν πέντε ἀριθμὸν ἀνακεῖ-
 5 σθαί φησιν, ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν κατάρχειν τὴν εἰμαρμένην λόγος.
 ταύτῃ τὰς ἀποκαθισταμένους ψυχὰς ὑπερβαίνειν τὴν εἰμαρμένην
 φησὶ τὸ λόγιον·

“ὁδὲ γὰρ ὕψ’ εἰμαρτὴν ἀγέλην πίπτουσι θεουργοί.]

10 10. [τὴν δὲ ἕκτην ἀναφέρουσι Φωσφῶρ, φερμαίνοντι
 ἅμα καὶ γονίμως ὑγραίνοντι· οὗτος δὲ ἂν εἴη ὁ Ἀφροδίτης, ὁ καὶ
 “Ἑσπερος, ὡς Ἕλλησι δοκεῖ. Ἀφροδίτην δὲ ἂν τις εἴποι τὴν τοῦ
 πατρὸς αἰσθητοῦ φύσιν, τουτέστι τὴν πρωτογενῆ ὕλην, ἣν καὶ
 Ἀστερίαν καὶ Οὐρανίαν καλεῖ τὰ λόγια. ὁ γὰρ ἕξ ἀριθμὸς γεννη-
 τικώτατός ἐστιν ὡς ἀρτιπέρυτος, μετέγων καὶ τῆς δραστηκῆς
 15 οὐσίας κατὰ τὸν περιττὸν καὶ τῆς ὕλικῆς κατὰ τὸν ἄρτιον. ὅθεν
 καὶ οἱ ἀρχαῖοι γάμον καὶ ἁρμονίαν αὐτὸν ἐκάλεσαν· τῶν γὰρ ἀπὸ
 μονάδος μόνος τελειός ἐστι τοῖς ἐαυτοῦ μέρεσι, συμπληρούμενος ἐκ
 τῶν αὐτῶν, ἡμίσεος μὲν τριάδος, τρίτου δὲ δυάδας, ἕκτου δὲ
 μονάδος. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἄρρηγ τε καὶ θήλυς εἶναι πέφυκεν, ὡς
 20 καὶ αὐτῇ Ἀφροδίτῃ τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἔχουσα φύσιν,
 καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς θεολόγοις ἄρρενὸς θήλυς καλουμένη, καὶ p. 25

10 ἅμα — Ἀφροδίτης om BP. 16 καὶ αὐτὸ οἱ om P. 18 ἕκτου
 δὲ μονάδος om P. 19 ὡς καὶ αὐτῇ] καὶ γὰρ ἡ BP. 20 τοῦ
 post καὶ, om li. 21 καὶ διὰ — θεολόγοις om BP καλεῖται BP

quinque, itemque zosae quique. sensus autem effector apud philosophos
 Iuppiter dicitur, et consentaneum erat ut ei pentas secundum naturam
 quasi consecraretur: cognata enim pentas sensui, qui in quinque partes
 dividitur. cuius rei causa Pythagoras necessitati numerum quinarium
 sacrum esse dicit, quandoquidem rebus sensibilibus praesse necessitas
 fertur. itaque ab animis in integrum restitutis superari necessitatem dicit
 oraculum: “non enim sub gregem necessitati subiectum cadunt ii qui di-
 vine agunt.”

10. Sextum Phosphoro dicant, calefacienti simul et modo fetifero
 madefacienti: fuerit autem haec Veneris stella, quae etiam Hesperus, ut
 Graecis videtur. Venerem autem omnium rerum sensibilibus naturam
 dixeris, hoc est primigeniam materiam, quam etiam Asteriam et Uraniam
 nominant oracula. senarius enim numerus maxime fetificus est, ut qui
 pariter est impar, particeps et efficacia naturae secundum impari
 et materialis secundum parem. quocirca etiam coniugium et harmoniam eum
 vocabant veteres: eorum enim qui inde a monade sunt numerorum solus
 unus ipse partibus perfectus est, utpote qui ex iisdem completur, parte
 dimidia triade, parte tertia dyade, parte autem sexta monade. et simpli-
 citer ut dicam, et mascula et feminea natura est, ut ipsa quoque Venus,
 ut quae maris simul et feminae habet naturam, qua de causa apud theo-

ἄλλος φησὶν "ὁ ἕξ ἀριθμὸς ψυχογονικός ἐστιν ἀπὸ ἑξάδος ἐπιπα-
δούμενος τῇ τοῦ παντὸς σφαίρα, καὶ τὰ ἐναντία δὲ κατακεράννου-
σιν, εἰς δμόνοιαν καὶ φιλίαν ἄγει, ἔπειτα δὲ ὑγείαν μὲν ἐμποιοῦν
τοῖς σώμασι, συμφωνίαν δὲ ἐν λόρῳ καὶ μουσικῇ καὶ ἀρετῇ ἐν
ψυχῇ καὶ ἐν πόλει εὐθηνίαν ἐν τε τῷ παντὶ πρόνοιον. ὅθεν καὶ ὁ
Ὀρφεὺς περὶ ἑξάδος ταῦτά φησι·

"Ἰαδοὶ κύνδιμ' ἀριθμὲ, πάτερ μακάρων, πάτερ ἀνδρῶν."]

11. τὴν ἑβδόμην ἡμέραν Αἰγύπτιοι μὲν καὶ Χαλδαῖοι
προσφωνοῦσι Φαίνοντι, οὕτω κατ' αὐτοὺς προσυγορευομένων ἄστρι
τῷ πάντων ἀνωτάτῳ, ψύχοντι ἄκρω καὶ προσεχῶς ξηραίνοντι. 10
p. 26 Κρόνον δὲ αὐτὸν Ἕλλησιν ἕθος καλεῖν κατὰ μὲν θεολογίαν οἷα
διακορῆ νοῦν, κατὰ δὲ ἐτυμολογίαν οἶονεὶ πλήρη καὶ μεστὸν ἐτῶν
ἀντὶ τοῦ μακράιωνα. οἱ γὰρ μὴν Πυθαγόρειοι τῷ ἡγεμόνι τοῦ
παντὸς τὴν ἑβδόμην ἀνατίθενται, τουτέστι τῷ ἐνὶ· καὶ μάρτυς
Ὀρφεὺς λέγων οὕτως·

15

ἑβδόμη, ἣν ἐφιλήσεν ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων.

Ἀπόλλωνα δὲ μουσικῶς τὸν ἕνα λέγεσθαι προειρήκαμεν διὰ τὸ
ἄνωθεν εἶναι τῶν πολλῶν, τουτέστι μόνον. ὁρθῶς οὖν ἀμήτορα
τὸν ἐπὶ ἀριθμὸν ὁ Φιλύλαος προσηγόρευσε· μόνος γὰρ οὔτε γεν-
νῶν οὔτε γεννώσθαι πέφυκε. τὸ δὲ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον 20
ἀκίνητον· ἐν κινήσει γὰρ ἡ γέννησις, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν καὶ τὸ

1 ἄλλως P. ἐπιτελουμένης τῆς τοῦ παντὸς σφαίρας Nokkius.
3 φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν P. 12 διακορῆν, omisso νοῦν, B.
17 προειρήκαμεν] supra 2 3.

logos masculina simul et feminea appellatur. et alius quidam dicit "senari-
us numerus animorum progenerans est, quandoquidem ab hexade uni-
versi sphaera perficitur, idemque contraria permiscet, ad concordiam et
amicitiam ducit, deinde vero sanitatem efficit in corporibus et consonan-
tiam in lyra et musica et virtutem in animo, et in civitate felicitatem, in
universo autem providentiam." quapropter Orpheus quoque de hexade
haec dicit "propitius sis gloriose numere, genitor caelestium, genitor mor-
talium.

11. Septimum diem Aegyptii atque Chaldaei addicunt Phaenonti,
stellae quae ita apud eos vocatur omnium summae, quae maximum frigus
affert et continuo arefacit; Κρόνον eum Graeci nominare consueverunt
secundum theologiam, secundum etymologiam vero Διακορῆν (quasi ple-
num et saturum annis) pro longaevo. Pythagorei vero rectori universi
diem septimum attribuant, id est uni, id quod testatur Orpheus dicens
"Septimus, quem dilexit rex longe operans Apollo." Apollinem autem
mystice unum dici ante docuimus, propterea quod est a multitudine remo-
tus, id est solus. recte igitur matris expertem septenarium numerum
Philolaus nuncupavit: solus enim ita natura comparatus est ut neque ge-
neret neque generetur, quod autem neque generat neque generatur, immo-
bile est: motu enim generatio continetur, partim ut generet, partim ut

γεννώμενον οὐκ ἄνευ κινήσεως ἔστι, τὸ μὲν ἴνα γενήσῃ, τὸ δὲ ἴνα γεννηθῆῃ, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ φήτωρ ὁ Ταραντίως. φησὶ δὲ οὕτως· “ἔστι γὰρ ἡγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων εἰς αἱ ὧν θεός, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς ἑαυτῷ ὅμοιος.” οἱ δὲ μαθηματικοὶ πρὸς τὸ μῦθι-
 5 κώτερον ῥέποντες τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν προσφωνοῦσιν οἰονεὶ τῷ πατρὶ τῶν ἐμφανῶν θεῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν πλανωμένων πάντων ὑψηλότερος ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς Κρόνου λέγεται ἀστὴρ, αὐτῷ δῆθεν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ το-
 10 λυν ἑβδομάς συνέστηκεν ἐξ ἑνὸς καὶ δυοῖν καὶ τεττάρων, ἔχουσα
 10 δύο λόγους ἀρμονικωτάτους, τὸν τε τριπλάσιον καὶ τὸν τετραπλά- p. 27
 σιον.] ἔχει δὲ καὶ διαιρέσεις ζυγάδην τρόπον τινὰ συνεστίως· διαιρεῖται γὰρ πρῶτον εἰς μονάδα καὶ ἑξάδα, ἔπειτα εἰς πεν-
 τάδα καὶ δύαδα, καὶ τελευταῖον εἰς τριάδα καὶ τετράδα· μου-
 σικωτάτη δὲ ἡ τούτων τῶν ἀριθμῶν ἀναλογία. διατείνει δὲ αὐτῆς
 15 ἡ φύσις καὶ ἐπὶ τὴν ὄρατὴν ἀπάντων οὐσίαν, οὐρανὸν καὶ γῆν. αὐτίκα γοῦν οὐρανὸν φασὶν ἐπτὰ διεξῶσθαι κύκλοις, ὧν ὀνόματα
 15 τῷδε, ἀρκτικός, ἀνταρκτικός, φερνός, χειμερινός, ἰσημερι-
 νός, ζωδιακός καὶ προσέτι γαλαξίας. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀριθμὸς
 20 θεῖός ἐστιν. ἔθεν τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν διὰ τοῦ ἡγε-
 20 μονικοῦ λόγον ἐπιταχῆ σιζέται, πρὸς τε πέντε αἰσθήσεις καὶ τὸ
 γωνητικὸν ὄργανον καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ γόνιμον. καὶ τὸ πᾶν δὲ τοῦτο

4 οἱ δὲ — 9 ἑβδομάς] οἱ δὲ μῦθικοὶ τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο, ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ ἑβδομάς BP. 9 ἔχόντων V. 10 τριπλ.] διπλάσιον V. 15 ἄπασαν P. 17 φερνός add Nokkuis.

generetur, ut ipse quoque orator Tarentinus docet, cuius haec verba sunt: “est enim dux et princeps omnium, unus semper cum sit deus permanens, immobilis, sibi ipse par.” mathematici vero, quippe qui ad fabulosiora inclinant, Saturno septimum diem attribuunt tanquam patri manifestorum deorum. cum enim planetis omnibus superior Saturni quam dicunt stella esse feratur, illi videlicet septimum diem consecrabant tanquam omnium summae. hebdomas igitur ex uno et duobus et quattuor constat, habens duas rationes eximie consonas, triplicem et quadruplicem. habet autem etiam divisiones iugatim quodammodo constantes: dividitur enim primum in monadem atque hexadem, deinde in pentadem ac dyadem, denique in triadem atque tetradem; maxime autem musica horum numerorum ratio. pertinet vero etiam eius natura ad eam quae sub oculis cadit omnium rerum naturam, caelum et terram. caelum igitur, ut hoc utar, septem circulis cinctum dicunt, quorum nomina haec septentrionalis, meridionalis, aestivus, hibernus, aequinoctialis, signifer, et praeterea via lactea. eiusmodi enim numerus divinus est. itaque animi nostri vires per rationem, quae principatum tenet, septemplici modo distinguuntur, praeter quinque sensus etiam loquendi instrumentum, et prae omnibus instrumentum procreandi. et universum hoc septem rebus

ἐν ἐπτὰ θεωρεῖται, ἐν σώματι, ἐν διαστάσει, ἐν σχήματι, ἐν μεγέθει, ἐν χρώματι, ἐν κινήσει, ἐν στάσει, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον συμβέβηκε τοῖς ὁρωμένοις· τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὰ στερεὰ προυπνοεῖται, τῶν δὲ στερεῶν τὰ ἐπίπεδα, τῶν δὲ ἐπιπέδων αἱ ἐπιφάνειαι, τῶν δὲ ἐπιφανειῶν αἱ γραμμαί, τῶν δὲ γραμμῶν αἱ στιγμαί, τῶν δὲ στιγμῶν οἱ ἀριθμοί, οἳ δὴ καὶ τῷ σώματι τυγχάνουσιν. ἐπτὰ δὲ καὶ φωνῶν μεταβολαί, ὄξεϊα, βραεῖα, περισπωμένη, σύμφθογγος, ψιλὴ τε καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα. ἔνθεν καὶ τὰ ἐπτάμηνα βρέφη τελειογονεῖσθαι πέφυκεν, ὡς Ἱπποκράτης λέγει· ἡ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ ψυχογονικὴ δύναμις τὰ ἐπτάμηνα τέλεια 10
 p. 28 ἀποφαίνει, διότι τελείας περιόδου σφαιρικῆς καὶ ἀριθμῷ τελείῃ καὶ κοσμικῷ τῷ ψυχοκρατητικῷ καὶ ψυχογονικῷ περιέχεται· καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ὁ Τίμαιος ἐξ ἐπτὰ ἀριθμῶν συνέστησε. καὶ κινήσεις δὲ αἱ πᾶσαι μόναι εἰσὶν ἐπτὰ, ἧ τε ἄνω ἧ τε κάτω, ἧ ἐπὶ δεξιᾷ ἧ ἐξώνωμα, ἧ πρόσω, ἧ κατόπιν, ἧ ἐν κύκλῳ, στοιχείων 15
 δὲ τὰ φωνήεντα ἐπτὰ, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἐαυτῶν ἔοικε φωνεῖσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συνταττόμενα φωνὰς ἐνάρθρους ἀποτελεῖν· τῶν γὰρ ἡμιφώνων ἀναπληροῖ τὸ ἐνδέον, δλοκλήρους δὲ κατασκευάζει τοὺς φθόγγους, τῶν δὲ ἀφώνων τρέπει τε καὶ μεταβάλλει τὰς φύσεις, ἵνα γένηται τὰ ἄρρητα ῥητά. καὶ τί μακρογοροῦμεν, ὅταν οὐδὲ ἡ 20
 τῶν ὕδατων φύσις ἔξω τῆς δυνάμειος τῆς ἐπτάδος ἀπολλείπεται; ὁ γοῦν Διονύσιος ἐν ταῖς Κτίσει φησι τὸν Χαλκιδικῶν Εὐρίπον,

4 προυπνοεῖται Roetherns: apud 8 προὑπονοεῖται 10 ψυχογονικῇ Hasius: libri ψυχαγωγικῇ.

conspicitur, corpore, distantia, forma, magnitudine, colore, motu, statione, et praeter haec nihil aliud contigit iis quae cernuntur: etenim in sensibilibus mente praecipuntur solida, in solidis plana, in planis superficies, in superficiebus lineae, in lineis puncta, in punctis numeri, quippe qui corpori quoque contingunt. vocum quoque septem varietates, acuta, gravis, producta, consona, tenuis, longa, brevis. idcirco etiam septimestres fetus ad pariendum natura maturi sunt, ut ait Hippocrates: numeri enim vis generandi animos septimestres partus perfectos facit, quoniam perfectae periodi orbicularis numero item perfecto et mundano, eo qui animos continendi et generandi vim habet comprehenduntur: etenim animum Timaeus septem numeris constare docuit, et motus omnes solummodo septem sunt, sursum, deorsum, ad dextram aut ad sinistram, antrosum, retrorsum, in orbem. in literis autem vocales septem, quas et per se ipsas sonare et, si ceteris iunguntur, voces articulatas efficere notum est: semivocalium enim complent defectum et sonos efficiunt integros, mutarum autem vertunt mutantque naturas, ut, quae alioquin non protuleris, enuntiarum possint. quid multa? ne aquarum quidem natura extra heptadis vim relicta est. Dionysius igitur in Originibus ait Chalcoicidum Eur-

ἐπίτακίς καθ' ἡμέραν στρεφόμενον, κατὰ μόνους τὰς ἑβδομάδας ἴστασθαι, καὶ ἕξ αὐτοῦ δὲ τοῦ νοητοῦ αἰῶνος ἔστι συνιδεῖν τοὺς ἀρτέμονας· συνάγονται γὰρ πρῶτον μὲν ἕξ ὥρων, εἶτα ἡμερῶν, εἶτα ἑβδομάδων, ἔπειτα μηνῶν, εἶτα ἐνιαυτῶν, ἐκείθεν καιρῶν, β καὶ τὰ λοιπὸν αἰῶνων, πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος τοῦ νοητοῦ καὶ πατρογενοῦς αἰῶνος.

I.

1. μήνες προσαγορεύονται ἀπὸ τῆς μήνης, τουτέστι τῆς ρ. 29 σελήνης, σελήνη δὲ παρὰ τὸ σέλας νέον ἔχειν.

2. κύκλος παντὸς ἀριθμοῦ ἔστιν ἡ δεκάς καὶ πέρας· περὶ 10 αὐτὴν γὰρ εἰλοῦμενοι καὶ κατακάμπτοντες ὡσπερ καμπτήρα δολιχείουσι οἱ ἀριθμοί. ὄρος γὰρ ἔστι τῆς ἀπειρίας αὐτῶν· ἀπὸ γὰρ μονάδος ἄχρις αὐτῆς καὶ μόνης ἀριθμῆσαντες καὶ στάντες ἐπ' αὐτὴν αὐδὶς ἐπὶ τὴν μονάδα ἀναστρέφομεν. ὅτι δὲ παντὸς ἀριθμοῦ συνεκτικὴ ἡ δεκάς, μάρτυς ἡ φύσις, μὴ πλείους τῶν 15 δέκα δακτύλων, ἀλλὰ μηδὲ ἑλάττους, ἀνθρώπων πυρασχυῖσα, οὕτως ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ φύσεως ἔστιν εὐρεῖν, ὅτι συμπληρούμενος αὐδὶς, ὡσπερ ὁ δέκα ἀριθμὸς, εἰς ἐαντὸν ἀνα-

16 καὶ om P.

pum, cum septies singulis diebus reciprocet, secundum solas hebdomadas stare. et vero in ipso intelligibili aevo videre licet artemones [sic: fortasse, totidem sola]; componuntur enim primum ex horis, deinde diebus, tum hebdomadibus, inde mensibus, post annis, denique temporibus et postremo aevis, ad speciem primigeniam intelligibilis et patrigeni aevi.

III.

DE ANNO ET MENSIBUS IN UNIVERSUM.

1. Menses appellantur a μήνη, id est luna; luna autem inde quod lumen novum habet.

2. Orbis omnis numeri et finis decas est: circum illam enim sese torquentes et convertentes quasi circum flexum currunt numeri. terminus eorum infinitatis est: namque a monade usque ad eam solam si numeravimus atque substitimus, rursus ad ipsam monadem revertimur. omnem autem numerum contineri decade testatur natura, quae non plures quam decem digitos, neque tamen pauciores homini tribuit. sic igitur etiam in anni natura licet reperire, eum, cum completur, ut numerum denarium, rursus in se ipsum recurrere; et hanc ob causam ἐνιαυτός

στρέφει· καὶ ταύτη ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη, παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι.

p. 30 3. [ὅτι ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι αὐτὸν· κύκλος γάρ ἐστιν ἐφ' ἑαυτὸν εἰλούμενος. ὅθεν καὶ Αἰγύπτιοι καθ' ἑρὸν λόγον δράκοντα οὐρηβόλον ταῖς πυραμίσιν 5 ἐγγλύφουσιν· ἄβυσσον γὰρ ὑποτίθενται καὶ δράκοντα ἐν αὐτῇ, ἐξ οὗ τοὺς αἰσθητοὺς θεοὺς καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν αἰσθητὸν γενέσθαι βούλονται. ἔτι μὴν ἕθος αὐτοῖς καὶ κύκλον ἐπ' εὐθείας χιούμενον τοῖς ἱεροῖς ἐγγράφειν διὰ τὸ τῶν ἐνιαυτῶν ἀρχὴν ἑαυτοῦ γίνεσθαι καὶ πέρας.] ὁ κύκλος ἐπιπέδον σχῆμά ἐστιν ἐπὶ 10 μιᾷ γραμμῆς περιεχόμενον, καὶ ταύτη κυκλικὸν ὠνομάζεται σχῆμα ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον καὶ εἰς ἑαυτὸ καταλήγον, ὃ δὴ ἴδιον τοῦ χρόνου εἰς ἑαυτὸν ἀναστρέφοντος καὶ μηδαμοῦ περατουμένου, διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν τοῦ χρόνου οἱ Πυθαγόρειοι οὐχὶ πρώτην ἀλλὰ μίαν ὠνόμισαν.

15

4. ἐτηρήθησαν οἱ σεληνιακοὶ μῆνες, προστιθέτων αὐτοῖς τῶν ἑτέρων δύο ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ, ὡς ἐλέγομεν, ἕως τῆς Γαῖου Καίσαρος ἡγεμονίας· αὐτὸν δὲ φασὶ, τύχη καὶ σοφίᾳ καὶ διαφερόντως ἀστρολογία τοὺς ἄλλους ἀποκρύψυντα, ἀναβάντα εἰς τὴν 20 Ῥώμην δέκα καὶ μίαν ἐπιμβυλόμενον ἡμέραν τοῖς σεληνιακοῖς
p. 31 μησὶν ἐπιδοῦναι, καὶ ταύτη ἡλιακὸν ἀποτελέσαι τὸν ἐνιαυτὸν.

5 οὐρηβόρον Ηἴσιος.
om P.

12 ἀφ' P: apud S ὑφ'.

20 δέκα

(id est annus) nominatus est, inde quod ἐν ἑαυτῷ (id est in se ipso) vertitur.

3. Ἐνιαυτός (hoc est annus) appellatus inde est quod ἐν ἑαυτῷ (in se ipso) vertitur. orbis enim est in se ipsum convertens. unde etiam Aegyptii ex doctrina sacra serpentem caudam mordentem pyramidibus insculpunt: voraginem enim supponunt in eaque serpentem, unde deos sensibus subiectos et ipsum universum quod sensibus percipitur ortum esse volunt. etiam nunc vero iis mos est etiam orbem, qui rectis lineis decussatur, templis inscribere, propterea quod annus sui ipsius et initium est, et finis. circulus est figura plana, quam una linea amplectitur, eamque ob rem circularis figura dicitur ea, quae a se ipsa incipit et in se ipsam desinit, id quod constat proprium esse temporis, quod in se ipsum revertit nec unquam finitur. qua de causa temporis caput (i. e. initium) Pythagorei non primum sed unum nominabant.

4. Observabantur lunares menses, posteaquam iis duo reliqui a Numa additi sunt, uti diximus, usque ad Gaii Caesaris imperium. hunc autem dicunt, qui et fortuna et sapientia et potissimum astrologia reliquos superaverit, cum imperio Romano potitus esset, undecim insuper diebus adiectis, lunaribus mensibus addidisse atque ita solarem confecisse

[ἔτι βίσιζτον λέγεται διὰ τὸ δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆν παρὰ τετραετίαν Ῥωμαίους, καὶ ἐν τούτῳ τὸν ζωογονικὸν ἀριθμὸν ἐπιτηροῦντας· Ἀφροδίτης δὲ οὗτος, ἔφορος δὲ Ῥωμαίων Ἀφροδίτη.] τοῦ γὰρ μεταβολικοῦ σώματος κατὰ τὴν σφετέραν 5 τοῦ βάρους ἀναλογίαν τῇ γῆ περιχυθέντος, ἀνυγκαῖον ἦν τὸ μέλλον πλησιάζειν αὐτῇ πάσης μετέχειν δυνάμει· διὰ περιαρμοσύμενος ὁ θεὸς τὴν σεληνιακὴν σφαιρῶν πάσης μετέχουσαν δυνάμει τῶν δραστηρίων σφαιρῶν πλησίον τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ πυρεστήσατο ἔφορον τῶν στοιχείων. ὅθεν καὶ τετρακέφαλον τὴν Ἐκάτην 10 ὁ μυστικὸς πυραδίδωσι λόγος διὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· καὶ ἡ μὲν πυρίανους τοῦ ἵππου κεφαλὴ δῆλον ὡς εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαιρῶν ἀναφέρεται, ἡ δὲ τοῦ ταύρου μυκιδμένη δαιμόνιον τινα μυκηθμὸν εἰς τὴν τοῦ ἄερος, ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς πικρὰ καὶ ὕστατος φύσις εἰς τὴν τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ τοῦ κυνὸς κολαστικὴ καὶ τιμωρὸς 15 εἰς τὴν γῆν, ὅθεν καὶ Κέρβερον αὐτὴν οἶονε κρεωβόρον οἱ ποιηταὶ προσυγορεύουσιν. αὐτῆς οὖν τῆς σελήνης τῶν τεσσάρων στοιχείων κρατούσης, εἰκότως οἱ παλαιοὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἀμφοτέροις ἕμα ἀνέθεντο τοῖς φασίν.

5. [ἔτι ἡ σελήνη προσεχῶς ἐπιβέβηκε τῶν γεννητῶν παντί, καὶ 20 πάντα κυβερνᾶται τὰ τῆδε ἐναργῶς ὑπ' αὐτῆς, ὡς τὰ λόγια φασί·
 Νύμφαι πηγαῖαι καὶ ἐνόδρια πνεύματα πάντα, p. 32
 καὶ χθόνιοι κόλποι τε καὶ ἕραιοι καὶ ὕπαιργοι,

1 ἔτι — 4 Ἀφροδίτη] βίσιζτον δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆσαι δεῖ παρὰ τετραετίαν BP, ceteris omissis. 13 ἀνδρὸς] ὕδρον Hasius. 17 ἀμφοτέροις Rötherus: apud S ἀμφοτέρον. 21 Νύμφαι — p. 30 2 ἀβύσσων om P. 22 τε add S.

annum. — Bissexturn dicitur, quoniam a 6 Kal. Martias quarto quoque anno bis computabant Romani, hac quoque in re numeri fecundi rationem habentes: Veneris enim hic est, praeses autem Romanorum Venus. — corpore enim mutabili pro sua ponderis ratione terrae circumfuso, necesse erat, quod ad eam accessurum erat, id omnis particeps esse potestatis. propterea deus cum aptasset orbem lunarem omnis participem potestatis efficacium orbium, prope ab universo sensibus subiecto collocavit tanquam praesidem elementorum. unde etiam quattuor capitibus praeditam Hecaten mystica tradit doctrina, propter quattuor elementa; et ignem vomens equi caput ad ignis orbem referri apparet, tauri mugiens ingenti quodam mugitu ad aëris, viri acerbam et instabilem naturam ad aquae, canis autem ad castigandum et ad custodiendum propensam ad terram. unde etiam Κέρβερον eam (quasi κρεωβόρον i. e. carnivoram) poetae appellant. ipsa igitur luna cum quattuor elementis praesit, merito veteres initium anni utrique simul dicarunt lumini.

5. Luna continuo cum quavis rerum generatarum coit (i. e. secundam eam reddidit), et omnia quae sunt ab ea gubernari perspicuum est, ut est in oraculis "Nymphae fontium cunctaque numina aquatilia, et sinus ter-

μηναῖοι πάσης ἐπιβήτορες ἢδ' ἐπιβήται

ἕλης οὐρανιας τε καὶ ἀστερίας καὶ ἀβύσσων.]

6. αἱ τοῦ σπόρου ἑορταί, αἱ λεγόμεναι παρὰ Ῥωμαίους
σημαντίβαι, τοῦτέστι σπόρμιοι, οὐκ ἔλαγον ἰδρισμένην ἡμέραν,
ὅτι οὐκ εὐπρεπὴς πᾶς καιρὸς εἰς ἀρχὴν σπόρου· ἢ γὰρ πρώμιος 5
διὰ τὰς ἐπομβρίας ἢ ὕψιμος διὰ τὰς βραδυτῆτας γίνεται. ἤγοντο
δὲ ἐπὶ δύο ἡμέρας, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ μέσον γινομένων ἐπτά.
καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἱεροποιῶν Δήμητρι, ὅλον τῇ γῆ τῇ ὑποδοχομένη
τοὺς καρπούς, εἶτα μετὰ ἐπτά ἡμέρας Κόρη τῇ τῶν καρπῶν
ἐρόφῳ, ἐπεὶ πᾶν σπέρμα ἐβδομαῖον προκύνπει. καὶ ὃ σπέρμα 10
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμψύχων τὰ πτηνὰ τὸν ἐβδομαῖον ἐπὶ τριάδι
κατὰ τὴν γένεσιν φυλάττει λόγον, λόγῳ μὲν ξηρανομένων χυμῶν,
καὶ ὅσον οἱ φυσικοὶ σημειοῦνται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς τρίτης ἄρχεται
p. 83 ἡ καρδία κινεῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐβδόμης τὸ σύμπαν αἱματοῦσθαι,
ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρεσκαδικῆς διαρθροῦσθαι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ 15
τῆς εἰκάδος πρώτης ῥηγνυμένου τοῦ κελύφους ἀφίεσθαι φωνήν.
μεγίστη γὰρ ἡ δύναμις τῆς ἐπτάδος· ὃ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς
ἀμυγῆς ἐστὶ καὶ ἀμήτωρ, μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενος, ὡς
ἕκαστος τῶν ἐν τῇ δεκάδι ἀριθμῶν. ἔθεν οἱ Πυθαγόρειοι Ἀθηναῖ
τὴν ἐπτάδα ἀνατίθενται· τῇ γὰρ περιόδῳ, φασί, τῆς ἐβδομάδος 20
πάντα ἀθάνατα διουσιέεται. καὶ διὰ τοῦτο καλοῦσιν αὐτὴν παρθε-

2 οὐρανίης καὶ ἀστερίας καὶ ἀβύσσων Olympiodorus in Plat. Alcib. I.

4 σημαντίβαι V. 7 γινομένη V. 12 χηρῶν BV. 16 κελύφον P.

restres atque aërii quique sunt sub luce, lunares ἐπιβήτορες atque ἐπιβή-
ται, i. e. qui fecundatis omnem materiam et quae in caelo et quae in terra
est, ac profunditates.”

6. Sementis feriae, quae dicuntur a Romanis sementivae, non stato
celebrabantur die, quandoquidem non quodvis tempus ad incipiendam se-
mentem idoneum est: aut enim fit tempestiva propter imbres, aut sera
propter cunctationes. agebantur autem biduum, non deinceps, sed se-
ptem intermissis diebus; et priori sacra faciebant Cereri tanquam Tel-
luri, quae recipit fruges; deinde septem post diebus Proserpinae frugum
praesidi, quandoquidem omne semen post septimum diem germinat. nec
semen solum, sed etiam ex animantibus aves praeter triadem septimanam
in generatione sequuntur rationem, cum ex ratione areascant liquores. et
ut physici significant: tertia enim hebdomade cor moveri incipit, septima
universum converti in sanguinem, quartadecima corpus in articulos for-
mari, post primum autem viginti hebdomadam spatium, cum dirumpitur
putamen, edere vocem. maxima enim heptadis vis est: eius enim nu-
merus non mixtus est et matre caret, ut qui neque generat neque genera-
tur, ut quisque numerorum in decade. unde Pythagorei Minervae hepta-
dem dicant: heptadis enim, aiunt, circuitu omnia immortalia servantur.
et has de causa eam virginem potente patre natam dicunt, quoniam me-

νον διμβριμοπάτραν, διότι τῆς μονάδος τῆς πάντα περιεχούσης και ὑποστησάσης μόνης ἐστὶ γέννημα· αἰτία γὰρ πάντων ἢ μονός. λέγεται δὲ και κρίσις διὰ τὸ τῷ ταύτης ἀριθμῷ πάντα λαμβάνειν τὴν ἐπὶ θάτερον ἔκβασιν και τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς καθολικῆς 5 τῶν ἀνθρώπων ἡλικίας· ἐπὶ γὰρ τοῦ ἑξηκοστοῦ τρίτου ἐνιαυτοῦ (ἐπτα δὲ ἐννεάδων ἐστὶ συνεκτικός) ἢ γένεσις [κρίνεται, τοῦ ψυχοκρατητικοῦ, ὃς ἐστὶν ἑβδομος, και τοῦ σωματοπλαστικοῦ, ὃς ἐστὶν ἑννατος, συνιόντων ὁμοῦ.]

7. ὁ Νομᾶς πανταχοῦ τὸν περιττὸν ἀλλ' οὐ τὸν ἄρτιον 10 ἀριθμὸν τιμῶν, τριχῆ τὰς ἐορτὰς τοῦ μηνὸς διετόπωσε. τρίπους γὰρ οἰκέως Ἀπόλλωνος· και γὰρ τῆς μονάδος ἐστὶν εἰκὼν. ταύτη και τὰς τοῦ μηνὸς ἐορτὰς διέταξε. τριῶν γὰρ εἶναι λεγομένοι p. 34 τῶν τῆς σελήνης δρόμων, ὄξείος μέσου και ἀνειμένου, δι' οὗς και τριῶδιν τὴν Ἐκάτην (οἰοῖται τὴν σελήνην) οἱ ποιηταὶ καλοῦσι, 15 τρισὶν ἐορταῖς τὸν μῆνα διέλαβε. τρίμορφος γὰρ ἢ σελήνη. και ὅπως, ἐκ τοῦ χρησιμοῦ γνωστότερον. λέγει δὲ οὕτως·

ἦδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφύσματος, οὐρανόμοιτος,
ταυρώπις, τρικάρηρος, ἀπηγής, χρυσοβέλεμος,
Φοῖβη, ἀπειροτέχνη, φεισίμβροτος, Εἰλειθνια,
20 τριστοίχου φύσεως συνθήματα τρισσὰ φέρουσα.
ἄξυτέρην γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, ποιεῖται τὴν πορφαίν τὴν πρὸς τῷ χειμερινῷ τροπικῷ, βριδυτέρα δὲ τὴν πρὸς τῷ θερινῷ,

1 διότι τὸ τῆς P. 9 ὁ Νομᾶς — 10 διετόπωσε] ὅτι Νομᾶς, εἰς τρία τὸν μῆνα διέλαβεν, τριχῆ τὰς ἐν αὐτῷ διετόπωσε ἐορτὰς. V. 10 ἐτύπωσε I'. 19 ἀπειροτέχνης apud Kuseb. Praepar. evang. 4 23, ἀπειρολεχῆς Lobeckius.

nadis omnia amplectentis soliusque constituentis est progenies: causa enim omnium rerum monas est. dicitur autem discrimen propterea quod eius numero omnia habent ad alterutram partem exitum. et hoc ex universa hominum aetate apparet: ex anno enim sexagesimo tertio (septem autem enneades continet) generatio iudicatur, anno qui ad animum formandum vim habet, qui est septimus, et eo qui ad corpora effingenda, qui est novus, simul convenientibus.

7. Numa ubique impari, non pari numero, plurimum tribuens, tripartito mensis ferias distribuit. tripus enim proprius Apollinis; etenim est monadis simulacrum. ita etiam mensis ferias instituit. tres enim cum esse dicantur lunae cursus, celer medius et remissus, quamobrem etiam Triviam Hecaten (tanquam lunam) poetae vocant, ternis feriis mensem partitus est. triformis enim luna, et id quomodo sit, ex oraculo cognoscere licet. loquitur autem ita: "illa ego sum puella multiformis, caelum permeans, tauri vultum habens, triplex, saeva, aureas sagittas iaciens, Phoebe, artium imperita, lucem mortalibus afferens, Ilithyia, tripartitae naturae signa terna gestans." celeriore enim, ut ait Aristoteles, conficit cursum circa solstitium hibernum, tardiore circa aestivum, aequa-

δμᾶλῃν δὲ τὴν πρὸς τῷ ἰσημερινῷ. πρώτη τῶν τῶν τοῦ μηνὸς ἑορτῆ
 ἔστιν ἡ λεγομένη παρὰ μὲν Ῥωμαίοις καλάνδαι, παρὰ δὲ Ἑλλησι
 νομηγία. καλάνδαι δὲ αὐτὰς οἱ παλαιοὶ προσηγόρευσαν ἕξ Ἑλλη-
 κῆς σημασίας, ἀπὸ τοῦ καλεῖν τὸν ἀρχιερέα τὴν βουλὴν ἐν τῇ λε-
 γομένη Καλαβρῶ βασιλικῇ, καὶ σημαίνειν εἴτε χρῆ κατὰ τὴν πεμ- 5
 πταίαν εἴτε κατὰ τὴν διχότομον τῆς σελήνης ἐπιτελεῖσαι τὴν τῶν νο-
 τῶν ἑορτῆν, ἕξ ἧς τὴν μεσομηγίαν ἐπετήρουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
 μηνῶν τῶν ἔτι καὶ τῶν τὰς σεληνιακὰς σωζόντων ἑορτὰς πεμπταίας
 p. 85 τὰς νύκτας ἐσημαίνε, καθ' ἧς ἐπὶ τῆς τρισκαίδεκάτῃ, καὶ μοιρῶν
 τινῶν οὐ τὴν τοῦ φωτὸς ἀλλὰ τὴν τοῦ σελην... τοῦ σώματος εἰκόσ 10
 ἔστι συντρέχειν μεσότητα. ὁ γὰρ τῶν δεκατριῶν ἀριθμὸς συν-
 στηκεν ἐκ τῶν πρώτων δυοῖν τετραγώνων τοῦ τέσσαρα καὶ τοῦ
 ἑννέα, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ, πλευρὰς ἔχόντων τοῦ μὲν ἀρτίου
 τὸ ὑλικὸν εἶδος, δυνάδα, τοῦ δὲ περιττοῦ τὴν δραστήριον ἰδέαν,
 τριάδα. οὗτος οὖν ὁ ἀριθμὸς ἡ μεγίστη καὶ τελειοτάτη τῶν ἑορ- 15
 τῶν γέγονε τοῖς ἀρχαίοις ἐπιτήρησις. ἡ γὰρ πεντεκαίδεκάτη παρὰ
 μοίρας ἕξ κυρίως ἔστιν ἡ μεσομηγία· αὐτοῦ γὰρ τοῦ φωτὸς ἔστιν
 ἡ μεσότης. ὁθεν καὶ Διὸς ἀδτην ἑορτῆν οἶον ἡλλου νενομίκασι,
 δι' οὗ σύμφαμεν φωτιζέσθαι τὴν σελήνην. ἐπὶ δὲ τῶν ἡλιακῶν
 ἑβδομαίαις τὰς νύκτας ἐσημαίνον· ὁ γὰρ ἑπτὰ ἀριθμὸς ἡλλου ἔστιν, 20
 ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται. δῆλον γὰρ τὴν μὲν ἐλαχίστην τῆς σελή-

9 ἐσημαίνε] ἐπετέλλον V.

10 τῆν post εἰλλά add Hasius.

15 ἑορτῶν] ἑορταστικῶν θυσιῶν V.

20 ἐπτά] ἑβδομος libri,

ἑβδομαίος Hasius.

billem circa aequinoctium. primus igitur mensis festus dies est qui Ka-
 lendae dicitur a Romanis, a Graecis *Νομηγία* (i. e. interlunium). Ka-
 lendas autem eas veteres vocaverunt ex Graeca significatione, inde quod
 pontifex maximus ἐκάλε (vocabat) senatum in Calabram quae dicebatur
 curiam, et significabat utrum oporteret quinto die an luna dimidiata agere
 Nonarum ferias, unde medium mensem constituebant. in iis enim mens-
 sibus qui etiam nunc lunares habent ferias, quintanas Nonas promulgabat,
 secundum quas die tertio decimo et quibusdam gradibus non luminis sed
 lunaris corporis medietatem convenire consentaneum est. trium enim
 decem numerus duobus prioribus constat quadratis, quattuor et novem
 (paris et imparis) numerorum habentibus latera, paris materialem spe-
 ciem, dyadem, imparis autem efficacem ideam (s. notionem effingentem),
 triadem. huius igitur numeri maxima ac diligentissima in feriis a veteri-
 bus ratio habebatur. quintus enim decimus exceptis gradibus sex ut
 plurimum est medius mensis: ipsius enim luminis est medietas. quare
 etiam Iovis has ferias (tanquam solis) instituerunt, a quo collustrari lu-
 nam constat. in solaribus autem septimanas Nonas indicabant: septimus
 enim numerus solis est, ut ante dixi. minimum enim lunae circuitum vi-

της ἀποκατάστασιν εἴκοσι καὶ ἐπτὰ ἡμερῶν εἶναι καὶ ὡρῶν τινῶν, τοῦ δὲ φωτὸς ἑγγὺς τριάκοντα· πρώτη τοίνυν ἡ νεομηρία, ἔξ ἧς ἔθους Ῥωμαῖοις προκαλεῖν τὴν δευτέραν ἑορτήν, τουτέστι τὰς νῶνας. εἰσι δὲ μέσαι ἀπὸ τῆς νεομηρίας ἄχρι τῶν νωνῶν ἡ τέσσαρες 5 ἢ ἔξ, ὡς γίνεσθαι τὰς πάσας σὺν καὶ αὐτῇ τῇ νεομηρίᾳ ἡ πέντε ἢ ἐπτά. εἴ τις οὖν ἀπὸ τῆς πεμπταιας καὶ αὐτῆς ἐννεά προσεπιλογίσεται ἡμέρας (αὐτῇ δὲ ἡ προσθήκη παρὰ Ῥωμαίοις νῶναι καλεῖται), ἀπὸ τοῦ ἐννεά (τοσαῦται γὰρ εἰσι) εὐρήσει τὴν [ἐκ μικρῆς σεληνια- 10 κῆς ἀποκατάστασιν μέσην, τουτέστι τὴν τρισκαιδεκάτην. οὕτως p. 86 καὶ ἐπὶ τῆς ἑβδομιαίας, μετ' αὐτῆς ἄριθμῶν τὰς ἐννεά, εὐρήσει τὴν τοῦ φωτὸς μεσομηρίαν, τουτέστι τὴν πεντεκαιδεκάτην.] ἀποφράδας δὲ πάντως τὰς νῶνας εἶχον, νῦν μὲν ὡς ἀπὸ τῆς πεμπταιας νῦν δὲ ὡς ἀπὸ διχοτόμου, μηδὲ ὠνομάσθαι ἢ ταύτην ἢ 15 ἐκείνην τὴν φάσιν ὑπομένοντες, ἀλλὰ τὴν μετὰ ἐννεά ἡμέρας ἐπιφοιτῶσαν μεσομηρίαν, τουτέστι τὰς εἰδούς, ἢ καὶ ἄλλως τιμῶντες διὰ τὴν τῶν φώτων ἐπιτήρησιν. ὅτι δὲ ἔξ Ἑλληνικῆς σημασίας τίκεται τὸ τῶν καλανθῶν ὄνομα, ἔξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς γραφῆς· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τῷ Ἑλληνικῷ κῆππα τὰς καλάνδας γραφοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἰστέον δὲ ὅτι αἱ καλάνδαι Ἡρας ἑορτῇ 20 ἐτύγχανον, τουτέστι σελήνης· οἱ γὰρ φυσικοὶ, ὡς ἔγραφημεν εἰπόντες, Δία μὲν τὸν ἥλιον Ἡραν δὲ τὴν σελήνην ἐνόμιζον εἶναι, καὶ τὴν μὲν νεομηρίαν ταύτην τὰς δὲ εἰδούς (τουτέστι τὴν μεσομηρίαν)

1 ἀποκατάστασιν] Περίοδον BP. 2 τοῖα ἔση BP. 3 προσκα-
λεῖν P. 6 προσεπιλογίσεται P. 7 κἀλοῦνται P. 11 ἀπο-
φράδας — εἶχεν P.

ginti septem dierum et horarum nonnullarum esse constat, lucis autem prope triginta. primae igitur feriae interlunium (Kalendae), a quibus solebant Romani ante dicere secundas ferias, id est Nonas. sunt autem medii inter Kalendas et Nonas vel quattuor vel sex dies, ut efficiantur universi cum ipsis Kalendis vel quinque vel septem. si quis igitur inde ab ipso quinto die novem adnumerabit dies (haec autem accessio a Romanis Nonas appellatur), pro novem (tot enim sunt) reperiet parvi mensis lunaris compensationem mediam, id est tertium decimum: ita in septimo quoque die novem ei addens reperiet medium mensem luminis ratione habita, id est quintum decimum. nefastas autem omnino Nonas habebant, modo ob quintum diem modo ob lunam dimidiatam, ne appellari quidem eas vel haec vel illa locutione patientes, sed novem post diebus venientem medium mensem, id est Idus; sive etiam aliam ob causam honorem iis tribuentes, sequentes luminum rationem. ex Graeca autem voce nasci Kalendarum nomen ex ipsa scribendi ratione percipere licet: etenim nunc quoque Graeco Kappa Kalendas scribunt Romani. sciendum autem Kalendas Iunonis ferias fuisse, id est lunae: physici enim, ut ante diximus, Iovem esse censebant solem, Iunonem autem lunam; et interlunium huic, Idus autem, id est medium mensem, Iovi tanquam soli dicabant, ple-

Δὴ ἦρουν ἡλιφ ἀνέφερον, πληγιλούνιον τὰς εἰδοὺς καλοῦντες οἰονεὶ πληροσέληνον. τὸ δὲ τῶν εἰδῶν ὄνομα παρὰ μὲν τοῖς πολιτικοῖς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, παρὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἀπὸ θυσίας τρόπου εὐφροσκομεν εἰσηνηγεμένον. [πεμπταίας δὲ ἢ ἑβδομαίας τὰς νῶνας μετὰ τὰς καλάνδας ἐκέρυττον, ὅτι ἐκάτερος τῶν 5 ἀριθμῶν οἰκειότατος τοῖς φωσίν. ἀπὸ δὲ τῶν νωνῶν καὶ αὐτῶν ἕως τῶν εἰδῶν καὶ αὐτῶν μόνας ἐννέα μέσας παρετηρήσαντο, ὅτι οἰκειότατος καὶ προσφυνῆς ὁ ἐννέα ἀριθμὸς τῇ σελήνῃ· οὗτος

p. 87 γὰρ ἐαυτὸν γεννᾷ κατὰ Ξενοκράτην· ἀρίστος γὰρ ἢ ἄχρῖς ἐννεαίδος πρόβασις καὶ πλήθει σύνοικος. τὴν μὲν οὖν νουμηγίαν ἔλεγον 10 καλάνδας, τὴν δὲ δευτέραν τοῦ μηνὸς πρὸ τεσσάρων ἢ πρὸ ἕξ, ὡς εἴρηται, νωνῶν, τὴν δὲ τετάρτην πρὸ μιᾶς νωνῶν διὰ τὸ ἀποφράζεσθαι τὴν θύαδα, τὴν πέμπτην νῶνας, τὴν ἕκτην πρὸ ὀκτώ εἰδῶν, τὴν ἑβδόμην πρὸ ἐπτὰ εἰδῶν, τὴν ὀγδόην πρὸ ἕξ εἰδῶν, τὴν ἐννάτην πρὸ πέντε εἰδῶν, τὴν δεκάτην πρὸ τεσσάρων εἰδῶν, 15 τὴν ι' πρὸ τριῶν εἰδῶν, τὴν ιβ' πρὸ μιᾶς εἰδῶν, τὴν ιγ' εἰδοῦς, τὴν ιδ', εἰ μὲν πεμπταῖαι ἦσαν αἱ νῶναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λ', πρὸ εἰ καλανδῶν τοῦ ἐπιόντος μηνός, εἰ δὲ πεμπταῖαι μὲν αἱ νῶναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λβ', πρὸ ιθ' καλανδῶν ὁμοίως· εἰ δὲ αἱ νῶναι μὲν ἑβδομαῖαι καὶ ὁ μὴν λγ' ἡμερῶν, τὴν ιε' πρὸ ιζ' καλαν- 20 δῶν ὁμοίως. ἐπὶ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μόνου τὴν ιδ' πρὸ ις' καλανδῶν Μαρτίων, καὶ καθ' ἑξῆς καθ' ὑπόβασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καλανδῶν. ἤνικα δὲ ἂν βίσιξτον ἦ, τὴν κε καὶ τὴν κς' τῇ πρὸ

2 τὸ δὲ — 4 εἰσηνηγεμένον] τὴν δὲ μεσομηγίαν εἰδοῦς ἐκάλεον ἀπὸ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, ἢ ἀπὸ θυσίας τινός, ἥτις εἰδουλιε ὀνομάζετο. V.

nilonium Idus vocantes. Iduum autem nomen apud politicos ex specie lan-
nae, apud sacerdotes autem a sacrificii genere reperimus in linguam in-
ductum. quintanas autem vel septimanas Nonas post Kalendas promulga-
bant, quoniam uterque numerus aptissimus est luminibus. ab ipsis autem
Nonis usque ad ipsas Idus novem solos medios dies interponebant ideo,
quod aptissimus et natura coniunctus numerus novenarius lunae: hic enim
se ipse gignit, ut videtur Xenocrati; infinita enim est usque ad enneadem
progressio et multitudini coniuncta. interlanium igitur dicebant Kalendas,
secundum autem mensis diem a. 4 vel a. 6, ut dictum est, Nonas; quar-
tum pridie Nonas, propterea quod nefasta habebatur dyas; quintum No-
nas, sextum a. 8 Idus, septimum a. 7 Idus, octavum a. 6 Idus, nonum
a. 5 Idus, decimum a. 4 Idus, undecimum a. 3 Idus, duodecimum pridie
Idus, tertium decimum Idus; quartum decimum, si quintanae erant Nonae,
et mensis dierum triginta, a. 18 Kalendas mensis sequentis, si quintanae
Nonae et mensis dierum triginta unius, a. 19 Kalendas similiter; si autem
Nonae septimanae et mensis triginta dierum, diem 15 a. 17 Kalendas si-
militer. in solo autem Febuario diem 14 a. 16 Kalendas Martias, et
deinceps, diminuentes dierum ante Kalendas numerum. quando autem

ἔξ καλανδῶν Μαρτίων ἔλεγον, ὃ καὶ εἴρηται. ἔχουσι δὲ ἑβδομαίας μὲν τὰς νῶνας Μάρτιος Μάιος Ἰούλιος Ὀκτώβριος, πεμπταίας δὲ οἱ λοιποὶ πάντες.] ἤρесе δὲ ὁμοῦ τῷ Καίσαρι καὶ μετὰ τὴν ἡλιακὴν τῶν μηνῶν διατύπωσιν τὰς σεληνιακὰς ἑορτὰς τοῖς 5 μηνσὶ καταλεῖψαι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δοκούσης ἀνωμαλίας τῶν πεμπταίας καὶ ἑβδομαίας τὰς νῶνας ἔχόντων μηνῶν.

8. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἐκ τῶν τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένων διὰ p. 88 βραχέων εἰπεῖν ὃ τι ποτὲ ἄρα ἔστι νομηνία, καὶ τίνας χάριν παρὰ πᾶσι φαίνεται ἢ τῆς νομηνιαίας δύναμις τιμωμένη, ἢ τὰλη- 10 θὲς εἰπεῖν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων θεωρουμένη. καὶ τούτου μάρτυς Ἀντίγονος, φάσκων τοὺς μύρμηκας ἐν ταῖς νομηνιαίαις ἀναπαύεσθαι· ἀδύνατον οὖν ἰδεῖν μύρμηκα ἐν ταῖς νομηνιαίαις ἐργαζόμενον. [ὅτι τοὺς μύρμηκὰς φασιν ἐν ταῖς τῆς σελήνης νομηνιαίαις μὴ ἐργάζεσθαι ἀλλ' ἡσυχάζειν. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν 15 κέρκωπα Αἰγυπτίοις ἐνθεν ἐδόκει τιμᾶν· ἀμφοτέρα γὰρ τὰ ζῷα σελήνῃ συμπαθῆ ἔιναι προσεΐκασται. ἢ μὲν ἴβις αὐτῷ τε τῷ σχήματι ἐμφερέης, ἄκρα μὲν διμυχλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέση καθάπερ ἡ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀστέλης, οὐδ' ἴβιδες ὄρωσι, μένουσι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τουτονὶ τὸν χρόνον καὶ 20 ἄσιτοι ἐγκατεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχεῖον ἀναμένουσαι. ὃ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅτε γὰρ αὔξει σελήνη, ὃ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τούτῃ ἐδρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται.]

1 ἔλεγον Hasius: apud S ἔλεται. 9 ἦ] ἐῆ V, et S. 11 Anti-
gonus Caryst. p. 189 Beckm. 15 cf. 4 52 extr.

bisextum erat, diem 25 et 26 a. 6 Kalendas Martias dicebant, id quod etiam dictum est. habent autem septimanas Nonas Martius, Maius, Iulius, October; quintanas reliqui omnes. verumtamen Caesari etiam post solarem mensium ordinationem lunares ferias mensibus relinquere placuit. haec quidem de anomalia, quae esse videtur, mensium quintanas et septimanas Nonas habentium.

8. Nihil autem impedit quo minus ex his quae a veteribus tradita sunt, paucis referamus quid fere sit interlunium, et cuius rei gratia apud omnes, ut apparet, interlunii vis honore afficiatur (si verum dicamus), tibi ex natura rerum spectatur. atque huius rei auctor est Antigonus, qui formicas dicit interluniis requiescere; quare formica interluniis operans cerni nulla potest. — Formicas dicunt interluniis non operari, sed quiescere. et ibim ac cercopem iccirco Aegyptiis visum est venerari: utrumque enim animal lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, ut aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, neque ibidos cernunt, sed conivent oculos illo tempore, et sine victu permanent, cognatum elementum exspectantes. in cercope autem eius rei vis magis apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dila-

p. 89 *Λέρκυλλος δὲ φησὶ ὅτι γεννᾶται ἐν τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ λίθος λυχνίς καλούμενος· οὗτος σελήνης ἀδξομένης ἤχον μελωδίως ἀποδίδωσι. καὶ ἐν Ἀράρει δὲ τῷ ποταμῷ τῆς Κελτικῆς τίκεται ἰχθύς (κλοπίαν αὐτὸν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν) ὃς ἀδξομένης τῆς σελήνης λευκὸς γίνεται, μειουμένης μελαινεται. Ἀναξιμένης τοίνυν κύκλον τὴν 8 σελήνην εἶναι βούλεται ἐννεακαίδεκαπλασίονα τῆς γῆς, πλήρη πυρὸς ὡς ἐπὶ τοῦ ἡλίου, Ξενοφάνης δὲ νέφος εἶναι πεπυρωμένον, οἱ Στωϊκοὶ μίκτην πυρὸς καὶ ἀέρος, Πλάτων ἐκ πλειονος τοῦ πυρῶδους, Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἐαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας, Ἡράκλειτος γῆν διμίχλην 10 περιειλημένην, Πυθαγόρας γε μὴν πυροειδὲς σῶμα. περὶ δὲ τοῦ κατ' αὐτὴν φωτὸς ἐροῦμεν ὡς Ἀναξιμανδρος μὲν ἴδιον αὐτὴν φῶς ἔχειν βούλεται, ἀραιότερον δὲ πῶς, ὃ δὲ Ἀντιφῶν ἰδίῳ μὲν φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμυροῦσθαι, πεφυκὸς τοῦ ἰσχυ- 15 ρότερου φωτὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμυροῦν, ὃ δὲ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα. Θαλῆς δὲ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην ἐνέκριναν. ὃ γε μὴν Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἡλίον καὶ τὴν σελήνην φησὶ· σκαροειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασιν ἐκ τῆς ὑγρῆς ἀναθυμιάσεως φωτίζεσθαι 20 πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον δὲ τὸν ἡλίον διὰ τὸ ἐν καθαροῦ ἀέρι φαίνεσθαι. ἀφεστάναι δὲ λόγος ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὸν 2 λόγῳ V. 7 πεκλιμένον Plutarch. plac. philos. 2 25 p. 587 Wytt. 10 Ἡρακλειδης Corsinius et Schleiermacherus. 11 περιειλημένη Plutarchus. 18 Ἡρακλειδης? 19 πεπονθέναι τὸν] περὶ τὸν Θεϊκὸν V. correctum e Plutarcho.*

tatur, quando autem senescit, contrahitur. Dercyllus autem in Hydaspī fluvio ait lapidem nasci qui lychnis dicitur: hic luna crescente sonum modulatum edit. et in Arare, Celticae regionis fluvio, nascitur p'cis (clopiam eum incolae vocant), qui crescente luna albescit, senescente nigrescit. Anaximenes igitur orbem lunam esse vult novendecuplum proportionis terrae, plenum ignis, ut solis; Xenophanes nubem igneam, Stoici mixtam ex igne et aëre; Plato maiorem eius partem esse igneam; Anaxagoras et Democritus corpus solidum ignitum, quod in se habeat planities et montes atque convalles; Heraclitus terram caliginosa nube contentam, Pythagoras vero corpus igneum. de luce autem eius dicendum nobis, Anaximandro eam videri suam propriam habere lucem, sed rariorem quodammodo; Antiphonū autem suo quidem fulgore nitere lunam, eam autem illius partem quae occultatur appulsa solis obscurari, quandoquidem ita natura comparatum est ut ignis validior imbecilliolem obscuret, quod quidem aliis quoque in sideribus contingit. Thales autem et qui eius sequuntur decreta, a sole illustrari lunam indicabant. Heraclitus vero eodem modo affici lunam ac solem dicit: scaphae enim figuram cum habeant, ex humido vapore eos collustrari, ut appareat; clariorem autem solem esse propterea quod in puro aëre apparent. distare autem dicitur a

Ἐρατοσθένην τὴν μὲν σελήνην σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα p. 40
 δεκά, τὸν δὲ ἥλιον τετρακοσίαις καὶ δεκάκις μύρια· ἡ σελήνη γὰρ,
 τὴν ἑβδόμην κατέγουσα ζώνην, προσγειότερα τῶν ἄλλων ἐστὶν
 ἄστρων, ὅθεν οὐδὲ πλῆμα ἄκρῆτον αἰθέρος αὐτὴν εἶναι φυσί,
 ἡ κρῆμα δὲ αἰθερώδους καὶ αερώδους οὐσίας· τὸ γὰρ φαινόμενον
 αὐτῆς μέλαν, δ καλοῦσι πρόσωπὸν τιγες, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν
 ἀναμειγμένον ἄερα, δε φύσει μέλας ὢν ἄχρῆς αὐτῆς τείνεται.
 ἐκείνο δὲ μὴ παριδεῖν ἄξιον· ἡ νεομηνία κεφαλὴ μηνὸς πρὸς τῶν
 ἀρχαίων προσαγορεύεται, δεκα δὲ εἰσηγούνται σελήνης σχήματα,
 10 ἀφ' ὧν δ τριακονθήμερος ἀναπληροῦται κύκλος· τὰ δὲ ἐστὶ σύνο-
 δος, ἀνατολή, μνηοειδής, διχότομος, ἀμφίκυρτος, πλήρης, αὐθις
 διχότομος, αὐθις ἀμφίκυρτος, αὐθις μνηοειδής, αὐθις . . . ἕτεροι
 δὲ ἑνδεκα σχήματα εἶναι βούλονται· μετὰ γὰρ τὴν σύνοδον ἀριθ-
 μοῦσι καὶ τῆν γένναν, δεκα μίαν μοῖραν ἀποστῆ ἢ σελήνη τοῦ
 15 ἥλιου.

9. τὰς τοῖνον Καλάνδας, ὡς ἐλέγομεν, οἷα νομηθῆσαν
 ἐτίμησαν Ῥωμαῖοι, μετὰ δὲ ταύτας καθέξῃς τὰς νῶνας, καὶ κατὰ
 τρίτην τάξιν τὰς εἰδούς. τρίμορφος μὲν γὰρ ἡ τῆς Ἐκάτης ἦτοι
 τῆς σελήνης δέναιμις· δ γὰρ Ἀπόλλων ἐν ἡλίῳ, τοῦτο Ἐκάτη ἐν p. 41
 20 σελήνῃ.

10. [ὅτι δ τριάκοντα ἀριθμὸς φυσικαῦτατός ἐστιν· δ γὰρ
 ἐν μονάσι τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσι τριακοντάς, ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ μη-

2 μύρια Plutarchus: libri μυριάς.

terra, ut Eratostheni videtur, luna stadiorum septingentis octoginta mil-
 bus, sol autem quater decies centenis octoginta milibus stadiorum. luna
 enim, quae septimam tenet zonam (i. e. septimum circulum), propior a
 terra est quam reliqua sidora; quamobrem nec merum aetheris globum
 eam esse dicunt, sed mixtam ex aetherea et aërea substantia: eam enim
 illius partem quae nigra appareat, quam faciem nonnulli dicunt, nihil aliud
 esse quam commixtum aërem, qui cum natura niger sit, usque ad eam
 pertinet. illud autem digaum est quod non praetermittatur. interlunium
 caput (initium) mensis a veteribus appellatur. decem autem memorantur
 lunae apparitiones, quibus triginta dierum orbis impletur: sunt autem haec,
 coitus, ortus, lunata, dimidiata, gibbosa, plena, rursus dimidiata, rursus
 gibbosa, rursus lunata, rursus . . . alii autem undecim apparitiones esse
 volunt: post coitum enim nativitatom quoque numerant, quando uno gradu
 distat luna a sole.

9. Kalendas igitur, uti diximus, tanquam interlunium honore afficie-
 bant Romani, post has deinceps Nonas, et tertio loco Idus. triplex enim
 Hecatae (id est lunae) vis: quod enim Apollo in sole, idem Hecate in
 Luna.

10. Tricenarius numerus naturae optime convenit: quod enim in
 monadibus trias, idem in decadibus triacontas, cum etiam mensis orbis

πὸς κύκλος συνέστηκεν ἐκ τεσσάρων τῶν ἀπὸ μονάδος ἐξῆς τετραγώνων, α', δ', θ', ιε'. ὅθεν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ Ἡράκλειτος γεντὴν τὸν μῆνα καλεῖ.]

11. μετὰ δὲ τὰς Καλάνδας εὐρίσκομεν πολλαχῶς τὸν χρόνον διαιρεῖσθαι εἰς αἰῶνα, εἰς χρόνον, εἰς καιρὸν, εἰς ἐνιαυτόν. 8 αἰῶν τοίνυν ἐστὶν ἄπειρός τις τῶν οὐρανίων σωμάτων περιπόλησις ἢ αὐτοῦ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ παντελῆς ἀνακύκλησις, χρόνος δὲ ἢ ἐξ αἰῶνος ἀόριστος ἕκτασις. ταύτη καὶ Κρόνος παῖς Οὐρανοῦ λέγεται· ὁ γὰρ χρόνος ἐκ τῶν τοῦ οὐρανοῦ κινήσεων πρόεισιν. ὥστε καιρός ἐστι χρόνου παράδειγμα, καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. 10

12. [ὅτι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῆς κέ Δεκεμβρίου τὴν ἀρχὴν ἐποιῶντο τοῦ ἔτους ἦτοι τὴν τροπήν, Ῥωμαῖοι δὲ μετὰ ὀκτώ ἡμέρας, κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, οἱ μὲν Ἕλληνες τὴν τροπήν αὐτὴν τηροῦντες, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν τοῦ γνώμονος σκιάν, πότε συστέλλεσθαι ἄρξεται· μέχρι γὰρ τῶν ὀκτώ ἀνεπαίσθητός ἐστιν 15 ἢ τῆς σκιᾶς μείωσις.]

13. [ὅτι διὰ τὴν γένεσιν διττῆ γέγονεν ἢ τῶν οὐρανίων κινήσις· εἰ γὰρ ἀπλή ἦν, οὐδὲν ἂν ἀπ' αὐτῆς παρήχθη, ὡς καὶ p. 42 Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· "μιῦς μὲν οὐσης τῆς φθορᾶς οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι τὰ ἄμφω" γένεσιν 20 καὶ φθορὰν "διὰ τὸ ἐναντία εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἔχον ἀεὶ τὸ αὐτὸ πέφυκε κινεῖν, ὥστε ἦτοι γένεσις ἐστὶν ἀεὶ ἢ φθορά.

8 ἕκτασις P. vulgo ἕκτασις.
Aristotele p. 336 a 26.

20 φθορᾶς V: correctum ex

constet ex quattuor a monade deinceps quadratis, 1, 4, 8, 16; unde non abs re Heraclitus generationem mensem dicit.

11. Post Kalendas autem reperimus multis modis tempus dividi in aevum (aeternitatem), in tempus, in tempestatem, in annum. aevum igitur est infinita quaedam corporum caelestium circuitus, sive ipsius universi caeli perfecta circulatio, tempus autem infinitus ex aevo progressus. Itaque etiam Saturnus Caeli filius vocatur: tempus enim ex caeli motibus prodit; ut tempestas temporis species sit, neque ipsum tempus.

12. Graeci a die 25 Decembris initium anni faciebant, solis videlicet conversionem (considerantes), Romani autem octo post diebus, primo Ianuarii die; Graeci conversionem solis ipsam sequentes, Romani autem gnomonis umbram, quando contrahi inciperet: ad diem enim usque octavum umbrae imminutio non sentitur.

13. Propter generationem duplex rerum caelestium motus factus est. si enim simplex esset, nihil eo procreatum esset, ut etiam Aristoteles libro secundo De generatione et corruptione: "unus si sit motus, ambo (generatio et corruptio) esse non possunt, propterea quod contraria sunt: idem enim quod est, et eodem modo se habet, id semper idem facere natura cogitur; ut aut generatio semper sit aut corruptio. oportet autem

δεῖ δὲ πλείους εἶναι τὰς κινήσεις καὶ ἐναντίας, ἢ τῇ φορᾷ ἢ τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῶν γὰρ ἐναντίων αἰτία τὰ ἐναντία. διὸ οὐχ ἡ πρώτη φορὰ αἰτία ἐστὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον· ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ τὸ συνεχές ἐνεσσι καὶ τὸ κινεῖσθαι δύο κινήσεις.²⁹]

14. ὅτι δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ὡς θεὸν ἐτίμησαν, δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀυδῶν βασιλίδος πόλεως· Σάρδιον γὰρ αὐτὴν καὶ Ἐνύριον ὁ Ξάνθος καλεῖ, τὸ δὲ Σάρδιον ὄνομα εἶ τις κατὰ ἀριθμὸν ἀπολογίσεται, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίας εὐρήσει συνάγων 10 μορᾶδας, ὡς κἀντεῖθεν εἶναι δῆλον πρὸς τιμὴν ἡλίου τοῦ τριακονταετηρέως ἡμέραις τὸν ἐνιαυτὸν συνάγοντος Σάρδιον ὀνομασθῆναι τὴν πόλιν. νέον δὲ Σάρδιον τὸ νέον ἔτος ἔτι καὶ νῦν λέγεσθαι τῷ πλήθει συνομολογεῖται· εἰσι δὲ οἱ φασὶ τῇ Ἀυδῶν ἀρχαίᾳ φωνῇ τὸν ἐνιαυτὸν καλεῖσθαι σάρδιον.

15. [ὅτι τρεῖς ἀρχαὶ ἦγον Ῥωμαῖοι τοῦ ἐνιαυτοῦ, μίαν μὲν ἱερατικὴν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον, αὐξανούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, δευτέραν δὲ κατὰ τὴν τοῦ Μαρτίου πρώτην, ἣν πάτριον εἶχον, γ. 43 καθ' ἣν καὶ τὰ ὄπλα ἔθος αὐτοῖς κινεῖν· τὴν δὲ πολιτικὴν ἢ μάλλον κυκλικὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, ἣν ἡμεῖς 20 μὲν ἐπινέμησιν αὐτοὶ δὲ ἰνδικτιῶνα καλοῦσιν. τῆς γὰρ ἀρχαιότητος τὸν κύκλον ἐχοῦσης εἰς τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς λοῦστρον τινέσστιν εἰς τὴν πενταετηρίδα (καθαυμῶς δὲ ἦν, καὶ μυστήρια Μητρὸς κατ' αὐτὴν ἐτελεῖτο), ἔδοξεν ὑστερον πρὸς τιμὴν Ἄρεος

1 φθορᾷ libri.

19 κατὰ add Roetherus.

plures esse motus eosque contrarios vel impetu vel anomalia: causa enim contrariorum contraria sunt. itaque non primus impetus generationis et corruptionis causa est, sed is qui obliquo fit circulo: in hoc enim et continuum unum est, et quod movetur duplici motus genere."

14. Annum autem tanquam deum ab iis cultum fuisse, ex ipsa Lydorum urbe regia apparet. Sardin enim eam et Xyarin Xanthus vocat: Sardis autem nomen si quis ad numerum computabit, quinque et sexaginta et trecentas colligens reperiet monades; ut inde quoque appareat in honorem solis, tot diebus annum consummantis, Sardin urbem esse nominatam. νέον Σάρδιον autem novum annum etiam nunc a vulgo dici constat, sunt autem qui dicant antiqua Lydorum lingua annum vocari σάρδιον.

15. Tria anni initia agebant Romani, unum sacerdotale, mense Ianuario, crescente iam die, secundum primo Martii die, quem patrium habebant, quo die etiam arma movere iis mos erat; civile, sive potius cyclicum, primo Septembris die, quam nos ἐπινέμησιν dicimus, ipsi autem indictionem vocant. antiquitas enim cum cyclum (i. e. orbem) haberet lustrum, quod iis dicebatur, id est quinquennii (lustratio autem erat, et mysteria Matris tunc fiebant), visum est postea in honorem Martii (patrius

(πάτριος δὲ Ῥωμαίοις, ὡς φασί, θεός) παρὰ πεντεκαίδεκατον ἐνιαυτὸν ἀνανεοῦσθαι τὸν κύκλον· ἡ γὰρ τελεία ἀποκατάστασις Ἄρειος διχῶς παραφυλάττεται, μικρὰ μὲν πεντεκαίδεκα, μεγάλη δὲ ἑβδομηκοντα ἐννέα, ὅτι δὲ πύτριον ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ τὰς λεγομένας 5 πικρ᾽ αὐτοῖς ματρῶνας, τουτέστι τὰς ἐγγενίδας, τοὺς οἰκέτας ἔστιαν, καθάπερ ἐν τοῖς Κρονίοις τουτὶ πράττειν ἔθος ἦν τοὺς κεκτημένους· ὧν αἱ μὲν δι' Ἄρειος τιμὴν δουλεύουσι τοῖς ἄρρεσι τῶν οἰκετῶν, διὰ τῆν κρείττονα φύσιν, οἱ δὲ (ἀποτρόπαιον ὡσπερ Θεραπειὰν εἰσάγοντες πῶ Κρόνῳ) τοῖς ἐαυτῶν δούλοις ἐδούλευον, 10 ὅπως μὴ ταῖς ἀληθείαις γεμεσητόν τι παθόντες εἰς δουλείαν πολιμίων καταπέσωσιν.]

16, ἐπινέμησιν δὲ αὐτὴν Ἕλληρες ἐκ τοῦ πράγματος ὠνόμασαν· ἐπεὶ γὰρ Ζυγῶ γενόμενος ὁ ἥλιος δείκνυσι τὴν τῶν καρπῶν ποιότητα, κατ' αὐτὴν δὲ φιλανθρωπῶπως οἱ πάλαι τοὺς φόρους τοῖς 15 ὑπὴρκόις ἐπένεμον, ὡς μὴ παρὰ τὴν τοῦτων ἐπίδοσιν ἀσεβῶς δο-
P. 44 κοῖεν βαρύνεσθαι, τυχόν οὐ φορολογούμενοι, εἰκότως αὐτὴν ἐπινέ-
μησιν, οἰονεὶ διανομὴν τινα τῶν δασμῶν, ἐκάλεσαν, οὐ γὰρ ἦν οὕτως ἀδυσώπητος ἡ τῶν φόρων εἰσπραξις, οὐδ' ὠρισμένη τις ἢ μᾶλλον ἀξυμένη κατὰ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρειώδες τῶν 20 ἄνακυπτόντων τοῖς κρατοῦσιν ἐγίνετο. ταύτην καὶ ἐπιτάγματα

3 μεγάλη Roetherus: vulgo μέση.

11 ὅπως Hasius, ὅπερ V.

14 ἐπι] vulgo ἐπι.

17 οὐ] οἱ Hasius,

21 ἐγενετο libri.

autem hic Romanis, ut dicunt, deus) quinto decimo quoque anno renovare orbem. perfecta enim restitutio Martis dupliciter observatur, minor quindecim, maior autem septuaginta novem (annorum). patrium autem anni initium Martium a Romanis acceptum fuisse inde quoque apparet, quod matronae, quae apud eos dicebantur (id est feminae ingenuae) servis victum praebebant, quemadmodum in Saturnalibus idem facere domini consueverant; ex quibus illae in Martis honorem maribus serviunt nancipiorum, ob naturam praestantiorum, hi cultum quasi ad mala averruncanda pertinentem instituentes Saturno, servis suis serviebant, ut ne re vera, postquam aliquid quod esset vituperandum accidisset, ab hostibus in servitutem redigerentur.

16. Ἐπινέμησιν autem eam Graeci ab eo quod res est vocabant. in libra enim cum sol est, frugum condicionem significat, secundum quam humaniter veteres tributa subiectis (civibus) ἐπένεμον (i. e. distribuabant), ut ne supra earum incrementum modo nefario viderentur eos premere, temere tributa exigentes. merito igitur eam ἐπινέμησιν, quasi distributionem aliquam vectigalium, vocabant: non enim erat adeo acerba vectigalium exactio, neque erat exactio a iqua stata, vel quae paulatim augetur, sed ad necessarium usum emergentium ab imperantibus fiebat. quomobrem etiam ἐπιτάγματα (i. e. imperata) vectigalia nunc quomue

τοὺς φόρους ἔτι καὶ νῦν Ἀσιανοὶ καλοῦσιν, ὄθεν ἐπ' εἰρήνης ἐναπομενότων ἐπὶ πλεῖστον καὶ τὸ λοιπὸν συγχωρουμένων τοῖς συντελέσει τῶν φόρων, τοιαῦτα ταῖς πόλεσι περιέγγονε θαυμαστί, λουτρὰ λέγω καὶ ἀγοραὶ καὶ ἑδάτων ὄλκω ἀπειρον εὐδαιμονίαν ἢ τῶν οἰκητῶρων κηρόττοντες.

17. [ὅτι ὁ δράκων πνευματικώτατον πάντων ἐρπετῶν καὶ πυρῶδες· παρ' ὃ καὶ τόχος ἀντιέβλητον διὰ τοῦ πνεύματος, χωρὶς ποδῶν καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐκτός, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῶα τὰς κινήσεις ποιεῖται καὶ ποικίλων σχημάτων τύπους ἀποτελεῖ, πολυχρονωτάτου δέ ἐστιν, οὗ μόνον τῷ ἐκδύομενος τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὐξῆσιν ἐπιδέχεσθαι μίζονα πέφυκε καὶ ἐπειδὴ τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσει, εἰς ἑαυτὸν ἀναλλασκεται, δξύ- τατα δὲ πάντων βλέπει, ὄθεν καὶ δράκων ὠνόμασται.]

18. [ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ τῆς τύχης ὀνόματος Ὅμηρος μέμνη- 15ται, Ἡσίοδος μένοι.]

19. ὅτι τὸν πλοῦτον Ἰσοκράτης μᾶλλον κακίας ἢ καλο- κάγαθίας εἶπεν ὑπηρετήν· Πλάτων δὲ εἶπε μηδένα γίνεσθαι με- p. 45 γίστου πλοῦτον κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξημιωμένον τὴν ψυχὴν.]

20. [ὅτι οὗ μόνον ἡ μαγνητὶς ἔλκει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ 20 καὶ ὁ ἔξ αὐτῆς μεταλλευθεὶς σίδηρος τὸν ἄλλον σίδηρον.]

21. [ὅτι ποτῖφικες οἱ ἀρχιερεῖς παρὰ Ῥωμαίοις ἐλέγοντο, καθάπερ ἐν Ἀθήναις τὸ πάλαι γεφυραῖοι πάντες οἱ περὶ τὰ πύ- 16

16 Isocrat. ad Demon. 6.

Asiani vocant. unde, cum ut plurimum in pace permanerent ac posthac perpetuo condonarentur iis qui pendere debebant vectigalia, talia urbibus orta sunt admirabilia, balnea dico ac fora et aquarum ductus, infinitam incolarum felicitatem praedicantia.

17. Anguis omnium animalium repentium ventosissimum est et igneum; atque iccirco etiam celeritate insuperabile per spiritum, sine pedibus et manibus vel ullo alio eorum quibus reliqua animalia, movetur et variarum specierum modos efficit. diutissime autem vivit, non solum eo quod exuta senectute iuvenescit, sed etiam ita natura comparatus est ut maius incrementum capiat; et cum statum modum implevit, in se ipsum consumitur, omnium praeterea acerrime cernit; unde etiam δράκων (a verbo δέρω i. e. cerno) nominatus est.

18. Nusquam Fortunae nomen Homerus memorat, verum Hesiodus.

19. Divitias Isocrates magis pravitatis quam virtutis ministras esse dixit. Plato autem ait neminem fieri maximarum divitiarum dominum, nisi qui ante damnum cepit animo.

20. Non solum magnes attrahit ferrum, sed etiam ferrum ex eo effossum aliud ferrum.

21. Pontifices apud Romanos sacerdotes principes dicebantur, quemadmodum Athenis antiquitus γεφυραῖοι appellabantur omnes patriciorum

τρια ἱερὰ ἐξηγηται καὶ ἀρχιερεῖς (διοικηται τῶν ὄλων) ἀνομάζοντο, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σπερχαιοῦ ποταμοῦ ἱερατεύειν τῷ Παλλαδίῳ· πόντην γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν γέφυραν καλοῦσι, καὶ ποντίλια τὰ γεφύρια ξύλα. ὄθεν καὶ *πραξιεργία* ὄθηθεν ἐκαλοῦντο, ὡσανεὶ τελεσταί· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ποντίφες, ἀπὸ τοῦ δηνου-8 τοῦ ἐν ἔργοις.]

22. [ὅτι Διοσκοδρους φασὶ τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, ἀμοιβασθὸν μυθικῶς ζῶντας καὶ τελευτῶντας.]

23. [ὅτι Φάβιος ὁ βουλευτὴς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς βου-
λῆς, ὅτι παρὰ τὸν διωρισμένον τῷ νόμῳ ἄργυρον ἰδεῖντο κεκτη-10
μένος· οὐδὲ γὰρ ἐφέτο παρὰ τὴν ἀξίαν κεκτησθαι τι, ἀλλ' οὐδὲ σφρικῆ χρῆσθαι ἐσθῆτι τοῖς τυχοῦσι, κἂν εὐποροὶ εἴεν, μὲ-
νοις δὲ τοῖς πατρικίοις τοῦτο κατ' ἐξαίρετον ἀνεγήνετο.]

24. [ὅτι τὴν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάγουσιν, ὡς ἀθά-
ρατον καὶ παῖδα τοῦ Διὸς ἐκ τῆς αὐτοῦ κορυφῆς ἦτοι ἐκ τῆς ἀκρό-15
p. 46 τῆτος τοῦ οὐρανοῦ κατιῶσαν, καὶ ἀπλὴν δὲ οὖσαν. τριτογενεῖαν
φουσιν οὐκ ἀπὸ τρίτωνος ποταμοῦ, ἀλλ' ὅτι κατιῶσα τὸ μὲν θυμα-
κὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος λαμβάνει, τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς σελη-
νιακῆς σειρῆς· καὶ γὰρ ὑγρὰ τὴν φύσιν ἢ σελήνη, ὄθεν καὶ αἱ
περὶ ἐρώτων μαγγανεῖαι πρὸς αὐτὴν γίνονται.] 20

8 ἀμοιβασθὸν *Hasius*: *legebatur ἀμοιβασθῆς*,
coll. 4 17.

18 ἀέρος *Hasius*

saorum interpretes et summi sacerdotes, qui praeerant rebus sacris omni-
bus), propterea quod in ponte Sperchii fluminis sacerdotio Palladii fun-
gebantur. pontem enim Romani τὴν γέφυραν vocant, et pontilia ad pon-
tem pertinentia ligna; unde et *πραξιεργία* fortasse vocabantur, quasi per-
fectores: hoc enim significat pontificis nomen, a potente operum (i. e. a
verbis posse et facere).

22. Dioscuros dicunt terrae hemisphaerium superius atque inferius,
per vices ex fabula viventes ac morientes.

23. Fabius senator condemnatus est a senatu, quod supra constitu-
tam lege pecuniam possidere arguebatur. neque enim cuiquam permette-
batur plus quam per legem habere licebat possidere, verum ne serica
quidem veste uti cuivis, etiamsi opulentus esset, sed solis patriciis hoc
per exceptionem permissum erat.

24. Minervam ad animum referunt, tanquam immortalem et Iovis
filiam ex ipsius capite progeneratam, id est de caeli vertice descendente
sinceram. Tritoniam eam dicunt non a Tritone fluvio, sed quoniam de-
scendens naturam animosam (s. animositatem) ex aethere accipit, concu-
piscendi autem facultatem ex catena (serie) lunari: etenim humida natura
luna est; unde etiam veneficia amatoria ad eam fiunt.

25. [ὅτι ἀγὼν καὶ ἀγωνία ὁ τόπος λέγεται διὰ τὸ κυκλοτερές, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν γωνίαν, ἥς εἰς τύπον καὶ στέφανοι κυκλοτερεῖς τοῖς νικῶσιν ἐπετίθεντο. οἱ δὲ τρεῖς ὀβελοὶ τὴν τριστοιχὸν φύσιν δηλοῦσιν, ὕδατος πυρὸς γῆς· ἐπ' αὐτῶν γὰρ καὶ βιότων ὁ θάνατος τὴν ἐνέργειαν ἔχει. ὄθεν καὶ τρικάρηνον ὁ μῦθος δίδωσι τῷ Πλούτωνι κίνα, ἀντὶ τοῦ τριστοιχόν· ὁ γὰρ ἀγὼν ζωποῖός ἐστι. διὰ τῶν ὀβελῶν οὖν δηλοῦται ὡς πρὸς τιμὴν τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνησκόντων τὴν ἀγωνίαν ἐπετέλουν.]

26. [ὅτι οἱ μὲν ῥόυσιοι Ἄρει ἀνέκειντο, οἱ δὲ λευκοὶ Διδ, 10 οἱ δὲ πράσινοι Ἀφροδίτῃ, οἱ δὲ βένετοι Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι. βένετοι δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν Ἐνετῶν τοιαύταις ἐοθῆσι χρωμένων· βένετον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ παρ' ἡμῶν καλλίονον χρωμα προσαγορεύουσιν. ἢ καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ῥόυ- p. 47
σιοι μὲν ἀνέκειντο πυρὶ διὰ τὸ χρωμα, ὁμοίως πράσινοι γῆ διὰ τὰ 15 ἄνθη, βένετοι Ἡρῃ, λευκοὶ δὲ ὕδατι. οἱ δὲ φασὶ πράσινον μὲν τὸ ἔαρ, ῥόυσιον δὲ τὸ θέρος, βένετον δὲ τὸ φθινόπωρον, λευκὸν δὲ τὸν χειμῶνα. κακοδαίμονίαν οὖν οἰωνίζοντο τὴν χείρονα ψῆφον τὸν ἀνθηρὸν ἀπενέγκασθαι, ὡς αὐτῆς Ῥώμης ἡττηθείσης· τοῦ γὰρ δυτικῶς κέντρον εἰς τὸ τῆς γῆς στοιχεῖον ἀναγεφυμένον, εἰκὸς 20 ἦν αὐτοῖς μέλειν αὐτῆς. ὄθεν καὶ Ἐστίαν πρὸ πάντων φαίνονται τιμίσαντες Ῥωμαῖοι, ὥσπερ τὸν πετρογενῆ Μίθραν οἱ Πέρσαι, διὰ τὸ τοῦ πυρὸς κέντρον, καὶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν οἱ ὑπὸ τὴν ἕρκτον

ἀνθηροί

10 πράσινοι V.

11 τὴν vulgo.

13 τὰ add Hasius.

25. Agon et agonia locus appellatur propter formam rotundam, quoniam non habet *γωνίαν* (i. e. angulum), ad cuius speciem etiam coronae rotundae victoribus imponebantur. tres autem obelisci naturam tribus constantem elementis, aqua igni terra, significant: ad ea enim sola mors vim habet. quare etiam tricipitem fabula attribuit Plutoni canem, pro constantem tribus elementis: aër enim vitam excitandi vim habet. per obeliscos igitur significatur, in honorem eorum qui pro patria moriuntur, certamen ab iis institutum fuisse.

26. Russati Marti consecrati erant, albat Iovi, prasinati Veneri, veneti Saturno vel Neptuno. veneti autem dicti sunt a Venetis circa Adriam inhabitantibus, qui eiusmodi vestibis utuntur: venetum autem Romani eum colorem dicunt quem nos *καλλίονον* vocamus. sive etiam secundum quatuor elementa: russati consecrati erant igni propter colorem; similiter prasinati terrae propter flores; veneti Iunoni, albat autem aquae. alii autem prasino colore ver significari dicunt, russo aestatem, veneto auctumnum, albo hiemem. infelicitatem igitur augurabantur, cum deteriorem sortem floridus abstulerat, quasi ipsa Roma devicta esset. cum enim occidentale centrum ad terrae elementum referatur, merito iis illa curae erat. unde etiam Vestam prae omnibus, ut apparet, venerabantur Romani, ut Mithram ex rupe natum Persae, propter ignis centrum,

διὰ τὸ κέντρον τοῦ ὕδατος, καὶ Ἰσιν Αἰγύπτῳ ἀπὲρ τοῦ τῆν σελή-
νην, τὴν τοῦ παντὸς ἀέρος ἔφορον.]

27. [ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα ἔκαιον οἱ παλαιοί, συνεξ-
μειροῦντες αὐτὰ τῇ ψυχῇ.]

28. [ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες κακοποιοί, ἀλλὰ πάντες ἀγαθοί. 5
ἀλλ' ἐπεὶ καθ' ἁρμονίαν τὸ πᾶν συνίσταται, οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ
ξηροί, οἱ δὲ ὑγραίνουσιν, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔχουσι· πρὸς τὰς κρᾶσεις
αὐτῶν τοίνυν δοκοῦσι βλάπτειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν, οὐ κατὰ τὴν
πρόθεσιν, καὶ ὅτι τὰς ἀκράτους αὐτῶν ἐνίοτε δυνάμεις οὐχ ὑπο-
μείνοντα τὰ ἐν τῇ γῆ βλάπτονται, ὡς καὶ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ σφοδρῶ-
10 τητος φωτός.]

p. 48 29. [ὅτι ἐν εἰδοῖς Μαρτίαις πομπῆς γινομένης ἤγετο καὶ
ἄνθρωπος περιβεβλημένος δορακίς, καὶ τοῦτον ἔπιον ῥάβδοις λεπ-
ταῖς ἐπιμήκεισι, Μαμούριον αὐτὸν καλοῦντες, οὗτος δὲ τεχνίτης
ἐν ὀπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκιλία συνεχῶς 15
κινούμενα φθίρεισθαι, ὁμοία ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετύπων.
ὅθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντές
φασιν ὡς τὸν Μαμούριον αὐτῷ παίζοιεν οἱ τύπτοντες· λόγος γὰρ
καὶ αὐτὸν Μαμούριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν
ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις 20
ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.]

30. [ὅτι ἡ Ἄθηνᾶ εἰς ψυχὴν ἀλληγορουμένη καὶ γλαυκῶ-
πις λέγεται διὰ τὸ πυρῶδες, καὶ γλαῦκα αὐτῇ ἀνατιθέουσιν, ὅτι

et humidam substantiam gentes boreales propter centrum aquae, et Isia
Aegyptii (pro lunam), universi aeris praesidem.

27. Mortuorum corpora vetores comburebant, in aetherem ea con-
vertentes una cum anima.

28. Stellae non sunt noxiae, sed omnes bonae. sed cum univer-
sum ad harmoniam constet, aliae earum sunt aridae, aliae madefaciunt,
aliae aliud quippiam habent ad temperantiam earum; itaque nocere viden-
tur effecta, non proposito, et imtemperatas earum vires cum interdum
non ferant res terrestres, damno afficiuntur, ut oculi quoque vehementia
luminis.

29. Idibus Martiis, quo die pompa ducebatur, etiam homo coriis
involutus agebatur, atque hunc verberabat virgis longis, Mamurium eum
vocantes. Hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caeli-
tus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exem-
plarum. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco
dicit Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt. fertur enim
et ipse Mamurium, cum molestiae quaedam accidissent Romanis propterea
quod primigeniis illis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eie-
ctus esse.

30. Minerva, quae per ambages in animum accipitur, etiam oculos
caecos habere dicitur propter naturam igneam; et noctua ei consecratur,

περ ἐγρήγορε διὰ πάσης νυκτὸς οἰοῖται δεικνύσθαι· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.]

31. [ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ τὰς τῶν πολιτῶν ἀμαρτάνους ἐπὶ ἀμαξῶν διέπαιζον καὶ λανθανούσας ἐξῆγον, κατὰ τὴν Ἀθηναίων 5 συνήθειαν, οἱ τοῖς ἀμαρτάνουσι ἠπειλοῦν λέγειν τὰ ἐξ ἀμάξης.]

32. [ὅτι τὴν ἐν Αὐδία Φιλαδέλφειαν Αἰγύπτιοι ἐπόλισαν.] p. 49

33. [ὅτι ψαλὶς ἔστιν οἰκοδομῆς εἶδος ἡμικύλινδρον τὸ σχῆμα ἔχουσης.]

34. [ὅτι ἡ Δημήτηρ πλόως ἔστι καταρκτηκὴ, οἰοῖται ἢ Γῆ· 10 ὅθεν καὶ πυργοφόρον αὐτὴν γράφουσι. λέγεται δὲ καὶ Κυβέλη ἀπὸ τοῦ κυβικοῦ σχήματος κατὰ γεωμετρίας ἢ Γῆ, διὰ τὸ βάσιμον τε καὶ σάσιμον, εἰ καὶ σφαιρικὴν οἱ Στωϊκοὶ ταύτην ὀρίζονται.]

35. [ὅτι Ἀσάρτην τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀσροδίτην φασί.]

36. [ὅτι Ἀριτωτέλης τὸν Καλλισθέτην ἀπέσκωψε τὸν μὲν 15 περιττὸν ῥοὴν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποβεβληκέναι.]

37. [ὅτι Νουμήγιος ὁ Ῥωμαῖός φησιν ὡς οὐ πρότερον βρέφος φθέξατο, πρὶν ἢ τῆς γῆς ἐφάψεται.]

38. [ὅτι τὰ πέρατα Πλάτων φησὶ κατὰ πρόθυρον ἢ ἀφαι- 20 ρεῖν ἢ μετάθεσιν ἢ πνευμάτων συνβαίνειν.]

39. [ὅτι Ἀγνοῦτος τὸν τοῦ Σοφοκλέους Αἰάντα εἰς τὴν p. 50 πάτριον φωνὴν μετήνεγκεν· εἶτα ἀκμαζούσης αὐτῷ μετὰ τὴν πρακτικὴν καὶ τῆς ἐκ λόγων ἀρετῆς, ὡς ἀναξίαν ἐκ παραβολῆς πρὸς

1 δεικνύσθαι Plato Phaedr. p. 245: ἀλήτος V. 16 Νομήσιος vulgo

quandoquidem per totam noctem vigilat, id est semper movetur: quod enim terminum habet motus, id terminum habet etiam vitae, ut Plato docet.

31. Romae quoque civium vitia in plaustris eludebant et delitescencia proferebant, ex Atheniensium consuetudine, qui peccantibus minabantur dicturos se quae de plaustro dici solerent.

32. Philadelphiam Lydiam Aegyptii condiderunt.

33. ψαλὶς aedificii species est hemicylindri formam habentis.

34. Ceres urbis principio praest, tanquam terra; unde etiam turfigeram eam pingunt. dicitur autem etiam Cybele a cubica figura secundum geometriam terra, propter naturam solidam ac stabilem, etsi rotundam hanc Stoici definiunt.

35. Astarten (Syriacam deam) Venerem dicunt.

36. Aristoteles Callistheni illisit, dicens eum imparem quidem rationem habere, humanam autem perdidisse.

37. Numinus Romanus non prius infantem vocem edere ait quam terram attigerit.

38. Fines Plato dicit vel accessione vel demptione vel translatione vel inflatione existere.

39. Augustus Sophoclis Aiacem in patrium sermonem transtulit, deinde cum floreret ipsi post praestantiam agende comparatam ea quo-

Σοφοκλέα τὴν ἑαυτοῦ διεγίνωσκε τραγωδίαν, ταύτην ἐξήλεθρεν. εἶτα ἐρωτηθεὶς πρὸς τοῦ Κικέρωνος, παρ' ᾧ μετὰ σπουδῆς ἐπιιδεύετο, ποῦ τυγγάνοι ὁ γραφόμενος Αἴας, αὐτὸν ἀπείκως ἕμα καὶ νουνεχῶς ἀποκρίνασθαι σπόγγῳ τὸν αὐτοῦ Αἴαντα, κατὰ τὴν σιδήρῳ τὸν τοῦ Σοφοκλέους, περιπεσεῖν. καὶ τσαύτη τις αὐτῷ ὅφροντις οὐσα περὶ λόγους ἐτύγγαυεν, ὡς ἄρχοντος ἀπαιδείτου γράψαι πρὸς αὐτὸν δημοσίαν τολμήσαντος ἐπιστολῆν· οὕτως ἀγυνακτῆσαι, ὡς παρὰ λῦσαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἀπαιδέυτον. καὶ μέτρον δὲ καὶ ὄρον ταῖς τε εὐνοχίαις καὶ ταῖς προεξίν ἐΐθηκε, πρῶτος ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ τοῦτο ποιήσας. τῆς δὲ τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας 10 τοσοῦτον ἐφρόντιζεν ὥστε τινὸς τῶν κολάκων ἐπὶ τῆς βουλῆς δεσπότην αὐτὸν ὥσπερ ἐν ὑπεροχῆς τρόπῳ καλέσαντος, αὐτὸς ἔξανυστὰς “ἐγὼ δέ” ἔφη “ἐλευθέροις ἄλλ' οὐ δούλοις, ἕμαθον διαλέγεσθαι.”]

40. [ὅτι τῇ πρὸς τριῶν νοτιῶν Αἰγυπτῶν ἀνήρῳ ἀκικλά-15 τως ἐν Ρώμῃ τοὺς κόνας εἰς τιμὴν τῶν χηρῶν, ὅτι τὸ Καπετιόλιον οἱ μὲν κόνας προέδωκαν ὑπνώσαντες, οἱ δὲ χῆρες ἐργηροῦτες διέσωσαν. οἱ δὲ φασιν ὅτι τοῦτο ἐποίουν, ἵνα μὴ ὄχληροι τοῖς νοσοῦσι νυκτὸς γίνωνται. οἱ δέ, ἵνα μὴ λυτιῶντες τοὺς ἀνθρώπους βλάπτωσι· τρηκικῦτα γὰρ ὁ Σείριος ἀνατέλλει, ὅς καὶ δοκεῖ τῆς λύττης 20 αὐτοῖς αἴτιος εἶναι.]

p. 51

41. [ὅτι οἱ Κομηταὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις συνί-

5 ἐπιχειροῦν vulgo

15 τῇ add Hasius

que quam ex literis perceperat, atque ipse ex comparatione cum Sophocle indignam indicasset suam tragoediam, hanc delevit. post interrogatus a Cicero, apud quem cum diligentia erudiebatur, ubinam esset qui ab ipso scriberetur Ajax, ille urbane simul ac considerate respondisse fertur in spongiam suam Aiace, quemadmodum in ferrum Sophocleum, incidisse. ac tantae ei curae literae erant ut, cum magistratus quidam imperitus ad eum publicas scribere literas ausus esset, adeo indignatus sit ut munere moveret imperitum. et vero modum et finem epulis ac donis constituit, postquam primus in sua ipsius filia hoc fecit. eorum autem qui ipsi subiecti erant libertatem tantopere curabat, ut cum adulatorum quidam in senatu dominum ipsum, tanquam excellentiae modo, vocasset, ipse exurgeret et “ego vero” diceret “cum liberis, neque vero cum servis colloqui didici.”

40. A. d. 3 Nonas Augustas libere Romae interficiebant canes, in honorem anserum, quod Capitolium canes prodiderant dormiendo, anseres vigilando servaverant. alii autem hoc eos facere solitos dicunt, ut ne molesti aegrotantibus noctu fierent; alii, ne in rabiem acti laederent homines: tunc enim Canicula exoritur, quae etiam rabiei illis causa esse videtur.

41. Cometae in sinibus sub luna existunt, stellarem aliquam nata-

σταται, ἀστρώδη τινὰ φέσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμεναι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συναφῆν ἐγκαταλιμβατομένου τῷ αἰθέρι· ὅθεν καὶ ἰσοταχεῖς αὐτῶ μέχρι διαπτώσεως 5 συμπεριφέρονται. καὶ ἡνίκα μὲν τὴν φέσιν ἐπὶ τὸ κάτω φερομένην ἔχων ὁ αἰθὴρ περιληφθεῖη, πωγωνίαι τε καὶ πίθοι ἀποτελοῦνται, ἡνίκα δὲ πλαγίως, κομῆται. τάχιον δὲ οἱ πωγωνίαι, πολὺ δὲ καὶ τούτων τάχιον πίθοι τε καὶ δοκίδες ἐκπίπτουσιν.]

42. [ὅτι χυμῶν διαφοραὶ πλείους μὲν, γενικαὶ δὲ ἐννέα, 10 γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, δριμύεια, βριγητή, στρυφνή, βλενωδῆς, ἀσστηρά, ἄλμυρά.]

43. [ὅτι πλειονύσαντος μὲν πυρὸς πυρετὸς γίνεται, ἀφημερινὸς δὲ ἀέρος, τριταῖος δὲ ὕδατος, τεταρταῖος δὲ γῆς. φιλεῖ δὲ τούτων προκατάρχειν τὸ ῥῆγος. ὁπότεν γὰρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, 15 ἐπειδὴ τοῦτο ἴδιον ὕδατος τε καὶ γῆς, τὰ εἰρημένα ὑγρὰ παχυνθῆ, τηρικυῖτα φερόμενα διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἐξωθεῖν μὲν οὐ δύναται τὰ πυκνότερα, ἐμπεσόντα δὲ ταῖς τούτων ἔδραις σύνωσιν καὶ θλίψιν ἐργάζεται, μέχρις ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐπειγόμενα τμηθέντα διαχυθῆ, ὅπερ ἀναγκαίως κλόνον τινὰ καὶ σεισμόν ἐμποιεῖ, ὃ δὴ 20 πάθος τρόμος καὶ ψῆχος ὀνομάζεται.]

44. [ὅτι τὸν Φεβρουάριον ἐπίτηδὲς φασὶ τοὺς Θεόσκοπος p. 52 ἐλατῶσαι, ἐπειδὴ ταῖς τῶν καυχθονίων ἑορταῖς φαίνεται πρὸς

10 βριγητή Roetherus coll. 4 81 et auctore Xantho quodam Siphnio:
libri βικη. 12 ἀφημερινὸς vulgo. 17 ἐκπεσόντα apud S.

ram ostendentes. non enim sunt stellae, sed concretiones, quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem; unde etiam pari atque ille celeritate una circumferuntur, dum dilabuntur. et quando fluxum ad partes inferiores delabentem habens aether corripitur, pogoniae et pithi efficiuntur, quando autem oblique, cometae. atque celerius pogoniae, multo autem his celerius pithi ac docides excidunt.

42. Saporum varietates plures quidem sunt, generales autem novem, dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

43. Si increbuit ignis, febris existit; quotidiana autem, si aër, tertiana, si aqua, quartana, si terra. solet autem iis antecedere frigus. cum enim a frigore (quando hoc proprium est et aquae et terrae) ii qui dicti sunt humores crassi redditi sunt, tum intrantes per intervalla partes densiores extrudere nequeunt; in quarum sedes ubi inciderunt, coartationem et compressionem efficiunt, cum ab igne compellantur et dissolutae diffundantur, quo necessario perturbatio aliqua et motus efficitur, qui quidem affectus tremor et frigus appellatur.

44. Februarium consulto dicunt a Tuscis breviorum redditum fuisse,

τοῦτοια χρορηθεῖς, καὶ οὐ θεμιτὸν ἦν ἴσα τοῖς οὐρανίοις αὐτοῖς τιμᾶσθαι.]

45. [ὅτι παρ' Ἰταλοῖς ὁ δυνικὸς ἀριθμὸς ἀποηράζεται, πεκοῦνδον δὲ αὐτόν, οἰονεὶ ἐδτηγῆ, πατριῶς καλοῦσι κατὰ τὸν εὐρημισμὸν, ὡς Εὐμενίδας καὶ Ἀδράστειον καὶ Πάρκας κατ' 5 αὐτοὺς τὰς μηδενοὺς φειδομένας Μοίρας.]

46. [ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Ἄρρητις καὶ τὰ ἐκείθεν Θηρία ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐκόμιζον καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμιον ἐφόνοον, ὡς μηδὲ τὰ ἐκ τῆς χίρας ἐκείνης Θηρία ἀδούλωτα μέντη.]

47. [ὅτι τὴν ἰσταμένην ἐν τῷ Βυζαντίῳ πτήλῃν τῆς Τύχης 10 Πομπήϊος ὁ μέγας ἔστησεν, ἐνταῦθα τὸν Μιθριδάτην συγκλείσας μετὰ τῶν Γότθων, καὶ τούτους διασκεδάσας τὸ Βυζάντιον εἴλε. καὶ μαρτυρεῖ τὸ ἐπὶ τῆς σπέρας τοῦ πλοῦτος ἐπιγραμμια Λατίνοις γράμμασιν, ὃ δηλοῖ τάδε· “τῇ Τύχῃ τῇ ἐπινασώστικῃ διὰ τοὺς νικηθέντας Γότθους.” ὃ δὲ τόπος ὕστερον καπηλεῖον ἐγένετο.] 15

p. 53

48. [ὅτι Πορφύριός φησι “τοὺς φαινομένους οὐρανίους θεοὺς τῇ θύσῃ δεξιῶδμενοι, καὶ διὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῖς ἀπαθανατίζοντες τὰς τιμὰς, καὶ πῦρ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐφύλαττον αὐτοῖς ἀθάτατον ὡς ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιότατον.”]

49. [ὅτι Πλάτων φησι τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν 20 Πενίαν προσαιτοῦσαν ἔλθεῖν, καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθυσθέντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεῦσαι, καὶ οὕτω κνηθῆναι τὸν Ἐρίστα.]

1 παραφωρηθεῖς Hasius
20 Plato Conviv. p. 203.
erat ἀνελεθῖς.

αὐτοὺς Roethertus: vulgo αὐτόν
21 ἐλεθῖς Roethertus pro eo quod

quandoquidem, ut ex nomine apparet, deorum inferorum feris erat concessus, neque fas erat parem iis ac caelestibus honorem tribui.

45. Apud Italos dualis numerus nefastus habetur; secundum autem enim, tanquam faustum, patrio sermone dicunt ex euphemismo ut Eumenides et Adrasteam, et Parcas ipsorum lingua nemini parentes Moeras.

46. Romani devictis Afris bestias quoque illinc Romam transportabant atque in arena interficiebant, ut ne bestiae quidem, quae ex illa regione venissent, liberae manserint.

47. Columnnam Fortunae Byzantii stantem Pompeius Magnus posuit, postquam ibi Mithridatem circumvenit cum Gothis, quibus dissipatis Byzantium cepit. et testatur hoc inscriptio in basi columnae Latinis literis insculpta, qua significantur haec “Fortunae salvatrici ob devictos Gothos.” caupona autem locus postea evasit.

48. Porphyrius ait “praesentes deos caelestes hoc sacrificio colentes, et per ignem iis immortales reddentes honores, etiam in templis iis ignem servabant aeternum, utpote qui iis est longe simillimus.”

49. Plato refert Veneris nataliciis Inopiam mendicantem ascendisse et Poro (i. e. affluentiae deo) nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem.

50. [ἔτι σχημάτων ὁ κύκλος τελειότατος. ὅθεν Αἰγύπτιοι τὸν κόσμον γράφοντες περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράττουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὄφιν ἱερακόμορφον, οἷοναι συνεκτικὸν ἀγαθὸν δαίμονα. καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα ὡς τὸ παρ' 5 ἡμῶν Θ.]

51. [ἔτι ὁ τῆς οὐδοῦδος ἀριθμὸς θῆλυς καὶ ὑπεριος καὶ ἀτελής. ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Νικομάχῳ ἡλιτόμηρος καλεῖται· ὁ γὰρ ὀκτάμηρος χρόνος πρὸς οὐδένα τῶν ἀρμονικῶν ἔχων φαίνεται λόγον. ὅθεν οὐδὲν τελεσφορεῖται τὰ ὀκταμηνιαῖα· μέσος γὰρ ὢν τῶν τελεσ-
10 φόρων ἀριθμῶν αὐτὸς ἀτελής εὑρίσκειται. πάσης γὰρ ὑλικῆς δυνάμειως μετέχων τὰς περὶ τὴν ὕλην εἴληχε δυνάμεις.]

52. [ἔτι τοὺς κεραυνούς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται. τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἔξαφθεις, p. 54 τὸ ἔξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοῦζου φέρεται. καὶ 15 ἐὰν μὲν ὑγρότερα τεγγάνῃ τὰ νέφη, ἅμα τῇ καταφορᾷ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυρῖδες ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κεραυνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὕξος καὶ μινὸς καὶ δάκτυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραυδὸς καὶ καπνώδης ψολόεις· καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι κερύμενος οἴχεται διὰ τάχους, ὡς
20 μηδὲ ἐπιγλῆξαι τι τῶν ἀραιότερων, ὁ δὲ βραδυτέρος ἱκανὸς μὲν ἐπιγρῶσαι ὡς ἀπ' αἰθάλου, καὶ καῦσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑίνης μενόντων ἀβλαβῶν, ὧν

7 Nicomach. Theologum. arithm. 8 p. 55 Ast.

50. Figurarum perfectissima orbis est; unde Aegyptii mundum pingentes orbem aërium et rutilum insculpunt mediumque extensum serpentem accipitris formam repraesentantem, tanquam bonum daemonem (s. deum) continentem; et est universa figura similis nostro (i. e. Graeco) Θ.

51. Octonarius numerus femineus et infinitus atque imperfectus est; unde etiam apud Nicomachum ante iustos menses natus vocatur. octo enim mensium tempus ad nullum harmonicorum (s. consentientium) numerorum habere aliquam videtur rationem. unde non ad maturitatem perducuntur octo mensium partus: medius enim cum sit eorum numerorum qui finem afferendi vim habent, ipse imperfectus reperitur. omnis enim materialis potestatis cum particeps sit, materiales sortitus est vires.

52. Fulmina existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae accensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si humidiores nubes sunt, in ipso casu extinguuntur, sin vero magis terrena, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum igneumque, candidum vocatur, alterum, lentum et fumosum, flammum; et alterum propter raritatem iam priusquam incendatur cum celebritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et incendere quaedam eorum quae ipsi subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino

Ioannes Lydus.

καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι τὰ ἱστία τῶν νηῶν διὰ τοὺς κεραυνούς. τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελίμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάρθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός, ὥσπερ ἀποπιτηθέντα διαμένειν πέφυκε.] 5

53. βροντὴ γίνεται εἰληθέντος πνεύματος ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτιωτέρῳ καὶ ἕξωσθέντος βιαίως δι' αὐτοῦ, ὅθεν ῥήγνται τὰ συνεχῆ πιλίματα τοῦ νέφους, καὶ βρόμον ἤχον ἤχον καὶ πάτυγον μέγαν ἀπεργάζονται, ἕπερ βροντὴ λέγεται, ὥσπερ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαυνόμενον. κατὰ δὲ τὴν τοῦ νέφους ἕκρηξιν 10 πυρωθὲν τὸ πνεῦμα λάμπαν ἀστραπὴ λέγεται.

Δ.

Ἰ Α Ν Ο Τ Α Ρ Ι Ο Σ.

p. 55 1. Ἀποχρώντως ἡμῖν εἴρηται ἀρχὴν ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τοῦ βασιλέως Νουμῆ ὀρισθῆναι. ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ, τίς τε ἄρα ἐστὶ καὶ τίς ἢ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. ὁ Λαβεὼν οὖν φησὶν αὐτὸν κα- 15
λεῖσθαι Ἰανὸν κοσίβιον, τουτέστι βουλαῖον, Ἰανὸν κήνουλον οἶον

atque hyaena manentibus illaesis, quorum etiam pellibus induci vela navium propter fulmina. ideoque fulmine ictorum corpora insepulta relinquerebantur a veteribus, utpote quae non inererent incorrupta: cum enim humor qui in iis est ab igne abripiatur, velut extosta permanere solent.

53. Tonitru fit, cum spiritus in nube densa atque humidiore volatus et vehementer per eam explosus est, quo dirumpuntur cohaerentes inter se nubis partes constipatae, et fremitum sive sonitum magnumque strepitum edunt, quod tonitru dicitur, tanquam spiritus, qui in aqua vehementer agitur. in eruptione autem nubis incensus spiritus si fulsit, fulgur nuncupatur.

IV.

DE MENSIBUS SPECIATIM.

IANUARIUS.

1. Satis a nobis dictum est initium anni sacerdotalis Ianuarium mensem Romanis a Numa rege constitutum esse: dicendum igitur de Iano, nempe et quis sit et quae de eo fuerit veteribus opinio. Labeo igitur cum ait vocari Ianum consivium, id est consiliarium; Ianum cenulum,

ἐδωχιαστικόν, πατρικιον ὡσεὶ αὐτόχθονα, κλουσίβιον ἀντὶ τοῦ ὀδίαϊον, Ἰουνώνιον, τουτέστιν ἄεριον, κυρῖνον ὡσανεὶ πρόμαχον, πατούλκιον καὶ κλούσιον οἰονεὶ θυρεόν, κουριάτιον οἰονεὶ ἔφορον εὐγενῶν· Κουριάτιοι γὰρ καὶ Ὀράτιοι ὀνόματα εὐπατριδῶν εἰσι. 5 καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, νῦν μὲν κλείς τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν, νῦν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας τῇ δὲ ἐτέρᾳ ἐξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὡσπερ τὸν ἐνιαυτὸν· ἐνθεν καὶ τετράμορφον, ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτον p. 56 αὐτοῦ ἄγαλμα ἐν τῷ φέρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σε- 10 σωσμένον. ἄλλος δὲ Αἰωνιάριον αὐτὸν ἐρμηνεύσαι βιάζεται, ὡσεὶ τοῦ αἰῶνος πατέρα, ἣ ὅτι ἔννον τὸν ἐνιαυτὸν Ἕλληνες εἶπον, ὡς Καλλιμαχος ἐν πρώτῳ Αἰτιῶν

“τετράμενον Δαμιάσον παῖδα Τελεστορίδην,”

ἣ ἀπὸ τῆς ἰᾶς, ἀντὶ τοῦ τῆς μιᾶς, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. ὅθεν 15 ὁ Μεσουλᾶς τοῦτον εἶναι τὸν αἰῶνα νομίζει· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς πέμπτης τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴν αἰῶνος ἐπετέλουν οἱ πάλοι.

2. Λυοκαίδεχα πρυτάνεις πρὸς τοῦ Νομᾶ τοὺς καλουμένους Σαλλίους ὀρισθῆναι φασιν, ὑμνοῦντας τὸν Ἰανὸν κατὰ τὸν τῶν Ἰταλικῶν μηνῶν ἀριθμόν. ὁ δὲ Βάρρων ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδε- 20 κῆτῃ τῶν θείων πραγμάτων φησὶν αὐτὸν παρὰ Θεοῖσκόις οὐρανὸν p. 57 λέγεσθαι καὶ ἔφορον πάσης πράξεως, καὶ Ποπάνωνα διὰ τὸ ἐν ταῖς καλάνδαῖς ἀναφέρεσθαι πόπανα. Φωντήϊος δὲ ἐν τῷ περι

βιάζεται
10 βούλεται V.

22 φροντήϊος libri.

velut epularem; Patricium, tanquam indigenum; Clusivium, pro viatorum; Innonium, id est aëreum; Quirinum, velut propugnatorem; Patulcium et Clusium, tanquam ianitorem; Curiatium, tanquam praesidem nobilium; Curiatii enim et Horatii nomina patriciorum sunt. et alii eum bifrontem ex fabula fingunt, modo claves dextra ferentem, tanquam ianitorem, modo trecentos calculos dextra, altera autem sexaginta quinque dinumerantem, velut annum. inde etiam quadriformem (i. e. quattuor faciebus praeditum) fingunt, a quattuor solis conversionibus; et eiusmodi eius signum in foro Nervae etiam nunc dicitur exstare. alius autem quidam Aeoniarium eum violenter interpretari conatur, tanquam aconis (i. e. aevi) patrem, vel quod ἔννον Graeci dicebant annum, ut Callimachus libro primo Causarum “τετράμενον (i. e. quadrimum) Damasi filium Telestoriden.” vel ab ἰα (pro, una, iuxta Pythagoreos); unde Messala eum esse aeonem (i. e. aevum) arbitratur: etenim quinto huius mensis die ferias Aeonis celebrabant veteres.

2. Duodecim prytanes (s. administratores), qui Salii vocabantur, a Numa constitutos dicunt, canentes Ianum secundum Italicorum mensium numerum. Varro autem quarto decimo Rerum divinarum eum apud Tuscos caelum dici auctor est et praesidem omnis actionis, et Popanonem, quod Kalendis offerantur popana. Fronteius autem in libro De signis

ἀγαλμάτων ἔφορον αὐτὸν οἶεται τοῦ παντὸς χρόνου τεγγάνειν, καὶ ταύτῃ δωδεκάβωμον εἶναι τὸν αὐτοῦ κῶδὸν κατὰ τὸν τῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Γάιος Βάσσοσ ἐν τῷ περὶ Θεῶν δαίμονα αὐτὸν εἶναι νομίζει τεταγμένον ἐπὶ τοῦ ἀέρος, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐχὰς ἀναφέρεσθαι τοῖς κρείττοσι· ταύτῃ δέμορφος εἶναι 5 λέγεται ἕκ τε τῆς πρὸς ἡμᾶς ἕκ τε τῆς πρὸς Θεοῦ ὄψεως. ὁ γε μὴν Λουτάτιος ἥλιον, παρὰ τὸ ἐφ' ἑκατέρας πύλης ἄρχειν, ἀνατολῆς ἴσως καὶ δύσεως. φασὶ δὲ τὸν αὐτὸν καὶ ἔφορον τῶν ἐπὶ πόλεμον ὁρμώντων τεγγάνειν, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως ἀποπέμπειν διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ἀνακαλεῖσθαι τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Πιραι- 10 τέξτατος ὁ ἱεροφάντης, ὁ Σιωπάτριω τε τῷ τελεστήῃ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ αὐτοκράτορι συλλαβῶν ἐπὶ τῷ πολισμῷ τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως, δύναμιν αὐτὸν εἶναι τινα βούλεται ἐφ' ἑκατέρας ἄρκτου τεταγμένην, καὶ τὰς θειοτέρας ψυχὰς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν χορὸν ἀποπέμπειν. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαῖον ἱεροφάνται, ἄλλοσ 15 δὲ φησὶ τὸν Ἰανὸν ἤρωα γενέσθαι, καὶ πρῶτον κατασκευάσαι τεμένη καὶ τιμὰς τοῖς Θεοῖς ἐπιτελέσαι, καὶ διὰ τοῦτο μνήμην αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς γενέσθαι. ὁ γε μὴν Δημόφιλοσ πρῶτον αὐτὸν βούλεται οἴκουσ καὶ πυλεῶνασ κατασκευάσαι, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰανούασ (Θύρασ) Ἰανουάριον ὀνομασθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἀδεληγὴν 20 τοῦνομα Καμασίην. Ὁβίδιοσ ὁ Ῥωμαῖοσ Ἰανὸν ἀλληγορεῖ τὸ χάοσ εἶναι.

p. 58

3. Ἡ δὲ πρώτη τῶν καλανδῶν ἑορτὴ Ῥωμαίοις σιβυσμια-

4 αὐτοῦ P: apud S αὐτὸν 13 ἐφ' om P. 16 καὶ τὸν πρῶτον apud S.

praesidem eum universi temporis esse arbitratur, ideoque duodecim aras habere eius templum secundum mensium numerum. Gaius Bassus autem in libro De diis daemonem (s. deum) eum esse putat constitutum in aëre, perque eum hominum preces perferri ad superos; quocirca bififormis esse dicitur a facie et ad nos et ad deos conversa. Lutatius vero solem, inde quod in utraque porta imperet, orientis pariter atque occidentis. dicunt autem eundem praesidem esse eorum qui in bellum profisciscuntur, et altera facie dimittere altera revocare exercitum. Praetextatus autem pontifex, qui cum Sopatro consecratore et Constantino imperatore particeps fuit condendae fortunatae huius urbis, potestatem quandam eum esse vult in utraque Ursa collocatam, et diviniorens animos in coetum lunarem ducere. et haec quidem Romanorum pontifices. alius autem Ianum huius fuisse dicit, et primum confecisse lucos atque honores diis obtulisse, ob idque mentionem eius in sacris fieri solitam. Demophilus vero primum eum vult domos ac vestibula confecisse et a ianua appellatum Ianuarium esse, habere autem etiam sororem, cui nomen Camasene. Ovidius Romanus Ianum allegorice Chaos esse dicit.

3. Primae Calendarum feriae Romanis longe sanctissimae erant. et

τάτη. καὶ ὁ ὕπατος ἔπιπυ λευκῷ ἐποχοόμενος καὶ αὐτὸς λευχεμίω, ἡγούμενος πομπῆς, ἀνέτρεχεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ· τὸν δὲ τοιοῦτον τρόπον τῆς πομπῆς πατρίως ὀβριάτωνα ἐκάλουν ἐκ τῆς τῶν προσβύτων θυσίας. καὶ τὸν μὲν ἵππον προσέφερεν ὁ ὕπατος τῷ Διὶ (καὶ 5 γὰρ ἦλιος αὐτὸς κατὰ Φερεκύδην), εἰς ἐκεῖθεν τὴν ὕπατον ἀναλαβὼν στολὴν προήρχετο. τοῦτο δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Διός, ὡσεὶ καταγωνισθέντων ἐκείνῳ τῶν Γιγάντων, ἀντὶ τοῦ νικηθέντος τοῦ χειμῆτος ἐπὶ τοῦ ἡλίου. οἱ δὲ μυθικοὶ Βριάρεω τὸν χειμῶνα καλοῦσι, πολὺχειρά τινα διὰ τὸ πολυχειδῶς τὸ ὑγρὸν ἐκχεῖσθαι κατ' 10 αὐτόν. καὶ τῶν μὲν μάχεται ὁ Βριάρεως τῷ Διὶ, οἰοῖναι τῷ ἡλίῳ, καὶ σίμμιχος αὐτῆς αὐτῷ γίνεται διὰ τὸ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν σύμμιχον εἶναι τῇ θεομῆ.

4. ἡλίου τοίτων ἐπεκτείνοντος τὴν ἡμέραν πρόεισιν ὁ ὕπατος, καὶ ἡ μὲν ἡμέρα ἑορτῆς καὶ ἐκχειρίας, οἰονοῦ δὲ χάριν οἱ 15 ἄρχοντες ἐπὶ τῶν βημάτων ἐγίνοντο, καὶ πάντα τὰ στρατεύματα σὺν τοῖς ἐπισήμοις συνήχετο. καὶ τάλαι μὲν ἰσχύδης ἀλλήλοισ ἐπεδίδοσαν, ἀπὸ γλυκείας τροφῆς σῆθεν ἀπιρρόμοιοι. φύλλα δὲ p. 59 δάφνης ἐδίδοσαν, ἄπερ ἐκάλουν στρήνα, εἰς τιμὴν δαίμονός τινος οὕτω προσαγορευομένης, ἣτις ἔφορός ἐστι τῶν νικῶν. τὸ δὲ 20 στρήνα καθ' Ἑλλήνας τὸν εὐαρχισμὸν τὸν ἐπὶ ἐντρεχειίας στρατιωτικῆς σημαίνει· οὐ γὰρ ὡς τὸ πλῆθος ἀπάγεται παιγνίου καὶ ὁμστώσης χάριν. ὁ δὲ Ἑλπιδιανὸς ἐν τῷ περὶ ἑορτῶν στρήναν τὴν

2 ἡγούμενης V. 12 τῆς θεομῆς V. 13 τὰς ἡμέρας P.
17 ἐπεδίδοσαν ἀλλήλοισ P. 18 στρήνας Roetherus 20 εὐαρχισμὸν Roetherus: apud S εὐόρχησμών.

consul equo albo vectus et ipse albis vestimentis indutus, ducens pompam ascendebat in Capitolium (eiusmodi autem pompam patrio sermone ovationem vocabant, ab ovium immolatione); et equum offerbat consul Iovi (etenim sol ille est, ut docet Pherecydes); tum, sumpta toga consulari inde progrediebatur. hoc autem in honorem Iovis fiebat, utpote devictis ab illo Gigantibus, pro devicta hieme a sole. mythici autem hiemem vocant Briareum, multis manibus praeditum quendam, ideo quod materia humida in multas partes fissa effunditur ista tempestate. et nunc quidem pugnat Briareus contra Iovem, velut contra solem, et socius ei rursus fit pugnae, propterea quod humida materia socia est calidae.

4. Sole igitur extendente diem munus suum auspicatur consul, et dies festus est ac ferivatus. auspicii autem causa magistratus in tribunibus erant et omnes exercitus cum signis cogebantur. atque antiquitus quidem caricis inter se donabant, a dulci videlicet victu incipientes. et folia laurea dabant, quas dicebant strenas, in honorem deae cuiusdam quae ita vocatur, quae praeses est victoriarum. strena autem Graece εὐαρχισμὸν (i. e. strennitatem) in solertia militari significat: non enim, ut vulgus opinatur, tribuitur ludibrii et levitatis gratia. Elpidianus autem

ὄγλειαν τῇ Σαβίνων φωνῇ λέγεσθαι φησι, δι' ἣν φύλλα δάφνης ἐπεδίδοτο. ὑγιαστικὸν δὲ τὸ φυτόν· οὐδὲ γὰρ ἱερὰ νόσος ἢ δαίμων βαρὺς ἐνοχλήσει τῷ τόπῳ ἐν ᾧ δάφνη ἐστίν, ὥσπερ οὐδὲ κερυννὸς ὅπου συκῆ, ὅτι σκεδαστὴ φαρμάκων ἐστίν. ταύτῃ οἱ δι' ὀνείρων θείας τυχεῖν ἐπιφανείας ὀρεγόμενοι ἰσχάδων καὶ μόνων μεταλαμβάνουσιν.

5. Ὅτι δὲ φύλλα δάφνης σὺν καὶ ταῖς ἰσχάσιν ἐπεδίδοτο, φανερὸν ἐκ τοῦ μέγρι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἀγγείοις τῶν ἰσχάδων καὶ φύλλα δάφνης ἐκ συνηθείας ἐμβάλλεσθαι. διέμεινε δὲ ὁμοῦς τὸ ἔθος, ἐκ μόνης εὐπορίας ἐναλλαγέν· ἀντὶ μὲν γὰρ ἰσχάδων ἐπι-
 p. 60 δόουσι πόπανα, ἀντὶ δὲ τῶν φύλλων χρυσίον. πλακοῦντας δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐκ μέλιτος πόπανα καλοῦσι διὰ τὸ ἐν Πλακεντία τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας πρῶτον ἐξ Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον ἐκ Σαμίων, τὴν τοιαύτην ἔδωδὴν παρελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως λέγεσθαι ὡς Ταραντῖνα ἀπὸ Τύραντος καὶ Κανουβικὰ ἀπὸ Κανούβου καὶ Κοπτὰ ἀπὸ 15 Κοπτοῦ. Σάμιος δὲ τις πρῶτος μέλιτι φηράσας ἄρτον κατεσκεύασε, δι' ὧν καὶ τὴν λεγομένην σήσαμον ἐξεῦρεν ἐν τῇ Σάμῳ· ὅθεν καὶ συγγενὲς προσηγορία τῇ τοῦ καρποῦ τὸ χωρίον.

6. ἔδελοντο δὲ ἐπὶ τῆς Ῥώμης οἱ αὐτοκράτορες φιλήματι τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τιμὴν ἐλευθερίας, ἀπελαθέντων τῶν τυράντων διὰ Βρούτου τοῦ Ῥωμαίων ὑπάτου.

1 γλώσση P. 4 σκεδαστικὴ? 7 nonne καὶ σὺν? 10 ἐπι-
 δίδωσι libri: corr Roetherus 11 πλακέντας? 17 δι' ὧν]
 διὸ P. σίσαμον libri 18 συγγενὴς προσηγορία τούτου καρ-
 ποῦ libri: corr Hasius.

in libro De feriis strenam sanitatem Sabinorum lingua dici auctor est, propter quam folia laurea donabantur: sanitatis autem efficiens est haec arbor. neque enim morbus sacer nec daemon molestus infestabit cum locum ubi laurus erit, ut nec fulmen ubi ficus, quoniam venena depellendi vim habet. quare ii qui per somnia divini compotes fieri visus student, solas caricas sumunt.

5. Folia autem laurea una cum caricis dono dari solita fuisse inde apparet, quod adhuc in caricarum vasa etiam folia laurea ex consuetudine iniiciuntur. attamen permansit mos ex sola opulentia mutatus: pro caricis enim donant placentas, pro foliis autem aurum. placentas autem Romani popana ex melle confecta vocant, propterea quod Placentiam, urbem Italiae, primum ex Graecis vel potius Samiis eiusmodi cibus perlatum est, et hanc ob rem ita dicebantur ut placentae Tarentinae a Tarento et Canubicae a Canubo et Copticae a Copto. Samius autem quidam primus melle admixto panem confecit, — et sesamum quod dicitur invenit in Samo; unde etiam cognata fructus nomini regio.

6. Excipiebantur autem Romae ab imperatoribus osculo magistratus, in honorem libertatis, eiectis tyrannis per Brutum Romanorum consulem.

7. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Τραϊανὸς τῇ πάντων τύχῃ καθιέρωσε ναόν, θεοπίσας κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον μηδένα παρὰ τὸν θύσαντα γένεσθαι τῆς θυσίας.

εἰμαρμένη, οἰονεὶ εἰρομένη, διὰ τὸ χρόνον δεῖσθαι καὶ διω-
5 στάσεως, ἵνα ὁ εἰρμὸς τῶν ὑποκειμένων σώζεται.

Θεοῦ γὰρ οὐδεὶς ἐκτὸς εὐτυχεῖ βροτός.

φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!

οἱ μὲν γὰρ εὖ πρᾶσσοσι, τοῖς δὲ συμφοραῖ

— πάρεισιν εὐσεβοῦσι πρὸς Θεοῦ.

10 οἱ Ῥωμαῖοι μηδὲν ἕτερον παρὰ τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν εἶναι p. 61

ρομίζοντες αὐτὴν καὶ μόνην τῶν πάντων ἡγεῖσθαι νενομίκασαν, φοροῦναν αὐτὴν ἀπὸ τῆς φορᾶς ἐμπερῶς ὀνομάσαντες. οἱ μὲν

οὖν πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες καὶ Θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττους ἐπὶ τῶν ἀϋλῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων ἐλπίδας συλεύοντες κατα-

15 φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. εἰ μὲν γὰρ τύχῃ ἔστιν, οὐδὲν δεῖ Θεοῦ·

εἰ δὲ Θεὸς σθένει, οὐδὲν ἢ τύχῃ εἰκαῖον γάρ τι καὶ ἀνοῦσιον τὸ τῆς τύχης ὄνομα. τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματι κλίμακι πέφυκεν

ἕξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν φορὴν· ἐν μὲν γάρ, ὡς ἔφη τις, ἡμέρᾳ τὸν μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὸν δ' ἤρ' ἄνω, μηδε-

20 γὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκός μένειν τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοδαίς

μεταβάλλοντος τροπαῖς. ἢ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἕξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται

4 τὸ χρόνον P, τὸ τοῦ χρόνον V. 6 ἐκτὸς οὐδεὶς libri βρο-
τῶν P. 12 οἱ μὲν οὖν S: εἰ μὲν οἱ V. an οἱ μὲν εὖ? 15 ἔστιν
om P. 20 τῶν add P.

7. Hoc die Traianus communi Fortunae sacravit templum, postea-
quam sanxit sacra lege, ne quis praeter eum qui sacrificasset gustaret
victimam.

Εἰμαρμένη (i. e. necessitas) velut εἰρομένη, propterea quod tempore
opus est ac distantia, ut ὁ εἰρμὸς (i. e. nexus) substantiarum servetur.
extra deum enim nemo mortalium beatus est. eheu mortalium quam iniquae
res sunt! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata — contingunt, quamvis
piis, a deo. Romani nihil aliud quam eam quae in hominibus est felicitatem
esse putantes, eam solam in rerum universitate dominari censuerunt, For-
tuna illa a ferendo, nomine consentaneo, appellata. ad virtutem igitur qui
conversi et dei memores sunt melioresque in rebus materiae ac corporis
expertibus et beatis vota agitant, ii parvi faciunt ea quae hic sunt (i. e.
terrestria) bona. si enim Fortuna est, nihil opus est deo, si autem deus
potest aliquid, nihil est Fortuna: temerarium enim quid et vanum Fortu-
nae nomen est. res humanae gradatim solent exaequari propter inaequa-
lem ipsarum motum: uno enim, ut dixit quidam, die alium adripuit deor-
sum, alium autem sustulit sursum, cum nihil eorum quae ad nos pertinet
in eodem statu manere soleat, sed variis modis convertatur. an non priu-

δὲ ἐξ ἀρχόντων, πένητες δὲ ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρή-
ματοι, καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμέλημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδό-
ξων γίνονται; χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου παρὰ τὸ μέτρον ἐφιέμενοι·
πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας ὑπερέτης ἐστὶ, φησὶν
ὁ ῥήτωρ. καὶ οἶμαι τούτοις προσσχόντα τὸν Πλάτωνα φάναι μη-
5 δένα γίνεσθαι μεγίστου πλοῦτου κύριον, εἰ μὴ τὸν προεἰρημιωμένον
τὴν ψυχὴν.

8. τῇ πρώτῃ τοίνυν, ὡς ἔφημεν, τῶν καλανδῶν ἐθέσιζον
p. 62 οἱ ἱερεῖς κατὰ τοὺς Σιβυλλεῖους χρησμούς, ὑπὲρ ὀγειίας χρῆναι
πάντας ἀπὸ πρωτῆ πρὸ πάσης ἐτέρας τροφῆς ἀπογεύεσθαι ἀκράτου 10
οἴνου εἰς ἀποτρόπαιον ποδαλγίας. ἰστέον δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
καλανδῶν τὸν ἥλιον ἐφ' ὕψους γίνεσθαι, τὸν δὲ στέφανον δέσσειν
ἄρθρου.

9. τῇ δὲ ἐξῆς, ἥτις ἐστὶ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Ἰανουαρίων,
ἐσχόλαζον διὰ τὰ ἱερά [διὰ] τὰ ἵπποδρόμια. οἱ δὲ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν 15
ἵπποδρομίαν προόδου, συμπαρόντων αὐτοῖς τῶν ἀρχιερέων, ἐνή-
γιζον τοῖς δαίμοσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγνιῶν τὰ παρ' αὐτοῖς κυλούμενα
μυλιαρίσια τῷ πλήθει ἐπέδιδον εἰς τιμὴν Σκιπίωνος· πρώτος
γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος δι' ἔνδειαν χρυ-
σίου τοῖς στρατιώταις τὰ μυλιαρίσια κατασκευάσας ἐπέδεδωκεν, 20
Ἄννιβον τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον. καὶ μυλιαρίσια ἀπὸ τῆς μυλι-
τίας οἰοῦναι τῆς στρατιᾶς ὀνομάσθησαν. ὁ δὲ Λαοδῶνιος ἐν τῷ

4 κακίας μᾶλλον P, sicut legitur apud Isocratem. 9 Σιβυλλεῖους
vulgo 17 δαίμοσιν Roetherus, ubi libri δόγμασιν.

cipes ex privatis, privati ex principibus, pauperes ex ditibus atque ex
pauperibus opulenti, et celebres ex neglectis, clarissimi autem ex obscuris
evadunt? peiores evadunt qui divitias immodice appetunt: divitiae
enim pravitate magis quam probitate ministratae sunt, ut ait orator; et
opinor his animadversis Platonem dixisse neminem fieri maximarum divi-
tiarum dominum, nisi qui antea damnum cepisset animo.

8. Primo igitur, ut diximus, Kalendarum die edicebant sacerdotes
ex Sibyllinis oraculis, pro sanitate oportere omnes a primo mane ante
omnem ceterum victum gustare merum (vinum) ad averruncandam poda-
gram. sciendum autem Kalendarum die solem in summo statu esse, et
Coronam occidere inane.

9. Die postero, qui est a. 4 Nonas Iannuarias, ferias agebant pro-
pter Equiriorum solennia. illi autem antequam ad certamen equestre pro-
dissent, praesentibus una pontificibus, sacra faciebant Manibus, in viis
autem miliarisia, quae apud ipsos dicebantur, plebi largiebantur, in hono-
rem Scipionis: primus enim ille Clymptiade centesima nona ob auri ino-
piam militibus miliarisia ab ipso confecta attribuit, Hannibale rebus im-
minente. et miliarisia a militia dicta sunt: Dardanius autem in libro De

περὶ σταθμῶν χιλίων ὀβολῶν λέγει πάσαι γενέσθαι τὸ μιλιαρίσιον, καὶ ἀπὸ τῆς γιλιῦδος τῶν ὀβολῶν οὕτως ὀνομασθῆναι.

10. Μετ' αὐτὴν βοτὰ πούβλικα ὥσανεὶ δημόσια εἶχαλ. καὶ ἀδεῖς τὸ πλῆθος ἀπέσκωπτεν εἰς τοὺς ἄρχοντας οὐ ῥήμασιν 5 ἀλλὰ καὶ σχήμασιν ἐπὶ τὸ γελοιῶδες ἔχουσι. τοῦτο δὲ ἔπραττον εἰς τιμὴν ἑλευθερίας, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνεδίδουσαν ὥσανεὶ νόμῳ τῇ συν- ηθείᾳ παραχωροῦντες. καὶ ἀνέφερον τὴν οἰωνοσκοπίαν οἱ ὑπατοὶ p. 63 τοῖς αὐτοκράτορσι, δι' ἧς ἐγινώσκετο ποταπὸς ἄρα ἔσται ὁ ἐνιαυ- τός. εἰ μὲν γὰρ συνέβη ἡμέρα ἡλίου συνδραμεῖν τὴν ἑορτὴν τῶν 10 καλανθῶν, πολέμους καὶ ἀρχόντων διαφθορὰς καὶ τῶν ὑπηκόων δι' αὐτοὺς διγονοίας ἀνέμενον, τοὺς δὲ ξηροὺς κυρτοὺς ἀφθόνοους καὶ φήμιας παραδόξους· εἰ δὲ σελήνης, τοιαῦτα μὲν οὐκέτι, φθο- ρὰν δὲ βρεφῶν καὶ σπάνην τῶν ἐπιτηδίων ἔαρ τε ψυχρόν, τὰ δ' ἀκρόδρα δαψιλῶς ἐπιδώσειν· εἰ δ' Ἄρεος, ἐμπρησμοὺς μὲν καὶ 15 νόσους, οἴνου δὲ καὶ ἐλαίου καὶ ὀσπρίων ἀφθονίαν, καὶ στύσιον ἐμψύλιον· ὅταν δὲ Ἐρμοῦ, φθορὰν μὲν νηπίων καὶ νόσους ἐκ ῥύσεως γαστρῶς, καὶ ταῖς μέσαις ἐν ἡλικίᾳ γυναιξὶ φθορὰν, καὶ λιμὸν ἀπενκτυῖον καθόλου. ἐν γὰρ τῇ Διὸς ἡμέρᾳ ἐμπίπτοῦσης τῆς τῶν καλανθῶν ἑορτῆς πάντα μὲν ἀγαθὰ ἐδίδοτο προσδοκῶν, 20 χιονώδη δὲ καὶ ὑετώδη τὸν καιρὸν, ὡς μηδὲ τοὺς ποταμοὺς ταῖς οἰκείαις ἀρκεσθῆναι κοίταις. ἐπὶ δὲ τῆς ἔκτης, ἧτις Ἀφροδίτης εἶται νομιλίζεται, τοῖς μὲν ἄρχουσι θόρον-βον, τοῖς δὲ καρποῖς ἐπί- δοσιν, καὶ τοῖς κοινοῖς πλείμους βαρεῖς φθορὰν τε ἀνθρώπων

8 ἔσται] εἰη P.

17 γαστρῶν P.

ponderibus mille obolis olim constituisse dicit miliarisium et a mille obo-
lorum numero ita nominatum fuisse.

10. Post eum diem vota publica. et impute plebs illudebat magi-
stratibus non dictis, verum etiam gestibus ad risum movendum specta-
tibus. hoc autem faciebant in honore libertatis, et magistratus permit-
tebant, cedentes, tanquam legi, consuetudini. et referebant de auguriis
consules ad imperatores, ex quibus cognoscebatur qualis fere annus esset
futurus. si enim contigerat ut in diem solis inciderent Kalendarum feriae,
bella et magistratum caedes et civium propter eos dissensus expectabant,
largos autem fructus aridos et rumores insperatos; si in lunae, talia
quidem non amplius, sed interitum infantum et inopiam victus verque
frigidum, fructuum autem testaceorum largum proventum; si in Martis,
incendia et morbos, vini autem et olei atque leguminum copiam et sedi-
tionem intestinam; si vero in Mercurii, interitum infantum et morbos ex
ventris fluxu, et mediae aetatis mulieribus mortem et famem execran-
dam universe. in Iovis enim diem incidentibus Kalendarum feriis omnia
fausta expectare licebat, nivosam autem et pluviam tempestatem, ut
neque fluvii suis arcerentur alveis; sexto autem, qui Veneris esse puta-
tur, magistratibus tumulum, fructibus autem incrementum et rei publi-
cae bella gravia interitumque hominum, et praecipue iuventutis, exspe-

καὶ διαφερόντως τῆς νεολαίας ἀνέμενον. κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην χειμῶνα πάντως, (καὶ γὰρ ψυχρὸς ὁ Κρόνος) εὐετηρίαν τε δοῖν, ἐπεὶ ἔξορος τῶν καρπῶν αὐτὸς εἶναι ὑπείληπται, νόσους τε καὶ κινδύνους, καὶ ἀνέμους τῷ θέρει, καὶ χαλάζης ἐπιφορὰν περὶ τὸν καρκῖνον, καὶ φήμεν τοῖς πράγμασιν ἀδόκητον οἰωνίζοντο. 5

p. 64 11. ὅτι δὲ ἐμφερῆς κατὰ τινα δύναιμι τῷ μαγνήτῃ ὁ σίδηρος, ἐδμαρῆς ἰδεῖν· ὁ γὰρ ἔξ αὐτοῦ μεταλλευθεὶς σίδηρος οὐδὲν ἦττον τὸν ἔξ ἄλλης μεταλλευθέντα σίδηρον, εἰς ὃν μετακινεῖται, μεταφέρει· πλὴν εἰ μὴ χυλῷ κρομιμύαν ἀλιφῆ, ὡς τοῖς φυσικοῖς δοκεῖ. αὐθις δὲ τραγίῳ αἵματι χριόμενος ὁ μαγνήτης τὴν ἑλκτι-10 κὴν ἀναδέχεται δύναιμι.

12. περὶ τοῦ πεπέρεως ὁ Μάξιμος φησὶ "φυτὸν ἐστὶ πρῶτον μὲν ἀνάκακθον, φτυτοργούμενον δὲ ὡς ἄμπελος ἀναδεδρὰς ἢ ὑπὸ χάρακα, φέρον δὲ τὸν καρπὸν βοτρυνώδη ὅμοιον τερεβίνθῳ, τὸ δὲ φύλλον κισσοειδές, ὑπόμακρον. φυτευόμενον δὲ τριε-15 τὲς ἄρχεται καρποφορεῖν, θνήσκει δὲ ὀκταετές. τρυγηθὲν δὲ οὐ φρυγόμενον μελαίνεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ διατίθεσθαι, ὅθεν συμβαίνει τὸ σκιδύνηκτον λευκὸν διαμένειν."

p. 65 13. Τῇ πρὸ δεκαοκτῶν κυλανδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομαχίαν ὁ Βάρων λέγει γίνεσθαι, Δημόκριτος δὲ τὸν λίβα μετὰ ὀμ-20 βρον φησὶ γίνεσθαι.

οἱ φιλόσοφοι φασὶ Διοσκόρους εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον· τελευτῶσι δὲ ἀμοιβαδὸν μυθικῶς οἰανὲ ὑπὸ

4 χαλάζη apud S. 8 ὃν Roetherus: apud S ὃ 9 εἰ μὴ — ἀλιφῆ] libri εἰκει — ἀλοιφῆ. 17 ὅθεν om P.

ctabant; septimo autem hiemem omnino (frigidus enim Saturnus) fertilitatemque quam maximam, quandoquidem praeses frugum ille esse putatur, morbosque et pericula et ventos aestate, grandinisque impetum circa Cancrum, et rumorem rebus insperatum augurabantur.

11. Simile autem vi quadam ferrum esse magneti facile est ad intelligendum: effossum enim ex eo ferrum nihilo minus ex alio lapide effossum ferrum, ad quod transmovetur, alio transfert, at vero cedit unguento ex caeparum succo confecto, ut physicis videtur: rursus autem cruore hircino si ungitur magnes, attrahendi vim recipit.

12. De pipere Maximus dicit "Arbor est primum non aculeata, quae colitur ut vitis, ad alias arbores alligata vel sub palo, et fructum fert racemosum similiter ac terebinthus; folium est hederæ simile, oblongum; si autem seritur, post triennium fructus ferre incipit, octavo autem anno moritur; decerptum autem piper non torrendo nigrum fit, sed ponendo in sole, unde fit ut illud, quod in umbra siccatum est, maneat album."

13. A. d. 18 kalendas Februarias ventorum pugnam Varro ait fieri, Democritus autem Africum cum pluvia ait exoriri.

Philosophi Dioscuros dicunt esse terrae hemisphaerium inferius atque

τοὺς ἀντίποδας ἕξ ἀμοιβῆς φερόμενοι, οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην ἄρρενα καὶ θῆλειαν ἐμύθευσαν τοὺς Διοσκόρους, τὸν μὲν αἰῶνα ὡσεὶ μονάδα, τὴν δὲ φύσιν ὡς δυνάδα καλέσαντες· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ δυνάδος ὁ πᾶς ζωογονικὸς καὶ ψυχογονικὸς ἐξεβλάστησεν 5 ἀριθμός.

ἰστέον δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς ἐρίσους δύεσθαι καὶ τροπὴν γίνεσθαι κατὰ Φίλιππον.

14. Πρὸ δεκαπέντε καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος λέγει δύεσθαι τὸν δελφίνα καὶ τροπὴν ὡς ἐπὶ πολλὰ γίνεσθαι. πρὸ 10 δεκατριῶν καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ μὲν Εὐκτῆμων τὸν καρκίον δύεσθαι, ὁ δὲ Κάλλιππος τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει (ὃν Δευκαλίωνα Ἴππαρχος καλεῖ) βήσσις καὶ χαράδραις τῶν ὑρῶν. πρὸ δεκαδύο καλανῶν Φεβρουαρίων Εὐδοξος τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει. πρὸ δεκαμῖα καλανῶν Φεβρουαρίων τὸν ἥλιον ἐν ὑδροχόῳ 15 γενέσθαι ὁ Καῖσαρ λέγει, ὁ δὲ Εὐδοξος ἀνίσχειν αὐτὸν καὶ βροχὰς σημαίνειν. τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος ἄνεμον λῖβα πνεῦσαι λέγει.

15. τὸν Δομετιανὸν δεσπότην ἐκάλουν, ἀλλ' οὐ βασιλέα, διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ.

20 16. τὴν Ἥραν ἐνιοὶ τῶν φυσικῶν τὸ ὕδωρ εἶναι ἀξιοῦσι, p. 66 τὸν δὲ Δία τὸ πῦρ, μίξει δὲ ὑγρότητος τίκτεσθαι τοὺς καρπούς. ἀλλὰ καὶ σελήνην αὐτὴν Θεολογοῦσιν οἶα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας τεταγμένην. καὶ τὸν Ἄρεα ἕξ αὐτῆς τεχθῆναι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ

2 ἐμυθεύσαντο P.

superius; moriuntur autem alternis ex fabula, velut sub antipodas per vices feruntur. Epimenides autem marem et feminam esse Dioscuros per fabulam docuit, vocato hoc aevo, tanquam monade, illa natura, velut dyade: ex monade enim ac dyade omnis animantium animarumque generationem efficiens numerus natus est.

sciendum autem hoc die Haedos occidere et conversionem fieri auctore Philippo.

14. A. d. 15 kalendas Februarias Democritus ait occidere Delphina et conversionem ut plurimum fieri. a. d. 13 kalendas Februarias Euctemon Cancrum occidere, Callippus autem Aquarium oriri ait (quem Deucalionem Hipparchus dicit) convallibus et faucibus montium. a. 12 kal. Febr. Eudoxus Aquarium oriri ait. a. 11 kal. Febr. solem in Aquario esse Caesar ait, Eudoxus autem oriri eum et pluvias significare. a. 10 autem kal. Febr. Democritus Africum ventum flare dicit.

15. Domitianum dominum vocabant (neque vero regem) propter ipsius ingenium tyrannicum.

16. Iunonem nonnulli physicorum aquam esse censent, Iovem ignem; mixtione autem humoris nasci fructus. verum etiam lunam illam esse iuxta theologiam aiunt, utpote supra humidam substantiam constitutam.

ταῖς συνθλήμεσι τῶν νεφελῶν τὸ ἄεριον καὶ δραστικὸν πῦρ. καὶ ταῦτα τὸν ὄρνιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἥρας οἱ φυσικοὶ διδάσασιν οἰοῦναι, τὸν ἄστερωπὸν ἄερα ἤτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναίων τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναίων τὸν ἄερα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἄερα, εἰς ἕνα δηλονότι θέρους τε καὶ χειμῶνα, γλαυκῶπιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἄερος ὕψιν ἔγγλαυκον εἶναι. Περσεύα δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους οἶον εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦ ἄερος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ τῆς Ἀθηνῶν οἰοῦναι τῆς προνοίας τὴν ἕρπην (ἀντὶ τῆς δεξιότητος) λαβῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολογίοις ἔθος ἐγγλύφεισθαι Γοργόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ὑγεία ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιοτήτων κατὰ τὸν σωστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσα δύναμις.

15

p. 67 18. Οὐλίπιος ἐκαλεῖτο ὁ Τραϊανὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσηγορίαν, κριτὸν δὲ αὐτὸν οἰοῦναι ἐπὶ πλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπουδῆν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βράχης, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρόπον ἐν συνουσίᾳ ἐπλων τε καὶ γυμνασία σώματος, οὐκ εὐγενοῦς 20 τιγχνῶν φαμίλιας· τριβούνος γὰρ ἦν πρότερον ἤγονν φύλαρχος. συνκαιοθανόμενος δὲ ὡς ἐρυστής ἐστιν ὁ Νερβῆς ὁ καλούμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προαστείου (καὶ γὰρ ὄμοροι μᾶλλον περὶ τὴν κτῆσιν

5 διὰ τὸ — 6 αὐτῆ om P. 7 δῆλον vulgo. 8 τὸ
vulgo om 10 ἀπό? 22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natum dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribunt, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixere, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesiis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscondit dies, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens vis.

18. Ulpus nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbani, quod ipsi erat, esse amantem (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτόγγανον), συγγράφως αὐτίκα διαιεὺς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προουσίῳ τῷ Νερβῷ προσεκύμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιῖανόν εἰς νίοθεσίαν ἔλαβεν. ἔνθου γίνεται αὐτῷ πάροδος ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ θῆκτον ὁ Νερβῦς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι 5 διεβάλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγία, παντελῶς οἰνοποσίας ἀπέχετο. τὸ Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιῖανὸς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύττου τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλῆθος τῶν θουσιῶν ὑμῶν; λέγει κέρως. πλί-
10 ρης εἰμί· ὀλοκαυτώματι κριῶν καὶ στέυρ ἄρνων καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχοσθε ὀφθῆναι μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν ἀλλήν μου οὐ προσθήσεσθε. εἰν φέρητε σεμίδαλιν, μάτιον· θυμίαμα, βδέ-
15 λυγμά μοι ἐστί. τὰς νομηγίους ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν
15 μεγάλην [κλητὴν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστειαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς p. 68
νομηγίους ὑμῶν καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγε-
νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουάου, θεῆς οὕτω προσ-
αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάου δὲ ἕφορον κωδου-
20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνίσσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττον Ha-

siaus: libri Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττον.

9 Τὶ Isaias 1 11.

10 εἰμί ὀλοκαυτωμάτων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου

καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro suburbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset violentiae, omni vini potione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramytto Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atris meis ne pergatis. si offeratis similam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mensi a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februa autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februum inferum esse

ταῖς συνθλίψεσι τῶν νεφελῶν τὸ ἀέριον καὶ δρυστικὸν πῦρ. καὶ ταῦνα τὸν ὄρνιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἥρας οἱ φυσικοὶ διδάσασιν οἰοεῖν, τὸν ἀστρωπὸν ἀέρα ἤτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναῖν τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναῖν 5 τὸν ἀέρα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἀέρα, εἰς ἕνα δηλονότι θέρου τε καὶ χειμῶνα, γλαυκῶπιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἀέρος ὕψιν ἐγγλαυκον εἶναι. Περσεία δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους ὅσον εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦ ἀέρος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ 10 τῆς Ἀθηναῖς οἰοεῖ τῆς προνοίας τὴν ἄρπην (ἀντὶ τῆς δεξιότητος) λαβῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολογίοις ἔθος ἐγγράφεσθαι Γοργόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ὑγεία ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιότητων κατὰ τὸν ὠστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσσι δύναμις. 15

p. 67 18. Οὐλπίος ἐκαλεῖτο ὁ Τραϊανὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσσηροίαν, κριεῖτον δὲ αὐτὸν οἰοεῖ ἐπλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπουδῆν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βραχύς, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρόπον ἐν συνασκήσει ὕλων τε καὶ γυμνασίᾳ σώματος, οὐκ εὐγενοῦς 20 τυχάνων φαμιλίαις· τριβοῦνος γὰρ ἦν πρότερον ἤγον φάλαρχος. συναισθανόμενος δὲ ὡς ἐραστής ἐστὶν ὁ Νερβῆς ὁ καλούμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προαστείου (καὶ γὰρ ὁμοροὶ μᾶλλον περὶ τὴν κτήσιν

5 διὰ τὸ — 6 αὐτὴν om P. 7 δῆλον vulgo. 8 τὸ vulgo om 10 ἀπό? 22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natum dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribuant, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixere, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscondit dies, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens vis.

18. Ulpus nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbani, quod ipsi erat, esse amantem (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτόγγανον), συγγράμματος αὐτίκα δωρεῆς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προουσιῷ τῷ Νερβῷ προσεκόμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιῖανὸν εἰς τίοθσιαν ἔλαβεν. ἔνθα γίνεται αὐτῷ πάροδος ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ θῆτον ὁ Νερβῆς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι 5 διεβάλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγίᾳ, παντελῶς οἰνοποσίας ἀπέχειτο. τὸ Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιῖανὸς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύττου τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλῆθος τῶν θυσῶν ὑμῶν; λέγει κέριος. πλή-
10 ρης εἰμί· ὀλοκαντώματι κριῶν καὶ στέαρ ἄρνων καὶ αἷμα ταύρων
καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἐρχησθε ὀφθῆναι μοι· τίς γὰρ
ἔξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ
προσθήσεσθε. ἐὰν φέρητε σεμίδαλι, μάταιον· θυμίαμα, βδέ-
15 λυγμά μοι ἐστί. τὰς νομητῆρας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν
15 μεγάλην [κλιτήν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστειάν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς p. 68
νομητῆρας ὑμῶν καὶ τὰς ἐορτάς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγε-
νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουάου, θεῆς οὗτω προσ-
αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάου δὲ ἔφορον καθυρ-
20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττου Ha-

sias: libri Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττου.

9 Τὶ Ἰσαίας 1 11.

10 εἰμί ὀλοκαντώματων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου

καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro subdurbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset vinolentiae, omni vini potione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramyto Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atris meis ne pergatis. si offeratis similam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mensi a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februm autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februm inferum esse

περὶ μηνῶν Φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον εἶναι τῇ Θεόσκων φωνῇ λέγει, καὶ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Λουπερκῶν ὑπὲρ ἐπιδόσεως τῶν καρπιῶν. ὁ δὲ Λαβεῶν ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβερ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται, κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικομένους ἐτίμων. ἀλλὰ μὴν 5 καὶ φεβρουῶρε τὸ καθῦραι τὰ παντιφικάλια βιβλίον καλεῖ, Φέβρον τὸν Πλούτωνα.

τὸν Φεβρουάριον μῆνα Ἦρα ἀνατεθῆναι ἀξιούσι διὰ τὸ τὴν Ἦραν παρὰ τοῖς φυσικοῖς δοκεῖν εἶναι τὸν ὑπτιον ἀέρα· ὁ δὲ καθαρισμὸς ἀντικρὺς τῷ ἀέρι ἀρμόδιος. οὐ μόνον δὲ Φεβρουάριος 10 ἀλλὰ καὶ Φεβρουάτος λέγεται, διὰ τὸ τὴν τούτου ἔφορον, καὶ Φεβρουάταν καὶ Φεβρουάλεμ, τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρεσθαι.

p. 69

21. Οἱ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν συγγράφοντες φασὶ σπέρμα τῇ μήτρᾳ καταβαλλόμενον ἐπὶ μὲν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀλλοιοῦσθαι εἰς αἷμα καὶ πρώτην διαζωγραφεῖν τὴν καρδίαν, ἥτις πρώτη μὲν 15 διαπλάττεσθαι τελευταία δὲ ἀποθνήσκειν λέγεται (εἰ γὰρ ἀρχὴ ἀριθμῶν ὁ τρεῖς, περιττὸς δὲ ἔστιν ἀριθμὸς, ἄρα καὶ ἀρχὴ γενέσεως ἐξ αὐτοῦ), ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς ὕψιν τελείαν καὶ διατύπωσιν ἀποτελεῖσθαι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου μηνὸς ἐγκινεῖσθαι νηχόμενον τῇ μήτρᾳ, ἐπὶ δὲ τοῦ 20 ἐννάτου μηνὸς παντελῶς ἀπαρτίζειν καὶ πρὸς ἔξοδον σπεύδειν. καὶ εἰ μὲν ἔστι θῆλυ, κατὰ τὸν ἐννατον, εἰ δὲ κρεῖττον, κατὰ τὸν δέκατον ἀρχόμενον, διὰ τὸ τὸν μὲν ἐννέα ἀριθμόν, θῆλυν ὄντα καὶ σελήνης οἰκείον, πρὸς τὴν ὕλην ἀναγίρεσθαι, τὸν δὲ δέκα

11 τὸ add Roetherus. 23 ἐννέα — 24 δέκα] vulgo ἐννατον — δέκατον.

Thuscorum lingua ait, et colī a Lupercis pro fructuum incremento. Laheo autem a luctu ait nominatum Februarium: feber enim apud Romanos luctus dicitur, illo autem mense mortuos (i. e. Manes) colebant. verum etiam februlare purgare libri pontificales vocant, Februum Plutonem.

Februarium mensem Iunoni consecratum putant, propterea quod Iuno physici videtur esse aër supinus (i. e. inferior): purgatio autem plane aëri convenit. non solum autem Februarius, verum etiam Februatus dicitur, propterea quod huius mensis praeses, et Februata et Februalis, sacris celebratur.

21. Naturalis historiae scriptores aiunt semen, quod in matricem (s. uterum) iniicitur, tertio die mutari in sanguinem, et primum pingere (s. effingere) cor, quod primum quidem formari, postremum autem emori dicitur (si enim principium numerorum ternarius numerus est, impar autem est numerus, etiam principium generationis ex ipso fit); quadragesimo autem in speciem perfectam ac formam perfici, et ut paucis dicam, perfectum hominem. et tertio mense moveri natantem in utero, nono autem mense omnino absolvi atque ad exitum properare. atque si feminei sexus (partus) est, nono, si autem praestantior, ineunte decimo, propterea quod nonarius numerus, qui feminicus est et Lunae proprius, ad materiam re-

παντλειον εἶναι καὶ ἄρρενα. Θῆλυ δὲ καὶ ἄρρεν γίνεταί κατὰ τὴν τοῦ Φερμοῦ ἐπικράτειαν· πλεονάζοντος μὲν τοῦ κατὰ τὸ σπέρμα Φερμοῦ, ὅτε τῆς πῆξεως τυχείας γινομένης, ἄρρενοῦται τε, καὶ καταγωνιζομένου θηλένεται, βράδιον δὲ πηγνύμενον βράδιον καὶ μορφοῦται. ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ τῶν τεσσαυράκονθ' ἡμερῶν ἐντὸς ἐκτιρωσκόμενα μεμορφωμένα προπίπτει, τὰ δὲ θήλεια καὶ μετὰ τὰς τεσσαυράκοντα συρκιῶδη τε p. 70 καὶ ἀδιατύπτωτα. μετὰ δὲ τὴν κήσιν ἐπὶ τῆς τρίτης τεχρὸν ἀποσπαργανοῦσθαι τὸ βρέφος φασίν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἰσχυρο-
 10 ποιεῖσθαι καὶ ἄφῃν ὑπομένειν, ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαυρακοστῆς προσλαμβάνειν τὸ γελαστικὸν καὶ ἄρχεσθαι ἐπιγινώσκον τὴν μητέρα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναστοιχειώσεως τοὺς ἴσους ἀριθμοὺς αὖθις ἕξ ὑποστροφῆς παραφυλάττειν τὴν φύσιν, καὶ δι' ὧν συνέστη, δι' αὐτῶν αὖθις ἀνυλίσσθαι. τελευτήσαντος γοῦν ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν τῆς
 15 τρίτης ἀλλοιοῦται παντελῶς καὶ τὴν ἐπιγνώσιν τῆς ὕψεως διαπύλλυσι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης διαρρεῖ σύμπαν, ἕτι σωζομένης αὐτῷ τῆς καρδίας· ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαυρακοστῆς καὶ αὕτη συναπύλλυται τῷ παντί. διὰ τοῦτο τρίτην ἐννυτην καὶ τεσσαυρακοστήν ἐπὶ τῶν τεθνηκότων φυλάττουσιν οἱ ἐναγλιζοντες αὐτοῖς, τῆς
 20 τέ ποτε συστάσεως τῆς τε μετ' ἐκείνην ἐπιδύσεως καὶ τὸ δὴ πέρας ἀνυλίσσεως ἐπιμνησκόμενοι.

1 ἄρρεν apud S

γωνιζόμενον.

4 καταγωνιζομένου Roetherus: apud S κατα-

6 τεσσαυρακονθημέρων vulgo.

ἐκτιρωσκόμε-

ως libri: an ἐκτιρωσκόμενα ὁμως?

11 ἐπιγινώσκειν P.

21 ἐπιμνησκόμενα apud S.

fertur, decimus autem perfectus est ac masculus. feminei autem et masculini generis fit, prout caloris maior minorve vis est: praevalente quidem eo calore qui in semine est, quippe cum coagulatio acceleretur, masculus redditur; qui ubi supprimitur, femineus fit. tardius autem quod coagulatur, tardius etiam formatur. verum autem a nobis dici (hoc indicio est), quod masculi partus etiam intra quadraginta dies, si per abortum expelluntur, formati excidunt, feminei autem etiam post quadraginta dies carni et informes. post graviditatem autem tertio die prognatum infantem fasciis exsolvi dicunt, nono autem confirmari et tactum sustinere, quadragesimo autem assumere facultatem ridendi et incipere matrem agnoscere. in dissolutione autem eosdem rursus numeros retroversus sequi naturam, et quibus constet, iisdem rursus dissolvi. tertio igitur postquam mortuus homo est die corpus omnino commutatur, et facies eius agnoscere amplius non potest; nono diffluit universum, cum ei adhuc servetur cor; quadragesimo autem hoc quoque una cum universo conficitur. propterea tertium nonum et quadragimum in mortuis sequuntur diem qui iis parentant, et pristini ortus et eum secuti incrementi et vero postremo dissolutionis memores.

22. ὁ Κάμιλλος ὤρισεν ἀποκείρειν τοὺς πώγωνας ἐπ' ἄκρου. ὡς μὴ δρᾶντεσθαι αὐτῶν τοὺς ἐναντίους, διὰ τὴν συμβᾶσαν πρότερον μάχην, ἐν ἧ εἶλκον ἀλλήλους ἐκ τε τῶν λοφίων τῶν περικεφαλαιῶν καὶ ἐξ αὐτῶν μέντοι τῶν τοῦ πώγωνος τριχῶν.

23. ἐν τῇ πρὸς τὸν δῆμον ὠρατίωνι, οἰονεὶ προσφωνήσει. 5

p. 71

24. εἰδοῖς Φεβρουαρίαι. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὥρας ἕκτης διὰ τὰς τῶν κατοικομένων χόας τὰ ἱερὰ κατησφαλίζοντο, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν σχήματι ἰδιωτῶν προήεσαν ἄχρι τῆς πρὸ ἀκτῶν καλανδῶν Μαρτίων. αἱ δὲ σώφρονες γυναικες (ματρῶνας δὲ αὐτὰς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποίνας) 10 τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὀμιλεῖν, ἀλλὰ καὶ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βυλανείοις ἕξω τοῦ πλήθους ἐνταῖς ἀφορᾶν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκα καλοῦσιν. αὐταὶ τοίνυν αἱ σώφρονες τοῖς Βρούτου δαίμοσιν ἐνήγιζον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Λουκρητία γυνὴ τις Ῥωμαία περι- 15 τῶς εὐπρεπῆς τε καὶ σώφρων λέγεται βιασθῆναι ποτε ὑπὸ Ταρκυνίου τοῦ τελευταίου τῶν ἑργῶν ἢ τοῦ αὐτοῦ παιδός. σούπερβον δὲ αὐτὸν ἢ ἰστορία καλεῖ οἰονεὶ ἀλαζόνα· πρῶτος γὰρ αὐτὸς ὄργανα ποινῶν καὶ μέταλλα ἐξεῦρεν, ὅπως δὲ μὴ μιλάττοιο τοῖς αἰκισμοῖς τῶν τιμωρουμένων, βοτάνην αὐτοῖς ἐπέδιδον ἢ γέλωτα 20 ἐνεποιεῖ παρὰ σκοπὸν τοῖς πάσχουσι· γίνεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ Σαρδοῦς τῆς νήσου ἢ τοιαύτη βοτάνη, ὅθεν καὶ Σαρδόνιον γέλωτά φασιν. ἐνθεν τὸν Ταρκύνιον σούπερβον ἀντὶ τοῦ ἀπηγῆ καὶ

17 cf. Suidas v. Σούπερβος.

22. Cam'illus instituit ut raderentur barbae summae, ne arriperent eas hostes, propter pugnam antea factam, in qua trahebant inter se ex cristis galearum et vero etiam ex ipsis barbae pilis.

23. In oratione ad populum, tanquam προσφωνήσει.

24. Idibus Februariis. ab hoc inde die, ab hora sexta, propter mortuorum libationes sacra instituebantur, et magistratus in plebeiiorum habitu prodibant usque ad a. d. 8 kalendas Martias. feminae autem honestae (matronas eas Romani vocant, Graeci οἰκοδεσποίνας) usque adeo curae habebant pudicitiam, ut neque cum feminarum multitudine versarentur, verum etiam loca quaedam a turba vacua in balneis extra multitudinem sibi secernerent, quae etiam nunc matronicia vocant. hae igitur feminae honestae Bruti manibus parentabant hanc ob causam. Lucretiae feminae cuidam Romanae eximie formosae atque honestae vis olim illata esse dicitur a Tarquinio ultimo regum aut ab eius filio. Superbum autem eum historia vocat, velut ἀλαζόνα: primus enim ille instrumenta poenarum et metalla invenit; ut autem ne molliretur contumeliis eorum qui puniebantur, herbam iis dabat, quae risum movebat invitis iis qui afficiebantur poena (nascitur autem nunc quoque in Sardinia insula eiusmodi herba, unde et Sardonium risum dicunt). inde Superbum Tarqui-

ἀμὸν ἐκάλουν· οὐδὲν δὲ ἂν τέκοι μῖσος ὡς ταῦτα. ἐκείνη τοίνυν ἡ Λουκρητία κρείττωνα τὴν σωφροσύνην τῆς βασιλικῆς ὑμιλίας p. 72 ἤγησαμένη, καὶ οὐκ αὐτῆς μόνης ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς, μεταπεψαμένη τοὺς ἑαυτῆς ἀφηγησαμένη τε τὴν, εἶγε ἄρα ἐβούλετο, λαν-
5 θάνειν δυναμένην ἁμαρτίαν, ἑαυτὴν παρόντων τῶν τῆς σωφροσύνης μαρτύρων ἀπέσφραξε. κινεῖται οὖν ὁ δῆμος πρὸς τοῦτο, καὶ τὸ μῖσος τοῦ τυράννου προσεποιεῖτο — ὅς δραζόμενος καιροῦ ἡγεῖται τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου καὶ παρωθεῖται τῆς βασιλείας τὸν Ταρκύνιον. ἐτιμήθη οὖν, ὡς ἐλέγομεν, παρὰ ταῖς Ῥωμαίων γυ-
10 ναξίν ὁ Βροῦτος μετὰ θάνατον δημοσίῳ πένθει οἷα ἐκδικος τῆς σωφροσύνης· καὶ Βρούτας ἑαυτὸς ἤξιον ὀνομάζεσθαι πρὸς τιμὴν Βρούτου.

25. βέρνακλον τὸν δημόσιον οἰκέτην οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ἐπειδὴ εἰς τρεῖς μοῖρας ὁ Ῥωμαϊκὸς δῆμος, τρίβους ἢ
15 φυλὴ παρ' αὐτοῖς ὠνομάσθη καὶ τριβούνοι οἱ δῆμαρχοι. φρον-
τις δὲ ἦν αὐτοῖς τῆς ἵπποδρομίας, ὡς ἐπιτελοῖτο προσηκόντως· καὶ διὰ τοῦτο τριβούνος ἔτι καὶ νῦν ἡγεῖται τῶν βολουπτιῶν (ἀντὶ τοῦ τῶν τέρψεων). τριῶν ἁρμάτων, καὶ οὐ τεττάρων, ἁμι-
λωμένων ἐπὶ τῆς ἵπποδρομίας, οἱ μὲν ῥουσσάτοι, οἰονεὶ ἐρυθροί,
20 οἱ δὲ ἄλβυτοι οἰονεὶ λευκοί, οἱ δὲ βίριδες οἰονεὶ ἀνθηροί· πρα-
σίνους δὲ αὐτοὺς νῦν προσυγορεύουσι. καὶ οἱ μὲν ῥουσσάτοι ἤξιον τοῦ Ἄρεος εἶναι, οἱ δὲ λευκοὶ τοῦ Διός, οἱ δὲ ἀνθηροὶ τῆς Ἀφροδίτης. ὕστερον δὲ καὶ τὸ βένετον· βενέτους δὲ αὐτοὺς p. 73

17 βουλονπάτων V.

nium, pro saevum et crudelem, vocabant. nihil autem par genuerit odium atque haec. illa igitur Lucretia honestatem regia familiaritate praestantiorum rata, nec illa sola verum etiam vita ipsa, accessit suis atque commemorato suo delicto, quod, si quidem volebat, delitescere poterat, se ipsa, praesentibus pudicitiae testibus, interfecit. itaque movetur populus hoc facto, et odium tyranni simulabat — qui arrepta occasione populo Romano se ducem praebet, et regno expellit Tarquinium. colebatur igitur, ut diximus, a Romanorum feminis Brutus post mortem publico luctu, tanquam vindex pudicitiae; et Brutus sese volebant nominari in honorem Bruti.

25. Vernaculum servum publicum Romani vocant. cum in tres partes populus Romanus distributus esset, tribus (Graecorum) φυλὴ apud eos dicta est, et tribuni δῆμαρχοι. curabant autem certamen equestre, ut rite perageretur; atque hanc ob causam tribunus etiam nunc praest voluptatibus. tribus curribus, neque quattuor, certantibus in certamine equestri, pars erant russati, pars albati, alii virides; porraceos autem nunc appellant. et russati volebant Martis esse, albi Iovis, floridi autem Veneris. postea vero venetus quoque (currus accedebat): venetos autem eos patrio sermone vocant, (quasi) ferreo colore tinctos (s. ferrugineos):

Ioannes Lydus.

ἐπιχωρίως καλοῦσι — σιδηροβάτους· τὸ γὰρ παρ' ἡμῖν λεγόμενοι καλλάϊνον χρῶμα Ῥωμαῖοι βένετον προσυγορεύουσιν. οἱ Γάλλοι τοῖνον ἰδίον τινα τόπον ἐν τῷ ἰππικῷ θεωροῦντες ἐπλήρουν· καὶ Βενέτους αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσθημάτων ὠνόμαζον, καὶ Βενετίαν τὴν χώραν, διὰ τὸ μηδένα ποτὲ κατ' ἐκείνην εὐπορήσει στολῆς. διὰ δὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐποίησαν τέσσαρας τοὺς ἀγῶνας· τὸ ἀνθηρὸν ἀντὶ πυρός, εἰς τὴν τῆς Ῥώμης τιμὴν (Φλωῶραν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον, ὡσπερ ἡμεῖς Ἄνθουσαν), δεύτερον τὸ λευκὸν διὰ τὸν ἀέρα, τρίτην τὰξιν Ἄρει, καὶ τετάρτην, ἄρτι προσληφθεῖσαν, Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι· ἐκατέρους γὰρ τὸ κτυνοῦν προστενεύηται. 10

26. καθάπερ ἐν τῇ μήτρᾳ τυγχάνον τὸ βρέφος οὐ δεῖται ἐτέρας τροφῆς, ἀλλ' ἐξ αἵματος ἐλικρινοῦς τρέφεται, οὕτως οὐδὲ τοῖς τελευτήσασιν κατὰ τὸν πρότερον, ὡς ἐλέγομεν, ἐνιαυτὸν ἐπεχούζον, ὡσπερ ἐν μήτρᾳ παρὰ τῇ φύσει λανθάνουσιν. αἱ γὰρ
 p. 74 χοαὶ παραψυχὴ τις εἰσπέφετο τοῖς εἰδώλοις τῶν τετελευτηκότων, 15
 γάλα αἷμι καὶ οἶνος καὶ σερμίδαλις καὶ κόγχος καὶ ἕτερά τινα. χοὰς δὲ αὐτὰς ὠνόμαζον ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι τοῖς τάφοις. σώζε-
 ται δὲ καὶ νῦν ἔχνος· ἐν γὰρ τοῖς ἱεροῖς ἄρτον καὶ οἶνον προσφέ-
 ρομεν.

M A P T I O Σ.

27. Οἱ μυθικοὶ φασιν, ὁ Ζεὺς συνελθὼν τῇ ἀδελφῇ 20
 Ἡρᾷ ἔτεκεν Ἄρεα, οἰονεὶ ὁ αἰθὴρ συναπτόμενος τῷ ἀέρι ἀποθλίβει

1 ἐπιχωρίως apud S.

qui enim apud nos καλλάϊνος dicitur color, eum Romani venetum appellat. Galli igitur proprium locum in certamine equestri spectantes complebant; et Venetos eos ex vestitu nominabant, et Venetiam regionem, propterea quod nemo unquam in illa copiam habet vestimenti. ob quatuor autem elementa quatuor fecerunt certamina, floridum pro igni, in honorem Romae (Floram autem eam vocabant, ut nos Ἄνθουσαν); secundum album, propter aërem; tertiam factionem Marti, et quartam, nuper additam, Saturno aut Neptuno: utrique enim caeruleus color dicitur est.

26. Quemadmodum in utero dum est infans non indiget alio nutrimento, sed ex sanguine puro nutritur, ita neque defunctis primo, ut diximus, anno inferias afferebant, quasi in utero Naturae latentibus. inferiae enim tanquam aliquid solatium afferebantur Manibus defunctorum, lac, sanguis et vinum atque similago et concha et alia quaedam. χοὰς autem eas vocabant ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι (i. e. ab insuper effundendo). exstat autem etiam nunc vestigium: in sacris enim panem et vinum sumimus.

M A R T I U Σ.

27. Mythici tradunt: Iuppiter ex concubitu cum Iunone sorore genuit Martem, velut aether cum aëre coniunctus excutit aëream ignem.

τὸ ἀέριον πῦρ. οἱ δὲ φυσικοὶ Ἄρεα μὲν οὐχ ὡς οἱ γραμματικῶν
 παῖδες ἐκ τῆς ἄρσεως καὶ ἀναιρέσεως αὐτὸν ὀνομασθήναι φασιν,
 ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀρήγειν καὶ συλλαμβάνειν τοῖς κατὰ βίαν καὶ μάχην
 συμπτώμασιν, ἢ ὡς ἀρκτικὸν καὶ μεταβολῆς αἴτιον (διδόασι δὲ
 5 αὐτῷ ἕψωμα τὸν αἰγόκερων) ἢ Ἄρεα τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μό-
 νων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι. ὁ Ἄρης χαλκοῦ καὶ σιδή-
 ρου εὐρετῆς ἐγένετο. τὴν δὲ Ἀφροδίτην οἱ φυσικοὶ ποτὲ μὲν αὐτῷ
 ποτὲ δὲ Ἑφαιστῷ συνάπτουσιν, οἶονεὶ τῇ ὑγρῇ οὐσίᾳ τὴν πυρῶδη,
 10 ἢ καὶ ἐπειδὴ κοινὸς αὐτοῖς ὁ σκορπίος, Ἄρειος μὲν τοῦ κέντρον,
 τῶν δὲ χηλῶν Ἀφροδίτης. ἀποστρέφεται δὲ ὡσπερ κατὰ τὸν
 μῦθον Ἀφροδίτῃ τὸν Ἄρην, ἐπειδὴ ὁ χειμῶν ἀκολουθεῖ τῷ τοῦ
 Ἄρειος ἰδίῳ καταστήματι, ἢ δὲ Ἀφροδίτῃ εὐκράτος. ὥστε ἐναν-
 τίως ἔχουσι πρὸς ἑαυτούς, ἀλλ' οὐ καθόλου· καὶ γὰρ ἀλλήλοισ
 15 κατὰ τὸ τοῦ καιροῦ προσεχῆς συνάπτεσθαι δοκοῦσι· μετὰ γὰρ
 χειμῶνα τὸ ἕρ ἀναφέρεται. θεραπεύεται δὲ ὁ Ἄρης ἤχοις ὀπλων
 καὶ σάλπιγγι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ τὴν πρώτην ἐορτὴν ἐπιτέλουον
 οἱ Ῥωμαῖοι, καλοῦντες αὐτὴν ἄρμιλούστριον, οἶονεὶ καθαράμην
 ὀπλων, μὴ χείματος, μὴ ἐτέρας τιδὸς περιστάσεως ἐιργούσης τὴν
 20 κίνησιν τῶν ὀπλων ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρειος πεδίῳ. ὄνομα δὲ αὐτῷ κατ'
 Ἀλγυπτίους Πιρβεις, ὄθεν καὶ Ξανθικός παρὰ Μακεδόσιν. Ἕλ-
 λητες δὲ αὐτόν, ὡς εἰρηται, Ἄρεα ἐκ τῶν πραγμάτων προσηγόρευ-

8 δὲ add Roetherus.

physici vero Martem, non ut Grammaticorum filii, ἐκ τῆς ἄρσεως (i. e. a sublatione) et ἀναιρέσεως (i. e. ab interfectione) eum nominatum dicunt, sed ἐκ τοῦ ἀρήγειν (i. e. a ferendo auxilium) et adiuvando casibus qui sunt in vi ac pugna, vel tanquam ἀρκτικόν (i. e. initii efficientem) et mutationis auctorem (assignant autem ei summitatem s. summam stationem Capricornum): vel Ἄρεα eum qui a solis maribus colitur, vel ἐκ τοῦ μάρνασθαι (i. e. a pugnando). Mars aeris et ferri inventor fuit. Venerem autem physici modo cum illo modo cum Vulcano coniungunt, velut cum humida essentia igneam, ex humida videlicet et calida natura prodire generationem obscure significantes: vel etiam quoniam communis inter eos Scorpius est, cum Martis stimulus sit, forcipes autem Veneris. aversatur autem, ut est in fabula, Venus Martem, cum hyems comitetur Martis proprium statum, Venus autem sit bene temperata. itaque contrarii inter se sunt, nec tamen omnino: etenim ex tempestatis continuatione inter se cohaerere videntur; post hiemem enim ver oritur. colitur autem Mars armorum strepitu et tubis, et hanc ob causam ei primas ferias agebant Romani, vocantes eas armilustrium, velut purgationem s. illustrationem armorum, non hieme neque alio casu prohibente armorum tractationem in campo Martio. nomen autem ei apud Aegyptios Πιρβεις, unde et Ξανθικός apud Macedones; Graeci autem eum, ut dictum est, Ἄρεα a rebus appellant. neque enim quis invenerit generalem dei appel-

ον. οὐδὲ γὰρ ἄν τις εὖρη κυρίαν Θεοῦ προσηγορίαν κατὰ τὴν Ἀπολλοδώρον, ἀλλ' οὐδὲ φύσεως γνώρισμα, ἐπεὶ τῶν μὲν ἄρρενας τῶν δὲ θηλείας τὰς ἰδέας εἰσάγουσιν οἱ φιλοσοφοῦντες· ἀλλ' ἐκ τῶν ἀποτελεσιμάτων ὀνομασίας αὐτοῖς ἔθεντο, ἄρρενας μὲν Θεοῦς δημιουργικὰς δυνάμεις, θηλείας δὲ τὰς ζωογόνους εἰσά-5 γορτες.

28. ὄρος γὰρ ἐστὶ κακοῦ οὐκ οὐσία ζῶσα καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ διάθεσις ἐν ψυχῇ ἐναντίως ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν διὰ τὴν τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσιν ταῖς ῥαθυμίαις ἐγγινομένην.

p. 76

29. κατὰ δὲ τὴν πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἦραν ἐτί-10 μων, οἰοεὶ τὴν σελήνην, διὰ τὴν νεομηρίαν· ἐκήρυττε δὲ ὁ ἱερεὺς χρῆναι γλυκίσαι πόμασι τε καὶ σιτίοις χρῆσθαι ὑπαντας πρὸς φυλακὴν ὑγείας, ἐκίονον δὲ τὰ ὄπλα Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρεος πεδίῳ ἢ τιμένεσι. Ἄρεος δὲ ὁ κύμιος, παρὰ τὸ κύειν αἷμα, ἔχριόν τε τὰς ἀλλήλων ὄψεις ἀντὶ αἵματος τὸ χρίσμα τοῦ κύμιου λαμβά-15 νοντες, ταύτη γε τὸν Ἄρεα θεραπεύοντες. διαφερόντως δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους καρποὺς διεγείρει τὰ σώματα πρὸς συνουσίαν ἐσθιόμενος, καὶ ταύτη καθέλκει τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν γένεσιν. ὁ δὲ Ἡρακλείδης φησὶν ὡς εἴ τις τὸν κύμιον ἐν κενῇ θήλῃ ἐμβάλων ἀποκρέψει τῇ κόπρῳ ἐπὶ τετταράκοντα πάσας ἡμέρας, εἰς ὕψιν 20 ἀνθρώπου σεσαρκωμένου μεταβαλόντα τὸν κύμιον εὐρήσει, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν φάναι "ἰσὸν τοι κύμιονος τε φαγεῖν κεφαλὰς τε τοκήων." Διογένης δὲ φησὶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνας

23 ἀντὶς add Roetherus e Porphy. de vita Pythagorae 44.

lationem, ut docet Apollodorus, verum neque naturae significationem, cum modo masculinas modo femininas notiones introducant philosophi: sed ex effectibus nomina iis indiderunt, tanquam masculos deos vires creatrices s. opifices, femineas autem genitrices introducentes.

28. Finis enim est mali non essentia viva atque animalis, sed constitutio in animo contraria virtuti propter boni deminutionem quae fit in voluptatibus.

29. Primo autem Martii mensis die Iunonem colebant, tanquam Lunam, propter interlunium. edicebat autem sacerdos oportere dulcibus potibus ac cibis uti omnes ad tuendam sanitatem. movebant praeterea arma Romani in campo vel luco Martis. Martis autem faba est, propterea quod sanguine praegnans est; et ungebant inter se facies, pro sanguine unguentum fabae sumentes, colentes equidem hoc modo Martem. eximio autem prae ceteris fructibus, cum estur, corpora ad concubitum incitat atque ita animas ad generationem allicit. Heraclides autem ait, si quis fabam in vacuam cistam iniectam obtexisset stercore quadraginta totos dies, in faciem hominis carne oppleti immutatam eum reperiturum fabam, atque hanc ob causam poetam dicere "perinde sane fabis vesci et capitibus parentum." Diogenes autem ait ex eadem putredine et hominem ex-

ἀνθρώπους συστήναι καὶ κύμαον βλαστήσαι. τούτου δὲ φανερὰ ἐπῆγε τεκμήρια· εἰ γὰρ τις διατραγῶν κύμαον καὶ τοῖς ὕδοσσι p. 77 λειάνυς ἐν ἀλέᾳ τῆς τοῦ ἡλίου βολῆς καταθείη πρὸς ὕλιγον, εἶτα ἀποστάς ἐπανέλθοι μετ' οὐ πολὺ, εὐροὶ ἂν ὀδωδάτα ἀνθρωπίου 5 γόνου· εἰ δὲ καὶ ἀνθοῦντος τοῦ ἄνθους βραχὺ ἐνδείη ἀγγεῖω κεραμίω καὶ ἐπίθεμα ἐνθεῖς ἐν τῇ γῆ τε κατορύξειε καὶ ἐνεθήκοντι παρυφλάξειεν ἡμέρας μετὰ τὸ κατορυχθῆναι, εἶτα μετὰ ταῦτα ὀρύξειε καὶ λάβοι καὶ ἀφελοὶ τὸ πῶμα, εὐροὶ ἂν ἀντὶ τοῦ 10 κύμου ἢ παιδὸς κεφαλὴν συνεστῶσαν ἢ γυναικὸς αἰδοῖον. ὥστε ἀφεκτέον κατὰ Πυθαγόραν κύμου, ὡς καὶ τῶν λεγομένων χρυσολυγάνων, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν ἢ γένεσις ἐξ ἐμμήνων γυναικῶν ἐστὶ. τούτου χάριν εἰς τοὺς τάφους κύμοι ὀρίπτονται ὑπὲρ σωτηρίας ἀνθρώπων. οἳ δὲ κύμος ἀπὸ τοῦ αἵματος ἰσθῆται, δυνατόν τῇ 15 πείρᾳ παραλαβεῖν· εἰ τις γὰρ αὐτὸν ἀποβρέξει ἐπὶ νυχθήμερον,

30. οἱ δὲ μάγγιπες, οἰοεὶ τεχνῆται τοῦ ἀνδραποδώδους ἄρτου, ἔπεμπον τοῖς ἐν λόγῳ Ῥωμύλλας ἀνώνυμους· οὕτω δὲ ταύτας ἐκάλουν διὰ τὸ κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν ἐπιδίδοσθαι πρὸς τοῦ Ῥωμύλου τὴν τροφήν τοῖς στρατιώταις.

20 καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἀπαίδευτος ἦν καὶ μόνον βιρῶνις.

1 ἀνθρώπου apud S 2 διατραγῶν P, διατρῶγων V cum Porphyrio. 4 ἀποστάς apud Porphyrium: ἀναστάς V. 5 γόνου apud Origenem. καὶ add Roetherus e Porphyrio. 6 κατορύξειοι — 7 παραφυλάξειοι — 8 ὀρύξειοι V. ἂν om V. 17 αἰστούς V: corr Hasius coll. de Magistrat. 3 7. Ῥωμύλλας idem pro Ῥωμύλλοις. praestat delere.

stitisse et fabam effloruisse. cuius rei manifesta afferebat argumenta: si quis enim fabam arrodit dentibusque comminutam ferventibus solis radiis paululum exponat, tum post exiguum temporis intervallum redeat, humani cruoris odorem in ea percipiet; praeterea si florem emittente faba paululum aliquid floris in vas fictile immisum et operculo obtectum humi defodiat, atque ita defossum dies nonaginta conservet, tumque effodiat et promat atque operculum tollat, loco fabae aut pueruli caput aut pudendum muliebrem enatum reperiet. itaque abstinendum faba ex Pythagorae praecepto, ut et aureis oleribus, quae dicuntur (i. e. atriplice), cum ea quoque ex mulierum menstruationibus generentur. huius rei gratia in sepulchra fabae coniciuntur pro salute hominum. fabam autem a sanguine dictum esse, experiendo percipi potest: si quis enim eam madefecerit per noctis ac diei spatium, aquam quae in ea est cruorem factam reperiet.

30. Mancipes autem, velut opifices plebei ac servilis panis, mittebant principibus civitatis Romuleas annonas: ita autem has vocabant propterea quod nona hora a Romulo distribebatur militibus victus. —

Etenim Valentinianus stupidus fuit et solum iracundus.

31. τῇ πρὸ τεσσάρων καινῶν Μαρτίων ἄνεμον βιαιότερον ὡς ἐπίπαν πνεῖν προλέγει ὁ Εὐδόξος.
- p. 78 32. τῇ πρὸ τριῶν καινῶν Μαρτίων ὁ πλοῦς τῆς Ἰσιδος ἐπετελεῖτο, ὃν ἔτι καὶ νῦν τελοῦντες καλοῦσι πλοιαφεία. ἡ δὲ Ἰσις τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ παλαιὰ σημαίνεται, ταυτέστιν ἡ σελήνη· καὶ προσηκόντως αὐτὴν τιμῶσιν ἐναρχόμενοι τῶν θαλαττίων ὁδῶν διὰ τὸ αὐτὴν, ὡς ἐλέγομεν, τῇ φύσει τῶν ὑδάτων ἐφρεστάναι. φασὶ δὲ ταύτην καὶ ὑγείας εἶναι δότεριαν, καθάπερ ἡμεῖς τὸν Ἀσκληπιόν. ταυτὸν δ' ἂν εἶη· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν λαμβάνοντες μετὰ τὰς ἐκείνου δυσμᾶς τῆς νυκτὸς ἐπιγυνομένης, αἴτιον αὐτὸν τοῦ ἕπνου καὶ νυκτὸς καὶ ἀναπαύσεως, αἴτιον καὶ δοτῆρα τῆς ὑγείας μυθεύουσιν. ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Ἰσιν μὲν τὴν γῆν εἶναι βούλεται καὶ Ὅσιριν τὸν Νεῖλον, Τυφῶνα δὲ τὴν θάλατταν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος ἐμπέπτων ἀφανίζεται.
- p. 79 33. τὴν Τύχην οἱ Ἕλληνες γράφουσι βουπρόσωπον· ἐγὼ δ' οἴμην τὴν ὑγρὰν εἶναι οὐσίαν, ὅθεν καὶ ἀκουὰν αὐτὴν Ῥωμαῖοις ἔθος καλεῖν ἀπὸ τῆς ἰσότητος (τὸ δ' ὕδωρ ὁμοιομερές καὶ ἴσον τὴν φύσιν)· καὶ καλῶς ἀκουὰ πρὸς αὐτῶν ὠνόμασται, ἐπειδὴ τὴν ἰσότητα ἤτοι ὁμοιομέρειαν ἀπὸ τοῦ ἀκουὰ κατὰ παραγωγὴν ἐπικαλοῦσιν.
- 20 34. ἐπὶ Ταρκυνίου Πρίσκου τοῦ ῥηγῶς Ἀμάλθεια τοῦ νομῆ τις γυνὴ ἤκεν ὡς αὐτόν, ἐπιφερομένη τρεῖς βίβλους (χρησ-

10 μετὰ] ἢ μετὰ P. 12 post ὑγείας fere haec excidisse videntur Roethero: οὕτως ἐκεῖνοι τὴν Ἰσιν, οἶονεὶ τὴν σελήνην, αἰτίαν καὶ δότεριαν τῆς ὑγείας. 15 βουπρόσωπον V.

31. A. d. 4 Nonas Martias ventum vehementiorem ut plurimum flare praedicat Eudoxus.

32. A. d. 3 Nonas Martias Isidis navigium agebatur, quod etiam nunc agentes πλοιαφεία vocant. Isis autem Aegyptiorum lingua idem quod antiqua valet, id est luna; et merito eam colunt ingredientiē itinera marina, propterea quod illa, ut diximus, aquarum naturae praeest. dicunt autem hanc etiam sanitatis esse auctorem, quemadmodum nos Aesculapium. idem autem hoc fere fuerit: ut enim nos solem in Aesculapium accipientes post illius occasum, cum nox oboritur, auctorem eum somni et noctis et quietis, auctorem atque effectorem sanitatis, [sic illi —] fabulantur. scriptor autem Chaeronensis (Plutarchus) Isidem terram esse vult et Osirin, Nilum, Typhonem autem mare, in quod incidens Nilus evanescit.

33. Fortunam Graeci pingunt bovina facie: ego vero existimo humidam esse substantiam, unde etiam aquam eam Romani vocare solent, ab aequitate (aqua autem aequalibus partibus constat et aequa est natura), et bene aqua ab iis nominata est, cum aequitatem vel aequalitatem partium ab aqua ex derivatione vocent.

34. Regnante Tarquinio Prisco mulier quaedam Amalthea nomine

μοι δὲ Σιβύλλης τῆς Κυμιαίας ἐτύγγανον), ἐπιζήτει δὲ [τὸν κατὰ] τριάκοντα τούτους ἀποδόσθαι χρυσῶν. τοῦ δὲ καταφρονήσαντος ἀγανακτήσασα ἡ γυνή τὸ ἐν τῶν βιβλίων ἔκανσε. εἶτα αὐθις ὡς αὐτὸν γινομένη ἤξιον καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων δύο τοὺς 5 αὐτοὺς τριάκοντα λαβεῖν χρυσοῦς. τοῦ δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτὴν περιδόντος καὶ τὸ ἕτερον ἔκυνσε. πάλιν δὲ ὑπὲρ τοῦ λειπομένου ἑνὸς τὴν αὐτὴν ἐπιζητούσης τοῦ χρυσοῦ ποσότητι, στοχασάμενον εἰκὸς τὸν βουσιλέα ὡς ἀναγκαῖα μᾶλλον ἐτύγγανε τὰ βιβλία, πρίασθαι παρ' αὐτῆς τὸ λειπούμενον, εἶτα, εὐρόντα ἐν αὐτῷ τὰς 10 Ῥωμαίων τύχας κατ' ἐξαιρετον καὶ μόνας ἡγεγρυμμένας, ἐδήκοντα πατρικίων ουστήματι τὴν τούτων παραδοῦναι φυλακὴν.

35. νῶναις Μαρτίαις ὁ Βάρρων ὕρθρου τὸν στέφανον δέσσει λέγει καὶ πνεῖν τὸν βορρῶν.

36. εἰδοῖς Μαρτίαις ἑορτὴ Λιδὸς διὰ τὴν μεσομηρίαν, καὶ p. 80
15 εἰχαὶ δημόσιαι ὑπὲρ τοῦ ὑγιεινὸν γενέσθαι τὸν ἐνιαυτόν. ἱεράτερον δὲ καὶ ταῦρον ἐξέτη ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς ὕρεσιν ἀγρῶν, ἡγούμενον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν κληφθῶν τῆς μητρόχου. ἤγετο δὲ καὶ ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔπειον ῥάβδοις λευκαῖς ἐπιμήκησι, Μαμούριον αὐτὸν καλοῦντες. οὗτος δὲ τεχ-
20 νίτης ἐν ὄπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκίλια συνεχῶς κινούμενα φθειροσθαι, ὅμοια ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετόπων· ὅθεν παροιμιῶντες οἱ πολλοί, ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντες, φασὶν ὡς τὸν Μαμούριον αὐτῷ παίζοιεν οἱ τύπτο-

4 ὑπολειπομένων?

venit ad eum, offerens tres libros: oracula autem Sibyllae Cumanae erant. cupiebat autem triginta eos vendere numis aureis. ille vero cum eam contempnisset, irata mulier unum librorum combussit. post cum rursus eum adiasset, etiam pro duobus reliquis eisdem triginta numos aureos poscebat. ille autem cum etiam magis eam neglexisset, alterum quoque combussit. rursus deinde pro reliquo uno eandem illa poscente auri summam, regem, ratum videlicet valde necessarios fuisse libellos, emisse ab ea eum qui reliquus erat; post, inventis in eo Romanorum fatiis prae ceteris solis conscriptis, sexaginta patriciorum collegio eos custodiendos tradidisse.

35. Nonis Martiis Varro mane Coronam occidere ait, et flare Boream.

36. Idibus Martiis feriae Iovis, propterea quod medius mensis est, et preces publicae pro salubritate anni. sacrificabant autem etiam taurum sex annorum pro agris montanis, ducente (pompan) pontifice maximo et canephorarum ea quae ferebat vittas. agebatur autem et homo coriis involutus, atque hunc verberabant baculis albis longis, Mamurium eum vocantes. hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caelitus deciderant, semper movenda conficerentur, similia illorum fecit exemplarium. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco dicit, Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt: fertur enim et ipse

τες· λόγος γὰρ καὶ αὐτὸν ἐκείνον Μαιμόριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως. ταύτην τὴν ἡμέραν ὁ Μητροδώρος κακὴν παραδίδωσι.

37. ἡ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Ἀπριλίων ἄπρακτος. ἐν 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Εὐδόξος τοὺς ἰχθύας ἀνίσχειν καὶ βορραῦν πνεῖν παραδίδωσι.

- p. 81 38. Ἄλβερ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Διώνυσος, οἰονεὶ ἐλεύθερος, τουτέστιν ἥλιος. μυστήρια ἀπὸ τῆς στειρήσεως τοῦ μύσου, ἀπὸ τοῦ ἀγιστοῦ. Διώνυσος, δι' ὃν ἡ νύσσα (ὁ καμπτήρ) καὶ ἡ 10 82 περικύκλις τοῦ χρόνου. Τέρπανδρός γε μὴν ὁ Ἀέθβιος Νύσσαν λέγει τετιθηγηκέναι τὸν Διώνυσον, τὸν ὑπὸ τινῶν Συβάζιον ὀνομαζόμενον, ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης γενόμενον, εἴτα ὑπὸ τῶν Τιτάνων σπιραχθέντα. φέρεται δὲ καὶ τις μῦθος περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον, ὡς εἶη γεγονὼς ἐκ Διὸς καὶ Γῆς, τῆς δὲ 15 Γῆς Θεμέλης προσαγορευομένης διὰ τὸ εἰς αὐτὴν πάντα καταθεμελιούσθαι, ἣν κατὰ συναλλαγὴν ἐνὸς στοιχείου, τοῦ σ, Σεμέλην οἱ ποιηταὶ προσηγορέωσι. κατὰ δὲ τοὺς ποιητὰς Διώνυσοι πέντε, πρῶτος Διὸς καὶ Ἀνσιθέας, δεύτερος ὁ Νείλου, ὁ καὶ βασιλεύσας Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας καὶ Ἀραβίας, τρίτος Καβίρου 20 παῖς, ὅστις τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσεν, ἀπ' οὗ ἡ Καβιρικὴ τελετὴ· τέταρτος ὁ Διὸς καὶ Σεμέλης, ὃ τὰ Ὀρφείως μυστήρια ἐτελεῖτο καὶ ὑπ' οὗ οἶνος ἐκεράσθη· πέμπτος ὁ Νίσου καὶ Θυώνης, ὃς

12 τεθῆναι PV: corr S. 19 ὀνειλάου V. 21 an ὄς?
 Ἀσίας add Creuzerus ad Cic. de N. D. 3 23. 22 ὃ Creuzerus:
 libri ὧν Σιλήνης Cicero.

ille Mamurius, cum molestiae quaedam accidissent Romanis, propterea quod primigeniis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eiectus esse. hunc diem Metrodorus infaustum prodiit.

37. Dies 17 ante kalendas Apriles feriatius. hoc die Eudoxus Pisces oriri et Boream flare prodiit.

38. Liber apud Romanos vocatur Dionysus, velut ἐλεύθερος (liber), id est Sol. mysteria a privatione sceleris, pro sanctitate. Dionysus, per quem meta et rotatio s. conversio temporis. Terpander vero Lesbios a Nyssa dicit nutritum esse Dionysum enim qui a nonnullis Sabazius nominatur, Iove et Proserpina natus, post a Titanibus dilaniatum. fertur autem et fabula quaedam de eo, auctore Apollodoro, quasi natus sit Iove et Tellure, cum videlicet Tellus Themele appelletur, propterea quod in ea omnia fundantur; quam commutata una litera S Semeleu poëtae appellarunt. ex poëtarum autem sententia Dionysi quinque sunt, primus e Iove et Lysithea natus; secundus Nilo, qui et Libyae et Aethiopiae atque Arabiae rex fuit; tertius Cabiro patre, qui in Asia regnavit, a quo initia Cabirica sunt instituta; quartus Iove et Semele, cui sacra Orphica conficiuntur, a quo et vinum mixtum est; quintus Niso natus et Thyone,

κατέδειξε τριμηρίδα. και ταῦτα μὲν οἱ Ἕλληνες. οἱ δὲ γε Ῥω-
 μαῖοι τὸν Διόνυσον βακχευτὴν τοῦ Κιθαριῶνός φασιν, οἰοῦν-
 τε βακχευτὴν και ἀνατρέχοντα ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ὃν ἐκ τῆς τῶν ἐπὶ τῷ
 συμφωνίας ἀστέρων Κιθάριονα ὠνόμασαν· ὅθεν Ἐρμῆς κιθάραν
 5 δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ Λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παν-
 τὸς ἁρμονίαν. ἐν ἀπορρήτῳ δὲ τῷ Διονύσῳ τὰ μυστήρια ἐτελεῖτο
 διὰ τὸ πᾶσιν ἀπόκρυφον εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ παντὸς
 φύσιν κοινωνίαν. και φαλλοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ παρελάμβανον
 οἰοῦντι τὰ γεννητικὰ ὄργανα, και ἔσοπτρον οἰοῦντι τὸν διαγῆ οὐ-
 10 ρανόν, σφαιραν δὲ οἰοῦντι τὴν γῆν· ὁ γὰρ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ p. 83
 φησὶν "Γῆ μὲν τὸ σφαιρικὸν εἶδος." διὸ δὴ και ὁ Πυθαγόρας ἐν
 ταῖς δέκα σφαιραῖς οὕτως και αὐτῆς ψυχᾶς ἐνεσπάρθαι φησί. πυ-
 ριγενέα δὲ αὐτὸν και παγκρατῆ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκάλουν, ὅτι τὴν μὲν
 φύσιν πυρώδης ἐστὶν ὁ ἥλιος, τοῦ δὲ παντὸς ἐπάρχει και κρατεῖ.
 15 και πάνθηρα δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦνομα ποιοῦσιν ἀποδεχόμενον, οἰοῦντι
 τὴν πάνθηρον γῆν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσαν τὴν ζωοποιὸν και εὐφραν-
 τικὴν τροφήν. και Βάκχος αὐτῷ και Νύμφας, οἰοῦντι τὰ ὕδατα,
 ποιοῦσι παιδαρχοῦντα, τῇ δὲ τοῦ ἡλίου κινήσει ἢ τῶν ὑδάτων φύ-
 σις ζωογονεῖται· κύμβαλα δὲ και θύρσους αὐταῖς διδύασι, τὸν
 20 τῶν ὑδάτων ἦχον· και ὑπὸ Σατύρων ἐλαννομένης τὰς Μαινάδας,
 οἷον ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὠθουμένης τῆς τῶν ὑδάτων φύσεως βροντὰς
 και κτέπους ἀποτελεῖσθαι. Διόνυσον δὲ ὠσαυτι τὸν τοῦ Διὸς

3 ὃν add Roetherus.
 apud S: corr Roetherus.

10 Τιμαίῳ] p. 55?
 20 ἐλαννόμενος PV.

15 πάνθηρον

a quo Trieterides constitutae sunt. et haec quidem Graeci. Romani autem Dionysum Bacchantem Cithaeronis dicunt, velut bacchantem et salientem per caelum, quod ex septem concentu stellarum Citharonem nominaverunt; unde Mercurius citharam dat ex fabula Apollini, tanquam ratio soli universi harmoniam. in occulto autem Bacchi mysteria celebrabantur, propterea quod omnibus occulta est solis cum universi natura communio. et phallos in sacris eius assumebant, velut membra genitalia, et speculum, tanquam pellucidum caelum, globum autem tanquam tellurem: Plato enim in Timaeo ait "terrae globosam speciem (assignemus)." unde videlicet et Pythagoras in decem sphaeris ita etiam eius animas [sic] insitas dicit. ex igne autem progenitum et omnipotentem in sacris vocabant, quod igneus natura sol est, et universum regit ac comprehendit. et panthera ab eo nomen trahere faciunt, quasi terram, quae omnes feras capit, ab eo accipientem nutrimentum recreandi et laetificandi vim habens. et Bacchas ei Nymphasque, tanquam aquas, faciunt servire; solis autem motu aquarum natura fecundatur. cymbala autem et thyrsos ei dant, (tanquam) aquarum fremitum; et Maenades s. Bacchas, quae a Satyris agitantur, velut, cum a ventis aquarum natura impellatur, tonitrua et strepitus effici. Dionysum autem (eum vocabant), velut Iovis

νοῦν, οἰονεὶ τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν πολλαχοῦ γὰρ εὐρίσκομεν ὡς ὁ σύμπας κόσμος Ζεὺς ὀνομάζεται διὰ τὸ ἀεζῶν καὶ ἀτελεύτητον. Σεμέλης δὲ αὐτὸν ποιοῦσιν εἶδὸν ὡς ὑπὸ γῆν κρυπτόμενον καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, τουτέστι τοῦ λόγου, προϊόντα, καὶ τῷ μηρῷ τοῦ Διὸς ἐντρεφόμενον οἰονεὶ ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τοῦ κόσμου 5 λανθάνοντα, καὶ δι' ἄραμβον καὶ διμήτορα τὸν δύο προόδους λαχόντα, τὴν μὲν ἀνατολικὴν πρὸς νότον ἐν χειμῶνι, τὴν δὲ βορείαν πρὸς δύσμὰς ἐν τῷ θέρει. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Διονύσου. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Βακχαναλίων Δημόκριτος δύεσθαι τοὺς ἰχθύας λέγει, ὁ δὲ Βάρρων ἀνεμομαχίαν ἔσεσθαι παραδίδωσιν. 10 οὕτως μὲν ἡ παλαιότης περὶ τὰ Διονύσια. οἱ Χαλδαῖοι τὸν

p. 84 θεὸν Ἰαὺ λέγουσιν (ἀντὶ τοῦ φῶς νοητόν) τῇ Φοινίκῳ γλώσσῃ καὶ Σαβαὼθ δὲ πολλαχοῦ λέγεται, ὅλον ὁ ὑπὲρ τοὺς ἐπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργός.

39. πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλίων ὁ Ἐὐκτῆμων ποι- 15 κίλους ἀνέμους πνέειν λέγει. κεφαλαίαν δὲ Ἀθηναίων τὴν φρόνησιν ἂν τις εἴποι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βρέγματος, κατὰ τὸ ἀντικεφάλον, ἐναποκεῖσθαι λέγεται [πρὸς ταῖς ῥέλαις τοῦ ἐγκεφάλου] τοῖς ἀνθρώποις ἢ φρόνησις. ὅθεν ὀργιζόμενον Ἀχιλλεὺς Ὀμηρος ἐκ τοῦ βρέγματος πιεζόμενον ὑπὸ τῆς Ἀθηναίας ἐποίησε, λέγων “ξανθήσθω 20 δὲ κόμησις ἔλε Πηλεΐωνα.” καὶ γλαυκῶπιν αὐτὴν διὰ τὸ πυρῶδες γράφουσι, καὶ γλαῦκα αὐτῇ τὸ ὄρνεον προσπέμνουσιν, ὑπερ ἰγρή-

7 ἀνατολὴν P. · 22 γλαῦκαν V.

mentem, quasi mundi animam: saepe enim reperimus universum mundum Iovem nominari, propterea quod semper viget et infinitus est. Semeles autem eum faciunt filium, ut eum qui sub terra abditur et per Mercurium, id est orationem, prodit; et in femore Iovis nutriri, velut in secretis locis mundi latentem; et Dithyrambum et duabus matribus natum, tanquam eum qui duos exitus sortitus est, orientalem, meridiem versus, hieme, septentrionalem, occidentem versus, aestate. haec hactenus de Dionysio. Bacchanaliorum autem die Democritus occidere Pisces dicit, Varro ventorum pugnam futuram docet. ita antiquitas circa Bacchanalia. Chaldaei deum Iao dicunt (pro lumen quod mente percipitur) Phoenicum lingua, et Sabaoth vero saepe dicitur, velut is qui est super septem polos, id est deus opifex s. procreator mundi.

39. A. d. 15 kalendas Apriles Euctemon varios ventos flare dicit. Minervam capitalem mentem aliquis dicat: etenim in sincipite, ad occipitium, sita esse dicitur [prope radices cerebri] hominibus mens. unde irascentem Achillem Homerus sincipite premi s. apprehendi a Minerva fecit, dicens “et flava coma prehendit Pelidem.” et oculis caesiis eam propter naturam igneam pingunt, et noctuam ei avem attribuunt, ut quae

γορε διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ὡς ἂν τις καὶ ἀεικίνητος τὴν φύσιν· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.

40. πρὸ δεκατεσσάρων καλανδῶν Ἀπριλίων ἑορτὴ παρὰ Ῥωμαίοις τιμωμένη, οὐχ ὡς Ῥωμαϊκὴ ἀλλ' ὡς μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἔχουσα τιμὴν δι' αἰτίαν τοιαύτην. τοῦ Νείλου τὴν ἐτήσιον ἐπίδοσιν τῶν ὑδάτων ἀρνούμενον ποτέ, καὶ ταύτη τῶν Αἰγυπτίων ἀπολλυμένων, δαίμων τις ἀγαθὸς εἰς ἀνθρώπον φανείς, ὄλον τὸ σῶμα πεπηλωμένος, ἐξεβόα τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναβλύσαι τὸν Νεῖλον καὶ αὐτὸς ἐμπεσεῖν τοῖς ὕδασι· τῶν δὲ ἀπιστησάντων, ἔργῳ δὲ τάληθῆς εὐρόντων, ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς τε καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὠρίσθη, λεγομένη Πηλούσιος.

μικρὰς Ἀθήνας ἐκύλουν τὴν Φιλαδέλφειαν διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ ἱερὰ τῶν εἰδώλων.

41. τῇ πρὸ δεκαμῆς καλανδῶν Ἀπριλίων δένδρον πίτυς 15 παρὰ τῶν δειδροφορῶν ἐφέρετο ἐν τῷ παλατίῳ. τὴν δὲ ἑορτὴν Κλαύδιος ὁ βουσιλεὺς κατεστήσατο, ἀνὴρ οὕτω δίκαιος περὶ τὰς κρίσεις ὡς μητέρα τὸν ἐνυτῆς παιδα ἀρνούμενην κλεῦσαι ὡσανεὶ ξέτην γαμηθῆναι αὐτῷ, τὴν δὲ ἀποπτύουσαν εἶναι μητέρα.

42. τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Ἀπριλίων καθαρμὸς σάλπιγγος καὶ κινήσις τῶν ὄπλων καὶ τιμαὶ Ἄρεος καὶ Νερίνης, θεῶς οὕτω τῇ Σαβίνων γλώσση προσαγορευομένης, ἣν ἤξιον εἶναι τὴν Ἀθηῶν ἢ καὶ Ἀφροδίτην· νερίνη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ, καὶ νέρω-

1 ἀκίνητος P.
corr Hasius.

9 αὐτὸν vulgo.

18 ἀποκίπτουσαν libri:

vigilat per totam noctem, sicut ipsa semper movetur natura: quod enim terminum habet motus, idem terminum habet vitae, ut Plato docet.

40. A. d. 14 kalendas Apriles feriae sunt, quae apud Romanos celebrantur, non tanquam Romanae, sed quod maximo honore apud Aegyptios afficiuntur, hanc fere ob causam. Nilus cum annuum incrementum aquarum recusaret aliquando ideoque Aegyptii interirent, bonus quidam daemon, specie humana assumpta, toto corpore luto obductus praedicabat Aegyptiis exundasse Nilum seque ipsum incidisse in aquas. illi vero cum fidem non habuissent, re autem verum esse comperissent, feriae apud ipsos et Graecos institutae sunt, quae dicebantur Pelusius (fort. Pelusium).

Parvas Athenas vocabant Philadelphiam propter ferias et templa idolorum.

41. A. d. 11 kalendas Apriles pinus arbor a dendrophoris in Palatium ferebatur. has autem ferias Claudius imperator instituit, vir tanta iustitia in iudiciis, ut matrem filium suum recusantem iuberet tanquam alienam ei nubere, illa autem respuens hoc esset mater (s. sese confiteretur matrem).

42. A. d. 10 kalendas Apriles tubilustrium et armorum motus, et honores Martis ac Nerinae deae, quae Sabinorum lingua ita appellatur, quam volebant esse Minervam vel etiam Venerem: nerine enim fortis est,

νας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβῖνοι καλοῦσιν. αὐτὴν δὲ μετὰ Ἄρεος ἠγεῖσθαι τῶν πολέμων καὶ Ὅμηρος δείκνυσσι, λέγων "ταῦτα δ' Ἄρηϊ θεῶν καὶ Ἀθηναίᾳ πάντα μελήσει." οἱ γὰρ Ἀφροδίτην εἶναι νομίζοντες τὴν Νερῖην πλανῶνται, καὶ μύρτος κἀνταῦθα Ὅμηρος "οὐ τοι, τέκνον ἕμῳν, δέδοται πολεμῆϊα ἔργα." 5

p. 86 43. ὁ Φίλιππος δύνεσθαι τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Ἀπριλίων τὰς ὑάδας μετὰ νότον, ἀνίσχειν λέγει ὁ Μητροδῶρος. τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἰσημερία ἐαρινή.

Ἀ Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ.

44. Τοῦ πρώτου μηνός, ὡς ἐλέγομεν, κατὰ τὴν τῆς μονάδος ἔξοχὴν ταῖς τιμαῖς τῶν νοητῶν ἀνατεθέντος, εἰκότως ὁ μετ' 10 αὐτόν, τουτέστιν ὁ δεύτερος, ὃν πατρίως Ῥωμαῖοι Φεβρουάριον καλοῦσι, κατὰ τὸ ἄπειρον τοῦ ἀριθμοῦ Πλούτωνι καὶ τοῖς καταχθονίοις ἀφωρίσθη. Ἀτθὴν δὲ αὐτόν καλοῦσιν· ἡ γὰρ δυὰς ὡς ἀνείδεος καὶ ἀόριστός ἐστιν, ὅθεν αὐτὸς τῶν ἀειδῶν καὶ ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν θεῶν ἐσχηκότων βασιλεὺς εἶναι λέγεται. ὁρθῶς οὖν ὁ 15 Φιλόλαος τὴν δυάδα Κρόνου σύννευον εἶναι λέγει, ὃν κατὰ τὰ προφανῆ χρόνον ἂν τις εἴποι· συνάπτεται δὲ τῷ χρόνῳ ἡ δυὰς ὡς τῆς φθορᾶς αἰτίη. μήτηρ δὲ αὐτῶ τυγχάνει τῆς ρευστῆς οὐσίας.

p. 87 τὸν δὲ τρίτον, τουτέστι τὸν Μάρτιον, εἴτε κατὰ τὸν πρῶτον περιτόν, εἴτε ὡς πάτριον θεόν, εἰς τοῦτο τάξεως ἀριθμοῦ ἀνέθεντο· 20

15 ἀπό] ἐκ P.

et nerones a Sabinis fortes vocantur. ipsam autem cum Marte praeesse bellis Homerus quoque significat, dicens "haec autem Marti celeri et Minervae omnia cordi erunt." qui enim Venerem esse putant Nerinem, ii errant, et testis hac quoque in causa Homerus est: "non tibi, mea nata, concessa sunt opera bellica."

43. Philippus occidere a. d. 9 kalendas Apriles Hyades cum Noto, oriri ait Metrodorus.

A. d. 8 kalendas aequinoctium vernum.

A P R I L I S.

44. Primo mense, ut diximus, ob monadis praestantiam honoribus eorum quae mente percipiuntur dicato, merito is qui eum sequitur, id est secundus, quem patrio sermone Romani Februarium vocant, ob imparem numeri: naturam Plutoni et inferis consecratus est. Ἀτθὴν autem eum vocant: dyas enim quasi figura carens et infinita est, unde ipse eorum quae cerni non possunt et distant a divinis rex esse dicitur. recte igitur Philolaus dyadem Saturni coniugem esse ait, quem cum veri specie tempus aliquis dixerit. coniungitur autem cum tempore dyas tanquam corruptionis causa. mater autem ei est fluidae essentiae [sic]. tertium autem, id est Martium, sive ob primum imparem sive tanquam patrium deum, in hoc ordine numeri posuerunt: trias enim principium numeri;

ἡ γὰρ τριὰς ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ὥστε οὐκ ἔξω φιλοσοφίας τὸν Ἄρειαν
 ζευγνύουσι τῇ Ἀφροδίτῃ· τῇ γὰρ δυάδι συνελευθούσης μονάδος
 πρῶτος ἀριθμὸς ἐτέθη, ὃς καλεῖται ὑπ' ἐνίων τέλειος, ὅτι πρῶ-
 τος τὰ πάντα σημαίνει καὶ πρῶτος ἔδειξεν ἀρχὴν μέσα τέλος. τὸν
 5 δὲ τέταρτον (Ἀπριλιον ὀνομάζουσι) κατὰ τὴν τῶν στοιχείων φύσιν
 τῷ τετάρτῳ ἀριθμῷ ἀνέθεντο, τοιούτῃ Ἀφροδίτῃ· ἡ γὰρ τοῦ
 παντὸς αἰσθητοῦ φύσις ἐκ τεσσάρων ἐστὶ στοιχείων, αὐτὴ δ' ἔστι
 εἷς κατὰ τοὺς φυσιολόγους Ἀφροδίτη. πρῶτος οὖν τετραγώνος
 ἀριθμὸς οὗτος καὶ τετρακτύς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρῶτος ἔδειξε τὴν
 10 στερεὰν φύσιν· σημεῖον γάρ, εἴτα γραμμὴ, εἴτα ἐπιφάνεια, εἴτα
 στερεόν, ὃ ἐστὶ σῶμα. ἐκ τεσσάρων δὲ ἡ τοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ
 — Ἀφροδίτη, τοιούτῃ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ἀνέθεντο.
 ἂν δ' ὅτι οὕτως ἔδοξε Ῥωμαίοις τὸν τέταρτον ὀνομάσαι μῆνα,
 διὰ βραχέων ἔρω· τίως δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον ὀλίγα
 15 ἔτι περὶ τῆς κατὰ Ἀφροδίτην θεωρίας διαλήψομαι.

οἱ φυσικοὶ τοιγαροῦν τὸν Ἰαρινὸν εἶναι χαιρὸν τὴν Ἀφροδί-
 τὴν βούλονται, οὗτος δ' ἔστι ὁ ἐν ταύρῳ ἥλιος. καὶ ἀποστρεφο- p. 88
 μένην αὐτὴν τὸν Ἄρειαν ποιοῦσιν, ὡς λέγομεν, τὸν Ἄρειος μῆνα
 (οὗτος δ' ἔστι ὁ Μάρτιος), προστιθεμένην δὲ τῷ Ἀδώνιδι, τουτ-
 20 ἔστι τῷ Μαίῳ, καθ' ὃν ἦδη καὶ ἐαρίζει τὰ ὄρνεα. τοῦτον δὲ ἀναι-
 ρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἄρειος μεταβληθέντος εἰς ἕν, οἰοῦντι τὸ ἔαρ ὑπὸ
 τοῦ Θέρους ἀναιρεῖσθαι· θερμὴ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ὕδατος, καὶ ἀντὶ
 τοῦ Θέρους αὐτὸν οἱ μυθικοὶ λαμβάνουσιν. ἡ ὡς ἄλλοις δοκεῖ,

14 τὸν apud S. 18 ἀέρα apud S: corr Roetherus coll. §. 27.
 λέγομεν] λέγομεν, ὥσπερ Roetherus.

ut non extra philosophiam Martem iungant Veneri: cum dyade enim postquam coitit monas, primus numerus genitus est, qui vocatur a nonnullis perfectus, quod primus universa significat et primus monstravit initium, medium, finem. quartum autem (Aprilem nominant) secundum elementorum naturam quaternario numero dicantur, id est Veneri: universi enim sensibus subiecti natura quattuor constat elementis, ipsa autem forte sit ex physiologorum sententia Venus. primus igitur quadratus numerus hic est et quaternio, verum et primus monstravit solidam naturam: signum enim, deinde linea, tum superficies, post solidum, quod est corpus. ex quattuor autem quaternarii numeri — Veneri, id est rerum naturae, dicantur. quare autem ita visum sit Romanis quartum nominare mensē, paucis dicam: ante autem, ut prius significatum est, pauca quaedam de ea quae ad Venerem pertinet doctrina disseram. physici igitur vernum tempus Venerem esse volunt, id autem fere fuerit sol in Tauro; et avversari eam Martem faciunt, ut diximus, velut Martis mensē (hic autem sit Martius), coniungi autem cum Adouide, id est Maio, quo et iam vernant aves; hunc autem interfectum a Marte converso in suam, quasi ver ab aestate interfici: calida enim natura suis, et in aestatem eum mythicā

Ἄδωνις μὲν ἔστιν ὁ καρπός, Ἄρης δὲ ὁ σὺς· πολέμιον δὲ τὸ ζῶον τοῖς καρποῖς ὡσπερ σωτήριος βοῦς· καὶ διὰ τοῦτο Αἰγύπτῳ ἔτι καὶ νῦν βοῶν μὲν ὡς ἐπίπαιν ἀπέχονται, τοῖς δὲ ὑείοις ὡς μάλιστα πρὸς ἐδωδὴν κατακέχρηται. Εὐριπίδης δὲ Ἀφροδίτῃ αὐτὴν ἄξιον p. 89 ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ ἄφρονος τοὺς ἐρώντας ἀποτελεῖν. ὁ δὲ Χρῦς-5 σιππος οὐ Διώνῃν ἀλλὰ Διδιώνῃν αὐτὴν ὀνομάζεσθαι ἄξιον παρὰ τὸ ἐπιδιδόναι τὰς τῆς γενέσεως ἡδονάς, Κύπριν δὲ ὀνομασθῆναι παρὰ τὸ κύνειν παρέχειν, καὶ Κυθερείην ὁμοίως παρὰ τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις τὸ κύνειν ἐπιδιδόναι. ἔθεν Ἐρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιᾷ τὰ μὲν ὑπὲρ ὄσφιν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ 10 μετ' αὐτὴν θήλεα παραδίδωσιν· ὅθεν Πάμφυλοι καὶ πώγωνα ἔχουσαν ἐτίμησαν Ἀφροδίτῃν ποτέ. τεχθῆναι δ' αὐτὴν ἄξιουσιν ἀπὸ τῶν Κρόνου μηδέων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· ἡ δὲ φύσις τῶν πραγμάτων αἰδῖος καὶ ἄφθαρτος. βένισαι τὸ ἀφροδισιάσαι παρὰ τῇ πλήθει λέγεται. ὁ δὲ Πλάτων δύο παραδίδωσιν Ἀφροδί- 15 τας, οὐρανίαν καὶ πάνδημον, καὶ τὴν μὲν τοῖς θεοῖς τὴν δὲ τοῖς ἀνθρώποις παρέπεσθαι. οἱ δὲ ἄλλοι τῶν ποιητῶν τέσσαρας παραδίδωσιν, μίαν μὲν ἐξ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας τεχθεῖσαν, ἑτέραν δὲ ἐξ Ἀφροῦ, ἐξ ἧς καὶ Ἐρμου Ἔρωσ ἐτέχθη, τρίτην Διὸς καὶ Διῶ- 20 νης, ἐξ ἧς καὶ Ἄρεος τεχθῆναι φασιν Ἀντέρωτι, τετάρτην τῆς 20 Συρίας καὶ Κύπρου, τὴν λεγομένην Ἀστύρτην. ἄλλοι δὲ φασιν

6 διδόνην vulgo.
11 παμφύλιοι P.

8 Κυθερείην Roetherus: libri κυθηρίην

accipiant. vel ut aliis videtur, Adonis fructus est, Mars sus: infestum autem animal fructibus, ut salutaris bos; quamobrem Aegyptii etiam nunc bovis ut plurimum abstinent, suillis autem carnibus quam maxime ad vescendum utuntur. Euripides autem Aphroditem eam vult nominatam inde quod insanos amantes reddat. Chrysippus autem non Dionem, verum Didonen eam nominari vult propterea quod dat generationis voluptates, Cyprin autem nominatam eo quod conceptum efficit, et Cytheream pariter eo quod non solum hominibus verum etiam bestiis concipiendi facultatem praebet. inde Hermes in libro super mundi creatione eas quae super coxam sunt masculas Veneris partes, quae autem post eam, femineas esse docet; unde Pamphyli et barbatam olim colebant Venerem. natam autem eam volunt ex Saturni virilibus, id est ex aevo s. aeternitate; rerum autem natura aeterna et corruptioni non obnoxia. βένισαι (fort. venizare) rebus venereis deditum esse vulgo dicitur. Plato autem duas memorat Veneres, Uraniam, i. e. Caelestem et Pandemon, i. e. popularem; et illam cum diis, hanc cum hominibus coniunctam esse. reliqui vero poetae quattuor tradunt, unam Caelo et Die natam; alteram Spuma procreatam, ex qua et Mercurio Cupido natus est; tertiam Iove natam et Diona, ex qua et Marte natum dicunt Anterota; quartam Syria Cyproque conceptam, quae Astarte vocatur. alii vero dicunt primam

πρώτην μὲν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας Οὐρανίαν καλομένην, δευ-
 τέραν δὲ Ἀφροῦ καὶ Εὐρυνόμης τῆς Ὠκεανοῦ, καὶ τρίτην τὴν συν-
 αφθεΐσαν Ἐρμῆ τοῦ Νείλου, ἐξ ἧς καὶ ὁ δεύτερος Ἔρως ὁ ὑπόπτε-
 ρος, τετάρτην Διὸς καὶ Διώνης, ἣν ἔφημεν Ἡμιστος, λάθρῃ δὲ
 5 αὐτῇ συνελθὼν Ἄρης ἔτεκε τὸν Ἀντέρωτα. καλεῖται δὲ πολλαχοῦ
 καὶ Πασυμάη, ἣ πῦσιν ἐπαμφεῖσα τὴν ἡδοιήν, καὶ Ἐρυνίκη παρὰ
 τὸ τοὺς ἔρωτας κνεῖν. ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ Ἐρμιοῦ τὸν Ἐρμαφροδί-
 τον τεχθῆναι λόγος, οἷον τὸν εὐφραδῆ καὶ ἀστεῖον λόγον, τὸν ἐξ
 ἡδονῆς τὸ τραχὺ θηλύνοντα. τὸν δὲ ταύτης ἀστέρα τῇ σελήρῃ p. 90
 10 παρέπεσθαί φασι διὰ τὰς νυκτερινὰς συναφείας, ὅθεν καὶ σκιὰν
 αὐτὸν ἀποτελεῖν διὰ τὸ σωματίων εἶναι παρεκτικόν. ἱερούργον δὲ
 αὐτῇ χῆνας καὶ πέριδικας, ὅτι αἱ μὲν τοῖς ὕδασι χαίρουσι (πελυγία
 δὲ ἡ Ἀφροδίτη), οἱ δὲ ταῖς φωναῖς τῶν θηλειῶν ἀγόμενοι ἄλσκον-
 ται. τοσαῦται μὲν τοῖς παλαιαῖς αἱ περὶ Ἀφροδίτης κατὰ μυθικὴν
 15 καὶ φυσικὴν θεωρίαν δόξαι. οἱ δὲ φιλόσοφοι Διώνην τὴν Ἀφροδί-
 την εἶναι φασι τὴν διὰ πάντων οὖσαν τῶν ὄντων φύσιν· τεχθῆναι
 δὲ αὐτὴν ἐκ τῶν Οὐρανοῦ μηδῶν καὶ τῆς Θαλάσσης, τουτέστιν
 ἐξ ἀρτίου ἀριθμοῦ καὶ περιττοῦ, καὶ περιττοῦ μὲν ἐκ τοῦ εἶδους,
 ἀρτίου δὲ ἐκ τῆς Θαλάσσης, τουτέστι τῆς ἀπέρου ὕλης. Κίχκιος
 20 δὲ ὁ Ῥωμαῖος σοφιστής φησι τὴν Ἀφροδίτην ἐξ ἀφροῦ τεχθῆναι,
 οἰονεὶ ἐκ τοῦ χιονώδους ἄερος καὶ τῆς ψυχρᾶς οὐσίας τὸ ἔαρ ἀπο-
 τεχθῆναι. τοσαῦτα περὶ Ἀφροδίτης ἀνατεθῆναι. οὕτως μὲν οὖν p. 91

11 παρεκτικόν P, ταρακτικόν V. 15 φυσικὴν Boissonadus,
 φασίν V, φασί P. 16 τεθῆναι V. 22 ἀνατεθῆναι] ἢ ἀνα-
 τεθῆναι τὸν Ἀπίλιον ἐλέγομεν. Roetherus.

esse Caelo et Die natam, quae Urania vocatur; secundam Spuma et Eu-
 rynome Oceani filia procreata; et tertiam adiunctam Mercurio Nili
 filio, ex qua et Cupido secundus natus dicitur, is qui alis praeditus est;
 quartam Iove natam et Diona, quae nupsit Vulcano, cum qua postquam
 clam coitit Mars, procreavit Anterota. vocatur autem saepe et Pasiphaë,
 i. e. quae in omnes immittit voluptatem; et Erycine ab excitando amo-
 res. illa autem et Mercurio Hermaphroditum procreatum docent, quasi
 disertam et urbanam orationem, quae voluptate ea quae dura sunt emol-
 lit. huius autem stellam lunam comitari dicunt propter nocturnas consue-
 tudines; unde et umbram illum efficere, propterea quod corpora concili-
 andi vim habet. sacrificabant autem ei anseres ac perdicæ, quod illi
 aquis gaudent (marina autem Venus), hi vocibus feminarum allecti ca-
 piuntur. hae fere veterum sunt de Venere ex mythica et physica doctrina
 sententiae. philosophi vero Dionem Venerem esse dicunt tanquam eam
 quae per omnia est eorum quae sunt naturam; procreatam autem eam ex
 Caeli virilibus et Mari, id est ex pari numero atque impari, et impari
 quidem ex specie, pari autem ex mari, id est infinita materia. Cincius
 autem sophista Romanus Venerem ex spuma natam dicit, velut ex aëre
 uivoso et frigida essentia ver procreatum. haec hactenus de Venere —

Ἑλληνας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Ἀπρίλιον αὐτὸν ὠσαυτε ἀπερίλιον (οἰονεὶ ἀνοικτικὸν τοῦ καιροῦ) φασίν· ἐγκεκλεισμένον γὰρ ὡσπερ ἡδονήν — ἐν δὲ τοῖς ἕμνοις ἐγγὺς τριακοσίοις ὀνόμασιν εὐρίσκομεν καλούμενην τὴν Ἀφροδίτην. οἱ δὲ Φοίνικες Ἀστάρτην τὴν σφῶν πολιοῦχον, οἰονεὶ τὴν ἄστεριαν· ἢ τὴν τοῦ ἄστεος ἀρετὴν, εἶναι τὴν 5 Ἀφροδίτην βούλονται. ἐκ γὰρ τοῦ Λιβάνου (ὄρος δὲ ἐστὶν ἐκεῖ ἐκ τοῦ πρὸς Λίβανον ἄστεος οὕτω καλούμενον) δύο ποταμοὶ ἐκπίπτουσιν ἐπὶ τὴν Θάλασσαν ὧν ὁ μὲν μεζῶν καὶ διεϊδέστερος Ἀδωνίς, ὁ δὲ ἐλάσσων καὶ γεωδέστερος Ἄρης προσυγορεύεται. ἐπεὶ οὖν Ἀδωνίς ὄλος ἐμυγνῶται τῷ πελάγει, δοκεῖ μᾶλλον αὐτὸς 10 ἀγαπᾶσθαι πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀντὶ τοῦ τῆς Θαλάσσης.

45. ταῖς τοῦνν καλάνδαις Ἀπριλίαις αἱ σεμινὰ γυναικῶν ὑπὲρ ὁμονοίας καὶ βίου σώφρονος ἐτίμων τὴν Ἀφροδίτην· αἱ δὲ τοῦ πλήθους γυναικῆς ἐν τοῖς τῶν ἀνδρῶν βαλανείοις ἐλούοντο, πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μυρσίνῃ ἐστεμμέναι, ἢ ὅτι μυρσίνῃ ἐπιτη- 15 δεῖα τοῖς βρέφεσίν ἐστι (ῥώννυσι γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀρτιγενῶν, καὶ παρὰ τὰ ἄλλα δὴ τῶν ἀειθαλῶν φυτῶν εὐωδιστάτη τυγχάνει ἢ μυρσίνῃ), ἢ ὅτι μόνῃ ἐν φυτοῖς χαίρει τῇ Θαλάσσει. p. 92 ἐτιμᾶτο δὲ ἡ Ἀφροδίτη τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ ἡ Ἥρα. ἐν δὲ τῇ Κύπρῳ πρόβατον κωδῖμ ἐσκαπασμένον συνέθνον τῇ Ἀφροδίτῃ· ὁ δὲ τρόπος 20 τῆς ἱερατείας ἐν τῇ Κύπρῳ ἀπὸ τῆς Κορίνθου παρῆλθέ ποτε. εἶτα δὲ καὶ σῶας ἀγρῶν ἐθνον αὐτῇ διὰ τὴν κατὰ Ἀδωνίδος ἐπιβουλήν, τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν ἡγούν τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τοῦ Ἀπριλίου.

4 πολιτῆζον V.
τος libri.

7 ἔκ του Hasius pro ἐκ τοῦ

8 διεϊδέστα-

dicatum esse — — ita igitur Graeci. Romani autem Aprilem eum quasi aperilem (velut qui aperit tempus) dicunt: inclusi enim ut voluptatem — in hymnis autem prope trecentis nominibus reperimus vocari Venerem. Phoenices autem Astartem, suarum urbium praesidem, quasi stellatam vel urbis virtutem, esse Venerem volunt. ex Libano enim (mons autem ibi est qui ex oppido quodam ad Libanum sito ita nominatur) duo fluvii in mare effunduntur, quorum maior et magis perspicuus Adonis, minor et magis terrosus Mars appellatur. cum igitur Adonis totus immisceatur mari, videtur magis ille amari a Venere, pro mari.

45. Kalendis igitur Aprilibus nobiles feminae pro concordia et vita honesta colebant Venerem: plebeiae autem mulieres in virorum balneis lavabant, in honorem illius myrto coronatae, vel quod myrtus accommodata infantibus est (corroborat enim corpora infantium recens natorum et prae ceteris perpetuo virentibus plantis optime olet myrtus), vel quod sola inter plantas gaudet mari. colebatur autem Venus iisdem victimis quibus et Iuno: in Cypro autem ovem pelle ovilla involutam una immobilabant Veneri (disciplina autem sacerdotii in Cyprum a Corinθο olim perlata est); postea vero et apros ei immobilabant propter insidias ab hac bestia in Adonidem factas, a. d. 4 Nonas, i. e. die secundo Aprilis.

46. Τῇ πρὸ τριῶν νωνῶν Ἀπριλίῳ Ἡρακλῆς ἐπινομίος ἐτιμῶτο, οἷα ὑγείας δοτήρ. καὶ ῥαφάνων νόμος κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀπέχεσθαι Ῥωμαίοις. Ἡρακλῆς δὲ ὁ χρόνος παρὰ τῷ Νικομάχῳ εἴρηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιος, λέγοντι οὕτως “Ἡρακλῆς p. 93
 5 μὲν οὖν ὁ τὴν περὶ τὸν ἄερα κλύσιν τῇ τῶν ὥρῶν περιτροπῇ ποιούμενος, τουτέστιν ἥλιος.” διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς τούτου μυστηρίοις τοὺς ἄρρενας γυναικείαις στολαῖς κοσμοῦσιν, ἕτε δὴ ἕξ ἀγριότητος καὶ ἀγονίας τῆς κατὰ τὸν χειμῶνα ἀρχομένου τοῦ σπερματικῆς τύκου θηλύνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τῷ ἔαρι ἐτέλουν. τρία δὲ αὐτῷ μῆλα
 10 ἐν τῇ λαϊῇ ταῖν χειρῶν τῆς χρόνου δι’ αὐτοῦ ἀναμερίσεως σύμβολον· μῆλον μὲν γὰρ διὰ τὴν πρὸς τὸν καιρὸν αὐτοῦ συμπάθειαν, ἀρχὴ δὲ χρόνον ἑαρινῆ τροπῆ. καὶ ἄλλως δὲ τρία, ὅτι τριμερῆς ὁ χρόνος. ἀνάγειν δὲ λέγεται τὸν κύνα τὸν τρικέφαλον ἐκ τοῦ Ἰδίου, ὅτι φρουρητικὸς καὶ λυμαντικὸς ὁ χρόνος ὡσπερ δὴ καὶ ὁ κύων.
 15 τρεῖς δὲ αὐτῷ κεφαλαί, ὃ τε παρελθὼν καὶ ὃ ἐνεστὼς καὶ ὃ μέλλον καιρός. καὶ ἄλλως δὲ τὰ τρία μῆλα ληπτέον ἐπὶ Ἡρακλέους κατὰ φιλόσοφον δόγμα, ὅτι τὰς τρεῖς περιόδους ὁ ἥρωος ἀνύσας τοῦ πρῶτου βίου τέλειος εἶναι δοκεῖ. ταύτῃ καὶ τριεσπερος λέγεται κατὰ Ἀντόφορον· φησὶ γάρ” τριεσπερον λέοντος, ὅν ποτε
 20 γνάθοις Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαρος κύων.” τὸ γὰρ τρισὶ νυξὶν ἐσπάρθαι τὸν Ἡρακλέα μυθικὸν ἐστίν. “Ἡβην δὲ καλλίσφυρον

1 Ἀπριλίῳ om P. ἐπινομίος P. 4 λέγων PV: corr S.
 5 κλύσιν Hasius. 8 ἀγονίας Creuzerus: ἀγορίας V. 16 μῆλα
 add P. 19 Lycophron 33.

46. A. d. 3 Nonas Apriles Hercules Victor colebatur, tanquam sanitatis dator. et raphanis hoc mense abstinere Romanis mos erat. Hercules autem tempus a Nicomacho dictus est, verum et sol, ita dicente: “Hercules igitur is est, qui fractionem quae in aëre fit tempestatum conversione efficit, id est sol.” hanc nimirum ob causam et in eius mysteriis mares femineis vestibus ornant, quippe cum post feritatem et infecunditatem quae hieme obtinet incipiat germen seminale emolliri. et haec veri tribuebant. tria autem ei mala in manu sinistra, temporis quae per eum fit partitionis signum: malum enim ob eius cum tempestate consensum, initium autem temporis solstitium vernum. et praeterea tria, quoniam tripartitum tempus. educere autem dicitur canem tricipitem ex Tartaro, quod proprium est temporis ut custodiat et corrumpat, quemadmodum nimirum et canis: tria autem ei capita sunt, praeteritum praesens et futurum tempus. et praeterea tria mala accipienda in Hercule ex placitō philosophico, quod tribus periodis vitae operosae peractis heros perfectus esse videtur. quare et trinocius vocatur, auctore Lycophrone; dicit enim “trinocii leonis, quem olim maxillis Tritonis perdidit asper canis.” tribus enim noctibus generatum esse Herculem fabulosum est. Heben autem pulchros talos (s. pedes)

Ioannes Lydus.

αὐτῶ δίδωσιν οἰονεὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὸ καλὸν τὸ
 ἐγκόσμιον. ὁ δὲ στέφανος τελειότητος δεῖγμά ἐστι· διὸ δὴ θεοῖς
 p. 94 καὶ βασιλεῦσι καὶ ἱερεῦσιν ἐδίδοτο πρῶτως· τῆς δὲ τύχης ἀρελο-
 μένης παρὰ τῆς ἀρετῆς τὸν στέφανον, οἱ ἱερεῖς τὸ λοιπὸν ἀποκει-
 ρόμενοι τὴν κόμην κόκλον τινα τριχῶν ἀντὶ στεφάνου τῇ κεφαλῇ 5
 περιποιοῦσι. δωδεκάμοχθόν γε μὴν αὐτὸν φασὶ διὰ τὸ τὰ δώδεκα
 ζῴδια ἐκτρέχειν. καὶ τὴν Ἀλκυστιν δὲ τῶ Ἀδμήτῳ ἀναψυχώσας
 ἀποδίδωσιν, ὅσον τῷ κόσμῳ τὴν ζωογόνον φύσιν ἐν τῇ χειμῶνι
 κατανεκρωθεῖσαν ὁ ἥλιος ἀποκαθιστῶν· Ἀδμητος γὰρ ὁ κόσμος
 παρὰ τὸ ἀκάμαντα εἶναι καὶ ἀεῖζων. Ἀγγέαν δὲ διαφθεῖραι λέγε- 10
 ται· καὶ γὰρ ἀνίσχων ὁ ἥλιος τὸν ὄρθρον διασκορπίζει καιρὸν,
 ὃν οἱ πολλοὶ ἀγγὴν ὀνομάζουσιν. ὑπὸ δὲ Ἐὐρυσθέως προστάττεται
 ὁ Ἡρακλῆς τοὺς δυοκαίδεκα ἄθλους ἐκτελεῖν, ἀντὶ τοῦ ὁ ἥλιος
 κελεύσει τοῦ μεγάλου θεοῦ, ἀντιβαινούσης τῆς Ἥρας (οἰονεὶ τῆς
 σφαίρας), ἀντίρροπος αὐτῇ τὸν δωδεκαζῴδιον διαφεύγει οὐρανόν. 15
 οὕτως μὲν οἱ φιλόσοφοι. ἀπὸ δὲ τῶν ιστορικῶν εὐρίσκομεν ἐπὶ
 Ἡρακλεῖς γενέσθαι, πρῶτον Διὸς τοῦ Αἰθέρου καὶ Λυσιδόης τῆς
 Ὠκειανοῦ, δεύτερον Νείλου παιδα, τρίτον Ἕλληρος τοῦ Διὸς καὶ
 Νύμφης Ἀγχιᾶλης, τέταρτον Διὸς καὶ Θήβης τῆς Αἰγυπτίας,
 πέμπτον Λιβάνου καὶ Νύσσης τὸν ἐν Ἰνδοῖς γενόμενον, ἕκτον Διὸς 20
 καὶ Ἀλκμήνης, ἕβδομον Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἀτλαντος.

1 fort. διδόσασιν. Roetherus. 4 ἀποκειράμενοι P. 7 ἀνα-
 ψυχώσας P: apud S ἀναψυχώσαν. 20 Λιβάνου] τὸ: Λιβάνου V,
 τοῦ Λιβάνου P. νύσσης τὸν ἐν Ιουλοῖς P.

habentem ei attribuit (*fort. attribunt*), tanquam vim creatricem, et
 pulchrum quod in mundo est, corona autem perfectionis signum est;
 quare diis ac regibus et sacerdotibus tribuebatur primum: fortuna au-
 tem postquam abripuit a virtute coronam, sacerdotes in posterum ton-
 dentes capillum orbem crinium pro corona circum caput faciunt. duo-
 decim autem eum exantlasse labores dicunt, quod duodecim signa caele-
 stia percurrit. et vero Alcestin in vitam revocatam Admeto reddit,
 velut mundo naturam generandi vi praeditam per hiemem exstinctam sol
 restituit: Admetus enim mundus, eo quod indefessus est et semper vi-
 get. Augiam autem perdere dicitur: etenim oriens sol matutinum dissi-
 pat tempus, quod vulgus ἀγγὴν vocat. ab Eurystheo autem iubetur
 Hercules duodecim labores exantlare, pro sol iussu magni dei, refragante
 Iunone (quasi sphaera), in contrariam partem vergens, per cac-
 lum duodecim signis distinctum fugit. ita fere philosophi. ex historiis
 autem invenimus septem Hercules fuisse, primum Iove Aetheris filio et
 Lysithoa Oceani filia natum; alterum Nilo; tertium Hellene Iovis filio
 et Nympha Anchiale; quartum Iovis et Thebes Aegyptiae filium; quin-
 tum Libani et Nyssae, eum qui in Indis natus est; sextum Iovē et Al-
 cumena procreatum; septimum Iovis et Maiiae Atlantis filiae.

47. ἡ δὲ Μίλητος τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο Ἀνακτορία.

48. Ἀμάλθειαν δὲ τροφὸν Διός, τὴν [τοῦ] ἄμα καὶ ἄθρόως p. 95
καὶ ἐν χρόνῳ τὰ ὕντα τῷ Διὶ αὔξουσας· ἄλθειν γὰρ τὸ αὔξειν.
Κράτης δὲ ἀπὸ τοῦ διαίνειν, τουτέστι πιαίνειν, τὴν γῆν βούλεται
5 ὀνομασθῆναι τὸν Δία τὸν εἰς πάντα διήκοντα· Ποσειδώνιος τὸν
Δία τὸν πάντα διοικοῦντα, Χρύσιππος δὲ διὰ τὸ δι' αὐτὸν εἶναι
τὰ πάντα. ἄλλοι τὸν Δία βούλονται ὀνομασθῆναι ἀπὸ τοῦ δεῖν,
τουτέστι δεομεύειν καὶ συνέχειν, τὸ σύμπαν αἰσθητὸν· ἄλλοι ἀπὸ
τοῦ ζῆν. τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν καὶ μεριστὸν λόγον τρεῖς Δίας
10 εἶναι βούλονται, ἓνα μὲν Αἰθέρως, τὸν δὲ ἕτερον ἐν Ἀρχαδίῃ τε-
χθῆναι, ἕξ οὗ φασὶν Ἀθηῶν, τρίτον δὲ τὸν Κρήτα. οἱ δὲ Φοίνι-
κες βασιλείᾳ φασὶν αὐτὸν γενέσθαι δικαιοτάτον, ὥστε τὴν περὶ
αὐτοῦ δόξαν κρείττονα γενέσθαι τοῦ χρόνου. ταύτῃ Κρόνον ἐμβα- p. 96
λεῖν τῆς βασιλείας λέγεται, οἰονεὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἕξ αὐτοῦ
15 λήθην ὑπερβαλεῖν. ὁ δὲ Μηλιάς ὑπὸ Ἀμάλθειας αὐτὸν τραφῆναι,
οἶον ἐκ τῆς δυνάμειος, τουτέστιν ἐκ τῆς ἀμαλακίης. ὁ δὲ Κράτης
τὸν Κρόνον φησὶ Σκελίας καὶ Ἰταλίας καὶ τοῦ πλείστον μέρους
τῆς Λιβύης βασιλεῦσαι ἀπηνῶς, τὸν δὲ τούτου υἱὸν ἐπιθέσθαι
τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν μὲν εἰς ἴσχατον ἐλάσαι τῆς δόσεως, ἡμερω-
20 τατα δὲ τῆς βασιλείας ἀντιλαβέσθαι καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὡς
θεόν. Ἐρατοσθένης γε μὴν τὸν Δία ἐν τῇ Κρήτῃ τεχθῆναι λέγει,
κάκειθεν διὰ τὸν Κρόνον φόβον μετενεχθῆναι εἰς Νάξον. Εὐμίλος

5 διοικοῦντα P. 9 ζεῖν V. 14 τοῦ χρόνου vulgo.

16 ἀμαλακιστίας Roetherus. 18 ἐπιθέσθαι Roetherus: libri

πέθεσθαι. 20 καὶ αὐτὸν διὰ P.

47. Miletus antea vocabatur Anactoria.

48. Amaltheam nutricem Iovis vocabant tanquam eam, quae simul et semel et uno eodemque tempore ea quae sunt Iovi auget: ἄλθειν enim augere est. Crates autem a pinguetate terram vult nominatum Iovem, eum qui per omnia pertinet: Posidonius Δία tanquam eum qui universa administrat; Chrysippus vero propterea quod δι' per eum sunt universa. alii Δία volunt nominatum a coniungendo et continendo omnia quae sensibus subiecta sunt; alii a vivendo. nonnulli autem ex heroica et separabili doctrina tres Ioves esse volunt, unum Aetheris filium, alterum in Arcadia natum, ex quo Minervam dicunt procreatam, tertium Cretensem. Phoenices autem regem dicunt eum fuisse iustissimum, ut eius fama superaverit tempus. ideoque Saturnum eiecisse ex regno dicitur, quasi ex tempore, et eam quae inde oritur oblivionem superasse. Melias ab Amalthea eum nutritum ait, tanquam a vi, id est a duritie. Crates autem Saturnum dicit in Sicilia et Italia et maiore Libyae parte regnasse crudeliter, eius autem filium invasisse patrem eumque in extremas occidentis partes expulisse, lenissime autem capessivisse regnum ideoque cultum esse ut deum. Eratosthenes vero Iovem in Creta natum ait, indeque ob Saturni metum translatum in Naxum.

δὲ ὁ Κορίνθιος τὸν Δία ἐν τῇ καθ' ἡμῶς Λυδίᾳ τεχθῆναι βούλεται, καὶ μᾶλλον ἀληθεύει ὅσον ἐν ἱστορίᾳ· ἔτι γὰρ καὶ νῦν πρὸς τῷ δυτικῷ τῆς Σαρδιανῶν πόλεως μέρει ἐπ' ἀκρωρείας τοῦ Τμώλου τόπος ἐστίν, ὃς πάλαι μὲν Γοναὶ Διὸς ὑετίου, νῦν δὲ παρατραπέισης τῷ χρόνῳ τῆς λέξεως Δευσιου προσαγορεύεται. — 5 φύλακες ἦσαν οἱ Κούρητες. ἄλλοι Προμηθέως φασὶν εἶναι υἱόν, οἰοῦντι τῆς προνοίας. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν φυσικῶν τὸν Δία Ἰδαῖον εἶναι βούλονται, καὶ τεχθῆναι ἐν τῇ Ἰδῇ, ταυτέστιν ἐν τῷ παρὰ Ἰδῇ ὄρει μὲν οὐρανῷ. τῆς δὲ Κόρης πατέρα αὐτὸν φασιν, ταυτέστι τοῦ κόρου καὶ τῆς εὐωχίας αἴτιον αὐτὸν γενέσθαι· πρῶτος 10 p. 97 γὰρ βυσιλεύσας λέγεται τοὺς ἀνθρώπους διδάξαι γεωργεῖν. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὅλου Διὸς Δίοι, ὡσπερ Ἀπόλλωνες ἢ Διόνυσοι.

49. τῇ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Μαΐων οἱ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὸ θέατρον γενόμενοι ἄνθη ἐπὶ τὸν δῆμον ἐρρίπτουσι, καὶ περὶ τὰ σπόρμιμα δὲ ὑπὲρ εὐτελείας ἱεράτευον, καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως 15 ἐπὶ ὠρισμένους σταθμούς ἤρχοντο ἱερατεύοντες Δῆμητρα· ὄνομα δὲ τῇ θυσίᾳ Φορδικάλια. τοὺς γε μὴν σταθμούς μιλιάρια πατρίως ἐκάλλον ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν βημάτων. ὅθεν καὶ μιλιτες οἱ στρατιῶται παρ' αὐτοῖς· χιλίους γὰρ ὑπασπιστὰς ὁ Ῥωμῖλος μόνους ἔταξε, καὶ μιλιτας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκάλεσεν οἰοῦντι χιλίους, 20 τὸ πρὶν σαβέλλιτας προσαγορευομένους. καὶ γὰρ ἐν χιλίῳ τὸ πλῆθος, οὐ μυριάσιον ἢ πελαγίτης ἠρίθμησεν, ὡς αὐτὸς Ὀμηρος

3 μέρει Iacobs: libri μένει. 5 τῆς add P. | δένυσον margo V.
7 Ἰδαῖον ἢ διον V. 8 παρὰ ἢ διον V. 17 φορδικάλια V.
21 σαβέλλιτας P, σατέλλιτας Roetherus.

Eumelus autem Corinthius Iovem in nostra Lydia natum vult, et propius a veritate abest, quoad in historia (positum est): etiam enim nunc in Sardinorum urbis parte occidentali in vertice Tmoli locus est, qui olim i. e. locus natalis Iovis Pluvii, nunc autem, immutato per temporis decursum nomine, Deusium appellatur. — custodes erant Curetes. alii Promethei dicunt eum esse filium, quasi providentiae. plurimi autem physicorum Iovem Idaeum esse volunt, et natum in Ida, hoc est in ea caeli parte quae ex Ida cernitur. Proserpinae autem patrem eum dicunt, id est satietatis et epuli auctorem eum fuisse: primus enim, cum rex esset, dicitur homines docuisse agriculturam. multi autem ex toto (sōlo ?) Iove (fiunt) Ioves, quemadmodum Apollines vel Bacchi.

49. A. d. 17 Kalendas Maias pontifices theatrum ingressi flores populo spargebant, et circa sementem vero pro fertilitate sacra faciebant, atque extra urbem ad certas stationes precabantur sacra facientes Cereri: nomen autem huic sacrificio Fordicalia. stationes vero miliaria patrio sermone vocabant, a mille passibus; unde et milites apud eos (nomen traxerunt): mille enim stipatores Romulus solos instituit, et milites eos a numero vocavit (velut mille), cum antea satellites appellerentur: etenim millenario numero multitudinem, non decies millenario,

“ὅσον τ' ἐννεαχίλοι ἐπέχον ἢ δεκάχילοι.” ὁ γὰρ μῦθος ἀριθμὸς ἀοριστίας ἐστὶ δεκτικός.

50. τῇ πρὸ δεκαμιάς κλιανδῶν Μαίων ὁ Ῥωμύλος τὴν Ῥώμην ἐπόλισε, πάντας τοὺς πλησιοχώρους συγκαλεσάμενος, ἐν- p. 98
5 τευλάμενός τε αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐνυτῶν χώρας βῶλον ἐπικομισάσθαι, ταύτη πάσης χώρας δεσπόσαι τὴν Ῥώμην θιωνίζόμενος. αὐτὸς τε ἱερατικὴν σύλπιγμα ἀναλαβὼν (λίτουον δ' αὐτὴν πατριῶς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν, ἀπὸ τῆς λιτῆς) ἐξεφώνησε τὸ τῆς πόλεως ὄνομα, πάσης ἱερατικῆς τελετῆς ἡγησάμενος. ὀνόματα δὲ τῇ πόλει τρία,
10 τελεστικὸν ἱερατικὸν πολιτικόν, τελεστικὸν μὲν οἰονεὶ Ἔρωτος, ὥστε πάντας ἔρωτι θεῖο περι τὴν πόλιν κατέχεσθαι, (διὸ καὶ Ἀμαρυλλίδα τὴν πόλιν ὁ ποιητῆς αἰνιγματωδῶς βουκολιάζων καλεῖ), ἱερατικὸν δὲ Φλώρα, οἰονεὶ ἄνθουσα, ὅθεν κατὰ ταύτην ἢ τῶν ἀνθεστηρίων ἑορτῇ, πολιτικὸν δὲ Ῥώμα. καὶ τὸ μὲν ἱερατικὸν πῶσω
15 ἦν δῆλον καὶ ἀδεῦς ἐξεφέρετο, τὸ δὲ τελεστικὸν μόνις τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐξάγειν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπετέτραπτο· καὶ λόγος ποιητῆς ὑποσχεῖν τινὰ τῶν ἐν τέλει ποτὲ ἀνθ' ὧν ἐπὶ τοῦ πληθους τὸ τελεστικὸν ὄνομα τῆς πόλεως ἀναγραφδὸν ἐθάρραχεν ἐξεπιπῆν. μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορευσεὶ τῆς πόλεως τελετῆν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμά-
20 λειως περιήλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ θηλείας τοῖς ἐνδον γονίμους. καὶ λαβὼν βῶλον ἐκ τῶν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν

1 ἐννεαχίλοι — δεκαχίλοι V. 17 ποτὲ] τούτου P.

antiquitas numerabat, ut ipse Homerus “quantum novies mille clamabant vel decies mille.” decies enim mille numerus infinitatem admittit.

50. A. d. 11 Kalendas Maias Romulus Romam condidit, postquam omnes accolae convocavit iussitque eos ex ipsorum terra glebam afferre, hac re omnibus terris imperaturam Romam augurans: et ipse sumpta tuba sacerdotali (lituum autem eam patrio sermone Romani vocare solent, a voce λιτή i. e. precatio) pronuntiavit urbis nomen, omnem sacerdotalem initiationem auspicatus. nomina autem urbi tria erant, arcanum, sacerdotale, politicum: arcanum, velut Amor, ut omnes amore divino circa urbem tenerentur, unde et Amaryllida urbem poëta per ambages in carmine bucolico vocat; sacerdotale, Flora, velut florens, unde hoc die Florarium feriae; politicum autem Roma. et sacerdotale omnibus erat notum et libere efferebatur, arcanum vero solis pontificibus proferre in sacris permissum erat; et fama est poenas quondam luisse quandam magistratum propterea quod coram populo nomen arcanum urbis palam conatus esset eloqui. post initiationem autem quae fiebat in nomine urbi indendo, iuncto tauro cum iuvenca circumiit murum, mare adversus agri partem iuncto, femina adversus urbis partem, ut mares exteris fierent timendi, feminae domesticis fecundae; et sumptam

p. 99 σὸν καὶ τοῖς πρὸς τῶν ἄλλων ἐπικομιζομένοις ἐπὶ τὴν πόλιν ἤκόν-
τιξε, ταύτῃ ὠγωνισάμενος διὰ παντὸς αὐτὴν ἐκ τῆς τῶν ἕξωθεν
ἐπαυξήθηραι συνδόσεως, καὶ μετ' ὀλίγου. πολλῶν δὲ ξένων συνελ-
θόντων ἐν αὐτῇ, οἱ τοῦ Ῥωμύλου λογάδες τὴν ἡμίσειαν τῆς ἐαυ-
τῶν κτίσεως τοῖς ἐπήλυσι παρεχώρησαν, οἰκῆσαι τὴν Ῥώμην αὐ-
τοὺς πείσαντες· οὗς ὁ Ῥωμύλος πατρικίους πρώτους ἀνηγόρευσε
διὰ τὸ εὐπατρίδας γενέσθαι καὶ τὴν ἐαυτῶν περιουσίαν τοῖς ξένοις
ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπιδοῦναι.

Ἰλία ἢ τοῦ Ῥωμύλου μήτηρ.

51. Ἐκ μὲν τῆς ὁποιασοῦν πρὸς ἔνια τῶν ξύλων παρατρι-
ψεως κόφεις γίνονται, ἐκ δὲ παντὸς οὗρου ψύλλαι, μυῦι δὲ ἕξ
ἀποπάτου ἢ καὶ ἄλλης θερμασίας. Ῥώμη Φλώρα καὶ ἡ Κωνσταν-
τινούπολις ἤγουν, ἀνθοῦσα.

M A I O S.

52. Οὐ μικρὰν ἐν ἀριθμοῖς ἐδείκνυμεν τὴν τῆς τετραδός 15
δύναμιν, ἣν ἂν τις καὶ τετρακτὺν καὶ πυραμίδα καλέσῃ, τετρα-
κτὺν μὲν κατὰ τὸν τῶν στοιχείων ὄρον, πυραμίδα δὲ κατὰ τὸν ἐν
θεωρίᾳ λόγον· ἡ γὰρ πυράμις ὑπὸ τεσσάρων βάσεων καὶ τεσσά-
ρων γωνιῶν μόνη περιεχομένη, καὶ πρώτη τριχῆ διαστάτη κατὰ
τὸ στοιχειωδέστατον τοῦ τριγώνου ἐπίπεδον, ὡς ὁ Πλάτων ἐν Τι- 20

10 τῆς ἀνοῦν V, τῆς ἀνθρώπων Hasius. 15 τριάδος P.
19 τριχηλιαστάτη V, τριχηλιαστάτη P: corr Nokius.

glebam ab exteris urbis partibus una cum iis quae a reliquis affereban-
tur adversus urbem coniciebat, hac re auguratus perpetuo eam extra-
neorum confluxu auctum iri, idque non multo post. multi autem hospite-
s ubi convenerunt in eam, Romuli milites electi partem dimidiam suae
possessionis adventiciis concesserunt, posteaquam iis persuaserunt ut
incolerent Romam; quos Romulus patricos primos nuncupavit, propterea
quod nobiles fuerunt et suas facultates exteris pro patria concesserunt.

Ilia, Romuli mater.

51. Ex quovis ad nonnulla ligna affrictu cimices fiunt, ex omni
urina pulices, muscae vero ex alvo aliove tepore. Roma Flora (voca-
tur) et Cpolis, id est florens.

M A I U S.

52. Haud parvam in numeris demonstravimus tetradis esse vim,
quam quis et quaternionem et pyramidem vocaverit, quaternionem ex
elementorum termino, pyramidem ex ratione, quae in doctrina obtinet:
pyramis enim, quae quattuor basibus et quattuor angulis sola continetur,
et prima triplici modo distat iuxta simplicissimam trianguli planitiem,

μῖα φησίν, ἐμφερῆ τὴν συνεκτικὴν τοῦ παντὸς ἐνδείκνυται τάξιν. λείπεται ὁ πέμπτος· Μάϊον δὲ αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ὁ τῆς πεντάδος ἀρι- p. 100
θμὸς τῶν θειοτέρων κατὰ τὸν Ἡσιόδον κεχώρισται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν
5 τοῖς κατοικομένοις ἀπονεμηθῆναι. ἡ γὰρ πεντὰς τῆ ἀισθητῆ φύσει
ἀνάκειται, σφαῖρα γὰρ ἔστιν· ὁσέως γὰρ ἂν τὸν πέντε πολυπλα-
σιώση τις ἀριθμὸν, εἰς ἑαυτὸν ἀποκαταστήσεται· καὶ γὰρ ὁ πέντε
παρεπόμενος τοῖς ἐν πλῆθει ἀριθμοῖς εἰς τὴν αὐτὴν καὶ πολυπλα-
σιωζόμενος καταλίγει ποσότητα. καὶ ἄλλως δὲ φαίνεται φυσικῶν
10 τινὰ δύναιμι ἐν ἑαυτῷ ὁ πέντε περιλαβῶν ἀριθμὸς· τῶν γὰρ ἐν
γενέσει ἐξ ἀρίτου καὶ περιττοῦ συνεσιώτων, αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος
πέφκεν ἐκ τριάδος καὶ δυάδος συναγόμενος. ταύτη γοῦν ταῖς τῶν
προγόνων τιμαῖς οἱ Ῥωμαῖοι τὸν πέμπτον ἀνέφερον μῆνα, τῷ μὲν
ἀρίτῳ τοὺς κατοικομένους τιμῶντες, τῷ δὲ περιττῷ τοὺς ἐπι σω-
15 ζομένους· μετὰ γὰρ θεοῦς οὐχ ἤττον τιμὴν τοῖς ἑαυτῶν προγό-
νοις εἰσέφερον οἱ πάλοι. Μάϊον δὲ μῆνα ἐκ τῆς ἐκείνων τιμῆς
ἀνθμισαν, πατριῶς καλοῦντες τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Μαίας
τῆς Ἀτλαντος τῆς Ἐρμουῦ ἀξιοῦντες ὀνομασθῆναι τὸν Μάϊον πρὸς
ἕτερον βλέποντες οὕτω φασίν, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς,
20 ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἱερωθῆναι λέγεται. περὶ δὲ ὁ Πρῶκλος p. 101
φησὶν οὕτως· “ἡ Μαία ἔστιν ἡ τὰ ἐν ἀγνεῖ κεκρυμμένα εἰς τὸ
ἐμφανὲς προάγουσα παραπλησίως ταῖς τῆδε μαιαῖς, Ἐρμῆς δὲ

20 δὲ] δὲ τῆς Μαίας S, δὲ αὐτῆς Roetherus. possis ἦς. 21 ἡ
ante Μαία om P.

ut ait Plato in Timaeo, similem continentem universi indicat ordinem. restat quintus mensis: Maium eum Romani vocant.

Cum autem, ut saepe diximus, quinarium numerus a diviniorebus, teste Hesiodo, remotus sit, consentaneum erat ut defunctis attribueretur. pentas enim naturae sensibus subiectae consecrata est; sphaera enim est: quoties enim cunque aliquis quinarium multiplicaverit numerum, in se ipsum recurret: etenim quinarium numerus, consequens numeros eos qui ad multitudinem pertinent, in eandem, etiam si multiplicetur, desinit quantitatem. et praeterea videtur naturalem quandam vim in se quinarium continere numerus: res enim generatae cum ex pari et impari constant, ipse talis natura est, qui ex triade et dyade componatur. hanc igitur ob causam maiorum honoribus Romani quintum dicarunt mensem, pari numero defunctos colentes, impari superstites: post deos enim non minorem maioribus suis veteres tribuebant honorem; Maium autem mensem ex illorum honore nominarunt, patrio sermone vocantes honorem. qui vero a Maia Atlantidis filia, Mercurii matre, voluit nominatum Maium, ad aliud quippiam respicientes ita dicunt, verum etiam propter illius fanum, quod hoc mense sacratum dicitur. de hac autem Proclus loquitur ita: “Maia ea est quae abdita in occulto in lucem profert, similiter atque eae quae hic sunt (i. e. terrestres) μαιαί (i. e.

ἐκείνης πειθὺς ὁ λόγος ἤκων διὰ πάντων, ὃς τὴν ἐν τῷ ἀφανεί τῶν ὄντων περιοχὴν ἐν διαστάσει καὶ προνοίᾳ λόγων αὐδῶς πρώτως ἐξέφηεν, εἰρηδὸν καὶ συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν ποιήσας ὡς ἐκφαντικὸς τῶν παρ' ἡμῖν τῆς ψυχῆς ἀδήλων παθημάτων." ὁ δὲ Ἀκυλλῖνος ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν ἀριθμῶν οὕτω φησὶν· "ἡ Μαίαι ἀντί 5 αὐτῆς ἐς τοῦμηναν ἐξοδοῦσά ἐστι, κυρίου μὲν τοῦ λόγου τοῦ διὰ πάντων πεφυκότος διατακτικοῦ τῶν ὄντων, διὸ δὴ καὶ Ἐρμου μῆτέρα φασί. τοιαύτη δὲ ἡ νοητὴ ἔλη τὸ κατακοσμεῖν τὴν εἰς τὸ ἐμφανὲς πρόοδον καὶ γένεσιν ἀπεργάζεσθαι τῶν ὄντων· ἐκ γὰρ ἔλης καὶ εἶδους τὰ ὄντα." οὕτως μὲν κατὰ θεολογίαν, κατὰ δὲ 10 τὸν τῆς φυσιολογίας τρόπον τὴν Μαίαν οἱ πολλοὶ τὸ ὕδωρ εἶναι βούλονται· καὶ γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις βαρβαρίζουσι οὕτως ἔτι καὶ νῦν τὸ ὕδωρ προσαγορεύεται, ὡς καὶ μῆτορι τὰ ὑδροφόρα καλεῖσθαι. καὶ οὐκ ἔξω λόγου ὁ Βάρρων φαίνεται ὡς καὶ μῆνα ἀναθέμενος αὐτῇ· κινήσει γὰρ τοῦ ὑποβρυχίου ὕδατος γίνεσθαι 15 σάλον τοῖς φιλοσόφοις δοκεῖ, πρώτη δὲ ἑορτὴ τοῦ Μαίτου παρὰ Ῥωμαίοις αἱ περὶ σεισμῶν ἱκεσίαι. ταύτη γὰρ Ἀτλαντος παῖδα τὴν Μαίαν οἱ μυθικοὶ ποιοῦσι, καὶ ἔφορον δὲ τῶν ὑδάτων τὸν Ἐρμῆν εἶναι παραλαμβάνομεν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς αὐτοῦ πηγῶν ἀνατίθενται ἢ φρέατα δρύττεται. 20

p. 102

Εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ Λιδὸς καὶ Μαίλις τὸν Ἐρμῆν εἶναι ἀλληγορι-

3 ἐκφαντικὸν V. 4 ἀκυλλῖνος P. 5 ἀντί αὐτῆς] τὸ ἀφανὲς Creuzerus. 13 προσαγορεύεται om P. καὶ om P. 19 πάλαι λαμβάνομεν margo V.

obstetrices); Mercurius autem illius filius ratio per universa pertinens, qui eum qui est in occulto rerum complexum in distantia et providentia verborum ab aeterno primum patefecit, nexu et coniunctione mutuaque cohaerentia facta, et quae enuntiat occultas nostras animi affectiones." Aquilinus autem in Commentario numerorum ita dicit: "Maia ea est quae — in apertum prodidit, cum dominetur ratio extensa natura per omnia quae sunt, unde nimirum et Mercurii matrem dicunt. talis autem materia est ea quae mente percipitur, ut componat exitum in lucem et generationem afficiat rerum: ex materia enim et forma res constant." ita quidem iuxta theologiam. ex physiologiae autem ratione Maiam multi aquam esse volunt: etenim apud Syros barbaramente loquentes ita etiam nunc aqua appellatur, ut et *meiuri* aquae ductus vocentur. nec absque ratione Varro egisse videtur, ut qui et mensent illi attribuit: motu enim eius quae in profundo est aquae existere agitatio philosophis videtur; primae autem Maii feriae apud Romanos preces pro avertendis terrae motibus. ideo enim Atlantis filiam Maiam mythici faciunt, et praesidem vero aquarum Mercurium esse accipimus, et hanc ob causam in eius fanis fontes consecrantur aut putei fodiuntur.

Sunt autem qui dicant Iovis et Maiiae Mercurium esse ex allegoria

κῶς υἷόν, νοῦν μὲν εἶναι τὸν *Αἴα*, *Μαῖαν* δὲ τὴν φρόνησιν, καὶ δὲ ἐξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγιον αἰνιττόμενοι. πάντων δὲ νεώτατον εἰργάσαντο ἄτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν ἀκρότατον πεποίηται τοῦτον ταρασσώσαντες πτεροῖς, τοῦ δὲ ζῴτητα 5 καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιαύτου τέχνης αἰνιττόμενοι· ὁ γοῦν ποιητὴς φησὶν “ἔπειτα πτερόβεντα.” εἶτα δὲ τετραγώνου σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι λόγον εἶναι τοῦτον, καὶ λόγον ἀληθῆ· ἔστι γὰρ καὶ λόγου σχήματα, ὁ μὲν ψευδοῦς λόγος, ὁ δὲ ἀπατηλὸς πολυγωνώτερος, ὁ δὲ 10 ἀληθῆς αὐτὸς ἑαυτῷ ἐκ πάντων μερῶν ἴσος, ὅπου δὲ στρέφεται πάσαις βύσεσιν ἀορίστως στηρίζεται, ὃ δὴ τετραγωνικὸν σχῆμα τυγχάνει. εἰ τοῖνυν νοῦς καὶ λόγος εἶναι δέδεικται, τούτῳ τὸν κέρκιον εἰδωλοποιούσιν Αἰγύπτιοι, ἐπει παρὰ πάντα τὰ ζῴα νοήμων τυγχάνει, συνέσεως δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐστὶ δεκτικὸς. ἀλλὰ 15 μὴν καὶ τὴν Αἰγυπτίαν ἴβιν τὸ ὄρνειν ἴσμεν ἀνακειμένην αὐτῷ· p. 103 καρδίᾳ γὰρ ἔοικε λευκαίνόμενον μὲν τὸ σῶμα, ἐξ ἀμφοῖν δὲ τῶν μερῶν μελαινομένη, ὅπερ ἐστὶ τοῦ κατὰ διάνοιαν λόγου σχήμα· πρὶν μὲν γὰρ λεχθῆναι σκότιος, λεγόμενος δὲ φωτίζεται, καὶ ἠθελὸς εἰς ἀφανὲς οἴχεται. τρέφεται δὲ τὸ ζῴον παρὰ τοῖς ὕδασι, 20 καθάπερ ἐν ἡμῖν ἡ καρδίᾳ ἐξ ὑγρῶς οὐσίας τὴν δέναντιν λαμβάνει. μόνη δὲ πτηνῶν πάντων νεῖν ἡ ἴβις οὐκ ἐπίσταται, ἀδρανιστάτη δὲ εἰς μείζον βιάτος καθελκομένη. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς καρ-

5 λόγων P. 11 ἀορίστως Hasius: apud S ἀορίστον. 14 δὲ om V: Hasius τα.

filium; rationem esse Iovem, Maïam mentem s. intelligentiam, filium autem ex utroque Mercurium facundum per ambages significantes. omnium autem natu minimum finxerunt, quippe cum non senescat oratio. praeterea celerrimum fecerunt eum instructum alis, rationis celeritatem et velocitatem orationis per eiusmodi artem significantes. itaque poeta dicit “verba alata.” deinde quadratum forma Graeci hunc fingunt, maximum argumentum praebentes orationem esse eum, et orationem veram. sunt enim et orationis species, et mendax oratio et fallax plures habens angulos; vera autem sibi ipsa ex omnibus partibus par, ubicunque autem versatur, omnibus basibus infinite stabilitur, quae videlicet quadrata figura est. quodsi rationem et orationem eum esse demonstratum est, huic cercopem simulacrum (idolum) faciunt Aegyptii, quandoquidem praeter omnia animalia prudens est et peritiam artemque admittit. verum et Aegyptiam ibim, avem, scimus illi esse consecratam: cordi enim simile est corpus eius album, ex utraque autem parte nigrum, quae quidem est orationis, uti cogitatur, figura: antequam enim proferatur, obscura est, cum autem profertur, collustratur, et prolata evanescit. vivit autem animal illud prope aquas, quemadmodum in nobis cor ex humida essentia vim suam accipit: sola autem avium omnium natate ibis nescit, et imbecillima quaeque in maiorem profunditatem detrahitur.

δίας παρατηρητέον* τῆς γὰρ ὑγρᾶς πόσεως συμμετρως προσαχθεί-
σης ῥῶννεσθαι τε καὶ τοῖς λογισμοῖς διεστηρίχθαι πέφυκε, καὶ
τῆς μὲν οικείας ἕδρας, ἥνπερ φρένα καλοῦσιν, οὐκ ἐξίστασθαι,
νηφάλεον τε εἶναι, ὑποβλυσθεῖσαν δὲ τοῖς πάλμοις τὸν ἴδιον σάλον
δι' ὄλου τοῦ σώματος ἐξεργάζεσθαι. πύσχοσι δὲ ταῦτα ὑπὸ 5
μέθης ἄνθρωποι τὸ ἄκρατον τῆς ἰδίας ἰσχύος πρότετιμηκότες.
καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν κέρκωπι σελήρη συμπαθῆ εἶναι προσείκα-
σται* ἡ μὲν ἴβις αὐτῷ τῷ σχήματι ἐμπερήσ, τὰ ἄκρα μὲν ὀμι-
χλαινουσία, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσου καθάπερ ἡ αἰθερία μήνη* ὅτε
γὰρ οὐρανὸς ἀσέλγηρος, οὐδὲ ἴβιδες ὕρωσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλ- 10
μοῖς τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἄσιτοι ἐγκαρτεροῦσι τὸ συγγενὲς στοι-
χεῖον ἀναμένουσαι. ὁ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας*
ὅτε γὰρ αὐξίη σελήρη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τότε εὐρύνεται,
ὅτε δὲ μειοῦται, τὸ τῶν ὀμμάτων περιφερὲς συστέλλεται.

p. 104

53. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκήρυττε μηδένα ποδῶν ἢ κεφαλῆς 15
οἰοῦντίποτε ζῆλον γενέσθαι παρὰ πάντα τὸν μήνα πρὸς φυλακὴν
ἀρθριτικῆς νόσου. ἤρχοντο δὲ Μαίη τε καὶ Ἑρμῆ οἱ πραγμα-
τευταὶ ἀκίνδυνα τὰ τῶν κερδῶν εἶναι* πάντα δὲ ἄρα τὰ κέρδη ἐν
τῇ ὕλῃ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναφύεται, καὶ ἐν αὐτῇ ὥσανε ἔρμια εὐ-
ρίσκειται καὶ ἐπιδίδοται, ὡς φασι, κατ' ἄξιαν. Μούμμιος δὲ ὁ 20
Ῥωμαῖος τὸν Ἑρμῆ τὸν προχωρητικὸν λόγον εἶναι βούλεται* οὐδὲ
γὰρ, φησί, πρότερον βρέφος φθέγγεται πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφά-

4 νηγαλαίαν P.
cf. 3 37.

δὲ Hasius: libri καὶ.

22 πρώτον apud S.

idem autem et in corde observare licet: liquida enim potione modice sumpta roborari et cogitationibus confirmari solet, neque ex sua sede, quae praecordia vocant, excedere, et sobrium esse; ubi autem exundavit, palpitationibus propriam motionem per totum corpus efficere. accidit autem hoc per ebrietatem hominibus, qui merum robori suo anteposuerunt. et ibi ac cercopem lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, quemadmodum aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, ne ibides quidem cernunt, sed connivent oculos eo tempore et sine victu permanent cognatum elementum expectantes. in cercope autem eius rei vis magis etiam apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dilatatur, quando autem senescit, oculorum circulus contrahitur.

53. Pontifex autem edicebat ne quis pedes aut caput cuiuscunque animantis gustaret per totum mensem ad cautionem arthritidis. supplicabant autem Maiae et Mercurio negotiatores, ut res ad quaestum pertinentes sine periculo essent. omnia autem lucra in materia sunt atque ex ea proveniunt, et in ea tanquam ἔρμια (i. e. lucra insperata) inveniuntur. Mummius autem Romanus Mercurium procedentem orationem esse vult: neque enim, ait, prius infans vocem ediderit quam ter-

ψαιτο, ὥστε Μαΐαν εἰς γῆν καλῶς ἐξελάμβανον οἱ πολλοί. καὶ καθ' ἕτερον δὲ ἱερὸν λόγον ὁ Φωτηῆϊος γρῆναι τιμᾶσθαι τὴν γῆν ἐν ταῖς καλῆνδαις Μαΐαις λέγει, ὅτι Θέρμην τὴν ἔμφυτον ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἢ γῆ ἀναβλύζουσα, γανριῶν ὥσπερ καὶ σκιρτῶν ἔξαγο-
5 μένη, σάλους ἐμποιεῖ ὡς ἐπίπαν κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα. τιμᾶσιν οὖν κατὰ τοῦτον τὴν Μαΐαν, τουτέστι τὴν γῆν, θεραπεύοντες. μαῖουμῖζιν τὸ ἐορτάζειν ὀνομάζουσιν, ἐξ οὗ καὶ μαῖουμῶν.

ἀρχὴ γενέσεως σελήνης.

54. Ἡφαιστοὶ τέσσαρες, πρῶτος Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας, p. 105
10 πατὴρ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀθηναίων ἀρχηγέτου· δεύτερος Νείλον παῖς, ὃν Αἰγύπτιοι καλοῦσι Φθάν· τρίτος ὁ Κρόνον καὶ Ἥρας, ὁ Ἀήμιος, ὁ χαλκευτής· τέταρτος Ἡφαιστος ὁ μαντιῶς, ὁ Σικελιώτης, ἐξ οὗ Ἡφαιστιάδες αἱ νῆσοι. Ἡφαιστος γόνιμον πῦρ ἐστίν, ἢ τοῦ ἡλίου ζωογονικὴ θερμότης· διὸ δὴ καὶ χωλὸν ποιοῦσι
15 τὸν Ἡφαιστον, καθὼ χωλεύει καθ' ἑαυτὴν ἢ τοῦ πυρὸς φύσις, ὅταν μὴ συγκεκρόβηται τοῖς ἄλλοις. ἄλλος δὲ χωλῶ ποδὶ τὸν Ἡφαιστον λαμβάνεσθαι λέγει διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἡλίου πορείας.

55. Ἰστέον δὲ ὡς ὁ Μανέθων ἐν τῷ περὶ ἐορτῶν λέγει τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν πονηρὰν ἐπήρειαν ἀνθρώποις ἐπιφέρειν περὶ τῆς
20 τῆν κενὴν καὶ τὸν στόμαχον.

1 οἱ παλαιοί? 2 φωτηῆϊος libri. 12 μακτῶς Creuzer-
rus: apud S μακτοῦς. 13 ἡφαιστιάδες V. 19 fort. περὶ
τὸν κενεῶνα S.

ram attigerit, ut Maiam recte in terram acceperit multitudo. atque ex alia traditione sacra Fronteius oportere coli terram Kalendis Maiis ait, quod calorem ingenitum ad superficiem terra sursum trudens, quasi gestire et exsultare conata, terrae motus efficit ut plurimum mense Maio. colunt igitur hoc mense Maiam, id est terram venerantes. μαῖουμῖζιν festos dies agere dicunt; unde et μαῖουμῶν.

principium generationis luna.

54. Vulcani quattuor, primus Caelo et Die natus, pater Apollinis, Atheniensium praesidis; secundus in Nilo natus, quem Aegyptii appellant Phthan; tertius ex Saturno et Junone, Lemnius, qui fabricae praest; quartus Vulcanus fatidicus, Siculus, ex quo insulae Vulcaniae. Vulcanus ignis genitalis est, solis calor generandi vim habens. unde videlicet et claudum faciunt Vulcanum, quod claudicat per se ipsa ignis natura, quando non conflatus est cum ceteris. alius vero claudo pede Vulcanum accipi dicit ob imparē solis cursum.

55. Sciendum autem Manethonem in libro de feriis dicere solis defectum malum damnū hominibus asserre circa ilia et ventrem.

Ι Ο Τ Ν Ι Ο Σ.

p. 106 56. οὕτως οὖν τοῦ πέμπτου μηνὸς εἰς τιμὴν τῆς γερο-
σίας πρὸς τοῦ βασιλέως Νουμᾶ διατεθέντος, ἐλείπετο ἄρα τὸν
ἕκτον εἰς τιμὴν τῆς νεολαίας ὀρισθῆναι· βουλὴ γὰρ γερόντων καὶ
νεωτέρων ἀνδρία εἰκὸς διοικεῖσθαι, ὡς φησι Πλάτων, τὸ πολί-5
τευμα. οὐκ ἔξω δὲ λόγου τὸν ἕξ ἄριθμὸν φαίνεται ταύτῃ προσ-
νέμων· ζωογονικὸς γὰρ οὗτος ἀπὸ μονάδος ἕξῃς ἄχρι τριάδος ἕξ
αὐτοῦ συμπληρούμενος καὶ ἀρκῶν ἑαυτῷ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Πυ-
θαγόρας τῇ πρώτῃ τῶν Μοιρῶν τοῦτον ἀνατίθεικεν.

57. καλένδαις Ἰουνίαις ἐορτὴ Ἦρας καὶ εὐχαὶ ἐν τῷ Κα-10
πετωλίῳ, πάντων ἡμῶν Ῥωμαίων ὑδατος ἕξ ἑωθιτῆς ἀπογεωμέ-
των ψυχροῦ πρὸς φυλακὴν νόσου παντοίας καὶ διαφερόντως πο-
δωλικῆς, ὡς ὁ χρησμός ἐβούλετο, καὶ ὡσεὶ μὴ διδύμους ἢ τε-
ρατώδεις γενέσθαι τοὺς τοκετούς. ἢ δὲ τοιαύτῃ συνήθειᾳ ἐπὶ
Ἀδριανοῦ εἰσηγήνεται, πεμφθείσης γυναικὸς ὡς αὐτὸν Ἀγυπτίας, 15
ἢ ἀφηγεῖτο τέσσαρσιν ἡμέραις κατὰ διῦσιμα ἄνισον τέσσαρα τε-
p. 107 κείν, μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὸ πέμπτον, κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλη, ὃς φησιν ἐν τέσσαρσι τοκετοῖς εἴκοσι κνηθῆναι. ὁ δὲ
Ἰούνιος μὴ ἀνεπιτήδειος πρὸς γάμους.

58. τὸ σάγκος ὄνομα οὐρανὸν σημαίνει τῇ Σαβίνων 20
γλώσσῃ. — ὁ λαγὼς ἄρρηγν τίκτων πέφυκε τερυστίως. — λαρι-

7 ἕξῃς Nokkius: vulgo ἕξ ἡς. 15 ὡς αὐτὸν γυναικὸς P.
20 σαγγος P. 21 nonne ὁ λαγὼς ὁ ἄρρηγν τίκτειν?

I U N I U S.

56. Ita igitur quinto mense in honorem senectutis a Numa rege
constituito, reliquum nimirum erat ut sextus in honorem iuventutis in-
stitueretur: consilio enim senum et iuniorum virtute rem publicam, ut
ait Plato, administrari par est. non vero praeter rationem senarium
numerum huic ab eo attribui apparet: procreandi enim vim habet hic
(primus) a monade, e qua usque ad triadem ex eodem completur et
sufficit sibi ipse; unde Pythagoras primae Parcarum hunc numerum con-
secravit.

57. Kalendis Iunii feriae Iunonis et preces in Capitolio, omnibus
simul Romanis aquam frigidam tempore matutino gustantibus ad aver-
tendum morbum quemvis, et praecipue podagram, ut oraculum volebat,
utque ne gemini nascerentur aut prodigiosi fierent partus. quae consue-
tudo imperatore Hadriano inducta est, missa ad eum muliere Aegyptia,
quae narrabat quattuor se diebus, intervallo impari, quattuor peperisse,
diebus autem quadraginta post quintum, ut Aristoteles docet, qui quat-
tuor partubus viginti editos esse dicit. Iunius autem mensis non aptus
est ad nuptias.

58. Sanci nomen caelum significat Sabinorum lingua. — Lepus
mas prodigiose parere solet. — λαρινόν saginatum s. pingue significat;

νὸν τὸ λιαρὸν, ἔξ οὗ καὶ λάρδος. ἄλλοι δὲ ἄλλως φασί. —
 θυγατέρας Ἀνάγκης τὰς Μοίρας φασί, Λάχεσιν τε καὶ Κλω-
 θῶ — — δὲ τὰ ἐνεσιῶτα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα.

59. τῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰουνίων ἐοική τῆς Ἑστίας. ἐν
 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ ἐώρταζον οἱ ἄροποιοὶ διὰ τὸ τῶς ἀρχαίους τὸν
 ἄρτον ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἑστίας κατασκευάζειν. οὗτοι δὲ ἐστε-
 φανομένοι ἤγοντο τῆς πομπῆς διὰ τὸ τούτοις ἀλειῶσθαι τὸν
 σίτον.

60. πρὸ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ τὴν Σικελίαν μὴ νῆ- p. 108
 10 σον εἶναι φασιν ὡς σήμερον, ἀλλ' ἤπειρον γενέσθαι συνημμένην
 τῇ ὑπεριον Ἰταλίᾳ, ἐκ δὲ τῆς φορᾶς τῶν ἐκ τῆς ἐπικλύσεως φε-
 μμάτων τῶν ῥιζῶν ἀποσπασθεῖσαν νῆσον ἀποκαταστῆναι, καὶ διὰ
 τοῦτο Ῥήγιον, ἀπὸ τῆς ῥήξεως, ὀνομασθῆναι τὸ πλερὸν τῆς Ἰτα-
 λίας ἐκεῖνο, ἔξ οὗπερ ἀπέρρωγε. πρότερον δὲ Σικανία ἐλέγετο ἢ
 15 Σικελία. ἢ Ἰταλία ἐννέα ἐπαρχίας ἔαχε ταύτας, Καμπανίαν,
 Ἀπουλίαν, Θουσκίαν, Κυλαβρίαν, Οὐμβρίαν, Δαλματίαν,
 Λουκανίαν, Βρετανίαν, Σικελίαν.

πρὸς Προυσίαν τῆς Βιθυνίας βασιλεία.

61. παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ἡ οὐὸς ὡς θέσιν τινὰ καὶ
 20 ἐπιβύθραν τῷ ἀριθμῷ ἐπιδοῦσα ἐλευσίη καλεῖται, ὡς προέλεσιν
 ἐπὶ τὸ πλεῖον καὶ ἄπειρον παρέχουσα.

3 post Κλωθῶ Roetherus cum Hasio: καὶ Ἄτροπον, καὶ Λάχεσιν
 μὲν τὰ παρελθόντα διοικεῖν, Κλωθῶ 5 τὸ vulgo om
 7 ἤγοντο V: corr S. τὸ σίτον P. 14 ἀπέρρωσε apud S.
 15 ἐπαρχίας om P. 16 ἀπουληίαν V. Θουβρίαν
 apud S.

unde et *laridum*. alii autem aliter dicunt. — filias Necessitatis *Parcas*
 dicunt, *Lachesin Clotho* (et *Atropon*; et *Lachesin* quidem *praeterita* cu-
 rare, *Clotho*) praesentia, *Atropon* autem futura.

59. A. d. 5 Idus Iunias feriae Vestae. hunc diem celebrabant pi-
 stores, quod veteres panem in Vestae templis parabant. asini autem
 coronati pompam ducebant, propterea quod ab his molitur frumentum.

60. Ante magnum diluvium Siciliam non insulam fuisse dicunt, ut
 hodie, sed terram continentem cohaerentem cum Italia, quae postea di-
 cebatur, impetu autem fluctuum ex diluvio radicitus avulsam insulam
 exstitisse, et hanc ob causam Rhegium a ruptura nominatum esse illud
 Italiae latus, unde avulsa est. antea autem Sicania dicebatur Sicilia.
 Italia novem provincias habuit has, Campaniam, Apuliam, Etruriam,
 Calabriam, Umbriam, Dalmatiam, Lucaniam, Britanniam, Siciliam.

ad Prusiam Bithyniae regem.

61. Apud Pythagoreos *dias* tanquam ea, quae stationem quandam
 et scalam numero dedit, *ἐλευσίη* vocatur, utpote quae progressionem
 ad plus et infinitum praebet.

62. φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!
οἱ μὲν γὰρ εὖ πρόσσωσι, τοῖς δὲ συμφοραὶ
σκληραὶ πάρεσιν εἰσεβούσι πρὸς θεοῦ.

τὴν τύχην φοροῦναι λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς φορᾶς, ἔνθου
ὠφέλειαν. Ἀριστοτέλης "εἰ ἔστιν ἀρετὴ, οὐκ ἔστι τύχη· ἄνω 5
γὰρ καὶ κάτω τὰ τῆς τύχης ἐν τοῖς ἀνθρώποις γυμνάζεται πρῶ-
γμασι πλοῦτω τε καὶ διαφερόντως ἀδικίᾳ. οἱ δὲ πρὸς ἀρετὴν
ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι, καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν μακαρίων
καὶ ἀύλων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες, καταφρονοῦσι τῶν
p. 109 τῆδε καλῶν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλές οὐδὲ κεκριμένον ἔστιν ἐπὶ τῆς 10
τύχης, ὡς Εὐριπίδης φησί. χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου τοῦ παρὰ
μέτρον ἐφιέμενοι· πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας
ὑπερέτης ἐστί, φησὶν ὁ ῥήτωρ."

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

63. τὸν Ἰούλιον μῆνα πέμπτον μὲν ἂν τις ἀπὸ τοῦ πολι- 15
τικοῦ, ἔβδομον δὲ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ λάβοι ἔνιαυτοῦ· ἀπὸ γὰρ
τοῦ Μαρτίου (ἐκεῖνος δὲ ἦν ὁ παρὰ Ῥωμύλου τεθεῖς εἰς ἀρχὴν
τοῦ πολιτικοῦ ἔνιαυτοῦ) πέμπτος ἐστίν, ὅθεν καὶ Κεντίλιος τὸ
πρὶν ὠνομάζετο, ἔβδομος δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου· ἱερατικὸς δὲ
οὗτος κατὰ τὸν Νουμῶν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ οὐ τύχη μόνον ἀλλὰ 20

3 θεόν libri. cf. 4 7. apud Stobaeum εἰς θεούς. 6 ψυχῆς V.
7 οἱ δ' εὖ? 16 λάβοιεν αὐτόν apud S: corr Roetherus.
18 τὸ πρῶην P.

62. Eheu mortalium quam iniquae sortes! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata acerba contingunt, quamvis piis, a deo. Fortunam dicunt Romani τὴν Τύχην a ferendo, divinum auxilium. Aristoteles: "si est virtus, non est fortuna: sursum enim ac deorsum res ad fortunam pertinentes in humanis exercentur (s. agitantur) rebus, divitiis et maxime iniuria. ad virtutem autem qui conversi sunt et dei memores, et meliores in rebus beatis et materiae expertibus spes agitant, despiciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona: nihil enim securum aut exploratum in fortuna est, ut ait Euripides. peiores evadunt qui divitiis immodicis inhiant: divitiae enim pravitatis magis quam probitatis ministrae sunt, ut ait orator."

I U L I U S.

63. Iulium mensem quintum aliquis a civili, septimum autem a sacerdotali accipiat anno: a Martio enim (ille autem is erat quem Romulus posuit in initio anni civilis) quintus est, unde et Quintilis antea nominabatur; septimus autem a Ianuario: sacerdotalis autem hic, ex instituto Numae. Caesar igitur, qui non fortuna solum verum etiam

καὶ ἱερωσύνη κοσμούμενος (καὶ γὰρ ποτὶ Πίεξ ἦν, οἷονεὶ γεφυ-
 ραῖος ἀρχιερεὺς ἢ θεουργός, διὰ τὴν ἐξ Ἀφροδίτης σειράν), ἐ-
 ρῶν τὸν Κυντίλιον μῆνα τὴν προσηγορίαν μετέβαλεν, οὐδὲ διὰ τὴν
 τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τελειότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ αὐτὸν ἐκείνον p. 110
 5 κατὰ τὴν πρὸ τεσσάρων εἰδῶν τοῦ μηνὸς τούτου τεχθῆναι. Καί-
 σαρ δὲ ὠνομάσθη οὐ καθὼς φασιν οἱ παλαιοί, ἐκ τῆς ἀνατομῆς
 τῆς γαστρὸς Ἀφροδίτας τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἧς δῆθεν ἀποθανούσης
 ἐγκύμονος αὐτὸν ἀνατηθεισὴς ἐκείνης ληφθῆναι, ἀλλ' οὕτως ἔχει
 τὰ τῶν ἱστοριῶν. ἐπὶ τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου, ὅτε ὁ Σύφαιξ
 10 Ἀντίβα συνεμάχει, λέγεται Γάϊον Ῥουτίλιον (πρόγονος δὲ οὗτος
 παλαιὸς τῷ Καίσαρι) ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει μαχόμενον τοσαύτη
 δυνάμει ἐπαφείναι τὸ δόρυ κατὰ τοῦ Μανουσοῦ ὥστε τὸν ἐλέ-
 φαντα, ᾧ ἐπωγέτο ὁ πολέμιος, καταβαλεῖν, κἀκείθεν τὴν Καί-
 σαρος ἐπωνυμίαν λαβεῖν, ἐπεὶ παρὰ Φοίνιξιν ὁ ἐλέφας τὸ ζῶον
 15 καίσαρ λέγεται. Οὐάλης δέ, ὃς καὶ αὐτὸς τὰ Καίσαρος ἔγραψε,
 φησὶν ἄριστον μὲν αὐτὸν καὶ πρεπωδέστατον ἐν μεγέθει γενέσθαι,
 ἔτι μὴν καὶ κομήτην· τὴν δὲ κόμην πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι καισά-
 ριεν προσαγορεύουσι, καὶ φησὶν ὡς διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς κύλλος Καί-
 σαρ προσηγορεύετο. κύριον δὲ αὐτῷ ὄνομα Γάϊος, εὐγενείας δὲ
 20 σημαντικὸν Ἰούλιος, ἀπὸ Ἰούλου τοῦ Αἰνείου τοῦ Ἀφροδίτης,
 ἀρετῆς δὲ ὁ Καίσαρ.

64. Θεόδωσιος ὁ μικρὸς νεωτερίζων τὸ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐκ
 τῶν χρόνων ἀπῆλειπεν ὄνομα.

7 ἀπομειούσης V, ἀπομενούσης P, ἀπομουούσης Jacobs. cf. de
 Magistr. 1 23. 20 τοῦ Ἀφρ.] vulgo τῆς Ἀφρ.

honore sacerdotali ornatus erat (etenim pontifex fuit, propterea quod a
 Venere oriundus erat), cum reperisset Quintilem mensem, nomen mu-
 tavit, non propter numeri solum perfectionem, verum etiam propterea
 quod ipse a. d. 4 Idus huius mensis natus est. Caesar autem nominatus
 est, non ut veteres dicunt, ex dissectione ventris Aureliae matris ipsius,
 qua moriente gravida ipsum dissecta illa susceptum ferunt, sed (ita ha-
 bent historiae) bello Punico, cum Syphax Hannibali socius belli esset,
 Gaius Rutilius (fuit autem hic unus e veteribus Caesaris maioribus) in
 ipsa acie pugnans tanta vi misisse iaculum contra Maurum dicitur, ut
 elephantem, quo vehebatur hostis, sterneret humi, et inde Caesaris co-
 gnomen accepisse, quandoquidem apud Poenos elephas (bestia) caesar
 dicitur. Valens vero, qui et ipse Caesaris res scripsit, refert pulcher-
 rima eum et summe decora magnitudine fuisse, et vero etiam comatum
 (comam autem patrio sermone Romani caesariem appellant) eumque di-
 cit propter pulchritudinem inde profectam Caesarem appellatum fuisse.
 proprium vero ei nomen Gaius, nobilitatis indicans Iulius, ab Iulo Aeneae
 Veneris filio, virtutis autem Caesar.

64. Theodosius Parvus novans Olympiadis ex temporum descri-
 ptione delevit nomen.

65. ἦπαρ γυπὸς σὺν τῷ αἵματι ὀπτόν, μετὰ μέλιτος δι-
 δόμενον ἐπὶ ἑβδομάδας τρεῖς, ἀπαλλάττει ἐπιληψίας. ὁμοίως δὲ
 p. 111 καὶ τὴν καρδίαν τοῦ γυπὸς, ὅταν ξηρανθῇ, ἐν ὕδατι διδομένην
 τῷ ἴσῳ τρόπῳ ἰσχύειν.

66. φασὶ δὲ αὐτὸν τὸν Ἰούλιον ἐπτάμηνον τεχθῆναι, καὶ 5
 διὰ τοῦτο τὸν ἑβδομον μῆνα τοῦ ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν
 μεταβαλεῖν προσηγορίαν. οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἠνθραγάθισεν ὡς
 οὗτος.

67. χρῆσμός ἐδόθη Ῥωμαίοις πρὸς τῆς Μητρός, μηδ'
 ὅλως Ἀφροδισίοις χρῆσθαι ἀνὰ πάντα τὸν Ἰούλιον, ὅπως αὐτοῖς 10
 ὑγμῖναι τὰ σώματα μέλλοι.

68. κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον ἀναχέεται ὁ Νεῖλος. Ἰλᾶς
 ὄνομα τῷ Νεῖλῳ πρότερον, εἶτα Αἴγυπτος ἐξ Αἰγύπτου, εἶτα
 Χρυσορροάς, καὶ τὸ λοιπὸν Νεῖλος ἀπὸ βασιλείως οὕτω καλουμέ-
 νου· τὸ γὰρ δόξαι τοῖς γραμματικοῖς ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος ὠνομά-
 p. 112 σθαι τὸν Νεῖλον πρὸς ἐτυμολογίαν ὀρθῶ. περὶ τῆς ἐν θέρει τῶν
 ὑδάτων ἐπιδύσεως Ἀναξαγόρας φησὶ τὰς τῆς Αἰθιοπίας τηχομένας
 χιόνας ἀποστελλεῖν τὸν Νεῖλον. καὶ ταύτης ἐστὶ τῆς δόξης ὁ τ'
 Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. ὁ δὲ μέγιστος ἐν φιλο-
 σόφοις Ῥωμαίοις Σενεκάς ἀντιλέγει γράσκων τὴν Αἰθιοπίαν (ἐνθεν 20
 καὶ διακλιεῖσθαι τὰ σώματα τῶν Τρωγλοδυτῶν, οἵτινες οὐ φέρον-
 τες τὸν ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν οἰκοῦσιν, ὃ τε ἄργυρος κατ' ἐκείνον τὸν

3 διδομένη V, δεδομένη P. 6 ἱερατικοῦ om P. 12 Ἰλᾶς]
 Μέλας Roetherus. 20 Seneca Nat. Quaest. 4 2. 22 οἰκοῦ-
 σιν] ἰούσιν P.

65. Hepar vulturis cum cruore assatum, cum melle si datur per tres hebdomades, morbo comitiali liberat. similiter autem et cor vulturis, cum siccatum est, si datur in aqua, pari modo efficax esse dicunt.

66. Dicunt autem ipsum Iulium septemestrem natum, et propterea septimum mensem anni sacerdotalis in suum ipsius mutasse nomen. nemo vero alius tantam virtutem praestitit quantam hic.

67. Oraculum datum est Romanis a Matre (Magna), omnino rebus Veneris abstinerent per totum mensem Iulium, ut ipsis valeret corpora.

68. Sole in Leone Nilus superfunditur. Ilas nomen Nilo antea fuit, deinde Aegyptus, ab Aegypto, post Chrysorrhoeas, et postremo Nilus, a rege cui hoc nomen erat: nam quod grammaticis ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος (i. e. a novo limo) videtur nominatus esse Nilus, id ad etymologiam spectat. de inundatione, quae per aestatem fit, Anaxagoras ait ab Aethiopiae solutis nivibus demitti Nilum. et in hac opinione Aeschylus Sophocles atque Euripides sunt. summus autem philosophorum Romanorum Seneca obloquitur, dicens per Aethiopiam (unde et adurantur corpora Troglodytarum, qui non ferentes solem sub terra habitant, ar-

τόπον ἀπορολιβοῦται, καὶ οὐδεμία ἔλη οὐκ ἀποτίχεται) ἄλλως τε δὲ πολλοὺς εἶναι ποταμοὺς ἐκκειμένους τῷ νότῳ, ὧν οὐδένα ὀρώμεν, καίπερ ὑπερκειμένων ὀρῶν, πλημμυροῦντα τῷ Θάρι. Εὐθυμέτης δὲ ὁ Μασσαλιώτης φησὶ διαπλεῦσαι τὴν Ἀτλαντικὴν θάλατταν, ἕξ ἐκείνης τε ἰδεῖν τὸν Νεῖλον ἐκτρέχοντα, καὶ τότε μᾶλλον ὑγκοῦσθαι, ὅταν οἱ λεγόμενοι ἐτίσιοι πνέωσι· τότε γὰρ φησὶν ἕξωθεισθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τὴν θάλατταν, τοῦτων δὲ πατομέτων ἠσυχάζειν. γλυκὴ δὲ σχεδὸν τὸ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης ὕδωρ, καὶ ὅμοια τὰ ταύτης θηρία τοῖς τοῦ Νεῖλου. ἄν- p. 113
 10 τιλέγει δὲ καὶ ταύτῃ τῇ δόξῃ ὁ Σενεκάς φάσκων τὸ μὲν γλυκὴ καὶ λεπτὸν ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναρπάζεσθαι, καὶ τρόποι ἄπιστι ἀμυρῶν εἶναι πῦσαν θάλασσαν, καὶ μηδὲν ἀληθὲς εἶναι τοῦτο· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, καὶ τῷ χειμῶνι ἂν ἐπεδίδου ὁ Νεῖλος, καὶ ἔτι μᾶλλον ὕσῃ καὶ βιαιοτέρα ἢ τῶν ἀνέμων φορὰ. ἔτι δὲ καὶ ἰλυώ-
 15 δης μᾶλλον ἢ κυανόος φαίνεται, ὅπερ ἀλλότριον θαλαττικὸν εἶδά-
 των. μεθ' ὧν Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης φησὶ τοῦ ἡλίου ἄρπά-
 ζοντος τὴν ὑγρότητα ἔλκεσθαι ὑπὸ τῆς ξηρῆς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς θαλάττης· σηραγγώδης γὰρ κατὰ φύσιν ὑπάρχουσα καὶ διατετρα-
 μένη ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὸ ὑγρὸν, καὶ ὕσῃ μᾶλλον ξηροτέρα ἢ γῆ
 20 τῆς Αἰγύπτου, τοσοῦτῳ πλεον ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὴν νοτίδα, καθάπερ τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῶν λόγχων ἐκίσει πλεον ὀρμῆ ὄρη καὶ διαπανῆται ὑπὸ τοῦ πυρός. ὁ δὲ Ἡρόδοτος παρὰ πάντων τῶν ποταμῶν ἔλκει τὸν ἡλίον τὸ ὑγρὸν φησὶ τὴν πρόσγειον νότον ζώ-

4 Εὐθυμέτης V.
 ὑπάρχουσα P.

9 τὰ vulgo om.

18 καὶ διατετραμένη

gentum autem in illa regione replumbatur, et nulla non materia liquescit) multos praeterea esse fluvios expositos Noto, quorum nullum videmus, quanquam [sic] superiacent montes, qui fluvii aestate intumescunt. Euthymenes autem Massiliensis se navigasse dicit Atlanticum mare, et inde vidisse Nilum excurrentem, qui tunc maxime intumescat cum Ætæsiæ qui dicuntur spirant: tunc enim ait eici a ventis mare; quibus residentibus quietum fiat. dulcis autem prope Atlantici maris aqua, et similes eius beluae Niloticis. obloquitur autem huic quoque sententiæ Seneca, dicens aquam dulcem ac levem a sole arripi et modis omnibus salsum esse omne mare, et nihil verum hoc: si enim hoc esset, etiam hieme redundaret Nilus, idque eo magis quo vehementior ventorum esset impetus. iam vero etiam magis turbidus quam caeruleus apparet, id quod abhorret ab aquis marinis. cum quibus Diogenes Apolloniates ait sole humorem ad se rapiente Nilum a tellure exsiccata e mari duci: cum enim natura rimosa sit et perforata, ad se attrahit humorem, et quo aridior est terra Aegypti, eo plenius ad se adducit humorem, ut oleum in lucernis fusius illo fluit ubi et exurit ab igne. Herodotus autem ex omnibus fluminibus trahere solem humorem dicit, cum zonam Noti (i. e.

Ioannes Lydus.

7

την διατρέχοντα, πρὸς δὲ τῷ Θέρι πρὸς βορρῶν ἐκκλίνοντα ἐκκαλιῶσθαι τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀναγεῖσθαι κατὰ τὸ Θέρος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοί φασὶ τοὺς ἐτησίους πάσας ἔξ ὑπερέτερον τὰς νεφέλας ἐπὶ τὸν νότον ἔξωθειν, κακείθεν βαρείας καταγερομένης βροχῆς ἀναβλάζεν τὸν Νεῖλον. Ἐρορός γε 5
 μὴν ὁ Κεμμαῖος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φησὶν ἀραιὰν εἶναι
 p. 114 κατὰ γένει τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατ' ἔτος ἐπαγομένης ἰλῆος ὑπὸ τοῦ Νείλου στεγανοῦσθαι, τὸν δὲ ποταμὸν δίκην ἰδρωτός κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ καύματος ἐπὶ τὰ κορυφώτερα καὶ ἀραιότερα καταρρεῖν. ἀλλὰ καὶ Θεουσάλκης ὁ Θάσιος τοὺς ἐτησίους φησὶν 10 ἔξωθειν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ὄρεσι διεζωσμένης, ὑποδεχομένης τε τὰς νεφέλας πρὸς τῶν ἐτησιῶν ὠθομένης, ἐκδιδόναι τὸν Νεῖλον, ὡς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν εἶναι τὸν συστρατεῦσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γενόμενον 15 ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὑρεῖν τὸν Νεῖλον ἔξ ἀπέρων ὕψιων κατ' ἐκείτην γενομένων καταφερόμενον. ἀλλὰ καὶ Δικαίμαχος ἐν περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναγεῖσθαι βούλεται. ποικίλαι μὲν οὖν αἱ περὶ αὐτοῦ δόξαι, τὸ δ' ἀληθὲς κατὰ τοὺς ἀνθρώπους τίως οὐδαμοῦ· κατὰ γὰρ τὸ λόγιον τὸ δ' ἀτρεκέδες ἐν 20 βαθεῖ ἔστί. Χρηστος δὲ ὁ Ῥωμαῖός φησὶν “ἐπὶ τῆς δέσεως ὄρη
 p. 115 μέγιστα καὶ ἕψηλότατά εἰσιν, ἃ τὴν Αἰθίαν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας χωρίζουσι. τούτων ταῖς ἐσχάταις ῥίζαις τὸ Ἀτλαντικὸν ἐπιπίπτον

3 τοὺς] τὰς vulgo. 6 πρώτῃ] ἐνδεκάτῃ Marx Ephori fragm.
 p. 213. 22 μεγάλη P. 23 ἐπιπίπτει Hasius.

meridionalem) terrae propinquam percurrit, sub aestatem vero Septentrionem versus inclinantem evocare (s. extollere) Nilum, et hanc ob causam cum superfundi aestate. Aegyptii autem dicunt ab Etesiiis omnes nubes ex superioribus regionibus meridiem versus detruđi et inde, cum gravis pluvia decidat, Nilum exaestuare. Ephorus vero Cumanus primo historiarum ait tenuem natura Aegyptum esse, et cum quotannis limus adducatur a Nilo, condensari, fluvium autem more sudoris tempore ardoris ad leviores ac tenuiores partes defluere. verum etiam Thrasyalces Thasius ab Etesiiis ait Nilum extrudi: Aethiopia enim cum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes quae ab Etesiiis protruduntur, Nilum ab ea inundari; quemadmodum et Callisthenes Peripateticus quarto libro rerum Graecarum ait se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et cum in Aethiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. verum etiam Dicaearchus in Periodo terrae ex mari Atlantico Nilum vult effundi. variae igitur sunt de eo opiniones; interea verum apud homines nusquam est: nam ex oraculo “verum in profundo est.” Chrestus autem Romanus ait “in occidente montes maximi et altissimi sunt, qui Libyam ab Aethiopia disiungunt. horum extreimas radices mare alluit Atlanti-

πέλαγος, ἔνθεν τὴν ἀρχὴν Αἰθιοπία ἀπὸ τῆς δύσεως λαμβάνει.
 ὑπὸ τοίνυν τούτοις τοῖς ὄρεσι λίμναι εἰσὶν εἰς ἄπειρον πλατύτητος
 ἠπλωμένοι, παροικεῖ δὲ αὐτὰς γένος ἀνθρώπων τῶν λεγομένων
 Ἰχθυοφάγων, ὑπερ ἀπὸ πρώτης ὥρας ἄχρι δυσμῶν ἡλίου ἐν τῷ
 5 ὕδατι διατρίβει, καὶ τοῖς ἰχθύσι τρέφεται. τούτοις ὁμοροῦσιν
 οἱ λεγόμενοι Ἀνθρωποφάγοι, γένος ἀνθρώπων ἀνδρείοτατον, ῥισὶ
 στρογγύλαις χρώμενον, προσώποις ἐπικυμπέσιν, ὄνυσιν ἐγγὺς
 λέουσιν ὁμοίως. ἐκ τῶν λιμνῶν οὖν ἐκείνων τὰς ἀφόρμὰς ὁ πο-
 10 ταμὸς λαμβάνει· προϊόντα γὰρ ἔξ αὐτῶν τὰ ρέυματα συνήρρηθη
 ἄποτελοῦσιν. ἐκ τούτων δὴ τῶν λιμνῶν, ὡς καλοῦσιν ἐκεῖνοι
 Χαῆς, ἐκρεῖ λεπτότατόν τι ρεῦμα καὶ μόλις ὀρώμενον, ὅπερ εἰς
 στενοῦς τόπους καὶ κατὰ μέρος ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς κοίτην
 ἰδίαν καταπίπτον ὕψιν ποταμοῦ λαμβάνει. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ
 15 Νεῖλος, ὅστις ἐπὶ διαφόρων κλιμάτιων εἰλούμενος γίνεται διὰ τό-
 πων διασέων καὶ ἀνοδεύτων, ὧν τὰ ἐκεῖθεν εἰς ὀμαλὸν ἐκχεῖται,
 καὶ πάλιν εἰς ποταμοῦ κοίτην συνάγεται, καὶ ναυσίπορος λοιπὸν
 ἐπὶ τὴν Μερὸην διὰ τῶν ἀοικητῶν τοῦ νότου μερῶν φέρεται, καὶ
 ταύτην περιρρέων νῆσον ἀποτελεῖ· ἔστι γὰρ πᾶσαι ὀμαλή. κἀκεῖ-
 20 θεν τὸ λοιπὸν ὅτι πλεῖστον ἐγκλειόμενος ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ῥέπει
 καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, κἀκεῖθεν εἰς Θάλυσσαν σφοδροτέρου πνεύ-
 ματος καταπνέοντος· ἐκ τῆς βίβης γὰρ, ὡς εἴρηται, τοῦ βορείου
 πνεύματος ἀνακλώμενος ὁ ποταμὸς καὶ μᾶλλον ἀνεκχόμενος πᾶ-

2 εἰς om P.

7 ἐπικυμπέσιν P. an ἐπικυρφέσιν?

8 λιμέ-

των P.

16 κοίταν apud S, κοίλος P.

ναυτηπόρος V.

17 εἰς P.

φέρεται Hasias: vulgo φαίνεται.

19 ὅτι Roe-

therus: libri ὁ

cum, unde Aethiopia initium suum ab occidente capit. sub his igitur montibus lacus sunt in infinitam latitudinem extensi. accollit autem eos genus hominum qui dicuntur Ichthyophagi, qui inde a prima hora usque ad occasum solis in aqua degunt et piscibus aluntur. his confines sunt Anthropophagi qui dicuntur, hominum genus fortissimum, naribus rotundis utens, faciebus incurvis, unguibus prope ut leones. ex illis igitur lacubus initium amnis capit: prodeuntia enim ex iis flumina occulta faciunt. ex his igitur lacubus, quos illi vocant Chaas, effluit minutissimum aliquod flumen et vix in oculos cadens, quod in angusta loca et partim ex diversis partibus in alveum proprium incidens annis speciem accipit. hic autem fere sit Nilus, qui super variis clivis volvitur per loca aspera atque invia. inde in planitiem effunditur et rursus in fluvii alveum contrahitur, et navigabilis deinde ad Meroën per desertas partes meridionales defertur, et hanc circumfluens insulam efficit: est enim tota plana. et inde porro, dum maximam partem includitur, orientem versus inclinatur et ad Aegyptum versus indeque in mare vehementiore vento spirante: vi enim, ut dictum est, venti septentrionalis dum re-

σαν καταλιμνάζει τὴν Αἴγυπτον· εὗρον δὲ ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῖς
 ἐτησίοις ἀντιπλέοντος, ἢ νότον ἀπὸ μεσημβρίας ἐξωθούντος τὸν
 Νεῖλον, εἰκότως ὁ ποταμὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν λωφίσαντος ἡρέμα
 p. 116 τοῦ βορρᾶ κατατρέχει. κάκεινο δὲ τεκμήριόν ἐστι τοῦ μὴ ἀπὸ
 τῆξεως χιόνιον αὖξασθαι αὐτόν, ὅτι οὐ ψυχρὸς ἐστὶν ἀλλὰ θερ- 5
 μός, καὶ διὰ τοῦτο ὑπονοστοῦντος τοῦ ὕδατος εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς
 ἰλῦος, ζῆνί τινα ἐκ μέρους διαπεπλασμένα καὶ ἐκ μέρους κνώδαλα·
 πέφυκε δὲ τὰ τοιαῦτα θερμότητι καὶ ὑγρότητι ζρογονεῖσθαι.
 ὕπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων οὐκ ἐστίν· ἰχθύας γὰρ καὶ μόνους
 ἔχουσι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι στοχαζόμενοι λέγουσιν, ἐγὼ δὲ” φησὶν 10
 ὁ Χρῆστος “γενόμενος ἐν τῷ ἄκρωτηρίῳ τῆς Μαυρουσίας ἐν τῷ
 στομίῳ τοῦ Ὠκεανοῦ.”

69. Κέστιος ὁ ὑπατικός τῆς Ἱερουσαλῆμ ἠγούμενος νε-
 κτὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νέρωνος ἀνέστησεν ἐν τῷ τῶν Ἑβραίων ἱερῷ,
 ὥστε κοινωρεῖν τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸν Νέρωνα. οἱ δὲ ἀγανακτῆ- 15
 σαντες αὐτόν τε Κέστιον καὶ πάντας Ῥωμαίους τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνα-
 τολῆς εὐρεθέντας ἀνεῖλον, καὶ φανερώς τοῖς κρατούσιν ἀνεκήρυ-
 ξαν τὸν πόλεμον.

70. ἱερουσαλίους Ῥωμαῖοι τοὺς ἀλήτας καὶ πλανωμέ-
 νους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἰδιῶται ἐροῦλλους αὐτοὺς ἐξ ἀγνοίας λέ- 20
 γουσιν.

4 τοῦ μὴ Roetherus: libri τὸ μὴ.

20 καλοῦσιν P.

flectitur fluvius et magis refunditur, totam inundat Aegyptum: Euro
 autem ab oriente adversus Etesias reflante, vel Noto a meridie detru-
 dente Nilum, consentaneum est ut amnis in mare, cum intermisit pau-
 lum Boreas, decurrat. et illud quoque argumento est, non ex liquefac-
 tibus nivibus eum augeri, quod non frigidus est sed tepidus; et hanc ob
 causam aqua revertente reperiuntur in limo animalia quaedam, partim
 efformata partim reptilia. solent autem eiusmodi animalia ex tepore et
 humore nasci; quod in reliquis aquis non est, quippe quae solos pisces
 habent. et ceteri quidem coniectantes dicunt; ego vero” ait Chrestus,
 “postquam ipse fui in promontorio Mauritaniae ad ostium Oceani.”

69. Cestius consularis cum Hierosolymam gubernaret, noctu ima-
 ginem Neronis posuit in Hebraeorum templo, ut particeps esset divini
 honoris Nero: illi vero aegre ferentes ipsum Cestium omnesque Roma-
 nos quos in oriente reperissent interfecerunt, et aperte dominis suis
 bellum denuntiarunt.

70. Errusalos (sic; fort. Errollos) Romani vagabundos atque erro-
 nes vocant, indocti autem erullos eos ex ignorantia dicunt.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ξ Ζ

71. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἥρους ο ἕκτος, ἀπὸ δὲ τῆς λε- p. 117
γομένης ἀξίφωτίας ἐορτῆς ὁ ὄγδοος. ὅτι δὲ ἕκτος ἀπὸ τοῦ Μαρ-
τίου, ἕξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς ἀρχαίας τοῦ μηνὸς τούτου προση-
5 γορίας· Σέξτιλιος γὰρ μετὰ τὸν Κυντίλιον ἀνομάζετο. ἔθεν σί
μετ' αὐτὸν ἕχρι τοῦ δεκάτου οὐ κυρίαν ἀλλὰ τὴν ἕξ ἀριθμῶν ἔλ-
κουσι προσηγορίαν.

72. Ὀκταβιανός, υἱὸς Ὀκταβίου, νίκας πεποικῶς με-
γύλας πολλοῖς ὀνόμασιν ἐτιμᾶτο· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ὀνόμαζον Κυ-
10 ρῖτον, οἰοῦντι Ῥωμύλον, ἄλλοι Καίσαρα, ψήφω δὲ κοινῇ τῶν ἀρ-
χιερῶν καὶ τῆς βουλῆς Αὐγουστος ἐπεκλήθη. Αὐγουστον δὲ Ῥω-
μαῖοι κατὰ τὴν πάτριον σημασίαν καλοῦσι τὸν καθιερούμενον καὶ
θεῶν ἀγουρίῳ προαγόμενον [εἰς μαρτυρίαν].

73. Κομητῶν δὲ εἶδη κατὰ τὸν Ἄριστοτέλη 9', κατὰ δὲ
15 τὸν Ῥωμαῖον Ἀπουλήϊον δέκα, ἵππιας, ξιφίας, πωγωνίας, δο-
κίας, πίθος, λαμπαδίας, κομήτης, δισκεύς, τύφων; κερῶστης.
καὶ ὁ μὲν ἵππιας ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τῆς δξύτητος οὕτως ὀνομά- p. 118
σθη, πλαγίας δὲ καὶ ἀμυδρῶς ἀκτίνας διασφαίνει· ὁ δὲ ξιφίας
δίκην ξίφους ἢ λόγῃς μακρῶς ἐκτεινόμενος φαίνεται, ὥχρος δὲ
20 καὶ νεφελοειδής· ὁ δὲ πωγωνίας τὴν λοφίαν οὐ κατὰ κεφαλῆς
ἀλλ' ὑποκάτω διαρραίνει δίκην πάγωνος· ὁ δὲ δοκίας ὁμοίος ἔγ-

5 γὰρ add Hasius. κυντίλιανόν P. 12 καθοισροῦν (καθ-
ισροῦν P) καὶ θεοῦ μαρτυρίαν (μαρτυρίαν P) προσαγόμενον PV:
corr Hasius.

AUGUSTUS.

71. Sequitur a vere sextus, a feris incrementis luminis quae dicuntur octavus. sextum autem eum a Martio esse, ex ipsa veteri mensis huius appellatione percipere licet: Sextilis enim post Quintilem nominabatur, unde qui eum sequuntur usque ad decimum, non propriam habent, sed eam quam ex numeris trahunt appellationem.

72. Octavianus Octavii filius victoriis magnis deportatis multis nominibus celebrabatur: alii enim eum nominabant Quirinum, velut Romulum, alii Caesarem; communi autem pontificum et senatus consulto Augustus cognominatus est: Augustum pontificum Romani ex patria significatione vocant eum qui consecratur et deorum augurio producitur (s. praeoptatur) [in testimonium].

73. Cometarum genera, ut Aristoteles docet, novem sunt, ut Apuleius Romanus, decem: hippias, xiphias, pogonias, docias, pithus, lampadius, cometes, discus, typhon, cerastes. et hippias quidem a cursu et velocitate ita nominatus est, obliquos autem et exiles radios dispergit; xiphias instar gladii vel lanceae longae se extendens apparet, pallidus autem et nebulosus; pogonias iubam non de capite sed deorsum dispergit instar barbae; docias prope similis est xiphiae, sed non acutus

γύς ἐστι τῷ ξιφίᾳ, ἀλλ' οὐκ ὀξείας ἔχει ἀμβλείας δὲ τὰς ἀρχάς· ὁ δὲ πίθος ἐκ τοῦ σχήματος· ὁ δὲ λαμπαδίας πυρώδης, καὶ δίκην πυρώπιδος λίθου ἢ δένδρον καιομένου πέφυκε διαλάμπειν· ὁ δὲ κομήτης πλατύς ἐστι τὸ εἶδος καὶ ὡσπερ ἰλαρός, ἀργυροειδῆς τινὰς πλοκάμους ἔλκων· ὁ δὲ δισκεὺς ἐξ αὐτῆς τῆς προσηγορίας δίκην δίσκου φαίνεται, οὐ λαμπρὸς οὐδὲ ζεφυρός, ἀλλ' ὡσπερ ἤλεκτρον· ὁ δὲ τύφων πυρώδης καὶ αἱματώδης φαίνεται, καὶ λεπτοῦς τινος διαρραίνων πλοκάμους· ὁ δὲ κεράστης δίκην σελήνης κεραιοειδής, ὅς, ἡνίκα Ξέρξης κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἦλθεν, λέγεται φανῆναι. ὁ δὲ Πτολεμιοῦς προστίθησι καὶ ἕτερον εἶδος κομήτου 10 καλούμενον σάλπιγγα, φαίνεται δὲ κατὰ τὸ ἀρκτυῖον κλίμα. οἱ δὲ φυσικοὶ φασιν ὡς συνίστανται οἱ κομήται ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις ἀστριώδη τινὰ φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γάρ εἰσιν ἀστέρεις, ἀλλὰ θρομβώσεως τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμενοι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συννεφῆν ἐγκαταλαμβανομένου 15 τῷ αἰθέρι.

74. δύο Πᾶνας φασί. τινὲς δὲ φασὶ τὸν Πᾶνα ἐκ Κρόνου καὶ Γέους γενέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἠγροῦς οὐσίας (οἶον τῆς ὑλικῆς ἀπειρίας) τότε τὸ πᾶν.

p. 119

75. ἀποτρεπόμενος τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου Ἰουλιανὸς 20 ἐπὶ τοῦ Λιβανίου καὶ ἄλλων πολλῶν οἰωνοσκοπῶν λέγεται φθέγγεσθαι τὸ Ὀμηρικόν “αἰδέομαι Τρωῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους.” ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Τίγρητα, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια Περσῶν παραστησάμενος, τὸ λοιπὸν ἀφόρητος ἦν τοῖς

1. τὰς ἀκτῖνας Roetherus.

habet verum hebetes fines (fort. radios); pithus a forma nominatur; lampadius igneus, et instar ignei lapidis aut arboris flagrantis solet perfulgere; cometes latus est forma, et tanquam hilaris [sic] argenteos aliquos cincinnos trahens; disceus ex ipsa appellatione instar disci apparet, non fulgens nec rubicundus, sed ut electrum; typhon igneus et rutilus apparet et exiles aliquos diffundens cincinnos; cerastes ut luna cornutus, qui, quo tempore Xerxes in Atticam venit, dicitur apparuisse. Ptolemaeus autem addit et aliud genus cometae, qui vocatur salpinx et in septentrionali climate apparet. physici autem cometas in sinubus sub luna existere dicunt, stellarem aliquam naturam ostendentes: non enim sunt stellae, sed concretiones quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem.

74. Duo Panas esse dicunt. quidam autem Pana ex Saturno et Rhea natum dicunt, pro, ex ratione et humida substantia (velut materiali infinitate) τότε τὸ πᾶν (i. e. hocce universum).

75. Iulianus cum deterreretur a bello contra Persas a Libanio aliiisque multis auguribus, dicitur exclamasse illud Homericum: “verecor Troianos et Troades longa vestium syrmata trahentes.” traiecit autem Tigride et multis oppidis castellisque Persarum captis, in posterum in-

βαρβάρους. δὴλον δὲ ὅμως ἀπίλλνται καὶ παμπληθεῖ· δύο γὰρ Πέρσαι, ἀκρωτηριάσαντες ἑαυτοὺς ὧτων τε καὶ μυκτῆρων, ἐλθόντες ἀπαύωσι τὸν Ἰουλιανόν, τοιαῦτα πρὸς τοῦ βασιλέως παθεῖν τῶν Περσῶν ὀδυρόμενοι, δύνασθαι ὑμῶς, εἴπερ αὐτοῖς ἔψεται ὁ Ἰουλιανός, ἐπ' αὐτῆς αὐτὸν Γοργοῦς, τῆς βασιλίδος τῶν Περσῶν, νικῶντι καταστήσαι. ὁ δέ, τῆς πεπωμένης ἐπειγούσης, Ζωπύρου τε ἅμα τοῦ Ἡροδοτείου καὶ Σίνωνος τοῦ Οὐεργιλίανου ἐπιληλησμένος, τὰς ναῦς καταφλέξας δι' ἃν τὸν Εὐφράτην παρεφέρετο, ὡς μὴ δῆπουθεν Πέρσαις ἄδειαν τοῦ χρίσασθαι αὐταῖς, μετρίαν τινὰ δαπάνην κομίζοντος τοῦ στρατοῦ, τοῖς ἀπαύωσι ἰχολοῖθῃσεν. οἱ δὲ εἰς ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἀγαγόντες αὐτὸν δεσχωρίαν, τὸν δόλον ἀπεκάλυψαν, καὶ αὐτοὶ μὲν (τί γὰρ ἦν πλέον;) ἀπώλοντο, ὁ δὲ βασιλεύς, οὐδὲ προελθεῖν ἐπέκεινα οὐδὲ ἀναστρέψαι τὸ λοιπὸν ἐβρίσκων, οἰκτρῶς ἐφείρετο. ὡς δὲ τὸ πολὺ μέρος τῆς στρατιᾶς διέπεσεν, ἀσθενεῖσθαι αὐτῷ ἐπῆλθον οἱ Πέρσαι. ἐλαττωθέντις δὲ καὶ οὕτως αὐθις ἐπιτίθενται μὴδὲ p. 120 δύο μυριάδας ἔχοντι, τῷ πρὶν ἐπτακαίδεκα ἐπαγομένῳ. ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐμαχέσαστο ἄριστα. εἷς δὲ ἐκ τῆς Περσικῆς φάλαγγος, τῶν λεγομένων Σαρακηνῶν, ἐκ τῆς ἄλουργίδος βυσιλεῖα ὑπολαβὼν ἀνέκρουε πατριῶς Μαλχάν, οἰονεὶ βασιλεύς, καὶ ἐπαρεῖς ῥοῖζον τὴν λεγομένην ῥομφαίαν διήλασεν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἤτρου. τοῦ δὲ Ὀρειβυσίου κομίσαντος αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν καὶ διαδέ-

3 τοσαῦτα P.

8 τὰς τε ναῦς Hasius.

9 Πέρσαις δοῦναι

ἄδειαν Hasius.

11 ἄνυδρον Roetherus: vulgo ἄνυδρον.

13 προσελθεῖν libri: corr Roetherus.

20 ἀνέκρουε P.

tolerabilis erat barbaris. dolo autem nihilo minus perit cum omnibus adeo copiis: duo enim Persae, qui mutilatis auribus naribusque ad eum venerant, decipiunt Iulianum, talia se a Persarum rege passos plorantes; posse tamen, siquidem ipsos secuturus esset Iulianus, in ipsa eum Gorgone, regia Persarum, victorem reddere. ille autem fato adigente, Zopyri simul Herodotei et Sinonis Virgiliani oblitus, navibus incensis, quibus per Euphratem vectus erat, ne videlicet Persis daret facultatem illis utendi, mediocrem commeatum exercitu portante impostores secutus est; qui ubi eum in locum difficilem aridum et aqua carentem deduxerunt, dolum aperuerunt, et ipsi quidem (quid enim reliquum erat?) perierunt, imperator autem, neque quomodo progrediretur ulterius neque quomodo reverteretur amplius inveniens, misere interfectus est. ubi autem maior pars exercitus effugit, laboranti ipsi supervenerunt Persae, et quamquam devicti vel sic eum adoriuntur ne viginti quidem milia habentem, cum antea centum et septuaginta milia adduxisset. Iulianus vero pugnabat summa virtute; unus autem ex Persica phalange, Saracenorum qui dicebantur, ex purpura imperatorem esse suspicatus, patrio sermone exclamavit *malchan*, i. e. rex, et misso cum stridore ense, qui *ρομφαία* dicitur, traiecit eum circa abdomen. Oribasius au-

σθαι τὰ τελευταῖα παραινούντος, Ἰουβιανὸν μὲν αὐτὸς ψηφισά-
μενος βασιλεύειν ἐτελεύτα.

76. οἱ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς ῥέοντες ἄνεμοι εἰς δώδεκα
μέρη τοῦ ὄρζοντος διαιροῦνται. καὶ οἱ μὲν ἀπ' αὐτῶν ἀρκτων
καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς πόλου ῥέοντες ἀπαρκτίαι καλοῦνται, οἱ δὲ 5
ἀπὸ δύσεως ἰσημερινῆς ζεφύροι, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀφρανοῦς νότου,
οἱ δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ἀπηλιώται. τῶν δὲ μεταξὺ τῶν
εἰρημένων ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπαρκτίαι καικίας, ὃν ἔτιοι καὶ Θρα-
σκίαν λέγουσιν, ὁ δὲ τῷ ζεφύρῳ ἀργέστης, ὃν οἱ μὲν ὄλυμπιαν
οἱ δὲ ἰάπυγα καλοῦσι· τῶν δὲ μεταξὺ ζεφύρου καὶ νότου ὁ μὲν 10
προσεχῆς τῷ ζεφύρῳ λίψ, ὁ δὲ τῷ νότῳ λιβόντος· τῶν δὲ με-
ταξὺ νότου τε καὶ ἔθρου ὁ μὲν πλησίον φερόμενος τῷ νότῳ λιβό-
ντος καλεῖται, ὁ δὲ τῷ ἀπηλιώτῃ ἔθρος· ὁμοίως δὲ καὶ ἀπηλιώ-
του μεταξὺ καὶ ἀπαρκτίου ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπηλιώτῃ καλεῖται
καικίας, ὁ δὲ τῷ ἀπαρκτίαι βορέας. τῶν δὲ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς 15
ὁ μὲν ἀπ' ὕλης φορᾶς νέφους ἐκνεφίας, ὁ δὲ ἀπὸ κόλπων τινῶν
p. 121 καὶ διὰ φαράγγων κολπίας, ὁ δὲ ἀπὸ γῆς καὶ συστροφῆς ἄερος
γνοφίας. αἴθραι γὰρ καὶ αὐταὶ καὶ φύσεις ἄερων τυχάνουσιν
οἴσαι, καὶ οὐκ ἀλόγως ἄνεμοι καλοῦνται, ὅτε ἢ ἀπὸ λιμνῶν ἢ
ποταμιῶν φέρονται· ὅμοιοι δὲ τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ἀπόγειοι· ὕθην 20
ἐδλόγως ἄερος ἡρεμοῦντος τὸ κατάστημα καλεῖται νημεμία.

1 ἰοβιανὸν P: intactum relinquendum Ἰουβιανόν; certe Nicephorus
patriarcha Chronographia ad calcem Syncelli p. 402 A aliique scrip-
tores Byzantini eodem modo scribunt. Hls. 4 καὶ om P.
18 φύσεις libri, φησῆσεις Roetherus.

tem cum eum in castra transportasset et hortaretur ut suprema dispo-
neret, ipse Ioviano instituto rege moriuus est.

76. Qui a magno initio spirant venti (i. e. venti cardinales) in
duodecim horizontis partes dividuntur, et qui ab ipsis septentrionibus
et polo septentrionali spirant, aparctiae vocantur; qui ab occidente ae-
quinotiali, zephyri; qui a meridie, noti; qui autem ab oriente aequi-
noctiali, apeliotae (s. subsolani): eorum autem qui inter eos quos dixi-
mus ventos spirant, is qui proximus est Aparctiae Caccias, quem non-
nulli et Thrascian dicunt, qui autem Zephyro, Argestes, quem alii Olym-
pian alii autem Iapyga vocant; eorum autem qui inter Zephyrum et
Notum, is qui proximus est Zephyro Lips, qui autem Noto Libonotus;
eorum autem qui inter Notum et Eurum, is qui prope Notum fertur Li-
bonotus vocatur, qui autem prope Apelioten Eurum; similiter autem et
Apelioten inter et Aparctian, is qui proximus est Apeliotae vocatur Caecias,
qui autem Aparctiae Boreas. eorum autem qui a magno initio, is
qui a parva motione nubis existit ecnephias, qui autem a sinubus et
per convalles colpias, qui autem a terra et collectione aëris gnophias.
aurae enim et ipsi et flatus aërum sunt, nec absque ratione ἄνεμοι
(venti) vocantur, cum vel a lacubus vel fluminibus feruntur: similes
autem horum sunt et terrestres, unde non temere is status, cum aër
quietus est, vocatur νημεμία i. e. serenitas aëris.

77. κατὰ δὲ τὸν Ἀύγουστον μῆνα μαλάχης ἀπέχεσθαι τοῖς γε βουλομένοις ὑγιαίνειν τὰ ἄρθρα τὸ λόγιον θεοπέλει.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

78. Ἀληθῆ λόγον ἐλέγομεν ὡς ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον μῆνα ἔταπτον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἐκ τῆς τοῦ παρόντος ἡμῖν μηνὸς ἔστι λαβεῖν προσηγορίας· Σεπτέμβριον γὰρ αὐτὸν ὠνόμαυσαν οἷον ἔβδομον ἀπὸ τοῦ ἥρος, τουτέστι τοῦ Μαρτίου μηνός, οὗ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ εἰκοστὴν ὁ ἥλιος κριῶ γενόμενος τοῦ ἥρος δίδωσι τὴν φύσιν ἀρχεσθαι. κἄπειτα οὗ δεήσει περὶ τῆς τῶν ἐπομένων προσηγορίας μακροηγοεῖν· ὄρθοος γὰρ ὁ ἀπὸ τῶν ἀξίφωτων.

Θεῖος ὁ τῆς ἐννάδος ἀριθμὸς ἐκ τριῶν τριάδων πληρούμενος, καὶ τὰς ἀκρότητας τῆς θεολογίας κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν φιλοσοφίαν, ὡς γησιν ὁ Πορφύριος, ἀποσώζων.

79. τῆ νεομηρία ὁ Μητροδωρος λέγει τὴν Ἀνδρομέδαν π. 122 ἀνίσχειν, τῶν τε ἄλλων παιδμένων ἀνέμων τὸν εὐρον ἐπικρατεῖν.

80. τῆ πρὸ τεσσάρων καινῶν Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ Ἀύγουστος παρὰ τὸν Λευκάτην τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας, καὶ τούτου χάριν τὸν τῆς λεγομένης Ἰνδικτιῶνος κύκλον ἐκ προομιῶν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀριθμεῖσθαι εἰσῆγαγεν. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Δημόκριτος λέγει ἐναλλυγὴν ἀνέμων συμβαίνειν καὶ βροχῆς ἐπικράτειαν.

5 ἐκ τε τοῦ vulgo.

10 ὁ om P.

16 τε add Hasius.

77. Mense Augusto malva abstinere eos qui quidem cupiunt valere membris, oraculum iubet.

S E P T E M B E R.

78. Vere diximus initium anni Martium mensem a Romanis constitutum esse, ut ex praesentis mensis nomine percipere nobis licet: Septembrem enim cum vocarunt, tanquam septimum a vere, id est Martio mense, cuius die vigesimo quarto sol in Arietem ingressus efficit ut veris natura incipiat; ac deinde non necesse erit, de sequentium appellatione multa verba facere: octavus enim a luminis incremento.

Divinus eneadis numerus, ut qui ex tribus triadibus completur et fines theologiae ex Chaldaica philosophia, ut ait Porphyrius, servat.

79. Interlunio Metrodorus ait Andromedam oriri reliquisque intermittibus ventis Eurum invalescere.

80. A. d. 4 Nonas Septembres Augustus ad Leucaten Aegyptios cum Antonio et Cleopatra vicit; cuius rei causa indictionis quae dicitur orbem (s. temporis spatium) inde ab initio mensis Septembris numerari instituit. hoc die Democritus ait commutationem ventorum fieri et pluviam invalescere.

81. πλείους μὲν αἱ χυμῶν διαφοραὶ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον, γενικαὶ δὲ ἐννέα, γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, δριμεῖα, βριχτή, στρυφνή, βλενωδής, αὐστηρά, ἄλιμυρά.

ὅθεν δὴ καὶ κατὰ τὸν ἐννατον μῆνη τοῦτον περὶ ὑγείας ἤ-
χοντο οἱ Ῥωμαῖοι. 5

82. τῇ πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Σεπτεμβρίων τὸν ἵππον δύεσθαι Εὐδοξος σημειοῦται καὶ ζέφυρον ἢ ἀργέστην πνεῖν. ἴσμεν τῇ κράμβῃ ἐμφυόμενον σκώληκα, κύμπην ὑπομαζόμενον. οὗτος ἀποξηραινομένης τῷ ἔαρι τῆς κράμβης εἰς σκώληκα πτερωτόν, ὡσὰν μύρμηκα, καὶ μελζονά πως, πέφυκε μεταβύλλεσθαι, πτε-
p. 123 ρύγων λευκῶν τριγῶνων ἀνεγούσων αὐτόν, καὶ περιπίπτει τοῖς κήποις χαμαιζήλις καὶ ἐδαλώτις τῇ πτήσει· ψυχὴν δὲ πού τὸν τοιοῦτον σκώληκα καλεῖσθαι συμβαίνει.

83. πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Ὀκτωβρίων Δοσίθεος τὸν ἀρκοῦρον ἀνίσχειν σημειοῦται. τῇ πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ὀκτω-
βρίων Καῖσαρ τὰς χελιδόνας ἐκδημεῖν λέγει.

Νικομήδους τοῦ Βιθυνίας τυράννου.

οἱ Γότθοι Γέται.

οἱ δὲ ἰδιῶται δέλφρακά φασιν αὐτόν.

τὸ δὲ λόγιον ἀνὰ πάντα τὸν Σεπτέμβριον μῆνη γυλακτοπο-
τεῖν ὑπὲρ ὑγείας παρεγγυῖ. 20

1 μὲν] δὲ P.
corr S.

10 ὡσανεὶ Roetherus.

12 κόποις V:

81. Plures quidem saporum varietates sunt auctore Apollonio, generales autem novem: dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

unde videlicet et hoc nono mense pro sanitate precabantur Romani.

82. A. d. 8 Idus Septembres Eudoxus Equum occidere et favonium vel argesten spirare significat. scimus in crambe nasci erucam, quae campe nominatur. haec, cum veris tempore arescit crambe, in erucam alis praeditam, ut formicam, et aliquanto maiorem solet commutari, alia albis triangulis eam ferentibus, et circumvolat in hortis humili volatu et ita ut facilis sit captu: ψυχὴν (Psychen) autem hanc fere vocant erucam.

83. A. d. 18 Kalendas Octobres Dositheus Arcturum oriri significat. a. d. 12 Kalendas Octobres Caesar hirundines migrare ait.

Nicomedis, Bithyniae tyranni.

Gothi, Getae.

vulgus autem indoctum δέλφρακα (i. e. porcellum) eum dicit.

oraculum autem per totum Septembrem mensem lac bibi pro sanitate iubet.

Ο Κ Τ & Β Ρ Ι Ο Σ.

84. καλάνδαις Ὀκτωβρίαις φησὶν ὁ Βάρρων τὰς Πλειάδας ἀπὸ ἀνατολῶν ἀνίσχειν. ἐδόκει δὲ τὸν ὕλον μῆνα πρῶτον γεῖν τοῖς Ῥωμαίοις ἐξ ἀρχαίας τινὸς παραδόσεως πρὸς ἀποφυγὴν 5 ἀρθρίτιδος νόσου.

85. τῇ πρὸ ἐξ νωνῶν Ὀκτωβρίων Εὐδόξος περὶ τὴν ἐσπέραν βροχὴν ἔσεσθαι ὑπολαμβάνει.

ἐπὶ δὲ τῶν εἰς γῆν βαλλομένων σπερμάτων ἦν τις δύναμις, ἦν ὁ ἥλιος περὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει κατὰ τὰς χειμῆ- p. 121
10 ρίους τροπὰς. Κόρη μὲν ἡ δύναμις ἢ σπερματοῦχος, Πλούτων δὲ ὁ ὑπὸ γῆν ἥλιος, ὃς ἀρπάζειν λέγεται τὴν Κόρην, ἦν ζητεῖ ἢ Δημήτηρ κρυπτομένην ὑπὸ γῆς. ἐν Αἴτῃ δὲ τῆς Σικελίας τὴν ἀρπαγὴν μυθολογοῦσι τῆς Κόρης· ἐκεῖ γὰρ λέγεται πρῶτον οἴτου σπέρμα καταβληθῆναι.

15 86. ἐν τῷ Γουστειῷ, ὅσον ἐν τῷ ὕποπωλιῷ, εἰς τιμῆν Τιβεριῶν οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀγουστειῶν καλοῦσιν.

87. τῇ πρὸ μιᾶς νωνῶν Ὀκτωβρίων ὁ Δημόκριτος τοὺς ζήριους ἀνίσχειν καὶ βορρῶν πνεῖν δυσχυρίζεται, ὁ δὲ Εὐδόξος 20 δύνεσθαι τὸ μέσον τοῦ κριοῦ λέγει. νῶναις Ὀκτωβρίαις ὁ Βάρρων ἐν ἐσπέρᾳ τὰς Πλειάδας ἀνίσχειν καὶ ζέφυρον πνεῖν, εἴτα καὶ λίβη προλέγει.

15 *βουσιῶ libri: corr Hasius.*

O C T O B E R.

84. Kalendis Octobribus Varro Vergilias ait ab oriente exoriri. visum autem erat Romanis per totum mensem porro vscii ex vetere quadam traditione ad cautionem arthritidis morbi.

85. A. d. 6 Nonas Octobres Eudoxus circa vesperam pluviam fore putat.

in seminibus autem, quae in terram coniciuntur, fuit vis quaedam, quam sol circum inferius hemisphaerium currens ad se trahit circa solstitium hybernum. Proserpina vis est semen alens, Pluto autem sol infra Terram stans, qui rapere dicitur Proserpinam, quam quaerit Ceres dum reconditur sub terra. in Aetna autem, Siciliae monte, Proserpinae raptum peractum esse per fabulam tradunt: ibi enim fertur primum frugum semen sparsum esse.

86. In Gusteo, velut in macello, in honorem Tiberii flamines Augustales saltabant. hunc autem locum vulgus indoctum Augusteum vocat.

87. Pridie Nonas Octobres Democritus Hoedos exoriri et Borean flare asseverat, Eudoxus autem occidere medium Arietem ait. Nonis Octobribus Varro vespere Vergilias exoriri et favonium flare, deinde et africum praedicit.

88. *περὶ τοῦ δουρείου ἵππου ὁ Εὐφορίων φησὶν πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἵππον λεγόμενον. ἕτεροι δὲ φησι πύλην γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες.*

89. *τῇ πρὸ μιᾶς εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ Εὐκτῆμων τὸ με-5 σαίτατον τοῦ φθινοπώρου εἶναι νομίζει. τῇ πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Μητροδώρος τὰς ὑάδας ἐν ἐσπέρα ἀνίσχειν λέγει, καὶ ἄνεμον βλαίον.*

p. 125 90. *Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἥφαιστου, ὃς ἐξεῦρε μήλην· δεύτερος Ἰσχύος τοῦ Ἑλά-10 του καὶ Κορωνίδος, ὃς ἐν τοῖς Κυνσοσύριδος ὄρεισις ἐτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου. οὗτος εἶρε τομῆν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τύφος αὐτῷ ἐν Ἀρχαδίᾳ· οἱ δὲ ἀστρόνομοι αὐτόν φασιν εἶναι τὸν θριουχὸν τὸν ἐπὶ τοῦ σκορπίου ἐστῶτα.*

91. *τῇ πρὸ μιᾶς καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Βάρρων τὴν 15 λύραν ἕμα ἥλιω ἀνίσχειν λέγει.*

N O E M B Ρ Ι Ο Σ.

92. *Κλυκίος ἐν τῷ περὶ τῶν ἑορτῶν λέγει τὸν Νοέμβριον παρὰ τοῖς παλαιοῖς Μερχηδῖνον ὀνομασθῆναι, ὡσανεὶ μισθοφόρον· ἐν αὐτῷ γὰρ τοῖς κτήτορσιν οἱ μισθῶτοι τὰς προσόδους εἰσέφε-20 ρον τοῦ παρελθόντος κύκλου, ἐτέρων καρπῶν αὐθις ἐπερχομένων.*

2 δὲ add P. πύλην Hasius: libri πόλιν. 11 δὲ ἐν τοῖς Κυνσοσύριδος add Hasius. 15 ὀκτωμβρίων P.

88. Lignum (Troianum) equum Euphorion dicit navem fuisse, quae Graecis Ἴππος (Equus) diceretur. alii autem portam fuisse Troiae dicunt, quae ita appellaretur, per quam intraverint Graeci.

89. Pridie Idus Octobres Euctemon medium auctumnum esse putat. a. d. 15 Kalendas Novembres Metrodorus Suculas vespere exoriri dicit, et ventum vehementem.

90. Aesculapii tres fuisse dicuntur, primus Apollinis Vulcani, qui invenit specillum; secundus Ischyis Elati filii et Coronidis, qui in Cynosuridis finibus humatus est; tertius Arsippi et Arsinoae Leucippi filiae. hic invenit amputationem dentisque evulsionem, et sepulchrum eius est in Arcadia: astronomi autem eum dicunt esse Ophiuchum, qui supra Scorpionum stat.

91. Pridie Kalendas Novembres Varro Lyram una cum sole oriri ait.

N O V E M B E R.

92. Cincius in libro de diebus festis ait Novembrem apud veteres Mercedonium nominatum fuisse, velut mercedis ferentem: illo enim mense dominis mercenarii tributa pendebant praeteriti spatii temporis, aliis

Νοέμβριος δὲ ὕστερον ὠνομάσθη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ· ἔννατος γὰρ ἐκ τοῦ Μαρτίου.

93. τῇ πρὸ ἑπτὰ καλανδῶν Δεκεμβρίων ὁ Δημόκριτος λέγει τὸν ἥλιον τοξότη γίνεσθαι.

5 φάβη Ῥωμαίοις τὸ ἔτνος ἐδόκει καλεῖν, ἀπὸ τοῦ ζεφύρου, οὗ καταρχομένου πνεῖν πρῶτος πείνκεν οὗτος βλαστάνειν καρπός· p. 126
 φαβώνιος δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ζέφυρος καλεῖται. ὅθεν καὶ ζεφυρίτης ὁ Μάρτιος, ὡπερ μονίας ὁ Ἰανουάριος ἀπὸ τῆς μονάδος, καὶ σεμεντίλιος ὁ Ὀκτώβριος ἀπὸ τοῦ σπόρου, ὡς ἡ παλαιότης
 10 παραδέδωκεν.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

94. οἱ διπουνδίοι, οἵονεὶ νεοστράτευτοι, οὓς καὶ τίρωνας ἀπὸ τοῦ στρατεύεσθαι δι' ἔνδειαν τροφῆς Ἴταλοὶ καλοῦσι. διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἀπὸ τῶν ἄρι παραγγελλόντων ἐν
 15 στρατείᾳ· οὐ γάρ — διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἐκ τοῦ δύο μόνους νομίμασι ἀρκουμένους ὑπομένειν στρατεύεσθαι· διπουνδίων γὰρ τὸ διώβολον Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν.

95. Διόνυσός ἐστι τὸ ἐν τῷ πυρὶ γενόμενον πνεῦμα, τουτέστι τὸ θερμόν, ὅθεν πυρίτοκος ἐκλήθη καὶ μηροτραφῆς καὶ

12 διπουντίοι P. 15 διπουνδίοις] δίους libri.

fructibus rursus provenientibus. November autem postea nominatus est a numero: nonus enim est a Martio.

93. A. d. 7 Kalendas Decembres Democritus ait solem Sagittario esse.

fabam Romanis videbatur τὸ ἔτνος vocare, a zephyro, quo incipiente spirare primus solet germinare hic fructus: favonius autem apud eos zephyrus vocatur; unde e. Zephyrites Martius, ut Monias Ianuarius a monade et Sementillis October a semente, ut antiquitas tradidit.

D E C E M B E R.

94. Dipondii, velut recens conscripti, quos et tirones a militando ob inopiam victus Itali vocant. dipondios autem eos vocabant ab iis qui modo conscripti erant ad militiam: non enim — . . . dios autem eos vocabant inde quod duobus solis numis contenti sustinebant militiam: dipondium enim τὸ διώβολον vocare Romani solent.

95. Bacchus est spiritus qui est in igne, id est calor, unde πυρίτοκος (i. e. ex igne progenitus) et μηροτραφῆς (i. e. in fe-

ἀρσενόθηλος ἐπὶ Ἑλλήνων, ἀγνοησάντων ἐκείνων τὴν περὶ αὐτὸν φιλοσοφίαν, καὶ τίς τετύχηκεν ὧν· οὗτος γὰρ ἔστι τὸ θερμὸν πνεῦμα τὸ ἐκ πύσης σπορῶς παντὸς ζώου πνευματικοῦ συγκατατιθέμενον εἰς ζωογονίαν καὶ αὔξησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

p. 127 μηροτραφῆς δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ ἐν ταῖς μήνηξι καὶ τοῖς ὄγκοις τοῖς 5 γονίμοις καὶ ταῖς φλεβί ταῖς ἐν τοῖς μηροῖς ἐγκατατίθεται ἢ τοιαύτη οὐσία παντὸς ζώου, ἐξ οὗ συνέστη τὰ πάντα. ἀρσενόθηλος δὲ ἐρρέθη διὰ τὸ τὰς ἀρρενοθήλεις σπορὰς γίνεσθαι δύο, ἀρσενικήν τε καὶ θηλυκὴν φύσιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερον ἀφ' ἑτέρου τὸ δυνάμενον γενῆσαι, εἰ μὴ ὁμοῦ ἔλθοιεν καὶ ζωογονήσωσι τὰ ζῷα 10 τὰ ἐπὶ τούτου δεδημιουργημένα. ἀναλύεσθαι τε αὐτὸν ὑπειλήφασιν καὶ πάλιν γενῆσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα ὁμοίως ἀνεκλείπτως δαπανῶνται καὶ πάλιν ζωογονεῖται.

96. τοὺς κερωνοὺς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐ- 15 σίας ἐξαφθείσης, τὸ ἐξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοίζου φέρεται, καὶ ἂν μὲν ὑγρὰ τυγχάνει ὄντα τὰ νέφη, ἅμω τῇ καταφορῇ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυροειδεῖς ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κερωνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὄξυς καὶ μινὸς καὶ διάπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραδὺς καὶ κυπνώδης ψολόεις· 20 καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτύτητα, καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι, φερόμενος

10 ζωογονήσονται libri: mutavit Roetherus.

more nutritus) et ἀρσενόθηλος (i. e. masculus simul et feminens) vocatus est a Graecis, ignorantibus illis de eo philosophiam, et quis fuerit: hic enim est spiritus calidus, qui ex omni procreatione cuiusque animantis spiritus praediti componitur ad generationem atque incrementum omnium quae in mundo sunt. μηροτραφῆς autem vocatus est, quandoquidem in membranis et in angulis genitalibus et venis, quae in femoribus sunt, inhabitat eiusmodi essentia animantis, ex quo constant universa. ἀρσενόθηλος autem dictus est, quoniam fetus masculi simul et feminei fiunt duo, mascula ac feminea natura, nec est alterum ab altero quod possit gignere, nisi coierint et progenuerint animantia ab hoc creata. et resolvi eum censuerunt et rursus nasci, quandoquidem et ea quae ex illo nascuntur, similiter sine intermissione consumuntur et rursus generantur.

96. Fulmina philosophi existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae incensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si forte humidae nubes sunt, in ipso casu exstinguuntur, sin vero magis terrinae, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum atque igneum, κερωνὸς ἀργῆς (i. e. fulmen candidum) vocatur, alterum, lentum et fumosum, κερωνὸς ψολόεις (i. e. fulmen flammecum); et alterum propter raritatem iam prius quam incen-

οἴχεται διὰ τάχους, ὡς μηδὲ ἐπιφλέξει τι τῶν ἀραιωτέρων, ὃ δὲ βραδύτερος ἰκανὸς μὲν ἐπιχρῶσαι ὡς ἀπὸ αἰθύλης, καὶ κακῶσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑάλης μερόντων ἀβλαβῶν, ὡς καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι
5 λόγος τοὺς ἰστοὺς τῶν νεῶν διὰ τοὺς κερανοῦς.

97. οἱ τῶν Ἑβραίων λόγοι τοὺς περὶ προγνώσεως λόγον p. 128
διγῆ τέμνουσιν, εἰς σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ σημεῖα μὲν εἶναι βού-
λωνται τὰ ἐν* μετεώροις συνιστάμενα, τέρατα δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ὡς
παρὰ θέσιν φαινόμενα, ὁποῖον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς καλουμένης τῶν
10 Ἑβραίων ἔξοδον ἀναφερόμενον περὶ Μωϋσέως αὐτοῦ· “καὶ εἶδεν
ὅτι ἡ βύτος καίεται, ἡ δὲ βύτος οὐ κατεκαίετο.” καὶ πάλιν “ἔρ-
ριψε Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις.” καὶ
πάλιν “εἰσήνεγκε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ, καὶ
ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσεὶ χιών.” εἶτα αὐθις “καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς
15 πρὸς Μωϋσῆν· λήψη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὸ ξηρόν,
καὶ ἔσται αἷμα.” εἶτα ὑποβῆς “καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν·
ἐὰν λαλήσῃ Φαραὼ πρὸς ὑμῖς λέγων ‘δύτε σημεῖον ἢ τέρας,’ λάβε
τὴν ῥάβδον σου καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται δράκων.” καὶ
οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ’ ἔτι τέρας ἄλλο φοβερώτερον ἢ τοῦ παντὸς
20 Αἰγυπτίου ὕδατος εἰς λυθρον μεταβολή, καὶ τῶν βατράχων τὸ
πληθος, καὶ οἱ λεγόμενοι σκνῆτες, καὶ οἱ μύωπες, οὗς αὐτοὶ

3 καὶ ὑάτης om P 10 μωσέως P, et sic deinde. *11 ἔρριψε] Exod. 4 3.

datur cum celeritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est, ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et laedere nonnulla eorum quae ei subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino atque hyaena manentibus integris, ut et eorum pellibus induci dicant malos navium propter fulmina.

97. Hebraeorum docti praesagii rationem bifariam distribuunt, in σημεῖα et τέρατα (i. e. prodigia et signa); et σημεῖα esse volunt ea quae in aëre existunt, τέρατα vero ea quae in terra tanquam contra naturam apparent, quale illud quod in Hebraeorum Exodo, quae dicitur, de Moyse ipso refertur: “et videbat quod rubus arderet et rubus non combureretur.” et rursus “proiecit Moyses virgam in terram, et versa est in colubrum.” et rursus “misit Moyses manum in sinum suum, et facta est manus eius instar nivis.” deinde rursus “dixitque deus ad Moysen: sume aquam fluminis (et effunde eam) super aridam, et vertetur in sanguinem.” tum aliquanto inferius “dixitque dominus ad Moysen: cum dixerit vobis Pharaon, ostendite signum vel miraculum, tolle virgam tuam et proice eam in terram, et vertetur in colubrum.” neque haec solum, sed etiam miraculum aliud terribilius, omnis Aegyptiae aquae in cruorem converso, et ranarum multitudo, et σκνῆτες (cul. ces) qui di-

καλοῦσι κννομίας, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν φθορά, καὶ ὁ κννοιορτὸς ὁ ἐλακώδης, φλνκταῖνα καὶ ἀκρίδες. ταῦτα πάντα τέρατα ἄν δικαίως λέγοντο. σημεῖα δὲ τὰ ἐξ ὑπερτέρων φαινόμενα, ὅσον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς φέρεται γραφῆς “καὶ ἔβρεξε κύριος τὴν γάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου. ἦν δὲ ἡ γάλαζα, καὶ τὸ 5
 p. 129 πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ.” καὶ πάλιν “ἔξετεινε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος καὶ θύελλα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου.” τοιοῦτος τοίνυν Ἑβραίοις ὁ περὶ σημείων λόγος, ἐξ ὧν, οἶμαι, καὶ τὰλλα τῶν ἐθνῶν διοσημίας ταῦτα καλεῖν ἔγνω τὰ σήματα· Ζεὺς γὰρ ὁ ἀῆρ κατὰ τοὺς 10 φρσικὸς λέγεται, ὅτι ζωοποιός ἐστιν, ὥστε διοσημία τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, ὅπερ εὐδιον τὸ πρῶον καὶ γυλητὸν τοῦ ἀέρος καλεῖται σχῆμα. οὐ χρῆ οὖν πρὸς τὰ ὄνόματα ταραττομένους τοὺς ἀπλοустέρους ἀποπηδᾶν τοῦ μυθεῖν. “δώσω” γὰρ φησι “σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ 15 καὶ ἀτμίδα κννοοῦ· ὁ ἥλιος μετυστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα.”

98. Σαβαὼθ τοῦ δημιουργοῦ· οὗτω γὰρ παρὰ Φοινίκων ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται.

11 διοσημεῖα P. 12 ὡσπερ S. 13 τοὺς ἀπλοустέρους om P.
 14 δώσω] Joel. 2 30, Act. 2 19.

cuntur, et muscae quas ipsi vocant κννομίας, et pecorum interitus, et pulvis ulcera efficiens, pustulae et locustae, haec omnia signa iure dicantur. prodigia vero ea quae ex sublimioribus partibus cernuntur, quale illud quod in eodem scripto fertur: “pluitque dominus grandinem super omnem terram Aegypti; erat autem grando, et ignis flagrans in grandine.” et rursus “extenditque Moyses manum suam in caelum, et factae sunt tenebrae, turbo et procella in universa terra Aegypti.” talis igitur Hebraeis de ostentis est ratio, unde, arbitror, reliquis quoque populis διοσημίας haec vocare visum est signa: Ζεὺς (Iuppiter) enim aër ex physicorum decretis dicitur, quod vim animandi habet, ut διοσημία sit τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, i. e. aëris signum, ut εὐδιος mitis et tranquilla aëris vocatur species. non oportet igitur ad nomina confusos homines simpliciores deflectere a discendo: “dabo” enim dicit “prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi; sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem.”

98. Sabaoth opificis mundi: ita enim a Phoenicibus numerus ad mundi opificem pertinens nominatur.

E.

καὶ κολλῶν ἀπολλυμένων ἔχρησεν ὁ Πύθιος πάσαις τὴν νόσον, ἐὰν κατ' ἐνιαυτὸν θεοῖς ἀποτροπαίοις ἢ λυσίοις κληρωτῇ σφαγιασθῇ καρθένος. τῆς δὲ ἀνόμου δεισιδαιμονίας κατὰ 5 πᾶν φθινόπωρον τελουμένης, συνέπεσέ ποτε λαχεῖν τὴν Ἑλένην, Τυνδάρεως δὲ τὴν θυγατέρα ἐστεφανωμένην τοῖς βωμοῖς προσήγαγε. καταρχομένου δὲ αὐτοῦ τῆς ἀνόμου θυσίας, ἀετὸς καταπτάς ἤρπασε τοῦ βασιλέως τὸ ἔλφος καὶ παρά τινα λευκὴν δάμαλιν ἀφήκεν. οἱ δὲ δορυφόροι κατόπιν ἀκολουθή- 10 σαντες, καὶ αὐτόπαι γενόμενοι τοῦ συμβάντος, τὴν βοῦν πρὸς Τυνδάρεων ἤγαγον. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν πρόνοιαν τῆς μὲν ἀνθρωποκτόνου συνηθείας ἐπαύσατο, τὴν δὲ δάμαλιν θύσας τοῦ λοιμοῦ κάθους ἀπηλλάττετο.

τῇ πρὸ τεσσάρων καὶ τριῶν νωνῶν Νοεμβρίων ἐν τῷ 15 ναφῷ τῆς Ἰσιδος συμπέρασμα τῶν ἑορτῶν. ἐπετελεῖτο δὲ καὶ ὁ λεγόμενος δρεπαν*, καθ' ἣν ἑορτὴν ὁ Μητροδώρος νότον φουσησθαι λέγει· ἀλουτεῖν δὲ μέχρι πέρατος ἐδόκει τῷ κλήθει, ὡς λόγος, πρὸς ἀποφυγὴν νόσου.

τῇ πρὸ ὀκτώ εἰδῶν Νοεμβρίων τιμαὶ παρὰ τῶν γυναι- 20 κῶν ἐπετελοῦντο Δήμητρος καὶ Εὐλειθυίας (Εὐλειθυία δὲ ἔστιν ἡ τῶν τικτουσῶν ἑφορος), ὅπως τὸ ἐν, ὡς φησὶ Πλούταρχος,

V.

FRAGMENTA CASEOLINA.

multisque pereuntibus sortes hasce dedit Apollo, desitutum morbum, si quotannis diis averruncis sive liberatoribus virgo sorte ducta immoletur. ita cum impia religio quovis autumno expiaretur, accidit aliquando ut Helena sortem tolleret: Tyndareus ideo filiam coronatam ad aras adduxit. iamque auspicabatur dira sacra, cum aquila delapsa regis gladium raperet, demitteretque iuxta candidam aliquam iuvencam. satellites pone secuti, cum rem ipsi spectassent, buculam ad Tyndareum deducunt: is providentiam admiratus, fatalem consuetudinem abrogat, et immolata vacca lue liberatur.

4 et 3 Nonas Novembres ad Isidis conclusio solennium. agebantur etiam quae dicuntur . . . ; quo festo Metrodorus austrum flare ait . et lavationibus abstinendum ad finem usque videbatur plebi, ut ferunt, ad vitandum morbum.

8 Id. Nov. sacra per matronas conficiebantur Cereris et Lucinae (Lucina parturientium praeses est, Ilithyia a Graecis vocata) ut illud unum, quemadmodum ait Plutarchus, ad similitudinem proprii nominis

ὁμοίως ἑαυτῇ δύο ποιήσει. τοιαύτην δὲ ἐν τῷ πᾶσι καὶ τὴν Ἄρτεμιν ταῖς κούραις εἶναι φασίν. Ἄρτεμις δὲ κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον ἐστὶν ἡ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον ἰούσαν γένεσιν καὶ εἰς τοῦτο προβῆναι σπυδουσαν ἐμβαλλομένη. διὸ δὴ καὶ μυθεύεται τὸν Ἀπόλλωνα παρὰ τῆς Ἀθητῶς τιμώμενον δευχθέντος αὐτοῦ, αὕτη τὴν μητέρα μαινομένην δεῖ..... πρὸς τὸν αὐτὸν προκα..... ἑαυτὴν τε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ν μεθε.....

Τῆ πρό ἐπτά εἰδῶν Νοεμβρίων 10
δεκα δ.....

*** σα κατὰ τὸν Αἰγύπτιον Ἑρμῆν, ὃς ἐν τῷ λεγομένῳ τελίφ λόφῳ φησὶν οὕτως· "αἱ δὲ παραβᾶσαι ψυχαὶ ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον αἰῶνα, ἐκὰν ἀπαλλαγῶσι τοῦ σώματος, κλανῶνται πολλοὺς τινὰς ἐλημοὺς, καὶ φέρονται κατὰ τοῦ ἀέρος σφενδονοῦ-15 μιν εἰς τινὰς πυράδας καὶ φλογώδεις ζώνας, ἃς οἱ κοιηταὶ Πυριφλεγέθοντα καὶ Τάρταρον καλοῦσιν." ὁ μὲν Ἑρμῆς περὶ μόνου τοῦ καθαροῦ ψυχῶν, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περὶ καθαρῶτος ψυχικῆς πραγματείας, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν μέμνηται θλη.... ἄλλως ἡλλου χῶ-20 ρον τῷ Ἄιδῃ διδούς, καὶ φησὶ τὰς ἱκεκαθαρμένας εἰσ-α-ναὶ ψυχάς, καὶ αὐτὸν μὲν εἶναι τὸν Πλούτωνα Περσεφόνην δὲ τὴν σελήνην. ταῦτα μὲν οἱ φιλόσοφοι· τῆς δὲ ἐορτῆς τὰ ἱερὰ εὐλογίαις ἐπετελοῦντο ἐπὶ τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ τῆς Ἑστίας, περὶ οὗ Πορφύριος οὕτως φησὶ "ταύτη τοὺς φαινομένους οὐ-25

1 codex Cascolinus (C) ἑαυτὴν.
μὲν οὖν Hasius.

17 malim καὶ ὁ μὲν, aut ὁ

duo faceret. talem adiutricem in labore Dianam quoque praegnantibus esse ferunt. Diana vero, quam Graeci Ἄρτεμιν appellant, iuxta rationem numerorum ea est quae partum ad ἄρτιον, hoc est absolutum, tendentem atque in id progredi festinantem extrudit. ideo et fingitur apud matrem obstetricis officio functa, cum a Latona Apollo pareretur ***

*** 7 Id. Nov. inferorum parentationes *** iuxta Hermetem Aegyptium, qui in libro vocato "verbum perfectum" ait in hunc modum "animae transgressae hinc ad alterum aevum, ubi discesserint a corpore, vagantur multis turbinibus, perque aërem rotatae raptantur ad ignitas quasdam et flammæ zonas, quas Pyriphlegethontem et Tartarum ποῖται vocant." at Hermes de sola purificatione animarum, Iamblichus autem, libro primo commentationis de puritate spirituali, de restitutione quoque earum memorat ** alias solis locum Orco deo concedens, apud quem lustratas animas ait commorari, solemque esse Plutonem, Proserpinam lunam. sed haec philosophi: solennitatis autem caerimoniae gratulationibus peragebantur super igni aeterno Vestae, de quo Porphyrius ita

ρανίους θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ κῦρ ἄβριστον αὐτοῖς ἀναφέροντες ὡς ὃν αὐτοῖς ὁμοιώτατον." ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας Εὐδοξος χειμῶνα λέγει.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μνήμη Ῥέμου καὶ Ῥαμίλου· ὅτι Ἄμου-
5 λιος πρὸς Νουμίτωρα τυραννικῶς διακείμενος τὸν μὲν υἱὸν
αὐτοῦ ἀνεῖλε, τὴν δὲ θυγατέρα ἱερατεύειν προσέταξε, τῆσδὲ τε
τεκούσης, ὡς λέγουσιν, ἐξ Ἄρεως δεισας αὐτὸς καταποντωθῆναι
προσέταξε τὰ βρέφη. τῶν δὲ δορυφόρων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Θύβριδος ἐκδεμένων αὐτά, λύκαινα προσελθοῦσα τὰς θηλάς
10 αὐτοῖς προσένευσε· ποιμῆν δὲ τοῦτο θεασάμενος ἀνίλαβε τοὺς
παῖδας καὶ ὡς ἰδίους ἀνέθρεψεν, οἱ καὶ κτείζουσι τὴν Ῥώμην.
ταυτὸν καὶ παρὰ Ζωπύρῳ τῷ

.....ος ἀρμονίας διειλημμένης.....ους
15 φρ.....πάντα καὶ φρουρεῖται.....
τὸ Φαιθόντος πάθος καὶ τὰ ἐπὶ Δευκαλιωνος τοῦ ὕδατος δρα-
ματα ἰδέαν τινὰ ἀφίπτεται τῶν ἐπὶ τοῖς ὄλοις δεδογμένων πα-
θῶν. οἱ δὲ Φοίνικες κατὰ τὸν τῆς ὁμωνυμίας τρόπον, εἴτε κατὰ
τινα ἀλλογορίαν ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχουσιν, ὡς ἐκ τῆς

1 δεξιόμενον C: correxit Hasius. 13 incipit hic folium alte-
rum libri De mensibus: sed inter hoc et prius interciderunt folia
ad minimum duo, et fortasse multo plura, in quibus agebatur de
diebus festis reliquis, mense Novembri institutis, Iovis epulo, equo-
rum probatione, pontificum cena in honorem Cybeles, Liberalibus II,
Brumalibus, inferiis Plutoni factis: vide P. F. Fogginium in *Fa-
storum anni Roman. reliquiis*, Romae 1779, fol. p. 114. deinceps
credendum est Lydum, ad Decembrem transferentem sese Saturno
dicatum, arrepta inde occasione de Saturni origine, nomine, rebus
gestis, suo more disserere coepisse. eo certe pertinent literarum
vestigia in fronte folii laceri madoreque et vetustate valde affecti.
HASIUS. 18 malim εἴτε κατὰ. HAS. 19 χρόνου C.

habet: "colentes hoc sacrificio caelites praesentes, et offerentes iis ignem aeternum, quod hic sit illis quam simillimus." inde ab hoc die hiemem esse Eudoxus auctor est.

Postridie eius diei memoria Romuli et Remi, cum Amulius, tyrannice se gerens adversus Numitorem, filium eius interemit, filiam sacerdotem esse iussit; quae cum ex Marte, ut ferunt, peperisset, ipse metu inductus infantes aquis mergi imperat. quos ubi ad fluminis ripam satellites exposuerant, lupa accedens ubera illis admovit. pastor, re visa, sustulit pueros et ut suos eduxit, qui posterius Romam condunt. id ipsum quoque apud Zopyrum, qui . . .

. . . Phaëthontis casus et diluvii Deucalionei fabula figuram quandam ostentant calamitatum, quae universo existimantur imminere. Phoenices contra, sive nominis similitudine ducti sive per allegoriam aliquam, aliter

δευτέρως τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἑρεννίου Φίλωνος ἔστι λαβεῖν. καὶ βασιλευῖσαι δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν, ὡς ἔμπροσθεν ἀφηγησάμεν, κατὰ τε τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν, οὐκ αἶσαι τε τοὺς τόπους, καὶ πόλιν κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησί, τὴν τότε μὲν λεγομένην Κρονίαν, νῦν δὲ Ἱερὰν πόλιν, ὡς Ἰσίγονος περὶ 5 Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ Πολέμωνος καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ παραδίδωσιν, ἢ ὡς πᾶσα ἡ ἱστορία κατὰ τὸν Εὐήμερον ποικίλλεται, σοφῶς τὴν τῶν λεγομένων θεῶν ὑπογράφουσα θεωρίαν..... ἀποκρύπτει.....ον....δα..εσειν..... ὥστε καὶ καλῶς ὁ Π..... ἐν τῷ περὶ Διονύσου φησὶ τοὺς 10 δικαίους τῶν βασιλείων καὶ ἱερῶν ταῖς ἰσῆαις τιμαῖς... ὑπ' αὐτῶν τῶν θεῶν καὶ προσηγορίαις τιμηθῆναι, καὶ ταύτῃ μὲν εἰρησθαι μυθικῶς, τὴν δὲ ἱστορίαν πεπλασμένως παραδεδοῦσθαι. εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ τὸν Κρόνον, ἢ κατὰ ἀντιστοιχείαν τὸν χρόνον, Οὐρανὸν εἶναι παῖδα· καὶ γὰρ ἐκ τῆς οὐρανοῦ κινήσεως ὁ 15 χρόνος. ἐν δὲ τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ, ὡς φησὶ Φύλαρχος ἐν τῇ ἑκτακαιδεκάτῃ καὶ Μένανδρός γε τῇ πρώτῃ, οὔτε γυνὴ οὔτε κύνων οὔτε μυῖα εἰσῆμι. τοιαῦτα μὲν οὖν τοῖς ἔξωθεν εἰρηται· ὁ δὲ ἱερὸς λόγος (αὐτοῖς γὰρ τοῖς τοῦ μεγάλου Πρόκλου ζηησόμεθα φήμασι) πρὸς λέξιν οὕτως λέγει. ὁ δὲ δὴ 20 Κρόνος, τέταρτος ὢν, καὶ βίᾳ δέχεται τὸ πατρὸς σκῆπτρον καὶ παραδίδωσι τῷ παιδί βιασθεῖς, κατὰ τὸ τοῦ μύθου πρόσχημα. τὸ δὲ αἴτιον τῆς τοιαύτης διασκευῆς οἱ μυθικοὶ δο-

12 malim ταῦτα. HANZIUS.

18 εἰσεῖ C.

21 τὸν C. quidni

τὸ τοῦ?

de Saturno habent, quemadmodum ex libro secundo Phoeniciorum Herennii Philonis licet deprehendere. et regnasse eum historia tradit, sicut superius exposui, in Africa Siciliaque, incolisque frequentasse loca, et condidisse urbem, ut Charax ait, quae Cronia vocaretur tunc, nunc Hierapolis, quemadmodum Isigonus de diis Graecis et Polemon et Aeschylus in Aetna tradunt. vel ut omnis historia auctore Evemero illustratur, ingeniose eorum qui dii appellantur submonstrans cognitionem... abscondit... utque recte idcirco P... in commentatione de Baccho dixerit regibus et sacerdotibus iustis aequales esse honores atque appellationes ab ipsis diis immortalibus impertitos, et illos hac ratione fabulose celebratos, historiam autem esse traditam commentis obscuratam. sunt qui dicant τὸν Κρόνον, sive litera permutata τὸν Χρόνον, hoc est tempus, Caeli esse filium: etenim e caeli motu tempus fit in illius autem templum, ut ait Phylarchus libro decimo septimo et Menander primo, neque femina neque canis neque musca iutroibat. haec produntur a profanis: sed doctrina sacra (ipsis utemur magni Procli vocibus) ad verbum ita habet. Saturnus, qui quartus est, et per vim iuvadit scepra patris et coactus tradit filio, iuxta fabulae praetextum. cuius fictionis rationem fabularum conditores videntur ex dei proprietate pe-

κοῦσιν ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τοῦ θεοῦ λαβεῖν. ἐπειδὴ γὰρ τῆς Τιτανικῆς ἡγήταια διακοσμήσεως παρὰ τὸ διαιρητικὸν καὶ τῶν νοεῶν τὸ ἀκρότατον, ἐν οἷς ἑτερότης ἐξέλαμψε· διὰ δὲ ταῦτα καὶ λαμβάνειν αὐτὸν φασὶ καὶ διδόναι τῆν βασιλείαν ὅλον 5 μαχητικῶς καὶ βιαίως, δυνάμιν τε τὴν ἐρίζουσαν τὰ δευτέρᾳ τοῖς πρώτοις καθίστασι. δυσμενὲς γὰρ ὄντως ἐστὶ καὶ δυσκοι- νώνητον τὸ τῆς ἑτερότητας γένος, ὡς ὁ Πλάτωνος λόγος. ὅθεν δὴ καὶ διακρίνειν δεῖ πάντως αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ καταλαμβάνειν οὕτως τὴν ὑπὸ τοῦ Διὸς τὴν πρὸς ἐκάτερον ὁμό- 10 νοϊαν, διὰ τὴν ἰδιότητα τὴν Τιτανικὴν ἀσάμενος. τοι- αῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς τῶν ἱερῶν μύθων ἀναπτύξεως.

Κατὰ δὲ τὴν νεομηϊαν τοῦ μηνός, ἀπέχοντες κράμβης, ἤρχοντο Ποσειδῶνι καὶ Ἀφροδίτῃ καὶ Ἀμφιτρίτῃ, προσέει δὲ αἱ δυνάμεις τῷ Κρόνῳ, ὑπὲρ τοῦ ἑσομένου χιμῶνος ὁμοίως 15 δὲ καὶ Τύχῃ ἐφόρῳ, Σωφροσύνῃ τε καὶ Ἐρωτι, ὃν οἱ μυθι- κοὶ Ζεφύρου τοῦ γίγαντος εἶναι παῖδα ἀξιούσιν, ὡς φησὶν Εὐρυτος ὁ Λακεδαιμόνιος, ὁ μελοποιός· ἄρχεται δὲ οὕτως "ἀγαλμοειδὲς Ἐρως." ὁ δὲ Πλάτων ἐν Συμπόσῳ φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν Πενίαν προσαιτουῦσαν ἀνελεῖν, 20 καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθύσθῃντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεύσαι, καὶ οὕτως κηθηῖναι τὸν Ἐρωτα· ὅθεν Μωῦσῆς ὁ πολὺς περὶ τῆς ἀνθρωπογονίας ἀλληγορεῖ. κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δύεσθαι τὰς ὑάδας καὶ τὸ λοιπὸν χιμῶνα ὁ Βάρρων λέγει.

3 fort. δη. HASIUS.

23 βόρρων C.

tüsse. nam cum praesit ordini Titanio ob vim discretivam et intellectualium summitatem, in quibus eluxit diversitas, idcirco eum quasi pugnantem ac vi adhibita cum accipere ferunt tum tradere regnum, potentiamque secunda cum primis contententem constituunt. inimicum enim profecto et insociabile est diversitatis genus auctore Platone. quapropter et distingui eum oportet omnino a patre, et sic intelligere Iovis cum utroque concordiam, ob proprietatem Titaniam. . . haec ille in sacrarum traditionum explicatione.

Nova luna huius mensis, cauli abstinentes, Neptuno Veneri Amphitritae supplicabant, insuperque potestates Saturno, pro hieme imminente; et sinili modo Fortunae praesidi, Pudicitiae atque Amori, quem fabularum scriptores Zephyri gigantis filium esse volunt, quemadmodum Eurytus Lacedaemonius lyricus canit: orditur autem sic "visu decore Amor." Plato contra in Convivio auctor est natalicis Veneris Paupertatem mendicantem ascendisse, atque Poro ex nectare ebrio clam insidiatum ita concepisse Amorem; unde Moyses quoque vir magnus de hominum creatione allegoriam duxit. eodem die occidere succulas et in posterum hiemem esse Varro ait.

Κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς Εὐδοξος τὸν τοξότην ἀνίσχειν καὶ χιμῶνα προλλύγει· ἐπιτέλλουν δὲ καὶ ἑορτὴν λεγομένην Ἀγωνάλια δαφνηφόρον καὶ γενάρχη Ἴλιω, ὡσαύτω Ἀθήνησιν ἢ ἐπὶ τοῖς δαφνηφοροῖς τελετῇ. ἐν ταύτῃ καὶ ἡ λεγομένη παρ' αὐτῶν Σεπτιμόνδιος ἑορτὴ ἐπιτελεῖτο, τουτέστιν ἡ περίοδος τῆς πόλεως, ὅτι ἐπὶ ἑπτὰ λόφους τὰ τεῖχη τῆς Πάριος ἐκτίταται. ὀνόματα δὲ αὐτῶν ὄρος Παλατῖνον, Ἐσκυλίον, Ταρπήιον, Ἀβεντῖνον, Τιβορτῖνον ἢ Ἰανούλιον, Κίστιον, Βιμινάλιον. παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἑτέρως, οὕτως· Ἀβεντῖνος, Καλλιός, Ἐσκυλίος, Καπιτωλίος, Βαλινήσιος, Κυρηνάλιος, Παλατῖνος.

Τῇ πρὸ τριῶν Νωνῶν δὲ ἡ ἡμέρα ἄπρακτος, καθ' ἣν ὁ Εὐκλήμων τὸν κύνα δύεσθαι καὶ τὸν χιμῶνα ἐνάργεσθαι λέγει. καὶ ἤγγοτο ἰκποδρομία, καθ' ἣν ἄρα

2 Ἀγωνάλια C. * 14 hic deficit folium alterum fragmentorum libri de Mensibus. HASIUS.

Postero die Eudoxus exoriri sagittarium et tempestatem praedicit. celebrabant quoque festum quod vocatur Agonalia, Soli victori ac genitori, velut Athenis lauriferorum solennia. eodem die ab illis dies Septimontius dictus festus agebatur, hoc est circuitus urbis, quod moenia Romae per septem colles extenduntur. quorum nomina haec sunt, mons Palatinus, Exquilius, Tarpeius, Aventinus, Tiburtinus seu Ianiculus, Cispius, Viminalis. apud priscos tamen aliter nominantur, in hunc modum: Aventinus, Coelius, Exquilius, Capitolinus, Velinensis, Quirinalis, Palatinus.

3 Nonas Decembres dies . . . feriatas, quo Euctemon canem occidere hiememque incipere ait. et agebatur ludicrum equestre, in quo ab * * *

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ἰερίας γενέσθαι τὸ πρὶν τοὺς ὕστερον ἄρχοντας τοῦ Ῥωμαίων πολιτεύματος οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγγόηται, Τυρρηνοῦ, ἐπὶ τὴν 5 ἐσπέραν ἐκ τῆς Λυδίας μεταναστάντος, τοὺς τότε καλουμένους Ἐτρούσκους (ἔθνος δὲ ἦν Σικανὸν) τὰς Λυδῶν τελετὰς διδάξαντος, οὗς ἐκ τῆς θυροσκοπίας Θούσκους συμβέβηκε μετονομασθῆναι. καὶ τούτων εἰς πλάτος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περὶ μνηῶν γραφείσης ἡμῖν πραγματείας ἴσμεν μνημονεύσαντες. τὰ γὰρ ἐπίσημα 10 τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Θούσκων λαβῶν ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς τῇ πολιτεία εἰσήγαγεν, ὡσπερ καὶ τῶν ὄπλων τὸ δόσμαχον ἀπὸ Γαλατῶν. καὶ μάρτυρες μὲν τούτων ὁ τε Καπίτων καὶ Φωντήσιος, ἐξ ὧν καὶ ὁ διδασκαλικώτατος Οὐάργων, Ῥωμαῖοι πάντες· μεθ' οὗς Σαλούστιος οὗτος ὁ ιστορικὸς ἐπὶ τῆς πρώτης ιστορίας σαφῶς

3 huic prooemio in codice praepositum: τοῦ αὐτοῦ περὶ ἔξουσιῶν.
Fussius. 4 τυρρήνων; codex Cascolinus (C): corr Fussius (F).
14 lego ιστοριῶν. F.

Sacerdotes initio fuisse, qui postea magistratus rei publicae Romanae, vulgo nemo ignorat: Tyrrenus quippe cum e Lydia in Occidentem migrasset, quos Etruscos tum vocabant (erat autem gens Sicana), Lyderum mysteria edocuit; quos mutato nomine ab haruspicina Thuscos appellari contigit. ac de his prolixè scimus nos commemorasse in libro primo tractatus quem conscripsimus de mensibus. nam insignia magistratum rex Numa a Thuscis mutuata in rem publicam introduxit, sicuti et armorum robur a Gallis. testantur haec Capito et Fonteius, e quibus et doctissimus Varro, omnes Romani; post quos Sallustius ille historicus in libro primo historiarum rem perspicue docet. restat igitur ut de pe-

ἀναδιδάσκει. ὥστε ὑπόλοιπον περὶ τῶν πολιτικῶν ἀφηγήσασθαι ἔξουσιῶν, καθότι ἀπὸ ἱερατικῆς τάξεως ἐπὶ τὸ πολιτικὸν μετεφύσαν οὐκ ἔστι. μὴ οὖν ἡμῶς ἀλλοίους πρὸς τὰ πάλαι δοθέντα κήρυκτες, πλὴν εἰ μὴ τυχὸν ἀπηχῆς λογικῆς ἀσφαλείας ὑφιστάμενος φθόνη τὸν ἔπαινον μεταβάλῃ. ὅτι δὲ καὶ Γρακχιανὸς τις πάλαι 5 περὶ τούτων ἔγραψεν, ἴσμεν τοὺς νομογράφους ἀναφέροντας· οὐδαμοῦ δὲ τὰ γραφέντα φέρεται ἴσως αὐτά, πάντως δὲ καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τεκόντος ἕμα καὶ κρύψαντος.

2 καθότι] καὶ δεῖ vulgo. vulgo autem lecta dico quae a me sunt mutata.

testatibus civilibus exponamus, quod a sacerdotali ordine civilem ad formam translatae sunt. nemo itaque nos discrepare ab iis quae veteres tradidere existimet, nisi qui forte absonus certae rationi, invidiae cedens, laudem commutaverit. Gracchanum quendam de his etiam olim scripsisse scimus a iurisconsultis referri; scripta autem ipsa fortasse nusquam exstant, omninoque et illa tempus peperisse simul et abscondisse videtur.

Α Ο Γ Ο Σ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Πόσος ἀνύεται χρόνος ἀπὸ τῆς Αἰελέον ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδον ἕως κτίσεως Ῥώμης, καὶ πόσος ἀπ' αὐτῆς γέγονεν ὁ τῶν ἡγεῶν, καὶ πόσος ὁ τῶν ὑπάτων ἕως Καίσαρος, καὶ ἐξ αὐτοῦ πόσος ἄχρι Κωνσταντίνου, 5 ἐξ οὗ πόσος ἄχρι τῆς Ἀναστασίου βασιλείας τελευτῆς (1). τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἡγεῶς καὶ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ Καίσαρος καὶ αὐτοκράτορος ἀξίωμα. τί σημαίνει τὸ Κυρίον ὄνομα (2). ὅτι Ῥωμαῖος καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῇ Αἰολίδι ἐφθέγγοντο φωνῇ. ὅτι οὐ δεῖ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας δεσπότας ἀποκαλεῖν. περὶ τῶν ἐπισήμων τοῦ ἡγεῶς. τί ἐστὶ 10

8 κύριον C: κοῖν F.

L I B E R I

LIBRI PRIMI CAPITA.

Quantum temporis effluxerit ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam, quantumque ab eo sub regibus, et quantum sub consulibus usque ad Caesarem, quantumque ab eo usque ad Constantinum, a quo quantum ad Anastasii imperatoris obitum (1). quid inter regem tyrannum et principem intersit, nec non Caesaris et imperatoris dignitas. quid significet nomen Quirinus (2). Romulum et aequales eius Aetolia lingua locutos esse. dominos non esse appellandos principes Romanorum. de insignibus regis.

- τόγα καὶ τραβία. διὰ τί Ῥωμαῖοι τὴν βασιλέως καθέδραν σόλιον προσαγορεύουσι (3). διὰ τί τὰς λοφίας τινες τούφας καλοῦσι (4). διὰ τί τὰς ἀσπίδας σκουῖτα καὶ κλίπεα καὶ πάρμας οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, καὶ εἰς ἡ διαφορά τούτων. ὅτι ἀπὸ Αἰλίου παρέλαβεν ὁ Ῥωμαϊκὸς 5 στρατὸς οὕτω στέλλεσθαι ὡς ἔτι καὶ νῦν οἱ καλοῦντο ἐκασοβίτῳρες. διὰ τί τὴν βασιλικὴν ὑπόζυγιον βασταγὴν ἀττηνσίωνα καλοῦσι (5). πρώτη προαγωγή, ὁ ἕπαρχος, καὶ ὅτι εἰς τόπον αὐτοῦ ὁ τῶν πραιτωρίων ἕπαρχος προεβλήθη (6). δευτέρα προαγωγή, οἱ πατρίοιοι, καὶ τίνος χάριν πάτρης κοινερίπτας αὐτοὺς ἡ ἀρχαιοῦτης ἐκάλεσε. ποῖον 10 εἶδος χιτῶνος ὁ λεγόμενος παραγαυδης· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν λεγομένων καμπυλίων. τί σημαίνουσιν οἱ λεγόμενοι τίτλοι, καὶ ὅτι φιλότιμοι ἐτύχασον οἱ πάλαι συγκλητικοί. πόθιν διώνυμοι καὶ τριώνυμοι οἱ ἀρχαῖοι ἐξηρημάτιζον (7). τρίτη προαγωγή, οἱ κvaisτωρες, καὶ ὅτι ἕτερον μὲν κvaisτωρ ἕτερον δὲ κvaisίτωρ. περὶ τῆς ἕπατειας καὶ τῶν αὐτῆς ἐπι- 15 σήμων (8). τετάρτη προαγωγή, ἡ κληθεῖσα δεκανδρική ἐξουσία (9). πέμπτη προαγωγή, ἡ καλουμένη δικτατοῦρα, καὶ τί σημαίνει τὸ ὄνομα, πόσοι τε γέγονασιν οἱ πάντες δικτάτωρες, καὶ ἕως τίνος (10). ἕκτη προαγωγή, ἡ καλουμένη κησούρα· ἐν ᾧ καὶ περὶ κωμφιδίας καὶ τραγυδίας, καὶ ποτε Ῥωμαῖοις ἐγνώσθησαν. διὰ τί Ῥωμαῖοι τοὺς ἀσώτους 20 ἄμα καὶ τοὺς ἐγγόνους ὁμωνύμως καλοῦσι πατρίως νέκωτας (11). ἑβδόμη προαγωγή, ἡ δημαρχία. ποτε ἐδόθη τοῖς στρατιώταις τὰ λεγόμενα καπιτὰ, καὶ διὰ τί καπιτὰ λέγεται. περὶ τῶν ἐν ὄπλοις ταγματῶν τε καὶ ὀνομάτων καὶ βαθμῶν καὶ τῶν λεγομένων τρώων (12). ὄγδῃ προαγωγή, οἱ πραιτωρες, καὶ ὅτι ὁ τῆς πόλεως καθ' ἡμᾶς 25 ἕπαρχος εἰς ἐτύχασεν τῶν πάλαι πραιτωρίων, φύλαξ πόλεως χρηματίζων (13). ἐνάτῃ προαγωγή, ὁ τῶν νυκτῶν ἕπαρχος (14).

14 corrigendum πέμπτη; est enim quinta electio. in sequentibus idem error. F.

quid sit toga et trabea. cur sedem regis solium appellant Romani (3). cur iubas nonnulli tufas dicant (4). scutum clipeum et parmam unde appellant Romani, et quod horum discrimen. exercitum Romanum ad Aeneae exemplum ita armatum ornatumque esse, uti etiamnum ii quos excubitores vocant. cur imperatoris iumentariam bastagam attentionem appellent (5). prima electio, magister equitum. in eius locum creatum esse praefectum praetorio (6). secunda electio, patricii. quare patres conscripti antiquitus appellati. quale genus tunicae paraganidis; ubi et de campagis. quid significant tituli. munificos fuisse veteres senatores. unde duo et tria veteribus nomina fuerint (7). tertia electio, quaestores. alium esse quaestorem, alium quaesitorem. de consulatu eiusque insignibus (8). quarta electio, decemviralis potestas (9). quinta electio, dictatura, et huius nominis significatio. quot et ad quem usque fuerint dictatores (10). sexta electio, censura; in quo et de comoedia tragoediaque, et quo tempore eas noverint Romani. quare luxuriosos nepotesque eodem nomine patrio sermone appellant Romani (11). septima electio, tribunatus. quo tempore capita militibus data, et cur capita dicantur. de copiarum ordinibus nominibusque et gradibus, nec non de tironibus (12). octava electio, praetores. praefectum urbis hodiernum unum fuisse e veteribus praetoriis, custodem urbis appellatum (13). nona electio, praefectus vigili- um (14).

² *Ἐγχειροῦντί μοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας διαλαμβάνειν ἀξιόλογον εἶναι παρέστη προοίμιον δοῦναι τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτάτου καὶ τιμηωτέτου πάντων. Αἰνείας δὲ ἦν οὗτος, ὃ διὰ κάλλος καὶ ῥώμην ψυχῆς τε καὶ σώματος κρείττονος ἢ κατὰ ἀνθρώπους εἶναι νομισθεὶς νῖός. (2) ἀνύονται τοιγαροῦν ἐκ τῆς 5 Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ῥώμης ἐνιαυτοὶ θ' καὶ λ' καὶ υ' κατὰ Κάτωνα τὸν πρῶτον καὶ Βάρρωνι τοὺς Ῥωμαίους, κατὰ δὲ Ἀφρικανὸν καὶ Κάστορα καὶ τὸν Παιμφίλου ἔτη ζ' καὶ ι' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῶν ῥηγῶν διέδρομεν ἔτη γ' καὶ μ' καὶ σ'. οἱ δὲ τῶν ὑπὰ-10 των ἄχρι Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοὶ ε' (ἢ κατ' ἐπίους ε') καὶ ξ' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ Καίσαρος ἕως Κωνσταντίνου διαγέγονεν ἔτη τό' καὶ ε', ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄχρι τῆς Ἀναστασιῶν τοῦ βασιλέως τελευτῆς ἔτη σκδ' πρὸς μηνσὶν ζ'. ἐξ ὧν ἂν τις θ' ἐξέλοι ἐνιαυτούς, οὗς ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἔτυχε βασιλεύσας Κωνσταντίνος. συνά-15 γεται δὲ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ τῆσδε τῆς εὐδαιμόνος πόλεως ε' καὶ ι' καὶ σ' ἔτη πρὸς μηνσὶν ζ'. συνέλοι οὖν ἂν τις ἀπὸ Αἰνείου ἕως τῆς Ἀναστασιῶν τοῦ χρηστοῦ τελευτῆς τοὺς πάντας ἐνιαυτούς ε' καὶ μ' πρὸς ψ' καὶ χιλίοις πρὸς μηνσὶν ζ', ὡς Ἕλληνες οἴονται κατὰ πάντας τοὺς ἑκατέρας φωνῆς συγγραφίας. τούτων οὕτως 20 ἡμῖν οὖν ἀληθεῖα τεθέντων, καιρός ἐστι περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς εἴρηται, τοῦ καθ' ἡμᾶς διαλυθεῖν πολιτεύματος.*

8 καὶ ante τὸν add F.

11 ἐνιαυτοῦ C: corr F.

Scripturus de magistratibus rei publicae Romanae, a vetustissimo omnium et honoratissimo initium operi dare dignum proposito existimavi. fuit vero hic Aeneas, quem ob pulchritudinem animique et corporis fortitudinem maioris quam hominis filium esse crediderunt. (2) sunt igitur ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam anni quadringenti triginta novem secundum Catonem maiorem et Varronem Romanos, secundum vero Africanum et Castorem et Eusebium Pamphili quadringenti et septendecim. a condita autem urbe ad reges electos anni effluerunt ducenti quadraginta tres. consulum autem usque ad Caesarem primum anni sunt quadringenti sexaginta quinque, vel secundum nonnullos sex. a Caesare vero ad Constantinum anni praeterierunt trecenti septuaginta quinque; a quo ad Anastasii imperatoris obitum ducenti viginti quattuor cum sex mensibus; de quibus deductis novem annis, quos in sacra urbe Roma Constantinus imperavit, a condita hacce beata civitate inveniuntur anni ducenti quindecim cum septem mensibus. colligas itaque ab Aenea ad optimi Anastasii obitum summam annorum mille septingentorum quadraginta sex cum septem mensibus; quae est Graecorum opinio secundum omnes utriusque linguae scriptores. his ita vere positis tempus est de magistratibus, uti diximus, nostrae rei publicae explicare.

3. Ῥωμύλος τοίνυν ὀκτώ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσι γεγονὼς σὺν τῷ ἀδελφῷ Ῥέμῳ τὴν μητέρα τῆς βασιλείας Ῥώμην ἰδέματος. ὄνομα δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὃ Ἴταλοι λέγουσι φήγιον, ὅσην τυραννικὴν· οὐδὲ γὰρ βασιλείας Ῥωμαϊκῆς ἐννόμου ἔστι σημαντικόν, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τὸ φήγιον ὄνομα· ὅθεν οὐκ εἶμι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν φηγιῶν παρὰ Ῥωμαίοις, καίτοι βασιλευμένους, ἐχρημάτισεν. ἕτερον γὰρ τὸ τῆς ἐννόμου βασιλείας καὶ ἕτερον τὸ τυραννίδος καὶ ἄλλο τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἀξίωμα. καὶ ὅπως διὰ βραχείων ἐρῶ. βασιλεὺς ἔστιν ὁ τῶν ἑαυτοῦ ὑπηκόων πρῶτος 10 ψήφῳ ἐπιλεγμένος, ἐπιβάθραν τινὰ ὡσπερ καὶ κρηπίδα τύχης κρείττονος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους λαχὼν, ὡς Σοφοκλῆς περὶ Λίαντος εἶπεν, ἔχειν αὐτὸν βάθραν τῆς ἀγχιάλου Σαλαμίνος. ἴδιον δὲ βασιλέως ἔστι τὸ μηδένα καθάπαξ τῶν τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ὄψιν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλείας 15 διατηρεῖν, καὶ μηδὲν μὲν κατ' ἀδθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίστοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείαις ἐπισφραγίσεν, πατρὸς ἕμα καὶ ἡγεμόνος στοργὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον, ὁποῖον ἡμῖν θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόντας δια- 20 θήσεται, πράξει δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως εἴ τι καὶ βούλεται, μηδὲ νόμους τιμᾶν ἀξίων, μηδὲ γράφειν μετὰ βουλῆς ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὁρμαῖς ἔξαγόμενος. ἔστι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος. (4) τὸ γὰρ τῶν Και-

10 ἐπὶ βάθραν vulgo.
καίτοις C: corr F.

13 τὸν—νόμον C: corr F.
20 εἴ τι] malim ὃ τι.

3. Romulus igitur duodeviginti annoa natus cum fratre Remo Romanam, imperii matrem, condidit. nomen autem imperii illorum, quod Itali dicunt regium, id est tyrannicum: neque enim legitimum imperium Romanum, ut quidam existimant, nomen regium significat. unde post eiectos reges apud Romanos, quamvis principis imperio parentes, haud amplius usurpatum est. quippe alia est legitimi principatus, alia tyrannidis, alia etiam imperatoris dignitas; atque ut paucis dicam, princeps est qui civium suorum suffragio primus ad gradum quasi et fastigium evectus eminentem super alios fortunam sortitus est, veluti Sophocles de Aiace dixit, tenere eum sedem mari adiacentis Salaminis. est autem proprium principis nullam omnino civitatis legum concutere, sed statum ipsius rei publicae imperio constanter tueri, neque quicquam suo arbitratu neglectis legibus facere, sed quae visa optimatibus civitatis, suo suffragio comprobare, patris simul et ducis amorem in subiectos ostendentem; qualem nobis deus et temporum felicitas donaverunt. at non ita tyrannus sibi subiectos tractabit; sed pro potentia temere, quicquid voluerit, aget, leges et vereri recusans et cum senatu ferre, suae tantum parens libidini. est enim principis mos lex, et tyranni lex mos. (4) nam imperatorum, id est ἀντισημασμένων, cognomen neque principa-

σάρων ἤγον ἀτοκρατόρων ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ τυραννίδος ἔστι σημαντικόν, ἀταρχίης δὲ μᾶλλον καὶ αὐθεντίας τοῦ διοικεῖν τοὺς ἑξουισταμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορύβους ἐπὶ τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ στρατεύματι πῶς ἂν δέοι μάχεσθαι τοῖς ἐναντίοις· imperare γὰρ τὸ ἐπιτάττειν παρ' Ἰταλοῖς λέγεται, 5 ἐνθεν ἱμπεράτωρ. ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἔστι σημαντικόν τὸ αὐτοκράτορος ἢ Καίσαρος ὄνομα, δῆλον ἀντικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπάρχουσας καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἱμπερατόρων ἄξιωμα τῆς ἐπωνυμίας λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραννικοῖς φαίνεται χρῆσασμένη ἢ τῶν Καισάρων ἀρχή, ἄλουργίδι δὲ 10 μόνῃ τῇ Ῥωμαίων βουλῇ ἀναβαίνουσα καὶ τὰς ἐν ὄπλοις δυνάμεις αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφην, ἰθύνουσα. ταύτῃ καὶ προήκοντας αὐτοὺς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι ὀϊόνει πρώτην κεφαλὴν τῆς πόσης πολιτείας. τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἔστι δεικτικόν ἀπὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος, ὡσπερ Φαβίων καὶ Κορηθίων καὶ Φλαβίων καὶ 15 Ἰνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάρους ἠδρημένον· Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλεῖς ἐπεφήμιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαίους ἀπὸ τοῦ πρώτου. ἐφυλάχθη οὖν παρὰ Ῥωμαίους ἢ τοιαύτῃ τῶν Καισάρων ἐταξία ἄχρι Διοκλητιανοῦ, ὃς πρώτος στέφανον ἐκ λίθου τιμίως συγκείμενον τῇ 20 κεφαλῇ περιθεῖς, ἰσθῆτά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσους, ἐπὶ τὸ βασιλικόν ἢ τύληθές εἰπεῖν ἐπὶ τὸ τυραννικόν ἔτρεψεν, ἀνεμέτρη-

1 lego ἱμπερατόρων, quod sequentia postulant. F. 7 lego ἱμπεράτωρος. F. 11 ἀναβαίνουσαν et ἰθύνουσαν C: corr F. 18 πρώτου] an πρώτου Πτολεμαίου?

tus neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, auctoritatisque coortas contra rem publicam turbas salubriter componendi, copiisque, quomodo cum adversariis pugnandam, imperandi. imperare enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. principatus vero significationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et consules et post eos Caesares imperatorum titulum cognomen sumpserunt. etenim nec tyrannorum insignibus principes Caesares usos esse constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse, et copiis cum summo imperio, ut diximus, praefuisse. hinc quoque principes eos Romani appellarunt, videlicet primum totius rei publicae caput. (nam Caesaris nomen genus a primo Caesare indicat, sicut Fabiorum, Corneliorum, Flaviorum et Auiciorum; quo more prius barbari usi sunt: Aegyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, itemque Ptolemaeos a primo dixere.) quae quidem Caesarum modestia ad Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo diademate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum vel, ut verum dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram

σατὸ τε τὴν ἤπειρον καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν. (5) ὥστε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνεκὼν καὶ τὸν μείζονα, καὶ πρῶτων ἄλλοιως τὰ προσπίπτοντα. ταύτη καὶ Κυρῖνος προσηγορεύθη οἰονεὶ κύριος, κἂν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ ἄλλως δοκῆ· οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αὐτὸν δείκνυται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδου φωνήν, τὴν Αἰολίδου λέγω, ὡς φασιν ὁ τε Κάτων ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, Βάρρων τε ὁ πολυμαθέστατος ἐν προοιμίῳ τῶν πρὸς Πομπηϊὸν αὐτῷ γεγραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχαίων εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντων ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάρους ἐνσπειράντων φωνήν. ἢ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία μετὰ συγγνώμης βεβλιῆσται· ἀπὸ Κύριως γάρ, πολίχνης Σαβίων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὁρμώμενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουννοῦ τεχθέντα τε παρὰ 15 ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος καὶ τραφέντα ἐκεῖ. κυρίους γὰρ ἐαντοῦς καὶ δεσπότης, ἀλλ' οὐ βασιλέας τύραννοι φιλοῦσι καλεῖσθαι. (6) κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα, ὅτι καὶ δοῦναι βασιλέας πάλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπ' ἕξουσίας εἶχε. μισητὸν γὰρ καὶ Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον δεσπότης, ἀλλὰ μὴ βασιλέας 20 τοῦς κρατοῦντας ὀνομάζειν, καθότι δεσπότης ὄνομα κοινὸν ἐστὶν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν καὶ μόνων. καὶ δῆλον ἀντικρὺς ὅτι Ῥωμαίοις ἕδος dominus τοῦς τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δὴ Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομι-

5 λεγογράφῳ vulgo et hoc loco et 1 17.
manus C. 9 ἀλλάδων C: corr F.

6 ἐκείνου prima
22 μόνον C: corr F.

tributis oneravit. (5) quare tyrannus erat Romulus, qui quidem cum fratrem primo eumque natu maiorem interfecit, tum temere quicquid egit. hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis Diogeniano, vocabulorum scriptori, aliter placeat. nam constat Romulum et aequales eius linguam Graecam, Aeoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in libro de antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in prooemio illorum quae ad Pompeium scripsit: quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Aeoliam linguam inter barbaros sparsere. nam quod praeterea a grammaticis affertur etymon, paco eorum vi attractum dixerim. a Cyre enim Sabinorum oppido eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino ad Tiberis ripam natum ibidemque educatum. dominos scilicet se tyranni, non principes appellari amant. (6) maior vero quam regis est Caesaris dignitas, qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non principes appellare imperantes, quatenus domini nomen commune ipsis et unum servum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos appellare eos qui tyranni fuere, sicuti Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. depri-

ναίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτονται τὴν βασιλείων μεγαλειότητα οἱ ποτηροὶ κόλακες, ἐξ ἀμαθείας δούλων αὐτοὶ πρωτεύειν εἰσάγοντες. ὅτι δὲ ἀληθές, ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Ἀγούστος ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἐνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἔξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, ὁ ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὥσπερ ἐν τιμῇ τῆς ὕβρεως εἰσαυθίσεως, ἀνέχεται ἢ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἶον πατὴρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρυθριῆ μᾶλλον τοὺς τιμῶν 10 οιομένους δοκεῖν μὴ προσέειπαι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολὴ ἢ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβία· ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρω. ὅθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνήδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνον καὶ τραβίαν διαμέμνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρον, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφύροισ ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῃ τόγα οἰονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγερε κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικούν· κόθορος ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκήϊον. καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ

2 an αὐτοῖς?

4 cf. de Mensibus p. 50.

15 Aen. 7 169

et 188.

19 ἐρραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Fussiō.

φαινόλης C.

22 κοκκήιον C,

κοκκίον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adultores, ignorantia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur reicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calceamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῷ λεγομένῳ ῥήγλ τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἡ μέντοι τραβαία μόνου τοῦ ῥήγος ἐτόγγανε παραιτοῦρα, οἰονεὶ στολῇ ἐπίσημος. γιτών δὲ ἦν καὶ περιβόλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τυράννον ἐξευρεῖν λόγος. τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἄσπερος. ἡ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰονεὶ ὀλόκληρον· στέλεχος γὰρ ἄδρον εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορῦττοντες ἀπετέλουν βῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὥσπερ ἐν τινι θήκῃ κατασφάλισται τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἐκ τε νώτου ἐκ τε πλευρῶς ἐκατέρας, μηδεμιᾶς ἄρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἅπαῖς ὀλοτελῆ καὶ ὀλόκληρον τυγχάνουσιν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκάλουν. (8) πρὸς τούτοις ἡγοῦντο Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυνῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιεῖν τὴν πόλιν. Πρίσκον δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥήγος ὑστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προσετίθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρατα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀποξηφίδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἥωρημένας δὲ λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τούφας, βραχύ τε παραφθαρείσης τῆς λέξεως. βηξίλλα πρὸς τούτοις, οἰονεὶ δόρατα μακρά, ἐξηρημένων ὑφασμάτων· φλάμμουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. τωιαῦτα μὲν τὸ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλείᾳ C, βῆμα τῇ βασιλείᾳ F.
23 ἀνενήνεκται?

13 ἡγοῦτο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlamys sive pallium semicirculare, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixerunt. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quendam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferebantur secures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipientes. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iubas, barbari autem nonnihil corrupta voce tufas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

9. Περὶ δὲ τῆς ἐν ὅπλοις στρατιῆς Πάτερνος ὁ Ῥωμαῖος ἐν πρώτῃ τακτικῶν αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν ταῦτα φησὶν. "ὁ Ῥωμαῖος δὲ κουρίωνας τῶν ἱερῶν φροντιστὰς προειστήσατο, τοὺς αὐτοὺς καὶ κεντούριωνας τῶν πεζικῶν ταγμάτων ὀνομάσας. τρισχιλίων γὰρ ὄντων πεζῶν ἀσπιδιωτῶν, ἐκάστης ἑκατοντάδος ἡγεμόνα προῦθηκεν, ὃν Ἕλληνας μὲν ἑκατόνταρχον Ῥωμαῖοι δὲ κεντούριωνα καλοῦσιν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἑκατοντάρχους λ'. καὶ τοσοῦτους δὲ μανιπλοῦς, οἷονεὶ σημειοφόρους. ἐκ δὲ τῆς στρατιῆς τριακοσίους σκουτάτους, ὡς Ῥωμαῖοὶ φασιν ἀντὶ τοῦ ἀσπιδιώτας, πρὸς φυλακὴν ἰδίαν ἀφώρισε" (καὶ μικρὸν ὕστερον 10 εἰρήσεται, τί μὲν ἐστὶ κλιπέυτος, τί δὲ σκουτάτος στρατιώτης). "προστίθεικε δὲ καὶ τριακοσίους ἱππύτας ταῖς δυνάμεσι, Κελέριφ τινὲ οὕτω καλουμένῳ τὴν φροντίδα τούτων παραδούς· ταύτῃ συνεδοχικῶς ἅπας ὁ στρατὸς κελήριοι τότε προσηγορεύθησαν. ἐν τρισὶ δὲ ἑκατοντάσι συνυγομένης τῆς ἱππικῆς δυνάμεως, τρισὶν 15 ἐπωνύμοις αὐτὰς διέστειλε, Ῥαμνίτας καὶ Τιτίους ἰστών καὶ Λούκερας." τὰς δὲ αἰτίας τούτων τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς περὶ μνηῶν, ὡς εἴρηται, τεθεῖσιν ἡμῖν ἀποδεδώκαμεν.

10. Εἰπεῖν δὲ καιρὸς τί διαφέρει σκουτον κλιπέου. σκουτον τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὸ ἰσχυρὸν ἄμα καὶ ἰσχνόν, ὕπερ 20 Ἕλληνας στιπτόν ὀνομάζουσιν, ἀντὶ τοῦ στιβαρόν, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι "στιπτοὶ γέροντες, Μαραθωνομάχοι, πρήνιοι." ταύτῃ καὶ σκουτλάτα τὰ ἰσχνύ τε καὶ στυγνὰ καὶ κοῦφα τῶν ἰσθη-

23 στεγνά?

9. De armata autem militia Paternus Romanus, in libro primo tacticorum, ipsis verbis secundum versionem haec ait: "Romulus autem curiones, qui sacris praecessent, constituit, eosdemque centuriones pedestrium ordinum nominavit. cum enim tria milia essent peditum scutatorum, cuius centuriae ducem praefecit (quem Graeci ἑκατόνταρχον, Romani centurionem vocant), ut centuriones omnes essent triginta, totidemque manipuli, id est signiferi. ab exercitu autem trecentos scutatos (sic Romani ἀσπιδιώτας vocant) ad propriam custodiam secrevit. (quid clipeatus, quid scutatus miles, paulo post dicitur). adiecit vero copiis trecentos quoque equites, quos Celerem quendam nomine praefecit; unde synecdochice universus exercitus tum Celerum nomen traxit. tribus vero centuriis constantem equestrem manum tribus nominibus distinguit, Ramnium, Titiorum et Lucerum." quorum nominum causas in iis quae, uti diximus, de mensibus a nobis scripta sunt exposuimus.

10. Nunc inter scutum et clipeum quid intersit, dicendum. scutum igitur Romani dicunt quod firmum simul et tenue, quod idem Graeci στιπτόν, id est στιβαρόν, dicunt, veluti Aristophanes in Acharnensibus "densati senes, Marathonii procliatores ilignei." hinc et vestimenta

μάτων καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. τοιαύτη δὲ ἡ τῆς ἀσπίδος κατασκευὴ ἀβαρῆς μὲν γὰρ ἔστιν ὡς ἰσχνή, καρτερωτάτη δὲ καὶ ταῖς πληγαῖς οὐκ εὐχερῶς ἐνδιδουσα κλίπειν δὲ Ῥωμαῖοι τὸν θυρεὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ κλίπτειν καὶ καλύπτειν τὸν ἐπιφερόμενον αὐτόν. Ἑλλήνων γὰρ ἴδιον καὶ μόνων ἀσπίσι τροχωτάταις ἐν πολέμῳ χρῆσθαι, βαρβάρων δὲ θυρεοῖς· πρὸς γὰρ τὸ κατεπίγον τῆς μάχης τὰς θύρας ἀνασπῶντες ὡς σκεπάσμασιν αὐταῖς εἰσθῆσαι χρῆσθαι.

11. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀσπίδος βραχυτέρας, ἧς 10 πεζομαχεῖν οἱ ὑπὲρ Ἴστρον οὐκ ἰσχύοντες ἐπὶ τῶν ἵππων κομίζουσι (πάρμιαν αὐτὴν Ἴταλοι καλοῦσιν), ὡσεὶ πέλτας οἱ Σκύθαι. ἀγκιλίον πρὸς τοῦτοις τοῖς ἀρχαίοις γέγονεν (οὐδὲ γὰρ νῦν) εἶδος ἀσπίδος καρίου, ἧς οὐ καὶ ἀγκίλιος τὰς δορικτήτους γυναικίας ἀνόμασαν τὴν γὰρ ἀρέσκουσαν αὐτῷ τυχὸν γυναῖκα ὁ στρατιωτῆς ἔσκεπε 15 τῷ ἀγκιλίῳ ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὡς μὴ βλάπτοιο πρὸς τινος, ὅσα φυλαττομένη τῷ σώσαντι ταύτην. καὶ σέρβους τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἴταλοι λέγουσι· τοὺς δὲ μὴ δορικτήτους, ἀλλ' ἑλευθέρους μὲν τὴν τύχην δι' ἔνδειαν δὲ δουλεύοντας, φαιμόλους, ὅτι φάμις ὁ λιμὸς προσαγορεύεται. ἀγκίλια δὲ ἔξ [Ἑλληνικῆς] Αἰολικῆς σημασίας εἴρηται ὡσανεὶ ἀμφίλια· τὰ γὰρ πελτάρια τῶν Ἀμυζόνων τοιαῦτα.

12. Στολή δὲ τότε παντὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατεύματι μία, περιεφικαλίη χαλκῆ καὶ θύρουξ κρικωτὸς καὶ ξίφος πλατὸν κολο-

3 κλίπειν—καλοῦσιν. nempe Lydo clipeus est scutum, et vicissim. F.
5 βραχυτάταις? 19 προβατορεύεται C. 20 ἀμφί λεία F.

tenuia densaque et levia Romani scutulata vocant. talis autem fabricatur clipeus: levis enim est utpote tenuis, at firmissimus, nec plagis facile cedit. clipeum autem Romani τὸν θυρεὸν vocant, a κλίπτειν, quia eripit (κλίπτει) tegitque ferentem. Graecis enim proprium, iisque solis, clipeis rotundissimis in bello uti, barbaris vero scutis oblongis: quippe urgente certamine elatis scutis veluti tegminibus uti consueverunt.

11. Est autem et aliud scuti brevioris genus (parmanum Itali vocant), quod pedites pugnare nescientes, qui ultra Istrum incolunt, in equis gerunt, quemadmodum peltas Scythae. ancilia ad haec antiquis fuit (neque enim nunc eo utuntur), scutuli genus, a quo etiam ancillas bello captas mulieres dixerunt: quippe placentem sibi forte mulierem miles ancilii in proelii concursu tegebat, ne ab aliquo laederetur, futura utpote illius qui eam servasset. et servos mancipia quasi e bello servatos Itali appellant: qui autem non bello capti, sed liberi quoad fortunam, propter egestatem serviunt, eos famulos dicunt, quoniam famis ὁ λιμὸς vocatur. ancilia autem a Graeca eaque Aeolica voce dicta sunt quasi ἀμφί λεία (utrinque laevia): tales enim sunt parvae Amazonum peltae.

12. Ornatus autem tum totius Romani exercitus idem: galea aerea, et lorica annulis concerta, et gladius latus, curtus, in sinistro femore
Ioannes Lydus.

βόν, ἠρωρημένον ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου μηροῦ, καὶ ἀκόντια ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύο, γλωχίνας πλατείας ἔχοντα, περικνημίδες τε ὑφανταὶ μέλαινοι, καὶ ὑποδήματα τοῖς ποσίν, ἕπερ Ἑλληνες μὲν ἀρβύλας Ῥωμαῖοι δὲ γάρβουλα καὶ κρηπίδας ὀνομάζουσιν. οὐχ ἁπλῶς πως, οὐδὲ ἀλόγως· ἐν γὰρ ταῖς Εἰκόσι Τερέντιος ὁ ἐπίκλην Βάρρων (τὸ δὲ Βάρρωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρεῖον κατὰ τὴν Κελτῶν φωνήν, κατὰ δὲ Φοίνικας τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἐρέννιος φησιν) Αἰνείαν οὕτως ἐσταυμένον εἰς Ἰταλίαν ἔλθειν ποτὲ ἀνεγράψατο, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, ὡς εἶπεν, ἐκ λίθου λευκοῦ ἐξεσμένην ἐπὶ κρήνης ἐν τῇ Ἀλβῇ. καὶ πανάληθρες μᾶλλον ἐστὶ· καὶ 10 γὰρ ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Αἰνείδος οὕτως ἐσταυμένον αὐτὸν καὶ πλανώμενον σὺν Ἀγάτῃ ἐν τῇ Λιβύῃ εἰσήγαγε. σάρακας δὲ ἐπ' εἰρήνης Θυριῶδες ἔξ ὤμων ἄνωθεν ἕως κνημῶν ἐξηρητημένας περιετίθεντο, κοσμοῦντες αὐτῶν τοὺς λεγομένους ποδειῶνας, καὶ γλόβας αὐτοὺς ὀνομάζοντες οἰονεὶ δοράς, ὅτι γλοβάρε 15 τὸ ἐκδεῖραι Ῥωμαῖοις ἔθος καλεῖν. καὶ οὐ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐστάλθαι μόνους ὀπλοφοροῦσι νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτοροι. τῶν δὲ νῦν στρατιωτῶν βαρβάρους ζηλωσάντων, ἐκείνων δὲ αὐτούς, παρὰ μόνους τοῖς τοῦ παλατίου φύλαξι (λέγονται δὲ παρὰ Ῥωμαῖοις ἐσκοουβίτωρες οἰονεὶ φύλακες ἄγρυπνοι, οὓς πρῶτος 20 μετὰ Ῥωμύλον Τιβέριος Καῖσαρ ἐξεῦρε) τὸ τοιοῦτο παραπέμεινε

2 γλωχίνας πλατεῖς F, γλοχίνας πλατύς C. 9 ἐξεσμένης ἐπὶ κρήνης C. 11 Virgilius Aen. 1 316 hoc tantum: ipse uno graditur comitatus Achate, bina manu lato crispans hastilia ferro. sic Lydus passim auctoribus, quae minime dixere, tribuit. F. 13 σαρράκας F. pro θυριῶδες recentior manus θυρεῶδες: an θηρεῖους? μοχ πεδειῶνας C.

pendens, et iacula in dextra duo, lata cuspidē, et tibiārum tegumenta texta nigra, et calceamenta, quae Graeci ἀρβύλας, Romani garbula et crepidas vocant; neque haec casu temereve: etenim in imaginibus Terentius, cognomine Varro (Varronis vero cognomen Celtica lingua strenuum et Phoenicia Iudaeum sonat, ut testatur Herennius), Aeneam ita ornatum in Italiam olim venisse retulit, visa, ut ait, Albae ad fontem imagine eius e lapide condido scalpita. quo quidem nihil verius est: nam et Romanorum vates, in libro primo Aeneidos, eundem ita ornatum cumque Achate in Libya errantem induxit. sarracas vero pacis tempore... ab humeris superne ad tibiās pertinentes gerebant, peronas suas, quas vocant, ornantes, globasque eas, id est pelles, appellantes, quia globare Romani τὸ ἐκδεῖραι (glubere) dicunt. neque milites tantum armigeros ita ornari moris fuit, sed imperatores quoque. hodierni autem milites cum barbaros hique illos aemulentur, solis palatii custodibus (excubitores a Romanis vocantur, id est custodes vigiles, quos primus post Romulum Tiberius Caesar instituit), ille ornatu mansit, a Romulo, ut dixi,

σχῆμα, ἀπὸ Ῥωμέλου, ὡς ἔφη, ἐξ Αἰνείου τὴν ἀρχὴν ἔχον. οὐδὲ γὰρ ἔξῃν Ῥωμαίους βαρβαρικὴν στολὴν περιδέσθαι· καὶ τοῦτο Τράγκυλλος ἐν τοῖς περὶ Ἀγούστου διαμείνηται. Ἰδόντι γὰρ φησι τὸν Ἀγούστου ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ τινὲς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ 5 τὸ βαρβαρικὸν ἑσταμένους ἀγανακτῆσαι, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τοὺς καταγνωσθέντας ἀποβυλόντας τὸ βάρβαρον μύγισ ἐπιγνωσθῆναι τῷ Καίσαρι. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Ῥωμύλου στρατιά.

13. Καὶ τὰς λεγομένας δὲ ἀττηνοσίνας πρὸς Θεραπίαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι στοχάζομαι, πρὸς βυσιτιγὴν καὶ φορὰν 10 τῶν ἀναγκαίων, ὥσπερ νοκτούρονος πρὸς ἔπιπλα καὶ τὰ ἄλλα ὄσα πρὸς κοῖτόν ἐστι χρήσιμα· Κικέρων γὰρ ὁ πολὺς ἐν τοῖς κατὰ Βέρρον μείνηται τουτουῖ τοῦ ὀνόματος. ἀττήνοσους τοὺς οἰκιακοὺς ὑπηρέτας τῶν ῥηγῶν ὀνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσανέχειν καὶ πειθαρχεῖν· ἀττήνδερει γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεικεῖν λέ- 15 γουσιν.

14. Ὡς οὖν εἴρηται μοι, τὴν μὲν πεζομάχον δύναμιν τοῖς ἑκατοντάρχοις, τὴν δὲ ἱππικὴν Κελερίῳ τῷ πρὶν τῆς ὄλης ἡγήσα- 20 μένῳ στρατιᾶς παραδέδωκε, πάσης αὐτὸν δυνάμειος καὶ τύχης καὶ διοικήσειος κρατεῖν ἐγκειλευσάμενος, ὡς ἕτερον οὐθὲν ἢ μόνον στέφανον τὴν βυσιλείαν παρὰ τῶν ὑπάρχων κατασχεῖν ἔξου- σίαν ἀδέσποτον ἑαυτῇ. ταύτην τὴν ἀρχὴν οἱ τε ῥήγες οἱ τε δικτά- τωρες ἔσχον ἅπαντες, καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Καίσαρες, ἔπαρχον τὸν

8 v. Sueton. Aug. 40. F. 12 τουτὶ C, τουτουῖ F. 17 κελέ-
ριος C. 18 αὐτῶν C. 20 nonne τῶν ἱπάρχων? an τῆς
ἱπαρχον? ἐξουσίας F.

ab Aenea initium habens. neque enim licebat Romanis barbarica veste uti; de quo meminit Tranquillus in Augusto. ait enim Augustum, cum in hippodromo Romanos quosdam barbarorum more vestitos vidisset, succensus: itaque animadversos confestim barbarum cultum abiicisse, vixque cognitos esse a Caesare. talis igitur fuit Romuli exercitus.

13. Et attentiones vero, quas vocant, regum ministerio inventas suspicor, ad advehenda ferendaque necessaria, veluti nocturnos ad supellectilem et quaecunq; ad lectum pertinent curanda. meminit huius nominis celeberrimus Cicero in oratione contra Verrem. attentos fidos regum ministros vocabant ab attendendo atque obtemperando: attendere enim τὸ φιλονεικεῖν Romani dicunt.

14. Igitur, ut diximus, pedestres copias centurionibus, equestres autem Celeri, qui ante toti exercitui praefuerat, tradidit; eumque omnia potestatis et fortunae et administrationis principem esse voluit, ut nihil aliud nisi solam coronam magistrorum equitum potestati exemptum sibi rex relinqueret. hoc magistratu et reges et dictatores omnes usi sunt, ac deinde Caesares, qui magistrum equitum praefectum praetorio co-

ἵπαρχον μετονομάσαντες· καὶ μάρτυς Αὐρήλιος ὁ νομικός, φή-
μασιν αὐτοῖς πρὸς ἐρμηνεῖαν τούτοις εἰπὼν “διὰ βραχέων εἰπεῖν
χρειῶδες ἔστι πῶθεν τὴν ἀρχὴν ὁ τῶν πραιτωρίων ἵπαρχος ἔσχεν.
ἀπὸ τοῦ ἱπάρχου ἢ μᾶλλον· εἰς τόπον γὰρ ἐκείνου τὸν ἵπαρχον
προχειρισθῆναι φασίν. τοῖς ἀρχαίοις ἔστιν οἷς ἢ πᾶσι πρὸς και- 5
ρὸν ἔξουσίαι τῶν πραγμάτων ἐπιστεύετο. ἐπελέγοντο γὰρ ἔνυτοις
ἡγεμόνα τῶν ἱππέων ἕκαστον, κοινωνὸν ὡσπερ τῆς ἀρχῆς καὶ διοι-
κῆσεως τῶν πραγμάτων. τοῦ δὲ κράτους ὕστερον ἐπὶ τοὺς αὐτο-
κράτορας μετενεχθέντος, πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ἱπάρχου ὁ τῶν
πραιτωρίων προῆλθεν ἵπαρχος. καὶ δίδεται αὐτῷ μείζων ἢ κατ’ 10
ἐκείνον ἰσχὸς τῆς τε διοικῆσεως τῶν πραγμάτων τῆς τε καταστά-
σεως καὶ ἀσκήσεως τῶν στρατευμάτων καὶ ἐπανορθώσεως ἀπά-
σης, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔπεροχῆς προελθεῖν ὡς μηδενὶ ἔξεῖναι πρὸς
ἔφσειν ὀρμῶν ἢ ὄλως ἐκκαλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ κρίσιν.” καὶ τότε
μὲν ὁ νομογράφος.

15

15. Ὅτι δέ, κἂν εἰ τυχὸν πρισβντέρα καὶ μεζων τῶν
ἀρχῶν ἀπασῶν ἐπαρχότης τῶν πραιτωρίων εἶναι δίδεται, καὶ
χρειῶδες ἦν ἡμῖν καὶ ἀριμόδιον δι’ ὅλης αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ δυ-
νάμειως ἐξαγαγεῖν τὸν λόγον· ἀλλ’ οὖν ἐπειδὴ μὴ ἀπ’ ἀρχῆς, ἀπὸ
δὲ τοῦ Αὐγούστου ἀντὶ τοῦ ἱπάρχου, ὡς ἔφη, προχειρισθῆ, 20

1 locus Aurelii, qualis nunc in Digestis (1 tit. 11) exstat, non-
nulla habet a Lydo non expressa. F. 3 ὁ vulgo om. 4 ἢ,
ni fallor, delendum. cf. 1 33 et 2 12 μᾶλλον. F. 5 φασίμ F,
πασιν C. 7 lego ἕκαστος. F. 9 ὁ vulgo om.
11 τε διοικ. F, δὲ διοικ. C. 14 ἔφσειν F, ἄφσειν C. mox
F ἐκκαλεῖσθαι. lego τόδε. F. 16 lego πρισβντέραν —
ἐπαρχότητα. F. mihi facilius visum μεζω mutare in μείζων.

gnominarunt. testis est Aurelius iurisconsultus, cuius ipsa verba se-
cundum versionem haec sunt: “breviter commemorare necesse est, unde
initium praefectus praetorio habuerit. a magistro equitum profecto: in
illius enim locum praefectum praetorio creatum esse aiunt. apud veteres
quibusdam omnis rerum administratio ad tempus credebatur. nam
eligebant sibi quisque magistrum equitum socium quasi imperii et rei
publicae administrandae: postea vero summa rerum ad imperatores
translata, ad similitudinem magistri equitum praefectus praetorio pro-
diit, dataque est ei maior quam fuerat illius potestas, cum in rebus ad-
ministrandis, tum in exercitiis et instituendis et exercendis, tum in
omni disciplina emendanda; quae quidem eo progressa est, ut nemini
appellare aut omnino incusare eius sententiam liceret.” haec iuriscon-
sultus.

15. Quoniam vero, quamvis forte vetustior omnibus magistratibus
ampliorque sit praefectura praetorii, ac necesse simul congruente to-
tum eius officium potestatemque enarrando persequi: verum tamen,
quoniam non initio, sed ab Augusto pro magistro equitum, ut dixi,

ἀρκέσει τέως περι τῆς ἀρχαιότητος εἰπεῖν, καὶ ὅθεν ἡ ἐπαρχότης ἔχει τὰ σπάργανα, εἶτα μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν παλαιότερων ἀρχῶν, ἐν προοιμίῳ τῆς Ἀθηνόπουλον βασιλείας, ἐξ ἧς, ὡς ἔφη, καὶ τὰ προοίμια ἔσχεν ἡ ἀρχή, ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσων τε κατὰ 5 σμικρὸν ἀφηρέθη. εἶτα δὲ καὶ περι τῆς ἐπ' αὐτὴν τελοῦσης μεγίστης ὡς ἀληθῶς τᾶξίως, ἐν ἧ καμὲ τελῶσαι συμβέβηκε, λεπτομερῶς ἀφηγήσομαι (καὶ γὰρ ἐπίσταμαι οὐ κακόν, ἀλλ' αὐτοῖς ἔργοις ἄπουρηγῆσας τοῖς πράγμασι) εὐχαριστήριον ὡσπερ ἀνάθημα προσφιλέσ τοῖς ἑσθέροις τῆς ἀρχῆς ἀναφέρων, διατρέψασιν 10 ἅμα κοσμίως ἡμῶς; καὶ μετὰ θεὸν τὸν πάντων κύριον γέρω τε τῶν πόνων καὶ πέρας ἐσθλὸν καὶ τύχην κρείττονα παρεσχθῶσιν.

16. Ἀῆλον ἀντικρὺς ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν γέροντας ἐκ πασῶν τῶν κορυῶν (ἀντι τοῦ φυλῶν) ἐπιλέξασθαι τὸν Ῥωμύλον πρὸς διάσκησιν τῶν κοινῶν, οὗς αὐτὸς μὲν πατέρας Ἴταλοι δὲ 15 πατρικίους ἐκάλεσαν ἀντι τοῦ εὐπατρίδας. μετὰ δὲ τὴν ὑρπαγὴν τῶν Σαβίνων conscriptos αὐτοὺς ἐπονομάσας οἰονεῖ συγγεγραμμένους, ὅθεν patres conscripti οἱ Ῥωμαίων ἀρχοντες ἔτι καὶ νῦν χρημιτλῶσιν, καὶ ἑτέρας δὲ τριάκοντα κορυβίας καὶ τοσοῦτους ἑκατοντάρχους καὶ τριακοσίους ἑτέρους ἰππότας ἐκ τοῦ Σαβίνων 20 ἔθνος τῷ Ῥωμαϊκῷ συνηριθμήσει στρατιῶ, ὡς εἶναι πάντας ἑξακισχιλίους μὲν πεζομάχους ἑξακοσίους δὲ ἰππότας. καὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὁ Μάριος ὕστερον διεφύλαξε, τὰς λεγομένας λεγεῶ-

4 ὅσον vulgo.
τρέψασιν vulgo.

7 legendum, ni fallor, κακῶς. F.
13 φίλον C.

9 δια-

creatae est, satis erit huc usque de antiquitate et incunabulis praefecturae dixisse, ac deinde, enarratis vetustioribus magistratibus, in prooemio Augusti imperii, ex quo, ut dixi, initium magistratus quoque habuit, omnia deinceps, quantumque paulatim imminutus sit, explicare. deinde autem et de eidem apparente officio, sane maximo, ad quod me quoque pertinere contigit, subtiliter exponam (etenim non male scio, quippe qui vere operam rebus dederim), in gratiarum actionem quasi consecratum acceptumque donum praesidibus imperii offerens, qui et liberaliter nos sustentant, et post deum, omnium dominum, praemia laborum nobis et optatum finem et fortunam potiore praebuerunt.

16. Constat omnino centum numero senes ex omnibus curiis (id est tribubus) elegisse Romulum, qui de re publica consultarent; quos ipse patres, Itali autem patricios (id est nobili genere ortos) dixerunt. post raptas Sabinas vero conscriptos eos cognominavit, id est συγγεγραμμένους: unde patres conscripti Romanorum magistratus etiamnum appellantur. nec non alias triginta curias totidemque centurias atque alios trecentos equites de gente Sabinorum Romano exercitui adiecit, ut omnino essent peditum sex milia et equites sexcenti. atque hunc numerum Marius postea servavit, legiones quas vocant (id est delectas

νας ῥιονεὶ λογύδας διατυπῶν. καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς πρῶτος τοὺς λεγομένους ἔσκουβίτωρας τῶν πυρεξόδων τοῦ παλατίου φύλακας προσθησάμενος τριακοσίους μόνους ἑστράτευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

17. Ἐπίσημα δὲ τοῖς πατρῷσιν ἦτοι πατρικίοις ἦν δίπλα-5 κες μὲν ἦτοι χλαμύδες ἄχρι κνημῶν ἐξ ὤμων διήκουσαι, περόναις χρυσαῖς ἀνεσταλμένοι, τὸ χρώμα ξηραμπέλινοι, πορφύρα κατὰ μέσον διάσημοι (λατικλαβίας αὐτὰς ὠνόμαζον, τὰς δὲ χλαμύδας ἀτραβυτικὰς ἐκ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ φαιὸν κατ' αὐτοὺς ἄτρον προσαγορεύεται), καὶ παραγῶναι, χιτῶνες λογχωτοί, ἀκροπόρ-10 φηροι, λευκοὶ δίολου, περιχερίδας ἔχοντες (μάνικας αὐτὰς ἐκείνοι λέγουσι, τοὺς δὲ τοιοῦτους χιτῶνας παραγῶνδας τὸ πλῆθος οἶδεν ὀνομάζειν· ἀρχαῖος ὁμῶς χιτῶν ὁ παραγῶνδης, Πέρσαις καὶ Σαυρομάταις ἐπίσημος, ὡς Διογενιανῷ τῷ λεξικογράφῳ εἴρηται), περισκελίδες τε λευκαί, ὅλον τὸ σκέλος σὺν τοῖς ποσὶ σκέπουσαι, 15 καὶ ὑπόδημα μέλαν, ὑποσάνδαλον, δι' ὅλου γυμνόν, βραχεῖ τινὲ ἀναστήματι τὴν πτέρην, ἐπ' ἄκρου δὲ τοὺς δακτύλους τοῦ ποδὸς συσφίγγων, ἱμάντων ἐκατέρωθεν ἐπὶ τοὺς ἀστραγάλους ὑπὸ τὸ ψάμμι τοῦ ποδὸς διελκομένων ἐπὶ τὸ στῆθος, ἀνθυπαντώντων ἀλλήλοις καὶ διαδισμούντων τὸν πόδα, ὥστε βραχὺ λίαν ἐκ τε 20 δακτύλων ἔμπροσθεν καὶ ἐξόπισθεν διαφαίνεσθαι τὸ ὑπόδημα, ὅλον δὲ τὸν πόδα τῇ περισκελίδι διαλάμπειν. κάμπυρον αὐτὸ καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπον, οἶονεὶ τὸ πεδίον· χρείας ἔτι καὶ

6—7 περόνες χρυσαῖς ἀνεσταλμένοις C. 19 ψάμμι] ἢ κέλιμα?
21 ἔμπρος C.

copias) constituens; primusque Leo imperator, cum excubitores, quos vocant, palatii liminum custodes constituisset, more antiquo non prius trecentos delegit.

17. Insignia autem patribus sive patriciis erant laenae duplices sive chlamydes, ab humeris ad tibias pertinentes, aureis fibulis adstrictae, colore xerampelino, mediae purpura insignes (laticlavias eas vocabant; chlamydes autem atrabatticas a colore, quoniam τὸ φαιὸν illorum sermone atrum dicitur): paragaudae tunicae lanciolatae, purpura praetextae, totae albae, manicis ornatae (sic illi περιχερίδας vocant. tales vero tunicae paragaudas appellari vulgo notum est. antiqua tamen tunica paragaudi*, Persarum et Sauromatarum insignis vestis, ut Diogenianus, vocabulorum scriptor, dixit); fasciae cruales albae, totum crus cum pede tēgentes; et calceamentum nigrum, solea constans, apertum prorsus, exstante parva parte calcem, et in imo digitos premens; loris utrinque . . . pedemque vincientibus, ut perexigua calcei pars, cum a digitis tum a calce, appareret, totus vero pes cum fascia crurali cerneretur. campagum eum ab usu in campo etiamnum vocant: in campo

νῦν ἐπὶ γὰρ τοῦ πεδίου γενόμενοι τὰς προαγωγὰς τῶν ἀρχόντων Ῥωμαῖοι ἐπετέλουν, ἐφ' οὗ τοῖς τοιοῦτοις ἐτελέοντο ὑποδήμασι. τουτοῖσι τὸν κάμπυγον Θούσκων γενέσθαι τὸ πρὶν ὃ Λέπιδος ἐν τῇ περὶ ἱερέων φησί.

5 18. Πρόδοτος δὲ τοῖς πατρικίοις ἐκ ποδὸς μὲν οὐδέποτε, ἀλλ' οὐδὲ ἵππική (κοινὴ γὰρ ἐδόκει), δῆγμασι δὲ ἐπισήμοις, ἐφ' ἠψηλοῦ τῆς καδέδρας ἀναστρωννύμενοι, τεσσάρων ἡμιόνων ἐλκόντων τὸ δῆγμα, ἐκ χαλκοῦ Κορινθίου εἰς πλήθος σχημάτων καὶ τύπων ἀρχαιοφανῶν διαγεγλυμμένων. οὐδὲ γὰρ ἵππους ἐξῆν
10 ὑποξεῖξαι τῷ δῆγματι, εἰ μὴ γε μόνοις τοῖς βασιλεῦσι· θριαμβικὴ γὰρ ἢ μετὰ τῶν ἵππων ἐν δῆγματι πρόδοτος. βουριχάλλια δὲ τὰς ἀμάξας ἐκ τῶν βοῶν ἐκάλουν· ὧν ἄνευ, ἐπεὶ μὴ φορτίον ἐπέκειτο, ἡμίνοις ἐπίστενον τὸν ζυγόν.

19. Τίτος Τάτιος Σαβίνων ἡγούμενος, ὡς ἔφθην εἰπῶν,
15 στυμφαθεῖς τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως ἦνωσεν ἄμφω τὰ ἔθνη, ὡς μηκέτι δύο μίαν δὲ καὶ μόνην ἀναφέρεσθαι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν. ὅτι δὲ Τίτος Τάτιος τὴν προσηγορίαν ἐκείνος εἶχεν, ὑποκοριστικῶς τίτουλον ἀπὸ τοῦ πρώτου Τίτου τὴν προγραφὴν τῆς εὐγενείας ἐκάλεσαν, καὶ Τίτους τοὺς ἐκ προγόνων εὐγενεῖς, ὡς φησι Πέρ-
20 σιος ὁ Ῥωμαῖος. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῶν ἀξιωματίων.

20. Πάσης δὲ τιμῆς πρώτην ἐλογίζοντο οἱ τῆς Ῥώμης εὐπατρίδαι τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐφημίαν, καὶ ὄσῳ πλείους

7 leg. ἀναστρωννύμενοις: refertur enim ad δῆγμασι. F. 9 malim διαγεγλυμμένον. 16 an ἀναφαίνοσθαι? 19 v. Pers. Sat. 1 19 et 20. F.

enim magistratum electiones Romani peragebant, ubi huiusmodi calceos gerebant. hunc campagum Thuscorum antea fuisse ait Lepidus in libro de sacerdotibus.

18. Prodebant autem patricii pedibus quidem nunquam; at neque equo (vulgare quippe videbatur), sed curru insigni, cuius alta sedes instrata; quattuor mulis trahentibus currum ex aere Corinthio, plurimis figuris imaginibusque antiquis insculptis ornatum. neque enim equos curru iungere cuiquam nisi solis regibus licebat: triumphalis quippe cum equis in curru incessus. burichallia autem vehicula a bovis vocabantur; quorum in vicem, cum onus impositum non esset, mulis iugum tradebant.

19. Titus Tatius Sabinorum rex, iunctus, ut supra diximus, Romanis, ita inter se ambos populos coniunxit, ut non amplius duae sed una solaque Romanorum res publica appellarentur. qui cum Titus Tatius vocaretur, diminutive titulum a primo Tito inscriptionem nobilitatis, et Titos nobili stirpe genitos dixerunt, ut ait Persius Romanus. haec de titulis.

20. Quovis autem honore maiorem ducebant Romani patricii bonam famam munificentia partam; et quo plures familiares habebant, eo

ἔχον τοὺς οἰκειουμένους αὐτοῖς, τοσοῦτω μείζονα τὴν εὐδοξίαν παρὰ τοὺς ἐλάττωνας ἐλογίζοντο. καὶ μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος Ἰουβενάλιος, εἰπὼν καὶ ὑπατεῖσθαι καὶ θριάμβων καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων πρώτην γενέσθαι τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐκλείαν. τοὺς δὲ οἰκειουμένους αὐτοῖς κλιέντης ἀντὶ τοῦ κολιέντης κατ' ἀντίστοιχον πατρίως ἐκάλουν, οἷονε τιμῶντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτούς, σὺν πάσῃ τιμῇ καὶ μετριότητι τὰς δωρεὰς χαριζόμενοι, ὥστε φιλοτιμίας τὰς τῶν φίλων τιμὰς ὑνομάζειν. οὐδεὶς δὲ τυχῶν οἰκειώπιδος ἐπατριίδου ἔχρηξεν ἕτερον τὸ λοιπὸν πρὸς τὴν τοῦ ὄλου βίου παραμυθίαν, ἀσχος ολομένων αὐ-
 10 τῶν καὶ τῆς οἰκείας τύχης ἀπόστασιν, εἴ ποῦ τις τῶν φίλων αὐτοῖς εἰς ἕτερον κατέστη χρεῖαν. καὶ τουτοῦ ἔχνος ἀμυρὸν ἕως ἄρτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐφυλάττετο. περὶ γὰρ τὴν Ὀστίαν (πόλις δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θύβριδος κειμένη) ἀπέστελλον οἱ τῆς Ῥώμης λογάδες τοὺς οἰκειοτάτους, καθάπερ τι θήραμα καλόν, 15 τοὺς ἀναγομένους ξένους λαμβάνοντας πρὸ τῶν ἄλλων ἄγειν ὡς αὐτούς, πρὸς πάσης ἀφρονίας ἐπίδοσιν ἀνεωχθεῖσιν ἄψυσι τῶν ἀλλείων θυρῶν τῆς οἰκίας τοῦ μέλλοντος, μηδεὶς φύλακος ἢ θυρωροῦ διακωλύοντος τοῖς θεομένοις τὴν εἴσοδον, αὐτῶν τῶν ἐπατριδῶν σὺν γαμεταῖς καὶ τέκνοις προφαινομένων τοῖς ξένοις 20 καὶ θαρρεῖν ἀξιούντων τοὺς οὐδέποτε ὀφθέντας αὐτοῖς. διήλθε δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμῶν Ῥώμην ἢ τοιαύτη φιλανθρωπία,

2 excidit forte *ἔχοντας*. F. Iuvenalis Sat. 5 110: *namque et titulis et fascibus olim maior habebatur donandi gloria*. F.
 9 *ἔχρηξεν* vulgo. 16 malim *καταγομένους*. F.

maiores suam prae aliorum, quibus pauciores essent, gloriam existimabant. testis est Iuvenalis Romanus, cum ait et fascibus et triumphis et praeclaris bellorum facinoribus maiorem fuisse munificentiae gloriam. familiares autem suos clientes, per antistichum pro colientes, patrio sermone dicebant, id est honorantes amantesque ipsos, cum summo honore modestaque dona largientes, ut munera sua amicorum honores appellarent. nemo autem patricii familiaritatem consecutus alius in posterum per totam vitam praesidio indigebat, turpe reputantibus illis et fortunae suae iacturam, si quis forte amicorum eorum ad alterius opem confugisset. cuius rei obscurum vestigium ad nostrum aevum apud Romanos servatum est. nam circa Ostiam, quae est urbs ostiis Tiberis adiacens, primores Romani familiarissimos suos mittebant, veluti egregiam praedam, e portu solventes hospites aliis praerepturos ipsisque adducturos; quo omnis generis abundantia praeberetur, apertis cuilibet vestibuli ianuis maioreque aedium parte, nullo custode aut ianitora introire cupientes impediante: ipsi patricii cum uxoribus liberisque hospitibus obvii, quos nunquam vidissent, salutabant. transiit vero et ad

καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔσται, τῶν ἐν ἡμῖν ἐνδόξων ἄχρως ἑαυτῶν τὴν ὑπεροχὴν τῆς τύχης ἐνδείκνυμένων.

21. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου δὲ ἂν τις εὐροι Σιλβίους τοὺς βασιλέας τῆς χώρας ἐπονομαζομένους ἀπὸ Σιλβίου Αἰνείου τοῦ ἀπὸ 5 Αἰνείου τοῦ πρώτου. ἐν γὰρ ταῖς ὕλαις τὰς οἰκήσεις ἔχοντες οὐκ ἐπὶ πρὶν, καὶ τὸν νομαδικὸν τιμῶντες βίον, Σιλβίους σφᾶς σεμννόμενοι προσηγόρευον, μηδὲ αὐτῶν βασιλείων ἀπαξιούτων νέμειν ἀγέλας καὶ χρήματα συλλέγειν ἀπ' αὐτῶν· ὅθεν καὶ πεκουνίαν κατ' αὐτοὺς τὰ χρήματα καλοῦσι. ταύτη καὶ κίνης παρέπεσθαι
- 10 Εὐάνδρῳ ποτὲ τῷ Τεγεάτῃ ἢ παλαιότης οἶδε. καὶ οὐ μόνον ἀνδράσι τὸ Σιλβίων ἐπώνυμον ἀλλὰ καὶ γυναιξίν ἐπιτίθετο, ὡς Ῥέα Σιλβία καὶ Ἰλία Σιλβία. μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης γένεσιν καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων πρώτος ὁ βασιλεὺς Νουμῆς διώνυμος ἐχρημάτισε, Πόμπιλιος Νουμῆς προσαγορευόμενος, ὃν τὸ μὲν Ῥω- 15 μαίων τὸ δὲ Σαβίνων ἐπώνυμον ἦν· οὐδὲ γὰρ πρὸ αὐτοῦ εὐροι τις Ῥωμύλον ἢ τινα ὄλωσ πρὸ τῆς Σαβίνων πρὸς Ῥωμαίους συναφείας, παρὰ τὴν οὖσαν αὐτῷ κυρίαν, προσηγορίαν κτησόμενον. (22) καὶ τότε μὲν σπουδῇ καὶ κόσμος ἦν ἐκείνοις τῇ ἕξ 20 ἐκατέρως γενεῆς σεμνύνεσθαι προσηγορίᾳ· προῖων δὲ ὁ χρόνος ἐπωνυμίας εἰσήγαγε καινάς, νῦν μὲν ἀπὸ Τρωϊκῆς εὐγενείας, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων καὶ αὐτοχθόνων τῆς χώρας (καὶ γὰρ ἴσμεν Κέθτηγον ἕξ ἐκείνων τῶν γηγενῶν ἔλκειν τὸ γένος

1 ἔστην C. 8 ἀπ' vulgo om. πεκουνίαι vtilgo. 20 κίνης C. 22 καὶ θηγῶν C.

nostram Romam ea humanitas; at non duravit postea, claris inter nos hominibus fortunae culmen haud ultra sese ostendentibus.

21. Iam ante Romulum reperias Silvios eius regionis reges appellatos a Silvio Aenea, genus a primo Aenea dūcente. quippe in silvis habitantes prisci homines, ac nomadum vitam colentes, Silvios se gloriantes dicebant, ne ipsis regibus quidem pascere greges et rem colligere dedignantibus; unde etiam pecuniae eorum sermone facultates dicuntur. hinc et canes Evandrum Tegeaeum olim comitatos esse veteres narrant. neque viris tantum Silviorum cognomen, sed mulieribus quoque dabatur, veluti Rhea Silvia et Ilia Silvia. post conditam autem Romam et raptas Sabinas primus rex Numa duobus nominibus usus est, Pompilius Numa appellatus; quorum illud Romanorum, hoc Sabinorum cognomen erat. neque enim ante illum reperias Romulum, neque omnino quenquam ante Sabinorum cum Romanis coniunctionem praeter proprium eius nomen aliud acceperisse. (22) ac tum quidem studium ornamentumque illis erat nomine ab utraque stirpe gloriari. succedens autem aetas nova cognomina introduxit, nunc a Troiana nobilitate, nunc ab Aboriginibus, quos vocant, autochthonibusque regionis (etenim scimus Cethegum, a terrigenis illis genus iactantem, nudum veste, toga tantum

ἀξιοῦντα γυμνὸν ἑσθῆτος, μόνης αὐτῷ τόγης τραχείας περὶ τοῖς στέροισι κειμένης, ἐπ' ἀγορῆς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ἀγκυμένον γνωρίζασαι), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πονπλικόλας, ὃς αἱ μὲν δύο ἑπωνυμίας τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνων παρεδήλουν λαμπρό-5
τητα, ἣ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στοργῆς ἐδείκνυ
διάθεσιν. καὶ τάχα χρειώδεις ἀντὶ πολλῶν μετρῶν ἐπιμνησθῆναι
· τοιοῦτωδῶν περιπτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην
ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καδ' ἑαυτὴν καὶ μόνην
μεγίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους. 10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ
πατρὶ καὶ Πόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν δίδυμον
μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἑτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καί-
συρα τὸν ἀνυμνηθείσης τῆς μητρῴας γαστρὸς θανούσης ἀποσω-
θέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὡτα μελίζουα ἔχοντα, καὶ Ναί-15
βιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν
πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεῦτερον τὸν
ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεώδη καὶ ἐσώματον
διασημαίνει· κράσσος γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ'
Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιότεροις εἴρηται. Πειναγῆσιος δὲ ὁ πειῶν, καὶ 20
Στάτης ὁ ἐνῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὔνοος, καὶ Γάιος
(οἰονεὶ γανόδιος) ὁ χαρτεῖς, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβεριν τὸν
ποταμὸν τεχθεὶς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ
Ἄππιος ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸς δὲ ἐστὶν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος

1 τὸ γῆς C.

17 τὸν ante ἀνίσχ. vulgo om.

20 lego

κίναριος δὲ ὁ πειῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nomen duo a Romanis, ut dixi, Sabinique generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solum maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nomen Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italis dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolam, Caius (id est gaudius) iucundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatio Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασωθεὶς, καὶ Νέρων ὁ
 λαχυρὸς τῆ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νύσων ὁ εὐρινος, καὶ Τούκκας
 ὁ κρεωβύρορ, ὃν οἱ ἰδιῶται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμῶν, καὶ
 Βάρος καὶ Βλαισὸς ὁ πλαγίωσκελορ, καὶ Σερρανὸς ὁ γεωργικὸς
 5 ἀπὸ τοῦ σπεῖρειν, καὶ Ἀύγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος
 ὁ κροκοειδῆρ τὴν ὄψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκυθον τοῦ
 ῥοῦ ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρρων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖορ κατὰ
 δὲ Κέλταρ ἀνδρείορ. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ
 σχολήν, εἰ τυχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὃ τι πρόττοι, ἀφρόντιδα
 10 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοιρ ὁποίοιρ ἐγώ, καίπερ μυρίαὶ
 συμπεπλεγμένορ φροντίειν, ἐναγρυνῶ μωραίνων ἀδύρμασιν.

24. Τὸ πιστόν τοῖρ γράφοουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι
 μαρτυρία. Ἰούνιορ τοίνυν Γρακχιανὸρ, ἐν τῷ περὶ ἐξουσιῶν,
 αὐτοῖρ ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοιρ κραιστωρφορ
 15 "προεχειρίζοντο ψήφω τοῦ δήμου. Τοῦτορ δὲ ὁ ῥῆξ μετὰ τού-
 τοιρ ἀναγκαῖαν εἶναι τὴν τῶν κραισιτῶρων ἀρχὴν ἔκρινεν, ὡρ
 τοὺρ πλείουρ τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀνα-
 γράψαι καὶ μόνω. ἀπὸ δὲ τῆρ ζητήσεωρ οὕτωρ ὀνομασθῆναι αὐ-
 τοὺρ Ἰούνιορ καὶ Τρεβάτιορ καὶ Φενεστῆλα εἶπον." καὶ μεθ'
 20 ἕτερα "πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κωνδιδάτοι τοῦ βασιλέωρ
 κραισιτωρερ, οἱ πρὸρ ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμῶτων καὶ
 μόνην ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφορ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆρ

4 βλέσας C. an ἀπὸ τοῦ σέρρερ οἰοεὶ σπεῖρειν? cf. c. 25,
 30, 46. 6 βιτέλλιον C. 10 καὶ] κᾶν? 15 προεχω-
 ρήσαντο vulgo. 18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae se-
 quuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora qui-
 dem, quia Iunius idem qui Gracchanus, posteriora autem, quia
 Gracchani aeo necdum erant quaeSTORES candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaesus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitis curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaeSTORE Romano-
 rum. "creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaeSTORUM magistratus, decrevit; unde plerique histo-
 rici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaeRENDO autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt." et post alia
 "verum postea excepti sunt candidati principis quaeSTORES, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

βουλῆς ἀνεγλωσσον ὑπὲρ τῶν εἰς ἀξιώματα προαγομένων.” ταῦτα μὲν ὁ Ἰούνιος, ὁ νομικὸς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ de officio quaestoris (ἀντὶ τοῦ περὶ κvaisτωρος) ἀποχρώντως διαλέγεται.

25. Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω, τί μὲν ἐστι κvaisτωρ, τί δὲ κvaisίτωρ, καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου 5 γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. κvaisτωρ τοίνυν ὁ ζητητῆς, ἀπὸ τοῦ quaerere οἷον ἔρευνᾶν· οἱ γὰρ παρ’ Ἑλλήσιν ἔρευνάδες παρὰ Ῥωμαίοις κvaisτωρες ὠνομάσθησαν. κvaisίτωρ δὲ ὁ τιμωρὸς (τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις δισύλλαβον, τὸ δὲ τρισύλλαβον) ἐπὶ γὰρ τοῦ μόνου Μίνωος τοῦ Κρητός, ὃς γενέσθαι 10 τιμωρὸς κατὰ τὸ μυθικὸν τῶν ἐν Ἰδίου ψυχῶν ἐνομάσθη, τὸ κvaisίτωρος ὄνομα ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς ἐν ἔκτῳ τῆς Αἰνῆϊδος τέθεικεν. ὅθεν καὶ κvaisίτωνας τὰς τιμωρίας καὶ κvaisιτιοναρίους τοὺς τῶν ποινῶν ὑπηρετάς Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν καλεῖν. ὁ μὲν γὰρ κvaisίτωρ ζητητῆς ἐστὶν ἐπὶ χρήμασιν, ὁ δὲ κατ’ ἐπέκτασιν καὶ 15 συλλαβῆς προσθήκη ἐπ’ ἐγκλήμασιν· ἐκάτερον δὲ διὰ τῆς διφθόγγου γραφῆσεται, κῆν εἰ τὸν ταμίαν διασημαίη, ὅτι κvaisιτους ὁ πόρος παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. ὅτε δὲ μὴ δίφθογγος ἦ ἐν προοιμοῖς ἢ λέξις ἀλλὰ ψικῆ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μέμφιμον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπι- 20 δείξει, ὅτι queror μέμφομαι, ῥήματι κοινῷ, πάθος ἅμα καὶ

1 προαγομένων C.

3 κvaisίτωρος C. sed hiat locus, ita fortasse suppleendus: (ἀντὶ τοῦ περὶ τῆς τοῦ κvaisτωρος τάξεως) περὶ κvaisτωρος. cf. c. 28.

6 excidit forte διὰ. F. an ψιλῆ,

ut c. extr.?

10 τοῦ ante Μίνωος aut delendum aut cum καί

mutandum.

20 an μεμφίμορον?

versi senatus de iis qui ad honores provehebantur legebant.” haec Iunius. prolixè de quaestore explicat Ulpianus iurisconsultus in libro de Officio quaestoris.

25. Quaerere autem operae pretium existimo, quid quaestor et quid quaesitor, quidque sonet cum diphthongo, quid, cum simplici vocali scribitur. quaestor igitur est qui quaerit, a quaerere, id est ἔρευνᾶν: qui enim apud Graecos ἔρευνάδες, apud Romanos quaestores dicti sunt. quaesitor vero est vindex (scilicet prius apud Romanos dissyllabum, hoc autem trisyllabum est): etenim soli Minoi Cretensi, qui animarum apud inferos vindex secundum fabulam credebatur, vates Romanus, in libro sexto Aeneidos, quaesitoris nomen tribuit. unde etiam quaestiones poenas et quaestionarios poenarum ministros Romani dixerunt. nempe quaestor est qui de facultatibus, quaesitor autem, quod fit extenta voce additaque syllaba, qui de criminibus quaerit. utrumque vero diphthongo scribendum; neque minus quaestor, quoniam quaestus a Romanis reditus vocatur. cum autem non diphthongo prima vocis syllaba, sed simplici vocali scribitur, neutrum illorum quae diximus, sed querulum et calumniatorem vi scripturae significabit, quia queror

ἐνέργειαν παραδηλοῦντι, λέγουσι, καὶ κυριμονίας καὶ κυρηλάς τὰς μέμψεις.

26. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν τεχνολογίαις τάληθές δόξωμεν σοφίσσασθαι, πρὸς τῶν περὶ ταῦτα ἡσχολημένων μάθωμεν. Γάϊος 5 τοῖτον ὁ νομικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παρ' αὐτοῦ ad legem 12 tabularum (ὄσον εἰς τὸν νόμον τοῦ δυοκαιδεκαδέλτου) αὐτοῖς ῥήμασι πρὸς ἐρμηγείαν ταυτὴν φησιν. "ὥς δὲ τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ δήμου εἰς ἐπίδοσιν ἦλθε, προεχειρίσθησαν κвалιστωρες ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ φροντίδος, ἀπὸ τῆς περιποιήσεως καὶ φυλακῆς τῶν χρημά- 10 των οὕτως ὀνομασθέντες. ἐπειδὴ δὲ περὶ κεφαλικῆς τιμωρίας οὐκ ἔξῃν τοῖς ἄρχουσι κατὰ Ῥωμαίου πολίτου ψηφίσασθαι, προεβλήθησαν κвалιστωρες παρρικίδιοι" ὡσανεὶ κριταὶ καὶ δικασταὶ τῶν πολιτικῶν ἀνελότων. παρρικίδας δὲ Ῥωμαῖοι ὁμωνύμως τοὺς τε γονέων τοὺς τε πολιτῶν φονέας ἀποκαλοῦσι, παρέστης ἐκατέ- 15 ρους προσαγορεύοντες. διαφορὰν δὲ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτην παρέχουσι τινα· συστέλλοντες γὰρ τὴν πρώτην συλλαβὴν καὶ βραχίαν ποιῶντες τοὺς γονέας, ἐκτείνοντες δὲ τοὺς ὑπηκόους σημαίνουσι.

27. Τῷ δὲ τρίτῳ καὶ διακοσιοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, 20 ἐπὶ τῆς ὑπατείας Ῥηγούλου καὶ Ἰουνίου, κρινάντων Ῥωμαίων πολεμῆν τοῖς συμμυχήσοι Πύρρῳ τῷ Ἡπειρώτῃ, κατεσκευάσθη στόλος καὶ προεβλήθησαν οἱ καλούμενοι κλασσικοὶ (οἰονεὶ νυνάρ-

7 forsitan et hic Lydus erravit, ac Pomponii verba (Digest. 1 tit. 2 2) Caio tribuit. F. 16 βραχίαν ποιῶντες F, βροχὴν ποροῦντες C. 22 προεβλήθησαν vulgo.

τὸ μέμφομαι, verbo communi, affectum simul actionemque declarante, dicunt, nec non querimonias et querelas τὰς μέμψεις.

26. Ne autem forte verborum argutis argutis speciem quaerere videamur, ab iis qui in hoc argumento versati sunt discamus. Caius igitur iuriscoconsultus, in libro quem inscripsit ad legem 12 tabularum, haec ait. "cum autem aerarium populi auctius esse coepisset, ut essent qui ei praeessent, constituti quaestores, dicti ab eo quod conquirendae et conservandae pecuniae causa creati erant. et quia de capite civis Romani non licebat magistratibus ius dicere, propterea constituebantur quaestores parricidii (quasi quaesitores iudicesque ebrum qui cives occidissent)." parricidas autem Romani et parentem et civium interfectores iuxta vocant, parentes utrosque appellantes. discrimen autem nominis afferunt hoc: nempe primam syllabam cum corripiunt, parentes, cum producant, cives indicant.

27. Tertio autem et ducentesimo a consulatu anno, Regulo et Iunio consulibus, cum Romani iis qui Pyrrhi Epirotae socii fuerant bellum inferre statuisent, aedincata classis, et additi sunt qui vocantur classici (id est navarchi), numero duodecim quaestores, distributores

χα) τῷ ἀριθμῷ δυοκαίδεκα κvaisτωρες, οἷον ταμίαι καὶ συναγωγαῖς χρημάτων· τίνι δὲ διαφέρει κvaisίτωρ κvaisίτωρος, προειρήκαμεν. καὶ διεφυλάχθη ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ συναγωγή τῶν πόρων τοῖς τε ὑπάτοις τοῖς τε πραιτωρσιν ἐκδημοῦσιν.

28. Περὶ δὲ τῶν τοῦ παλατίου κvaisιστῶρων πυθέσθαι χα-5
λεπὸν οὐδὲν Οὐλπιανοῦ τοῦ νομικοῦ· λέγει δὲ ὧδε ἐν μονοβίβλῳ
περὶ τῆς τοῦ κvaisιστωρος τάξεως. “πλὴν ἐξήρηντο οἱ κvaisιστωρες
οἱ κvaisιδάτοι τοῦ Καίσαρος· οὗτοι γὰρ μόνους τοῖς βιβλίους τοῖς
ἐπὶ τῆς βουλῆς ἀναγνωσκομένοις ἐσχόλαζον, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς
τῶν βασιλέων ὑπούργουν.” κvaisιδάτους δὲ τοὺς λευχείμονας 10
Ῥωμαίους ἔθος καλεῖν· οὐδεὶς δὲ λόγον ὄντινα οὗν ἀναγνωσόμενος,
καὶ μάλιστα ἐκ προσώπου βασιλέων, μὴ λευχείμων ἐπέβη τῆς
ἀναγνώσεως. κvaisιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες εἰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρ-
χιῶν παρῖεναι ἐλέγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευχείμονοῦντες προήεσαν,
ταύτη παραδηλοῦντες ὡς ἀρχοντιῶσιν. καὶ τούτων μάρτυς πᾶς 15
ὁ Ῥωμαϊκῆς οὐκ ἄμοιρος ιστορίας. τὸ γὰρ μῆδενα τῶν ἀρχόν-
των ἑτέρα παρὰ τὴν ἐν ἑορταῖς στολῇ χρῆσασθαι πᾶσιν ἔστι γνω-
ριμώτατον· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ῥώμης μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς
ἐπαρχίαις τοῦτο κρατήσαν αὐτὸς ἐγὼ διαμείνημαι, ἕως ἄν τὰ
βουλευτήριον διώκων τὰς πόλεις, ὧν ἀπολομένων συνεξώλισθε 20
τοῖς ἐν γένει τὰ ἐν εἶδει.

29. Τοσούτους ἀρχοντας τὰ Ῥωμαίων ἰθῦναι ὑπὸ τοῖς

1 συναγωγῆς C. 7 Ulpianus Digest. 1 tit. 13: *serum excepti
erant candidati principis: hi etenim solis libris principalibus in senatu
legendis vacant. F. 8 μόνου C.*

videlicet exactoresque pecuniarum. quaestor et quaesitor quo differant, supra diximus. et servata haec consuetudo ac reditus colligendi ratio tum a consulibus tum a praetoribus, cum in externas regiones proficiscerentur.

28. De palatii quaestoribus autem licet Ulpianum iurisconsultum audiamus: ait autem sic in libro singulari de Officio quaestoris. “verum excepti erant quaestores candidati principis: hi etenim solis libris in senatu legendis et epistolis imperatorum vacabant.” candidatos autem Romani candidam vestem gerentes vocare solent. nemo autem orationem qualemcunque lectionem, ac praesertim coram imperatore, non cum candida veste ad lectionem accedebat. candidati vero ii quoque dicebantur qui in provinciis magistratus erant gesturi, quia et hi cum candida veste prodibant, hoc se studiosos magistratum esse indicantes. testatur haec quisquis Romanae haud expertus historiae: nam o magistratibus neminem, praeterquam solennibus diebus, alia veste usum esse, omnibus notissimum est. neque vero id Romae tantum, sed in provinciis etiam moris fuisse ipse memini, quamdiu quidem a curialibus civitates regebantur: quibus sublati cum universis singula simul evanuerunt.

29. Tot magistratus rem Romanam sub regibus, per annos ducen-

ῥῆξιν ἐπὶ τοὺς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίους ἐνιαυτοῦς, ἐφ' ὅσους οἱ ῥῆγες ἐκράτησαν, ἡ καθόλου ἱστορία παραδέδωκεν. καὶ τὸ λοιπὸν ὡσπερ ἐν σκότῳ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐξέλαμψεν ὄνομα.

5 30. Ἐπάτους Ἕλληνες τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους λέγουσιν, οὐ στοχασάμενοι τῆς ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος προσηγορίας. τὸ γὰρ κόνσουλ, ὡς Ἴταλοῖς ἡ φύσις παραδέδωκεν, οὐ τὸν ὑψηλὸν ἀλλὰ τὸν πρῦτανιν σημαίνει. Κόνσος γὰρ αὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν ἐνομισθη· κρύφιος δὲ αὐτὸς καὶ ὑποβρύχιος, καὶ ὡς τοῖς ποιη-
10 ταῖς ἤρεσεν, ἐνοσιγαῖος καὶ ἐνοσιχθών· ἐτι δὲ κρύφιον τοῦτο ἐληθῶς. ταύτῃ καὶ κοινῶς τὰ βουλευτάτα καὶ μυστικὰ σκέμματι λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἀπὸ τοῦ κόνδερε οἰονεὶ τοῦ κρύπτειν, καὶ κόνσουλ ὁ κρυψίνους, ἀπὸ τοῦ προνοεῖν καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκεπτόμενον ἀγρυπνεῖν. ταύτῃ καὶ κοινῶς
15 τὰ ἵπποδρόμια καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· ἵππειον γὰρ ὁ μῦθος τὸν Ποσειδῶνα λέγει. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῆς Ἰταλικῆς τῶν ὑπάτων προσηγορίας.

31. Ὅτι δὲ τῶν πάντων ἠγνόησεν οὐδεὶς τὰ ὀνόματα τῶν πρῶτως ὑπαυτευσάντων, μέτριά τινα περὶ Βρούτου λεκτέον. Ἰού-
20 νιος μὲν κύριον ὄνομα τῶνδρι γέγονε, Βρούτον δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐπωνυμίας τρόπον ἔλεγον ἀπὸ τῆς ὑποκεκριμένης αὐτῷ μωρίας· βρούτον γὰρ τὸν μωρὸν ἐπεχωρίαζον Ἴταλοι τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς βυρύτητος τῶν φρενῶν. οὗτος, ὡς ἔφη, ἐθήθειαν σκη-

8 κόνσον C. 9 αὐτὸς] οὗτος? 10 ἐτι] ἔστι F. an
ἀληθῶς? 12 κονδόρε C. 21 ὑποκεκριμένης vulgo.

tos quadraginta tres, quos penes reges imperium fuit, rexisset in universum historia tradidit. ac deinde velut in tenebris libertatis nomen eluxit.

30. Ἐπάτους Graeci excelsos magnosque vocant, neglecta vera nominis significatione. etenim τὸ consul Italarum, ut res ipsa fert, non excelsum sed prytanem significat. Consulum enim illi Neptunum dicebant: occultus vero ille, sub undis latens, atque, ut poetis placuit, terrae quassator . . . eadem ratione consilia ab iis consultationes deliberationesque secretae a condere (id est occultare) dicuntur, et consul tanquam mentem celans, quippe qui prospiciat proque re publica secum cogitans vigilet. hinc etiam consualia antiqui cursus equestres ludicris dicunt: equestrem enim fabula appellat Neptunum. haec de Italo consulum nomine.

31. Quoniam vero primorum consulum nomina nemo ignorat, pauca quaedam de Bruto dicenda. Iunius proprium viri nomen erat, Brutum autem, secundum cognominandi morem, eum a simulata eius stultitia vocabant: Brutum enim Itali olim patrio sermone stultum a torpore mentis appellabant. hic, ut dixi, stultitiam fingens tempus quaerebat Tar-

νευόμενος ἐξήτει καιρὸν τὸν Ταρκύνιον, ἄνδρα τῶν πάνποτε τυραννίων ἀπηνέστατον, ἐξωθήσῃ τῆς ἀρχῆς. ὡς δὲ βραδύνων Ἀθήνησι διὰ τοὺς νόμους σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτο σταλείσιν ὑπὸ Ῥωμαίων ἤγει τὸν θεὸν ὁδὸν ὑποδείξει καὶ συλλαβεῖν αὐτῷ πρὸς τοῦτο, ἔχρησεν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ὅτι εἰ τῆς πατριδος⁵ ἐπιβὺς πρὸ πάσης τάξεως τὴν μητέρα περιπτύξῃται καὶ λιπαρῶς περιβάλοι, περιέσται τοῦ σκοποῦ. καὶ δὴ ἐπαυελθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὴν γῆν περιβαλὼν (αὕτη δὲ μήτηρ τῶν πάντων) ἠλευθέρωσε Ῥωμαίους τυραννίδος, ἀρχὴν ἐξευρὼν παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν γνωρίζομένην, καὶ εἰ παρ' Ἑβραίοις Δανιὴλ ὁ προφητῶν θειό-10 τatos ὑπάτων παρὰ Ἀσσυρίοις γενομένων ποτὲ μνημονεύει. οὐδὲ γὰρ οὗτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ἑβραϊδος ἀπέθετο φωνῆς, ὡς Ἀριστῆσιος λέγει· ἀλλ' οἱ ἐρμηνεύσαντες παρὰ Πτολεμαίῳ τὰ λόγια ποτε ἀντι δυναστῶν καὶ βουλευτῶν ὑπάτους εἶπον, μήπω τότε παρὰ Ῥωμαίους ἀνισχύσης τῆς ἀρχῆς καὶ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῷ καινῷ¹⁵ μεγάλῃ [τῆς ἀρχῆς] θαυμαζομένης. τούτων οὕτως ἐχόντων περὶ τῶν τῆς ὑπατείας συμβόλων ῥητέον.

32. Λευκοὶ φαινόλαι ποδήρεις, καὶ κολοβοὶ μετρίως παρὰ τοὺς φαινόλας ἀνισταλμένοι, πλατύσημοι, πορφύρα διάσημος ἐξ ἑκατέρων τῶν ὤμων, τοῖς μὲν φαινόλαις πρόσθεν τοῖς δὲ κολοβοῖς²⁰ καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ὑποδήματα λευκὰ (ἀλούτιαν δὲ τὸ ἀπὸ στυπτηρίας δέγμα κυλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἄλουμεν κατ' αὐτοὺς ἢ

5 ὅτι vulgo om.

6 pro τάξεως malim πράξεως.

12 οὕτως?

ἐπέθετο vulgo: cf. 3 70.

14 immo μήποτε.

19 διά-

σημα vulgo.

22 ἄλουμον C.

quinium, virum omnium, qui unquam tyranni fuere crudellissimum, regno expellendi. qui cum (Athenis cum iis degens qui legum causa cum eo a Romanis erant missi) deum rogasset ut viam monstraret seque in eo adiuvaret, respondit ei numen, si in patriam ingressus matrem ante omnia amplectatur avideque osculetur, voti compotem futurum. et vero, Romam reversus, terramque (est autem haec omnium mater) osculatus, tyrannide Romanos liberavit, magistratumque repperit nulli populorum cognitum; quamvis apud Hebraeos Daniel, prophetarum sanctissimus, ὑπάτων, qui olim apud Assyrios fuere, mentionem faciat. neque enim hic ipse, ut ait Aristaeus, in Hebraeo sermone ita scripserat: sed qui apud Ptolemaeum sacras literas olim vertere, principes et senatores ὑπάτους dixerunt, necdum tum eminente apud Romanos imperio, neque nova magnitudine omnium admirationem in se convertente. restat ut de insignibus consulatus dicamus.

32. Consulium insignia toga alba talaris, et colobus, paenula aliquanto restrictior, laticlavus, purpura ex utroque humero insignes, et paenula quidem in adversa, colobus autem in aversa etiam parte; calcamenta alba (alutam autem alumine subactum corium appellant Romani,

στουπηρία λέγεται), καὶ ἐκμαγεῖον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπὸ λίνου λευκόν, τὰ ἐπίσημα τῶν ὑπάτων ἦν (μάσπιν καὶ φακίωλιν ἐπιχωρίως ὠνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἡ ὕψις λέγεται), καὶ πελέκεις ἡγούμενοι, εἰς ὕψος ἀρθέντες, καὶ πλήθος ἀνδρῶν ῥάβδους ἐπιφερομένων, ἔξ ὧν ἱμάντες φοινικῷ χρώματι βεβυμμένοι ἐξήρτητο, ἣ ἀπὸ Σερανοῦ τοῦ δικτάτωρος, ὃς ἐν ὕλαις ξυλοτομῶν καὶ πέλεκυν εἰκότως ἐπιφερόμενος ῥάβδον τε ἐξηρτημένην ἠνίας πρὸς ἔλασιν τῶν βοῶν τῆς ἀμιάξης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετεστάλη, ὡς Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος σατυρικός ἔφη, ἣ καὶ ὅτι πέλεκυς 10 ἐξουσίας ἐστὶ δεικτικός· πρὸς τούτοις καθέδρα (σέλλαν αὐτῶν ἐκεῖνοι καλοῦσιν) ἐξ ἐλέφαντος, ἐφ' ἣ καθήμενον τὸν ὑπατον οἱ πολῖται, σχίδακας ἐπιμήκεις ὑποβαλότες, ἔφερον προΐοντα.

33. Ὅπως δὲ μὴ τῇ τοῦ ἐνὸς ἐξουσίᾳ ἀδυσώπητος ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπάτου γένοιτο, δύο καὶ ἐπὶ μόνον ἐνιαυτὸν προχειρίζαντο, 15 ὡς εἴρηται, Βροῦτον τὸν τῆς ἐλευθερίας ἔκδικον, σὺν αὐτῷ Πονπικύλῳ (τὸ δὲ ὄνομα τὸν δημιαγωγὸν σημαίνει)· οἷς ἐξῆν καὶ νόμους γράφειν καὶ αὐτοκρατιῶς τοὺς πολέμους διοικεῖν, οἷα τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν ἀνημμένους. τελευτήσαντος δὲ τὸν βίον τοῦ Βροῦτου δημοσίῳ πένθει ἐτίμησαν τὸν νεκρὸν, καὶ βρούτας τὰς 20 σφῶν γυναῖκας ἀνέμασαν ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν σωφροσύνην· τὸν δὲ ἕτερον ὁ θάτερος ἔτι περιῶν ἐπικηδεῖω πρῶτος ἐτίμησε. λέγεται

4 κλήθους C.

6 ἡ ἀπὸ Σερανοῦ F; μησερίωνου C.

7 ῥάβδον—ἠνίας F.

9 locum Persii, quem certe haec scribens non inspexit Lydus, vide in Sat. 1.37. F.

12 ὑπομή-
κεις vulgo.

προΐοντα F, προσιόντας C.

15 lego καὶ
σὺν F.

quia alumen eorum sermone ἢ στουπηρία vocatur); sudarium in dextra lineum, candidum (mappam et faciolem patrio sermone dixerunt, quia facies apud eos vultus dicitur); securae, quae praeferebantur alte elatae, et multitudo hominum fasces gestantium, a quibus lora puniceo tincta colore pendebant; sive a Serano dictatore, qui in silvis ligna caedens, ideoque securim, et quo boves plaustrī pelleret, lorum virgae alligatam ferens, ad Romanorum imperium, ut refert Persius Romanus satyrrarum scriptor, accersitus est, sive etiam quia securis potestatis indicium. ad haec sella (ut illi καθέδραν vocant) eburnea, in qua sedentem recens creatum consulem cives, subiectis perticis longioribus, ferebant.

33. Ne autem singulari potestate inmitte consulis imperium evaderet, duos eosque in annum tantum creavere, Brutum, ut diximus, libertatis vindicem, et cum eo Publicolam (quod nomen popularem virum significat); quibus licebat et leges ferre et suo arbitrio bella administrare, quippe quibus summa rerum tradita esset. Bruti autem vita functi corpus publico luctu honoraverunt, et Brutus uxores suas ab illo propter pudicitiam appellarunt; mortuumque consulem superstes funebri oratione

Ioannes Lydus.

10

δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτάφιον νηρία, ἐξ Ἑλληνικῆς μᾶλλον ἐτυμολογίας, ὅτι νήτην τὴν ἐσχάτην τῶν ἐν κιθάρα χορδῶν Ἑλληνες καλοῦσιν.

34. Γάϊος ὁ νομογράφος μετὰ τὴν τῶν κvaisιτώρων τὴν δεκανδρικὴν ἀρχὴν ἀναφέρει, ῥήμασι πρὸς ἐρητιεῖν· τούτοις· 5
 “ πολλῆς δὲ συγχύσεως τῶν νόμων, οἷα μὴ γράμμασι τεθειμένων, τοῖς πράγμασι γινομένης ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δήμου διαφορᾶς, δόγματι κοινῷ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου πάντες μὲν οἱ ἀρχοντες ἐκινήθησαν, δέκα δὲ μόνους ἀνδράσι τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας παρέδωσαν. αὐτοὶ δὲ στέλλουσιν (ἢ ἱστορία φησὶν) 10
 εἰς Ἀθήνας Σπούριον Ποστούμιον, Ἀῦλον Μάρκιον καὶ Πούπλιον Σουλπίκιον. τῶν δὲ ἐπὶ τριετῇ χρόνον ἐκεῖ βραδυνόντων, ἕως καὶ τοὺς λειπομένους Ἀθηναίων νόμους ταῖς δέκα δέλτοις ἀναλάβωσι, δέκα προεβάλετο ὁ δῆμος ἀνδρας ἀνθεξομένους τῶν πραγμάτων, ὧν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως φύλαξ προσηγορεύθη, ὁ κατ' 15
 ἡμᾶς πολιάρχος. ἐπίσημα δὲ τῆς ἐξουσίας ἦν αὐτῷ δυοκαίδεκα ῥάβδοι, τοῖς δὲ λοιποῖς οὐχ οὕτως, ὄπλοφόρος δὲ ἀν' ἕκαστον εἷς καὶ μόνος. τῷ γε μὴν πολιάρχῳ καὶ τάξι ἀνδρῶν τογατηφόρων καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ δεσμῆ, καὶ ὅσα ἴσμεν, παρῆν.” ἀπέ-
 τρεφον δὲ αὐτοὺς οἱ κτῆσιν εὐφορον κεκτημένοι· ὄθεν τὸ γλέβης 20
 προσελαβον ὄνομα, ὅτι γλέβαν τὴν λείαν γῆν, ἀντὶ τοῦ τὴν κάρπιμον, οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. τὸ γὰρ τῶν ἔργων σκρινίου, οὐκ

9 ἀπεινήθησαν?

11 καὶ Πούπλιον] πούπλιον καὶ C.

13 ἀναλάβωσι C, ut saepe ὀν pro ὦ. F.

18 legendum γογάτη

(ἀντὶ τοῦ φαινολόφωρον). F.

21 λίαν C.

tum primus ornavit. dicitur autem apud eos funebris cantus nenia, a graeco potius etymo, quia νήτην Graeci imam citharae chordarum vocant.

34. Caius iurisconsultus post quaestorum magistratum de decemviri his verbis, secundum versionem, explicat. “ magna autem perturbatione legum, quippe quae scriptae non essent, in re publica e discordia magistratum plebisque coorta, communi senatus populi que voluntate omnes magistratus sublatis ac decem tantum viris cura civitatis mandata est. hi, teste historia, Athenas miserunt Sp. Postumium, A. Marcium et P. Sulpicium; qui dum ibi per triennium commorantur, donec reliquas etiam Atheniensium leges decem tabulis collegissent, plebs decem viros rei publicae praefuturos creavit, quorum primus custos urbis dictus est (quem nunc praefectum urbis vocamus). insignia autem potestatis illi erant duodecim fasces: at ceteris non item, sed singulis unus tantum armatus. praefecto urbis vero cohors... quoque et lictores et vincula, et quae alia scimus, aderant. sustentabant autem eos qui divites possessiones habebant; unde glebae nomen acceperunt, quia glebam Romani aequam, id est fertilem, terram dicunt. nam operum

ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ Αὐγουστος προσέειπε τῇ ἀρχῇ, τὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ βασιλικὴν ἀνεγείρων, ὡς ὁ Τράγκυλλος εἶπε φιλόλογος. τῶν δὲ εἰρημνίων ἀρχόντων πρὸς ἀλαζονείαν ἀρθέντων καὶ τυραννικῶς διαχινομένων, ταραχθεὶς ὁ δῆμος τὴν πόλιν ἀπέλιπε καὶ 5 περὶ τὸν βουνὸν τὸν λεγόμενον Ἀβεντίνον ᾤκησεν· ὁ δὲ τόπος ἔλακει τὴν προσηγορίαν ἐξ ἐνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς παραδέδωκε. καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὁ δῆμος ἀγανακτῶν πλειστον μὲν ἕνεκα, ἐξαιρέτως δὲ Βεργινίου χάριν καὶ τῆς αὐτοῦ παιδὸς ἔναυγος βιασθέντων. τὴν δὲ ἱστορίαν οἶμαι πρόδηλον εἶναι.

- 10 35. Ἄρχοντες μὲν οὗτοι, πλὴν εἰ μὴ τις καὶ τοὺς λεγόμενους παρ' αὐτοῖς ποντίφικας (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεῖς νεωκόρους) εἰς ἄρχοντας ἀριθμεῖν ἐθέλησοι· γνώμη γὰρ αὐτῶν καὶ κρίσει τοὺς νόμους ἔγραφον οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ ἄνω διετύπων· ὅθεν aediles τοὺς ἀγορανόμους ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει καλεῖσθαι, καθὼς 15 τοὺς ναοὺς οἱ Ῥωμαῖοι αἰδῆς καλοῦσιν. μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τῶν ἄρχων καὶ προβολὴν τῶν ἐπάτων θορόβων ἐνισταμένων, ὡς εἴρηται τοῖς συγγραφεῦσιν ἐκατέρως φωνῆς, ἐπὶ πενήκοντα σύνιγυς ἐνιαυτοὺς χιλιάρχοι τῶν πραγμάτων ἐξηγήσαντο· εἶτα ἐπὶ πενταετίαν ἀναρχίαν ἐδυστέχει τὸ πολίτευμα, καὶ τὸ λοιπὸν τρεῖς 20 νομοθέτας καὶ δικαστὰς προβληθῆναι πρὸς βραχὺ συμβέβηκε διὰ τὰς ἐμφυλίους στάσεις.

36. Οὕτως οὖν Ῥωμαίους ταρραττομένων τῶν πραγμάτων

2 locum Suetonii frustra quaesivi. F. 4 ἀπέλειπε C. 6 Virgil. Aen. 7 657. 11 καὶ νεωκόρους F. praestat fortasse γεφυραίους, coll. 2 4. 15 αἰεῖεις C. 17 συγγράφουσι vulgo.

scrinium, cum initio non fuisset, Augustus magistratui addidit, basilicam Romae condens, ut Tranquillus philologus refert. memorati autem magistratus cum ad arrogantiam proveci tyrannorum more agerent, terita plebs, relicta urbe, circa collem quem Aventinum vocant consedit; qui locus ab Heraclidarum aliquo, ut narrat vates Romanus, nomen invenit. et commorata ibi plebs infensa cum ob plurima alia, tum praecipue Virginii eiusque filiae gratia, quibus nuper vis illata fuerat; quam historiam satis notam esse existimo.

35. Magistratus quidem hi, nisi quis pontifices quoque (id est summos sacerdotes) et aedituos connumerare magistratibus velit: horum enim sententia iudicioque leges ferebant veteres et res venales constatuebant, unde agoranomi etiamnum aediles vocantur, quatenus templa Romani aedes vocant. post exactos reges autem consulesque creatos turbatae rei publicae, quemadmodum utriusque linguae scriptores tradidere, tribuni militares per quinquaginta fere annos praefuerunt: deinde per quinquennium afflictata est civitas, principe carens; posteaque tres legislatores ac iudices creati sunt, iique propter domesticas factiones ad breve tempus.

36. Tali igitur modo perturbatis Romanorum rebus complacuit,

ανήρθεσε τὸν καλούμενον προστήσασθαι δικτάτωρα, ἐπεὶ οὐκ ἄγαθὸν πολυκοιρανίη. δισσαῖς οὖν ταῖς φροντίσιν ἐπιλαμπύροσιν, καὶ τὸ βασιλείων δεδιότες ὄνομα, μὴ λάθοιεν αὐτῆς Ταρκυνίους περιπίπτοντες ἢ πολλοῖς καὶ μὴ συμφινοῦσιν ἄρχουσι διασπαθιζόμενοι. ἔδοξε τοιγαροῦν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, τὸν καλούμενον 5 δικτάτωρα (ἀντὶ τοῦ μεσοβασιλέα) προστήσασθαι, ἕξ καὶ μόνους μῆσι τοῦ κράτους αὐτῷ περιγραφόμενον. καὶ τέως ἄρμόδιον εἶναι μοι δοκεῖ ἐξημενεῦσαι τοῖς Ἕλλησι τὸ δικτάτωρος ὄνομα. πατριῶς τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐπὶ καιρὸν μονάρχην οὕτω καλοῦσι, τὸν μὴ νόμων γραφαῖς τὰ τῶν ὑπηκόων διατιθέμεντα προϋστάμενα, 10 οἷα ἐν βραχεῖ τῆς ἀρχῆς πανόμιον. δίκαιον γὰρ τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν καλοῦσιν οὐ τὴν καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπὶ χρόνον βραχὺν διδομένην, ὥστε λόγῳ καὶ μόνῳ διαρθρωθέντων τῶν μὴ καθεστηκότων τὸ λοιπὸν τὸν προαγόμενον εἰς τὴν προτέραν τήχην ἀναστρέφειν. ἅμα γὰρ τὰ πεπονηκότα 15 ἐθεράπευσεν ὁ δικτάτωρ, ἅμα τῆς ἀρχῆς ἀπεκλώσατο.

37. Χειροτονοῦσι τοίνυν δικτάτωρα πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι Τίτον Μάρκιον, ὃς ἅμα τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, δύο ὑπάτους προεστήσατο. οὐ μὴν χρόνον ὥρισε καθ' ὃν ἂν χειροτονοῖντο οἱ ὑπατοί· νεώτερον γὰρ ἔστι τὸ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα προῖέναι 20 τὸν ὑπάτον. ἐνιαυτῷ δὲ μόνῳ τὴν ὑπάτον ἐπίστευσε τιμῆν, παταχοῦ Ῥωμαίων ταῖς ἐναλλαγαῖς χαιρόντων. πάντα δὲ τὰ τῆς

3 post Ταρκυνίους omisi, quod ex postremis syllabis male iteratis enatum erat, κοινοῖς. 4 διασπαθιζόμενοις C. 7 περιγραφόμενω C. 10 an πράγματα? 11 δικατοῦραν?

quem dictatorem vocant, creari, quia non bona multorum dominatio. duplici itaque cura angebantur, et regum nomen metuentes, ne opinione citius aut in Tarquinius iterum inciderent, aut a multis nec concordibus magistratibus dilacerarentur. quare visum iis, ut diximus, dictatorem (id est interregem) creare, cuius imperium sex tantum mensibus circumscriberetur. atque hoc loco consentaneum mihi videtur Graecis dictatoris nomen interpretari. patrio sermone igitur ita vocant Romani eum qui singularem potestatem ad tempus tenet, neque, dum praest rei publicae, scriptis eam legibus ordinat, quippe brevi imperium positurus. iustam enim illi potestatem vocant non omnem, sed pro rei publicae utilitate ad breve tempus datam; ut hac in integrum consilio tantum restituta, deinceps is, cui data sit, ad priorem condicionem revertatur. etenim simul ac laborantem rei publicae partem sanasset, dictator imperium ponebat.

37. Primum igitur dictatorem creant Romani T. Marcium, qui simul atque imperium capessivit, duos consules nominavit. neque tamen tempus constituit quo eligerentur consules: nam ut mense Ianuario crearetur consul, posterius institutum. annum vero amplius consulatui non concessit, mutationibus ubique gaudentibus Romanis. omnia autem re-

βυσσιλείους σύμβολα παρῆν τῷ δικτάτωρι στεφάνου χωρίς, οἱ τε
 δυοκαίδεκα πελέκεις, πορφύρου καὶ σέλλα καὶ δόρυτα, καὶ ὄσους
 ἐπισήμοις οἱ ῥήγες ἐγνωρίζοντο. ἰππάρχην τε πρῶτον Σπούριον
 Κάσιον ὑπαρχον ἐαυτῷ προεβάλετο, καθάπερ Ῥωμύλος τὸν Κε-
 5 λέριον τριβούνον τῶν ἰππέων. ἤγοῦντο δὲ αὐτῷ ῥάβδοι ἐπιμήκεις,
 λοφιῶν χωρίς· ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ἔθος, κάλιερ ἤγνοσημένον, φυ-
 λάττεται· κινωμένοις γὰρ τοῖς τῶν ἰππέων στρατηγοῖς οὐκέτι μὲν
 ῥάβδοι ἤγοῦνται αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι, ἐξόπισθεν δὲ δορυφόρος εἰς
 ῥάβδους ἐπιμήκεις καθ' ὀμάλου συνδήσας εἶσθαι ἐπιφέρεισθαι,
 10 οὐδὲ αὐτὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν τῆς φορῆς, μόνη δὲ συνηθεία ἀκο-
 λουθῶν. πιασῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ὁ ἔπαρχος ἐκράτει,
 καὶ οὐκ ἦν ἐπιτόν τινι αὐτοῦ δικάζοντος ἐπὶ ἐφεσιν χωρεῖν. πλέον
 δὲ ἔξ μηνῶν οὐδεὶς τῶν δικατωρῶν τοῦ κράτους τῆς μοναρχίας
 ἀντελάβετο, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἔλαττον, καὶ ἐπὶ μίῳ μόνῃ ἡμέ-
 15 ραν. καὶ χαλεπὸν οὐδὲν αὐτῶν τῶν δικατωρῶν ἐπιμηροθῆναι,
 καὶ ὄσοι γεγόνασαι καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον.

38. Πρῶτος δικτάτωρ Τίτος Μάρκιος, ὁ τοὺς πρῶτους
 ἐπάτους Τίτον καὶ Βυλέριον αὐθις προαγαγών. στάσεως δὲ γε-
 νομένης καὶ τῶν ὑπάτων ἀναχωρησάντων, ὁ δικτάτωρ ἐτέρους
 20 ἀντ' ἐκείνων προεβάλετο καλάνδαις Σεπτεμβρίου. τῷ ἑπτακαι-
 δεκάτῳ ἔτει τῶν ὑπάτων, στάσεως γενομένης οὐ μικρῆς τῇ τε γε-
 ρουσίᾳ τῷ τε δήμῳ, δύο τὸ πλῆθος προεχειρίσατο δημάρχους,

8 ῥαβδοῦχοι F.
 ὀμάλους vulgo.
 θεμιτόν.

ἤγοῦντο vulgo.

9 ῥαβδοῦχος C.
 12 ἐπιτόν recurrit 1 47. F. utrobique malim

giae potestatis insignia, praeter coronam, aderant dictatori, duodecim
 secures, purpura, sella, lanceae, et quaecunq;ue regum insignia fue-
 rant. idem primum magistrum equitum, Sp. Cassium, ministrum sibi
 elegit, sicuti Romulus Celerem equitum tribunum. praeserebantur au-
 tem huic, praeter iubas, fascēs longi; qui mos hodieq;ue, quamvis igno-
 ratus, servatur: proficiscentibus enim equitum ducibus non amplius qui-
 dem lictores, ut olim, praeeunt, sed a tergo armatus unus longarum
 virgarum fascem ferre solet, ne ipse quidem causam, cur ferat, sciens,
 tantumq;ue consuetudinem sequens. omnium vero civitatis magistratum
 princeps erat magister equitum, neq;ue cuiquam eo iudice ad appella-
 tionem progredi licebat. amplius sex menses nemo dictatorum singu-
 lare imperium tenuit; at fuit et multo brevis et unius tantum diei. ac
 nihil impedit quominus ipsos dictatores, et quot quamdiuque fuerint,
 commemoremus.

38. Primus dictator T. Marcius, qui primos consules, Titum et
 Valerium, denuo creavit. orta autem discordia cum consules abdicas-
 sent, dictator alios in eorum locum calendis septembris nominavit.
 decimo septimo a consulatu anno, non parvo dissidio senatam inter
 plebeamq;ue coorto, plebs duos tribunos creavit, qui plebeiis ius dice-

ἵσταν αὐτοὺς διαιτῶν τοῖς δημότοις καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπισκέπτεσθαι οἱ πρὸς ἄλαζονείαν ἀρθέντες οὐκ ἤρουν καὶ αὐτῶν τῶν πατρικίων καταψηφίζεσθαι. τῷ δὲ εἰκοστῷ τρίτῳ τῶν ὑπάτων ἔτει εἰς τρεῖς μῖνας τὰ τῆς ἀρχῆς διηρέθη, εἰς τοὺς ὑπάτους, εἰς τὸν τῆς πόλεως ὑπαρχον καὶ τὸν δήμον· καὶ οἱ μὲν ὑπατοὶ διώκουν 5 τοὺς πύλεμους, ὁ δὲ δήμος ἐστρατεύετο, ὃ γὰρ μὴν ὑπαρχος τὴν πόλιν ἐφύλαττε, *custos urbis* προσαγορευόμενος ἴσανεὶ φύλαξ τῆς πόλεως. τῷ δὲ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπάτων ἔτει, διαφορομένων τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς, Ἄλλος Σεμπρώνιος προσηγορεύθη δικτάτωρ, ὃς ἐκ μὲν τῆς βουλῆς Γάιον Ἰούλιον ἐκ δὲ τοῦ 10 δήμου Κόϊντον Φάβιον χειροτονήσας ὑπάτους ἀπέθετο τὴν δικτατοῦραν. αὐθις ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ ὀγδόου τῶν ὑπάτων ἔτους προεβλήθη δικτάτωρ Γάιος Μάμερκος. τοῦ δὲ δήμου πύλινστατοῦντος προεβλήθησαν χιλιάρχοι τρεῖς· ὧν σαλευόντων τὰ πράγματα ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Τίτος Κόντιος, ὃς ἐν μόναις 15 τρισὶ καὶ δέκα ἡμέραις κατευνασθείσης τῆς στάσεως ἀπέθετο τὴν ἀρχήν. τῷ δὲ ἑβδόμηκοστῷ τετάρτῳ τῶν ὑπάτων ἔτιαυτῷ, τῶν Τυρρηνῶν ταραττόντων τὰ πράγματα, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Μάρκος Αἰμίλιος· μεθ' ὃν Πούπλιος, ὃς ἐν ἑξ καὶ δέκα μόναις ἡμέραις τὸν πρὸς τοὺς Τυρρηνοὺς διοικίσας πόλεμον ἀπέθετο. αὐθις δὲ τοῦ δήμου προσηγαμένον χιλιάρχους καὶ τῆς βουλῆς ἀνδισταμένης ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Κόϊντος, ὃς ἐν ὀκτὶ ἡμέραις διαλλάξας τὴν πόλιν ἀπεπαύσατο·

9 λύλος C.

11 κόϊνθον vulgo, et infra κόϊνθος.

18 τοῦ

μεγέθους vulgo.

19 μέσον C, uti et alibi. F.

rent foroque praeessent; qui ad arrogantiam proveci ipsos patricios condemnare non erubuerunt. anno autem a consulatu vigesimo tertio trifariam imperium divisum est, inter consules, praefectum urbi et plebem; et consules quidem bella administrabant, plebs militabat, praefectus vero urbem custodiebat dicebaturque custos urbis. vigesimo autem octavo a consulatu anno, plebe a senatu dissentiente, dictator dictus est A. Sempronius, qui cum e senatu C. Iulium, e plebe Q. Fabium consules nominasset, dictaturam deposuit. rursus anno a consulatu quadragesimo octavo dictator creatus est C. Mamercus. plebe vero iterum ... tribuni militum tres creati sunt; qui cum rem publicam agerent, dictator dictus est T. Quintius, qui intra tredecim tantum dies sedato dissidio imperium posuit. anno autem a consulatu septuagesimo quarto, Tyrrhenis rem publicam perturbantibus, propter belli magnitudinem dictator creatus est M. Aemilius, et post eum Publius, qui intra sedecim tantum dies, cum bellum contra Tyrrhenos administrasset, abdicavit. rursus a plebe creatis tribunis, et senatu obnitente, dictator dictus est Quintus, qui intra octo dies reconciliata civitate abdicavit.

μεθ' ὃν Πούπλιος Κορνήλιος Κόσσος· μεθ' ὃν Κύντιος. ἀπὸ δὲ τοῦ ἑκατοστοῦ τριακοστοῦ ἔκτου τῶν ὑπάτων ἐνιαυτοῦ, τρίτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐνισταμένης, ἀναρχος ἢ πόλις διετέλει ἐπὶ πενταετῇ χρόνον. αὐθις δὲ προαχθέντων ὑπάτων προεβλήθη 5 θῆσαν ἐκ τῶν πατρικίων ἀγορανόμοι τέσσαρες καὶ ταμίαι δύο, καὶ πραιτωρ οἰονεὶ στρατηγός, ληγγάτοι οἰονεὶ ὑποστράτηγοι, καὶ δυοκαίδεκα χιλιάρχοι, διὰ τὸ προσδοκᾶσθαι Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα κατὰ Ῥωμαίων στρατεύειν. ταραχθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι Πάπριον μὲν Κούρσορα στρατηγὸν ὑπαντήσαι Ἀλεξάνδρῳ ἐψη- 10 φίσαντο, καὶ προεβύλοντο οἰωνοσκόπους καὶ ἱεροσάντας· σιφῆς δὲ προσδοκία ἤτις τοῖς ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς λιτὰς καταφεύγουσιν. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἔξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ ἐνιαυτοῦ πραιτωρ ἕτερος προεχειρίσθη, ὁ λεγόμενος οὐρβανὸς ἀντὶ τοῦ πολιτικός, καὶ ὁ λεγόμενος περεγοῖνος οἰονεὶ ξενόδοχος· τοῦ δὲ 15 δῆμον εἰς μέρη μὲν τέσσαρα εἰς πέντε δὲ καὶ τριάκοντα φυλὰς διηρημένον, τοῖς μνημονευθεῖσι τρεῖς ἕτεροι προσετέθησαν πραιτωρες. τῷ δὲ ἐνενηκοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, Ἀντίβου ἐνσκήψαντος τῇ Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ὄγκον τοῦ πολέμου οὐ μόνον δικτάτωρ ἀλλὰ καὶ ἀντιδικτάτωρ, ἱππάρχης τε καὶ ἀντιπύραρχης προεχει- 20 ρίσθησαν, ὥστε θύτερον τῇ θυτέρου γνώμῃ ἐπόμενον μὴ ἐκ μονήρους αὐθεντίας βλάβην ἐπενεγκεῖν τῇ πολιτείᾳ. τούτων καὶ μόνων τῶν δικτατόρων ἦτοι μεσοβασιλέων μνήμην ἀναφέρει ἡ Ῥω-

1 ἀπὸ F, ἐπὶ C. 5 πατρικίων C. 11 ἤτις C.
 17 patet aliquid excidisse. F. 18 δικτάτορα et ἀντιδικτάτορα C.

hunc secutus P. Cornelius Cossus, quem T. Quintius. ab anno autem a consulatu centesimo tricesimo sexto, qui est Olympiadis centesimae tertiae primus, quinquennium principe caruit civitas. postquam vero iterum consules creati, e patriciis quattuor aediles duoque quaeatores et praetor (id est dux), legati (id est inferioris ordinis duces) et duodecim tribuni electi sunt, quia Alexander Macedo bellum illaturus Romanis putabatur. conturbati autem Romani, ut Papius Cursor obviam imperator Alexandro iret, decrevere, auguresque et pontifices creaverunt. aperte autem cladem exspectant, qui tempore belli ad praecox confugiunt. anno autem ducentesimo sexagesimo tertio praetor alius, quem urbanum, alius etiam, quem peregrinum, id est peregrinos recipientem, vocant, creati sunt. postquam vero populus quattuor in partes et triginta quinque in tribus divisus est, memoratis praetoribus alii tres adiuncti. anno autem a consulatu nonagesimo, cum Hannibal Italiam invasisset, propter belli molem non tantum dictatorem sed et predictatorem, nec non magistrum equitum vicarium creavere, ut, altero alterius sequente consilium, nullum rei publicae e singulari potestate malum existeret. hos solos dictatores commemorat Romanorum historia:

μαϊκή ἱστορία. μετὰ δὲ τούτους Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τῆς συγκλήτου καὶ Πομπηίου τὸν ἄλλθριον τοῖς πράγμασιν ἀναλωσάμενος πόλεμον, αὐτὸς ἑαυτὸν μόνωρχον ἀπέδειξε, Λεπίδῳ ἱεπάρχῳ χρησόμενος.

39. Ὁ δῆμος ἀνέκαθεν καὶ σύμπαν ἁπλῶς τὸ πολίτευμα ἑστρατεύετο, καὶ αὐτῶν τῶν ἱερέων τοῖς πολεμοῖς ἐπεξιόντων· καὶ πάντες ἀπέτρεφον ἑαυτούς. ἐδέησε τοίνυν Ῥωμαίοις προβάλεσθαι τοὺς λεγομένους παρ' αὐτοῖς κήσωρας, οἳ τὰς τῶν πολιτῶν οὐσίας ἀπεγράφοντο, διὰ τὰς ἐν πολέμῳ δαπάνας· οἷον γάρ, ὡς νῦν, τὸ δημόσιον ἐχορήγει τοῖς στρατιώταις, οἷα οὐκ ὄντων αὐτοῖς τέως ὑποτελῶν. ὅθεν τοὺς κήσωρας Ἕλληνας τιμητὰς καθ' ἑρμηνείαν ἐκάλεσαν.

40. Τότε Τίνιος ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς μῦθον ἐπεδείξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ. ὁ δὲ μῦθος τέμεται εἰς δύο, εἰς κρηπιδάταν καὶ πραιτεξτάταν, ὧν ἡ μὲν κρηπιδάτα Ἑλληνικὰς ἔχει ὑποθέσεις ἢ 15 δὲ πραιτεξτάτα Ῥωμαϊκάς. ἡ μὲντοι κωμωδία τέμεται εἰς ἐπτὰ, εἰς παλλιάταν τογάταν Ἀτελλάνην ταβερναρίαν Ῥινθωνικὴν πλανιπεδάριαν καὶ μιμικὴν· καὶ παλλιάτα μὲν ἐστὶν ἡ Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχουσα κωμωδία, τογάτα δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴν ἀρχαίαν· Ἀτελλάνη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν λεγομένων ἔξοδιάρων, ταβερναρία δὲ ἡ σκη- 20 νωτὴ ἢ θεατρικὴ κωμωδία, Ῥινθωνικὴ ἢ ἔξωτικὴ, πλανιπεδάρια

9 δαπάνας vulgo post ἐχορήγει. 11 ὄντος C. 13 Τιτί-
 νιος F, Λίβιος Reuvens Collectan. literar. p. 20. 14 post
 δύο Reuvens εἰς τραγωδίαν καὶ κωμωδίαν, καὶ ἡ μὲν τραγωδία.
 κρηπιδώτην καὶ πραιτεξτάτα C. 15 κρηπιδώτη C. 16 πραι-
 τεξτάτα C.

post eos vero C. Iulius Caesar, suscepto contra senatum Pompeiumque exitiali rei publicae bello, ipse se solum principem constituit, Lepido usus magistro equitum.

39. In initio populus ac tota omnino civitas militabat, vel ipsis sacerdotibus in hostem euntibus; omnesque se ipsi sustentabant. itaque necesse fuit Romanis, quos censores ipsi vocant, creare, qui facultates civium perscribent propter belli sumptus; necdum enim e publico eos, ut nunc, militibus praebebant, quippe quibus nulli tum vectigales essent. inde censores Graeci *τιμητὰς* (aestimatorum) dixerunt.

40. Illo tempore Tinius Romanus comicus fabulam Romae dedit. dividitur autem fabula bifariam, in crepidatam et praetextatam; habetque crepidata Graecum, praetextata Romanum argumentum. comoedia vero in septem genera dividitur, in palliatam, togatam, Atellanam, tabernariam, Rhinthonicam, planipedariam et mimicam; et palliata quidem est, quae Graecum, togata, quae vetus Romanum argumentum habet: Atellana illorum est quos exodiarios vocant; tabernaria est scenica sive theatralis, Rhinthonica alienigena, planipedaria . . . , mimica ea quae

ἡ καταστολαρία, μιμικὴ ἢ νῦν δῆθεν μόνη σωζομένη, τεχνικὴν μὲν ἔχουσα οὐδέν, λόγῳ μόνον τὸ πλῆθος ἐπάγουσα γέλῳ.

41. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον οἶμαι ἐμβραδύνει τῷ λόγῳ, προσθήσω καὶ τοῦτο. Ῥίνθωνα καὶ Ἀσκήραν καὶ Βλέσον καὶ τοὺς 5 ἄλλους τῶν Πυθαγόρων ἴσμεν οὐ μικρῶν διδαγμάτων ἐπὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος γενέσθαι καθηγητῆς, καὶ διαφερόντως τὸν Ῥίνθωνα, ὃς ἑξαμέτροις ἔγραψε πρῶτος κωμωδίαν· ἐξ οὗ πρῶτος λαβὼν τὰς ἀφορμὰς Λουκίλιος ὁ Ῥωμαῖος ἠρωϊκοῖς ἔπεισιν ἐκωμῆθησε. μεθ' οὗ καὶ τοὺς μετ' αὐτόν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι 10 σατυρικοὺς, οἱ νεώτεροι τὸν Κρατίνου καὶ Ἐδπόλιδος χαρακτήρα ζηλώσαντες, τοῖς μὲν Ῥίνθωνος μέτροις τοῖς δὲ τῶν μνημονευθέντων διασπρῆμοις χρησάμενοι, τὴν σατυρικὴν ἐκράτυναν κωμωδίαν, Ὅριτίως μὲν οὐκ ἔξω τῆς τέχνης χωρῶν, Πέροισι δὲ τὸν ποιητὴν Σώφρονα μιμῆσθαι θέλων τὸ Λυκόφρονος παρήλαθεν ἀμαρτόν· 15 Τοῦρονος δὲ καὶ Ίουβενάλιου καὶ Πετρώνιου, αὐτόθεν ταῖς λοιδορίας ἐπέξελθόντες, τὸν σατυρικὸν νόμον παρετρῶσαν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας τε καὶ τραγῳδίας.

42. Τῆς δὲ τύχης τὰ Ῥωμαίων εἰς ἔψος ἀναφερούσης ἠκολούθησάν εἰκότως καὶ πταίσματα, καὶ διαφερόντως ἀσωτία, 20 ὥστε μετὰ τῶν δωδέκα δέλτων καὶ τὸν περὶ ἀσωτίας νόμον, παρὰ Κορινθίων πάλαι τεθέντα, γράψαι Ῥωμαίους. τίτλος δὲ ἦτο

1 καταστολαρία quid sit, nescio. F. convenire eam riciniatis apud Festum mimis docebat Reuvens. 2 οὐδέν λόγῳ, μόνον δὲ τὸ Osannus Analect. crit. p. 78. 4 Σκίραρον καὶ Βλαῖσον καὶ τοὺς ἄλλους τῶν φλακαγογράφων Reuvens. 5 οὐ μικρῶν] κωμικῶν Adolphus Langius (Schriften und Reden p. 99). 15 Τοῦρονος corruptum putat F, tuetur Reuvens. 20 τὸν δωδεκάδεκτον F. νόμον F, μόνον C.

nunc sola restat comoedia, artificiosi nil habens, sermone tantum risum movens, multitudini.

41. Quoniam vero in argumento immorandum existimo, hoc etiam addam. Rhinthonem Asceram et Blesum aliosque Pythagoreorum constat egregiarum disciplinarum in magna Graecia auctores fuisse, ac praecipue Rhinthonem, qui primus hexametris comoediam scripsit; quem primus imitatus Lucilius Romanus heroicis versibus comoedias composuit, post hunc et qui eum secuti, quos satyricos Romani vocant, recentiores, Cratini et Eupolidis aemuli characteris, Rhinthonis metro et memoratorum dicacitate usi, satyricam comoediam firmarunt: et Horatius quidem ab arte non aberravit, Persius autem, Sophronem poetam imitari cupiens, Lycophronis caliginem superavit; Turnus, Luvenalis et Petronius, continuo conviciis irruentes, satyrici carminis legem violarunt. haec de veteri comoedia tragoediaeque.

42. Fortuna autem extollente rem Romanam, secuta, ut fieri amat, vitia sunt, ac praesertim luxuria, ut praeter duodecim tabulas legem quoque de luxuria, a Corinthiis olim latam, scripserint Romani. cuius

προγραφή τῷ νόμῳ de nepotibus· οἰοεὶ ἢ σημασία τοῦ ὀνόμα-
 τος τοιτέστι παρὰ Ῥωμαίοις (νέπιωτας γὰρ καὶ τοὺς ἑγγόνους καὶ
 τοὺς ἀσώτους ὁμιωνύμως καλοῦσιν), ἤρρεσεν ἱμοὶ διὰ βραχέων
 τὴν διαφοράν εἰπεῖν. νέπως (ὁ νέος παῖς) ἐξ Ἑλληνικῆς ἐτυ-
 μολογίας ὁ ἑγγονος λέγεται, ὡς καλῶς ὁ Φιλόξενος εἶπεν. νέπως 5
 δὲ καὶ ὁ ἀσώτος, ὅπερ καὶ αὐτὸς τροπικῶς, καὶ κατὰ θεωρίαν
 τάχα τοῖς Ἕλλησι παραχωρητόν, ὅτι τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι
 πατριῶς νέπαν καλοῦσιν οἰοεὶ ἄποδα, κατὰ στέρησην (τὴν γὰρ
 πᾶσιν συλλαβὴν στερητικῶ τρόπῳ λαμβάνουσι Ῥωμαῖοι, ὥσπερ Ἕλ-
 ληνες νήλιπος, νήχτος, νήχετος, νήδυμος), ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν 10
 συμβαίνοντος τῷ θηρίῳ. ὥρα γὰρ χειμῶνος καὶ αὐτὸς εἰκότως
 ὁ σκορπίος τῇ γῆ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἔρπειτῶν, ὑπονεκρω-
 θεὶς κείται, μηδὲν ἕτερον παρ' αὐτὴν ἐσθίων. ἤνικα οὖν πῦσιν
 τὴν περὶ ἑαυτὸν ἐδώδιμον γῆν ἑαυτῷ διαπανήσῃ, τῶν ἰδίων καθ-
 ἀπτεται πλεκτανῶν καὶ πάσας αὐτὰς ἀνεπαισθήτως κυταναλί- 15
 σκει. ἦρος δὲ ἀνακαλοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς φῶς νόμιον
 τῆς φύσεως ἀναποδοῦνται, καὶ πρὸς καλαμίνθην τὸ φυτόν ἐρχό-
 μενος μόνη τῇ ἀφῆ τῆς βοτάνης ἀνυλαμβάνει τὸ δριμύ καὶ στε-
 γανούται, καθάπερ ὕψις τῇ μαράθῳ· ὅθεν καὶ νέπεταν τὴν κα-
 λαμίνθην Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ταύτη σκορπιστὺς νεώτας ἀποκα- 20
 λοῦσιν αὐτοί, οἷα τῶν ἰδίων μελῶν διαφθορεῖς. τοιαῦτα μὲν
 τινα παρατραπεῖς τοῦ σκοποῦ εἶποιμ' ἂν περὶ τούτων.

1 οἰοεὶ — τοιτέστι] sententia haec fere postulat: ἐπεὶ δ' οὐχ ἀπλῆ
 (vel ὁ μία) ἢ σημασία τοῦ ὀνόματος τούτου ἐστὶ. 4 ὁ]
 οἰοεὶ? 5 ὡς] vulgo καὶ. 10 νήλυπος vulgo. 11 ὥρα]
 σαῦρα vulgo. 20 σκορπίους τοὺς ἀσώτους F. fuit cum τοὺς
 σκορπιστὰς νέπωτας malle.

legis titulus sive inscriptio est de nepotibus: ita scilicet Romani luxuriosos appellant: nepotes enim et ἑγγόνους et ἀσώτους (luxuriosos) pariter vocant. nobis differentiam paucis explicare visum est. nepos ὁ ἑγγονος a graeco etymo dicitur quasi νέος παῖς (iuvenis puer); quod recte dixit Philoxenus. nepos vero et luxuriosus, isque tropice dicitur (videatur enim in investigatione Graecis assentiendum), quoniam scorpium Romani patrio sermone nepam, id est pedibus carentem, syllaba privata (ne enim privativo utuntur Romani, quemadmodum Graeci in νήλιπος, νήχτος, νήχετος, νήδυμος) vocant, ex eo quod natura huic animanti accidit. hieme enim, ut cetera reptilia, sic et ipse scorpius sub terra torpens iacet, nil praeter eam edens. ubi igitur circum se omnem esculentam sibi terram consumpsit, cirros suos aggreditur, omnesque sine sensu depascit. vere autem cum ceteris naturae lege in lucem revocatus pedes recipit; progressusque ad calamintham plantam solo tactu acre eius trahit, adstringiturque, quemadmodum serpens marathro; unde etiam nepotam Romani calamintham dicunt. scorpius itaque illi luxuriosos vocant, utpote membra sua consumentes. talia quaedam, a proposito aberrantes, de his dicenda habebamus.

43. Βαρῆς δὲ τινες καὶ ἀναιδεῖς ἀστεμφεῖς τε καὶ στιβαροὶ τὸν τρόπον οἱ κήσωρες τοῖς ἀσώτοις ἐτόγγανον, μὴ τύχης, μὴ ἀξιώματος ἔξαιρουμένου τὸν αἴτιον. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, μάρτυς ἡ ἱστορία. λέγει δὲ οὕτως. πρῶτος Ἄππιος Κλαύδιος κήσωρ προεβλήθη. ἀρχὴ δὲ ἦν αὕτη τῶν μεγίστων, καὶ ἔργον ἦν αὐτοῖς τοὺς τῶν πολιτῶν διερευνᾶσθαι τε καὶ κρίνειν βίους, τιμωρίας τε ἐπάγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κατὰ πάσης δυναστείας· καὶ οὐδέεις ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήσωρος ἐξουσίας. κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήσωρες καὶ ἔργοις κοινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν.

10 44. Οὕτως οὖν τῶν τιμητῶν ἐκταραττόντων τοὺς ὑπηκόους καὶ πικρότερον ἐπεξιόντων τοῖς πολίταις, καὶ διαφερόντως ἀδυσωπήτως διακειμένων τῶν δανειστῶν περὶ τοὺς χρήστας, χειροτόνησεν ὁ δῆμος δύο δημάρχους ἑαυτῷ, Γάϊον Λικίνιον καὶ Λούκιον Ἀλβίνον, διαιτήσοντας τῷ πλήθει καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπι-
15 οσομένους. αὐτοὶ δὲ οἱ δῆμαρχοὶ μαχαίρας διεζώνοντο, δημοσίους δὲ οὐκέτας πρὸς ὑπηρεσίαν εἶχον, οὓς ἐκάλουν βερνάκλους· σημαίνει δὲ τούτομα τοὺς οἰκογενεῖς οὐκέτας. ἐφ' ὧν τὸ μέτριον ὁ δῆμος ἐκβῆς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπατριίδας καλεῖσθαι πρὸς τῶν
20 βυναύσων εἰς δίκην ἐνομοθέτησεν, ὥστε τὸν ὑπατον πρὸς Θερ-
20 πείαν τοῦ πλήθους νόμον ἐνεγκεῖν, μὴ ἔξεῖναι τοῖς ἄρχουσι δίχῃ ψήφου τοῦ δημάρχου τιμωρεῖσθαι πολίτην.

45. Εἶτα αὖθις διαφορομένων τῶν λογάδων πρὸς τὸ πλήθος, ψήφῳ κοινῇ τοὺς μὲν ὑπάτους ἀπεκίνησαν, δέκα δὲ νομοθέταις τὴν διάσκεψιν τῶν κοινῶν ἐπέτρεψαν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔξηχο-

43. Graves atque impudentes imotosque et duros censores se luxuriosis praebebant, neque fortuna neque dignitate noxium tuente. quae vera esse his verbis historia testatur. primus App. Claudius censor creatus est. erat autem unus de maximis hic magistratus, munusque eius inquirere et iudicare civium mores, data omni peccantes puniendi potestate; cui nemo non erat obnoxius. erat vero etiam penes censores publicis operibus civitatem ornare.

44. Tali igitur modo cum populum terrerent censores, ac praecipue fenatores immites sese debitoribus praeberent, plebs duos sibi tribunos, C. Licinium et L. Albinum, creavit, qui ius dicerent multitudini foroque praessent. hi tribuni gladios gerebant, utebanturque ministerio servorum publicorum, quos vernaculos vocabant (significat autem vox servos domi natos). qua in re modum excedens plebs, ut ipsi patricii a sordido vulgo in ius vocarentur, lege sanxit; unde consul, quo gratificaretur multitudini, legem tulit ne liceret magistratibus sine tribuni suffragio civem plectere.

45. Deinde, cum iterum a plebe primores dissentirent, communi suffragio amotis consulibus, decem legislatoribus curam rei publicae mandarunt. ab anno autem a consulatu sexagesimo per annos quinquag-

στοῦ ἔτους τῶν ὑπάτιων ἐπὶ πενήκοντα ἐνιαυτοῦς, ποτὲ μὲν χιλιάρων ποτὲ δὲ μεσοβασιλέων προβαλλομένων, ἐθορυβεῖτο τὰ πράγματα. τότε σιτηρέσιον τὸ δημόσιον πρῶτον τοῖς στρατιώταις ἐπιδέδωκεν ὠρισμένον, τὸ πρὶν ἑαυτοῦς ἀποτρέφουσιν ἐν πολέμῳ. ἔνθεν ἀναρχίαν ἐδυστόχησε τὸ πολίτευμα ἐπὶ πενταετῇ χρόνῳ· 5 καὶ πάλιν ὑπάτοι, εἴτα ἀγορευόμενοι τέσσαρες ἐκ τῶν πατρικίων καὶ ταμίαι δύο καὶ πραιτωρ ἕτερος· καὶ πάλιν ὁ δῆμος προχειρίσαστο πέντε μὲν οἰωνοσκόπους τέσσαρας δὲ ἱεροφάντας. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἐξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ τῶν ὑπάτιων ἔτους ἕτερος προεβλήθη πραιτωρ, ὥστε τοῖς ξένοις διαιτᾶν. τὸν δ' ἐνιαυτὸν 10 οἱ πραιτωρες ἐπὶ τῆς ἀρχῆς οὐ περιβάνον. ἄχρι δὲ Καίσαρος ὑπάτοι μὲν τὰ τῶν πολέμων, τὰ δὲ κατ' οἶκον οἱ πολιτικοὶ διέκρησαν ἄρχοντες.

46. Τῷ πέμπτῳ καὶ ἐξηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει, Λουκίου Γενουκίου καὶ Κοῖντου Σεργιλίου ὑπάτων, 15 πολεμοῦντων Βηθίοις τοῖς γείτοσι τῶν Ῥωμαίων, ἀνάγκη γέγονε μὴ διαθερίσαι μόνον ἀλλὰ μὴν καὶ διαχειμᾶσαι αὐτοῖς παρὰ τοῖς πολεμίοις. τότε πρῶτον διωρίσθη τοῖς στρατιώταις παρασχεῖν τὸ δημόσιον καὶ ἕλερ ἵππων διπᾶνης τὰ λεγόμενα καπιτά· οὕτω δὲ τοὺς ἀπὸ ῥάβδων κοφίνους ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοῦ κάπερε οἰοεὶ 20 χωρεῖν. ἔνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπιτουλίου πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομαζέουσι. τοῦ δὲ δῆμον ἀνεκάθεν στρατενομένην πικτός, συνείδον ὠρισμένην καὶ εὐτρεπῆ συστήσασθαι βοήθειαν,

12 μὲν] C με, recentior manus μετήρροτο.
κτίου et Κοῖνθου.

15 vulgo Γενου-

giata, modo tribunis militaribus modo interregibus creatis, perturbata est res publica. tum primo militibus, qui antea de suo se in bello sustentaverant, certum stipendium e publico datum. deinde quinquennium afflictata civitas, principe carens; iterumque consules, ac deinceps quattuor aediles, duo censores alterque praetor e patriciis creati; rursusque plebs quinque augures et quattuor pontifices constituit. anno autem a consulatu ducentesimo sexagesimo tertio alter praetor creatus est, qui peregrinis ius diceret. annum praetores in magistratu non excedebant. ad Caesarem vero usque res bellicas consules, domesticas civiles magistratus administrarunt.

46. Anno urbis trecentesimo sexagesimo quinto, L. Genucio et Q. Servilio consulibus, Romanis adversus Veios vicinos bellum gerentibus necesse fuit non aestivare tantum, sed et hiemare apud hostes: tum primo statutum ut militibus etiam ad equum alendum, quae capita dicuntur (sic autem corbes vimineas vocabant a verbo capere, unde diminutiva voce capitulia patrio sermone Romani appellant), de publico praeberentur; camque inde ab initio populus universus militasset, certas

σπείρας μὲν ἀπὸ τριακοσίων ἀσπίδιοτων, ἃς καλοῦσι κούρτης, ἄλλας δὲ (ἀντὶ τοῦ Ἰλας) ἀπὸ ἑξακοσίων ἰππέων, βηξιλλατίωνας ἀπὸ πεντακοσίων τοξοτῶν ἰππέων, καὶ λεγμῶνας ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν καὶ ῥητῶν ἰππέων. τοιαῖ δὲ ταῖς λεγεῶσιν αὐται.

- 5 Ἰλαι ἀπὸ χ' ἰππέων,
βηξιλλατίωνες ἀπὸ φ' ἰππέων,
τοῦρμι ἀπὸ φ' τοξοτῶν ἰππέων,
λεγεῶνες ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν.
τριβοῦνοι, δῆμαρχοι.
- 10 ὀρδινάριοι, ταξίαρχοι.
σιγνηφόροι, σημειοφόροι.
ὀπίωνες, αἵρετοὶ ἢ γραμματεῖς.
βηξιλλάριοι, δορυφόροι.
μήνσορες, προμέτραι.
- 15 τοξβικες, σιλπισταὶ πεζῶν.
βονκινάτορες, σιλπισταὶ ἰππέων.
κόρρικες, κεραῦλαι.
ἀνδραβύται, κατάφρακτοι.
μητάτορες, χορομέτραι.
- 20 ἀρκύτιες καὶ σαγιτῆριοι, τοξόται καὶ βελοφόροι.
πραιτωριανοί, στρατηγικοί.
λαγκιάριοι, ἀκοντοβόλοι.
δεκέμπριμοι, δεκάπρωτοι.
βενεφικιῶλοι, οἱ ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν βετερανῶν τεταγμένοι.
- 25 τουρκουάτοι, στρεπτοφόροι, οἱ τοὺς μανιάκας φοροῦντες.
βραχιῶτοι ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ψελιοφόροι.
ἀρμιγέροι, ὄπλοφόροι.
μονεράριοι, λειτουργοί.
δηπουτάτοι, ἀφωρισμένοι.
- 30 αὐξιλιῶριοι, ὑπασπισταί.

2 ἄλλας C. 5 εἶναι C, σπείρας F. 18 legendum suspicor ἀνδαβάται: quippe et hic errasse Lydus videtur. F. 24 μεταφάνων C. 25 οἱ — φοροῦντες] in C haec referuntur ad βραχιῶτοι, male utique; unde deinceps ψελιοφόροι ad ἀρμιγέροι ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ὄπλοφόροι ad μονεράριοι et λειτουργοὶ ad δηπουτάτοι ἀφωρισμένοι referuntur. F.

expeditasque copias constituere statuerunt, cohortes scilicet scutorum trecentorum, alas (id est Ἰλας) equitum sexcentorum, vexillationes equitum sagittariorum quingentorum, legiones sex milium peditum, addito certo equitum numero. partes autem legionum hae.

κουσπίτορες, φυλακισταί· κούπους γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς ξυ-
λοπέδας καλοῦσιν ὡσανεὶ κουστώδης ποδῶν, οἷονεὶ ποδοκάκιας
καὶ ποδοφύλακας.

ἰμαγινεφέρης, εἰκονοφόροι.

δκρεάτοι πεζοί, σιδήρω τὴς κνήμας περιπεφραγμένοι. 5

ἀρματοῦρα πρίμα, ὄπλομελέτη πρώτη.

ἀρματοῦρα σημισσάλια, ὄπλομελέτη μελλῶν.

ἀστάτοι, δορυφόροι.

τεσερράριοι, οἱ τὰ σύμβολα ἐν τῷ καιρῷ τῆς συμβολῆς τῷ
πλήθει περιφημιζόντες. 10

δρακονύριοι, δρακοντοφόροι.

ἀδιούτορες, ὑποβοηθοί.

σαμιάριοι, οἱ τῶν ὄπλων στυλπνωταί.

βαγινάριοι, θηκοποιοί.

ἀρκονύριοι, τοξοποιοί. 15

πιλάριοι, ἀκοντισταί.

βερουτάριοι, δισκοβόλοι.

φουνδίτορες, σφενδοῦται.

βαλλιστάριοι, καταπελιτισταί· καταπέλιτης δὲ ἐστὶν εἶδος
ἐλεπόλεως, καλεῖται δὲ τῷ πλήθει ὄναγρος. 20

βινεύριοι, τειχομάχοι.

πριμοσκοντάριοι, ὑπερασπισταί, οἱ νῦν λεγόμενοι προ-
τίκτορες.

πριμοσαγιττάριοι, τοξόται πρώτοι.

κλιβανάριοι, ὄλοσιδηροί· κηλίβανη γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σι-25
δηρὰ καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλίμηναι.

φλαμουλάριοι, ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δόρατος φοινικῆ ῥάκη
ἐξήρτητο.

ἐξπιδίτοι, εὐζωνοί, γυμνοί, ἔτοιμοι πρὸς μάχην.

φερεντάριοι, ἀκροβολισταί. 30

κιρκίτορες, οἱ περὶ τοὺς μαχομένους περιούντες καὶ χορη-
γοῦντες ὄπλα, μήπω ἐπιστάμενοι μάχεσθαι.

ἀδωράτορες, βετερανοί, τίρωνες· περὶ ὧν εἰς πλάτος οἶμαι δει-
κτέον.

2 πεδῶν vulgo.
tum enim.

9 συμβουλῆς C.

26 vel κηλίμηναι: incer-

adoratores, veterani, tirones; de quibus prolixius explicandum esse
censeo.

47. Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν (ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἢ τοῦ πολέμου λέγεται δύξι, ἀπὸ τῆς ζείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτὲ τιμηθέντων αὐτοῖς), βετερονοὺς δὲ τοὺς ἐγγεγρακότας τοῖς ὅπλοις (μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερ-
5νος καὶ Κατιλίνος, οὐχ ὁ συνωμότης ἀλλ' ἕτερος, Κάτων πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ Φροντίνος, μεθ' οὗς καὶ Ῥενάτος, Ῥωμαῖοι πάντες, Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς καὶ Ἀρριανὸς, Αἰνελάς, Ὀνό-
σανδρος, Πάτρων, Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Πολιορκητικοῖς, μεθ'
10 οὗς Ἰουλιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς Μηχανικοῖς, ὧν ὁ Φροντίνος ἐν τῷ de officiatī, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ περὶ στρατηγίας, μνήμην ποιεῖται, καὶ Κλαυδιανὸς δὲ οὗτος ὁ Πυφλαγών, ὁ ποιητῆς, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Στιλικῶνος ἐγκωμίων), τίρωνας δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ὅπολους εἶναι συμβαίνει καθ' ἡμῶς τοὺς λεγομένους Τριβαλλοὺς· οὕτως δὲ τοὺς Βέσσους Ἀρριανὸς ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου προσηγόρευσε.
15 διὰ γὰρ πενίαν καὶ μόνην διδοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ λεγόμενοι τίρωνες εἰς ἐπηρεσίαν τῶν ἀληθῶς στρατευομένων, οὐ μὴν ἄξιοι τέως στρατιωτῶν καλεῖσθαι ἢ ὅλως ἐν ἀριθμῷ [τέως] τετάχθαι διὰ [δὲ] τὸ πτωχὸν τῆς τύχης καὶ ἄπειρον τῆς μάχης. οὐδὲ γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν ἦν ὑπὲρ πατρίδος εἰ μὴ γε τοὺς εὐπατρίδας ἀγωνίσασθαι. Διόδωρος
20 γοῦν ἐν δευτέρῃ Βιβλιοθηκῶν φησὶ Σύλωνα, ἐν Αἰγύπτῳ μα-

7 ὁ νήσανδρος C. 9 Ἰουλιανός] nomen aperte depravatum, si vera sunt quae sequuntur. F. 10 legendum forte de officio legati (id est ducis). ceterum hic novo ac valido argumento constat Frontinum praeter stratagemata aliud de scientia militari opus scripsisse. cf. 3 3. F. 11 locum, quem Lydus respicere videtur, v. in carmine de cons. Mall. Theod. v. 181. F. 14 προηγόρευσε C. 15 διδώσειν C. 18 v. ad 1 37.

47. Adoratores Romani emeritos milites vocant (adorea enim illorum sermone belli gloria dicitur, a farre et honore eorum quos quondam honoraverunt), veteranos autem, qui armis insenuere. testes sunt Celsus, Paternus, Catilina (non coniuratus ille, sed alius), ante illos Cato maior et Frontinus, post quos et Renatus, qui omnes Romani; e Graecis vero Aelianus, Arrianus, Aeneas, Onosander, Patron, Apollodorus in Poliorceticis, post quos Iulianus imperator in Mechanicis (quorum Frontinus mentionem facit in libro de scientia militari), nec non Claudianus ille Paphlagon, poeta, in libro primo de laudibus Stilichonis. tirones autem appellant humiles, quales nunc sunt qui Triballi vocantur (quo nomine Bessos Arrianus in iis quae de Alexandro scripsit appellavit). etenim solum propter egestatem, qui tirones vocantur, vere militantibus servant; neque vero milites iam appellandi sunt aut omnino aliquo in numero ponendi, tum propter fortunae humilitatem tum propter pugnandi inscitiam. neque enim pro patria pugnare cuiquam licebat nisi honesto genere nato. Diodorus quidem, in libro secundo Bibliothecae, ait Solonem hanc, quam in Aegypto didicisset, legem Athenien-

θόντα, νόμον Ἀθηναίους γράψαι τοιοῦτον ὥστε εἰς τρεῖς μοῖρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς εὐπατριδας, οἱ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἰσχυλάζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βανάσσον καὶ τεχνουργόν· τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἕξ ἧς οἱ δῆθεν χρεωδέστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις 5 προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι. τούτους Ἴταλοι τίρῳνας ἐκάλεισαν ἀπὸ τοῦ τείρεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν τῇ δουλείᾳ. Ἀθηναίους γὰρ ἐν ἡπάσιν οἱ Ῥωμαῖοι ζηλώσακτες οὕτω καὶ αὐτοὶ τὸν δῆμιον διέδηκαν. ταύτῃ γὰρ καὶ τρεῖς τὰς φυλὰς ἐπωνόμισαν ἐκ τῆς· εἰς τρεῖς 10 μοῖρας τῆς πολιτείας διανομῆς.

48. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ προσθήκης ἐτάχθησαν, ὡς τινες τῶν ἱστορικῶν φασίν, ὑπὸ Μυρίου τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος. οἱ δὲ ἀνέκαθεν τῷ ἱππάρχῳ ἐπόμενοι προμῶται καδ' ὁμιλοῦ προσηγορεύθησαν, συνεσιῶτες εἰς τάγματα τέσσαρα, βιάρχους, 15 δοκνηαρίους, κεντουρίωνους μὲν πάντων δέκα μὲν δῆμαρχοι, δύο δὲ ἕπατοι καὶ ὀκτὼ πραιτωρες καὶ ἕξ ἀγορανόμοι ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπέμειναν καὶ μύνοι. ταῦτα ὁ Πομπώνιος, ὡς ἔοικε, τὸ πλῆθος καὶ ποικίλον τῆς ἱστορίας διαφυγών. ὃ γε μὴν Οὐλλπιανὸς ἐν τοῖς προγραφομένοις Προτριβον- 20 νυλίοις λεπτοτέρως τοὺς περὶ τῶν πραιτώρων διεξῆλθε λόγους,

14 ἀνέθηκαν C. 15 προσηγορεύθησαν C. 16 cf. 3 2 et 21. desideratur huius capituli extrema et sequentis (de praetoribus) maior pars. in codice, ut videre licet, duo folia resecta sunt. V. 19 nonne διαφεύγων?

sibus dedisse, ut tres partes civitatis constituerent, unam generosorum, qui sapientiae literisque vacabant, alteram eorum qui agricolae simul et milites, tertiam opificum atque artificum, ceteris ab honore exclusis; e quibus si qui erant utiliores, agricolis iisdemque militibus iuncti serviebant, bellumque et agriculturam docebantur. hos Itali tirones, quasi aerumnosa in servitute tritos, dixerunt. Athenienses enim in omnibus imitati Romani et ipsi civitatem ita constituere. etenim hinc quoque tribus populi partes appellavere, scilicet a civitatis in tres partes divisione.

48. Et hi quidem tanquam additamentum, ut nonnulli historici referunt, a Mario, qui tyrannus postea evasit, constituti. ii vero qui inde ab initio magistrum equitum secuti, communi nomine promoti appellati sunt; quorum erant quattuor ordines, biarchi, ducenarii, centuriones decem tribuni, duo consules, octo praetores et sex aediles tantum in urbe manebant. haec Pomponius, evitata, ut videtur, copia et varietate historiae. Ulpianus autem, in iis quae Protribunalia inscribantur,

τοὺς μὲν τουτελαρίους τοὺς δὲ φιδεΐκομισσαρίους ἀνομιάζων· ὧν ἕκαστος σχολαζόντων οὐ συνείδον μνησθῆναι.

49. Τοσοῦτῶν ἀρχόντων ἐκ προομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας μέχρι τῆς ἐπιεικεστάτης βασιλείας Τίτου μνήμην ἐν ταῖς ἱστορίαις εὐρῶν πέρας ἐπιθήσω τῷ λόγῳ. οὐδὲ γὰρ τῶν Δομιτιανοῦ δυοκαίδεκα πολιάρχων, οὐδὲ μὲν τῶν Βασιανοῦ τοῦ ἐπικλην Καρακάλλου νεωτερισμῶν μνήμην ποιήσασθαι συνείδον· τὰ γὰρ παρὰ τῶν κακῶς βεβασιλευκῶτων γενόμενα, καὶ ὡς ἰσχυρὰ, καταφρονεῖσθω.

10 50. Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρενεμόμενοι, ὅπου καὶ Τρίβυρις ἢ πόλις, (Συγάμβρους αὐτοὺς Ἴταλοι, οἱ δὲ Γαλάται Φράγκους καθ' ἡμᾶς ἐπισημαζούσιν) ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἀλπεων σποράδην ἀλάμνοι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηνέχθησαν διὰ τῶν ἀνοδεύτων καὶ ἀκανθωδῶν ἐρημιῶν, 15 ὡς φησὶν Οὐεργίλιος. εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπετώλιον ἐκράτησαν, ὅτε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ χηρῶν ταραχθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀκράτῳ νυκτὶ φανέντων διεγερθεὶς Μάλλιος ὁ στρατηγὸς (γείτων δὲ ἦν) τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξώθησε, τοῖς δὲ χηρῶν ἐορτὴν καὶ ἵπποδρομίαν 20 ἄγειν Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ κυσίαν ἕλεθρον κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἤλιον διώρισε. τούτων οὕτως τότε γενομένων νόμος ἐτέθη ὁ προῶγων τοὺς φύλακας τῶν νυκτῶν. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὸ μῆκος τοῦ χρό-

6 τοῦ F, τὸ C.

11 συγάμβρους C.

12 οἱ F, ὅλον C.

15 Aen. 8 657: Galli per dumos aderant. F.

subtilius de praetoribus disseruit, alios tutelarios, alios fideicommissarios appellans; de quibus, quoniam semel abrogati, nolui commemorare.

49. Expositis magistratibus, quorum ab incunabulis Romanae rei publicae ad mansuetissimum Titi imperium, in historiis memoriam reperi, finem libro imponam. neque enim Domitiani duodecim praefectorum urbis, neque vero Bassiani cognomine Caracallae innovationum mentionem facere volui: quae enim a pravis principibus facta, quamvis utilissima sint, contemnuntur.

50. Treveri, gens Gallica, ripas Rheni accolentes, ubi et Treviri urbs, (Sugambros eos Itali, Galli autem nunc Francos appellant) Brenno duce quondam per Alpes sparsim errantes in Italiam irruerunt per deserta invia et dumosa, ut ait Virgilius. deinde per cuniculos ingressi Romam atque ipsum Capitolium tenuere, cum a barbaris intempesta nocte apparentibus territi, qui in templo erant anseres, Manlium ducem (vicinus autem erat) excitarunt, qui barbaros deiecit, anseribus autem ut festum et cursus equestres ludicros Romani celebrarent, canibus vero perniciem sole leonem percurrente, decrevit. quae cum ita tunc accidissent, lex lata est custodes nocturnos instituens. et quantum

Ioannes Lydus.

11

νου, ἔχρησεν ἡμᾶς ἔμπροσθεν τούτων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ταῖς ἀρχαῖς τῆς πολιτείας καὶ τουτὶ συναριθμεῖσθαι τὸ φρόντισμα νόμος, σύστημα δὲ καὶ σῶμα τυγχάνει λειτουργίας χάριν ἐπινοηθέν, εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸ ὡς γούν πέρατι τῶν ἀρχῶν παραθεῖσθαι. οὐ γὰρ μόνον τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ λανθανούσης ἑφόδου πολεμίων ἀπήμικτον καὶ ἀστασίαστον ἐμφυλίου βλάβης φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν βλαπτομένοις ἀμύνουσι. καὶ μάρτυς Παῦλος ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν οὕτως. “τὸ τριανδρικὸν σύστημα παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τοὺς ἐμπρησμοὺς προεβάλοντο· οἳ καὶ νυκτερινοὶ ἐκ τοῦ πρά- 10 γματος ἔλεγοντο. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἀγορανόμοι καὶ δῆμαρχοὶ ὑπουργοὶ, κολλήγιον (ἀντὶ τοῦ συστήμα), ὅπερ τὰς πύλας τῆς πόλεως ᾤκει καὶ τὰ τέλη, ὥστε τῆς χρείας καλούσης εὐχερῶς εὐρυσκομένους συντρέχειν.” οὕτω μὲν ὁ Παῦλος· ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ νῦν τοιούτου τινὸς ἀπὲ συμβουλευντος ἀνὰ τὴν 15 πόλιν οἱ τυχὸν ἐπικαίρως ἐξ αὐτῶν εὐρισκόμενοι βωῶντες τῇ πατρὶ· Ρωμαίων φωνῇ omnes collegiati, ὅλον εἰπεῖν “πάντες ἑταῖροι συνδράμετε.”

51. Τούτων οὕτω προαχθέντων ἔκτον καὶ ἐπτακοσιοστὸν ἔτος τῇ πόλει κειωρήκει. Καῖσαρ δὲ μοναρχῶν πάσας μὲν ἀπέ- 20 παυσε τὰς ἀρχάς, τὴν δὲ τῶν ὕλων δύναμιν ἀρχῶν ἀνεξίσωτο

9 ipsis Pauli verbis (Digest. 1 tit. 15) in versione usus sum, excepto tantum familia publica, pro quo in textu quem Lydus vertit collegium fuisse, ex eius versione intelligitur. F. 11 an δῆμαρχοι, ὑπουργοὶ δὲ κολλήγιον? et mox ὁ περὶ vel παρὰ. 17 omnis colliciatas C. ἑταῖροι F, ἕτεροι C. 19 προαχθέντων F, προσαχθέντων C.

quidem ad temporis spatium, nos prius de his commemorare oportebat: verum quoniam hoc munus magistratibus rei publicae annumerari non solet, estque collegium et corpus ministerii causa inventum, par erat quasi extremo utique magistratum illud adiungere. etenim non tantum ab incursu et clandestina irruptione hostium ac domesticarum factionum malo incolumem civitatem praestant, verum etiam incendio afflictis succurrunt. testis est Paulus iurisconsultus, cuius ipsa verba secundum versionem haec sunt. “apud vetustiores incendiis triumviri praeerant, qui ab eo quod excubias agebant nocturni dicti sunt. interveniebant nonnunquam et aediles et tribuni plebis. erat autem collegium circa portas et muros dispositum, unde, si opus esset, vocabatur.” ita Paulus; quem verum dixisse argumento est, quod etiamnum, ubi tale quid in urbe accidit, qui ex illis opportune forte inveniuntur, patrio Romanorum sermone clamant “omnes collegiati!” id est, omnes collegae adeste!

51. Sub hisce magistratibus annum septingentesimum sextum urbs implevit. Caesar autem rerum potitus, omnibus abrogatis magistratibus,

μόνος· και τρισιν ἐνιαυτοῖς διαρκέσας αὐτὸς μὲν ἐν τῇ βουλῇ κατ-
εσφάγη, τὸ δὲ λοιπὸν Καῖσαρ ὁ νεός, ἀδελφιδοῦς ἐκείνου, μεθ'
ὄν τὸ κράτος εἰς τοὺς Καίσαρας περιέστη.

2 scilicet Augusti mater Lydo est soror Caesaris. cf. 2 3 ἀδελ-
φῆς. F.

universam rem publicam imperio solus rexit; quod cum triennium te-
nuisset, ipse in curia caesus est; Caesar vero deinde factus adolescens,
sororis eius filius, post quem imperium ad Caesares pervenit.

Α Ο Γ Ο Σ Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Περὶ Καίσαρος καὶ τῶν Καίσαρος ἐπισήμων. (1). περὶ Λύγουστον,
καὶ ὅτι πρῶτος αὐτός, ἐβαλὼν τὴν ἑκαρχὸν ἐξουσίαν, τὴν κρατωρια-
νὴν ἐκαρχότητα προεβάλετο. (2). περὶ τῶν βασιλικῶν στολῶν. (3).
περὶ τοῦ ἐκαρχὸν τῶν κρατωρίων καὶ τῆς κειθομένης αὐτῷ τάξεως.
5 περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἐκαρχότητος καὶ τῶν αὐτῆς μεγίστων δικαστη-
ρίων. ὅτι οὐκ ἦν ἀνένιαθεν κρατωρίον ἀρισμένον τῇ πρώτῃ τῶν
ἀρχῶν. (4). περὶ τῶν μαγίστρων, καὶ τίνα πρῶτον προαχθῆναι ἡ
ἱστορία ἀναφέρει. ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς λεγόμενοι μαγιστριανοὶ τὸ πρὶν
10 Ἰουστινιανοῦ κρατωρὸς καὶ τοῦ μαγίστρον τῶν κήνσων καὶ τοῦ κναι-

L I B E R II.

LIBRI SECUNDI CAPITA.

De Caesare et eius insignibus. (1). de Augusto. cum primum sub-
lata magistrorum equitum potestate praefectum praetorio creasse. (2).
de vestibus imperatoriis. (3). de praefecto praetorio et apparente ei offi-
cio. de insignibus praefecturae praetorii, deque summis eius iudiciis.
primo magistratus destinatum praetorium olim non fuisse. (4). de ma-
gistris, et quem primum electum esse historia referat. olim frumentarios
vocalos esse, quos nunc magistrianos vocant. (5). de praefecto Scythiae,
de praetore Iustiniano, de magistro census et de quaesitore; hos magi-

αἰτωρος, καὶ ὅτι οὐ πρότερος αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐπενοήθησαν, ἀλλ' ἡμελη-
 μένα ἀνεκλήθησαν. (6). περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐπαρχῶν, καὶ τῶν ἐν
 αὐτῇ καταλόγων ἡθῶν τε καὶ σχημάτων καὶ γραμμῶν καὶ τῶν ἄλλων
 τῆς ἀρχαιότητος γνωρισμάτων, καὶ ἐκ ποίων αἰτιῶν ἡμέληται. (7).
 διὰ τί τὸν ποταμὸν τῶν μὲν Ἴστρον τῶν δὲ Δανούβιον συμβαίνειν προσ-5
 αγορεύεσθαι. πῶς Πέρσαις πολεμητέον κατὰ τοὺς τακτικούς. (8). πότε
 καὶ τίνας χάριν ἐξηγάθη τὸ τῶν σκρινιαρίων σῶμα. πότεν εἰσηνέχθη
 τὸ τῶν καγμελλαρίων ὄνομα, καὶ διὰ τί οὕτως ἀνομασθήσαν. ἐκ ποίων
 αἰτιῶν ὑπεσύρη ἡ τάξις, καὶ ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς διὰ Μαρίνου
 αἴτιος τοῦτου. (9). πότεν Δυρράχιον ἢ πάλαι Ἐπίδαμνος. (10). 10
 ὑποτύποις τῆς Ἀναστασίου βασιλείας. (11). διὰ τί Πέρσαι Ῥωμαίους
 παρὰ τὴν καλαιότητά χροσίον ἐφ' ἐκάστης ὡς περὶ ὀφειλόμενον εἰσπράτ-
 τουσι. περὶ τοῦ πτώματος Ἀντιοχείας τῆς πρὸς Δάφνην, καὶ τῆς Περ-
 σῶν ἐφόδου. (12). περὶ τῆς εὐτυχιστάτης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ
 ἀητητῆτος βασιλέως, καὶ ὅσοις ἀγαθοῖς τὰ Ῥωμαίων ἐκόσμησε, καὶ ὅπως 15
 ἐν βραχεῖ Λιβύην ὅλην Ῥωμαίοις ἀπέσωσεν. (13). περὶ τῶν παρὰ τὴν
 βασιλέως εὐμένειαν σὺ καλῶς τοῖς πράγμασιν ἀποζησημένων, ἡρατώνη
 δὲ συζησάντων· ἐν ᾧ καὶ περὶ ἀσωτίας καὶ τοῦ λεγομένου ἀμικησίου.
 ποῖον εἶδος ἐσθήματος ὁ λεγόμενος σάνδυξ, καὶ πότεν οὕτως ἀνομα-
 σθη. (14). περὶ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ δήμου, καὶ ὅπως ἐνέκρησε 20
 τὴν πόλιν· ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ λεγομένου Ζευξίππου, καὶ τίνας χάριν
 οὕτως ἀνομασθη. ὅπως ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πρῶτον
 ἱερὸν καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνέστησεν. περὶ τῶν εὐσεβῶς καὶ
 δικαίως τὰς ἀρχὰς διανυσάντων. περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδοῦ-
 ρας, καὶ ὅπως τὰ κοινὰ ὠφέλησεν. (15). περὶ τοῦ ἀπεκταϊοτάτου 25
 λοιμοῦ, καὶ ὅπως ἀπεκάνωσάντο. (16).

18 περὶ ἀσωτίας vulgo bis ponunt.
 σάνδυξ F.

19 ἄνδυξ C, sed 3 64

*stratus non tum primum exogitatos, sed neglectos revocatos fuisse. (6).
 de officio praefectorum praetorio, eiusque catalogis, consuetudine, insti-
 tutis, chartis, deque reliquis antiquitatis ornamentis, et quas ob causas
 neglecta fuerint. (7). cur idem flumen nunc Ister nunc Danubius appelle-
 tur. quomodo cum Persis pugnandum secundum tacticos. (8). quando
 et quam ob causam inventum scriniariorum corpus. unde introductum
 cancellariorum nomen, et cur ita appellati fuerint. quas ob causas corrup-
 rit officium; huius rei Anastasium imperatorem per Marinum causam
 fuisse. (9). unde Durrhachium dicatur quae olim Epidamnus. (10).
 regni Anastasii descriptio. (11). cur Persae a Romanis, cum antiquitus
 id factum non sit, pecuniam perpetuo quasi debitam exigant. de lapsu
 Antiochiae Daphnae adiacentis, deque Persarum invasione (12). de fe-
 licissimo imperio Iustiniani, invicti imperatoris; quantis rem Romanam
 bonis ornavit, et quomodo brevi totam Romanis Africam restituerit. (13).
 de iis qui contra imperatoris benevolentiam prave abusi sunt re publica
 seque ignaviae dederunt; in quo et de luxuria. de luxuria et de acipense,
 quale genus vestimenti sandyx, et cur ita appellatus. (14). de furore
 populi, et quomodo urbem incenderit; in quo et de Zeuspippo, et quare ita
 dictus. quomodo imperator cum deo et princeps templum et universam
 simul urbem restituerit. de iis qui pie iusteque magistratus gessere. de
 pia imperatrice Theodora, et quomodo rem publicam adinvarit. (15).
 de funestissima peste, et quomodo cessarit. (16).*

Οἱ τυραννίδα καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν τολμήσαντες οὐ μόνον τοὺς ἐν οἷς ἐγένοντο καιροῖς ἐλυμήναντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις πρὸς βλάβης ἐγένοντο, ζηλωτὰς κακῶν τοῖς ὑπηκόοις ἀπολιμπάνοντες. Μαρίου τοίνυν τυραννήσαντος καὶ ὑπουργήσαντος

5 Σύλλας ἀναστάς ἀντετυράνησεν· αὐτῶν δὲ ἀλλήλοις ἀντιφερομένων ἢ Ῥωμαίων μεταίχιμον οὔσα τοῖς τυράννοις ἐσπαθίζετο πολιτεία. καὶ Μάριος μὲν ἐν προσιμίοις τῶν Σύλλου ἐκράτει δυνάμειον, τῆς δὲ τύχης ἐκύτερον διαφθεῖραι σπουδαζούσης νῦν μὲν ὁ Σύλλας νῦν δὲ ὁ Μάριος ἐκράτει. πέρασ δὲ ἐκατέρους ὄλεθρος·

10 Μάριος γὰρ ἐλαττωθεὶς εἰς τεμάχη λεπτὰ πρὸς τοῦ Σύλλου κατεμύθη, Σύλλας δὲ μετὰ τὴν νίκην σκώληκας ἀναβλίσους καὶ ἕτερον οὐδὲν παρὰ τὴν εὐτυχοῦς προσηγορίαν ἐκ τῆς νίκης λαβῶν ἀπεφθάρη. περιόντι δὲ ἔτι τῷ Σύλλᾳ προσπελάσας ὁ Πομπήϊος ἐξήλου τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸς ἐγένετο, Ἀντιστίαν τὴν ἐγγόνην αὐ-

15 τοῦ πρὸς γάμον ἐλών, καὶ ὄλος ἦν ἐκείνου. νοσῶν δὲ Καῖσαρ ἐξ ἀρχῆς πρὸς Πομπήϊον, Ἰουλίας ἤδη τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς τελευτησούσης, ἦν ἔτυχε πρὸς γάμον Πομπήϊῳ δοῦς, τὴν ἐναντίαν ἠσπάσατο καὶ Μάριον ἐτίμα καὶ τοῖς αὐτοῦ τρόποις ἀπήγετο. συγγέονται οὖν ἄμφω κατ' ἀλλήλων ὡσεὶ κληρονόμοι τῶν τυράν-

20 νων, ἔθρους μὲν πυντός, ὅσον ἦν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, Πομπήϊῳ, βαρβάρων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς δύνοντα ἥλιον καὶ τὴν ἄρκτον ἐνέμοντο, τῷ Καίσαρι ἅμα τῷ στρατιωτικῷ συναρμομένων·

10 τε μαχην C.

14 τὰ ἐαντῶν C, τε αὐτὸν F.

15 νεύων?

22 συναρμομένων vulgo.

Tyrannidem quotquot unquam ausi sunt, non solum quibus ipsi vixere tempora affixere, sed posterioribus quoque nocuerunt, aemulos pravitatis civibus relinquentes. sic Marii tyrannide adiutus Sylla prodiit, seque tyrannum tyranno obiecit; qui dum inter sese confligebant, Romana res publica tyrannorum armis interiecta dilacerabatur. ac Marius quidem initio copias Syllae superavit: fortuna autem perdere utrumque studente, modo hic modo ille superior discessit; finis vero utrique exitium. victus enim Marius a Sylla minutatim concisus est; Sylla autem post victoriam vermibus gemens, nec quicquam ea praeter felicitis nomen adeptus, interiit. cui cum se iunxisset Pompeius, superstitem etiam aemulatus est, ductaque in matrimonium nepte eius Antistia socerum habuit, seque totum ei dedit. Caesar autem, qui initio Pompeii studio laborasset, mortua iam Iulia filia, quam in matrimonium ei dederat, contrarias partes amplexus Marium coluit eiusque aemulatus est mores. igitur ambo inter se congregiuntur, quasi heredes tyrannorum, praeter copias, populis quotquot ad orientem solem, a Pompeio, barbaris autem, quotquot ad occidentem solem et septentriones degebant, a Cae-

καὶ δῆλα τὰ λοιπὰ. (2) κρατεῖ δὲ τῶν ὄλων ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐπὶ τριακοσίοις αἰχμαλώτοις θριαμβεύων βασιλεῦσιν ἀναβὰς εἰς τὴν Ῥώμην οὐ βασιλεύς (τί δ' ἂν εἴη μείζον;) ἤγουν μονάρχου τινὸς ἐπέμεινεν ὑπελθεῖν προσηγορίαν, ἄλλην δὲ τινα καὶ τῇ τύχῃ ἡγνοημένην ἐζήτει τιμὴν. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τὸν 5 θριαμβιστὸν ἐπὶ τὴν βουλήν ἐφέρετο, ἐκδραμόντος τινὸς τῶν ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς καὶ στέφανον ἀγνοοῦντι περιθεμένον λαβῶν αὐτὸς ἔρριπεν ἀγανακτῶν, ὡς ὕβριον ὑπομένειν ὑπολαβῶν, εἰ βασιλεὺς χρηματίσει ὁ τοσοῦτος βασιλεύς εἰς δουλείαν ὑπαγωγὸν καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τύχην ἕλων. οὕτως ἐμφορηθεὶς ταῖς ἐμπραγταῖς ἤξιωσε 10 μύλις θεὸς τε ἡμεῖς καὶ ἀρχιερεὺς καὶ ὑπάτος καὶ μόναρχος Ἰσαί, καὶ Ῥωμαίων μὲν πρῶτος ἐπίτροπος δὲ τῶν ἀπανταχοῦ βασιλέων, καὶ ἱππαρχὸς καὶ πατὴρ πατρίδος καὶ στρατηγὸς καὶ φύλαξ πόλεως καὶ πρῶτος δημάρχων χρηματίσαι, στολὴν ταῦτα πάντα σημαίνουσαν ὑποδύς. καὶ ὄνομα μὲν αὐτῇ τριουμφάλια (οὐδὲ γὰρ ἦν 15 εὐπορον οὕτω πολυσήμαντον ἐξενρεῖν τῇ στολῇ προσηγορίαν), χιτῶν δὲ ἦν ἔνδον μὲν ἐκ πορφύρας, ἄνωθεν δὲ χρυσὸς ὄλως, ὡσπερ ἔλασθέντος διεστηκῶς τοῦ χρυσοῦ, καὶ λῶρος ἄνωθεν· οὕτω δὲ τὴν χρυσήλατον ἐπωμίδα Ῥωμαίοις ἀρέσκει καλεῖν. ταύτην τὴν στολὴν ἔθος ἐκράτησεν ἐξ ἐκείνων τὸς Ῥωμαίων αὐτοκρά- 20 τορας ἀπέχεσθαι, ὅταν ἐπὶ βασιλεῦσιν αἰχμαλώτοις θριαμβέωσι. καὶ τοῦτο δῆλον ἐν ἡμῖν ἀπεδείχθη, ὅτε Γελίμερα τὸν

17 χρυσοῦς ὄλος?

τὸν F, Γελίμερῶν C.

21 nonne θριαμβέωσι?

22 Γελίμερα

sare stantibus. reliqua nota. (2) rerum vero potitur Caesar; qui cum de trecentis captis regibus triumphans Romam rediisset, non principis (quid autem maius foret?) aut summi rectoris nomen subire sustinuit, verum alium quendam et fortunae ignotum honorem quaesivit. nam e Capitolio post triumphum in curiam vehens, cum e principibus exercitus quidam procurrisset coronamque ignaro imposuisset, ipse prehensam iratus proiecit, quasi ignominiosum sibi ratus, si, qui tot reges in servitutem redegisset ipsamque fortunam superasset, rex appellaretur. ita felicitate repletus, vix deus simul et pontifex et consul et perpetuus rector, Romanorumque primus, tutor vero omnium orbis terrarum regum, et magister equitum et pater patriae et imperator et custos urbis et primus tribunorum plebis appellari voluit, vestem haec omnia indicantem indutus; quae quidem triumphalis dicta est: neque enim facile erat tam multa significans nomen vesti reperire. erat autem tunica interius purpurea, exterius vero tota aurea, quasi ducto auro rigida, nec non loro superno ornata: ita autem ex auro factum humerale ornamentum Romani vocare solent. hanc vestem induere Romanorum imperatores, cum de captivis regibus triumpharent, ex illo moris fuit; quod apud nos manifeste patuit, quo tempore Gelimerem, Vandalorum et Libyae re-

Βανδήλων καὶ Αιβύης βασιλέω πανεθνεί θεὸς αἰχμάλωτον τῇ καθ' ἡμᾶς παρεστήσατο βασιλείω. οὐδὲ γὰρ ἦν ὁμοσχήμονα τὸν νικητὴν πορφύραν περικειμένω γίνεσθαι τῷ κρατηθέντι. τοιούτοις τὸν Καίσαρα τῆς τύχης ἐπὶ τριετῆ χρόνον διαπαιζούσης 5 φρυγάμασιν, ἣ φύσις ἔπεισεν ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ὀκταβιανὸς δὲ μετ' αὐτόν, ἀδελφιδουῶς ἕξ Ἄτλιας τρῦνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ γενόμενος καὶ θετὸς παῖς, διαδεξιόμενος τὴν αὐτοκράτορα τιμὴν, θεὸς μὲν δῆθεν εὐσεβῶς μετριάζων ὀνομάζεσθαι παρηγεῖτο, θεῖος δὲ μᾶλλον (καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς μετ' 10 αὐτόν τὸ ἀξίωμα περιετέθη)· τὸ μὲν γὰρ τῶν φύσει πεφνκώτων ἐστὶ, τὸ δὲ τῶν θείω, τιμῆς ἢ μᾶλλον βλασφήμου κολακείας χάριν τοῖς βασιλεῦσι περιτιθέμενον. τοῖς δὲ ἐπισήμοις χρῆσασθαι οἷς Καῖσαρ ὁ μέγας, τέως οὐκ ἔσχε, πρῶτον μὲν ὅτι κοιωνοδὸς εἶχε τῆς ἀρχῆς Ἀντωνίων καὶ Λέπιδον. νέος δὲ ὢν κομιδῆ, καὶ 15 τὴν λεγομένην παρὰ Ῥωμαίοις βοῦλλαν οἰοεὶ ψῆφον, τῆς Καίσαρος ἡξιοῦτο προσηγορίας· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοῖς εἰς βασιλείαν προαγομένοις οὐ πρότερον τὰ ταύτης ἐπιτίθεται σύμβολα, πρὶν στρεπτόν τῷ τραχῆλι περιτιθέντες αὐτῷ οἱ ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας ἀποφῆναι, Καίσαρα δεικνύντες αὐτόν 20 καθάπερ τὸν νέον Καίσαρα, καὶ τῆς τοῦ πρώτου Καίσαρος ἄξιον τιμῆς τε καὶ προσηγορίας. ὥσπερ γὰρ Πέρσαις ἐστὶ νόμιμον τὸν ἐκ βασιλείας τεχθέντι προύγειν ἑαυτοῖς εἰς βασιλείαν, οὕτω Ῥωμαίοις τὸ πάλαι μὴ τῷ τυχόντι ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐκ τῆς Καίσαρος

15 ψῆφον]. ψῆφον φορῶν?

17 τὰ ταύτης] ταῦτά τις vulgo.

23 τὸ] οἷς τὸ vulgo, ἦν τὸ F.

gem, cum universa gente deus captivum imperatoriae nostrae urbi exhibuit: neque enim fas erat victorem victo, purpura velato, habitu similem esse. sic superbientem Caesarem cum triennium fortuna luisset, natura hominem esse persuasit.

3. Octavianus autem, quem ex Atia sorore natum Caesar adoptaverat, imperatoria dignitate post eum potitus, divinus (quod nomen omnes post eum imperatores habuere) potius quam deus, pia scilicet modestia, appellari voluit: illud quippe eorum est qui natura sua dii, hoc eorum qui adoptione, honoris seu potius ignominiosae adulationis gratia datum imperatoribus. insignibus vero uti, quibus magnus Caesar, interim non poterat, primum quidem, quia socios imperii, Antonium et Lepidum, habebat. admodum vero adolescens, et quam bullam, id est gemmam, Romani vocant, gerens, Caesaris nomine honoratus est; unde etiamnum ad imperium provehendo non prius haec insignia imponuntur, quam principes exercitus, torque collum eius circumdantes, dignum esse imperio declaraverint, Caesarem eum ostendentes, veluti adolescentem Caesarem et primi Caesaris honore nomineque dignum. quemadmodum enim Persis mos est ex rege nato regnum deferre, sic Romanis olim fuit non cuilibet,

σειρᾶς κατιοῦσιν ἐγχειρῆζειν τὸ κράτος. μέσος οὖν ἦν ὁ νέος Καῖσαρ, μήτε τῆς ὄλης ἐπειλημμένος τοῦ κράτους τιμῆς διὰ τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς, μήτε μὴν ἀμοιρῶν, τὸ δὲ πλεόν ἔχων παρ' ἐκείνους διὰ τὸ Καῖσαρος ἐπώνυμον, ὃ περιῶν ἔτι ὁ θεῖος αὐτῷ περιέθηκε, διάδοχον ἑαυτοῦ καταλειψάμενος. ὡς δὲ 5 Λέπιδος μὲν ἐτελεύτα, Ἀντωνίου δὲ πρὸς Κλεοπάτραν ἔρριψε, Φουλβίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ νέου Καῖσαρος συνοικοῦσαν αὐτῷ τὸ πρὶν ἀποπτύσας, Ἀγυπτὸν τε εἴλε μετ' Ἀντωνίου, καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἔπαυσε θορόβους τῆς Ῥώμης, ὀγκωθεῖς καὶ αὐτὸς θεὸς τε ἐχρημάτισεν ὁ ἄρτι μετριάζων, καὶ ναοὺς ὠσιωμένους πρὸς 10 τιμῆς αὐτῷ ἀπέδεδυτο, καὶ ἀρχιερεῖα ὡσεὶ θεὸς ἐπεμβύλιμος προχειρίσατο, πρῶτον αὐτὸν τῶν ἱερέων τῶν τότε νομισθέντων θεῶν ἀποδέξας. ἐπισήμοις τε πῦσιν ἐχρήσατο οἷς ὁ πατήρ, καὶ στρατείας καὶ τάξεις καὶ δορυφόροις ὅσοις ὁ Ῥωμύλος τε καὶ πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τούτων ἐχρήσαντο, μόνον τὸν ἵππαρχον εἰς 15 ἔπαρχον μεταβαλὼν, ὀχλήματι τιμῆσας ὑπερηφάνῳ, ἕξ ἀργύρου πεποημένῳ, καὶ τάξιν πολιτικὴν ἀπονείμας αὐτῷ πειθαρχεῖν, Ἀγυυσταλίους ἕξ αὐτοῦ καλέσας αὐτούς· περι ὧν ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὑπάρχων μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἥπως δὲ ὁμοῦς ἐχρήσατο τοῖς ὑπηκόοις· ὥστε τοὺς Ῥωμαίους εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ τῇ 20 πατρὶω φωνῇ *utinam nec natus nec mortuus fuisset!* ἀπνήχοντο γὰρ αὐτοῦ τὴν γένεσιν, ὅτι μόνος ἐστήριξε τὴν τῶν Καισάρων ἡγεμονίαν, καὶ ὁμοίως τὴν τελευτὴν διὰ τὸ ἥπιον ἅμα καὶ τὸ τῶν

3 ἄμοιρον vulgo.

4 ἐκείνους F, ἐκείνοις C.

sed nonnisi a Caesaris stirpe ortis imperium tradere. medius igitur erat adolescens Caesar, neque expers imperii honoris, neque propter socios principatus omnem consecutus, prae illis vero praecipuum habens Caesaris cognomen, quod superstes etiam avunculus ei dederat, cum successorem sibi eum relinquere constituisset. postquam vero, mortuo Lepido, Aegyptum cum Antonio, qui, Fulvia sorore eius repudiata, Cleopatrae sese dederat, superavit, ac domesticas Romanorum turbas composuit, inflatus et ipse cum dei nomen usurpavit, qui nuper modeste egisset, tum templa honori suo consecrata recepit, et pontificem, tanquam intercalatus deus, creavit, quem primum inter sacerdotes deorum, qui tum colebantur, constituit. insignibus autem omnibus usus est quibus pater; militiis vero, officiis et satellitibus, quot Romulus et omnes deinceps ad eum usque usi erant. solum magistrum equitum in praefectum praetorio mutavit, curruque insigni, ex argento facto, honoravit, nec non civili officio eum praefecit, quos Augustales a semet nominavit; de quibus in libro de officio praefectorum praetorio paulo post disseremus. mansuetum tamen se civibus praebuit; unde Romani de eo patrio sermone dixerunt "utinam nec natus, nec mortuus fuisset!" optabant quippe natum non fuisse, qui solus Caesarum principatum firmasset; iidem mortuum

ἐμφύλιον στάσεων ἀναιρετικόν· οὐδὲ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιος ἀνήφθη πόλεμος.

4. Ἐχρῆτο δὲ στολῇ ἐπ' εἰρήνης, οἷα ποντίφειξ (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεὸς γερουραῖος), πορφυρᾶ, ποδήρει, ἱερατικῇ, χρυσοῦ λε-
5 λογχωμένη, ἀμφιβλήμυτι δὲ ὁμοίως πορφυρῶ, εἰς χρυσοῦς ἀλλα-
κας τελευτῶντι· τὴν τε κεφαλὴν ἔσκεπε δι' ὧς ἐν τῇ γραφείῃ μοι
περὶ μηνῶν πραγματεία ἀποδέδωκα αἰτίας· ἐπὶ δὲ τῶν πολέμων
παλουδαμέντοις (αἱ δὲ εἰσι δίπλακες ἀπὸ κόκκου, πρωτείας μετά-
ξῆς κλωστῆς, χρυσοῦ περιόνη λιθοκολλήτω ἀναρπαζόμεναι τοῖς
10 ὤμοις· ἡμεῖς μὲν φίβουλαν ὡς Ἴταλοι καλοῦμεν, κορνοκόπιον δὲ
ἰδίᾳ πως ἐν τοῖς βουσιλείοις ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν), ἐν δὲ ταῖς εὐω-
χίαις λιμβοῖς (πορφυροῖ δὲ εἰσι τρίβωνες, ποδήρεις, μαιανδρῆλαις
γραμμαῖς, ἐπὶ τῶν ὤμων χρυσοῖς τουβυλαμέντοις οἰονεὶ σωληνω-
τοῖς ὑφάσμασι διαλύμποντες) καὶ παρυγῶδαις ἀδριγύμμοις, ἀντὶ
15 τοῦ χιτῶσι χρυσοῖς γαμματισκοῖς ἀναλελογχωμένοις, ἀπὸ τῆς περὶ
τοὺς πόδας ὡς καὶ τελευτῆς τοῦ ἑσθήματος ἕξ ἑκατέρων τῶν
πλαγίων εἰς γάμμα στοιχειῶν διωζωγραφουῦσι χρυσοῦ τὸν χιτῶνα·
ἐν δὲ τῇ βουλήῃ γλαμύσι πορφυραῖς μὲν (πῶς γὰρ οὐχί;) πρὸς δὲ
20 τὸ πέρας τῆς ποδήρους ὡς γραμμαῖς τετραγύνοις, διόλου χρυσοῦ
κοσμουμέναις (σημέντα αὐτῶς οἱ τῆς αὐλῆς καλοῦσιν ἀντὶ τοῦ
χρυσόσημα, τὸ δὲ πλήθος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γλαμύδων σημέντα),
βραττεολύταις καὶ γεμμάταις καὶ λαγκιολύταις, ἀντὶ τοῦ χρυσο-

6 de Mens. p. 1 19.

9 ἀναπαζόμεναι C.

13 post ἐπὶ vide-

tur excidisse δέ. F.

15 γαμματισκοῖς? an γαμματισμοῖς?

20 αὐτῶς οἱ] αὐτὰρ C.

22 βραττεολατοῖς καὶ γεμμάτοις καὶ

λαυιολάτοις C.

non fuisse, qui et mansuetus fuisset et domesticas factiones sustulisset / neque enim post illum bellum civile conflatum est.

4. Vestis autem utebatur, pace, utpote pontifex (id est ἀρχιερεὺς γερουραῖος), purpurea, talari, sacerdotali, auro lanciolata, et pallio pariter purpureo, in aurcos sulcos desinente; caputque operiebat, ob causas quas in libro meo de mensibus memoravi; bello autem paludamentis (quae sunt duplices laenae, e cocco, torta metaxa praestantissima, fibula aurea, gemmata, in humeris coerctitae; quam fibulam nos, sicut Itali, vocamus, cornucopium vero peculiari quodam nomine in aula etiamnum vocatur): in conviviis limbis (sunt autem lacernae purpureae, talares, maeandris ornatae, circa humeros aureis tubulamentis, id est pannis calliculatis, fulgentes) et paragaude aurigamma, id est tunica aureis gammis lanciolata, a limbo circa pedes imoque vestis, ab utroque latere, in formam literae gammae tunicam auro distinguentibus; in senatu chlamyde, purpurea (quidni enim?), in imo autem ad pedes pertinentis limbi figuris quadrangularibus (segmenta eas aulici, id est clavos aureos, vocant, vulgus autem in privatorum chlamydidibus sementa), tota vero auro ornata, bracteolata, gemmata, lanceolata, id est aureis foliis, gemmis, laucio-

πετάλοις καὶ διαλίθοις καὶ λογχιωταῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς βασιλείας ἐπισήμοις, περὶ ὧν κατὰ λεπτόν ἀφηγήσασθαι περιττόν ὑπολαμβάνω παρήμι, τοῦ λόγου μετὰ τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ποτὲ πρώτης τῶν ἀρχῶν κατὰ τάξιν ἄγοντος.

5. Τὸ μὲν περιβλεπτόν τῆς ἀρχῆς καὶ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀμυδρᾶς σκιᾶς, ἣν ἔτι καὶ μόνῃ δοκεῖ διασώζειν, ἱκανοῖς ἂν τις καταλάβοι γνωρίσασθαι· πέφυκε γὰρ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπέροπτι καὶ ἐξ αὐτῆς καταλαμβάνεσθαι τῆς ἐλαττώσεως. δεινὸς δὲ ὁ χρόνος ἐκφραγεῖν τε καὶ ὑπεργάσασθαι τὰ γένεσιν ἕμα καὶ φθορὰν εἰληχότα. ἀλλ' ἡ βασιλείως ἀρετὴ τσαυτὴ τίς ἐστὶν ὥστε παλιγγενεσίαν δι' αὐτοῦ τὰ πρὶν ἐξολωλότα καραδοκεῖν.

6. Οὕτως οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἄχρι τῆς Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐπικρατείας προελθουσῶν, αὐτὸς μετὰ τῆς τύχης ἐπιστὰς τοῖς πράγμασι ζύμπαν ἐξηλλοίωσε τὸ πολίτευμα, ὑπάτοις μὲν μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἀπολιπὼν εἰς μήνυμα τοῦ χρόνου δῆθεν· ἕφ' ἑαυτῷ δὲ τάξας τὸν σύμπαντα στρατόν, δίδωκε τοῖς μετ' αὐτὸν ἢ δι' ἑαυτῶν, πλὴν εἰ μὴ γε τὸ τρουφᾶν προτιμῶεν, ἢ διὰ στρατηγῶν ὧν ἂν θέλωσιν, ἢ δι' ὑποστρατηγῶν τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων ληγάτων, τοὺς ἐνισταμένους διεργάζεσθαι πολέμους, μόνῳ τῷ ἱππάρχῳ, ὅς ἦν αὐτῷ Λέπιδος μισναρχοῦντι, καταλιπὼν μετὰ μείζονος αὐθεντίας τὴν δύναμιν· ὧν μετ' αὐτὸν Ὀκταβιανὸς Καίσαρ, ὡς εἴρηται, ὑπαρχὸν ἑαυτῷ

1 λογχοτοῖς C.
τιμῶμεν vulgo.

18 τοὺς μετ' αὐτῶν C: corr F.
22 καταλιπὼν F, καταλεπτον C.

19 προ-

lis distincta, et ceteris principatus insignibus; de quibus subtiliter explicare supervacaneum existimans, operis ordine ductus, ad primum quondam inter magistratus deinceps enarrandum transeo.

5. Illustre huius magistratus, soli sceptro cedentis, vel ex ipsa obscura umbra, quam unam nunc retinere videtur, sufficientibus indicibus colligas: solent quippe ex-celsa rerum vel ex ipsa imminutione intelligi. magna autem temporis vis consumendi ac subigendi, quae ortum simul et interitum sortita. verum ea est imperatoris virtus, ut novum ortum per eum ante extincta exspectent.

6. Cum igitur, ut supra dixi, ad Caesaris primi principatum usque magistratus prodissent, ipse comite fortuna rerum potius, totam mutavit rem publicam, consulibus quidem nil praeter nomen, temporis videlicet indicandi gratia, relinquens, copias vero universas sibi subiiciens; unde successores eius vel per sese vel, si forte molliorem praesferant, per quos volunt duces, vel per quos legatos Romani vocant, id est inferioris ordinis duces, obvia bella administrant. soli magistro equitum, quo solus regnans Lepido usus est, potestatem eamque auctoritate auctam reliquit; quem cum post eum Octavianus Caesar, uti diximus, praefere-

οὐ τῆς ἀλλῆς μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ στρατιῶς ἀπίσης καὶ πολιτικῆς
 τάξεως, ἣν οὐκ εἶχε πρότερον, ἀναδείξας, ὡς βραχὺ παρατρα-
 πέσεως τῆς λέξεως ἐξ ἀφυλόκτου συνηθείας, ἀντὶ ἰππάρχου ὑπαρ-
 χος προσηγορεύθη. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ῥώμης, ἐφ' ἧς καὶ μόνης
 5 τὴν ἀλλήν παλάτιον καλεῖσθαι νόμος, ὑπαρχος τοῦ Καίσαρος
 ἐνόμιζεν οἰοῦναι δεύτερος μετ' ἐκείνον, ἐπὶ δὲ τῶν κίστρων (οὕτω
 δὲ τὰς ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν) πραιφεκτος
 πραιτωρίῳ οἰοῦναι προσετηκὼς τοῦ πραιτωρίου· τὸ γὰρ στρατηγ-
 κὸν ἐπὶ ξένης κατὰλυμα πραιτώριον ἐκείνοις ἔδοξεν ὀνομάζειν, κἄν
 10 εἰ τυχὸν αὐτὸν τὸν Καίσαρα ἀλλέξασθαι ἐπ' ἐκείνου συμβαλεῖ-
 ηῖδον δὲ καὶ στερεῶν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τῇ τοῦ ἐπάρχου προσηγορίᾳ
 καὶ τὸ τῶν πραιτωρίων προστίθεται γνώρισμα, ὡς εἶναι τὴν ἀρχὴν
 τῶν πρὸς τι, καὶ μὴ δοκεῖν ἀσήμαντον ἔχειν τὴν ἔξοχὴν, συνώνυ-
 μον δὲ τῷ πολιάρχῳ, ἣν καὶ αὐτὸν ὑπαρχον ὀνομασθῆναι προδε-
 15 δήλωται, πραιτωρῶν οὐρβανὸν τὸ πρὶν προσαγορευόμενον. Τράγ-
 κυλλος τοίνυν τοῦ τῶν Καيسάρων βίους ἐν γράμμασις ἀποτίων
 Σεπτίμιῳ, ὃς ἦν ὑπαρχος τῶν πραιτωριανῶν σπειρῶν ἐπ' αὐτοῦ,
 πραιφεκτος αὐτὸν τῶν πραιτωριανῶν ταγματίων καὶ φαλάγγων
 ἡγεμόνα τυγχάνειν ἐδήλωσεν. ὥστε οὐ μόνον ἂν τις λάβοι τὸν
 20 ὑπαρχον τῆς ἀλλῆς, ἣν καὶ πραιτώριον πολλαχοῦ καλουμένην
 κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐδήλωσαμεν, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν
 πληθυντικὸν καλῶς ὀνομασμένον (οὐ μόνον γὰρ λέγεται πραιφε

6 ἐξηματίξεν?

8 πραιτωρίων C.

15 videtur Suetonius,

quod Lydus refert, in praefatione ostendisse, in qua vitas Caesa-

rum Septimio dedicaverit. F.

16 ὑποτίων?

21 ἐδηλώ-

σαμεν post καλουμένην F.

ctum non aulae tantum verum etiam omnium copiarum, nec non civilis officii, cui antea non praefuerat, constituisset, quasi paululum immutata voce e consuetudine non observata, ὑπαρχος pro ἱππαρχος (praefectus praetorio pro magistro equitum) dictus est. ac Romae quidem, qua sola in urbe aula palatium vocari solet, praefectus Caesaris dicebatur utpote primus ab illo, in castris vero (ita autem Romani dicunt quod Graeci in bello παρεμβολὰς) praefectus praetorio: ducis enim apud externos domicilium praetorium illis vocare placuit, quamvis forte ipsum Caesarem in eo degere contingat. gravem vero etiam causam apperpi, cur praefecti nomen etiam addito praetriorum distinguatur, ut ad aliquid referatur magistratus, exprimatque eius eminentia, neque idem praefecto urbis nomen habere videatur, quem pariter praefectum appellatum esse supra ostendimus, cum antea praetor urbanus dictus fuisset. Tranquillus igitur Septimio, qui tum erat praefectus praetorianarum cohortium, Caesarum vitas exponens, praefectum eum praetorianorum ordinem et phalangum ducem esse ostendit. quare praefectum aulae, quam et praetorium saepe vocari demonstravimus, non singulari tantum verum etiam plurali numero recte appellaveris (non enim praefectus praetorio tantum dicitur), vide-

κτος πραιτωρίων) οἰονεὶ ἡγεμόνα τῶν πραιτωριανῶν, ὑπακουόμε-
νου ταγματίων ἢ σπειρῶν ἢ στρατευμάτων ἢ δυνάμεων.

7. Αἰτίας μὲν οὖν ἂν τις τοιαύτας οὐκ ἔξω λόγου ἐπὶ τῆς
προσηγορίας τῆς ἀρχῆς ἀποδοῖη, ἥτις καθάπερ ὠκεανὸς τις τῶν
πρωγμάτων τῆς πολιτείας ἐστίν, ἐξ ἧσπερ πάντες ποταμοὶ καὶ 5
πᾶσι θάλασσα. σπινθῆρες γάρ τινες ὥσπερ ἀετοῦ πυρὸς αἱ λοι-
παὶ τῆς πολιτείας ἀρχαὶ ἐκείνης τῆς ἀληθῶς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν
δείκνυνται οὕσαι. οὐδὲ γὰρ εἶναι ἄνευ ἐκείνης δύναιτο ποτε,
καθὼ μὴδὲ αὐταὶ μὴδὲ μὴν αἱ τελοῦσαι ἐπ' αὐτάς ὥσανεὶ τάξεις
τινὲς συνεστάναι δύναιτο μὴ τὴν δαπάνην αὐταῖς τε καὶ τοῖς σὺν 10
αὐτῶν ἡγουμένοις χορηγούσης τῆς ἐπαρχότητος. ὃν γὰρ τρόπον
τις σκεῦος μέγιστον ἐξ ἀργυρίου πεποιημένον οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλ'
ἐκ προγόνων ἔχει κεκτημένος, εἴτα πρὸς πενίαν ὑποσυρόμενος κα-
ταλύει μὲν τὸ σκεῦος, ὀλίγα φροντίσας ἰσχύος τε καὶ κάλλους,
πολλὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ ἐξ αὐτοῦ σκευόφια κατασκευάζων πολὺν ἄρ- 15
γυρον ἐξ εὐτελείας ἢ μέγιστον ἐξ ἑνὸς καὶ ἀρχαῖον ἔχειν φαντάζε-
ται, οὕτως τῆς μεγίστης ἀρχῆς καταλυομένης πολλαὶ τινες καὶ
τάχα περιτταὶ ἀνέφθουσαν ἀρχαί, μᾶλλον τῆς τύχης ἀπαρεσθείσης
τῷ ποιητῇ εἰπύοντι "οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω." 20
οἱ μὲν γὰρ λεγόμενοι στρατηλάται τὴν τῶν κομητίων ἔχουσιν ἐκ 20
τῆς ἀρχιούτης καὶ μόνην τιμὴν. ταύτῃ καὶ κομητιανούς τοὺς

1 ἡγεμῶν C. 5 lego οὐπερ. F. 6 lego ταυτοῦ. F. non
nimis ineptum Αἰτναίων, si compares τοὺς ἐν Αἰκάτῃ κρατήρας 2
29. 8 εἶναι ἂν ἄνευ? 9 καθ' ὃν δὲ vulgo. 10 σὺν,
ni fallor, delendum. F. 17 καταδουμένης vulgo. 18 ἀνε-
φύησαν? μετεφύησαν certe p. 120 2, μετεφύη de magistr. p. 2 23,
παραφύητων p. 3 10.

licet ducem praetorianorum, subintellecto ordinum vel cohortium vel ex-
ercitium vel copiarum.

7. Causas quidem tales haud absurde attuleris de nomine huius
magistratus, qui quasi oceanus administrationis rei publicae est, e quo
cuncta flumina mariaque ducuntur. scintillas enim quasi eiusdem ignis,
reliquos civitatis magistratus illius vere magistratus magistratum esse
patet. neque enim sine illo esse unquam possent. quemadmodum vero
ipsi, sic nec ipsis subiecti tanquam ordines quidam congregari possent,
nisi iis eorumque praepositis sumptum praefectura praeberet. nam quem-
admodum aliquis vas maximum, ex argento factum, non a sese sed a
maioribus relictum possidet; deinde ad paupertatem delapsus dissolvit
illud, parvi faciens firmitatem et pulchritudinem; multa autem et fragilia
pocula ex eo fabricatus vilium multitudine quam uno maximo et antiquo
magis gloriatur: sic intereunte maximo magistratu plurimi et fortasse
supervacui prodire, minime favente fortuna poetae dicenti "non bona
multorum dominatio: unus dominus sit." nam qui στρατηλάται (duces)
dicuntur, comitum honorem, eumque solum, ab antiquitate tenent. hinc

δευτεροστρατηλατιανούς ἢ παλαιότης οἶδε. κόμητας δὲ τοὺς φίλους καὶ συνεκδήμους Ἴταλοι λέγουσι, καὶ κομιτάτον ἀπλῶς τὴν βασιλῆως συνοδίαν. ἢ δὲ τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίς ἀρχὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐγκεκρυμμένη, μεγίστη δὲ ὄμως, καὶ ἐγγὺς 5 τῆς ὑπάρχων ἀνέπυται τιμῆς τε καὶ δυνάμεως· περὶ ἧς πρὸς τὸ τέλος τῆσδε τῆς ἱστορίας ἐρῶ· δεῖ γὰρ αὐτὴν νεωτέραν οὖσαν μὴ ταῖς πρεσβυτέραις τῶν ἀρχῶν συναριθμεῖν, δοῦναι δὲ αὐτῇ χῶρον δὴ ὁ χρόνος αὐτῇ παρεχώρησεν.

8. Ἐξήρηται δὲ ὄμως καὶ πάσας ἀναβέβηκε τὰς ἀρχὰς ἢ 10 ὕπατος τιμῇ, καὶ τῇ μὲν δυνάμει τῆς ἐπαρχότητος μείων, τῇ δὲ τιμῇ μείων· ἢ μὲν γὰρ τὴν ὅλην διέπει πολιτεῖαν οἰκοῦσθαι μὲν οὐδὲν παρέχουσα, τὸ δὲ δημόσιον διοικοῦσα, ἢ δὲ πλοῦτόν τε βαθρὸν οἰκοῦσθαι νικᾶδων δίκην ἐξουλακίζει τοῖς πολίταις, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν προσηγορίαν χαρίζεται, καὶ πλάνης ἀπαλλάττει τὰ 15 συναλλάγματα, πολέμους μὲν τὸ λοιπὸν οὐκ ἀναδεχομένη, μήτηρ δὲ ὡσπερ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας τυγχάνουσα. ἐναντίως γὰρ ἔχει πρὸς τυραννίδα, καὶ κρατούσης ἐκείνης οὐχ ὑφίσταται· τοιγαροῦν ἅμα Βροῦτος ὁ τῆς σωφροσύνης ἐκδικος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος τὴν ὕπατον ἐξέλειψε τιμὴν, ἅμα Ταρκύνιος ὁ 20 τυράννος ἀπολώλει. ὁ δὲ ἡμέτερος πατήρ τε ἅμα καὶ βασιλεὺς ἡμερώτατος ταῖς μὲν ἐπανορθώσεισι τῶν πραγμάτων καὶ δωρεαῖς τῶν ὑπηκόων ὕπατός ἐστιν ἐφ' ὅσον ἔστι, τῇ δὲ στολῇ γίνεται,

4 ἐκεκρυμμένη?

9 ἀνεβέβηκε C.

et δευτεροστρατηλατιανοὶ ab antiquis comitiani appellati sunt. comites vero Itali amicos sociosque itineris vocant, et comitatum omnino, qui principem proficiscentem comitantur. magistri autem, quem vocant, munus tam abstrusus quidem magistratus non est, maximus tamen, atque ad praefecti praetorio honorem potestatemque prope accedit; de quo ad extremum huius historiae dicturus sum: recentiore enim antiquioribus magistratibus annumerare non oportet, sed quem tempus concessit locum ei tribuere.

8. Exceptus tamen est omnesque magistratus super eminuit consulatus, potentia quidem praefectura minor, honore autem maior: illa enim totam rem publicam regit, domo nihil afferens et publicum administrans; hic vero ingentes domo opes nivis instar civibus profundit, et tempori nomen largitur, pactionesque errore prohibet; ac bella quidem non amplius administrat, parens vero quodam modo est Romanorum libertatis. contrarius enim tyrannidi est, neque eam dominari patitur: itaque simul atque Brutus, pudicitiae vindex et libertatis propugnator, consulis honore effulsit, Tarquinius tyrannus interiit. noster vero pater simul et mansuetissimus imperator, rem publicam emendando et cives donando

δῶτα κοσμεῖν τὴν τύχην ἐθελήσοι, βαθμὸν ἀνώτερον βασιλείας τὴν ἕπατον τιμὴν ὀριζόμενος.

9. Ὅτι δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον μόνῳ τῷ σκήπτρῳ ἀνεκάθεν ἡ ἀρχὴ παρεχώρησε, τὴν ἴσην ἐκείνῳ λαχοῦσα τιμὴν, ἀντικρὸς ἐκ τῆς βασιλείας ἔστι λαβεῖν. συναγομένης γὰρ τῆς βου-⁵ λῆς, πύλαι μὲν ἐν τοῖς καλουμένοις σενάτοις οἰονεὶ γεροσιαίς, καθ' ἡμῶς δ' ἐπὶ τοῦ παλατίου, οἱ τῶν ἐκεῖ πρωτεύοντες στρα- τευμάτων προϊόντες πορρωτέρῳ τῶν οικείων ἐδρῶν ἀποδέχονται γονυπετεῖς τὴν ἐπιροχότητα, ἡ δὲ φιλήματος ἄξιοι προσιόντας αὐ- τοὺς εἰς θεραπείαν τοῦ στρατοῦ. καὶ αὐτοὺς δὲ ὁ Καῖσαρ, οἰονεὶ 10 τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, τῆς βασιλείας ἐκλείπων πρόσεισιν ἐκ πο- δός, δι' ἑαυτοῦ ἀποδεχόμενος τὸν ἄρχοντα· οὗ ἔνδον ἡμᾶ αὐτῷ γενομένου φυλακῆ πῦσα, μηδεμίαν μετ' αὐτὸν εἴσω γενέσθαι τῶν ἀρχῶν συγχωροῦσα, ἀλλ' οὐδὲ διαλυθέντος τοῦ συλλόγου πρὸ αὐ- τοῦ ἀναχωρεῖν τινὰ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιτρέπουσα. καὶ τοῦτο 15 ἐγκρατῶς ἐφυλάχθη ἄχρι τῶν Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ὃς ἐπεὶ νέος ἦν καὶ δι' ἑαυτοῦ προῖων κατὰ τὸ συνειδισμένον τὴν τιμὴν προσφέρειν οὐκ ἴσχυσε τῇ ἀρχῇ, εἰκόνα στήσας ὤρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀποδέχεσθαι τὸν ἕπαρχον. καὶ τραπέλης τῆς δεξιῆς ἐκφωνήσεως περσίκιον τὸ σκήπτρον ὃ δῆμος καλεῖ, ὅτι περ ση κατὰ Ῥωμαίους 20 τὸ δι' ἑαυτοῦ λέγεται. ταύτης δὲ τῆς τιμῆς καὶ ὁ τῆς πόλεως φύλαξ ἀπολαύει διὰ τοῦ μείζονος ἄρχοντος τῇ ὀμωνυμίᾳ τῆς ἰσο-

5 an forte ἐκ τῆς βουλῆς?

7 δ' add F.

10 αὐτοῖς C.

11 lego σὴν βασιλείαν. F.

12 αὐτοῦ C.

14 αὐτοῦ F,

αὐτῆς C.

22 τὴν ὀμωνυμίαν?

consul est, ut magis non possit; veste autem est, cum ornare fortunam vult, altiolem imperio consulatus honori gradum decernens.

9. Soli autem sceptro, ut supra dictum est, olim cessisse praefecturam, parem cum eo honorem sortientem, in palatio manifesta cernere licet. congregante enim se senatu (olim quidem in senatis, id est γεροσιαίς, nunc autem in palatio) primores degentium ibi copiarum, a sedibus suis longius progressi, praefectum in genua procumbentes excipiunt, qui osculo accedentes dignatur, exercitum colens; atque ipse Caesar, id est Romanorum imperator, relicto palatio pedibus accedit, magistratum ipse excipiens; qui cum una intus sunt, severa custodia, nemini magistratum post eum introire, neque soluta concione cuiquam et senatoribus ante eum exire permittens. atque hoc constanter observatum est ad Theodosii iunioris tempora; qui quoniam puer erat, neque ipse secundum consuetudinem obviam procedens honorem magistratui poterat exhibere, ut posita effigies ipsius loco praefectum exciperet decrevit. et mutata genuina pronuntiatione persicium vulgus sceptrum appellat, quia per se Romanorum sermone τὸ δι' ἑαυτοῦ dicitur. hoc ipso honore autem et praefectus urbi a maiori magistratu afficitur, nominis

τιμὰς ἀξιοῦσθαι. ξίφος δὲ ἑζώνοντο ἀνέκαθεν ὁ ἕπαρχος, οἶα καὶ τῶν ἄλλων ἔχων τὴν δύναμιν· καὶ τοῦτο δυνατὸν αὐταῖς ὄφρῃσι ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρεῖν, εἶγε τις φιλάρχαιος ὢν ἐπὶ τὴν Καλιχιδόνα περιωιδεῖς τὴν Φιλίππου τοῦ ὑπάρχου εἰκόνα καταμάθοι. 5 σίκην δὲ τὸ ὑποζώνιον ξίφος Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἐξ' οὗ σικαρίου τοὺς κρουροὺς καὶ σικάτα τὴν ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακοπέεισαν ἰδωδῆν.

10! Ἄλλ' ἀρχὴν ὄσα λλόγχεν, ἔχει τέλος, τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν. Κωνσταντίνου γὰρ μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, 10 καὶ τῶν δυνάμεων, ὄσαι τὸν Ἰστρον ἐφρούρουν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἰστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνθισταμένου κατατρεχόντων τὴν Εὐρώπην, τῶν δὲ πρὸς τὴν ἔω παρὰ τὸ πύλαι δασμοῖς οὐ μετρίους 15 βαρυνθέντων ἀνάγκη γέγονε τὸν ἕπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίστρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι καταστυθεῖσι στρατηγοῖς ἐκτεθεισῶν, τὴν δὲ ἀνατολὴν πρὸς τῇ κάτω Ἀσίᾳ, καὶ ὄσα ταύτης, διοικῶντα τὸ λοιπὸν τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν ἕπαρχον. 20 διεσῶρη δὲ οὐδὲν ἦττον ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία ἄχρι τῶν Ἀρκαδίου τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὅς ἦν ἕπαρχος αὐτῷ, τυραννίδα

8 ὄσα C. an ὄσα? 9 a Κωνσταντίνου ad finem huius capituli usque enarrata, paucis exceptis, 3 40—42, ad verbum repetuntur. F. 20 ἦττον ἢ add F e 3 40.

communitate pari honore dignus habitus. ensem inde ab initio praefectus praetorio gerebat, quippe qui copiis etiam praeesset; quod hodieque ipso adspectu reperire licet, si quis antiquitatis amator Chalcedonem transvectus Philippi praefecti praetorio effigiem intueatur. sicam autem Romani ensem, qui sub cingulo geritur, vocant; unde sicarii qui carnem secant, et sicata cibus carnis in frustula concisa constans.

10. Sed enim initium quaecunque sortita finem habent, ut ait poeta. posteaquam enim Constantinus cum fortuna Romam reliquit, atque omnes quae Istrum custodierant copiae decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam nemine resistente incursantibus; Orientis autem populis contra pristinum morem tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed Orientem cum Asia inferiori, et quae ad eam pertinent, administrare, ac praefectum Orientis in posterum appellari. neque vero minus potestas magistratus dilacerata est ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, tempora; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utobatur, tyrannidem meditatus a

μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρῶναι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὅπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαρβρικῶν οἰονεὶ ὀπλοποιῶν φροντίδος τῆς τε τοῦ δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συντέστη 5 μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφροστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἔξουσίαν τε καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη θεσιπλῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων 10 (πρὶν κίπια αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικουστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἔνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέχρηται δρόμῳ (ταύτη καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιεργος, καὶ 15 οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κἂν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφροσθήκασιν ἵπποις), προσεπιγράφοντος τοῖς ἐπὶ τῶν δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεωρῷ παροφθείσης. 20

11. Οὕτως οὖν ὡσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βα-

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὅπλων. 6 ἀποστρέφειν C. 10 τοὶ
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 40. 17 lego, ut 3 40,
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 40. 21 ὑποβαράθρων C.

proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum vero magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, id est armorum conficiendorum, nec non cursus publici curam, et ceteras omnes, e quibus magisterium quod vocant conflatum est. cum autem incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iisque praepositos in provinciis sustentare, aliorum vero sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem eum hodie vocant) in auditorio eius semper adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est; neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi), utque synthemata ad cursus et magister, quem vocant, isque primus subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

11. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem

σίλειά ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τύξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐλῆς, περὶ οὗ πρὸς τέλος, ὡς ὑπεσχόμην, ἐρῶ, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρ-
 5 χόητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομη-
 μάτων καταλνόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν
 τοὺς βασιλέας ἐπέξιεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχε
 τινα ἢ ἀρχή, εἰ μὴ τυσσάτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχὴν
 τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ Θεοδόσιος πρῶτος, τῆς τῶν οἰκείων
 10 παιδῶν ῥηστῶν προνοοῦμενος, νόμῳ [δὲ] τὴν ἀνδρῶν ἰσχυρίαν ἐλαττώσας,
 καλῶς δὲ ἐκείνους τὴν βασιλείῳ Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμους ὄρησεν,
 τὸ λοιπὸν τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ
 διοικεῖν τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρου, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὴν
 ἐπαρχότητα ἢ μόνην τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός
 15 ἔστι γίνεσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ τε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἄρχον-
 τας, ὡς ἔρηγ, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ ἄρχειν ἐτά-
 χθησαν.

12. Εἰ δὲ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προσηρήσεων στοχασμούς,
 οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο-
 20 μένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωνητῶν τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτὲ· ἐκεῖ-
 νος γὰρ ἀτίχους δοθέντας τινὰς δῆθεν Ῥωμύλω ποτὲ πατρίοις ῥή-
 μισιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν
 τύχην ἀπολείψειν, ὅταν αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται.

1 καὶ C, sed 3 41 ἢ. 14 ἄς F, ἦν C. 19 lego ἄς. F.
 20 τὰ vulgo om. 21 immo τινὰς δοθέντας.

palatii principem aulicarum copiarum praefecit, de quo ad extremum, ut pollicitus sum, explicabo; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti quos στρατηλάτας vocant, praefecturae imminutiones reddidere: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficient. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, super alias tamen omnes potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius primus, filiorum suorum ignaviae prospiciens, lege frenum virtuti iniecit, imperatorem Romanum in bella ire per eos prohibens, deinceps quae ad bellum pertinent, ducum, quae ad palatium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi solam sumptuum administrationem, quos perspicuum est fieri in obvias necessitates, inque magistratus ex illa, ut dixi, ortos, neque minus in eos quibus ipsi praepositi sunt.

12. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum habuere a Fonteio Romano quondam dicta. ille enim versus quosdam olim scilicet Romulo datos patrio sermone refert, aperte praedicentes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitii fuissent;

μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κο
σεῖν, εἰς βάρυθρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρροῖσαι. αὐτίκα
βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὄπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχή
τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ ὄπλοποιῶν φροντίδο
δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμε
μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν
τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτο
ἐτέρους δὲ κεκτηθῆσαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε
νόμος ἐτέθη θεοπλῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον
σίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν
(πρίγκιπα αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) π
τὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχο
μονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα π
παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ
δρόμῳ (ταύτη καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη ἀντὶ
οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κἀν
δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προσεπιγρῶ
δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίσ
αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν
σιανῶ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεαροῦ παροφθεῖσι

11. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβάθ
νης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς γ

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὄπλων. 6
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 4
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 4

proposito quidem, bono rei publicae, aberra
stratum praecipitavit. namque imperator
magistratui adimit, deinde fabricarum, id
nec non cursus publici curam, et cetera
quod vocant conflatum. quae autem
praetorio equos publicos. proposito
rum vero sub potestate magistratuum
sus publici curam praet
frumentariorum (princip
adesset, et cuncta curam
impetratis a praefecto
etiam curiosus dictus
in provinciis praepos
vocant, isque princip
in vetere codice

11. Sic
catalogis

vem-
magis
ni-
arva in-
praetorio
puniceo
ropior da-
sammeo co-
quod man-
a prmissum),
vocant, orna-
cebat. segmenta

ἡ γλαμύς, παραγώδης
 νικοῦ δέρματος, ἐφ'
 ν πλευρῶν εἰς λεπτήν
 μὲν ἔχων τινὰ ἐξ ἐδώ-
 ας γλωσσίδα τινὰ ἤγουν
 υνος σχῆμα πεποιημένον
 δεδώκαμεν αἰτίαν ὑπερ
 ἰ τὸν σεληνίσκον βυλλόμε-
 αλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς
 συναπτούσης τὸν βότρυον τῶ
 ως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον
 κατασκευὴν τοῦ περιζώμιτος
 ἤθρος καρτάλαμιον ἐξ ἰδιωτείας
 ντι τὸ ῥημάτων, μάρτυς ὁ Ῥω-
 ν περι Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾗ
 ἔστιν Αἰολικὴ ποῖα δὲ Γαλλικῆ,
 ἄλλη δὲ Ἐτρούσκων, ὣν συγχυθει-
 αίων ἀπειτέλεσθη φωνή.
 ἣς ἄρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη
 ὄχημα δὲ ὁποῖον ἴσμεν, καὶ θῆκαι.
 πλήθει καλαμάριον ἐκεῖνοι λέγουσιν·

F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi
 picor autem hanc vocem desiderari in lib. 4
 ubi mendose legitur: *postea succuderunt Gallii
 ulum etc.* F.

Romani solent appellare, ut supra diximus. haec
 paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio
 ornato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtili-
 s et in sinistra parte lunulam quandam auream, in
 dextra sive insertorium, pariter auream, in uvae formam
 ornatum quam in opere de mensibus rettulimus rationem;
 balteus a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit ge-
 nerat ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula con-
 tinet illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum
 vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignoran-
 tem appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est
 Varro, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quae-
 rita, quaeenam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam
 quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lin-
 guae est.
 haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatus: cur-
 va sive qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus
 cartameram; quod quidem splendoris tantum causa (et non
 pendere cr) centum auri libras pendere cr

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
θείκαμεν, πέρας δὲ μῦλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντεύματα· Κόρον
γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἕμα
τὴν πολίαρχον ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἴτα παραβῆναι θαρ-5
ρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήθειαν καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
προερεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱπάρχου πρὸς τοῦ Ἀγούστου
ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων 10
τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς ὀγκωθῆναι πλέον τὴν
ἀρχήν, τοῖς ὅλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἦν τινὸς ἵχνη τινὰ τῆς ἱππαρχίας παραπέ-
μεινεν αὐτῇ, μικρῶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεσοῦσης. μανδύην μὲν
γὰρ ὁ ἑπαρχος περιεβάλλετο Κῶρον· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ 15
μόνης ἢ βαθυτέρᾳ βαφῇ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηρείτο
κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἤρέμα πως ἐπὶ τὸ φλόγιον καὶ οὐ σφό-
δρα βαθὺ ἀναπτομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται, ὅθεν καὶ
Παρθικά τὰ φλογουβαφῇ δέσματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
δύης χλυμῆδος εἰδός ἐστι, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον, 20
μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὧμων ἤρτημένον, σηγμέντων οὐκ ἐπι-
βαλλομένων τῷ μανδύῃ, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
τοῦ πτυχίων· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἑτέρω ἢ μόνῳ
χρησθαι τῷ Καίσαρι. σηγμένα δὲ τὰ χρυσοσημα Ῥωμαίοις

15 Κῶρον vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, et
vetem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
efferi magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatori puniceo
colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
riorque, a Parthis inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum),
non segmentis sed sinubus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
tam: illis enim ornare vestem nomini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς, παραγώδης δὲ χιτῶν κατυπόρητος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνυκεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν καταρραφὴν ἐσπουδασμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ εὐ-
 5 νόμων χρυσῶ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσίδα τινὰ ἤγουν διάβλημμα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτό, εἰς βύτρος σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδιώκαμεν αὐτίαν ὑπερ-
 διάβλημμα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμε-
 10 νον διαζώνουσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς χρυσοῦς ἐνδυκνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρον τῷ σεληνίσκῳ. φίβουλον αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βύλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτύλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τουτὶ τὸ ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥω-
 15 μαῖος Βάρρων ἐν βιβλίῳ περίπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθροῦται ποῖα μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικῆ ποῖα δὲ Γαλλικῆ, καὶ ὅτι ἐτέρα μὲν ἡ Θυόσκιον ἄλλη δὲ Ἐτρούσκιον, ὧν συγχυθει-
 σῶν ἡ νῦν κρατούσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη γωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη
 20 παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ στολῆ· ὄχημα δὲ ὅποιον ἴσμεν, καὶ θῆκαι. οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκαῖνοι λέγουσιν·

12 δειζώματος C: corr F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum etc.* F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibiimet agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totum vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quae-
 nam vox Aeolica, quae nam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lin-
 gua confata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatus: currus vero, qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ὅπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσήλατον κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσοῦ λίτρας ὑπέληπται. ἕτερον δὲ ἔξ
 ἀργυρίου βαθὸν πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυπηρετεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλικλίον αὐτό, οἰονεὶ κναθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κἀνθιρος ὡς λεκάνη τις ἔξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρέου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμονας δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρηγορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρινῶν ἔξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωδοῦμαι,
 ἐκεῖνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμωνας πατρῶος
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλεφ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδου,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκειμένον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἕρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αὐδῆς ἐπὶ τὴν βροχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμονας, τυτάς δὲ σάκρας οἰονεὶ θέας,
 διὰ τὸ, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. Θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculas tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaeoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, haec autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερωτάτος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πολεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θεηλάτοις διχονοίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβησιλευκότας ῥησιτῶν διέλυσε, πῶς ἔν ἡρέμησεν οὗτος, ὑπὸν μὲν μηδὲ ὄλως χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφήν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμιος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροῦσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδειξῆαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι θεϊότητα. λευχέμιον μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἁρμοδία ὡσαύτως ἐσταλμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκέπουσα τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἄξιως ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονοίας C.

7 ἡς C.

9 ἔνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

ὅπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσοῦν κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσίου λίτρας ὑπέλληται. ἕτερον δὲ ἕξ
 ἀργυρίου βαθὴ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυψηρεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλίκλιον αὐτό, οἰονεὶ κυαθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάνθαρος ὡς λεκάνη τις ἕξ ἀργύρου, ἐπι-
 5 τρέποδος ἀργυρίου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμους δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρογορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἕξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωθοῦμαι,
 ἑκείνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμουνας πατριῶς
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αἰθῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο-
 20 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμως, ταύτας δὲ σάκρας οἰονεὶ θείας,
 διὰ τό, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculis tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaeoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, haec autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βυσιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ἐφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφύδρα γλίσχυρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πο-
 5 λεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος Θεηλάτοις διχονοίας ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ἐφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορημὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ῥησιτῶν διέλυσε, πῶς ἂν ἠρέμησεν οὗτος, ὕπνῳ μὲν μηδὲ ὄλωσ χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφὴν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέγχι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδείξει τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι θεϊότητα. λευχέμιων μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἀρμοδία ὡσαύτως ἐσταυμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκεπούσου τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονοίας C.

7 ἡς C.

9 ἐνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenus curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
θείκαμεν, πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντιόματα· Κύρου
γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυματούμενου, ἕμα
τὴν πολιάρχου ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποιήσιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαρ-⁵
ρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήειαν καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
προερεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱπάρχου πρὸς τοῦ Ἀγούστου
ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων¹⁰
τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς δγκωθῆναι πλέον τὴν
ἀρχήν, τοῖς ὄπλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἦττον ἵχνη τινα τῆς ἱππαρχίας παραπέ-
μεινεν αὐτῇ, μικρῶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεσοῦσης. μανδύην μὲν
γὰρ ὁ ἑπαρχος περιεβάλλετο Κῶρον· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ¹⁵
μόνης ἢ βυθυτέρα βαφῇ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηρεῖτο
κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἡρέμα πως ἐπὶ τὸ φλόγιον καὶ οὐ σφό-
δρα βαθὺ ἀναπτομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται, ὅθεν καὶ
Παρθικὰ τὰ φλογυβαφῇ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
δύης γλαυκῆς εἶδος ἐστὶ, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον,²⁰
μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὤμων ἡρτημένον, σηγημένων οὐκ ἐπι-
βαλλομένων τῷ μανδύῃ, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
τοῦ πτυχίων· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἐτέρω ἢ μόνω
χρησθαι τῷ Κιῦσαρι. σηγημένα δὲ τὰ χρυσόσημα Ῥωμαίοις

15 Κῶρον vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens,
veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
efferi magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatori puniceo
colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
riorque, a Parthia inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum,
non segmentis sed sinibus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
tam: illis enim ornare vestem nemini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς, παραγώδης δὲ χιτῶν κατυπόρητος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνακεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν κατωρραφὴν ἐσπουδισμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ εὐωνύμων χρυσῶ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσίδα τινὰ ἤγουν διάβλημα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτό, εἰς βύτρος σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδώκαμεν αἰτίαν ὑπερδιάβλημα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμενον διαζώνουσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς 10 χρυσοῦς ἐνδυκνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρον τῷ σεληνίσκῳ. φίβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τουτὶ τὸ ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥω- 15 μαῖος Βάρρων ἐν βιβλίῳ περίπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθροῦται ποία μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικῆ ποία δὲ Γαλλικῆ, καὶ ὅτι ἐτέρα μὲν ἡ Θυόσκιον ἄλλη δὲ Ἐτρούσκιον, ὧν συγχυθεισῶν ἡ νῦν κρατοῦσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη γωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη 20 παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ στολῆ· ὄχημα δὲ ὅποιον ἴσμεν, καὶ θῆκι. οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκαῖνοι λέγουσιν·

12 φεζώματος C: corr F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum* etc. F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibi met agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totum vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quaenam vox Aeolica, quaenam Gallica; atque aliam esse Tuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lingua conflata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatus: currus vero, qualem acgulus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ἄπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσήλατον κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσοῦ λίτρας ὑπείληται. ἕτερον δὲ ἔξ
 ἀργυρίου βαθὺ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυψηρεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλικλιον αὐτό, οἶονεὶ κυαθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάνθαρος ὡς λεκάνη τις ἔξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρίου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμονας δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρηγορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἔξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωδοῦμαι,
 ἐκείνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπρόθεσμονας διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμουνας πατρῶς
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αἰθῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἐκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμονας, ταύτας δὲ σάκρας οἶονεὶ θείας,
 διὰ τό, ὡς ἔφη, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ—
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculas tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, hae autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ἐποθέσεως ἀνεχομενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπὸ κήρους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πο-
 5 λεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θεηλάτοις διχονομίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ἐμίστινῃ διέλυσε, πῶς ἂν ἤρεμησεν οὗτος, ὑπὸ μὲν μηδὲ ὄλως χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφήν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδειξῆαι τὴν σῶσαν αὐτῶν τὸ πάλαι θεϊότηα. λευχείμων μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἄρμοδία ὡσαύτως ἐσταλμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκεπούσα τὸ δικαστήριον, καὶ ἤπτόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἐορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονομίας C.

7 ἦς C.

9 ἐνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

κατὰ μέσον τοῦ κανθάρου, καὶ κρατῆρ πυρακείμενος, δι' οὗ ποτὲ πληρούμενος ὁ κἀνθάρος ὑδατος τοσοῦτον ἐδίδου καιρὸν τῷ τῆς δίκης τέρμιτι ἐφ' ὅσον διὰ τινος γνόμενος τοῦ ἐνότος αὐτῷ ὑδατος διηθουμένον ὁ κύαθος ἀπηλλάττετο, καὶ ὁ λόγος τοῖς λέγουσιν ὅλως πρὸς θεῖον δικαστὴν ἀννυσόμενος. τούτων πάντων ἀπολο- 5 μένων οὐδὲ ἕγχοσ τὸ λοιπὸν ἀπέμεινε τῷ δικαστηρίῳ, τῶν συνεδρευόντων μόνον ἐν πυραβύστῳ, μετὰ γέλωτος τῶν περιεστηκότων, ὡσπερ ἐν μίμοις τινῶν δῆθεν δικῶν ἀκροωμένων. καὶ τάξις οὐδεμία ἢ μήνυμα κατὰ τὸ πρόσθεν συνειδισμένον παραδηλοῦν τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. ὁ γὰρ τῆς τάξεως προεσθηκὸς (σοσβυ- 10 διούσβυα αὐτὸν ἀνύμισαυ οἰονεὶ ὑποβοηθόν), πραττούσης τῆς ἀρχῆς ἐστὼς ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὑπηρετουμένων τροχίσκουσ τινὰσ οὐκ εὐτελεῖσ, ἐξ ἀργύρου πεποιημένουσ, γραφὰσ τῶν ὥρων ἔχοντασ τῆσ ἡμέρασ τοῖσ Ἰταλῶν ἀριθμοῖσ καὶ γράμμασιν, ἐμβριδιῶσ ἀφαιῖσ ἔξαπίνης ἐπὶ τὸ ἔδαφοσ θροῦν ἀπετέλει σεμνόν, παραδηλοῦντοσ 15 τοῦ βαλλομένου τροχίσκου κατὰ τοῦ μυριάρου τῆν τῆσ ἡμέρασ ὥραν. (17) καὶ τούτου τοῦ σεμνοῦ καὶ οὕτωσ ἀξιοπρεποῦσ σχήματος ἀπολομένου, οἷα τῆσ ἀρχῆσ ἢ μηδ' ὅλωσ ὀρωμένησ ἐπὶ τοῦ βήμιτοσ ἢ κατὰ τοὺσ νόμοσ τοῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ ὕστερον ἐροῶ, ἐν κοιτῶνί τινι λαθανούσης, οὐδεῖσ τὸ λοιπὸν ἀξιόλογοσ 20 παρηλθεν ἐπὶ τῆν τάξιν οὕτωσ ἀπερριμμένην καὶ μῦλλον αἰσχύνην ἢ τιμὴν τινα τῷ προσιόντι φέρουσαν. συγκατέπεσεν οἷν ἑαυτοῖσ τὰ πράγματι, καὶ προσευτελίσθη παρὰ πάνσιν ἢ πρώτη καὶ ἀνίσχοουσα τῶν ἀρχῶν, καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν ἐπὶ τῆν ἀλλῆν εὐτελεῖσ

auditorio, suspensio in medio eius cantharo, appositusque crater; quo cum olim aqua impleretur cantharus, tantum temporis dabat causae transigendae quanto, aqua infusa per gnomonem quandam perfluente, crater vacnabatur; et dicentium oratio tota ad divinum iudicem conversa. quae omnia interiere, ut ne vestigium quidem eorum in iudicio exinde manserit, iudicibus nunnisi in occulto, cum risu adstantium, quasi in mimis causas quasdam audientibus. neque est ullum officium, neque, quod prioris erat consuetudinis, indicium tempus diei indicans. nam officio praepositus (subadiuvam eum vocabant, id est ὑποβοηθόν), munere fungente magistratu, apparitorum in fronte stans, globulos quosdam hand viles, ex argento factos, horas diei Italorum numeris literisque inscriptos, cum gravitate marmorcum in pavemento subito demittens strepitum ciebat, iacto trochisco horam diei splendide indicante. (17) atque hac veneranda tamque decora institutione sublata, quippe magistratu vel omnino ne apparente quidem in tribunali vel secundum leges Cappadocis, de quo post dicturus sum, in cubiculo quodam latente, nemo porro egregius vir ad officium accessit adeo abiectum ac dedecus potius quam honorem accedenti afferens. itaque cuncta simul corrucere; elevatusque prae omnibus primus atque eminentissimus magistratum, quocumque tempore in aulam nulla observantia arcessitus est, qui antea

ἐλκομένη, τὸ πρὶν μηδέποτε, μήτεγε πάσης τῆς βουλῆς προτρε-
χούσης ἐν τοῖς λεγομένοις σιλεντίοις, ἐπὶ τῆς αὐτῆς φαινομένη
κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, τελευταία μὲν πασῶν εἰσιούσα τῶν
ἀρχῶν, πρώτη δὲ προϊούσα, τῆς βασιλέως εἰκόνας ἀντ' αὐτοῦ
5 παραπεμπούσης αὐτήν, ἔνθεν τοῦ πρώτου τῶν λεγομένων σιλεν-
τιαρίων (ἄμισσιονάλιος καλεῖται) ἕξ ἑωθινοῦ πρὸς τῆς βασιλείας
πρὸς αὐτήν στελλομένου καὶ γονυπετιῶς προτρέποντος ἐπὶ τὴν αὐ-
λὴν παρελθεῖν· ἣ δὲ μόγις καὶ ἀπαξιούσα τὸν σκυλμὸν ἐκινεῖτο.

18. Ὑπόλοιπον περὶ τῆς τάξεως κατὰ λεπτὸν ἀρηγήσα-
10 σθαι, πόσοις τε καὶ ποίοις συμπληροῦνται καταλόγοις, ἔθη τε καὶ
νόμους ἀπαριθμήσασθαι. πέπεισμαι γὰρ ἤδη μὴδὲ μνήμην τινα
σώζεσθαι τῶν ἄρτι διαπεσόντων, ἀπαιδευτῶν οἷα καὶ μηδεμίαν
πεῖραν δικαστηρίου παρειληφῶτιον ἐπεμβαινόντων τοῖς ποτὲ μόγις
πρὸς τῶν ἐμπειροτάτων καὶ πρὸς γῆρας ἤδη σεμνοφανῆς ἀφικόμε-
15 νων μετ' εὐχῆς χειριζομένοις. νόμος γὰρ ἦν, οὐ ψιλῶς ἀλλ' ἐν
γράμμασι, μηδενὶ πάντελῶς ἐπιτρέπων ἐπὶ τὸ τοῦ βοηθοῦ ἀναβαλ-
νειν φρόντισμα, πρὶν ἂν γένους τε μετριότητι καὶ λόγων ἐλευθερίῳ
πυρασκευῇ κοσμούμενος καὶ ἔνατον ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῆς δέλτου δια-
πρέψας, δι' ὅλης τε ἐλθῶν τῆς τῶν πραγμάτων πείρας καὶ τὴν
20 ἀπὸ τῆς νεότητος τόλμαν εἰς ἐπιεικίαν μεταβαλὼν, τιμῆς οὕτω
σεμνῆς καὶ δόναμιν οὐ μικρὰν ἐχούσης καὶ κέρδος εἰς χιλίους ποτὲ
συναγόμενον χρυσοῦς ἄξιος εἶναι φανείη.

1 εἰ μὴ γε. F. an μήτι γε? cf. μὴ γούθ c. 22.

15 lego

ψιλός. F.

nunquam nisi in silentiis quae vocant, toto praecurrente senatu, in aula apparebat, postremus omnium magistratum, ut supra diximus, ingrediens, primusque egrediens, imperatoris effigie ipsius loco comitatus, mane inde imperatore primum silentiariorum (admissionalis vocatur) ad eum mittente, qui flexis genibus eum, ut in aulam veniret, invitabat; ille autem vix, et quod vexationem se indignam putabat, movebatur.

18. Restat ut de officialibus accurate explicemus, quos et quibus catalogis comprehendantur, consuetudinesque et mores enarremus. etenim persuasum habeo, iam ne memoriam quidem eorum qui nuper interierint superesse, quippe cum homines ignari, neque ullum iudicii usum habentes, iis insultent quae olim peritissimi ac venerandum iam ad senectutem proveci cum votis vix tractaverint. lex enim erat, eaque scripta, nemini prorogatus ad munus adiutoris ascendere permittens, priusquam et generis honestate et liberalium literarum copia ornatus, novemque annos in codicillo (inter exceptores) egregie versatus atque omnem rerum usum adeptus, invenili quoque audacia in modestiam mutata, honoris tam splendidi, potestate non parva et lucro olim mille aureorum gaudentis, dignus videretur.

19. Ἄλλ' ἴσως τῶν ἀναγνωσομένων οἱ νουνεγέστεροι οὐκ ἔξω λόγον καταδραμοῦνται φήσοντες "τί δὴ ποτε περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχῆς ὑποσχόμενος εἰπεῖν, μὴ καὶ βήξιλλων καὶ πελέκων καὶ κλημάτων ἐμνημόνευσας; ταῦτα γὰρ ἦν τῷ ἱπάρρχῳ τὸ πάλαι, ἀντ' ἐκείνου δὲ τῶν πραιτωρίων ὑπαρχῶν ὁ πρῶτος τῶν βασιλέων 5 ἦτοι Καισάρων χειροτόνησεν." ἦν μὲν οὖν, φημί, καὶ ταῦτα γνωρίσματα τῶν πραιτωρίων ὑπαρχῶν ἄχρι Δομετιανοῦ. αὐτὸς δὲ Φοῦσκον τοῦνομι τῆς ἀρχῆς προστησόμενος ἐγγὺς ὄλην τὴν τῆς ἱππαρχίας μῆμην ἀπήλειψε, μὴ πλέκων, μὴ βήξιλλα μηδὲ τὰ λεγόμενα κλήματα καταλιπών. τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ πυρόντος τῷ πριγ-10 κπι κλήμα φερόμενον οὐδὲν ἕτερον παρὰ τὴν προσηγορίαν διωσώζει τῆς ἀρχαιότητος. πάλαι γάρ, καὶ νῦν δὲ παρὰ τοῖς τῶν ὄπλων στρατεύμασιν ἐπιφέρεται ὁ τῶν λεγομένων βιάρχων πρῶτος ῥάβδον κλήματι ἐξ ἀργύρου πεποτημένῳ περιπελεγμένῳ, πρὸς τιμῆς τοῦ ποτὲ τιμηθέντος Διονύσου, ὡς ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἀποχρώντως 15 ἡμῖν ἀνήρεται. πλέκων δὲ μόνῳ τῷ ὑπᾶνω καὶ ταῖς ὀπατικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν καταλλοίπειν ὁ χρόνος ἐναλλαγεί, ἴσως ἐρυθρούσας καὶ τούτου τοῦ γνωρίσματος τὴν ὑπατον ἀφελέσθαι τιμῆν. βήξιλλα γὰρ αὐτὸς μόνος ὁ Καῖσαρ ἔχειν τὸ λοιπὸν γνωρίζεται· τίνι δὲ ταῦτα, ἐν τῷ περὶ μηνῶν ἐπεδείξαμεν. κενόδοξος γὰρ ὢν ὁ Δο-20 μετιανὸς τοῖς νεωτερισμοῖς ἔχαιρεν· ἴδιον δὲ τυράννου ἀνατρέπειν τὰ πάλαι καθεστηκότα. ὕθεν οὐ μόνον τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-

2 δὴ F, δέ vulgo. 8 γῆν C, ut saepius γ pro τ. F. 11 οὐδέ-
τερον vulgo. 12 παρὰ τοῖς F, παρ' αὐτοῖς C. 16 πέλκι C.
17 ἐναλλαγεί F, ἐναλλαγῆς C.

19. At fortasse prudentiores lectorum haud absurde occurrent, dicentes "quid tandem, de insignibus magistratus dicere pollicitus, non et vexillorum et securium et palmitum mentionem fecisti? haec enim magistro equitum olim finere, pro quo praefectum praetorio primus imperator sive Caesarum creavit." fuere igitur, inquam, et haec praefectorum praetorio insignia ad Domitianum usque: is autem cum Fuscum quendam praefecturae praeposuisset, totam fere magistri equitum muneris memoriam exstinxit, non securim, non vexilla, neque palmites quos vocant, relinquens. nam qui hodie a principe fertur palmes, nihil praeter nomen de antiquitate servat. quippe ut olim, ita etiamnum apud armatas militiam primus biachlorum, quos vocant, virgam palmitē ex auro facto circumplicatam gestat, in honorem quondam culti Bacchi, quemadmodum in opere de mensibus sufficienter exposuimus. securim autem soli consuli et consularibus provinciarum magistratibus mutata aetas reliquit, erubescens forte et hoc consulatum ornamento spoliare. nam vexilla quidem nunc solius imperatoris insignia; quae qualia sint, in opere de mensibus ostendimus. quippe in inanibus gloriam quaerens Domitianus innovationibus gaudebat: proprium autem tyranno antiqua instituta evertere. itaque non modo de praefecturae praetorii vetere honore detraxit, verum

τωρίων τῆς οὔσης αὐτῇ τὸ πρὶν τιμῆς ἐξημίωσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν πολλαρχον ἔξουσίαν τό γε εἰς αὐτὸν ἤγον διεσπάθησε, δύο πρὸς τοῖς δέκα ὑπάρχους πόλεως ἀνθ' ἑνός, ὡς δὴ καθ' ἕκαστον τμήμα τῆς Γῶμης, προχειρισάμενος.

5 20. Οὐκ ἦν δὲ καταγώγιον ὠρισμένον ἀνεκάθειν οὐδεμιᾶ τούτων τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς πρώτης, οὐκ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλίδος, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐδρῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔπων ἔπραττε. καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς Λέοντος διέμεινεν, ἐφ' οὗ Κωνσταντῖνος τὴν ὑπαρχον ἔχων τιμῆν, ἀνήρ
10 εὐπατριδῆς, ἐκ Μαζακῆς μὲν καὶ αὐτὸς ὀρηθηθεὶς, ἀνάλογον δὲ τὴν ἀρετὴν τῇ κακίᾳ τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου κεκτημένος, διὰ λόγων τε ἄριστα καὶ διαφερόντως τῶν παρ' Ἰταλοῖς τότε μάλιστα τιμωμένων ἡγμένος, ἀγορὰν ἐδείματο διαπρεπεστάτην, Λέοντος αὐτὴν προσαγορεύσας, ἐν ἧ καὶ τὴν προαγωγὴν ἐκείνου ψηφίδι
15 κατεγράψατο. ταύτην, ὡς εἶπον, αὐτὸς οἰκείοις ἀναλώμασι κατασκευάσας, οἷα γειννῶν τῷ χωρίῳ καὶ Ρούφῳ τῷ καθ' ἡμῶς πάππος γενόμενος, παρεχώρησε τῇ ἀρχῇ, δίαιταν εὐτελεῖ καὶ σφρονα πρὸς Θεραπείαν τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένου κατασκευούσας, πρῶγμα πίσσης ἀποδοχῆς ἄξιον. ἡ πρώτη καὶ
20 ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν, ἡ μόνῃ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦσα, ἐπὶ μικρᾷ... οὕτως ἦν παρὰ τοῖς παλαιότεροις τὰ τῆς τρυφῆς ἡμελημένα, οἱ μόνῃς ἀπέλανον τῆς τῶν ὑποτελῶν εὐδυνμίας.

8 lego διέπων. F. an ἔχων?
οὕτως aliquid excidisse. F.

17 ἐν τῇ C.

21 patet ante

et praefecturam urbis, quantum quidem in ipso fuit, dilaceravit, duodecim pro uno praefectos urbis, singulos videlicet singulis Romae partibus, constituens.

20. Nulli vero horum magistratum initio, ut nunc, certum domicilium fuit, neque in prima neque in nostra imperatoria urbe; sed in suis sedibus, qui magistratum gerebant, munere fungebantur. atque hoc usque ad Leonem nostrum mansit, sub quo Constantinus, vir claro genere, e Mazaca quidem et ipse oriundus, virtute autem improbi Cappadociis pravitate aequiparans, literis quoque, ac praecipue iis quas tum Itali maxime colebant, optime eruditus, cum praefecturam praetorii gereret, curiam iudicalem splendidissimam condidit, Leonisque appellavit, in qua et electionem illius tessellis descripsit. hanc suo, uti diximus, sumptu exstructam, utpote vicinus loco, et Rufi nostrae memoriae avus, modicum magistratui modestumque domicilium concessit, succedentem tum in magistratu colens, remque fecit summa laude dignam. primus summusque magistratum, qui soli sceptro cedebat, in parva... adeo quae ad luxum pertinebant, neglecta apud veteres erant, qui sola civium laetitia perfruerentur.

21. Σέργιος δὲ ὕστερον ἐκ τῶν δικανικῶν ῥητόρων, ἀνὴρ σοφιστῆς καὶ διὰ τοὺς λόγους αἰδέσιμος Ἀναστασίῳ τῷ χρησιῷ, τὴν εἰρημένην δίαιταν ὑπερῶν φορτώσας καταγωγῆ τὸ μὲν σῶφρον ὑπερεῖδε, μελῶνα δὲ τρυφήν τῆς ἀρχῆς ἤδη μαιρινομένης εἰσήγαγεν, οὐ προδωρῆσας (οὐδὲ γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ 5 ἐσόμενον στοχάζεσθαι) φωλεὸν τῷ Καππαδόκῃ κατασκευάζειν. τῷ γε μὴν βαλανεῖο τῆς διαίτης ἠρέσθη, ἐπὶ γοῦν αὐτοῦ τιμήσας τὸ μέτριον. ὁ δὲ Καππαδόκῃς (τίς δὲ οὗτος, μικρὸν ὕστερον ἐρῶ) ἐνοσκήψας τῇ ἀρχῇ τὴν μὲν πύλαιαν καὶ οὕτω σεμνήν τῆς ἀρχῆς δίαιταν ταῖς φύλαξι τῶν θεραπεόντων αὐτοῦ παρεχώρησεν, αὐτὸς 10 δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερῶς κατακοιταζόμενος, οὔρου καὶ ἀφρόδου περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα, γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξεκέχυτο, πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ὡσεὶ πονηροὺς οἰκέτας πρὸ τοῦ κοιτῶνος παραφυλάττειν ἐγκληνόμενος, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρέσκοντας ἐπιλεγόμενος καὶ τοῖς θηριωδισταῖσι τῶν οἰκετῶν, βαρβάρους καὶ λύκοις 15 ταῖς ψυχαῖς ἕμα καὶ ταῖς προσηγορίαις, πρὸς τιμωρίαν ἐκτιθέμενος. τρυφῶν οὖν ἐκτύπως, τὸ πύλαι βαλανεῖον εἰς ἔπαυλιν ὑποζυγίων μεταθέμενος ταῖς ἀγέλαις τῶν ἵππων εἰς μέρος βραχὺ παρεχώρησεν, ἕτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀέρος κρεμάσας βαλανεῖον, καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων εἰς ἔψος ἄτακτον ἀναρρεῖν συνωθήσας, 20 ἐλούετο ἐν αὐτῷ οὕτως ὡς προτετραγῶδηται. εἶτα ἐκεῖθεν τὰ τε ἀέρος τὰ τε γῆς τὰ τε νηκτὸ πάντα μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν οἴνων κατέπινε, καὶ μυρταῖς συνδιεφθεῖρετο μίξισιν ἀδιακρίτοις αὐτὸς· ἐπὶ τῆς γλαμύδος θειριστρίῳ ὡσεὶ κρηδέμῳ τὴν κεφαλὴν περι-

24 lego ἐπὶ τε. F.

21. Postea vero Sergius, unus forensium oratorum, sôphista, quem propter doctrinam optimus Anastasius verebatur, memorato domicilio deversorii molem imponens modestiam neglexit, maioremque luxum languescente iam magistratu introduxit, non praevidens (neque enim humanae naturae, futurum divinare) lustrum se Cappadoci exstruere. balneo tamen domicilii contentus fuit, in eo utique modestiam colens. at Cappadox (quis vero hic, paulo post dicam) cum in praefecturam irruisset, antiquum adeoque venerabile magistratus domicilium phalangibus ministrorum suorum permisit: ipse vero in supra illa parte cubans, urina et stercore circum cubile spectantibus, nudus in lecto extendebatur, apparitorum quemvis, veluti improbum servum, ante cubile praestolari iubens, quosque eligere ei visum, ferocissimis servorum, barbaris et lupis animis simul et nominibus, poena afficiendos tradens. luxurians igitur mirum in modum, vetus balneum, in stabulum iumentorum mutatum, gregum equorum parvae parti permisit; aliud autem in aëro, aquarum natura ad enormem altitudinem adscendere coacta, balneum suspendit, in quo tragico illo, quo diximus, more lavabatur. inde porro terrestria aëreaque ac natantia omnia cum vinis undique advectis devorabat, et mille promiscuis coitibus simul ipse consumebatur; cumque super chla-

δεσμών, καὶ τὰς τριῶν ἐνειλῶν τῇ καλύτερῃ ὡς Πομπηίου παρῶσιτος κατὰ τὸν Πλούταρχον ἢ τῶν εἰπεῖν ὡς οἱ τῆς σκηνης ἄρχοντες, διεβαστίζετο ἐπὶ τὰς αὐτὰς ὡς αὐτὸς κατασκευάσεν ἐαυτῷ· ὧν εἴ τις θέλοι τὴν ἄσωτίαν καὶ τὴν τῶν κτισμάτων διεξιέναι 5 τῷ λόγῳ λαμπρότητα, Σωσῆτριος ὁμοῦ καὶ Ἀμάσιος καὶ τῶν ἄλλων μανσώλειά τε καὶ πυραμίδας, καὶ τᾶλλα ὅσων οἱ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἀναγράφοντες ὑπερηφανίας μνημονεύουσι, μέτρια καὶ φιλοσοφοῦσι πρόποντα καταυλήματα λέγων οὐ σφαλῆσεται.

22. Ὑπόλοιπόν ἐστι κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον περὶ 10 τῆς τάξεως εἰπεῖν, ποία τέ τις ἦν ποτὲ παρὰ τῷ ἱππάρχῳ καὶ ποία γέγονε μετ' ἐκείνον ὑπὸ τῶν πραιτωρίων ἑπάρχῳ, περὶ τε τῶν ἐν αὐτῇ καταλόγων προσηγοριῶν τε καὶ λειτουργιῶν, περὶ τε ἐθῶν καὶ συμβόλων καὶ τῶν ἐν τοῖς συνταττομένοις χάρταις ῥημάτων, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἡμῶν ἄχρι τηρούμενα τῆς ἀρχῆς ἐλαττωθείσης καὶ 15 τῆς ὑπηρετουμένης αὐτῇ τάξεως συμπεσοῦσης παραπόλλωλεν, ὅπως μὴ τοῖς ἴχνησι τῆς ἀρχαιότητος καὶ αὐτῇ ἢ τῶν ἀρετῶν μνήμη, μὴ γοῦν γράμμασιν ἀναφερομένη, παντελῆ λάχῃ τὴν ἀναίρεσιν. τέως δὲ περὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς πολιτείας ἀρχῶν καὶ τὸ δὴ πέρας ἰδιῶν τινα περὶ τῆς τάξεως λόγον ἐκθήσομαι· οὐδὲ γὰρ εὐπρεπές 20 ταῖς ἀρχαῖς τοὺς ἀρχομένους συναριθμεῖν.

5 σεσῶστριν ὁμοῦ καὶ ἄσασιν C. τοῖς ἄλλοις C. 13 lego
 σχημάτων. F. 16 lego σὸν τοῖς. F. 20 τοῦ ἀρχομέ-
 νου vulgo.

myde caput aestiva veste quasi vitta cinxisset, capillosque calyptrae, veluti Pompeii parasitus secundum Plutarchum, sive, ut verum dicamus, veluti scenae magistri, involvisset, in aulas, quas ipse sibi aedificaverat, ferebatur; quarum si quis luxuriam velit et aedificiorum magnificentiam describere, Sesostris una Amasisque et aliorum mausolea ac pyramides, et quaecunque alia commemorant qui Aegyptiorum superbiam literis prodidere, modesta ac philosophos decentia domicilia appellans non fallitur.

22. Restat, quod supra promisimus, ut de officio explicemus, quale quondam sub magistro equitum fuerit, et post illum quale sub praefecto praetorii exstiterit, nec non de catalogis eiusdem appellationibusque et muneribus, deque consuetudine et instrumentis institutisque ad chartarum compositionem spectantibus, atque omnino quae ad nos usque servata, imminuto magistratu, et officio quae ei apparebat collapsa, una interiere, ne cum vestigiis antiquitatis ipsa quoque virtutum memoria, quippe literis non mandata, penitus exstinguatur. interim vero reliquos rei publicae magistratus persequar, ac postremo scilicet proprium de officio libellum componam: neque enim convenit magistratibus officiales annumerare.

23. Πάντα τὰ ὄντα καὶ γίνεται καὶ ἔστι κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, τὰ μὲν ὄντι ὡς ἔστι, τὰ δὲ γινόμενα οὐκ ὄντα μὲν αἰεὶ οὐδὲ ὡσαύτως ἔχοντα, διὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐπὶ τὴν φθορὰν, εἴτα ἐξ ἐκείνης ἐπὶ τὴν γένεσιν ἀνασιτρέφοντα, καὶ τὸ εἶναι μὲν ἀθάνατα, τὸ δὲ μεταβύλλεσθαι ἄλλοιότερα· εἰς ἑαυτὰ γὰρ 5 ἀναχωροῦντα τῇ μὲν οὐσίᾳ ἔστι, τῇ δὲ φθορᾷ γίνεται, τηρούσης αὐτὰ τῆς φύσεως παρ' ἑαυτῇ προουούσης τε αὔθις εἰς τοῦμφανές κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τεθέντας ὅρους. ταῦτά φησιν ὁ λόγος διὰ τὴν ἀρχέτυπον τῆς καθ' ἡμῶς πολιτείας ὕψιν, ἐφ' ἧς ἴσμεν πρὸ πάσης ἀρχῆς τὴν τοῦ ἱππάρχου δύναμιν, ὡς εἴρηται, 10 γενέσθαι· εἴτα ὡς ἀπαλιφεῖσα ἐκείνῃ τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὑπαρχον μετεφεύη τιμῆν. αὐτῆς δὲ τὸ πολίτευμα παραλαβοῦσης, αὔθις ἢ βασιλεία εἰς τὴν τοῦ ἱππάρχου περίεστη χρεῖαν· καὶ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον, μῦλλον δὲ προηέχθη ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ἢ πρὶν ἀπαλιφεῖσα δι' ἐτέρας προσηγορίας ἀρχή, κατὰ μηδὲν μὲν 15 ἀποδέονσα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως, μείζονι δὲ δυνάμει καὶ προσθήκῃ τῶν οὐκ ὄντων αὐτῇ τὸ πρὶν ὠχρομένην.

24. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸ καινὸν τῆς προσηγορίας ἀποπηδάτω· εἰ γὰρ ἀπίδοι ἐμμελῶς εἰς τὰ πράγματα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀρχῆς διαφωνοῦσαν πρὸς ἑαυτὴν εὐρήσει. ὁ μὲν 20 γὰρ ἱππαρχος παρῆν αἰεὶ τῷ ῥῆγι ἢ τῷ μονάρχῳ, τῆς μὲν ἱπικῆς δυνάμειος ἡγούμενος, τῆς δὲ αὐτῆς πάσης προεστῆκώς, ὥστε ὁ

4 εἴτε vulgo.

εφ̄ — εφ̄?

11 et 15 ἀπολοιφεῖσα vulgo.

23. Omnia quae sunt, et gignuntur et sunt secundum boni naturam: partim quippe sunt, ut sunt; partim vero gignuntur, neque semper sunt, neque eadem manent, sed per ortum ad interitum sive ab hoc ad ortum vertuntur; quatenus sunt, immortalia, quatenus autem mutantur, a semet diversa: in semet enim redeuntia quoad substantiam sunt, quoad interitum vero gignuntur, natura ea apud se servante, iterumque in lucem proferente iuxta leges a rerum opifice constitutas. haec commemoramus ob antiquam rei publicae nostrae faciem, in qua scimus ante omnes magistratus magistri equitum potestatem, sicuti diximus, fuisse, deinde quomodo illa tempore extincta in praefecturam praetorii abierit. qua administrante rem publicam, accidit ut rursus magistro equitum imperator indigeret; processitque in medium, seu potius a rerum natura productus est, deletus olim alio nomine magistratus, neque quicquam eorum quae propria illi fuerant non tenens, et maiori potestate, additisque quae antea non fuerant, firmata.

24. Ac nemo propter nominis novitatem a nobis dissentiat: etenim si recte consideraverit rem, ne ipsam quidem appellationem magistratus a semet discrepare reperiet. nam magister equitum semper aderat regi aut singulare imperium tenenti, equestrium copiarum dux totique

λεγόμενος κατὰ νεωτέραν προσηγορίαν μάγιστρος οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵππαρχός ἐστι· τῆς δὲ μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος αἰτία ἢ τῆς πλείονος ἔξουσίας ἐπικράτεια γέγονε. τὸ γὰρ μάγιστρος ὑψιφικίων ὄνομα οὐδὲν ἤττον ἠγούμενον τῶν αὐλικῶν καταλόγων σημαίνει, ὥς πρόεφαμεν, ἐν οἷς ἢ τε ἱππικὴ καὶ ἢ πειζομάχος δύναμις τῆς βασιλείας θεωρεῖται, εἰς μυρίους συναγομένη πολεμιστίας. καὶ τοῦτο μὲν μόνον εἶχεν ὁ ἵππαρχος τὸ προνόμιον, ὃ δὲ μάγιστρος τὸ πλέον, τῆς βασιλείας εἰς τοσοῦτον ἕψος ἀνεχθείσης· τότε μὲν γὰρ μόνην τὴν Ἰταλίαν ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι, νῦν δὲ θεοῦ προῖ-
10 σταμένον πᾶσαν ὁμοῦ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔχουσιν.

25. Καὶ ὅστις μὲν οὖν ὠνομάσθη τὴν ἀρχὴν μάγιστρος, οὐκ ἔχω λέγειν τῆς ἱστορίας σιγώσης· οὐδὲ γὰρ πρὸ Μαρτινιανῶ, ὃς ἦν ὑπὸ Λικινίῳ μάγιστρος, ἄλλου τινὸς προσηγορίαν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν. αὐτοῦ δὲ τούτου ὑπὸ Λικινίῳ ὁ Κωνσταντίνος τὴν
15 ὅλην τῆς βασιλείας μόνος κατασχὼν ἔξουσίαν Παλλάδιον μάγιστρον τῆς αὐλῆς ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα συνετὸν καὶ Πέρσας Ῥωμαίοις πρότερον καὶ Μαξιμιανῶ τῷ Γαλερίῳ διὰ πρεσβείας φιλό-
20 φρων καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφαλῆς διδύσκαλος, δι' ὧν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράψατο.

26. Προῆλθεν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὗ

16 αὐλῆς] αὐτῆς C.
18 ὀμηρομένοις C.

17 recentior manus φιλιώσαντα.

aulae praefectus; quare qui recentiori nomine magister appellatur, nil aliud nisi magister equitum est; mutati autem nominis causa fuit maior potestas illi attributa. quippe magistri officiorum nomen aequae aulicorum catalogorum ducem, ut praediximus, significat, quibus cum equestres tum pedestres imperatoris copiae, numero decem milia armorum, continentur. et hoc quidem uno constabat magistri equitum potestas: at magister potior, imperio ad tantam altitudinem evecto. tum enim solam Italiam possidebant Romani: nunc autem, deo gubernante, omnem simul terram mareque tenent.

25. Quis vero primus magister nominatus sit, dicere nequeo tacentē historia: neque enim ante Martinianum, qui sub Licinio magister fuit, alius cuiusquam nomen historia prodit. sub hoc ipso autem Licinio Constantinus, solus tota imperii potestate potitus, magistrum aulae Palladium creavit, virum prudentem, qui Persas Romanis et Galerio Maximiano antea legatus conciliaverat. cupientes vero succedentes deinceps ad nos usque magistros non ignorare satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus et universae historiae certus auctor, in iis quae de magisterio quod vocant conscripsit.

26. Crevit igitur potestas magistratus: etenim non tantum depre-

μόνον γὰρ τὰς τῶν ἔθνων πρεσβείας ὑφ' ἑαυτῶ τελοῦσας ὁ μάλιστα ἔχει πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρόμιον, καὶ πλῆθος ἐμβριδῆς τῶν πάλαι μὲν φρουμενταρίων τῶν δὲ μωγιστριανῶν, τὴν τε τῶν ὄπλων κατασκευὴν καὶ ἔξουσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος ὁ πολὺς,⁵ ὁ μηδενὶ ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν αὐλήν, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητα, ἣν ἔγγυς ἀπολομένην ἀβελτερίᾳ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσυνέχων, ἀποκαθίστησι. τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἔξ ἀπαλῶν ὀνύχων¹⁰ ἀνετράφη, συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἄρχων τε μέγιστος καὶ ἀξίαν ὄφρὸν τῆς ἔξουσίας ἀνατείνων ἐδείχθη, καὶ δικαστὴς ὀξὺς καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν ἐλικρινῶς ἐπιστάμιμος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ἐπταῖζούσης τῆς τύχης. πρῶος μὲν γὰρ ἔστι καὶ μειλίχιος, ἀλλ' οὐκ εὐχερῆς οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔξω τοῦ νόμου καμπτόμενος,¹⁵ ἀσφαλῆς δὲ ὁμοῦ καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιόντων, μηδένα καιρὸν ταῖς ῥαθυμίαις παραχωρῶν, τὴν μὲν νύκτα τοῖς βιβλίοις τὴν δὲ ἡμέραν τοῖς πράγμασιν ἐκκείμενος, μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς αὐλῆς ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ὁμίλῳ διασπρῆζων ἄπλως, ζητήμασι δὲ λογικοῖς καὶ ἀπηγγήσεισι πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ²⁰ τῶν περὶ ταῦτα σχολαζόντων ἐιλούμενος. καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδασκάλῳ ἔστιν ἀμέριμος, ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στροφαῖς

11 ἐνετράφη?

16 προϊόστων C.

17 μηδὲν ἔκαιρον C.

18 ἐγκείμενος F.

cationes populorum magistro creduntur, et cursus publicus, et gravis multitudo magistrianorum, qui olim frumentarii dicti sunt, et fabricae potestasque armorum, verum et civilium insuper rerum administratio, ac praecipue Petro illi clarissimo, virtutibus nulla in re cuiquam secundo. conservat enim custoditque aulam, nec Romanam respuit magnificentiam, quam paene extinctam priorum iuscutia, utpote sapiens et libris usque deditus, restituit. leges autem, si quis omnino, callens, quibus a teneris unguiculis imbutus est, petentium defensorem se ac summum magistratum, dignamque potestate gravitatem, idemque acutum se iudicem et nudae iustitiae in iudicando cultorem ostendit; neque eum unquam facilem fortuna reddidit. mansuetus enim est et humanus, at non levis; neque precibus a lege flectitur, sed firmus simul est, praevidetque adeuntium conatus. nullum vero tempus remissionibus concedens nocte libris, die negotiis vacat; quin domo in aulam iens, non quolibet sermone contentus, quaestionibus literatis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis tenetur. neque est ullum ei tempus doctrinarum incuriosum, ut literarum doctores occursum eius metuant: angustiis enim eos dolisque implicat, modeste sciscitans, ut lo-

περιβάλλει, μετρίως ἐπελέγχων ὡς λέγοντο μόνον, οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι ὅποιους αὐτοὺς ἢ γέμῃ διαθρυλεῖ. ἐμοὶ δὲ μάλιστα σκοποδινίας οὐ μικρὰς ἀνακινεῖ ἢ πρὸς αὐτὸν σιγήθει· χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλῶς ἅμα καὶ ἡλεύθερος καὶ τέφρου καὶ κορυφῆς 5 ἐκτὸς ἀστεῖός τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπισείει μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικράς, μηδὲν ὦν ἐπίστασθαι δοκῶ προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἠγνοημένα παρεισάγων, ὥστε με τὰς πυσῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄβατον ἐμοί, ὥσπερ εἶωθεν, ἐπιροῖσθαι θεωρίαν.

- 10 27. Τσοούτων ἀρχόντων τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης τῷ νόμῳ γνωρίζομένων μνήμην ἢ κωδίκου ἱστορία ἐκ προοιμίων ποιεῖται τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελευτῆς. κόμητι γὰρ λαργιτιῶνων (Ἴταλοι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ προεστῶτα τῶν τῆς βασιλείας θησαυρῶν) καὶ κόμητι πριβάτων 15 (ἀντὶ τοῦ τῶν ἰδίῃ πως τοῖς βασιλεῦσι προσηκόντων) οὐκ ἂν τις ἐν ἀρχόντων ἀριθμῆσαι ποτε καταλόγῳ, Θεραπόντων δέ· προυγωγῆς ἄρχουσι πρεπούσης ἀξιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ δοκοῦν τῇ βασιλεῖα πρόσφατον ἔχουσι καὶ λανθάνουσαν τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὁ λεγόμενος πατριμῶνιος, ἀντὶ τοῦ γύλαξ τῆς ἰδίῃ πως ἀνηκούσης 20 τῷ βασιλεῖ καὶ τυχὸν ἐκ προγόνων περιουσίας, ὃν καὶ αὐτὸν εὐ πρὶν ἀριθμούμενον Ἀναστάσιος ὁ πάντῃ ἔμφρων ἀνεστῆσατο, διάκρισιν, ὥσπερ εἶωθει, περνοῶν τοῖς πράγμασιν, ὅπως μὴ συγχύσει κάμνοιεν.

13 lego ὡς Ἴταλοι. F.

16 lego οὐδὲ γὰρ προαγωγῆς. F.

quantur modo: non sunt autem isti tales quales eos fama circumfert. mihi vero praecipue caligines non parvas movet eius consuetudo: etenim delector eo, quia bonus simul et liberalis remotaque stolidi arrogantia comis communisque est: verum, ut dixi, sollicitudines haud parvas mihi incutit, nihil eorum quae scire videar investigandum proponens, sed prorsus ignota protrahens; quare ego omnium vehementissimas preces meditor, ne quam inexpertam mihi, ut solet, quaestionem proferat.

27. Tot magistratus, Romae lege constitutos historia, ab incunabulis rei publicae Romanae ad Anastasii imperatoris obitum, in universum commemorat. nam comitem largitionum (ut Itali dicunt, id est thesauris imperii praepositum) et comitem privatarum (id est peculiarium quodammodo imperatoris facultatum) nunquam, opinor, magistratibus aliquis, sed ministris annumerabit: neque enim electione magistratibus conveniente dignantur, sed pront videtur imperatori, subito occulteque prodeunt, veluti qui patrimonio dicitur (id est custos peculiarium quodammodo imperatoris ac forte a maioribus relictarum facultatum), quem et ipsum antea ignotum in omnibus prudens Anastasius instituit, discrimen, ut solebat, rebus excogitans, ne confusae laborarent.

28. Μετ' ἐκείνον δὲ Ἰουστίνου ἐν ἡσυχίᾳ βιοῦντος καὶ μηδὲν νεώτερον ἔξευρόντος, ὁ μετὰ ταῦτα, ἀδελφίδους αὐτῷ γενόμενος, πᾶν δ' τι χρήσιμον περιποιεῖν τοῖς κοινοῖς ἐπιειγόμενος, ὅλην τε τὴν ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακαλούμενος, πρῶτον μὲν ἔξευρε τὸν λεγόμενον τῆς Σκυθίας ὑπαρχον. σοφὸς γὰρ ὢν, 8 καὶ διὰ τῶν βιβλίων εὐρῶν ὡς εὐδαίμων μὲν ἢ χῶρα τοῖς χρήμασιν ἰσχυρὰ δὲ τοῖς ὅπλοις ἔστι τε νῦν καὶ πάλαι γέγονεν, ἦν πρῶτος ἰλῶν σὺν Δεκεβάλλῳ τῷ Γετῶν ἡγησαμένῳ Τραιϊανὸς ὁ πολλὰς πεντακοσίας μυριάδας χρυσοῦ λίτρων, διπλασίας δὲ ἀργύρου, ἐκπωμάτων ἄνευ καὶ σκευῶν τιμῆς ὄρον ἐκβεβηκότων ἀγγελῶν τε 10 καὶ ὄπλων, καὶ ἀνδρῶν μαχιμωτάτων ὑπὲρ πενήκοντα μυριάδας σὺν τοῖς ὅπλοις Ῥωμαίοις εἰσήγαγεν, ὡς Ἀκρίτων παρῶν τῷ πολέμῳ δισχυρίσατο, συνεῖδεν αὐτός, κατὰ μηδὲν Τραιϊανοῦ παραχωρῶν, περιώσασαι Ῥωμαίοις ἥδη ποτὲ ἀφηνιάζουσαν τὴν βορείαν. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ πάντα κατ' εὐχὰς προῆλθεν αὐτῷ· οὐδὲ 15 γὰρ Τραιϊανὸν τοῖς ὅπλοις ἐζήλωσε μόνον, ἀλλ' αὐτὸν Ἀὔγουστον τῇ περὶ θεῶν εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων μετριότητι καὶ Τίτον τῇ καλοκαγαθίᾳ, Μάρκον δὲ τῇ συνέσει παρώδησεν. (29) ὡς ἔφθην εἰπὼν, προῦγι τοίνυν ἔπαρχον ἐπόπτην τῶν Σκυθικῶν δυνάμεων, ἀφορίας αὐτῷ ἐπαρχίας τρεῖς τὰς πασῶν ἐγγὺς ἐμπορωτάτας, 20 Κερασιίδα τὴν καθ' ἡμᾶς Κύπρον, ἀπὸ Κύπριδος κατὰ τὸν μῦθον τιμηθείσης ἐν αὐτῇ μεταβυλοῦσαν τὴν προσηγορίαν, Κυ-

1 Ἰουστινιανοῦ C.
10 τε F, δὲ C.
17 θεῶν C.

7. ἦν add F.
12 ὁ Κρίτων F.

8 τῷ F, τῶν C.
13 μηδένα vulgo.

28. Post illum vero cum in otio egisset Iustinus, neque quicquam novi reperisset, qui deinde successit, sororis eius filius, utile quodvis parare rei publicae festinans omnemque antiqui status splendorem revocans, primum quidem, quem praefectum Scythiae vocant, excogitavit. nam cum esset sapiens, et scripta volvens reperisset regionem cum opibus fortunatam tum armis validam et nunc esse et olim fuisse, (quam cum primum cum Decebalo Getarum rege summus princeps Traianus viciisset, quinquagies centena milia auri ac duplicem argenti librarum numerum, praeter pocula et vasa quovis pretio maiora, gregesque et arma, virorum autem bellicosissimorum plus quinquies centena milia una cum armis, Romanis abduxit, quemadmodum Crito, qui bello interfuerat, affirmavit), ipse nulla in re Traiano cedens Septentrionem, qui iam aliquando iugum abiecerat, Romanis servare constituit. nec mirari licet ei omnia e voto cecissse: neque enim Traianum tantum armis aemulatus est, verum ipsum Augustum pietate in deum morumque modestia, et Titum integritate, et Marcum prudentia superavit. (29) igitur, ut modo dixi, praefectum Scythicarum copiarum moderatorem creat, additis tribus omnium fere ditissimis provinciis, Cerastide, quae nunc mutato nomine a Cypride, secundum fabulam in ea culta, Cyprus vocatur,

ρίαν τε ὕλην σὸν ταῖς Ἰωνίσι νήσοις, ὡς ἄρτι τελοῦσας ὑπὸ τῆν
 πρώτην τῶν ἀρχῶν, ὥσπερ τὰς ἄλλας ὑπύσας, συνείδεν ὁ βουσι-
 λὲς χωρισθείσας αὐτῆς τελεῖν ὑπὸ τῷ Σκεθίῳ ἐπάρχῳ· καὶ φέ-
 ρον ἴδιον ἀπένευε πρὸς δικαστήριον καὶ τάξιν ὕλην, ὥσει σπιν-
 5 θῆρά τινα τῶν ἐν Λιπάρῃ κρατήρων ἀνάψας ἐκ τῆς ἐπιρχώτητος,
 πολλὰ καὶ ὁμαλοῦ χρηστὰ τοῖς κοινοῖς τεχνησάμενος. τὴν τε
 γὰρ μεγίστην καὶ δευτέραν ἐξουσίαν αὐτὸς καὶ μόνος οὐ μετρίως
 ἐκούφισε πόνων, διελὼν τὰς φροντίδας τῶν πραγμάτων ἀρχουσι
 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς εὐχειρίστον κατέστησε τὰς ἀρχάς, καὶ
 10 τοῖς φιλοπράγμοσι τὴν λύσσαν ἐμέτρησε. γλίσχρον δὲ νομίσας μὴ
 καὶ τὴν πολικρχίαν ἀπαλλάξαι μοχθημάτων οὐ μικρῶν, καὶ τοῦτο
 τὸν Τίτον ἐκμιμούμενος, τὸν οὐρβανὸν πραιτώρα τοῖς ἄρχουσι
 παρεισήγαγεν, ἀρκεῖν οἴόμενος τῷ πολιάρχῳ τὴν πάντῃ σοφοῦσαν
 τοῦ δήμου διχόνοιαν, καὶ μετ' αὐτούς, μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτῶν
 15 κατὰ τὴν ἀρχιούτητα, ὡς προέφαμεν, τὸν λεγόμενον κναισιτώρα,
 ἀντὶ τοῦ τῶν βιωτικῶν ἐγκλημάτων λρευνάδα σεμνύτατον.

30. Ὡσπερ ἀρχέτεπον εἶδος ἢ μονάς, παράδειγμα δὲ μο-
 νάδες ἔν, οὕτως ἐν προοιμίῳς ἢ καὶ ἡμῶς εὐδαίμων πόλις τῆς
 τότε πᾶσαν ὑπεροχὴν ἐκβεβηκυίας Ῥώμης ἐνομισθῆ. ὄθεν ὁ
 20 Κωνσταντῖνος οὐδαμοῦ πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῆ κωνσεκρατίωρος (οὕτω
 δὲ τὴν ἀποθέωσιν Ῥωμαῖοι προσυγορεύουσι) Ῥώμην νέαν δείκνυ-
 ται καλῶν, κίστρα δὲ καὶ αὐτὴν ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν·

1 ἄρτι.] ἀντὶ vulgo.
 καὶν τούτῳ?

11 ἀπαλλάξῃ vulgo.
 14 τῷ δήμῳ C.

μικρὸν C.

Cariaque tota cum Ioniis insulis; quas, cum antea sub summo magistra-
 tum, sicut ceterae omnes, fuissent, ab eo seiunctas imperator Scythiae
 praefectum tenere voluit; propriumque redditum constituendo iudicio et
 totum officium concessit, quasi scintillam quandam Liparae craterum e
 praefectura praetorii accendens, multa simul rei publicae utilissima me-
 ditatus. quippe tum amplissimam secundamque potestatem ipse solusque
 non parum sublevavit laboribus, rerum administrationem in multos magi-
 stratus dispertiens; tum etiam facilliora iis munera reddidit, litiumque
 amantibus furorem est moderatus. parvum autem putans, nisi et prae-
 fecturam urbis molestiis haud levibus liberaret, in hoc quoque Titum
 imitatus, praetorem urbanum magistratibus adiecit, sufficere praefecto
 urbi omnia concutientem populi discordiam reputans; nec non post illos,
 (seu potius, si antiquitatem spectes, ante illos, ut supra rettulimus,)
 quaesitorem quem vocant, id est rerum capitalium investigatorem gra-
 vissimum.

30. Quemadmodum originalis species monas, exemplum autem mo-
 nadis unum, sic felix nostra civitas Romae, tum super omne culmen
 eminentis, initio putabatur. unde Constantinus ante eius consecrationem
 (ita autem apotheosin Romani dicunt) nullibi eam Romam novam, sed
 castra, pariter ceteris locis, ipsam quoque appellavit: cuius rei argu-
 Ioannes Lydus.

καὶ τούτων ἂν τις ἐπιστήσεται τοῖς ἐλέγχοις, εἰ ταῖς διαλύξεσι Κωνσταντίνου, ὡς αὐτὸς οἰκεία φωνῇ γράψας ἀπολλέλοιπεν, ἐν-
 τεύξεται. εἰκόνα τοίνυν καὶ στοχασμὸν ἀμυδροῦ παραδείγματος
 εἶναι κρήνων αὐτὴν πρὸς ἐκείνην, δύο πραιτῶρσιν ἀρκεσθῆναι
 συνεῖδε διὰ τὸ τῶν οἰκητόρων μέτριον καὶ τῶν πραγμάτων σμικρὸν. 5
 ἐκ τῆς γάλαγγος οὖν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πραιτῶρων τὸν τουτηλά-
 ριον προχειρίζεται ... τὸν μὲν Κωνσταντιανὸν τὸν δὲ μάλισταρον
 τοῦ κήσσου ἐπιφημίσας, οἷον εἰ ἄρχοντι τῶν ἀρχετύπων συμβο-
 λαίων, ὅτι κῆσον μὲν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἀρχείων, ῥέγεστα δὲ
 λέγουσι· καὶ σκρίβαν μὲν ἐκείνῳ (ἀντὶ τοῦ ὑπογραφέα), κην- 10
 σουάλης δὲ τούτῳ (ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοφύλακας) ὑπηρετεῖσθαι διώ-
 ρισε. τῆς δὲ ἡμετέρας Ῥώμης, καὶ νιμέσεως ἔξω, καὶ τὴν πρώ-
 την τῆς δυνάμεως ἀποκρυπτοσύης, συνεῖδεν ὁ κράτιστος καὶ τῆς
 τοῦ οὐρβανοῦ πραιτῶρος δεῖσθαι παρόδου. προάγει τοίνυν αὐτὸν
 τῇ οἰκείᾳ σεμνύνων προσηγορίᾳ, ἅμα τῶν τοῦ δήμου παραπιω- 15
 μιάτων ἀψόμενον, ἅμα τὴν πολιαρχίαν φροντίδων ἀμετρίας ἐπι-
 κουσίους ἐμφρόνως.

2 an καταλέλοιπεν? sed cf. 3 33: συγγραφὴν Κέλσος ἀπολλέλοιπεν.
 ἐντεύξεται vulgo. 7 patet excidisse nomen alterius praetoria. F.
 9 ἀρχαίων vulgo, et mox ἀρχαιοφύλακας. 16 ἀψόμενος F.

menta repererit, qui tractatus Constantini legerit, quos ipse patrio sermone scriptos reliquit. simulacrum igitur eam et speciem obscuri exempli ad illam esse iudicans, duos ei praetores sufficere arbitratus est propter incolarum et causarum paucitatem. e phalange itaque urbis Romae praetorum tutelarium creat... illum Constantianum, hunc magistrum census (id est archetypis instrumentis praepositum, quia censum vocant instrumentorum perscriptionem, quam eandem et regesta dicunt) appellavit; scribamque illi, id est exceptorem, et censuales huic, id est instrumentarios, apparere voluit. nostra autem Roma (sit dicto venia!) primam adeo potentia obscurante, optimus noster imperator urbano etiam praetore opus esse duxit. creat itaque eum suoque nomine illustrat, simul populi delicta aggressurus, simul praefecturam urbis immensa curarum mole sapienter levans.

Λ Ο Γ Ο Σ Γ.

Τοῦ νόμου τῆς ἱστορίας, ὡς οἶμαι, τηρηθέντος, καὶ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διὰ τοῦ λόγου παρελθουσῶν, ἐπῆλθεν ἐμοὶ ἰδιῶν τινα καὶ μονήρη λόγον περὶ τῆς μεγίστης τάξεως τῆς πρώτης τῶν ἀρχῶν ἐποθεῖναι τῇ ἱστορίᾳ, δι' οὗ ἂν τις ἀμν-
 5 ὀρῶς ἐσοπτερίσαιο τὴν πάλαι κρατήσασαν ἐν αὐτῇ λαμπρότητα καὶ εὐταξίαν, ἣν ἔγγυς ἀπολομένην ὁ γενναῖος ἡμῶν βασιλεὺς οὐκ εἴυσε πυντελῶς ἀποσβεσθῆναι, συνέχει δὲ ὡσπερ καὶ σφίγγει διαφ-
 10 σης (οὐ μικρὸν δὲ τὸ κτῆμα, τῆς δὲ Εὐρώπης τὸ πλεῖστον· κοι-
 νωνεῖ γὰρ αὐτῇ τοῦ ζεφύρου, καθὼ τὸν εἶρον ὅλον δίδωσιν ἢ Ἄσιᾳ καὶ μόνῃ), καὶ αὐτῆς δὲ Ῥώμης, τῆς τῶν πραγμάτων μη-
 τρός, ἀπαλλαγέσης ἰδρωτι τῆς βυσιλείας δεσμῶν καὶ βυρβαρικῆς
 15 ἐξουσίας. πάντα δέ, ὅσα ἦν ποτὲ τῆς πολιτείας γνωρίσματα,
 καὶ πολυφόρου, συγχύσεως ἀπῆλλύγησαν, καὶ προφανές ἐστι τὸ
 δίκαιον, καὶ μετουμελεῖ τοῖς φιλοδικαίοις τὸ πρὶν ἐναγυρνῆσαι
 ταῖς φιλονεικίαις, μάχης οὐδεμιᾶς τὸ λοιπὸν διὰ τῆς τῶν νόμων
 καθυμῆτος ὑπολιμπανομένης. καὶ κρείττων μὲν ἢ βυσιλέως

5 ἐσοπτερον σοι τα C: corr F. 16 προσφανές vulgo. 17 lego φιλοδικοίς F.

L I B E R III.

Historiae lege, ut opinor, observata, et secundum quod ante pollicitus sum magistratibus civilibus enarratis, visum est mihi proprium quen-
 dam ac singularem libellum de maximo officio primi magistratuum histo-
 riae subiicere, in quo quis pristinum eius splendorem egregiamque disci-
 plinam obscure intueatur; quam pene perditam generosus noster impe-
 rator non passus est funditus extingui, continetque quodammodo et con-
 stringit dilabentem tempore antiquitatem. ac maior quidem quam nuper
 per illum est res publica, Libya nobis reddita, non parvo bono, Eu-
 ropaeque maximam partem (hac enim in Occidentem porrigitur, sicut
 Orientem totum Asia solaque tribuit), ipsa autem Roma, imperii matre,
 vinculis et barbarica potestate sudore imperatoris liberata. omnia vero
 quae quondam fuere rei publicae ornamenta, maiori cum potestate resti-
 tuuntur, legesque turbis ac multiplicis onere confusionis liberatae; patet-
 que iustum, ac litium amantes paenitet contentionibus olim vigilasse,
 nulla in posterum propter legum claritatem pugna relicta. ac virtus qui-

ἀρετῇ ἐπαίρου παντός, ἐμοὶ δὲ καὶ καιρὸς ἐπὶ τὸν σκοπὸν διαβῆ-
ναι τῷ λόγῳ.

2. Ἡ τοίνυν τῷ ἱππάρχῳ πειθαρχήσασα τάξις ποτὲ ἐν
δπλοῖς μὲν ἦν ἅπασα, ὀνόματα δὲ αὐτῇ καθ' ὁμαλοῦ προμωτια,
ὑπερ ὄνομα εἰς τέσσαρας τέμνεται καταλόγους, εἰς δουκηναρίου, 5
εἰς κεντουρίωνος, εἰς βιάρχους· περὶ ὧν ἂν κατὰ τὴν τῶν τακτι-
κῶν παράδοσιν ἀφηγησάμην, εἰ μὴ πόρρω που τοῦ σκοποῦ παρω-
δοῦμην. καὶ ταύτης τῆς προσηγορίας, τῆς τῶν προμωτιῶν λέγω,
ἔτι καὶ νῦν αἱ λεγόμεναι μάτρικες (ἀντὶ τοῦ ἀπογραφῆαι τῶν κατα-
λόγων) μνήμην ἀναφέρουσιν. ἀπὸ δ' Αὐγούστου εἰς ἕτερον σχῆμα 10
τῆς ἀρχῆς περιστάσης, ὡς πολλάκις εἴρηται, προσετέθησαν οἱ
λεγόμενοι ἀδιούτῳρες, οἷον εἰ βοηθοί· καὶ ταύτης μόνης τῆς
προσηγορίας μνημονεύουσιν αἱ παρὰ τῶν βασιλείων παρεχόμεναι
τοῖς εἰς στρατείαν παριοῦσι προβατωρία, οἷον εἰ συστάσεις καὶ
ἀποδείξεις· οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς τὸ πρὶν ἄδειαν εἶχεν ὁ βουλόμενος 15
ζῶνην περιθέσθαι οἰανοῦν, μὴ πρότερον ἀποδείξας ὡς εἶη πρὸς
αὐτὴν ἐπιτήδειος· προβάρε γὰρ τὸ μετὰ δοκιμῆς ἐπιδείξαι τὸ
ὑποκείμενον λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. νῦν δὲ τὸ πλήθος αὐτὰς ἐξ
ἀμαθοῦς μαντείας, τάληθῆς παρὰδηλούσης, πριβατωρίας καλεῖ,
αὐτόθεν τὴν ἰδιώτου τέχην εἰσαγωγῆς· οὐδὲ γὰρ ἰδιώτου διαφέ- 20
ρουσιν οἱ μόνη προσηγορίᾳ στρατείαν οἰανοῦν ὑπερχόμενοι, οἷον
ὅτι τὰ πράγματα μὴ τὴν κρείττονα καὶ καρπιμωτέραν εἴληχεν ὄψιν

5 τέσσαρα—λόγους C, τέσσαρας—καταλόγους F, coll. 1 48.
8 λόγος C. 10 δ' vulgo om. 13 παρασχόμεναι vulgo.
15 ἀ...ν C, extinctis mediis literis.

dem imperatoris quavis laude maior; iamque tempus est me ad proposi-
tum progredi.

2. Cohors igitur, cui praefuit magister equitum, armata olim tota
fuit, dictaque communi nomine promoti, quod quidem nomen in quat-
tuor catalogos dividitur, in ducenarios, centenarios, biarchos; de qui-
bus quae tactici tradidere, exponerem; si non a proposito longius essem
aberraturus. atque huius appellationis, promotorum dico, etiamnum
matrices quas vocant, id est catalogorum indices, mentionem faciunt.
ab Augusto mutata, ut saepe diximus, magistratus forma, additi sunt
qui adiutores vocantur, id est βοηθοί; atque hanc solam appellationem
commemorant quae ad militiam accedentibus ab imperatoribus praeben-
tur probatoriae, id est testimonia et specimina (neque enim olim nullo
discrimine cuilibet cingulum quaecunque induere licuit, antequam se ad
illud aptum esse probasset): probare enim Romanis est rem specimine
ostendere. nunc autem vulgus eas rudi divinatione, verum prodente,
privatorias appellat, privati condicionem inde arguens: neque enim a
privato differunt qui solo nomine militiam quaecunque ineunt, non

τῆ βασιλείῳ ἐμιμελεῖα, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ οὐκ εὐπρεπεῖς πρὸς τὰς λειτουργίας παρίσταν.

3. Κοιῆ μὲν οὖν ἕπασιν τοῖς καταλόγοις ἐκ τῆς βασιλείῳ ὑποσημειώσεως ἀδιούτωρες, ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς παρατάξεως τὸ 5 πύλαι ταττόμενοι. φησὶ γὰρ οὕτως, et colloca eum in legione prima adiutrice nostra, οἷον εἰπεῖν “καὶ τάξιαις αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τάγματι τῷ βοηθοῦντι ἡμῖν.” ὅθεν ὁ πρωτεύων τοῦ παντὸς καταλόγου ἔτι καὶ νῦν κορινθουλάριος ἀναφέρεται, ἀντὶ τοῦ κεραύτης ἢ πρόμαχος. μέσος μὲν γὰρ ἦν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῆς 10 συμπλοκῆς μονομάχος ἦγον ὑπαρχος ἢ ὁ Καίσαρ. τὸ δὲ ὑπεράνωτος ἐπιώνμιον κοινὸν ἦν αὐτοῖς, ὡς ἔφηρ' οὐδὲ γὰρ μόνων τῶν βασιλείων ἐστίν, ἀλλ' ἀπολύτως τοῦ αὐτοκρατοῦς διοικεῖν εὐχετότος τὸν πόλεμον. καὶ μέσος μὲν ἦν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς Φροντίνος λέγει, ἔξ ἐδωνόμου δὲ πλευρῶς ὁ ἑπάρχος 15 ἦγον ὑπαρχος, ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας οἱ πρακτωρες ἢ ληγάτοι (ἀντὶ τοῦ στρατηγοὶ καὶ πρεσβευταί), οὓς κατελίμπανον οἱ ἕπιτοι ἀνθ' ἐαυτῶν ἤδη τοῦ τῆς ὑπατείας αὐτοῖς συντελουμένου χρόνου, εἰς τὸ ἑφεστάναι τῷ στρατῷ ἄχρι τῆς τοῦ μέλλοντος ὑπάτου ἐπὶ τὸν πόλεμον παρουσίας. τῆς δὲ καλουμένης λεγιῶνος εἰς ἑξακισχι- 20 λίους τελευτήσης πεζομάχους τὸν ἀριθμὸν (οὓσων δέκα μόνων τῶν

5 et colloca scripsi pro esare, quod, si recte lego, habet C. verba prima adiutrice nostra, in C pariter depravata, e loco codicis Iustini-
niani (12 tit. 53 3) petivi, ubi legitur: cum in legione prima
adiutrice nostra militanti. F. 9 legendum, ni fallor, κερά-
στης. F. 10 lego ὁ μονάρχος. F. 12 αὐτοκράτωρ C.
14 nempe, ni fallor, in opere de scientia militari; 1 47. F.
16 πρεσβύται vulgo. 18 ἐφεστάναι vulgo. 20 δέκα F,
δὲ καὶ C.

quod non melior rebus imperatoris solertia fructuosiorque status conti-
git, sed quoniam ipsi ad munera inepti accedunt.

3. Ac communiter quidem in omnibus catalogis ex imperatoris sub-
scriptione adiutores in fronte aciei olim collocabantur. ait enim sic
'et colloca eum in legione prima, adiutrice nostra.' unde totius cata-
logi princeps etiamnum cornicularius, id est cornutus sive in prima acie
pugnans, appellatur. medius quippe exercitus in conflictu erat, qui
summam imperii tenebat, praefectus praetorio scilicet vel Caesar. im-
peratoris autem nomen, ut diximus, commune iis erat: neque enim Cae-
sarum tantum est, sed omnino eius qui bellum suo arbitratu admini-
strandum sortitus est. ac medius quidem, ut diximus, erat imperator,
quemadmodum Frontinus ait, a sinistro autem latere magister equitum
sive praefectus praetorio, et ab altero praetores aut legati (id est duc-
ces et legati), quos pro se consules, iam exeunte consulatus eorum
tempore, relinquebant, qui, donec futurus consul ad bellum adesset,
exercitui praeesent. legio autem (ut vocant) cum sex milia peditum
numero complecteretur (erant autem initio decem omnino legiones, prae-

πασῶν λεγιῶνων ἀνέκαθεν, ἔξωθεν ἱπικῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ ἀξι-
λιυρίας καὶ κοορταλίας καὶ τουρμαλίας καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων,
εἶτα δὲ καὶ ξενικῆς), ὡς ἔφην, πρῶτος ἐτέτακτο ὁ κορνικουλά-
ριος, καὶ διὰ τοῦτο προσέστηκεν ἔτι καὶ νῦν τῆς πάσης τάξεως,
ἐπεὶ μηκέτι ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀφικνεῖσθαι τὸν ὑπαρχον ἔδοξεν,⁵
δι' οὓς εἰρήκαμεν λογισμούς.

4. Τῶν οὖν ἄλλων πάντων ἀδιουτῶρων ὄντων, ὁ ὑπαρχος
δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως δίδωσι τῷ πρὸς τὴν στρατείαν ἐρχο-
μένῳ εἰς ὃν αὐτὸς ἔλοιτο ταχθῆναι κατάλογον. αἱ δὲ προσηγο-
ρίαι τῶν πάντων καταλόγων τῆς τάξεως αὐταί. ὁ κορνικουλά-
ριος πρῶτος, τῇ τοῦ λεγομένου κόμητος ἐμπρέπων λιμπρότητι,
μήπω τὴν ζώνην ἀποθέμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τιμὴν
καὶ τὴν τῶν λεγομένων κωδικίων (ἀντὶ τοῦ δέλτων) ἐπίδοσιν
ἀνελεθῶν, οὐδενὶ τῶν ἐν ἄλλοις στρατεύμασι πρωτερόντων ταύτης
τῆς προνομίας ὑπαρχούσης. μετὰ δὲ τὸν κορνικουλάριον πριμι-¹⁵
σκρίνιοι δύο, οὓς Ἕλληγες πρῶτους τῆς τάξεως καλοῦσι, κομμε-
ταρίσιοι δύο (οὕτω δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπομνηματογράφων πραιτο-
μένων ὁ νόμος καλεῖ), φεγενδάριοι δύο οἱ τὸν δημόσιον δρόμον
ἰθύνοντες, κοῦρα ἐπιστολάρουμ Ποντικῆς δύο.

5. Ἄλλ' ἴσως ἂν τις οὐκ ἔξω λόγου πύθοιτο, τὴν αἰτίαν²⁰
ἐπιζητῶν, τίνος χάριν, πασῶν τῶν διοικήσεων ἐχουσῶν τοὺς κα-
λουμένους κοῦρα ἐπιστολάρουμ, τὸ πύλεως σκρινίων τὸ τε τῶν
ὄπλων καὶ τῶν ἔργων οὐκ εἴληχε; δηλονότι τὸ μὲν τῆς πύλεως εἰς

5 ἐπεὶ μηκέτι vulgo om. 6 nemo in iis, puto, quas periere.
v. 1 48. F. 17 ἐπὶ τῇ τῶν ὑπομνημάτων γραφῇ ταττομέ-
νος ὁ?

ter equitatum Romanum, auxilliarium, cohortalem, turmalem, ceterasque
copias, nec non mercenarios), primus, ut dixi, collocabatur cornicula-
rius; ideoque etiamnum toti officio praest. praefectum praetorio bella
administrare placuit, ob quas commemoravimus rationes.

4. Cum igitur ceteri omnes adiutores sint, praefectus praetorio
sua subscriptione ad militiam accedenti, in quo ipse velit catalogo col-
locari, permittit. nomina autem omnium officii catalogorum haec: cor-
nicularius, qui primus comitis, ut vocant, splendore eminet, necdum
cingulo liberatus, neque solitum ab imperatore honorem et codicillos
quos vocant (id est δέλτους) consecutus; qua praerogativa nemo in
aliis exercitiis princeps gaudet. post cornicularium vero primiscrinii
duo, quos Graeci primos officii appellant; commentarienses duo (ita
autem vocari solent qui hypomnemata scribunt); regendarii duo, qui
cursum publicum regunt; curae epistolarum Ponticae provinciae duo.

5. At fortasse aliquis haud absque ratione interroget, causam in-
quirens, quare, cum omnes administrationes habeant qui curae epistola-
rum vocantur, urbis armorum operumque scrinia iis careant? videlicet

τὴν Θρακικὴν διοίκησιν ἀναφέρεται, τὸ δὲ τῶν ἔργων εἰς ἄλλας τυχὸν ἐπαρχίας συμβαίη τὰς ἀνανεώσεις γίνεσθαι τῶν ἔργων· ὅτι δὲ οὐ σφόδρα συνεχεῖς, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς διοικήσεσιν ἐκείναις κοῦρη ἐπιστολάροισι τὰ προστάγματα τῆς ἐπιτιδομένης ἀπὸ τοῦ δημοσίου 5 δαπάνης γίνεται. τὸ γὰρ τῶν ὄπλων σκρινίον ὠρισμένης μὲν ἔχει τὰς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν συντελείας, νεῦρα λέγω καὶ κέρυτι καὶ πάλαια, πρὸς δὲ τὰς ἀνακυπτέουσας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις ὑποργεῖ τοῖς προστάγμασιν.

6. Πολλῆς δὲ οὐσίας ὑπὲρ ἀριθμὸν τῆς τῶν ταχυγούρων 10 πληθῆος, καὶ οὐ μικρὰς ἐχούσης ἀφορμὰς ἐπὶ κέρδους ἐργασίας, οἱ τούτων καὶ λογικώτεροι καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀρκούντες ἐν πεντεκαίδεκα συναγωγαῖς, ὡς κυλοῦσι σχολὰς, συλλεγόμενοι, [οἱ] τὴν οὐσαν αὐτοῖς πείραν τοῖς πράγμασιν ἐπιδειξόμενοι ἐπὶ τὸ τάγμα τῶν Ἀγροσταλίων, εἶγε ἄρα θέλοισι, παρίασι καὶ εἰς τὸ 15 τοῦ κορινθιακοῦ πλήρωμα κατατιῶσι, μετὰ μέντοι τὴν λεγομένην βοηθοῦραν· οἱ μένοντες ἐπὶ τῆς δέλτου εἰς τὸ τοῦ πριμίσκρινίου ἀναφέρονται πλήρωμα. καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον οὐκ ἔστι πῶς εἰρηται, (7) μετὰ δὲ τοῖς ἐπὶ ταῖς λογικαῖς τεταγμένους λειτουργαῖς εἰσὶν οἱ λεγόμενοι σιγγουλάριοι, ἄνδρες 20 ἐντρεχεῖς, ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας δημοσίων ἕνεκα χρεῶν ἀποστελλόμενοι· ὧν ἀνεκαθεῖν τὰς ἀναγκαιοτάτας καὶ εἰς αὐτὴν συντελούσας τὴν ὅλην πολιτείαν χρείας ἐγχειριζομένων πυρραϊσίων, τῆς ἐπαρχότητος ἤδη μαραινόμενης, ἢ τῶν λεγομένων μυγιστριαῶν

2 ἐπαρχίας ἐν αἷς συμβαίη F.
καὶ ὑπὲρ? cf. c. 14.

3 ἐν vulgo om.
11 οἱ] τῆ vulgo.

9 οὐσίας
18 lego ἐντέ-

πως. F.

urbis scrinium ad Thraciam administrationem refertur, operum vero ad alias forte provincias, in quibus operum restaurationes fieri contingit; quae quoniam non admodum crebrae, ab illarum dioecesium curis epistolarum addendis e publico sumptus imperatur. nam armorum scrinium certa habet a provinciis tributa, nervos inquam, arcus et reliqua, necessitatibus autem in bello obviis imperando subvenit.

6. Innumera autem cum sit notariorum multitudo, magnasque lucri parandi opportunitates habeant, literatiores eorum et ministerio pares in quindecim ordinibus, quas scholas vocant, colliguntur; e quibus qui suum tractandis rebus usum probavere, in Augustalium ordinem, si quidem volunt, neque tamen nisi post boethuram, ut vocant, recepti, militiam cornicularii, qui autem in codicillo manent, eandem primis crinii munere implent. ac de his quidem suo loco accuratius explicavimus. (7) literatis vero ministeriis praepositi sequuntur quos singulares dicunt, viri solertes, publicorum negotiorum gratia in provincias proficiscentes; qui cum maxime necessaria et ad ipsam summam rei publicae pertinentia negotia inde ab initio curassent, languescente iam praefectura praetorii, magistratiorum, quos vocant, inanis ostentatio irrepit. sin-

κομποφακελλορημοσύνη. σιγγουλαρίους δὲ τοὺς εἰρημένους κα-
 λεῖσθαι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ ἐνὶ βεραίδῳ χρωμένους (ἦγον ἐνδὸς
 δηλονότι παρίππου) ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ὁρμῶν· σιγγουλάριον γὰρ
 τὸν μονήρη Ἰταλοῦς ἔθος καλεῖν. μεθ' οὗς μάγκιπες, οἱ τοῦ δη-
 μῶδους καὶ ἀνδραποδώδους ἄρτου δημιουργοί· ἕφ' οἷς ἄρτοποιοὶ 5
 καὶ οἱ λεγόμενοι καθολικῶς συστήματα διακηφιστῶν, οἱ πᾶσι
 τοῖς ὄπισσόν σίτησιν δημοσίαν ἔχειν ἡξιωμένοις ὑπακούουσι· καὶ
 Ῥωμαῖοι μὲν αὐτοὺς ῥατιωναλλοὺς καλοῦσιν, ὅτι κατ' αὐτοὺς
 ῥατιῶνες οἱ λογισμοὶ λέγονται, οἱ δὲ Ἕλληγες καθολικὸν μετω-
 νόμασαν ἐκ τῆς καθόλου περὶ τοὺς δημοσίους λογισμοὺς ἀγρυ- 10
 πνίας. ἐνθεν σιτώναι, οὗς Οὐδέκτωρ ὁ ἱστορικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ
 τῶν ἐμφυλίων φρουμενταρίους οἶδε τὸ πρὶν ὀνομασθῆναι, ὅτι τῆς
 τοῦ παλατίου εὐθηνίας τὸ πρὶν ἐφρύντιζον. Ρουφίνου δὲ τηρι-
 καῦτι τὴν ὑπαρχον ἀρχὴν τυραννίδι κρημνίσαντος καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἀπάλοντο. τελευταῖοι πάντων οἱ τὸ πρὶν πρωτεύοντες οἶα τὴν 15
 τοῦ ἱπάρχου κατ' ἀρχὰς πληροῦντες Θεραπείαν, δουκηνάριοι καὶ
 βίαρχοι καὶ κεντηνάριοι καὶ κεντουρίωνες· ὧν πάντων τὰς Ἕλλη-
 νικὰς σημισίας προαποδεδώκαμεν. ὅτι δὲ τῆς τοῦ ἱπάρχου ἐτύγ-
 χανον τάξεως, γινῶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀλλῆς
 προσφερομένων κωδικίλλων, οἱ περὶ ἄξιωμαίων τινῶν καὶ οὐ περὶ 20
 αὐτῶν διαγορεύουσιν.

2 βερίδῳ C. 3 ὄρῳ C. 11 σιτώναις C. locus Vi-
 ctoris est in libro de Caesaribus c. 39. 15 τελευταῖον C.
 17 lego ἦ: sunt enim centenarii iidem qui centuriones. F. 18 sci-
 licet in iis quae desiderari diximus 1 48. 20 lego ἐν κωδικί-
 λοις. F.

gularium autem illis nomen inde venit, quod uno veredo (uno videlicet parhippo) in provincias proficiscentes utebantur: singulare enim apud Italos sonat unum. sequuntur mancipes, qui plebeium ac servilem panem conficiunt; sub quibus pistores, et qui communi nomine collegia rationalium appellantur, qui omnibus quocumque modo victu publico gaudentibus operam dant. et Romani quidem illos rationales vecant, quia computationes eorum sermone rationes dicuntur; Graeci vero mutato nomine catholicos dixere, quod in universum publicis rationibus vacant. sequuntur sitonae, quos Victor historicus, in historia Caesarum, frumentarios olim appellatos esse novit, quoniam palatii annonae olim praecerant. Rufini autem tyrannide tunc praecipitata praefectura praetorii et ipsi periere. postremi omnium, qui olim primi, quippe qui magistri equitum ministerium initio compleverint, ducenarii, biarchi, centenarii sive centuriones; quorum omnium Graeca nomina supra retulimus. militasse vero eos in magistri equitum officio, arguunt quae super iis ex aula proferuntur in codicillis, in quibus de honoribus quibusdam neque de ipsis agitur.

8. Τοιαῦται μὲν καὶ τοσαῦται τομαὶ τῶν καταλόγων τῆς ἀρχῆς· κούρωρες γάρ, οἰονεὶ ταχυδρόμοι, τὴν τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ἐπὶ τῆς ἀλλῆς εὐρίσκουσιν· ἀπλικιτῦριοι γε μὴν καὶ κλαβικουλάριοι, ὧν οἱ μὲν τοὺς ῥαβδούχους μόνον τοὺς συλλαμ-
 5 βάνοντας τοὺς ἐγκλημάτων ἕνεκα πιεζομένους, οἱ δὲ τοὺς δεσμὰ περιτιθεμένους αὐτοῖς διασημαίνουσι, λειτουργίας, οὐ μὴν στρα-
 10 τείας καὶ βαθμοῦ πέρασ ...ξ...ενον ὧν εἰσὶ δικτικοί· ὑπασπί-
 ζουσι γὰρ τοῖς κομμενταρισίοις, οὓς ὑπομνηματογράφους ἢ τάξις Ῥωμαίων ὠνόμισεν, ὡς ἔφαμεν. ὄν γὰρ τρόπον οἱ νομενκλάτω-
 15 ρες φρόντισμα πληροῦσι καὶ τοὺς ῥήτορας ...λέγουσι, ἐξ ὀνόμα-
 τος ἀναφωνοῦντες αὐτούς, οὕτως ἐκείνοι ταῖς ἐγκληματικαῖς ὑπε-
 ρετούνται δίκαις. οἱ δὲ νομενκλάτωρες, ὡς φησιν ὁ Αἰμίλιος ἐν
 τῷ ὑπομνήματι τῶν Σαλλουστίου ἱστοριῶν, ὀνομαστὰ καὶ ἀνα-
 φωνῆται τῶν τογάτων (ἀντὶ τοῦ τῶν δικολόγων) εἰσίν. τογάτους
 20 δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς μὴ στρατενομένους καλοῦσι, φαινόλας δὲ περι-
 κειμένους καὶ τοῖς λέγουσι τὰς δίκαις μισθοῦ συναγορεύοντας· ἐπὶ
 γὰρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τὰ βιβλία σχολάζοντας καὶ ταῖς
 νομικαῖς δυσκαλίαις ἀγρηνποῦντας οἱ τὰς δίκαις λέγοντες ἐπὶ τοῖς
 25 πιδανούς (ἀντὶ τοῦ χαμαιδικαστᾶς) περὶ τὸν καιρὸν τῆς δια-
 γνώσεως ἐκάλουν πρὸς συνηγορίαν. ταύτη καὶ advocati, οἰονεὶ
 προσκαλούμενοι, ἔτι καὶ νῦν λέγονται. τουρμαρίους γὰρ ἔτι
 φθύσας διαμέμνημαι παρόντας τῷ σκρινίῳ τῶν σουβαδιουβῶν καὶ

6 lego λειτουργῶν. F. 7 literas in C extinctas punctis indi-
 cavi. F. an ἀναδεξαμένων εἰσὶ? 8 τοὺς C. 12 οἱ δὲ F:
 in C literas extinctas. 13 ὁ...ματι C. 14 ἀνα...ηται C:
 cf. c. 20. 16 ψισθῶ C, μισθῶ F. 18 lego δυσκο-
 λίαις. F.

8. Tales totque partes catalogorum officii. nam cursores (id est ταχυδρόμοι) finem militiae in anla reperiunt: applicitarii vero et clavicularii, quorum illi lictores tantum reos vinciendos comprehendentes, hi autem vincula iisdem circumdantes significant, munerum, quae eorum nomine indicantur, non autem militiae gradusque finem consequuntur: apparent enim commentariensibus, qui, ut diximus, hypomnematographi in officio Romano appellantur. nam quemadmodum nomenclatores munere funguntur, rhetoresque, clamantes eorum nomina, indicant, sic illi criminalibus in causis apparent. nomenclatores autem, ut Aemilius in commentariis ad Sallustii historias ait, nominatores indicesque togatorum (id est advocatorum) sunt. togatos autem Romani vocant eos qui non militant, sed togam gerunt et causas dicentes mercede adjuvant: in foro enim versantes, literisque et iuris difficultatibus vacantes, ab iis quibus causa dicenda ad pedaneos indices (id est χαμαιδικαστᾶς) circa tempus cognitionis patroni vocabantur. quare etiam advocati, id est προσκαλούμενοι, etiamnum dicuntur. turmarios quidem egomet memini apparentes etiam in scrinio subadiuvarum, et completionibus (id est

ταῖς κομπλετίωσι τῶν ἐντυχιῶν (οἰοῖται πληρώσει) προσλειτου-
ροῦντας καὶ παραψυχὴν οὐ μικρὰν ἀναλεγομένους· τοσαύτη τις
ἦν ἢ τῶν πραγματοποιεμένων κέρπιμος ἀφθονία. διακτῆριοι πρὸς τού-
τοις καὶ θηροφόροι καὶ πραίκωνες λειτουργίας μὲν ἀναδέχονται,
ἐν δὲ ἑτέροις τάγμασιν ἀναφέρονται. 5

9. Εἰρηται πρόσθεν ἐν μὲν ἀνέκαθεν εἶναι τὸ τῶν ταχυ-
γράφων σῶμα, εἰς δύο δὲ τάγματα διηρησθῆναι καὶ πληρώματα·
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δέλτου μένοντες τὸν χρόνον διώκουσι
καὶ εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου πλήρωμα παρίαισιν, οἱ δὲ εἰς τὸ τῶν
Ἀδγουσταλίων τάγμα μεθιστάμενοι καὶ θῦττον τὴν στρατείαν 10
πληροῦντες πρὸς τοὺς ταχυνγράφους καὶ εἰς τὸ τοῦ κορνικουλαρίου
καταντῶσιν ἄξιωμα. ὅπως δὲ μὴ καὶ τοὺς ἔξωθεν λάθῃ τὰ τῆς
διαίρεσεως (καὶ γὰρ ὁσημέραι ἀγνοοῦντες μάτην ζητοῦσιν οἱ πολ-
λοι, πρὸς τὰς εἰρημένας προσηγορίας ... τόμενοι), τὴν αἰτίαν
τῆς εἰς δύο τοῦ ἐνὸς σώματος τομῆς ὑποδείξω τῷ λόγῳ. οἱ ταχυ- 15
γράφοι πολλῶν ἐ...ονται, καθάπερ οἱ τριβούνοι, πρὸς τὸ διω-
νύσαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰς πληθὺς εἰσιν ὡσπερ ἐκεῖνοι.
...τι δὲ τυχὸν ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πέρασ τῶν πόνων καλεῖ,
γῆρα κύνουσι πάντως πρὸς καμάτους ἀχρήστῳ. εἰκόσ οὖν οὐκ
ἀρκοῦντες πρὸς τὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν λειτουργίας, πρὸς ὧς 20

1 ἐντυχία et hic et 3 11 est charta sententias sive iudicatum con-
tinens, quem alibi usitatore voce χάρτην appellat Lydus. cf. 3
68. F. 4 πρέκονες C. 7 διεισησθῆναι C. 11 καὶ de-
lendum censet F. 12 λάθῃ τὰ τῆς] coniectura ex reliquiis li-
terarum. F. 13 μάτην ζητοῦσιν] coniectura ex reliquiis litera-
rum. integrum mansit σιν. F. 14 lego τατατόμενοι. F.
16 lego ἐτῶν δέονται. F. 18 lego εἰ τι. F. ἐπὶ] περι
vulgo. 19 ὡς εἰκόσ? an εἰκότως? cf. 3 19, 27, 69.

πληρώσει) chartarum operam dantes, ac non parvo solatio gaudentes:
ea erat rerum agendarum fructuosa abundantia. diaetarii porro et cisti-
feri et praecones ministeriis funguntur quidem, alios autem ad ordines
pertinent.

9. Diximus supra unum initio esse notariorum corpus, duos autem
in ordines, diversis militiae terminis, dividi: alii enim illorum in codi-
cillo manentes tempus agunt, ac militiam primiscrinii, alii vero, in Au-
gustalium ordinem transgressi, eandem, cito prae notariis, cornicularii
munere implent. cuius divisionis ne vel profanos ratio lateat (etenim
quotidie ignorans frustra quaerit vulgus, memoratis nominibus perturba-
tum), causam, cur in duas partes unum corpus divisum, explicabo.
notarii, sicut tribuni (quippe et pari cum iis numero sunt), multis an-
nis indigent ad militiam implendam; quos si forte tempus circa finem la-
borum vocat, senectute gravantur ad labores prorsus inutili. necessario
igitur impares superiorum graduum ministeriis, ad quae corporis vigore

μόγισ οἱ νεότητι σώματος καὶ πείρα πραγμάτων ὠχρωμένοι κινδύνων ἔξω διαρκοῦσι, δέονται βοηθῶν. καὶ ἀνέκαθεν μὲν ἕκαστος τρεῖς ἄνδρους τοὺς πάντα ἀρίστους ἐκ τῶν ταχυγράφων ἐπέλεγτο (οὐδὲ γὰρ ἔξῃν μὴ τοὺς πείρα τε καὶ λόγοις κοσμουμένους 5 τὴν λειτουργίαν τοῦ δικαστηρίου πληροῦν), νῦν δὲ τὰ μὲν τῆς ἐπιλογῆς οἴχεται, ὁ δὲ ἀριθμὸς ἔτι καὶ νῦν σώζεται. ἔνθεν ἔξ βοηθῶν παρεῖναι συμβαίνει τῷ τε σκρινίου τῷ τε κομμενταρισίῳ καὶ τῷ τοῦ προμισκρινίου, ἐπειδήπερ, ὡς προδεδήλωται, ἀνὰ δύο ἐπ' ἔτος ἕκαστον ἐκ τῶν ταχυγράφων τῆς ζώνης ὁ νόμος ἀπαλλάτ- 10 τει. καὶ τίς οὐκ ἂν στοχάσεται, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν βοηθούτων ἀφορῶν, τὴν τοῦ δικαστηρίου μεγαλειότητα καὶ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ πραττομένων τὸ πρὶν ἀπειρίαν; ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, πραγμάτων μὲν μὴ ὄντων τοῖς ὑπηκόοις καλῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν... τῶν ἄπανταξῆ συρρεόντων, τῶν δὲ ... αἰῶν ἴσως κατ' αὐθεντίαν 15 (μετὰ συγγνώμης εἰρήσθω· καὶ γὰρ λόγων εἰσὶν ἔρασταί) ἐπὶ δικαστὰς ἑτέρους καὶ θνητῆς τοῖς πράττουσι τὰς δίκας διὰ τῶν λεγομένων θείων κελεύσεων ἀπαγόντων. (10) κερδῶν δὲ οὐ μικρῶν τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης καὶ τιμῆς ἔξοχωτότης μετὰ δυνάμειος ἰσχυρῶς περιγινόμενων τοῖς τῶν εἰρημένων σκρινίων βοηθοῖς, εἰκὸς 20 ἦν ἐμφορουμένους αὐτοὺς ἀπαξιοῦν αὐθις ἐπὶ τὴν δέλτον καὶ τὴν ἔξ ἀκερδείας ἐπιείκειαν ἀναστρέφειν. ἔνθεν ἐκ δεήσεως αὐτῶν

7 lego τῷ τε τοῦ ἀβ ἄκτις σκρινίῳ, τῷ τε τοῦ. scrinia, quibus adiutores leguntur (v. 3 11, 16, 20), tria sunt, videlicet primiscriniorum, commentariensium et actis praefectorum. F. 8 ὡς προδεδήλωται] nempe in iis quae periisse diximus 1. 48. F. 13 καλῶν C. post ἀρχὴν plures literae exstinctae. F. 14 βασιλείων?

et rerum experientia roborati vix sine periculo sufficienti, adiutoribus egent. et olim quidem singuli tres viros omnia praestantissimos de notariis eligebant: neque enim licebat non usu literisque ornatos iudicii ministeria implere. nunc autem electio negligitur, numerus vero etiamnum servatur: inde actis praepositorum et commentariensium et primiscriniorum scrinio sex adiutores apparent, quandoquidem, et supra ostendimus, binos quotannis notarios lex cingulo liberat. ac quis non, adiutorum multitudinem intuens, splendorem iudicii rerumque agendarum infinitam olim in eo copiam fuisse intelligat? cum nunc nullae sint civibus lites, (quicquid usquam egregii... ad principium confluentis,) et... tamen pro suo arbitrio (bona venia dixerim: sunt enim literarum amantes) ad alios gratosque litigantibus iudices per sacras iussiones, ut vocant, causas deferant. (10) quoniam vero non parvo lucro, olim in pace, atque eminentissimo honore magna cum potestate praedictorum scriniorum adiutores gaudebant, necesse erat repletos dedignari iterum ad codicillum moderatumque lucrum reverti. inde rogatu illorum lex ab

νόμος πρὸς Ἀρκυδίου τίθεται, θεσπίζων ἰδιάζων καὶ πάντη κειρο-
ρισμένον σύστημα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἤδη πρότερον
ἐν τῷ βοηθεῖν διαφαινομένων, συστήσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς
ὑπηρεσίαν ἑαυτῆ. οὐδὲ γὰρ εὐχερὲς ἦν τὸ τηρικαῦτα, τῶν βασι-
λέων ἕμα τῆ βουλῆ δίκας ἀκροωμένων, τοῖς πάντα ἀρίστοις ὑπη- 5
ρετεῖν· ὥστε καὶ πεντεκαίδεκα ἐξ αὐτῶν τῶν πεπανωτέρων πείρα
τε καὶ τῷ χρόνῳ κρείττωνων πρὸς ὑπογραφήν τοῖς βασιλεῦσιν
ἀφορισθῆναι, οὗς ἔτι καὶ νῦν δημοτάτους καλοῦσιν, οἳ τοῦ
τάγματος τῶν Ἀγουσταλίων πρωτεύουσιν· οὐπω γὰρ ἦν τὸ τῶν
ἄρι παραφρένων ἀσηκρήτις ὄνομα, μετρίων σφόδρα τῶν χρη- 10
ματικῶν ζητήσεων οὐσῶν, τῶν μὲν ἔμπροσθεν βασιλέων ἐπὶ τοὺς
πολέμους ὀρμῶντων, καὶ τῶν τὰς ἐπαρχίας ἰθυσόντων τοῖς νόμοις
ἄλλ' οὐ ταῖς κλοπαῖς προσαγρυνούντων. τῷ δὲ συστήματι τῶν
εἰρημένων τριάκοντα ἀνδρῶν τὴν τῶν Ἀγουσταλίων ὁ νόμος ἔθετο
προσηγορίαν, οὐ καινὴν οὐδὲ πρόσφατον, τὴν δὲ τοῦ πρώτου τῶν 15
βασιλέων ὀνομασίαν ἀνακαλεσάμενος, ὡς πολλὰκις ἔγραμεν, ὃς
πρῶτος τὴν ἐπαρχότητα συστησάμενος τῶν πραιτωρίων τοὺς ὑπ'
αὐτῆ τελοῦντας Ἀγουσταλίου ἐκ τῆς οἰκείας προσηγορίας καλεῖ-
σθαι διώρισεν.

11. Τῶν πλείστων, τάχα δὲ πάντων τῶν ἰγρῶν ἀπαλι- 20
φέντων τῆς ἔμφρονος παλαιότητος, οὐκ ἔξω δακρῶν τις διατε-
λῶν ὑπομείνοι, γιγνώσκων ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὅπως ἀντέλεγο
πρὶν ὁ νόμος τῆς τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας, καὶ ὅσων κατὰ σμι-

1 ἰδιάζων C.

5 τοὺς πάντας ἀρίστους C.

16 ὁ C.

20 ἀκαλοφρένων vulgo.

21 lego διατελεῖν ὑπομείνοι. F.

Arcadio lata, sanciens ut peculiare ac prorsus separatum collegium tri-
ginta numero virorum, qui iam antea inter adiutores eminissent, prae-
fectura ministerium sibi constitueret. neque enim tum, imperatoribus
una cum senatu causas audientibus, omnia praestantissimis facile mini-
sterium fuit, adeo ut ex ipsis maturioribus usque ac tempore praestan-
tibus, quindecim imperatoribus exceptores selecti sint, quos etiamnum
deputatos vocant, qui Augustalium ordinis principes sunt. necdum enim
nuper creatorum a secretis nomen erat, modicis admodum pecuniariis
quaestionibus, cum priores imperatores in bella proficiscerentur, rectores
autem provinciarum legibus, non rapinis vigilarent. collegio autem
illorum triginta virorum Augustalium nomen lex posuit, non novum neque
recens, sed primi principum nominis memoriam revocans, qui, uti saepe
diximus, cum praefecturam praetorii primum instituisset, in ea militantes
Augustales a suo nomine appellari voluit.

11. Vestigiis prudentis antiquitatis maximam partem ac fortasse
omnibus extinctis, a lacrimis sibi non temperaverit, qui e sequentibus
intelliget quomodo olim civium libertati lex consuluerit, quotque paula-

κρὸν ἀγαθῶν ἐκ τῆς τῶν ἀρχομένων κακοδαιμονίας ὁ καθ' ἡμῶς χρόνος ἐξέπεσεν. ἔθος ἀρχαῖον ἦν μηδὲν ἔξωθεν πρῦττεσθαι τοῦ τῆς δίκης ἱεροῦ, ὃ καλεῖται σήκηρον οἰονεὶ ἀτάραχον καὶ σιγῇ σεμνὸν καὶ ὁποῖον οὐκέτι κατ' οὐδένα τρόπον, ὅπως μὴ τι πρὸς 5 ὕβρειως ἢ βλάβης τῶν συντελῶν ἁμαρτηθῆι. μετὰ δὲ τὴν ἐν-θεσμον τῶν ψήφων ἀπόφασιν νόμος καὶ τοὺς συνεδρεύοντας τῇ ἀρχῇ ἄνδρας νομικωτάτους, ἀναγινώσκοντας πρῶτον τὰς ψήφους καὶ ὑποτάττοντας τῷ λεγομένῳ σχεδαιῶ τὸ παρ' Ἰταλοῖς κυλούμενον ῥέκινον (ἀντὶ τοῦ ἀντιβολῆν) δίδόναι πρὸς ἕπογραφήν τῆς 10 ἀρχῆς τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις· καγκελλαρίους αὐτοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπιφημιζοῦσι, περὶ ὧν πρὸς πέρας ἐρῶ. ἐῖτε ἐκείθεν πρὸς τῶν σκηρηταρίων ἐμμελῶς ἀναγινωσκομένου τοῦ λεγομένου καθυροῦ, οὕτω τε ἀπολομένου τῷ λιτιγάτωρι (οἰονεὶ δίκης ἕνεκα παραφυλάττοντι), σύνσηριν ὁ σκηρητάριος ἔποιετο τῆς τοῦ 15 πεπραγμένου δυνάμειως τοῖς Ἰταλῶν ῥήμασι, καὶ ταύτην ἐτήρει παρ' ἑαυτῷ πρὸς κώλυμα τολμηροῦ προσθήκης ἢ ὑφαιρέσεως. οὐ δὴ γενομένου λαβῶν ὁ πράξας, καὶ τῆς ἀκριβείας θυμῶσας τὸ δικαστήριον, παρῆει πρὸς τοὺς προμίσκρινίους τάξαντας ἐκβιβαστήν τοῖς ἀποπεφασμένοις· οἱ δὲ διὰ τῶν βοηθεῖν αὐτοῖς τετα- 20 γμένων, ἀνδρῶν καὶ διδασκάλους αὐτοῖς πρύγματα περὶ λόγων ζητήσεις παρεχόντων, ἐπλήρουν, ἐπὶ τοῦ νῦν τῆς ἐντυχίας γράμμουσιν αἰδοῦς αὐτόθεν ὑπάσης καὶ ἔξουσίας ὄγκω σεσοβημένοις, πρὸς τὴν προσηγορίαν τοῦ πληρωτοῦ προσγράμοντες.

4 οὐκ ἔστι? 8 τὸ F, τῷ C. 9 ῥέκινον depravatum videtur. F. 18 παρίει C. τάξοντας? 21 ἐπλήρου C. 22 σεσοβημένος C.

tim bonis, infelici illorum fato, aetas nostra exciderit. mos antiquus erat nihil agi extra templum iustitiae, quod secretum dicitur, inturbidum videlicet ac silentio venerabile, et quale nunc nullo modo est; ne quid cum iniuria damnove civium peccaretur. sententias vero legitime pronuntiatas, lex erat et assidentes praefecturae viros iuris peritissimos lectas primum sententias schedario, ut vocant, subicere, et quod recinnum Itali vocant (id est ἀντιβολῆν), a magistratu subscribendum huic rei praepositis tradere: cancellarios eos in iudiciis vocant; de quibus ad extremum dicturus sum. inde porro a secretariis puro, ut vocant, rite lecto, sicque tradito litigatori (quippe causae gratia adstanti), synopsis summae acti secretarius Latino sermone faciebat, eamque apud se servabat, ne quid audacia adderet demeretve, impediens. quo facto, cum (purum) recepisset litigator, rigorem iudicii admiratus ad primis- scrinios, qui sententiarum executores constituerant, progrediebatur: hi autem per apparentes ipsis adiutores, viros vel ipsis magistris circa literarum quaestiones negotium facessentes, implebant, in aversa charta, literis omnem statim reverentiam ac potestatem prae se ferentibus, ad nomen completoris adscribentes.

12. Ἐμοὶ δὲ δακρύειν ἐπέρχεται τὴν τοῦ τόμου συνιόντι δύναμιν, καὶ ὅπως πάσης ἡμῶς ἀρετῆς ἀφείλετο κατακλιθεὶς ὁ δαίμων. ὑποπεύων γὰρ ὁ νόμος, καὶ οὐκ ἔξω λόγου, τὴν τῶν ποριζομένων τὰς ψήφους πρὸς τοὺς πληρωτάς, αὐτῶν τὰς καθ' ἑὼν προσφέροιντο ἀδιδάκτους ὁμοιοῦς, ἀστειροῖς καὶ ποιητὰς ἀπειλοῦσι ῥήμασι παραγγέλλεσθαι διώρισε πρὸς τῶν ὑπηρετουμένων τῇ δίκῃ τοὺς ἐγχειριζομένους, καὶ ταῦτα γράφεσθαι πρὸς ἐντροπὴν τῶν πάντων τολμώντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκβιβαστῶν. ἐπιτρέπων γὰρ ὡσπερ ὁ βοηθὸς τοῖς πρωτεύουσι τοῦ τάγματος, ἐν ᾧ συνέβαινε καταλέγεσθαι τὸν ἐπὶ τὴν πλήρωσιν τῶν ψήφων στείλομενον· τούτοις γὰρ γράφων ἐχρητο τοῖς ῥήμασιν, ὡς ἂν τις καθ' ἑρμηγίαν εἴποι, πρὸς τοὺς πρωτεύοντας, ὡς ἔφην, τοῦ καταλόγου ἐν ᾧ τελεῖ τυχὸν ὁ τὰς ψήφους ἐγχειριζόμενος· “ὥστε μὴ περὶ τὸν βαθμὸν ἑαυτοῦ ἐξ ἀπολείψεως βλάβην ὑποστῆναι, ἀφορίσασθε τὸνδε ἐκ τάξεως, ἀπὸ τῆς παρουσίας ἡμέρας ἄχρι τῆσδε, 15 ἑπατείας τοῦδε, εἰ μέντοι ἴσθι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῖς θεοῖς μεμνημένος μυστηρίοις, καὶ μὴ δημοσίοις τελέσμασιν ἐπεύθυνός ἐστι, μηδὲ πρὸς γένους συνάπτεται τῷ τὴν αἴτησιν ἀποδεμένῳ, μηδὲ μὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἐνεχειρίσθη ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δημοσίας ἔνεκεν ἢ ἰδιωτικῆς χρείας, οὕτω μέντοι ὥστε 20 μὴ παραβῆναι τὴν δύναμιν τῶν νεομοθετημένων.” τούτοις μὲν τοῖς ῥήμασιν ὁ βοηθὸς τοῦ πριμίσκρινίου τοὺς πρῆκτομένους κατ-

1 συνορῶντι?

4 lego ἢ αὐτῶν. F.

11 post ῥήμασιν in

C sequuntur Latina adiutoris verba, a Lydo in Graecum versa; sed haec penitus atque, ut cernere licet, data opera erasa sunt. F. 18 γένος vulgo.

20 ἢ ἰδιωτικῆς F, ἠδιδωτικῆς C.

12. Mihi vero lacrimae oboriuntur legis vim, ac quomodo nos dilaceraverit omnique virtute spoliaverit daemon, mecum reputanti. suspicans enim lex, neque sine causa, eorum qui porrigerent sententias cum completoribus, aut horum cum iis contra quos ferrentur, audaces consensus, severis poenasque minitantibus verbis admoneri a ministris iustitiae eos quibus crederentur praecepit, haecque scribi, quo omnia audentes provinciarum executores pudore reprimerentur. adiutor enim, quasi permittens principibus ordinis, in quo forte militabat, eum qui ad implendum sententias mittebatur: his enim verbis, uti secundum versionem dicere possis, utebatur, ad principes, ut dixi, catalogi, ad quem forte pertinet, cui sententiae creduntur, scribens “ita, ut circa gradum ipsius nullum ex intermissione damnum patiat, hunc ex officio seligite, a praesenti die ad hanc, consulatus huius; si quidem orthodoxae fidei divinis mysteriis initiatus, neque aut publicorum tributorum reddendae rationi obnoxius, aut cum eo qui postulavit genere coniunctus est, neque vero elapso anno in eadem provincia, publica vel privata in re, cura ei mandata fuit; ita tamen ut vim lege sancitorum non violetis.” his verbis adiutor primiscrinii agentes omnes firmabat; post eum vero

ησφάλιζετο πάντας. μεθ' ὃν ὁ πρόληψ, οἷον ὁ πρωτεύων, περι
 οὐ τέως εἰπεῖν οὐ καιρός· οὐδὲ γὰρ μέρος τῆς τάξεώς ἐστι καὶ αὐ-
 τός, αὐτὸς δὲ τῶν μαγιστριανῶν κατὰ βαθμὸν παραγίνεται ἐπὶ τὰ
 μέγιστα ποτε δικαστήριον· καὶ μικρὸν ὑστερον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἰστο-
 5 ρίαν ἐκθίσομαι. μεθ' οὗς ὁ κορνικουλάριος, οἷα τὴν ὄλην τοῦ
 νόμου δύναμιν διατηρῶν καὶ τῶν πραττομένων πάντων κύριος,
 δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὴν ὄφρην ἐδίδου τοῖς ἀποπεφισμένοις.

13. Τοσοῦτα δὲ ἦν τὰ τότε πραττόμενα ὡς δεκάτῳ τόμῳ
 μῦθις ἀναλαμβάνεσθαι πρὸς σύνοψιν. καὶ τί χαλεπὸν ἐμβραδύναι
 10 τῷ λόγῳ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου; τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος
 τῶν πραττομένων ὡς ὅλον τὸ ἔτος μὴ ἄρκειν τοὺς βοηθοῦντας πρὸς
 πλήρωσιν αὐτῶν, ὥστε μετὰ τὸ πέρας τῆς λεγομένης βοηθούρας
 ἔχειν χῶρον ἀπονεμημένον αὐτοῖς ἐπὶ τῆς μέσης εἰσόδου τῆς
 πραιτωρίας αὐλῆς πρὸς τοῦ σκρινίου τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ συντρέ-
 15 χοντες ἐπλήρουν τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῶν λειτουργίας πραχθέντα. καὶ
 αὐτοὶ μὲν οἱ ἄρτι τοῦ βοηθεῖν τοῖς τρέχουσι σκρινίοις πεπυρμένοι
 τοῦτοις ἐνησχολοῦντο, παραψυχῆν οὐ μικρὰν κερδῶν ἐκλεγόμενοι·
 οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ἤδη πρότερον σχολάζοντες ἐκεῖ συνέρρον τὴς
 20 μάλιστα καὶ λαμπρὰς τῶν τῆς ἀρχῆς προστάξεων ἐγχειριζόμενοι,
 καὶ ὅσαις ἕτερός τις πέρας οὐκ ἴσχυσεν ἐπιθεῖναι, μηδὲ τὸν τῆς
 ἀργίας καιρὸν ἔρημον λογικῶν ζητημάτων ἀπολαμβάνοντες, τῶν
 ἐνδύξων ἐν διδασκάλοις λόγων συντρεχόντων ὡς αὐτοὺς καὶ περὶ
 τῶν ἀγνωσμένων συζητούντων. ἀπίσθη δὲ οὕτως ἅπαντα ὡς τοῦ

1 ... τας C.
 9 σύνοψιν C.

3 αὐτὸς δὲ] ἀπὸ δὲ?
 14 ᾧ F, ἡ C.

καταβόθμων C.
 23 ἀπεσβή vulgo.

princeps, de quo dicere necdum tempus est (neque enim et ille pars est officii, verum e magistrarianis gradatim ad maxima olim iudicia acce- dit; eiusque historiam paulo post explicabo); post quos cornicularius, quippe totam legis vim custodiens, agentiumque omnium primus, sua subscriptione auctoritatem indicatis dabat.

13. Tanta autem tum erat agendorum copia, synopsis eorum ut vix decimum volumen complecteretur. quidni ad rem declarandam longiores simus? ea erat agendorum multitudo, ut toto anno iis implendis adiutores non sufficerent, ideoque post boethuram quam vocant locum ipsis destinatum, in medio introitu praetoriae aulae, prope scrinium Europae, haberent, in quo concurrentes sub ipsorum ministerio acta implebant. et ipsi quidem, qui nuper adiuvare currentia scrinia desiderant, his operam dabant, non parvo lucri solatio gaudentes: qui vero ante illos ac prius etiam cessaverant, eodem confluebant, iisque maximae et gravissimae magistratus iussiones, et quibuscunque finem imponere alius haud potuisset, mandabantur; qui ne otii quidem tempore ab literatis quaestionibus vacabant, cum clari inter literarum magistros ad eos concurrerent, incognita simul investigantes. quae cuncta sic evanere, ut

τόπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος τοὺς λεγομένους ἐκκεπταρίους (οἰοεὶ ὑποδέκτας τοῦ σίτου) κατασχεῖν τὸ σκρινίον, τῶν πάλαι θαυμαζομένων ἀφανισθέντων.

14. Πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν τῶν ἐξολωλότων τῆς πάλαι σεμνότητος γνωρισμάτων, καὶ χάρτην ἀπαιτεῖν οἱ τῆς τά-5 ξεως ὑπομένουσι τοὺς πρῶττοντας, τὸ πρὶν εἰωθὸς μὴ μόνον μὴ τοιοῦτοις γλίσχοις ἐλείφειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πάντων διειδιστάτους χάρτας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἀναλίσκεσθαι, ἀναλόγως ἐμπρεπόντων τοῖς κότεσι τῶν γραφῶν. τὸ δὲ λοιπὸν ἐκάτερον ἐκποδῶν, καὶ χαλκὸν κάρτα μέτριον καὶ αἰσχρὸν εἰσπράττουσιν ἐξ 10 ἀκερμίας, καὶ χόρτον ἀντὶ χάρτου γράμμασι φαύλοις καὶ πενίαν ὄξουσι ἐκδιδούσι. ταῦτα πάντα παραπόλωλε καὶ ἀνυπόστροφον ἀπῆλθεν ὁδὸν τῷ τε μὴ εἶναι πράγματι τοῖς ὑπῆκόις πενίᾳ καταφθειρομένοις, τῷ τε τὰ τυχόν ἐπὶ τὸ δικαστήριον φερόμενα νῦν μὲν ἀπειρία τῶν ἐν αὐτῷ τελούντων, νῦν δὲ σφετερισμοῖς νεωτέ- 15 ρων, ὡς ἔτυχε τὰς ἡνίας τῶν πρῶτων τιμῶν παιδιριώδεσιν ἀφαιδαίαις ἀναρριπτούντων. τούσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γράμμασιν ἐθῶν.

15. Πλήθος δὲ δουκηναρίων ὑπόργει τῷ τῶν πριμισκρινίων βήματι, ταῖς ἐξ ἀγράφων προστάξεων διαγνώσεις, ὡς ἐκά- 20 λον ζενκτάς, ἐξυπηρετούμενων, πρᾶγμα, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πραττομένων ἄπειρον τῶν κερδῶν εἰσαγωγὴν, πλείστην ῥοπήν χρημάτων περιποιοῦν τῷ τοῦ πριμισκρινίου φροντισματι. ἀπὸ μὲν γὰρ

4 δὲ ὄντων καὶ? 6 μόνον F, μόνοις C. 7 ἐγγιφεῖν?
11 πενίᾳ C. 12 ἐκδίδουσι C. 17 patet aliquid excidisse. F.
sententiam expleveris e c. 9 extr. 21 ἐξυπηρετούμενον?

vacante deinde loco, qui exceptarii vocantur (id est frumenti exceptores), scrinium occupaverint, deletis quae olim in admiratione fuerant.

14. Multa autem et innumera antiqui splendoris monumenta cum interierint chartam etiam a litigantibus petere officiales sustinent, soliti antea non tantum non surgere ob minutas eiusmodi res, verum etiam omnium lucidissimas chartas causis adhibere, congruente membranarum cum scribentium nitore. quod utrumque postea evanuit; aesque admodum modicum et turpe, mendici velut, exigunt, et χόρτον (fenum) pro charta vilibus ac paupertatem redolentibus literis edunt. haec omnia una perierunt viamque irremeabilem abiere, tum quia lites civibus inopia deperditis nullae sunt, tum quia, quae forte ad iudicium deferuntur, nunc inscitia in eo apparentium, nunc usurpationibus iuniorum, puerili arrogancia primorum honorum habenas temere agitantium... haec de consuetudine ad chartas spectante.

15. Magnus autem ducenariorum numerus primiscriniorum tribunali apparebat, qui operam dabant in cognitionibus e inssionibus non scriptis, quas ζενκτάς dicebant; quae res post immensam a causis lucrorum affluentiam maximam pecuniae vim primiscriniorum muneri conciliabat.

ἄφρον νυκτὸς πρώτων ὁ ἕπιρχος ἀνατολῶν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταῖς
 διαγνώσει νυκτηγρετῶν ἐνησχολεῖτο· μεθ' ἦν τὸν [ἄχρι] ἐπὶ κα-
 μιάτῳ νενομισμένον καιρὸν τῆς ἡμέρας τοῖς δημοσίοις καὶ ταῖς ὑπο-
 βολαῖς τῶν πραγματικῶν διδασκαλικῶν τε καὶ μονομερῶν ἐδυπάνα
 5 χρόνον, τὸν δὲ πρὸς ἐσπέραν ταῖς τῶν λεγομένων ζευκτῶν ἀπαλλα-
 γαῖς ἐπιδιδούς· δι' ὧν πάσης ἐπιθυμίας τοὺς τε λειτουργοὺς τῆς
 δίκης τοὺς τε τυχάνοντας τῶν πρακτέων καὶ τοὺς ἀπαλλαττομέ-
 νους τῶν δικῶν ἐνεφῆρει. καὶ παραχωρεῖν μὲν τῷ δικαστηρίῳ ἢ
 χαλᾶσθαι τοῖς πόνοις οὐδεὶς ...ων ὑπέμενε· ὁ δὲ ἕπιρχος τὸν
 10 ὄρον τῆς ἀρχῆς ἔγνω σοφῶς, ἐπιστάμενος ὅτι καὶ ἐλευθέρων ἄρχει
 καὶ οὐ δ... παντός, καὶ τῇ τάξει συνεχεῖς ἐδίδου ἀνοχὰς τῶν κα-
 μιάτων, τὰ νῦν καὶ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τὸ λοιπὸν ἀγνωσόμενα
 παρέχων μονόμισσα· οὕτω δὲ τὴν καθ' ἑαυτὸν ἀνάπαυαν ἐκ μέσης
 τῆς ἡμέρας διδομένην τῇ τάξει ἢ παλαιότης ἐκάλεσε, τῶν τρι-
 15 καῦτα διοικούντων τὰ πράγματα (σοφοὶ δὲ ἦσαν καὶ παιδευθέν-
 τες) ἐπισταμένων νύκτι μὲν ταῖς ἀναπαύσεσιν ἡμέραν δὲ τοῖς πό-
 νοις ὑπὸ τῆς φάσεως παρακεχωρῆσθαι, καὶ ἀνόσιον οἰομένων τοὺς
 ἐν πράγμασι νυκτηγρετοῦντας καὶ τῆς μετὰ ἡλίον ζημιῶσι βρα-
 χείας οὐκ τινὸς τῶν πόνων ἐνδύσεως. οὐκ ἀρκοῦσης δὲ τῆς ἐπὶ τὸ
 20 χεῖρον παραλλαγῆς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ σχήματος παραμνηχῆς
 τε καὶ τιμῆς ἀγρηθέθησαν οἱ προμισκρίνιοι, κινδύνῳ τῆσδε παρα-
 μνθίας, ὡς ἔφην, ἀποστερούμενοι.

3 ὀπινόλαις C. 8 ἐν τῷ F. 9 ἐκείνων F. 10 ἀρ... C.
 cf. 3 39. F. σοφός C. 11 διὰ? συνέχειν C. 13 lego
 μονόμισσα F. 16 ἐπισταμένων F, ἐπίστατο C. 21 κιν-
 δύνῳ ut corruptum in versione omisi. suspicor legendum κοινῆς. F.

ab intempesta nocte enim laborans praefectus praetorio, ad lucis ortum
 usque cognitionibus lucubrans vacabat; deinde usque ad partem dici la-
 boris constitutam publicis rebus et pragmaticis didascalis que et unimem-
 britis tempus impendebat, vespertinum autem ζευκταῖς, ut vocant, ab-
 solvendis tribuens; quibus summa alacritate et iustitiae ministros et
 agenda sortientes et causas absolventes implebat. ac cedere quidem in
 iudicio aut frangi laboribus nemo illorum sustinebat: at praefectus mo-
 dum imperii sapienter noverat, sciens et liberis se hominibus neque
 servo cuilibet imperare, ac perpetua officio laborum intervalla dabat,
 manumissa nunc vel ipsa appellatione ignota concedens (sic autem quo-
 tidianam requiem, quae a media die officio dabatur, antiqui vocabant):
 quippe qui tum rebus praeerant (sapientes enim doctique erant), scie-
 bant noctem remissionibus, diem laboribus esse a natura concessam, ac
 nefas reputabant iis, qui nocte negotiis vacarent, parvam etiam post
 solis occasum laborum remissionem eripere. at enim cum non satis es-
 set in peius res abiisse, ipsum quoque ab habitu solatio honoremque
 primiscrinii amisere hoc solatio, ut diximus, spoliati.

16. Από τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς ἔφθημεν ἐλπόντες, τυχαρόντων κομμενταρισίων, οὓς ὁ χρόνος ἐκ τῶν ταχυγράφων ἔφερε τῆς φροντίδος, ἕξ καὶ αὐτοῖς, καθάπερ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ὑπέτρεχον βοηθοί, ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἀύγουσταλιῶν προσλαμβανόμενοι, ἄνδρες ἀστεμφεῖς καὶ νόμῳ πρέπουσαν αὐστηρίαν ἀνατεί-
5
νοντες, παρ' οἷς ἐτύγγαθεν ἡ πᾶσα δύναμις τῆς ἀρχῆς. οὗτοι τὰς μὲν ἐγκληματικὰς ἐξετάσεις ἔφερον τῷ δικαστηρίῳ, ὑπασπιζόντων αὐτοῖς, ὡς προέφαιμεν, ἀπλικιταρίων καὶ κλαβικουλαρίων, μετὰ ... ῥαβδούχων, σιδηρέοις δεσμοῖς καὶ ποινῶν ὀργάνων καὶ πλήκτρων ποικιλίᾳ σαλευόντων τῷ φόβῳ τὸ δικαστήριον· δονκη-
10
ναρίων δὲ στίφος θέμενοι καὶ χωρὶς αὐθεντίας τοῦ νόμου ἤρακον πρὸς σωφρονισμὸν ἡμαρτάνουσιν.

17. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι ἀναπολῶν ... τα νοῦν πρὸς ἐκεί-
νους τοὺς ἄνδρας ἀνατρέχων, οἷος ἦν ὁ φόβος τῶν κομμενταρι-
σίων παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ὅπως οὖν ἡγουμένοις τῆς τάξεως, δια-
15
φερόντως δὲ παρὰ τοῖς σκρινιαρίοις, καὶ ὅπως παραπορευομένου κομμενταρισίου τυγῶν ὀμίλιας ἤξιοῦτο. δι' αὐτῶν γὰρ οὐ τὰ τῆς ἀρχῆς μόνον κινήματα ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλέως ἀγανάκτησις ἔθεραπεύετο. τοιγαροῦν ἐγὼ διαμέμνημαι, τὴν τοῦ λεγομένου χαρ-
τουλαρίου τηρικαῦτα χάριν πληρῶν τοῖς κομμενταρισίοις, ὡς Ἀνα-
20
στασίῳ τοῦ βασιλέως κινήθέντος κατὰ Ἀπίωνος, ἀνδρὸς ἔξοχω-

1 ἀριθμὸν καὶ αὐτῶν? et mox τυχαρόντων τῶν κ.? cf. c. 20.
ἔφθημεν C. 8 πρὸ... C. 9 lego τούτους. F. ποιῶν
ὄργ... ν... πλήκτρων ποικιλίας ἀλευόντων C. 11 αὐθεντίας]
coniectura ex reliquiis literarum. F. 13 lego κατὰ. F.

16. Duo cum, ut supra rettulimus, commentarienses essent, quos tempus notariorum e munere provehebat, sicuti prioribus, iis quoque sex adiutores, ex Augustalium ordine lecti apparebant, viri graves et dignam lege austeritatem ostendentes, penes quos erat omnis praefecturae potestas. hi criminales causas ad iudicium deferabant, apparentibus iis, ut praediximus, applicitariis et claviculariis; quibus accedebant lictores, ferreis vinculis et poenaliū instrumentorum flagellorumque multiplici copia iudicium pavore agitantēs. constituto autem duccenariorum agmine, et sine legis auctoritate noxiis castigandis sufficiebant.

17. Ego vero non sine terrore, animo ad illos viros recurrrens, reputo quantus esset commentariensium metus, tum apud omnes officio quomodocunque praepositos, tum praecipue apud scriniarios, quantusque honor, si cui praetereunte cum commentariensi sermo contigisset. etenim illi non magistratus modo offensionis, verum imperatoriae quoque indignationis ministri erant. itaque ego memini, tum chartularii munere commentariensibus functus, cum Anastasius imperator commotus esset in Appionem, virum splendidissimum et qui imperium cum eo

τάτου και κοινωνήσαντος αὐτῷ τῆς βασιλείας, ὅτε Κωῶδης ὁ Πέρσης ἐφλέγμαине, Λεοντίου τὴν ἐπιρροήτητα διέποντος, ἀνδρὸς νομικωτάτου, ἣ τε βασιλέως ὀργὴν δημεύσεις τε καὶ ἀφορισμοὺς οὐκ ἄλλη τινὶ τῶν ἀρχῶν ἢ μόνη τῇ ἐπαρχότητι τὰ τῆς ἀγανακτῆσεως ἐπίστανεν· ἐν ἣ τσαύτην ἐπεδείξαντο δυναστείαν τε καὶ σύντινον ἐντρέχειαν οἱ τότε κομμενταρίσιοι, μετὰ πάσης καθαρότητος καὶ ἀποχῆς παντοίας ἐπὶ κλοπῆν ἐστρώσης περινοίας, ὥστε τὸν βασιλέα θουμάσαντα τὴν ἀρετὴν τῶν τότε στρατευσόμενων πάσας ἀνακυπτούσας χρείας, μεθ' ἧς καὶ τὴν κατὰ Μακεδονίου, τότε τὴν 10 βασιλίδα πόλιν ἐπισκοποῦντος, ἀγανάκτησιν ὡς λόγος περὶ νεωτερισμοῦ δογμάτων ἀποκλείοντος, αὐτοῖς ἐγχειρίσαι, λέγω δὲ τοῖς τῶν ἐπύρχων κομμενταρίσιοις, καίτοι Κέλερος τοῦ πάντων φιλότατου παρόντος τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίδα κοσμίως ἀνίοντος.

15 18. Καὶ ταῦτα μὲν ἕκ τε θεῶν ἕκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλαλε· τὸ γὰρ λοιπὸν οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ. ἐκόσμηι δὲ οὐδὲν ἤτιον τὴν πολύτροπον δυναστείαν τοῦ σκρινίου καὶ ἣ τῶν λεγομένων κομέτων ἕξουσία ὑπερφυῆς. ὁ γὰρ ὑπάρχων, ἣ πικρὰ βασιλέως θαρροῦμενος ἢ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον κινούμενος, καὶ 20 σπουδάζων ἄρχοντα ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ παραστήσαι τῷ

1 eum Theodorus Lector (Collect. 2) Coadem et Evagrius (Histor. Eccles. 3 37) Cabadem appellat. C infra c. 53 pariter κωῶδης. F. 3 7 τε] lego ἢ τοῦ. F. 7 ἐστρώσης] coniectura ex reliquiis literarum. F. 10 lego λόγον. de Macedonio vide Evagrii Hist. Eccles. (3 32) et Theodori Lect. collectanea. F. quidni λόγους? 15 τε vulgo om. 18των C. cf. κομέτων 3 19. F. ὁ add F. 19 κατὰ] .α.α. C. κινούμενος] coniectura ex reliquiis literarum. F, perinde atque ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ,

communicaverat, quo tempore Coades Persā furebat, Leontio, viro legum peritissimo, praefecturam praetorii tenente, imperatoris indignationem bonorum publicationes et relegationes non alii cuiquam e magistratibus, sed soli praefecturae ultionem mandavisse; in qua tantam potentiam tamque acrem solertiam tunc temporis commentarienses, cum summa innocentia et a multiplici furandi studio abstinencia, exhibuere, ut virtutem tum militantium admiratus imperator obvias quasque necessitates, ac deinde etiam Macedonii, imperatoriae urbis eo tempore episcopi, ultionem, quippe orationem circa dogmatum innovationem excludentis, iis, praefectorum praetorii commentariensibus inquam, mandaverit, quamvis Celer omnium ei carissimus imperatori adesset, magistri, ut vocant, munere cum laude fungens.

18. Atque quidem et divinitus et hominum culpa interiire: quippe nunc prorsus neglecta iacent. nec minus multiplicem scrinii potentiam ornabat commentorum, ut vocant, insignis potestas. cupiens enim praefectus praetorio, sive ab imperatore auctoritatem habens sive ipse secundam legem commotus, magistratam qualemcunque aut subiecto-

νόμῳ, τὸν κομμενταρίσιον μυστογράφον λαμβάνων τὸ πρακτεῖον ἐπέτρεπεν αὐτῷ. ὁ δὲ λ... τὸν πιστότατον ἅμα ...μενον τῶν οἰκειῶν χαρτουλαρίων παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ἕπηγόρευε Ῥωμαϊκῶν ὀγκῶν ῥημάτων τὸ σ...θημα, ... ὧπα τῶν ἐκ τάξεως πιστικωτάτῳ ἅμα καὶ διαπρέποντι καταπιστεῦων, ὥσπερ ποητῶν 5 τὸν ἀγανακτούμενον παρκοτῶν τῷ βήματι. τῆς δὲ βασιλείας ἐπιεικέας καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων ἔτι περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργῆς συγγνώμης ἀξιουσῶν τοὺς καταρρηθέντας, εἰκὸς ἦν τὸν ἔλευθερούμενον εὐχαριστίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῖς μέσοις ὁμολογεῖν ... 10

19. Καὶ συνῆπτο σχεδὸν τῷ σκρινίῳ τῶν κομμένων ὁ καλούμενος ἱστορουμεντάριος (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων τοῦ δικαστηρίου) εἰς τὸ ὑπογράφειν καὶ πληροῦν τὰς ψήφους· καὶ χῶρος μὲν αὐτῷ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπὸ τῷ τῆς βασιλείας βήματι ἐπὶ τὸν νότον ἄχρι τῆς καλουμένης σφενδόνης ἐξ ἀρχαίου 15 παρακεχώρηται, πάντα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας Οὐάλλεντος ἐν τοῖς τότε μεγάλτοις δικαστηρίοις πεπραγμένα αὐτόθι σώζεται, καὶ τοῖς ἐπιζητοῦσιν οὕτως ἐστὶν ἔτοιμα ὡσεὶ χθρὲς τυχὸν πεπραγμένα. ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἱστορουμεντάριος, καὶ ἔρημος ἦ καθέδρα μένει, μόνους οἰκέταις ἀναμένουσι τοὺς κεκτημένους ἐγκεχωρημένη 20 διαγνώσεως γὰρ οὐκ οὔσης, ἢ ἄλλον πρακτεῖου τινὸς εἰκὸς οὐδέ

unde integrum mansit οὖν ἦ, et κομμενταρίσιον μυστογράφον, unde mansit ἦσιον μυστ. 2 videtur fuisse λαθῶν τοῦτον. F. videtur fuisse καὶ μάλιστα τετιμένον. F. 4 lego σύνθημα κατ' ὧπα. F. 10 post ὁμολογεῖν aliquot literae extinctae. F. 12 ἀρχαίου C. 15 σφενδόνης C. 20 ἐγκεχωρημένη C. 21 πρακταίον C. εἰκὸς] v. ad p. 202 19.

rum quendam legi sistere, commentariensem scribam secreto sumebat, eique negotium permittebat. hic autem, illum lateus, adsumpto fidelissimo simul et maxime honorato de suis chartulariis, latino sermone grave synthema dictabat, coram apparitoribus fidelissimo simul et eminenti mandans ... ut indignationi obnoxium ad tribunal adduceret. quodsi imperatoris benignitas, et qui etiam tum erat magistratum in subiectos amor, damnatos venia dignassent, necesse erat liberatum re ipsa mediatoribus gratiam polliceri ...

19. Iunctus quoque commentorum scrinio, qui instrumentarius (id est instrumentorum iudicii custos) dicebatur, cuius munus erat subscribere et complere sententias. et locus quidem ei in hippodromo, sub imperatoris tribunali, meridiem versus, usque ad Σφενδόνην (Fundam), ut vocant, antiquitus attributus est. omnia autem ab imperio Valentis in maximis tum iudiciis acta ibi servantur, suntque quaerentibus ita in promptu quasi quae heri forte acta forent. periit vero et ipse instrumentarius, desertaque cathedra manet, servis tantum locupletes manen-

κινουμένης ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πῶς ἂν αὐτὸς ἀναγκαῖος εἶναι τοῖς πράγμασι νομισθεῖη;

20. Ἄβ ἄκτις μὲν ὄνομα τῷ φροντισματι, σημαίνει δὲ καθ' ἑρμηνείαν τὸν τοῖς ἐπὶ χρήμασι πράττομένοις ἐφεστῶτα, ... 5 πικμέντις τοὺς ἐπὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ ἀσηκρήτις τοὺς ἐπὶ τῶν σηκρήτων (οὐδὲ γὰρ ἀδσηκρήτις κατὰ τοὺς ἰδιώτας, ἕξ ἀγνοίας μετὰ τοῦ δέλτα στοιχείου τῆς προθέσεως ἐπιβαλλομένης) καὶ ἀσαβάντις τοὺς ἐπὶ τῶν βαλανείων τῆς ἀδλῆς. δύο δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων τῶν ἄβ ἄκτις, οὗς κατὰ βαθμὸν ὁ χρόνος ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, καθάπερ τοὺς πρὸ αὐτῶν, καλεῖ, ἕξ ἄνδρες ἑραστοὶ καὶ 10 πουνιχέστατοι καὶ σφριγῶντες ἔτι, ἀπὸ τοῦ τύγματος τῶν Ἀγροσταλιῶν, βοηθοῦσι δῆθεν ἔτι καὶ νῦν τῷ ὀνόματι. ἔργον δὲ αὐτοῖς τὰς χρηματικὰς ὑποθέσεις τρακτεύειν (ἀντὶ τοῦ διαψηλαφῶν) καὶ εἰσφέρειν κριθησομένας τῷ βήματι, ὑπουργούντων αὐτοῖς τῶν 15 νομιεγκολατώρων, οὗς ἀναφωνήτας καὶ συναγωγεῖς πάλαι μὲν τῶν συγκλητικῶν νῦν δὲ τῶν δικανικῶν ῥητόρων εἶναι προειρηκαμέν. νόμος δὲ ἦν (καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἄρτι παροφθεις ἕξ ἀβελτερίας ἢ τῶν ἀλλοτρίων εἰπεῖν κακοδαιμονίας) πάντα διὰ τῶν παρόντων αὐτοῖς χωρολαβίων, καὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ταχυγράφων, ἀναφαίνεσθαι 20 ἐπὶ τῶν λεγομένων ῥεγέστων ἢ κοττιδιανῶν (ἀντὶ τοῦ ἐφημέρων ῥέγεστα δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους αἷς ἐνέγραψον τὰ πραττόμενα συνειδὸν ὀνομάζειν, ὅτι ῥέγεστα τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος

1 κινουμένου F. 4 lego ὡς ἄ. F. 6 ἕξ ἀγνοίας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 8 ἀδλῆς F, ... λῆς C.
10 lego σεβαστοί. cf. αἰδεσίμους 3 35. F. 16 δεκανικῶν C.
19 ἀναφέρεσθαι? 22 lego ῥῆς γέστας. F.

tibus permissa. etenim cum cognitio nulla sit neque aliud quicquam in iudicio agatur, quomodo ille necessarius rebus existimetur?

20. Ab actis nomen muneris; significat autem, iuxta versionem, pecuniariis actis praepositum, sicuti a pigmentis, qui aromatis, a secretis (neque enim ad secretis secundum idiotas dicendum, praepositione cum litera δ per ignorantiam adiecta), qui secretis, et a sabis, qui balneis aulae praefecti sunt. cum autem et ipsi actorum praefecti duo sint, quos gradatim a notariis, sicuti priores, tempus vocat, sex eos viri venerabiles et prudentissimi, ac vigentes etiam, ex Augustalium ordine, etiamnum, nomine scilicet, adiuvant. munus vero eorum pecuniarias causas tractare atque ad tribunal iudicandas deferre, apparentibus iis nomenclatoribus, quos clamatores congregatoresque, senatorum quidem olim, nunc vero forensium oratorum, esse praediximus. lex autem erat (neque enim est, nuper ob stoliditatem sive, ut verum dicamus, insaniam neglecta), omnia per apparentes iis chartularios, qui et ipsi e notariis legebantur, in regestis, ut vocant, vel cotidianis, id est ἐφημέροις, notari, (regesta autem Romanis libros, in quibus acta notabant, appellare placuit, quia res gestas vocant acta rei publicae), in

εἶναι βούλονται), ἔνθεν τοῖς δετεδήποτε ζητοῦσι τὰ δετεδήποτε πεπραγμένα σύντομος περὶ τὴν εὐρεσιν εὐκόλῃα· ἔξ αὐτῶν γὰρ τῶν φεγέστων καὶ κοττιδιανῶν ἡ δύναμις τῶν πεπραγμένων ἐγινώσκειτο. Θῦττον δὲ ὁ τῆς τάξεως ἰστοροσυμεντάριος λαμβάνων ἀπὸ τῶν ἀβ ἄκτις, τὸν χρόνον καὶ τὸν ὕπατον ἐν ἐπιτόμῳ σημειούμενος πρὸς 5 ταχεῖαν ἀνάμνησιν λόγῳ, Θῦττον ἀπηλλάττετο πόνων. καὶ τοῦτο μὲν τὸ θαυμαστὸν γνώρισμα τῆς εὐταξίας ἐπράττετο μετὰ σπουδῆς, καὶ πᾶς καιρὸς τοῖς ἑφημέροις ἐγράφετο, μηδὲ τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν παραλιμπανομένων τοῖς ἀναγράφουσι, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰς αἰτίας ὧν ἕνεκα ἀργὰς αὐτὰς εἶναι συνέβαινεν ἀναγραφόν- 10 των. καὶ τοῦτο μὲν θαυμαστὸν ἦν, ἡ δὲ τῶν λεγομένων περσονυαλίῳ ἀναγραφῇ παντὸς ἐκαίνου κρείττων δικαίως ἐνομιζέτο. τὰς γὰρ διαγνώσεις περιέφραζεν Ἰταλιστὶ ὁ τῶν βοηθοῦντων λογικώτατος οὕτω κατὰ λεπτόν ὥστε, κἂν εἰ τυχὸν παραπολέσθαι τὴν διάγνωσιν συνέβη ποτέ, ἔξ αὐτῆς μόνης τῆς παραφράσεως καὶ ὡς 15 ὑποτυπώσεως αὐτῆς δύνασθαι στήναι τὴν διάγνωσιν. καὶ τοῦτο συμβῆν ἐγὼ αὐτὸς διαμέμνημαι· διαγνώσεις γὰρ εἰσαχθείσης μὲν, τῶν δὲ ἐπ' αὐτῇ πραχθέντων σὺδαμοῦ φαινομένων, εἰσαχθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ λεγομένου περσοναλίῳ ἔστη διάγνωσις κατ' οὐδὲν ἐνδέουσα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπιδακρύσῃ τῶν ἐγκομιμίων 20 εἰς μνήμην ἐρχόμενος, οἷς ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τῶν τοιοῦτων τῆς ἀρετῆς γνωρισμάτων ἐχρήσατο Σέργιος τε ὁ πολλὸς καὶ Πρόκλος ὁ δικαιοῦτατος Τριβωνιανὸς τε ὁ πολυμαθέστατος, ὧν ὁ μὲν ὑπαρ-

2 εὐκόλῃας· ἔξ αὐτῶν τῶν γὰρ φηγέστων C.
13 Ἰταλίδι vulgo.

4 ὁ vulgo om.

quibus quandocunque quaerentibus quandocunque acta facile brevique inveniuntur: ex ipsis enim regestis et cotidianis actorum summa noscebatur. quae cum officii instrumentarius ab actorum praepositis sumptisset, tempus et consulem ad celerem memoriam compendio citissime notabat. et hoc quidem, admirabile disciplinae indicium, diligenter fiebat, et omne tempus in cotidianis notabatur; ac ne vacantes quidem dies perscriptores omittebant, causas quoque, quare vacare eos contingeret, annotantes. et hoc quidem admirabile erat: personalium vero, quae vocant, perscriptio quavis laude maior iure existimabatur. cognitiones quippe adiutorum literatissimus Latino sermone tam accurate circumloquens efferebat, ut, licet forte perire aliquando cognitionem contigisset, ex ipsa sola paraphrasi et quasi descriptione restitui posset; quod accidisse egomet memini: introducta enim cognitione, cum quae super ea acta sunt nusquam apparent, illato in praefecturam personali, ut vocant, cognitio datur nulla in re manca. ac quis non illacrimet laudum memoriam repetens, quois officium et talia virtutis monumenta celebrare clarissimus Sergius et iustissimus Proclus et doctissimus Tribonianus,

χος οἶος οὐκ ἄλλος, οἱ δὲ ἄμφω κυαιστωρες γενόμενοι τὴν πολι-
 τειαν ἐκόσμησαν, συλλαμβανομένων αὐτοῖς περὶ τοὺς ἐπαίλους
 πάντων ὁμοῦ τῶν τότε δικολόγων, περὶ ὧν σιγᾶν ἄμεινον ἢ παρ'
 ἄξιαν ἐπακτεῖν κοσμιώτερον οἶμαι. καὶ ταῦτα μὲν ποτε· νῦν δὲ
 5 οὐ μόνον οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ μνήμης τιδὸς ἀξιοῦνται, δι' ἧς
 οὐχ ἅπαξ ἀπεδώκαμεν αἰτίας.

21. Μετὰ δὲ τὸν ἄβ ἄκτις ὁ ῥηγενδάριος ἐπὶ τῆς φροντί-
 δος τῶν συνθημάτων τοῦ δημοσίου δρόμιον τεταγμένος ἔτι καὶ νῦν
 λέγεται μὲν, πράττει δὲ οὐδέν, τοῦ μεγίστου τῆς αὐλῆς τὴν ὄλην
 10 ὑπελομένου τοῦ πράγματος ἔξουσίαν. μεθ' ὃν οὐ τῶν διοικήσεων
 κοῦρα ἐπιστολάροσιν, οἱ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις φοιτώσας
 πῆφους γράφουσι μόνον, τὸ λοιπὸν καταφρονούμενοι· οἱ δὲ λε-
 γόμενοι τρακτευταί, τὴν ἐγνωσμένην αὐτοῖς διδουκαλίαν ὑποτι-
 θέντες τῷ προστάγματι, τὴν ὄλην ὑφήραζον ἔξουσίαν, μάλιστα
 15 ἔξ ὅτου τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς ἐθάρρον περιποιεῖν οἱ σκρινιάριοι.

Πέρασ μὲν ὧδε τῶν λογιστῶν τῆς τάξεως συστημάτων. δου-
 κηνάριοι καὶ κεντηνάριοι βίαρχοί τε καὶ ἀδιούτωρες καὶ τὰ λοιπὰ
 τῆς τάξεως μέλη, ἀνύοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένην αὐτοῖς
 λειτουργίαν, τέλημα τῆς στρατείας ὁποῖον ἢ τύχη δολὴ καταλαμ-
 20 βάνουσι, τῶν λεγομένων θηκοφύρων, οἱ τὰς προτομὰς τῆς ἀρχῆς
 φέρουσι, καὶ διαιτηρίων ἐν ἑτέροις μὲν τάγμασι τῆς τάξεως κατα-
 λεγομένων, λειτουργίαν δὲ πληροῦντων.

2 τῶν αὐτοῖς C. 10 μέσον C. 15 σκρινιάριοι C.
 16 lego λογιστῶν. cf. 3 7 λογικαῖς λειτουργίας: F. δουκηνά-
 ριοι γὰρ καὶ? 20 οἱ τῶν C.

quorum ille praefectus praetorio, qualis nemo alius, hi vero ambo quae-
 stores rem publicam ornarunt; quae laudes ab omnibus una tum tempo-
 ris advocatisangebantur; de quibus tacere satius quam citra meritum
 laudare decentius existimo. et haec quidem olim: nunc vero non tantum
 non sunt, sed ne memoria quidem ulla dignantur, ob quas non semel
 rettulimus causas.

21. Actis praefectum sequitur regendarius, qui muneri synthema-
 tum cursus publici praepositus etiamnum dicitur quidem, facit autem ni-
 hil, tota rei potestate per magistrum aulae surrepta. hunc sequuntur
 dioecesium curae epistolarum, qui super publicis procedentia decreta
 scribunt tantum, nunc neglecti; tractatores autem, ut vocant, visam
 ipsis suggestionem mandato subicientes, totam potestatem surripuere,
 maxime ex quo scriniarii praefecturam sibi ausi sunt arrogare.

Hi postremi literatorum officii ordinum. ducenarii, centenarii,
 biarchi et adiutores, et reliqua officii membra, quae lege constitutum
 ipsis ministerium implent, terminum militiae, qualem fortuna dat, sor-
 tiuntur: cistophori autem, qui praefecturae dimidiatas effigies ferunt,
 et diaetarii in aliis officii ordinibus annumerantur ministeriumque im-
 plent.

22. Πάντων, οἶμαι, τῶν καταλόγων, εἰ μὴ τι σφάλλομαι, παρελθόντων τῷ λόγῳ, ὑπόλοιπόν ἐστιν αὐθις, καθάπερ ἡγεμόνα σεμνόν, ἐπὶ τέλους τὸν κορνικουλάριον ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀναδιᾶξει· δεῖ γὰρ αὐτόν, τὴν ὕλην συνέχοντα τάξιν, ἀρχὴν ἅμα καὶ πέρας αὐτῆς ἀποδείξαι. ἀρκεῖ μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἀξιοπιστίαν 5 καὶ μόνος ὁ χρόνος, ὑπὲρ τριακοσίους καὶ χιλίους ἐνιαυτοὺς ἡγουμένῳ τοῦ τάγματος καὶ σὺν αὐτῷ τῷ πολισμῷ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἐπιφανέντι τοῖς πράγμασι· παρῆν γὰρ ἀνέκαθεν τῷ ἱππάρχῳ, ὁ δὲ ἵππαρχος τῷ τε ἔργῳ. ὥστε ἐκ προοιμιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας γνῶριμος ὁ κορνικουλάριός ἐστιν, κἂν εἰ μηδὲν αὐτῷ παρὰ 10 τὴν προσηγορίαν ἀπολέλειπται. ἔξοτε Φουσκον (οὕτω δὲ τὸν μελάγχρωτα Ῥωμαῖοι καλοῦσι) Δομετιανὸς πραιτωρίων ὑπαρχὸν κατὰ τὴν Αὐγούστου ἐγγείρησιν προβαλλόμενος, τὴν τοῦ ἱππάρχου περιττὴν ἀπέδειξε προαγωγὴν, ὄπλων ἡγούμενος, μετηνέχθη πάντι. (23) τοιγαροῦν τὰ ὅπως οὖν παρὰ τοῖς ὑπάρχουσιν πρατ- 15 τύμενα μόνος διέταττεν ὁ κορνικουλάριος, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους εἰς οἰκίαν ἀπεφέρετο παραιρηγῆν. καὶ τοῦτο ἀπὸ Δομετιανοῦ ἕως τοῦ καθ' ἡμῶς Θεοδοσίου κρατοῦν ἡμείφθη διὰ τὴν Ῥουφίνου τυραννίδα. νόμον γὰρ ἔθετο ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, τὸ τῆς ἀρχῆς δυνατὸν δεδιττόμενος, ὥστε τὸν πρίγκιπα τῆς τάξεως 20 τοῦ μαγίστρου, παριόντα ... τὰ μέγιστα δικαστήρια, περιεργάζεσθαι καὶ ... εἶν τὴν δύναμιν τῶν πραττομένων ἐν αὐτοῖς, καὶ

5 malim sane ἀξιοπρέπειαν. F. 9 lego τότε τῷ. F. vel τῷ τότε. 11 post ἔξοτε suspicor excidisse γὰρ. F. τὸν vulgo om. 12 ὑπαρχος C. 13 προβαλλόμενος vulgo. 21 lego ἐπὶ. F. 22 πολυπραγμονεῖν F, ut 2 10.

22. Omnibus, opinor, catalogis, ni quid fallor, enarratis, restat ut rursus, quasi venerabilem ducem, postremum cornicularium in historia ostendamus: oportet enim illum, totum continentem officium, principium simul finemque eius exhibere. cui quidem ad fidem vel solum tempus sufficit, super mille trecentos annos ordinem ducenti, ipsoque, quo sacra Roma condita, tempore in rem publicam introducto: aderat quippe initio magistro equitum, magister equitum vero tum regi. quare ab incunabulis rei publicae Romanae notus est cornicularius, quamvis nihil ei praeter nomen relictum sit: ex quo enim Domitianus, cum Fuscum (sic autem Romani colore nigrum vocant) praefectum praetorio iuxta Augusti institutionem creasset, magistri equitum electionem, ipse exercitum ducens, supervacaneam ostendit, cuncta mutata sunt. (23) igitur quae quomodocumque apud praefectos praetorii agebantur, quos cornicularius regebat, ex iisque reditus in suum solatium ferebat; quod cum a Domitiano usque ad Theodosium nostrum obtinuisset, Rufini tyrannide mutatum est. legem enim tulit imperator Arcadius, magistratus potentiam metuens, ut princeps apparitorum magistri, maxima iudicia obiens, diligenter curioseque vim in iis agendorum inquireret, et quare cursus

οὗ τινὸς χάριν γίνοντο τὰ τοῦ δρόμου συνθήματα εὐρίσκειν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ρουφῖνος, ἔξότε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὴν ἔω ἦλθε, τὸν λεγόμενον κόμητα τῆς ἀνατολῆς μαστίξας ἀπώλεσεν ἀνθ' ὧν ἐτόλμησε ζηλώσαι τῷ λόγῳ τὴν ἐπαρχότητα. καὶ ἡ μὲν Ἀρχυδιον, 5 ὡς ἔφη, δι' αὐτὰς ἐν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κώδικι ἀνεγέγραπτο· οἱ δὲ τὸν νεαρὸν καταστησάμενοι παρεῖδον αὐτὴν ὡς περιττὴν αὐτοῖς εἶναι φανείσαν. (24) πυρῶν οὖν ὁ πρίγκηψ τῶν μαγιστρια- νῶν τοῖς μεγίστοις ποτὲ δικαστηρίοις, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἔχων, λόγους ἔθετο πρὸς τὸν τότε τῆς τάξεως κορνικουλά- 10 ριον ὥστε πάροδον αὐτῷ δοῦναι τινα πρὸς τὰ πραττόμενα· καὶ δόξαν οὕτως, ἐτύπωσεν ὁ πρίγκηψ μίαν χρυσοῦ λίτραν καθ' ἕκα- στον μῆνα προσφέρειν τῷ κορνικουλαρίῳ, μετὰ τὸ πῦσι τοῖς ἐκ τάξεως, κατὰ συνήθειαν λαμβάνουσι μοῖραν τινα τῶν πόρων, ἀμελλητὶ δίδουσι τὰ εἰωθότα. τούτων οὕτως συντεθειμένων αὐ- 15 τοῖς, λαμβάνων ὁ κατὰ καιρὸν κορνικουλάριος παρὰ τοῦ πρίγκη- πος τὰς δώδεκα τοῦ χρυσοῦ λίτρας δίχα τινὸς ἐλλείμματος, μετὰ πάσης τιμῆς παρεχώρει τῷ κρείττονι μᾶλλον τὴν τῶν μονομερῶν ἐντυχίων εἰσγωγὴν, φυλάξας ἑαυτῷ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βυθμοῦ καὶ τῶν ἄλλων κερδῶν προνομίαν τὸ πληροῦν δι' οἰκείας ὑποσημειώ- 20 σεις τὰ πραττόμενα, οὐκ ἔλαττον χιλίων χρυσῶν πόρον αὐτῷ περιποιῶντι.

25. Τὰ δ' ἐνθεν οὐκέτ' ἂν φράσαι λόγῳ δακρῶν δυναμίην χωρὶς, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Πηλέα. πάντων γὰρ ἤδη πρό-

1 οὗ τινὸς et ἦλθε coniecturae: in C literae exstinctae. F. 6 τῶν νεαρῶν C. 8 μηδένα C. 13 μοῖραν] μίαν vulgo. 14 συν- τεθειμένων vulgo. 18 εἰσάγων C.

synthemata fierent cognosceret. ceterum Rufinus, postquam sua sponte in Orientem venit, comitem Orientis, ut vocant, flagellatum interemit, quod verbis aemulari praefecturam ausus esset. et Arcadii quidem, ut dixi, constitutio, in vetere codice Theodosiano exstabat; recentioris vero conditores eam, ut supervacuum ipsis visam, neglexerunt. (24) cum igitur princeps magistrianorum maximis olim iudiciis adesset, neque quicquam praeter nomen haberet, cum officii tum temporis corniculario egit ut aditum quandam ipsi ad agenda concederet; cumque ita placuisset, constituit princeps ut unam auri libram singulis mensibus corniculario ferret, atque insuper cuivis apparitorum, ex consuetudine partem aliquam redditum sortienti, solita continuo daret. his ita inter eos constitutis, qui tum erat cornicularius, duodecim illas auri libras sine ulla deductione a principe accipiens, summo cum honore unimembrum actionum redditum potiori concedebat, sibi, praeter quae a gradu aliisque lucris praecipua habebat, actorum sua subscriptione completionem servans, quae non minorem mille aureis redditum ei ferebant.

25. Sequentia vero, ut cum Euripidis Peleo loquar, enarrare sine lacrimis non possum. omnia quippe haec cum prius iam, quo modo et

τερον τούτων, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἄλλων, ἀπολομένων παραπέ-
 λαυσα καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ χρόνου, κατανήσας
 εἰς τὸ πέρας τῶν τῆς στρατείας βαθμῶν μηδὲν παρὰ τὴν προση-
 γορίαν κτησόμενος. καὶ μάρτυρα τὴν δέκην ἀληθειῶν οὐκ ἐρυ-
 θριῶ ἐπικαλούμενος· ἕως ἐνδὸς ὄβολου οὐκ ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, 5
 οὐκ ἀπὸ τῶν λεγομένων κομπλευσίμων οἶδα κομισάμενος. πόθεν
 γὰρ ἔμελλον λαμβάνειν, τῆς μὲν ἀρχείας συνηθείας ἐχούσης ἑπτὰ
 καὶ τριάκοντα χρυσίους παρέχεσθαι τῇ τάξει ὑπὲρ μονομεροῦς
 ἐντεῦξίως πρὸς τῶν ὀπωσοῦν εἰσβαλλόντων ἐν τοῖς τότε μεγίστοις
 δικαστηρίοις, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ κάρτα μετρίου (οὗ γὰρ χρῶ- 10
 σίου), ὥσπερ εἰς ἔλαιον, οἰκτρῶς καὶ οὐδὲ συνεχῶς ἐπιδιδόμενου;
 ἢ ὅπως ὁ πρίγκιψ πρὸς τὰ πάλαι δαδόμενα παρ' αὐτοῦ τῷ κατὰ
 καιρὸν κορρικουλαρίῳ συνωθεῖτο, μηδὲ εἰς μνήμην ψιλῆς γοῦν
 προσηγορίας ἀναφερόμενος, μηδὲ παρεῖναι τὸ λοιπὸν ὑπομένων
 τῷ δικαστηρίῳ οὐδενὸς οὐδενὶ ἐν βαθμῷ στρατευομένου; ἔμοι δὲ 15
 μεταμῆλει ἄντι τοῦ καιροῦ τὸ προσήκον ἀναλογιζομένῳ, ἀντὶ τίνος
 τοσοῦτον προσήδρευσα χρόνον τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕξ αὐτοῦ
 πρὸς παραφυγὴν εὐραμένῳ. καὶ δικαίως ταῦτά μοι συμβέβηκεν
 εἰς ταύτην ἐμβάλλοντι τὴν λειτουργίαν. ὥστε χαλεπὸν οὐδὲν τὴν
 ἐκ προομιῶν ἐπ' ἔμοι διελεθεῖν ἄχρι τοῦδε τῷ λόγῳ διήγησιν. 20

26. Ἐνα καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἄγων ἐνιαντιόν, ἐπὶ τῆς
 Σεκουνδιανοῦ ὑπατείας, ἐκ τῆς ἐνεγκούσης με Φιλαδελφείας, τῆς
 ὑπὸ τῷ Τιμόλῳ καὶ Λυδία κειμένης, παρήλθον εἰς ταύτην τὴν

2 ἐγὼ] ἔσω vulgo.
 16 ἀν τις C.

8 χρυσίους vulgo.
 23 καὶ ἐν Λυδία F.

12 lego πῶς. F.

reliqua, interisissent, ipse quoque afflictatus sum, qui intra temporum in-
 felicitatem finem militiae graduum attigerim, nihil praeter nomen assecu-
 tus; neque erubescens, vera dicens, iustitiam testem invocare: ad unum
 obolum neque a principe me neque a completionibus, ut vocant, scio
 accepisse. unde enim accepturus eram, cum antiquus mos fuisset ut qui
 ad maxima tum iudicia causam qualemcunque deferrent, septem et tri-
 ginta aureos pro unimembri actione officio praebent, postea vero aes
 modicum admodum (neque enim aurum), quasi in oleum, misere, ac ne
 semper quidem daretur? aut quomodo princeps ad ea quae olim corni-
 culario dederat coactus fuisset, ne nudi quidem nominis eius memoria
 relicta, cum adesse porro in iudicio non sustinisset, nemine ullo in
 gradu militante. me vero paenitet, sero quod oportuerat repantem,
 qua mercede tamdiu in iudicio assederim, nihil ex eo in solatium con-
 secutum; et iure haec mihi contingere, qui ad illud ministerium accesserim.
 quare operae pretium erit meam ab initio ad hocce tempus histo-
 riam persequi.

26. Unum et vicesimum aetatis annum agens, Secundiano consule,
 e patria mea, Philadelphia ad Tmolum in Lydia iacente, in hancce bea-

εὐδαίμονα πόλιν, καὶ πολλὰ μετ' αὐτῶν σκεψάμενος ἐπὶ τοὺς με-
μοριαλοῦς τῆς ἀλλῆς συνεῖδον ἐλθεῖν καὶ πρὸς στρατείαν ἀναζώ-
σασθαι μετ' ἐκείνων. ὅπως δὲ μὴ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον δόξαιμι
ζημιῶσθαι, εἰς φιλοσόφου φοιτᾶν διέγων. Ἀγάπιος ἦν κατ'
5 ἐκείνον τὸν χρόνον, περὶ οὗ Χριστόδωρος ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ
τῶν ἀκροατῶν τοῦ μεγάλου Προκλου μονοβιβλῷ φησὶν οὕτως
“Ἀγάπιος πύματος μὲν, ἀτὰρ πρώτιστος ἀπάντων.” παρ' ᾧ
τὰ ... τῶν Ἀριστοτελικῶν διδαγμάτων ἐπιπὼν, ἔτυχον καὶ τινων
ἐ...ς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀκροάσασθαι. ἡ δὲ τύχη μᾶλλον
10 εἰς ταύτην με παρωθῆσαι τὴν λειτουργίαν σκεψαμένη Ζωτικόν,
πολίτην ἐμὸν καὶ χαίροντά μοι μετρίως, ἐπὶ τὴν ἐπιουχότητα τῶν πραι-
τωρίων ἐπὶ τῷ πάντων βασιλείων ἡμερωτάτῳ Ἀναστασίῳ προήγα-
γεν· ὅς οὐ πείθειν με μόνον ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν δυνάμενος τοῖς
ταχυγράφοις τῆς ἀρχῆς συνηρίθμησεν, ἐν ᾗ καὶ Ἀμμιανὸν τὸν
15 ἐπιεικίστατον, ἀδελφιδοῦν τῷ ἐμῷ πατρὶ γενόμενον, συνέβαινε δια-
φαίνεσθαι. (27) ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ῥαθυμήσω, πᾶσάν μοι κέρ-
δους ὄδον ὁ ὑπαρχος ἔδειξεν, ὥστε παρ' ὄλον τὸν τῆς ἀρχῆς χρό-
νον αὐτοῦ (μέτριος δὲ ἦν καὶ βραχεῖ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκβὰς) οὐκ ἐλάτ-
τους χιλίων χρυσῶν ἀποκερδᾶναι σωφρόνως. εἰκὸς οὖν εὐχαρι-
20 στῶν ἐγὼ (πῶς γὰρ οὐ;) ἐγκώμιον βραχὺ πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον·
ὁ δὲ ἤσθεις ἀνὰ στίχον μὲν ἕκαστον χρύσινον ἀπὸ τῆς τριπλῆς

1 lego ἔμασσοῦ. F.

fuit stotizela. F.

utique videtur. F.

ἐπαρωθῆσαι C.

v. ad p. 202 19.

7 post τὰ aliquot literae exstinctae. forte

8 ἐπιπὼν recentior manus delevit. vitiosum

lego ἐκ τῆς. F.

10 με παρωθῆσαι F,

τὴν vulgo om.

11 σὺ μετρίως F.

19 εἰκὸς]

20 οὐκ C.

tam civitatem perveni; cumque multa mecum deliberassem, ad memoria-
les aulae accedere meque ad militiam cum iis accingere constitui. ne
autem intermedii temporis iacturam facere viderer, philosophum audire
decrevi. Agapius erat eo tempore, de quo Christodorus poeta in libro
singulari de auditoribus magni Procli ita ait “Agapius ultimus quidem,
sed princeps omnium;” apud quem... Aristotelicae doctrinae percipiens,
nonnulla etiam e Platonica philosophia audiebam. at fortuna in illud
potius me detrudere ministerium meditata, Zoticum civem meum, qui me
non parum delectabatur, ad praefecturam praetorio, sub omnium impera-
torum mansuetissimo Anastasio, provexit; qui cum non persuadere tan-
tum verum etiam cogere posset, notariis praefecturae me annumeravit,
in qua et humanissimum Ammianum, fratrem meum patrelem, eminere
contingebat. (27) ne autem otio forte me traderem, omnes mihi lucri vias
praefectus ostendit; ut per totum praefecturae eius tempus (modicum vero
erat neque anno multo longius) non minus mille aureos caste lucratus
sim. gratias itaque ego, ut par erat, agens (qui enim non egissem?)
laudationem brevem ad eum composui; quo ille laetatus in singulos ver-

με κομίσασθαι παρεκελεύσατο, οἱ δὲ πρὸς τὸ βοηθεῖν ἀπὸ τοῦ λεγομένου ἀβ ἄρκτις καλούμενοι, τὸ μίηποτε γινόμενον, παρακαλοῦντες προσελεύοντό με εἰς πρῶτον χειροτούλαριον, ἐτέρων δὲ μόνων, ἤδη γερόντων, πρότερον μετὰ χρυσοῦ δόσεως συνταξαμένων αὐτοῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας πρὸς ἑκοσι 5 χρυσοῦς κατ' ἕτος ἄφρισαν ἕκαστον. ὁμοίως τε ποιεῖν αὐτ' αὐτῶν τὸ λεγόμενον περσονύλιον καὶ κοπτιδιανόν, περὶ ὧν ἄρει διεξήλθον, σουγγεστίωνος ἐτιθέμην, ὧν ὁ λόγος ᾧδε. πάντες μὲν ἀνεκαθευ οἱ παρὰ τῇ ποτὲ πρώτῃ τῶν ἀρχῶν βοηθοῦντες τοῖς τρέχουσι σκρινίοις δ...ης ἐξέλαμπον παιδείας, περὶ δὲ τὴν Ῥωμαίων 10 φωνὴν τὸ πλεον ἔχειν ἐσπούδαζον· χρειώδης γὰρ ἦν αὐτοῖς κατὰ τὰναγκαῖον. δίκης οὖν ἐφείμιον τυχόν γενομένης, εἶτα πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναγομένης πρὸς διόρθωσιν, ὃ τῶν ἄλλων ... κρετίων συνέταπτε τὴν λεγομένην σουγγεστίωνα (ἀντὶ τοῦ διδασκαλίαν) πρὸς ἀκρόασιν τῆς βουλῆς οὕτω μάλιστα ὡς ἐκπλήττειν τὸν τε τῆς 15 βουλῆς κυάλισταρα καὶ τοὺς λεγομένους πάλαι μὲν ἀντεκήσωρας καθ' ἡμῶς δὲ ἀντιγραφεῖς. τοῦ δὲ θεοῦ συλλαμβάνοντος, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν περιγενομένων μοι παραμυθίων προθυμίας ἀνεπαίσθητον ἀποτελοῦσης τὸν κάματον, οὐ μόνον ἐπλήρουον τὰς εἰρημένας λειτουργίας ἐπὶ τοῦ σκρινίου, ἀλλὰ μὴν ἐπισημηρητεον παρὰ 20 τοῖς ταχυγράφοις ἔτι καὶ ἐβοήθουν ἐτέροις ἐν τῷ τεμένει τῆς δίκης ταχυγραφοῦσιν, ὃ καλεῖται σήκηρτον· καὶ οὐ μικρὰ ἦ τε δόξα

1 an ἠπό? 6 ποιῶν F. 9 οἱ] η C. 10 διὰ πολλῆς F.
 13 post ἄλλων litterae nonnullae exstinctae. suspicor fuisse βοη-
 θῶν. F. 20 lego ἐπισημηρητεον. F. 21 ἐβοήθουν F,
 βοηθῶν C.

sus aureum me a mensa ferre iussit: illi vero quos adiutores legerat quem ab actis vocant, invitatum me, quod nunquam usu venerat, primum chartularium sumpsere, cum quidem duo tantum alii, iam senes, antea cum iis data pecunia egissent; neque id solum, verum etiam quatuor et viginti aureos in singulos annos constituerunt. personalium item et cotidianum, ut vocant, de quibus modo retuli, iisdem conficiens suggestiones componebam; quarum haec est ratio. omnes olim apud primum quondam magistratum currentibus in scriniis adiutores multa doctrina splendebant, Romana autem lingua excellere studebant; quippe necessaria iis quandoque erat. nam cum forte appellatum in causa, eaque deinceps ad senatum, ut iudicaretur, deferenda esset; qui ceteris praestabat, quam suggestionem vocant (id est διδασκαλίαν), senatui recitandam, componebat, ita maxime ut et quaestorem senatus et antecessores (ut olim vocabant quos nunc ἀντιγραφεῖς) obstupesceret. deo autem adiuvante, et alacritate a contingentibus mihi solatiis, ne sentirem laborem, faciente, non tantum memorata ministeria in scrinio implebam, sed secretarii insuper munere apud notarios fungebar, aliisque in templo iustitiae, quod secretum vocatur, notariis operam dabam; nec parva erat cum ab operi-

δεὰ τῶν ἔργων ἢ τε τῆς παραμυθίας ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἀφθονία. ἔν-
 θεν ὡσπερ ἀναπτερωθεὶς ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἀσκηρήτις τῆς αὐλῆς
 ἠπειγόμεν. (28) ὁ δὲ Ζωτικός, ὑποβάλλοντος αὐτῷ τοῦ πάντα
 χρηστοῦ καὶ ἐπικειοῦς φιλομαθοῦς τε καὶ φιλοσόφου τὸν βίον Ἀμ-
 5 μιανοῦ, καὶ γαριετὴν μοι περιποιεῖ ἑκατόν μοι χρυσίου λιτρῶν φέρ-
 νην προσάγουσαν, τὰ δὲ ἄλλα κρείττονα τῶν ὀδεθήποτε ἐπὶ σω-
 φροσύνῃ θυμαζομένων γυναικῶν. ἐγὼ δὲ κρείττονα πολλῶ τοῦ
 χρόνου προϋόντος ἐλπίζων προσελθεῖν μοι τὰ πράγματα, τῆς μὲν
 ἐπὶ τὴν αὐτὴν σπουδῆς ἀπεσχόμεν, ὅλον δὲ μου τὸν βίον τῇ στρα-
 10 τέλει παρεχώρησα. τῶν οὖν κοινῶν τοιούτων ἀποτελεσθέντων ἐπὶ
 πᾶσιν ὁμοίῳ ὁ λόγος ἐμνημόνευσε, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς λογικοῖς,
 ὡς τὸ πρῖν, τῆς τύχης ἀπαραιομένης, ἐμίσησα τὴν στρατείαν,
 ὅλον ἐμυτὸν τοῖς βιβλίοις ἐκδοῦς. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐμὴν
 περὶ τοὺς λόγους ἀγροπνίαν, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον εἰπεῖν με πρὸς
 15 αὐτὸν κατηξίωσε, παρόντων ἐκ τύχης καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μελλοῦσας
 Ῥώμης λογύδων, οἷς αἰεὶ μέλει, καὶ τοῦτο ταλαιπωροῦσι, τῆς
 περὶ λόγους σπουδῆς. οὐδὲν γενομένου καὶ συγγράμμαι με τὸν πρὸς
 Πέρσης αἰσιμῶς αὐτῷ χειρισθέντι πόλεμον παρεκέλευσάτο, ὅνε
 Δάραν τὴν πόλιν, ἣν ὁ πολὺς Ἀναστασίος ταῖς φάρυγγι τῶν πολε-
 20 μίων ἐπιτέθεικεν, ἐνοχλοῦντες ε... οὐ μετὰ μικρῶς ζημίας ὑπενό-
 στησαν, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν προελθόντες.

3 τοῦ F, τὰ C.

5 ἑκατόν μὲν χρ.?

8 malim προσελθεῖν.

9 ἀπεσχόμεν vulgo.

τῆς στρατείας C.

11 ὁμοίον vulgo.

12 lego οὐχ ὡς. F.

16 αἰεὶ μέλει F, ἀ... μέλει C.

18 αἰ-

σμως C.

19 C... ρυγγεῖν. eadem verba occurrunt 3 47. F.

20 lego ἐκείθεν. F.

21 πάλιν coniectura. in C. literae extinctae. F.

bus gloria, tum solati in iis abundantia. deinde, quasi assumptis alis, ad a secretis (ut vocant) aulae properabam. (28) Zoticus autem, adiutus ab optimo prorsus et humano literarumque amante et in vita sapiente Ammiano, uxorem quoque mihi conciliat, centum mihi auri librarum dotem ferentem, ceterum omnibus, quorum unquam in admiratione pudicitia fuit, mulieribus praestantem. ego vero sperans fore ut successu temporis multo meliora mihi contingerent, relicto aulae studio totam vitam meam militiae tribui. postquam igitur tales omnino factae sunt res publicae quales eas exposuimus, fortuna deinceps literatis non, ut antea, succensente, perosus militiam totum me libris tradidi. imperator autem cum me literis mibi contingerent, primum quidem dignum me habuit qui laudationem ad ipsum dicerem, praesentibus forte et maioris Romae primoribus, quibus semper, quamvis afflictis, curae est literarum studium. quo facto et contra Persas a se feliciter administratum bellum scribere me iussit; quo tempore cum Daram urbem, quam clarus Anastasius faucibus hostium imposuit, turbassent, haud parvo cum damno inde abiere, sub eo nondum reversi.

29. Πραγματικὸν πρὸς τὴν ἐπαρχότητα γράφων ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἑμοὶ τοιούτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν. "Ἰωάννη τῷ λογιωτάτῳ πολλὴν μὲν σόνισμεν τὴν ἐν λόγοις παιδείαν, τὴν τε ἐν γραμματικοῖς ἀκρίβειαν τὴν τε ἐν ποιηταῖς χάριν καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ πολυμάθειαν, καὶ ὅπως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις 5 ἀποδείξει σεμνοτέραν, καίτοι τῆς στρατείας αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς σῆς ὑπεροχῆς ὀρθῶς φερομένης, ἐλέσθαι μετ' αὐτῆς καὶ τὸν ἐν βιβλίοις ἀσκήσαι βίον καὶ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθεῖναι τοῖς λόγοις. τὸν τοίνυν εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάντα ἀγέραστον ἀπολιπεῖν ἀνάξιον τῶν ἡμετέρων χρόνων εἶναι κρίνοντες, προστάτ- 10 τομεν τῇ σῇ ὑπεροχῇ ἐπιδοῦναι αὐτῷ τοῦ δημοσίου τόδε. ἴστω δὲ ὁ εἰρημένος σοφώτατος ἀνὴρ ὡς οὐ μέχρι τούτου στησόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἄξιώμασι καὶ ἱεραῖς μελῶσι φιλοτιμίαις τιμήσομεν αὐτόν, ἥτοπον ἡγοούμενοι τοιαύτην ἐδῶκεν οὕτω μικρῶς ἀμοιβῆς ἀξιοθῆναι, ἐπαινοῦντες αὐτὸν εἰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις τῆς οὔσης 15 αὐτῷ μεταδῆμη παρασκευῆς." τοῦτοις ἐπισηφισαμένου τοῦ τρηκαῦτα τὴν πολιορκίαν ἰθύνοντος, καὶ τόπον διδυσκάλοις ἀπονενεμῆμενον ἀφορίσαντός μοι ἐπὶ τῆς Καπετωλίδος ἀλλῆς, ἐχόμενος τῆς στρατείας ἐπαίδεον καὶ μεγαλοφρονεῖν ἐξηγούμεν.

30. Παρὰ μέντοι τῆς στρατείας, βαδμῶν τε καὶ πόρων 20 ἄνευ τινὸς ἐλαττώσεως, ὥσπερ ἀνεπαισθήτως τοῦ χρόνου τροχάζοντος, ἐπὶ τὸ πέρασ τῆς στρατείας ἀνῆλθον. καὶ κερδῶν μὲν ἔνεκα ὡσεὶ μηδ' ἐν στρατείᾳ τελῶν παρηγέχθην, ἔτυχον δὲ τιμῆς

4 lego ποιητικοῖς. F. 6 ἀπέδειξε vulgo. 17 C πολυμαθίαν, ut saepius. F. ἀπονενεμῆμενον C. 23 μηδ' ἐν F, μηδὲν C.

29. Pragmaticum de me ad praefecturam scribens imperator his usus est verbis. "Ioanni doctissimo multam cognovimus esse cum literarum scientiam, tum in grammaticis acumen, tum in poeticis suavitatem, aliamque eius multiplicem doctrinam; et quo Romanorum linguam suis laboribus splendidiorem reddat, quamvis militia in tui culminis iudiciis cum laude fungentem, voluisse praeter eam libris quoque vitam impendere seque totum literis dicare. ad tantam igitur virtutem progressum inhonoratum relinquere indignum temporibus nostris iudicantes, imperamus tuo culmini hoc ei de publico dare. sciat vero nominatus sapientissimus vir nos hoc satis non habituros, sed et dignitatibus eum et maioribus sacris muneribus culturos, ineptum reputantes talem facundiam tam parvo praemio dignari; laudaturos eum, si et cum multis aliis suam communicet facultatem." his assensus tum urbi praefectus, cum mihi locum magistris destinatum in aula Capitolina tribuisset, militiam reti nens docebam, magnusque mihi coeperam videri.

30. Militiae interim tempore, nulla graduum redituumve imminutione, quasi occulte labente, ad finem militiae perveni. et quantum quidem ad lucra, quasi omnino non militassem, transii; honor autem mihi

καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κρατούντων αἰδοῦς, καὶ τὸ δὴ πάντων γλυκύτερον, ἐν ἀνέσει τὸν βίον παρέδραμον. ἡ δὲ πάνσοφος δίκη δικαίοις με παραμυθουμένη τρόποις τοῖς μὲν στρατιώταις, ὡς ἔφην, αἰδέσιμον ἔδειξε, τοῖς δὲ ἄρχουσιν οὐκ ἀπάξιον τιμῆς. καὶ τοῦτο δὲ ἦλον ἐκ τῆς προελθούσης ἐπ' ἔμοι ψῆφον, ὅτε τὴν ζώνην ἀφίεις ἐπὶ τὴν ἀλλήν ἐχώρου. πρῶτον μὲν γὰρ ἀναβάντα με ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐπαρχότητος, κατὰ τοῦτο δὴ τὸ σῆνθες, εὐχαριστῆσαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπώσασθαι, τιμήσας ὁ ὑπαρχος (Ἡφαίστος δὲ ἦν ὁ χρηστός, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐκ μόνης τῆς 10 προσηγορίας τὴν οὖσαν ἐγένευν αὐτῷ δεικνύς· Ἡφαίστου γὰρ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κατὰ τὸν Σικελιώτην ἀπόγονος εἶναι διεφημιζέτο) ἐγεφθεις ἀντησπάσατό με λιπαρῶς, καὶ περιβαλὼν αὐτίκα μὲν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀννωνῶν χερσὶν ἰδίαις ἐπιδίδωσιν εὐχαριστῶν, μετὰ δὲ μυρίους ἐπαίνους πάσης τῆς τύ- 15 ξεως πυρούσης ψῆφον ἀνέγνω ἔχουσαν ὧδε. "Ἰωάννης μὲν ὁ λογιώτατος (τούτῳ γὰρ χαίρει τῷ προσρήματι μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ γερωῶν προσγενομένοις γνωρίσμασιν) ἤδη φθύσας τοῖς ὑπάντων ἑαυτὸν καλλίστοις (παιδείᾳ τε καὶ λόγοις φαρμέν). τοιοῦτον ἀπέδειξεν ὡς οὐκ αὐτὸν θαυμάζεσθαι μόνον ἀλλὰ 20 καὶ πολλοὺς ἑτέρους, οἳ δὴ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔργον γέγονουσι. μικρὸν δέ, ὡς εἰκεν, εἶναι νενομικῶς εἰ μόνοις κοσμοῖτο τοῖς ἐκ λόγων ἐπιτηδεύμασι (καίτοιγε τί ἂν τις τούτων ἠγῆσαιτο μείζον;)

8 ὁ ante ὑπαρχος vulgo om.
prior περιβαλὼν.

13 recentior manus περιβαλὼν,
16 προσήματι C.

contigit, et a principibus reverentia, et quod sane omnium dulcissimum, tranquillam per vitam cucurri. sapientissima vero iustitia, iustis me consolans modis, militibus, ut dixi, venerabilem me praebuit et principibus non indignum honore; id quod patet e decreto super me prolato, cum, posito cingulo, in aulam concederem. nam cum in tribunal praefecturae adscendissem, iuxta consuetudinem illam videlicet gratias potiori acturus magistratumque positurus, primum honorans me praefectus (erat autem optimus ille Hephaestus, vir bonus, solo nomine nobilitatem suam ostendens: ab Hephaesto enim, primo Aegyptiorum rege secundum Siculum, genus ducere ferebatur) surrexit, meque suaviter resalutavit; cumque osculatus esset, statim quidem mandatum annonarum suis manibus dedit, gratias agens; post innumeras vero laudes, toto praesente officio, decretum legit hoc. "Ioannes doctissimus (hac enim appellatione potius quam ornamentis a collatis in ipsum muneribus delectatur) iam antea omnium rerum pulcherrimis, scientia literisque inquis, talem se exhibuit ut non ipse tantum admirationi esset, verum multi etiam alii, eius videlicet opera instituti. parvum autem, ut videtur, ratus, si solis ornaretur literarum studiis (atqui quid his maius quisquam existimet?), et

καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐνέμιξε πράγμασιν. ὑπηρετησάμενος δὲ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις μίαν τινὰ διὰ πάντων ἐφύλαξεν ἁρμονίαν, τοῖς οικείοις πανταχοῦ κατακολουθῶν παριδέγμιασι, καὶ δι' αὐτῶν διδάσκων τῶν ἔργων ὡς φήσιν ἀγαθὴ καὶ τίκτειν οἷα τε οὖσα τὰ χρησιμώτερα, πρὸς ὅπερ ἂν βίον σχῆμα τραπεΐη, τῶν οικείων 5 οὐκ ἐξίσταται πλεονεκτημάτων, σεμιότεραν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπεργάζεται, λόγοις αὐτὴν καὶ πολιτικοῖς ποικίλλουσα πράγμασι. τούτοις τοίνυν ἄπασιν ἐνευδοκιμηκῶς Ἰωάννης ὁ λαμπρότατος, τοὺς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις βαθμούς τε καὶ πύρους διανύσας, ἐπὶ τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δραμεῖται ἴγρη καὶ μειζόνων ἐκείθεν 10 ἀπολαύσει δωρεῶν. ἔστι γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασι καὶ φιλολόγος ὁ βασιλεύς, τοῦτο καλῶς ἐφ' ἡμῶν πεποιηκός τοῦ χρόνου, ὅπως ἂν ἡ τοῦ προστατοῦντος σεμνότης καὶ τὴν λοιπὴν ἔπυσαν τάξιν ἐπὶ τι φέροι λαμπρότερον." ταύτην τὴν τιμὴν ἀντι πολλῶν χρημάτων ἐκ τοῦ δικαστηρίου λαβίων, ἡγουμέ- 15 νων τῶν πάντα μοι γλυκυτάτων ἐταίρων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνεχώρησα στρατευσάμενος τοὺς πάντας τεσσαράκοντα ἔνιαυτοὺς πρὸς μητὶ τέσσαρσι, καὶ τυχὼν τοῦ εἰωθότου παρὰ τῆς βυσιλείας ἀξιώματος τοῖς πληροῦσιν ἐπιδίδοσθαι αἰθῆς ἐπὶ τὰ βιβλία παρήλθον.

31. *Εἰ πᾶσάν τις ἐπέλθοι κατὰ πόδα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστο-* 20 *ρίαν, οὔποτε εἰρήσει πρὸ τῆς Κωνσταντίνου βυσιλείας τὸ σκρινιάριον ὄνομα· σκρινίον μὲν γὰρ καὶ σκρίβιον καὶ τὰ τούτων δὴ παράγωγα εὐρήσει, τὸ δὲ σκρινιάριον ἐπώνυμον οὐδαμοῦ. ὥστε*

16 ἐτέρων C.

civilibus se rebus miscuit. apparens autem in nostris iudiciis unum quendam per omnia concentum servavit, sua ubique exempla sequens, ac re ipsa docens naturam egregiam et utilioribus parem gignendis, ad quamcunque vitae formam se converterit, a suis excellentiis non aberrare, splendidiorem autem reddere virtutem, literis eam et civilibus rebus exornantem. his igitur omnibus laudem meritis Ioannes clarissimus, gradibus laboribusque iudiciorum nostrorum impletis, ad magni imperatoris vestigia properabit ac maioribus inde muneribus perfruetur. est enim, praeter alias excellentias, et literarum amans imperator, egregie id nostro tribuente tempore, ut regentis maiestas ceterum etiam omne officium ad splendidius quiddam evehat." hunc honorem pro multa pecunia e iudicio nactus, comitantibus omnia dulcissimis mihi sociis, in aula concessi, militia functus annos omnino quadraginta et septem menses; acceptaque, quae ab imperatore implentibus tribui solet, dignitate ad libros rursus me contuli.

31. Si quis per universam Romanorum historiam pedetentim incedat, nunquam ante Constantini imperium scriniariorum nomen reperiet: *scrinium* enim et *scriba* et horum videlicet derivata reperiet, *scriniarium* vero nomen nusquam. quare non novit eos initio res publica, ne-

οὐκ οἶδε μὲν αὐτοὺς ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα, οὐδ' εἰσὶ μέρος οὐ
 τῆς τοῦ ἐπαρχοῦ οὐδὲ μὴν τῆς τῶν ἐπαρχῶν τάξεως, ἰδιωτεύον-
 τες δὲ παρῆλθον κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ πράγματα. καὶ ὕπως
 ἔρω. Κωνσταντῖνος πρῶτος, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, Σκυθίαν
 5 τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἔξ ἐκείνων φόρους ἄκων ἐξημίωσε τὴν
 Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, τὰς φρουρούσας δυνάμεις τὴν ὄχθην τοῦ
 πρὸς βορέαν Ἰστρου ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν δέει τυραννίδος διασκα-
 δασύμενος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, βραχὺ παρατραπέντι τοῦ σκοποῦ,
 περὶ τῆς προσηγορίας τοῦ ποταμοῦ διὰ βραχέων εἰπεῖν· νῦν μὲν
 10 γὰρ Ἰστρου νῦν δὲ Δανούβιον τὸν αὐτὸν εὐρίσκομεν ὀνομαζόμενον,
 ὥστε δεήσει διδασκαλίαις.

32. Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὄρων, ἃ τῆς Κελτικῆς ὄρεινῆς εἶναι
 φησὶν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς
 ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὅ τε Ῥῆνος ὅ τε Ἰστρος, οὐδέτερος
 15 δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται.
 ὁ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχλῆ διηρημέ-
 νην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικὴν, διατρέγων οὐκ ἄρδει
 μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνεφο-
 δον· πρὸς δὲ τὸ πέρασ σχεδὸν τῆς ῥύσεως εἰς Μόσον τὸν ποτα-
 20 μόν, γέτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀπο-
 βάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου
 δὲ τοῖς πῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. ὁ δὲ Ἰστρος
 ἑάσας τὸν ἀδελφὸν πρὸς δύοντα ἥλιον ἀναχωρεῖν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν

12 ἠπορικῶν C. 16 διαιρημένην C. 20 ὀλισθεῖτων vulgo.
 cf. p. 232 10 ὀλισθενούσης. 23 ἀναχωροῦν C.

que pars sunt magistri equitum neque vero praefectorum praetorio offi-
 cii. privati autem cogente necessitate ad rem publicam pervenere, atque
 ut exponam. Constantinus primus, uti supra dictum, Scythia Mysiaque
 et earum tributis invitus rem publicam Romanam privavit, copias ripam
 borealis Istri custodientes per Asiam inferiorem metu tyrannidis disper-
 gens. mihi autem a proposito paululum aberranti de nomine fluminis
 paucis explicare videtur: nunc enim Istrum nunc Danabium eundem ap-
 pellationem invenimus; quare explicatione opus erit.

32. E Raeticis montibus, quos montosae Galliae esse ait Caesar in
 libro primo suae de Gallia ephemeridis, ex uno fonte et Rhenus et Ister;
 neuter vero non mutato nomine in mare devolvitur. nam Rhenus om-
 nem Galliae interiorem terram, trifariam divisam, in Celticam Germani-
 cam et Gallicam, percurrens, non irrigat solum eam cum Rhodano, sed
 custodit etiam, inaccessam servans. ad finem autem fere cursus, in Mo-
 sam flumen, vicinum boreali Occidentem versus oceano, illabens, ponit
 quod initio gerit nomen, cumque illo in Britannici maris sinus deferretur.
 Ister vero, fratrem ad occidentem solem passus recedere, ipse in Orien-
 Ioannes Lydus. 15

ἔψαν μερίζεται, καὶ ἄχρι μὲν Παντωνίας, ἣν Ἕλλητες Παιονίαν δι' ἐδφωνίαν καὶ φυγὴν βαρβαρισμοῦ καινοτομοῦντες ἐκάλεσαν, καὶ Σιρμίον τῆς πύλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως τῶν δὲ Γηπαιδῶν, τὴν ἰδίαν διασώζει προσηγορίαν, περὶ δὲ τὴν Θρακίαν εἰλούμενος ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος δὲ μεταβάλλει. οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ Θραῖκες ἐκάλεσαν, διότι περὶ τὰ πρὸς ἄρκτον ὄρη καὶ Θρασκίαν ἄνεμον συντεφῆς ὁ ἀήρ ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῶν ὕγραν ἀμετρίας σχεδὸν διὰ παντός ἀποτελούμενος αἴτιος αὐτοῖς συνεχοῦς ἐπομβρίας [ἀποτελεῖσθαι] νομίζεται. Δανούβιον δὲ τὸν νεφελοφόρον ἐκείνοι καλοῦσι 10 πατριῶς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν, ὡς ἐν παρεκβάσει, κατὰ Σαμωνικὸν τὸν Ῥωμαίων ἱστορικόν, ὃς πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη.

33. Κωνσταντῖνος οὖν Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς 15 ἐξ αὐτῶν φόρους, ὡς ἔφηρ, ἀπίλεισε. Συρίαν δὲ ὅλην καὶ Πυλαιστίνην (μία δὲ ἔστι χώρα, καὶ διὰ μόνον ἀριθμὸν εἰς πλῆθος ἀνάγεται) ἐπαρχίας ἀναδείξας, ἐδείχθη ὑπαρχον, μετὰ τὸν Λιβύης καὶ Γαλατίας Ἰλλυρίδος τε καὶ Ἰταλίας, καὶ τῆς ἑώρας προχειρίσασθαι, σκεπτόμενος, ὡς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λόγει συγγράμμασι, Πέρσις ἀδοκῆτως ἐπελθεῖν. ἡπίστατο γὰρ Κων- 20 σταντῖνος, πολλὰς ὧν ἔν τε παιδεύσει λόγων καὶ συνασκήσει ὕλων (οὐδὲ γὰρ, εἰ μὴ καθ' ἑτέραν παιδευσιν ἔτυχε τις διαπρέπων,

6 δὲ add F. 7 περὶ τὰ] ἐπι vulgo. Θρασκίαν C. 12 incertum sicne habeat C an σαμωνικον. F. ὃς F, ὡς C. 15 φροῦρος C. 18 προχωρίσασθαι C. 21 ἐν τῇ C. 22 καθ' ἑκατέραν F.

tem flectitur. ac Pannoniam quidem usque, quam Graeci, suavioris soni et barbarismi vitandi gratia nomen mutantes, Paeniam dixere, et Sirmium, olim Romanorum felicem civitatem, nunc autem Gepidarum, proprium nomen retinet, circum vero Thraciam fluens, amisso apud indigenas priori nomine, Danubius vocatur. sic autem eum Thraeces dixere propterea quod, quoniam ad boreales montes Thraciamque ventum sublecta humidorum abundantia nubilum fere semper aërem efficit, causa ipsis crebrorum imbrium esse existimatur. Danubium autem illi nubiferum patrio sermone vocant. et haec quidem de fluminibus, quasi in digressionem, secundum Samocum Romanum historicum, qui ad Diocletianum et Galerium senem de Variis Quaestionibus scripsit.

33. Constantinus igitur Scythiam Mysiamque et earum tributa, ut dixi, perdidit. Syriam autem totam et Palaestinam (una vero est regio, ac singulari numero plerumque effertur) cum provincias constituisset, necesse ei fuit, praeter Libyae Galliae Illyriae et Italiae, Orientis quoque praefectum creare, meditantem, ut ipse imperator in scriptis suis ait, Persas de improviso aggredi. noverat enim Constantinus, literarum scientia atque armorum usu praestans (neque enim, nisi quis utraque scientia

βασιλεὺς Ῥωμαίων προχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥήμιδιον ἄλλως καταπολεμηθῆναι Πέρσας μὴ ἔξαπίνης αὐτοῖς ἐπιχειρούνης ἐφόδου. καὶ συγγραφὴν περὶ τούτου μονήρη Κέλσος ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς ἀπολέλοιπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαίοις 5 παραστήσονται, εἰ μὴ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐκείνων χώραν Ῥωμαῖοι γνόφου δίκην ἐνοκῆφουσιν, αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγου παρασχύμενος. ἢ δὲ τοιαύτη ἐστίν. (34) Περσῶν ὁ δῆμος ὅλως καὶ σύμπαν ἀπλῶς τὸ ἔθνος εἰώθεν ἐπὶ πόλεμον ὀρμῶν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ τῆς Μαρίου τῶν λεγομένων λεγμάτων διατάξεως. διχοτομοῦντες 10 οὖν ἄνθρωπον αὐτοὶ διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομῶν διαβιβάζουσι τὸν στρατόν. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ὠρισμένα οὐδὲ ἐδρεπῆ στρατεύματα τρέφουσιν οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς τὰς μάχας, ὡσπερ Ῥωμαῖοι. χρόνον δεῖ τοῖνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν στρατοῦ καὶ διαπάνης ἀποχρώσεως τῷ πολέμῳ ὥστε ἀρμόδιον, 15 σὶν ὁ Κέλσος, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπελθεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς Κολχίδος τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης. Λαζικὴν αὐτὴν ἐξ ἡγεμόνος ἐπιημιζοῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς. ἢ γὰρ δυσχωρία Πέρσαις ἱππηλατοῦσι δυσέμβατος· ὕδεν ἀγύρητος αὐτοῖς ὁ Κορροβῶλων ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς 20 ἐρημίαις τῆς Περσίδος διὰ τῆς Ὑρκάνης ἀποκλείσας τὴν ἐκ τῆς γρηγῆς ῥίκτην ἀγειλεν, ὡς ἐν στενωπῷ, ὅσον ἤκεν εἰς Περσικὰς πολυπληθείας, ζῶρηθέντας εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ

5 εἰ vulgo om. 7 malim ὅλος. F. 16 κάλιδος C. 20 ἀποκλίσας C. 22 μυγδωνι ἀντιστοιχίαν C.

emineret, imperator Romanorum crebatur), non esse facile aliter Persas debellare nisi subito in eos impetu facto. de quo librum singularem Celsus Romanus tacticus reliquit, in quo perspicue docet non aliter Persas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani caliginis instar irruant; causam probabilem addens, quae est eiusmodi. (34) Bersarum populus in universum ac tota omnino natio in bellum ire consuevit, sicuti Romani quoque necdum a Mario, quas legiones vocant, constitutis. qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum corporis partium exercitum ducunt. patet enim neque certas neque expeditas copias sustentari a Persis, quae ad pugnas, sicuti Romani, parati sint. tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumptum bello sufficientem parandos; quare congruum, ait Celsus, de improviso eos aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant) initium invasionis facere. difficilibus quippe locis Persae, utpote equites, aegrius incedunt. unde intolerabilis iis Corbulo sub Nerone visus est: nam cum excursions eorum e Persidis desertis per Hyrcaniam interclusisset, victoriam a fuga eripuit; ut in angustiis, quantum in ipsis erat, capta Persarum multitudo in solam Antiochiam Mygdonio adiacen-

Ἀντιόχειαν (Νίσιβιν αὐτὴν ἰλόντες μετεκάλεσαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἦν καὶ αὐτὴν ἀπέλιπον τὸ τηρικαῦτα δίκην προσητήρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνσταντῖνος γενόμενος, καὶ ὑπαρχον ἐπὶ τῆς ἔω χειροτονήσας, διαψηφιστὰς αὐτῷ κατε-5 στήσατο τῶν φόρων ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρυσκευασαμένους. ἰδιωτικῷ τοίνυν σχήματι στελλόμενοι παρήσαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλακες), ὅτι σκρινίον τὴν δρυφάκην λάρνακα Ῥωμαῖοι καλοῦσι· 10 καὶ διέμεινεν ἡ προσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη. οὐ μὴν ἐν στρατεία ἐτέλεσαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τύχην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάτρικες. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίῳ τοῦ πρώτου; ὡς εἶδον ἕαντοὺς μὲν ἡμελημένους τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικοῦντας τότε τὰ πρῶματα, ἕαντοὺς διαγράφαντες καὶ χρυσίον εἰς φίλτρας δια-15 θροίσαντες ἐδεήθησαν τῆς βασιλείας συναριθμηθῆναι τῇ τάξει· καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτῳρας (οἰοῦντι βοηθούς) ἀνηρέχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ Ἀδγουσταλίων ὄνομα πριάμενοι τιμίως, ἕχρι Λέοντος ὡσεὶ μηδὲ στρατευόμενοι ὅσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ἐνομίσθησαν. 20 οὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων παλαιότης· ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἐτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος προϊούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρὲ-

5 διαψηφίσας C.
17 πραιβατορίας C.

14 τατι C.

16 διαθροίσαντες C.

tem (Nisibim eam Persae, postquam cepere, appellarunt) confugeret; quam et ipsam relinquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus praefectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles et in rationum subtilitatibus exercitatos. privato itaque habitu utentes in iudicio aderant, nihil aliud praeter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam cistam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. neque vero militia fungebantur, neque privatorum condicione excesserant, quemadmodum antiquae matricae docent. sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent, datis inter se nominibus et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio annumerarentur, petiverunt; qua re impetrata, comparatisque quas probatorias vocant, in adiutores (id est βοηθούς) quidem ceteris pariter provecti sunt, Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. neque enim novit eos Romana antiquitas; unde etiamnum, praefectura in tribunal progrediente, retro recedentes iuxta sequuntur, solo officio compositis

πονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηθὸν διυθινοῦσης τὸν ὑπαρχον. εἰκόνα σὸν τῷ βασιλεῖ ἀργυρήλατον ὄλην ἐπὶ κίονος ἀναστήσαντες, τὸ πάλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὠρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς τοῦ δημοσίου ἰστρουμέτου ἡδ-
5 ρον ἰστορημένον. καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμῶς ἐπὶ τὰ χρεωδέ-
στερα ἔργα τῆς πόλεως προεχώρησεν, ὁ δὲ κίων πρὸ τῆς ἐν τῷ
λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ἀγορᾶς ἀναστὰς τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βυσι-
λέως εἰκόνι σεμνύνεται.

36. Ἡξήθη δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζή-
10 τῶνος βασιλείας τοσούτων ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε πολλῶν μὲν
γὰρ ἄλλων καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρπα-
σθέντος ὑπὸ τῷ Ἀναστασίῳ, εἶτα καὶ Μαρίνου τὴν ὄλην ἀναξω-
σαμένον τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὅς καὶ αὐτὸς εἰς τῶν τῆς Συ-
ρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἑτέρου ἢ αὐτῶν
15 σχεδὸν καὶ μόνων τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν τῶν φόρων
ἐλάττωσιν εἰς παντελῆ ἀπώλειαν τὰ τῆς τάξεως κατέστη. καγκελ-
λάριοι γὰρ αὐτοὶ καὶ λογοθῆται καὶ τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης
δικαικταί, τῆς ἀρχαίας συνηθείας ἐχούσης μηδένα εἰς τὸ τοῦ λεγο-
20 μένου καγκελλαρίου λειτουργήματα ἢ μόνους τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐκ
τῶν Ἀνγουσταλίων καὶ ταχυγράφων παριέναι, ἐπεὶ καὶ δύο μό-
νους καγκελλάρους τὸ δικαστήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χρύσινος εἰς
καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριστο. ἡ δὲ αἰτία τῆς προσ-

1 δημοθυνοῦσης C. cf. 3 70 διευθυνοῦσαι. F. 4 lego ἀρ-
χαιοῖς. cf. 2 30 et 3 19 ἀρχαίων. F. 7 cf. 2 20 ἀγορᾶν. F.
12 τῶν C. 13 ὡς C. 15 μόνον C. 16 τὰ τῆς τάξεως
κατέστη] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit εσθη. F.
17 καὶ τῆς θείας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 18 τὸ]
τὴν C.

praefectum ordinibus comitante. igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et Placotum quod olim vocabant, iuxta horologium urbis, ornare, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum repperi. et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quae est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum auctae sunt quantum officii imminutae: postquam enim cum alios multos tum Polycarpum in praefecturam sub Anastasio traxere, deinde etiam Marinus totam rei publicae administrationem suscepit, qui et ipse unus e Syriae scriniariis erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum exceperere, ob tributorum imminutionem officium funditus periiit. cancellarii enim iidem et discussores et divinae generalisque mensae curatores, cum antiqua consuetudo fuerit neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. nam et duos tantum cancellarios iudicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico

ηγορίας ἔδε. (37) τὸ πρὶν καθ' ὁμαλοῦ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὡσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐστίν, ἔρμμα καὶ ὡς ἂν τις εἴποι διάφραγμα ξυλουργές, ἀπὸ σχιδάκων μακρῶν ἀντιπλαγιαζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας δῆυτελεῖς καθάπερ δικτύου τινὸς ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσου διέτεινε τοῦ δικαστηρίου, χωρίζον τὸν 5 ἄρχοντα τῶν ὑπ... κάγκελλον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοῦ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριστικῶς δὲ καγκέλλους. ἐπὶ τούτου τοῦ διατμήματος ἴσταντο δύο καγκελλάριοι ἐκ τοῦ πράγματος ἐπιφημιζόμενοι, δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάρρει ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο 10 προσπαῦσαι τῷ βήματι, οἱ τε πρὸς ὑπουργοφῆν χάρται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἢ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγγιγνετο μήνσις. ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰς πλῆθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀνήρηθησε τὴν ἐπίδοσιν, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὀπωσοῦν... περικείμενοι καγκελλάριοι καθ' ἡμῶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, 15 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χαλκολογοῦντες τὸ καγκελλαρίων περιάπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξίωμα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν εὐηφενῶν ἀδεῆς προσάγοιτο. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις προστέθινται καὶ οἱ σίτου στρα- 20 τιωτικοῦ οἰονεὶ ἀννωνιακοῦ προεστηκότες φροντίσματος, οὗ ὅτι

3 διαφραγμον C. 6 lego ὑπ' αὐτόν. F. in Cangii Gloss. med. Graec. v. καγκελλάριος hanc glossam reperit: κάγκελλον ἀντὶ τοῦ δικτύσκον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσεις Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἐνθεν καγκελλάριοι οἱ ἐν αὐτῷ ἐστηκότες. δύο δὲ οὗτοι μόνοι. F. 7 δικτυδίον C. 8 τοῦ vulgo om. 10 θάρρει C. 14 post ὀπωσοῦν aliquot literarum exstinctae. F. 17 εὐηφενῶν] coniectura ex reliquiis literarum. F.

dabatur. causa autem nominis haec. (37) sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum atque, ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positis foraminaque acuta quasi retis efficientibus, media dividebat, principem ab apparentibus seiungens. cancellum id Romani diminutive vocant, id est reticulum: retia enim primitiva voce casses et diminutiva cancellos dicunt. ad hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat neque vero licebat tribunal attingere, cum subscribendas chartas praefecturae afferebant, tum quae opus erant indicabant. verum iam prius in contemptum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit: omnes autem fere, munere qualicunque fungentes, nunc cancellarii appellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adiungunt. haec de perturbatione huius quoque instituti.

38. Scrinariis vero adiuncti sunt frumento militari, id est annonarum muneri, praesediti, non quod et ipsi ad antiquam iudicii speciem

καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγγαρον τῆς παλαιᾶς ὕψεως τοῦ δικαιοκτοῦ, ἀλλ' ὅτι τῶν στρατηγικῶν παρωθηθέντων σκρινιαρίων καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθῆναι τὸν κατάλογον. τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπιφροσύνης ἐξηρησθῆναι νομισθὲν εἰς λυσιστελοῦν καλῶς
 5 διοικούμενον ἀπεδείχθη. τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν πολιαρχίαν τελοῦντος, θυνάμει δὲ καὶ αὐθεντία τοῦ βδελουροῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ, ἀφαιρεθέντος (προσδεῖν γὰρ ἔπειτα τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγαγεῖν), μόνος Γαβριήλιος πολιαρχῶν ἀπο-
 10 κατέστησεν ἐκείνῳ τῷ δικαιοκτοῦ· πέφυκε γὰρ ὁ βασιλεὺς καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος ἐλευθερίαν τοῖς γένει καὶ βίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δόναμιν. αὐτοῦ δὲ Γαβριήλιου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένου ἀδίδις πρὸς τὸ μείζον ἢ φροντίς τῆς εὐθηρίας δικαιο-
 15 στήριον ἐπαγγέλλεται, ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶσιν ἀποδείχθη· ὅτι Γαβριήλιος κατ' ἀξίαν χάριτον ὁ βασιλεὺς ἐνδεδωκεν· ἔδει γὰρ αὐτόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντι καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλεον εὐρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δικαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γέ-
 νους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως
 20 καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ τυχόν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μέλιστα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγρονομία ἔτι καὶ νῦν ἔστι συνιδεῖν· οὐδὲ γὰρ μέλος ἔστι τῆς ὅλης πολιτείας ὃ μὴ καθόλου εἰς ἕνος τε ἅμα καὶ δόναμιν

6 τελοῦντων C.

10 ἐκείνο?

13 lego ἀποδείξαμένον. F.

pertinuerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublatis horum quoque catalogum existere contigit. imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videbatur, in commodum egregie administrari patuit. sitioniam vero praefecturae urbis, cui inde ab initio subiecta fuerat, potentiam arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat ut suis in provinciis iniuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, praefectura urbis fungens, illi iudicio restituit. solet enim imperator, utpote bonus et liberalis, genere vitaeque et munificentia ipsum pro viribus aemulantes reuereri. ipso autem Gabriele praefectura praetorii petito annonae munus iterum ad manus iudicium rediit, omnibus ut prorsus manifestum fuerit imperatorem, cum Gabriele pro eius merito delectaretur, indulissee. etenim necesse erat eum, cum esset vir bonus et virtutibus incomparabilis, apud imperatorem iustitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur ut causas imminutionis tantaeque rerum commutationis exponamus, quamvis forte ipsum magistratum et maiorem sese imperatoris vigilantiam et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius rei publicae, quam non in universum ad fastigium simul fir-

λαγυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... ἀνέστησε, περιουστῶν ἅμια καὶ περιθεώμενος, μήτε τῶν ἀνέκαθεν ὑπαρξάντων αὐτῇ γνωρισμάτων ὁ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ὑπολάβοι. ἀλλ' ὅτι ὁ χρόνος, λυμαντικὸς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς πειθομένης τῇ ἀρχῇ τάξεως χρειώδη ἅμια καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβεσεν ἢ 5 τοσοῦτον ἐνήμειπεν ὡς ἕγνος ἀμυδρὸν τῶν ποτὲ θαυμαζομένων τῶ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῇ σφετέρᾳ δυνάμει συνιστάμενης, τῆς δὲ τάξεως νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν νῦν δὲ ἐκ τῶν οικειῶν ῥαθυμιῶν, εἰ μὴ θεὸς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλῶς ἐπεκούρει, ἕγγυς εἰς παντελῆ κατάλυσιν ὀλισθαίνουσης. εἰ 10 δὲ που τυχόν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλῳ, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλείως καλοκαγαθίας τὰς ἀρχὰς διανοοῦντων δριμύτερον ἤρημα προίῳν ὁ λόγος καθάπεται, μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀποχρησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγανάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. 15 οὐδὲ γὰρ τοὺς κυκοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἐκόσμησεν. οὕτω γὰρ ὑβρίζειν μὲν τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπαράττειν τοὺς ἐπηκόους οἱ τὸν ὕρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντριπῆσονται, οἱ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλείως 20 πρᾶσιτα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ ὄξει τῷ δρόμῳ σπουδάσουσι. καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν ὧν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τῶσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

1 videtur fuisse καλός. F. 3 ἀλλ' ὅτι] coniectura ex reliquiis
literarum. F. aptius ἀλλ' οὖν. 10 ὀλισθενούσης C. 20 αὐτούς C.

namque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumspiciens una circumspiciensque, neque ullum antiquorum eius ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. sed enim tempus, natura sua nocens, plurima apparentis magistratū officii utilia simul et decora aut penitus exstinxit, aut tantum immutavit ut admirabilem quondam obscurum nunc vestigium conservet, etante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex eius immutationibus modo ex apparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant), paene funditus pereunte. sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus praefuerunt acerbis forte, placide progrediente enarratione, incusavero, non ipsis magistratibus sed iis male abusus sapientes rerum aestimatores indignationem tribuant. neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et honos, etsi non pro meritis, ornavi. sic quippe insultare libertati et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescunt; et qui imperatoris mansuetudinem aemulantur, ad reliquas etiam eius virtutes citato gradu contendunt. tempus itaque est enarrationem persequi, causasque ob quas tanta officii mutatio exstitit referre.

40. Κωνσταντίνου, ὡσπερ ἔφη, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώ-
 μιν ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσοι τὸν Ἴστρον ἐφρουροῦν,
 ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαιρεσιῶν, Σκυθίαν
 μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐζημιώθη τὸ δημό-
 5 σιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνδισταμένου κατα-
 τρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἕω δασμοῖς οὐ μετρίως
 βυρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐτῆς
 καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγί-
 στρω παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι προελθοῦσι στρατηγοῖς ἐκ-
 10 τεθεισῶν, ἀλλ' οὐκ ὑπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. διεσῶρη
 δὲ οὐδὲν ἦτιον θανατώσα καθ' ἐκάστην ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία
 ἄχρι τῆς Ἀρκადίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας,
 ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφίνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ὑπαρ-
 15 χος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτε-
 λείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δ' ἀγανὲς τὴν ἀρχὴν
 καταρῶσαι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὑπλων ἰσχύος
 ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχήν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ
 ὄπλοποιῶν ἔξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος καὶ τῆς
 20 ἐτέρως αὐθεντίας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. ὡς
 δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς
 δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφειστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆ-
 σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἔξουσίαν καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη Θεσπί-
 ζων ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φρον-

6 δασμῶν C, sed 2 10 δασμοῖς. 7 βαρυνθέντων 2 10: hic enim
 C βαρηθέντων. 9 στρατηγικοῖς C. 10 ἀλλ' οὐκ] ἄλλων C.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiae, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris qui ultra Istrum habitabant Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populis tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed praefectum Orientis appellari. neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditata a proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum autem immane magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, ut vocant (id est armorum conficiendorum) potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium quod vocant conflatum est. verum cum incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iis praepositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus

τίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων (πρήγικα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγίστρου καλεῖσθαι συμβαίνει) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχον καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἔξερενῶν ὧν ἔνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέρρηται δρόμῳ (ταύτη 5 καὶ κορυῶσος ἀνομάσθη ἑπὶ τοῦ περιεργος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι ἀν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφροστή- κασιν ἵπποις), προὔπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκού- σαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν 10 δὲ τῷ νεωρῷ παροφθίσεως.

41. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβᾶθρων τινῶν καταφερο- μένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικὸς καταλόγους ἔταξεν ἢ βασιλείᾳ ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατιῷ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐ- 15 λῆς, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθύπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεισαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπεξίεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἴχε τινα ἢ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλην 20 ἑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἔξοτε δὲ συνέβη τε- λευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῆ τῆς βασιλείας ἐπιλυβέσθαι καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολέμοις παρεῖναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῶ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βουσι-

1 μέντοι F, μὲν C.

23 πολεμοῖς vulgo.

publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem magistri enim hodie vocant) in auditorio eius semper adesset et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impotratu a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi); utque synthemata ad cursum et magister, isque primus, subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum praefecit; quem ipsum magistratum hand parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, praefectura imminuta reddidit: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, maiorem tamen quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius postremus imperium admodum adolescens capessivit, patris lege quo minus contra hostes iret impeditus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores

λεῖ Ῥωμίων ὀρμῶν ἐπὶ πόλεμον, εἰκότως τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός ἐστι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ 5 τε τοὺς ἐξ αὐτῆς παραφρομένους ἄρχοντας καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμούς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο- μένοι, πέραις ἔλαβε τὰ Φωντηῶν τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ. φησὶ 10 γὰρ ἐκεῖνος, καὶ στίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασι ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείπειν, ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρῴου φωνῆς ἐπιλάθωνται. καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μνηῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθεῖκαμεν, πέραις δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα 15 μαντεύματα. Κύρον γὰρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυμαζομένον, ἕμα τὴν πολλαρχὸν ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ μηδὲν πικρὰ τὴνποίησιν ἐπισταμένον, εἶτα παραβῆναι θαρρήσαντος τὴν παλαιὰν σνήθειαν καὶ τὰς ψή- γους Ἑλλάδι φωνῇ προεγκύοντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν 20 τύχην ἀπέβαλεν ἢ ἀρχή. νόμον γὰρ αὐτιγράφειν ὁ βασιλεὺς ἀνε- πείσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἕξουσίας τὴν ἐπαρχότητα· ἡ γὰρ ἄρτι καὶ κουφίσαι ὄρους καὶ σιτήσεις καὶ φῶτα καὶ θείας καὶ ἀνανεώσεις

4 ἄς F, ἦν C. 12 ἀπέλειπεν C. 20 ἀπέβαλεν add F e 2 12.
αὐτιγράφειν C. 22 lego φόρους. F.

Romani, ut necesse erat, quae ad bella pertinent, ducum, quae ad pala- tium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi so- lam sumptuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos quibus hi praefecti sunt, impenduntur.

42. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum ha- buere a Fonteio Romano quondam dicta. ait enim ille, et versus quos- dam Romulo scilicet olim datos patrio sermone refert, aperte praedicen- tes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitī fuissent; quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatui inse- ruimus. exitum vero utique haec vaticinia habuere. quippe postquam Cyrus quidam Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefe- ctura urbis et praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistra- tus amisit. legem enim autographam ferre persuasus est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. nam qui nuper et tributa levandi et

ἔργων ἀθροιστάς ταις πόλεσιν ἐπιδοῦναι οὐκ ἤρκεσε τὸ λοιπὸν οὐδὲ ἐτόλμησε μικρὰς γούν τινὸς παρηνεχῆς ἐκ τῶν δημοσίων μεταδοῦναι τι. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς Δημοσθένης, ὃς καὶ αὐτὸς ὑπαρχος ἦν, οὐδὲ μετὰ κλεισιν τῆς βασιλείας, γραμμῶν χωρὶς, εἰ μὴ πραγματικὸς ἡργήσατο νόμος, ἄδειαν ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα ἐπιδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις κατεπράξατο, μὴ μόνος αὐτὸς εἰ ποιῆσαι τοὺς ὑποτελεῖς παραφυλαξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τὸ λοιπὸν ἀποκλείσας. τῆς δὲ ἀρχῆς ἤδη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιπύλαιον ὄψιν ζημιωδείσης, ἠκολούθησε τοῖς τὰς δίκας λέγουσιν ἐκκλήτοις εὐτελείσαι τὸ δικαστήριον παρὰ τὸ πάντῃ κεκωλυμένον. καὶ νόμῳ τοῦτο διω-
 10 ρίσθη· οὐ γὰρ ὑπέμεινε ἡ βασιλείωσ πρῶτης τοῖς δικαζομένοις τὴν ἀπὸ τῆς ἐφέσεως περικόπτειν ἐλπίδα, ἣν προθεωροῦντες οἱ δικάζοντες ἴσως ἀδεκάστως εἰς τὰ πράγματα εἰσβλέψουσι. τὸσαῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιδακρύσας φημι.

43. Κωλύσει δὲ οὐδὲν ὡσπερ ἐν ὑποτυπώσει μνησθῆναι 15 τῆς κατὰ μικρὸν ἐλαττώσεως· οὐ γὰρ ἂν τις ἐπιδείξει σαφῶς τὴν ἀφαίρεσιν, μὴ προαριθμησάμενος ταῦθ' ἄπερ ὄντα τὸ πρὶν ὕστερον ἀφηρέθη. μετὰ γούν Θεοδόσιον καὶ Μαρκιανὸν τὸν μέτριον ἐλθῶν ὁ Ἄλων καὶ τὸν πλοῦτον εὐρῶν ὃν Ἀττίλιος ὁ τῆς οἰκουμένης πολέμιος λαμβάνειν ἐμελλεν (ἦν δὲ ὑπὲρ τὰς χιλίας ἑκατοντά-
 20 δας τοῦ χρυσίου λιτρῶν), ὀγκωθεὶς τῇ δυνάμει ἔγνω Βανδῆλοις,

1 λοιπὸν F, λόγιον C.
 vulgo. 10 τούτω C.
 21 τοῦ deleverim.

5 πραγματικῶς C.

8 ἐπὶ πόλεισ
 an ἂν ἀπαρχοντα?

victim et lumina et spectacula operumque refectiones civitatibus concedendi potestatem habuisset, non habuit deinde, neque ausa est vel parvum quoddam solatium de publicis cuiquam dare. noster vero Demosthenes, qui et ipse praefectus praetorio erat, ut ne post iussionem imperatoris quidem sine literis praefectura, nisi si pragmatica lex dedisset, licentiam haberet civibus largiendi effecit, non ipse tantum ne civibus bene faceret cavens, verum alios quoque in posterum impediens. ipsa autem specie externa iam adempta magistratui, deinceps per electos causarum actores elevatum est iudicium, contra quod omnibus modis prohibitum. atque id lege temperatum est: neque enim sustinuit imperatoris mansuetudo litigantibus spem ab appellatione imminuere, quam praevidentes iudices integre fortasse res intuebuntur. haec de magistratu col-
 lacrimans commemoro.

43. Nihil autem impedit quominus paulatim progressae imminutionis quasi imaginem quandam exprimamus: nec enim imminutionem perspicue ostenderit, nisi qui prius, quae olim fuere posteaque erepta sunt, enumeraverit. post Theodosium igitur prudentemque Marcianum secutus Leo, cum divitiis quae Attalus orbis terrarum hostis potiturus erat (erant autem super centum auri librarum milia) invenisset, potentia inflatus

ἔθνεϊ Γερμανικῷ ἀπὸ τῆς ἀρκτώας ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας διὰ τοῦ Πυρρηναίου ἐνοσκήσαντι τῇ Λιβύῃ, πολεμεῖν. μυριάδας οὖν ναυοὶ μακραις, ὡς καλοῦσι λιβύρναις, ἐπιστήσας στρατὸν ὅλον ὁ μακρὸς ἀπεθαύμασε χρόνος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν περιέστησε τὴν ἀρχήν, 5 ἀποτείνων αὐτὴν καὶ βιαζόμενος καὶ δαπάνην τεσσαράκοντα μυριάσιν ἀνδρῶν πρὸς μάχην διαπύρτιον καὶ γῆς ἀλιμένους ὄρμοις ὠχυρωμένης δυσχωρίαν καὶ βαρβάρων ὑπὲρ λόγον πλουτουόντων δύναμιν ἀρκεῖν. ἀνύλωται γὰρ περὶ τὸν κακοδαίμονα πόλεμον ἐκείνον, Βασιλίσκου τῶν δεινῶν ἡγησαμένου, χρυσίου μὲν λιτρῶν 10 μυριάδες ἕξ πρὸς πεντακισχιλίας, ἀργύρου δὲ χιλιάδες λιτρῶν ἑπτακόσαιοι, ἵππων δὲ καὶ ὀπλων καὶ ἀνδρῶν τοσοῦτον ὅσον ἂν τις τῷ παντὶ χρόνῳ ἄλλοιπειν καλῶς ἀφορήσεται. (44) καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ναυόγιον τῆς ὅλης πολιτείας. οὐ γὰρ ἀρκέσαντος τοῦ δημοσίου χρήματος καὶ ὅσον ἦν ἴδιον τῇ βασιλείᾳ, πάντα τὰ τῶν 15 στρατιῶν πληρώματα ταῖς ἀστοχίαις ἐναπώλετο τοῦ πολέμου. καὶ ἵνα μὴ μακρηγοῶ, ἕξ ἐκείνου τοῦ συμπτώματος οὐκέτι τὸ ταμίειον ἐπήρκεσεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ προσδαπανᾷ τοῖς πράγμασι πρὸ καιροῦ τὰ μήπω ἐν ἐλπίδι γούν τοῖς ὑποτέλεισιν ὄντι, ὡς ἀπέραντον εἶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ δημοσίου. ἐπιλείπει δ' ἂν ἡμῶς ὁ χρόνος, 20 εἰ τὰς ὑπὸ Λεοντι πεσοῦσης τῆς πολιτείας ἀπαριθμησόμεθα συμφορὰς, τῶν τότε οἴκοι κακῶν, τῶν ἐν μέσῳ περὶ δαπανηθέντων, συνέμιξαν τῶν τότε πολέμων τὸ δυστυχές καὶ ἄλλων μυριάων ἀντι-

1 γερμανικῶς C. patet aliquid excidisse. F. 5 καὶ] an
εἰς? 7 ὠχυρωμένην C. 10 μυριάδων-πεντακισχιλίας —
χιλίας C. 12 lego ἐκλιπεῖν. F. ἀφορήσεται C. 18 ἦγον C,
ἦγουν F. 21 τῶν-κακῶν-συνέμιξαν. legendum, ni fallor,
τοῖς-κακοῖς-συνέμιξαν. F.

Vandalis, nationi Germanicae, quae a Septentrione in Hispanias per Pyreneum montem transgressa Libyam invaserat, bellum inferre decrevit. itaque cum decem milia navium longarum, quas liburnas vocant, exercitu, qualem nulla aetas mirata est, implesset, magistratum ad incitas redegit, intentum coactumque quadringentis hominum milibus, trans mare contra terrae importunos sinubus defensae difficultatem et barbarorum mirum quantum opulentorum potentiam dimicaturis, sumptum sufficere. insumpta quippe fatali illi bello, Basilisco malorum duce, auri sexaginta quinque, argenti autem septingenta librarum milia, equorum vero armorumque et hominum tantus numerus quantum omni aevo interiisse quis iure negaverit. (44) et post haec omnia naufragium totius rei publicae. nam cum non sufficeret pecunia publica, quantumque privatae erat imperatori, omnia exercituum complementa belli cladibus una perierunt. ac ne longus sim, ex illo casu aerarium haud amplius sufficit, sed ante tempus, quae nondum in spe, id est collatoribus sunt, in rem publicam impendit, ut infinita sit aerarii angustia. tempus autem, opinor, nos deficiat, lapsae sub Leone rei publicae clades si enarremus, domesticis tum malis, media urbis parte igne consumpta, mixtam bellorum infelicitatem aliorumque

χημάτων· ὡς αὐτὸν ἐκείνον, τὸν βασιλέα λέγω, τοῖς οἰκείοις κακοῖς ταραττόμενον μὴ μόνον τὴν αὐτὴν ἀπολιπεῖν, φασμάτων αὐτὸν ὡσπερ Ὀρέστην ἀνανδρον ἐνοχλοῦντων ἐτέρωθι διαιτῶσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν πάγχρυσον ἀπολιπεῖν διασκέψασθαι ἀπολεῖ καὶ εἰς τοιαύτην βασιλείαν μετατρέψαι, εἰ μὴ θεὸς τοῦθ' ὁ δέδωκε τῇ 5 πόλει διεσώσατο κράτος. (45) καὶ Λέων μὲν ποτε ἀπηλλάττετο, ἢ δὲ ἀρχὴ τοῖς ἐκείνου κατακλισμοῖς ἐβυθίζετο, Ζήνωνος ἔνθεν τὸ τοῦ κηδεστοῦ κράτος ὑπεξελθόντος. δειλὸς δὲ ἦν, μᾶλλον δὲ δειλαιος, καὶ τοὺς πολέμους ἀπηργυρίζετο, μηδὲ ἐν εἰκόσι μάχην ὑπομένων ὄρῶν, καὶ συνῶθει τὸν ὑπαρχον χρυσίῳ πολλῶ τὴν εἰρή- 10 γην ὠνεῖσθαι, αὐτὸς περὶ δημεύσεις καὶ ὕλεθρον τῶν ἐν τέλει τῆς πολιτείας ἀγρονητῶν. ἔσχε δὲ ὁμῶς καὶ αὐτὸς ἀναίσιον πέραις τοσοῦτων κακῶν ἐπιχεθέντων τῇ πρόσθεν ἐνδαίμονι τῶν ἀρχῶν, ἢ τύχη βραχὺ τι γνήσιον δὲ γελῶσα τὸν Ἀναστάσιον θανατῶσιν ἐπέστησε τοῖς ὑπηκόοις, ὅς διὰ πάσης ἤλθεν ὁδοῦ τὴν ἔνδειαν τῶν 15 κοινῶν ἀποτίσασθαι, καὶ δίκην οἰκοδεσπότου τινὸς τοῖς φόρους, ὅσοι σώζεσθαι δύναιτο, ταῖς ἀληθείαις ταῖς δαπάναις προσαρμύσας, καὶ λογισμοὺς ἀπῆτει τῶν δαπανῶν καὶ δικαίως ἐτίθετο, τὴν ἀμετρίαν διαφεύγων, οὐχ ὡσπερ ὁ Νέρων ποτέ, καὶ εἴ τινες ἐκείνον ζηλώσαντες δαπάνας μὲν ἀμέτρους ἐποίησαντο, λογισμοὺς δὲ 20 μέχρι μνήμης ἢ λαβεῖν πρὸς τῆς ἐπαρχότητος ἢ πρῶξαι πρὸς αὐ-

2 τὸν C. 4 πόλιν? 8 κηδεστοῦ C. 10 θρῶν C. 14 θα-
νατωσεν C. 17 ταῖς ἀληθεστάταις δ.? 19 οὐχ add F.

innumerarum calamitatum; ut ipse ille, imperator inquam, suis perturbatus malis, non modo aula relicta, spectris quasi ignavus Orestes exagitat, alibi habitaverit, verum ipsam quoque auream civitatem exitio relinquere cogitaverit, unusque tantam imperii sedem evertisset, ni deus, quod dedit urbi imperium, conservasset. (45) et Leo quidem aliquando esse desiit: at praefectura concitatis ab eo inundationibus submersa est, Zenone deinde soceri imperium tenente. erat autem timidus, seu potius miser, et bella pecunia redimebat, ne in imaginibus quidem pugnam sustinens videre, praefectumque multo auro pacem mercari cogebat, ipse bonis publicandis et principum in re publica virorum exitio intentus. habuit vero et ipse pariter infelicem exitum. tantis malis submerso felici quondam magistratu, fortuna paulisper quidem sed sincere arridens Anastasium moribundis civibus praeposuit; qui ut publicae inopiae mederetur, nullam non iniit rationem, et more patrisfamilias cuiusdam tributa, quanta servari poterant, sumptibus re ipsa accommodans, rationes sumptuum et exigebat et iuste reddebat, immodicum fugiens; neque quemadmodum Nero olim, et si qui eum aemulati, sumptus quidem immodicos fecere, rationes autem mentione tenuis aut accipere a praefecto aut ei

τὴν ἡξίωσαν, ποταμούς ἢ τάχα θάλασσαν ὄλην βλύζειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον οἰόμενοι.

46. Νέμισα δ' οἰμῶς ἢ τύχη, καὶ σκοπῶ διοικήσεως τὰ νεῦρα παρέλσει τῆς πολιτείας. τῶν γὰρ βουλευτικῶν συστημάτων 5 διοικούντων τὰς πόλεις καὶ τὸν στρατιώτην ἀποτρεφόντων καὶ ἀληθῶς πολιτευομένων τοῖς πράγμασι, Μαρίνός τις ἐκ τῶν λεγομένων σκρινιαρίων τῆς ἐξίας διοικήσεως παρεισδὸς ἐντέχνως τῷ βασιλεῖ ἀναπεῖθει πῦσαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν, διακηρξίσαντι τοὺς φόρους, καταπιστεῦσαι, ὁμολογήσας χρυσίον τῷ βασιλεῖ περιποιεῖν. φιλο- 10 κερδῆς δὲ ἡρέμα ἐτύγγανεν ἐκείνος οἷα Ταυλάντιος καὶ Ἐπιδάμνου τῆς Ἰλλυρίδος· Δυρράχιον αὐτὴν Κρητὲς ἀποικήσαντες ἐκεῖ προσηγόρευσαν, ἀπὸ Δουρράχου τότε βασιλεύοντος Κρητῶν, ὡς ὁ Ῥωμαῖος Λουκανὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἰμφελίων φησίν, ἢ Κορκυραῖοι Κορινθίων ἀποικοὶ κατὰ τὸν συγγραφέα. καὶ πολλὸς ἦν λόγος 15 ἀπληστίας κατηγορῶν τὸν Ἀναστάσιον, ὡς καὶ ἐλεγείας τινὰς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίον ἀνατεθῆναι πρὸς τοῦ δήμου κατ' αὐτοῦ, εἰκόνας αὐτῷ σιδηρᾶς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ἀνατεθείσης. οἱ δὲ σίχου τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φαμῶσον καθ' ἡμᾶς δὲ βλασφημίας οἶδε.

20 εἰκόνα σοί, βασιλεῦ κοσμοφθόρε, τήνδε σιδηρῶν
στήσαιμεν ὡς χαλκῆς οὖσαν ἀτιμοτέραν,

1 lego σὺν ἡξίωσαν. F. vel ἀπηξίωσαν. 3 νεμεσᾶ δ' οἰμῶς?
8 ἀναπεῖθειν C. 10 καὶ] ἐξ? 11 ἀποίκησαν C. 13 Lucanus 2 610, de Brundusio : *urbs est Dictacis quondam possessa colonis*. haec Lydus de Epidamno poetam dixisse putavit, eidemque, quod aliunde acceperat de nomine huius urbis, attribuit. F. 13 ἢ F, οἱ C. 15 ἐλεγεία τινα F. 19 ὡςδε vulgo. 21 Anthologia : ἀνθεσαν ὡς χαλκοῦ πολλὸν ἀτιμοτέραν. F.

reddere non sunt dignati, flumina vel totum forte mare aurum sibi pro-
fundere arbitantes.

46. At fortuna crudeliter dominata specie quoque administrationis nervos rei publicae solvit. nam cum curialia collegia civitatibus praesent ac militem sustentarent vereque rem publicam moderarentur, Marinus quidam e scribiariis, ut vocant, orientalis dioecesis, cum se callide rebus insinuasset, imperatori persuadet ut totam sibi rem publicam, tributa vendituro, credat, aurum se imperatori conciliaturum pollicitus. erat autem ille lucri paulo amantior, ut pote Taulantius et Epidamno Illyriae civitate oriundus (Durrhachium eam Cretaenses, qui coloni illuc venerant, a Durrhacho tum Cretensium rege appellarunt, ut ait Lucanus Romanus in libro secundo de bello civili; vel Corcyraei, Corinthiorum colonia secundum historicum). incusabantque vulgo Anastasium insatiabilis avaritiae, adeo ut disticha quaedam in eum in Hippodromo populis suspenderit, cum ferrea ei imago in illo posita fuisset. versus autem famosi (ut Romani vocant, quam nos blasphemiam) hi sunt: "imaginem tibi, imperator mundum destruens, hancce e ferro posuimus ut acuca vilio

ἀντὶ φόβου πενήτης τ' ὀλοῆς λιμοῦ τε καὶ ὀργῆς,
οἷς πάντα φθείρει σὴ φιλοχρημοσύνη.
γέλτονα δὲ Σκύλλης ὀλοὴν ἀνέθεντο Χάρυβδιν,
ἄγριον ὠμηστὴν τοῦτον Ἀναστάσιον.

δείδιδι καὶ σύ, Σκύλλα, τεαῖς φρεσὶ, μὴ σε καὶ αὐτὴν 5
βρώξῃ, χαλκείην δαίμονα κερματίσας.

διαβάλλονται γὰρ πρὸς τῶν ἀρχαίων οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες
σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ φιλαργυρία, ἅμα κερδαίνοντες ἅμα δαπανῶν-
τες τὰ περιγινόμενα αὐτοῖς, οἱ δ' Ἡπειρώται μάλιστα, Σύρων
ὄντες ἄποικοι, ὡς ὁ Πολέμων ἐν πέμπτῃ ἐξηγήσειεν τῆς κατὰ Λου- 10
κανὸν τὸν Ῥωμαίων ἐμφυλίου συγγραφῆς ἀπεφάνετο. ὄθεν καὶ
Παλαιστήνῃ πρὸς τῶν ἀρχαίων καλεῖται, ἐν ἣ Ἡρώδης ποτὲ πρὸς
τιμῆς Ἀγούστου Νικόπολιν ἐδείματο τὴν πόλιν, παρὰ Λευκάτην
καὶ τὸν Ἄκτιον κόλπον, ὅπου Κλεοπάτραν μετ' Ἀντωνίου παρε-
στήσατο. 15

47. Ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ βασιλεὺς, τὰ δὲ ἄλλα συνετός
καὶ πεπαιδευμένος, ἐπεικῆς τε ἅμα καὶ δραστήριος, μεγαλόδωρός
τε καὶ κρείττων ὀργῆς, ἐρυσθριῶν τε τοὺς λόγους, ὡς καὶ πλήρωμα
χρόνου καὶ βαθμὸν τοῖς τῶν λόγων διδασκάλοις βούληθέντα παρα-
σχεῖν ταῖς αὐτῶν διχονοίαις ἐμποδιοθῆναι· πέφυκε γὰρ ἐξ ἀπρα- 20
γμοσύνης τὸ λογικὸν πρὸς ἑαυτὸ διαφωνεῖν. ἦν οὖν ἀγαθός, ὡς

1 δὲ ὀλοῆς λιμοῦ C. 2 οἷς πάντα φθείρει σὴ F, οἷς πάντα
φθείρεις ἐκ φιλοχρημοσύνης Anthologia, ἢ πάντα φθειρέσει C.
3 Anthologia: ἐγγύθει τῆς Σκύλλης χαλκείην στήσαντο Χάρυβδιν.
Lydus manifesto putavit posteriora duo disticha unum cum praecedentibus epigramma efficere, unde patet cur scripserit δέ, non τῆς. F.
10 ἐξῆ. . . σεων C. 11 ἐμφυλίου F, ἐμφυλίων C. 12 lego
Παλαιστή. cf. Caes. Bell. Civ. 3 6 et Lucan. 5 460.

rem, pro caede paupertateque exitiosa fameque et ira, quae omnia destruit tua avaritia. vicinam autem Scyllae exitiosam posuere Charybdim, ferum crudivorum hunc Anastasium. time et tu, Scylla, tuo animo, ne te quoque ipsam devoret, aeneam deam postquam signavit." etenim apud antiquos omnes fere Europam incolentes ob avaritiam male audiunt, simul lucro studentes, simul parta consumentes, Epirotae autem maxime, Syrorum colonia, ut Polemo in libro quinto commentariorum ad Lucanum Romani de bello civili carmen ostendit. unde etiam Palaeste ab antiquis vocatur, in qua Herodes quondam in honorem Augusti Nicopolin urbem ad Leucaten Actiumque sinum aedificavit, ubi Cleopatram cum Antonio ille devicit.

47. Erat igitur talis imperator, at cetera prudens et eruditus, humanusque simul et diligens, munificentissimusque et ira fortior, literarumque adeo reverens ut temporis complementum et gradum literarum magistris concedere cupientem dissensiones eorum impedierint: solent enim docti, utpote otiosi, inter sese dissentire. erat igitur bonus, ut

ἔφην, καὶ μηδένα τῶν δεομένων σκυθρωπὸν ἀποπέμπων, ὡς μὴ πόλιν, μὴ φρούριον [μὴ εὐσίσιον] ἢ λιμένα ἢ τόπον οὖν τινὰ τῆς πάσης Ῥωμαίων πολιτείας ἀμοιρεῖν τῶν ἐκείνου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δωρεῶν. ὅτι δὲ μόνος αὐτὸς μετὰ Κωνσταντίνου τὴν τῶν ψυχῶν ἐκούφισε δασμολογίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν (οὐδὲ γὰρ ἔφθυσε), θεὸν ἐχέτω ἴλεω τῶν ὀπωσδήποτε πλημμεληθέντων αὐτῷ· καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἦν. πολλῶν δὲ ὕτων καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν Ἀναστάσιος ἔπραξεν, ἀρκέσει μόνη πρὸς ἀπόδειξιν ἢ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ Εὐφράτην κατασκευασθεῖσα πύλις (Δάραν αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι, Ἀναστασίον δὲ πόλιν ἐξ αὐτοῦ προσυγορεύουσι καθ' ἡμᾶς), ἦν εἰ μὴ θεὸς πρὸς ἐκείνου ταῖς φάρυξι Περσῶν ἐπέβρισεν, ἔπαλαι ἂν τὰ Ῥωμαίων Πέρσαι, ὅλον προσεχῆ αὐτοῖς ἔστί, κατεσχήμεσαν.

48. Χαλεπὸν δὲ οὐδὲν καὶ μιᾶς αὐτοῦ σκοτίας καὶ λαθρανοῦσης ἔτι ἐπιμηρησθῆναι πράξεως· δεῖ γὰρ καὶ τῶν εἰδικῶν τάνδρος ἀρετῶν μίαν ἐναποθέσθαι τῷ λόγῳ. Παῦλος ἀνὴρ εὐπατριδῆς ἐκ Βιβιανοῦ πατρὸς ἐπισημοτάτου γέγονεν ὑπ' αὐτῷ, ὅς καὶ τοὺς πάποτε τῶν ἔμπροσθεν ἐπὶ μεγαλοφροσύνη θανμασθέντων ὑπάτων ταῖς φιλοτιμίαις ἀπέκρυψεν. οὗτος χρεῖων ἰδιωτικῶν ἕνεκα λυσιτελῶν αὐτῷ ἐπωφελεῖται Ζηνοδότῳ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῖς ὑπάτοις πρὸς ἀξιωματος καὶ μόνου τυχῶν, ἀναφαίρετον χρυσίον, εἰς χίλις χρυσίου λίτρας συναγόμενον. τοῦ δὲ Παύλου πρὸς τὴν ἔκτισιν ἀτονοῦντος, ὁ Ζηνοδότος ποτνιώμενος τὸν Ἀναστάσιον ἀντιβύλει

7 καὶ] ᾧ F. malim καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ᾧ. 12 ὅσα? 19 ἐκούφισεν C. lego τῆς ὑπατείας. F. 20 ἀναφίρετον C.

dixi, neque quemquam petentem tristi vultu dimittebat; ut non urbs, non castellum... non limen, nullus denique totius rei publicae Romanae locus munerum eius, postulante necessitate, expers esset. quod vero solus ipse post Constantinum animarum tributum, quamvis non omne (quippe mors praevertit eum), levavit, deum propitium experiatur suis qualibuscunque peccatis: etenim homo erat. multa autem cum sint quae pro re publica Anastasius fecit, ad rem declarandam satis erit una trans Euphratem ab eo aedificata urbs (Daram eam indigenae, nos Anastasii urbem ab ipso appellamus); quam nisi deus cum illo Persarum faucibus imposuisset, iam olim, opinor, Persae, quae finitima iis sunt Romanorum, occupassent.

48. Nihil vero nocebit unum quoque obscurum eius atque etiam latens factum commemorare: oportet enim et privatarum viri virtutum unam literis mandare. Paulus, vir patricius, Bibiano splendidissimo patre ortus, sub eo vixit; qui quidem priores consules, quorum unquam in admiratione magnificentia fuit, liberalitate obscuravit. hic, privatas propter necessitates Anastasio utilis, Zenodoto, quippe et ipse consulatu honorem tantum consecutus, pecuniam, quae negari non posset, ad summam mille auri librarum debebat. cui solvendae cum par non esset Paulus, Zenodotus Anastasii opem imploravit; qui intelligens neque Paulum

ἀμύνειν αὐτῷ. ὁ δὲ συνορῶν μηδὲ τὸν Παῦλον ἀρκεῖν πρὸς ἀπόδοσιν μηδὲ Ζηρόδοτον πρὸς ἔνδοσιν, δύο χιλιάδας χρυσίου δέδωκε λιτρῶν αὐτῷ, τὰς μὲν χιλίας τῷ χρηστήῃ, τὰς δὲ λειπομένους (τοσαῦται δὲ ἦσαν) τῷ Παύλῳ χαρισάμενος.

49. Ἐγὼ δὲ ἀναστρέφω τῷ λόγῳ πρὸς Μαρίνον. ἐκλαβὼν 5 τοῖνον Σύρος ἀνήρ και πονηρὸς ὡς ἐπιεικὴς τοὺς φόρους, τὰ μὲν βουλευτήρια πιασῶν παρέλυσε τῶν πόλεων, ἀπαιμολῶν τοὺς ὑπηκόους παντὶ ὡς ἔτυχεν, εἰ μόνον αὐτῷ τὸ πλέον ὑπόσχοιτο, και ἀντὶ τῶν ἀνέκαθεν στηριζόντων τὰ πράγματα βουλευτῶν προχειρίζεται τοὺς λεγομένους βίνδικας (Ἰταλοῖς θεὸν ἀποκαλεῖν), οἳ 10 παραλαβόντες τοὺς συντελεῖς οὐδὲν πολεμίων ἦσον τὰς πόλεις διέθηκαν. και γίνεται μὲν πολύχρυσος, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ βασιλεὺς και μετ' αὐτὸν ὁ Μαρίνος και ὅσοι Μαρινιῶντες ἀπλῶς ἀπορία δὲ παντελὴς και πενίας βιάθος κατέπει τὰ πράγματα, τὸ λοιπὸν τῆς ἐπαρχότητος τρόπῳ χαμαιζήλου δικαστοῦ μόναις ταῖς 15 ἰδιωτικαῖς διαδικασίαις σχολαζούσης. ἡρωθρία δὲ ὁμοῦ ὁ Μαρίνος, και τὴν ἀρχὴν ἐδόκει τιμῶν, τέχνη τὸν φθόνον ἀπωθούμενος. ἔρθεν τῶν δημοσίων ὡσπερ ἄφ' ἐτέρους τελούντων και μὴ κατὰ τάξιν πραττομένων, ὑπώλισθεν ἡ τάξις και πενίας ἐνήρχετο· τί γὰρ περιεγίνετο αὐτῇ μόναις ταῖς δίκαις τῶν ἰδιωτῶν ἐξυπηρε- 20 τουμένη;

50. Οὕτως οὖν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῷ Μαρίνῳ πεσόντων, συνείδεν ὁ βασιλεὺς ἐτέροι τιμῇ τὴν ἀτιμίαν παραμυθίσασθαι

10 patet aliquid excidisse. F.
τες F.

13 μαρινιόντες C, μαρίνοι ὄν-

19 πενία συνέχετο?

solvere neque Zenodotum remittere posse, duo milia auri librarum ei dedit, mille creditori, reliquas (erant autem totidem) Paulo largiens.

49. Ego vero enarratione ad Marinum redeo. cum igitur Syrus homo improbusque tributa quasi aequus suscepisset, curialia omnium urbium sustulit, cives cuilibet temere, dummodo plus ei polliceretur, vendens; proque curialibus, antiquis publicorum moderatoribus, creat quos vindices (quo nomine Itali deum appellare solent) vocant, qui nacti in collatores potestatem, nihilo quam hostes melius civitates habuere. et auro quidem, si quis fuit alius, ditissimus fit imperator, post eumque Marinus, et quot omnino Marini: summa vero angustia et paupertatis abyssus causas absorbit, praefectura deinceps more pedanei iudicis privatis tantum litibus vacante. verebatur tamen Marinus videbaturque colere magistratum, arte invidiam repellens. inde, cum quasi ad alios publica pertinerent neque rite exigenter, collapsum officium est coepitque paupertate laborare: solis enim privatorum causis operam dans quid reliqui habuit?

50. Sic igitur rebus sub Marino ruentibus, imperator alio honore contemptum magistratus solari constituit. nam forensium oratorum opti-

τῆς ἀρχῆς. τῶν γοῶν δικανικῶν ῥητόρων τοὺς ἀρίστους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προῦφερε· καὶ ποτε πρὸς τῆς γαμετῆς Ἀριάδνης ὀχλούμενος Ἀνθεμίῳ τῷ Ἀνθεμίῳ τοῦ Ῥώμης βεβουσιλευκότος παιδὶ τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι ἠγανάκτησεν, εἰπὼν δὲ μηδεὶς ἢ μόνων λογικῶν 5 ἄξιαν εἶναι τὴν ἐπαρχότητα. ὅπως δὲ ἤρυσθραία τὴν ἀρχὴν, γινώσεται τις ἐκ τούτου. Ἐρμίας τις τοῖς Ἀυδίου σκρινιαρίοις συναριθμούμενος ὑπὸ μέμψιν γέγονε, Σεργίου τοῦ τότε τὴν ἐπαρχότητα διέποντος ἀγανακτήσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τῆς Ἐρμίον μητρὸς ὀχλούμενος πολὺς ἐγένετο τὸν ὑπαρχον παρακαλιῶν παρα- 10 χωρεῖν Ἐρμίᾳ· ἐκεῖνος δὲ μέχρι παντὸς ἀνεβάλλετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνεδίδου, τὴν τε ἀρχὴν τὴν τε Σεργίου σεμνότητα παρατηρούμενος· ἴσχυσε δ' ὅμως ὑπὲρ δικαίου παρακαλιῶν. αὐτῶν οὖν τῶν ἐν λόγῳ ἀμοιβαδὸν τὴν ἀρχὴν παραλαμβάνοντων, παραδίδωσιν ἐκ τῶν λεγομένων Ἀγουσταλίων οἱ μάλιστα τοῖς λόγοις ἐνέπε- 15 πον, καὶ μὴν καὶ τυγχυράφων τοῖς ἀκολούθοις, περιέναι καὶ λόγους παραδιδόναι καὶ ἀκροῦσσαι δημοσίαις ἐπιδεικνυσθαι τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς λόγοις παρασκευῆν, γερῶν τε οὐ μικρῶν τυγχάνειν.

51. Τοιαῦτα μὲν τινα τότε ἐπράττετο, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτρύ- 20 σα, ταῖς Μαρίνου περινοίαις πλουτῶν καὶ ταῖς τῶν ὑπάτων εὐφημίαις ἐναβρονόμενος. εἰρήνη δὲ βαθεῖα τὴν πᾶσαν ἐγαύνου πολιτείας, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸν στρατιώτην, πάντων ὁμοῦ τὴν τῆς αὐλῆς ῥασιώτην ζηλούντων καὶ διωκόντων τὰ βασιλέως ἐπιτηδεύ-

9 μὴ πρὸς C. ἐγένετο vulgo.
δωσιν? 16 δημοσίαις C.

13 παραδῶσιν C. an δι-

mos ad praefecturam evexit; atque aliquando ab uxore Ariadne sollicitatus ut Anthemio Anthemii, qui Romae imperavit, filio praefecturam deferret, succensens nemine nisi literatis dignam esse praefecturam dixit. quomodo autem veritus sit magistratum, ex hoc licet intelligere. Hermias quidam e Lydiae scriniariis reprehensionem incurrit, Sergio, qui tum praefectura fungebatur, succensente. imperator autem, ab Hermiae matre sollicitatus, multum hortabatur praefectum ut Hermiae concederet. at ille usque differebat; indulisitque imperator, et magistratum et Sergii splendorem reverens, quamvis causa esset fortior, quippe qui ad iustam rem hortaretur. cum igitur clarissimus quisque magistratu vicissim potiretur, ex Augustalibus, ut vocant, iis qui maxime eloquentia praestabant, nec non aemulantibus eos inter notarios, accedere concessit, orationesque tradere, et publicis in auditoriis suam in dicendo facultatem ostendere, praemiaque non exigua consequi.

51. Talia quaedam tum fiebant. imperator autem mollitiei indolgebat, Marini artibus dives, et consulum laudibus elatus. pax vero profunda totam laxabat rem publicam, et maxime militem, omnibus una aulae otium aemulantibus sectantibusque studia imperatoris. ac finis cete-

ματα. καὶ πέρας ἦν λοιπὸν Ἀναστασίῳ τοῦ βίου τοῖς ἀπὸ τῶν δογματίων καὶ Βιταλιανοῦ θορυβοῖς ταραττόμενα. Ἰουστίνου δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος (ἀνὴρ δὲ ἦν ἀπράγμων καὶ μηδὲν ἀπλῶς παρὰ τὴν τῶν ὄπλων πείραν ἐπιστάμενος) Μαρτῖνος μὲν καὶ ὅσοι Ἀναστασίῳ τῆς αὐξήσεως . . . οὐκ ὄντων δὲ τὸ λοιπὸν τοῖς 5 κρατοῦσι κερδῶν ὡσπερ τὸ πρότερον (καὶ γὰρ ἀπειστρέφοντο τὰς κατὰ τῶν δηηκῶν ἐπιχειρίας), ἅπας μὲν ὁ πλοῦτος Ἀναστασίῳ, εἰς ἀπείρους μυριάδας χρυσίου λιτρῶν συναγόμενος, διερρήη, ὄχλος δὲ πολέμων τὰ Ῥωμαίων ἐδόκει, Περσῶν τὴν ἀειθροῦλητον ἐπὶ ταῖς Κασπίαις πύλαις ἀπαιτούντων δαπάνην. ὁ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος 10 τοιοῦτος.

52. Πρὸς ἀνίσχοντα ὑπὸ λέοντι ἥλιον, ἐν ἀρχῇ στεγῆ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Βορεῖαν ἄνεμον κατὰ τὴν Κασπίαν χωριζομένων φύσει τῶν τοῦ Καυκάσου σφυρῶν εἴσοδος ἀπετελέσθη βαρβάρων τοῖς ἀγνοουμένοις ἡμῖν τε καὶ Πέρσαις, οἳ περὶ τὴν Ἰσθμὸν 15 νέμονται, δι' ἧς εἰσβάλλοντες τὰ τε πρὸς Εὐρὸν Πέρσαις τὰ τε πρὸς Βορεῖαν Ῥωμαίους ἀνήκοντα ἐδήουν. καὶ ἕως μὲν Ἀρτάξατα καὶ ἔτι ἐπέκεινα εἶχον ὕφ' ἑαυτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι, ἀντέβαινον παρόντες ἐκεῖ· ὡς δὲ τούτων ἐξέστησαν καὶ ὄσων ἄλλων ἐπὶ Ἰοβιανοῦ, οὐκ ἐξήρχον οἱ Πέρσαις τὰ τε ἑαυτῶν τὰ τε πάλαι Ῥωμαίων φρου- 20 ρεῖν, καὶ θύρουβος αἰετὸς ἐκατέρων Ἀρμενίας εἶχεν ἀφόρητος. γίνονται δὲ οὖν λόγοι μετὰ τὴν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ Ῥωμαίων ἀστοχίαν Σαλουστίῳ τε, ὃς ἦν ὑπαρχος, ἐξ ἡμῶν καὶ Περσῶν τοῖς ἐξοχω-

5 post αὐξήσεως aliquid excidit. F.

19 ὅσον ἄλλον C.

rum vitae Anastasii cum dogmaticis tum Vitaliani tumultibus perturbata est. Iustino autem imperium tenente (erat vero vir ignavus, nihil omnino praeter armorum usum sciens) Marinus quidem, et quot ab Anastasio aucti fuerant . . . sed cum deinceps nulla, ut antea, imperantibus lucra essent (etenim aversabantur subditorum iniurias), omnes Anastasii divitiae, innumera auri librarum milia, dilapsae sunt. bellorum vero turba rem Romanam agitabat, Persis semper celebratum de Portis Caspiis sumptum repetentibus; de quo sumptu haec traduntur.

52. Orientem sub leone solem versus, angusto in aditu Caucasi, ventum Boream versus Caspiumque mare divisiva natura Caucasi radicibus, introitus patefactus est barbaris, nobis Persisque ignotis, qui circa Hyrcaniam incolunt; per quem irruentes et Eurum versus, quae Persarum, et Boream versus, quae Romanorum erant, populabantur. ac dum quidem Artaxata et ulteriora etiam possidebant Romani, praesentes ibi occurrebant: cum vero haec et quae alia sub Ioviano perdidissent, non sufficiebant Persae ad sua simul, et quae prius Romanorum fuerant, custodienda; semperque tumultus utrorumque Armenias intolerabilis agitabat. itaque post Romanorum sub Iuliano cladem inter Sallustium praefectum praetorio, ab nostra parte, et Persarum nobilissimos posteaque

τάτοις καὶ Ἰσδιγέρθῃ ἕστερον, ὥστε κοιναῖς δαπάναις ἄμφω τὰ πολιτεύματα φρούριον ἐπὶ τῆς εἰρημένης εἰσόδου κατασκευάσαι, ἐπιστήσαι τε βοήθειαν τοῖς τόποις πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν κατατρεχόντων δι' αὐτῆς βαρβάρων. Ῥωμαίων δὲ τοῖς περὶ τὴν ἐσπέραν 5 καὶ τὴν ἄρκτον πολέμοις ἐνοχλουμένων, οἱ Πέρσαι ἔσχον ἀνάγκην οἷα προσεχέστεροι ταῖς τῶν βαρβάρων ἐφόδοις ἀντοικοδομεῖν φρούριον ἐκεῖ, Βιραπαράχ αὐτὸ πατριῶς καλέσαντες, καὶ δυνάμεις ἐπέστησαν, καὶ πολέμιος οὐκ εἰσῆι.

53. Ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς οἱ Πέρσαι Ῥωμαίοις ἐπετέ-
10 θησαν κατὰ σμικρὸν ἐπὶ τὰς Συρίας καὶ Καππαδοκίας ἐκχεόμενοι, ὡς δῆθεν ἀδικούμενοι καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἐπιβάλλον Ῥωμαίοις ἀποστερούμενοι, ὥστε Σποράκιον τὸν πρῶτον ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μείζονος ἐκπεμφθῆναι διωλεχθῆ-
15 σόμενον Πέρσαις. ὁ δὲ δυνάμει τε χρημύτων καὶ συνέσει λόγῳ ἔγγυς ἔπειθε Πέρσας, Ῥωμαίων ὥσπερ χαριζόμενων αὐτοῖς, [ὑπὸ Ῥωμαίων] ἡσυχάζειν καὶ φίλους εἶναι. καὶ ταῦτα ἕως τοῦ καθ' ἡμῶς Ἀναστασίου διεσύρη λαλούμενά τε καὶ τυπούμενα καὶ ἄπλωσ ἥρτημένα. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ, Κωάδου τοῦ γέροντος ὄλην Περοῖδα κατὰ Ῥωμαίων ἄγοντος, γίνεται πόλεμος· καὶ χειρὶ μὲν νικῶν
20 Ῥωμαῖοι δυνάμενοι, ἄσωτίᾳ δὲ καὶ τρυφῇ Ἀρεοβίνδου τοῦ τελευταίου (ἦν γὰρ φιλοφθὸς καὶ φιλαυλὸς καὶ φιλορχήμων καὶ ἀπειρία καὶ δειλία Πατρικοῦ καὶ Ὑπατίου τῶν στρατηγῶν ἠλαττώθησαν

2 εἰρήνης C.

15 Πέρσαις vulgo.

4 τοῖς] τῆς C.

21 φιλορχήμων C.

7 3, 53, C βιραπαραχ.

22 legendum Πα-

τρικίου. F.

Isdigerdem convenit, ut communibus utriusque imperii sumptibus castellum ad dictum introitum aedificaretur praesidiumque locis imponeretur, quo barbari per eum irruentes arcerentur. Romanis autem bellis, quae in Occidente et Septentrione coorta erant, perturbatis, Persae, utpote propiores barbarorum incursionibus, coacti sunt castellum ibi contra eos aedificare, quod Biraparach patrio sermone dixerunt, praesidiumque imposuere; nec hostis ingressus est.

53. Hac occasione utentes Persae Romanos aggressi sunt, paulatim in Syrias Cappadociasque irruentes, quippe utique iniuriam passi et sumptu communem in rem facto pro parte Romanorum spoliati; quare Sporacius primus a Theodosio maiori ad colloquium cum Persis missus est. hic autem cum pecuniae vi tum orationis prudentia prope persuasit Persis ut, quasi concedentibus ipsis Romanis, quiescerent amicumque essent; atque ita res ad Anastasium nostrum usque colloquiis pactionibusque tracta et omnino suspensa est. sub eo autem, Coade sene omnem in Romanos Persidem agente, bellum existit; cumque manu vincere possent Romani, luxuria mollitiaeque Areovindi postremi (erat enim cantus, tibiae et saltationis amator), et inscitia ignaviaque ducum, Patricii et

μὲν τὸ πρότερον, ἔξαπίνης τῶν Περσῶν ἐπιχειθέντων· τῶν δὲ λοιπῶν τοῖς τε Πέρσας διωξάντων καὶ Ἀμιδαν ἀλοῦσαν ἑυσαμένῳν αὐθις, ὁ Πέρσης λόγους ἐκίνησε πρὸς Κέλερα, ὃς ἦν μάγιστρος τῶν τῷ Ἀναστασίῳ, περὶ Βιριπιράχ, ὡς προείπαμεν, καὶ τῆς κατὰ μίνας ὑπὸ Περσῶν γενομένης περὶ αὐτοῦ δαπάνης. καὶ πέρας 5 ἔσχεν ἡ φιλονεικία μετρίων τιῶν ὑπὸ Ἀναστασίῳ χωρισθέντων Κιῶδῃ· τὸ γὰρ μεγαλόφρον Ἀναστασίῳ καὶ εὐμέθῳδον εὐσεβῶς τὴν ὑπὲρ εἰρήνης ζημίαν ὑπέμενε. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν Κασπίων πυλῶν τοῖς Ῥωμαίων συγγραφεῦσιν ὁ λόγος. Ἀρριανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλανικῆς ἱστορίας καὶ οὐχ ἥμιστα ἐπὶ τῆς ὀγδόης τῶν 10 Παρθικῶν ἀκριβέστερον διεξέροχεται, αὐτὸς τοῖς τόποις ἐπιστάς οἷα τῆς χώρας αὐτῆς ἠγησάμενος ὑπὸ Τραϊανῷ τῷ χρηστῷ· τοιοῦτους γὰρ ἄρχοντας ἐκείνος ἔσχεν, οἳ τοῖς τε λόγοις τοῖς τε ἔργοις εἰς τοσαύτην εὐκλειαν τὴν πολιτείαν ἀνέστησαν.

54. Τοιούτων μὲν περὶ Πέρσας, μυθίων δὲ ἄλλων πολέ- 15 μων ἀναπτομένων τὸ λοιπὸν λογικοῖς πάροδος οὐκ ἦν ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα. ἔδει δὲ χρημάτων, καὶ οὐδὲν ἦν ἄνευ αὐτῶν πραχθῆναι τῶν δεόντων. ὅπως δὲ μηδὲν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πρόσθεν εὐπραγίας παροσθῆ, σῶλοι σκιριτῶντες καὶ διιστῶντες τὴν γῆν ῥιζόθεν τὴν Σελεύκου Ἀντιόχειαν κατέαξαν, τῷ ὑπερκειμένῳ βουνῷ 20 τὴν πόλιν σκεπάουσιντες, ὡς μηδεμίαν διαφορὰν ὄρους καὶ πόλεως

1 ἐπιχειθέντων C. 2 ἐδίωξεν τῶν C. 4 τῶν] addo ὄφφικίων.
cf. 2 24 ὄφφικίων et 3 17 in fine. F. 5 πέρσας C. 9 ὄν
Ἀρριανὸς? 10 σαλανικῆς C. ὄχ C. 11 Παρθικῶν]
παροίκων vulgo. αὐτοῖς vulgo.

Hypatii, primo quidem superati sunt, repente irruentibus Persis: at reliqui cum repulissent Persas Amidamque captam recepissent, Persa cum Celere, qui erat magister officiorum Anastasio, collocatus est de castello Biraparach, ut praediximus, deque sumptu quem in illud Persae soli impenderant. finemque habuit contentio, modicis quibusdam ab Anastasio Coadae concessis: quippe Anastasii generosus moderatusque animus iacturam pacis gratia pie ferebat. haec igitur de Portis Caspiis Romanorum historici tradunt. Arrianus in historia Alanica, et maxime in libro octavo Parthi corum accuratius explicat; quippe ipsa loca lustravit, utpote ipsi regioni sub optimo Traiano praefectus: tales enim illi magistratus fuerunt, qui rem publicam et literis et factis ad tantam gloriam evehereunt.

54. His quoad Persas, innumeris vero aliis bellis coortis, in postero literatis ad praefecturam aditus non patuit. pecunia autem opus erat, nec sine ea quicquam eorum quae oportebat fieri poterat. ac ne quid in evertenda pristina felicitate praetermitteretur, exsultantes terramque findentes motus Seleuci Antiochiam radicibus eruerunt, superiacenti colle urbem tegentes, nullo ut discrimine montis urbisque locis re-

ἀπολειφθῆναι τῷ χωρίῳ, ῥάπην δὲ τὸ πᾶν καὶ σκοπέλους, οἱ πάλαι τὸν Ὀρόντην πυρολοιοθαίνοντα τῇ πόλει ἐσκάισον. χρυσίον οὖν ἄπειρον ἔχρησεν ἐπομβρῆσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ἐκφορὰν τῶς τῶν ἀπὸ τοῦ πτώματος ἐξογκωθέντων καὶ εἰς ἡλίβατον δυσχωρίαν ἀνοί-
 5 θησάντων χωμιμάτων· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς τὴν Σύρων πρωτεύουσαν παριδεῖν ἐρημιμένην εἰς ἔδυφος. ὡς δὲ κόπω πολλῶ καὶ χρημάτων ἀφθονία καὶ τεχνῶν συνεργία ὡσπερ ἐρεβύθην ἡ πόλις ἀνιγύετο Ἰουστινοῦ τέλος λαμβάνοντος, Χοσρόης ὁ κακοδαίμων διὰ τῆς Ἀραβίας ἐμπειῶν οὖν ἀείρω στρατιῶ ταῖς Συρίαις αὐτὴν μὲν
 10 τὴν ἄρτι καταπεσοῦσαν, ἐχέλωτον αὐτῷ φανείσαν ὡς ἄφρακτον, λαβὼν πολέμῳ κατέφλεξε, γρόνον ἄπειρον κατεργασάμενος, τοὺς δὲ ἀνδριάντας, οἷς ἐκοσμεῖτο τὸ ἄστυ, οὖν πλαξί καὶ λίθοις καὶ πίναξιν ἀπλῶς ἀναρπάσας ἔλην εἰς Πέρσας Συρίαν ἀπήλασε. γεωργὸς δὲ οὐκ ἦν, οὐχ ὑποτελής τῷ δημοσίῳ λοισπὸν· καὶ δασμὸς
 15 μὲν οὐκ εἰσφέρειτο τῇ βασιλείᾳ, τὸν δὲ στρατιώτην ἀποτρέφειν ὁ ἑπαρχος ἠναγκάζετο καὶ πάσας τὰς σπηθεῖς ἐπιιδόναι τῇ πολιτείᾳ δαπάνας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ Σύρων φόρους ζημιούμενος, οὐ καὶ μόνου ῥοπήν τοῖς κρατοῦσιν ἐποίουν, ἀλλ' ἔτι καὶ προσεπιδόναι δαπάνας ἀριθμοῦ κρείττονας συνωθούμενος περὶ τε τὰς ἀλού-
 20 σις τῶν πόλεων περὶ τε τοὺς συντελεῖς, εἴ ποῦ τινος τὰ Περσῶν δεσμὰ διαφνυόντας ἐμπλανῦσθαι ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν πάλαι θανατοζομένων χωρίων συνέβηεν.

3 recentior manus ἐπομβρῆσαι.

16 σπηθείας C.

licto totam valles et scopuli occuparent, qui praeterfluenti urbem Orontae umbram quondam praebuerant. immensam itaque auri copiam effundere praefectus cogebatur, quo elatae ruina moles, quae in excelsa aviaque iuga intumuerat, interim auferrentur: etenim periculosum erat Syrorum principem urbem delectam negligere. cum autem multo labore et pecuniae vi artiumque ope quasi ex erebo urbs enasceretur, lustino fato fungente, fatalis Chosroes per Arabiam cum innumerabili exercitu in Syriam irruit, ipsamque nuper collapsam urbem, facilem sibi, utpote apertam, superato visam, bello captam, infinita caede pertrata, combussit; signis autem, quae ornata erat, cum tabulis lapideis picturisque omnibus una ablatis, totam in Persas Syriam abegit. neque vero agricola aut collator fisco relictus erat; et tributum quidem nullum imperatori inferebatur, at militum sustentare praefectus cogebatur, omnesque consuetos rei publicae sumptus praebere, qui non tantum Syrorum tributa, quae quidem sola magis imperantibus momenti erant, amiserat, sed addere insuper sumptus numero maiores cogebatur, cum in captas urbes tum in collatores, si quos elapsos Persarum vinculis in desertis admirabilium quondam locorum errare contingeret.

55. Τοιούτοις κλύδωσι τοῦ πολιτεύματος καὶ θυέλλαις κακῶν ῥιπιζόμενου, ἀντίρροπον προύθηκεν ἡ τύχη τῆς πόλει ῥιθυμίας τὴν ἐπιμέλειαν Ἰουστινιανοῦ, τὸν πάντων βυσιλέων ἀγρυπνότατον ἐπιστήσασα τοῖς κοινοῖς, ὅς ζημίαν τῆς οἰκείας ζωῆς ἔπειτο συμβαίνειν αὐτῷ, εἰ μὴ πάντες κατ' αὐτὸν ἀγρυπνοῖεν καὶ 5 ἐπεριμάχοντο τῆς πολιτείας, μὴ τὰ Ῥωμαίοις διενεχόμενα ποτέ, εἴτα ῥαστώγη τῶν ἐμπροσθεν ἐξολωλότα μόνου, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ πολεμίων πρὸς ἐκείνοις λαμβάνουεν. καὶ Πέρσας μὲν οὖν καὶ Χοσρόην τὸν ἄτακτον χρυσίω μὲν πρῶτον, εἴτα παλιμμαχοῦντα καὶ σιδήρῳ κατέχρωσε· Βανδύλοις δέ, ἔθνεϊ Γερμανικῷ, τὴν 10 βύην κατεσθίονσι πόλεμον ἐξαπίνης ἐπιγέων ἐν μόναις δύο σελήναις εἰλέ τε αὐτοὺς καὶ πολέμῳ λυβῶν παρεστήσατο τῇ βασιλείᾳ, Γελλίμερα αὐτὸν σὺν τοῖς ἐνδόξοις τοῦ ἔθνους, οὓς ἐκάλλον ἄστυγους οἱ βάρβαροι, γαμετῆ τε καὶ παισι καὶ πλούτῳ βαθεῖ, καθάπερ οἰκέτας ἀχρειοτάτους, πρὸς δουλείαν Ῥωμαίοις ἐκδούς. 15 κροῦ δὲ τούτου φανέντος αὐτῷ, Γέταις τὴν τε ἱερὰν Ῥώμην καὶ πάντα ὅσα ἔπ' ἐκείνην ἐτέλει διασπῶσι, Ῥωμαίων τε τοὺς ἀνεκασθεν εὐπατρίδας ἠβρίζουσι, ἐπελθὼν ἤρπυσε αὐτοὺς πανεπίστους, σὺν Οὐτίγγει τῷ τυράννῳ παρεστήσατο, τῇ δὲ Ῥώμῃ τὰ Ῥώμης ἀπέσωσεν. 20

56. Ὡς δὲ καὶ Συγάμβροις ἐπαγρυπνεῖν ἠπειλεῖ (Φωρύγκους αὐτοὺς ἐξ ἡγεμόνος κυλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥήνον καὶ

6 lego ὡς μὴ. F.
16 τὴν add F.

9 χρυσίον C.
19 lego καὶ σὺν. F.

κάτιν μαχοῦντα vulgo.

55. Talibus fluctibus malorumque procellis iactata se publica, parem fortuna priori ignaviae diligentiam Iustiniani opposuit, omnium imperatorum vigilantissimum rebus praeficiens, qui vitae suae iacturam reputabat, si non omnes secundum ipsum vigilarent proque re publica pugnarent, ut non tantum Romanis quondam subiectis, priorum deinde ignavia perditis, verum insuper hostium ad haec rebus potirentur. et Persas quidem immanemque Chosroem auro primum, deinde iterum pugnantem ferro quoque obruit. Vandalos vero, populum Germanicum, Libyam excedentes, cum bello repente invasisset, duobus tantum mensibus vicitque eos, et bello captos imperatoriae urbi exhibuit, Gelimerem ipsam cum illustribus gentis, quos Astingos barbari vocabant, uxoreque et liberis atque ingentibus divitiis, quasi vilissimos servorum, Romanis in servitutem tradens. quod cum ei parvum videretur, Getas sacram Romanam, et quaecumque ei subiecta, lacerantes, Romanorumque priscis patriciis insultantes, aggressus, raptam universam gentem cum Vittige tyranno nobis adduxit, Romaeque sua restituit.

56. Cum autem et Sicambris invigilare minitaretur (Francos eos a Juce nunc vocant, qui circa Rhenum Rhodanumque incolant), iterum

Ῥοδανόν), αὐθις Χοσρόης ὡς μηδενὸς ἄρτι πραχθέντος ἐπὶ τὰς Συρίας ἀπροόπτως ἐξεχύθη, τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων Λιβύης τε πρὸς Μαυρουσίαν σειομένης καὶ τῆς ἐσπέρας πρὸς Γετῶν ὅλης τυραυτομένης ὑπερμυχοουσῶν, Κολχούς τε καὶ τὸν Καύκουσον Σκυθῶν καὶ τὴν Θρακικὴν μυρίων ὄσων θηρίων ἐνοχλοῦντων. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἤρκει πρὸς πάντας τοὺς πολέμους ὥσει πρὸς ἕνα μαχόμενος, ἡ δὲ ἐπαρχότης θεηλάτοις συνείχετο θυέλλαις, τῶν μὲν ὑπηκόων ταῖς ἀκνήτοις κτήσεσι δι' ἐνδειαν ἀπολεγόντων, τῶν δὲ πρακτόρων μηκέτι τοὺς φόρους εἰσάγειν, οὐκ ὄντων ὑποτελῶν, 10 τοῖς κρατούσιν ἰσχυρόντων. ὑπουργεῖν δὲ ὁμοῦ ταῖς δαπάναις τοσαύταις οὖσαις καὶ οὕτως ἀνεπτότοις ὁ κατὰ καιρὸν ὑπαρχος συνωθεῖτο. εἰκότως οὖν ἄλλος ἐξ ἄλλου συνεχῆς ὁμοῦ καὶ βαρεῖς ἐξ ἀνάγκης διαδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν διέσπασαν. ἡ δὲ τάξις οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ, ἀπολώλει δὲ παντελῶς τῶν γὰρ περι- 15 ἐχόντων ἀπολλυμένων εἰκὸς ἦν ἀπολέσθαι τὰ περιεχόμενα.

57. Καὶ πού μετὰ τὸ δαιμόνιον συνῶθει, πρὸς ἀνάντησιν ἐξάγων μυρίων κακῶν, Ἰωάννης τις ἐκ Μαζακῶν ὀρμιώμενος. Καισάρειαν τὴν πόλιν Τιβέριος Καῖσαρ μετωνόμασεν, Ἀρχέλαον τὸν Καππαδοκῶν βασιλεῖα δόλῳ μεταστειλόμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ 20 κατασχὼν ἐν αὐτῇ τὴν δὲ Κυππαδοκίαν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν, πρῶτος ἐπαρχίαν Ῥωμαίοις ὑπόφορον ἀπέφηγεν. οὗτος ὥρμητο μὲν, ὡς ἔφη, ἐξ ἐκείνης, τοῖς δὲ τῆς στρατηγίδος ἀρχῆς σκρινια-

8 ὄλων C.
τῶν C.

11 δ add F.

14 οὐδὲ ἀριθμῷ C.

19 τὸν F,

Chosroes, quasi nuper nil actum, Syrias de improvise invasit, Romanorum copiis pro Libya, quam Mauri agitabant, et Occidente, quem totum Getae turbabant, pugnantibus, Colchos vero et Caucasum Scythias et Thraciam innumeris veluti belluis vexantibus. et imperator quidem omnibus bellis sufficiebat, quasi contra unum pugnans: at praefectura fatalibus procellis agebatur, cum subditi immotis possessionibus inopia renuntiarent, exactoresque tributa, quod tributarii nulli essent, imperantibus porro inferre non possent. sufficere tamen tantis tamque necessariis sumptibus tum temporis praefectus cogebatur. itaque, quod necesse erat, alius ex alio, frequentes simul succedentes et necessitate graves, magistratum dilacerare. officium vero omni amisso honore peribat: perentibus enim quibus steterat, necesse erat ipsum quoque perire.

57. Et impellebat quodammodo fatum, qui memoriam mille malorum revocat, Ioannes quidam Mazacis oriundus. Caesarem hanc urbem Tiberius Caesar nominavit, Archelaum Cappadocum regem dolo accersitum Romae retinens. Cappadociam idem, cum initio non fuisset, primus provinciam tributariam Romanis constituit. hic, ex illa, ut dixi, oriundus, cum militaris praefecturae scriniariis annumeratus fuisset, seque

ροίς συναριθμούμενος, δολερῶς οἶα Καππαδόκης παρεισθῆς, οικουῖται τῷ βασιλεῖ, καὶ κρείττονα πίστεως ἐπιγγειλάμενος πρᾶξαι ὑπὲρ τῆς πολιτείας εἰς λογοθέτας προῆλθεν. εἶτ' ἐκείθεν, ὡσπερ κατ' ἐπιβύθραν, ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἰλλουστρίους ἀνελθὼν, καὶ μήπω γνωσθεὶς ὁποῖός τις ἐστι τὴν φύσιν, ἀθρόως εἰς 5 τὴν ὑπαρχον ἀνηρπάσθη τιμὴν· οὐδὲ γὰρ ὁ... ὑπέμενεν ὁ βασιλεύς, καλῶς καὶ ἐπιεικῆς τυγχάνων, πονηροῖς ἄρχουσι καταπιστευῖσαι τὴν ἀρχήν, ἥδη μαθὼν καὶ τοῖς ἔργοις εὐρῶν ὡς

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν αἶε, ζώτης δὲ τυχόντες

φαιλότεροι, κέρδους δ' εἵνεκα φαιλότατοι·

10

ἦν δ' ἄρα δις καὶ τρις μεγάλης δράξωνται ἀπήνης,

δὴ ἢα τότε' εἰς ὥρας φαιλεπιφαιλότεροι.

οὕτως οὖν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ὁ πονηρὸς Καππαδόκης δυνάμειος ἐπιλαβόμενος δημοσίας ἀπειργάσατο συμφοράς, πρῶτον μὲν δεσμὰ καὶ πέδας καὶ ποδοκάκκας καὶ σίδηρα προθεῖς, ἔνδον τῆς πραιτω- 15 ρίας ἀλλῆς ἰδιωτικῆν ἐν σκότῳ φυλακὴν ἀφορίσας ταῖς ποιναῖς τῶν ὑπ' αὐτῷ τελούντων, Φάλαρις ὡσπερ ἄνανδρος καὶ μόνιος τοῖς δούλοις ἰσχυρότατος, ἐκεῖ τε ἐνείργων τοὺς πιεζομένους, οὐδένα τύχης οἰασοῦν ἐξαιρούμενος τῶν αἰκισμῶν, ἀναρτῶν τε ἀπλῶς ἀζητήτως τοὺς μόνον ἔχειν χρυσίον διαβαλλομένους, καὶ ἡ γυμνοὺς 20 ἡ νεκροὺς ἀπολύων. καὶ τούτων μάρτυς μὲν ὁ δῆμος, ἐγὼ δὲ οἶδα θεωρὸς γενόμενος καὶ παρὼν τοῖς πραιτομένοις. καὶ ὅπως

4 ἐπιβαραθραν C. 6 lego ὕστερον. F. 10 δ' Anthologia om. ἔνεκα ἐστι (vel ἐτι) φαιλότατοι C. 12 δράξωνται μεγαλῶς ἀπημεις δ' ἤρατό τις ὥρας φαιλ' ἐπιφαιλοτέρας C, Anthologia δὴ τότε γίγνονται φαιλεπιφαιλότατοι. 15 πεδοκάκκας C. 19 ἀναρτῶνται ἀπλῶς C.

callide, utpote Cappadox, insinuasset, familiaris imperatori factus, fideque maiora pro re publica se facturum pollicitus, inter discussores receptus est. inde porro quasi per gradus ad illustres quos vocant evectus, neque dum qualis natura esset notus, praefecturae honorem subito invasit: neque enim postea sustinuit imperator, utpote bonus atque benignus, improbis rectoribus magistratum credere, cum iam didicisset reque cognovisset quod "Cappadoceis mali quidem semper, cingulo autem potiti peiores, lucri autem causa pessimi: si vero bis et ter magnum tetigere curum, utique tum in horas peiores." sic igitur, uti praedixi, potestatem adeptus improbus Cappadox publicarum calamitatum auctor exstitit, primum vincula ac pedicas nervosque et catenas proferens, intus in praetoria aula privatam in tenebris custodiam poenis apparitorum suorum constituens, Phalaris veluti ignavus et servis tantum fortissimus, ibique vincetos includens, neminem, qualiscunque fortunae, cruciatibus excipiens, omninoque nulla cognitione aurum tantummodo in simulatos habere suspendens, atque aut nudos aut mortuos solvens. quorum testis quidem est populus: ego vero memini spectatorem me, cum fierent, adstitisse,

ἐρω. Ἀντιόχος τις, ἤδη γέρον τὴν ἡλικίαν, ἐμνησθῆ αὐτῷ χρυσίου δεσπότης εἶναι τινος· συσχών οὖν αὐτὸν καλοῦσιν στυβιροῖς ἀνέδησεν ἐκ χειροῦν, ἕως ἕξαρμος γενόμενος ὁ γέρον νεκρὸς τῶν δεσμιῶν ἤλευθερώθη. ταύτης ἐγὼ τῆς μισαιφονίας γέγονα θεωρὸς· 5 ἠπιστάμην γὰρ τὸν Ἀντιόχον.

58. Πρῶξις μὲν οὖν αὕτη τῷ Καππαδόκῃ πασῶν μετριωτάτη. καὶ εἶθε γοῦν μόνος ταῖς ἀδικαίαις ἐνηγοῦνται! Βριάρεως δὲ καθάπερ ὁ τοῦ μύθου μυρίας χεῖρας ἔχειν τοῖς ποιηταῖς λέγεται, οὕτως ... ἐκείνος ἀλάστρω ἀπείρους ὑπουργοὺς τῶν κακῶν 10 ἔχων οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλείῳ μόνον εἰργάζετο, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τόπον τε καὶ χώραν ἀπέστελλε τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, δίκην ἐξειπότῃρος τὸν ἀπανταχοῦ λαθάνοντα τέως ὀβολὸν ἀνιμώμενος. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐνὸς πρὸς ἀπέδειξεν τῆς τῶν λοιπῶν βδελυρίας ἀνιμνησθήσομαι. ὁμίονυμός τις ἦν αὐτῷ, πρὸς γένους ἑγγύς, ἀνὴρ ὑπὲρ πᾶσαν 15 ἐπίνοιαν θεηλάτου κακίως, Καππαδόκης μὲν καὶ αὐτός, καὶ ἐκ μόνῃς τῆς τοῦ σώματος διασκευῆς τὸ βδελυρὸν τῆς ψυχῆς ἐκαλύπτειν. ἦν μὲν γὰρ τις πολύσαρκος καὶ περιττὸς τὴν ὕψιν, πλάττει μὲν ἀμόρφω καὶ κρεῶν περιττώμασι τὰς σιαγόνας ἐξηυθημένος, καὶ τῷ βάρει τῶν σαρκῶν οἶα μανθῆν ἀποκρεμᾶσας τοῦ προσώπου· 20 τῶν θυλάκων μαξιλλοπλουμάκιον αὐτὸν ὁ δῆμος ἀπεκάλει. οὗτος ὁ Κέρβερος ὁ καρχαρόδουσι κοινὸς μὲν ἐτύγγανεν ἀπάντων ὕλεθρος, τὴν δ' ἐμὴν Φιλαδέλφειαν οὕτως εἰς λεπτὸν ἀπειμασῆ-

7 μόναίς C. 9 post οὕτως literae aliquot extinctae. F. ὑπουργοῦς] coniectura ex reliquiis literarum. F. 14 recentior manus πρὸς γένους: prima enim πρὸς γένος. 18 ἐξοιδημένος C.

quemadmodum exponam. Antiochum quendam iam senem auri nonnihil possidere, ei indicaverant. correptum itaque duris funiculis e manibus suspendit, donec solutis iuncturis senex mortuus e vinculis liberatus est. huius ego necis spectator fui: noveram enim Antiochum.

58. Facinus quidem hoc omnium Cappadocis moderatissimum: atque utinam solus utique iniuriis invigilasset! verum Briareus veluti fabulae sexcentas manus habere a poetis dicitur, sic ... nefarius ille innumeros malorum ministros habens non tantum imperatoria in urbe agebat, sed in omnem locum regionemque sui similes mittebat, haustri more ubicunque latentem hucusque obolum hauriens. e multis vero ad declarandam ceterorum impietatem unius mentionem faciam. erat quidam eiusdem cum illo nominis, vir super omnem cogitationem fatalis improbitatis, Cappadox et ipse, soloque corporis habitu impurum animum prodens. erat enim admodum carnosus quidam, et redundantem facie; latitudine quidem infirmi, et maxillis luxuriantem carne tumulentibus, carniumpondere quasi manducem a vultu demittens. ab utribus Maxillothyliacium eum vulgo vocabant. Cerberus hic acutis dentibus communis quidem erat omnium perniciēs: meam vero Philadelphiam ita penitus exhaust,

σατο ὡς μετ' αὐτόν, ἔρημον οὐ χρημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων γενομένην, μηδεμίαν ἐπιδέχεσθαι τὸ λοιπὸν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς. περιηγηθεὶς γὰρ ὁ μηδὲν ἢ νεώτερος δαίμων ὡς Εὐριπίδης εἶπε Λυδῶν ὑπάρχειν τὰς πολυχρῆστους γῆρας, στίφος Θηρίων καὶ Καππαδοκῶν στρατὸν ἐπαγόμενος ἐνσκήπτει τῇ 5 χώρᾳ, οὐδὲν κοινόν, οὐδὲν μέσον, ἀλλ' ἑπαρχος πραιτωρίων χρηματίζων. εἶτα διατρέβων ἐν αὐτῇ οὐδενὶ τῶν δειλαίων τῆς χώρας οὐκ ἐπιτόρων οὐ σκευῶς οἰονοῦν, οὐ γαμετήν, οὐ παρθένον, οὐ μειράκιον ἀπήμιοντον καὶ φθορᾶς ἕξω καταλέλοιπε, ταῖς μὲν ποιναῖς τῶν ἀνατιῶν ὡς Φάλαρις, ταῖς δὲ ξηνοκτοναῖς ὡς Βοόσιρις, ταῖς δὲ 10 ῥάθυμιαῖς καὶ τρουφαῖς ὡς Σαρδανάπαλος διατελῶν.

59. Καὶ εἶθε . . . τούτων καὶ μόνων καὶ μὴ καὶ φόβων ὑπὲρ τραγωδίας ἐγένετο τοῖς ὑπηκόοις αἰτιώτατος. τὰ πλείεστα δὲ οὖν τῶν αὐτοῦ μισμμάτων ἐξηγεῖσθαι φροῖτων (ἄπειρα δὲ ἔστιν, ὡς καὶ αὐτῶν μόνων μέγιστος βίβλους πενθήρεις ἀποτελεῖν) μίαν 15 αὐτοῦ πρῶξιν τέως χρημάτων ἕνεκα τραγωδῆσω τῷ λόγῳ. Πιτρώνως τις ἐπὶ τῆς ἐμῆς Φιλαδελφείας ἀνὴρ ἀξιόλογος, γέγειε τε καὶ περιουσίᾳ καὶ λόγοις διαπρεπής. οὗτος ἐκ προγόνων κύριος ἦν λίθου τιμίας πολλῆς ἕμᾳ καὶ διὰ κάλλος καὶ μέγεθος τοῖς ἰδιώταις ἀχρηστίας. τοῦτον ἀρπύσας ὁ Κύκλωψ, σίδηρά τε περιθίεις, 20 γυμνὸν ῥάβδοις ἔξαινε διὰ βαρβύρων ἀφειδῶς, ἐνείρξας αὐτὸν ἐπὶ

4 γαίας vulgo. 12 videtur fuisse ἄκρι. F. καὶ μὴ καὶ
 μόνων καὶ vulgo. 14 φροῖτω vulgo: 17 καὶ post τε add F.
 20 ἀχρηστίας] recentior manus ἀπόβλεπτος. 21 ἐνείρξας C.

ut post eum, non pecunia tantum sed hominibus quoque vacua, nullam in posterum spem melioris conditionis recipiat. nam cum circumsonasset illum vere infernalem daemonem, quod Euripides dixit, Lydorum esse auro abundantes terras, agmen belluarum et Cappadocum exercitum trahens in regionem irruit, nullum commune, nullum medium, sed praefecti praetorio nomen usurpans. deinde in ea commorans nulli miserorum regionis incolarum aut vas quodcumque aut uxorem virginemve aut adolescentem incolumem et stupri expertem reliquit, innocentium poenis Phalarin, hospitum caedibus Busirin, voluptatibus et luxuria Sardanalapalium referens.

59. Atque utinam his contentus, neque et . . . et terrorum tragicis maiorum civibus auctor fuisset! plurima quidem eius facinora sane horreo referre: innumera autem sunt, ut vel iis solis maxima volumina lumbria conficias. unum tragicum eius facinus pecuniae causa patratum hic depingam. Petronius quidam Philadelpiae, in patria mea, habitabat, vir honoratus et genere facultatibus literisque clarus. hic a maioribus gemmas multas possidebat, simul et pulchritudine et magnitudine conspicuus multitudini. quem cum rapuisset Cyclops catenisque onerasset, nudum virgis per barbaros crudeliter laceravit, molorum in stabulo

τῆς ἐπαύλεως τῶν ἡμιόνων· στάβλον αὐτὸν Ἰταλοὶ λέγουσιν. οὗ
δὲ γινωσθέντος

ὄρτο πόλις πτήξασα καὶ ὄμμασι πήξατο χεῖρας,
ἀνεκώκυε τε ὁ δῆμος, βοηθεῖν τῷ διωσωμένῳ μηδὲ πέθειν τολ-
5 μῶν τὸν ἀλάστορα. ὃ γε μὴν τὴν πόλιν ἐπισκοπῶν σὸν τοῖς ἱερω-
μένοις ἄπυσιν, ἀναλαβὼν καὶ τὰ θεῖα λόγια, ἔδραμεν ὡς αὐτὸν,
πέθειν δι' αὐτῶν ἐνοήσας· ὁ δὲ Σαλμωνεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους
καὶ θεὸν ὄρων ἐκέλευσεν ἐπὶ σκηπῆς ἐλθόντας πράττειν τὰ ἐαυτῶν,
μηδὲν ὑποστελλόμενος τῶν ὅσα ἐν πορνείοις κεκλημένοις τοῖς ἀκο-
10 λάστοις λόγοις ἀσελαγίνεσθαι. καὶ ἀσκεπῆ καὶ πᾶσι κάτοπτα
παρῆν τὰ θεοῦ γνωρίσματα, καὶ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ὑβριζόμενος
ἐθρήνει πικρῶς, οὕτως ὄρων τὸ θεῖον περιορώμενον ἀτίμως. ὁ δὲ
Πετρώνιος τῆς οἰκείας περιουσίας πρῶτον ὄρων τὸν θεόν, ἐπέμψας
εἰς οἶκον, πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ σὸν καὶ ταῖς λίθοις ἐκείναις ἐνεγκῶν
15 ἔφραμεν ἐπὶ αὐλείου τοῦ Κύνκλωπος. καὶ... τό τε χρυσοῖον λαβὼν
ἐπὶ τόκῳ κατέθηκεν ἐπὶ τοὺς τιμωροὺς, ὡς δὲ κεκηκῶτας ἐπ'
αὐτῷ, σπορτοῦλων ἕνεκα· οὕτω δὲ τὸν ἔρανον οἱ Ῥωμαῖοι προσ-
αγορεύουσιν.

60. Μετρίον δὲ τοῦτον δόξαντος εἶναι, συνέειδεν ὁ Κίρβερος
20 καὶ μισοφονίας ἐργάσασθαι. Πρόκλον οὖν τινά, ἀπύμαχον τῆς ἐπι-
χωρίου στρατιᾶς, εἴκοσι χρυσίνους ἀπαιτῶν εἰσφέρειν αὐτῷ συνά-
θει οὐκ ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ τῶν ποινῶν ὄργανα ἀπήμβλυσε τοῖς
νεύροις τοῦ ἀθλήου πένητος· ὅς τὸ λοιπὸν μηδὲ ζῆν ὑπομένειον μηδὲ

4 lego μηδὲ βοηθεῖν. F. 9 ὑποστελλομένους C. 14 τοῖς
λίθοις ἐκείνοις C. 15 ἄλλοι C.

(ut Romani dicunt) inclusum. qua re cognita, excita civitas consternata, et oculis admovit manus: ingemuitque populus, neque adiuvere quem lacerabat, neque persuadere nefandum audens. episcopus tamen urbis cum omnibus sacerdotibus, assumptis etiam sacris literis, ad eum accurrit, his movere meditatus: at Salmoenus ille in homines et deum intuens, in scenam progressos sua agere iussit, nihil eorum quae in lustris audire licet promere proterva lingua veritus. et intacta cunctisque conspicua aderant divina signa, et sacerdos cum iis indubrio habitus amare fiebat, numen tam ignominiose contemptum cernens. Petronius autem, facultatum suarum primum videns deum, postquam domum misit, omnia quae ei erant una cum gemmis illis ferens, ante vestibulum Cyclopi proiecit. et... aurumque vindicibus, utpote sane in eo fatigatis, sportularum (sic Romani dicunt Graecum ἔρανος) causa in fenere posuit.

60. Quod cum ei parum videretur, caedes etiam patrare Cerberus constituit; veluti Proclum quendam, emeritum indigeni exercitus, viginti aureos poscens ferre non habentem cogebat, et cuncta poenarum instrumenta nervis miseri pauperis obtundebat; qui deinde, neque vivere su-

τελευταῖν συγχωρούμενος τέχῃ μετῆλθε τὸν θάνατον. λαβὼν οὖν τοὺς ποινουργούς, καὶ δοῦναι τοὺς εἴκοσι χρυσοὺς ἕξ ἀνάγκης ἐπαγγελάμενος, εἰ τυχὸν ἔμνηται ἐπὶ τὸ καταγώγιον αὐτῷ γινυμένῳ, ὡς ἦλθεν ἐκεῖ, παρελθὼν τῶν φυλάκων ἔξωθεν προστηρούτων, βρόχον ἐνάψας τῷ τραχήλῳ τῆς ζωῆς ἀπηλλάγη. ὡς δὲ τὸ λοιπὸν οὐ προῆλθεν, εἰσφρήσαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐξηρητημένον αὐτὸν ἰδόντες τὸν μὲν νεκρὸν αὐτοῦ ἔρριψαν ἐπ' ἀγορᾶς συμπατοῦντες ὡς δῆθεν ἠπατημένοι, τὰ δὲ ὄντα αὐτῷ διήρπασαν, μηδὲ πρὸς ταφὴν οἰκτροῦ τινὸς ἐπιβλήματος ἀξιώσαντες.

61. Τοιοῦτοις κατορθώμασιν ἐνασχολούμενος ὁ Λαιστρυ-10 γῶν ἢ μᾶλλον ὁ τεκνοραίστης λυμεὼν ἐμῆς πάτρης, ὡς φησὶν ὁ Λυκόφρων ἐκεῖνος, ἐφ' ὅλον ἔτος τὴν πόρθσιν τῶν Λυδῶν διέτεινε. γλισχρον δὲ καὶ φαῦλον ἠγούμενος εἰ μόνην τὴν πρόσθεν εὐδαίμονα Λυδίαν ὑπάγοι τοῖς ἀδικήμασιν, ἐφ' ὅλην ἡμεῖς τὴν Ἀσιανῆς ῥάχως διοίκησιν συνεῖδεν ἐκτεῖναι τὴν ἀσέβειαν. νόμος 15 ἄνωθεν ἐκράτησε πλατὺν ἄμα καὶ ὄξυν δρόμον ἐνιδρῶσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν ὁ μὲν πλατὺς δαχίμασιν ἐχρῆτο, ὁ δὲ ὄξυν ὑπόζυγιοις ἵπποις· βεραῖδους αὐτοὺς οἱ κρυταῦντες ἀνόμασαν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἴσμεν ἀποθέμενοι. τῆς γὰρ ἠπειροῦ σχεδὸν ἀπάσης ὑπ' αὐτοῖς, οὐκ ἦν εὐχερὲς τὰ πρὸς τὴν ἕω συμ-20 βαίνοντα ἐπὶ τοὺς κυρίους τοῦ πολιτεύματος ὡς θῦττον ἀνυφέρειν,

3 ἀπαγγελάμενος vulgo.

11 τεκνοραίστης λυ. εων C.

λων C, et mox ἐπολην.

p. 12.

9 ἐπιβλήματος F, ἐπιρρήματος C.

12 versus est Cass. 38.

16 ὄξυνδρομον C.

19 v. de Mens.

20 ὑπ' αὐτοῖς τελούσης?

stinens neque moriendi facultatem habens, arte mortem quaesivit. sumptis itaque carnificibus, viginti aureos se daturum necessitate pollicitus, si forte se in deversorium euntem sequi velint, ubi eo venit, progressus, dum custodes foris praestolantur, in laqueum inserto collo vita liberatus est. inde cum non prodiret, ingressi illi et suspensum conspicati cadaver quidem in foro proiecitur, quippe utique decepti, conculcarunt, facultates vero eius diripuerunt, ne vili tegumento quidem ad sepulturam eum dignantes.

61. Huiusmodi praeclaris facinoribus intentus Laestrygon, seu potius infanticida, perditor patriae meae, ut Lycophron ille ait, annum integrum Lydorum vastationem continuavit. parvum autem et vile reputans, si solam felicem ante Lydiam iniuriis subiceret, per totam simul Asiani dorsi provinciam impietatem extendere noverat. secundum antiquam legem in provinciis latus simul et celer cursus constituti erant, quorum ille carpentis, hic autem subiugibus equis (veredos eos imperatores vocavere, causamque in opere de mensibus a nobis relatum esse scimus) utebatur. quippe tota fere continente iis subiecta, non erat facile, quae in Oriente acciderant, ad principes rei publicae quam celer-

ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸν ὠκεανὸν τοῖς ὅπλοις ... ἄγοντας. τῷ γοῦν ὄξει δρόμῳ τὰ τῆς μηνύσεως πρὸ τῆς ἀκοῆς ἐγένετο. καὶ ταύτην τὴν οὕτω σωτηριώδη τοῖς πρύγμασιν ἐπινοίαν συνείδεν ὁ πλατύγναθος ἀπαλεῖναι δι' οἰκείας μηνύσεως, ἀναπέισας τὸν ὁμόγνωιον 5 καὶ ὁμόφυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ἕπιπαρχον, περιττὴν εἶναι διαγνοῦς τὴν τῶν δημοσίων ἔπιπων ἕπιρησίαν, οὐ συνορῶν ὁ Νιόβης αὐτῆς λιθωδέστερος τὸ τοῦ πρύγματος χρήσιμον· ὁ δὲ ἕπιπαρχος ἀγνοούσης τῆς βυσιλείας (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασι;) καὶ ταύτην τὴν ὄψιν τῆς πολιτείας ἠφάνισεν. ἔνθεν τῶν 10 εἰδῶν ἀπρότων ἐσηπομένων ταῖς κτήσεσιν, ἐξάλρου σχεδὸν τῆς Ἀσιατικῆς τυγχανούσης, ὁ συντελέστης ἀπώλετο, χρυσίον πρὸς τῶν δασμολογούτων ἀντὶ τῶν εἰδῶν εἰσπραττόμενος, μηδὲ διαπωλεῖν τὰ εἶδη θυνάμενος πύρρῳ θαλάσσης ἀπικισμένος, μηδὲ δυπανῦν ὡς πάλοι τῷ δημοσίῳ συγχωρούμενος. τούτοις ἠκολούθησε καὶ 15 ἡ τῶν ἐνιδρυμένων τοῖς τόποις στρατευμάτων μετ' αὐτοῖς πρὸς τὸ χρειώδες ὑπὸ τῶν κοινῶν γενομένη, ὡς καὶ τούτου τοῦ συγκυρήματος τῶν κυρπῶν ἐναπομενόντων τῇ χώρᾳ, [καὶ] τοὺς μὲν φόρους εἰς χρυσίον μεταβληθῆναι, τοὺς δὲ κυρποὺς ἀπογοεῖσθαι κατ' ἔτος. καὶ εἶθε μόνος αὐτὸς καὶ μόνην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν ἔτυχε 20 διατρῶγων, καὶ μὴ καθ' ἑκάστην πόλιν τε καὶ χώραν οἶος αὐτὸς ἄλλοι, καὶ χεῖρους αὐτοῦ, τὸν ὁποῖα δ' ἂν κατοραρωγμένον ὄβολὸν ἀνυσπῶντες παρῆλθον, στρατὸν ἀλαστύρων καὶ στίφη Καππαδοκῶν ἐπισυρόμενοι!

1 lego περιάγοντας. F. 7 τὸ vulgo om. 10 ἐξ ἀλεύρου F.
13 ἀποκείμενα F, ἀπικισμένον C. 16 an ὑπέρ? 22 ἀνα-
πῶντες C.

rime afferre, quandoque ipsum oceanum armis lustrantes. celeri itaque cursu nuntiatio ante famam fiebat. et hoc tam salutare rei publicae institutum lata illa maxilla delere sua nuntiatione constituit, et consanguineum ipsiusque concordem nequitiae praefectum persuasit, supervacaneum iudicans publicorum equorum ministerium, neque intelligens, Niobe ipsa lapidosior, rei utilitatem. praefectus vero inscio imperatore (qui enim publicis calamitatibus indulsisset?) et hoc rei publicae institutum exstinxit. inde cum species non venditae in possessionibus putrescerent, Asiana provincia fere in frumentum conversa, collator periiit, aurum specierum loco ab exactoribus postulatus, cum neque vendere species posset, procul a mari habitans, neque fisco eas impendere, ut antea, liceret. his accessere constituti in regionibus exercitus, contra utilitatem a concordibus illis translati; quippe et hac mutatione fruges in regione manebant, dumque tributa in aurum, ipsae in terram quotannis convertebantur. atque utinam solus ipse solamque illam provinciam exhausisset, neque in unaquaque civitate provinciaque, qualis ipse, alii, ipso etiam peiores, ubicunque demum defossum obolum retrahentes prodissent, exercitu nefariorum et agminibus Cappadocum stipati!

62. Συνήχθη ὄν πλοῦτος ἄπειρος τῷ δικαιοτάτῳ ὑπάρχει, ὥστε αὐτὸν καὶ πρὸς τυραννίδα παρακαλεῖν, τῆς ἀδθαδεστέρως μοίρας τοῦ δήμου συνοῦσης αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγχειρουμένοις συναπτομένης. Θεραπεύων ὄν καὶ προσοικειούμενος αὐτὴν οὐκ ᾤετο πείθειν ὡς ἑραστῆς εἶη τοῦ κατ' αὐτὴν κόμματος, εἰ μὴ πρὸς τὴν ἕξω διαβαίνων αὐτὸς καὶ στολὴν ἀνθηρῶν χλοάζουσαν χρώματι περιθέμενος διαφανῆς ἅπασι γένοιτο. οἶα μὲν ὄν ἔπραξε περὶ Κίλικας, καὶ ὅσοις τοὺς δασμοὺς ἐπέβρισεν ἄχθεσι παρὰ τὴν βουσιλέως εὐμένειαν, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται. ἐπανελθὼν δὲ πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἶδεν ὠκεανὸς χρημάτων περιφρόντας αὐτόν, πάντας 10 μὲν ὠκνωμένους αὐτῷ, καὶ τοὺς ὀνομαζομένους γε μὴν, ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν τῆς πολιτείας ἀξιομάτων ἀνήρπασεν, ὡς μηδένα καὶ τῶν ἀργυρωνήτων αὐτοῦ ἕξω πλούτου βαθέος καὶ τιμῆς βουλευταῖς ἐδκταίας ἀφῆθῆναι γυμνόν, αὐτὸς δὲ ἐτρόφα, μειρακίοις ψιλοῖς καὶ μήπω λίω τοῦ σώματος ἀρρενοφανέσι καὶ πορνῶν ταῖς ἀκολά- 15 στοις συμβυλανευόμενος, καὶ ἀκολασταίνων τὴ πράττειν ἅμα καὶ πάσχειν, ἕξ ἑκατέρας ὠχρῶν νόσου, Ἐλων τε ἐπὶ τῶν ἐμπύρων τὸν ἄκρατον οὕτως ἀφειδῶς ὡς φοράδην ἐκχευμένον ὑπὸ τῶν γυμνῶν ἀνυβαστάζεσθαι, πρὸς ἀντιβολὴν ὄψων ἐπιγωννύτων τὸν οἶνον. οὐκ ἔξαρκούντος τῇ τρυφῇ οὐ τοῦ ὑποκειμένου τῇ πόλει 20 πορθημῷ, οὐχ Ἑλλησπόντου σύμπαντος, τὸ λοιπὸν οὐ κτενός, οὐκ ἔλοπος, χρυσοστάθμου ἰχθύων ποικιλίας καταλειφθείσης τῷ πελά-

6 ἀνθηροχλοάζουσαν C. 7 διαφανῆ C. 8 δεσμοὺς C.
 15 λείω F. 17 νόσους C. cf. Iuvenalis Sat. 2 50: morbo
 pallet utroque. 19 ἐπιγωννύτος C. 20 τῇ] δὲ τῇ?
 22 χρυσοστάθμους vulgo.

62. Collectae igitur immensae divitiae iustissimo praefecto, adeo ut ad tyrannidem eum hortarentur, audacissima populi parte cum eo stante conatusque adiuvante. quam colens conciliansque sibi, non putavit se persuasurum eius se notae amantem esse, nisi in Orientem traiciens ipse, et florida virentem colore vestem indutus, omnibus manifestus fieret. et apud Cilices quidem quae egerit, quantisque tributa oneribus contra imperatoris benevolentiam gravavit, nemo est qui ignoret. ad nos autem reversus cum oceanos pecuniarum se circumfluentes videret, omnes familiares suos, quin etiam coquos, ad primas rei publicae dignitates rapuit, ut neminem vel e mancipiis suis ingentium opum et honoris curialibus optandi expertem reliquerit. ipse autem luxuriabatur, cum adolescentulis depilibus et impubere etiam propter corporis laevitatem adspectu, cumque scortorum impudicissimis una lavans, ac faciendo simul et patiendo libidinans, utroque pallens morbo, merumque ad tosta tam immoderate hauriens, ut in sella extensus ab nudis referretur, vicissim obsoniorum acervo vinum operiente. cui luxuriae cum non subiectum urbi fretum, non totus Hellespontus sufficeret, postea, non pectine, non acipensere, non aureorum piscium varia copia in pelago relicta, ad

γει, ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον οἱ τῆς τροφῆς ὑπηρεταὶ ἐτρέποντο, μὴ τῇ θαλάττῃ ἰχθύος, μὴ τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῖς ἄλσεσιν ὕρνου συγχωρομένου, μὴ Φάσιδος ὄλου ταῖς εὐοχίαις ἀποχρῶντος, ὡς ἀφίστασθαι τοὺς κτένους, μὴ τῇ κατὰ γῆσιν ἐκ τόπου εἰς τόπον πτήσει 5 καταπιστείνοντας ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς ἀέρα, τοῖς ὑστράκοις ὡσεὶ πτέρυξι χρωμένους, δοκεῖν ἐκκλίνειν τὴν Καππαδοκῶν ἀδηφργίαν.

63. Ὅτι δὲ τυχὸν ἔλοπος τοῦ ἰχθύος μνήμη παρήλαθε, περὶ αὐτοῦ τὰ γνωσθέντα μοι παραθήσομαι. ἰχθύς ἐστὶν ἄπυλός; διαγυγής, ὡσεὶ πηκτὴν καὶ κρυσταλλώδη ἀλλ' οὐ ναστὴν καὶ 10 ἰνώδη δοκῶν ἔχειν τὴν σάρκα, ζωτόκος μὲν καὶ μηρνηκισμὸν τινα ἀνάγων. πέφυκε δὲ τοῖς εὐτυχέσιν ἐνδιατρίβειν τύποις· ὅθεν μετ' ἀδῶν καὶ κμβάλλον τοῖς Ῥωμαίοις παρετίθετο, ὡς φησὶν Ἀθήναιος. ἐν δὲ τῷ νήχεσθαι σκέπει τοὺς ὑφθαλμοὺς ταῖς παρρηφουκίαις αὐτῷ πτέρυξι. καὶ ἔλοπα μὲν αὐτὸν Ἀριστοτέλης καὶ 15 πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι, καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀκκιπήνηρα, δι' ἧς αὐτοὶ γεγράφουσιν αἰτίας. Κορνήλιος Νέπωσ καὶ Λαβέριος ὁ ποιητής, ἄμφω Ῥωμαῖοι, φασὶν Ὀπτάτον τινα ναύκληρον τοῦ Καρπαθίου στόλου, οἰκεῖον Κλαυδίου βασιλέως, ἐνεχόντα ἐκ 20 τῆς κάτω θαλάσσης ἔλοπας ἀνὰ μέσον τῆς Ὀστρησίας καὶ Κυμ-

9 ὡσεὶ πικτήν C.

10 ἐνώδη C.

δοκεῖν C.

17 Νέπωσ F, δὲ πῶσ C. Lydus, e Plinii loco (H. N. 9 17) haec, ut videtur, fallente memoria petens, de Cornelio Laberioque, ante Claudii principatum extinctis, plane aliud, de Optato idem fere atque Plinius rettulit, mutato tamen piscium nomine; in eo enim scari sunt, non acipenseris. F.

19 οἰκίον C.

20 ἀνανα C.

Euxinum se luxuriae ministri converterunt, non mari piscem, non montibus silvis avem concedentes, toto Phaside epulis haud sufficiente, ut refugere pectines, non naturali e loco in locum volatui sese confidentes, sed per aërem, ostracis veluti alis utentes, evitare Cappadocum voracitatem videntur.

63. Quod vero acipenseris piscis forte mentio incidit, de eo mihi cognita proponam. piscis est mollis, pellucidus, ut quasi glaciei et crystallo similem neque densam et nervosam carnem habere videatur; viviparus idem, et quodammodo ruminat. solet autem felicibus locis immorari; unde cum tibiis cymbalisque apud Romanos apponebatur, ut ait Athenaeus. natans autem succrescentibus ipsi pinnis oculos tegit. et elopem quidem eum Aristoteles omnesque physici vocant, nec non Aristophanes Byzantius in epitome de piscium proprietatibus: Romani vero acipenserem, ob quas ipsi tradidere causas. Cornelius Nepos et Laberius poeta, ambo Romani, aiunt Optatum quendam, Carpathiae classis nauclerum, Claudii imperatoris familiarem, elopes ex infero mari

Ioannes Lydus.

17

πάνης περισπείραι θαλάσσης. τοιαῦτα μὲν τινα τοῦ ἰχθύος χύριν εἰρήσθαι.

64. Περὶ δὲ τὴν ἄνοδον, μᾶλλον δὲ ἀνακομιδὴν τοῦ Καππαδόκου στιχηθὸν αὐτῷ παραφαίνοντο κόρυι σάνδυξι περιεχυμένα τὰ μέλη, προφανῶς ἐκκαλύπτουσαι ὄσα καλύπτειν ὄμματ' ὅ ἀρσένων ἔχρη. πρὸς βραχὺ δὲ τὸ προκείμενον ἀφείξ, ὃ τι τυγχάνει σάνδυξ καὶ ποῖον εἶδος ἐσθήματος γέγονε Ἀνδοῖς τὸ πάλαι, ἐρημηθεῖσαι πειράσομαι. σπουδὴ γέγονε τοῖς πολυχρόστοις τὸ πάλαι Ἀνδοῖς εὐπορίᾳ χρυσίου, ὅσον αὐτοῖς ὁ Πακτωλὸς μετὰ τὸν Ἐρμῶν ἐχορήγει, καὶ χρυσοστήμονας διεργάζεσθαι χιτῶνας (καὶ 10 μάρτυς ὁ Πίσανδρος εἰπὼν Ἀνδοὶ χρυσοχιτώνες), καὶ οὐκ αὐτοὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς καλουμένους σάνδουκας (χιτῶνες δὲ ἦσαν ὑπ' αὐτῶν ἐσημένοι, λεγῶν μὲν οἱ διεδέστατοι, σάνδουκος δὲ χυλῷ τῆς βοτάνης καταβάπτοντες αὐτούς· σαρκοειδῆς δὲ ὁ χρῶς τῆς βοτάνης), οὗς αἱ γυναῖκες τῶν Ἀνδῶν γυμνῶ τῷ σώ- 15 ματι ἐπισκιάζουσαι οὐδὲν μὲν ἐδόκουν ἢ ἀέρα μόνον περιεῖσθαι, κάλλι δὲ ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ σώφρονος ἐφείλκοντο τοὺς θεωμένους. τοιοῦτῳ τὸν Ἡρακλέα χιτῶν περιβαλοῦσα Ὀμφάλῃ ποτὲ αἰσχυρῶς ἐρωῶντα παρεθήλυε. ταύτῃ καὶ Σανδῶν Ἡρακλῆς ἀνηλέχθη, ὡς 20 Ἀπουλήγιος ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἐρωτικῷ, καὶ Τράγκυλλος δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ἐπισήμων πορνῶν ἀνετηγύχασιν. ἐνθεν οἶμαι σανδόνας ἔτι καὶ νῦν πρὸς διασυρμιῶν λέγεσθαι, οὗς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σινδόνων σαν-

7 τυγγάνοι vulgo.

11 πίσανδρος C.

14 κατέβαπτος?

atnlisse atque inter Ostiense et Campanum mare sparsisse. haec de pisce.

64. Revertebatur autem Cappadox, seu referebatur potius, serie puellarum utrinque comitatus, quae sandycibus membra circumfundentes cuncta aperte ostendebant quae celare viriles oculos oportebat. ego vero, relicto paulisper proposito, quid sandyx et quale vestis genus antiquis Lydis fuerit, exponere conabor. auro olim abundantes Lydi, quod Pactolus iis Hermusque praebant, tunicas adeo aureis staminibus texere studuerunt (quod testatur Pisander, dicens "Lydi aureas tunicas gerentes"); neque illas tantum, verum etiam sandyces quos vocant (erant autem tunicae ab iis inventae, linearum lucidissimae, quas succo sandycis plantae tingebant: carnosus autem plantae color); quibus nudum corpus inumbrantes Lydorum mulieres aere tantum indutae videbantur, formaque, decore et pudore remotis, intuentes alliciebant. tali Herculem tunica Omphale olim circumdedit, cum turpiter amantem effeminavit. hinc et Sandon Hercules dictus est, ut Apuleius Romanus philosophus, in libro qui amatorum inscribitur, et ante eum Tranquillus in opere de insignibus meretricibus rettulit. inde existimo sandonas etiamnum ignominiae causa dici, quos vulgus ab habitu sindonum san-

δύνας ὡσανεὶ σινδύνας οἶεται χρηματίζειν. τοιαῦτα μὲν ἂν τις ὡς ἐν παρεκβύσει λέγοι, (65) ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Καππαδόκην ἐπάνειμι. ἐπεσπῶντο δὲ αὐτὸν πόρνοι, ὑπ' ἄλλων πορνῶν γυμνογυμῶν βουσταζόμενον, φιλήμασιν ἐκλύτοις, πρὸς μίξιν αὐτίκα 5 βιαζόμενοις· ὁ δὲ κεχυμένος ἐκ τῶν προτεινομένων ὕψων τε καὶ ποτῶν πρὸς κινυίδων ἄλλων ἐλάμβανε· τοσαῦτα δὲ ἦν καὶ οὕτω μαλακὰ ὡς ἐμετὸν αὐτῷ κινεῖν, μηκέτι χωροῦντος τοῦ στόματος, χειμάρρου δὲ δίκην ἔξυλακλίσοντος τὴν ἐστίαν, καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἐξολιοθύνουσι τοῖς κύλαξι τῷ στιλπνῷ τῶν ψηφολογημύ-

10 των ἐπιφέροντος. οὕτω διετέλει σηπόμενος, συνάπτων ταῖς νυξὶ τὰς ἡμέρας, ὥστε πέρως μὲν αὐτῷ ἐστιωμένῳ τὸν φωσφόρον, ἀρχὴν δὲ πρυγμαίων τὸν ἔσπερον γίνεσθαι. ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ἐμπόδισμα ταῖς ῥήθυμiais ἐγγένοιτο, ἀπολέγειν καθάπαξ τῷ τε- μένει τῆς δίκης (σῆκρητον αὐτὸ καλοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις),

15 φαίνεσθαι μόνον ὑπομένων ἐν αὐτῷ, ὅτε περιφερόμενος τῇ ἀμε- τρῆι τῶν στίων τοὺς ἐπιφανιστάτους τῆς τάξεως ταῖς ποιναῖς ἐξέ- θετο. δικαστὰς δὲ προσβάλλεται ἐπὶ τῆς βουσιλέως στοῦς, ὥστε ἐκείνων τῶν ἐπὶ χρήμασι δικῶν ἀκρωμένων αὐτὸν, ὡς ἐφθῆν εἰπῶν, ἀγροπνεῖν.

20 66. Οὐκ ἦν οὖν τὸ λοιπὸν οὐ δικηγόρῳ σπουδῇ λόγιον κοσμηῆσαι τὴν συνηγορίαν ἢ πείθειν ἄρχοντα δυναμένων μέγιστον, οὐδενὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ σηκρήτου πριτωμένου, οὐ πρεσβείας ἢ

7 αἰμειον C.	13 excidit aliquid, aut legendum ἀπολέγει. F.
15 αὐτοῖς C.	18 αὐτῶν C. 19 εἰπόντες C. an οἷς ἐφθῆν
εἰκῶν ἐναγορνεῖν?	20 οὐδὲ δ.? 21 ἢ vulgo om.
δυναμένῳ vulgo.	

donas, quasi sindonas, appellari arbitratur. haec quasi in digressione. (65) ego vero ad Cappadocem redeo. quem dum alia scorta nuda, ut videbantur, ferebant, alia eundem oculis enervantibus, ad coitum statim cogentibus, pelliciebant: ipse autem extensus de porrectis obsoniis potibusque ab aliis cinaedis accipiebat. tanta autem erant tanque mollia, ut vomitum ei moverent, non amplius capiente ore, sed torrentis instar epulas eructante, periculoque non parvo labentes splendido pavimento adulatores exponente. sic agebat, putrescens, noctibus dies iungens; ut finis epulanti Lucifer, initium vero negotiorum Hesperus esset. ne autem impedimentum forte voluptatibus incidat, semel templo iustitiae (secretum illud in iudiciis vocant) renuntiat, tantum apparere in eo sustinens, cum, dum ob ciborum immensam copiam circumferebatur, eminentissimos apparitorum poenis obiceret. iudices autem creat in porticu imperatoris, ut, dum illi pecuniarias causas audirent, ipse, ut modo diximus, vigilaret.

66. Nemo itaque advocatus, qui ornare defensionem et summum magistratum movere posset, porro eloquentiae studuit, cum postea nihil in secreto tractaretur, neque deprecatio, neque unimembris actio, neque

μονομεροῦς ἐντυχίας ἢ διδασκαλικῶ ἢ μετρήσειως ἢ ἐξισώσεως ἢ τινος ἑτέρου τῶν πάντων, ὥστε λοιπὸν οὐδένα τῶν ἔμπροσθεν εἰωθότων εὐδοκίμειν περὶ λόγους τοιούτοις τισὶν ἐπαγορεύειν. τίνι γὰρ ἕμιλλέ τις ἀρκέσειν, ἢ τίνοσ χάριν τῶν ἐπαίων ἀντέχασθαι, ὅτε μηδὲ μάρτυσ ἦν τις ἢ ὄλωσ ἐπαινεῖν τὸ σχῆμα τῶν δικαστηρίων δυνάμενοσ; ἐνθεν ἀπῶλεν ἡ τάξισ, καὶ πραγμάτων οὐκ ὄντων ἀσχήμων ἔρημια κατερρύπωσε τὸ δικαστήριον, οἰμωγαὶ τε καὶ δάκρυα τῶν πρὸσ τὸ πέρας τῆσ στρατείας ἀφικνουμένων εἰσ γῆρασ ἕπορον καταφερομένων. εἰκότως οὖν οὐδεὶσ ἐπὶ στρατείαν ἀπήγγελλε, τὸ πρὶν εἰωθὸσ ὑπὲρ χιλίουσ κατ' ἔτοσ ταχυγράφοσ στρατευομένουσ τοῖσ πανομένοισ τῶν πόνων, μάλιστα τῷ λεγομένῳ ματρικουλαρίῳ (ἀντὶ τοῦ τῶν καταλόγων φύλακι) πόρον οὐ μικρὸν περιποιεῖν. καὶ ταύτης ἐγὼ μετέσχον τῆσ ἀστοχίας, μηδὲ τὴν ἐφήμερον δαπάνην ἐν τῷ πληροῦν τὴν στρατείαν εὐράμενοσ. μαρτυρούσης γάρ μοι τῆσ ἀληθείασ, ἕνα ταχυγράφων 15 παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πληρώματοσ οὐκ οἶδα στρατευσάμενον, πολυτρόπου τῆσ ἀφορμῆσ τυγχανούσης, πρῶτον μὲν τῆσ ἐν τοῖσ πράγμασι παντελοῦσ ἀπορίας, εἶτα δὲ καὶ τῆσ τῶν καλουμένων προβατοριῶν δυσπορίστων μεταλήψεωσ. καὶ ὅπωσ ἐρῶ. (67) ἢ παλαιότησ πέντε χρυσίνουσ οἶδε παρεχομένουσ τοῖσ μεμοριολίοισ 20 ὑπὲρ προβατορίας ἀδιούτωροσ πρὸσ τὴν ἔπαρχον ἐξουσίαν καταπεμπομένησ, καὶ τότε ἦν ἴκα κατὰ τὸ μυθικὸν ὁ χρυσοῦσ αἰὼν ἐξέ-

3 τοιοῦτοσ vulgo.

4 ἀρίσειν?

7 κατερρύπωσε vulgo.

9 πηρασ C.

11 μάλιστα δὲ τῶ? an καὶ μάλιστα τῶ?

17 τῆσ] τοῖσ C.

22 τὸν C: cf. 1 25. quanquam utroque loco

nescio an praestet, quod est 2 29, κατὰ τὸν μῦθον.

aestimatio, neque aequatio, neque aliud omnino; quare nemo eorum qui antea eiusmodi in orationibus cum laude versari consueverant, in ullis porro operam posuit. cui enim opem tulisset, aut cur laudibus vacasset, cum ne testis quidem quisquam adesset, aut omnino qui laudare iudiciorum formam posset? inde periit officium; et cum causae nullae essent, deformis solitudo iudicium evertit, cum gemitu lacrimisque eorum qui ad finem militiae perveniebant, inopem senectutem sortientes. iure igitur nemo militiae nomen dabat, cum antiqua consuetudine plus mille quotannis notarii militantes laboribus perfunctis, praesertim matriculario, ut vocant (id est catalogorum custodi), non parvum reditum conciliasent. atque huius ego particeps fui infortunii, ne quotidianum quidem victum complendo militiam consecutus. etenim, testante mihi veritate, unum notarium per totum completionis annum haud scio militasse. cuius rei variae erant causae, primum quidem summa litium penuria, deinde vero et quas probatorias vocant parandi difficultas, quemadmodum exponam. (67) more antiquo memorialibus pro probatoria adiutoris, quae ad praefecturam mittebatur, quinque aurei praebebantur tum quoque, cum secundum fabulam aurea aetas splendebat: nunc autem,

λιμπε· νῦν δέ, ὅτε οὐδὲ ὄνομα ἔστιν εὐρεῖν τῷ καθ' ἡμῶν χρόνῳ
 ἀρχοῦν ἐπιδειξάμεν τὴν ἐν αὐτῷ μοχθηρίαν, εἰκοσι χροσῶν ἔκριναν
 αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι τὴν προβατορίαν. ὡς δὲ ἔγνωσαν μηδένα τολ-
 μῶν, μᾶλλον δὲ μὴ ἔχειν τοσοῦτον χρήματος προβατορίαν πορί-
 5 ζεσθαι, τύπον πραγματικὸν ἑαυτοῖς ἔξεμύλῃσαν μηδενὶ συγχω-
 ροῦντα γραμμάτων ἀνευ βασιλικῶν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τοῖς ἐπάρ-
 χοις διαβαίνειν. τὸ δὲ ὄλον πρὸς ἀτιμίας ἐπράττετο τῆς ἀρχῆς,
 τοῦ νόμου δόντος ἀνέκαθεν αὐτῇ δι' οἰκείων ψήφων οὐς ἂν ἐθέλη
 τοῖς ταχυγράφοις τοῦ δικαστηρίου συναριθμεῖν· καὶ πολλοὺς
 10 αὐτοὺς ἐπίστυμαι ὑπὸ διαλαλιᾶς στρατευσαμένους, διαπρέφαντάς
 τε ἕμα καὶ τὴν ζῶντην ἐντίμως ὑποθεμένους. καὶ ταύτης δὴ οὖν
 τῆς ὁδοῦ τὸ λοιπὸν σχολαζούσης εἰς παντελεῆ δυστυχίαν ἤλυσεν τὰ
 τῆς τάξεως, τὸ δὲ τῶν καλουμένων ματρικουλαρίων ῥιζόθεν ἀνα-
 σπασθὲν ὄλωλε φρόντισμα. καὶ τί λέγω, αὐτῶν πάντων καθ'
 15 ὕμαλοῦ μετὰ τὸ τῆς στρατείας πέρασ ἐν ἀπορίᾳ αἰσχροῦ ὀδύνηρον
 τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρασυρόντων; τὴν οὖν στρατείαν
 ἀπειθέμην τεσσαυράκοντα ἐνιαυτοὺς προσεδρεύσας καὶ μηδὲν παρὰ
 τὴν ἐπιωνυμίαν τοῦ πληρώματος ἀπενεγκάμενος. καὶ καλὸν μὲν
 ἀναχωρῆσαι τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς τραγωδίας, ἀποχρώσης τῆς ἐκ-
 20 βάσεως ἐπιδειξάμεν τὴν ἀλήθειαν· πλὴν καὶ ἄλλης χρῆται νομίζω
 ἀφηγήσεως ἄριστος.

68. Νόμος ἀρχαῖος ἦν πάντα μὲν τὰ ὀπισθοῦν πραττό-
 μενα παρὰ τοῖς ἐπάρχοις, τάχα δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχῶν,

5 ἔξεμύλῃσαν C.

10 αὐτοὺς C.

cum ne nomen quidem est reperire temporis nostri par eius pravitate ex-
 primendae, viginti aureis probatoriam iis vendi decreverunt. cum au-
 tem intelligerent neminem audere, imo neminem posse tanti pretii pro-
 batoriam sibi parare, pragmaticam formam sibi extorsere nemini per-
 mittentem sine literis imperatoris ad militiam praefectis subiectam acce-
 dere. totum vero in contemptum magistratus fiebat, cui inde ab initio
 lex concessisset, suo suffragio quos vellet notariis iudicii annumerare;
 multosque ipse scio colloquio receptos militasse, et eminuisse simul cin-
 gulumque cum honore posuisse. et hac itaque via in posterum occlusa
 penitus res apparitorum concidere, matriculariorum vero, ut vocant,
 munus radicibus evulsum interiit; de quo quid multa, cum omnes una
 post finem militiae aerumnose turpi in inopia reliquum vitae tempus
 trahant? militiam igitur post quadraginta annorum operam deposui,
 nihil ea praeter nomen completionis consecutus. iamque congruum huic
 tragodiae finem imponere, exitu ad declarandam veritatem sufficiente.
 unam tamen rem etiam mihi commemorandam esse existimo.

68. Lex antiqua erat, omnia, quae quomodocumque apud praefec-
 tos ac forte alios etiam magistratus agerentur, Latino sermone offerri;

τοῖς Ἰταλῶν ἐκρωρεῖσθαι ῥήμισιν· οὐ παραβαθέντος ὡς εἴρηται (οὐ γὰρ ἄλλως) τὰ τῆς ἐλαττώσεως προσβυινε. τὰ δὲ περὶ τὴν Εὐρώπην πραττόμενα πάντα τὴν ἀρχαιότητα διεηλόλαξεν ἕξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοὺς αὐτῆς οἰκήτορας, καίπερ Ἑλληνας ἐκ τοῦ πλείονος ὄντας, τῇ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνῇ, καὶ μάλιστα τοὺς 5 δημοσιεύοντας. ταῦτα μετέβαλεν ὁ Καππαδόκης εἰς γραῶδη τινὰ καὶ χαμαιζήλον ἀπαγγελίαν, οὐχ ὡς σαφηνείας φροντίζων, ἀλλ' ὅπως πρόχειρα ὄντα καὶ κοινὰ μηδεμίαν ἐμποιῆ ὀυσχέριαν τοῖς κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ πληροῦν τὰ μηδαμιόθεν αὐτοῖς ἀνήκοντα τολμῶσι. πρῶττων γὰρ καὶ γράφων καὶ καινοτομῶν καὶ ἐκ παντὸς 10 τρόπου σαλεύων τὴν ἀρχαιότητα, οὐ τοῖς ἄρμοδοῖσι τῶν χωρῶν ἐπιστάταις (οὗς καλοῦσι τρακτεύτας ἀντὶ τοῦ κλημιτούρχας) ἢ διαψηφισταῖς ἐίδου κατὰ τὸ σὺνηθες τὰ πραττόμενα πρὸς πλήρωσιν, ὥστε μηδὲν παρὰ τὸν νόμον γίνεσθαι· ἀλλ' αὐτὸς διὰ τῶν οἰκείων πληροῦσθαι τὰ σύμβολα ἐκέλευσε, τῶν εἰωθῶτων παρέχε- 15 σθαι δαπανημάτων τοῖς ἄρμοδοῖσι πληρωταῖς αὐτὸς γενόμενος κύριος. εἶτα ἐκ τῆς μὴ κατὰ τὸ προσῆκον τολμωμένης τῶν χαρτῶν ἐκδύσεως μεγίστων ἀνισταμένων τοῖς ὑποτελέσι δυσχερειῶν, αὐτὸς ἠγανάκτει καὶ θανάτους ἐπέφερε τοῖς οὐκ ἐπισταμένοις τὴν τῶν ἀναίδην καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπολελυμένων χαρτῶν δύναμιν. καὶ νόμος 20 ἐκράτησεν ἕξ ἐκείνου, καὶ πάντες ὡς ἔτυχε καὶ γράφουσι καὶ πληροῦσι καὶ ἀπολύουσι τὰ παντελῶς αὐτοῖς ἀγροοῦμενα, τὸ πρὶν μυθρίοις κατησφαλισμένα τρόποις, τοῖς τε λεγομένοις κοττιδιανοῖς

12 forte legendum κλιματάρχας. F.
20 lego ἀνείδην. F.

18 δυσχερεῶν vulgo.

qua neglecta res, ut diximus (neque enim aliter), prolabi coeperunt. quae vero circa Europam agebantur, cuncta antiquitatem necessario servaverant, quoniam eius incolae, quamvis maiori ex parte Graeci, latina lingua utebantur, maxime qui publica munera gerebant. haec Cappadox in anilem quandam humilemque expositionem mutavit, non quod perspicuitas ei curae erat, sed ut in prompta res communisque esset, neque ullam iis difficultatem exhiberet qui ex eius voluntate implere nequaquam ad se pertinentia auderent. agendo enim et scribendo et innovando, omnibus denique modis antiquitatem concutiens, non congruis regionum praesidibus (quos tractatores vocant, id est regionum praefectos) aut rationalibus, secundum consuetudinem, acta implenda dabat, ne quid contra legem fieret; verum per suos chartas compleri iussit, sumptibus, quos congruis completoribus praebere mos fuerat, ipse potius. deinde cum ob chartas temerarie illiciteque editas maxima subiectis incommoda existerent, ipse iratus chartarum audacter temereque absolutarum vim ignorantes morte afficiebat. atque ex illo mos obtinuit, omnesque et scribunt et complent et absolunt sibi prorsus ignota, olim mille modis firmata, cum cotidianis (ut vocant, id est

ὄσον ἐφημέροις τοῦ ἀβ ἄκτις, τοῖς τε προσφύροις σκρινίσις, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἕξ αὐτῶν ἔχουσι τὸν πόρον. καὶ τί μακρηγοῦν; πάντῃ παντελῶς διαπέπτωκε, μηδεμίαν ἐπύγνωσιν τῶν πρὶν κατασφραγισμένων διασώζοντα.

5 69. Οὕτω τοῦ μιαιφωτάτου πολεμίου τῶν νόμων διαγενομένου θεὸς ἐπεστράφη, ἐκδοῦναι τὸν αἴτιον τῶν κακῶν ταῖς ἰδίαις πράξεσι ψηφισάμενος, πέδων αὐτὸν ὡς

ἔστι δίκη νέμεισίς τε κακοῖς κακότητι φέρουσα.

τοῦ γὰρ ἡμιουτάτου βασιλέως μηδὲν τούτων ἐπισταμένου, πάντων
10 δὲ διὰ τὴν ἄκρατον δυναστείαν, καίπερ ἀδικουμένων, συνηγορούντων τῷ πονηρῷ Καππαδόκῃ καὶ τοῖς πάντων ἔξοχωτάτοις ἐπιμένοις ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ χρωμένων (τίς γὰρ ἂν ἐτόλμησε καὶ μόνῃς ἐπιμένων χωρὶς μνησθῆναι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας; ἢ μίονῃ ἢ ὁμόζυγος γυνή, κρείττων τῶν ὄντων ὅτεδέποτε ἐπὶ συνέσει,
15 καὶ συμπαθείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀγρυνουῖσα, μὴ φέρουσα τὸ λοιπὸν περιορᾶν τὴν πολιτείαν βυθίζομένην, οὐ μετρίοις λόγοις ὡς τὸν βασιλέα ὀπλιοθεῖσιν διαβαίνει, ἕκαστα αὐτὸν τὰ τέως διαλατθάνοντα διδάσκουσα, καὶ ὡς κινδυνεῖσι οὐ τὸ ὑπήκοον μόνον ἐναπολείσθαι τοῖς κακοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἑγγὺς σαλευέσθαι τὴν
20 βασιλείαν. εἰκὸς οὖν ὁ βασιλεὺς, καλὸς ὢν καὶ πρὸς ἄμνησιν τῶν κακῶν βραδύς, ἀμηχάνοις ἀπορίαις εἶχετο, μηδὲ ἀποκινεῖν τὸν κατιστροφία τοῦ πολιτεύματος εὐρίσκων· οὕτως ἔτυχεν, οἷα κακός, τιράξῃς τὰ πράγματα καὶ τοὺς πόρους ἀπορίᾳ καὶ συγχύ-

9 ἡμιστάτου C.
p. 202 19.

14 κρείττων C.
23 κακῶς C.

20 εἰκὸς C. v. ad

ἐφημέροις) actis praefecti, tum competentibus scriniis, tum vero per eos ipsos qui ex illis reditum habebant. paucis dicam: omnia penitus interiere, nullo prioris eorum excellentiae indicio relicto.

69. Sic cum egisset sceleratissimus legum hostis, respiciens deus malorum auctorem ipsius tradere factis decrevit, persuadens ei "esse Iustitiam Nemesinque, malis mala ferentem." nam cum horum nil sciret mansuetissimus imperator, omnes vero propter immodicam eius potentiam, quamvis iniuria affecti, improbum Cappadocem tuerentur, longe omnium maximis laudibus eum apud imperatorem celebrantes (quis enim vel solius nominis eius sine laude mentionem facere ausus fuisset?), sola conix, omnibus quae unquam fuere ingenio praestans, et iniuriarum miseratione vigilans, diutius negligere praecipitantem rem publicam non sustinens, haud levisque instructa rationibus ad imperatorem accedit, cunctaque eum hucusque occulta edocet, nec subiectos tantum malis interire periclitari, sed ipsi quoque imperio ruinam imminere. itaque, quod necesse erat, imperator, utpote bonus et in malorum ultione lentus, summa consilii inopia laborabat, ne, quemadmodum rei publicae eversorem amoveret, reperiens quidem: adeo, utpote improbus, res perturbaverat, ac reditus difficultate et inexplicabili confu-

σει ἀδιακρίτῳ σκοτώσας, ἀλλήλαις τὺς λεγομένας ἐπινημήσεις ἐμ-
 μίξας, ὡς μηδέποτε πέρας αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς, μηδέ τινα
 τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἢ ὕλως τοῦ δικαίου περιαγοῦντα τολμῶν ἐπι-
 λαβέσθαι τῆς διοικήσεως. ἐπεκούρει δὲ ὁμῶς τοῖς ὑπηκόοις ὁ
 βασιλεὺς καθ' ὅσον ἀνθρώποις δυνατόν. (70) οἱ δὲ ὑποτελεῖς⁵
 τὸ λοιπὸν οὐκ οὔσης αὐτοῖς οὐδὲ ἀφεθείσης περιουσίας διὰ τὰς
 συνωνὰς καὶ ἀγγαρίους καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους, γυναικῶν τε
 σὺν ἐπιμαΐζοις βρέφεισιν ἀχθοφοροῦσῶν καὶ διακομιζουσῶν τὰ εἶδη
 ἐκ μεσογείου μικρῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀνηλεῖς καὶ ἄταφοι ἐπὶ τῆς
 ὁδοιορίας θάνατοι, τῶν τε τοὺς δασμοὺς πραττομένων πολυτρό-¹⁰
 πους καὶ πολυσημάντους ... κηρσονάλια, ὀλογραφικὰ, βουλευ-
 τικά, ὁμόδουλα, ὁμόκηνησα, ἀφαντικά, ἐγκαταλελειμμένα, πο-
 λιτικά, ταμιακά, δεποντία, ῥεκολάτα, ῥέφουσα, κεραστι-
 σμούς, ῥοπάς, παρῦλλα.α, τόπους, ἐνδοματικά, μητατορικά,
 καὶ μετὰ τὴν τούτων ... ἐλληθορον ἀπαίτησιν, ἐπὶ τοῦ νομίσμα-¹⁵
 τος ἄλλων μυθίων ὡσπερ ἐξ ὕδρας ἀνισταμένων κακῶν τοῖς ὑπο-
 τελείσιν ὑπὲρ ἀνωμερικῶν σουσος παιδῶν ... ιμῶν, κομιτατη-
 σίων, μονοπτέρων, μονο... ἀπὶλλημένων, λευκοχρῶσῶν ... περὺς
 τας ἐν ... καὶ ... ὑπερμαχούντων τὺς κατὰ ... προνοουμένων
 λαφυραγωγούς ἀρπαγῆς, βίβας τε καὶ φθορὰς τῶν πυραπορευομέ-²⁰
 των διὰ τῶν ἐπαρχῶν στρατευμάτων, ὅσα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ
 τοὺς πολέμους ὁρμῶν συμβαίνει, διὸ κορυφότεραν τὴν ἐπιδρομὴν
 τῶν βαρβάρων τῆς ἐλιστασίας τῶν οἰκείων τὸ ὑπήκοον ἐν τῷ συλ-
 λογίζεται. διὰ ταύτας τοίνυν τὺς αἰτίας, μᾶλλον δὲ περιστάσεις,

3 περιαγοῦντα? an περιεργοῦντα? 4 ὁμῶς τοῖς F, ὁμοίως C.
 11 tributorum nomina, quoniam alia non intelligo, alia Latina sunt
 aut depravata, in versione omisi. F. 24 ἀρτίας C.

sione, quas indictiones vocant inter se miscens, involverat, nunquam
 ut finem eius magistratus haberet, neque quisquam e senatu, aut omnino
 cui cordi esset iustitia, suscipere administrationem auderet. succurre-
 bat nihilominus subiectis imperator quantum ab homine fieri poterat.
 (70) collatores vero cum porro neque facultates neque eas acquirendi
 copiam haberent ob coemptiones et angarios atque inde nascentes labo-
 res, mulierum, lactantibus cum infantibus onera ferentium, dum species
 longinquum ad mare portant, immiserabiles et sepultura carentes in iti-
 nere obitus; et tributa exigentium multiplices multorumque nominum ...
 ad quorum ... exactionem alia innumera mala accedebant, e numismate
 subiectis veluti ex hydra nascentia ... tum ob propugnatorum, quibus
 prospiciebant, praedantium rapinas, vimque et populationes per provin-
 cias iter facientium exercituum, quos obvia necessitate in hostes ire
 contingit; quam ob rem leviolem sibi barbarorum incursionem quam
 suorum moram subiecti reputant: has igitur ob causas seu potius cala-

τὰς ἐνεγκούσας αὐτοὺς ἀπολείποντες ἅπαντες, καὶ ῥαθυμεῖν μᾶλλον ἢ κίμνειν σωφρόνως ἐθέλοντες οἷα μηδὲ συγχαρούμενοι, τὴν βασιλικῶς πόλιν ὄχλον ἀχρήστον ἐνεφόρησαν. καὶ πολλὰς ἦν ὁ νόμος πρὸς ἀπειρίαν πταισιμάτων τῷ πλήθει συνεκτεινόμενος, ὥστε 5 καὶ τοὺς τὸ πρὶν ἡμελημένους ἄρχοντας προαγαγεῖν, πραΰτωράς τε καὶ κναισίτωρας, κατὰ τὴν ποτε κρητήσουσαν παρὰ Ῥωμαίοις συνήθειαν, ὡς προαφηγησάμεθα. τῶν δὲ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ δήμου ἐπεξίοντων σφοδρότερον, ἀναστὰν τὸ πλῆθος καὶ εἰς κακοδαίμονα συναχθὲν ὁμόνοιαν πᾶσαν ἐγγὺς τὴν πόλιν ἐπέβησε. καὶ 10 ὃ μὲν Καππιυδόκης ἄφαντος ἐγένετο, ἀρχῆς δὲ λαβόμενον τὸ πῦρ ἐκ τῶν τῆς αὐλῆς εἰσόδων, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἱερόν, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν Ἰουλιανοῦ γερουσίαν, ἣν καλοῦσι σέναιτον κατὰ τὴν Ἀγούστον πανήγχεριν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἦν καλοῦσι Ζεύξιππον ἀπὸ Ζευξίππου βασιλικῶς, ὑφ' ᾧ ἐπὶ τῆς τριακοστῆς ὀδοῦς 15 Ὀλυμπιάδος Μεγαρεῖς εἰς Βυζάντιον ἀποικήσαντες πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν οὕτως ἐπωνόμασαν, καθάπερ τὰς Χαριδήμου στοῶς οἱ Κέζικον οἰκίσαντες Μεγαρεῖς· καὶ ... βασιλεῦσαι Ἑλλήτων μνημονεύεται, ὡς ὁ Κᾶστωρ ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν ἀπέθετο. τὸ γὰρ δημόσιον βυλανεῖον Σεβήρειον ἀπὸ Σεβήρου Ῥωμαίων ἡγη- 20 σαιμίνον παρωνόμασται, ὃς ἀρθρίτιδι νόσῳ ... νμνος ἰδεῖματο τὸ βυλανεῖον, προσκαυτερῶν τῇ Θορίκῃ διὰ τὴν πρὸς Νίγρον δια-

3 ὄχλον ἀχρηστον vulgo. 9 κακοδαίμονας C: quo servato F
 ὁμονοίας. 15 μεσαρις C. πρὸς τιμῆς usitatus: v. p. 168
 10, 240 12. 16 χαριδήμου C. 17 οἰκίσαντες C.
 lego καὶ γὰρ. F.

mitates, suam quisque patriam relinquentes, cum otiosi quam sapienter laborare mallerent, quippe ne copiam quidem habentes, imperatoriam urbem inutili turba replebant. crescebatque contra innumera delicta una cum multitudine legis severitas, adeo ut antea neglectos magistratus, praetores et quaesitores, iuxta priscam apud Romanos, ut supra memoravimus, consuetudinem, creaverit. qui cum populi peccata persequerentur acrius, excita multitudo, et fatales in consensionibus compulsae, totam paene urbem incendio delevit. et Cappadox quidem evanuit, ignis vero, initio ex aulae aditibus capto, ab iis porro ad primum templum, ab hoc ad Iuliani curiam, quem senatum secundum Augusti congregationem vocant, indeque ad forum progressus est, quod Zeuxippum a Zeuxippo rege vocant, sub quo octogesima octava olympiade Megarensium colonia Byzantium missa in eius honorem forum ita appellavit, quemadmodum Charidemii porticibus, qui Cyzicum condiderunt Megarenses, nomen posuere: etenim imperasse Graecis traditur, uti Castor in epitome Chronicorum commemoravit. balneum publicum autem Severium a Severo Romanorum imperatore nominatum est, qui articulari morbo laborans balneum illud exstruxit, propter ortam inter eum et Ni-

φοράν. τῶν δὲ τηλικούτων σωμάτων εἰς πῦρ μεταβιβλόντων, ἤρ-
πάγησαν αἱ μέχρι τῆς Κωνσταντίνου ἀγορᾶς τὴν πόλιν διευθύ-
νουσαι στοαί, κἀλλεὶ καὶ μεγέθει κίωνων ἐγγραμμῶς διασκηνοῦσαι
τὴν πλατεῖαν. Καμπάνοι ταύτας εἰς χάριν Κωνσταντίνου λέγον-
ται κατασκευάσαι, ἀπὸ Παρθενόπης τῆς κατ' ἡμῶς Νεαπόλεως 5
καὶ τῆς ποτὲ Δικαιαρχίας νῦν δὲ Πουτεόλων εἰς Βυζάντιον πρὸς
χάριν, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως πυραγενόμενοι. συναπετε-
φρώθη οὖν (ὡς γὰρ οὐκ ἔμελλον;) τὰ συνημμένα τοῖς μέσοις
πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότον ἄνεμον οἰκοδομήματα, καὶ ὄρος ἦν ἡ
πόλις καὶ βουνοὶ μέλανες ἀπερρωγύτες, καθάπερ ἐν Λιπάρῃ ἢ 10
Βεσβίῳ, κόνει καὶ καπνῷ καὶ δυσωδίᾳ τῶν ἀποτεφρουμένων ὑλῶν
ἀόκητος, φόβον ἐλειπὸν τοῖς θεωμένοις ἐνσειοῦσα. καὶ ὁ μὲν
ἄθλιος, μᾶλλον δὲ τὸ βάρβαρον καὶ ἀνηλιές πληθος, ποιναῖς ταῖς
ἀξίαις πρὸς αὐτῆς ὑπεστάλη τῆς νίκης, εἰς πέντε σύγγυς μυριά-
δας σιδήρῳ χύθῃ διαφθάρειν ἢ δὲ πόλις ἔρηπτο πυρὶ καὶ χῶ- 15
μιαι καὶ λειψάνων ἀμορφία κατέπληκτος. ἀλλὰ θεὸς (μόνον
γὰρ ἦν αὐτοῦ τὴν τσοῦντην παραμυθῆσθαι

71. ἐνίκησε δὲ ὁμοῦ μετὰ θεὸν ἡ βασιλέως τύχη, κατὰ
πάντα συνειπῶν. καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κρείττων δὲ ἡ πόλις καὶ ...
ἰσχυρὰ τε ὁμοῦ καὶ ἀσφαλῆς, καθάπερ ἐξ ἀμύρφου ὄλου αὐθις 20

1 μεταβιβλόντων C. 2 αὶ F, μὴ C. διευθίνουσαι C.
7 παραγεναιμένων C. 9 οἰκοδομητὰ vulgo. 18 ante ἐνί-
κῃς aut paucae tantum lineae, quas legere non potui, aut, quod
verisimilius est, praeter has duae saltem paginae desiderantur. F.
καθάπερ ἐφθῆν εἰκῶν? 19 post καὶ aliquot literae extin-
ctae. F.

grum discordiam in Thracia commorans. tantis autem molibus in ignem
mutatis, correptae usque ad forum Constantini per urbem pertinentes
porticus (Campani eas in gratiam Constantini exstruxisse dicuntur),
pulchritudine et magnitudine columnarum, Parthenope (quae nunc Nea-
polis) et Dicaearchia (qui nunc Puteoli) Byzantium in gratiam, aut, quod
imperatoris advectarum, in tabernacula scite descripta plateam partien-
tes. simul igitur in cineres redacta (qui enim non fuissent?) mediis ad
Septentrionem et Meridiem cohaerentia aedificia; monsq̄ue erat urbs et
nigri praeruptique colles, veluti in Lipare aut Vesuvio, pulvere fumo et
foetore combustae materiae inhabitabilis, miserandum intuentibus terro-
rem incutiens. et populum quidem seu potius barbarum et immiseri-
cors vulgus meritis poenis ipsa victoria subiecit, ad quinquaginta fore
milia acervatim ferro necatum: urbs vero iacebat, igne et ruderibus et
reliquiarum deformitate horrenda. sed deus (etenim ille solus poterat)
tantam solatus

71. vicit tamen post deum imperatoris, quae in omnibus ei affuit,
fortuna; brevique et praestantior urbs et ... firmaque simul et segura

τοῦ δημιουργοῦ, καθάπερ τότε, πᾶν εἰς φῶς μόνῃ τῇ δυνάμει τῆς βουλῆς ἀνακαλοῦντος.

72. Πέρας οὖν τοῦτο τῆς πρώτης ληστιαρχίας τοῦ ποτηροῦ Καππαδόκου. ἀντίρροπον δὲ θεὸς τῇ κακίᾳ εὐμένειαν ταῖς 5 συμφοραῖς ἐπιδέδωκε. Φωκᾶς γέγονεν ἀνὴρ ἐπατριδῆς, Σαλβίου μὲν τοῦ δικαιοτάτου ἕγγονος, Κρατέρου δὲ τοῦ πάντων εὐσεβεστάτου παῖς, ὃς τὰ πρῶτα τοῖς λεγομένοις σιλεντιαριοῖς τῆς ἀλλῆς διαπρέψας, τοὺς πρόποτε ἐπὶ τῇ μεγαλότητι ψυχῆς μετὰ δόσεων ἀμετρίως ὑπερβαλλόμενος, ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς βασιλείας κατ' 10 ἄξιαν ἀνελήλυθε, πλοῦτῳ κομῶν καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, αὐτὸς ἐαυτῷ μόνῳ φειδωλίαν διέσωζεν· διαίτα γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ τροφῆς ἀσπίδι τοσαύτῃ ὅση τοῖς ἄγαν μεμετρημένοις τὸν βίον ἐν εὐτελείᾳ ἡριθμῆτο. καὶ τῆς μὲν περιουσίας τύχης αὐτοῦ ἄξιως τὰ τῆς ἐστίας διε... τοῖς φίλοις, αὐτὸς δὲ μόναις ταῖς τῶν δαι- 15 τμῶνων ἐθνημίαις ἐτρέφετο, σεμνὸς μὲν καὶ φιλόκυλος ὢν, ἀλλ' οὐ καλλωπιστής, ἕξ αὐτοῦ καὶ μόνου ...

73. ... καὶ δόλους ῥάπτειν, αἰτεῖν μὲν ἡριθρία τῶν ἀναγκαίων δεόμενος, ἕστενε δὲ καὶ ὤμωζε, καὶ δάκρυσι πεφορτωμένος τὰς ὕψεις δῆλος ἦν καὶ τοῖς ἄγαν ἀγνοοῦσιν αὐτὸν ὡς εἴη 20 λυπούμενος. τοῦτον ὁ Φωκᾶς ἐκ τύχης ἰδὼν, καὶ ὡς ἀνὴρ ἀγα-

1 το... C. 2 versu post ἀνακαλοῦντος sequente C ΛΟΓΟΣ, nullo addito numero. in indice neque haec, neque libri tertii inscriptio reperitur. 7 ἐν τοῖς F. 8 μεγαλήτι C. 10 ἀνήλυθε vulgo. πλοῦτῳ δὲ π.? 11 lego διασώζων. F. 12 τροφῆς? μεμετρημένοις C. 14 forte legendum διένεμε. F. δαιμόνων vulgo. 15 ἐτρέφετο F, ἐστρέφετο C. σεμνή C. 16 post μόνου sequitur pagina, quam legere frustra conatus sum. nihil praeterea desideratur ante καὶ δολουράπτειν. F. ita enim vulgo legebatur. 18 οἴμοζεν C.

exstitit, quasi ex informi mole rerum officio iterum, quemadmodum olim, cuncta in lucem sola voluntatis potestate revocante.

72. Finis igitur hic primae latrocinialis improbi Cappadocis praefecturae. parem autem deus improbitati benevolentiam calamitatibus concessit. Phocas fuit vir nobili genere, Salvii iustissimi nepos et Crateri longe piissimi filius, qui cum primo inter quos silentarios aulae vocant eminisset, magnitudine animi et donorum immensa copia, quotquot unquam fuere, vincens, ad patres imperii pro merito pervenit, opibus splendidus, egentesque iuvans, sibi uni parsimoniam servans: is enim victus illi, ea luxuriae abstinentia erat, quam vel parcissime viventes vilem putarent. et abundantiam quidem fortunae dignam amicis mensam adornabat; ipse autem solis convivarum oblectationibus alebatur, splendidus et pulchri, at non fuci amans, ex se solo ...

73. ... et dolos suere: rogare quidem erubescibat, necessariis egens, ingemiscebat autem, et oculis fletu gravatis vel prorsus ignorantibus ipsum manifeste tristitiam prodebat. huic casu cum vidisset

θὺς καὶ λαβεῖν ἱκανὸς ψυχῆς ὀδύνην ἐκ μόνης ὀλιγορίας τοῦ προσώπου γνωρίζομένην, εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὸν ἀν...λετο· ἐμὲ δὲ μεταστειλόμενος (καὶ γὰρ ἀγαπᾷν παρὰ τοὺς ἄλλους ἤξιον, ἀπατώμενος μᾶλλον ὡσεὶ περὶ λογυδρίων τινῶν δῆθεν οὐκ ἄφροντις) καὶ χάριν ἐθέλων παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἤξιον περινοῆσαι τινα πρὸς 5 διδασκαλίαν αὐτῷ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, *Λιβὺν ἐπιζητῶν*· αὐτοὺς γὰρ ἔφρασκεν ἐγνωκέναι στωμυλωτέροις παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς διαλέγεσθαι. ἐνὸς δὲ τῶν παρόντων Σπεκίωσσαν μνήμην ἀνάγοντος, ἔξανασταὺς ἐμὲ τε καὶ τὸν εἰπόντα ἀντεβόλει, πρὸς ἔντευξιν ἐκείνου παρακαλῶν. ἐγὼ δὲ ἐρμαῖον ἠγησάμενος ὡς τάχος τὸν Σπεκίωσον 10 ἄγιστο πρὸς αὐτὸν· καὶ γὰρ ἠπιστάμην τὸν ἀνθρώπον. ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν γονυπετῶν διετέλει, καὶ σωφρόνως ἐκλιπαρῶν ἤπει τῆς οὔσης αὐτῷ μεταδοῦναι φωνῆς. ἐμὲ δὲ χωριστὰς βραχὺ τοῦ λόγου ἑκατὸν χρυσίνοις λαβεῖν ἤξιωσε δοθησομένους ἐκείνῳ· ὁ δὲ πρᾶξας ἐγώ, καὶ τῶν λεγομένων σωματικῶν ἕνεκα τῷ Σπε- 15 κίωσσι δούς, ἔπεισα συχνότερον πρὸς τὸν πάντῃ ἀγαθὸν ἐκείνον ἀνθρώπον φοιτᾶν. (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν;) ὄρθριος παρῆν, πρὸ τῆς ἀυλείου τοῦ δῆθεν ἠξιώκωτος αὐτὸν παραφυλάττων· ὁ δὲ μεταστειλόμενος καὶ θεραπεύσας ἀντεβόλησε μὴ πρότερον προσεδραεῖν αὐτῷ, πρὶν αὐτὸς διαστειλόμενος ἄξιως γεεῖσθαι παρ' 20 αὐτόν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Σπεκίωσος συμβάλλων τῇ τέχνῃ περιόδιον τοῦ σκέμματος ...θεῖ τῆς προσεδρίας· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τῷ

2 lego ἀντεβάλλετο. F.

4 ὡς εἶην?

λογοιδράσαν C.

5 ἐθέλων] coniectura. in C literae extinctae. F.

6 αὐτός C.

12 καθιδίαν C.

17 lego ὁ δὲ (πῶς etc. F.

20 ἀξίωση?

Phocas, atque ut vir bonus et qui dolorem animi e solo vultus neglecta colligeret, alloqui tum quidem distulit; me autem arcessitum (etenim prae aliis diligere dignabatur) decipiens, quasi scilicet, ... quibusdam occupatus gratiam a me accipere vellet, rogavit ut aliquem sibi reperire linguas latinae magistrum, Libyn quaerens: hos enim aiebat se animadvertisse lepidium prae Italis loqui. cum vero e praesentibus aliquis de Specioso mentionem fecisset, surrexit, meque et illum orans ut eum adiremus hortatus est. quod ego in lucro ponens, Speciosum quam celerrime ad eum adduco: noveram enim hominem. ille, postquam eum seduxit, genibus usque flexis, modesta prece petivit ut suam ipsi linguam velit communicare. me autem, a sermone paulisper avocatum, centum aureos petere iussit, quos illi darem; quod cum ego fecissem et commendaticiarum, ut aiunt, causa Specioso dedissem, suasi ei ut saepius ad optimum illum virum iret. ille autem (qui enim aliter fecisset?) mane aderat, ante vestibulum eius a quo fuerat videlicet rogatus praestolans. qui cum arcessitum coluisset, petivit ut non prius sibi adsideret, quam ipse digne instructus ad eum venisset. ac Speciosus deinde, antequam assedisset, solertes consilii ambages coniecit: neque enim iis

Φωκᾶ, μῦλα πρὸς ἐκατέραν παρεσκευασμένῳ παιδείᾳ, μαθη-
τεῖαν εὐρεῖν ἐκείνοις ἢ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἀξιολόγως ἡπίστατο.

Καὶ τις στοχάζεται ἐκ τῶν περὶ ἀνθρώπους τάνδρὸς κατορ-
θωμάτων, πόσης ἦν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας. μῦς οὖν πράξις
5 αὐτοῦ ἐπιμνησθεὶς πέρας ἐπιθήσω ταῖς ὑπὲρ ἄριθμὸν αὐτοῦ τῶν
ἀγαθῶν ἀγγηγήσειν. (74) πρὸς Πέσσινοῦντι πόλει τῆς Γαλα-
τίας (οὗτω δὲ τὸ χωρίον ὀνομασθῆναι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ πεσεῖν
ἀπείρους ἐκεῖ, Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν ἐπιπεσόντων τῇ χώρῃ
Βρέννου ἡγησαμένου, καὶ τὴν ὀμώνυμον αὐτοῖς χώραν ἐκδικεῖν
10 βιαζομένων, ὡς Φενεσιτέλλας καὶ Σισένας οἱ Ῥωμαῖοὶ φασιν, ὧν
τὰς χρήσεις ὁ Βάρρων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνήγαγεν·
ἐγὼ δὲ τὰς βίβλους οὕτω τεθέλωμαι) ἐκεῖ τοίνυν τέμενος ἦν τῇ
ἀχράντῳ στρατιᾷ τῶν ἱερῶν ἀγγέλων τοῦ ἀρρήτου θεοῦ κωθωσιω-
15 μός τις τῷ θεῷ χρυσίου λίτρας εἴκοσιν ὑπὲρ ἐπιδοῦς, τοῖς ἱερου-
μένοις πρόσδοτον ὀδοτόκοντα χρυσῶν προσγενέσθαι τῷ ἱερῷ ἐς
φιλοξενίαν ἐσπούδασειν.

75. Τοιαύταις μὲν οὖν τέχναις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐχρήσθη,
χρυσίον δὲ κατ' ἔτος ἔκυστον ἐπὶ λύτροις αἰχμαλώτων λαθραίως
20 ἐκχέων διετέλει, δακρύων εἰ πού τις περὶ πολεμίων ἐφύδου καὶ
ἀπαγωγῆς αἰχμαλώτων πρὸς αὐτὸν διεῖξοι τῷ λόγῳ. καὶ μύρτυρα
τὴν ἀλήθειαν οὐκ αἰδοῦμαι καλεῖν ἀληθειῶν· οἶδα κυτορίστων ...

2 εὐφ C. 4 πόσος C. 13 τῷ ἀρρήτῳ θεῷ C. 22 legen-
dum, nī fallor, κοιτωνιτῶν αὐτῷ (cum eius essem cubacula-
rius). F.

quae prae vulgo probabiliter sciebat, Phocae utrisque literis admodum ornato disciplinam reperisset.

Ac coniciet aliquis ex egregiis viri erga homines factis, quanta in deum pietate fuerit. ego ex innumeris eius virtutibus unam etiam rem commemorabo. (74) ad Pessinuntem urbem Galatiae (ita autem appellari locum contigit, quod innumera ibi Gallorum, circa Rhodanum habitantium, multitudo cecidit, qui Brenno duce regionem invaserant, cognominem ipsis terram ulcisci conantes, ut aiunt Fenestella et Sisena Romani, quorum loca Varro in libro de Rebus Humanis protulit; ego autem libros necdum vidi) ibi igitur templum erat immaculato sanctorum angelorum exercitui indicti dei consecratum; de quo Phocas, sicut omnes, sciens, Ellamum quendam deo viginti auri libras donasse, octoginta aureorum redditum, hospitibus in templo excipiendis destinandum, sacerdotibus adiungi curavit.

75. Eiusmodi quidem artibus in civitate utebatur. aurum vero quotannis captivis redimendis occulte effundebat, lacrimans, cum forte aliquis de hostium incursione captivisque abductis ei narraret. et veritatem testem invocare non vereor, vera dicens: scio ... me tantum

χρυσίου τοσούτου τυχών, ἀπόντος αὐτοῦ, πρὸς τὸ πληθὺς τῶν λυτρουμένων (ταύτης γὰρ ... ἀνθούσης ἐσθῆτα διεπόλεσεν ... καὶ προσθεὶς ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατὸν προ...αν τῶν λύτρων ἐξέπεμψε τοῦτο ἀμύνην ἀντίροπον καὶ θεοπρεποῦς ἀνέλαβε τὸν υἱὸν κατὰ πάντα τρόπον ἐκπαιδεύσας τούτοις ἐνασχολεῖσθαι. ὁ δὲ τὸν 5 παριόντα καὶ μαρτυροῦντα τοῖς γινόμενοις κατ' ἐσχάς ἀπενίκησεν, ὡς ἐκείνων χάριτας εἶδέναι τῷ θεῷ, ὅτι τῷ σώματι τελευτῶν ταῖς ἐσσεβείαις ἀθάνατος διὰ τῶν παρὰ τοῦ παιδὸς πραττομένων διαμένοι.

76. Τοσοῦτον ὄντα τὸν ἄνδρα χαίρων ὁ βασιλεὺς πείθει 10 καμιάτῳ πολλῷ κοινῇ εἰς ἅπαντας ἐπιδέξασθαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τῆς ψυχῆς ἑλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναδέξασθαι φροντίδα, καὶ διυθῆναι τὸν οἶακα βυθίζομένης ἤδη τοῖς κακοῖς τῆς ὅλης πολιτείας. ὁ δὲ ἄκων (οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς βασιλεύς αἰτησὶν παραινεῖσθαι τοιούτου) τὴν μὲν λειτουργίαν ἐπῆλθε, 15 δεδιὼς δὲ ὅμως καὶ τῷ μεγέθει τῶν φο... ἰλιγγίων εἶδε τὸν θεὸν παρόντα βοηθεῖν αὐτῷ προθυμούμενον. ἅμα γὰρ τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τῆς ἀλλῆς προφανεὶς ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἀνεφέρετο, σύμπας ὁ θῆμος ἡλικία τε πᾶσα καὶ φύσις, ὁμοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείναντες, ὕμνους εὐχαριστηρίους μετὰ δακρῶν 20 ἀνέφερον τῷ θεῷ τοσαύτης ἀξιώσαντι προνομίας τοὺς μυριοὺς κακοῖς κατεστρωμένους. πείθειν δὲ θεὸς ἀνθρώπους ἀξιώσας, δέκνυσι παρῆναι τοῖς πραττομένοις καὶ βουλαῖς αὐτοῦ προίειναι τὰ

2 post γὰρ aliquat literae extinctae. F. post διεπόλεσεν duas saltem paginae desiderantur. F. 3 καὶ — 5 ἐνασχολεῖσθαι in versione omisi. F. 13 οἶακα C. 16 ...ἰως C. lego φόβων. F. 22 πείθει C.

auri ipso absente pro redimendorum captivorum multitudine accepisse (hac enim vigente ... vestem quoque vendidisset) ... ille autem supervenientem et facta testantem obsecravit ut propterea gratias deo ageret, quod corpore piis operibus moriturus, immortalis per filii facta maneret.

76. Tanto viro laetus imperator multo labore persuadet communem omnibus suam animi bonitatem ostendere, et rerum publicarum cura suscepta, totius malis iam depereuntis imperii clavum regere. ille autem invitus (etenim periculosum erat talem imperatorem petentem reicere) munus subiit: timens tamen, et magnitudine terrorum quasi vertigine correptus, vidit deum praesentem se adiuvare paratum. nam simul atque suscepto magistratu extra aulam curru vehens apparuit, universus populus omnisque aetas ac sexus, una extensis in coelum manibus, hymnos in gratiarum actionem cum lacrimis deo cantavere, tanta providentia innumeris malis prostratos dignato. persuadere autem hominibus dignatus deus, ostendit sese adesse rebus suisque consiliis optima

χρηστά. ὡς γὰρ ἔσται τῆς ἀπίνης ἔμπροσθεν ὁ ὑπαρχος, βέλους ἀναθίς τόξῳ πονηρός τις (ἔτι γὰρ ὁ δῆμος ἀτιχῆσειν ἐχρήτο) στοχάζεται μὲν αὐτοῦ, τοῦ δὲ βέλους ἀμπλακάντος αὐτὸς μὲν ἀβλαβὴς ὡς θεόπαις τῆς προνοίας φανερός ἀπεδείχθη. τοῦτου 5 δὲ συμβάντος ὁ μὲν δῆμος τῶν ὄπλων καὶ θορόβων παρεχώρει, τὸν τε κράτιστον ἀνυμνῶν βασιλέα ἐν εὐθυμίας ἡδοναίων καὶ σκιρτήμασι διετέλει, ἀθρόως ἐκ μεγίστων θορόβων καὶ φόβων εἰς ἀγλούς καὶ χορείας μεταβαλὼν, πᾶσα δὲ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων κατελήλυθε τὴν πόλιν, ἀδεῶς καὶ μετ' εὐφροσύνης πάντων τῶν 10 ὀποδῆποτε κρυπτομένων καὶ διαφρονῶντων τοὺς κινδύνους εἰσαρούτων τῇ πόλει καὶ παντοίων συμφορούντων εὐετηρίαν· ἦδει γὰρ ἅπας ... τις οὖν ἀβλαβῆ καὶ λυσιτελῆ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τοῖς ὑπὸ κίχους τὴν τοῦ βίου μέθοδον, τῶν γε ἀγαθῶν ἐν αὐτῇ πλημμυρούστων. ἔχων ὁ βασιλεὺς μετὰ τὸν αὐτὸν ὑπαρχον ἐνάρχεται 15 προθύμως ἀνιστάν τὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ τέμενος· καὶ ποταμὸς ἔρρει χρημάτων ταῖς βασιλέως εἰχμαῖς καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ ὑπάρχοντος χιόμενος. τέσσαρας οὖν χιλιάδας αὐτίκα χρυσίου λιτρῶν ὁ ὑπαρχος τοῖς ἔργοις ἐπέχει τοῦ ἱεροῦ, μηδεὶν ἀδικουμένου, μηδὲ τῆς τεχούσης εὐετηρίας εἰς ἀσεβῆ ποιήσιν ἐπινοηθείσης· ἔχαιρε 20 γὰρ ἡξιωμένος, εἰς θεῶν τιμὴν καὶ σπονδῆν εὐσεβείας πυρκαϊεούμενος. καὶ θανατῶν οὐκ ἔστιν, εἰ θεοῦ παρόντος πάντα πυρκαϊεῖν συμβαίνει τοῖς αὐτῷ μᾶλλον ἢ περινοίας ἀνθρώπων τῶν

2 ἀναφείς vulgo. ἀτιχῆσειν C. 3 ἐμπλακάντος vulgo.
 4 ὡς θεόπαις] coniectura ex reliquiis literarum. F. ἀπεδείχθη C.
 11 ἡδῆ C. 12 post ἅπας aliquot literae extinctae. F.
 14 lego ἐξ ὧν. F. 18 ἐπεχει C, ἐπέχει F. 22 αὐτὸν C.

procedere. dum enim in primori curru praefectus stabat, arcum improbus aliquis (etenim calamitatibus adhuc populo opus erat) in eum dirigit: at erravit telum, ipseque incolumis veluti divinae providentiae filius manifeste apparuit. quo facto populus ab armis turbisque destitit, optimumque celebrans imperatorem oblectationibus saltibusque indulsit, maximis e turbis ac terroribus ad tibias subito et saltationes transgressus. summa vero necessariorum rerum abundantia in urbem rediit, cum securi laetique omnes, quocumque latentes loco pericula effugissent, in urbem influerent atque omnis generis copiam conferrent: noverat enim quisque incolumem in posterum et salutarem civibus fore vitae conditionem, bonis nimirum in ea redundantibus. post quae imperator cum eodem praefecto magni dei templum alacriter exstruere coepit; fluebatque flumen pecuniae, votis imperatoris et praefecti iustitia effusum. quattuor igitur auri librarum milia statim praefectus operibus fani impendit, nemine iniuriam patiente, neque in malum usum praesenti abundantia quaesita: etenim bona fama gaudebat, honori dei et pietatis studio intentus. neque est mirandum, si, cum deus adest, omnia adesse contingit ad eum potius quam ad hominum consilia bonorum abundan-

ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν ἀναφέρουσιν. ἡ δὲ τάξις, καθύπερ τις σβεννυμένης ἤδη φλογὸς ἔλαιον ἀφθόνως ἐπιχέει, ἀνέλαμψε· καὶ θόρυβος ἦν τοῖς πραττομένοις χαίρεις, καὶ κέρδη σώφρονα καὶ φίλα τῷ νόμῳ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἠκολούθει, καὶ τὸ τέμενος τῆς δίκης ἀνεύγει, καὶ ῥήτορες τοῖς λόγοις ἐνέπριπον, καὶ βιβλίων⁵ προουγωγαί, καὶ φιλονεικία ἐφ' ὅλον τὸ χρῶμα ἐπανήει τοῦ πολιτεύματος, ὃ

6 φιλονεικία ἐφ' ὅλον C. ἐπανήει C. 7 hic desinit servatae codicis partis ultima pagina. F.

tiam referentibus. officium autem, veluti cum quis emoriente iam flamma oleum abunde infundit, refulsit; eratque turba laborantibus iucunda, et lucra casta legique accepta ministrantes sequebantur, et iustitiae templum patebat, et oratorum eloquentia splendebat, et libri prodibant, et aemulatio per totam rei publicae faciem redibat

ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ.

LIBRI DE OSTENTIS ARGUMENTA.

Exordium, initio mutilum, de divinationis apud Romanos origine ac progressu, cap. 1—8. (1). de effectibus defectibusque solis, c. 9 et 10. (2). excerpta e Campestrio, de stellis crinitis, c. 11—16. (3). de habitu lunae, per duodecim signa, c. 17—20. (4). de tonitribus, c. 21—26. (5). diarium tonitruale secundum PNigidium Figulum, ex scriptis Tagetis expressum, c. 27—38. (6). tonitruale ex scriptis Fonteii, c. 39—41. (7). generalis observatio de fulminibus, ex Labeone translata, c. 42. (8). de fulgurali disciplina veterum commentarius, confectus ab ipso Lydo, secundum auctores Latinos, c. 43—52. (9). de terrae motibus exordium, c. 53 et 54. (10). de terrae motibus, per duodecim signa, ex Vicellio secundum Tagae carmina, c. 55—58. (11). ortus atque occasus siderum, e scriptis Claudii Tusci, c. 59—70. (12). conclusio, c. 71. (13).

τουτὶ πράττειν ἐπαγγειλάμενοι. τῆς μὲν οὖν τῶν πολλῶν δόξης ἀγὰρ πρώην ἐτύγχανον ὦν, καὶ γράμματα μόνα τὰ περὶ τοῦτων γεγραμμένα τοῖς ἀρχαίοις ἐνόμιζον. ἐπειδὴ δὲ ἡ κείρα τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν ἔδειξε καὶ ἡ γενομένη τοῦ 5 κομήτου πρώην ἐπιτολὴ (ἰκπευὲς δὲ ἄρα ἦν τὸ γερόμενον σχῆμα) καὶ ἡ διὰ ταύτην συμβᾶσα τῶν κακοδαίμωνων Περσῶν ἔφοδος, μέχρι μὲν τῶν Ὀρόντου γενομένη μερῶν, συντομωτάτην δὲ τὴν ὑποστροφὴν ὡς οἶόν τε λαβοῦσα (ἰδὴλόυ

5 num λεγόμενον? Hasius (H).

id facere professi. ita dudum eadem opinione qua vulgus ego quoque fui, et scripturas, nec quicquam amplius, quae hac super re a priscis scripta sunt esse arbitrabar. sed postquam earum rerum veritatem cum observatio constans comprobavit, tum nuper factus stellae crinitae ortus (ea figura quam hippea vocant), et ob hunc ortum consecuta impurorum Persarum irruptio, quae ad Orontis usque partes evagata receptum tamen quam celerrimum habuit (nam fortissimi principis victoriam stella
Ioannes Lydus.

γὰρ δὴ καὶ τὴν τοῦ κραταιοτάτου βασιλέως *νίκη*), ὑπ' αὐτῶν λοιπὸν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν μαρτυρίας γράφειν περὶ τῶν τοιούτων προήχθη, ἅμα μὲν πρὸς τῆς ἐμῆς ἔσεσθαι μνήμης τὸ πρᾶγμα νομίζων, ἅμα δὲ ἄποπον καὶ φθόνον γέμον ἡγούμενος εἶναι τὸ πόνους τοσοῦτους⁵ τοῖς ἀρχαίοις καταβεβλημένους εἰς τοὺς περὶ τούτων λόγους ἄχρι παντὸς μεῖναι λανθάνοντας.

2. Ἀρμόδιον δὲ εἶναι νομίζω τῷ περὶ τῶν τοιούτων γράφειν ἐθέλοντι, πόθεν τε ἢ τῶν τοιούτων κατάληψις ἤρξατο, λέγειν, καὶ ὅθεν ἔσχε τὰς ἀφορμάς, καὶ ὅπως ἐπὶ τοσοῦτον προήχθη ὡς καὶ αὐτούς, εἰ θέμις εἰπεῖν, Ἀγυπτίους ὑπερβαλεῖν. τούτων γὰρ δὴ, μετὰ Ζωροάστρη τὸν πολύν, Πετόσιρις τοῖς εἰδικοῖς τὰ ἐν γένει διακλήξας πολλὰ μὲν κατ' αὐτὸν παραδοῦναι βιάζεται, οὐ πᾶσι δὲ παραδίδωσι ταῦτα, μόνοις δὲ τοῖς καθ' αὐτόν, μᾶλλον δὲ ὅσοι καὶ¹⁵ αὐτῶν πρὸς στοχασμούς ἐπιτηδειότεροι. Ἀντιγονος δὲ μετ' ἐκείνων διέκρινε μὲν καὶ διηρθρωσε τὴν παράδοσιν, πρὸς δὲ τὸ πυκνὸν τῶν ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ γραμμῶν ἀποκλίνας ἀμύθητον ὄχλον καὶ ἀσαφείας πάσης ἀνάμειστον τῇ γραφῇ συγκατέθετο. τὰ γὰρ Ἀριστοτέλει εἰρημένα γνωριμώτατα. Ἡλιό-²⁰δωρος δὲ καὶ Ἀσκατιῶν, ἔτι καὶ Λαφὸς ὁ Θηβαῖος..... καὶ Πολλῆς καὶ ὁ θειότατος πρὸ αὐτῶν Πτολεμαῖος, οὐ μέχρι παντὸς ἴσχυσαν τὴν παλαιὰν ἀσάφειαν τοῦ πράγματος ἐκβαλεῖν, καίτοι γε σφόδρα καὶ τοῦτο ποιῆσαι σπεύσαντες.

13 *ιδικοῖς C.*

item declarabat), iccirco ipsis eventibus eorumque testimonio ad scriptionem de rebus huiusmodi sum adductus, et memoriam id meam commendaturum existimans, et incommodo invidiaque rem non carere censens, si tot labores a veteribus in disciplinas illas impensi in omni tempus absconditi manerent.

2. Appositum autem esse arbitror, si quis de rebus eiusmodi scribere velit, primum a quo earum cognitio coeperit dicere, undeque sit subsidia nacta, quoque pacto eatenus processerit ut vel ipsos, si hoc fas est dictu, Aegyptios superemus. ex his enim, post Zoroastrem ingentem, Petosiris locos singulares permiscens generatim dictis, multa iuxta illum conatur docere: sed tamen non quemvis unum ea docet, sed solos suos, horumque illos potius qui sint ad contemplationem habitiores. post hunc Antigonus divisit quidem et distinxit disciplinam, sed ad crebra astronomica lineamenta conversus inexplicabilem molestiam omnique obscuritate refertam in scriptionem introduxit suam. quae Aristoteles prodidit, admodum cognita sunt. Heliodorus autem et Asdretario, Dapsus Thebanus et Polles Aegiensis, quique hos aetate antecessit divinus Ptolemaeus, antiquam a scientia prorsus dispellere caliginem non potuerunt, quamvis id quoque efficere oppido conati. nobis

ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν, τοὺς ἐξ Ἰταλίας φημί, Τάγης ἀρχηγὸς τοῦ
 πράγματος γέγονεν, ἀκόλουθον τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι χρῆσα-
 σθαι, μᾶλλον δὲ τῇ τούτων ἐννοίᾳ· τοῖς γὰρ ἀρχαιοτέροις
 ὀνόμασιν ἐκεῖνα συγκείμενα δυσπαρακολούθητά πῶς ἔστι
 5 καὶ οὐ σφόδρα σαφῆ λοιποῖς, Τάρχοντι τε τῷ θυο-
 σκόπῳ καὶ Ταρκύτῳ τῷ τελεστῇ καὶ Καζίτωνι ἱερεῖ, ὥστε ἐκ
 τῶν πᾶσι τούτοις εἰρημένων γλαφυράν τινα διαπλέξαι τοῦ
 πράγματος ἄρμονίαν. δεῖ τοίνυν ἀφηγησασθαι πρῶτον τίς τε
 οὗτος ὁ Τάγης καὶ τίνες οἱ λοιποί, καὶ ὅπως γραμμασιν
 10 ἐνεπιστεύθη παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τὰ τοιαῦτα.

3. Τάρχων, ταύτῃ ἔχων τὴν προσηγορίαν, ἀνὴρ γέγονα
 μὲν θυοσκόπος, ὡς αὐτὸς ἐπὶ τῆς γραφῆς εἰσηγήκεται, εἰς
 τῶν ἐπὶ Τυρρηνοῦ τοῦ Λυδοῦ διδασκόντων. καὶ γὰρ δὴ
 τοῖς Θούσκων γραμμασι ταῦτα δηλοῦται, οὕτω τῆνικαῦτα
 15 τοῖς τόποις ἐκεῖνοις Εὐάνδρου τοῦ Ἀρχάδος ἐπιφανέντος.
 ἦν δὲ ἄλλοιός τις ὁ τῶν γραμμάτων τύπος, καὶ οὐδὲ ὅλως
 καθημαξευμένος ἡμῖν· ἡ γὰρ ἂν τῶν ἀπορρήτων τε καὶ
 ἀναγκαιοτέρων οὐδὲν ἔμεινεν ἄχρι τοῦ παρόντος λανθάνον.
 φησὶ τοίνυν ὁ Τάρχων ἐπὶ τοῦ συγγράμματος, ὅπερ εἶναι
 20 τινες Τάγης ὑποπεύουσιν, ἐπειδὴ περ ἐκεῖ κατὰ τινα δια-
 λογικὴν ὀμιλίαν ἐρωτᾷ μὲν δῆθεν ὁ Τάρχων, ἀποκρίνεται
 δὲ ὁ Τάγης ὡς προσκαρτερῶν ἐκάστοτε τοῖς ἱεροῖς, ὡς τυχὸν
 συμβέβηκεν αὐτῷ κατὰ τινα χρόνον ἀροτριῶντι θανμάσιόν
 τι, οἷον οὐδὲ ἀκήκοέ τις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γενόμενον·

1 τοῖς malim.

17 κατημαξευμένος C.

vero, hoc est Italis hominibus, quandoquidem Tages auctor disciplinae
 fuit, consentaneum est dictis eius vel potius sententia menteque illorum
 uti. etenim verbis priscis concepta ea difficilia intellectu neque ita di-
 lucida sunt. neque minus utemur reliquis, Tarchonte aruspice, L'Tar-
 quitiō rege sacrorum, Capitone pontifice, ut ex omnium horum dictis
 concinnam efficiamus argumenti compositionem. oportet igitur enarrare
 primum quis fuerit is Tages, qui reliqui, quoque modo, iuxta morem
 in sacris servatum, id genus disciplinae literis sit mandatum.

3. Tarchon (id ei nomen) aruspex fuit, ut ipse in scripto affert,
 unus de illis qui a Tyrreno Lydo edocti sunt. Etruscorum literis
 aperiantur haec, neque dum in locis illis Evander Arcas apparuerat,
 erat autem tunc alia literarum figura, nec prorsus pervagata apud nos:
 aliter enim ex secretis necessariisque nihil ad hanc diem mansisset oc-
 cultum. ait igitur Tarchon in scripto, quod Tagae esse sunt qui suspi-
 centur, quod ibi, in personas distributo sermone, interrogat videlicet
 Tarchon, respondet Tages utpote assidue operam dans sacris: sed ait
 forte accidisse sibi cum araret quodam die rem mirabilem, et qualem
 nemo audierit unquam omni memoria euenisse. existitise enim e sulco

ἀναδοθῆναι γὰρ τοῦ αὐλακος παιδίον, ἄρτι μὲν τεχθῆναι δοκοῦν, ὀδόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἡλικίᾳ γνωρισμάτων ἀπροσδέεις. ἦν δὲ ἄρα τὸ παιδίον ὁ Τάγης, ὃν δὴ καὶ χθόνιον Ἑρμῆν εἶναι τοῖς Ἑλλήσιν ἔδοξεν, ὡς πού καὶ Πρόκλος φησὶν ὁ διάδοχος. τοῦτο δὲ ἀλληγορικῶς⁵ παρὰ τὸν Ἰσρατικὸν παρακεκάλυπται νόμον, ἐπεὶ οὐ προφανῶς ὁ περὶ θεοτιέρον πραγμάτων λόγος διὰ τοὺς ἀνιέρους, ἀλλὰ νῦν μὲν μυθικῶς νῦν δὲ παραβολικῶς παραδέδοται· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν ψυχὴν τελειοτάτην καὶ τῶν οὐκείων ἐνεργειῶν ἀπροσδεῖ ἐπὶ τὴν ὕλην ἰλθεῖν, βρέφος ἀρ-¹⁰τιγενὲς ἐκ τοῦ αὐλακος ἀναδοθῆναι φησι. Τάρχων δὲ ὁ πρεσβύτερος (γέγονε γὰρ δὴ καὶ νεώτερος, ἐπὶ τῶν Ἀνελίου στρατευσάμενος χρόνων) τὸ παιδίον ἀναλαβὼν καὶ τοῖς Ἰεροῖς ἐναποθέμενος τόποις ἡξίου τι παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπορρήτων μαθεῖν. τοῦ δὲ αἰτουμένου τυχῶν βιβλίον ἐκ τῶν εἰ-¹⁵ρημένων συνέγραψεν, ἐν ᾧ πυνθάνεται μὲν ὁ Τάρχων τῇ τῶν Ἰταλῶν ταύτῃ τῇ συνήθει φωνῇ, ἀποκρίνεται δὲ ὁ Τάγης γραμμασιν ἀρχαίοις τε καὶ οὐ σφόδρα γνωρίμοις ἡμῖν γε ἐμμένων τῶν ἀποκρίσεων. πλὴν ἀλλ' ὅσον μοι γέγονε δυνατόν, ἐκ τε τῶν πεύσεων ἐκ τε τῶν ἄλλων ὄσοι²⁰ τούτους ἠρμήνευσαν, Κακλίτωνός τε φημι καὶ Φωντηίου καὶ Ἀπουληίου Βικελλίου τε καὶ Λαβιῶνος καὶ Φιγούλου Πλινίου τε τοῦ φυσικοῦ, πειράσομαι ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελθεῖν.

1 τετεχθῆναι C.

22 βικελλίου C. sed vide infra ad c. 54. H.

puerum, specie quidem eorum qui recentes a partu sunt, dentibus tamen instructum ceterisque aetatis adultae signis. hic igitur puer erat Tages, quem eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur, sicut Proclus alicubi ait Diadochus. idque allegoriis lege sacrorum velatum fuit: neque enim dilucide rerum divinarum disciplina propter profanos, sed modo fabulis modo parabolis involuta traditur. ita pro hoc, animum perfectissimum propriisque facultatibus minime egentem ad materiam accessisse, illud ait, infantem recens natum exstitisse sic e sulco. Tarchon maior (nam alter quoque inferioris aetatis fuit, Aeneae temporibus in bello versatus) cum puerum sublatum locis sacris deposuisset, petit ut ipsum quid arcanorum edoccat. quae rogaverat impetrat. e pronuntiatis librum conscribit, in quo interrogat Tarchon Italo nostro vulgari sermone, respondet Tages, literas vetustas neque ita nobis cognititas retinens in responsis. sed tamen, quantum in me fuit, cum ex interrogationibus, tum ex auctoribus aliis qui hos interpretati sunt, hoc est ex Ateio Capitone, Fonteio, LApuleio, Vicellio, Antistio Labeone, PNigidio Figulo, CPlinio naturalis historiae scriptore, conabor ea vobis enarrare.

4. Σπουδὴ δὲ ἡμῖν ἐστὶν εἰπεῖν περὶ τε ἡλιακῶν καὶ σεληνιακῶν ἐπισκιασμάτων (οὕτω γὰρ τὰς ἐκλειπτικὰς τῶν φώτων ὀλισθήσεις ἐκείνοι καλοῦσι), κομητῶν τε καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς διαφορᾶς, αὐλακισμῶν τε καὶ διαττόντων, 5 ἀστραπαῶν τε καὶ βροντῶν καὶ κεραιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀερίων τερατισμῶν, καὶ τὸ δὴ πέρας περὶ σεισμῶν καὶ ἐμπρησμῶν καὶ τῆς ἐκ τούτων μαντείας, οὐχ ὥστε τὰς φυσικὰς αἰτίας ἢ τὰ περὶ τούτων εἰπεῖν θεωρήματα (φιλοσόφοις γὰρ δὴ τὰ περὶ τούτων ἀνεῖσθαι), ἀλλ' εἴ πως οἷόν τε ἐστὶν 10 ἐκ τούτων δὴ τῶν διοσημειῶν τὴν τῶν ἐσομένων ἴσως προμανθάνειν ἀπόβασιν. ἔστι γὰρ ἐκ τῆς πολυμαθεστάτης ἱστορίας λαβεῖν ὡς ἡλιόι τε πλείους κατὰ ταῦτόν καὶ σεληναί πεφῆνασι, γινομένου μὲν ἐξ ἀνακλάσεως τούτου. τοιγαροῦν οὐχ ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ἀλλ' ἐκ πλαγίου τὴν 15 λεγομένην ἀντιδίσκωσιν θεωρεῖσθαι συμβάλει, καὶ ἀνισχόντων αὐτῶν ἢ δυομένων. βασιλείων δὲ τοῦτο δυνατῶν κατ' ἀλλήλων ἐπαναστάσεις σημαίνει, ὡς ἐκ τῆς Καμβύσου κατ' Αἰγυπτίων ἐφόδου λαβεῖν ἐστὶ δυνατόν, καὶ ἐπὶ τῇ Νέρωος καταστροφῇ, καθ' ἣν ἐπὶ μὲν τῆς Ἰουδαίας διάγων 20 Οὐσπασιανὸς πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνεφέρετο, κατὰ δὲ τὴν ἐσπέραν Βιτέλλιος, Γάλβας δὲ καὶ Ὄθων ἐτέρωθεν ἀντανίσταντο. Ἀκουλήϊος δὲ περὶ τῶν τοιούτων γράφων καὶ ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρι τρεῖς ἡλίους ὄφθῆναι φησιν, ὁμοίως δὲ καὶ σελήνας τοσαύτας ἐπὶ Γναίου καὶ Δομιτίου

4 διαττόντων C. 9 ὅπως C. 15 καὶ] num legendum ἦ? H.
22 ἀντανίσταντο C. 23 φασίν C.

4. Propositum nobis est dicere de solis lunaeque obumbrationibus (sic ecliptica luminum decremēta illi vocant), de cometis deque discrimine inter ipsos, de sulcis et traiectionibus stellarum, de fulgetris, tonitribus, fulminibus, de reliquis per aërem prodigiis, postremo de terraemotibus, incendiis, et de divinatione quae inde fiat. neque id, ut naturales ostentorum causas commentationesque super illis exponamus; philosophis id liceat: sed si quid eius fieri possit, ut ex his de caelo signis rerum futurarum forte praenoscamus eventum. possumus ex historia, eruditionis omnis fonte, deprehendere soles plures eodem tempore lunasque fulsisse. id repercussu accidit. quamobrem nec supra solem lunamve, sed ex obliquo, geminationem orbis quam aiunt cernimus fieri, oriente sidere utroque aut obeunte. principum potentium infestus motus hoc significat, ut ex Cambysis in Aegyptios impetu animadverti potest; item in Neronis Caesaris exitu, cum et Vespasianus Iudaeam tenens ad imperium est evehctus, et contra per Occidentem Vitellius Galba Otho, exstiterunt. de simili argumento scribens LApuleius et Claudii Caesaris principatu soles tres visos esse auctor est, ac lunas totidem CnDomitio CFannio cons.; quibus haud obscure declarabatur

τῶν ὑπάτων· ὃ ἄντικρυς ἐδηλοῦτο Γάλλους τε καὶ Σαυρομάτας τὰ Ῥωμαίων δηλώσειν· τὸ δὲ θήναι. πολλάκις δὲ καὶ διάπυρος ἀστήρ, ἀσπίδος ἀπομιμούμενος τύπον, ἐκ τῆς ἐξίας ἐπὶ τὴν δύσιν σπινθῆρας ἐκπέμπων διατρέχει, τῶν Παρθυαίων ἔφοδον μαντευόμενος. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῶν 5 πρωτοτύπων κέντρων, ἀνατολὴν λέγω καὶ δύσιν, οὕτως ἔστι λαβεῖν· ἀπὸ δὲ γε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, οὐκέτι ἐφόδους βαρβαρικὰς ταῦτα ἡμῖν προδηλοῖ, ἀλλὰ βιαιοτέρας ἀνέμων ἐκρήξεις. καὶ εἰ μὲν ἐξ ἄρκτου διάττων ἐκτρέχει αὐλακὰς τε πυρὸς ἐπὶ τὸν αἴρα ποιεῖ, βροντώδεις λέγεται διοσημείας, συστροφὴν αἴρος 10 καὶ βορρᾶν βιαιοτέρον ἀναστήσασθαι, ἐκ δὲ τοῦ ἐναντίου φερόμενος νότον ἐπάγει. τῶν γὰρ πνευμάτων ἐκ τῶν ἐσχάτων τοῦ κόσμου μερῶν διανισταμένων καὶ τὸν αἴρα πρῶτον πληττόντων, μηδεὸς σώματος ἀντιτυποῦντος, εἰκὸς ἔστι τοὺς ἐκ τῶν ἀστέρων τούτων ἀφορίζεσθαι σπινθῆρας. 15

5. Ὁμοίως ἔστιν ἑτέρους ἀστέρας εὐρεῖν ποτὲ μὲν ἐν γῆ ποτὲ δὲ ἐν θαλάττῃ τὰς ἰδίας ἐνεργείας δεικνύντας. ἐπὶ τε γὰρ στρατιωτικῶν ἀκοντίων πολλάκις ὤφθησαν ἐπιζήνοντες ἐπὶ τε τῶν ἰστίων τῶν νεῶν, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μέρεσι, λιγυρόν τι σύριγμα προσηχοῦντες καὶ ὀρνέων δίκην 20 εἰς τόπον ἐκ τόπου τῆς νεῶς μεθιστάμενοι, ὡς ἂν καταδύσῃσι ταύτην. ὄθεν καὶ τοῖς ξηροτέροις τῆς νεῶς ἐμπέπτουσι μέρεσιν, ἐξ ὧν συντομωτέραν εἰκὸς γενέσθαι τὴν ἐκκύρωσιν. τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα ἦτοι κατάστημα οἱ τὴν θάλατ-

2 incipit hic codicis fol. 2 versum, cuius prima linea ex dimidia parte prorsus est desperata. H.

Gallos Sarmatasque rei publicae vastitatem illaturos. id autem erit. saepenumero quoque ardens stella, clipei effigiem referens, ab oriente ad occasum igniculos iaciens transcurrit: ea Parthorum motum portendit. atque emicantia e primitivis punctis, hoc est ex oriente et occasu, sic oportet intelligi: quae ruunt a septentrione et meridie, non iam barbariei motus significant, sed procellarum vehementiorum coortus. quodsi stella micans e septentrionè prosilit sulcosque igneos efficit per aërem, tonitrualia dicitur signa, concretionem aëris et aquilonem trucioremem, ut ita dicam, ciere: sin contra rapitur, austrum apportat. etenim cum in extremis mundi partibus coorientur flatus ibique primum aërem feriant, corpore nullo renitente, e sideribus quae ibi sint scintillas seungi credendum est.

5. Inveniuntur et aliae stellae, modo in terra modo in mari certas quasdam efficientias ostendentes. pilis militum saepenumero insidere visae sunt et velis aliisque partibus navium, vocali quodam sibilo edito, tanquam volucres sedem ex sede in navi mutantes, ut eam mergant. quocirca et in sicciore navigii partes decidunt, unde facilius exustio. hanc speciem sive statum navigantes in mari Helenam vocant. sed ibi

ταν πλείοντες Ἑλένην καλοῦσιν. ἀλλὰ κἀνταῦθα τὰ ἐξ αὐ-
 τῆς ἢ πρόνοια δεικνυσι· δύο γὰρ ἀστέρες εὐθὺς κατασκή-
 πτουσι τῆς τοιαύτης φορᾶς, οὗς Κάστορα καὶ Πολυδεῦκην
 καλοῦσιν, οἳ παραχρῆμα πρὸς φυγὴν τὴν λεγομένην ἐλαί-
 5 νουσι. τὰ δὲ τῶν ἱστοριῶν μὴ καὶ περιττὸν ἐν ὑμῖν ἢ λέ-
 γειν, ὡς ἐπὶ κεφαλῆς πολλὰκις ἀνθρώπων διοσημεῖται γεγό-
 νασιν, ἐπὶ τε τῆς Ἀσκανίου καὶ Σερβίου Τύλλου τοῦ ἠγγὸς
 καὶ Κωνσταντίνου τοῦ τὴν μεγάλην ταύτην συστημαμένου
 πόλιν. οἷς ἄκασι τὸ μὲν τῆς βασιλείας ἐντεῦθεν κατεμη-
 10 νέτο κράτος, οὐ μὴν εἰρηνικὸν οὐδὲ ἡσυχον, ἀλλὰ μυρίων
 γέμον κακῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἐσομένοις,
 μᾶλλον δὲ καὶ πλείον ἐκείνοις, ὅσα καὶ ἐλάττωσι τύχαις παρὰ
 τεύς βασιλεύοντας τὸ ὑπήκοον χρεῖται. Ἀσκάσιος μὲν γὰρ ἐν
 Ἄλβη τὴν μητροῖαν καὶ τὴν προσηγορίαν τῆς
 15 πόλεως ὁ δὲ γε Τύλλος οὕτω πολέμων τὴν πόλιν
 ἐπλήρωσεν ὥστε μὴ δυνθῆναι τῆς ὑπὸ Νουμᾶ κατασταθείσης
 εἰρήνης Ῥωμαίους ἀπολαῦσαι. περὶ δὲ Κωνσταντίνου μα-
 κρηγορεῖν οὐκ ἀναγκαῖον, ἐν βιβλίοις τὴν μνήμην τῶν περὶ
 αὐτὸν συμβεβηκότων ἐχόντων ἡμῶν.

20 6. . πολλὰκις δὲ καὶ σπινθὴρ βραχὺς ἐκ μετεώρων κα-
 ταφέρεισθαι δόξας ἐπὶ τῆς γῆς, εἶτα ἐξ ἐπιδόσεως εἰς κύκλον
 τινὰ σελήνης ὅμοιον ὤφθη δισκωθεῖς. τοῦτο, ὅπερ ἔναγχος
 γέγονεν, οὐ μετρίων προδοσιῶν τε καὶ τυχῶν παρεδήλωσε

4 fortasse τὴν λεγομένην Ἑλένην. H. 5 ἐν ἡμῖν C, ἂν ἡμῖν H.
 cf. πρὸς ἡμᾶς p. 276 23. 19 an ὅμων?

quoque suum humen monstrat providentia: nam illico in hunc motum
 stellae duae deferuntur (Castorem et Pollucem nominant), quae e ve-
 stigio illam quae appellatur Helena in fugam agunt. ex historia autem
 vereor ne supervacaneum sit apud nos dicere in capitibus hominum sae-
 penumero praesagia facta, velut in Ascanii, in Servii Tullii regis, in
 Constantini, qui amplam hanc civitatem constituit. quibus omnibus im-
 perii opes inde portendebantur, nec tamen peccati aut tranquilli, sed
 referti calamitatibus infinitis, affligentibus cum ipsis, tum futuros sub
 ipsis: eo magis tamen et gravius hos, quo duriore quam imperantes
 fortuna subiectum vulgus solet conflictari. Ascanius enim Albae nover-
 cam et nomen quoque rei publicae immutavit, tum Tul-
 lus adeo urbem bellis miscuit, ut nequiret Romani stabilitae a Numa
 pacis fructum ullum capere. de Constantino denique verbosius dicere
 quid attinet, cum fortunarum ipsius memoriam librorum monumentis te-
 statam habeamus?

6. Saepe quoque scintilla exigua, e stellis in terram cadere visa,
 ibique aucta in orbem lunae magnitudine, conglobata illuxit. id, quod
 nuper obvenit, haud communium proditionum casuumque periculum prae-

κίνδυνον. και ὄμβρων δὲ τινας τεραστίους διοσημίας ἐπὶ τῆς ἰστορίας εὐρίσκομεν. ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀκελλου Μάρκου και Πορκλου τῶν ὑπάτων γάλα πρῶτον, εἶτα δὲ και αἷμα κατενεχθῆναι φασιν. και κρέα δὲ παραδόξως ἀνθ' ὑετοῦ κατὰ τὴν Βολουμνλου κατέπεσεν ὑπατείαν, και ἔμεινεν οὕτως· οὐδ' 5 γὰρ ἂν θηρίον ἢ πτηνὸν ἢ τι τῶν ἐμψύχων λιμῶξαν καθάφαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος. κατερρῦη δὲ και σίδηρος ἐπὶ Λευκανίας ἀνθ' ὑετοῦ, Κράσδου τὴν ἐπὶ Πέρσας ἐλαύνοντοςαν. Μαρκέλλου δὲ τὴν ὑπατον ἀρχὴν διανύοντος ἔριον κατενεχθῆναι φασὶ περὶ Κάψαν τὸ φρούριον ἐπὶ Μί-10 λωνος· ὃ τοῦ τὴν χώραν ἐπιτροπεύοντος ἀναλρεσιν ἐμαντεύετο. κατηρέχθησαν δὲ πλῆθος πολλάκις ὄπται και κόνις, ὥσπερ ἐπὶ Ζήωνος τοῦ καθ' ἡμᾶς. ὄπλων τε και σαλπιγγων ἀπ' οὐρανοῦ γενέσθαι διαφόρως ἔδοξεν ἤχος, ὅπερ λέγεται συμβῆναι κατὰ τὴν Κλιβρων ἐπιδρομὴν, και ἡνίκα 15 τοῖς ἐμφυλλοῖς ἐκείνοις πάθεισι τὸ Ῥωμαϊκὸν διαταράττετο. ἔστι δὲ και ὅτε κατ' αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐκπύρωσις ἔδοξε γίνεσθαι, καθάπερ καθ' ἡμᾶς, Ἀναστασίου ΞΞ πρόσθεν ἐνιαυτοῖς τῆς τελευτῆς, ἡνίκα τοιαύτη μὲν ἡλίου γέγονεν ἔκλειψις ὡς ἐν ἡμέρᾳ μέση και τοὺς ἀλαμπεστάτους τῶν ἀστῆ-20 ρων διαφανῆναι, τὰ δὲ ἀεροπόρα καθάπερ ἐν νυκτὶ μέση καταπεσεῖν. εἶτα τῆς ἐπιούσης νυκτὸς πῦρ ἀνεφλέχθη τασοῦτον ὥστε σπινθῆρων τὸν ἀέρα γενέσθαι μεστόν. ἔδηλοῦτο δὲ ἄρα ὃ μὲν δῆμος ἐπαναστησόμενος τῷ βασιλεύοντι, ἢ δὲ

9 hic aliquot verba lacerto folio interciderunt. num ἐλαύνοντος στρατιάν, aut ὁρμώντος ἐπιστρατείαν? H. 10 Plinius 2 56 Carissanum.

significat. pluviarum quoque portentosa prodigia invenimus in monumentis. M^Acilio C^Porcio coss. lacte primo, deinde et sanguine pluisse ferunt. carne prodigiose pluit P^Volumnio Amentino cos. frustra que illa sic iacuerunt: neque enim aut gradus aut volucris aut omnino ulla quamvis esuriens bestia ea tetigisset. ferrum manavit imbris loco in Lucanis, M^Crasso expeditionem in Parthos parante. C^Marcello fasces habente lana pluisse memorant circa Capsam castellum, T^Annii Milonis tempore; id quod caedem curatoris regionum illarum praenuntiabat. et lateres cocti delapsi sunt saepe et cinis, velut nostra memoria Zenonis principatu. armorum et tubarum sonitum e caelo fieri passim crediderunt; idque accidisse fertur sub motus Cimbricos, cumque domesticis tunc malis res publica perturbaretur. interdum ipsum ardere caelum visum est, sicut nostra memoria, annis sex ante obitum Anastasii Augusti; ubi solis defectus tantus accidit ut meridie stellae vel obscurissimae pellucere, volucresque tanquam media nocte delaberentur. nocte autem insequenti ignis exarsit tantus ut scintillis repletus aer esset, qua re portendebatur, cum plebem seditionem facturam adversus principem,

πρὸς τῇ Μυσίᾳ στρατιὰ ἔργον τῆς Βιταλιανοῦ γενησομένη χειρὸς· αὐτὸς δὲ μέχρι τῶν τῆς πόλεως τευχῶν ἐλάσας παρὰ μικρὸν ἤλθε τῶν πραγμάτων κρατῆσαι. καὶ τὸ δὴ πέρας, οὕτως ἀτιμοτάτης βαρβάρων γενομένης ἐφόδου, μικροῦ 5 προήκατο καὶ τὴν βασιλείαν ἐκὼν Ἀναστάσιος, καὶ φαῦλα δὲ συνέβη πάντα, ὅσα ἐν εἰδόσι λέγειν ἀδολεσχίας ἐστίν.

7. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ προθεωροῦσιν ἄνθρωποι τὰ ἐσόμενα, τῆς φύσεως αὐτῆς προδεικνυούσης τὰ πράγματα. ὡς πού καὶ Ἀναξαγόρας ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ ὀγδόης 10 Ὀλυμπιάδος λίθον μέγιστον ἐκ τοῦ ἡλίου ἐκπεσεῖν ἱμαντεύσατο, ὅπερ καὶ συμβέβηκεν ὕστερον ἐπὶ Θράκης· καὶ μέχρι νῦν ἔστιν ὁ λίθος, καὶ ἐξ αὐτῆς εὐθύς τῆς θείας περιεφλέχθαι δοκῶν. ταῦτό δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἄβυδον καὶ Κύζικον συμβῆναι φησὶν Ἀπουλήϊος· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν λίθος 15 ἔστι παρ' αὐτοῖς πυρώδης μὲν τὸ χρωμα, σιδήρῳ δὲ ἅπας κατασσεσημασμένος· παραδεδοσθαι γὰρ λόγος Κυζικηνοῖς ὡς συναπολέσθαι τῷ λίθῳ τὴν πόλιν ἀνάγκη. Ἰππαρχος δὲ ἐξακοσίους ἔμπροσθεν ἐνιαυτοῖς ἡλιακὴν προκατέλαβεν ἔκλειψιν. ἐπὶ δὲ τῆς φυσικῆς ἱστορίας ὁ Ῥωμαῖος Πλίνιος 20 λίθον ἐωρακέναι φησὶν ἐν Βοκοντίῳ τῆς Ἰταλίας ἐξ οὐρανοῦ κατευνηγεμένον· ὥστε πολλὴ κοινωνία ταῖς διοσημείαις πρὸς τὰ γήϊνα, κἄν τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς μὴ δοκῇ. ὥσπερ ἢ μὲν ἐπιτολὴ τῶν ὑδάτων ὄμβρον πολύν, ἢ δὲ τῶν ἐρίφων καὶ τοῦ ἀρκτούρου χαλαζῶδη τοῦτον ἀποτελεῖ. περὶ δὲ τῆς

23 ἡμῖν C. corr H.

tum exercitus Moesiacos manu Vitaliani caesum iri: ipso quoque Vitalianus, ad urbis moenia promotis signis, parum absuit quin rerum potiretur. ad postremum, foedissima adeo barbarorum incursione existente, propius nihil est factum quam ut sponte imperio Anastasius cederet, omniaque tunc perversa acciderant, quae nimium esset apud scientes persequi.

7. Nec mirum, si prospiciunt homines futura, cum ipsa natura euenta praemonstret. Anaxagoras Olympiade 78 saxum casurum esse e sole praedixit, idque factum est posterius in Thracia. et ostenditur etiam nunc lapis, statim ipso aspectu ambustum se prodens. illud ipsum ad Abydum Cyzicumque accidisse IApuleius memorat; unde adhuc lapis servatur apud illos, colore igneus, ferri ex omni parte vestigia retinens. et memorant opinionem ductam apud Cyzicenos, esse in fatis ut simul cum lapide illo civitas interdicat. defectus solis in sexcentos annos praecoccupavit Hipparchus. apud Vocontios in Italia vidisse se lapidem e caelo delatum CPlinius Secundus in Historia naturali refert; ut igitur signorum de supero rerumque terrestrium magna sit coniunctio, tametsi Stoicis minime id videatur. ita secularum exortus imbrem largum, hoedorum et arcturi grandinosum efficit. nam de caniculae ortu vereor ne

τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς μὴ καὶ περιττὸν εἶη λέγειν ὡς τῆς ἡλιακῆς ἀναπτομένης θερμότητος λυττώσιν οἱ κύνες, καὶ τοῦτο τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν γέγονεν αἷτιον, ὡς ἂν μὴ δάκνοντες ἀναιρῶσιν. ἀνάβλυζεν δὲ πέφυκε καὶ τὰ θαλάττια ὕδατα ἐν ὠρισμέναις τισὶ περιόδοις, ἄνθρωποι γὰρ 5 μὴν νεύροις ἢ κεφαλῇ ἢ καὶ αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἀσθενεῖν. αἰγριοὶ μὲν γὰρ καὶ πετέλαι περὶ τὰς ἡλίου τροπὰς μεταβάλλειν τὴν κόμην πεφύκασιν, (8) ὁ δὲ λεγόμενος γλήχων ὑπ' αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου θάλλει τροπὴν ἢ δὲ ἡλιότροπος καλουμένη βοτάνη πρὸς τὴν ἡλιακὴν μεταστρέφεται φορὰν, ἀνί- 10 σχοντι αὐτῷ καὶ δυομένῳ συμμετατιθεῖσα τὸ σχῆμα. περὶ γὰρ τῶν ἐναλίω τούτων, ὀστρέων λέγω καὶ χημῶν καὶ κτενῶν καὶ τῶν ἄλλων, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖται ὅτι αὐξεται καὶ συμφθίνει ταῖς σεληνιακαῖς φάσεσιν ὡς καὶ τὰ τῶν μυῶν ἥπατα καὶ πλεῖστα ἕτερα, περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ Μηνῶν 15 γραφεῖσιν ἡμῖν διελάβομεν. πρὸς τούτοις ἐμπρησμούς γίνεσθαι συμβαίνει, ὅταν ἡ σελήνη κατ' ἔλλειψιν ὑπὸ Ἄρεως πειρωθῆ. ὡς γὰρ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ γήινα δηλωτικὰ τρυχάνει τῶν ἐσομένων, περιττὸν ἂν εἶη μακρογορεῖν. ὅταν μὲν ἰδρῶν ἢ θακρῶν δοκῇ τὰ ἀγάλματα ἢ εἰκόνες, ἢ ὅταν 20 κάμινος ἢ ἰκνὸς περιπεφραγμένος ἐκλάμψη, στάσεις ἐμφυλίους ἀπειλεῖ. ἢ ὅταν ποταμοὶ τὰς ἑαυτῶν ὑπερχέωσι κόιλτας, ἔφοδον πολεμίων φράζουσιν. αἱ γὰρ ἰδρῶσεις προβατείων σκλάβων τὶ σημαίνουσιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. ἢ καὶ ὅταν

1 εἶη C: sed forte legendum ἦ. vide supra 279 5. H.
 13 ἀμφισβητή... C. 20 δοκεῖ C. 21 an περιπεφραγμένος?
 22 κολλας vulgo.

supervacaneum sit dicere, accenso solis aestu in rabiem agi canes, idque occisionis eorum factam esse causam, ne ipsi morsu homines tollant. solent et marinae aquae fervere statis temporibus, et homines nervis, capite, ipsa mente, commoveri. populis ulmisque id inest natura ut folia solstitio circumagant. (8) floret quod appellant pulegium sub ipso solstitio: herba quae vocatur heliotropium, ad solarem circumvertitur motum, oriente illo et abeunte habitum simul mutans. nam de marinis his, ostreis chamis pectunculis, reliquis, nemo est qui ambigat, lunae varietatibus augeri ea ac rursus minui: quin et soricum iecuscula et plurima alia, de quibus in scripto nostro De mensibus egimus. praeter haec, incendia fieri contingit, quando luna laborans sub Marte conspicitur. nam terrestria per se vim habere praenuntiandi futura, vereor ne supervacuum sit pluribus edisserere. signa aut simulacra quando sudare vel flere videntur, aut fornax lucernave circumclusa siquando eluxerit, motus id civiles minatur. amnes extra alveos redundantes incursum hostium indicant. sudores viscerum ovinorum quid significent, nemo est qui nesciat. putei quando aquam turbidam emittunt, res pu-

ἐπίθολον ὕδωρ αἱ φρεσται ἀναβλύξωσι, καθ' ἑαυτῆς ἡ πολιτεία. ἡ καὶ ὅταν λκῖνος ἐν θεάτρῳ συνηγμένῳ τῷ πλήθει ἀναίδην περιίπταται, ὁποῖον ἰκποδρομίας ἐπιτελουμένης εἶδομεν ἐπὶ τῆς ἄρτι διελθούσης ἐνάτης ἐκινεμήσεως, 5 ἥς ἀγομένης λκῖνος τὸ βέλος, τὴν λεγομένην σαγίτταν, τῷ ῥέμφει φέρων, ὄλον ἐκικυκλώσας τὸν δῆμον, ἐπὶ τοῦ ὄβελου ταύτην διωλύγιον συρίττων ἀπέθετο. ὁ δὲ δῆμος οὐδὲν βραδύνας, καθ' ἑαυτοῦ δὲ κινήθεις, αὐτὸς μὲν ἀπώλλυτο, ἡ δὲ πόλις κυρὶ πᾶσα διεφθείρετο, ὡς καὶ αὐτὴν 10 τὴν βασιλείαν, εἰ μὴ θεὸς ἀντίπραττειν, οὐ πόρρω κινδύων ἔλθειν. τὰ γὰρ περὶ ἐπόπων καὶ νυκτικοράκων λύκων τε καὶ ἀλωπέκων, ὅταν ἐν πόλεσι φαίνονται, τὰ εἰρημένα τοῖς ἀρχαίοις μεταπολλητα, καὶ τοὺς ἐξ ὧν αὐτοῖς διαλέγεται, περιττὸν ἄντικρυς ἀναφέρειν.

15 Τοσαῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς ταῖς διοσημείαις ἐνισταμένους καὶ Πτολεμαῖῳ τολμῶντας ἀντιλέγειν ἐκ πολλῶν ὀλίγα λελέχθω. καιρὸς δὲ ἄρξασθαι τῆς ἐπαγγελίας, ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀποτελεσμάτων λαμβάνοντας τὰ προοίμια.

9. Ἰστέον ἐν πρώτοις ὡς μόνος ὁ ἥλιος καθολικὰς 20 ἔχει ἐνεργείας, τῶν ἄλλων διοσημειῶν τοπικὰς ἔχουσῶν. δέδοται γὰρ ἅπαξ ἡλίῳ μὲν καλύπτεσθαι τῇ παρεμπτώσει τῆς σελήνης, αὐτῇ δὲ τῇ ἀντιπτώσει τῆς γῆς, καὶ τὸν μὲν ἐν συνόδῳ πάντων, τὴν σελήνην δὲ, ὅταν ἦ πλησιφαῆς. καὶ

2 fort. add. κινήθησεται. H. 7 διαλύγιον C. 13 num
'μετ' ἀπόρρητα, sive μήτ' ἀπόλυτα? sed neque haec placent. H.
22 malim ταύτη. H.

blica contra se ipsa concitabitur; vel quando milvus in circo considerent multitudinem impudenter circumvolat, quemadmodum ludorum equestrium celebratione vidimus, indictione nona ea quae modo peracta est. quibus commissis milvus telum, quod sagittam vocant, rostro ferens, cum omnem ambisset populum, sagittam argutum stridens in obelisco deposuit. neque ulla mora interposita populus in se concitatus et ipse interiit et urbs omnis incendio absumpta est, ut vel ipsum imperium, nisi numen obstitisset, non multum abfuisset a discrimine. nam de urupis cicumis lupis vulpibus, quando in civitatibus conspiciuntur, supervacaneum est ea quae veteres inter abscondita memoraverunt, quibusque auctoribus ea exponunt, palam proferre.

Haec iis qui auguriis adversantes contra Ptolemaeum argutari audent, e multis pauca dicta sunt. sed iam tempus est solvendi promissa, ita ut ab effectibus solaribus exorilium capiamus.

9. Sciendum est in primis solem solum universales habere efficiencias, cum cetera sidera locales habeant. etenim datum est omnino soli ut intervntu lunae, huic ut obiectu terrae occultetur, sol in constellatione omnium, luna, quando est pleno lumine. atque hac de re nemo

τούτου χάριν οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσει. προγνώσθηναὶ δὲ τοῦτο λέγεται παρὰ μὲν Ἑλλήσιν ὑπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἔτει ἑβδόμηκοστῶ καὶ ἑκατοστῶ τῆς κτίσεως Ῥώμης ὕστερον, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου, μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ τῆς Περσέως τοῦ 5 Μακεδόνοσ ἤτης. ἐπὶ δὲ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Καίσαρος ἐν πέντε καὶ δέκα ἡμέραις ἀμφοτέροις τοῖς φασὶ τοῦτο συνέβη παθεῖν. οὐ μὴν αἰεὶ τοῦτο τὸ πάθος τὰ αὐτὰ προμηνύει· οὐδὲ γὰρ μονοειδεῖς αἱ ἐκλείψεις, ἡλίου μὲν τὴν Ἀσίαν διέποντος, σελήνης δὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα ὅταν πρὸς 10 τοὺς λεγομένους κακοποιοὺς ἢ ἐκλείψις γένηται, κακουμένων μὲν τῶν βασιλικῶν ζώδιων καὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐπικουρίας ἀργούσης. ταύρω μὲν γὰρ ἢ παρθένῳ ἢ αἰγόκερῳ συμβαινούσης ἐκλείψεως ὀποτέρῳ τῶν φώτων κατὰ τοὺς προκειμένους λόγους, καρπῶν ἔνδεια καὶ διαφερόντως τῶν 15 ὠρίμων συμβαίνει, καθὸ σταχυηφόρος μὲν ἢ παρθένος, ἀροτρῆς δὲ ὁ ταῦρος, ὁ δὲ αἰγόκερος πρῶτος τῶν τοιούτων καρπῶν ἀπογεύεται· εἰ δὲ διδύμοις ἢ ζυγῶ ἢ ὑδροχόφῳ γένηται τὸ τοιοῦτον, ἀνθρωποειδοῦς ὄντος τοῦ τριγώνου, οἱ λοιμοὶ τε καὶ λιμοὶ ἐνσκήψουσιν· ὅταν δὲ καρκίνῳ ἢ 20 σκορπιῶ ἢ λχθύσι συμβαίῃ, ὄχλων φθοραὶ καὶ πολέμων στάσεις καὶ ἐναλλίων ὀλεθροὶ ἐπικείμεται. τηρητέον δὲ πρὸς τὰς καθόλου περιστάσεις τὰ κατὰ τὰς ἐκλείψεις χρώματα ἢ τῶν φώτων αὐτῶν ἢ τῶν περὶ αὐτὰ συστημάτων, οἷον

5 Κάλβου C. 7 Plinius 2 13 duodecim diebus. 21 συμβαί-
νει C. fort. πόλεων. H.

fere est qui ambigat. praecognitum defectum esse aiunt apud Graecos a Thalcte Milesio, Olympiade 49, urbis conditae anno 170; apud Romanos a Sulpicio Gallo, pridie pugnae die qua Perseus rex Macedoniae superatus est. sub Vespasiano quoque Caesare ut intra 15 dies utrumque sidus id pateretur accidit. nec tamen ea affectio idem semper praenuntiat, neque uniusmodi sunt defectus, cum sol Asiam regat, luna Europam; maxime, quando sub maleficis, ut vocant, fit defectus, ubi vexantur signa regia et auxilium tardat benevolentium. nam si in tauro virgine capricorno, utri siderum hac ratione accidit defectus, fructuum, et praecipue maturorum, penuria contingit; quippe spicifera virgo, taurus arator; capricornus autem primus fructus eiusmodi degustat. quodsi in geminis aut libra aut aquario id accidit, cum sit specie humana hoc triangulum, pestes et annonae durae ingruent. quando fit in cancro vel scorpione vel piscibus, populorum strages, civitatum motus et maritimorum interitus ingruent. observandi autem praeter generales rationes colores in defectibus vel ipsorum luminum, vel concretionum quae cir-

ῥάβδων ἢ τινων τοιούτων. μέλανα μὲν ἢ ὑπόχλωρα φανέντα σημαίνει

...σάνει τόξον καὶ μανιακῶς πυρῶδες. τοιαῦτά τινα οἱ περὶ τὸν Ῥωμαῖον Βάρωνα Νιγιδιὸν τε καὶ Ἀπουλῆιον προύθησαν. ὁ μόντοι Καμπέστριος, ἐξειλεγμένην τινὰ περὶ τούτων συντάξας πραγματείαν, αὐταῖς λέξεσι καθ' ἑρμηνείαν περὶ κομητῶν, καὶ ὅ τι ἀπειλοῦσι, ταῦτα λέγει.

11. Ὁ καλούμενος ἱππεὺς ἔστι μὲν Ἀφροδίτης, ἐκ δὲ τῆς ὀξύτητος οὕτως ὀνόμασται· πλαγίους δὲ ἔλκει καὶ πυρῶ-
10 δεις πλοκάμους, αὐλακᾶς τινας φωτὸς ἀποτείνει, καὶ πάλιν

2 hic exciderunt ad minimum duo folia, et fortasse multo plura, ubi de defectibus solis de coloribusque eius orientis et obeuntis exposuisse auctorem verisimile est; item de areis, et circulis repentinis. deinceps ad disputationem de cometis (vide supra c. 4) eum convertisse se existimo, ita ut more suo allatis ex historia exemplis certis hominibus potestatibusve exitium eos portendere demonstraret, causamque aperiret quare variis nominibus distinguerentur, ex Plinio 2 25. postea, ratione habita verborum statim sequentium, coniectura fieri possit Lydum sumpsisse a Plinio summam eorum quae habet de caeli coloribus, flammis caeli, et coronis caelestibus. sunt autem ea haec fere, H. N. 2 26—30: emicant et trabes simili modo, quas docos vocant; fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant chasma. fit et incendium, sicut Olympiadis centesimae septimae anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem, ceu spicae coronae; et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante, post obitum patris, ad nomen ingens capessendum. circa solem apparuit etiam aliquid quae [sequentia exstant hic] quae sic Graece convertat aliquis, imitans non Attici quidem sermonis suavitatem, sed cum usum peculiarem saec. 6, tum maxime proprietatem, interdum etiam stuporem Lydi: 10. φαίνονται δὲ καὶ δοκίδες, καὶ οὕτως ἀγὰς καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· γίνεται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον χάσμα ἐν οὐρανῷ. καὶ ἕτερον δὲ τι ἐμπρησμοῦ παραπλήσιον πολλάκις φαίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἑβδόμης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος (vide supra 284 4), ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀμύντου τὴν Ἑλλάδα ἐβάλευε. φαίνονται δὲ καὶ σὺν ἡλίῳ ἀστέρες διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα περὶ τὸν δίσκον αὐτόν, καθάπερ στέφανοι σταχύνιοι· καὶ ποικιλόχροοί τινες κύκλοι, ὅποιοι ἐφάνθησαν ὅτε Ἀγνοστός νέος κομίδῃ μετὰ τὴν τοῦ Καίσαρος τελευτὴν εἰς Ῥώμην, τὸν πατέρα ἀνανεούμενος, εἰσῆλθεν. οὐδὲν δὲ ἤetton φαίνεσθαι συνέβη τι περὶ τὸν ἥλιον ὡ- 9 malim ἔλκων. H.

cum sunt, velut virgarum aut specierum eiusmodi. quae si nigra sive subpallida apparent, significant.....

... si arcus et prodigiose rubens. haec fere in scriptis MVarro civis Romanus, PNigidius, LApuleius proposuerunt. at Campestrius, qui amplum de eodem argumento conscripsit commentarium, de cometis deque iis quae minitantur totidem verbis translata haec ait.

11. Hippeus qui vocitatur Veneris est: a celeritate invenit nomen: obliquas trahens atque ardentibus iubas, proicit radios lucis, rursusque

εις βραχύν τινα κύκλον συνάγεται, ἀπειρω τινὶ συντομίᾳ καὶ ὀξύτητι ποτὲ μὲν περιρραίνων ποτὲ δὲ συνάγων τοὺς λεγομένους ἀυλακισμούς. οὗτος ὅταν πυρώδης ἀνίσχη καὶ ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὰς ἀκοντίζη τοὺς αὐτοῦ πλοκάμους, τὴν τε Περσῶν ἀπειλεῖ ἐπανάστασιν, ὥστε καὶ δυνάμεις πολλὰς 5 στρατευμάτων ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν συνδραμεῖν, τὰς τε Συρίας πληρῶσαι τὸν ὁποιδῆποτε γῆς ἀποστάλεντα στρατιωτῆν, καὶ ὡς οὐκ ἀρκούσης τῆς παρασκευῆς πρὸς ... κίνημα καὶ νεωτέραν γενέσθαι στρατολογίαν. ἡγήσεται δὲ λοιμός, καὶ διαφερόντως τοῖς ἵπποις ἐνσκήψει, οὐ τοῖς Περσῶν ἀλλὰ τοῖς ἐξ 10 Εὐρώπης ἐκ' ἐκείνουσ φερομένοις. καὶ τοῦτο ἐλάττωσις ἔσται πρώτη τοῖς λοιμώττουσι. ἀλλ' οὐ μέχρι παντός τὰ Περσῶν εὐτυχήσει· μεγάλης γὰρ συντρεχούσης κατ' αὐτῶν παρασκευῆς φεύγονται, καὶ αἱ ληφθεῖσαι παρ' αὐτῶν πόλεις ἀφιεθήσονται, ὃ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν φεύγων ἀπολείται ταῖν ἰδίαν χερσίν. 15 εἶτα καὶ διαρπαγήσεται ὁ πλοῦτος Περσῶν. τὰ δὲ λήϊα ἄχρηστα, τῶν γεωργῶν ἀναιρεθέντων ἢ καὶ λοιμῶ διαφθαρέτων γενήσεται. οὐ μὴν ἔμμενοῦσι τοῖς Περσῶν οὐδὲ ἔμβροδουνοῦσι τοῖς αὐτῶν οἱ ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐκάτερον ἔθνος ὡσπερ τετελεσμένης τῆς μάχης ἐν τοῖς οἰκείοις ἐπανήξει. ταῦτα 20 μὲν οὖν ἀπειλεῖ, ὅταν πυρώδης ἀνίσχη· εἰ δὲ ὠχρός, πολέμους μὲν τινας, ἀλλ' οὐ Περσικούς, σημαίνει, σεισμοὶ δὲ πάντως καὶ πένθη τινὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐνσκήψουσι. λοιμός δὲ τοῖς βοσκήμασιν ἐπιπσεῖται καὶ λιμὸς κάρτα βίαιος.

3 ἀνίσχει ἀπὸ C. corr H. 5 τε] fort. τῶν. H. 8 fort. πρὸς τὸ πολεμίων κ. H.

in angustum glomerat orbem, velocitate atque impetu incredibili, modo circumspergens modo contrahens crines quos vocant. is quando ardens oritur et ab Occidente ad orientem iaculatur iubar, tumultum Parthicum nuntiat: exercituum magnam vim raptum iri in orientem, militem undique terrarum missum repleturum Syrias, et velut non sufficiente apparatu motui hostium novos exercitus scriptum iri. antegrediatur autem lues, et equos praecipue invadent, non Parthicos, sed eos qui ex Europa in barbaros transmittentur. atque hoc primum incommodum erit lue laborantibus. nec tamen Parthi diuturna cum fortuna erunt. nam ingentibus copiis convenientibus adversus eos in fugam se conferent, oppida populi Romani a se capta dimittent. rex Parthorum fugiens peribit propria manu. gaza Parthorum diripietur. fruges tenues erunt, agricolis aut occisis aut tabe sublati. neque instabunt Parthis ex Europa adversus illos profecti, neque in finibus eorum commorabuntur: sed uterque populus quasi debellato ad propria redibit. haec minitatur, quando ardens oritur: quodsi luridus, bella quidem, sed non Parthica significat; terraeque motus haud dubie et acerbitates homines invadent. lues et fames admodum gravis pecudibus accidet.

12. *Ἐὶ δὲ ὁ τοιοῦτος κομήτης ἐπὶ μεσημβρίαν ὄρᾳ, ὄχρους καὶ ὀξείας ἐκ' ἐκείνην βάλλων τοὺς πυρσούς, περὶ τὴν θερινὴν τροπὴν λοιμὸς βαρὺς ἐπιπεσεῖται τῇ Λιβύῃ καὶ πληθὸς ποικίλων κακῶν. ὅταν δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἴδῃ, ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ Λιβύῃ κατὰ τῶν βορείων στρατεύσεται, μεγίστης αὐτῇ συμμαχούσης δυνάμεως. ἐλαττωθεῖσα δέ, εἶτα καὶ δύναμιν ξενικὴν συλλαβοῦσα, τὴν μὲν ἀρχὴν οὐκ ἀγεννώως καθοκλίσεται τῶν ἐναντίων, οὐ μετὰ πολὺ δὲ εἰς παντελῆ κακοδαίμονίαν πεσεῖται, ὥστε μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι ἐγγὺς ἅπαντας 10 καὶ αὐτὸν ἀνδραποδισθῆναι καὶ δεδῆναι τὸν ἡγεμόνα τοῦ ἔθνους. Ἰστίον δὲ ὡς Λιβύην τὴν ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἄχρι Γαδείρων ἢ Ταρτησοῦ ἢ τῆς λεγομένης τοῖς κλειστοῖς Γάδεως λαμβάνειν χρεῶν. οὐδὲ γὰρ περὶ Αἴγυπτον τὴν λέξιν ταύτην, ἀλλ' ἀπολύτως περὶ τὴν Λιβυκὴν ἐπαρχίαν 15 οἱ παλαιοὶ ἀπελαμβάνοντο, καὶ διαφερόντως τὴν Μαυρουσίαν, καὶ ὅσαι προσεχεῖς εἰσὶ πρὸς τὰς δύσεις Εὐρώπῃ, μόνῃ τῇ λεγομένῃ Σεπτῷ κατὰ τοὺς ἐπιχωρίους οἰοῦναι πορθμῷ ἀπ' αὐτῆς διακεχωρισμέναι. πέρας δὲ λοιμοὶ ἐννικήσαντες, ὡς ἀπαρτίσαι περὶ γένος ἕκαστον τὴν ἐν πολέμῳ ἀπόλειαν, αὐχμὸς 20 δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ λιμὸς εἰσαῦθις διαφερόντως ἐνικήσει, ὡς ἐλεεινὴν τὴν ζωὴν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἶναι· νόσος γὰρ βαρεῖα ἐπιπεσεῖται τῇ νέᾳ ἡλικίᾳ, καὶ ὁ ἥλιος ἀποστραφῆσεται, καὶ ἀνομβρία λοιμώδης ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ δίσκῳ ἀπίδοι,*

12 γαθήρων ἢ ταρτησοῦ C.

13 γάνδεως C, secunda litera

prope iam deleta. H. 15 τῆν] malim περὶ τῆν. H. 15 conf. Procop. de aedific. 2 117 C.

12. Quodsi eiusmodi cometes in meridiem spectat, pallidas et celeres eo proiciens faces, circa solstitium aestivale fames gravis et variarum calamitatum multitudo Africae accidet. sin vero spectat in septentriones, Africa contra in aquilonios movebit bellum, magnis ad sui auxilium adiunctis opibus. victa nihilominus, inde ascitis copiis peregrinis, primo haud ignave repugnabit contra hostes. sed non multo post in consummatissimam miseriam incidet, ut post omnium paene internecionem vel princeps gentis ipse servitutem et vincula non sit evitaturus. sciendum autem Africam accipiendam esse de regione omni a Rubro mari usque Gadirā sive Tartessum, seu, ut a plerisque vocatur, Gades. non enim de Aegypto veteres hanc vocem, sed quando absolute proferatur, de Africa provincia et praecipue de Mauritania usurpabant, et quotquot aliae regiones ad occidentem finitimae sunt Europae, solo Septo, ut incolae nominant, quasi freto, ab ea distinctae. ad postremum pestes obtinentes adeo ut consummaturae sint belli calamitatem, siccitas deinceps et fames magna incidet, ut miserabilis vita superstitibus sit futura. nam morbus gravis invadet iuventutem, sol retro convertetur, pluviae inopia pestifera erit. quodsi in occidentem vergit, ad Gaditā-

ἕως τῶν Ἡρακλείους στηλῶν πόλεμος καὶ ἀπώλεια ἔσται στρατευμάτων καὶ λιμὸς καὶ πτώσεις τῶν βοσκημάτων. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν Βοώτην νεύοι, κρύος ἀπῆρες ἄχρι Εὐξείνου, καὶ χειμῶνες ἀήθεις ἐπιχειθήσονται, καὶ πολέμιοι καταδραμοῦνται τὴν χώραν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐλαττωθήσονται οἱ ἐγγῶριοι, 5
δυνάμεως δ' ὕστερον συντρεχούσης οὐ μόνον ἠττηθήσονται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ αἰχμάλωτοι οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν ἐν δεσμοῖς ἔσονται. εἶτα ἐκεῖθεν ἐπὶ μεσημβρίαν μετελεύσονται ὁ νικήσας στρατός, καὶ τῶν ἐκεῖ ἀνδέξεται πόλεων, καὶ ἐν ἐπαίνοις ἔσται· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ θεῖα καταλείψουσι τοὺς 10
πολεμίους ὥστε ἐκ περισσοῦ προστεθῆναι τοῖς νικηταῖς. τοσαῦτα τὰ σημαίνοντα, ὅταν ἀγρὸς φαίνηται ὁ ἱππεὺς μετρίως· ὅταν δὲ καθ' ὀμαλοῦ ἀγρότατος, ἕξωτικόν μὲν οὐκ ἀπειλεῖ, ἐμφυλίου δὲ φράζει πολέμους, οὐκ ἐλάττους τῶν πρὸς τοὺς ἕξωθεν ἀπειλοῦντας τὰς συμφοράς, καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ 15
καὶ ἐλάττωσιν. ἐκείνη δὲ μάλιστα προσεκτέον, ὡς ἐπὶ χρόνον φαινόμενος, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τὸν γαλαξίαν (οὐδὲ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὲρ τὰς ἐπτὰ φανήσεται ἡμέρας ὁ κοιοῦτος ἀστήρ), χρόνια τὰ κακά, πρὸς βραχὺν δὲ καιρὸν, ἐκίκαιρα σημαίνει. 20

13. Κομήτης ξιφίας. οὗτος ὁ ἀστήρ ἀναφέρεται μὲν Ἐρμῆ, οὐχ ἦττον δὲ τοῦ προτέρου, δολωτίρας μέντοι ἐνεργείας ποιῶνται. ἂν μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν βλέπη, οἱ

3 νέοι C. 16 post ἐλάττωσιν vox videtur praetermissa esse ab ipso librario qui codicem exaravit. H.

num fretum usque bellum et internecio erit legionum, item fames et lues pecudum. sin declinat in Bootem, frigus immite usque ad Euxinum Pontum et tempestates insuetae incident, hostes incurrent provincias. ac primo quidem detrimentum accipient provinciales, post autem, copiis in unum convenientibus, non solum superabuntur barbari, sed duces etiam eorum captivi facti in vinculis erunt. posthaec inde remeans victor exercitus meridiem versus in civitatibus ibi sitis stativa ponet eritque in laude. ipsae quoque sanctitates relinquent hostes, ut in cumulum ad victores accessurae. haec significantur, quando mediocriter pallidus existit cometa Hippeus: quodsi totus aequabiliter pallidissimus, barbara quidem non minatur, sed civilia indicat bella, non minores quam externa allatura calamitates. neque id solum, sed detrimentum quoque... illud vero maxime notandum, cometam, ut dictum est, diutius in lacteo circulo conspectum (ad orientem enim nunquam ultra septem dierum spatium se aperiet eiusmodi sidus) diuturna mala significare; sin per breve tempus ardeat, temporaria.

13. Cometes xiphias. id sidus attribuitur Mercurio; nec minus quam superius, imo magis infestas efficientias habet. nam si spe-

δυνατοὶ Περσῶν καὶ Αἰθιοπίων τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς φαρμάκῳ διαφθείρουσι. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ Φοινίκης πρὸς τινων τοῦ πληθοῦς κατὰ τῶν ἐν τέλει ἀμαρτηθῆσθαι. φῆμαι δὲ ἔσονται οὐκ ἀληθεῖς, ἐκδειματοῦσαι τοὺς ἀπανταχοῦ. εἰ δὲ ἐπὶ 5 μεσημβρίας ἀνίσχοι, Αἰγυπτίοις καὶ ἄλλοις Λιβυκοῖς ἔθνεσι δόλους ὡσαύτως θανατηφόρους ἐπιφέρει, καὶ Αἰγύπτιοι μὲν ἔξουσι μεταβολὴν τῶν κακῶν, Αἰβυες δὲ ἐμφυλίοις πολέμοις δαπανηθήσονται. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν δύσιν ὄρᾳ, τοῖς ἐκείσε δυνατοῖς τὰ ὅμοια ἀπειλεῖ, ὡς ἐξ ὑπονόας κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθῆναι 10 εἰς φανερόν πόλεμον. ὅτε δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ὄρᾳ, ἐπιμιξίαν δηλοῖ τῶν ἀρκτῶν καὶ Λιβυκῶν ἔθνῶν, ὥστε θνητάτερα Αἰβυὸς δυνάστου δοθῆναι πρὸς γάμον ἀρκτῶν τυράνῳ, καὶ ἐπιβουλεύσαι τῷ πατρὶ τὴν παιῖδα, καὶ προδοῦναι αὐτόν, ἔρωτι ἀσεβεῖ πρὸς τὸν ἄνδρα κρατουμένην.

15 14. Λαμπαδίας κομήτης, οὕτω προσαγορευόμενος ἐκ τοῦ σχήματος, ἔστι μὲν Ἐρμου καὶ αὐτός, ὅταν δὲ ἐπὶ ἀνατολᾶς ἴδῃ, ἀγλυώδη τὸν αἶρα καὶ ἐξ αὐτοῦ βλάβην τῇ ἀμπέλῳ ματεύεται. ἐκ γὰρ τῆς ἀγλῦος τίκονται σκῶληκες οἱ λεγόμενοι Ἰπες. καὶ ἡ βλάβη καθολικὴ, μάλιστα μέντοι περὶ τὴν ἄνω 20 Ἀρμενίαν, Εὐφρατησίαν τε καὶ Φοινίκην καὶ Ταυροκιλικίαν γενήσεται. καὶ οὐ μόνον ἐν ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ οὕτως ἡ ἀγλῦς πυκνωθήσεται ὡς καὶ λαμπάδας ἀνημμένας ἐναποσβέννυσθαι. τοῖς δὲ καρποῖς ἐμφυήσεται ἡ λεγομένη

19 μέντοι] num μὲν τοῖς? H.

etat in primam partem caeli, megistanes Parthorum et Aethiopum reges suos veneno tollent. idem facinus in Phoenicia a quibusdam e plebe in magistratus admittetur. rumores spargentur inanes, orbem terrarum perterrentes. quodsi meridiem versus emicat, Aegyptiis ceterisque Africae gentibus fraudes similiter mortiferas affert. sed Aegyptii commutationem habebunt malorum, Afri autem intestinis bellis consumuntur. quando occidentem spectat, potentibus per eas oras similia minuitur, adeo ut propter suspiciones mutuas in apertum bellum erupturi sint. quando septentriones aspectat, commixturam nationum septentrionalium et Africanarum significat; inde filiam principis Afri regnatori aquilonari in matrimonium datum iri; eandemque succumbentem scelesto erga coniugem amori insidias facturam patri, eumque prodituram.

14. Lampadias cometes, a forma sic vocatus, ipse quoque Mercurii est. is ad orientem conversus nebulosum aërem, indeque vitii detrimentum fore praenuntiat. etenim nascuntur e nebula vermes, qui ipes vocantur. malum illud universe quidem, sed maxime tamen in Armenia superiore, Syria Euphratensi, Phoenicia, Taurocilia, accidet. nec solum interdiu sed noctu quoque adeo spiesabitur nebula, ut lumina accensa exstinctura sit. frugibus innascetur lolium, quod vocant, mes-

αἶρα καὶ ὑγρασία τις σηπτικὴ καὶ βλαπτικὴ τοῖς ἀμφοῖς· ἐκτροπαί τε ποταμῶν καὶ ὄμβρων ῥήξεις βιαιοτέρων καὶ κεραυνῶν βολαὶ ἔσονται, καὶ οὐδὲν ἦττον ὁ αὐχμὸς ἐπιτείνῃ, ὡς καὶ τοὺς ἀεννάους τῶν ποταμῶν ἀναφρονῆται. εἰ δὲ ἐπὶ νότον, ἔτι μᾶλλον ξηρότερον καὶ λοιμωδέστερον 5 τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα, τοῦ Νείλου ὑποξηραίνοντος, ὥστε ἐρπετῶν πάντα πληρωθῆναι. εἰ δὲ ἐπὶ τὴν ἄρκτον, ὁ μὲν αὐχμὸς τῷ ψυχρῷ τοῦ κέντρου ἠτηθησεται, πῦρ δὲ ταῖς ὕλαις ἀδοκῆτως καὶ τοῖς ὄρεσιν ἐμπισεῖται, ὡς μηδὲ τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς ἢ φρουροῖς διατρέβοντας ἔξω τῆς βλάβης 10 γενέσθαι· θάνατός τε πολὺς ἔσται, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. ὅταν δὲ ἀνίσχων πρὸς δυσμᾶς ὄρεᾶ, κεραυνουὺς μὲν τῇ χάρα, πτώσιν δὲ τοῖς βοσκήμασι μαντεύεται, ἐμφορησμοὶ τε ἔσονται βαρεῖς.

15. Κομήτης. οὗτος ὁ ἀστὴρ Διὸς μὲν ἔστιν, οὔτω 15 δὲ ἔστιν ἐπίσημος ὡς ἔξ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἄλλους διοσημειακούς ἀστέρας κομήτας προσαγορεύεσθαι. οὗτος ἠνίκα λαμπροὺς καὶ ἀργυροειδεῖς τοὺς πλοκάμους καὶ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἀκοντίσῃ, Διὸς καρκίνῳ ἢ σκορπίῳ ἢ ἰχθύσιν ὄντος, Πέρσαις ἀγαθὰ μεγάλα μαντεύεται. ἀναστήσονται γάρ, καὶ 20 ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ἐκχυθέντες πόλεις τε καὶ φρούρια καθέξουσιν, αἰχμαλώτων τε ἀπέιρων πληθὸς καὶ πλοῦτον πολὺν λαβόντες νικηταὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀναξέξουσιν, μήτε συμβαλεῖν ὄλωσ τινὸς τοιμῶντος αὐτοῖς. ὅταν δὲ ἀπόστροφος ἀνί-

22 praestat ἀπειρον· ac sic verti. H.

23 malim μηδέ. H.

sibus humor putrefaciens ac laedens. amnium eluvies, imbrum vehementiorum delapsus, fulminum elisiones erunt. et tamen nihilominus gliscet siccitas: inde perennes quoque amnes exarescent. si meridiem spectat, magis etiam arida ac pestifera erit aëris temperatio. siccescet Nilus: inde serpentibus referta erunt omnia. si septentriones, siccitas superabitur a frigore centri; ignis in silvas montesque de improvise incidet, ut neque rusticantes neque castellani extra noxam futuri sint. mortes multae erunt, praecipue per Aegyptum. quando idem exoriens in occidentem spectat, terrae fulgura, pecudibus interitum praedicit; incendia acerba erunt.

15. Cometes proprie sic dictus. id sidus Iovi attribuitur: est adeo insigne ut ex illo omnes aliae prodigiosae stellae crinitae nuncuntur. is quando ardentes argenteosque crines in orientem iaculatur, Iove in cancro aut scorpiōne aut piscibus morante, Parthis bona magna praedicit. etenim concitati et effervescentes in provincias populi Romani oppida et castella tenebunt; captivorum infinita multitudine gazaque ingente potiti victores in suos se fines recipient, nemine omnino ne ad manum quidem venire illis audente. quodsi aversus exoritur cometa

σχῆ ὁ κομήτης οὗτος, τοῖς καθ' ὧν ἀποστρέφεται τὰς ἀστρο-
χίας ἐπιφέρει. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν νότον ἴδῃ, ἐπιδώσει ὁ Νεῖλος
ἀφθονώτερον, εἰρήνη τε καὶ εὐετηρία ἔσται ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου,
ὁμόνοιά τε καὶ εἰλικρινῆς τοῖς πᾶσιν ἡσυχία. εἰ δὲ ἀπο-
5 στρεφόμενος καὶ κατὰ νότον ἔχων τὴν ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν δύ-
σιν ὄρᾳ, ἄπειρος ἔσται τοῖς Ῥωμαίοις εὐδαιμονία. Πέρσας
τα...

16.γενεῖαν τῷ παντὶ παρέχουσα· καὶ ὅσα ἀπλῶς
ἐν τῷ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁ φιλόσοφος ἀναφέρει. ὥστε
10 ἀνάγκη πᾶσα τῶν ὑπὸ σελήνην πάντων μὴ μίαν μηδὲ τὴν
αὐτὴν εἶναι φύσιν. εἰ γὰρ ἀρχὴ γενέσεως καὶ φθορᾶς σε-
λήνη, εἰκός ἐστι μὴ ἀεὶ ὡσαύτως θεωρεῖσθαι τὰ ὑπ' αὐτὴν
φύομενα συμβάντα. εἰ γὰρ ἔκκεντρος παρὰ τοὺς ἄλλους τῶν
πλανωμένων αὐτῆ, λοξῶς καὶ οὐ πρὸς ὄξυ τὰ τῶν ἀποτε-
15 λισμάτων γίνεται. οἱ μὲν γὰρ κατὰ τοὺς διαπλόκους πόλους
τὴν ἐπὶ ταῖς διοσημείαις μαντεῖαν ἀπευθύνουσιν, ἄλλοι δὲ κατὰ
τὰς ἐπιτολάς ἢ κατὰ τὰς φάσεις· καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ

4 ... κρηνησ C. 5 νότον] ad sensum melius esset νότα. cf.
cap. 61. H. 7 hic desideratur folium certe unum, in quo credibile
est de reliquis generibus cometarum disputasse Lydum, velut de di-
sceo pogonia typhone, ac deinceps ad observationes lunares [σελη-
νιακὰς ἐπιτηρήσεις] transiisse. ibi suspicor (ex peroratione capi-
tis 16) suscepisse auctorem defensionem disciplinae auguralis contra
voces quorundam, negantium consociari eam posse cum pietate re-
cta que persuasione de numine ac mente dei. cui opinioni oppo-
suit videtur ratiunculas e libris Aristotelis de caelo deque gene-
ratione et corruptione conquisitas: tempestatum vicissitudines re-
rumque humanarum commutationes, modo leges a providentia fixas
noveris, non minus a mortalibus sciri praedicique posse quam side-
rum cursum impetunque caeli. qua ex argumentatione supersunt
illa cap. 16, fugientibus plerumque literis, quae hunc in modum
restituere atque vertere sum conatus. 13 fort. εἰ γε. H.

ille, iis in quos devertit frustrationes expectationum affert. si in au-
strum spectat, Nilus incremento maiore abundabit; pax et abundantia
erit per Aegyptum: concordia et tranquillitas sincera per orbem ter-
rarum. si devertens et austrum versus exortum habens in occidentem
spectat, summa erit populi Romani felicitas: Parthos...

16. conversio caeli vim genitalem huic universitati tri-
buens; et quicquid omnino in libro De generatione et corruptione prin-
ceps Peripateticorum commemorat. ut necesse plane sit rerum sublun-
arium omnium non unam neque eandem esse naturam. nam si luna
principium est generationis et corruptionis, sequitur non semper eodem
modo apparere quae sub illa forte existant. si enim a centro magis re-
cedit quam alia errantia, obliqua fit nec praerapida efficientiarum ratio.
divinationem quae ex prodigiis fit, ad polos deflexos moderantur alii,
alii ad ortus aut praefulsiones: hi servato ad duodecim signa sole, illi

ζώδια τὸν ἥλιον ἐπιτηρήσαντες, ἐκείνοι δὲ πρὸς τὰς σελήνια-
κὰς συνόδους καὶ ἀποστάσεις, ἄλλοι κατὰ φυσικὰς τινὰς ἐπι-
τηρήσεις. κῆρξέ δὲ τῶν ἀπορρήτων ἢ φύσις. ὥστ' οὐκ ἔξω
φρενοβλαβείας μίμπονται ταῖς μεθόδοις δι' ὧν τοῦ μέλλοτος
στοχάζεσθαι εἰσαγόμεθα· οὐδὲ τὸ περὶ τῆν τῶν ἀστέρων θεω-
ρίαν ἀπασχολοῦν ἔξω θεοσεβείας ποιεῖ· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τῆν
πάνσοφον ἔστι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν θεωρηθεῖαι πρόνοϊαν τοῦ
πάντων ἀρρήτου πατρός, καὶ θαυμάσαι τῆν ψυχὴν ἀνθρώπου
δύνασθαι ἡγουμένου θεοῦ καὶ περὶ τῶν οὐρανίων, ὡς δυ-
νατόν, διαλέγεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν Φούλβιός φησιν, ἐκ τῶν 10
τοῦ Νουμᾶ ἱστορήσας. ἡμεῖς δὲ μετὰ τὰς ἐκ διαφόρων συνει-
λεγμένας δόξας καὶ τὰς ἐξ ὀμαλοῦ τοῖς παλαιαῖς γραφείσας
ὑποθήσομεν, ἐκ τῶν περὶ σελήνης σχηματισμῶν κατὰ τὰ ζώ-
δια τῆς θεωρίας λαμβάνοντες.

17. Σελήνη αὐλόκερως. εἰ κατὰ τὴν διχομηλίαν ἢ σε-15
λήνη ἀμυδρὰ φανῆ, εὐθηνία ἔσται. εἰ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυ-
λακῇ ὁμοίως ἀμυδρὰ φαίνεται, ἔφοδον πολεμίων σημαίνει. εἰ
.....ας τεκμήριον. εἰ δὲ
..... ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἄστρον διαδράμη, ἀπόλειαν ἀνθρώπων
σημαίνει. εἰ δὲ ὀμίχλη γένηται, χάλαζα πεσεῖται. εἰ δὲ ἄνεμοι 20
βιαιοτέρως πνεύσουσιν, ἔφοδους πολεμίων φορέσουσιν.

Σελήνη ὑδροχόω. εἰ κατὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν φυλα-
κὴν ἢ σελήνη ἀμυδρὰ φαίνοιτο, πόλεμος ἔσται· εἰ δὲ κατὰ
τὴν ἰωθινήν, εἰρήνην μετὰ ἐλλείψεως τῶν ἐπιτηδείων δηλοῖ.

12 συνειλεγμένας C.

13 υποθησομεν C.

ad Ianares congressus recessusque. alii moderantur ad observationes
certas naturales. magistra autem occultorum natura est. quare non sine
amentia improbant rationes, quibus perducimur ad conicienda futura:
nec sidereae scientiae studium a pietate avertit: sed vel magis licet ex
ipsis operibus sapientissimam perspicere providentiam parentis ineffabi-
lis huius universitatis, et admirari, quod potis est mens humana, duce
deo, de caelestibus quoque rebus pro facultate disserere. haec Fulvius
Nobilior ait, e scriptis Numae mutuatus. nos, post opiniones ex variis
auctoribus collectas, item quae in eandem sententiam a priscis hominibus
scripta sunt subiiciemus, ita ut ab habitu lunae secundum duodecim
signa commentationem aggrediamur.

17. Luna in capricorno. luna pleno orbe quando pallida vi-
detur, abundantia erit. secunda vigilia si item pallida conspicitur, in-
cursionem hostium significat. si . . .ae signum. sin vero . . minatur.
traiectio stellae interitum hominum significat. nebula si existit, grando
cadet. venti si spirant violentius, accessum hostium indicant.

Luna aquario. si prima aut secunda vigilia luna pallida vide-
tur, bellum erit. si quarta vigilia, post defectum annonae pacem decla-

εἰ δὲ σεισμὸς ἢ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται, νόσους ση-
μαίνει. εἰ δὲ ὀμίχλη γένηται, σίτου καὶ οἴνου ἀφίλειαν
δηλοῖ. εἰ δὲ παρ' ὄλον τὸν μῆνα ἐπιτείνουσι πνεύματα,
ἕτερός ἤξει. εἰ ὁ ἔσπερος ἐν τῇ σελήνῃ εἰσέλθῃ, ἴδιοι ἰδίους
5 δυνατοὶ ἐπιβουλεύουσιν. εἰ δὲ δόξη ἐκλιπεῖν ἢ σελήνην . .
εἰ δὲ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συνέλθωσι, σίτου ἀφθονία ἔσται.
εἰ δὲ ἄστρον ἐκτρέχον ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀυλακίξει, κίνδυνον
τοῖς παραλλοῖς ἀπειλεῖ.

Σελήνην ἰχθυόσιν. εἰ ὁ ἥλιος φάυλος ἐκλάμπειν
10 δόξη, φθορά ἔσται ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ φυλακῇ
ἢ σελήνῃ τὰς κεφαλὰς συνάγῃ, εἰρήνη ἔσται. εἰ δὲ σεισμὸς
γένηται, ἀπορίαν σημαίνει τοῖς συναλλάγμασιν. ἐὰν ἄστρον
ἐν ἡμέρᾳ φανῇ, ἀνάγκη τὰ κοινὰ περιστήσεται. ἐὰν κεραυ-
νὸς εἰς γῆν πέσῃ, παῦλα τῶν κακῶν. ἐὰν ὀμίχλη εἰς τὴν γῆν
15 πέσῃ, συνοίσει τοῖς καρποῖς.

18. Σελήνη κριφ. εἰ ἡ σελήνη ταραχώδης φαίνεται,
πόλεμοι ἔσονται καὶ ἐπαναστάσεις. εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν
φυλακὴν ἢ σελήνην αἱματώδης φανῇ, ὁ σῖτος ἔσται ἀφθονώ-
τατος. ἐὰν ὁ ἔσπερος ἐγγίξῃ τῇ σελήνῃ, πόλεις πόλεσι συρρα-
20 γήσονται καὶ λιμὸς ἔσται. εἰ νυκτὸς πρηστικὸν κατενεχθεῖν,
βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ ἐπιβουλεύσει. εἰ δὲ σεισμὸς γένηται,
ἔνδειαν σίτου σημαίνει. εἰ δὲ ἤχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γένηται,
οἱ τῆς Εὐρώπης τοῖς τῆς ἄνω Ἀσίας πολεμήσουσιν. ἐὰν ἡ

5 omisit librarius clausulam prioris sensiculi et initium sequentis.
neque ego supplere illam quidem ausus sum. H. 9 φανλος C.
16 φανῆται vulgo. 20 . . εχεθειη C.

rat. si terraemotus fit aut caelum boat, morbos significat. si nebula
fit, abundantiam frumenti et vini declarat. sed si per totum mensem se
intendunt flatūs, pluvia incidet. si vesp̄er in lunam ingreditur, poten-
tes suis ipsi insidiabuntur. si videtur deliquium pati luna... cornua
si lunae conveniunt, frumenti copia erit. si stella traiciens per caelum
sulcum ducit, periculum oris maritimis minitatur.

Luna piscibus. sol si videtur lucere languidius, strages erit
mortalium. prima vigilia si luna cornua coniungit, pax erit. si terrae-
motus fit, difficultatem commerciorum significat. si stella interdiu se
aperit, tempora rei publicae aspera incurrent. fulmine si terra tangi-
tur, cessatio erit calamitatum. nebula si in terram funditur, proderit
frugibus.

18. Luna ariete. luna si turbida videtur, bella erunt et rebel-
liones. sub secundam vigiliam luna si cruenta videtur, frumentum erit
copiosissimum. vesp̄er si accedit propius ad lunam, civitates cum ci-
vitatibus conflictabuntur et fames erit. turbo accensus si delabatur noc-
tu, rex suis insidiabitur. terraemotus si fit, penuria frumenti signi-
ficat. caelum si crepat, Europaei bellum inferent gentibus Asiae supe-

ἀριστερὰ κεραία τῆς σελήνης δόξῃ ὑπερβάλλειν τὴν ἄλλην, αὐτὸς ἔσται καὶ αἴτου ἀπορία. ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ πρώτη τῆς φωνῆς ἄνεμοι τὸν μῆνα καταπνεύσουσιν.

Σελήνη ταύρω. εἰ ἐκλίπη ἥλιος, ἐρήμωσιν ἀπειλεῖ τοῖς ἀνθρώποις. εἰ ἡ σελήνη ἐπὶ τῆς δευτέρας φυλακῆς ταρα-5 χῶδης φανῆ, φθορὰ ἀνθρώπων ἔσται. εἰ ἡ σελήνη ἐξ ἴσου τὰς κεραίας ἀνίσχουσα ἔχη, θόρυβον τῇ βασιλείᾳ ἀπειλεῖ. εἰ δὲ κατὰ τὴν μίαν μόνον ἐξέχη, θόρυβοι ἔσονται καὶ φυγαί. εἰ δὲ σεισμός γένηται ἀπὸ πρώτης Μαΐου ἕως δωδεκάτης, ἀφαιρέσειν τῆς ἀρχῆς τῶ ἡγουμένῳ τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ γένηται, καὶ 10 φόβον οὐκ ἀκίνδυνον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ δωδεκάτης γένηται, οὐ μόνον ἀποκινεῖται ὁ ἐπιτροπεύων τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυται. καθολικῶς δέ, ὅποι ἂν σεισμός ἀπὸ δεκάτης ἕως τριακοστῆς τοῦδε τοῦ μηνὸς συμβῆ, θορύβους καὶ πολέμους ἀποτελεῖ. εἰ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς ἕως ἑκτης σει-15 σμός γένηται, πολέμου ἔθνικοῦ κινήσις ἔσται, ὃ δὲ ἡγούμενος τοῦ κινήματος ἀναιρεθήσεται.

Σελήνη διδύμοις. εἰ ἐκλειψίς γένηται ἡλιακή, μεταβολὴ ἔσται καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἕτεροι ἔσονται. εἰ δὲ τῆς πρώτης φυλακῆς ἐκλίπη ἡ σελήνη, ἀκρίδες ἔσονται· εἰ 20 δὲ ταραχῶδης φανῆ, πόλεις πρὸς πόλεις καταφεύξονται. ἐὰν ὁ τῆς Ἀφροδίτης ἀστὴρ ταραχῶδης γένηται, ἀνθρώπων φθορὰ ἔσται. ἐὰν νυκτὸς ἀστὴρ πέση, κακῶν σημεῖον,

1 malim τὴν ἐτέραν. H. 10 fort. ἐφ' οὗ ἂν γένηται. H.
12 μόνον οὐκ C. 15 ἑκτης] num ἑκτης ὥρας? H. 20 fort.
ἐπὶ τῆς. H.

rrioris. laevum cornu lunae si excedere videtur alterum, siccitas erit et rei frumentariae inopia. si die primo vocis . . . venti per mensem spirabunt.

Luna tauro. sol si deficit, vastationem minatur hominibus. luna sub secundam vigiliam si turbida videtur, interitus hominum erit. luna exoriens si cornua habet aequalia, turbas rei publicae minatur: sin autem altero prominet, tumultus erunt et exilia. terraemotus si fit a Kalendis Maiis ad 4 Id. Mai. praeposito regionis, ubi fit, ademptionem imperii et formidinem non sine periculis minatur. sin vero fit inde a 4 Id. Mai., non modo removebitur procurator gentis, sed interibit quoque. universe autem, ubicunque terraemotus accidit a 6 Id. Mai. ad 3 Kalend. Iun., tumultus ac bella efficit. terraemotus si fit prima vigilia ad extremam, bellum civile movebitur, sed auctor motus illius tolletur de medio.

Luna geminis. si defectio solis accidit, conversio erit rerum, civitatemque alii obtinebunt. luna si deficit prima vigilia, locustae existant: si turbida videtur, civitates ad civitates confugient. Veneris stella si turbida conspicitur, hominum erit strages. stella noctu traiciens ca-

ὡσπερ εἰ ἐν ἡμέρᾳ ὄφθῃ. ἐὰν πρηστήρ πέση, θόρουβος ἔσται ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς τὴν ἀνατολήν. εἰ σεισμός γένηται, χάσματα τοπικὰ ἔσται. ἐὰν ὀμίχλη πυκνωθεῖσα εἰς γῆν πέση, σίτος ἔσται πολὺς. εἰ ὁ ἥλιος αἱματώδης γένηται, 5 ἀποβολὴ ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν πνεῦμα ἐξαίσιον πνεύσῃ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, σίτος ἔσται πολὺς. ἐὰν ἀπὸ νεομηνίας ἕως ἐννάτης τοῦ μηνὸς τούτου σεισμός γένηται, φθορὰν ἀνθρώπων ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ ἐννάτης ἕως δεκαεννάτης σεισμός γένηται, ὁ κρατῶν τῶν πραγμάτων κάκιστα διαγενή-
 10 σεται, ἔσται δὲ καὶ λιμὸς τοῖς κτήνεσι καὶ ὕδατος λείψις. εἰ ἀπὸ εικοστῆς σεισμός γένηται, ταπεινωσιν τοῖς διὰ λόγων ἀπειλεῖ, τῷ δὲ τόπῳ ἐναλλαγὴν ἄρχοντος. εἰ ἀπὸ εικοστῆς πέμπτης ἕως τριακοστῆς σεισμός γένηται, χειμῶνας μεγάλους σημαίνει, καὶ πόλεμος ἔσται καὶ ἀπόπτωσις ἄρχοντος
 15 καινοῦ. εἰ ἐπὶ τῆς τριακάδος σεισμός γένηται, χειμῶνας μεγάλους σημαίνει.

19. Σελήνη καρκίνῳ. εἰ ἡ σελήνη ἀμυδρὰ ὄφθῆι, στράτευμα ἀλλότριον ἐπὶ τὴν βασιλείῳς ἤξει χώραν. ἐὰν ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, τύραννος ἀναιρεθήσεται. ἐὰν κεραννὸς 20 πέση εἰς γῆν, πόλεις παράλιοι ἐρημαθῆσονται καὶ ἀπορία ἔσται ἀνθρώπων. ἐὰν ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, ἄνδρες δυνατοὶ κακοδαιμονήσουσιν. ἐὰν ἡ σελήνη ἐξ Ἰσοῦ ἔχῃ τὰς κεραιάς, εἰρήνη ἔσται καὶ εὐθηνία. εἰ δὲ ὑπερέχῃ ἢ ἐτέρα τὴν ἐτέραν, ὕδατος ἔσται λείψις. εἰ σεισμός γένηται ἀπὸ

12 ἀπὸ ιε C.

15 num κλεινοῦ? H.

23 ἡ vulgo om.

lamitatum indicium, itemque si interdiu conspicitur. turbo accensus si defertur, tumultus erit in urbibus per Orientem. si movetur terra, habit passim. nebula crassa si in terram delabitur, frumentum erit copiosum: sol si fit sanguinolentus, interitus hominum erit. ventus ingens si fiat per dies septem, frumentum erit copiosum. si a nova luna usque ad diem nonum huius mensis movetur terra, hominum stragem minitatur. idem si accidit a luna nona usque ad decimam nonam, is qui rem publicam tenet miserrime vitam peraget, inediaque conflictabuntur pecora, et aqua deficiet. si terraemotus fit inde a die vigesimo, literatis hominibus imminutionem auctoritatis denuntiat, regioni commutationem principis. si terra movetur a die vigesimo quinto ad trigesimum, tempestates magnas significat, eritque bellum et recentis principis ruina. si terraemotus fit die trigesimo, tempestates magnas significat.

19. Luna cancro. luna si obscura videtur, exercitus peregrinus in Caesaris fines veniet. si sonitus fit e terra, tyrannus tolletur de medio. terra si fulmine tangitur, urbes maritimae vastabuntur, hominumque erit inopia. luna si sanguinolenta videtur, viris potentibus dura erit fortuna; si aequalia habet cornua, pax erit et copia rerum; si alterum supereminet, aquae erit defectio. terra si quatitur a mane diei ad

πρωτὶ ἕως μεσημβρίας, θεοχολωσίαν ἀπειλεῖ· εἰ ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως τριακάδος σεισμός γένηται, τοῖς μὲν πρωτεύουσι τῆς χώρας μετανάστασιν, τοῖς δὲ λοιποῖς θόρουβον ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἀπὸ πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ἕως τρίτης ἀρχομένης σεισμός γένηται, τοῖς μὲν διὰ λόγαν ὀφθειδῶν ἀτιμίαν⁵ ἀπειλεῖ, τοῖς δὲ βιβλίοις φθορὰν καὶ τοῖς περὶ τὴν ἀνατολὴν πολέμους.

Σελήνην λέοντι. εἰ ὁ ἥλιος ἀμαυρὸς γενήσεται, μέγας ἀνῆρ ἀπολείται, ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων ἕτερος ἔσται ἀρχικώτερος. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ ἑσθινῇ φυλα-¹⁰ κῇ, στρατεύμα ἀλλότριον ἐπελεύσεται τῇ τοῦ βασιλέως χώρᾳ. ἐὰν σεισμός γένηται, θόρουβος ἔσται καὶ ἀνδρὸς δυνατοῦ ἀναφρεσις. εἰ κεραννὸς πεσεῖται, πόλεις παράλιοι ἐρηλωθήσονται. εἰ ἡ σελήνη αἱμάτοειδῆς φανῇ, ἀπώλειαν δυνατῶν δηλοῖ. εἰ ἄνεμος σφοδρὸς πνεύσῃ, τῇ χώρᾳ συνοίσει. ἐὰν ὀμίχλη¹⁵ κίση, ἀνάγκη συμπεσεῖται ἀνδρὶ μεγάλῳ. ἐὰν σεισμός γένηται ἀπὸ νομηνίας ἕως δεκάτης, φόνους καὶ στενώσεις καὶ φθορὰν τῶν κτηνῶν ἀπειλεῖ ἢ λιμὸν, μεταλλάξει δὲ καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς χώρας. εἰ ἀπὸ δεκάτης ἕως τριακοστῆς σεισμός γένηται, σημαίνει μὲν ταραχὰς καὶ φυγὰς, ἐλπὶδα δὲ²⁰ ἀγαθῶν. εἰ σεισμός γένηται νυκτὸς παρ' ἀμφιλύκῃ, πρὸς μὲν βραχὺ ἀγαθὰ ἔσται, ἀκολουθήσει δὲ τὰ πάντων ἀλγεινότερα.

3 λοιποῖς] num κοινοῖς? quod Lydus opposuisset τοῖς πρωτεύουσιν. H. 11 restitui ex phrasi simili p. 295 13. H. 14 num αἱματώδης? certe αἱματοειδῆς nusquam alibi repereri. 21 num νυκτὸς ἢ παρ' ? H.

meridiem, numina irata minitatur; si motus fit a hora sexta ad tricesimam, principibus regionis exilium, reliquis turbas denuntiat. terraemotus si fit a prima vigilia noctis ad tertiam ineuntem, viris doctrina spectatis dehonestamentum, libris interitum, gentibus Orientis bella minatur.

Luna Leone. sol si obscuratur, vir magnus interibit, rerumque potietur alter aptior ad imperium. luna si obscuratur quarta vigilia, exercitus peregrinus invadet provincias Caesaris. terra si quatitur, tumultus erit et viri potentis ruina. fulmen si defertur, urbes maritimae vastabuntur. luna si cruenta videtur, interitum potentium declarat. si ventus fiat vehemens, proderit regioni. nebula fusa necessitas obveniet viro magno. terraemotus si fit a nova luna ad decimam, caedes angustiasque et interitum pecudum minitatur aut famem; princeps quoque regionis mutabitur. si motus fit a die decimo ad tricesimum, turbas quidem et exilia, sed spem tamen prosperitatis significat. terra si movetur noctu anteluculo, per exiguum tempus prosperitates erunt, sed casus omnium acerbissimi sequentur.

- Σελήνη παρθένω.* εἰ ὁ ἥλιος ἐρυθρὸς γένηται, σύμμαχοι ἀποστήσονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται τῇ πρώτῃ φυλακῇ, φθορὰ κτηρῶν ἔσται. εἰ τῇ ἑωθινῇ φυλακῇ τὸ αὐτὸ γένηται, μέγας ἀνὴρ ἀπολείται. εἰ ὁ τῆς Ἀφροδίτης 5 ἀστὴρ πλησίον τῇ σελήνῃ γένηται, πολέμους ἐμφυλίους ἀπειλεῖ. εἰ προηστῆρ πέση, αἱ παράλιοι πόλεις ἀφανισθήσονται. εἰ ἀπὸ γῆς ἤχος γένηται, πόλεμον τοῖς παραλίοις ἀπειλεῖ. εἰ σελήνης ἀνισχύουσης αἱ κραιαῖαι αὐτῆς ἀλλήλαις πλησιάσωσι, κατομβρίαν δηλοῖ εἰς ἀπώλειαν καρπῶν. εἰ ἐκλίπη ἡ σελήνη, μέγας 10 ἀνὴρ ἀπολείται. εἰ σεισμὸς γένηται, ἀνθρώπων φθορὰν ἀπειλεῖ. εἰ ἐν ἡμέρᾳ ἀστέρες φανῶσιν, ἀναίρεσις ἔσται ἀνθρώπων. εἰ ἄνεμος βίαιος πνεύσῃ, εἰρήνην παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν δηλοῖ. εἰ σεισμὸς γένηται ἀπὸ νοσηνίας ἕως ἐβδόμης, εὐθνήσαν, ἅμα δὲ καὶ βίαιον θάνατον προσδοκῆτιον 15 καὶ Περσῶν ἔφοδον. εἰ ἀπὸ ὀγδόης ἕως δεκάτης σεισμὸς γένηται, ἔνδειαν σίτου ἀπειλεῖ. εἰ σεισμὸς γένηται νυκτός, φθορὰν τῶν πρωτευόντων τοῦ ἔθνους καὶ ἀλλοίωσιν τῶν πραγμάτων ἀπειλεῖ. εἰ πολλάκις γένηται σάλος, ταραχὰς καθολικὰς προλέγει καὶ τῶν δυναστῶν μετέπτωσιν.
- 20 *20. Σελήνη ζυγῶ.* εἰ ὁ οὐρανὸς ταραχῶδης γένηται ἐπὶ τῆς πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτός, λιμὸν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἐπὶ δευτέρας, δυτικάι πόλεις αἰχμαλωτισθήσονται. εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἑωθινῆς, λιμητὸν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ. εἰ ἤχος ἀπὸ τῆς γῆς γένηται, φθόνους ἀπειλεῖ. εἰ προηστῆρ πέση, παλαιαὶ 24 fort. φόνους. H.

Luna virgine. sol si rubet, socii deficient. luna si prima vigilia obscura fit, strages pecudum erit. idem si fit vigilia quarta, vir magnus interibit. Veneris stella si propius accedit ad lunam, bella civilia minatur. prester si cadit, civitates maritimae delebuntur. fremitus terrae si auditur, maritimis bellum denuntiat. lunae orientis cornua, si alterum alteri appropinquat, vim imbrum significant ad perniciem frugum. si luna deficit, vir magnus interibit. terra si quassatur, interitum minatur hominum. si stellae luce apparent, internecio hominum erit. ventus vehemens si fiat, pacem declarat per totum annum: si terrae motus fit a nova luna ad septimam, copia rerum simulque mors violenta exspectanda et Parthorum irruptio. si ab octava luna ad decimam quassatur terra, penuriam frumenti minatur: idem si fit noctu, populo exitium principum rerumque immutationem minatur. procella mare crebro agitans turbas omnia miscentes praedicit hominumque potentium ruinam.

20. Luna libra. caelum si prima vigilia noctis turbidum videtur, famem minatur: si secunda, civitates Occidentis in servitatem redigentur: si quarta, dispersionem hominibus minatur. si sonitus fit e terra, invidias denuntiat. prester si cadit, civitates antiquae vastabun-

πόλεις ἐρημωθήσονται. εἰ ὁ ἑσπερος ὑπὸ τῆς σελήνης διέλθῃ, ἀνὴρ δυνατὸς ἀναιρεθήσεται. εἰ παρὰ πάντα τὸν μῆνα βλαίος ἄνεμος ῥεύσῃ, ταραχὰς ἀπειλεῖ. εἰ σεισμὸς ἀπὸ νοεμηνίας ἕως δεκάτης γένηται, φθορὰ κτηνῶν ἔσται καὶ πτώσις τοῦ ἡγουμένου τῆς χώρας· εἰ δὲ ἀπὸ ἐνδεκάτης ἕως λ, 5 προνομῆν ἀπειλεῖ τῆς χώρας.

Σελήνη σκορπίω. εἰ κατὰ τὴν πρώτην τῆς νυκτὸς φυλακὴν αἱματώδης ἡ σελήνη φανῇ, ἀνταρσίαν καὶ ἑτέρου προαγωγὴν δηλοῖ. εἰ ὀμιχλάνη ὁ ἀήρ ἢ ἐπὶ γῆς ῥίψη τὴν ἀχλύν, φθορὰ ἔσται σίτου. εἰ δὲ διάττη ἀστήρ, φθορὰν σι-10 του καὶ ἀνθρώπων ἀπειλεῖ, ὅταν μέντοι ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἐκτρέχοι. εἰ δὲ ἦχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, φυγὴν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ αἱ κεραῖαι τῆς σελήνης συμπέσωσι, σίτος μὲν ἔσται πολὺς, τετραπόδων δὲ θάνατος καὶ θηρίων ἔσται. εἰ σεισμὸς γένηται, ἀνὴρ ἀπολειπεται μέγας. εἰ δ' ὁ ἑσπερος ἐγγίση τῆς σ-15 λήνης, θόρουβοι ἔσονται.

Σελήνη τοξότῃ. εἰ ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, πόλεις μεγάλαι ἀνάστατοι ἔσονται. εἰ ἡ σελήνη ἀμαυρὰ γένηται κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν ἢ κατὰ τὴν μεσομηνίαν, οἱ περὶ τὰ βασιλῆα ταραχθήσονται· εἰ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν φυλακὴν, 20 τοῖς ἐν θαλάσσαις πόλεμον δηλοῖ· εἰ δὲ τῇ ἑωδινηῇ, ἀνὴρ δυνατὸς ὑπὸ βασιλέως ταραχθήσεται. εἰ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ σελήνη αἱματώδης φανῇ, σφαγὰς ἀπειλεῖ. εἰ πνεῦμα βλαίον παρ' ὄλον πνεύσῃ τὸν μῆνα, ἄνδρες μεγάλοι

5 ἀπὸ ιε C.

9 num ῥήξη? H.

12 φυγεῖν C.

tur. Vesperus si sub luna transit, vir potens tolletur de medio. ventus vehemens si fiat per totum mensem, turbas minatur. terra si quassatur a luna nova ad decimam, lues pecuaria erit et ruina eius qui praeest regioni. si ab undecima ad trigesimam, vastationem minatur tractui illi.

Luna scorpione. luna si prima noctis vigilia cruenta videtur, seditioem novique principis evectioem declarat. caelo nebuloso aut caliginem in terram fundente, calamitas frumenti futura est. traiectiones ignium calamitatem et frumento et hominibus minantur, quando nimirum stella ab oriente occidentem versus emicat. sonitus si fit ex terra, fugam minatur. si lunae cornua confundunt sese, frumentum copiosum, sed strages quoque erit quadrupedum et belluarum. si terra movetur, vir magnus interibit. Vesperus si ad lunam appropinquat, turbæ erunt.

Luna sagittario. luna si cruenta videtur, civitates amplae solum vertent. luna si obscura fit sub primam vigiliam aut sub idus, palatini conturbabuntur. si circa secundam vigiliam, maris incolis bellum declarat: si vigilia tertia, vir potens a Caesare vexabitur. eodem tempore luna si cruenta videtur, caedes minatur. flatus vehemens si spirat

ἀπολοῦνται. εἰ ἀστὴρ διάττοι ἀπὸ τοῦ νότου ἐπὶ τὸν βορρᾶν, οὐ μόνον αὐτὸν πνεῦσαι τὸν νότον ἀλλὰ καὶ πόλεμον τοῖς ἐπιθαλασσοῖς δηλοῖ. εἰ ὀμίχλη πέσῃ εἰς τὴν γῆν, βλαβερόν τῷ σπόρῳ. εἰ ἐκλείψῃ ἡ σελήνη, φθορὰ ὑποζυγίων ἔσται. εἰ ἤχος ἐκ τῆς γῆς γένηται, ἀνθρώπων φυγὴ ἔσται. εἰ αἰ κεραιαὶ τῆς σελήνης συμπέσωσι, οἴτος ἔσται πολὺς καὶ θάνατος τετραπόδων καὶ φθίσις ἀνθρώπων.

Π Ε Ρ Ι Β Ρ Ο Ν Τ Ω Ν.

21. Πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς
 10 περὶ βροντῶν ἰδοῦμαι, κέκριται συμβαίνειν αὐτὰς ἀπορρηγνυμένων
 τῶν νεφῶν καὶ ἐπικυλισμένων ἑαυτοῖς κινήσει σφοδρῆ, τῇ τε προσ-
 ρήξει ἔξυπτομένων εἰς ἀστραπὰς καὶ ἤχους κύρτα βιαιοῦς, ἀλ-
 λουοῦσθαι δὲ τὸν ἀνάμιεσον τῆς ἐπηνέμου ζώνης καὶ τῆς γῆς ἕρα.
 Χαλδαῖοί γε μὴν δυνάμειον ἕραίων εἶναι φωνὰς μὲν τὰς βροντὰς
 15 φασί, δρόμους δὲ τὰς ἀστραπὰς. τῷ δὲ Ἐπικούρῳ ὑπὸ ξηρᾶς
 ὑγκώσεως ἐκ τῆς γῆς, εἴτα συγκλειομένης τοῖς ὕρσει, δίκην τῶν
 ἐν τοῖς σώμασιν ὕγκων, οὕτω διεξόδων τυχόντων, οἱ στρόφους
 καὶ τροχῶσεις ἐμποιοῦσι τῷ κατ' αὐτὸν λεγομένῳ κενῷ. οὐδὲ γὰρ
 δυνάμειον εἶναι πλήρη τὸν ἀνάμιεσον οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δίδωσι
 20 χῶρον κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. καὶ ἀληθῆ ἄξιοι λέγειν τῷ μὴ
 καθ' ἑτέραν ἢ κατὰ τὴν θειρὸν ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ὤραν βρον-

16 ἐγκλειομένης C.
 om C.

18 αὐτῶν C, αὐτούς R.
 21 ὄραν RV.

20 ἀληθῆ

per totum mensem, viri magni interibunt. stella si emicat ab austro ad aquilonem, non modo spiraturum austrum sed bellum quoque maritimis declarat. nebula si in terram funditur, damnosum sementi: luna si deficit, interitus iumentorum erit. sonitus si fit e terra, hominum erit fuga. cornua lunae si confundunt sese, frumentum erit copiosum, incidentque mortes quadripedum et hominum tabes.

DE TONITRIBUS.

21. Cum multae sint atque innumerae physicorum de tonitribus opiniones, obtinuit sententia, accidere illa, quod diffractae nubes aliae super alias volvantur citato motu, adeo ut collis accensae in fulgetra strepitusque immanes admodum erumpant, immuteturque aër qui inter tranquillam a ventis zonam et terram intersit. Chaldaei potestatum aëriarum voces tonitrua esse aiunt, fulgura eorundem discursus. iuxta Epicurum e sicca mole atomorum ex terra manante montibusque conclusa, ritu uncorum (ita enim atomos, hoc est individua, vocat) in corporibus, qui tormina efficiunt et rotationes in eo quod inane auctore eodem appellatur: haudquaquam enim concedit Epicurus refertum esse secundum Pythagoreos potestatibus interiectum inter caelum et terram locum. atque ideo perhibet vera se dicere, quod plerumque non nisi

τὰς ἐπιρρήγνυσθαι, καὶ διαφερόντως ἐκδίδοσθαι ξηροτέρας, ἤλικα βαθείας οὐσης τῆς ἐν τῷ μέσῳ χώρῳ ἕρεσιν ἠψηλοῖς ὁ τόπος ἐκκλείοιτο. καὶ ἡμῖ μὲν οὖν αὐτὸν ἐκότερον γίνεται, ἡ βροντὴ ἣ τε ἀστριπη· ἐπειδὴ δὲ ὀξύτερα τῆς ἀκοῆς ἡ ὄψις τῷ θῦττον ἐπὶ πᾶν ἐκτείνεσθαι, πρῶτην ὀρᾶσθαι πολλὰκις συμβαίνει τὴν 5 ἀστριπήν.

22. Πᾶσα δὲ βροντὴ, καὶ τούτων αἱ μετέωροι καὶ διηχέσταται μάλιστα, σημιάνουσι τι, καὶ διαφερόντως ἐκ τοῦ ἄριστεροῦ μέρους τοῦ κόσμου· τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ νότιον. αἱ γὰρ πρὸς νότον εἰσι θεϊότεραι κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοῦ τῆς γῆς 10 ἐφόρου ἐπιτροπεύεται, ὡς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, τοῦ Κρόνου λέγω, ὡσπερ τὸ βύρειον ὑπὸ τοῦ τῆς γενέσεως αἰτίου· ὅθεν καὶ πρὸς νότον τὰ ἱερὰ ἀπευθύνεσθαι Ἑβραίοις καὶ Αἰγυπτίοις δοκεῖ. τὰ δὲ οὖν χρησιμώτατα τῶν περὶ τούτου θεωρημάτων καταμαθῶν, καὶ τῶν κισθῆλων ἐκκαθάρας, τὴν θεωρίαν ὑποθήσω τῷ λόγῳ· 15 ποικίλως γε μὴν οὐσης καὶ πολυσχιδοῦς τῆς θεωρίας, τέως χρεῶδες διαρθρῶσαι τὴν παράδοσιν. οἱ μὲν δὲ παλαιοὶ τῶν περὶ ταῦτα σπουδαίων πρὸς τὴν σελήνην καὶ τὰς ἐν αὐτῇ φάσεις τὸν περὶ βροντῶν σκοπὸν ἀπευθύνουσιν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐπιβέβηκεν αὕτη τῷ γένει τῷ παντὶ καὶ πάντα προσεχῶς διοικεῖται δι' αὐτῆς, 20 ὅθεν καὶ τύχη πρὸς τινων καὶ πρόνοια λέγεται· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι πρὸς ἥλιον καὶ τοὺς τῶν ἐν οὐρανῷ ζῳδίων οἴκους τὸν στοχασμὸν

3 malim ἐκκλείοιτο. H. leg. αὐτῶν sive αὐτοῖν. H. 7 αἱ ἕρωροι C. 8 fort. αἱ ἐκ. H. 10 καὶ C. 17 μὲν δὴ om C. 18 τὴν σελήνην καὶ om C. τῶν C et σκοπῶν.

aestatis tempore tonitrua displodantur, et sicciora maxime evadant, quando, depressa media regione, celsis montibus locns concludatur. fiunt autem ambo simul, tonitruum et fulgetrum: sed quoniam auditu visus velocior ocusque ad omnia extenditur, saepe ut fulgetrum prius cernatur accidit.

22. Omne tonitruum, eorumque potissimum quae sunt maxime sublimia et resonantia, significat unum quid, ac praecipue quae audiuntur a parte laeva mundi, quam australem nuncupare possis. nam quae vergent ad austrum, diviniora sunt, Homero teste, quandoquidem, ut Aegyptii autumant, a praeside terrae administrantur, nimirum a Saturno, sicut pars septentrionalis ab eo qui generationis est principium. quocirca Hebraei quoque et Aegyptii ad austrum versus peragere sacra solent. ego percognitis utilissimis ex disciplinae huius capitibus, doctrinam expurgatam adulterinis subiungam sermone: sed cum varia sit disciplina et multiplex, ex usu est prius articulatum distinguere principia. ex studiosis disciplinae antiquiores ad lunam eiusque praefulsiones observationem tonitrualem dirigunt, quod illa potius praesit generi universo, et omnia continuo ab ea administrentur; quare et fortuna a nonnullis et providentia nominatur. contra Aegyptii ad solem et caelestium

ἄρμόζειν δισχυρίζονται. καὶ οἱ μὲν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ ἡλιακοῦ μηνός, οἱ δὲ ὡσαύτως ἐφημέρον τὸν σεληνιακὸν μῆνα διαλαμβάνουσι. καὶ οὗτοι μὲν πρὸς τὰ ζῴδια τὸν ἥλιον, λεκίνοι δὲ τὴν σελήνην ἀνιχνεύουσι. ὥστε χρειώδες πάντων ἀνὰ μέρος καὶ 5 ὕφ' ἐν ἐπιμνησθῆναι, καὶ πρῶτον τῶν ἡλιακῶν σημείων· δεῖ γὰρ ἥλιον κάλλει καὶ δυνάμει τὴν πῦσαν διακόσμησιν ἀναβεβηκότα, καὶ τοσοῦτω κρείττονα τῶν αἰσθητῶν ὄσω τὰ γαυθὸν τῶν νοητῶν, κἀνταῦθα τὰ πρῶτα λυβεῖν.

23. Ὁ ἥλιος αἰγοκέρωτι μηνὶ Ἰανουαρίῳ. ἥλιον 10 πρὸς αἰγόκερων παρίοντος, εἰ βροντὴν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, ἀχλὺς ἔσται παχεῖα καὶ καπνώδης, ὡς ἄωρους τοὺς καρπὸς ἐναπομυρανθῆναι τοῖς φυτόις, καὶ ἄποιος ὁ οἶνος. εἰ δὲ μέχρι τῆς ἐπιτολῆς τοῦ κυνός ἢ ἀχλὺς ἐπιμένει, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτός ἔσται καὶ σίτου ἐνδεής. διαιφερόντως δὲ ταῦτα συμβήσεται ἐπὶ τε Μα- 15 κεδονίας Θράκης Ἰλλυρίδος καὶ τῆς ἕνω Ἰνδικῆς Ἀριανῆς τε καὶ Γεδρωσίας· καὶ γὰρ αὐταὶ ἐπὶ τὸν αἰγόκερων. ταραχαὶ δὲ καὶ φόβοι τοῖς θῆλεσι τῶν ζώων, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, ἐπεγενήσονται, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ αἰγόκερος.

Ὁ ἥλιος ὑδροχόρῳ μηνὶ Φεβρουαρίῳ. ἥλιον ἐπὶ ὑδρο- 20 χόρον ἰόντος εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, Σαυρομάταις Ὀξίαινοῖς Σογδιανοῖς, Ἀραβία μικρῇ, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία (ὑδροχόρῳ δὲ ἀνάκεινται αὐταὶ αἱ χώραι) ἀφθονίαν μὲν τοῦ σίτου διασημαίνει, πτώσιν δὲ ἀνδρῶν ἐνδόξων ἐν ταῖς εἰρημέναις διαφαινομένω

8 κἀνταῦθα πρῶτον V.

20 βροχῆν C.

signorum domos contemplationem accommodari a se contendunt. hi quotidie diem mensis solaris, illi aequae quovis die mensem lunarem distinguunt: hi per duodecim signa solem, illi lunam investigant. ita non ab re fuerit omnium sigillatim et ad unum meminisse, ac primo quidem augurii solaris. oportet enim solem, qui specie ac vi toti huic ordinationi antecellat, tantumque inter sensibilia praestet quantum bonum inter intelligibilia, hic quoque prima tenere.

23. Sol capricorno, mense Ianuario. sole ad capricornum accedente, si tonitrum edi contingat, nebula existet spissa et fumida, ut fruges in ipsis stipitibus ante tempus marcidiae futurae sint vinumque fatuum. nebula si usque ad ortum caniculae perseveret, morbis obnoxius annus erit et sterilis frumenti. inprimis ea accident per Macedoniam, Thraciam, Illyriam, Indiam superiorem, Arianam, Gedrosiam: hae enim sub capricorno sitae sunt. turbae quoque et formidines invadent feminas inter animantia cum rationalia tum ratione destituta, quia femineum signum est capricornus.

Sol aquario, mense Februario. sol quando ad aquarium accedit tonitrumque fieri contingit, Sarmatis, Oxianis, Sogdianis, Arabiae minori, Azaniae mediae, Aethiopiae (ad aquarium referuntur hae regiones) frumenti abundantiam significat, ruinamque item virorum nobilium, elu-

χώραις, καὶ οὐκ ἀνδρῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀρσενικῶν, ὅτι ἄρρην ζῴδιον ὁ ὑδροχόος.

Ἐἵλιος ἰχθῦσι μηνὶ Μαρτίῳ. ἥλιον ἰχθῦσι γενομένου εἰ τυχόν ἐν ἡμέρᾳ βροττῆ γένηται, ὁ ἄμητος ἔσται γεννημάτων ἀφθονώτατος, οἳ τε ὕγροι καρποὶ οὐχ ἤκιστα ἐπιδώσουσιν. 5 ἐπὶ τε τῆς καθ' ἡμᾶς Λυδίας Κιλικίας Παμφυλίας Φαζανίας Νασαμωνίτιδος καὶ Γαρυμαντικῆς (καὶ γὰρ ὑπὸ τοῖς ἰχθῦσιν αἱ χώραι) τὰ θήλεα τῶν ζῴων ἀπὸ λογικῶν ἕως ἀλόγων σκυθρωπάσει, ὅτι θῆλυ ζῴδιον οἱ ἰχθύες.

24. Ἐἵλιος κριῶ μηνὶ Ἀπριλίῳ. ἥλιον ἐπὶ τὸν κριὸν 10 ἀνιόντος εἰ βροττῆν γενέσθαι συμβαίη ἀλλὰ μὴ βροχὴν ἐπακολουθήσαι, ἐπὶ Βρετανίας, Γαλατίας, Γερμανίας, Βασιταρῶν, Συρίας κοίλης, Ἰουδαίας, Ἰδομαίας πῶσις ἀνθρώπων ἔσται θόρυβοί τε κατὰ πόλεις καὶ πνιμοὶ καὶ ἀγχοὶ καὶ τῶν φυτῶν ἀκαρπία, καὶ διαφερόντως τῶν ἀρρενωπῶν, ὅτι ἄρρην ζῴδιον ὁ 15 κριός.

Ἐἵλιος ταύρω μηνὶ Μαΐῳ. κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ εἰ βροττῆν ἐπιτροχῶσαι συμβαίη, ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων προσδοκητέον, οὐχ ἤκιστα δὲ τὰ ἀκρόδρα ἀποτεύξεται· καὶ γὰρ ἄπαλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους κυρποὺς μαλακώτατα. οὐδὲν δὲ 20 ἦντιον καὶ πόλεις αἱ πρὸς τῇ θυλάττῃ πολεμίους παραστήσονται, ἐπὶ τε τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν περαλίων τῆς μικρῆς Ἀσίας (καὶ γὰρ Ἀφροδίτης ἢ θάλαττα), Κύπρου Μηδίας τε καὶ Περσίδος

8 τὰ vulgo om.

σκυθρωπάσει C.

19 ἐπιτεύξεται R.

centium in regionibus modo dictis. neque hominum solum, sed masculorum quoque inter alias animantes: quippe masculum signum aquarius.

Sol piscibus mense Martio. sole pisces ingresso, si forte interdū tonet, messis erit frugibus abundantissima, nec minimus baccarum pomorumque fetus. sed per nostram Lydiam, Ciliciam, Pamphyliam, Phazaniam, Nasamonitidem, Garamanticam (nam sub piscibus tractus illi) feminae animantium, ab iis quae ratione utuntur usque ad bruta, contristabuntur: nam signum femineum sunt pisces.

24. Sol ariete mense Aprilii. sole ad arietem se tollente si forte tonet, ita tamen ut pluvia non subsequatur, per Britanniam, Galliam, Germaniam, per Bastarnas, Coelesyriam, Iudaeam, Idumaeam, strages hominum erit, tumultus per civitates, aestus, siccitates, frugum interitus, praesertim in plantis speciei virilis: nam signum masculum aries.

Sol tauro mense Maio. sub id tempus si contingit ut tonitruum fiat, inopia victus exspectanda, nec minimam calamitatem baccae accipiet: tenerae enim sunt et cum aliis frugibus collatae mollissimae. neque minus civitates maritimae ab hostibus subigentur, per Cyclades orasque Asiae minoris (quippe mare Veneri proprium est), per Cyprium,

αὐτῆς, ἐπεὶ καὶ μαλακώτερα τὰ ἔθνη, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ ταῦρος. ταύτη γὰρ καὶ ταῦρος Εὐρώπης ἐρασθῆναι λέγεται, ὅτι τοῦ ἀνατολικοῦ κέντρον κριῶ, ἔστι δ' ὅπου καὶ πρὸ αὐτοῦ, νέους ὄρωντος καρποὺς μόλις Εὐρώπῃ ὑπὸ τῷ ταύρῳ βλέπει.

5 Μηνὶ Ἰουνίῳ. εἰ ἐν διδύμοις ἡλίου ὄντος βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἐγρῶν μὲν καὶ ξηρῶν καρπῶν ἀφθονίαν ἐλπείσσιον, ἀνδρὸς δὲ δυνατοῦ ἀθρόαν ἀπόπτωσιν. Ἰρκανία δὲ καὶ Ἀρμενία δύο, Ἀμαδιανή, Μαρμαρική, Αἴγυπτος ἢ κάτω, παρὰ τὰς ἄλλας χώρας ἀντηχῆσουσι, καὶ διαφερόντως περὶ τοῖς ἄνδρας· καὶ γὰρ ἀρσενικὸν ζῴδιον οἱ δίδυμοι καὶ ἀνθρωποειδὲς καὶ φλιον.

25. Μηνὶ Ἰουλίῳ. ὅτι μὲν ὁ μὴν Κοῦντιλιος οὗτος τὸ πρὶν ὠνομάζετο, πρὸς δὲ τιμῆς Ἰουλίου Καίσαρος εἰς ταύτην μετετέθη τὴν προσηγορίαν, εἰς πλάτος ἡμῶν εἴρηται ἐν τῇ περι 15 Μηνῶν πραγματείᾳ. εἰ τοίνυν καρκίνῳ ἡλίου γενομένου βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, οἴνου μὲν δαψίλεια, τοῦ δὲ ἀέρος ξηρότης ἔσται. νόσοι τε φοικώδεις καὶ πυρεκτικοὶ καὶ κινδύνων ἐγγύς ἐπὶ τε Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ὕλης, Κολχικῆς, Νομυδίας, Καρτάπων καὶ Ἀφρικῆς ταῖς θηλείαις διαφερόντως προσπεσοῦνται. 20 φθαρήσονται δὲ καὶ τὰ ἐνάλια τὰ ὄστρακώδη μάλιστα· καὶ γὰρ θῆλυ ζῴδιον καὶ σελήνης οἶκος ὁ καρκίνος.

4 ὄρᾳ R.

9 ἄλλας] ἄκρας V.

20 τὰ ὄστρακ.] τὰ om C.

Mediam, Persiam ipsam, quia molliores gentes illae et taurus femineum signum est. ideo quoque taurus Europae amore captus esse traditur, quod, cum orientalis cardo sub ariete [hoc est mense Aprili] atque adeo prius nonnusquam fruges novas videat, Europa vix sub tauro eas conspicit.

Mense Junio. sole in geminis commorante si forte tonitrus editur, udarum siccarumque frugum copia exspectanda, itemque viri potentis subita ruina. Hyrcania, Armeniae ambae, Amadiana, Marmarica, Aegyptus inferior praeter ceteras regiones vexabuntur, praecipue in viris: etenim signum masculinum sunt gemini, specie humana et benevolentia praediti.

25. Mense Iulio. mensem hunc prius Quintilem appellatum in honorem Divi Iulii id ipsum nomen invenisse, in opere De mensibus fuse demonstratum a nobis est. ibi si sole cancrum ingresso accidat tonitruum fieri, vini abundantia aërisque siccitas erit. morbi horrendi, febriculosi, ancipites, per Bithyniam et Phrygiam totam, per Colchidem, Numidiam, Carthaginem, Africam, feminarum praesertim sexum invadent. peribunt item praecipue ex animalibus marinis quae sunt testacei operimentū. etenim femineum signum est cancer, et domus lunae.

Μηνὶ Ἀυγούστῳ. Σεξτίλιος τὸ πάλαι καὶ οὗτος ὁ μῆν· Ἀυγουστος δὲ τῷ ἴσῳ τρόπῳ πρὸς μνήμης Ἀυγούστου Καίσαρος μετεκλήθη, ὡς ἡ ἱστορία λέγει. ἐφ' οὗ ἡ βροντὴ γενομένη θόρυβον ἐξέλασον τοῖς πράγμασι καὶ φθορὰν τοῖς καρποῖς ἐκ θηρίων ἀπειλεῖ ἐπὶ τε Ἰταλίας Γαλλιῶν Σικελίας Φοινίκης Ὀρχηνίας ἤτοι Ἀντορχηνίας. οὐχ ἥμισυ δὲ ταραχθήσονται οἱ ἄνδρες τῶν ἐθνῶν τούτων· καὶ γὰρ ἄρρεν ζῴδιον ὁ λέων.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ. ἡλίου παρθένῳ γενομένου εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, φθορὰν ζῴων εὐλαβητέον, ἄρπυγίς τε πολεμίων καὶ ἀνδραποδισμοὺς ἀνήθων, καὶ διαφερόντως τῶν παρθένων, ἐπειδὴ θῆλυ ζῴδιον ἡ παρθένος. οὐχ ἂπ* ταῦτα συμβήσεται, ἀλλ' ἐπὶ Ἑλλάδος Κρήτης Βαβυλωνίας Μεσοποταμίας καὶ Κοίλης Συρίας.

26. Ἡλίος ζυγῷ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. ἡλίου ζυγῷ γενομένου ἐὰν βροντὴ γένηται, θορύβους καὶ στάσεις σφαλεροῦς μετὰ 15 δυσμὰς ἡλίου ἀναφθῆναι προλέγει, καὶ τῇ ἀμπέλῳ τὴν ἐκ θηρίων βλάβην ἀπειλεῖ, ἐπὶ τε Βακτρίας, Κασπίας, Σηρικῆς, Θηβῶν τῶν ἄνω, Οὐάσεως, Τρωγλοδυτικῆς. ἡ δὲ ἐκ τοῦ θορύβου βλάβη οὐ γυναικῶν, ἀνδρῶν δὲ μᾶλλον καθάπεται, ἐπεὶ καὶ ἄρρεν τὸ ζῴδιον. 20

Ἡλίος σκορπίῳ μηνὶ Νοεμβρίῳ. εἰ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἀνὴρ μὲν δυνατὸς ἐκ τοῦ πο-

11 οὐκ — Συρίας] ea in solo C exstant, ibique 4 circiter vocabula hic sunt deleta. H. 13 ὄλης R. 17 num Κασίας? H. 18 Θάσεως CR.

Mense Augusto. is quoque mensis antiquitus Sextilis, postea item in memoriam Divi Augusti mutato nomine Augustus, teste historia, vocatus est. in eo tonitruum factum rebus tumultum ingentem, frugibus calamitatem ab animalibus illatam, per Italiam, Gallias, Siciliam, Phoeniciam, Orcheniam sive Antorcheniam, minuitur. nec minime conturbantur mares gentium illarum, quia signum masculinum leo est.

Mense Septembri. sole virginem ingresso si accidit tonitruum fieri, strages animalium, direptiones hostiles, impuberum captivitates verendae, et praecipue puellarum, quia signum feminine est virgo. neque tamen * haec accident, sed per Graeciam, Cretam, Babyloniam, Mesopotamiam et Syriam coelen.

26. Sol libra mense Octobri. sole libram ingresso si tonat, turbas et seditiones periculosas post solis occasum exarsuras id portendit, vitique calamitatem ab animalibus inferendam minuitur, per Bactriam, Caspiam, Sericam, Thebas superiores, Oasim, Troglodyticam. tametsi turbarum incommoda non feminas sed mares magis afficient: quippe signum masculinum est.

Mense Novembri. si per id tempus tonitru audiatur, vir potens in

λιτεύματος πεισῖται, ὃ δὲ σῖτος ἄφθονος ἔσται ἐπὶ τε Κομμαγεν-
νῆς καὶ Συρίας, Κασπίας, Μανριτανίας καὶ Γαιτουλίας. τὸ δὲ
θῆλυ γένος τῶν ζώων κακωθήσεται, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τῶν
χωρῶν τούτων, ὅτι θῆλυ ζώδιον ὁ σκορπίος.

5 Μηνὶ Δεκεμβρίῳ. ἥλιον ἐπὶ τοξότην ἰόντος εἰ βρον-
τὴν ἐπιρραγῆναι συμβαίη, τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι κίνδυνος ἐπι-
πεισῖται τῷ τε ἔθνεϊ παντὶ. ἢ δὲ Κελτικὴ πρὸς Ἰσπανίας καὶ
Τυρρηνία καὶ ἡ εὐδαίμων Ἀραβία σφόδρα τυραχθήσεται, καὶ
διαφερόντως τοῖς ὅπλοις, ἐπεὶ καὶ ἄρρην ὁ τοξότης.

8 τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ C.

re publica corruet; frumentum copiosum erit per Commagenem, Syriam,
Caspian, Mauritaniam, Gaetuliam. sexus muliebris animantium vexa-
bitur, et praecipue in regionibus illis: nam femineum signum est
scorpio.

Mense Decembri. quando sole ad sagittarium accedente contingit
tonitruum cieri, regibus Parthorum totique populo periculum afferetur.
Celtica Hispaniam versus, Ktruria, Arabia felix conturbabuntur admo-
dum, et praecipue armis, quia masculini sexus sagittarius est.

Μηνὶ Ἀύγουστῳ. Σιζίλιος τὸ πάλαι καὶ οὗτος ὁ μῆν· Ἀύγουστος δὲ τῷ ἴσῳ τρέπω πρὸς μνήμης Ἀυγούστου Καίσαρος μετεκλήθη, ὡς ἡ ἱστορία λέγει. ἐφ' οὗ ἡ βροντὴ γενομένη θόρυβον ἐξαίσιον τοῖς πράγμασι καὶ φθορὰν τοῖς καρποῖς ἐκ θηρίων ἀπειλεῖ ἐπὶ τε Ἰταλίας Γαλλιῶν Σικελίας Φοινίκης Ὀρχηνίας ἤτοι Ἀντορχηνίας. οὐχ ἥκιστα δὲ ταραχθήσονται οἱ ἄνδρες τῶν ἐθνῶν τούτων· καὶ γὰρ ἄρρεν ζῳδιον ὁ λέων.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ. ἥλιον παρθένῳ γενομένου εἰ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, φθορὰν ζῳίων εὐλαβητέον, ἄρπυγὰς τε πολεμίων καὶ ἀνδραποδισμοὺς ἀνήθων, καὶ διαφερόντως τῶν παρθένων, ἐπειδὴ θῆλυ ζῳδιον ἡ παρθένος. οὐκ ἀπ* ταῦτα συμβήσεται, ἀλλ' ἐπὶ Ἑλλάδος Κρήτης Βαβυλωνίας Μεσοποταμίας καὶ Κολῆς Συρίας.

26. Ἡλιος ζυγῷ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. ἥλιον ζυγῷ γενομένου ἐὰν βροντὴ γένηται, θορύβους καὶ στάσεις σφαλερὰς μετὰ 15 δυσμὰς ἥλιου ἀναφθῆναι προλέγει, καὶ τῇ ἀμπέλῳ τὴν ἐκ θηρίων βλάβην ἀπειλεῖ, ἐπὶ τε Βακτρίας, Κασπίας, Σηρικῆς, Θηβῶν τῶν ἄνω, Οὔσεως, Τρωγλοδυτικῆς. ἡ δὲ ἐκ τοῦ θορύβου βλάβη οὐ γυναικῶν, ἀνδρῶν δὲ μᾶλλον καθάψεται, ἐπεὶ καὶ ἄρρεν τὸ ζῳδιον. 20

Ἡλιος σκορπίῳ μηνὶ Νοεμβρίῳ. εἰ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ βροντὴν γενέσθαι συμβαίη, ἀγῆρ μὲν δυνατὸς ἐκ τοῦ πο-

11 οὐκ — Συρίας] ea in solo C exstant, ibique 4 circiter vocabula hic sunt deleta. H. 13 ὄλης R. 17 num Κασίας? H. 18 Θάσεως CR.

Mense Augusto. is quoque mensis antiquitus Sextilis, postea item in memoriam Divi Augusti mutato nomine Augustus, teste historia, vocatus est. in eo tonitruum factum rebus tumultum ingentem, frugibus calamitatem ab animalibus illatam, per Italiam, Gallias, Siciliam, Phoeniciam, Orcheniam sive Antorcheniam, minitatur. nec minime conturbantur mares gentium illarum, quia signum masculum leo est.

Mense Septembri. sole virginem ingresso si accidit tonitruum fieri, strages animalium, direptiones hostiles, impuberum captivitates venendae, et praecipue puellarum, quia signum femineum est virgo. neque tamen * haec accident, sed per Graeciam, Cretam, Babyloniam, Mesopotamiam et Syriam coelen.

26. Sol libra mense Octobri. sole libram ingresso si tonat, turbas et seditiones periculosas post solis occasum exarsuras id portendit, vitique calamitatem ab animalibus inferendam minitatur, per Bactriam, Caspium, Sericam, Thebas superiores, Oasim, Troglodyticam. tametsi turbarum incommoda non feminas sed mares magis afficient: quippe signum masculum est.

Mense Novembri. si per id tempus tonitru audiatur, vir potens in

λιτεύματος πεισῖται, ὃ δὲ σῖτος ἄφθονος ἔσται ἐπὶ τε Κομμαγεν-
νῆς καὶ Συρίας, Κασπίας, Μαυριτανίας καὶ Γαιτουλλίας. τὸ δὲ
θῆλυ γένος τῶν ζώων κακωθήσεται, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τῶν
χωρῶν τούτων, ὅτι θῆλυ ζώδιον ὁ σκορπίος.

5 Μηνὶ Δεκεμβρίῳ. ἥλιος ἐπὶ τοξότην ἰόντος εἰ βρον-
τὴν ἐπιρουγῆναι συμβαίη, τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι κίνδυνος ἐπι-
πεισῖται τῷ τε ἔθνει παντὶ. ἡ δὲ Κελτικὴ πρὸς Ἰσπανίας καὶ
Τυρρηνία καὶ ἡ εὐδαίμων Ἀραβία σφόδρα ταραχθήσεται, καὶ
διαφερόντως τοῖς ὄπλοις, ἐπεὶ καὶ ἄρρη ὁ τοξότης.

8 τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ C.

re publica corruet; frumentum copiosum erit per Commagenem, Syriam,
Caspium, Mauritaniam, Gaetuliam. sexus muliebris animantium vexa-
bitur, et praecipue in regionibus illis: nam femineum signum est
scorpio.

Mense Decembri. quando sole ad sagittarium accedente contingit
tonitruum cieri, regibus Parthorum totique populo periculum afferetur.
Celtica Hispaniam versus, Kituria, Arabia felix conturbabuntur admo-
dum, et praecipue armis, quia masculini sexus sagittarius est.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΡΩΜΑΙΟΝ ΦΙΓΟΥΛΟΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΑΓΗΤΟΣ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΔΕΞΙΝ.

5

27. *Εἰ ἐπὶ πύσσις τῆς διοσημείας παραδύσει τὴν σελήνην φαίνονται λαβόντες οἱ ἀρχαῖοι (ὅπ' αὐτὴν γὰρ τὰ τε βροντῶν τὰ τε κεραυνῶν ἐκδέδοται σημεῖα), καλῶς ἂν τις ἄρα καὶ τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. ὥστε ἀπὸ τοῦ κυρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νομηνίας κατὰ τοὺς σεληνια-10 κοὺς μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντῶν ἐπίσκεψιν· ἐξ ἧς τὰς τοπικὰς, ἐφ' ὧν ῥήγγονται χωρίων αἱ βρονταί, παρατηρήσεις οἱ Θεῶσχοι παρέδοσαν.*

6 πάσης Rutgersius.

11 τοπικὰς δὲ ἐφ' Rutgers.

DIARIUM TONITRUALE

ET LOCALE IUXTA LUNAM

SECUNDUM P. NIGIDIUM FIGULUM

EX SCRIPTIS TAGETIS

EXPRESSUM AD VERBUM.

27. *Si palam est in omni augurali disciplina lunam ducem sumpsisse sibi veteres (sub ea enim tonitrualia et fulguraria iuxta eduntur signa), recte aliquis lunae stationem item ducem eligat. quamobrem inde a cancro hic quoque a novilunio secundum menses lunares diurnam de tonitribus cognitionem instituemus; ex qua observationes locales de regionibus e caelo ictis Tusci tradiderunt.*

ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩ.

Σελ. α'. ἐὰν βροντήσῃ, τῶν καρπῶν εὐφορία ἔσται, ἐξηρημέτων κριθῶν· νοσήματα δὲ ἐπισφαλῆ τοῖς σώμασιν ἐπισκίψει.

5 β'. ἐὰν βροντήσῃ, ταῖς μὲν ὠδινοῦσαις ἀπαλλαγὴ μᾶλλον ῥηδίῳ, τοῖς δὲ θρέμμασι φθορά, ἰχθύων γε μὴν ἀφθονία ἔσται.

γ'. βροντῆς γενομένης κύσσων ἔσται ξηρότατος, ὥστε μὴ τοὺς ξηροὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑγροὺς καρποὺς διαφρονγέντας
10 ἀποκυνθῆναι.

δ'. ἐὰν βροντήσῃ, νεγελώδης καὶ νετιώδης ὁ ἀἴρ ἔσται, ὡς ἐκ σηπτικῆς ὑγρότητος φθαρεῖναι τοὺς καρπούς.

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπαισίον τοῖς ἀγροῖς· οἱ δὲ χωρίοις ἢ πολίχνυσι λεγεστώτες τυραγθήσονται.

15 ς'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀκμιάσασι τοῖς καρποῖς ἐτεχθήσεται τι θηρίον τὸ βλάπτειν αὐτούς.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νοσήματα μὲν ἐνσκήψει, ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἔξ αὐτῶν τεθνήξονται· καὶ οἱ μὲν ξηροὶ καρποὶ ἐπιτεύξονται, οἱ δὲ ὑγροὶ ξηρανθήσονται.

20 η'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπομβρίαν καὶ φθορὰν σίτου δηλοῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰ τοῖς θρέμμασιν ἔσται ἔξ ἐπιδρομῆς λύκων.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, θάνατος μὲν ἔσται συχνός, εὐθηνία δὲ ὅμως.

2 βροντῆ Rutg., et ita semper.

21 φθορὰ] θάνατος Rutg.

MENSE IUNIO.

Luna 1. si tonuerit, frugum abundantia erit, hordeo excepto: morbi periculosi corpora invadent. 2. si tonuerit, parturientium enixus erit facilius, pecudes interibunt, piscium copia erit. 3. tonitru factu aestus erit siccissimus, ut non siccanae solum sed udae quoque fruges arefactae deurantur. 4. si tonuerit, nubilus et pluvius aër erit, ut ex humiditate putrida interiturae fruges sint. 5. si tonuerit, infestum ruri. qui pagis aut oppidulis praesunt turbabuntur. 6. si tonuerit, frugibus maturis innascetur bestiola nociva. 7. si tonuerit morbi incident, nec tamen multi inde interibunt. fruges siccae provenient, udae arescent. 8. si tonuerit, vis imbrum et interitus frumenti praenuntiantur. 9. si tonuerit, pecudes interibunt ex incursione luporum. 10. si tonuerit, crebrae erunt mortes, fertilitas tamen.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα μὲν ἀβλαβῆ, τὰ δὲ πολιτικὰ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁμοίως ὡς ἐπὶ τῇ πρὸ ταύτης.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνάστου πτώσιν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, καυσῶδες μὲν τὸ περιέχον ἔσται, εὐφο-5
ρια δὲ τῶν καρπῶν καὶ εὐροια * τῶν ποταμίων οὐχ ἤκιστα ἰχθύων.
τὰ σώματά γε μὴν ἐξασθενήσει.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ μὲν πτηνὰ λυμανθήσεται τῷ θέρει,
οἱ δὲ ἰχθύες φθαρήσονται.

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐκ ἐλάττωσιν μόνον τῶν ἐπιτηδείων 10
ἀλλὰ καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ, ἀνὴρ δὲ τις εὐτυχῆς ἀφανεῖται.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, καύματα ἔσται καὶ μυῶν καὶ ἀσφαλ-
κων καὶ ἀκρίδων φθορά· εὐθνήσιαν δὲ ὅμως καὶ φόνους τῷ δήμῳ
φέρει.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, φθορὰν τῶν καρπῶν ἀπειλεῖ. 15

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ λυμαινόμενα τοὺς καρποὺς θηρία
φθαρήσεται.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοιαν ἀπειλεῖ τῷ δήμῳ.

ιαβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐλάττωσιν μὲν οἶνον, ἐπίδοσιν δὲ τῶν
ἄλλων καρπῶν δηλοῖ καὶ ἀφθονίαν ἰχθύων. 20

1 τοῖς δὲ πολιτικοῖς Rutg.

3 ἐπὶ τῆς ἑνδεκάτης Rutg.

6 fortasse ποταμῶν, sequenti diastole, quemadmodum habet Rutgersius, ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines fluviatilium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus 310 7 Iul. 10. H. 11 ἀφανεῖται C, ἀναφανεῖται Rutg. sed legendum fortasse ἀφανεῖται. H. 12 prius καὶ om Rutg. μυῶν ambo, sed scribendum arbitror μῶν, et sic verti. vide 316 3, 319 7, 322 20, 325 1, 327 4, sine controversia quoque 319 13 οἱ μύες φθαρήσονται, et 329 1, 329 22, μῶν ἀρουραίων. H. 13 φορά C, non male fortasse. H. εὐθνήσιαν δὲ ὅμως φόνους Rutg. fortasse leg. ὁμῶς καὶ, ut ἄμα καὶ 313 3, καὶ ὁμοῦ 312 6. H. 15 φθορά Rutg. 16 τοῖς καρποῖς Rutg. melius fortasse. H.

11. si tonuerit, calores innoxii, laetitia rei publicae. 12. si tonuerit, fiet idem quod die proxime superiore. 13. si tonuerit, viri praepotentis ruinam minitatur. 14. si tonuerit, aestuosus erit aër, sed tamen laetus proventus frugum, nec minime commoditas * piscium fluviatilium. corpora nihilominus in languorem incident. 15. si tonuerit, volucres bestiae incommo- dis afficientur aestate, nantes interibunt. 16. si tonuerit, non modo imminutionem annonae sed bellum quoque minitatur. homo florentissimus de medio tolletur. 17. si tonuerit, calores erunt et murium talparum locustarum interitus. populo Romano tamen abundantiam et caedes annus feret. 18. si tonuerit, calamitatem fructuum minitatur. 19. si tonuerit, animalia fructibus nociva interibunt. 20. si tonuerit, dissensionem minatur populo Romano. 21. si tonue- rit, penuriam vini, proventum reliquarum frugum declarat et copiam pi-

- κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπιφθορον ἔσται τὸ καῦμα.
 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐφροσύνην καὶ κακῶν ἀπαλλαγὴν καὶ νόσων ἀφανισμὸν δηλοῖ.
 κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνίαν δηλοῖ.
 5 κέ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμοι καὶ μυρία ἔσονται κακά.
 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ χειμῶν τοῖς καρποῖς ἐπιβλαβὴς ἔσται.
 κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κίνδυνος στρατιωτικὸς τοῖς κρατοῦσιν ἔσται.
 κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐτετηρία ἔσται καρπῶν.
 10 κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, τὰ τῆς βασιλίδος πόλειως ἔσται κρείττονα.
 λ. ἐὰν βροντήσῃ, πρὸς βραχὺ θάνατος ἔσται συχνός.

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

28. α'. Ἐπὶ τῆς σεληνιακῆς νομηρίας ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία 15 μὲν ἔσται, τῶν δὲ θρεμμάτων πτώσις.
 β'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὸν τῷ φθινοπώρῳ.
 γ'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα βαρὸν σημαίνει.
 δ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀέριοι ἔσονται ταρχαλ, ὡς ἐξ αὐτῶν σπάνιν γενέσθαι.
 20 ε'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν σίτου, ἄρχοντος δὲ ἀγαθοῦ πτώσις ἔσται.
 ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους θανατηφόρους ταῖς δουλικαῖς τύχαις ἀπειλεῖ.

7 στρατικός C.

9 ἐλευθερία Rutg.

14 ἐλευθερία Rutg.

scium. 22. si tonuerit, detrimentosus erit calor. 23. si tonuerit, laetitiam, propulsationem malorum, morborum finem declarat. 24. si tonuerit, abundantiam rerum declarat. 25. si tonuerit, bella erunt et mala innumera. 26. si tonuerit, hiems frugibus nocebit. 27. si tonuerit, a militia periculum erit principibus rei publicae. 28. si tonuerit, ubertas erit frugum. 29. si tonuerit, res urbanae erunt meliorem stata. 30. si tonuerit, ad breve mortes crebrae erunt.

I U L I U S.

28. 1. Luna nova si tonuerit, abundantia erit, sed lues pecorum. 2. si tonuerit, bonum autumno. 3. si tonuerit, hiemem gravem significat. 4. si tonuerit, aëris erunt turbationes, ut inde penuria nascitura sit. 5. si tonuerit, abundantia erit annonae et principis boni eversio. 6. si tonuerit, morbos fortunae servilibus mortiferos minita-

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρῖα ἔσται βλαβερὰ τοῖς σπο-
ρίμοις.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰρήνην μὲν τοῖς κοινοῖς, ὄλεθρον δὲ
τοῖς βοσκήμασι καὶ βῆχῃ ξηρὸν ἐνοκῆψι δηλοῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐποψίαν θεῶν καὶ ἀγαθῶν πολλῶν πρόο-5
δον δηλοῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, σωτηριώδη ἔσται τὰ ποτάμια ὕδατα.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, καῦμα σημαίνει καὶ ὕμβρον βίαιον καὶ
σπάνιν σίτου.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ψυχὸς τῷ θεῖρι ἔσται ἀδόκητον, δι' οὗ 10
φθαρήσεται τὰ ἐπιτήδεια.

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐρπετὰ φανέεται βλαβερώτατα.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, εἰς ἓνα τὴν πάντων δύναμιν ἐλθεῖν φρά-
ζει· οὗτος δὲ ἔσται τοῖς πράγμασιν ἀδικώτερος.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῦ δήμου καὶ τοῦ σίτου 15
ἐνδεια.

ις'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον ὁ τῆς ἀνατολῆς βασιλεὺς · ·
ἐκδέχεται καὶ νόσον ἀπὸ ξηροῦ καύματος.

ιζ'. ἐὰν βροντήσῃ, διαδοχὴν μεγάλου ἀρχοντος δηλοῖ.

ιη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐνδεια καυρῶν ἐξ ἐπιουρίου δηλοῖ. 20

ιθ'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ ἀπώλειαν δυνατῶν ·
ἀφθονία δὲ ἔσται τῶν ξηρῶν καρπῶν.

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀγχιὸν ρουῶδη ἀπειλεῖ.

5 θεῖων Rutg. 10 δι' οὗ] καὶ οὗ Rutg. 13 τῶν Rutg.
17 βασιλεὺς ἐκδέχεται Rutg. in C hic membrana, lacerata est:
fortasse excidit μέλλει et comitate sequenti verbum aliud. H.
20 ὑπομβρίας ἀπειλεῖ Rutg. sed vide p. 314 14. H. 22 καρπῶν
om Rutg.

tur. 7. si tonuerit, pluvia erit nociva segetibus. 8. si tonuerit,
declarat rem publicam pacatam fore, perniciem autem et siccam tussim
pecora invasuram. 9. si tonuerit, deorum immortalium praesentiam,
honorum complurium incrementum declarat. 10. si tonuerit, aquae
fluviales salubres erunt. 11. si tonuerit, calorem, imbrem vehemen-
tem, penuriam frumenti significat. 12. si tonuerit, aestate erit frigus
iusperatum, quo peribunt alimenta. 13. si tonuerit, reptilia existent
nocentissima. 14. si tonuerit, indicat ad unum summam rerum redi-
turam; isque erit rei publicae iniquissimus. 15. si tonuerit, dissensio
erit populi Romani et frumenti penuria. 16. si tonuerit, rex Orientis
bello gravabitur et morbo ex calore sicco. 17. si tonuerit, successio-
nem magni principis significat. 18. si tonuerit, defectum frugum de-
clarat ob imbres perpetuos. 19. si tonuerit, bellum declarat et stra-
gem potentium hominum; ubertasque erit fructuum siccorum. 20. si

κú. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τοῖς ἰππηκόοις, ἀλλ' οὐκ εἰς μακράν.

κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, θαλάσῃ μὲν τοῖς κοινοῖς πράγμασι, νόσους δὲ τοῖς σώμασι περὶ τὴν κεφαλὴν σημαίνει.

5 κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἡ διχόνοια τοῦ δήμου παυθήσεται.

κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ ἀνθρώπου δηλοῖ δυνατόν ἀτύχημα.

κε'. ἐὰν βροντήσῃ, τῇ νεολαίᾳ κακῶς καὶ τοῖς καρποῖς μετ' αὐτῆς· νοσώδης δὲ ὁ καιρὸς ἔσται.

10 κς'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπὸ μεγάλης εὐθηνίας ἔνδεια ἔσται.

κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐκβρασμὸν τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.

κη'. ἐὰν βροντήσῃ, ἔνδεια ὑδάτων καὶ ὄχλος ἐρπετῶν ἐπιβλαβῶν ἔσται.

κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.

15 λ'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι ἐκ ποινηλαστίας ἐπὶ τὰ χεῖριστα τῶν πταισμάτων ὀλισθήσονται.

A T Γ O T Σ T O Σ.

29. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, καὶ τὰ τῆς πολιτείας ἡρέμα πως καλίστα, καὶ εὐθηνία ἔσται.

20 β'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἅμια καὶ ἔνδειαν τῶν ἐπιτηθειῶν ἀπειλεῖ.

γ'. ἐὰν βροντήσῃ, δίκας καὶ λίσσας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

2 μακρόν C. cf. 324 13. H.
18 καὶ om Rutg.

16 ὀλισθήσουσιν Rutg.

tonuerit, aestum morbidum minatur. 21. si tonuerit, dissensio erit inter provinciales, nec tamen diu. 22. si tonuerit, bona rebus publicis significat, corporibus morbos capitibus. 23. si tonuerit, dissensio populi Romani finem reperiet. 24. si tonuerit, summi viri summum infortunium declarat. 25. si tonuerit, dirum publi, simulque frugibus; tempusque erit morbidum. 26. si tonuerit, post magnam abundantiam erit inopia. 27. si tonuerit, eruptiones corporibus minatur. 28. si tonuerit, erit penuria aquarum et reptilium nocentium turba. 29. si tonuerit, prosperitatem declarat. 30. si tonuerit, homines a furibus acti ad delicta atrocissima delabentur.

AUGUSTUS.

29. 1. Si tonuerit, et respublica erit paulo meliore condicione, et abundantia futura est. 2. si tonuerit, morbos simul et penuriam vicus minatur. 3. si tonuerit, contentiones forenses et rumores mi-

δ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, ἔνδεια τροφῶν λογικοῖς ἅμα καὶ ἀλόγοις ἔσται.

ε'. ἐὰν βρονηθήσῃ, τὰς γυναῖκας συνετωπείρας δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βρονηθήσῃ, μέλιτος μὲν ἀφθονία ἔσται, ὕδατος δὲ καὶ τῶν λοιπῶν τροφίμων λιψίς. 5

ζ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, ἀνέμους τραχεῖς καὶ νόσους ὁμοῦ σημαίνει.

η'. ἐὰν βρονηθήσῃ, νόσον ἀκίνδυνον τοῖς τετραπόδοις ἀπειλεῖ.

θ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, ὄγλειαν μὲν ἀνθρώποις ὡς ἐκ τοῦ πλείονος ἐπαγγέλλει. 10

ι'. ἐὰν βρονηθήσῃ, λύπας καὶ μοχθηρίας τῷ πλήθει ἀπειλεῖ.

ια'. ἐὰν βρονηθήσῃ, εὐτετηρία μὲν ἔσται, πτώσις δὲ ἐρπετῶν καὶ βλάβη τοῖς ἀνθρώποις.

ιβ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, χόρτου καὶ βαλάνου ἀφθονία ἔσται, τῇ δὲ πρώτῃ ἡλικίᾳ κακῶς. 15

ιγ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, ὕλεθρος ἔσται τοῖς σώμασι λογικῶν τε καὶ ἀλόγων.

ιδ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, πόλεμον μὲν τοῖς κοινοῖς, ἀφθονίαν δὲ τοῖς καρποῖς δηλοῖ.

ιε'. ἐὰν βρονηθήσῃ, ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ πράγματα. 20

ισ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, εἰρήνην βαθεῖαν ἐπαγγέλλεται.

ις'. ἐὰν βρονηθήσῃ, οἱ χεῖρους τῶν ἀνθρώπων στυγνύσουσιν.

ιη'. ἐὰν βρονηθήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον ἀπειλεῖ.

ιθ'. ἐὰν βρονηθήσῃ, φόνους αἰ γυναῖκες καὶ τὸ δουλικὸν τολμήσει. 25

1 λογικοῖς τε Rutg.

3 ἔσεσθαι δηλοῖ Rutg.

10 Rutg.

ἐπαγγέλλεται, quod videtur melius. cf. vs. 21 et cap. 51. H.

16 τε om Rutg.

22 στυγνύσουσιν Rutg.

natur populo Romano.

4. si tonuerit, penuria alimentorum aequae rationalia et irrationalia vexabit.

5. si tonuerit, declarat mulieres sapientiores fore.

6. si tonuerit, mellis erit abundantia, sed defectus aquae victusque reliqui.

7. si tonat, ventos truces simulque morbos significat.

8. si tonat, morbum, periculo tamen vacantem, quadrupedibus minatur.

9. si tonat, bonam valetudinem hominibus ut plurimum annuntiat.

10. si tonat, dolores et facinora multitudini minatur.

11. si tonuerit, feracitas erit, delapsus reptilium, damnum hominibus.

12. si tonuerit, pabuli et glandis copia erit, sed cum ineunte aetate male agetur.

13. si tonuerit, exitium invadet corpora cum rationalium tum brutorum.

14. si tonat, bellum rei publicae, abundantiam frugibus declarat.

15. si tonuerit, in peiorem partem res vertentur.

16. si tonat, altam pacem pollicetur.

17. si tonuerit, reversi inter homines contristabuntur.

18. si tonat, bellum civile minatur.

19. si tonuerit, mulieres et servitium caedes audebunt.

20. si

κ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὄλεθρον βοῶν καὶ ταραχὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.

κα'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνίαν ἕμα καὶ διχόνοιαν τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

5 κβ'. ἐὰν βροντήσῃ, καλὰ μετρίως τὰ πράγματα ἀνὰ πάντα τὸν ἐνιαυτόν.

κγ'. ἐὰν βροντήσῃ, κεραυνὸν πεσεῖσθαι δηλοῖ καὶ φόνους ἀπειλεῖ.

κδ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἀπώλειαν εὐγενῶν νέων ἀπειλεῖ.

10 κέ'. ἐὰν βροντήσῃ, χειμῶνα καὶ σπάνιν ὀπωρῶν ἔσεσθαι προλέγει.

κς'. ἐὰν βροντήσῃ, πόλεμον σημαίνει.

κζ'. ἐὰν βροντήσῃ, πολέμους ἕμα καὶ δόλους ἀπειλεῖ.

15 κη'. ἐὰν βροντήσῃ, εὐθηνίαν μὲν τῶν καρπῶν φθορὰν δὲ τῶν βοῶν σημαίνει.

κθ'. ἐὰν βροντήσῃ, οὐδεμίαν ἐναλλαγὴν σημαίνει.

λ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους τῇ πόλει, ἐφ' ἧς ἐραγῆσεται, ἀπειλεῖ.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

20 30. α'. Ἐὰν βροντήσῃ, εὐετηρίαν ἕμα καὶ εὐφροσύνην δηλοῖ.

β'. ἐὰν βροντήσῃ, διχόνοια τῷ δήμῳ ἔσται.

γ'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ πόλεμον δηλοῖ.

δ'. ἐὰν βροντήσῃ, δυνατοῦ πτώσιν καὶ πολέμου παρασκευὴν δηλοῖ.

7 κεραυνὸς Rutg.

11 δηλοῖ Rutg.

ἔσεσθαι Rutg.

φόνους δέ C.

17 νόσους om Rutg.

10 καὶ om Rutg.

23 παρ. δι' αὐτήν

tonat, bobus interitum, rebus publicis turbas minatur. 21. si tonat, abundantiam, simulque dissensionem populo Romano minatur. 22. si tonuerit, res per totum annum tolerabili statu erunt. 23. si tonat, declarat fulmen casurum; et caedes minatur. 24. si tonat, minatur interitum pubis patriciae. 25. si tonat, hiemem foedam et penuriam pomorum fore praedicit. 26. si tonat, bellum significat. 27. si tonat, bella simul et dolos minatur. 28. si tonat, copiam frugum, sed interitum boum significat. 29. si tonat, conversionem rerum nullam declarat. 30. si tonat, morbos minatur urbi, super quam erumpet.

S E P T E M B E R.

30. 1. Si tonat, fertilitatem simul et gaudium declarat. 2. si tonuerit, dissensio erit in populo Romano. 3. si tonat, imbrem futurum et bellum declarat. 4. si tonat, declarat ruinam viri potentis et

ε'. ἐὰν βροντήσῃ, κρηθῆς μὲν ἀφθορίαν σίτου δὲ ἐλάττωσιν δηλοῖ.

ς'. ἐὰν βροντήσῃ, δύναμις ἔσται ταῖς γυναιξὶ κρείττων ἢ κατ' αὐτάς.

ζ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσον καὶ πτώσιν τῷ δουλικῷ ἔξ αὐτῆς ἔσθ' ἀπειλεῖ.

η'. ἐὰν βροντήσῃ, τοὺς μάλιστα δυνατοὺς τοῦ πολιτεύματος σχολιὰ ἐννοεῖν, ἀποτεύξεσθαι δὲ τῶν ἐσομένων κατηγορεῖ.

θ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἄνεμον πνεῦσαι ἐπίνοσον ἀπειλεῖ.

ι'. ἐὰν βροντήσῃ, ἕρις ἔσται τῷ τόπῳ ἐφ' οὗ ῥήγγυτο, 10 πρὸς ἕτερον οὐκ ἄλογος.

ια'. ἐὰν βροντήσῃ, οἱ ἐπεξούσιοι τῶν ἐγγενῶν σκέφονται τι καινὸν ἐν τοῖς κοινοῖς.

ιβ'. ἐὰν βροντήσῃ, ἐπόμβριον τὸν τοῦ ἀμνητοῦ καιρὸν καὶ λιμὸν ἔσσεσθαι λέγει. 15

ιγ'. ἐὰν βροντήσῃ, λιμὸν βαρὺν ἀπειλεῖ.

ιδ'. ἐὰν βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.

ιε'. ἐὰν βροντήσῃ, κατομβρίαν μὲν δηλοῖ, ἐθνηλίαν δὲ ὁμῶς.

ισ'. ἐὰν βροντήσῃ, ὁ σπόρος πολὺς ἄκυρος δὲ δηλοῦται. 20

ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων ἀπειλεῖ.

ιη'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἕμα καὶ πολέμους σημαίνει.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ μὲν δενδρώδης καρπὸς ἐπιτεύξεται, νόσοι δὲ καὶ στάσεις δημοτικαὶ ἔσονται.

5 τῶν δουλικῶν Rutg. 8 fortasse legendum ἐπιζομένων. H. 13 τι καινὸν H, τι καινὸν C, τὸ καινὸν Rutg. 14 ἐπόμβριον H, ἐπομβρίαν C, ὑπομβρον Rutg. 16 βαρεῖαν C. 21 ἀπειλῶν Rutg.

belli praeparationem. 5. si tonat, hordei copiam, tritici imminutionem declarat. 6. si tonnerit, potestas erit apud mulieres maior quam pro sexus debilitate. 7. si tonat, morbum et inde stragem servitiorum minatur. 8. si tonat, praepotentes in re publica praepostera agere copilia enuntiat, sed tamen eos repulsum iri de futuro statu rei publicae. 9. si tonat, veptum morbidum flaturam minatur. 10. si tonuerit, inter regionem super quam erumpit, aliamque dissidium erit non sine causa. 11. si tonuerit, clientelae patriciorum aliquid novi molientur in re publica. 12. si tonat, tempus messis aquosum famemque fore praedicit. 13. si tonat, famem gravem minatur. 14. si tonat, minitatur morbos. 15. si tonat, vim imbrium, sed tamen abundantiam, declarat. 16. si tonat, sementes magnas, sed steriles fore declaratur. 17. si tonat, penuriam victus necessarii minatur. 18. si tonat, famem simul et bella significat. 19. si tonnerit, fruges arborae provenient, erunt autem morbi et seditiones populares. 20. si

κ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπώλειαν κλεινοῦ ἀνθρώπου καὶ πόλεμον ἀπειλεῖ.

κα'. εἰ βροντήσῃ, λύπας καὶ ζημίας τῷ δήμῳ ἀπειλεῖ.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν, χειμῶνα δὲ βαρὺν καὶ ὑγρὸν σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐνδεᾶ προλέγει.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, λειψυδρίαν ἀπειλεῖ. τῶν δὲ ἀκροδρόων εὐφορία ἔσται· περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον θνέλλαις διαφθαρήσονται.

10 κέ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονοίας τοῦ πολιτεύματος τύραννος ἀνυστήσεται, καὶ αὐτὸς μὲν ἀπολεῖται, ζημίας δὲ ἀφορήτους οἱ δυνατοὶ ὑποστήσονται.

κε'. εἰ βροντήσῃ, ὁ κακὸς δυνάστης βουλῇ Θεοῦ πεσεῖται.

κς'. εἰ βροντήσῃ, δυνατοὶ πρὸς ἑαυτοὺς διενεχθήσονται καὶ ἄλλήλους διαλύβωσιν.

κη'. εἰ βροντήσῃ, σημεῖα ἔσται πραγμάτων μεγάλων μηνυτικά. εὐλαβητέον δὲ μὴ καὶ πυρὶ ἐπομβρίσει ἰαχού.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγχμὸν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀπὸ χειρόνων ἐπὶ τὰ κρεῖττω τὰ κοινά.

2 σημαίνει Rutg. 7 τῶν δέκα C. 15 an διαβάλωσιν?
16 ἔστι mavult Rutg. 17 καὶ — ἰαχοῦ] haec non sunt sana, nec quid Lydus scripserit adhuc affirmare licet. pro ἰαχοῦ tamen in promptu est ἰνιαχοῦ alicubi, usquam: vide cap. 58. Rutgersius habet ἐπομβρήση: reliqua concordant. H.

tonat, interitum clari hominis bellumque minatur. 21. si tonat, aegritudines et detrimenta minatur populo Romano. 22. si tonat, abundantiam, sed hiemem gravem et aquosam significat. 23. si tonat, hiemem anni illius rerum necessariorum indigam fore praedicat. 24. si tonat, penuriam aquae minatur. baccarum in arboribus uber erit proven-tus, sed sub autumnum procellis peribunt. 25. si tonuerit, ex dissen-sione rei publicae unus imperio potietur. is peribit, sed potentes in republica malis intolerabilibus afficientur. 26. si tonnerit, improbus dominator voluntate deorum immortalium corruet. 27. si tonnerit, potentes inter se dissidebunt seque circumvenient. 28. si tonnerit, prodigia erunt de rebus magnis admonentia. cavendum autem ne igni quoque *. 29. si tonat, siccitatem noxiam minatur. 30. si tonue-rit, res publica a deteriore in meliorem statum perveniet.

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ

31. α'. *Εἰ βροντήσῃ, κακὸν τύραννον τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ.*
 β'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, φθορὰ δὲ τῶν χειρ-
 σαίων μυνῶν.*
 γ'. *εἰ βροντήσῃ, θυέλλας καὶ τυραχὰς δηλοῖ, δι' ὧν τὰ 5
 μὲν δένδρα φθαρήσεται· μεγάλων δὲ ζαλῶν ἔσται τοῖς κοινοῖς
 μήνυμα.*
 δ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἐλάττους τῶν κρειττόνων καθέξουσιν,
 ὑγιεινὸν δὲ ἔσται τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα.*
 ε'. *εἰ βροντήσῃ, πάντων ἐπιδόσεις τῶν ἀναγκαίων, ἔξηρη-10
 μένου σίτου.*
 ς'. *εἰ βροντήσῃ, ἡ ὄψις μὲν εὐθηνίας, ἀμητὸς δὲ ἐλάττων,
 καὶ τὸ φθινόπωρον ἐγγυὸς ἄκαρπον.*
 ζ'. *εἰ βροντήσῃ, ὄσπρια μὲν ἄφθορα, οἶνος δὲ ἐλάττων
 ἔσται. 15*
 η'. *εἰ βροντήσῃ, σεισμὸν μετὰ μυκήματος προσδοκῆτέον.*
 θ'. *εἰ βροντήσῃ, ἕλεθρον θηρίοις ἀπειλεῖ.*
 ι'. *εἰ βροντήσῃ, ἀνδρὸς ἐπαινουμένου πτώσιν δηλοῖ.*
 ια'. *εἰ βροντήσῃ, ἀλληλανεμίαν ἐπωφελεῖ ταῖς βοτάναις
 δηλοῖ. 20*
 ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, σκηπτοὶ δὲ ἐκθλιβή-
 σονται.*
 ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, καλὰ τὰ συναλλάγματα, καὶ εὐθηνία
 πρὸς αὐτοῖς· ὃ δὲ ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ βιουρὸς οὐκ ἐπὶ πλέον ἰσχύσει.*

4 μυνῶν H, μυῶν C, om Rutg. vide p. 308 12.
 τὰ τῶν malit H. 10 ἐπίδοσις Rutg.

8 τῶν]
 21 δὲ σκο-
 λιαὶ βήσονται C.

O C T O B E R.

31. 1. Si tonat, tetrum tyrannum rem publicam occupaturum mi-
 nitatur. 2. si tonuerit, abundantia erit et interitus murium terre-
 strium. 3. si tonat, procellas turbinesque declarat, quibus arbores
 evertentur; idque erit magnarum tempestatum rei publicae indicium.
 4. si tonuerit, inferiores in superiores dominabuntur, et aëris tempera-
 tio erit salubrior. 5. si tonuerit, erit incrementum omnium quae sunt
 ad victum necessaria, excepto frumento. 6. si tonuerit, species abun-
 dantiae futurae, sed messis erit minus laeta et autumnus propemodum
 fructu vacans. 7. si tonuerit, legumina copiosa erunt, vinum rarias.
 8. si tonat, terrae motus cum mugitu exspectandus. 9. si tonat, feris
 interitum minatur. 10. si tonat, probati viri ruinam declarat. 11. si
 tonat, declarat mutationem variam ventorum herbis utilem. 12. si to-
 nuerit, abundantia erit; vortices ignei delabentur. 13. si tonuerit,
 commercia iucunda et insuper abundantia. dominator rei publicae im-

- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον καὶ φθορὰν βοσκημάτων ἀπειλεῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, σπάνις ἔσται πνεύματος ξηροῦ καὶ κυ-
 στικοῦ ἐπιπίπτοντος τοῖς καρποῖς.
 ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔξωσθενήσουσιν οὕτως ἄνθρωποι ὡς ἀγνώ-
 5 στους εἶναι δοκεῖν.
 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πλουσίου ἀνδρὸς καὶ ἀνδρῶν ἐγγενῶν εὐ-
 τυχήματα.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσασκτον εὐθηνίαν δηλοῖ.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, δυνάστου πτώσιν ἢ βασιλέως ἐκβολὴν
 10 ἀπειλεῖ, διχονοίαν τε τῷ δήμῳ καὶ ἀφθονίαν ἀπειλεῖ.
 κ'. εἰ βροντήσῃ, ἔλκη ξένου ἀπειλεῖ, τῷ δὲ πλήθει ἐκ διχο-
 νοίας ἐσχάτην ἀτυχίαν.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, νόσοι βηχώδεις ἔσονται καὶ στηθῶν κα-
 κώσεις.
 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, μοχθηρίας τῷ δήμῳ καὶ νόσους ποικίλας
 ἀπειλεῖ.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος εὐφρανθήσεται παραδόξως.
 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ διχονοίας τῶν κρατούντων ὁ δῆμος πε-
 ριέσται,
 20 κε'. εἰ βροντήσῃ, βαρεῖα ἔσται ἀπὸ τῶν κακῶν δειλία.
 κς'. εἰ βροντήσῃ, ἀδξηθήσεται μὲν τὰ θηρία, λιμῶζει δὲ
 ὄμως.
 κζ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπομβρίαν δηλοῖ.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδεια ἔσται τῶν ἀναγκαίων.

2 σπάνη C.
Rutg.

4 οὕτως οἱ Rutg.
21 εὐξενθήσεται Rutg.

6 κλουσίον] Δουσίαν
23 ἐπομβρίας R.

portunus non diu valebit. 14. si tonat, bellum et interitum pecoris minatur. 15. si tonuerit, penuria erit flatu sicco et urente frugibus incidente. 16. si tonuerit, ita homines debilitabuntur ut propemodum non agnoscendi futuri sint. 17. si tonat, viri opulenti hominumque genere praestantium felicitates. 18. si tonat, annonam copiosam sed aliunde importatam declarat. 19. si tonat, potentis ruinam regisve exactionem minatur; item dissensionem et copiam populo Romano. 20. si tonat, ulcera insolita minatur, et multitudini ob discordiam miseriam summam. 21. si tonuerit, morbi tussiculares erunt et thoracum tabes. 22. si tonat, populo Romano flagitia morbosque varios minatur. 23. si tonuerit, populus praeter spem laetitiam capiet. 24. si tonuerit, ex dissensione principum plebs superior erit. 25. si tonuerit, erit inumanis a calamitatibus formido. 26. si tonuerit, augebuntur bestiae, sed esurient. 27. si tonat, pluvias crebras declarat. 28. si tonuerit, penuria erit rerum ad victum necessarium. 29. si

κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίνοσος ὁ ἐνιαυτός.

λ'. εἰ βροντήσῃ, οὐκ εὐθηνίαν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐλάττωσιν τῶν πολεμίων καὶ εὐφροσύνην τοῖς πράγμασι δηλοῖ.

N O E M B P I O Σ.

32. α'. Εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν δηλοῖ τῇ πόλει. 5
 β'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν προλέγει.
 γ'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἀναφέρεται, δι' οὗ οἱ ἐλάττους περιέσσονται τῶν μειζόνων.
 δ'. εἰ βροντήσῃ, κρείττων ὁ σίτος.
 ε'. εἰ βροντήσῃ, ζάλην τοῖς πράγμασι δηλοῖ, αἰσθητοῖς τε 10 καὶ ἀλόγοις νόσον.
 ς'. εἰ βροντήσῃ, σκώληκες τῷ σίτῳ λυμανοῦνται.
 ζ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς ὑπὸ τὴν δύσειν ἀνθρώποις τε καὶ ἀλόγοις νόσοι.
 η'. εἰ βροντήσῃ, ἀδδηφραγίας ἔσεσθαι δεῖ διὰ νόσους ἀπει- 15 λουμένας.
 θ'. εἰ βροντήσῃ, δημοτῶν ἀνασκολοπισμοὶ ἔσονται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων.
 ι'. εἰ βροντήσῃ, πέραις ἔχει τὰ κακίως βουλευθέντα τοῖς κρατοῦσιν, ἄνεμος δὲ καυσώδης τοῖς δένδροις λυμῖνεται. 20
 ια'. εἰ βροντήσῃ, ἐχρημαστειώσων ἄνθρωποι τῷ θεῷ. ἄε- μος γὰρ ἐξ ἀνυτολῶν φέυσει.
 ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐνύπνια τοῖς ἀνθρώποις πλείονα δόξει.

7 an δε' εἶν? 10 δε? 15 num εἰργασθαι? ἔργασθαι (nam in his rebus nihil potest videri nimis absurdum)? ἀπέργασθαι? H.

tonuerit, annus morbis obnoxius. 30. si tonat, non abundantiam solum sed hostium quoque imminutionem et laetitiam rei publicae declarat.

N O V E M B E R.

32. 1. Si tonat, discordiam civitati annuntiat. 2. si tonat, abundantiam praedicit. 3. si tonuerit, res obtingent per quas inferiores superiores superabunt. 4. si tonuerit, frumentum melius. 5. si tonat, turbas rei publicae nuntiat, rationalibus et brutis morbum. 6. si tonuerit, vermes frumento nocebunt. 7. si tonat, iis qui sub occidente sunt, tum hominibus tum bestiis, morbi impendent. 8. si tonat, edacitate * oportet ob morbos imminentes. 9. si tonuerit, plebeii in crucem agentur. erit annona copiosa. 10. si tonuerit, praepostera principum consilia ad finem pervenient. ventus urens arbores vexabit. 11. si tonat, supplicatio diis immortalibus decernenda est, quod ventus ex oriente spirabit. 12. si tonuerit, insomnia com-

- ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπικερδῆ μὲν τὸν καιρὸν λοιμικῶν δὲ ἀπει-
λεῖ, ἔλμισι δὲ ἐν τοσούτοις κακοῖ τὰ σώματα.
- ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἔρπετὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡράματα πως λι-
μῆνεται.
- 5 ιε'. εἰ βροντήσῃ, ὃ μὲν ἰχθύος ἀφθονώτατος, λοιμώξει δὲ
τὰ ἔνυδρα θηρία, καὶ τὰ κοινὰ δῆθεν καλλίστα.
- ις'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδες καὶ μυῶν ἀρουραίων γένεσις, τῷ
δὲ βασιλεῖ κίνδυνος, καὶ σίτου ἀφθονία ἔσται.
- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νομῆν ἄφθονον τοῖς κτήρεσι δηλοῖ.
- 10 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον δηλοῖ καὶ τοῖς ἀστειοτέροις λύπας.
- ιθ'. εἰ βροντήσῃ, γυναικῶν εὐπραγίας.
- κ'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν οὐ μικρὸν δηλοῖ.
- κα'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μύες φθαρήσονται, εὐθηνία δὲ οὐ σί-
του μόνον ἀλλὰ καὶ νομῆς, καὶ ἰχθύων πληθός.
- 15 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν δηλοῖ.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος νοσώδης πνεύσει.
- κδ'. εἰ βροντήσῃ, φρούριον τῇ πολιτείᾳ χρηστὸν ὑπὸ πολε-
μίοις τελέσει.
- κε'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἐπικίνδυνος ἔσται.
- 20 κς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἐμφύλιον καὶ πτώσιν πολλῶν
δηλοῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ ἀπειλεῖ.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, τῆς συγκλήτου πολλοὶ ἀθνημίᾳ φθαρή-
σονται.

2 κάμα Rutg. 7 ἀκρίδων Rutg. 9 τομῆν Rutg. 17 πολέ-
μοις Rutg.

plura hominibus obiciuntur. 13. si tonat, tempus lucrificum sed mor-
bidum minatur, lumbricis interaneis corpora vexans. 14. si tonuerit,
reptilia aliquantum hominibus nocebunt. 15. si tonuerit, piscium in-
gens copia, sed lue laborabunt bestiae aquatiles. rei publicae status
commodior. 16. si tonuerit, locustae et murium agrestium generatio.
principi periculum, frumenti copia erit. 17. si tonat, pabulum abun-
dans pecudibus annuntiat. 18. si tonat, bellum declarat et aegritudi-
nes urbanis. 19. si tonuerit, mulierum prosperitates. 20. si tonat,
fame non diuturnam declarat. 21. si tonuerit, mures interihunt;
abundantia non frumenti solum sed pabuli quoque, et copia piscium.
22. si tonat, annum felicem declarat. 23. si tonuerit, ventus morbi-
dus flabit. 24. si tonuerit, castrum rei publicae opportunum in pote-
statem hostium veniet. 25. si tonuerit, bellum periculosum erit.
26. si tonat, bellum civile multorumque caedem declarat. 27. si ton-
nat, eadem illa minuitur. 28. si tonuerit, magna pars amplissimi or-

κθ'. εἴ βροντήσῃ, οἱ μὲν χεῖρους κάλλιον πράξουσιν, αἱ δὲ ἐσόμεναι ὀπῶραι φθαρήσονται.

λ'. εἰ βροντήσῃ, θεοφιλέστερον οἱ ἄνθρωποι ζήσονται· εἰ-
κότως συμμέτρια τὰ κακά.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

5

33. α'. Εἰ βροντήσῃ, εὐετηρίαν μεθ' ὁμονοίας δηλοῖ.

β'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων καὶ καρπῶν διαφερόντως.

γ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς θρέμμασιν ἄνθρωποι καταχρήσονται δι' ἔνδειαν ἰχθύων.

δ'. εἰ βροντήσῃ, βαρὺς ἔσται χειμῶν, εὐθηρία δὲ ὕμως. 10

ε'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ψωριώδεις ἀπειλεῖ.

ς'. εἰ βροντήσῃ, ὄσις οὐκ ἐπιφέρει οἱ ἄνθρωποι ἐνπνιασθή-
σονται, οἱ κακὸν πέρας ἔξουσιν.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, τὸ πᾶν δηλοῖ πᾶσιν.

η'. εἰ βροντήσῃ, νόσος ἐπικρατῆς· ἔξ οὗ εὐθηρία μὲν καρ-
πῶν ἔσται, ὄλεθρος δὲ θρεμμάτων.

θ'. εἰ βροντήσῃ, κλεινοῦ ἀνδρὸς πτώσις ἔσται.

ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν ἀνθρώποις ἐκ νοσημάτων ἀπει-
λεῖ, οἱ δὲ ἰχθύες ἐπιδύσουσιν.

ια'. εἰ βροντήσῃ, κωσώδης ἢ θερινὴ ἔσται τροπὴ, καὶ 20
ἀφθονία ἐπίσικτος.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, ἐκ γαστρορροίας νόσους ἀπειλεῖ.

2 fortasse legendum ἐπιζόμεναι. H.

3 verti ac si esset καὶ

εἰκότως σύμμετρα. H.

11 δηλοῖ Rutg.

14 πῶσαι Rutg.

15 ἐπικρατῆσαι Rutg.

dinis macerore animi extinguetur.

29. si tonuerit, deteriores melius

agent; poma sperata interibunt.

30. si tonuerit, homines religiones

sanctius tuebuntur; ideoque non mirum, si mala mediocria.

D E C E M B E R.

33. 1. si tonat, annum felicem atque concordiam declarat. 2. si

tonuerit, copia piscium, et praecipue frugum. 3. si tonuerit, ob pe-

nnuriam piscium homines pecudibus abutentur. 4. si tonuerit, gravis

erit hiems, sed tamen abundantia. 5. si tonat, morbos scabiosos mi-

natur. 6. si tonuerit, visa divina hominibus secundum quietem oc-

current, quae calamitosum exitum habitura sunt. 7. si tonat, id

ipsum declaratur omnibus. 8. si tonuerit, morbus vehemens; inde

abundantia frugum erit, pernicies pecudum. 9. si tonuerit, viri clari

ruina erit. 10. si tonat, hominibus mortem ex morbis minatur: pisces

provenient. 11. si tonuerit, solstitium aestuosum erit et copia rerum

aliunde inuenta. 12. si tonat, minatur morbos e fluxu ventris. 13. si

- ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνίαν, νόσους δὲ ἀπειλεῖ.
 ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον ἔμμε πόλεμον καὶ εὐθηνίαν δηλοῖ.
 ιε'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ ἐπὶ πόλεμον πορεύσονται, ὀλίγοι
 δὲ ἀνυστρέψουσιν.
 5 ις'. εἰ βροντήσῃ, καινοπρεπῆ πρῶγματα ἐπὶ τῆς πολιτείας.
 ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδας φύσεσθαι λεπτὰς ἀπειλεῖ, εὐθηνίαν δὲ ὁμῶς.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμος ἔσται βαρῦς.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίτασιν τοῦ πολέμου ἀπειλεῖ.
 10 κ'. εἰ βροντήσῃ, ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων λέγει.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμον θερμὸν καὶ νοσοποιῶν ῥεῦσαι ἀπειλεῖ.
 κβ'. εἰ βροντήσῃ, καυσῶδες ἔσται τὸ θέρος καὶ πολὺκαρπον.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις νόσον δηλοῖ, ἀλλ' ἀκίνδυνον.
 15 κδ'. εἰ βροντήσῃ, ἐμφυλίους πολέμους τῇ πόλει καὶ ἄλεθρον τοῖς ὕλασις θερίοις ἀπειλεῖ.
 κε'. εἰ βροντήσῃ, ἐκστρατείας κινήσεις ἐπὶ πόλεμον, ἀλλ' εὐτυχίσει.
 κς'. εἰ βροντήσῃ, νόσους τοῖς θεράπουσιν ἀπειλεῖ.
 20 κζ'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ὠφελήσει.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, ἀκρίδων γένεσις.
 κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἰσχνότητα τοῖς σώμασιν ὑγιεινὴν δηλοῖ.
 λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνταρσίαν κατὰ τῆς βασιλείας δηλοῖ καὶ εἰκότως πόλεμον.

1 εὐθηνία Rutg.
22 ἰσχνότητα C.

6 φύσεσθαι C.
ὑγιεινοῖς Rutg.

18 εὐτυχίης Rutg.

tonat, abundantiam, sed morbos quoque minatur. 14. si tonat, simul bellum intestinum et abundantiam declarat. 15. si tonuerit, multi proficiscuntur ad bellum, pauci redibunt. 16. si tonuerit, res novae in re publica. 17. si tonat, locustas minutas nascituras minatur, sed tamen erit abundantia. 18. si tonuerit, bellum erit grave. 19. si tonat, intentionem belli minatur. 20. si tonat, penuriam rerum necessariorum praedicit. 21. si tonat, ventum calidum ac morbidum spiraturum minatur. 22. si tonnerit, torrida erit aestas et frugifera admodum. 23. si tonat, hominibus morbum, sed periculo vacuum, nuntiat. 24. si tonat, rei publicae bella civilia, bestiis silvestribus interitum minatur. 25. si tonuerit, militiae profectio ad bellum, sed bene rem geret. 26. si tonat, morbos servientibus minatur. 27. si tonuerit, princeps civitatis multis proderit. 28. si tonnerit, locustarum generatio. 29. si tonat, corporibus gracilitatem salutiferam annuntiat. 30. si tonat, rebellionem contra populi Romani imperium declarat, atque adeo bellum.

Ioannes Lydus.

ΙΑΝΟΤΑΡΙΟΣ.

34. α'. *Εἰ βροντήσῃ, λαφρός ἀνεμος ῥέσσει, ἀλλ' ἀκίνδυνος.*
 β'. *εἰ βροντήσῃ, ἀδόκητος ἔσται πόλεμος.*
 γ'. *εἰ βροντήσῃ, μετὰ νίκην ἦτταν τοῖς ἐν πολέμῳ φράζει·*
εὐθηνία δὲ ἔσται. 5
 δ'. *εἰ βροντήσῃ, ὁμοιοῦσει ὁ δῆμος πρὸς εἰρήνην.*
 ε'. *εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν τοῖς κτήνεσι σημαίνει.*
 ς'. *εἰ βροντήσῃ, βιχρώδη νόσον ἀπειλεῖ, ἀφθονίαν δὲ ἰχθύων*
καὶ καρπῶν δηλοῖ.
 ζ'. *εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται καὶ νόσος συγχή.* 10
 η'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ δυνάστης τῆς πολιτείας πρὸς τοῦ δήμου*
κινδυνεύσει.
 θ'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ τῆς ἀνατολῆς βασιλεὺς κινδυνεύσει.*
 ι'. *εἰ βροντήσῃ, ἀνέμου κίνησιν σφοδρὰν καὶ αἰτίου μὲν*
εδφορίαν τῶν δ' ἄλλων καρπῶν ἀφορίαν δηλοῖ. 15
 ια'. *εἰ βροντήσῃ, λιμὸν σημαίνει καὶ μέχρις ἀλόγων.*
 ιβ'. *εἰ βροντήσῃ, οἱ ἄνθρωποι τὰς ὕψεις νοσήσουσιν, ἔσται*
δὲ πολλὸς χόρτος καὶ ἰχθύων ἐπίδοσις.
 ιγ'. *εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀπειλεῖ.*
 ιδ'. *εἰ βροντήσῃ, σπάνιν καὶ μυῶν γένεσιν καὶ ὄλεθρον τε-*
τραπόδιον ἀπειλεῖ.
 ιε'. *εἰ βροντήσῃ, στάσιν δουλικήν καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς καὶ*
εὐθηνίαν καρπῶν.
 ις'. *εἰ βροντήσῃ, ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τιραχθήσεται.*

2 ἀνεμος] κίνδυνος Rutg.
 Rutg. 24 ὁ om Rutg.

11 ὁ om Rutg.

18 καὶ om

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

34. 1. Si tonuerit, ventus flabit celer, sed innoxius. 2. si tonuerit, inexpectatum erit bellum. 3. si tonat, belligerantibus post victoriam damnum praemonstrat, eritque abundantia. 4. si tonuerit, populus Romanus consentiet ad pacem faciendam. 5. si tonat, sanitatem pecudibus significat. 6. si tonat, morbum tussicularem minatur, copiam piscium frugumque declarat. 7. si tonuerit, bellum servile erit et morbus frequens. 8. si tonuerit, dominatori civitatis a populo periculum asferetur. 9. si tonuerit, rex Orientis periculum adibit. 10. si tonat, venti motum vehementem, frumenti proventum, reliquarum frugum sterilitatem declarat. 11. si tonat, famem significat vel bestias vexantem. 12. si tonuerit, homines visu laborabunt; erit pabulum copiosum et piscium proventus. 13. si tonat, morbos minatur. 14. si tonat, penuriam, murium generationem, interitum quadrupedum minatur. 15. si tonat, seditionem servitiorum, animadversionem in ea, et abundantiam frugum. 16. si tonuerit, populus Romanus ab

- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους ἀπειλεῖ.
 ιη'. εἰ βροντήσῃ, πράγματα ἐκδειματοῦντα τὸν δῆμον ἀνα-
 στήσονται.
 ιθ'. εἰ βροντήσῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς νικήσει καὶ ὁ δῆμος τὴν
 5 κρείττονα τάξιν ἔξει.
 κ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἐπίσαστος ἔσται, βηχώδης
 δὲ νόσος ἐνοχλήσει τοῖς σώμασιν.
 κα'. εἰ βροντήσῃ, ὁ βασιλεὺς πολλοῖς ἐπιβουλεύσας τέλος
 ἐπιβουλεύεται.
 10 κβ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία μὲν ἔσται, μῦν δὲ καὶ ἐλάφων
 πλῆθος.
 κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐταξίαν τῇ πόλει δηλοῖ.
 κδ'. εἰ βροντήσῃ, νόσον μετὰ ἐνδείας δηλοῖ.
 κέ'. εἰ βροντήσῃ, δουλομαχία ἔσται.
 15 κς'. εἰ βροντήσῃ, πολλοὶ πρὸς τοῦ κρατοῦντος ἀναιρεθί-
 σονται, τέλος δὲ καὶ αὐτός.
 κζ'. εἰ βροντήσῃ, νόσους ἀκινδύνους δηλοῖ.
 κη'. εἰ βροντήσῃ, οἱ μὲν ἐνάλλιοι ἰχθύες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ
 θρέμματα φθαρήσεται.
 20 κθ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμικὸν καὶ νοσῶδες ἐπὶ πᾶσι τὸ τοῦ
 ἀέρος κατάστημα.
 λ'. εἰ βροντήσῃ, θάνατον συχνὸν ἀπειλεῖ.

1 δηλοῖ Rutg.

7 ἐνοχλήσει om Rutg.

8 βασιλεύσας Rutg.

19 φθαρήσεται C, φθαρήσονται Rutg.

imperante vexabitur. 17. si tonat, morbos periculo vacuos minatur.
 18. si tonuerit, res existent populum Romanum timore percellentes.
 19. si tonuerit, cum imperator populi Romani vincet, tum populus ipse
 superiorem locum obtinebit. 20. si tonuerit, abundantia erit aliunde
 importata; morbus tussicularis vexabit corpora. 21. si tonuerit, prin-
 ceptus civitatis multis insidiatus ad extremum ipse insidiis appetetur.
 22. si tonuerit, abundantia erit, sed etiam murium ac cervorum multi-
 tudo. 23. si tonat, rem publicam incolumem ac pacatam fore declarat.
 24. si tonat, morbum cum abundantia declarat. 25. si tonuerit, tu-
 multus servilis erit. 26. si tonuerit, multi otruncantur a principe
 civitatis, sed postremo ipse quoque. 27. si tonat, morbos periculo
 vacuos declarat. 28. si tonuerit, pisces marini provenient, pecudes
 interibunt. 29. si tonuerit, aëris temperies pestilens et morbifera
 omnibus. 30. si tonat, mortes crebras minatur.

Φ Ε Β Ρ Ο Τ Α Ρ Ι Ο Σ.

35. α'. *Ει βροντήση, πόλεμον και πτώσιν ἀνδρῶν ἐπύρων ἀπειλεῖ.*
- β'. *εἰ βροντήση, ὃ μὲν σῖτος ἐλάττων, ἡ δὲ κριθὴ κρείττων, καὶ θηρίων μὲν αὐξήσις, φθίσις δὲ ἀνθρώπων ἔσται.* 5
- γ'. *εἰ βροντήση, ἐμφύλιος ἔσται στάσις.*
- δ'. *εἰ βροντήση, οἱ ἄνθρωποι οὐ προσώποις μόνον ἀλλὰ καὶ διανοαῖς αὐταῖς ταραχθήσονται.*
- ε'. *εἰ βροντήση, ἄμητος πολὺς καὶ ἀνθρώπων ἀπώλεια ἔσται.* 10
- ς'. *εἰ βροντήση, φθορὰ τῶν ξηρῶν καρπῶν, καὶ διαφερόντως τῶν κριθῶν.*
- ζ'. *εἰ βροντήση, φθορὰν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ.*
- η'. *εἰ βροντήση, πρῶγμα μέγιστον ἀναφυήσεται τῇ πολιτείᾳ, καὶ οἱ μὲν ἰχθύες ἐπιδώσουσι, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται.* 15
- θ'. *εἰ βροντήση, ἐλάττων ἡ κριθή.*
- ι'. *εἰ βροντήση, τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις λυμανεῖται.*
- ια'. *εἰ βροντήση, εὐτοκία γυναικῶν.*
- ιβ'. *εἰ βροντήση, θάνατον συχνὸν ἀπειλεῖ καὶ ἀνέμους ἀήθεις.* 20
- ιγ'. *εἰ βροντήση, εὐθηνία μὲν ἔσται, στάσις δὲ ὕμως πολιτικῆ.*
- ιδ'. *εἰ βροντήση, ἀποβολὴν τέκνων καὶ ἔγχοδον ἐρπετῶν ἐπιβλαβῆ ἀπειλεῖ.*

10 ἔσται om Ratg.
24 ἀπειλήν C.

14 fort. ἀναφύσεται: cf. p. 327 20. H.

FEBRUARIUS.

35. 1. Si tonat, bellum et ruinam virorum locupletum minatur. 2. si tonuerit, triticum minus bene. hordeum laetius proveniet; bestiarum auctus, hominum diminutio erit. 3. si tonuerit, seditio erit civilis. 4. si tonuerit, homines non solum visu sed vel mente turbabuntur. 5. si tonuerit, messis uber, hominum exitium erit. 6. si tonuerit, interitus frugum siccarum, et praecipue hordei. 7. si tonat, interitionem non diuturnam hominibus minatur. 8. si tonuerit, negotium maximum conflabitur civitati; pisces provenient, belluae peribunt. 9. si tonuerit, hordeum tenue. 10. si tonuerit, belluae hominibus nocebunt. 11. si tonuerit, puerperia fausta matronarum. 12. si tonat, mortes crebras minatur, ventos intempestivos. 13. si tonuerit, abundantia quidem erit, sed tamen seditio civilis. 14. si tonat, iacturam liberorum, aggressionem infestam reptilium minatur.

- ιε'. εἰ βρονητήση, λοιμικὸς ἀήρ ἔσται, θηρίων τε καὶ μυῶν γένεσις.
- ις'. εἰ βρονητήση, τῷ μὲν δῆμῳ αἰσιον, τῶν δὲ θυνατῶν ἐκ διχονοίας κακόν.
- 5 ιζ'. εἰ βρονητήση, θέρους ἔσται ἀφθονώτατον.
- ιη'. εἰ βρονητήση, ἄνεμον βαρὺν καὶ φλυκτιδίων ἀνώστημα τοῖς σώμασιν ἀπειλεῖ.
- ιθ'. εἰ βρονητήση, ἐρπετῶν καὶ ἐλμίνθων πρὸς αὐτοῖς ὕχλος ἔσται.
- 10 κ'. εἰ βρονητήση, καλοὺς ἀέρας δηλοῖ.
- κα'. εἰ βρονητήση, εὐθηρίαν δηλοῖ.
- κβ'. εἰ βρονητήση, ἐπίνοσος ὁ ἀήρ ἀλλ' οὐ φθαρτικὸς ἔσται.
- κγ'. εἰ βρονητήση, ἀνθρώποις μὲν δυσμορφίαν ὀνόοις δὲ φθορὰν ἀπειλεῖ.
- 15 κδ'. εἰ βρονητήση, ὑγίειαν μὲν ἀνθρώποις ἰχθύσι δὲ καὶ ἐρπετοῖς ὄλεθρον ἀπειλεῖ.
- κε'. εἰ βρονητήση, τοῖς τρυφῶσιν ἐναντίον· πόλεμοι γὰρ ἔσονται, καὶ ζάλη βαρεῖα.
- κς'. εἰ βρονητήση, αὐχμὸν καὶ λειψυδρίαν καὶ ψύρωσιν τοῖς
- 20 σώμασιν ἀπειλεῖ.
- κζ'. εἰ βρονητήση, στύσειν τῷ δῆμῳ δηλοῖ.
- κη'. εἰ βρονητήση, εὐθηρίαν μὲν, ἄνεμον δὲ νοσοποῖον ῥεῦσαι μαντεύεται.
- κθ'. εἰ βρονητήση, πόλεμον καὶ εὐθηρίαν δηλοῖ.

1 μυῶν Rutg.

5 ἀέρος Rutg.

6 φλυκτιδίων Rutg.,

φλυκτιήτων C: num φλυκταινῶν? H.

8 καὶ om C.

11 εὐθηρίας Rutg.

19 καὶ utramque om Rutg.

24 καὶ

om Rutg.

15. si tonuerit, pestilens aër erit belluarumque et murium generatio.
 16. si tonuerit, populo Romano prosperum, potentibus ob dissensionem infaustum. 17. si tonuerit, aestas erit uberrima. 18. si tonat, ventum gravem corporibusque pustularum eruptiones minatur. 19. si tonuerit, reptilium et insuper lumbricorum multitudo erit. 20 si tonat, aërem purum declarat. 21. si tonat, declarat abundantiam. 22. si tonuerit, aër morbidus nec tamen letalis erit. 23. si tonat, hominibus deformitatem, avibus interitum minatur. 24. si tonat, hominibus sanitatem, piscibus ac reptilibus exitium praenuntiat. 25. si tonuerit, voluptariis contrarium: nam bella erunt, et procella gravis. 26. si tonat, aestum, aquae defectum, scabiem corporibus minatur. 27. si tonat, seditionem populo Romano declarat. 28. si tonat, abundantiam, sed simul ventum morbidum spiraturam portendit. 29. si

λ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ σημαίνει μετὰ μακρᾶς τινὸς τοῦ δήμου διχοστασίας.

M A P T I O Σ.

36. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἕπαν τὸ ἔτος ἀψιμαχίαι καὶ διχόνοιαί ἔσονται. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, παύσει τὰ προαπειλούμενα.

γ'. εἰ βροντήσῃ, κακοδαίμονία μετὰ ἐνδείας τοῖς πράγμασιν.

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἀφθονωτάτη ἔσται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, εὐήλιον τὸ ἔαρ καὶ εὐκαρπον τὸ θέρος ἔσται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, ὅμοια τοῖς πρὸ ταύτης. 10

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἄνεμος βαρὺς ἀνυστήσεται, ὃ δὲ κρατῶν τὰ πράγματα κινήσει.

η'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς σημαίνει.

θ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν ἀνθρώπων γένεσιν δὲ θηρίων ἀπειλεῖ. 15

ι'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τοῖς τετραπόδοις.

ια'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ ἀκρίδων γένεσιν δηλοῖ.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς τοῦ πολιτεύματος ἢ στρατηγὸς κινδυνεύσει, διὸ μάχαι συρραγήσονται, καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλθῃ. 20

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηνία ἔσται, τὰ δὲ θηρία φθαρήσεται, καὶ οἱ ἰχθύες ἐπιδώσουσι· καὶ ἔρπετὰ τοῖς οἰκήμασιν ἐνοχλήσει, οὐ μὴν βλάψει.

1 nonne micrās?

9 ἄκαρπον Rutg.

11 στήσεται C.

ὃ δὲ τῶν πραγμάτων κρατῶν ἀποικηθήσεται. H.

13 βροχὴν Rutg.

tonat, bellum et abundantiam declarat. 30. si tonat, bona significat cum diuturna quadam populi Romani dissensione.

M A R T I U S.

36. 1. Si tonuerit, per totum annum rixae et dissidia erunt. 2. si tonuerit, modo interminata finem habebunt. 3. si tonuerit, civitati res adversae cum egestate. 4. si tonuerit, abundantia erit infinita. 5. si tonuerit, ver erit apricum, aestas frugifera. 6. si tonuerit, eadem ac proxime superiora. 7. si tonuerit, ventus gravis surget; princeps civitatis res commovebit. 8. si tonat, imbres significat. 9. si tonat, exitium hominum, generationem belluarum minatur. 10. si tonuerit, interitus quadrupedum. 11. si tonat, vim imbrum et locustarum generationem declarat. 12. si tonuerit, homo potens in civitate aut imperator periculum adibit, cuius causa praelia committentur, belluaeque homines invadent. 13. si tonuerit, abundantia erit; bestiae interibunt, pisces provenient; reptilia habitationibus molesta

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν σημαίνει, θάνατον δὲ ἀνθρώπων καὶ γένεσιν θηρίων ἀπειλεῖ.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, καύματα σημαίνει καὶ λευκοδριαν καὶ μινῶν ὄχλον καὶ ἰχθύων πολόν.

5 ις'. εἰ βροντήσῃ, ἔμισθον μὲν τὸ ἔτος, ἀλλ' ἐνδεὲς τῶν ἐπιτηδείων.

ιζ'. εἰ βροντήσῃ, πρῶγμα παράδοξον τῷ δήμῳ συμβήσεται, συχρὴ δὲ φθορὰ ἀνθρώποις τε καὶ θηρίοις τετραύποισιν.

10 ιη'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ νόσον καὶ ἀκρίδων γένεσιν καὶ ἔργατς ἄκαρπίαν δηλοῖ.

ιθ'. εἰ βροντήσῃ, ἀσχυμὸς ξηρότατος καὶ φθοροποιός.

κ'. εἰ βροντήσῃ, ἐντροπώτερον οἱ ἄνθρωποι ἕμα καὶ ἀφθονώτερον ζήσονται.

15 κα'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μετὰ πολέμους καὶ φθορώδεις ἀσχυμὸς δηλοῖ.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰν μὲν θρνέων, ἐπίδοσιν δὲ τῶν ἐπιτηδείων.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, στάσεις δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν σημαίνει.

20 κε'. εἰ βροντήσῃ, καινὰ πράγματα τῷ δήμῳ ἀναφύεται.

κς'. εἰ βροντήσῃ, κτήσιν ἐλείσασκτον ἀνδραπόδων δηλοῖ.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, ἐλείσασκτον εὐθηρίαν δηλοῖ.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονία ἰχθύων θαλαττίων ἔσται.

25 κθ'. εἰ βροντήσῃ, αἱ γυναῖκες τῆς κρείττονος δόξης ἀνθίζονται.

4 μινῶν C et Rutg.

7 δήμῳ om Rutg.

Rutg. H.

πολόν om Rutg.

23 ἔσται om Rutg.

5 ἐνδεὲς Rutg.

24 ἐνδέξονται

erunt, nec tamen nocebunt. 14. si tonat, abundantiam declarat; mortem hominum et generationem bestiarum minatur. 15. si tonat, calores significat, defectum aquae, murium et piscium turbam magnam. 16. si tonuerit, annus salubris, sed rebus necessariis destitutos. 17. si tonuerit, res inopinata populo Romano accidet; exitium crebrum hominibus et bestiis quadrupedibus. 18. si tonat, vim imbrium, morbum, locustarum generationem et paene frugum defectum declarat. 19. si tonuerit, aestus siccissimus et pestifer. 20. si tonuerit, homines rectius simul et opimius vivent. 21. si tonat, abundantiam post bella et calores exitiosos declarat. 22. si tonat, interitum avium, copiam rei cibariae. 23. si tonat, seditiones declarat. 24. si tonat, abundantiam significat. 25. si tonuerit, negotia nova populo Romano subnascentur. 26. si tonat, comparisonem mancipiorum peregrinorum declarat. 27. si tonat, declarat abundantiam aliunde importatam. 28. si tonuerit, copia piscium marinarum erit. 29. si tonuerit, mai-

λ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατός τις τῆς βασιλείας ἐγκρατής ἔσται, δι' οὗ εὐφροσύνη.

Α Π Ρ Ι Α Ι Ο Σ.

37. α'. Εἰ βροντήσῃ, ἐμφύλιον στάσιν καὶ ἀποπτώσεις οὐσιῶν ἀπειλεῖ. 5

β'. εἰ βροντήσῃ, δίκης σημεῖον, ἐσθλοῖς ἐσθλὰ φεροῦσας καὶ φαύλοις φαῦλα.

γ'. εἰ βροντήσῃ, κέρδη ἐξ ἐπεισάκτου εὐθηνίας δηλοῖ.

δ'. εἰ βροντήσῃ, ὄργην τῶν κρειττόνων ἀπειλεῖ τοῖς ἀξίοις.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἀρχμὸν μὲν τῷ ἤρῃ, ὑγιεινὸν δὲ τὸν ἐνιαυ- 10 τὸν σημαίνει.

ς'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμοι ἐμφύλιοι ἀναστήσονται.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀγαθὰ πάντα καὶ ἄφθονον εὐετηρίαν δηλοῖ.

η'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν δηλοῖ ἐπίνοσον.

θ'. εἰ βροντήσῃ, νίκην τῇ βασιλείᾳ δηλοῖ καὶ τοῖς δυνα- 15 τοῖς εὐφροσύνην.

ι'. εἰ βροντήσῃ, ἀνδρῶν ἀγαθῶν προκοπαὶ ἔσονται.

ια'. εἰ βροντήσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, βροχὰς καὶ εὐθηνίας καὶ φθορὰν ἰχθύων 20 δηλοῖ.

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι φθορὰν ἀπειλεῖ.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ὑγίειαν καὶ εὐθηνίαν δηλοῖ.

ιε'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει.

6 φέρονσα Rutg. cum C. 10 τὸ ἔαρ Rutg. 13 φθόρου C.
15 τῷ βασιλεῖ Rutg. 22 ὑγείας καὶ εὐθηνίας Rutg.

rem gloriam mulieres consequuntur. 30. si tonuerit, vir magnis opibus praeditus rerum potietur; quod laetitiam afferet.

A P R I L I S.

37. 1. Si tonat, seditionem civilem et ruinas fortunarum minatur. 2. si tonat, signum iustitiae, bona bonis, malis mala afferentis. 3. si tonat, lucra ex abundantia aliunde inuenta declarat. 4. si tonat, iram potentium adversus dignos minatur. 5. si tonat, aestum vere annumque salutem significat. 6. si tonuerit, bella civilia surgent. 7. si tonat, omnia fausta et copiosam ubertatem declarat. 8. si tonat, declarat vim imbrium morbiferam. 9. si tonat, victoriam imperio populi Romani declarat et potentibus gaudium. 10. si tonuerit, viri probi incrementa capient. 11. si tonat, illa ipsa significat. 12. si tonat, imbres abundantiam et interitum piscium minatur. 13. si tonat, hominibus et iumentis exitium minatur. 14. si tonat, sanitatem et abundantiam declarat. 15. si tonat, pestem significat. 16. si tonat,

- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, εὐθηρίαν μὲν, μυῶν δὲ ἀρουραίων γένε-
σιν δηλοῖ.
- ιζ'. εἰ βροντήσῃ, ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων σημαίνει.
- ιη'. εἰ βροντήσῃ, διχόνοιαν καὶ ἀνδρῶν ἄστοχίαν σημαίνει.
- 5 εθ'. εἰ βροντήσῃ, δυνατὸς ἀνὴρ τῆς πολιτείας οὐσίας ἅμα
καὶ δόξης ἀφαιρεθήσεται.
- κ'. εἰ βροντήσῃ, θεοχλωσίαν σημαίνει.
- κα'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν καρποῖς δεξιόν, τῇ δὲ πολιτείᾳ
πόλεμον σημαίνει.
- 10 κβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ τῶν μυῶν ἔσται.
- κγ'. εἰ βροντήσῃ, βροχὴν ὠφέλιμον τοῖς σπορίμοις δηλοῖ.
- κδ'. εἰ βροντήσῃ, διχόνοια ἔσται τῶν δυνατῶν, τὰ δὲ σέμι-
ματα αὐτῶν ἀναφανήσεται.
- κε'. εἰ βροντήσῃ, εἰρήνη ἀνὰ πάντα τὰν ἐνιαυτῶν.
- 15 κς'. εἰ βροντήσῃ, ἐλπίδα καρπῶν μεγάλην καὶ ἀμήτην σπά-
νιν δηλοῖ.
- κζ'. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα παραδόξως ἐφθῆσεται.
- κη'. εἰ βροντήσῃ, ὄπλοις ὁ δῆμος ἀναζώσεται.
- κθ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπικρατήσῃ ὁ ζέφυρος.
- 20 λ'. εἰ βροντήσῃ, πραγμάτων καλῶν ἐπομβρία.

M A I O S.

38. α'. Εἰ βροντήσῃ, φυγὴν τῷ δήμῳ καὶ ἀτιμίαν δηλοῖ.
- β'. εἰ βροντήσῃ, λιμὸν ἀπειλεῖ.
- γ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίσαστον εὐθηρίαν δηλοῖ.

1 εὐθηνίας Rutg.

8 δεξιάν C.

10 num μυῶν? H.

14 εἰρήνη om C. supplevi ex Rutg. H.

15 ἀμητοῦ Rutg.

17 παράδοξος Rutg.

21 ἀγῆν et ἀτιμίας Rutg.

abundantiam, sed item murium agrestium generationem declarat. 17. si tonat, copiam annonae significat. 18. si tonat, dissensionem spesque hominum frustratum iri significat. 19. si tonuerit, vir in civitate potens cum rei familiaris tum auctoritatis iacturam faciet. 20. si tonat, numina irata indicat. 21. si tonat, frugibus faustum, sed rei publicae bellum portendit. 22. si tonuerit, erit interitus muscarum. 23. si tonat, pluviam sementibus utilem declarat. 24. si tonuerit, erit dissensio potentium, sed consilia eorum patefient. 25. si tonuerit, pax per totum annum. 26. si tonat, magnam spem frugum et messium exiguitatem declarat. 27. si tonuerit, prodigia mirum in modum apparebunt. 28. si tonuerit, populus Romanus saga sumet. 29. si tonuerit, favonius praevalebit. 30. si tonuerit, rerum faustarum abundantia.

M A I U S.

38. 1. Si tonat, secessum populo et ignominiam declarat. 2. si tonat, famem minatur. 3. si tonat, abundantiam aliunde importatam

δ'. εἰ βροντήσῃ, εὐκρατος ἀήρ, καὶ οἱ καρποὶ εὐθνηοὶ ἔσονται.

ε'. εἰ βροντήσῃ, ἐναλλαγὴ τῶν λυπηρῶν τοῖς πρῶγμισιν ἔσται, καὶ πλείων ὁ σίτος ἤπερ ἡ κριθή· τὰ δὲ ὄσπριον φθορήσεται.

ς'. εἰ βροντήσῃ, θῦττον ἀκμιάσει τοὺς καρποὺς καὶ φθα- 5
ρῆναι δηλοῖ.

ζ'. εἰ βροντήσῃ, ὀρνέων καὶ ἰχθύων ἀφθονία ἔσται.

η'. εἰ βροντήσῃ, ἀπαίσιον τῷ δήμῳ.

θ'. εἰ βροντήσῃ, λοιμὸν σημαίνει, ἀλλὰ μετρίως ἐπικίν-
δονον. 10

ι'. εἰ βροντήσῃ, ταραχὰς κατομβρίας καὶ ὑπερχύσεις πο-
ταμῶν ἐπιβλαβεῖς δηλοῖ, σαυρῶν τε καὶ ἐρπειῶν πληθός.

ια'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνηλίαν κατὰ τε τὴν γῆν κατὰ τε τὴν
θάλασσαν ἔλπιστέον.

ιβ'. εἰ βροντήσῃ, φθορὰ ἰχθύων ἔσται. 15

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, ἐπίδοσιν ποταμίων ὑδάτινον δηλοῖ, νόσους
δὲ τοῖς ἀθροῦσι.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, ἀνατολικὸς ἔσται πύλεμος καὶ φθορὰ
πολλή.

ie'. εἰ βροντήσῃ, εὐθνηλίαν δηλοῖ. 20

ισ'. εἰ βροντήσῃ, εὐχεσθαι δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

ις'. εἰ βροντήσῃ, ὑετὸν σημαίνει.

ιγ'. εἰ βροντήσῃ, στάσιν καὶ ἐξ αὐτῆς πόλεμον καὶ ἔνδειαν
τῶν ἐπιτηδείων.

ιδ'. εἰ βροντήσῃ, εὐνοίᾳ τοῦ δήμου ἀνὴρ τις εἰς ἄκρον εὐ- 25
δαιμονίως ἀρθῆσεται.

3 ἀναλλαγὴ Rutg.

8 ἀναίσιον C.

declarat. 4. si tonnerit, bene temperatus aër et fructus abundantes erunt. 5. si tonuerit, erit commutatio aerumnarum in rebus, et triticum abundantius quam hordeum; legumina autem interibunt. 6. si tonat, declarat fruges citius maturas fore et perituras. 7. si tonuerit, erit avium et piscium copia. 8. si tonat, inauspicatum populo Romano. 9. si tonat, pestem significat, sed non adeo perniciosam. 10. si tonat, turbas, vim imbrum, eluviones annuum calamitosas, lacertarum reptiliumque vim declarat. 11. si tonat, abundantia terra marique speranda. 12. si tonuerit, erit interitus piscium. 13. si tonat, augmen aquarum fluvialium declarat, et hominibus morbos. 14. si tonuerit, erit bellum orientale et strages magna. 15. si tonat, abundantiam declarat. 16. si tonat, obsecratio facienda propter diras obnuntiatas. 17. si tonat, pluviam significat. 18. si tonat, seditionem et inde bellum et penuriam victus. 19. si tonuerit, favore (ut hoc verbo utar) populi Romani aliquis ad summam fortunam efferetur.

κ'. εἰ βροντήσῃ, τοῖς μὲν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἐὺθνήρια, τοῖς δὲ ἐπὶ δύσειν οὐχ οὕτως.

κα'. εἰ βροντήσῃ, ἐθχῶν δεῖ διὰ τὰ ἀπειλούμενα.

κβ'. εἰ βροντήσῃ, κατομβρίαν καὶ φθορὰν τῶν θαλαττίων 5 λχθῶν σημαίνει.

κγ'. εἰ βροντήσῃ, εὐομβρίαν καρποφόρον δηλοῖ.

κδ'. εἰ βροντήσῃ, μεγάλα κακά, ὡς ἐξ ἀθυμίας λειποθυμῆσαι τοὺς ὑπηκόους.

κε'. εἰ βροντήσῃ, ἀνάπαυλαν καὶ ὕφεσιν τῶν κακῶν ἐπι- 10 στέον.

κς'. εἰ βροντήσῃ, καλὸν τοῖς περὶ γεωργίαν ἔχουσιν.

κζ'. εἰ βροντήσῃ, διοσημεῖα ἔσται καὶ κομήτης ἐξαφθῆσεται.

κη'. εἰ βροντήσῃ, ὡσαύτως ἔσται.

κθ'. εἰ βροντήσῃ, πόλεμον ἀρκυῶν σημαίνει, ἀλλ' ἀκίνδου- 15 νον τοῖς πράγμασιν.

λ'. εἰ βροντήσῃ, τὰ φυτὰ τῶν ἀνέμων συντριβήσεται.

Ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νυγίδιος οὐ καθολικῆν ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Ῥώμης ἐκρινεν.

3 εἴγεσθαι Rutg.

5 δηλοῖ Rutg.

6 εὐομβρίαν Rutg.

9 ἄφεσιν Rutg.

12 διοσ. — ἐξαφθῆσεται] haec ex Rut-

gersio. in C iteratur nota proxime superior καλόν — ἔχουσιν. H.

16 τῶν] num ὑπὸ τῶν? H.

20. si tonuerit, orientalibus abundantia, occidentalibus non item.

21. si tonat, obsecratio instituenda propter diras obnuntiatas.

22. si tonat, vim imbrium et interitum piscium marinorum significat.

23. si tonat, imbrem largum et fertilem declarat.

24. si tonuerit, mala magna, ut qui sint dicionis populi Romani, prae maerore animo defecturi sint.

25. si tonat, remissio deminutioque malorum speranda.

26. si tonat, faustum iis qui agris colendis operam dant.

27. si tonuerit, prodigia erunt et cometes emicabit.

28. si tonuerit, erit item.

29. si tonat, bellum septentrionale significat, sed tamen citra periculum rerum.

30. si tonuerit, stipes a ventis confringentur.

Hoc diarium tonitruale Nigidius non generale, sed solius Romae esse censuit.

ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΦΩΝΤΗΘΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΔΕΞΙΝ.

39. Σελήνης ἐχοῦσης τὸν αὐγόμερον εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῇ γίνεται, τύραννον ἐπαναστήσεσθαι ἀπειλεῖ τοῖς ἀπὸ τῆς στενῆς θαλάσσης ἄχρι Νείλου χωρίοις, ἐκπεσεῖν δὲ ὅμως αὐτὸν τῆς ἐγχειρήσεως. οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἔσται ἐλάττωσις. ὑπονοστήσει δὲ καὶ ὁ Νείλος, καὶ διγόροια ἔσται τέκνοις 5 πρὸς γονεῖς, καὶ παραχαὶ τῶν ἀρχόντων ἐνίοις. Πέρσαι δὲ καὶ οἱ τῆς Εὐρώπης τὸ δυτικὸν ἔχοντες ἡρημῆσουσιν. εἰ δὲ νυκτός, ἔθνη βάρβαρα κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσεται, καὶ δογματῶν ἕνεκα τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς εἰρήνης συλευθήσεται, καὶ τόπος δὲ τινος τοῦ πολιτεύματος πολέμοι πρὸς βραχὺ καθέξουσιν. ἄρχοντες ἐκ τῶν 10 δυτικῶν ὀρμώμενοι ἡγήσονται παρανόμως τῶν κοινῶν. δυσδαίμονες δὲ ἔσονται οἱ τῶν ἀνθρώπων πλείους, καὶ χειμῶνες πικροί, καὶ ναύγια, καὶ σάλιοι σφαλεροί.

Σελήνης ὑδροχόῳ οὐσης εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῆς, κλεινῶν ἀνθρώπων καταλύσεις ἐμπρησμούς τε βαρεῖς. καὶ ὁ μὲν 15 ἄμνητος ἰλαρός, ἀκριεὶ δὲ καὶ θηρίοις ἐκδοθήσεται, ἢ δὲ στα-

4 καὶ τῶν] ἢ τῶν C. 11 ναυτικῶν R. 16 ἐκδοθήσεται C.

TONITRUALE EX SCRIPTIS FONTEII

TRANSLATUM AD VERBUM.

39. Luna capricornum occupante, si interdiu tonuerit, minatur existurum tyrannum in regionibus a freto ad Nilum: sed conatum ei haudquaquam successurum. nec minime erit rei cibariae defectus: Nilus refluat, dissensio erit liberis cum parentibus, et turbae procerum nonnullis. Parthi, et qui in Europa occidentem tenent, quiescent. sin autem noctu, gentes barbarae inter se concurrent, pax orbis Romani propter persuasiones turbabitur, hostes loca nonnulla imp. Romani ad breve tempus occupabunt. factiosi ab obenntis solis partibus exitentes per nefas rem publicam administrabunt. plerique homines duriore fortuna conflictabuntur, eruntque tempestates acerbae, naufragia, procellae periculosae.

Luna aquario, si interdiu tonuerit, hominum illustrium ruinas, incendia gravia significat. messis laeta, sed locustis bestiisque, et uvae

φυλῆ σφρηξί. καὶ τὸ πάντων σχετιώτερον, φάσματα τοῖς σώ-
 μισιν ἐνοχλήσει μετὰ νόσων, καὶ τῶν ὑδάτων διαμυρτήσει τὸ νό-
 στιμον. καὶ οἱ μὲν ἐλάττονες τὰς τύχας ἐπὶ τὸ βέλτιον ὑρπασθή-
 σονται, οἱ δὲ μείζους ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκπεσοῦνται. ἀμετρία τε τῶν
 5 νόμων τὴν εἰρήνην ταράξει, καὶ ἐθνικῶν ἔσται ἐπὶ τῆς πολιτείας
 πύροδος. εἰ δὲ νυκτὸς βροντήσῃ, ἀπολεγέτω μὲν τῇ εἰρήνῃ τὸ
 δυτικόν, ὃ δὲ ἄμητος τῆς Ἀσίας εὐκταϊότατος, καὶ οἱ ἄρχοντες
 παρὰ τὸ κρατοῦν ἐν αὐτοῖς οὐ σφόδρα τοὺς ὑπεκδῶνς λυπήσουσι.

Σελήνης ἰχθύσιν οὕσης ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γένη-
 10ται, ὑδάτων ἐπίδοσιν δηλοῖ οὐ ποταμίων μόνον ἀλλὰ καὶ θαλατ-
 τίων, ἀχλὺν τε τῷ ἄερι, ἀλλὰ καὶ ἀφανισμὸν τοῖς ἰχθύσιν ἀπει-
 λεῖ. τὰ δὲ θηρία πρὸς τὰς παγίδας αὐτομολήσει· φυτεύειν δ'
 ἔμως φυτὰ ἐπενκταῖον. καὶ νοσῶδες μὲν τὸ κατώστημα, οἱ δὲ
 ἄρχοντες ἀνωμύλως διακείσονται.

15 40. Σελήνης οὕσης κριῶ ἐὰν βροντῇ γένηται ἐν
 ἡμέρᾳ, φηγὴν μὲν Ἀραβλοῖς, λοιμὸν δὲ Πέρσαις ἀπειλεῖ. εἰ δὲ
 νυκτὶ, Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην ταράξουσι πολέμιοι, οἱ τε ναυτιλλό-
 μενοι οὐκ ἔξω κινδύνων ἔσονται. καὶ ἀφθονία μὲν τῶν καρπῶν
 ἔσται, δυνατοῦ δὲ προσώπου πτώσις· καὶ τὰ κοινὰ ἐγγὺς εὐθη-
 20 νίως ἔσται.

Σελήνης οὕσης ταύρω εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἐπομ-
 βρίαν δηλοῖ καὶ χαλιζώδη τὸν ἄερα, καὶ ποταμῶν παροχέυματα.
 καὶ ὃ μὲν ἰχθὺς ἀφθονος, οἱ δὲ περὶ τοὺς θαλαττίους πόρους

3 ἀνασπασθήσονται C.

8 ἔρα C.

17 πόλεμοι R.

22 fort. legendum παροχέυματα. H.

sphingis profundentur. quodque omnium erit miserrimum, spectra in-
 festabunt corpora cum morbis, et aquarum dulcedo corrumpetur. ho-
 mines inferioris fortunae ad meliorem rapiuntur: fortunatiores ad peiores
 decident. legum inaequalitas pacem turbabit, gentiumque erit in rem
 publicam ingressio. noctu si tonnerit, secernatur paci Occidens: in Asia
 messis erit optatissima; et praefecti, praeterquam quod sint cum impe-
 rio, non valde provincialibus molesti erunt.

Luna piscibus, si interdiu tonitruum factum fuerit, aquarum
 incrementum declarat non fluvialium modo, sed marinarum quoque: cali-
 ginem aëri, interitum piscibus minatur. bestiae ultro ad laqueos acce-
 dent: sed tamen ut semina seras optabile est. aëris temperatio erit
 morbida: praefecti inique se gerent.

40. Luna ariete, si interdiu tonitruum factum fuerit, fugam
 Arabibus, pestem Parthis minatur. sin noctu, Asiam et Europam tur-
 babunt hostes, nec navigantes defuncti periculis erunt. frugum erit
 copia, et ruina personae potentis: nec res publica longe ab abundantia
 aberit.

Luna tauro, si interdiu tonnerit, vim imbrium declarat, aërem
 grandinosum, derivationes fluminum. piscis copiosus: qui quaestui ma-

ἀγρυνουόντες λυπηρότατοι. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀγαθός, τοῖς δὲ κτήρεσι λοιμός. εἰ δὲ νύκτωρ, καρπῶν μὲν ἔνδειαν, ὑετιῶδες δὲ καὶ χαλαζῶδες τὸ θερινὸν κατέστημα. ἄμβλωσίς τε γυναικῶν συμβήσεται, καὶ τὸ νόστιμον ὕδωρ ἐπιλείψει· καὶ κινήσεις μὲν στρατευμάτων λυπηραί, τῇ δὲ ἀνατολῇ τύραννος οὐκ εὐτυχῆς ἐνο-5 χλήσει.

Σελήνης οὐσης διδύμοις εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, θεοσεβίστατα ἔσται τὰ κοινά· εἰ δὲ ἐν νυκτί, τὰ ἐναντία.

Σελήνης οὐσης καρκίνῳ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντῇ γένηται καὶ νεκρὰ συμβαίῃ, ταραχαὶ τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ἔσονται 10 καινοτομίαι τε [τοῖς πράγμασιν] ἐπὶ τὸ χεῖρον. οἱ δὲ καρποὶ ψεύσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ θάλασσα τοῖς ναυτιλλομένοις ὀλεθρία ἔσται, καὶ φθορὰ μὲν ἀνθρώπων, ἀφθονία δὲ ἰχθύων. εἰ δὲ νυκτί, Αἰθίοπι καὶ Πέρσαις ὕλεθρος ἐνοσκήσει· τὰ δὲ δυτικὰ οὕτως λιμῶξει ὡς καὶ εἰς Αἴγυπτον δι' ἔνδειαν καταφρυγῆν. 15

Σελήνης οὐσης λέοντι ἐὰν βροντῇ ἐν ἡμέρᾳ γενέσθαι συμβαίῃ, δόλον κατὰ τῆς βασιλείας μελετᾶσθαι δηλοῖ. καινισμοὶ τε νόσων ἔσονται, καὶ θάνατοι τοῦ πλήθους ἐκ τιμωριῶν. καὶ ὁ μὲν ἄμητος ἀφθονος ἔσται, ὑπὸ δὲ πολεμίων διαρπαγήσονται, καὶ διαφερόντως κατὰ τὸ δυτικόν. κατισχύσουσί τε 20 καὶ ἀδικήσουσιν οἱ ὑπερέχοντες τὸ ὑπῆκον. εἰ δὲ νυκτός, καὶ οὕτως ἡ βασιλεία ἐπιβουλευθήσεται, καὶ μέρος τῆς ἀνατολῆς ὑπὸ

10 καὶ νεκρὰ συμβαίῃ om R. 14 δ' ἐν ν. R. 15 φρυγῆν R, καταφρυγῆν C. 18 fort. leg. νόμων. H. ἔσονται om C.

ritimo operam dant, aerumnosissimi erunt. messis bona, sed iumenta pestis invadet. sin noctu, frugum penuriam, caelum vernum, pluviosum et grandinosum significat. mulieres abortum facient, et aqua dulcis deficiet: eruntque molesti exercituum motus, et tyrannus minime felix Orientem vexabit.

Luna geminis, si interdiu tonuerit, religiosissima erit civitas: sin noctu, contra.

Luna cancro, si interdiu tonitruum emortuum factum fuerit, turbae in re publica fient, rerumque in peiorem partem mutationes. fruges spem fallent: mare navigantibus exitiosum erit, peribunt homines, deficient pisces. sin noctu, in Aethiopes et Persas perniciosus irruet: Occidensque adeo fame premetur, ut inediae causa homines Aegyptum usque se in fugam daturi sint.

Luna leone, si tonitruum interdiu fieri accidit, insidias imperio populi Romani parari declarat. erunt morbi insolentes, et caedes vulgi per supplicia. messis copiosa ab hostibus diripietur, praecipue per Occidentem. dominabuntur in provinciales opprimentque eos praefecti. sin noctu, sic quoque imperium populi Romani insidiis appetetur, pars-

βαρβάρους τελέσει. κατόμβρισις δὲ τοῖς ὑγροῖς καρποῖς λυμιατέι-
ται. ἐπισυρήσονται δὲ τοῖς κτήνεσιν ἔρπετὰ θανατηφόρα· δυνα-
τοὶ δὲ τῆς πολιτείας πεσοῦνται.

41. Σελήνης οὐσης παρθένῳ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, 5
ὑγρότερον ἔσται τὸ τοῦ ἀέρος κατώστημα, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν
καρπῶν, ὡς ἡρέμῳ πως ἐπιρρεπεστέρους γενέσθαι τοὺς ἀνθρώ-
πους ἐπὶ τὰ πταίσματα. ἔσται δὲ καὶ φθορὰ τοῦ γυναικείου
ἔθους. εἰ δὲ νυκτός, λοιμὸς ἐνσκήψει τοῖς δυτικοῖς· τὰ δὲ θη-
ρία οὕτως ἐπελεύσεται τοῖς ἀνθρώποις ὡς θωλοῖς αὐτοὺς ἐγκατα-
10 κρύπτεσθαι· καὶ δυνατῶν δὲ ἀνδρῶν ἔσται πτώσις, καὶ ἔνδεια
ξηρῶν καρπῶν.

Σελήνης οὐσης ζυγῷ εἰ ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, ἀγαθὰ
ἐκδειχέσθωσαν ἀνθρώποι, ἐξηρημένων Αἰγυπτίων. εἰ δὲ νυκτός,
ἡ μὲν νεολαία ἐν ὄπλοις τελέσει καὶ ἐν πολέμοις φθαρθήσεται,
15 ἀφθονία γε μὴν τῶν καρπῶν ἔσται, ὑπὸ δὲ βαρβάρων διαπατη-
θήσεται.

Σελήνης οὐσης σκορπίῳ ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ βροντῆν ἢ
ἀστραπὴν γενέσθαι συμβαίη, Ἀράβιοι ταραχθήσονται, ἔνδεια δὲ
τῶν καρπῶν ἔσται, καὶ οἱ ἀνθρώποι κατ' ἀλλήλων χωρήσουσιν.
20 Ἀσσυρία γε μὴν πιεσθήσεται λιμῷ. εἰ δὲ νυκτός, πυρκαϊαὶ μὲν
ἔσονται, πτώσεις δὲ πόλεων παραλίω καὶ διαφθορὰ καρπῶν καὶ
τετραπόδιων, θηρίων δὲ παντοίων ἐπιδρομή· ὕδην εὔχεσθαι δεῖ,
ὅπως μὴ καὶ κεραννῶν ἐνσκήψεσιν ἀναλωθῶσι.

1 δὲ καὶ R.

20 λοιμῷ C.

que Orientis redigetur in ditionem barbarorum. imbrium vis frugibus
avidis nocebit. reptilia letifera iumentis advolvent sese: potentes in re
publica ruent.

41. Luna virgine, si interdiu tonuerit, uvidior erit aëris status, frugumque siccarum copia, ut facilius iam ad delicta inclinaturi homines sint. erit quoque interitio feminei generis. sin noctu, pestis Occidentales occupabit: belluæ adeo infestabunt homines, ut ipsi in lustra ferarum se abditari sint. hominum potentium erit ruina, et penuria frugum siccarum.

Luna libra, si interdiu tonuerit, fausta exspectent homines, exceptis Aegyptiis. sin noctu, pubes saga sumet, et in bellis interibit: copia frugum erit, sed a barbaris absumetur.

Luna scorpiōne, si interdiu tonitruum aut fulgur fieri accidit, Arabes turbabuntur: penuria frugum erit, et homines inter se concurrunt. Assyria fame premetur. sin noctu, incendia erunt, ruinae urbium maritimarum, interitus frugum et quadrupedum, belluarum cuiusquemodi incursus: ut obsecratio habenda sit, ne fulminum quoque iaculationibus homines extinguantur.

Σελήνης ούσης τοξότη ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ βροντήσῃ, Πέρσαις ἀφανισμὸν ἀπειλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ αὐτῶν δολοφονηθήσεται, ἐδκαρπία δὲ ἔσται καὶ χειμῶνες εὐδιοὶ ἔσονται, φθορὰ μὲν ἀνθρώπων, ἀνδραποδισμοὶ δὲ πόλεων. εἰ δὲ ἐν νυκτί, ἐπομβρίαν δηλοῖ, καὶ κάματον δὲ τοῖς ἐγκύμοσι καὶ νόσους καὶ θανάτους αἰφνιδίους, ὡς περιττεύειν μὲν τοὺς καρπούς, ἀπολείπεσθαι δὲ τοὺς δαπανῶντας. ἔσονται δὲ σύλοι καὶ ἄνεμοι βίαιωι, καὶ ἀφανισθήσεται ἀγὴρ δυνατὸς καὶ βαρὺς τοῖς πρᾶγμασιν.

Luna sagittario, si interdiu tonnerit, Parthis excidium minatur, rex eorum insidiis interficietur, eritque fructuum uber proventus et tempestates serenae, interitus hominum, et civitatum redactiones in servitutem. sin noctu, vim imbrum praesagit, laborem praegnantibus, morbos, mortes subitas: ad abundantiam usque frugum, et defectum consumptionum. erunt procellae et venti vehementes, virque potens et rei publicae gravis peribit.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ,

ἐκ τῶν Λαβειῶνος καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν,
ἀπὸ τῆς Θερινῆς τροπῆς.

42. Εἰ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τοῦ καρκίνου μοῖραν σελήνη εἴη κριῶ, ἔσονται ἀγλύες καὶ βρονταὶ καὶ γάλαζαι, ταραχαὶ δὲ τοῖς δένδροις ἐκ βιαιοτέρων πνευμάτων, καὶ ζάλη ἀερία, τίμιοι τε οἱ καρποί, καὶ αὐχμηρὸν τὸ περιέχον ἐκ λοιμικῆς θερμοσίας. εἰ δὲ ταύρω, ἕνδεια μὲν ἔσται τῶν ἐπιτηδείων, ἐλαίου δὲ διαφερόν-5

1 σελήνη] καὶ C. 3 ἀνέμων R.

GENERALIS OBSERVATIO

SECUNDUM LUNAM,

DE FULMINIBUS STATIBUSQUE ALIIS,

ex Labeeone translata ad verbum, e solstitio aequino.

42. Si undecimo cancri gradu luna in ariete invenitur, erunt nimbi, tonitrua, grandines, concussiones arborum propter flatu vehementiores, turbo aërius, fruges carae, aër siccus ob calorem pestilentem. si tauro, inopia erit rei cibariae, olei praesertim: tamen quae trutina pensantur,

τως, τὰ μέντοι σταθμῶ ἀποδιδόμενα εὐτελεῖ ἔσται. διδίμοις γε μὴν οὖσης τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς ἀμφίβηλος ἔσται ὁ ἐνιαυτός· ἠγήσεται μὲν γὰρ ὑγρότης, ἔψεται δὲ ξηρότης, καὶ ὁ μὲν οἶτος ἐλάσσων, κρείττων δὲ ὁ οἶνος, καὶ οὐχ ἥμισυ τὸ ἔλαιον 5 ἀφθονώτατα διαρκέσει. κυρκίνῳ δὲ οὖσης σελήνης ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς, ὡς προῦποδέδεικται, εὐφορος ὁ ἐνιαυτός ἔσται περὶ πάντας τοὺς καρπούς, ξηρούς τε καὶ ὑγρούς· εἰκότως οὖν εὐθνηλίαν προσδοκῆτέον. εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ λέοντος σελήνης οὖσης ἡ θερυνῆ συνέλθοι τροπή, βροντώδη καὶ θυελλώδη ἂν τις ἐκδέξαιτο τὸν 10 ἄρα· νεφιώδης γὰρ ἔσται καὶ ἀγλυώδης, ὡς περιττευούσης τῆς ἕξ ὑπερῶων ἐγρυσίας τοὺς μὲν ξηροὺς καρποὺς ἐλαττωθῆναι, τοὺς δὲ ὑγροὺς ἐπιδοῦναι. ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς θερυνῆς τροπῆς σελήνη τὴν παρθένον ἔχοι, στείρος μὲν καὶ ἐγγὺς ἄκαρπος ὁ ἐνιαυτός, ἐκ δὲ ἀδοκῆτου περὶ τε τοὺς ξηροὺς καρποὺς καὶ ὑγροὺς ἔσται τις πα- 15 ραυνηχῆ. ζυγῶ οὖσης σελήνης εἰ τὴν θερυνῆν καταλύβοι τροπήν, εὐφορον μὲν καὶ αὐτάρκτη τὸν ἐνιαυτὸν ἐμφαίνει περὶ τοὺς ξηροὺς καρπούς, ὑγρὸν δὲ ὁμοῦ καὶ ἐπομβρον· καὶ τὰ σταθμῶ διδόμενα τίμια ἔσται, τὸ δὲ ἔλαιον οὖν καὶ τῆ οἶνον ἔσται τιμιώτατα. σκορπίῳ σελήνης ἐπὶ τῆς μὲν θερυνῆς τροπῆς τυγγανούσης ξηρὸς 20 καὶ ὄψιμος ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τοῖς καρποῖς ἔσται, χυλαζώδης δὲ οὐχ ἥμισυ καὶ τυρακτικός· ὃ γε μὴν σπόρος, καὶ εἴ τι ὑπὸ γῆν, ἕξω ἐλπίδος· λιμὸς οὖν ἔσται πάντως καὶ φθορὰ τῶν ἀνθρώπων. τοξότην ἐχούσης σελήνης ἐπὶ τῆς τοῦ θερυνῆ κέντρον τροπῆς,

6 εὐφορος C. 9 θελλώδη C. ἐκδέξαιτο C. 18 ἔσται
πάνν R. 20 χυλαζώδης C.

parvi erunt. si luna in geminis est tempore solstitii, anceps erit annus: nam humida tempestas praeibit, sequetur siccitas; et frumentum erit minore proventu, vinum largiore, nec minime oleum copiosissime suppedi-
tabit. si luna invenitur cancro solstitio aestivo, sicut demonstratum est, ferax annus erit frugum omnium cum siccarum tum vividarum; quare credibiliter abundantia est exspectanda. quodsi luna in leone existente solstitium aestivum accidit, aërem tonitrualem ac procellosum exspectet aliquis; eritque nebulosus atque caliginosus adeo ut propter abundantiam humoris superne manantis siccae fruges minoris proventus futurae sint, avidae uberiores. si solstitio aestivo luna virginem occupat, sterillis omnique prope fructu vacans annus: sed tamen ex insperato in frugibus siccis et humidis erit aliquod levamen. si in libra est luna cum ad solstitium aestivum advenerit, fertilem quidem suppeditantemque sibi omnia annum indicat quantum ad fruges siccas, sed humidum tamen et pluviosum: quae trutinā pensantur cara erunt, vinum cum oleo carissima. si solstitio aestivo luna in scorpione deprehenditur, siccus annus in frugibusque serotinus erit, nec minime grandinosus ac turbidus; sementis, et quicquid sub terram est, desperata: ita utique fames erit et interitus hominum. si sagittarium luna occupat in conversione centri

πλημμύρα ἔσται ὑδάτων ἄτμοι τε καὶ χαλαζώδεις ὄμβροι, καὶ φθορὰ τῶν πτηνῶν, καὶ νανάγια οὐ μικρά, καὶ ἐλαττώσεις μὲν τῶν ἡγρῶν καρπῶν, ἀφθονία δὲ τῶν ξηρῶν. ὅταν γε μὴν τὸν αἰγόκερων ἔχη σελήνη ἐπὶ τῆς ἐν θέρει τροπῆς, οὕτως ἐπομβρήσει ἢ ἀῆρ ὡς ἐμποδῶν γενέσθαι τῇ συναγωγῇ τῶν καρπῶν καὶ μετα-5 μελῆσαι τοῖς γεωργοῖς τῆς ἐπὶ τῷ σπόρῳ σπουδῆς· ἐκ παραδόξου δὲ οἶονεὶ τῆς προνοίας οἴνου μὲν καὶ ἐλαίου ἀφθονία, ἥκιστα δὲ λοιμῶδες τὸ τοῦ ἀέρος κατάστημα. τῷ δ' ὑδροχόρῳ ἦτοι τοῖς ἰχθύσιν ἐνδιατριβούσης σελήνης τὰ αὐτὰ μὲν ἔσται σχεδὸν περὶ τὴν τῶν καρπῶν ἐκδοχὴν. ἐλάττους γὰρ ἔσονται οἱ ἰχθύες πρὸς 10 αὐτοῖς, καὶ διαφερόντως οἱ ποτάμιοι καὶ ὅσοι θαλάσσης ἔξω μειωθήσονται.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΥΝΩΝ.

43. Τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ ὕπως γίνεσθαι κεραυνῶδες ἢ παλαιότης ὑπολαμβάνει, τοῖς ἀρχαιότεροις 15 ἀποκρώντως τῆς περὶ τῶν τοκάντων θεωρίας διαληφθείσης οὐ τούτου καιρός, οὐδὲ τὸ ἐπίγγελμα τουτὶ προύθηκεν, ἀλλ' ὕπως κατὰ τὴν Θούσκων παράδοσιν ἐπεγνωσθεῖεν οἱ κεραυνοί, τί ἄρα παραδηλοῦσιν ἐκπίπτοντες. ἐν τοῖτοις μὲν εἰδέναι χρὴ ὡς οὐ κατὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν κεραυνοὶ ἀποθλίβονται· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ 20 θέρους οὐδὲ ἐπὶ χειμῶνος τοῦτο συμβαίνειν πέφυκε καθόλου, ἀλλ'

11 ἔξωμωθήσονται C, ἔξω μαιωθήσονται R. corr H. 14 οὕτως C.
15 ὑπολαμβάνειν τοῖς ἀρχαίοις C. 20 οὐκ ἅπαντα C. an οὐκ ἀνὰ πάντα?

aestivi, eluvio erit aquarum, vapores, imbres grandinei, interitus volucrum, naufragia non parva, immutatio frugum uvidarum, siccarum abundantia. si capricornum occupat luna solstitio aestivo, adeo imbre abundantabit aer ut futurus sit impedimento collectioni frugum, et paenitentiam acturi sint agricolae studii in sationem collati: sed ex insperato quasi divino consilio vini erit et olei copia, aërisque status minime morbidus. Inna in aquario aut piscibus commorante in frugum expectatione eadem fere usvenient. praeterea minores erunt pisces, inprimisque fluviales, et quicunque extra mare sunt, decrescent.

DE FULMINIBUS.

43. Naturas rerum dicere, et quo pacto nasci fulmina vetustas crediderit, cum harum rerum ratio sufficienter antiquioribus sit pertractata, nec iam tempestivum est, nec proposuit id institutum, sed quemadmodum iuxta Tuscorum disciplinam dignoscantur fulmina, quid casu obnuntient. qua in re sciendum est non per totum annum excuti fulmina: neque enim aestate neque hieme id accidit omnino, sed vere vel

ἐν ἤρι ἢ μετοπώρῳ, περὶ τὴν πλειάδος καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν.
 ὄθεν οὐδὲ ἐν Σκυθία ἢ συνελόντι εἰπεῖν ἐπὶ τὸ ἀρκτῶν κέντρον
 κεραυνὸς βάλλεσθαι, ἦγουν ἐπὶ τὸ νότιον, κέκρται, διὰ τὸ ψυ-
 χρὸν καὶ θερμὸν τοῦ κατὰ τοὺς χώρους ἐκείνους καταστήματος.
 5 ἐπὶ δὲ τῆς Ἰταλίας ὡς μάλιστα· εὐκράτος γὰρ σχεδὸν παρὰ πᾶν
 χωρίον ὃ κατ' ἐκείνην ἀήρ, ἀπὸ μὲν νότου πλευρῆς ἐκατέρας τῶ
 βορρῆ ἰάκνυι τε κώρῳ τε ἐξ Ἄλπειων καταπνεομένης πάσης τῆς
 ὑποκειμένης τῶ Ἀπεννίνῳ βυθίας, ἀπὸ δὲ τοῦ πρὸς λίβα νέμια-
 τος τῶ νότῳ, καὶ νότῳ οὐ τῶ ξηρῷ καὶ βαρεῖ ἀλλὰ τῶ γονιμῳ-
 10 τῶ πάντων, ὅλον εἶναι τοιοῦτον ἢ παρήκουσα πρὸς Γάδειρά ἐπὶ
 τὸ Ἀτλαντικὸν μεγάλην παρασκευάζει θάλασσα, κινῶσα ταῖς ψυ-
 χραῖς ἀναθυμιάσεσι τὴν ἀτμώδη καὶ λοιμικὴν τοῦ μεσημβρινοῦ
 νότου θερμότητα. καὶ τὸ δὴ πάντων τῇ χώρῳ τῆς εὐκρασίας αἰ-
 τιώτατον, ἀνωθεν τῶ Ἰονίῳ, κάτωθεν δὲ τῶ Τυρρητικῷ παρα-
 15 κλύζεται πελάγει, ὄθεν δὲς τε τὰ θρόμματα τοῦ ἔτους ἀπογεννᾶν
 πέφυκε, τυρὸς δὲ οὐ λέπει οὐτ' ἐν θέρει οὐτ' ἐν ὀπώρῃ. τοιαῦτα
 μὲν ἄν τις περὶ Ἰταλίας εἴποι.

44. Διάφορος δὲ καὶ οὐ μονοειδῆς ἡ τῶν κεραυνῶν φύσις.
 τοὺς μὲν γὰρ πολέοντας ἢ παλαιώτης καλεῖ, τοὺς δὲ ἀργήτας,
 20 σκηπτούς τε καὶ πρησιτήρας. οὐδὲ γὰρ πάντες ταυτὴ πράττουσιν.
 εἰσὶ δὲ οἱ καὶ ἀνυστρέφουσι πρὸς τὰς εἴξεις τῶν νεφῶν, ὄθεν
 καὶ ἐξεθλίβησαν. καὶ οἱ μὲν διάπυροι πρησιτήρες, οἱ δὲ μὴ

2 συνελόντα C cum Rutg. 3 ἦγουν] malim οὐδέ. H. 7 κώρῳ
 τε H, κώρῳ δὲ C, κώρα καὶ R. 10 sic ambo: sed malim τοῦ-
 τον, vel ὃν εἶναι τοιοῦτον. H. 16 malim τέ· et sic verti. H.
 Hom. Od. 12 76. 18 καὶ om C.

autumno, sub vergiliarum et arcturi ortum. unde neque in Scythia ne-
 que, ut brevi dicam, circa aquilonarem cardinem nec circa australem,
 cadere fulmina iudicatum est, ob frigidum atque calidum per loca ea
 caeli statum. in Italia quam creberrime, siquidem ibi ubivis fere tem-
 peratus aër, cum, australi latere utroque, omnis Apennino subiecta pro-
 funditas aquilone favonio coro ex Alpibus, in flexu autem africanum ver-
 sus austro perspiretur, neque austro sicco et gravi illo, sed omnium
 maxime genitali, qualem eum mare magnum reddit, ad Atlanticum usque
 per Gades pertinens, afflatusque refrigerante temperans vaporiferum ac
 pestilentem meridionalis austri aestum. et quod regioni illi conficien-
 tissima omnium causa temperiei est, superius Ionio, inferius Tyrreno
 alluitur mari. quare et bis quotannis pecudes pariunt, et caseus "nec
 Bacchi deest nec tempore messis" (Hom. Od. 12 76). haec de laudi-
 bus Italiae.

44. Diversa autem est neque uniusmodi fulminum natura. alia fu-
 mida vocat antiquitas, alia candida, irruentia, presteres: non enim
 omnia idem efficiunt. sunt etiam quae redeant ad diruptiones nubium,
 unde elisa fuerant. ardentia presteres appellantur; quae sunt sine igne

πυρώδεις τυφῶνες, οἱ δ' ἔτι μᾶλλον ἀνειμένοι ἐκνεφίαι. αἰγίδες γε μὴν λέγονται οἱ ἐν συστροφῇ πυρὸς φερόμενοι. ταύτη αἰγίδα Διὸ περιτίθησιν ὁ λόγος, οἰονεὶ τὸν ἄερα καταιγίδος καὶ συσσεισμοῦ αἴτιον παραινιττόμενος. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερου σχήματι κεραυνῶν· ἐλικίας αὐτοὺς τὰ βιβλία καλεῖ, ὅτι ἐλικοειδῆ γραμμὴν ἐν τῷ κα- 5 ταφέρεσθαι παραδεικνῦσιν. ἔστι δὲ θυνμῖσαι κὰν τούτω τὴν φύσιν καὶ τὸ ἄβυτον τῶν ἐν αὐτῇ θειωρημάτων. οὐδὲ γὰρ πάντες (καίτοι πάντες ἔξ ἄερος καὶ συστροφῆς νεφῶν φερόμενοι) τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις δρῶσιν. ὁ γὰρ ἐν αὐτοῖς λεγόμενος ἀργῆς, ὃν καὶ λαμπρὸν ἐξαιρέτως καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι, πολλάκις ἐμπεσὼν ἐπὶ πίθον 10 ἢ ἄγγος ἀπλῶς ἢ οἴνου ἢ ὕδατος, τὸ μὲν περιέχον ἀπήμαντον τὸ δὲ ἐμπεριεχόμενον ἄφαντον ἐποίησεν. οὐκ ἤμισυ δὲ καὶ ἐν σκεύεσι χρυσίον ἢ ἀργύριον φέρουσιν ἐμπεσὼν τῷ ἴσῳ τρόπῳ τὰ μὲν ἔνδον ἔτηξε, τὰ δὲ ἔξωθεν ἔσωσε. καὶ τὸ δὴ πάντων θυνμυσιώτατον καὶ ἐπὶ γυναικὸς ἐγκύμονος συμβῆναί φησιν ὁ μέγας Ἀπολλῆϊος, 15 καὶ γυναικὸς οὐκ ἠγνωσμένης, Μαρκίας δὲ ἐκείνης τῆς Κάτωνι τῷ τελευταίῳ συνοικησάσης. ἐμπεσὼν γὰρ αὐτῇ κεραυνὸς ὁ λεγόμενος ἀργῆς ἦτο λαμπρὸς αὐτὴν μὲν παντελῶς ἐφύλαξεν ἀβλαβῆ, τὸ δὲ ἐν αὐτῇ διεφύβρησεν οὕτως ἀνεπαισθήτως ὥς μηδὲ αὐτὴν συνιδεῖν ὅ τι γέγονε τὸ ἐν αὐτῇ, καίτοι πρὸς ἔξωδον ἔχον. τοιαύ- 20 τὴν μὲν κατ' ἐξαιρετον ἐνέργειαν ἢ τοῦ ἀργῆτος εἴληχε φύσις.

1 ἀνεμένοι C.	4 παραινιττόμενοι C.	8 στρεφόμενοι C.
11 ἢ οἴνου] ἢ om C.	ἀπήμαντος C.	12 περιεχομενον R.
15 fortasse Πλίνιος	dictum oportebat,	Hist. nat. 2 51. H.
21 ἐνέργειαν om R.		

typhones, magis etiam remissa ecnephiae. αἰγίδες, quae prae fracta possumus dicere, vocantur quae globo igneo deferuntur; unde aegidem Iovi circumponit traditio, quasi insinnans aërem procellae concussionis-que esse causam. sunt quoque alia fulminum genera: intorta libri vocant, quod lineam tortuosam lapsu ostendunt. in quo item mirari subit naturam difficultatemque contemplationum eius. non enim omnia (licet omnia ex aëre concursuque nubium eliciantur) operantur eadem. de illis quod nominant candidum, quod idem clarum praeter ceteris vocant veteres, saepe incidens in dolium aut omnino in vas sive vini seu aquae operimentum integrum reliquit, intus conclusum fecit evanidum. nec minus in loculis aurum aut argentum continentibus, simili modo irruens, quae intrinsecus erant liquefecit, quae exterius, reliquit intacta. et omnium maxime mirandum mulieri gravidae accidisse ait magnus Apuleius, nec ignobili illi, Marciae nimirum, quae MCatoni minori nupsit. decidens in eam fulmen clarum seu candidum vocatum ipsam prorsus illaesam servavit, partum eius discussit sine omni doloris sensu, adeo ut ne ipsa quidem animadverteret quid de fetu, licet haud procul abesset ab enisu, factum esset. eiusmodi eximia vis naturae candidi fulminis propria est.

45. Γενικῶς δ' εἰπεῖν, ἀβλαβῶς φυλάττεται ἀπὸ κεραυνῶν καὶ οὐδὲ βάλλεται τὴν ἀρχὴν ἐν μὲν φυτόις δάφνη καὶ συκῆ· καὶ γὰρ ἤλιον ταῦτα. ὕδην καὶ δάφνην φιλεῖν Ἀπόλλων μυνθεύεται, οἶον ὁ ἥλιος· καὶ εἰς λέοντα μεταβαλλόμενος, ἀντὶ τοῦ εἰς 5 πῦρ, οὐ φθείρει τὴν δάφνην. ἐν δὲ πτηνοῖς ἀετός, ἐν δὲ ἔργοις φώκη· ὕδην καὶ κεραυνοφόρος ὁ ἀετός καὶ Διὸς εἶναι γενόμεσται. ἡ δὲ φώκη ὡς ἀπήμιαντος ἐπιβολῇ κεραυνῶν, μάρτυς ἡ πείρα ἀποδέδωκε· τῶν γὰρ νεῶν τὰ ἰστία, ἐν αἷς οἱ βασιλεῖς πλέουσι, φωκείους εἴθισται ἀποδιφθεροῦσθαι δέρμυσιν. οὐ πλέον δὲ πέντε 10 ποδῶν κατακρύπτεσθαι κεραυνὸς πέφυκεν εἰς γῆν, ἔξωθούμενος ἄνωθεν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς γηϊνώτατος. ἔστι δ' ὅτι καὶ ἐν' αἰθρῇ τῷ ἄερι πίπτουσι κεραυνοὶ· ὅπερ εἰ συμβαίη, οὐδέτι τὸν ἐπὶ τοῖς ζυγλοῖς ἤλιον ἢ ἔτεραν γοῦν τῶν ἐγνωσμένων δεοὶ ἐρημηεῖαν τοῦ ἰσομένου θηροῦσθαι, ἀλλ' ἀτόθεν ἀποφῆρασθαι ἀνατροπὴν μὲν 15 τοῖς κοινοῖς, ἀπώλειαν δὲ τῷ παντελεῖ χωρῖον, ἐν ᾗ τοιοῦτό τι συμβήσεται. ἄλλην δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Νιγίδιος ἐν τῇ τῶν Ὀνειρων ἐπισκέψει παραδίδωσιν ἐπὶ τοῖς κεραυνοῖς ἐρημηεῖαν. φησὶ γὰρ πῶσι μὲν καθύλου ἀπενκταίαν εἶναι τὴν τῶν σκηπτῶν φορῶν, κἂν εἰ μὴ τυχὸν βλέπτοιεν, τοῖς δ' ὕναρ τονεὶ πύσχειν φανταζο- 20 μένοις αἰσιώτατον καὶ λαμπρῶς τύχης προμάντευμα.

46. Ἄξιον δὲ ζητῆσαι τίνας χάριν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διοσμευῶν τὴν σελήνην, ἐπὶ δὲ μόνων τῶν κεραυνῶν τὸν ἥλιον ἢ

7 ἐπιβουλή C.

8 ἐν οἷα C.

9 φωκίους ἤθισται C.

10 κεραυνός C.

14 ἀποφῆρασθαι C. an voluit ἀποφοιβάσαι?

17 ἐπισκίψει C.

22 τῆς σελήνης C.

45. In universum autem illacsaе servantur neque omnino feriuntur fulminibus ex iis quae terra gignuntur laurus et ficus: nam soli peculiares sunt. unde laurum quoque gratam fabulantur Apollini, hoc est soli; et in leonem mutatus, quasi dicas in ignem, laurum non laedit. e volucris aquila, ex marinis vitulus: ob hoc aquila armiger fulminis Iovine peculiaris esse creditur. minime laedi phocam percussione fulminum testis experientia demonstravit: ita vela navium, quas imperatores conscendant, pelibus phocarum induci consuerunt. nec unquam usvenit quinque alius pedibus descendere in terram fulmen superne elisum: est enim is numerus maxime terrester. interdum quoque sereno die cadunt fulmina; quod si accidit, non amplius solem in signis aut aliquam comprobata interpretationem rei futurae scrutari oportet, yerrum extemplo rei publicae eversionem, ac regionis universae, ubi eiusmodi quid acciderit, interitum denuntiare. contra PNigidius Disputatione de somniis aliam prodiit fulminum explicationem. ait enim omnibus omnino fulminum ictum esse abominandum, etiamsi forte nihil laedant: auspiciatissimum contra esse iis qui per quietem viderint, et splendidae fortunae omen.

46. Iam vero operae pretium est disquirere quam ob rem in aliis prodigiis lunam, in fulminibus solis solem observitarit antiquitas. at

ἀρχαίωτης ἐπετήρησεν. εἴρηται τοίνυν πολλαχῶς ὡς πάσης τῆς ὀποιδήποτε τυγχανούσης θερμῆς φύσεως καὶ πυρὸς ταμίαις καὶ αἴτιος ἡλιός ἐστι, καὶ διαφερόντως ἐκείνου τοῦ πυρὸς λέγω τοῦ κατ' ἐνέργειαν δραστικοῦ, καὶ ἐν ᾧ οὐδεμίαν ἢ σελήνη μετουσίαν ἔχειν φαίνεται. τί γὰρ κερανοῦ δραστικώτερον ἢ πυρῶδέστερον; 5 ἐν ᾧ τοσαύτη τίς ἐστίν ἢ κατὰ φύσιν ὀξύτης ὡς μηδὲ ἐν σῶμα πωτελιῶς ὑπομένειν αὐτόν· ὥστε ἐπειδὴ μὴ μόνον ἐστὶν ὑγρότητος ἔξω, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς ὀπωσδήποτε ὑποπιπτούσης αὐτῷ φύσεως σκεδαστής, δῆλον ὅτι ἢ σελήνη ἄλλοτρία κεραυνῶν ἐστὶ. καὶ γὰρ ὑγρὰ τὴν φύσιν καὶ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς τεταγμένη ζώνης, εἰ- 10 κότεως τε οὐ δυναμένη τὰ διὰ τῶν κεραυνῶν προλεγόμενα δηλῶσαι. ὥστε ἡλιος αἴτιος κεραυνῶν. ταύτη Ζεὺς ὁ αὐτὸς καὶ Ἕλιος τοῖς μυθικοῖς λέγεται, καὶ κεραυνὸν ἐπιφέρειται, καὶ αἰετὸς ὑπερήτης αὐτῷ. καὶ ὅσα κατὰ φύσιν θερμιά, καὶ ἡλίῳ προσφυῆ. ὀρθῶς οὖν τὸν ἡλίον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ οὐ τὴν σελήνην, ἐπὶ τῆς τῶν κεραυν- 15 ῶν θεωρίας ἐπετήρησαν. ἐκείνοις τοίνυν ἀκολουθοῦντες τὰ εἰρημένα αὐτοῖς κατ' ἐριμνηεῖαν ἐροῦμεν.

47. Ἕλιος κριῶ. κεραυνὸς ἐνσκήπτων ἐπὶ γῆς εἰ μὲν δένδρῳ ἐμπέσοι, τηρεῖν δεῖ ποῖω τούτῳ· οὐδὲ γὰρ πλανῦσθαι πέφυκε καταφερόμενος, ἀλλὰ φοιζήδον καὶ κατ' εὐθείαν καὶ οὐ- 20 τως ἀπλανῶς καταφέρεται. καὶ εἰ μὲν ἀμπέλου χαθάψεται, ἐλάττωσις ἔσται τοῦ οἴνου, εἰ δὲ ἐτέρου τινὸς τῶν δένδρων, τὴν ἔξ

1 sic ambo: verti ac si esset πολλαχῶς. H. 2 sic utrobique: fort. ὀπωσδήποτε. H. καὶ C. 10 ὑγρῆς C. 11 δηλώσει C. 20 φοιζήδον C.

enim demonstratum est compluriens solem omnis, ubiubi sit, naturae calidae ignisque dispensatorem esse atque causam, et praesertim illius ignis, inquam, actu efficientissimi, quocum lunam consortium habere nullum constat. nam quid efficientius fulmine? quid ignitius? in quo tanta est natura celeritas ut nullum omnino corpus perferre id queat; quapropter, cum non modo sit ab humore remotum, sed omnem quoque qualemcunque naturam obviam sibi factam dissipet; patet a fulminibus alienam esse lunam. etenim humida suave natura et in cingulo humido collocata, ideo angurium fulgurale declarare nequit. contra sol fulminum causa. quocirca idem a mythicis et Iuppiter et Helios appellatur, fulmenque gestat, eiusque ministra aquila est. et quaecunque res natura sunt calidae, eae item soli sunt cognatae. recte igitur solem, non lunam, in fulgurali disciplina observaverunt veteres. quos consequentes eorum dictata interpretatione conversa hic subiciemus.

47. Sol ariete. fulmen terrae illisum si inciderit, arborem seruari oportet quatenus ea sit: non enim vagari solet delabens, sed cum stridore, recta, atque adeo absque erratione, defertur. quodsi vitem tangit, imminutio erit vini, sin aliquam arborem, penuriam frugum illius

ἐκείνου καρπῶν ἔνδειαν παραδηλοῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθῆι,
 ἐνδεῆς μὲν ὁ ποταμὸς ὑδάτων ἔσται, ὅσον πρὸς αὐτόν, ὄλεθρος
 δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ νηχομένοις ἐπιγενήσεται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσῃ, τὸν
 τόπον ἐπιτηρεῖν δεῖ καθ' οὗ φέρεται ἢ φλόξ· πάντως γὰρ ἐκεῖνος
 5 ὁ τόπος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κλίμα, ἢ
 πολέμῳ ἢ πειρατῶν δόλοισι τυραχθήσεται. εἰ δὲ ἐν πολιτικῷ ἢ
 δημοσίῳ κατενεχθῆι τόπος, ἐμφυλίους τε πολέμους καὶ στάσεις
 καὶ τοῦ πολιτεύματος ἀνατροπὴν δηλοῖ· αὐτὸν δὲ τὸν τόπον,
 10 ἐν αὐτῷ τύχην πικτελῶς ἀνυβάλλη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους πέση, βλάβη
 δὲ μηδὲν, πολέμων μὲν ἔσφοδον σημαίνει· εἰ δὲ διαφθείρη τοῦ
 τείχους μέρος τι, σκοπητέον κατὰ πόλου τινὸς μέρους καὶ πρὸς
 ποῖον ἀφορῶντος κέντρον τὸ τῆς διοσημασίας γένοιτο· ἐξ ἐκείνου
 γὰρ πάντως τοῦ κλίματος πολέμους ἀναμένειν δεῖ κατὰ τοῦ τελ-
 15 χους. εἰ δὲ καθ' ἱεροῦ πέση κεραυνός, τοῖς ἐνδύοις τοῦ πολι-
 τεύματος καὶ τοῖς περὶ τὴν βυσιλείαν αὐτὴν ὁ κίνδυνος ἐνοκῆρται.
 εἰ δὲ κατ' ἀγάλματων κατενεχθῆι, ποικίλους καὶ ἐπαλλήλους τύς
 συμφορὰς τοῖς πράγμασιν ἀπειλεῖ· εἰ γὰρ χαρακτηρῆς εἰδεῶν τι-
 νῶν καὶ κόσμια πόλεων τὰ ἀγάλματα ὑπωπευθῆι τοῖς παλαιοῖς,
 20 ἀρὰ τοῖς πράγμασιν ἢ περὶ αὐτὰ ὕβρις.

48. Ἥλιος ταύρω. ἐὰν κεραυνὸς κατενεχθῆι ἐπὶ
 καρποφόρον δένδρον, εὐκαρπῆαν τοῖς κατ' αὐτὸ καρποῖς σημαί-

1 ἐκείνου C.

4 legendum aut φέρεται, ut est in R, aut αν

φέρεται. H.

9 v. ad vers. 4.

10 πέσει C.

11 πολέ-

μων C.

21 κατενεχθῆι ἢ ἐπὶ C.

declarat. si in flumen defertur, flumen per semetipsum aqua egebit,
 innantes exitio interibunt. sin in mare, locum animadverti oportet quo
 flamma rapitur: omnino enim locus ille, neque is solus sed regio quo-
 que circa ipsam, aut bello aut piratarum insidiis turbabitur. si in lu-
 cum publicum aut communem delabitur, bella civilia, seditiones, ever-
 sionem rei publicae declarat: locum ipsum, in quem praecipue fertur,
 non immutabit modo, sed etiam fortunam eius prorsus disturbabit.
 quodsi murum tetigerit, nec nocuerit quicquam, hostium adventum si-
 gnificat: sin pars muri vitium fecerit, observandum qua in parte, quam-
 que templi angularis regionem spectante, prodigium factum sit: ex hoc
 enim tractu hostes contra murum exspectari utique oportet. locum con-
 secratum si fulmen petit, illustribus rei publicae iisque qui imperium
 ipsum tractant periculum iniicietur. si in statuas delabitur, varios con-
 tinuosque casus rebus minatur. nam si quidem velut signa specierum
 ornamentaque civitatum statuas observaverunt veteres, pro diro in rem
 publicam omne habetur earum deonestamentum.

48. Sol tauro. fulmen si defertur in arborem fructiferam, lac-
 tum proventum frugum, quas fundit, significat: at saeclo buccero damnosa

νει· τῷ δὲ γένοι τῶν βοῶν ἐπιβλαβὲς τὸ σημεῖον τοῦτο. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμὸν κατενεχθεῖη ὁ κερωννός, λοιμῶξι τὸ ὕδωρ καὶ τρέμωμος ἐπιγενήσεται τοῖς σώμασι τῶν ἀνθρώπων, ἀνατροπὴ δὲ τῶν ποταμιῶν ἰχθύων γενήσεται. εἰ δὲ εἰς θάλασσαν κατὰ τὸδε καιροῦ κατενεχθεῖη ὁ κερωννός, ἀγαθὰ σημαίνει τοῖς πλεῖστοις· 5 οἱ γὰρ πειρατεύοντες χεῖρῳ πράξουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους κατενεχθεῖη, οὐ καλὸν τοῖς βοσκήμασιν· ἢ γὰρ διαφθαρήσονται ἢ ἐπὶ πολεμίων διαρπαγήσονται. εἰ δὲ καὶ μέρος τοῦ τείχους τῇ βολῇ τοῦ κερωννοῦ καταφθαρεῖη, ταῖς νομαῖς τῶν χωρίων ἔσται λοιμὸς καὶ ἔφοδος πολεμίων οὐκ εὐχερῆς εἰς ἄμυναν, καὶ ἄλλαι δὲ τινες 10 βλάβει κάρτα σφαλεραὶ προσγενήσονται. εἰ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπὶ ἱερὸν ὁ κερωννός κατενεχθεῖη, χωρίων δημοσίας ζημίαις ἀπειλεῖ· δεῖ δὲ ὅμως τοὺς ἐφόρους τῶν τοιούτων ἱερῶν θεραπεύειν εἰς τὸ ἀποστρέφαι τὰ ἀπειλούμενα. εἰ δὲ κατ' ἰδιωτικῆς ἢ βασιλικῆς οἰκίας κατενεχθεῖη κερωννός, συμφορὰς ἀνωσίους παραδη- 15 λοῖ τοῖς κεκτημένοις.

49. Ἡλίουσ διδύμοις. κατὰ τὴν ἐπιτολὴν ταύτην εἰ κερωννός ἐπὶ δένδρον καρπύμον κατενεχθεῖη, βλάβει τοὺς γεωργικοὺς καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, οὐχ ἥκιστα δὲ ποταμοὺς καὶ πηγὰς· λοιμῶξι δὲ τὸ ὕδωρ ὡς πῦσιν καταφθεῖραι ἤλικίαν. εἰ δὲ 20 ἐπὶ θαλάσσης, πολεμίων ἔφοδον ἀπειλεῖ· τὸ δὲ πολὺ μέρος ἢ νόσω φθαρήσεται ἢ πολεμίοις παραδοθήσεται, ὡς σφόδρα μετρίους ἀπολειφθήναι. εἰ δὲ νότου πνέοντος κατὰ δημοσίου χωρίου κατε-

6 οὐ χειροπράξουσιν C.

8 βουλή C.

est haec significatio. si in flumen delabitur fulmen, tabo aqua corrumpetur, tremor corpora hominum invadet, piscium fluviatillum erit subversio. si sub id tempus in mare se praecipitat fulmen, fausta accolis portendit: nam qui piraticam faciunt, deteriore erunt statu. si in murum defertur, inauspicatum pecudibus: nam aut interibunt aut ab hostibus rapiuntur. sin vero et pars muri iactu fulminis disturbatur, gregibus agrorum lues impendet hostiumque incursus haud facilis ad repellendum: accedent alia detrimenta admodum noxia. sub idem tempus si in locum consecratum defertur fulmen, calamitates publicas agris minitatur: sed oportet qui eiusmodi fanis praesint ut procurent quo prodigia averruncentur. si in privatum aut augustum aedificium ruit fulmen, calamitates inauspicatas possessoribus obnuntiat.

49. Sol geminis. circa 1. 3. exortum, si fulmen in arbore fructiferam delabitur, damnosum erit agricolis arboribus fructuosis, nec minime fluviis fontibusque: aqua tabo inficietur, ut omnem pubem vitiatura sit. sin in mare, adventum hostium minatur: accolarum maior pars aut morbo interibit aut hostibus tradetur, ut admodum pauci superstites futuri sint. si austro spirante in locum publicum defertur fulmen,

νεχθείη κεραυνός, παντελή φθοράν ἀνθρώποις ἀπειλεῖ· δύο δέ τινες κατὰ τῆς βασιλείας ἐπαναστήσονται, ὡς μερισθῆναι τὴν βουλήν καθ' ἑαυτήν· μικρόν δὲ ὕστερον ἑκάτερος αὐτῶν ἀποφθαρήσεται, πολλοὶ δὲ χάριν ἐκείνων κινδυνεύουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους 5 κατὰ τούδε καιροῦ σκηπτὸς ἐκπέσῃ, τὰ αὐτὰ σημαίνει· πόλεμοι γὰρ ἔσονται, ἀλλ' οὐκ εὐτυχεῖς τοῖς πολεμίοις. ἐπισημηθήσονται δὲ χρεῶν ἐκ ποίου κλίματος τοῦ ἄερος ἐκπίπτει ἢ φλόξ· ἐπ' ἐκείνου γὰρ φυλακῆς καὶ ἀσφαλείας δεῖν· καὶ γὰρ ἕξ αὐτοῦ πολεμίων ἔφοδος ἔσται.

- 10· Ἡλιος καρχίνω. εἰ κατὰ τὴν ἐπιτολήν τοῦ καρχίνου κεραυνός ἐπὶ ὕλην κατενεχθείη, μετριώτερον ἔσται τὸ καυσῶδες τοῦ καιροῦ, λειψυδρία δὲ ἔσται. εἰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης κατενεχθείη, στόλοις πολεμίων καὶ ναυμαχίαις ταραχθήσεται τὸ κλίμα, ἀλλ' οὐκ ἐπιμενεῖ χρόνος, ἔσται δὲ κρείττονα τὰ πράγματα, καὶ οἱ πο- 15 λέμιοι ἤττηθήσονται, καὶ ὁ στόλος αὐτῶν κατυβυθισθήσεται. εἰ δὲ κατὰ δημοσίου τύπου κατενεχθείη τὸ πῦρ, θηρία ἐρπετὰ τοῖς κτήνεσιν ἐνοχλήσουσι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἀνθρώποις· βιαιοτέρα δὲ ἔσται ἢ ἕξ αὐτῶν βλάβη τῷ τοῦ ἄερος βυρεῖ καταστήματι θερμοαινομένη. εἰ δὲ ἐπὶ τείχους κατενεχθείη, ἐμπρησμοὺς σημαίνει· 20 καὶ πόλεμος δὲ κινήσεται οὐκ εὐτυχῆς τοῖς πράγμασιν. εἰ δὲ παντελῶς καταφθαρεῖ τῷ σκηπτῷ τὸ τεῖχος, ἐμπρησμοὺς κατὰ τῶν ἀναγκυλιῶν τῆς πόλεως μερῶν προσδοκῆτέον, καὶ ἐμπρησμοί

10 εἰ] ἢ C,
et 347 11.

16 δημοσίους τύπους ambo: corr H coll. 346 4,
18 αὐτῷ C.

exitum summum hominibus minatur: duo in imperium surgent, bipartitis amplissimi ordinis studiis; paulo post ambo interibunt; eorum causa multi in periculum venient. sub id tempus si fulmen impetu in murum adigitur, eadem portendit: nam bella erunt, at hostibus minime secunda. notandum quoque ex qua regione aëris elisa sit flamma: quippe custodia opus est et cautione ex parte illa, quod inde impetus hostilis effervescet.

Sol canero. si circa cancri exortum in silvam defertur fulmen, tolerabilior erit calor tempestatis, sed tamen aquae penuria. si in mare delabitur, classibus hostium praeliisque navalibus turbabitur plaga illa, sed absque diurnitate: nam incipiet res melius ire, hostes fundentur, classis eorum demergetur. si in locum publicum defertur flamma, animalia serpentina iumenta, nec minime homines, vexabunt; eritque noxa ab illis illata immanior utpote incensa gravi aëris statu. si in murum ruit, incendia significat, bellumque commovebitur haud prosperum rei publicae. si fulminis impetu prorsus destruitur murus, incendia in capitalibus urbis partibus exspectanda; quae incendia dolis insidisque

δόλοισ καὶ ἐπιβουλαῖς γενήσονται, ἔψεται δὲ καὶ πόλεμος οὐ μικρός, καὶ βλάβη γενήσεται τοῖς τύποις.

50. Ἡ λ ι ο ς λ έ ο ν τ ι . κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν εἰ κατενεχθεῖη κεραυνὸς καθ' οἷον δήποτε τύπου ἢ μέρους ἢ ποταμοῦ ἢ θυλάσσης, ὄλεθρον τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἐν δυναστείαις σημαῖ-5 τει· καὶ οὐκ ἔσται τις διαφορὰ περὶ τούτου. εἰκότως τε κοιναὶ συμφοραὶ τοῖς δημοσίοις βλαστήσονται· συγκινδυνεύσειν γὰρ εἰκὸς αὐτοὺς τοῖς βασιλεῦσι. καὶ οὐκ ἔσται ὁ νικῶν ἐν τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ καθολικὴ φθορὰ αὐτῶν τε τῶν ἐν δυνάμει καὶ οὐκ ἤκιστα τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνισταμένων ταῖς μάχαις. καὶ τὸ δὴ πάντων 10 σχετικώτερον, καταφθαρήσονται καὶ αἱ περιουσίαι τῶν πολλῶν, καὶ αἱ πόλεις περιφλεκτοὶ ἔσονται.

Ἡ λ ι ο ς π α ρ θ έ ν ω . ἡλίον δὲ ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ κατενεχθεῖη κεραυνός, φθορὰν γυναικῶν ἀπειλεῖ σωφρόνων, πτωσιν δὲ καὶ ἀτῆ τῆ βασιλίδι καὶ τοῖς αὐτῆς τέκνοις. ἐλάττωσις δὲ 15 ἔσται τῶν δῆμων, ἀποτεύξεται δὲ καὶ ἡ ἄμιπελος· ταῖς δὲ παρθένοις καὶ γυναιξὶ γενήσονται συμφοραὶ ὡς καὶ ὑπὸ πολεμίων ἀλῶναι.

Ἡ λ ι ο ς ζ υ γ γ ῶ . ἐὰν δὲ ζυγῶ ὁ ἥλιος γένηται, εἰ συμβῆη κεραυνὸν καταβληθῆναι, πᾶσα ἀδικία καὶ ἀπληστία καὶ φιλαρχία 20 κατακρατήσει τῶν πρυγμάτων, ὡς καὶ περὶ τὰ θεῖα αὐτὰ τὰ τῆς ἱερείας ἀνενεχθῆναι. ἀπορριφήσονται δὲ ὑπὸ τῶν βασιλέων οἱ

1 δόλοισ δὲ οὗτοι καὶ R. 6 ἔστιν C. 7 δημοῖς C. num
 δῆμοις? βλαστήσονται codices. 11 σχετικώτερον C.
 15 αὐτῆς] αὐτοῖς C. 21 περὶ] πρὸς H. 22 ὑπὸ H:
 codices ἀπὸ.

excitabuntur. subsequetur bellum haud exiguum, et detrimentum regionibus inferetur.

50. Solleone. sub id tempus si fulmen in quemlibet locum partemve sive fluminis sive maris ruit, exitium significat regibus iisque qui potestatem habent; nec poterit id in controversiam vocari. nec mirum si universae calamitates publicis hominibus subnascentur: nam, ut fit, discrimen una cum imperantibus subibunt. nec tamen victor erit inter dimicantes, sed fiet interitus universus cum ipsarum potestatum, ac non minime eorum qui pro illis depugnaverint. et id quod omnium miserimum, plebis census diruentur, civitatesque concident incendio conflatae.

Sol virgine. sol ubi ad virginem accessit, si defertur fulmen, minatur exitium pudicarum mulierum, casumque ipsi Augustae eiusque liberis. eritque deminutio tribuum; vitis spem fallit; calamitates affligent virgines ac matronas, adeo ut vel in potestatem hostium venturae sint.

Sol libra. sole libram ingresso si accidit ut fulmen delabatur, iniquitas, avaritia, ambitus cuiusquemodi invadent rem publicam, adeo ut ad ipsas religiones iniuria perventura sit. cives boni a principibus

χρηστοὶ τοῦ πολιτεύματος. τὰ δὲ μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἀποδιδόμενα οὐχ ἔξει τὸ δίκαιον. πάντων δὲ βαρύτερα ἔσται ἢ περὶ τὰ δημόσια τέλειματα σπουδῆ, οἱ τε νόμοι καταφρονηθήσονται, καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἀλογίας τυραγχθήσονται, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἡ 5 τοῦ θεοῦ δειχθήσεται ὄργη.

51. Ἥλιος σκορπίῳ. ὅταν δὲ σκορπίῳ γένηται, εἰ κατὰ δένδρον κατενεχθῆι κεραινός, πλοῦτον μὲν τοῖς κυρίοις τοῦ δένδρου ἐπαγγέλλεται, τὸ δὲ γεωργικὸν ἐλαττωθήσεται. ἐπικίνδυνος δὲ καὶ ὁ πλοῦς ἔσται, καὶ συγχοὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐκπε- 10 σοῦνται κεραινοί, ναυιά τε πολλὰ συμβήσεται. εἰ δὲ κατὰ δημοσίου τόπου ἐνοκῆσει κεραινός, νεανίας ἀνωιδῆς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται, ἀσώτων καὶ διεφθορότων συντρεχόντων αὐτῷ. εἰ δὲ κατὰ τειχῶν κατενεχθῆι κεραινός, πόλεμος ἐκ τῶν πλησιοχώρων καὶ φθορὰν τῇ νεολαίᾳ δεδιέναι χρή. οἱ δὲ πολέμοι μυριοίς 15 εἰσπεσοῦνται κακοῖς, ὡς ἐκταῖον αὐτοῖς νομισθῆναι τὸν θάνατον.

Ἥλιος τοξότῃ. ὅταν δὲ ἥλιος ἐπὶ τοξότῃ γένηται, εἰ κατενεχθῆι κεραινός ἐπὶ ὕλην, ἐμπρησμοὺς ταῖς ναυσὶν ἀπειλεῖ. εἰ δὲ ἐπὶ ποταμοῦ κατενεχθῆι, πόλεμος καὶ ναυμαχίας σημαίνει, ὡς ἐρήμονες πολλοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐφόδου γενέσθαι. κίνησιν 20 δὲ οὐχ ἥκιστα ἀπειλεῖ Περσῶν, καὶ ἔνδειαν ταῖς πολιορκουμέναις ὑπὸ πολεμίων πόλεσιν. εἰ δὲ πρὸς ταῖς ἡλίον ὄνομαῖς σκηπτὸς κατενεχθῆι, ἐμφυλίους σημαίνει μάχας· ἀλλ' οὐκ εἰς χρόνον ἐκταθήσεται τὰ τῆς διχονοίας, κρείττονα δὲ ἔσται τὰ πράγματα,

9 ἀπλοῦς C.

15 εὐκτέον C.

removebantur re publica. quae mensura et pondere dividenduntur, iustum non habebunt. omnium autem gravissimum erit vectigalium publicorum acerba exactio: contemnentur leges, tribus populi Romani dementia turbabuntur; omni modo numinis ira manifestabitur.

51. Sol scorpiōne. sole scorpiōnem ingresso si in arborem defertur fulmen, opulentiam pollicetur dominis arboris, sed agricultura imminuetur. periculosa erit navigatio, crebris mare fulminibus impetetur, naufragia multa fient. quodsi locum publicum ruens tetigerit fulmen, adolescens protervus principatum invadet, concurrentibus ad eum perditis et contaminatis. si in muros defertur fulmen, bellum e vicinis et clades publi metuenda. verum hostes in mala infinita incident, ut iam mors illis exoptanda videatur.

Sol sagittario. sole sagittarium ingresso si fulmine silva tangitur, navibus incendium minuitur. fulmen si in flumen defertur, bella pugnasque navales significat, ut ex hac incursione multi orbi futuri sint. nec minime motum Parthicum minatur, penuriamque civitatibus ab hostibus obsessis. quodsi solis occasum versus vis fulminis defertur, pugnas civiles significat: nec tamen in tempus dissensio producet, inci-

αὐτῶν τῶν αἰτίων τῆς στάσεως ἀπολλυμένων, ὥστε τὸ πολίτευμα εἰρήνης ἀπολαῦσαι.

52. Ἡλιος αἰγόκερος. κατὰ τὸδε καιροῦ κεραννὸς κατωφερόμενος ἐφ' ὃν ἄν κατενεχθῆι τόπον, γενικὴν ἰλιρίαν σημαίνει, εἰρήνην τε ταῖς πόλεσι καὶ ἐκαρχίαν τοῖς ἀγροῖς ἔπαιόν 5 τε τοῖς βυσιλεῦσι τῆς πολιτείας.

Ἡλιος ὑδροχόος. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰ κεραννὸς κατενεχθῆι, ἐκδρομὰς τῶν ποταμῶν ἀπειλεῖ καὶ ἀφηνισμοὺς τῶν χωρίων. τὸ δὲ θέρος κυσῶδες ἔσται, καὶ ἐλάττωσις οἴνου καὶ ἐλαίου, ὡς πολλοὺς ἐκ τῆς ἐνδείας μετανύστις γενέσθαι. 10

Ἡλιος ἰχθυόσιν. ὅταν δὲ ἰχθυόσιν ἥλιος γένηται, εἰ κεραννὸς κατενεχθῆι, ζάλην τῇ θαλάσῃ ἀπειλεῖ, τυναγία δὲ ἔσται βαρεῖα, καὶ ἀνατροπὴ μὲν τῶν ἰχθύων, ὀχληθήσεται δὲ οὐδὲν ἧττον ἢ θάλασσα ἀπὸ πειρατῶν. νέος δὲ τις εὐγενὴς στρατευόμενος ἀπολέσει τὸ πειρατικὸν καὶ ἔνδοξος ἐπὶ τὴν νίκην γενήσεται. 15 καὶ εἴρηται μὲν πρότερον ὡς οὔτε ἐν Σκυθίᾳ οὔτε ἐν Αἰγύπτῳ κεραννοὶ καταφέρονται· εἰ δὲ τυχὸν κατενεχθῆι κατὰ τὸδε καιροῦ ἐπὶ τὰ εἰρημένα κλίματα κεραννός, ἀγαθὰ τοῖς ἐκεῖ σῆμαινει.

Π Ε Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Μ Ω Ν.

53. Ἀήλων οὐσῶν τῶν εἰρημένων τοῖς πάλαι φιλοσοφῆσα- 20 σιν αἰτιῶν ἐπὶ τοῖς περὶ τὴν γῆν πάθεσι, μίαν ἐκ πασῶν, τὴν

13 vide supra p. 344 3. H.

14 sic ambo: malim ὑπό. H.

15 fort. ἐπὶ τῇ νίκῃ. H.

pietque res melius ire, ipsis turbarum auctoribus oppressis, ut pace fructura res publica sit.

52. Sol capricorno. id temporis fulmen si in quemlibet locum accidit, laetitiam universam significat, pacem civitatibus, fertilitatem agris, laudem principibus rei publicae.

Sol aquario. sub id tempus si fulmen defertur, eluviones fluminum minatur et pagorum interitum. aestas torrida erit, diminueturque vinum et oleum, adeo ut multi propter inopiam extorres profugaturi sint.

Sol piscibus. sole pisces ingresso si fulmen deiicitur, tempestatem mari minuitur, eruntque naufragia dira et piscium subversio, nec minus mare a praedonibus infestabitur. nobilis tamen adolescens bello illato tollet haec latrocinia, et victoria illustrabitur. demonstratum est superius neque in Scythia neque in Aegypto deferri fulmina: tamen id temporis si forte delabantur in hos tractus, fausta habitatoribus significant.

D E T E R R A E M O T I B U S.

53. Cum nota sint quae de causis affectuum terrae veteres memoraverunt philosophi, unam ex omnibus adhuc admittens, ignem subter-

περὶ τοῦ καταγείου πυρός, τέως ἀποδεχόμενος, ἐπεὶ καὶ τοῖς τόποις, ἐν οἷς συνεχῶς σάλοι συμβαίνουσιν, οἷδα γενόμενον ἑμμαντόν, ὀλίγα ἄττι περὶ τῶν ὄψεσιν αὐταῖς ὑποπεσόντων ἡμῖν ἀφηγησόμεθα. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, διεργαζόμενον καὶ ἔξαραιοῦν τὴν ἐν 5 βύθει γῆν, τούτῳ παρασκευάζει συμβαίνειν. ἢ ἀμείλει τὰ πλησιάζοντα τοῖς ἀναφυσήμασι καὶ ταῖς τῶν θερμῶν ἀναβολαῖς ὑδάτων πυκνότερον σίεται, οἷα τὰ περὶ τὴν Θρηγίας Λαοδίκειαν καὶ τὴν παρ' αὐτῆς Ἰερὰν πόλιν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Φιλαδέλφειαν, καὶ καθ' ὕλου τὴν ἐπὶ τὰδε Ἀσίαν, καὶ τὰ πλείστα δὲ τῆς πρὸς 10 δένοντα ἥλιον Εὐρώπης, Σικελίαν ἄλλω καὶ Ἰταλίαν. καὶ γὰρ ἢ τῶν σεισμῶν γενέσεις πνεύματός ἐστι ξηροῦ διὰ σηραγγώδους φθαρτοῦ * * πρώτη μὲν καὶ μεγίστη ἢ τοῦ καταγείου πυρός ἔξαραιώσις, δευτέρα δὲ ἢ τῆς θυλάσσης εἰς τοὺς σηραγγώδεις τύπους ἐπιδρομὴ. συνεργεῖ δὲ καὶ πολυομβρία χειμῶνος, καὶ θέρος 15 ἀνομβρία * ἢ μὲν γὰρ πιλοῦσα τὴν γῆν καὶ εἰς τὸ βᾶθος ἀπωθουμένη τὸ πνεῦμα ἀρχὴν αὐτῷ θλίψεως παρασκευάζει, ἢ δὲ ἐπιπωμένη καὶ σύρουσα. (54) τῶν δὲ σεισμῶν οἱ μὲν εἰσιν ἐπικλίνται οἱ δὲ βράσται, ἐπικλίνται μὲν οἱ κυματηδὸν ἐπὶ τὰ πλάγια σείοντες, βράσται δὲ οἱ τινάσσοντες καὶ σείοντες ἄνω καὶ κάτω. 20 εἰσὶ δ' αὐτῶν οἱ μὲν ῥῆκται, οἱ δὲ σεισται μόνον, οἱ δὲ ἰζηματῖαι, καὶ σεισται μὲν οἱ τρόμον τινὰ τῆς γῆς ἢ καὶ σύμπτωσιν τῶν δεδο-

1 malim κέν. H.

5 ἢ H: codices ἦ.

7 αἴεται C.

12 lacunam hic neuter codex indicat: puto tamen aut deesse aut depravatam aut certe transpositum esse aliquid. H. 15 πηλοῦσα C.

16 πνεῦμα καὶ ἀρχὴν C.

17 ἐπικλίνται CR. corr H ex Aristot. de mundo 1 373 ed. Casaub. et Apuleio ib. 730 ed. Delph.

20 ἰσζηματῖαι C.

21 ἦ] οἱ C.

raneum, quandoquidem in regionibus, ubi crebro commotiones fiunt, versatum me meminisse, de iis quae oculis ipsis usurpavimus pauca quaedam exponemus. ignis, terram in profundo destruens ac resolvens, ea ut fiunt efficit. quare profecto loca propinqua evaporationibus scatebrisque fontium calidorum quassantur crebrius, velut vicina Laodiceae Phrygiae, Hierapoleos quae iuxta est, Philadelphicae oppidi nostri, et omnino cum tractus ille Asiae, tam plurimus Europae occidentalis, Sicilian dico et Italian. nam concussionum causa spiritus est sicci per cavernosum * * prima ac maxima extenuatio quae fit per ignem subterraneum, altera causa est maris in loca cavernosa irruptio. facit quoque ad rem pluvia, hieme si cadit multa, aestate si nulla. illa stipans humum, pessumque detrudens spiritum, initium dat compressionis: siccitas sursum trahendo eliciendoque item movet. (54) terrae motuum alii appellantur epiclintae, quasi in transversum se agentes, alii brastae, a similitudine aquae effervescentis, epiclintae, qui fluctuum modo in transversum movent, brastae, qui sursum deorsum quatunt succutuntque. sunt alii eorum rumpentes, alii concutientes solum, alii subsidentes,

νημένων ξεραζόμενοι, ἐξηματία δὲ οἱ τοῖς κοιλιώμασι τὴν ὑπερ-
κειμένην εἰσκαθίζουσι γῆν, ῥῆκται δὲ οἱ τὰς καταπόσεις καὶ τὰ
χύσματα διαπηδώσης τῆς γῆς ἀποσχίζοντες. ἔτι τῶν ῥηκτῶν οἱ
μὲν πνεύματα ἀναβάλλουσιν, οἱ δὲ ὑγρὰ καὶ πηλόν, οἱ δὲ μυκί-
μυτα, ἐνίοτε μὲν σὺν σεισμῷ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τούτου πιλού-5
μενον τὸ πνεῦμα καὶ μετεπιπίπτον βρόμον τε καὶ ψόφον ῥηγνυμέ-
νων τινῶν (ὡς εἰκὸς) ἐπὶ γῆν πετρῶν ποιῆ. συμβαίνουσι δ'
ὡς ἐκ πλείονος ἔν ἔαρι ἢ ἐν μετοπώρῳ, καὶ νηρημῆ μᾶλλον ἢ
ἀνέμων φορᾶ, περὶ πλειάδος καὶ ἀρκτούρου ἐπιτολήν.

Ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἀφορῶν εἰκο-10
νίσῃ· προνοία δὲ ὁμοῦ καὶ ἐπισκοπῇ τῆς δίκης πάντα γίνεται. οὐ
γὰρ εἰκῆ, ἐπεὶ τότε τὸ πᾶν νόμοις μὲν φυσικοῖς συγκροτεῖται,
προνοία δὲ θεοῦ καὶ λόγῳ σιγῆς ἐπέκεινα διοικεῖται. ὅθεν οὐ μύ-
νον αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ σεισμοὶ βλάπτουσι τοὺς καθ' ὧν συμ-
βαίνουσιν, ἀλλὰ μῆν καὶ ἄλλων πόρρω πόν τόπῳ τε καὶ χρόνῳ 15
μεριζομένῳ γίνονται μισηταὶ οὐ μετρίων κακῶν. ὅτι δὲ οὕτω
καὶ οὐκ ἄλλως τὴν τυχηρὰν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος φεύζεται σύμβα-
σιν, ἐκ τῶν ὑποκειμένων γινῶναι δυνάτοκ. αὐτὸς γὰρ Βικέλλιος
ὁ Ῥωμαῖος ἐκ τῶν Τύγῃτος στίχων (περὶ οὐ καὶ Ἀπουλήϊος ὕστι-

1 κολώμασι C.	2 εἰσκαθίζουσι C.	5 πιλούμενον C.
6 μεταπίπτον R.	9 φθορᾶ C.	10 εἰκονίζεται S. for-
		tasse scribendum εἰκονισαι. H.
		12 μόνοις CS. legendum aut
		νόμοις aut, ut habet R., λόγοις. H.
		13 σιγῆς] num τύχης?
		δίκης? H.
		15 τόπων τε καὶ χρόνων codices: corr H.
		17 αὐτήν apud S.

concutientes, qui tremorem terrae ruinamve rerum quassatarum efficiunt;
subsidentes, qui in cava humum superstratam detrudunt; rumpentes, qui
voragine et hiatus dissiliente terra ducunt. porro ex rumpentibus alii
spiritum eructant, alii humores et coenum, alii mugitus, cum quassa-
tione nonnunquam. interdum quoque, absque hac, compressus agitatus-
que huc et illuc aër fremitum fragoremque fractorum quasi (ut videtur)
sub terra lapidum edit. moventur terrae plerumque vere vel autumno,
et caelo tranquillo potius quam spirantibus ventis, circa ortum vergilia-
rum et arcturi.

Atque istaec, rationes physicas respiciens, coniciat aliquis: sed
tamen providentia atque cura summae iustitiae omnia geruntur. nec
sane fortuito, quandoquidem hoc universum legibus naturalibus compo-
situm est quidem, at consilio numinis menteque silenti dehinc admini-
stratur. quocirca non solum terraemotus ipsi per se damno sunt iis ubi
contingunt, sed aliis quoque intervallo locorum et temporum procul dis-
iunctis indicia fiunt non mediocrium calamitatum. disputationemque de
iis hoc modo, neque aliter, evitare posse ne caeco casu rapi omnia di-
cantur, ex subiunctis intelligi licet. ipse enim Vicellius civis Romanus

ρον πλατεῖ καὶ ἐλευθέρου ποδὸς ἀφηγήσατο λόγῳ) ταῦτα ῥήμασιν αὐτοῖς καθ' ἑρμηνείαν φησὶν.

55. Ἡλίου κριεῖ. ἐὰν γένηται σεισμὸς ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας, κακὸν τῇ Συρίᾳ τῇ κολλῇ καὶ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ τῇ Ἰουδαίᾳ ἀπειλεῖ. ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Βρετανίας, Γαλιτίας, Γερμανίας, Βαστάρνας. οἱ δὲ βασιλεῖς στρατεύονται κατὰ τῶν πολεμίων, ἀλλ' οὐκ εὐτυχῶς· ἑλατιωθέντων γὰρ αὐτοῖς τῶν στρατευμάτων οἱ στρατηγοὶ ἀναξεδύσουσι. πλείων δὲ ἔσται ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς κατ' ἀνδρῶν βλάβη παρὰ τὰς γυναῖ-
10 κας, ὅτι ἄρρεν ζῳῖδιον ὁ κριεῖς.

Ἡλίου ταῦρω. εἰ σάλον συμβυλῆ γενέσθαι ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας, καὶ Αἰθίοφι τοῖς παρ' Ἰνδὸν ποταμὸν τῇ τε παρυλίᾳ τῆς μικρῆς Κυκλάσι τε καὶ Κύπρῳ ταῖς νήσοις ἕλεθρος ἐπιπέσειται λοιμώδης, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ ὑποζύγια τῶν εἰρημέντων χοιρίων
15 φθαρήναι· ἐκπύρωσίς τε αὐτοῖς βαρεῖα καὶ λοιμώδης, ἐκτροπαῖ τε ποταμῶν ἄσχετοι συμβήσονται, καὶ ἐπὶ τοῦ θέρους λεῖψις τῶν ποταμίων ὑδάτων. ταῖς δὲ θήλεσι τῶν ζῳῶν, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, πλείων ἢ βλάβη, ὅτι θῆλυ ζῳῖδιον ὁ ταῦρος.

Ἡλίου διδύμοις. εἰ κίνημα γῆς ὀριδῆποτε συμβήσεται,
20 ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλῃς Ἀσίας Ἰγκανίαν, Ἀρμενίαν ἐκατέραν, Ἀδια-

1 ἐλευθέρω CS. πόδες ἀφηγήσαντο H. 6 βαστέφνας CR, βασταρνάις S: vide supra p. 302 12. BASTARNARUM quoque est in titulo Tib. Plantii Silvani in Mausoleo celeberrimo Plautiorum prope Romam, lin. 18, apud Gruterum p. ccccoliii. H. 9 βλάβη ἢ γυναιῶν R. 16 συμβήσονται add R. 19 εἰ — συμβήσεται om S. malim ὀπουδήποτε. H.

e Tagae carminibus (de quo Apuleius quoque posterius ampla oratione pedeque libero exposuit) haec, eisdem verbis translata, ait.

55. Sol ariete. terraemotus si fit in Asia, Coelesyriae, Palaestinae, Iudaeae malum minatur; si in Europa, Britanniiis, Galliiis, Germaniis, Bastarnis. principes in hostes expeditionem suscipient, sed improspere: nam imminutis legionibus et nulla re gesta duces signa retro movebunt. maiusque erit per Orientem virorum detrimentum quam mulierum; quippe masculinum signum aries.

Sol tauro. si per Asiam superiorem quassationem fieri contingit, et Aethiopiis ad Indum flumen et litori Asiae minoris Cycladibusque et Cypro insulis exitum ex contagione incumbet, ut vel ipsae veterinae dictarum regionum periturae sint; eritque in his partibus aestus gravis ac pestilens, cluviones fluminum immanes, et aestate defectio fluvialium aquarum. feminarum autem inter animantia, cum rationalia tum ratione destituta, maior erit pernicietas, quia femineum signum est taurns.

Sol geminis. terraemotus ubicunque si accidit, in Asia maiore Hircaniam, Armeniam utramque, Adiabenen, in Africa seu potius Eu-

βηγήν, ἐπὶ δὲ Λιβύης ἢ μᾶλλον Εὐρώπης (ὅτι μέρος Εὐρώπης Λιβύη) Μαρμαρικὴν καὶ Νασαμωνίτιδα καὶ ἀπλῶς τὴν πυραυταμένην ταῖς μεγάλαις Σύρτεσι ξηρὰν ἔσχατος περιστήσεται λιμός, ὡς ἐξ ἀνάγκης τοῖς λογάσι τῶν χωρῶν ἐπαναστήναι τὸ πλῆθος ἐξωθήσαι αὐτούς. ἐκ δὲ τῶν συμφορῶν οὐδεὶς οὐδενὶ ἔσται π-5
στός, ἀλλ' οὐδὲ μητέρες τέκνοις. πτώσεις τε καὶ ἀφανισμοὶ οἴκων, ἐμπρησμοὶ τε βαρεῖς. τύραννος πρὸς τούτοις ὠμότατος ταράξει τοὺς νόμους, ὡς μηδὲ αὐτῶν τῶν ἱερῶν φείσασθαι. τὰ δὲ τῶν συμφορῶν τοῖς ἄρρεσι τῶν ζῶων, καὶ λογικῶν διαφερόντως, πλέον ἐπιπέσειται, ὅτι ἄρρεν καὶ ἀνδρωποειδὲς τὸ ζῶον οἱ δι-10
δυμοί.

56. Ἡλῖος καρκίνω. εἰ σάλον ἐπιγενέσθαι συμβαίη καθ' ὄντινα ὄν τῶνον, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας τὰ προσεχῆ Πέρσαις παραχθήσονται, νόσοι τε λοιμώδεις ἐμπεσοῦνται τοῖς σώμασι τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδόξων, ὡς ἐρήμονος ἀρχόντων γενέσθαι τὰς πόλεις 15
αὐτῶν. οἱ δὲ μετ' αὐτούς τῶν πραγμάτων ἀντιζέζομενοι, ψήρη τοῦ πλῆθους καὶ αὐτῶν ἀρίστων ἀφελκύσουσι τὰ τέκνα τῶν γονέων, καὶ ἀποδῶνται μακράν. ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Βιθυνία Φρυγία τε πᾶσα, καὶ Εὐρώπης μὲν ἢ Κολχική, ἣν νῦν προσυγορεύουσι Λαϊκίην, Λιβύης δὲ ἢ μέχρι Νομηδίας Ἀφρικὴ τοῖς αὐτοῖς ὀμι-20

2 ἄσαμωνίτιδα S, ἄμμωνίτιδα S. 3 Σύρτεσι apud S.
6 ἀλλ' om CR. μητράσι τέκνα S. 7 καὶ ἐμπρ. τε apud S.
ὠμότατα apud S. 8 fort. τό. H. 16 ψόφω C. 17 malim
αὐτῶν τῶν. H. ἀφελκύσαντες R, omissa mox καί. 18 ἀπό-
δοται μακράν C, ἀπολοῦνται μακράν S, μακράν ἀποδώσουσιν R.
corr H. τῇ CR. κάτω } S hic addit Ἀσίας, R Ἀσία.
19 Εὐρώπη apud S. 20 Λιβύη δὲ καὶ ἡ RS.

ropa (quippe pars Europae Africa est) Marmaricam, Nasamoniacum agrum et omnino praetentam magnis Syrtibus oram extrema affliget famēs, adeo ut necessitate adactum vulgus in proceres regionum illarum insurrectorum sit ad exigendos eos. nec quisquam ob calamitates alteri fidem servabit, ne matres quidem liberis. eruntque ruinae domuum et dissipationes et incendia acerba. ad haec tyrannus cruentissimus leges miscabit adeo ut ne sacris quidem parciturus sit. damnaque ea magis masculis inter animantes, iisque praesertim quae ratione utuntur, inferentur, quia signum masculinum specieque humana praeditum sunt gemini.

56. Sol cancro. quassationem si fieri contingit ubicunque terrarum, in Asia superiore finitima Persis turbabuntur, morbique pestilentes corpora nobilium in his partibus invadent, ut civitates a principibus orbae futurae sint. quique post eos potentiorum rerum, e vulgi ipsorumque optimatum decreto liberos a parentibus abstractos peregre abdent. In Asia inferiore Bithynia Phrygiaeque omnis, in Europa Colchis (nunc Lazicum dicunt), in Libya Africa Numidiam usque iisdem malis

λήσει κακοῖς. ἐκλείψεις τε σεληνιακαὶ ἔσονται, ὅτι σελήνης οἶκος ὁ καρκίνος. πλείων δὲ ὕβρις γυναιξὶ γενήσεται, καὶ διαφερόντως ταῖς ἐταιριζομέναις, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ καρκίνος, καὶ Ἀφροδίτης, ὅτι ταῦτὸν Ἀφροδίτη σελήνη.

5 Ἡλῖος λέοντι. ἐὰν σῆλος γένηται, οὐκ ἀγαθὸν ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας Φοινίκη πάση καὶ Ὀρχηνία, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Ἰταλοῖς τε καὶ Σικελοῖς καὶ Γάλλοις, ἔτι γε μὴν καὶ Αἰβύη πάση οὐκ ἀγαθόν· τὴν γὰρ βοσκήματα λιμῶ φθαρήσεται, ἐπομβρία δὲ ἔσται καὶ ἀκριδῶν νέφη. ὁ δὲ λεγόμενος βροῦχος τοῖς καρποῖς λιμα-
10 νεῖται, φθορὰ δὲ ἔσονται ἀνδρῶν, ὡς πάντα ἐγγὺς μονωθῆναι τὰ συνοικίσια. οἱ δὲ λέοντες ἐν οἷς γίνονται χωρίους φονικωτέρας κατ' ἀνδρῶν ὀρμήσουσι· τοῖς δὲ ἐν οἷς οὐ πεφύκασι φαίνεσθαι, πυρετὸς ὄξυς ἐπιπεσεῖται. οἱ δὲ ἄρρενες πλείον αἰσθήσονται βλάβης, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὅτι ἄρρεν καὶ ἥλι-
15 κὸν ζῴδιον ὁ λέων.

Ἡλῖος παρθένω. ἥλιον ἐπὶ τὴν παρθένον ἰόντος εἰ σῆλος γένηται, Ἑλλάς Ἀχαΐα Κρήτη Βαβυλῶν Μεσοποταμία Ἀσσυρία τε καὶ Κυκλάδες νῆσοι οὐ μετρίαις περιπεσοῦνται συμφοραῖς· χόσματα γὰρ κατ' αὐτὰς γενήσεται, οἱ τε γονεῖς θρηνη-
20 σονται τοὺς ἐαυτῶν παῖδας· οὐχ ἥκιστα δὲ χειμῶνες ξηροὶ καὶ παρθένων ἀνδραποδισμοί. ἡ δὲ ἐλαία πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦ φθινο-

1 σελήνη οἶκος καρκίνου S. 3 Ἀφροδίτης—Ἀφροδίτη] Ἄρης—
Ἄρης S. 4 σελήνης R. 8 φθαρήσονται S. 9 ὁ δὲ γε
βροῦχος S. 10 πάντων ἐγγυμνωθῆναι RS. 13 πρὸς C.
14 οἱ προσανίσχοντες ἥλιω S. 18 μετρίους S. 19 θρηνη-
σουσι RS.

vexabuntur; eruntque defectiones lunae, quia lunae domus est cancer. maior autem offensio accidet mulieribus, et praecipue iis quae meretricium faciunt: quippe femineum signum cancer et Veneri proprium: idem enim est Venus quod luna.

Sol leone. quassatio si fit, infaustum, et in Asia Phoeniciae omni et Orchenae, in Europa Italis Siculis Gallis, Libyae quoque omni minime bonum. nam pecora inedia interibunt; ingruent imbres et locustarum nubes. bruchus qui vocatur frugibus nocebit; clades virorum erunt, usque ad omnis fere coniugii diiunctionem. leones in quibus nascuntur locis, saevius homines invadent: in locis ubi natura non existunt, febris acuta superveniet. magis autem calamitatem sentient mares, et maxime qui ad orientem solem terras colunt, quia masculum et solare signum leo est.

Sol virgine. sol quando ad virginem accedit, si fit quassatio, Graecia, Achaia, Creta, Babylon, Mesopotamia, Assyria, Cyclades insulae in non mediocria incident mala. nam labes terrae ibi fiet; parentes luctu prosequentur filios; nec minime hiemes siccae erunt, et redigentur in servitutem virgines. praeter alios fructus autumnales oliva

πύρου καρποῖς ἐπιτεύξεται. τὰ δὲ κακὰ ταῖς θηλείαις μᾶλλον τῶν ζῴων ἢ τοῖς ἄρρεσι συμβήσεται, ὅτι θῆλυ ζῴδιον ἢ παρθένος.

57. Ἡ λ ι ο ς ζ υ γ ῶ. εἰ κατὰ τὸδε καιροῦ σεισμὸς γένηται, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Βακτρία Κασπία Σηρικὴ, ἐπὶ δὲ Λιβύης Τρωγλοδυτικὴ Θῆβαι τε Αἰγύπτιαι καὶ πρὸς αὐταῖς Ὅοις 5 οὐ μετρίως στεινύσουσιν. οἱ γὰρ κρατοῦντες καταπράξονται τῶν εἰρημένων χωρίων, ὡς ἐξ ἀπογνώσεως τὸ πλῆθος ἐπαναστήναι αὐτοῖς. τὰ δὲ ἱερὰ παραβυθήσεται οὕτω βεβήλως ὡς μηδὲν τυχεῖν τῶν εὐχῶν. καὶ οἱ μὲν αὐτόχθονες πόρρω πον τῶν ἐνεγκουσῶν ἐλαθήσονται, στρατεύμασι δὲ βαρβαρικοῖς οἱ εἰρημένοι ταραχθή- 10 σονται τόποι. λιμὸς οὖν ἄρα· πῶς γὰρ οὐχί; καὶ ἐλαττωμένης πανταχοῦ τῆς ἀνδρικής φύσεως, ὅτι ἄρρεν ζῴδιον ὁ ζυγός.

Ἡ λ ι ο ς σ κ ο ρ π ί ω. ἐπὶ τὸν σκορπίον ἡλίον διαβαίνοντος εἰ οὐλον γενέσθαι συμβαίη, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Συρία μέση ἤτοι Κομμυγηνὴ καὶ Κασπία, ἐπὶ δὲ Εὐρώπῃς Ἰταλία καὶ Τυρ- 15 σηνία καὶ ἕως δύνοντος ἡλίου Μαυρουσία τε καὶ Γαιτουλία ἐμπρησμοῖς ἀσχετοῖς ἐκτεφρωθήσονται, οὐδ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν περιωζομένων τοῖς τόποις. πόλεμοι τε ἔσονται ἀτυχεῖς τῇ νεολαίᾳ, ἐπικεφθεῖς δὲ τοῖς στρατηγοῖς· βάρβαροι δὲ καθέξονσι Ῥωμαίους ἀνήκοντα χωρία. πλείων δὲ ἢ κατὰ γυναικῶν τοῖς πράγμασι ζημία, 20 ὅτι θῆλυ ζῴδιον ὁ σκορπίος.

4 Συρία R, Σηρικὴ S. 7 ἐπαναστήσεται S. 11 λιμὸς
ἄρα S. 15 κώμης ἀγίγη C. Τυρνησία R. 19 καθέ-
ξωσι C.

proveniet. mala autem feminis potius inter animantia quam maribus accidit: nam virgo femineum signum est.

57. Sol libra. per id tempus si fit terraemotus, in Asia superiore Bactria Caspia Serica, in Africa autem Troglodytica, Thebae Aegyptiae, ad haec quoque Oasis, molestia haud mediocri afficientur. nam dominantes in locis illis conficient ea, ut multitudo desperata rebellatura sit adversus ipsos. sacra pervertentur tam inexpiabili scelere, ut optata impetraturus nemo sit. indigenae procul a civitatibus suis exterminabuntur; exercitibus barbaris dicta conturbabuntur loca, famesque (quidni non fiat?) subsequetur, quantumvis redacta ad paucitatem ubique pube mascula: nam signum masculum libra est.

Sol scorpione. sol quando per scorpionem transit quassationemque contingit fieri, in Asia superiore Syria media sive Commagene et Caspia, in Europa Italia Etruriaque, et ad occidentem solem usque Mauritania et Gaetulia incendiis vehementibus conflagrabit, ne ipsis quidem fanis per tractus illos incolumibus. bella erunt perniciose iuventuti, lucrosa ducibus: barbari loca Romanae dicionis occupabunt. maius autem erit in his rebus mulierum detrimentum, quia femineum signum est scorpio.

Ἡλιος τοξότης. ὅταν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν τοξότην ἔλθῃ, εἰ σεισμὸν συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης Ἀσίας τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Τυρσηνία Κελτικῇ καὶ Ἰσπανία βλάβαι οὐχ αἰ τοχοῦσαι συμβήσονται. φθαρήσεται γὰρ λιμῶν 5 τὰ βοσκήματα, ὃ δὲ ὠκεανὸς παρὰ τὸ πεφυκὸς ἐκχυθήσεται ὡς καὶ αὐτὴν Κάλπην ἐπικλυσθήναι, πόλεις τε κατομβρία κινδυνεύουσιν. ἢ δὲ ἀνδρεία φύσις ἐξ ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων πανταχοῦ φθαρήσεται, ὅτι ἄρρεν ζῆδιον ὁ τοξότης.

58. Ἡλιος αἰγόκερος. ὅταν δὲ ἥλιος ἀποστρέφων 10 ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος ἐπὶ τὸν αἰγόκερον ἔλθῃ, εἰ σεισμὸν συμβαίη γενέσθαι, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας πᾶσα ἢ Ἰνδικῇ Ἀριανῇ τε καὶ Γεδρωσία, ἐπὶ δὲ τῆς κάτω Φρυγία τε πᾶσα καὶ Ἑλλησποντος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης Μακεδονία καὶ Θράκη πρὸς τῷ Ἰλλυρικῷ ἕως Ἰστρου ποταμοῦ οὐ μετρίως ταραχθήσονται πρὸς 15 τῶν πλησιοχώρων, καὶ οἱ χεῖμαρροι τα λῆϊα καταχώσωσι, προσεπιλοιματτόντων τῶν βοσκημάτων. ἐμφύλιοι τε πόλεμοι ἔσονται, ὀνείρων δὲ καὶ μαντευμάτων ψευδῆς ὄχλος· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πόλεις ἀθρόως καταποντισθήσονται.

Ἡλιος ὑδροχόος. ἥλιον ἐπὶ ὑδροχόον ἰόντος εἰ γένηται 20 σεισμὸς, ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω Ἀσίας Ὀξιανῇ Σογδιανῇ Ἀραβία μικρὰ καὶ Ἀζανία, τῆς δὲ Εὐρώπης ἢ Θράκη ἕως Ἰλλυρικοῦ σφόδρα ταραχθήσονται· πόλεμοι γὰρ βαρεῖς ἐπιτεσοῦνται ταῖς χώραις.

1 εἰ — 2 γενέσθαι ex R add H. 6 Κάσπιν R, Κάλπιν S.
8 τὸ ζῆδιον C. 11 Ἀριανῇ S. 12 Γεδρωσία RS.
15 προσεπιλοιματτόντων S, fortasse non male. H. 17 ὁ ὄχλος C.
20 ὄξειν σουβδιανῇ C, ὄξειν σογδιανῇ RS. corr H, coll. p. 382 21.

Sol sagittario. sol ubi ad sagittarium pervenerit, si terram contingit contremiscere, in Asia maiore Arabia felix, in Europa Etruria, Gallia Lugdunensis, Hispania detrimenta haud levia accipient. etenim pecora inedia interibunt; oceanus praeter modum redundabit, ut ipsam Calpen sit obruturus; oppidis vis imbrium periculum creabit. pressusque difficultate necessariorum ubique occidet virilis sexus: quippe masculinum signum sagittarius.

58. Sol capricorno. sol quando ab australi meta aversus ad capricornum venit, si forte fit terraemotus, in Asia superiore Iudia universa, Ariana, Gedrosia, in inferiore Phrygia omnis et Hellespontus, in Europa Macedonia Thraciaque ab Illyrico Istrum usque ab accolis haud mediocriter turbantur; torrentes sata obruent, pecudibus similitudine infectis. existent bella civilia, somniorumque et vaticiniorum falsorum multitudo; oppida quoque integra passim undis marinis involventur.

Sol aquario. sole ad aquarium accedente si fit terraemotus, in Asia superiori Oxiana, Sogdiana, Arabia minor, Azania, in Europa Thracia ad Illyricum usque admodum turbantur. nam bella gravia

τῇ δὲ Μακεδόνων χώρα τὰ χεῖριστα συμβήσεται, ὡς ἐγγὺς ἀφασμοῦ γενέσθαι.

Ἡλιος ἰχθῦσιν. δταν δὲ ἰχθῦσι γένηται ἥλιος, εἰ συμβῆῖ σάλος, ἐπὶ μὲν τῆς κάτω Ἀσίας ἢ καθ' ἡμῶς Λυδία Κιλικία τε καὶ Παμφυλία, ἐπὶ Αἰβύης Νασαμωνίτις καὶ Γαρυμαντικῇ ὑπὸ 5 πολεμίων ξένων τε καὶ ἐμφυλίων θρωθήσονται. αἱ δὲ πρὸς τῷ Πόντῳ κείμεναι πόλεις καὶ ἐπίνευα πειρατικαῖς ἐφόδοις τυραχθήσονται, οἱ δὲ δῆμοι τῶν εἰρημένων χωρῶν μηδεμιᾶς ὑποκειμένης αἰτίας κατ' ἀλλήλων ἐξενεχθήσονται· κατομβραῖαι τε ἔσονται οὐχ ἤττους κατωκλυσμοῦ, καὶ εὐχαὶ ἄπρακτοι καὶ ἔνδεια τροφίμων 10 καρπῶν. ἐκ δὲ τῆς περὶ τὴν γῆν ὑγρότητος ὁ σπόρος ἄχρηστος, ἢ δὲ θάλασσα τυραχάδης καὶ ἐγγὺς ἄπλους. ἐκ δὲ παραδύζον μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα ἐπὶ τὸ βέλτιον ἔσται, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη.

2 γενέσθαι] ἔσται RS. 5 Νασαμωνίτις R. 6 τὰ ξένων S.
8 ἐπικειμένης R. 10 τροφίμων τε καὶ καρπῶν S. 11 ὑγρότης C. 12 ἄπλωτος margo R.

supervenient regionibus illis; ac durissima fortuna Macedonia provincia conflictabitur, nec quicquam propius fiet quam ut omnino pereat.

Sol piscibus. sol si pisces ingressus est intremisque terra, inferior Asiae Lydia patria nostra, Cilicia et Pamphylia, in Libya Nasamonitis et Garamantica ab hostibus peregrinis et domesticis vastabuntur. oppida et portus Ponti vexabuntur appulsibus piratarum; multitudo regionum, quas diximus, inter se sine causâ concitabitur; eruntque imbres largi, pluviabilibus non minores, item obsecrationes irritae et frugum nutrientium inopia. ob telluris madorem sementes amissae; mare turbidum erit, nec fere poterit navigari. sed non multo postea praeter spem incipient res melius ire, et ut strictim dicam, respondens erit antecedentibus malis felicitas.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥΤΟΥ
ΗΓΟΥΝ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΕΠΙΤΟΛΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΔΥΣΜΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΟΥΡΑΝΩ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΤΟΥ ΘΟΥΣΚΟΥ

5 **ΚΑΘ' ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΠΡΟΣ ΛΕΞΙΝ.**

59. **ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.** α'. Καλένδαις ὁ ἥλιος ὑφροῦται, ὁ δ' αἰετὸς σὺν τῷ στεφάνῳ δύεται.
 β'. τῇ πρὸ δ' νωνῶν Ἰανουαρίων ὁ μὲν ἥλιος πηδᾷ, τὸ δὲ μέσον τοῦ καρκίνου δύεται, καὶ οἱ ἄνεμοι ἐναλλάττονται.
 10 γ'. τῇ πρὸ γ' νωνῶν τὸ λοιπὸν τοῦ καρκίνου δύεται, καὶ τροπή τοῦ ἀέρος ποικίλη.
 δ'. τῇ πρὸ α' τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος καὶ νότος πολὺς, εἴτα καὶ βορραῖ συνεχεῖς. καὶ ὁ δελφίς ἀνίσχει ἅμα τῷ κυνὶ περὶ τὸν ὄρθρον.
 15 ε'. νύκτας Ἰανουαρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει, καὶ ὁ μὲν αἰετὸς δύεται, ὁ δὲ δελφὶν ὄλος ἐπιτέλλει. καὶ εἰκότως ἀνεμομαχία.
 ζ'. τῇ πρὸ η' εἰδῶν Ἰανουαρίων ἐν μὲν ἐσπέρῳ ὁ αἰετὸς δύεται, νότος δὲ πνεῖ.

13 num βορραῖ συνεχεῖς? Η.

DIARIUM TOTIUS ANNI
SIVE NOTATIO ORTUS ATQUE OCCASUS SIDERUM
CAELESTIUM
E SCRIPTIS CLAUDII TUSCI
EXPRESSA AD VERBUM.

59. **IANUARIUS.** 1. Kalendis Ianuariis sol attollitur, aquila cum corona occidit. 2. iv Non. Ian. sol magis ascendit. medium cancri occidit, et venti commutantur. 3. iii Non. reliqua pars cancri occidit: fit aëris mutatio varia. 4. prid. Non. Ian. hiemis medietas; auster multus; postea aquilones continui. delphin oritur cum cane circa diluculum. 5. Nonis Ian. fiducula oritur: aquila occidit, delphin totus se aperit. nec mirum, si sit ventorum conflictus. 6. viii Idus Ian.

ζ. τῇ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀπαρκτίας καὶ βορέας κυτάλληλος.
 η'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν οἶκος Ἄρεως· νότος ἄμα καὶ ζέφυρος·
 ὁ δὲ αἰγόκερος ἄρχεται. βροχὴ τε ἄμα, καὶ ἐν ἐσπέρῃ νότος
 πυκνός.

θ'. τῇ πρὸ ε' εἰδῶν νότος καὶ ὄμβρος. 5

ι'. τῇ πρὸ δ' εἰδῶν ὁμοίως· ὁ δὲ νότος βιαιότερος.

ια'. τῇ πρὸ γ' εἰδῶν ἀπαρκτίας μετὰ βροχῆς καὶ χιόνος.

ιβ'. τῇ πρὸ α' εἰδῶν νότος πνεῖ.

ιγ'. εἰδοῖς Ἰανουαρίαις ἄστρον κρυπτόν. καὶ πρῶτον μὲν
 λόγος τὸν οἰστὸν δύεσθαι, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ βρέχειν. 10

ιδ'. τῇ πρὸ ιθ' καλενδῶν Φεβρουαρίων ἄστρον κρυπτόν,
 καὶ ποικίλη τροπὴ βορέου ἄμα καὶ ἀπαρκτίου. καὶ ὁ μὲν λέων
 ἄρχεται δύεσθαι, ἔσθ' ὅτε δὲ βρέχει.

ιε'. τῇ πρὸ ιη' καλενδῶν ἀπαρκτίας καὶ βορρᾶς σφοδρῶς.

ις'. τῇ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ὑδροχόω, εὔρος δὲ 15
 μετὰ βροχῆς.

ιζ'. τῇ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα ἄρχεται δύεσθαι, περὶ
 δὲ τὸν ὕρθρον ἀνεμομαχία.

ιη'. τῇ πρὸ ιε' καλενδῶν ἔωθεν μὲν δύεται ὁ λέων. βορίου
 ἄμα καὶ νότου καὶ ἀπαρκτίου διαφορὰ, καὶ βροχῆς. ὁ δὲ δελφίν 20
 μετὰ λέοντα δύεται.

ιθ'. τῇ πρὸ ιδ' καλενδῶν τροπὴ, καὶ τὸ μεσαίτατον τοῦ
 χειμῶνος.

κ'. τῇ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορρᾶς καὶ νότος. καὶ τὸ μέσον
 μὲν τοῦ κυρκίνου δύεται, ὁ δὲ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν. 25

1 ἀπαρκτος C. κατ' ἀλλήλων R*. 3 ἄρχεται] videtur deesse
 δύεσθαι. H. νότος] Leonicus caligo : videtur legisse σκοτός. H.
 10 οἰστὸν H, Ιστον codices. 14 fortasse legendum σφοδρῶς. H.
 20 καὶ βρ.] μετὰ βρ. H, ut est p. 360 2.

vespere aquila occidit, auster flat. 7. vii Id. septentrio et aquilo
 sibi respondentes. 8. vi Id. domus Martis; auster simul et favonius:
 capricornus occidere incipit. simul erit pluvia, et vespere auster fre-
 quens. 9. v Id. auster et imber. 10. iv Id. item: sed auster
 erit vehementior. 11. iii Id. septentrio cum pluvia et nive. 12. prid.
 Id. auster flat. 13. Idibus Ian. sidus occultatur. credibile est quo-
 que sagittam occidere et noctu pluviam fieri. 14. xix Kalendas Fe-
 bruaris sidus occultatur, et varia commutatio aquilonis simul et septen-
 trionis. leo occidere incipit: interim pluit. 15. xviii Kal. septen-
 trio et aquilo vehemens. 16. xvii Kal. sol in aquario. vulturnas
 cum pluvia. 17. xvi Kal. lyra occidere incipit. matutino ventorum
 conflictus. 18. xv Kal. mane leo occidit. aquilonis austeri et septen-
 trionis certatio, cum pluvia. delphin post leonem occidit. 19. xiv Kal.
 conversio, et hiems bipartita. 20. xiii Kal. aquilo et auster. pars

- κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος παντελῆς ἀνίσχει, πνεῖ δὲ ὁ λίψ, καὶ ὕει.
- κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ λύρα δύνεται σὺν τῷ καρκίνῳ, καὶ πρὸς ἐσπέραν ὕει.
- 5 κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν βορρῶς πνεύσει μετὰ βροχῆς.
κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν χειμῶν καὶ βορέου ἐπίτασις ἕμια καὶ εὐρος.
- κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὠσαύτως.
- κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν χειμάζει, πνεῖ δὲ ὁ βορρῶς σὺν τῷ
10 εὐρῳ, καὶ ἄρχεται δύνεσθαι ἡ λύρα.
- κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἄστρον λαμπρὸν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄρχεται δύνεσθαι, ἡ δὲ λύρα ἐν ἐσπέρα. καὶ βορρῶς πνεῖ, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὕει.
- κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀνεμομαχία μετὰ χιόνος.
- 15 κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ δελφίν δύνεσθαι μελετᾷ.
λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἡ λύρα περὶ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύνεσθαι ἐκ μέρους. καὶ συννεφία ἔσται, καὶ σφοδρὸς βορρῶς μετὰ βροχῆς.
- λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Φεβρουαρίων ὑετὸς χιόνι μει-
20 γμένος.

60. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Φεβρουαρίαις

κρυπτόν ἄστρον, νότος καὶ εὐρος· καὶ ἡ λύρα ἄρχεται δύνεσθαι.

β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Φεβρουαρίων θυνελλώδης ὁ ἀήρ, καὶ παραπνεύσει ὁ ζέφυρος.

- 25 γ'. τῆ πρὸ γ' νουκτῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος σὺν τῆ λύρα δύνεται. ἀπαρκτίως δὲ ἕμια καὶ βορρῶς.

7 εὐρον R^a. 12 καὶ βορρῶς om C. 13 ὅτι C. 14 ἀνεμο-
μαχίαν C. 25 Λιβνῆ C.

media cancri conditur; aquarius incipit apparere. 21. XII Kal. aquarius integer oritur: fiat africanus, et pluit. 22. XI Kal. fidicula occidit cum cancro: ad vesperum pluit. 23. X Kal. aquilo flabit cum pluvia. 24. IX Kal. tempestas et aquilonis incrementum; simul spirabit vultur-nus. 25. VIII Kal. item. 26. VII Kal. hiemat; fiat aquilo cum vulturno; fidicula occidere incipit. 27. VI Kal. stella clara in pectore leonis occidere incipit, item ut fidicula vesperi. aquilo fiat, et quandoque pluit. 28. V Kal. ventorum conflictus cum nive. 29. IV Kal. delphin parat occasum. 30. III Kal. fidicula circa primam vigiliam noctis ex parte occidere incipit. eritque caelum nubilum, et aquilo vehemens cum pluvia. 31. prid. Kal. Februar. pluvia ningore mixta.

60. FEBRUARIUS. 1. Kalendis Februariis sidus occultatur. auster et vultur-nus; fidicula occidere incipit. 2. IV Non. Februar. procellosus aër, et flabit per intervalla favonius. 3. III Non. media pars leonis cum fidicula occidit. simul septentrio spirat et aquilo.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν δύεται δελφίν· καὶ ἐν ἐσπέρῃ νότος ἐπιτείνει μετὰ βροχῆς.

ε'. νῶναις Φεβρουαρίαις τοῦ ὕδροχόου τὰ μέσα ἀνίσχει· τυραχώδης δὲ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ ζεφύρου.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Φεβρουαρίων δύεται ἡ λύρα, καὶ ὁ 5 ζέφυρος ἀπὸ δυσμῶν πνεῖ.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀρχὴ ἔαρος, καθ' ὃ ζέφυρος.

η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ζέφυρος σὺν τῷ βορρῶ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἕστρον κρυπτόν· καὶ ἀνίσχει ὁ ὕδρο- 10 χόος.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἀπαρκτίας μετὰ ζεφύρου· ἔστι δ' ὅτε καὶ βροχαί.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ἀπηλιώτης πνεῖ, καὶ ἀνίσχει ὁ ἀρ- κτουῦρος.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομαχία. 15

ιγ'. εἰδοῖς Φεβρουαρίαις ὁ τοξότης ἐν ἐσπέρῃ δύεται, καὶ σφοδρὸς χειμῶν.

ιδ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν Μαρτίων ὁ κρατῆρ ἀνίσχει ἐν ἐσπέρῃ, καὶ ἐναλλαγέντων τῶν ἀνέμων ὁ νότος ἐπικρατεῖ.

ιε'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος λχθύσιν, καὶ ὁ ἀήρ χειμῶν. 20

ισ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ἀπαρκτίας πνεύσει μετὰ τοῦ νότου· νέος δὲ ἥλιος.

ιζ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν δύεται ἡ παρθένος· ῥέυσει δὲ νό- τος μετὰ ζεφύρου καὶ βορρᾶς.

ιη'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν δύεται ὁ λεγόμενος διστός. ἐν 25 ἐσπέρῃ δὲ ζέφυρος πνεῖ, καὶ ἄρχεται ἡ παρθένος δύεσθαι.

2 ἐπιπνεῖ R*. βροντῆς C. 20 num χειμάζει, ut p. 361 10? Leonicus quoque hiemat aer. H.

4. prid. Non. occidit delphin; vespere increbrescit auster cum pluvia. 5. Nonis Februariis. media pars aquarii oritur; turbidus aer flatu favonii.

6. viii Idus Februar. occidit fidicula, et favonius ab occidente flat. 7. vii Id. initium veris, ibique favonius. 8. vi Id. favonius cum aquilone.

9. v Id. sidus occultatur; oritur aquarius. 10. iv Id. septentrio cum favonio; interdum quoque pluviae. 11. iii Id. subolanus flat; arcturus oritur. 12. prid. Id. ventorum conflictus.

13. Idibus Februariis sagittarius vesperi occidit; tempestas vehemens. 14. xvi Kal. Martias crater oritur vesperi; et post vicissitudines ventorum auster superat. 15. xv Kal. sol in piscibus, et hiemat aer.

16. xiv Kal. septentrio flat cum austro; sol novus. 17. xiii Kal. occidit virgo; incidet auster cum favonio et aquilo. 18. xii Kal. occidit sidus sagitta vocatum. vesperi favonius flat, et virgo occidere

ιθ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἀπαρκτίας ῥέουσι μετὰ νότου· τὸν δὲ διόστων φυσί δύεσθαι.

κ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν βορραῦς μετὰ βοροχῆς, καὶ ὁ λέων δύνεται· ἄρχονται δὲ οἱ βορραῖ οἱ λεγόμενοι χελιδόνιοι, οἱ πεφύ-
5 κασιν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας πνεῖν, καὶ φαίνεται χελιδῶν.

κα'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος τῆ πρώτῃ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἄρχεται δύνεσθαι, καὶ πνεῖ ζέφυρος. ἡ δὲ νὺξ συννεφῆς.

κβ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν τὰ λεγόμενα Ἀλκυόνεια.

κγ'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος ἄρχεται ἀνίσχειν, ἡ δὲ
10 πρωϊνὴ χειμάζει.

κδ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀργέστης πνεῖ ἄμα καὶ βορραῦς.

κε'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει, καὶ ὕει.

κς'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει ἐν ἡμέρᾳ.

κζ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν δύνεται ἐν ἐσπέρᾳ ὁ παρ' Ἑλλῆσι
15 λεγόμενος διόστος.

κη'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Μαρτίων ὁ ζέφυρος πλατύς, καὶ ἡ ἡμέρα πᾶσα ἑαρινή.

61. ΜΑΡΤΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαρτίαις νότος καὶ λίψ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Μαρτίων λίψ, καὶ ὁ τρυγητῆς ἄρχεται
20 φαίνεσθαι. βορέας δὲ ψυχρὸς πνεῖ ἕως τῆς ἑωθινῆς δύσεως τοῦ ἀρκτοῦρου.

γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν δυσαιρία καὶ βοροχῆ· καὶ ὁ ἀρκτοῦ-
ρος ἀνίσχει ἡλίου ἐγειρομένου, καὶ βορραῦς πνεῖ.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἐν ἡμέρᾳ ἀνίσχει.

25 ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ὡσαύτως.

ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ὁ ὑετὸς χιόνι μειγμένος.

5 ἀναφαίνεται R*. 10 προειπῆ C. 11 ἐργάτης C.

incipit. 19. xi Kal. septentrio ingruet cum austro; sagittam aiunt occidere. 20. x Kal. aquilo cum pluvia, et leo occidit; incipiunt quoque aquilones chelidoniae vocati, qui flare per triginta dies solent; et hirundo apparet. 21. ix Kal. arcturus prima vigilia noctis occidere incipit, et flat favonius. nox nubila. 22. viii Kal. Alcyonei dies qui vocantur. 23. vii Kal. aquarius oriri incipit; matutinum hiemat. 24. vi Kal. corus flat, et simul aquilo. 25. v Kal. arcturus oritur, et pluit. 26. iv Kal. arcturus emergit interdiu. 27. iii Kal. occidit vespera sidus quod Graeci sagittam vocant. 28. prid. Kal. favonius late spirat, et totius diei species verna est.

61. MARTIUS. 1. Kalendis Martiis anster et africanus. 2. vi Nonas Martias africanus, et vindemiator incipit apparere. aquilo frigidus flat usque ad occasum matutinum arcturi. 3. v Non. aër caliginosus et pluvia. arcturus oritur sole elevato, et aquilo flat. 4. iv Non. arcturus interdiu oritur. 5. iii Non. item. 6. prid. Non. pluvia

ζ'. νώναις Μαρτίαις δύνεται ὁ ἵππος ἀπὸ πρωῆ, καὶ βορρῶς φουσῆ. δύνεται δὲ καὶ ὁ στέφανος ὄρθρον.

η'. τῇ πρὸς ἡ' εἰδῶν Μαρτίων ἄρχεται τὰ ὄρνευ φαίνεσθαι ἐπὶ τῆς θαλάσσης, βορρῶς δὲ καὶ ἀπαρκτίως φουσῆ, καὶ προοίμιον τοῦ ἔαρος. καὶ ὁ μὲν ἥλιος περὶ τὸ μέσον τῶν ἰχθύων, ὁ δὲ ἵππος δύνεται.

θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν ἰκτῖνος ἄρχεται φαίνεσθαι, νότος δὲ πνεῖ, καὶ ὄρθρον ὁ ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἄρχεται κρύπτεσθαι.

ί'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ ἵππος δύνεται ὄρθρον, ὁ δὲ ἰκτῖνος ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐπὶ τὰ χθιμαλὰ καθίπτεται· καὶ ὁ μὲν τρογγη-10 τῆς δύνεται, ὁ δὲ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει. βορρῶς δὲ ψυχρὸς ῥεύσει.

ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν χωρισμὸς μὲν τοῦ χειμῶνος, τροπή δὲ ἀπὸ βορρῆ καὶ ἀπαρκτίου.

ιβ'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν παύεται μὲν ἰχθύς ἀπὸ τοῦ νότου ἀνίσχειν, ἀπαρκτίας δ' ἡ νότος φουσῆ. 15

ιγ'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ἡ μὲν Ἀργὼ ἀνίσχει ἐν ἑσπέρᾳ, ζέφυρος δὲ καὶ νότος πνεύσει.

ιδ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν βορρῶς δι' ὕλης τῆς ἡμέρας.

ιε'. εἰδοῖς Μαρτίαις ὁ ἵππος δύνεται, βορείας δὲ ψυχρὸς πνεῖ.

ις'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν Ἀπριλίων 20

ιζ'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ἥλιος κριῶ γίνεται· ὁ δὲ ζέφυρος κατὰ πλάτος.

ιη'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ἀνεμομαχία, ὁ δὲ βορρῶς ἐπικρατεῖ.

2 ὄρθρος C. 3 ἄρχονται C. 5 ἄερος C: sed vide p. 366 4. H. 8 νότον H et hoc loco et infra, perperam, indice Idelero. num φαίνεσθαι? Leonicus tamen habet *matutino occupari incipit*. H. 13 ἀπαρκτία codices. 20 hic in codicibus omissus est status caeli. in Leonici versione legitur: *sol in ariete. favonius late spirat: ciconia apparet et mare transmittit*. H.

ningore mixta. 7. Nonis Martiis occidit equus a mane, et aquilo flat. occidit quoque corona matutino. 8. VIII Idus Mart. incipiunt aves apparere per mare. aquilo et septentrio flant, et principium est veris. sol in mediis piscibus est: equus occidit. 9. VII Id. milvus incipit apparere; auster spirat, et mane piscis austrinus incipit occultari. 10. VI Id. equus occidit matutino. milvus ex alto deorsum fertur; vindemiator occidit, et arcturus oritur. aquilo frigidus fundetur. 11. V Id. recessio hiemis; conversio ab aquilone et septentrione. 12. IV Id. desinit piscis austrinus elevari; septentrio sive auster flat. 13. III Id. Argo oritur vesperi; favonius et auster spirant. 14. prid. Id. aquilo per totum diem. 15. Idibus Martiis equus occidit; aquilo frigidus spirat. 16. XVII Kal. April. 17. XVI Kal. sol in arietem transit; favonius late flat. 18. XV Kal. ventorum conflictus: sed

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος πνεῖ, ὃ δὲ ἱκτινος φαίνεται
ἕως τῆς ἰσημερίας.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν βορέας πνεῖ εὐδιος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὃ μὲν ἵππος ἔωθεν δύεται, βορέας
5 δὲ ἢ ἀπαρκτίας πνεῖ.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὃ κριὸς εἰς πλάτος ἀνίσχει, ἔστι
δ' ὅτε ἢ βρέχει ἢ νίφει.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὠσαύτως.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἰσημερία ξαρινή, καὶ βροχὴ ἢ
10 βροντώδης τροπή.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ἀπαρκτίας ἢ βορρῶς, καὶ ὃ ἵππος
ἔωθεν δύεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν οἱ ἰχθύες ἀνίσχουσι, καὶ ἐκ τοῦ
νότου βρέχει μετὰ χιόνος· ὃ δὲ κριὸς ἔωθεν ἀνίσχει.

15 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἰσημερία ξαρινή. ἔστι δ' ὅτε βρέχει
καὶ βροντᾷ.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἔξιουσται ἢ ἡμέρα τῆ νυκτὶ.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπιός δύεται, μέγας δὲ
ῥέων ἄνεμος βορρᾶς βροντώδεις συστρέφει.

20 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὃ μὲν σκορπιός δύεται, ἀπαρκτίας
δὲ φουσᾷ μετὰ βροχῆς.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν βρέχειν πέφυκε, καὶ ἐκ τοῦ νότου
βροντᾷ.

62. ΑΠΡΙΛΙΟΣ. α'. καλένδαις Ἀπριλίαις ὃ μὲν σκορ-
25 πιός δύεται, καὶ ὃ ἥλιος μίαν προστίθῃσι μοῖραν, καὶ συννεφία
γίνεται ἐκ τοῦ βορρᾶ.

2 φ. ἐπὶ τῆς ἡμέρας R b. 9 ἰσημερινή C. καὶ βροχὴ βρον-
τώδης R a. 19 βορραὶ βροντώδη C.

praevallet aquilo. 19. xiv Kal. auster spirat: milvus apparet usque

ad aequinoctium. 20. xiii Kal. auster spirat serenans. 21. xii Kal.

equus a mane occidit: aquilo aut septentrio spirant. 22. xi Kal.

aries in latius emergit: interdum pluit aut ningit. 23. x Kal. item.

24. ix Kal. aequinoctium vernum: pluvia, sive mutatio aëris cum toni-

tru. 25. viii Kal. septentrio vel aquilo: et equus a mani occidit.

26. vii Kal. pisces emergunt: ab austro pluit cum nive: aries matutino

oritur. 27. vi Kal. aequinoctium vernum. interdum pluit et tonat.

28. v Kal. aequalis fit dies nocti. 29. iv Kal. nepa occidit; magnus-

que se fundens ventus pluvias et tonitrua coacervat. 30. iii Kal.

nepa occidit; septentrio fiat cum pluvia. 31. prid. Kal. pluere solet,

et ab austro tonat.

62. APRILIS. 1. Kalendis Aprilibus nepa occidit: sol unam ad-

dit partem diei. fit nubilum caelum ex aquilone. 2. iv Non. Apriles

- β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἀπριλίῳ συννεφία καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.
- γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἐν ἑσπέρῃ αἱ πλειάδες δύνονται.
- δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ῥεύσει ὁ λίψ.
- ε'. νώνυις Ἀπριλίαις αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι, καὶ βροχαὶ ἐκ 5 τοῦ νότου ἐπιτείνουσιν.
- ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν καταπνεῖ ὁ ζέφυρος.
- ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν νότος φουσῆ, καὶ τὸ λοιπὸν τῶν ὑάδων δύνεται.
- η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ζέφυρος ὀρθρου ἄρχεται δύεσθαι. 10
- θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ζάλη ἐκ τοῦ νότου.
- ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν βορρᾶς μὲν πᾶσιν καταπνεῖ τὴν ἡμέραν, ἣ δὲ ἑσπέρα ἔσται ἐπίβορος.
- ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ψυχροὶ ἄνεμοι καὶ βροχαί.
- ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν αἱ ὑάδες κρύπτονται. 15
- ιγ'. εἰδοῖς Ἀπριλίαις βορρᾶς ῥεύσει.
- ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Μαΐων κρύφιον ἄστρον καὶ ἄνεμοι καὶ ὕμβροι.
- ιε'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἡ ὑὰς δύνεται καὶ ἄνεμοι ψυχροὶ πνεύουσιν. 20
- ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ ζέφυρος πνεῖ.
- ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ μὲν ἥλιος ταίρω, ἣ δὲ ὑὰς δύνεται.
- ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν λίψ καταπνεύσει.
- ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν καθύλου δύνονται αἱ ὑάδες, ὁ δὲ 25 λίψ ἐν ἑσπέρῃ ἐπέρχεται.

3 δύνουσιν R^a. 8 πλειάδων R^a. 10 Leonicus vertit: *favonius flure incipit matutino; vergiliae occidunt*. H. 18 ὕμβρος R^a.

nubilum caelum per totum diem. 3. III Non. vesperi vergiliae occidunt. 4. prid. Non. diffundet se africanus. 5. Nonis Aprilibus suculae oriuntur, et pluviae ex austro adaugescunt. 6. VIII Id. April. perflat favonius. 7. VII Id. auster spirat, et reliqua pars sularum celatur. 8. VI Id. favonius mane incipit. . . . 9. V Id. tempestas ex austro. 10. IV Id. aquilo toto perflat die; vespera erit pluvialis. 11. III Id. venti frigidi et pluviae. 12. prid. Id. suculae se celant. 13. Idibus Aprilibus aquilo fluet. 14. XVIII Kal. Maias occultatur sidus; venti et imbres. 15. XVII Kal. sucula occidit, et venti frigidi spirant. 16. XVI Kal. suculae occidunt, et favonius spirat. 17. XV Kal. sol in tauro: sucula occidit. 18. XIV Kal. africanus perflabit. 19. XIII Kal. penitus occidunt suculae; africanus vesperi supervenit.

- κ'. τῆ πρὸ β' καλενδῶν ὁ ζέφυρος καταπνεῖ.
 κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου δύνεται, καὶ οὐχ ἦκιστα ἕει.
- κβ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ ζέφυρος 5 πνεῖ.
- κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἡ λύρα τῆ πρώτῃ φυλακῆ τῆς νυκτὸς φαίνεται, καὶ ἔσται τροπή.
- κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν φαίνεται ἡ λύρα, καὶ βροχῶν ση-
 μασία.
- 10 κε'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ σκορπίος δύνεται καὶ ὁ κύων κρύ-
 πτεται.
- κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν δύνεται καθόλου ἡ ὕαξ, καὶ ἄερος ἔσται τροπή.
- κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν νότος καταπνεῖ.
- 15 κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἕει ἐκ τοῦ νότου.
- κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν κρύπτεται ὁ κύων ἐν ἐσπέρῃ, καὶ τροπή ἐκ τοῦ νότου· ἕμμι δὲ καὶ βορρῆς ταράττει.
- λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι, καὶ ἕξ ἑωθι-
 νῆς ὁ νότος πνεῖ.
- 20 63. ΜΑΙΟΣ. α'. καλένδαις Μαΐαις ὁ μὲν κύων κρύ-
 πτεται, δρόσος δὲ καταφέρεται.
- β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ἡ ὕαξ μετὰ τοῦ ἡλίου ἀνίσχει.
- γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ὁ κένταυρος ὅλος φαίνεται καὶ ζέφυ-
 ρος πνεῖ.
- 25 δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ σκορπίος ἑωθεν ἀνίσχει, καὶ βορρῆς
 πνεῖ, καὶ δρόσος καταφέρεται.
- ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἡ λύρα ἑωθεν ἀνίσχει.

12 ἡ δυνάς C.

21 καταφαίνεται C.

20. xii Kal. favonius flat. 21. xi Kal. caput tauri occidit: nec minime pluit. 22. x Kal. vergiliae oriuntur, et favonius spirat. 23. ix Kal. fidicula prima vigilia noctis apparet, eritque conversio. 24. viii Kal. apparet fidicula, et pluvias significat. 25. vii Kal. nepa occidit, et canis se celat. 26. vi Kal. sucula penitus occidit, et aëris erit conversio. 27. v Kal. auster perflabit. 28. iv Kal. pluit ex austro. 29. iii Kal. absconditur canis vesperi, et conversio ab austro; simul quoque aquilo aërem turbat. 30. prid. Kal. hoedi oriuntur, et a mane auster spirat.

63. MAIUS. 1. Kalendis Maiis canis absconditur; ros descendit. 2. vi Non. Maias sucula cum sole exoritur. 3. v Non. centaurus totus apparet, et favonius spirat. 4. iv Non. nepa a mani exoritur; aquilo spirat, et ros descendit. 5. iii Non. fidicula oritur matutino.

- ζ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ σκορπίου δύνεται.
 ζ'. νώναις Ματαῖς αἱ πλειάδες ἀνίσχουσιν ἔωθεν, ζέφυρος
 δὲ πνεῖ.
 η'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ματῶν προοίμιον θέρους, καὶ ζέφυρος
 ἐπικρατεῖ. 5
 θ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν Ματῶν ὡσαύτως.
 ι'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἡ μὲν λύρα ἀνίσχει, ἡ δὲ ὑὰς δύνεται
 καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ταύρου ἀναφαίνεται.
 ια'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀναφαίνονται.
 ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἀνίσχουσιν αἱ πλειάδες, καὶ νότος 10
 πνεῖ.
 ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ ὑάδες δύνονται καὶ νότος πνεῖ.
 ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ὁ σκορπίος δύνεται, ἡ δὲ λύρα ἔρθρου
 ἀνίσχει.
 ιε'. εἰδοῖς Ματαῖς ὁ καρκίνος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ. 15
 ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν δύνεται ὁ κύων.
 ιζ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ὡσαύτως.
 ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος διδύμοις.
 ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν νότος ἐν ἑσπέρα πνεῖ.
 κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν αἱ ὑάδες ἀνίσχουσι καὶ βορρᾶς 20
 πνεῖ.
 κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν δύνεται ὁ ἀρκτοῦρος καὶ ταράττε-
 ται ὁ ἀήρ.
 κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ τοξότης δύνεται καὶ νότος πνεῖ.
 κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν οἱ δίδυμοι ἀνίσχουσιν καὶ ὁ ἀέτος, 25
 κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἄρχονται ἀνίσχειν αἱ ὑάδες, καὶ
 εἰκότως βοροχῆ.

1 τῆ πρὸ β' C.
 15 καταπνεῖ R^a.

7 οἰᾶς C.

12 αἱ οἰάδες λύνονται C.

6. prid. Non. nepa medius occidit. 7. Nonis Maiis vergiliae ex-
 oriuntur mane; favonius spirat. 8. viii Id. Maias principium aesta-
 tis; et favonius praevallet. 9. vii Id. item. 10. vi Id. fidicula
 oritur, sucula occidit: caput tauri apparet. 11. v Id. vergiliae emer-
 gunt. 12. iv Id. exoriuntur vergiliae, et auster spirat. 13. iii Id.
 suculae occidunt, et auster spirat. 14. prid. Id. nepa occidit; fidi-
 cula matutino oritur. 15. Idibus Maiis cancer oritur, et auster spirat.
 16. xvii Kal. Iunias canis occidit. 17. xvi Kal. item. 18. xv Kal.
 sol in geminis. 19. xiv Kal. auster spirat vesperi. 20. xiii Kal.
 suculae oriuntur, et aquilo spirat. 21. xii Kal. occidit arcturus, et
 turbatur aër. 22. xi Kal. sagittarius occidit, et spirat auster.
 23. x Kal. gemini oriuntur, et aquila. 24. ix Kal. suculae incipiunt

- κέ. τῆ πρὸ ἧ καλενδῶν ὁ ἕριφος ἀνίσχει ἔωθεν καὶ βορρῶς πνεῖ.
- κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύνεται ὁ ταῦρος, καὶ νότος μετὰ βορέου πνεῖ.
- 5 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀνίσχει ὡσαύτως.
κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν νότος πνεῖ, καὶ ἡ λύρα ἔωθεν ἀνίσχει.
- κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν νότος πολὺς.
λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι, καὶ βοροῆ
10 μετὰ βροντῶν.
λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἰουνίων χειμιάζει ὁ ἀῆρ καὶ βροντῆ, περὶ δὲ τὴν ἐσπέραν σφοδρότερον ταράττει.
64. IOYNIOS. α'. καλένδαις Ἰουνίαις αἱ ὑάδες ὄλαι ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ.
- 15 β'. τῆ πρὸ δ' ρωνῶν Ἰουνίων ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, ταραχὴ τε τοῦ ἀέρος, καὶ ζέφυρος πνεῖ.
γ'. τῆ πρὸ γ' ρωνῶν βρονταὶ νότιοι.
δ'. τῆ πρὸ α' ρωνῶν νότος πνεῖ, καὶ ὡς εἰκὸς βοροχαί.
ε'. ρωνίαις Ἰουνίαις ὁ ἀετὸς ἀνίσχει, καὶ ὕει τε ἄμα καὶ
20 νότος πνεῖ.
ς'. τῆ πρὸ ἧ εἰδῶν Ἰουνίων βορρῶς πνεῖ, καὶ ὕει.
ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ ὄμιος τοῦ Ὠρίωνος ἀνίσχει.
η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ ἀρκτοῦρος ἄρθρου δύνεται καὶ ζέφυρος πνεῖ.
- 25 θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ὁ δελφὶν ἄρχεται ἀνίσχειν, ὁ δὲ ἀρκτοῦρος δύνεται.

5 ἀνίσχει ὁ νότος R^a et R^b. 19 ὕεται ἄμα C.

exoriri; et probabiliter erit pluvia. 25. viii Kal. capella oritur a mane, et aquilo spirat. 26. vii Kal. occidit taurus; et auster fiat cum aquilone. 27. vi Kal. increbescit idem. 28. v Kal. auster spirat; et fiducula a mane exoritur. 29. iv Kal. auster multus. 30. iii Kal. vergiliae exoriuntur; fit pluvia cum tonitribus. 31. prid. Kal. Iunias hiemat aër et tonat: ad vesperam vehementius turbatur.

64. IUNIUS. 1. Kalendis Iuniis suculae totae oriuntur, et auster spirat. 2. iv Non. Iunias aquila exoritur: turbatio aëris, et favonius spirat. 3. iii Non. tonitrua ab austro. 4. prid. Non. auster spirat, et inde pluviae. 5. Nonis Iuniis aquila exoritur, simulque pluit, et auster spirat. 6. viii Id. Iunias aquilo spirat, et pluit. 7. vii Id. humerus Orionis apparet. 8. vi Id. arcturus matutino occidit, et favonius spirat. 9. v Id. delphin incipit exoriri; arcturus occidit.

ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὡσαύτως· βορρῆς δὲ πνεῖ, καὶ ἡρέ-
μα ὕει.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν βροντώδης ὁ ἀήρ καὶ ὑετώδης ἐκ τοῦ
νότου.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ταραχώδης ὁ ἀήρ μετὰ βοροχῆς. 5

ιγ'. εἰδοῖς Ἰουνίαις ζέφυρος ἢ ἀργέστης πνεύσει· εἰκὸς δὲ
καὶ βροντήσει.

ιδ'. τῆ πρὸ εἴ' καλενδῶν Ἰουλλίων ὁ δελφὶν ἀνίσχει καὶ νό-
τος πνεῖ.

ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν οἱ ὦμοι τοῦ Ὠρίωνος ἀνίσχουσι, 10
καὶ προοίμια κυμμάτων.

ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν ἄστρον κρύφιον καὶ ζέφυρος σὺν
τῷ νότῳ.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζάλη μετρία τοῦ ἀέρος καὶ πνοή
τοῦ βορέου. 15

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ νότου, καὶ οἱ ὦμοι
τοῦ Ὠρίωνος φαίνονται.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος κυρκίνῳ, καὶ ὁ Ὠρίων
ἀνίσχει ἔωθεν.

κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν νότος ἕμμα καὶ ζέφυρος, καὶ βρον- 20
τώδης ὑετός.

κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ οὐριουχὸς ὄρθρον δύεται.

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν νότος ἕμμα καὶ βορέας.

κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ἐπιτολή τοῦ Ὠρίωνος,

κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν κρυφίου ἄστρου ἐπιτολή καὶ ἐπίτα- 25
σις κυμμάτων.

6 ἐργάτης C, ἐργαστής R^b. 7 malim βροντήσειν. H. 20 νότοι C.

10. iv Id. item . aquilo spirat; et rorat. 11. iii Id. tonitribus ple-
nus aër, et pluvius ob austrum. 12. prid. Id. turbidus aër cum plu-
via. 13. Idibus Iunii favonius aut corus spirabunt. credibile est
tonitrus quoque fieri. 14. xviii Kal. Iulias delphin exoritur et auster
spirat. 15. xvii Kal. humeri Orionis emergunt; calores incipiunt.
16. xvi Kal. sidus occultatur; favonius cum austro. 17. xv Kal.
tempestas modica aëris et flatus aquilonis. 18. xiv Kal. favonius
cum austro; humeri Orionis apparent. 19. xiii Kal. sol in cancro;
et Orion a mane oritur. 20. xii Kal. auster et favonius; pluvia cum
tonitribus. 21. xi Kal. anguifer, qui Graecis dicitur ophiuchos, mane
occidit. 22. x Kal. auster simul et aquilo. 23. ix Kal. ortus
Orionis. 24. viii Kal. obscuri astri exortus, et intentio calorum.

κε'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ἡ θειρινὴ τροπή, ἀφηνιδίως τε τα-
ραχὴ τοῦ ἀέρος.

κς'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ληψ ἕμα καὶ ζέφυρος.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν βραχεῖα ἡ νύξ, καὶ ὁ μὲν Ὁρίων
5 ἀνίσχει, νότος δὲ φεύσει.

κη'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἐν μὲν ἐσπέρα βρέχει, ὁ δὲ κύων
ἀνίσχειν ἄρχεται.

κθ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἀνεμομαχία.

λ'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ἔωθεν μὲν ὁ κύων ἀνίσχει, ἡ δὲ
10 ζώνη τοῦ Ὁρίωνος ἀναφαίνεται.

65. IOYΛIOΣ. α'. καλένδαις Ἰουλίαις ταράττεται ὁ
ἀήρ ἐκ τοῦ βορρᾶ.

β'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν Ἰουλίων κρύφιον ἄστρον καὶ ζέφυρος
ἡ νότος.

15 γ'. τῆ πρὸ ε' νωνῶν ταραχὴ τοῦ ἀέρος ἐκ τοῦ νότου.

δ'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν ὁ Ὁρίων ἀνίσχει καὶ ὁ στέφανος δύν-
ται, καὶ ζέφυρος πνεῖ.

ε'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ καρκίνου ἀνίσχει.

ς'. τῆ πρὸ α' νωνῶν οἱ ἐτησίαι καὶ μετὰ νότον βορρᾶς.

20 ζ'. νύλαις Ἰουλίαις δύνεται ὄρθρον ὁ στέφανος καὶ νότος
πνεῖ.

η'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἰουλίων ὁ Κηφεὺς ἀνίσχει, καὶ τροπή
τοῦ ἀέρος νοτία.

θ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ Ὁρίων ὅλος ἀνίσχει καὶ νότος πνεῖ.

25 ι'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων πνέουσι.

ια'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν βροχὴ μετὰ βροντῶν καὶ βορρᾶς βίαιος.

19 R^a et hic et semper ἐτί/σιοι.

25. vii Kal. solstitium aestivum, et turbatio subita aëris. 26. vi Kal.
africanus simul et favonius. 27. v Kal. nox brevissima; Orion oritur,
et auster se diffundet. 28. iv Kal. vesperi pluit: canis exoriri inci-
pit. 29. iii Kal. ventorum conflictus. 30. prid. Kal. a mani canis
oritur: zona Orionis apparet.

65. IULIUS. 1. Kalendis Iuliis turbatur aër ex aquilone.
2. vi Non. Iulias sidus occultatur; favonius, vel auster. 3. v Non.
turbationes aëris ex austro. 4. iv Non. Orion exoritur, et corona
occidit; spirat favonius. 5. iii Non. cancer medius oritur. 6. prid.
Non. etesiae, et post austrum aquilo. 7. Nonis Iuliis occidit matu-
tino corona, et auster spirat. 8. viii Id. Iulias Cepheus exoritur.
conversio aëris ab austro. 9. vii Id. Orion totus exoritur et auster
spirat. 10. vi Id. flant etesiarum prodromi. 11. v Id. pluvia cum

ιβ'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ὄρθρου ἀνίσχει, καὶ ἐπι-
τείνουσιν οἱ λεγόμενοι πρόδρομοι.

ιγ'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν λίψ ταραχώδης.

ιδ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ἀνίσχει ... καὶ πνεῖ ὁ βορρῆς.

ιε'. εἶδοις Ἰουλίαις ὁ προκύων ἀνίσχει.

5

ισ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν Ἀγούστων ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ
βορρῆς βίαιος πνεῖ.

ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ μεσαίτατον τοῦ θέρους, καὶ
ψυχροτέρα ἢ ἡμέρα ἐκ τοῦ βορρῆ.

ιθ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος, ἴσως δὲ καὶ νότος. καὶ
ὁ μὲν κύων ὄρθρου ἀνίσχει, οἱ δὲ ἐτησίαι ἐπιτείνουσιν.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ἀνίσχει καὶ ἀργέστης
φυσῆ, καὶ ὄλος ὁ Ὠρίων φαίνεται.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λέοντι, ἀργέστης τε φυσῆ,
καὶ οἱ πρόδρομοι τῶν ἐτησίων.

15

κά'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας οἱ ἐτη-
σίαι σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνέμοις ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας
πνέουσιν.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν οἱ πρόδρομοι καυφυσῶσιν.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὄλος ὁ καρκίνος μετὰ τοῦ κυνὸς
ἀνίσχει, καὶ ὁ ἀετὸς δέεται.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ λέων σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχει μετὰ
τοῦ κυνὸς, ὁ δὲ καρκίνος λήγει.

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ ὑδροχόος ἄρχεται δύεσθαι, ὁ δὲ
κύων περὶ ἀμφιλύκην ἀνίσχει, καὶ νότος φυσῆ.

25

1 ὄρθρου om R^a. 4 καὶ πνεῖ ὁ βορρῆς om C, post lacunam
ponit R^a, non indicata lacuna R^b. 10 τs C. 12 ἐργάτης, ut
semper, δλωg C.

tonitribus, et aquilo vehemens. 12. iv Id. Orion totus matutino ex-
oritur, et prodromi qui dicuntur increbrescunt. 13. iiii Id. africanus
turbidus. 14. prid. Idus oritur .. et spirat aquilo. 15. Idibus Iu-
liis Procyon exoritur. 16. xvii Kal. August. Orion exoritur, et
aquilo vehemens spirat. 17. xvi Kal. medietas aestatis, et dies frigi-
gidior ob aquilonem. 18. xv Kal. favonius; fortasse etiam auster.
canis matutino exoritur; etesiae increbrescunt. 19. xiv Kal. Orion
exoritur; cornu flat; Orion totus apparet. 20. xiii Kal. sol in leo-
nem transitum facit; cornu flat, et prodromi etesiarum. 21. xii Kal.
inde ab hoc die etesiae cum ventis aliis per dies quadraginta spirant.
22. xi Kal. prodromi se diffundunt. 23. x Kal. cancer totus cum
cane oritur, et aquila occidit. 24. ix Kal. leo cum sole exoritur,
uua cum cane. 25. viii Kal. aquarius incipit occidere. canis primo

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ἀχλὺς κυνωάδης. ὁ δὲ ἀετὸς δύνεται, ὁ δὲ λέων ἀνίσχει, καὶ νότος πνεῖ.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν καῦμα ἐκ τοῦ κυνός· ἡ δὲ σταφυλὴ ἄρχεται περκαλίειν.

5 κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν καύσων βαρῆς καὶ οἱ ἐτησίου σφοδρότεροι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ λέοντος ἄστρον λιμπρὸν ἀνυτέλλει, καὶ χλιαρὸς ὡσπερ ὁ βορρᾶς ἐκ τοῦ καύματος.

10 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἄρχονται ὀπῶραι φαίνεσθαι, ὁ δὲ ἀετὸς ἔωθεν δύνεται, καὶ τυραχώδης ὁ ἀήρ.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Ἀγούστῶν νότος μετὰ λιβὸς πνεῖ.

66. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. α'. καλένδαις Ἀγούσταις ὁ ἀετὸς δύνεται ὕθρου· ληψ πνεύσει, καὶ καῦμα ξηρόν.

15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Ἀγούστῶν ἔτι δύνεται ὁ ἀετὸς, καὶ ὁ ἀήρ νότιος.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν τὸ αὐτὸ σημαίνει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν τὸ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει, φαίνεται δὲ καὶ τὸ δένδρον. ἐν τῷ διημέρῳ τούτῳ ὁ ἥλιος μίαν μοῖραν
20 κρατεῖ· ὁ νότος δὲ ἀχλυνώδης [κρατεῖ καὶ] πνεῖ.

ε'. νάναις Ἀγούσταις δύνεται μὲν ὁ στέφανος, τὸ δὲ μέσον τοῦ λέοντος ἀνίσχει καὶ γέφυροι φαίνονται, καὶ νότος πυκνὸς πνεῖ.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Ἀγούστῶν ἡ λύρα συστέλλεται, καὶ
25 ἐκ τοῦ νότου καύσων.

1 malim καὶ ὁ μέν. H.

dilinculo oritur, et auster fiat. 26. vii Kal. caligo aestuosa. aquila occidit; leo oritur, et auster spirat. 27. vi Kal. calor ex canicula; uvae incipiunt nigrescere. 28. v Kal. calor gravis; et etesiae vehementiores. 29. iv Kal. leonis in pectore clara stella exoritur; aquilo quasi tepidus ob calorem. 30. iii Kal. autumnales fructus apparere incipiunt. aquila a mane occidit; aër turbidus. 31. prid. Kal. auster spirat cum africo.

66. AUGUSTUS. 1. Kalendis Augustis aquila occidit matutino: spirabit africanus, eritque calor siccus. 2. iv Non. Augustas etiam occidit aquila: aura austrina. 3. iii Non. idem notat. 4. prid. Non. leo medius exoritur; apparet quoque arbor. hoc biduo sol unum gradum emittitur. auster caliginosus praevallet, et spirat. 5. Nonis Augustis occidit corona: leo medius exoritur, grues apparent, et auster creber spirat. 6. viii Id. August. fides se demittit; aestus ex austro.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου δύεται, καὶ ἐκ τοῦ νότου καῦμα ἀχλυνώδες.

η'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ὁ λέων ἀνίσχει, καὶ καῦμα βαρὺ. ἐπι-
νεφῆς ὁ ἀήρ, καὶ τὸ μέσον τοῦ ὑδροχόου ἀνίσχει.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν ἄστρον κρυπτόν, ἀπαρκτηίας πρῶος καὶ 5
μέτριον καῦμα.

ί'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκλειψις σεληνια-
κῆ, καὶ νότος ἕμισι καὶ βορέιον διαφορὰ καὶ καῦμα.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν δύεται ἡ λύρα ὄρθρου. τὸ φθινόπω-
ρον ἀρχεται, καὶ ἀνεμομαχία. 10

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν ὡσαύτως.

ιγ'. εἰδοῖς Ἀθροῦσαις ὁ δελφὶν δύεται σὸν τῷ λαγωγῷ.

ιδ'. τῆ πρὸ ιθ' καλενδῶν Σεπτεμβρίου ἀχμὸς κινωσώδης.

ιε'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν ἄστρον κρυπτόν. ζέφυρος σὸν τῷ
νότῳ πνεῖ. 15

ισ'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ὄρθρου ὁ δελφὶν δύεται καὶ νότος
πνεῖ.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἀρχὴ φθινοπώρου.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν δύει ἡ λύρα, καὶ νότος πνεῖ.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν μέτριον τὸ καῦμα, καὶ δύεται ὁ 20
δελφίν.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ἡ μὲν λύρα δύεται ὄρθρου, ὁ δὲ
ἥλιος παρθένη. νότος ἄνεμος, καὶ βροντώδης ἕτερος.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐφ' ὕλης παρθένου.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἀνίσχει ἡ παρθένος. 25

§ malim νότου· atque sic verti. H. 19 νότος om C.

7. vii Id. aquarius occidit medius, et ob austrum nebulosus aestus.
8. vi Id. leo exoritur, et aestus gravis. caelum nubilum, et aquarius
medius oritur. 9. v Id. sidus occultatur. septentrio Icnis et calor
mediocris. 10. iv Id. hoc die defectus lunae. austri et aquilonis
contentio, calores. 11. iii Id. lyra occidit matutino. autumnus inci-
pit. ventorum conflictus. 12. prid. Idus item. 13. Idibus Augu-
stis delphin occidit cum lepore. 14. xix Kal. Septembres caligo ae-
stuosa. 15. xviii Kal. sidus occultatur. favoniis cum austro spirat.
16. xvii Kal. mane delphin occidit et auster spirat. 17. xvi Kal.
initium autumnus. 18. xv Kal. fides occidit, et auster spirat. 19. xiv
Kal. calor mediocris, et delphin occidit. 20. xiii Kal. fides occidit
mane; sol in virginem transitum facit. auster ventus, et pluvia cum
tonitribus. 21. xii Kal. sol in tota virgine. 22. xi Kal. oritur

κγ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἀπιουρκτίας πνεύσει μέτριος, καὶ ὀλικὴ ἢ πυρθένος.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν τὸ μὲν αὐτὸ ζέφυριον, ἄνεμος δὲ βορρῆς.

5 κέ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν παύονται οἱ ἐτησίαι, καὶ ψυχρότερος ἄρχεται πνεῖν βορρῆς.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν ὁ μὲν δελφιν ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ τρυγητῆς ἀνίσχει, νότος δὲ πνεῖ
10 καὶ ζέφυρος ἄμα.

κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ἡ πυρθένος ἄρχεται φαίνεσθαι.

κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν μέτριος ὁ ζέφυρος.

λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ὁμοίως, τῆς πυρθένου ἀνισχοῦσης.

λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν Σεπτεμβρίων ἡ Ἀνδρομέδα ἀνί-
15 σχει· εὔρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

67. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Σεπτεμβρίαις βροντώδης ἑτέος, καὶ ἡ Ἀνδρομέδα ἀνίσχει. εὔρος πνεῖ, καὶ ἐναλλάττονται οἱ ἄνεμοι.

β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ νότου
20 πᾶνεται δύνεσθαι.

γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν βροντῆ καὶ ἕει.

δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν ἀρκτοῦρος ἀνίσχει σὺν τῷ τρυγητῆ, καὶ τὸν μὲν οἰστὸν ἀποκρύπτει.

ε'. νώναις Σεπτεμβρίαις οἶκος Ἑρμοῦ. ζέφυρος δὲ πνεῖ,
25 καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀνέμων ἐναλλαγῆς ἑτέος.

ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ὡσαύτως.

1 ὀνεύσει C. 2 supplendum, opinor, ἀνίσχει. H. 9 τρυγη-
τός C.

virgo. 23. x Kal. septentrio leniter spirabit, et virgo tota exoritur.
24. ix Kal. idem sidus; fiat aquilo. 25. viii Kal. etesiae desinunt
flare; aquilo frigidior incipit spirare. 26. vii Kal. delphin oritur;
spirat auster. 27. vi Kal. vindemiator oritur; spirat auster, simul-
que favonius. 28. v Kal. virgo incipit apparere. 29. iv Kal. fa-
vonius lenis. 30. iii Kal. similiter ex oriente virgine. 31. prid.
Kal. Septembres Andromeda exoritur; vulturum spirat, et immutantur
venti.

67. SEPTEMBER. 1. Kalendis Septembribus pluvia cum toni-
tribus, et Andromeda oritur. vulturum spirat, et immutantur venti.
2. iv Non. Septembr. piscis austrinus desinit occidere. 3. iii Non.
tonat et pluit. 4. prid. Non. arcturus exoritur cum vindemiatore, et
sagittam abscondit. 5. Nonis Septembribus domus Mercurii. spirat
favonius; et ob ventorum immutationem pluvia delabitur. 6. viii Id.

ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀνίσχει ἡ αἴξ· ἐν δὲ τῆ ἑσπέρᾳ λην μετὰ ὑετοῦ.

η'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν ἀναμφίνεται ὁ ἀρκτοῦρος, βορρῆς δὲ φουσᾷ· ἔσθ' ὅτε καὶ βροντῆ.

θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν τὸ μέσον τῆς παρθένου ἀνίσχει, ζέφυ-5 ρος δὲ μετὰ λιβὸς πνεῖ.

ί'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν τὰ αὐτά.

ιά'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν ὠσαύτως.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν Σεπτεμβρίων ὁ ἀρκτοῦρος ἀνίσχει.

ιγ'. εἰδοῖς Σεπτεμβρίαις ὕει διὰ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ ἀρκτούρου. 10

ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Ὀκτωβρίων αἱ πλειῦδες ἀνίσχουσι σὺν τῷ ἵππῳ.

ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ἡ χελιδῶν οὐδαμοῦ· ἀνίσχει δὲ καὶ ἡ αἴξ, καὶ ὕει.

ισ'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ δωδεκατημόριον ἄρχεται τοῦ 15 μετοπιόρου.

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ζέφυρος μετὰ λιβὸς καὶ εὔρος πλατύς.

ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἰχθὺς ἀνίσχει, καὶ ἡρέμα ἀπαρ- 20 κτίας.

ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ζυγῷ· ὁ κρατῆρ φαίνεται· νότος πνεῖ. τὸ μέσον τοῦ ἀρκτούρου ὕρθρου φαίνεται.

κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἐπιτολὴ τοῦ ἀρκτούρου καὶ ὑετός.

κά'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ἡ μετοπωρινὴ ἰσημερίᾳ, καὶ οἱ ἰχθῦες δύνονται. 25

κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν δύνεται ἡ Ἀργώ, καὶ τροπὴ τοῦ ἀέ- ρος ὑετώδης.

1 ἡ βίξ C.

6 δὲ μου λιβός C.

11 Καλ. Σεπτεμβρίων C.

Sept. item. 7. vii Id. capella oritur; vesperi africanus cum pluvia. 8. vi Id. arcturus apparet; aquilo flat; interdum tonat. 9. v Id. virgo media exoritur; favonius spirat cum africo. 10. iv Id. eadem. 11. iii Id. item. 12. prid. Id. Sept. arcturus exoritur. 13. Idbus Septembribus pluit ob ortum arcturi. 14. xviii Kal. Octobr. vergiliae exoriantur cum equo. 15. xvii Kal. hirundo nusquam; exoritur quoque capella, et pluit. 16. xvi Kal. portio 12 autumni incipit. 17. xv Kal. favonius cum africo; et vulturus late fusus. 18. xiv Kal. piscis oritur. septentrio leniter spirans. 19. xiii Kal. sol in libram transitum facit; crater apparet; spirat auster. arcturus medius apparet matutino. 20. xi Kal. arcturi ortus, et pluvia. 21. xi Kal. nequinoctium autumnale. pisces occidunt. 22. x Kal. Argo navis occi-

κγ'. τῇ πρὸ θ' καλενδῶν δύονται οἱ ἰχθύες, καὶ ἕτεοι ἐκ τοῦ νότου.

κδ'. τῇ πρὸ η' καλενδῶν ἔκλειψις σεληνιακὴ καὶ ἐπιτολὴ τοῦ κενταύρου.

5 κέ'. τῇ πρὸ ζ' καλενδῶν συννεφῆς ὁ ἄηρ καὶ ταραχῶδης.

κς'. τῇ πρὸ ε' καλενδῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι, καὶ νότος ψυχρός.

κζ'. τῇ πρὸ ε' καλενδῶν παύεται ἡ παρθένος ἀνίσχειν, αἱ δὲ πλειάδες ἐν ἐσπέρῃ φαίνονται, καὶ οἱ ἔριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνί-
10 σχουσι.

κη'. τῇ πρὸ δ' καλενδῶν ἔτι μᾶλλον ὁ νότος.

κθ'. τῇ πρὸ γ' καλενδῶν αἱ πλειάδες ὕψθρου φαίνονται, καὶ πνεῖ νότος ἐτεώδης.

λ'. τῇ πρὸ α' καλενδῶν ἡ αἴξ ἀνίσχει μέχρι τῆς ἐσπερινῆς
15 δύσεως τῶν πλειάδων.

68. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ. α'. καλενδαίς Ὀκτωβρίαις αἱ πλειά-
δες ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἄρχονται φαίνεσθαι, καὶ νότος ὑψθροσ
πνεῖ.

β'. τῇ πρὸ ε' ρωνῶν Ὀκτωβρίων ὠσούτως ὁ τε ἄηρ αἱ τε
20 πλειάδες.

γ'. τῇ πρὸ ε' ρωνῶν ὁ ἡνίοχος δύνεται, καὶ ἀπὸ βορέου
βροντᾷ.

δ'. τῇ πρὸ δ' ρωνῶν οἱ ἔριφοι ἀνίσχουσι καὶ ἕει.

ε'. τῇ πρὸ γ' ρωνῶν ὠσούτως.

25 ε'. τῇ πρὸ α' ρωνῶν τὸ μέσον τοῦ κριοῦ δύνεται, καὶ ὁ
σοχορίως σὺν αὐτῷ.

4 τοῦ κέντρον C. 7 ἰσχυρός R^b. 8 παύεται—9 ἀνίσχου-
σιν R^b cum Leonico: vulgo παύεται ἡ παρθένος, ἀνίσχει ἡ
πλειάς ἐν ἐσπέρῃ, φαίνονται καὶ οἱ ἔριφοι σὺν τῷ ἡλίῳ ἀνίσχουσι.
16 ἀπὸ J εἶσω R^b. 23 ἀνίσχουσι· καὶ νότος πνεῖ R^a.

dit; et conversio aëris ad pluviam. 23. ix Kal. pisces occidunt; et
pluviae ob austrum. 24. viii Kal. defectus lunae, et oritur centaurus.
25. vii Kal. aër nubilus ac turbulentus. 26. vi Kal. hoedi exoriantur.
auster frigidus. 27. v Kal. virgo desinit oriri: apparent vergi-
liae vesperi. aperiunt se hoedi quoque una cum sole oriente. 28. iv
Kal. increbrescit auster. 29. iii Kal. vergiliae matutino apparent, et
spirat auster pluvius. 30. prid. Kal. capella emergit usque ad occa-
sum vespertinum vergiliarum.

68. OCTOBER. 1. Kalendis Octobribus vergiliae ab oriente appa-
rere incipiunt, et auster spirat matutino. 2. vi Non. Octobr. item,
quod ad aërem vergiliisque attinet. 3. v Non. auriga occidit, et ab
aquilone tonat. 4. iv Non. hoedi oriuntur, et pluit. 5. iii Non.
item. 6. prid. nonas aries medius occidit, et una cum illo scorpio.

- ζ'. νωνῶν Ὀκτωβρίων ὡσαύτως.
 η'. τῇ πρὸς ἡ' εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ στέφανος σὺν τοῖς ἑρ-
 φοῖς ἀνίσχων τρέπει τὸν ἀέρα.
 θ'. τῇ πρὸς ζ' εἰδῶν οἱ ἑριφοὶ σὺν ταῖς πλειάσιν ἀνίσχουσι,
 καὶ πνεῖ ἄνεμος λήψ. 5
 ι'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ ζυγὸς ἄρχεται ἀνίσχειν, καὶ ζέφυρος
 πνεῖ.
 ια'. τῇ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ στέφανος ὄρθρου ἀνίσχων ἐναλλάττει
 τοὺς ἀνέμους.
 ιβ'. τῇ πρὸς δ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ἀνίσχουσι καὶ νότος πνεῖ. 10
 ιγ'. τῇ πρὸς γ' εἰδῶν ὁ στέφανος ἀνίσχων ἐναλλάττει τοὺς
 ἀνέμους.
 ιδ'. τῇ πρὸς α' εἰδῶν βορρᾶς πλατὺς πνεῖ.
 ιε'. εἰδοῖς Ὀκτωβρίαις τὸ μέσον τοῦ φθινοπώρου καὶ ἄνε-
 μος νότος. 15
 ις'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ὁ Ὄρλιων ἀνίσχει, καὶ δροσώδης
 ὁ ἀήρ.
 ιζ'. τῇ πρὸς ις' καλενδῶν ὡσαύτως.
 ιη'. τῇ πρὸς ιε' καλενδῶν ἡ πῦσα ἡμέρα συννεφής.
 ιθ'. τῇ πρὸς ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος σκορπιῶ, καὶ ζέφυρος πνεῖ. 20
 κ'. τῇ πρὸς ιγ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες, καὶ τροπὴ
 τοῦ ἀέρος.
 κα'. τῇ πρὸς ιβ' καλενδῶν ὡσαύτως· ἀλλὰ καὶ ἕει.
 κβ'. τῇ πρὸς ια' καλενδῶν ἡ σὺρὰ τοῦ ταύρου, καὶ νότος
 πνεῖ ὑετώδης. 25
 κγ'. τῇ πρὸς ι' καλενδῶν δύεται ὁ σκορπιός, καὶ βορρᾶς πνεῖ.
 κδ'. τῇ πρὸς θ' καλενδῶν δύνονται αἱ πλειάδες.

7 πνεῖ om C. 11 ἀλλάττεται C. 24 num supplendum δύν-
 ται? H. 26 δύεται—πνεῖ] ὡσαύτως· ἀλλὰ καὶ ἕει C.

7. Nonis Octobribus item. 8. viii Id. Octobr. corona cum hoedis
 oriens mutat tempestatem. 9. vii Id. hoedi oriuntur cum vergiliis;
 spirat ventus africanus. 10. vi Id. libra oriri incipit: favonius spirat.
 11. v Id. corona mane exoriens immutat ventos. 12. iv Id. vergiliae
 oriuntur, et auster spirat. 13. iii Id. corona oriens immutat ventos.
 14. prid. Id. aquilo late fusus spirat. 15. Idibus Octobribus autumnī
 mediū: et auster spirat. 16. xvii Kal. Novembr. Orion exoritur:
 aër roscidus. 17. xvi Kal. item. 18. xv Kal. dies totus nubilus.
 19. xiv Kal. sol in scorpionem transitum facit, et spirat favonius.
 20. xiii Kal. vergiliae occidunt, et conversio aëris. 21. xii Kal.
 item: et praeterea pluit. 22. xi Kal. cauda tauri occidit, et spirat
 auster pluvius. 23. x Kal. nepa occidit: spirat aquilo. 24. ix Kal.

- κέ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὁ κένταυρος ὄρθρου δύεται.
 κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν τὸ μέτωπον τοῦ σκορπίου δύεται.
 κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν αἱ ὑάδες δύονται, καὶ βορρῶς
 ψυχρός.
 5 κη'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων παντελῶς
 δύονται.
 κθ'. τῆ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἀρκτοῦρος δύεται, καὶ οἱ ἄνε-
 μοι βιαιότεροι.
 λ'. τῆ πρὸ γ' καλενδῶν ἡ Κασσιόπεια ἄρχεται δύεσθαι.
 10 λα'. τῆ πρὸ α' καλενδῶν ὁ Ὠρίων ὄλος ἀποκρύπτεται, καὶ
 ὁ μὲν ἀετὸς ἐν ἐσπέρᾳ, ἡ δὲ λύρα ἀνίσχει.
 69. NOEMBΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Νοεμβρίαις αἱ πλειά-
 δες δύονται. Ξωθεν πάχη, καὶ τοῦ ἀρκτοῦρου δυομένου τροπή
 τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ ψυχρότερον.
 15 β'. τῆ πρὸ δ' νωνῶν Νοεμβρίων ἄνεμοι ψυχροὶ καὶ βορραί.
 γ'. τῆ πρὸ γ' νωνῶν ἡ λύρα ὄρθρου ἀνίσχει, καὶ πρῶτα βορ-
 ρῶς, εἶτα καὶ νότος.
 δ'. τῆ πρὸ α' νωνῶν νότος σὺν τῷ ζεφύρῳ καὶ ὑέτος!
 ε'. νῶναις Νοεμβρίαις ἡ λύρα ἀνίσχει· ἥλιος φαίνεται, καὶ
 20 ἄνεμος βορέας.
 ς'. τῆ πρὸ η' εἰδῶν Νοεμβρίων ὄρθρου ὁ ἀρκτοῦρος δύεται,
 καὶ συννεφία.
 ζ'. τῆ πρὸ ζ' εἰδῶν αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων δύονται, καὶ
 πνεῖ ὁ βορρῶς.

2 τὸ μέτωπον C. 11 ἀνίσχει] num legendum ὄρθρου ἀνί-
 σχει? H. 14 ψυχρόν CR^b. 18 ἀετός C. 19 ἡλίου C.

occidunt vergiliae. 25. viii Kal. centaurus matutino occidit. 26. vii
 Kal. nepae frons occidit. 27. vi Kal. suculae occidunt: aquilo geli-
 dus. 28. v Kal. vergiliae et Orion penitus occidunt. 29. iiii Kal.
 arcturus occidit; venti vehementiores. 30. iiii Kal. cassiope incipit
 occidere. 31. prid. Kal. Orion totus, aquila vesperi occultatur. fidis
 exoritur.

69. NOVEMBER. 1. Kalendis Novembribus vergiliae occidunt;
 matutino gelicidium, et ob occasum arcturi conversio aëris ad frigus.
 2. iiii Non. Novembr. venti frigidi et pluviae. 3. iiii Non. fidis ma-
 tutino exoritur; et primo aquilo, deinde auster. 4. prid. Non. auster
 cum favonio, et pluvia. 5. Nonis Novembribus fidis exoritur; sol se
 aperit; pluit. 6. viiii Id. Nov. ante lucem arcturus occidit: caelum
 nubilum. 7. vii Id. vergiliae et Orion occidunt, et spirat aquilo.

- η'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν στουγγὸς ὁ ἀήρ.
- θ'. τῆ πρὸ ε' εἰδῶν λιμπρὸν ἄστρον τοῦ σκορπίου, καὶ χειμερινὴ τροπῆ.
- ι'. τῆ πρὸ δ' εἰδῶν ἄρχεται ὁ χειμῶν.
- ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν αἱ πλειάδες ὑποκρύπτονται. 5
- ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν τοῦ σκορπίου μέσον ἄστρον ἀνίσχει.
- ιγ'. εἰδοῖς Νοεμβρίου αἱ πλειάδες καὶ ὁ Ὠρίων ὄρθρου δύνονται.
- ιδ'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν Δεκεμβρίων ὄρθρου ὁ σκορπίος δέεται. 10
- ιε'. τῆ πρὸ ιζ' καλενδῶν ἡ λύρα ἀνίσχει ἔωθεν, εὐρὸς τε πνεῖ ἄμμι καὶ νότος σὺν τῷ βορρᾷ.
- ις'. τῆ πρὸ ις' καλενδῶν τὸ αὐτό.
- ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν χειμᾶζει, καὶ νότος ἔπεται.
- ιη'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ὁ ἥλιος τοξότη. καὶ ὁ Ὠρίων ἀνί- 15
σχει σὺν τῆ λύρα, καὶ ταραχὴ τοῦ ἀέρος.
- ιθ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν τὸ κέρας τοῦ ταύρου σὺν ἡλίῳ δύνεται, καὶ πνεῖ βορρῆς.
- κ'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν ἀθηδὴς χειμῶν.
- κα'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν αἱ ὑάδες σὺν τῷ λαγωῷ ὄρθρου 20
δύνονται.
- κβ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὑετὸς ψυχρὸς.
- κγ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν ὁ Ὠρίων καὶ τὰ κέρατα τοῦ ταύρου δύνονται.
- κδ'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν προοίμιι τῆς χειμερινῆς τροπῆς. 25
δύνεται ὁ κύων, καὶ δρόσος φέρεται ψυχρά.

2 σκορπίου) σκορπίου ἐπιτέλλει R^a. 4 ὁ ἀήρ R^b. 6 τὸ?
14 χειμῶν R^a. 26 φαίνεται R^b.

8. vi Id. caelum triste. 9. v Id. stella clara scorpiionis exoritur; conversio ad hiemem. 10. iv Id. hiemis initium. 11. iii Id. vergiliae occultantur. 12. prid. Id. media stella scorpiionis exoritur. 13. Idibus Novembr. vergiliae et Orion mane occidunt. 14. xviii Kal. Decembr. mane scorpio occidit. 15. xvii Kal. fidis exoritur matutino; vulturinus et auster simul flant cum aquilone. 16. xvi Kal. idem. 17. xv Kal. hiemat, et sequitur auster. 18. xiv Kal. sol in sagittarium transitum facit. Orion exoritur cum fidicula. 19. xiii Kal. tauri cornu cum sole occidit; spirat aquilo. 20. xii Kal. tempestas foeda. 21. xi Kal. suculae cum lepore mane occidunt. 22. x Kal. pluvia frigida. 23. ix Kal. Orion et tauri cornua occidunt. 24. viii Kal. initia conversionis hibernae. occidit canis; cadit ros gelidus.

κε'. τῆ πρὸς ζ' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τῆς πρώτης μοίρας τοῦ τοξότου.

κς'. τῆ πρὸς ς' καλενδῶν ὡσαύτως.

κζ'. τῆ πρὸς ε' καλενδῶν δύεται ὁ κύων, καὶ βροχὴ ἔσται 5 νοτία.

κη'. τῆ πρὸς δ' καλενδῶν ἄρχεται ὁ κύων δύνεσθαι, καὶ νεφώδης ὁ ἀήρ.

κθ'. τῆ πρὸς γ' καλενδῶν ὄρθρου δύεται ὁ κύων, καὶ ἐκ τοῦ λιβὸς ὕει.

10 λ'. τῆ πρὸς α' καλενδῶν δύεται ὁ κύων, καὶ ζέφυρος μετὰ νότου καὶ βροχῆς.

70. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ. α'. καλένδαις Δεκεμβρῖαις σύγχυσις τοῦ ἀέρος· ἀπαρκτίας φουσῶ, καὶ ὁ Ὠρίων ὄλος ὄρθρου δύεται.

15 β'. τῆ πρὸς δ' νωνῶν Δεκεμβρῖων ὁ κύων δύεται ἐν ἑσπέρῃ· ἀπαρκτίας ἐπιτείνει.

γ'. τῆ πρὸς γ' νωνῶν χειμᾶζει σὺν ἑτεῶ.

δ'. τῆ πρὸς α' νωνῶν δύεται ὁ τοξότης καὶ βορρᾶς πνεῖ.

ε'. νῶναις Δεκεμβρῖαις βροχὴ καὶ πολυνομβρία.

20 ς'. τῆ πρὸς η' εἰδῶν Δεκεμβρῖων τὸ μέσον τοῦ τοξότου ἀνίσχει.

ζ'. τῆ πρὸς ζ' εἰδῶν ἀνίσχει ὁ ἀετὸς καὶ πνεῖ ὁ λύψ.

η'. τῆ πρὸς ς' εἰδῶν ὁ σκορπιὸς ὄλος ἀνίσχει.

25 θ'. τῆ πρὸς ε' εἰδῶν ὁ κύων ἐν ἑσπέρῃ ἀνίσχει καὶ ὁ νότος πνεῖ.

ι'. τῆ πρὸς δ' εἰδῶν βορέας συχνός, καὶ ὁ οὐρανὸς μέλας ἐκ τῆς χιόνος.

4 κύων] num Ὠρίων? Leonicus certe Orion occidit. H. 15 ὁ κύων om C. 17 νῶναις C. 19 sequentia om Rb. 27 τοῦ C.

25. vii Kal. sol in primo gradu sagittarii. 26. vi Kal. item. 27. v Kal. occidit canis; erit auster cum pluvia. 28. iv Kal. canis incipit occidere; aër nebulosus. 29. iii Kal. matutino occidit canis, et africa flante pluit. 30. prid. Kal. occidit canis; favonius cum austro et pluvia.

70. DECEMBER. 1. Kalendis Decembribus turbatio aëris: septentrio flat, et Orion totus mane occidit. 2. iv Non. Decembr. canis occidit vesperi; septentrio increbrescit. 3. iii Non. hiemat cum pluvia. 4. prid. Non. occidit sagittarius, et spirat aquilo. 5. Nonis Decembribus pluvia imberque multus. 6. viii Id. Decembr. sagittarius medius oritur. 7. vii Id. oritur aquila, spirat africanus. 8. vi Id. scorpio totus exoritur. 9. v Id. canis vesperi oritur: spirat auster. 10. iv Id. aquilo creber; caelum nigrescens a nive.

ια'. τῆ πρὸ γ' εἰδῶν κρύφιον ἄστρον· ἀπαρκτίως ἄμα καὶ καικίως.

ιβ'. τῆ πρὸ α' εἰδῶν βορρᾶς πρώτως, ἔπειτα δὲ νότιος βιαρός.

ιγ'. εἰδοῖς Δεκεμβρῆλαις ὕλος ὁ σκορπίος ἀνίσχει· βορρᾶς δὲ 5 καὶ νότος ὑετὸν ἐπισπῶμενοι.

ιδ'. τῆ πρὸ ιθ' καλενδῶν Ἰανουαρίων δύεται ἡ αἴξ.

ιε'. τῆ πρὸ ιη' καλενδῶν νότος ἄμα καὶ βορρᾶς, καὶ σύγ-
χως τοῦ ἀέρος.

ισ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὠσαύτως. 10

ιζ'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὸν αἰγοκέρωτα.

ιη'. τῆ πρὸ ιε' καλενδῶν ἄστρον κρυπτόν καὶ ἀνεμομαχία.

ιθ'. τῆ πρὸ ιδ' καλενδῶν ἡ αἴξ ἀνίσχει.

κ'. τῆ πρὸ ιγ' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἀνίσχει καὶ ὁ αἰγόκερως.

κα'. τῆ πρὸ ιβ' καλενδῶν βορέας μὲν κατάρχεται, νότος δὲ 15 τὴν πᾶσαν ἡμέραν ἐπικρατεῖ.

κβ'. τῆ πρὸ ια' καλενδῶν ὁ ἀετὸς ἐν ἐσπέρῃ ἀνίσχει.

κγ'. τῆ πρὸ ι' καλενδῶν ὄρθρου ἡ αἴξ δύεται· καὶ συμπλη-
ροῦται ἡ βροῦμι, οἰονεὶ ἡ χειμερινὴ τροπῆ.

κδ'. τῆ πρὸ θ' καλενδῶν χειμέριος ὁ ἀήρ. 20

κε'. τῆ πρὸ η' καλενδῶν ὄρθρου ἡ αἴξ δύεται.

κς'. τῆ πρὸ ζ' καλενδῶν δύεται ἐν ἐσπέρῃ ἡ αἴξ, καὶ χει-
μάζει.

κζ'. τῆ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ δελφὶν ἔωθεν ἀνίσχει, ἔχων τὸν
ἀέρα. 25

1 καὶ σὺ καικίως C. 3 fort. πρώτως, ut p. 377 16. H. ἐπὶ τὰδε C.
5 Δεκεμβρίων C. 11 αἰγοκέρωτον C. 13 ἡ αἴξ ἀνίσχει C.
manu secunda. 14 καὶ ἄμα καὶ R^a. 16 ἐπικρατῆ C.
18 δύεται] sequentia desunt in versione Leonici. H. 21 ἡ αἴξ
ὄρθρου R^a. 24 δέλφιος C.

11. III Id. sidus occultatur; septentrio simul et caecias. 12. prid.
Idus primo aquilo, deinde auster ingravans. 13. Idibus Decembr.
scorpio totus exoritur; aquilo et auster pluviam inducentes. 14. XIX
Kal. Ianuar. capra occidit. 15. XVIII Kal. auster simul et aquilo;
turbatio aëris. 16. XVII Kal. item. 17. XVI Kal. sol in capricor-
num transitum facit. 18. XV Kal. sidus occultatum, et ventorum
conflictus. 19. XIV Kal. capra oritur. 20. XIII Kal. aquila oritur
et capricornus. 21. XII Kal. aquilo inchoat: sed auster praevallet
toto die. 22. XI Kal. aquila vesperi oritur. 23. X Kal. mane ca-
pra occidit; et consummatur bruma h. e. solstitium hibernum. 24. IX
Kal. aër hiemalis. 25. VIII Kal. mane capra occidit. 26. VII Kal.
vesperi occidit capra; et hiemat. 27. VI Kal. delphin a mane ex-

κη'. τῇ πρὸ ε' καλενδῶν ὁ ἥλιος ἀποστρέφεται ἀπὸ τοῦ νοτιοῦ καμπτήρος.

κθ'. τῇ πρὸ δ' καλενδῶν ὁ ἥλιος λαμπρός, ὁ δὲ αἰτὸς δύνεται, καὶ ὕει.

5 λ'. τῇ πρὸ γ' καλενδῶν ὁ μὲν δελφίν ἀνίσχει, ὁ δὲ κύων δύνεται.

λα'. τῇ πρὸ α' καλενδῶν Ἰανουαρίων κρυφία ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης. ἄρχεται ἀνίσχειν ὁ δελφίν, καὶ ὁ ἥλιος εἰς ἕψος.

71. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλαύδιος ἐκ τῶν πυρὰ Θούσκους
10 ἱερῶν πρὸς λέξι· καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ μὴν καὶ Εὐδοξὸς
τε ὁ πολὺς, Δημόκριτος πρῶτος αὐτῶν, Βάρρων τε ὁ Ῥωμιοῦς,
Ἰππαρχος, Μητρούδωρος, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Καῖσαρ, περὶ τῆς
ἐφημέρου τῶν φαινομένων ἐπιτολῆς τε καὶ δυσμῶν. ἑπειδὴ δὲ
τινες ἀπαιδευτῶς φερόμενοι φάσκουσι μὴ ἐπὶ παντὸς τύπου τὰ
15 αὐτὰ πρὸς τῶν ἐπιτολῶν ἢ δύσεων τῶν ἄστρων ἐνεργεῖσθαι, φέρει
τῆς πλάνης αὐτοῦς καίπερ ἀντιμαχομένους ἀπαλλάξωμεν. καὶ
τάχα διὰ βραχέων τοῦτο πειρασθεῖν αὐτοῖς δυνατόν. τῶν τοίνυν
ζωδίων ὕψ' ἐν μὲν τῶν ὕλων πλανομένων οὐρανὸν διειληφύτων,
οὐκ ἔξ ὕλου δὲ τὰ αὐτὰ ἀλλήλοισ ἐπὶ γῆν ἐνεργούντων, ἐπιτηρεῖν
20 δεῖ ποῦ τινα τῶν ἐπὶ γῆς κλιμάτων ὑπὸ ποίῳ ζωδίῳ τέτακται
τελεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἀλληθῆς τοὺς μὴ πρὸς ἀπέχθειαν ζητοῦντας
οὐ φεύξεται.

7 Ἰανουαρίου C. 8 ἀνίσχειν· ὁ δὲ δελφίν C. 9 κλώδιος C.
11 αὐτῶν R^a, πρῶτος αὐτῶ C: malim τε πρότερος αὐτῶν, atque
sic verti. H. βόρρων C. 12 μετ' αὐτούς R^a. 13 δὲ
add R^a. 14 ἀπ. φερ. φάσκ.] τὴν ἀπαιδευσίαν νομίζοντες φασί C.
18 malim μὲν τὸν ὕλον τῶν πλ. H. 19 οὐκ ἔξω δὲ τῶν αὐ-
τῶν R^a. 21 οὕτω γὰρ ἂν] καὶ οὕτω R^a. num ζηλοῦν-
τας? H. 22 sequentia supersunt in solo Cascolino.

oritur; aërem dominatur. 28. v Kal. sol revertitur a meta australi.
29. iv Kal. sol fulgens; aquila occidit, et pluit. 30. iii Kal. del-
phin oritur, canis occidit. 31. prid. Kal. Ianuarias. conturbatio
latens et ventosa. delphin incipit oriri; sol attollitur.

71. Et haec quidem habet Claudius e sacris Etruscorum, ad ver-
bum expressus; neque is solus, sed Eudoxus quoque auctor multiplex,
et qui eos aetate antevit Democritus, M. Terentius Varro civis Ro-
manus, Hipparchus, Metrodorus, et cum illo Divus Iulius, de quoti-
diano ortu occasibusque siderum. cumque sint qui, inscientia ducti,
obiiciant non ubique eadem ortibus occasibusve astrorum effici, age,
et ab errore illos quamvis repugnantes avertamus. ac quia signa duo-
decim pro se quodque universum errantium caelum complectantur, nec
tamen univse eadem in terra efficiunt, observandum est, quae ter-
restria eliminata cui signo sint subiecta. ita enim veritas eos qui animo
nou infenso eam investigent, minime fugiet.

κρυῶ Βρετανία, Γαλατία, Γερμανία, Βαστέρραι, Κολή-
Συρία, Ἰδουμαία.

ταύρω Κυκλάδες, τῆς μικρῆς Ἀσίας τὰ παράλια, Κύπρος,
Πάρθοι, Μῆδοι, Περσίς.

διδύμοις Ἑρκανία, Ἀρμενία δύο, [Ἀμαδιανή, Μαρμαρική, 5
Αἴγυπτος ἢ κάτω.

καρκίνω Βιθυνία, Φρυγία δύο,] Κολχική, Νουμυδία, Καρ-
χηδών, Ἀφρική.

λέοντι Ἰταλία, Ἀπουλία, Γαλλία, Σικελία, Φοινίκη, Ὀρχη-
νία ἤτοι Ἀντορχηνία. 10

παρθένω Ἑλλάς, Ἀχαΐα, Κρήτη, Βαβυλών, Μεσοποταμία,
Συρία.

σοκορίω Συρία ἢ μέση ἢ Κομμαγιηή, Κασπία, Μαυριτα-
νία, Γαιτουλία.

ζυγῶ Βακτρία, Κασπία, Σηρική, Θῆβαι, Ὀύσεις, Τρωγλο- 15
δυτική.

τοξότη Τυρρηνία καὶ Κελτική, Ἰσπανία, Ἀραβία ἐδαίμων
ἢ μεγάλη.

αιγοκέρωτι Μακεδονία, Θράκη, Ἰλλυρίς, Ἰνδική, Ἀριανή,
Γεδρωσία. 20

ὑδροχῶω Σαυρομάται, Ὀξιανή, Σαγδιανή, Ἀραβία ἢ μι-
κρά, Ἀζανία μέση, Αἰθιοπία.

ιχθύσι Ἀνδία, Κιλικία, Παμφυλία, Φαζανία, Νασαμώνες,
Γαρυμαντική.

3 Κυλάδες C. Κύπρον C. 5 Ἀμαδιανή — 7 Φρυγία δύο] hæc
ex codice Leidensi add Creuzerus. is codex non Ἀμαδιανή sed
μαθία, nec Βιθυνία sed σιδονία. . 9 Ὀρχηνιας ηττ ἀντορχηνιας C.
13 συρία ἡμενεὺς κομαγιηή C. restitui e p. 354 14. H. 15 Συ-
ρικῆ C. Θάσεις C. 17 ταυρινηή. καὶ βελτικῆ. σπανία C. dedi ex
p. 305 7. H. 20 γεροσσιας C. 21 Σουβδιανή C. 23 Νασαμών C.

Arieti subiecti sunt Britannia, Gallia, Germania, Bastarnae, Coele-
syría, Idumaea; Tauro Cyclades, maritima Asiae minoris, Cyprus,
Parthi, Medi, Persis; Geminis Hyrcania, Armeniae duae, Colchis, Nu-
midia, Carthago, Africa; Leoni Italia, Apulia, Gallia, Sicilia, Phoeni-
cia, Orchenia sive Antorchenia; Virgini Graecia, Achaia, Creta, Baby-
lon, Mesopotamia, Syria; Scorpioni Syria media sive Commagene, Cas-
pία, Mauritania, Gaetulia; Librae Bactria, Caspia, Serica, Thebae,
Oases, Troglodytica; Sagittario Etruria, Gallia Lugdunensis, Hispania,
Arabia felix magna; Capricorno Macedonia, Thracia, Illyria, India,
Ariana, Gedrosia; Aquario Sarmatae, Oxiana, Sogdiana, Arabia minor,
Azania media, Aethiopia; Piscibus Lydia, Cilicia, Pamphylia, Phazania,
Nasamones, Garamantica.

CAROLI BEN. HASE
ANIMADVERSIONES.

IN FRAGMENTA DE MENSIBUS.

p. 113 v. 2. καὶ πολλῶν] priores sex versus adeo sunt detriti ut nullam inde sententiam elicere sim ausus. quae legi possunt, videntur esse huiusmodi.

..... παρθένος τῆς δαίμονος τὸ φιλόφρωνον τὴν ὄψιν πᾶσαν κατοικίαν παρήλθε, καὶ τοῖς διήγειρεν, ὡς ὁ Ῥωμαῖος Βάρ[ρων] Λακε[δαίμων]ιοῖς γεν[έσθ]αι λόγος Ἀριστείδης, ὃς ἐν τῇ πέ[μπτ]ῃ φησί, ἤνικα οὗτος

Aristidis Milesii Σικελικά laudantur a Plutarcho Parallel. in Opp. moral. 305 D, Ἰταλικά 308 D. num Λακωνικά quoque scripsit?

p. 114 v. 13. αἱ δὲ παραβάσαι [ῥώνας] haec hodie non reperiuntur in τοῦ τελείου λόγου (Graece intercidit) versione Latina semibarbara, quae sub titulo, *Hermetis Trismegisti de natura deorum allocuta*, Apuleio Madaurenſi adscribitur; nisi eo vis trahere (p. 93 lin. 15 sqq. ed. Elmenhorst. Francofurti 1621, 8) illa: *cum fuerit animae a corpore facta discessio ... desuper ad ima deturbans [summum daemon animam] procellis turbibusque aëris ... saepe discordantibus tradet, ut inter caelum et terram mundanis fluctibus in diversa semper aeternis poenis agitata raptatur [sic].*

ib. v. 19. τῆς περὶ καθαρότητος ψυχικῆς πραγματείας] non opus est moneam supplevisse me ea levibus quibusdam argumentis nisum, quibus cum ipse non stem, neque alios stare velim. περὶ ψυχῆς scripsisse Iamblichum constat ex Stobaei Florilegio 1 434 A ed. viri egregie docti Thomae Gaisford; de huius libri parte, περὶ ἀποκαταστάσεως (vide B lin. 4), a Damascio laudato, confer Harlesium Bibl. Graec. 5 771 C. sequentia ..θλη.. mirifice me torserunt; nec tamen adhuc de restitutione liquet.

ib. v. 11 ima. de inferorum parentationibus 7 Id. Novemb. actis vide Wilh. Stukeley, *The medallie History of Carausius*, London 1757, 4, lib. 2 p. 63 B.

ib. v. 25. Πορφύριος οὕτως φησί] usus sum in restituendo loco epitoma libri De mens. ed. Schow. 53 A.

p. 116 v. 1. τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἐρηνίου Φίλωνος] Herennii Philonis, Byblii grammatici, qui imperante Domitiano ac deinceps quamplurimis scriptis inclaruit (vid. Eudociae Violar. ed. Villois. 424 C), celebrantur praecipue libri novem Φοινικικῶν, quos ex Sauchoniathone interpretatum se esse ferebat. huius historiae Phoenicium fragmenta luculenta servavit Eusebius Praeparat. evang. 30 D et sqq.

ib. v. 5. Ἰσιγονος] hic videtur esse Isigonus Nicaeensis, memoratus ab A. Gellio 9 4 inter scriptores haud parvae auctoritatis; quorum libri pleni sunt rerum incredibilium. Isigoni nomen non invenitur in Indice generali scriptorum Bibliothecae Fabricianae. eius librum secundum Ἀπίστων sive *Incredibilium* laudari video a Sotione, cuius commentatio de fluviis fontibusque mirabilibus per epitomen causa exstat ad calcem Aristotelis de mirab. auscult. ed. Sylburg. 5 123 lin. 22.

ib. v. 10. ὁ Π*] num Πλούταρχος? quod mirifice congruit cum areola vacua: in textum tamen recipere non sum ausus.

ib. v. 11. τιμαῖς*] subest vocula trium literarum, quam supplere non audeo. αἱ καὶ? sequentium restitutionem, καὶ ταύτη μὲν παραδεδοῦσθαι, varie tentavi, et nunc quoque vereor ut lectori probem, praesertim si in ταύτη non est scribae error.

ib. v. 17. γε τῇ πρώτῃ] in C est γε.α, hoc est γε [τῇ] πρώτῃ, siquidem in mss litera α modo valet ἐνί, μιᾶ, modo πρώτῃ, πρώτῃ: utrum autem quamvis plerumque contextus orationis doceat, tamen ex hoc breviandi modo varii variorum errores emanaverunt. sic apud Geminum Elementis astronomi. 2 D; ἐν κρισὺ μιᾶ μοίρα, lege ἐν κ. πρώτῃ μοίρα, et paulo post ἐν καρκίνου μιᾶ μοίρα aequae πρώτῃ: item apud alios quoque non uno loco. etenim tam prompti sunt lapsus in literis numeralem significationem habentibus, ut vix unam evolvere possis paulo copiosiorein inscriptionum Graecarum syllogen (antiquiores dico, quae saeculo superiore et ante exierunt), quin passim in ea parte videas esse suboffensum. verbi gratia, in uno M. Antonio Boldetti, *Cimiteri de' Santi Martiri di Roma* (Roma 1720, fol.), in titulo illo, 365 A,

CEPHNLAAA ΠΑΡΘΕΝΟC
ZHCACA ENIATTONK.AIMINACI

quis non videt interpretandum; *vixit annum unum et menses decem*, non, ut habet Boldetti, *mensem unum?* aut 392 C, in monumento Iulii Theodori, filio dulcissimo a parentibus statuto, haec, EZHCENETEIZ. MZ. non valent, ut vertit Boldetti, *vixit annos 47*, sed *vixit ann. 17* [aut 7], *menses 7*. porro, 405 A,

ANTIOXIS EZHEEN
ENIATTON MZ HA

ubi editor mire *Antiochis vixit annos quadraginta septem, menses quattuor*, annon certissima est interpretatio, *A. vixit annum, menses 7, dies 4?* eademque opera explicemus inscriptionem Metensem, quam ipsi Montefalconio, totius antiquitatis viro observantissimo, negotium video exhibuisse *Supplément à l'Antiquité expliquée*, 5 99 D. ea est huiusmodi, Pl. 39 4:

Θ. K.

H. P. Ω.
ET. ΜΓ. ΜΓ.
MHTHP
XAIPE

eamque Montef. *nonnisi divinando legi posse* ait, quod a primis tantum literis nomina efferat. at apud Gruterum, qui a Boissardo acceperat, legitur 730 6 HPΩ, sine interpunctione, et post lin. 3 additur alterum ΜΓ, quo plana fiunt omnia: nam quis est qui non videat esse sensum, *θεοῖς καταχθονίοις: Ἡρῶ ἐτῶν κγ', μηνῶν γ', ἡμερῶν ιγ'.* D. M. Hero, quae vita excessit *annorum 43, mensium 3, dierum 13?* Herusque nomen quam fuerit usitatum, cum ex Leandri fabula tum ex Plutarcho patet Vit. Alex. 696 D. ipsam autem inscriptionem (ut hoc obiter notem), ut Graecam in regionibus nostris satis insignem, neque ipse, cum peregrinans triduum Metis constitissem, investigare potui, et iam ante a. 1760 incuria casuve arbitror intercidisse: certe Iosephus Cajot, cuius *Antiquités de Metz* illo anno Metis in-8° prodierunt, eius non meminit. similique modo, literas disiectas in unam vocem coniungendo, restitue titulum quem vidi Lausonnae, consecratum L. Sept. Severo et M. Aur. Antonino, relatumque iam a I. Iac. Scheuchzero, *Ὀψείσωπολη* Helvetico (Lugdun. Batav. 1723, in-4°) 3 499 B. illa enim, v. 5 et deinceps,

IMP. CAES. M. AV. I.
ANTONINO . PO AI.
COS.

AV. N. . CE.

sic refingas:

IMP. CAES. M. AV[R]E[L].
ANTONINO P[I]O [F.] AV[G].
COS.

AV[E]N[TI]CE[NSes]

referque ad a. Chr. 202, quo solo Severus Augustus III et Antoninus Caracalla eius filius simul consules processerunt. AVENTICENSes autem, splendidissimae per Helvetios florentissimaeque coloniae incolae, cum alibi in titulis tum apud ipsum Scheuchzerum memorantur 3 501 C et 502 A C. sed ad Lydum, unde discedere non oportuit, aliquando revertamur.

p. 117 v. 2. *παρὰ τὸ διαίρετικόν*] restitui et verti has spinas ut potui, in illo usus Proclo, ex quo universo, opinor, Lydus

congressit, in altero latinitate Aemilii Porti, Procli theologiam Platonicam (non male plerumque) interpretati ex Graeco. voculam παρά non ausus sum mutare: supra quoque Lydus παρά adhibet miro sensu p. 275 10, 276 6.

p. 117 v. 4. καὶ λαμβάνειν — βιαίως] ex Proclo Theolog. Platon. 258 C paene ad verbum. confer quae auctor ait supra de Saturno p. 300 11.

ib. v. 12. ἀπέχοντες κράμβης] vetus proverbium, *crambe bis posita mors*; neque religione carebat haec herba: adi Erasm. Adag. 2 197 B. pupillam quoque et visum credebatur hebetare.

ib. v. 18. vox ἀγαλμοειδής adhuc, opinor, e lexicis exulat; nec scio an Euryti Lacedaemonii lyrici mentio aliunde extet. Eurytum Crotoniatem, Philolai discipulum, Pythagoreum memorat Iamblichus Vita Pythagor. 117 A et 125 B ed. Kuster.

ib. v. 20. καὶ λάθρα τῶ Πόρρω] supplevi ex epitome libri de mensib. p. 48 21. sed ibi pro Πόρρω legendum Πόρρω, et in argumento latino *Porrho* similiter mutandum.

p. 118 v. 2. Ἀγῳάλια] sic exaratum, vitio aut librarioli aut ipsius Lydi. idem Agonalia ac Septimontia ad 4 Non. Dec. videtur collocare, sed vereor ne perperam. vulgo certe utraque referuntur ad 3 Id. eiusdem mensis, gravissimo consensu kalendariorum veterum, vel (marmorea dico) Praenestini. Amiternini, Antiatini, Maffaeiorum.

ib. v. 7. ὄρος Παλατίνον] universe moneo, aut oblivione ipsius Lydi aut ruditate atque incogitantia librarii, quatuordecim illa montium nomina admodum esse corrupta. de Coelio monte vide I. Chr. Henricum Krause ad Velleium Paterc. 553 C.

IN LIBRUM DE OSTENTIS.

p. 273. ΠΕΡΙ ΔΙΟΣΗΜΕΙΩΝ] de scribendi varietate modo feminino genere αἱ διοσημεῖαι sive διοσημῖαι, modo neutro τὰ διοσημεῖα, ut infra p. 329 17, 331 12, egerunt Rittershusius ad Iamblich. de vita Pythagor. 30 C ed. Kuster. et vir summus literaturae Graecae per Gallias princeps, Io. Fr. Boissonade, cum ad Eunapii Vitas sophistar. 493 A, tum ad Marinum 141 et 149. διοσημεῖα quoque titulus est adhuc exstantis Aratei ποῦματος. sed enim quoniam Lydus ipse habet διοσημεῖαι p. 279 6, τῶν διοσημεῖων p. 277 10, 283 20, 341 21, ταῖς διοσημεῖαις p. 281 21, 283 15, διοσημεῖας p. 280 1, hic quoque non διοσημεῖων,

sed feminino genere visum est scribere *διοσημειῶν*. *διοσημείας* est apud Eusebium Praeparat. evang. 207 C. alia forma, lexicis nostris incognita itemque feminina, *διοσημασία*, adhibetur infra p. 343 13.

p. 273 v. 1. *τουτὶ πράττειν*] nisi dicas, *του* esse genitivum vocis praecedentis, adiuncto *τι*, pronomine indefinito. retuli ad ea quae sunt p. 338 17 *τὸ ἐπάγγελμα τουτὶ προὔθηκεν*. videntur autem deesse hic pauca ab initio operis, velut tres quatuorve versus.

p. 274 v. 11 ima. *superemus*] vel, si mavis, *superavit*, nempe cognitio.

ib. v. 21. *καὶ Ἀσκατιῶν*] sic codex: sed vide Harles. Bibl. graec. 4 163 B.

ib. *Δαψὸς ὁ Θηβαῖος* *) locum lacunae signis notavimus, quod videtur deesse nomen proprium quinque aut sex literarum. de Polle, qui deinceps sequitur, eiusque scriptis, agit Eudocia Villoisonii 364 B.

p. 275 v. 5. *σαφή*] desunt quattuor circiter vocabula, quae supplere non audeo. interpretatus sum perinde ac si excidisset, *χρησόμεθα δὲ καὶ τοῖς*.

ib. v. 10. *παρὰ τὸ κρατοῦν*] verti, *iuxta* morem: vide p. 276 6 *παρὰ τὸν ἱερατικὸν .. νόμον*. et 117 2. tamen apud Lydum de magistr. p. 256 8 *παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν* est, *contra* imperatoris benevolentiam, ut recte reddidit vir cl. Dominicus Fuss, linguae utriusque peritissimus: et infra p. 333 8 *παρὰ τὸ κρατοῦν* videtur esse *praeter* imperium.

ib. v. 11. *Τάρχων (ταύτη)*] codex *ταυτησ*, sed extrema litera manu prima expuncta.

p. 276 v. 22. *Βικελλίον*] in cod. est *βεκελλιον*. sed vide infra ad p. 350 18.

ib. v. 23. *ταῦτα πρὸς ὑμᾶς διελθεῖν*.] unde patet inscripsisse alicui Lydum hunc libellum. cui, non habeo dicere: putes, ob numerum pluralem, pari fratrum aut coniugum. quorum alter fortasse fuit Gabriel praefectus ille, de quo Suidas 2 131 D.

p. 277 v. 1. *δ. Σπουδὴ δὲ ἡμῖν*] lacunarum cum huius capitis tum sequentium partium coniectura supplevi, partim ex Plinio, Apuleio, Seneca. eorundemque verba, quoad eius fieri potuit, vertendo expressi.

ib. v. 15. *ἀντιδίσκωσιν*] ditari possunt hac voce lexicæ, itemque adiectivo eidem praepositioni iuncto, *ἀντιθετικός*, ex Suida 1 219 B voce *Ἀντιγκλήμασιν*: ubi legit Kusterus, *καὶ ἀντιγκλημάτων, τῶν ἀνθετικῶν* [sic] *στάσεων*, idque vertit, *crimenum quae litigantes sibi in iudicio invicem obiciunt*, non memor *στάσεις ἀντιθετικῆς* esse quod rhetores Latini vocent *status qualitatis assumptos*, opponantque *statui absoluto* (*ἀντιλήψει*). isto nempe rem tibi obiectam iustam aequamque contendis esse:

statu assumptivo rem crimini datam fatere esse malam, sed purgas te alia ratione, quae potest esse quadruplex. prima est (de tribus aliis alibi dicendi erit locus) per *recriminationem*, ubi defensio tua constat eius accusatione qui vindicatur. quemadmodum M. Tullius pro Milone neque negat occisum esse Clodium, neque omnino excusat homicidium, sed propter scelera Clodii et insidias et vim illatam hunc ait iure caesum. quamobrem vertere debuisset Kusterus: *Ἀντεγκλημάτων (recriminationum)*; quae pertinent ad status qualitatis assumptivos; idque addere possis Io. Christ. Ernesti Lexico technolog. Graec. rhetor. 27 B. nec magis vidit Federicus Morellus quid esset *ἀντίληψις*: haec enim in Libanio Declam. de avaro patr. abdicant. 1 801 A, ἡ στάσις ἢ ζήτημα ἀντίληψις, status vel quaestio est qualitatis absolutae, vertit ridicule, quaestio est reprehensionis ansa, oblitus Hermogenis accurate explicantis doctrinam de statibus oratoriis, quae magno momento est ad iudicialem veterum consuetudinem penitus cognoscendam. sed redeo ad Lydum, qui hic expressit Plinium H. N. 2 31.

p. 278 v. 1. τῶν ὑπάτων ἄντικρυς] ita cod.: sed leg. fortasse, Γναίου Δομιτίου καὶ Γ. Φανίλου τῶν ὑπάτων· δι' ὧν ἄντικρυς· ita certe verti. conf. Plin. H. N. 2 31, et Iulium Obseq. 100 A.

p. 279 v. 4. τὴν λεγομένην] fortasse, τὴν λεγομένην Ἐλένην.

ib. v. 11. καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦς] Graecae linguae ratio aeque admittit ὑπ' αὐτοῖς· recepi illud, ob sequens ἐσομένοις.

ib. v. 14. ἐν Ἀλβῇ τὴν μητριάν ...] reliqua versus maioremque partem sequentis supersedi restituere, quamvis adiutus his, litera unciali minuta in margine, prima manu, scriptis: Ἀσκάνιος τῇ μητριᾷ συνῆλθεν εἰς κοινωνίαν.

ib. v. 22. δισκωθείς.] sic codex; neque necesse est (opinor) ut scribamus δισκοειδής, tametsi verbum δισκῶ adhuc exulet a lexicis. δισκῶ et δισκῶ saepius occurrunt, atque interdum sensu exquisitiore de iis qui rotati (σφενδονούμενοι habet Lydus p. 114 15) in altum iactantur. sic Eusebius Hist. eccles. 181 D: καὶ δισκευθέντα κακῶς τελευτήσαι. Diogenes Laërtius 31 D: ἀπὸ τοῦ Κωρυκείου ὄρους αὐτὸν δισκῆσαι. adde Eusebium Praeparat. evang. 268 C. sed hae duae formae iam pridem receptae sunt in lexica: eo nondum relatas arbitror et ἀντιδίσκωσις, quod est supra p. 277 15, et vocem δισκοποτήριον, calix patulius, quae occurrat Vita S. Nili iunioris 140 A.

p. 280 v. 6. καθάψαιτο ἐκείνου τοῦ σώματος] confer Valerium Maxim. 1 43 B editionis meae, itemque Lycosthenem ad Iul. Obseq. 267 C.

p. 281 v. 9. Ἀναξαγόρας] Plutarch. Lysandr. 439 D.

p. 281 v. 18. ἔκλειψιν] illa de Hipparchio vel a librario vel ab ipso auctore haud scio quam bene hic sunt interposita.

ib. v. 20. ἐν Βοκοντίῳ] erant Vocontii in Gallia Narbonensi, ubi nunc est *Vaison*. Plin. H. N. 3 4. Gossellin *Géographie de Strabon, traduite en français*, tom. 2 25, note 3.

p. 282 v. 14. τὰ τῶν μνῶν ἤπατα] idem de medulla humana refert Iulius Firmicus 84 C ed. Hervag. a. 1551.

p. 283 v. 1. ἐπίθολος adhuc non invenitur in lexicis: adverbium ἐπιθόλωσ est apud Georgium archiepiscopum Alexandrinum Vita S. Ioannis Chrysoستي 200 39.

ib. v. 4. indictio bona incidit in annum salutis, aut *trabeationis*, ut cum diplomatis loquar, 531; seditio Nica in a. 532. Chronicon paschale 336 B, Procopius Bell. Pers. 1 70 A, Theophaeus 154 C.

ib. v. 5. τῷ ῥέμφει φέρων] similis narratio apud Libanium ed. Reisk. 3 338 C. in cuius sine orator de restauratore civitatis ait haec Nicomedensibus, loco (ut opinor) parum intellecto: μεγέθει θυσίας ὑπερβαλλόμενος κρείττον ὑμῶν νευσάντων, ἐπηνώρθου τὸ ἄστυ. Federicus Morellus reddidit 2 203 B: *victimae magnitudine exsuperans, cum vos ad melius propensi essetis, oppidum in integrum restituit.* sed versionem eam vereor ut possimus probare. malim, μεγέθ. θυσ. ὑπερβαλλόμενος Κροῖσον, ὑμῶν νευσάντων, et quae sequuntur; ut sit sensus: *magnitudine sacrificii Croesum superans, vobis inclinatis* (hoc est, quasi *ruinam minantibus*) *restituit urbem.* tangit orator narrationem de ingentibus hostiis Apollini Delphico a Croeso iugulatis, de quibus Herodotus 19 A.

p. 284 v. 2. ἐπὶ τῆς ἐνάτης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος] apud Plinium 2 12: *Olympiadis 48 anno quarto.*

ib. v. 5. ὑπὸ Σουλπικίου Γάλλου] locus est apud Livium 44 37. confer quoque Quintilianum de inst. or. 1 10 *sub finem.*

p. 285 not. v. 10 ima. δοκίδες] sumsi vocabulum ex Apuleio de mundo 711 lin. 7, 728 lin. 2. inveniturque hac significatione non quidem in lexicis, sed tamen apud complures tum patres tum mathematicos. ita Origenes contra Celsum 45 B: κομηται ἢ δοκίδες. δοκίδες S. Basilii Magnus homilia 25 de humana Christi generatione 1 592 D. παρήλια καὶ δοκίδες Artemidorus Onirocriticis 123 B, 130 B. τῶν καλουμένων παρὰ τισὶ κομητῶν ἢ δοκίδων Eusebius Demonstrat. evang. 420 A. δοκίδας ἢ σάλπιγγας Proclus Paraphrasi in Ptolemaeum 131 B. de trabibus vide notas edit. nostrae Prodigiior. Iulii Obsequentis 3 179 B.

ib. not. v. 4 ima. ὅτε Αὔγουστος] vide item notas ad Iul. Obsequent. 3 295 B.

ib. v. 5. Καμπέστριος] verti item *Campestris*: verum ex analogia scribendum fuisset potius *Campester*. neque in epitome

de mensibus neque in libro de magistratibus memoratur hic auctor; neque nomen proprium Campester sive Campestrius in marmoribus Latinis adhuc notis legere memini. nam occurrit quidem CAMPESTRIB. EX VOTO C. SANCTINIVS in lapide prope Heilbronn in Suevia eruto, de quo vide Iacob. Spon Miscellan. erudit. antiquitat. 107 B, Eckhart de rebus Franciae orientalis 1 9 B, unde habere se ait Muratori p. cvii 3, Martin *La religion des Gaulois* 2 180 B, et Io. Ge. Keysler Antiquit. septentrionalibus (Hannoverae 1720, 8) 420 A. porro in ara item in terra Suevia reperta CAMPESTRIBVS SACRVM P. QVINTIVS L. F. Gruter. Corp. inscript. mxv 2, Keysler Ant. sept. 420 B, Io. Breval (qui vidit Stutgardii) *Remarks of several parts of Europe* 2 85 B, et Martin *Rel. des Gaulois* 2 180 A. item SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS in marmore Romano, Spon Miscellan. erudit. antiq. 107 C. sed in his omnibus *Campesters* videntur deae, aut campis, hoc est agris, ut volunt interpretes, aut fortasse exercitiis campestribus, hoc est militariibus, praepositae.

p. 285 v. 8. de cometis lege quoque nostrum, lib. de mensibus p. 49 21. et S. Basilium Magnum de humana Christi generatione 1 592 D.

p. 287 v. 11. *ιστέον δὲ ὡς Λιβύην*] ea non ex Campestrio huc translata sed ab ipso Lydo interposita arbitror, usque ad verba, *ἀπ' αὐτῆς διαπεχωρισμένας*, v. 18.

p. 289 v. 8. *τοῖς ἐκείσε δυνατοῖς*] quales erant quibus restitit Firmicus Maternus, causas agens iudiciales (*caninae content. oni iurgiosa certamina*), antequam ad astrologiam se conferret. *semper enim, inquit 83 C, factiosis hominibus erecta constantia resistere confidebam.* sic enim ibi legendum, non *confidebant*, quod habent vulgatae.

p. 290 v. 15. *Κομήτης.*] nempe qui *κατ' ἐξοχήν* cometes vocatur, ut patet ex proxime sequentibus.

p. 291 v. 7 ima. *sublunarium*] detur venia verbo insolenti, et apud locupletes quidem auctores haud obvio.

p. 292 v. 9. *περὶ τῶν οὐρανίων διαλέγεσθαι.*] conferri possint quae habet Michaël Glycas epistola inedita ad Constantinum Palaaeologum cod. Reg. 228 fol. 78 *recto* — 85 *verso*, inc. *εἰ δὲ καὶ ἀπαιδεύτους τὰ θεῖα καὶ ἀμνήτους τινάς* in qua impugnat fatum (*τὴν εἰμαρμένην*) et *praedestinationem* (*τὸν προορισμόν*). nam sidera quidem potestatem habere portendendi futura (*ὁ θεὸς οὐ μόνον ἐν ἀστράσιν ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἔθετο σημεῖα*): sed de quibus praemoneamur, ea virtute nostra averti posse. univ-erse pugnat vehementer pro libero arbitrio: *gratiae* (ut loquuntur theologi) nullam prorsus mentionem facit. iccirco autem arbitror haec a Glyca tanta contentione disputari, quod accusatus sit magiae et astrologiae: unde et Manuelis Comneni imp. offeu-

sam incurrit et oculis est orbatus, vide C. Fr. Walchii comment. de Glycae annalibus in Commentatt. soc. Gotting. 5 18 sqq.

p. 294 v. 1. τὴν ἄλλην] malim τὴν ἑτέραν, ut annotavi in ora: quanquam Eustathius ad II. 1 469, ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ, hoc genus loquendi, ut ἄλλος ponatur pro ἕτερος, frequens esse apud Atticos auctores dicat. certe Lydus ipse scripsit τὴν ἑτέραν p. 295 24.

p. 296 v. 10. ἀρχικώτερος] verti aptior ad imperium, haesitans tamen ob adiectivi ἀρχικός varias apud auctores post Chr. natum significationes. quas age, cum parum distinctae sint in lexicis, hic duntaxat aliquantulum evagantes enumeremus. ἀρχικός valet

1) quod pertinet ad principatum sive convenit principi, principalis, summus. ita habent S. Gregorius Nyssenus de hominis opificio 1 58 B, Orat. 1 in id, faciam hominem ad imaginem nostr. 1 143 A; Philo Alexandrinus de Abrahamo 285 C; Theolog. arithmet. 8 B, 38 B; S. Ioannes Chrysostomus homilia 15 in epistolam alteram ad Corinthos 3 632 20; S. Isidorus Pelusiota Epist. 314 625 D. sicque S. Basilius Magnus homilia 2 in Hexaëmeron 1 21 C: ἀρχική τις καὶ πονηρὰ δύναμις. vertit Godefridus Tilmannus principalis quaedam ac mala potentia, hoc est, quae manat a principio malo. usurpatque eodem sensu idem S. Basilius Quod deus non est auctor mali 1 433 B. atque ita ἀρχικὸν τε καὶ βασιλικὸν lubenter iungit Eusebius Demonstrat. evang. 155 C, Praeparat. evang. 302 D, 331 D; et ibid. 372 A B tribui Iudae τὸ ἀρχικὸν ἀξίωμα ait esse assignatum, quae eadem verba occurrunt apud S. Ioannem Chrysostomum oratione in navitatem Christi, et quod unicuique climati praesint angeli 5 853 28. ἀρχικὸν ἢ φιλία, summa res amicitia est, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, Athenagoras ait Legatione pro Christianis 22 D. a Nemesio Emeseno autem de natura hominis (84 A ed. Matthaei) anima τὸν ἀρχικὸν dicitur ἐπέχειν λόγον, hoc est principis locum obtinere. sic opponuntur apud S. Marcum eremitam de paradiso et lege spirituali 898 B ἀρχικός ὑποτακτικῶς, is qui in imperio est subdito (quae vox eo sensu non est in lexicis); et S. Marci verba iteravit scholiasta ad S. Ioannis Climaci scalam paradisi 102 A. apudque S. Ioannem Chrysostomum sermone 40 in Evangelium Ioannis 2 758 13 in simili disiunctione est τὸ ἀρχικὸν et οἱ ἀρχόμενοι. neque aliter a patribus asceticis ii qui inter malos genios duces sunt, ἀρχικοί δαίμονες solent vocari, velut a Palladio Histor. Lausiaca 73 B, 78 A, et sic saepe. Sanctoque Marco iam memorato disputatione cum caesidico 974 C οἱ ἀρχικοί superiores sunt potius quam, ut vertit Ioannes Picus, magnates. contra apud Eusebium Hist. eccles. 366 D οἱ ἐν ἀρχικοῖς ἀξιώμασι speciatim videntur provinciarum imperii Romani rectores. neque alio sensu usurpatur superlativus ἀρχικώτατος: Eusebius De-

monstrat. evang. 437 C et Praeparat. evang. 815 D. inde fluxit neutrum substantive sumptum τὸ ἀρχικόν, *imperium*; quemadmodum τὸ ἀρχικόν τῶν ὑποτεταγμένων *dominatio* est in *adulteros* apud S. Gregorium Nyssenum contra Eunomium 3 137 A et apud Philonem Quod omnis probus liber 687 C. in Nemesio autem de natura hom. 177 A τὰ ἀρχικά τῶν ψυχικῶν partes eae sunt animae quae *dominantur* atque imperant. in Philone denique Legatione ad Caium 774 A τὰ ἀρχικά *scientia* est *imperandi*.

2) huic significationi subiungo secundam, peculiarem, quod ad imperatores Romanos attinet, *principalis*, quemadmodum Tacitus quoque *pessimum principalis matrimonii instrumentum* ait Hist. 1 22. ita Theodotus Ancyranus contra Nestorium 1 1667 A τὰ ἀρχικά *palatium Augustum*; Theodorus Balsamon scholiis in canones 75 B γράμματα ἀρχικά *litterae principis* (ubi male interpret), prorsus ut γράμμα βασιλικόν est apud Palladium vita S. Ioannis Chrysostomi 73 A. Eusebius de martyribus Palaestinae 320 C ἡ ἀρχικὴ εἰκοσαετηρὶς, *vicennalia imperatoris*. quibus de sacris adeundum Cellarius ad Lactantium de mortibus persecutorum c. 17, 954 B ed. Heumann.

3) ἀρχικός porro videtur vertendum *imperiosus* (eo sensu quo Plinius H. N. 29 1 *imperiosi*, inquit, *nobis ipsis et molesti sumus*), si non hic, at certe apud Paulum Alexandrinum Rudimentis de natalitiis 49 C: ἀρχικούς καὶ ἐπιδόξους. reddidit Andreas Schato *ad principatum propensos*. item apud S. Ioannem Chrysostomum libro tertio de sacerdotio 6 25 28, ubi ἀρχικός opponitur τῷ κοινωνικῷ, *imperiosus communi* sive *comi*.

4) at enim non minus frequentatur ἀρχικός ea significatione quam hic locum habere arbitror, *aptus ad potestatem aut imperium exercendum*. ita positivo Diogenes Laërtius vit. philosophor. 193 C Stoicos credidisse ait sapientes ad gerendos magistratus, ad iudicandum, ad dicendum, solos esse idoneos: ἀρχικούς δικαστικούς τε καὶ ῥητορικούς μόνους εἶναι. Philo de Ioseph. 431 G: ἀρχικόν φύσει καὶ δυνατόν. et apud Proclum Paraphrasi in Ptolemaeum 227 B ἀρχικούς μεγαλοψύχους recte vertit Leo Allatius *gnavos in imperiis, magnanimos*: cf. quoque 229 C. comparativo S. Basilius Magnus Commentar. in caput 2 Esaiæ 1 881 C: ἄνδρα τὸν ἀρχικώτερον ἐν τῇ νοήσει, τὸν τελειότερον καὶ δυνατώτερον ἐν ταῖς πράξεσι. nec minus bene (opinor) Fronto Ducaeus illa S. Gregorii Nysseni quaestio. quid sit ad imaginem dei 1 845 A, τὸ ἀρχικόν τοῦ ἀνθρώπου, *facultatem imperandi* reddidit *hominis*; quo eodem sensu adhibetur ab Ioanne Philopono de creatione mundi 230 A B, 238 C, 240 A B et alibi saepe.

Nec mirum aestuari passim in vertendo adiectivo, cum in ipso substantivo ἀρχή multi offenderint. velut Montefalconius Bibl. Coislin. 596 D: πολιτεία ... ἐστὶν ἀρχή καὶ συνήθεια πρα-

γμάτων· *politia* ... est *principium et consuetudo rerum*. at enim ἀρχή hic non *principium* sed *principatus, imperium, regimen rerum* valet. et Kusterus in Suida ad v. Ἐπεφάνη 1 796 B illa, ἵνα τὴν ἀναρχον ὑπαρξιν μηνύσῃ, vertit sic, ut *substantiam principio carentem indicaret*, dans se (quod mirari licet in tanto viro) infantem admodum in fidei nostrae rebus. nam primo ὑπαρξίς non *substantia* est, sed *existentia*: deinde de servatore nostro, de quo hic sermo, dici non potest eum *principio* carere, quandoquidem pater est *principium filii*; paterque solus *principium* est sine principio. quamobrem, quoniam illo loco agitur de aeternitate verbi, versum oportebat ut *existentiam initii expertem indicaret*. Georgius Trapezuntius autem, in Rhetorica 96 B et 110 C disserens de duobus prioribus locis status coniecturalis, τῷ παραγραφικῷ et τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, illud *recusationem*, hoc *comprehensionem* Latine vocat, nullum omnino, ut solet, verborum propriorum adhibens delectum: est enim τὸ παραγραφικόν *praescriptio* iuxta Curium Fortunatianum ed. Pith. 56 C, aut *praescriptiva quaestio*, quod habet idem paulo supra: τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους autem a Curio Fortunatiano 56 C appellantur *quae sunt ab initio ad finem*, a Sulpicio Victore 258 C *a summo ad imum*, a Natali Comite de terminis rhetoricis 68 C *quae sunt a principio usque ad finem*, ab aliis Graecis τὰ εἰκότα, velut a Syriano 144 B, aut τὰ σημεῖα 146 C, a Marcellino denique ed. Ald. 125 B *πράγματα καὶ σημεῖα*. sunt autem eae quas *circumstantias* quoque dicimus, *περιστάσεις*, quoniam singula circumstantunt negotia: nempe quaestiones quis? quid? qui? quando? cur? ubi? vocanturque τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, quia offerunt sese πανταχοῦ τοῦ λόγου. totumque de illis caput praetermissum paene est a Io. Chr. Ernesti in Lexico diligenter ceteroquin adornato technologiae rhetoricae Graecorum; quare in eo exponendo paulo fui longior. atque illud ipsum quod iam in consuetudinem abiisse video apud logicos, *petere principium, petitio principii*, quando aut postulamus aut quasi concessum assumimus id quod erat initio controversum, ex Aristotelis his, αἰτεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ, λαβεῖν τὸ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενον], αἰτήσεις τοῦ ἐν ἀρχῇ, λήψεις τοῦ ἐν ἀρχῇ [sc. ἀμφισβητούμενου], saeculis tenebrosis ab homine ferreo, neque in disciplina logica neque in literis Graecis admodum erudito, in fingendisque vocabulis ad vim prompto, confictum esse arbitror. ut enim scrutere omnes qui de quaerendi ac disserendi disciplina Latine scripta reliquerunt, non reperies (opinor) hanc dictionem aut Vincentium Bellovacensem, circa a. 1244 clarum, qui usurpat Bibliotheca mundi 2 273 E, 274 B ed. Duac. et alibi saepe. inde autem tam late manavit, ut in eorum quoque scripta insinuarit sese qui artem vera ac falsa diiudicandi venustius atque copiosius tractaverunt. velut in Adami Bursii Dialecticam Ciceronis 310 A, 399 C, et

quod non minus mirere, in Hnetii Censuram philosophiae Cartesianae, non ornate modo atque illuminate sed etiam pure scriptam, in qua repperi Autecess. 7 A ed. Paris. 1694, in-8°, inque operis decursu 109 B, 110 A, 129 C, 170 A. at Latine dici sive (quod habet Bursius Dialect. 310 A) *sumere quod demonstrari debet, sive ponere* (si mavis, adde *pro confesso*) *quod quaeritur*, quis est qui non videat? nam paulo verbosius reddit auctor ad Herennium lib. 2 41, *pro argumento sumere quod in disquisitione positum est*: cf. quoque A. Gellium 16 8. sed de voce ea similibusque, et quemadmodum e subtiliorum huiusmodi disciplinarum nomenclatione barbariei reliquiae tolli sine negotio possint, pluribus agam, si rerum mearum status voluerit, in glossario peculiari, consuetudines technicaeque vocabula cum dialecticorum tum scholiastarum Graecorum omnium sigillatim explicante. nunc redeamus ad Lydum, emendato tamen prius loco Actor. concilii Lateranensis 3 870 E: οὔτε μὴν ἀρχαὶ καὶ ἀπρακτοὶ ... αὐθιγαὶ νοήσεις, ubi ἀρχαὶ καὶ legendum esse sequens adiectivum clare arguit.

p. 300 v. 20. *προσεχῶς* vertit *continuo*, id est *continua serie*, nisus auctoritate nonnullorum eiusdem fere aetatis: nunc tamen malium me scripsisse *immediate*, aut (ne cui durior videatur ea vox) *nullo medio interposito*. Nemesius de natura hominis 63 A: *προσεχῶς δὲ λέγεται, ὅταν ἀμέσως ... τὲ γένηται*. habet nempe id adverbium significationes illas fere.

1) *attente, intente*. Palladius Historia Lausiac. 988 A: οὐκ ἀκούεις προσεχῶς τοῦ ἀναγνώσματος. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium Hist. eccles. 275 D: ὁ δὲ προσεχῶς ἐντυγχάνων. *qui vero attente perlegerit*, vertit Henricus Valesius. estque tunc synonymum adverbii *προσεχόντως*, quod ex 70 (ubi tamen legitur sensu aliquantum diverso Proverb: 31 26) demanavit ad auctores Christianos, S. Macarium homil. 4, cursum stadii huius mundi *attente* [*προσεχόντως*] et accurate absolvi oportere 35 A, 36 C, alibique saepe; ad Anonymum Caten. in psalmos 1 89 A, reliquosque.

2) *immediate*, ut barbaro verbo utar, aut, ut interdum quoque reddi potest, *continuo, proxime*. sic S. Gregorius Nyssenus orat. 2 contra Eunom. 2 74 D ἐκ τοῦ ἀκολούθου προσεχῶς τούτοις, *ex eo quod continuo sequitur*: cf. orat. 12 contra eund. 2 371 C, ibid. 385 D, et quod non sint tres dii 459 A B. apud Nenesium autem (ut recte observat in Lexico Gr. Schneiderus vir summus) saepe vertendum est *immediate* de natura hominis 17 C (aut ed. Matthaei 49 A) 21 D, 62 D et alibi. neque aliter Clemens Alexandrinus Stromat. 392 A deum praecepta dedisse ait διὰ νόμου, διὰ προφητῶν, καὶ προσεχέστερον ἤδη διὰ τῆς τοῦ υἱοῦ παρουσίας. Daniel Heinsius, nescio quam bene: *et iam propinquius per filii adventum*. eodemque sensu occurrit

προσεχῶς in Θεολογουμένοις τῆς ἀριθμητικῆς 30, comparativus-que προσεχέστερον apud S. Clement. Alexandrin. Stromat. 490 A, et προσεχιστάτως Theolog. arithmet. 26 D. quam vim vocis non cepit vir perfecte eruditus Huetius, cum haec Origenis t. 14 Comment. in S. Matth. 1 354 C, ἀναφέρεται δὲ καὶ τὸ ἐτέλιεν ὁ Ἰησοῦς ... προσεχῶς μὲν ἐπὶ τὴν μυστικωτάτην παραβολὴν ἔτι δὲ ταύτης ἀνωτέρω εἰς τὰ πρὸ αὐτῆς γεγραμμένα, mire prorsus sic reddidit: *caute vero et prudenter refertur illud*: consummavit Iesus sermones istos, *ad obscuriorem ... parabolam praeterea vero et ad ea quae ante illam scripta sunt.* nam sensum esse eiusmodi: *proxime quidem refertur illud*, cons. I. s. istos, *ad parabolam maxime mysticam, alius vero etiam ad ea etc.* oppositio vocum προσεχῶς et ἀνωτέρω clare arguit. neque eo minus tamen Huetii versio in novissimam quoque Origenis ed. (Delarue, Parisiis 1740) 3 635 E transfudit sese.

3) praeterea est tertia significatio, eaque technica, adverbii προσεχῶς, ex hac secunda manans, a Suiceroque Thesaurο ecclesiast. 2 853 silentio praetermissa, ut sit *literaliter, ad verbum*, opponaturque τῇ θεωρίᾳ sive τροπολογίᾳ, contemplationi *sensus spiritualis, sensus allegorici.* quod vel ideo monendum videbatur, quod eam complures non viderunt. S. Gregorius Nyssenus homil. 2 in Cantica cantic. 1 491 D: *τούτοις μοι δοκεῖ τοῖς νοήμασιν ὁμοίως Παῦλος προσεχέστερον ... φιλοχωρήσαι.* vertit Gentianus Heivetus: *in hoc sensu [adde item] mihi videtur magnus ille Paulus proxime constitisse.* malim: *interpretatione literali immoratus.* et Clemens Alexandrinus Stromat. 462 B ait nos Christo gigni: *συνεξακούεται γὰρ προσεχῶς, ὑπηκόους γενομένουσ.* Daniel Heinsius mire: *simul autem proxime exauditur, si fuerim obedientes.* sensus est: *subintelligitur enim ad verbum, si f. o.* S. Ioannes Damascenus quoque de ineffabili divinitate 23 B: *καὶ οὕτω μὲν προσεχῶς· κατὰ δὲ θεωρίαν ἔλαιον οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἀλλ' ἢ φιλικανθρώπια.* ubi interpres item: *et haec quidem attentius legentibus.* sed sustineo me hoc loco, redeoque in viam.

p. 301 v. 1. *δισχυρίζονται contendunt*, asserunt. sic, nempe active, verti, non ex sententia (fateor) cuiusdam plane eruditi mihi que coniuncti intima familiaritate, qui hic malit *accommodare asseverantur, perhibentur.* sed *δισχυρίζομαι* item significatione activa usurpant auctores sequiorum quoque saeculorum. S. Basilius adversus Eunomium 2 12 B: *ἐγὼ δὲ ... οὐπω δισχυρίζομαι.* item *δισχυρίζομαι* S. Gregorius Nyssenus homil. 6 in ecclesiast. 1 429 A, S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in omnes Sanctos 5 614 39. *δισχυρίζεται* S. Gregor. Nyssenus orat. 1 contra Eunomium 2 32 A; Eusebius contra Marcellum 40 C, 47 C, 101 C, 142 A, 143 D, 154 D; S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 in epist. ad Ephesios 3 770 38, ad Hebraeos 4 439 17.

δυσχρῆσθε Iosephus Antiquit. Iudaic. 45 F. *δυσχρῆζονται* Eusebius Praeparat. evang. 724 C, 725 C. *δυσχρῆσθαι* Hadrianus Aug. in rescripto apud Euseb. Hist. eccles. 123 C; S. Gregorius Nyssenus lib. 1 contra Eunomium 3 90 A; S. Ioannes Chrysostomus orat. 1 in Lazarum 5 224 13, homilia 23 in S. Ioannem 2 646 12. *δυσχρῆζόμενος* S. Ioannes Chrysostomus orat. 2 de incomprehensibili 6 397 12. *δυσχρῆζόμενον* Heliodorus Aethiop. 270 C. *δυσχρῆζόμενον* S. Ioannes Chrysostomus homilia 63 in S. Matthaeum 674 C. *δυσχρῆζετο* S. Gregorius Nyssenus de vita S. Macrinae 3 180 D, S. Athanasius vita S. Antonii eremitae 81 B. atque haec de formis praesentis et imperfecti: taceo de aoristi.

p. 301 v. 5. *δεῖ γὰρ ἥλιον*] priore itinere meo Italico descripsi ex codice admodum vetusto tractatum ineditum incerti auctoris de astronomia, luculentum sane ac perelegantem, ut paene Attico stylo exaratum dicas. unde (donec totum in lucem potero asserere) exhibebo locum illum, de Sole: οὗτος γὰρ [ἥλιος] ἔχει μὲν ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν ὄλων οὐσίαν, καὶ διὰ τοῦτο τινες καὶ τῆ τῶν τεσσάρων στοιχείων φύσει τοῦτον κερᾶσθαι ᾤοντο. ἡγεμῶν δ' ἐστὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ πάντων γεννητικός· γεννῶν δὲ αὐθις καὶ διαλύει, καὶ πρὸς τὸν σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνει, διδοὺς μὲν τῆ ὕλη οὐσίαν σχεδὸν καὶ ζωὴν, ἀνταπολαμβάνων δὲ τὴν ἄνωθεν ὑπαρξίν. μέσος γὰρ ἴδρεται, τὰ ἄκρα συνδέων, ὡς φησιν Ὀλυμπος, καὶ καθάπερ ἡνίοχος ἀγαθὸς τὸ τοῦ κόσμου ἄρμα ἀσφαλῶς ἐλαύνων. is autem Olympus est fortasse philosophus peripateticus huius nominis, discipulus Ammonii Saccae, Alexandrinus, de quo Porphyrius vita Plotini 7 D E, ubi tamen nunc legitur Ὀλύμπιος. eundem vocat Olympum Marsilius Ficinus Commentar. in libr. 3 ennead. 2 Plotini 126 A. Ὀλυμπος, medicus Cleopatras, qui historiam edidit; memoratur a Plutarcho vit. Anton. 953 D.

p. 303 v. 18. *Καρτάπων*] sic omnes. num *Carteiam?* *Cartennam?* confer tamen p. 332 7.

p. 306. *ΕΦΗΜΕΡΟΣ ΒΡΟΝΤΟΣΚΟΠΙΑ*] haec, usque ad p. 331, iam causa erant in Rutgersii Var. Lectt. p. 247 — 260, unde excerpsti lectiones variantes quae cernuntur cum hic in notis tum superius ad oram pagellarum.

p. 308 v. 6. *εὐροια* * *τῶν ποταμῶν*] fortasse, *εὐροια τῶν ποταμῶν*, sequenti diastole, quemadmodum habet Rutgersius; ut supplendum sit aliquid in phrasi sequenti. scaturigines fluvialium aquarum infra quoque numerantur in rebus salutaribus p. 310 7, Iul. 10.

p. 309 v. 22. *δουλικαῖς τύχαις*] cf. p. 314 5, Septembr. 7. ex Rutgersii notis 290 C video Meursium pro *τύχαις* legere voluisse *ψυχαῖς*. sed *fortunae serviles* pro ipsis servis bene, ut opinor, dicitur.

p. 315 v. 15. διαλάβωσιν pro διαλήφονται, nisi tamen scribere mavis διαβαλοῦσι. de usu coniunctivi aoristi pro futuro (more Homeric) apud Graecos posteriores, in verbis praesertim aut irregularibus aut quae vocantur λ μ ν ρ, plura notavimus praefat. ad Leonem Diac. 12 C et ib. indic. 291 B. et apud nostrum quoque futuro iungitur coniunctivus aoristi, eodem sensu: ἔσονται καὶ — ἐπιτελεῖ p. 290 3, μάχαι συρραγήσονται καὶ τὰ θηρία — ἐπέλθῃ p. 326 19, οὐκ ἀλλοιώσει μόνον ἀλλὰ καὶ — ἀναβάλῃ p. 343 9. adde ἐπιλάβηται pro ἐπιλήφεται (quod tamen habet cod. Reg.) p. 347 12, et λυμῆνεται pro λυμανεῖται p. 318 20 et p. 319 3.

p. 316 v. 19. ἀλληλανεμίαν] novum vocabulum ex hoc ipso loco a Rutgersio sumpsit vir cl. Io. Gottl. Schneiderus *Wörterbuch* etc. edit. 1805 1 56: alterum, quod omnino exulat e. lexicis, ἀνεμομαχία, ventorum conflictus, Lydus habet p. 357 16, 358 18, 369 8, 372 10 et 380 12.

p. 318 v. 17. ἀνασκοπισμοί] vox rara necdum in lexica recepta. usurpatur a S. Gregorio Nysseno orat. 8 de beatitudinibus 1 835 C: τὸν ἐπὶ κεφαλῇ ἀνασκοπισμόν.

ib. v. 20. λυμῆνεται] sic codex, barbare, hic et inferius p. 319 3: num λυμανεῖται? confer tamen quae annotavi supra ad 315 15. infra p. 324 17 codex habet λοιμανεῖται, supra 318 12 λοιμῆνεται, et Rutgersius λυμανοῦνται, quod recepi.

p. 319 v. 18. ita τελέσει p. 335 1 et 14.

p. 330 v. 1. εὐθηνολ] adiectivum rarissimum neque in lexico I. Gottl. Schneideri viri summi neque in auctore repperi ullo, praeter S. Ioannem Chrysostomium orat. 105 exhortatoria ad poenitentiam 6 913: ἐν τῇ ταύτης ἀγορᾷ πάντα εὐθηνά.

p. 331 v. 6. εὐομβρίαν] vox rarior quam quis putet. occurrit, extra hunc locum, in Eusebio Hist. eccles. 353 D: τοὺς λειμῶνας δι' εὐομβρίαν φντοῖς καὶ ἀνθεσι λαμπομένους.

p. 339 v. 2. haec et sequentia partim sumpta sunt ex Plinio H. N. 2 50—52, cuius verba in versione quantum potui representavi.

p. 340 v. 18. ἀβλαβῆ] eadem vox occurrit in lexico Graeco inedito, quod in Italia transcripsi ex cod. saec. 12: ἀβλαβεῖς ἀσινεῖς. ὁ δὲ Ἄλσιος τὴν ἐν Ἀδράτοις φρουρὰν ἐκβαλὼν εἰς Βόστρα τοὺς περὶ αὐτὸν ἀβλαβεῖς διεσώσατο. quo in lexico, satis amplo, dolendum, primum, abrumpi post litteram Γ; deinde, in locis scriptorum, quae multa afferuntur, nomina auctorum perraro addi, adeo ut cuiusvis fragmenti sedem investigare, aut explorare editumne sit an ineditum, quod facere cocepi, longum sit quoddam opus atque molestum. quae modo posui, in auctore nullo hodie exstante quivi invenire, neque Alsii nomen inter duces Romanos. nam est quidem apud Marquardum Gudium Lu-

scriptt. 77 12 nomen C. ALSI. DEMENI. at is figlinas exercuit, non meruit aes militare. venit in mentem pro *ATCIOC* corrigere *ATCIOC*; qui si esset Lusius Quietus, sub Traiano bellica laude clarus, a Xiphilinoque (ed. Sylburg. Scriptt. Graec. minor. 3 349 B, 350 C, ubi tamen Graece *Λούσιος* scribitur) ab aliisque saepe memoratus, suspicari possis ea esse aut ex libro 68 Dionis Cassii, qui hodie intercidit, aut (quod magis credam) ex Parthicis Arabicisve Appiani. sed adversantur huic opinioni illa Damascii Vita Isidori apud Photium Biblioth. 1059 E: τὰ Βόστρα τῆς Ἀραβίας, πόλιν μὲν οὐκ ἀρχαίαν (ὑπὸ γὰρ Σεβήρου τοῦ βασιλέως πόλιζεται), φρούριον δὲ παλαιόν, ἀποτετιγισμένον ὑπὸ τῶν Ἀραβικῶν βασιλέων. nam si Bostra nulla aut vix ulla fuerunt ante Severi principatum, non admodum credibile est eorum crebram mentionem factam esse in historia bellorum Traiani. quapropter, si quis locum ad scriptorem saec. 4 aut 5 pertinere dicat, nihil repugno.

p. 341 v. 8. τῶν γὰρ νεῶν] Romanorum naves, praesertim classis Misensis et Ravennatis, suum quamquē nomen habuisse, aequae ut fit hodie in officio maritimo, constat cum aliunde tum maxime ex Pighii Hercul. Prodicio (ed. Antverp. 1587, 8) 502 A. quod moneo, quia complurium eruditorum scientiam fugerit. velut Thomae Hearne praef. in *The Itinerary of John Leland* (ed. 3) 6 13 B. lapide hoc:

M. ANTONIUS RUFINUS

MILES EX V VICTORIA SIBI

T

ET. L. IULIO APOLLINARI FRARI

MILITI EX. III. DIANA. VIXIT

ANNIS. XXXVIII. MIL. ANN. XIIX.

addente Hearne 14 A, milites illos meruisse in classe multarum navium, numeris inter se distinctarum (*which were distinguish'd by numbers*). eademque siglae crucem fixerunt homini in titulis lapidariis legendis probe exercitato Henr. Dodwello Epist. ad Goetzium de inscriptt. Puteol. et Baian. (Iscae Dunmonior. [*sic*] 1711, 8) aestuanti 39 A, numeri v et III an de legione potius, an de ala, an de cohorte sint intelligendi. at quis non videt militasse M. Antonium Rufinum in quinqueremi Victoria, L. Iulium Apollinarem in triremi Diana? similiter certe tituli ab Ioanne Vignolio relati, de column. Antonini Pii, habent III TAVRO 297 B, III MINERVA 298 B, III SOBE 299 A, III ARMATA 299 C.

nihil dico de aliis lapidibus easdem siglas exhibentibus, quos in museis Italiae tum publicis tum privatis ipse vidi; quod illas scriptis nuper editis aliter explicatas esse videam. coaevorum autem meorum censura, quin etiam mentione, nisi honorificentissima et necessaria admodum, quae mea natura est, semper abstinerebo.

p. 343 v. 4. καθ' οὐ φέρεται] sic Caseol. sed cum hic tum infra v. 9. legendum aut φέρεται; ut est in cod. Veneto, aut καθ' οὐ ἂν φέρεται.

ib. v. 11. πολεμίων μὲν ἔφοδον] Caseol. πολέμων· conf. tamen p. 344 8. 21. 345 8. Venetus quoque hic habet πολεμίων.

p. 344 v. 8 ima. augustum aedificium] Ovid. Fast. 1 609: *sancta vocant augusta patres: augusta vocantur templa sacerdotum rite sacrata manu.*

p. 349 v. 1. τέως] restituamus particulam τέως Actis concilii Lateranensis in laudibus Constantis 2 imperatoris 3 780 B: τὸ ὡς εἰκὸς ἐγκατάλειμμα τῶν τε ὡς πρὸς ἡμᾶς εἰκῆ τε καὶ μάτην διαφερομένων. legimus τῶν τέως, *residuum eorum qui adhuc nobis temere ac vane contradicunt.* aliter interpretes.

p. 350 v. 2. εἰσκαθίζουσι] de hoc verbo silet in lexico Schneiderus vir clar. occurrit etiam apud S. Ioannem Chrysostomum orat. 83 in crucem et confessionem latronis 5 570 41, si tamen ibi lectio sincera.

ib. v. 10. ταῦτα μὲν ἄν τις] quae sequuntur, usque ad finem p. 356, cusa exstant in ed. Schowiana libri de mensibus, p. 130—134.

ib. v. 18. Βικέλλιος] *Symbolik und Mythologie der alten Völker*, t. 2, Lipsiae 1820, 8, p. 927 not. 132, auctor, summo vir ingenio eruditioraque incomparabili, allato hoc loco Βίγουλός, id est *Figulus*, legendum esse non infirmis rationibus nititur approbare. sed enim p. 276 22 est in C βεκελλιον, hic βικέλλιος (quod magis placet), et in codice Romano bibliothecae Angelicae, unde idem fragmentum de terraemotibus descripserat Schowius, Βικέλλιος. atque haud scio anne opus sit abire a scriptione codicum. alibi quoque id nomen, aut certe simile, reperio, nominatim apud Ioann. Marangoni Actis S. Victoris 160 A et Murator. p. 2096 8.

M. VICELI. II.

VICELIORV

LIBERTVS

V. A. XXVII

Viselliorum Varronum gens e Cicerone eque Valerio Maximo 8 2 2 est notissima.

p. 357 *inscr.* hoc calendario, de quo sententias maxime diversas a Salmasio ad Solinum a Petavioque praefat. ad Urano-
Ioannes Lydus.

logium latas esse video, cum eadem res diversis diebus passim iterentur (velut fidiculam incipere occultari et 7 Kalendas Februarias iterumque 6, et postremo ipsis Kalendis Februariis), apparet Cl. Tuscum secutum esse calendaria sideralia complura, alia fortasse ad Romanum, alia ad Alexandrinum, alia ad Antiochiae horizonem pertinentia, Democriti, Eudoxi, Hipparchi, Divi Iulii, Metrodori. ateniis idem accidit non modo in calendariis veterum fere omnibus, sed in ipsis quoque Fastis POvidii, quorum singulae notationes, si ad tabulas exigas, ad unum horizonem unumque aevum omnes nullo modo possunt revocari. accedit occasus matutinos veros seu cosmicos, matutinos apparentes, vespertinos veros, id est acronychos, et vespertinos apparentes, hoc est heliacos, aut ab ipso Cl. Tusco non satis esse in Latino distinctos, aut a Lydo interprete has distinctiones esse omissas. de quibus in textum Lydi denuo introducendis studentes astronomiae viderint.

p. 362 v. 20. Ἀπριλίῳ] hic in Codd. omissus est status coeli. in Leonici versione legitur: *Sol in ariete. Favonius late spirat: ciconia apparet, et mare transmittit.*

p. 364 v. 10. ἄρχεται δύεσθαι] sic Codd. omnes. Leonicus vertit: *Fav. flare incipit matutino; vergiliae occidunt.*

p. 368 v. 20. βροντώδης non est in lexico Schneid. auctoritates habet, praeter Lydi hic et p. 363 10, 19. 368 3. 372 23. 373 17, etiam Cl. Ptolemaei Tetrabiblo 94 A et 95 C, Procli Diadochi Paraphrasi in Ptolemaeum 138 B, Hephaestionis Thebani Apotelesmaticis 4 B et 13 C, S. Germani Cypolitani orat. in sanctiss. Deiparam 308 D.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἀγανακτούμενος** 212, 6.
ἀγών ἀγωνία 43, 1.
τὰ ἀεροπόρα 280, 21.
ἀειδρῦλλητος 244, 9.
αἰών 38, 5.
ἀκερμία 208, 11.
ἀκροξίφης 127, 18.
ἀκρόσολος 138, 18.
ἀκροπόφυρος 134, 10.
ἀκρωνυχία τῶν ἀστέρων 19, 2.
ἄμα ἐθεράπευσεν ἄμα ἐπαύσατο 148, 15. 173, 18. 20. 178, 3. 194, 15. 240, 8. ἄμα ἐπελάβετο, προσετίησατο 148, 18. 270, 17.
ἀναβέβηκεν i. q. ὑπερβέβηκεν 173, 9.
ἀναξασασθαι τὴν ὅλην διοίκησιν 229, 12. **δύναμιν** 162, 21. **πόλεμον** 152, 2. **πρὸς στρατείαν** 219, 2.
ἀνακεκολλημένος 179, 3.
ἀναλελογημένος 169, 15.
ἀναποδοῦται 154, 17.
ἀναρπάζειν εἰς τιμὴν 250, 6. **ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν ἀξιωματῶν** 256, 12.
ἀνασκολοπισμός Hasius ad 318, 17.
ἀναφρηγῆναι ποταμούς 290, 4.
ἀναφωητής 207, 14. 213, 15.
ἀναχαιτιφρός 181, 8. 245, 3.
ἀνέκαθεν 152, 5. 156. 22. 160, 14. 163, 6. 174, 4. 175, 1. 185, 5. 198, 1. 199, 21. 202, 6. 203, 2. 216, 8. 220, 8. 225, 1. 231, 5. 232, 2. 242, 9. 248, 17. 261, 8.
ἀνέφοδος 225, 18.
ἀνέχειν] ἢ **πρώτη καὶ ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν** 185, 20. ἢ **πρώτη καὶ ἀνίσχουσα** 182, 23.
- ἀνεωχθεῖσῶν** 136, 17.
ἀνόδευτος ἐρημία 161, 14.
ἀντευδοκιμείσθαι 11, 10.
ἀντί 5, 6. 7. 24, 13. 44, 1. 51, 1. 53, 7. 60, 11. 64, 23. 65, 18. 74, 12. 80, 11. 82, 13. 341, 4.
ἀντιβολή 205, 9. 256, 19.
ἀντιδίσκωσις 277, 15.
ἀντικέφαλον 74, 17.
ἀντικλαγιάζεσθαι 230, 3.
κατ' ἀντιστοιχίον 126, 20. 127, 6. 136, 6.
ἀντιτυραννήσαι 165, 5.
ἀνύειν λειτουργίαν 215, 19. **φροντίδα** 211, 14. **διανύσαι ἀρχάς** 232, 12. **βαθμούς καὶ κότους** 224, 9.
ἀπαγγέλλειν εἰς στρατείαν nomen dare 260, 10.
ἀπαλιφείσα 188, 11. 15. **ἀπαλιφέντων** 204, 20.
ἀπαργυρίζεσθαι τοὺς πολέμους 238, 9.
ἀπασχολῆσαι βίβλους 138, 10.
ἀπογεούσθαι 255, 18.
ἀποθίσθαι 265, 18.
ἀποκινήσαι τοὺς ὑπάτους 155, 23. 263, 21.
ἀπολέγειν ταῖς κτήσεις 249, 8. **τῷ τεμένει** 259, 13.
ἀπολέλοιπε διαλέξεις γράφας 149, 2. **συγγραφὴν** 227, 13.
ἀπολύειν χάριτας 262, 5. 22. 205, 13.
ἀπομένειν 160, 18. 182, 6.
ἀποπτύειν 168, 8. 181, 16. 190, 7.
ἀποσπαργανούσθαι 63, 9.
ἀπραγῆσαι περὶ ζήτησιν 138, 9.

- ἀρβύλα 130, 3.
 ἀρκασθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν 229, 11.
 ἀρχαιοφανῆς τύπος 135, 9.
 ἀρχαιοφύλαξ 194, 11.
 ἡ ἀρχὴ τῶν ἀρχῶν 172, 7.
 ἀρχικός Hasius ad 296, 10.
 ἀρχοντιῶν 142, 15.
 ἀσιπιδισκάριον 129, 12.
 atrum τὸ φαῖον 134, 9.
 ἀνγῆ ὁ ὀρθριος καιρὸς 82, 11.
 ἀντακισμοὶ 286, 3.
 ἀνῆφαντία 101, 3.
 ἀνορίγαμος 169, 14.
 ἀνταρχία 124, 2.
 ἀντοκρατορία 123, 8.
 ἀντομολήσει τὰ θῆρια πρὸς τὰς
 παγίδας 333, 12.
 ἀφαντικός 264, 12.
 ἄχρι παντός 274, 7. μέχρι παντός
 274, 23. 286, 12. ἀνατολῶν ἄχρι
 209, 1. ἡμῶν ἄχρι 187, 14.
 βάραι 180, 11.
 ἡ βασιλεία] v. Has. comment.
 p. xviii.
 βαρδύνει i. q. διατρίβειν 144, 2.
 146, 12.
 βροτῶδης Hasius ad 368, 20.
 γαμματικός 169, 15.
 γλαυκὸν τὸ ὄρεον 74, 22.
 γλίσχρον 193, 10. 208, 7. 254, 13.
 γνώφου δίκην 227, 6.
 γυμνοφανῆς 259, 3.
 δαίμονες manes 64, 14.
 πρὸ δεκαμῆς 7, 12.
 δεκανδρική ἀρχὴ 146, 5.
 διάβλημα 179, 6.
 διατρίβειν 156, 17.
 διαλαλία 261, 10.
 διασκηνῶσαι 266, 3.
 διασπαθῆσαι 185, 2.
 διασπαθίζειν 148, 4.
 διασπρῆναι 175, 20. 245, 17.
 διασπρίζειν 190, 19.
 διατυποῦν i. q. προστάττειν 181, 17.
 διαφηρίζειν τοὺς φέρους 239, 8.
 διαφηρισταὶ 200, 6. 228, 5. 262, 13.
 διδάγματα 190, 22.
 διασχυρίζεσθαι Hasius ad 301, 1.
 δικηγόρος 259, 20.
 διοσημασία 343, 13.
 διοσημασικὸι ἀστέρες 290, 16.
 διασκοπήριον apud Has. ad 279, 22.
 δοκίς 285, 10 ann. ἴμα.
 δρύφακτος θρόνος 126, 13.
 δυνάμεις αἱ τῆς αὐλῆς 177, 2.
 τὸ δνοκιδεκάδειλον 141, 6.
 δυστοχεῖ ἀναρχίαν 147, 19. 156, 6.
 ἔγγλανκος 60, 8.
 ἔγγυς ἀκαρπος 316, 13. 337, 13.
 ἔγγυς ἀπλους 356, 12. ὅμοιος
 ἔγγυς 101, 21. ἔγγυς ὄλην 184, 8.
 ἔγγυς ἀπαντας 287, 9. πᾶσαν
 ἔγγυς 265, 9. ἔγγυς τριάκοντα
 33, 2. ἔγγυς ἀκαρπίαν 327, 10.
 ἔγγυς ἐπιθεῖν 245, 15. ἔγγυς
 μονωθῆναι 353, 10. ἔγγυς σα-
 λεύεσθαι 263, 19.
 ἐγκαταλειμμένα 264, 12.
 ἐγχελεύεσθαι 131, 19. 186, 14.
 εἶδη 255, 10. 12. 13. 264, 8.
 εἰς] εἰς πλάτος 19, 8. 158, 33. εἰς
 πλήθος 135, 8. 202, 17. 230, 13.
 εἰσπαθίζειν Hasius ad 350, 2.
 εἰωθός 208, 6. 260, 10.
 ἐκατέρω παιδία 269, 1. φωνή
 122, 20. 147, 17.
 ἐμβιβαστής 205, 18. 206, 8.
 ἐμψύσει 261, 5.
 ἐπιθέεσθαι 186, 16. 259, 16.
 ἐλευθέρου ποδὸς λόγῳ 351, 1.
 ἐμπρόθεσμος δίκη 180, 6.
 ἐμπροθέσμως 180, 18.
 ἐναγρουνεῖν 139, 11. 195, 17. 251, 7.
 ἐναπομένειν 255, 17.
 ἔνος ὁ ἐνιαυτός 51, 11.
 ἐνοσπίεσθαι 255, 10.
 ἐντευξίς μονομερῆς 218, 19.
 ἐντυχίας νότον 205, 21. ἐντυχία
 μονομερῆς 217, 18. 260, 1.
 κατ' ἐξαιρέτων 71, 10.
 ἔξαρκος 251, 8.
 ἐξαναλαίξειν πλοῦτον 173, 13. τὴν
 ἑστίαν 259, 8.
 ἐναγρουνεῖν 260, 3.
 ἡ ἐπαρκος ἐξουσία 260, 21.
 ἐπαρκότης 172, 11. 173, 10. 174, 9.
 177, 4. 14. 193, 5. 199, 22. 204, 3.
 211, 2. 4. 217, 4. 222, 1. 223, 7.
 236, 5. 238, 21. 242, 15. 243, 7.
 246, 16. 249, 7. τῶν πραιτω-
 ρίων 132, 17. 184, 22. 204, 17.
 219, 11.
 ἐπεμβόλιμος θεός 168, 11.
 ἐπὶ τοῦ θέρους 351, 16. ἐπὶ τοῦ
 λέοντος 337, 8. ἐπὶ τῆς πρώτης
 φυλακῆς 291, 21. ἐπὶ τῆς Ἰτα-
 λίας etc. 289, 4. 290, 11. 291, 3.
 301, 14. 302, 6. 303, 18. 304, 5.
 339, 5. 351, 11. ἐπὶ τῆς φυσικῆς
 ἱστορίας 281, 19.
 ἐπιβίβισαι 241, 11. 256, 8.
 ἐπίθολος 283, 1.

- ἐπιπεδῶσθαι 24, 1.
 ἐπιρροῆσαι θεωρίαν 191, 9.
 ἐπιτεύξεται ἡ ἐλάλα 354, 1.
 ἐπισηκροτεύειν 220, 20.
 ὁ ἐπισκοπῶν τὴν πόλιν 211, 10.
 253, 5.
 ἐπιτάγματα οἱ φόροι 40, 21.
 ἐπιχοάζειν 66, 13.
 ἐπιχοιρῶν βροῦτον τὸν μωρὸν
 143, 22.
 ἔργον γεγῶνασι τῆς αὐταῦ διδασκα-
 λίας 223, 20.
 ἐρεβέθεν 247, 7.
 ἐρινῶς 140, 7. 193, 16.
 καθ' ἐρηνησίαν 128, 2. 162, 9.
 206, 12. 213, 4. πρὸς ἐρηνησίαν
 132, 2. 141, 7. 146, 5.
 ἔρμαια 90, 19.
 ἐρυνθιά τὴν ἀρχὴν 243, 5. τοὺς
 ζηλοντας 231, 11. τοὺς λόγους
 240, 18. ἀφείσθαι 184, 17.
 δοκεῖν 126, 10. καταψηφίζεσθαι
 150, 2.
 εὐγλωττία 222, 14.
 εὐθηνία ἢ τοῦ παλατίου 200, 13.
 ἢ φροντίς τῆς εὐθηνίας 231, 13.
 εὐθηνὸς Hasius ad 330, 1.
 εὐνομβρία Hasius ad 331, 6.
 αἱ ζευκταὶ 208, 21. 209, 5.
 ζευφυίτης ὁ Μάρτιος 109, 7.
 ζημιῶσαι τινα τινος 185, 1. 209, 18.
 ζημιῶσθαι τὴν ὄψιν 236, 8.
 τοὺς φόρους 175, 12. 247, 17.
 τὸν ἐν μέσῳ χρόνον 219, 4.
 ζικκᾶς 139, 3.
 ζυγάδην 25, 11.
 ζῶντην περιθέσθαι 196, 16. ἀπο-
 θέσθαι 198, 12. ἀφείναι 223, 5.
 τῆς ζωῆς ἀπαλλάττει 203, 9.
 ἡμιώριον 9, 17.
 θανάτων 233, 11. 238, 14.
 ὁ θάτερος 145, 21. θάτερον 151, 20.
 θεολογία 296, 1. 329, 7.
 θεσιάζειν 9, 14. 55, 2. 56, 8.
 176, 9. 204, 1.
 θῆκαι 179, 20.
 θηκοφόροι 202, 4. 215, 20.
 θορίαμβος 3, 4.
 θρομβώσεις 47, 2.
 Θύβριδος 136, 14. Τίβεριν 138, 22.
 θυοσκοπία 119, 7.
 ianua 52, 19.
 ἱερατεύειν ταῦρον 71, 15.
 imaginifer 158, 4.
 ἰσχυροποιεῖσθαι 63, 9.
 iuba 127, 19.
 κ 33, 18.
 τὸ καθαρὸν 205, 13.
 καθολικοὶ 200, 9.
 καῖσα s. καῖσαρ ὁ ἔλεφας 95, 15.
 κατὰ καιρὸν i. q. αἰ 185, 18.
 217, 15. 218, 12. 249, 11.
 καλαμάριον 179, 21.
 καλλίαινον τὸ βένετον 43, 12. 66, 2.
 καλλίκλιον 180, 4.
 καλοκρίστητος 139, 5.
 κάνθαρος 180, 5. 182, 1.
 παραδοκεῖν 170, 12.
 κάρτα 208, 10. 218, 10. 344, 11.
 κατάλογοι αὐτικοὶ 189, 4. στρα-
 τιωτικοὶ 176, 22. τῆς ἀρχῆς
 201, 1. πλοῖς ἢ τάξεις συμ-
 πληροῦται καταλόγους 183, 10.
 187, 12.
 καταπελισταί 158, 19.
 καταπόρφυρος 179, 2.
 κατασκέπονσα σγῆ τὸ δικαστήριον
 181, 21.
 καταστροφεὺς πολιτεύματος 263, 22.
 κατανήματα 187, 8.
 κεραιτῆς 197, 9.
 κεφαλή μηνός 37, 8.
 κομπλευσμος 218, 6.
 κομποφακελλορημοσύνη 200, 1.
 λαμπροφανεῖς 181, 21.
 λησταρχία 267, 3.
 λελογχωμένη στολή χρυσῶ 169, 5.
 λοχωτός 170, 1.
 λυμῆνεται Hasius ad 318, 2.
 μαιουμᾶν, μοιουμῆζειν 91, 7.
 μαξιλλοπλουμάκιον 251, 20.
 μαρινιᾶν 212, 13.
 μεσοβασιλεὺς 148, 6. 151, 22. 156, 2.
 μεσομηρία 32, 7. 17. 33, 11. 15. 22.
 71, 14. 298, 19.
 μεταλλευθεῖς ἐκ μαγνήτων ὁ σιδη-
 ρος 78, 7.
 μεταξα 169, 8.
 μῆν] οὐ μόνον ἀλλὰ μῆν 220, 20.
 ἀλλὰ μῆν καὶ 142, 18. 156, 17.
 171, 1. 21. 185, 1. καὶ τοὺς
 ὄψοποιούς γε μῆν 177, 6. 256, 11.
 ἡ μητρόχος 71, 17.
 μονοπτερα 264, 18.
 καὶ μόνος 125, 22. 129, 5. 135, 16.
 138, 9. 139, 18. 22. 146, 18.
 148, 6. 13. 151, 21. 159, 15.
 170, 5. 171, 4. 172, 21. 178, 16.
 180, 1. 193, 7. 195, 12. 216, 6.
 229, 15. 263, 13.
 νεμέσεως ἔξω 194, 11.

- περα ὁ σκορπίος 154, 8.
 περета ἡ καλαμίνθη 154, 19.
 περτέριος δαίμων 252, 3.
 perones οἱ ἀνδρείοι 75, 22.
 πεφελοφόρος 226, 10.
 πηγρετος. πῆδμος, πῆλικος, πῆ-
 χυτος 154, 10.
 νομογράφοι 120, 6. 132, 15.
 νυκτηγγρετεῖν 209, 2. 18.
 ξυλοπέδη 158, 1.
 καθ' ὄμαλοῦ 149, 9. 160, 14. 193, 6.
 196, 4. 230, 1. 261, 14.
 δμυλαίνειν 35, 17. 90, 8. 298, 9.
 δμύδουλα 264, 12.
 ὀμόκησα 264, 12.
 ὀπικίζειν 6, 21.
 καὶ ὄπως ἐρῶ 123, 8. 225, 3. 250, 22.
 260, 19.
 οὐν] βραχέας οὐν τινός 209, 19.
 ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακα-
 λούμενος 192, 4. ἀξίαν ὄφρον
 τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων 190, 12.
 τὴν ὄφρον ἐίδιδον τοῖς ἀποπε-
 φρασμένους 207, 7.
 ὄφρικίζειν 7, 1.
 ὄψις τῆς πολιτείας 123, 14. 188, 9.
 255, 9. τῶν πραγμάτων 196, 22.
 τοῦ δικαστηρίου 201, 1.
 ἡ καλαιότης 5, 5. 74, 11. 137, 10.
 173, 1. 204, 21. 209, 14. 228, 21.
 260, 20.
 παλιμαχεῖν 248, 9.
 παλιναστατεῖν 150, 13.
 πάνθηρος 73, 16.
 πανσόβητος 17, 5.
 παραδηλῶσαι 258, 19.
 παραμυθία 136, 10. 220, 18.
 221, 1.
 παρανεμόμενοι ταῖς ὄχθαις 161, 11.
 παραπομῆναι 130, 21. 178, 13.
 παραψυχή 202, 2. 207, 17. 216, 17.
 236, 2.
 πάριππον 200, 3.
 παραδηθέντων 231, 2.
 περιδιωφεροῦσθαι 50, 1.
 περιθεῖσθαι 232, 2.
 περιεκοπούντος τὸν κοιτῶνα οὖρον
 καὶ ἀπόδον 186, 11.
 περιχεῖς 134, 11.
 πιεζόμενοι ἐγκλημάτων ἔνεκα 201, 5.
 πλαγιόσκελος 139, 4.
 πλατύγαθος 255, 3.
 πλατύτης 99, 2.
 πληροῦν 205, 21. 207, 15. 212, 13.
 217, 19. 224, 19. 262, 9. 21.
 πληρωμα 202, 7. 9. 237, 15. 261, 18.
 262, 14.
 πληρωσεις 206, 10. 207, 12. 262, 13.
 πληρωτής 205, 23. 206, 4. 262, 16.
 πλοιαφῆσια 70, 4.
 ποδαλική νόσος 92, 12.
 ποδοφύλαξ 158, 3.
 ποιηλασία 311, 15.
 ποινοουργοί 254, 2.
 πολισμός 122, 6. 9. 16.
 πολιτικά 264, 12.
 πολυμετάβολος 17, 5.
 πραγματευταί 90, 17.
 πραγματιδόν 209, 4. 222, 1. 261, 5.
 πραγμαργίαι 42, 4.
 πραιοφαγεῖν 107, 3.
 προβολή ὑπάτων 147, 16.
 προγραφῆ εὐγενείας 135, 18. τῆ
 νόμῳ 154, 1.
 προγραφόμενα 160, 20.
 προθεωρεῖν 186, 5. 236, 12.
 προνομία 198, 15. 217, 19.
 προνόμιον 189, 7.
 προοίμια τῆς ἀρχῆς 133, 4. τῆς
 ἐπόδου 227, 16. τῆς λέξεως
 140, 18. τῆς πολιτείας 161, 3.
 191, 11. 216, 9. τοῦ σεπτεμβρίου
 106, 20. ἐν προοίμιοις 165, 7.
 193, 18. ἐκ προοιμίαν 218, 20.
 προσεχόντως Hasius ad 300, 20.
 προσεχῶς Hasius ad 300, 20.
 προσεντελισθῆναι 182, 13.
 προτραγωδηῖσαι 186, 21.
 φεῖ ἀνεμος 318, 22. 321, 11. 322, 1.
 325, 22. 360, 22. 362, 11. 363, 19.
 364, 4. 369, 5.
 φῆμα κοινόν verbum deponens
 140, 21.
 φῆξ 127, 1. 139, 15. 143, 1. 2.
 φικίζεσθαι κλύδουσι 248, 2.
 φοπαί 264, 14.
 φανδόνες 258, 22.
 σάρακες 130, 13.
 σεληνίσκος 10, 17. 179, 4. 8. 11.
 σεμνοφανῆς 183, 14.
 σημεῖα — τέρατα 111, 7. 8.
 σιδηρόβαφος 66, 1.
 sica, sicarius, sicata 175, 5. 6.
 τὸ σιτωνικόν 231, 5.
 σιενύφια 172, 15.
 σικηνεσόμενος εὐήθειαν 143, 23.
 σικηρωτῆ κωμῶδια 152, 10.
 σικίφικτον 58, 18.
 σκαθίζεσθαι 165, 6.
 στάβλον 233, 1.
 στένωσις 181, 10.
 στερεά αἰτία 171, 11.

- στερεώματα 6, 10.
 στῆναι τὴν διάγνωσιν 214, 16. 19.
 στρατεία 196, 14. 21. 202, 10. 17.
 221, 9. 12. 222, 19. 20. 22. 23.
 228, 11. 260, 9. ἐν τοῖς δικαστηρίοις 222, 6. οἱ τῆς στρατείας βαθμοὶ 218, 3.
 στρατεύματα 174, 7.
 στρατηλάται 172, 20. 177, 4.
 sirena 53, 18.
 μετὰ συγγνώμης 125, 12. 203, 15.
 συγγέονται κατ' ἀλλήλων 165, 19.
 συναποτιφρωθῆσαι 266, 7.
 σύννεγγυς ὄ 147, 17. ε' 266, 14.
 συνεῖδεν i. q. ἔγνω, ὥστε δεῖν 156, 23. 161, 27. 192, 13. 193, 2. 194, 13. 213, 22. 219, 2. 242, 23. 253, 19. 254, 15. 255, 3.
 συνδηματα 176, 14. 18. 215, 8. 217, 1.
 συνωθεῖν 180, 8. 233, 10. 247, 19. 249, 16. 253, 23.
 συναναί 264, 7.
 συστατικά 263, 15.
 σχεδάριον 205, 8.
 σχίδακες 145, 12. 230, 3.
 σχολαζούσης ταύτης τῆς ὁδοῦ 261, 12. cf. 161, 2. 208, 1.
 σωματοπλαστικός 31, 7.
 σωφρονισμός 210, 12.
 ταμιακά 264, 13.
 τάξις ἢ ὑπὸ τὴν ἐπαρχότητα τελοῦσα 133, 6. 195, 3. πολιτικὴ 168, 14. 171, 2. τάξεις 172, 9. cf. 181, 20. 182, 8. 21. 183, 9. 187, 15. 19. 193, 4.
 ταῶν 60, 2.
 τελέσματα δημόσια 206, 17.
 τερατισμοὶ αἰεριοὶ 277, 6.
 τέγμα τῆς στρατείας 215, 19.
 τρακτεύειν 213, 13.
 τρακτεύεται 215, 18. 262, 12.
 τὰ τρέχοντα σκιρτία 207, 16. 220, 10.
 τριανδρικὸν σύστημα 162, 9.
 τρίβαφος 10, 11.
 τρίψυχος 4, 9.
 τροχίσκος 182, 12.
 τύπος πραγματικός 261, 5.
 ἐτύπωσε προσφέρειν 217, 11.
 ἢ ὑπαρχος ἀρχὴ 200, 14.
 ὑπατικά ἀρχαί 184, 16.
 ὑπατος στολή 53, 5. τιμὴ 173, 10.
 ὑπελέγγειν 191, 1.
 ἢ ὑπερώα 186, 11.
 ὑπομεινοὶ 204, 22.
 ὑπομηματογράφοι 201, 8.
 ὑπονεκρωθεῖς 154, 12.
 ὑποποδιμός 19, 2.
 ὑποσάνδαλον ὑπόδημα 134, 16.
 ὑποτρέχουσι βοηθοὶ 210, 3.
 ὕψωμα 67, 5.
 φαινόλης 125, 18. 144, 18.
 φακιδόλης 145, 2.
 ἢ φίλτρα 228, 15.
 φλογοβαφῆ δέρματα 178, 19.
 φραιῶσαι ψῆφοι 215, 11. ἐφολήθησε νόμος 181, 16.
 φρόντισμα 12, 4. 162, 2. 183, 17. 201, 10. 208, 23. 213, 3. 230, 21. 261, 14.
 φυλακισταί 158, 1.
 χαλκολογεῖν 230, 16.
 χαμαιδικασταί 201, 19.
 χεῖμα 63, 8. 67, 19.
 χρέμα τὸ δημόσιον 237, 14.
 χρυσόσταθμος 256, 22.
 χρυσοστήμων 258, 10.
 χρυσοτελέες 179, 6.
 χρυσοσίτων 258, 11.
 χῶρα 177, 13. 235, 2.
 ψηφίδι καταγράφασθαι 185, 14.
 ψηφολογήματα 259, 9.
 ψηφώσας τοῦς πόδας 124, 21.
 ψυχογονικός 25, 2. 59, 4.
 ψυχοκρατητικός 26, 12. 31, 6.
 ψωρῶσις 325, 19.
 ψικανοὶ χρημάτων 256, 10.

INDEX HISTORICUS.

- ab actis magistratus 213, 3. 220, 2.
 263, 1.
 Aborigines 137, 21.
 ad Abydum lapis de caelo delapsus
 281, 13.
 Achilles 74, 19.
 acies quomodo instructa 197, 9 sqq.
 acipenser piscis 257, 16.
 Adiabene 351, 20 sqq.
 adiutores 158, 12. 196, 12. 197, 4.
 215, 17. 228, 18. 260, 21.
 Admetus 82, 7. 9.
 admissionalis 183, 6.
 Adonis 77, 19. fl. 80, 9.
 adoratores 159, 1.
 adorea 159, 2.
 Adramytteum urbs 61, 6.
 Adrastea 48, 5.
 Adrianus imp. 9, 22. 92, 15.
 advocati 201, 20.
 aedes 147, 15.
 aediles 147, 14.
 aegis cur Iovi tribuatur 340, 2.
 αἰγίδες fulmina 340, 1.
 Aegyptiaca superbia 187, 7.
 Aegyptii 20, 21. 24, 8. eorum dies
 13, 7. 14, 10. quomodo tempus
 pingant 28, 4 sqq. quomodo
 mundum 49, 1. abstinent bovilla
 carne vescuntur suilla 78, 2.
 vincuntur ab Augusto 105, 18.
 scientiae auguralis inventores
 274, 11. tonitrua australia a
 Saturno administrari putant 300,
 10. ad austrum conversi per-
 gere sacra solent 300, 12. ad
 solem disciplinam auguralem ac-
 commodant 300, 21. a Cambyse
 vexati 277, 17.
 Aegyptus Nili nomen 96, 13. ad
 Africam proprie dictam non per-
 tinet 287, 11. in Aegypto ful-
 mina rara 348, 16.
 Aelia i. q. Hierosolyma 10, 2.
 Aelianus 159, 7.
 Aelii 9, 22 sqq.
 Aemilius Sallustii commentator
 201, 12.
 M. Aemilius 150, 19.
 Aeneas 6, 19. 122, 3 sq. 130, 8.
 131, 1. 137, 5.
 Aeneas Tacticus 159, 7.
 Aeolica dialectus 125, 6. 10. 129, 20.
 179, 16.
 Aeonarius 51, 10.
 aequinoctium vernum 76, 8.
 aër scintillis repletus 280, 23. ae-
 stuosus 308, 5. pestilens 323, 20.
 325, 1. purus 325, 10. morbi-
 dus 333, 13. bene temperatus
 330, 1. uvidus 335, 5. conver-
 sus 365, 12. 376, 21. procella-
 rum causa 340, 3. tonitrualis et
 procellosus 337, 9. pluvius ob
 austrum 368, 3. austro turbatur
 369, 15. aeriarium potestatum
 voces Chaldaei aiunt esse toni-
 trua 299, 14.
 Aeschylus 96, 19.
 Aesculapius 70, 9. Aesculapii tres
 108, 9.
 aestus morbidus 310, 23. siccus et
 pestifer 327, 11.
 Aether Iovis pater 82, 17. 83, 10.
 Aethiopes 289, 1. 334, 14.
 Aethiopia 72, 20. eius nives 96, 17.
 montes 98, 11. fines 98, 21 sq.
 aquario subiecta 382, 21. Ae-
 thiopia ad Indum fl. 351, 12.
 Aetna mons 107, 12. Aeschyli
 drama 116, 6.
 Africa 287, 3. 289, 5. 303, 17. di-
 versa ab Africa proprie dicta
 287, 11 sqq. geminis subiecta
 382, 8. pars Europae 352, 1.
 Africanæ bestiae Romae in circo
 48, 7.
 Africus ventus 58, 20. 59, 17.
 Agapius philosophus 219, 4 sqq.
 Agathocles trabeam invenit 10, 10.
 Agrius 7, 7.
 ἄρη quid significet 11, 2.
 alae 157, 2.
 Alba 130, 10.
 albati 65, 20.
 L. Albinus 155, 14.
 Alcestin cur Admeto reddat Her-
 cules 82, 7 sqq.
 Alcumena Hercules mater 82, 21.
 Alcyonei dies 361, 8.
 Alexander 98, 15. 151, 7.
 Alpes 339, 7.

- alumen 144, 22.
 aluta unde dicta 144, 21.
 Amadiana 303, 8.
 Amalthea mulier 70, 21. Iovis nu-
 trix 83, 2. 15.
 Amaryllis nomen Romae 85, 11.
 Amasis 187, 5.
 Amida 246, 2.
 Ammianus notarius 219, 14. 221, 4.
 annium eluviones 348, 8. quid in-
 dicent 282, 22.
 Amor Pori et Peniae filius 48, 21.
 117, 19. arcanum Romae nomen
 85, 10. Zephyri gigantis filius
 117, 15.
 Amphitritae quando sacrificarint
 Romani 117, 13.
 amputatio Aesculapii inventum
 108, 12.
 Amulius tyrannus 115, 4.
 Anactoria 83, 1.
 Anastasiopolis 241, 9.
 Anastasius 122, 13. 186, 2. 191,
 12. 21. 210, 20. 219, 12. 221,
 13. 19. 229, 12. 238, 14. 239, 15.
 240, 4. 241, 4. 7. 22. 244, 1.
 245, 17. 246, 7.
 Anaxagoras 36, 9. 96, 17. 281, 9.
 Anaximander 36, 12.
 Anaximenes 36, 5.
 Anchiale nympa 82, 19.
 ancilia 44, 15. 71, 20. 129, 11.
 ancilla 129, 13.
 andabatae 157, 18.
 Andromeda sidus 105, 15.
 angarii 264, 7.
 Ancii 124, 16.
 animi partes 4, 10. 18, 13. 25, 19.
 animus trias divina 4, 20. eius
 quattuor elementa 21, 3. septem
 numeris constans 26, 3.
 annonae 223, 13. Romulae 69, 17.
 annus 28, 1 sq. decemmemstris 7, 19.
 8, 15. sacerdotalis 39, 16. 50, 12.
 patrius 39, 17. politicus 39, 18.
 anni initium 38, 11. 39, 15. 50, 12.
 varia ratio apud Romanos 8, 14
 sqq. quomodo hieroglyphis de-
 scribatur apud Aegyptios 28, 4.
 annus climacter LXXIII 31, 5. di-
 vinis honoribus cultus 39, 6.
 anni ab Aenea ad Anastasium
 usque computati 122, 5 sqq.
 anseres Veneri sacrificari soliti
 79, 12.
 antecessores 220, 16.
 ἄντιπας 78, 20. 79, 5.
 Anthemius Anthemii f. 243, 3.
 Anthropophagi 99, 6.
 Antigonus 22, 14. 35, 11. 274, 16.
 Antiochia ad Mygdon 227, 22. Se-
 leuci 246, 20.
 Antiochus quidam 251, 1.
 Antiphon 36, 13.
 antiquarii 12, 16.
 Antonius 167, 14. 168, 6. 240, 14.
 Antorchenia 304, 6. 382, 10.
 Anysius de mensibus 61, 20.
 apalaria 11, 13.
 aparctiae venti 104, 5.
 apeliotae venti 104, 7.
 Apenninus 339, 8.
 aper Veneri sacrificari solitus
 80, 22.
 a pigmentis 213, 5.
 Apio 210, 21.
 Apollo 15, 1. 24, 17. cur citha-
 ram a Mercurio acceperit 73, 5.
 plures Apollines 84, 12. Apollo
 Atheniensium praeses 91, 10.
 Vulcani f. *ibid.* Aesculapii pater
 108, 9. ex Latona natus 114, 5.
 ab eo oraculum Tyndareo datum
 113, 6. ei laurus grata 341, 3.
 Apollodorus 68, 2. 72, 15. Polior-
 ceticis 159, 8.
 Apollonius 106, 1.
 Appius 138, 24. via Appia *ibid.*
 applicitarii 201, 3. 210, 8.
 Appuleius 101, 15. 258, 20. 285, 4.
 340, 15. interpres Tagae 276, 22.
 de vaticiniis oratione prosa scrip-
 sit 350, 19. quae referat de
 Claudii Caesaris principatu 277,
 22. memorat lapidem de coelo
 lapsum 281, 13.
 Aprilis mensis 76, 6. quaternario
 numero dicatus 77, 6. Veneri *ibid.*
 unde dictus 80, 1.
 Apulia 382, 9.
 aqua Fortuna dicta 70, 16. unde
 dicta 70, 19. aquae centrum 43, 19.
 defectus 325, 19. 345, 12. aqua-
 rum eluvio 338, 1. dulcedo cor-
 rupta 333, 2. aquae fluviales sa-
 lubres 310, 7.
 aquarius sidus 59, 13.
 aquila Iovis signum 10, 21. armi-
 ger 341, 6. ministra 342, 13.
 fulmine non laeditur 341, 5. rap-
 pit gladium Tyndarei regis 113, 7.
 aquilae sideris ortus 366, 25. oc-
 casus 357, 7. 15.
 Aquilinus 88, 4.

- aquilo ventus 359, 5 sqq. creber 379, 26. frigidus 362, 11. Italiam perfians 339, 6 sqq. frigidus ob calorem 371, 8. circa aquilonarem cardinem raro cadunt fulmina 339, 2.
 Arabia 72, 20. 247, 9. sagittario subiecta 382, 17. felix 305, 8. minor 355, 20. aquario subiecta 332, 21.
 Araris fl. 39, 3.
 arbor fulmine tacta quid significet 343, 21.
 Arcadia Iovis patria 83, 10. ibi Aesculapii sepulcrum 108, 13.
 Arcadis Evandri adventus in Italiam 275, 15.
 Archelaus rex Cappadociae 249, 18.
 Archytas 21, 5.
 arcturi ortus 106, 14. saepe cum grandinibus 231, 23. et terrae motibus coniunctus 350, 7.
 arcus in coelo visus 285, 3.
 Ἄρης 17, 16. 66, 21 sqq. 77, 18 sqq. flumen 80, 9.
 Argestes ventus 104, 9. 106, 7.
 Ariadne, Anastasii uxor 243, 2.
 Ariana 301, 14. 355, 11 sqq. capricorno subiecta 382, 19.
 aries sidus 7, 17. eius occasus 107, 20.
 Aristaeus 144, 12.
 Aristarchus grammaticus 11, 8. 12.
 Aristophanes 128, 21.
 Aristophanis Byzantii epitome de piscium proprietatibus 257, 15.
 Aristoteles 18, 15. 22, 16. 31, 21. 38, 19. 45, 14. 257, 14. 274, 20. eius liber de generatione et corruptione 291, 9.
 Armeniae duae 303, 8. geminis subiectae 382, 5.
 armilustrium 67, 18.
 ἀρμονία hexas 23, 16.
 armorum exercitia 68, 13. 75, 19. strepitus e coelo auditus 280, 13.
 ἀρρενώθης vel ἀρσενόθης numerus senarius vocatur 23, 20. item Bacchus 110, 1. 7.
 Arrianus historicus 246, 9.
 Arsinōe Aesculapii mater, Leucippii filia 108, 12.
 Arsippus Aesculapii pater 108, 12.
 Artaxata urbs 244, 17.
 Ἄρτεμις unde dicta 13, 11. 16, 14.
 arthritidis remedium 90, 15 sqq. 107, 3 sqq.
- Ascanius Aeneae f. novercam adamavit 279, 13. in eius capite praesagium factum 279, 7.
 Ascera Pythagoreus 153, 4.
 Ascletario 274, 21.
 a secretis 213, 5.
 Asia maior 351, 20. minor 351, 13. soli subiecta 284, 9. minoris ora maritima tauro subiecta 382, 3. asini in Vestae feriis 93, 6.
 Asper 127, 6.
 Assyria 335, 20. 353, 18.
 Astarte 45, 13. 78, 21. 80, 4.
 Asteria 23, 13.
 Astingi 248, 13.
 astrologorum dies 13, 14 sq.
 Athenae 75, 12. 118, 3. 144, 3. 146, 11.
 Athenaeus 257, 12.
 Athenienses secundum Boedromionis diem eximere soliti 17, 13. eos aemulati Romani 160, 8.
 Atia 167, 6.
 Atlanticum mare 97, 4. 8. 98, 18. 23. 339, 11.
 Atlas Maiiae pater 82, 21.
 atrabatticae chlamydes unde dictae 134, 8.
 atriplex 69, 10.
 Atropos 93, 3.
 Attalus Pergamenus 11, 11.
 attentiones cur institutae et unde dictae 131, 8 sqq.
 Attica 102, 9.
 Attila 236, 19.
 Augias 82, 10.
 auguralis disciplina allegoriis involuta 276, 5. in ea a veteribus luna dux sumpta 306, 6. ab Aegyptiis sol 300, 21. auguralis templi regiones 343, 12 sq.
 augures 151, 10. 156, 8.
 auguria de anno 57, 7.
 Augustales flamines 107, 16.
 Augusteum 107, 17.
 Augustus imp. 45, 20 sqq. eius nomina 101, 9 sqq. victoria Actiaca 105, 18. dominus appellari noluit 126, 4. barbarico habitu offensus 131, 4. modestia divinus vocari contentus 167, 8. adolescens Caesaris nomine honestatus 167, 15. praefectum praetorio constituit 168, 15. dei nomen et cultum usurpavit 168, 9. quibus insignibus usus 168, 13. qualis in cives 168, 19. Roma-

- norum de eo dictum 168, 21.
 qua veste usus in pace, in bello,
 in conviviis, in senatu 169, 3 sqq.
 caput cur operuerit *ibid.* in eius
 honorem Quintilia mensis muta-
 vit nomen 303, 12.
 Augustus mensis 101, 1 sqq.
 aurae quid 104, 18.
 Aurelia Caesaris mater 95, 7.
 Aurelius 132, 1.
 aurigamma vestis 169, 14.
 aurigarum factiones 65, 19.
 auster quando flet auctore Metro-
 doro 113, 14. pluvius 376, 24.
 multus 367, 8. refrigerans 339,
 11 sq. ad austrum vergentia to-
 nitrua diviniora 300, 10. austra-
 lis pars laeva mundi 300, 8.
 autumnus quando medius 108, 5.
 376, 15. eius initium 372, 18.
 autumnali tempore crebra fulmina
 339, 1. et terrae motus 350, 8.
 Aventinus mons unde dictus 147, 5.
 averruncata prodigia 344, 14. aver-
 runci dii 113, 2.
 axis per coelum pertinens 17, 7.
 Azania 301, 21. 355, 21. media
 aquario subiecta 382, 22.
 Babylon virgini subiecta 382, 11.
 Babylonia 304, 12. 353, 17.
 Babylonii 13, 4.
 Bacchanalia 74, 9.
 Bacchi ministri 3, 4. Bacchus Li-
 ber dictus 72, 8. item Sol 72, 9.
 Dionysus *ibid.* 73, 22. Sabazius
 72, 12. filius Iovis et Proserpi-
 nae 72, 13. Iovis et Telluris
 72, 15. Bacchi quinque 72, 18.
 eius mysteria cur occulta 73, 6.
 eius significatio allegorica 109, 18.
 eius insignia 184, 12 sqq. de eo
 commentatio anonymi 116, 10.
 Bactria 304, 17. 354, 8.
 ballistarii 158, 19.
 balneum Ioannis Cappadocis 186, 7.
 balneum a Severo conditum
 265, 19.
 balteus 179, 11.
 barba ut tonderetur a Camillo in-
 stitutum 64, 1.
 barca 180, 11.
 Bassus $\pi\epsilon\tau\lambda\ \theta\epsilon\omega\upsilon$ 52, 3.
 Bastarnis mala imminencia 351, 6.
 ibi tumultus 302, 12. Bastarnae
 arieti subiecti 382, 1.
 bella civilia 288, 14. 297, 17. 312, 23.
 319, 20. 321, 15. 322, 3. 328, 12.
 330, 18. 381, 14. servile
 322, 10.
 beneficiales 157, 24.
 bestiae aquatiles lue laborantes
 319, 5. silvestres 321, 15. vo-
 lucres 308, 8. veterinae pereun-
 tes 351, 14. serpentes vexantes
 iumenta 345, 16. bestiarum ge-
 neratio 327, 2. bestiolae noci-
 vae frugibus maturis innascentes
 307, 15. messis a bestiis vastata
 332, 16. bestiae fructus delentes
 308, 16. ultro ad laqueos acce-
 dentes 333, 12.
 biarchi 160, 15. 184, 13. 196, 6.
 200, 17. 215, 17.
 Biraparach 245, 7. 246, 4.
 bissextus 29, 1. 34, 23.
 Bithynia 93, 18. 106, 17. 303, 18.
 352, 18.
 Blatta Venus 10, 8.
 Blesus Pythagoreus 153, 4.
 bos salutaris frugibus 78, 2. eius
 carne Aegyptii abstinebant *ibid.*
 bracteolatae 169, 22.
 Brennus 161, 13. 269, 9.
 Briareus 53, 8. 10.
 Britannia 93, 17. 302, 12. 351, 5.
 arieti subiecta 382, 1.
 bruchus frugibus nocens 353, 9.
 bruma i. e. solstitium hibernum
 380, 19.
 Brutae mulieres Romanae dictae
 65, 11. 145, 19.
 Brutus 65, 10. 145, 15. unde di-
 ctus 143, 20 sq. quale respon-
 sum oraculi tulerit 144, 5 sq.
 nullibi cognitum imperium repe-
 rit 144, 9. mortuus a collega
 laudatus 145, 20.
 buccinatores 157, 16.
 bulbi fulmine non feriuntur 49, 22.
 111, 3.
 bulla 167, 15.
 burichallia unde dicta 135, 11.
 Byzantium 48, 10. 12.
 Cabirica initia 72, 21.
 Cabirus pater Bacchi 72, 20.
 Cadmeae literae 5, 3.
 caecias ventus 104, 8.
 caedendae materiae idoneum tem-
 pus 21, 21.
 caeruleus color Saturno et Neptuno
 dicatus 66, 10.
 Caesar annum ordinat 28, 17 sqq.
 94, 30 sqq. eius nomen unde
 ductum 95, 5 sqq. septimestris

- natus 96, 5. a Venere oriundus 95, 2. eius dies natalis 95, 5. laudatur 59, 15. 106, 16. 152, 1. 162, 20. 225, 13. Marii cultor 165, 18. regis nomen et coronam respuit 166, 3. 7. quibus nominibus appellatus 166, 11 sqq. magistri equitum potestatem auxit 170, 21 sq. rei publicae formam mutavit 170, 15. triumphalis eius vestis 166, 15. in eius honorem Quintilis mensis Iulius appellatus 303, 12.
- caesar apud Poenos elephas dicitur 95, 14.
- Caesares non usi tyrannorum insignibus 124, 9. unde principes appellati 124, 12.
- Caesaris nomen quid sonet 138, 13.
- Caius Caesaris nomen gentile 95, 19.
- Cains iurisconsultus 141, 4. 146, 4.
- Calabra curia 32, 5.
- Calabria 93, 16. Messapia dicta, 4, 4.
- calamarium quid quantumque fuerit 179, 21.
- calamintha unde nepeta dicitur 154, 19.
- calcei Romuli 126, 21. militum Rom. 130, 3. patriciorum 134, 16. consulum 144, 21.
- caliculus in iudicio usurpatus 180, 4.
- calidi fontes in Phrygia 349, 6. calidus ac morbidus ventus 321, 11. calida omnia soli cognata 342, 2.
- Callimachus *ἐν πρώτῳ Αἰτίων* 51, 10.
- Callippus 59, 11.
- Callisthenes ab Aristotele illusis 45, 14. *ἐν τετάρτῳ Ἑλληνικῶν* 98, 13.
- Calpe 355, 6.
- Camasene Iani soror 52, 21.
- Cambysis in Aegyptum impetus 277, 17.
- Camillus 64, 1.
- campagus calceus patriciorum 134, 22.
- Campania 93, 15.
- campe eruca 106, 8.
- Campestrii fragmentum de cometis 285, 5.
- campus Martius 67, 20. 68, 13.
- cancellarii 205, 10. e quibus lecti 229, 16 sqq. unde dicti 230, 1 sqq. eorum munus 230, 11 sqq.
- cancellus iudicii 230, 6.
- Cancris sideris occasus 59, 10.
- candidatus quid sonet 142, 10.
- candidum fulmen 340, 9.
- canes Romae mense Augusto occidi soliti 46, 15. in rabiem aguntur ortu caniculae 282, 1.
- Caniculae ortus 46, 20.
- cantharus 180, 5. 182, 1.
- Canubus 54, 15. placentae *ibid.*
- capita quando primum militibus data et unde dicta 156, 19 sq.
- capitis esu abstinendum per mensem Maium 90, 15.
- Ateius Capito 119, 12. pontifex interpres librorum Tagae 276, 21. scientia augurali clarus 275, 6.
- Capitolium 53, 2.
- capitulia unde dicta 156, 21.
- capricorni occasus 358, 3. quae regiones sub eo sitae 301, 14.
- circa Capsam castellum lana pluisse dicitur 280, 10.
- Caracalla imp. 161, 7.
- cardines coelestes 19, 7.
- Caria 192, 22.
- caricae 53, 16. 54, 10.
- Carmenta fatidica 4, 9.
- carne pluit prodigiose 280, 4.
- Carpathia classis 257, 18.
- cartalamon 179, 13.
- cartamera quid sonet 179, 13.
- Carthago geminis subiecta 382, 7.
- Caspia 304, 17. 305, 1. 354, 15. Caspiae pylae 244, 10. 246, 9.
- Sp. Cassius 149, 3.
- Castor et Pollux duae stellae 279, 3.
- Castor 122, 8. *ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν* 265, 18.
- Catilina non is qui coniuravit 159, 5.
- Cato maior 122, 7. 159, 5.
- Caucasus mons 244, 13.
- causae temporales et sacrae quae appellatae 180, 20 sq. sacrae quomodo iudicatae 180, 22. 181, 17. causarum multitudo 203, 11. 207, 10.
- Celer magister equitum 128, 12. 131, 17. 149, 4.
- Celer magister officiorum 211, 12.
- celeris 128, 14.
- celoces 180, 12.
- Celsus 159, 4. 227, 3. 15.
- Celtica 305, 7.
- censores 152, 8. 155, 2. *cur τιμηταί* dicti 152, 11. quales in luxuriosos 155, 1. eorum munus et potestas 155, 5. censor primus 155, 4.
- censuales 194, 10. censualia 264, 11.
- census 194, 9.

- centenarii 160, 16. 196, 6. 200, 17. 215, 17.
centrum occidentale 43, 19.
cenulus Ianus 50, 16.
cerastes cometes 101, 16.
Cerberus i. q. Hecate 29, 15. cur triceps 43, 5. 81, 15. cur ab Hercule educatur ex Tartaro 81, 13.
cercops ab Aegyptiis colitur 35, 15. eius natura 35, 20 sqq. 89, 13. Mercurio dicatus *ibid.*
Ceres i. q. Tellus 30, 8. 45, 9. eius feriae 84, 16. Proserpinae mater 107, 12. eius sacra 113, 19.
certamen equestre a tribunis curatum 65, 15.
Cestius consularis 100, 13.
Cethegi γγχευεῖς 137, 22.
Chaeae fontes Nili 99, 11.
Chaldaei 6, 10. 24, 8. 74, 11. eorum philosophia 105, 13. de tonitribus sententia 299, 14.
Chaldaeus 19, 4. ἐν τοῖς λογίοις 20, 9.
chamae augentur ac minuuntur iuxta lunae varietates 282, 12.
Charax Pergamenus sacerdos 116, 4.
Charidemi porticus 265, 16.
charta 11, 16. qualis in iudiciis usurpetur 208, 7.
chartae quomodo editae 205, 21. earum completores 205, 23. 262, 16.
chartularius 210, 19. 213, 19.
Chosroes in Syriam irruiat 247, 8. 249, 1. Antiochia incendio deleta ingentem praedam abigit 247, 11. eius bellum cum Iustiano 248, 9. 249, 1.
Chrestus Romanus 98, 21. 100, 11.
Christodorus 219, 5.
Chrysippus 78, 5. 83, 6.
Chrysorrhoeas Nili nomen 96, 14.
Cicero 46, 2. in Verrem 131, 11.
ciumae in civitatibus conspectae 283, 11.
Cilicia 302, 6. 356, 4. subiecta piscibus 382, 23.
Cimbrorum motus 280, 15.
cimices unde oriuntur 86, 11.
Cincius Alimentus 79, 19. 103, 18. in: cingulo humido collocata luna 842, 10.
citeribus pluit 280, 12.
circulus definitur 28, 10. 49, 1. circuli tropici 19, 5. paralleli in sphaera quinque 22, 21. septem, quibus cingitur coelum 25, 16. in circulo lacteo conspectus cometa quid significet 288, 17.
circus 5, 22. in eo seditio contra Anastasium Aug. 281, 5.
Cithaeron 73, 2. Citharon 73, 4.
civiles pugnae 347, 22.
civitates in servitute redactae 336, 4. incendio conflagratae 346, 12. civium facultates afflictatae 346, 11. cives boni a re publ. remoti 346, 22.
clarum fulmen 340, 10. uxorem M. Catonis affians 340, 16.
Claudianus 159, 11.
Claudii imp. iustitia 75, 15 sq. de Claudii Caesaris principatu quae L. Apuleius referat 277, 23.
App. Claudius 155, 4.
clavicularii 201, 4. 210, 8.
clavularis 12, 9.
Cleopatra 105, 19. 240, 14.
clientelae patriciorum 314, 12.
clientes unde dicti 136, 5.
climata terrestria cui signo sint subiecta 381, 20.
clipeus quo differat a scuto et unde dictus 128, 19. 129, 3. clipei effigiem referens stella 278, 3.
clopias piscis 36, 4.
Clotho 93, 2.
Clusivius, Ianus 51, 1.
Clusius, Ianus 51, 3.
Coades rex Persarum 211, 1. eius bellum cum Anastasio 245, 18 sqq.
Cocceius 126, 22.
coccus 169, 8.
codex Theodosianus 176, 19. 217, 5. 234, 10.
codicilli 198, 13. 200, 20.
Coelesyria 302, 13. 304, 13. 351, 4. arjeti subiecta 382, 1.
Coelius mons 118, 9.
coelum ardere visum 280, 17. coelum boans quid significet 293, 1. nigrescens a nive 379, 26. nubilum 359, 17. pluviosum et grandinosum 334, 2.
Coelus pater Veneris 78, 18. Vulcani 91, 9. Saturni 116, 15.
coenum interdum eructat terra desidens 350, 6.
Colchi 249, 4.
Colchis Lazica 227, 16. 303, 18. 352, 19. geminis subiecta 382, 7.
collegiati 162, 17.
collegium 162, 12.

- colligendi fructus tempus idoneum 21, 21 sq.
 colobus tunica 144, 18.
 colores diis sacri 65, 21 sq.
 colpias ventus 104, 17.
 comam cur tondeant sacerdotes 82, 4.
 combustio cadaverum 44, 3.
 comes largitionum et comes privatarum 191, 13 sq. comites 177, 1. 234, 14.
 cometae 46, 22. 102, 12. eorum species 101, 14. hippeus 285, 8. sub Iustiniano Aug. visus 273, 5. lampadius 289, 15. xiphias 288, 21. cometes proprie dictus 290, 15. cometes visus 331, 12. de cometis Campestrii fragmentum 285, 5.
 Commagene sive Syria media 354, 15. 305, 1.
 commenta 211, 18.
 commentarienses 198, 16. 201, 8. 203, 7. 210, 2. 14. 20. 211, 6.
 comoedia quando noverint Romani 152, 13. eius septem partes 152, 16.
 conceptio 62, 13 sqq.
 consilia unde dicta 143, 11.
 consivius Ianus 50, 16.
 Cpolis a quibus condita 52, 10 sqq. Flora dicta 86, 12. Romae comparata 193, 20 sqq. quomodo a Constantino appellata 193, 21. a populo incensa 265, 9 sqq. eius pars igne consumpta 237, 21.
 Cpolitani discordes 181, 6. urbem incendunt 265, 9. eorum caedes 266, 15.
 Constantinus imp. 52, 11. 189, 14. quomodo barbaris Europam obnoxiam reddiderit 175, 13. 225, 4. 233, 4. quomodo Persas aggredi meditatus 226, 19. quos praetores constituerit 194, 7. in eius capite praesagium factum 279, 8.
 Constantinus praefectus praetorio 185, 9.
 consualia unde dicta 143, 14.
 consul quid sonet 143, 7.
 consules non fuere qui in s. literis ὄντοσι dicuntur 144, 14. consules Ianuario prodeunt 53, 1. 13. 143, 20. consulum insignia 144, 18. sella 145, 10. potestas 145, 17. munificentia 173, 12. 241, 17.
 consulatus honore omnes magistratus superat 173, 9. comparatur cum praefectura praetorii 173, 10 sqq.
 Consus Neptunus 143, 8.
 conventus 11, 22.
 conversio 59, 9.
 Coptus 54, 16. Copticae placentae 54, 15.
 Corinthus 80, 21.
 Corbulo dux 227, 18.
 cornicularius 198, 10. unde dictus 197, 8. cur officii princeps 198, 4. eius antiquitas 216, 6. reditus, et cum principe magistratorum stipulatio 217, 9 sqq.
 cornucopium dicta fibula 169, 10.
 Coronae sideris occasus 71, 12. corona quid significet 82, 2.
 Coronis Aesculapii mater 108, 11.
 corporum varietates 19, 2.
 corpus humanum quomodo resolvatur 63, 12 sqq.
 corticibus veteres ad scribendum utebantur 11, 5.
 corus graece ἀργέστης 361, 11. fiat mense Iunio 368, 6. et Iulio 370, 14.
 cothurnus 126, 21.
 M. Crassi in Parthos expeditio 280, 8.
 crater iudicii 180, 6. 182, 1.
 Crates grammaticus 11, 11. 83, 4. 16.
 Cratinus 153, 10.
 Creta 304, 12. 353, 17. libera a bestiis et plantis noxiis 22, 12.
 Iovis patria 83, 11. 21. sub virgine sita 382, 11.
 Crinitus Traianus cur dictus 60, 16.
 Crito 192, 12.
 Croesus 61, 7.
 Cronia urbs nunc Hierapolis 116, 5.
 Cupido Veneris et Mercurii filius 73, 19.
 curae epistolarum 198, 19. 215, 11. quae scrinia iis careant 198, 22.
 Curetes 84, 6.
 curia Iuliani 265, 12.
 curiae populi Romani 133, 18.
 Curiatii 51, 4. Curiatius Ianus 51, 3.
 curiosi 12, 5. 176, 15. 234, 6.
 curricula septem in circo 6, 8.
 currus patriciorum 135, 6. praefecti praetorio 168, 16. 250, 11. 271, 1.
 cursores in circo 6, 9. cursores 201, 2.

- cursus publicus** 176, 5. 14. 19. 233, 18. 234, 5. 10. duplex 254, 16. utile hoc institutum ab Ioanne Cappadoce eversum 255, 3. **custos urbis** i. e. praetor urbanus, a Numa institutus 10, 13. **Cybele** unde dicta 45, 10. **Cyclades** 302, 22. 351, 13. 353, 18. tauro subiectae 382, 3. **Cynosuride Aesculapius humatus** 108, 11. **Cypris vel Cytherea cur dicta Venus** 78, 7. **Cyprus insula** 80, 19. 302, 23. 351, 13. tauro subiecta 382, 3. **Cyprus Veneris pater** 78, 21. **Cyrus praefectus praetorio et poeta** 178, 2. 235, 15. **Cyzici lapis de coelo lapsus** 231, 13. **Dalmatia** 93, 16. **Daniel, propheta** 144, 10. **Danubius** 225, 10. **Dapsus Thebanus** 274, 21. **Dara urbs** 221, 19. 241, 9. **Dardanius ἐν τῷ περὶ σταθμῶν** 56, 22. **decani** 11, 1. **decas** 7, 20. 27, 14. **Decabalus rex Getarum** 192, 8. **December mensis** 109, 11. **decemprimi** 157, 23. **decemviri** 155, 23. quare creati 146, 6. a quo sustentati 146, 20. tyrannice egere 147, 3. **defectus solis in dec annos praedictus** 281, 18. in defectibus colores luminum observandi 284, 23. **Delphini sideris occasus** 59, 9. **Democritus** 36, 9. 58, 20. 59, 8. 16. 74, 9. 105, 21. 107, 18. 109, 3. 381, 11. **Demophilus** 52, 18. **Demosthenes praef. praet.** 236, 3. **deputati** 157, 29. 204, 8. **Dercyllus** 36, 1. **Deucalion** 7, 9. aquarius 59, 11. **Deucalionium diluvium** 115, 16. **Deusium** 84, 5. **diaetarii** 202, 3. 215, 21. **Διακορῆς Saturnus** 24, 12. **Diana Latonae filia** 13, 11. adiutrix praegnantium 114, 2. cur Ἄρτεμις vocetur *ibid.* **diarium. Cl. Tusci** 357, 1. **Dicaearchia** 266, 6. **Dicaearchus ἐν περιόδῳ γῆς** 98, 17. **dichotomos** 21, 14. **dictator quare creatus** 131, 21. 148, 1. 8. 17. **dictatura** 150, 11. **dies quomodo definiatur** 6, 15. **dias naturalis apud varios populos** 13, 3 sqq. **dies hebdomadis primus** 14, 11. **secundus** 16, 12. **tertius** 17, 16. **quartus** 20, 20. **quintus** 22, 10. **sextus** 23, 9. **septimus** 24, 8. **mensis cuiusque tertius decimus et quintus decimus** 32, 9. 16. **die sereno cadentia fulmina** 341, 11. **Dies mater Veneris** 78, 18. **Vulcani** 91, 9. **dii et deae** 68, 4 sq. **deorum tria genera** 18, 12. **dii averrunci** 113, 2. **immortales praesentes** 310, 5. **irati quando** 296, 1. **dii hostes relinquentes** 288, 10. **e deorum voluntate dominator improbus corrui** 315, 13. **quando iis supplicatio decernenda** 318, 21. **diluvium magnum** 93, 9. **dimensiones corporum** 19, 4. **διμήτωρ Bacchus** 74, 6. **Diocletianus** 124, 19. 226, 12. **Diodorus Siculus** 223, 11. **ἐν δευτέρῳ βιβλιοθηκῶν** 159, 19. **Diogenes** 68, 23. **Apolloniata** 97, 16. **Diogenianus lexicographus** 125, 4. 134, 14. **Dione** 78, 6. 79, 15. **Dionysius ἐν ταῖς κλίσεσιν** 26, 22. **Dioscuri** 42, 7. 58, 22. **dipondii** 109, 12. **dipondium** 109, 16. **propter diras obnunciatas obsecratio facienda** 330, 21. **disceus cometes** 101, 16. **διδύραμβος Bacchus** 74, 6. **divinum quibus rebus insigne** 19, 16. **de divitiis sententiae** 41, 16. 56, 4. 94, 11. **docias cometas** 101, 15. **docides cometae** 47, 8. **dodecas** 9, 3. **dominatio** 125, 23. **dominus** 125, 22. **Domitianus imp.** 59, 18. 161, 5. 184, 7. 20. 216, 12. 17. **δοξαι dyas appellatur** 17, 4. **Dositheus** 106, 14. **draco Mercurii signum** 10, 22. **eius natura** 41, 6. **dualis numerus apud Italos infanctus** 48, 3.

- ducenarii 160, 16. 196, 5. 200, 16. 208, 19. 210, 10. 215, 16.
- dulci potu ac cibo utendum mense Martio 68, 12.
- duodenarius numerus 8, 20.
- durius equus 108, 1.
- Durrachus Cretensium rex 239, 12.
- dymas in materiam ac diversitatem accipitur 17, 2 sq. nefasta habetur 34, 13. cum tempore coniungitur 76, 17. Pythagoreorum de ea placitum 93, 19.
- δωδεκάμορθος Hercules 82, 6.
- ebrietas 90, 6.
- ecnephas ventus 104, 16. fulmen quid 340, 1.
- elementa quattuor 21, 3. 43, 13. 66, 6. 77, 7.
- ἐλεῦσιν a Pythagoreis dymas dicta 93, 19.
- Ellamus 269, 14.
- elops piscis 257, 8. cur acipenser a Latinis dictus 257, 16. Optatum quendam elopes in Campano mari dispersisse 257, 20.
- Elpidianus περί ἑορτῶν 53, 12.
- eluviones amnium 290, 2. 330, 11. 338, 1. 348, 8. 351, 15. quid significant 282, 22.
- Empedocles 12, 19.
- ἐπιαντός unde dictus 28, 1.
- enneas 33, 10 sqq. 62, 23. 105, 12.
- Ephorus Cumanus 98, 5.
- Epicuri de tonitribus sententia 299, 15.
- Epidamnus, unde et a quibus Durrachium dicta 239, 10.
- epigramma in Anastasii statum 239, 20. in Cappadoces 250, 9.
- ἐπικλήσεις σεισμοί 349, 17.
- epilepsiae remedium 96, 1.
- Epimenides 59, 1.
- Epirotae Syrorum coloni 240, 9.
- epulae 11, 19.
- epularia corbis quid 11, 18.
- equestres ludi 233, 3.
- Equiria 56, 15.
- equis vehi solis regibus licuit apud veteres Romanos 135, 10. equi publici 176, 7. equi ex Europa in Persas advecti 286, 10.
- equi sideris occasus 106, 6.
- Eratosthenes 37, 1. 83, 21.
- errusali 100, 19.
- eruca 106, 8.
- Erycina Venus 79, 6.
- Erylus cur trium animorum fuisse dicatur 4, 8.
- Esaias 61, 9 sqq.
- etesiae 97, 6. 100, 2. 369, 19. increbrescentes 370, 11. 371, 6. desinunt flare 373, 5. etesiarum prodromi 369, 25. 370, 2.
- Etruria 93, 16. 305, 8. 354, 15. 355, 3. 382, 17.
- Etrusci 47, 21. 51, 20. 62, 1. ex eorum sacris qui sumpserint disciplinam suam 381, 9.
- Evander Carmentae f. 4, 8. literas affert 5, 3. Arcas 125, 9. canes eius 137, 9.
- Euctemon 59, 10. 74, 15. 108, 5. 113, 13.
- Eudoxus 59, 13. 70, 2. 106, 7. 107, 6. 19. 115, 3. 118, 1. 381, 10.
- Euhemerus de diis Graecorum 116, 7.
- Eumelus Corinthius 83, 22.
- Euphorion 108, 1.
- Euphrates fl. 103, 8.
- Eupolis 153, 10.
- Euripides 55, 6. 78, 4. 94, 1. 11. 96, 19. 217, 23. 252, 4.
- euripus 5, 22. Chalcidicus 6, 1. 26, 22.
- Europa 333, 17. 349, 10. 351, 5. lunae subiecta 284, 10.
- Europae amore cur taurus captus 303, 2.
- Eurus ventus 104, 13. 105, 16.
- Eurynome Veneris mater 79, 2.
- Eurystheus 82, 12.
- Euryti Lacedaemonii fragmentum 117, 17.
- Eusebius Pamphilus 122, 8.
- Euthymenes Massiliensis 97, 4.
- evulsio dentis Aesculapii inventum 103, 13.
- ad Euxinum Pontum usque frigus imphite 288, 3.
- exceptarii 208, 1.
- excubitores 130, 20. 134, 2.
- exercitus Romuli qualis secundum Paternum 128, 3 sqq. eius ornatus et arma 129, 22 sqq. 130, 8. 19.
- expediti 158, 29.
- exodus 111, 10.
- fabae Marti sacra 68, 14. eius vires *ibid.* fabae esu abstinendum Pythagoreis 69, 10. fabae in sepulcra coniciuntur 69, 12. fabae unde dicta 109, 5.

- Fabius senator damnatus** 42, 9.
facio unde dicta 145, 2.
factiones aurigarum 65, 18.
fames 329, 23. 354, 11.
famuli unde dicti 129, 19.
fasces cur praelati magistratibus 145, 4.
fascis virgarum insigne equitum ducibus 149, 5.
favonius 106, 7. 107, 21. idem quod **Zephyrus** 109, 7. **Italiam perfans** 339, 7. **spirans cum austro** 372, 14. et **cum africo** 374, 5.
Feber Pluto 62, 6.
februm natura et genera 47, 12.
Februa 61, 18.
Februalis 62, 12.
februare 62, 6.
Februarius mensis 9, 13. **cur brevior ceteris** 47, 21. **unde dictus** 61, 18. **Iunoni dicatus** 62, 8. **Plutoni** 76, 11.
Februata Februatus 62, 11 sq.
Februus 62, 1.
felicitas temporum 328, 13.
femina non intrabat in templum Saturni 116, 16.
femineus numerus 16, 18. **sexus** 62, 22. **feminei dii quid significat** 68, 5. **femineis vestibus ornabantur mares feriis Herculis** 81, 6.
Fenestella 139, 19. 269, 10.
feriae ternae singulis mensibus 31, 10. 37, 16.
ferrum materiae tribuitur 12, 23. **ex magnete effossum** 41, 19. 58, 6. **ferro pluit in Lucania** 280, 7.
fetus humanus 62, 13 sqq.
figus a Lydis inventa 3, 7. **fulmine non feritur** 49, 22. 54, 4. 111, 3. 341, 2.
firmamenta planetarum poli 6, 10.
flammula unde dicta 127, 21.
M. Flavius grammaticus 5, 11.
Flora, Romae nomen sacerdotale 66, 7. 85, 13. 86, 12.
Floralia 85, 13.
flores populo spargi soliti 84, 14.
floridi 65, 22.
fluminum derivationes 333, 22.
Fonteius *περὶ ἀγαλιμάτων* 51, 22. 91, 2. 109, 12. 235, 9. **interpres Tagae** 276, 21.
Fordicalia 84, 17.
forenses contentiones 311, 22.
Ioannes Lydus,
formicae Kalendis non operantur 35, 11.
Fortuna apud Homerum non obvia, sed apud Hesiodum 41, 14. **eius columna cum inscriptione Byzantii** 48, 10. **cur bovina facie fingatur** 70, 15. **eius templum a Traiano sacratum** 55, 1. **unde dicta** 55, 12. 94, 4. **Fortunae praesidi quando supplicarint Romani** 117, 15.
forum Constantini 266, 2. **Zeuxippi** 265, 13.
fragor subterraneus 350, 6.
fretum Gaditanum Septimum vocatum 287, 17.
Frontinus 159, 6. 197, 14.
frugum varii proventus 314, 23. 320, 7. 337, 11.
frumentarii 12, 5. 200, 12.
fulgur unde oriatur 50, 10.
fulminis origo 49, 12. 110, 14. **fulmine icti non sepeliebantur** 50, 2. **fulminum genera** 49, 16. 340, 4. **fulmine quae non laedantur** 49, 22. 341, 2. **silva fulmine tacta quid portendat** 345, 11. 347, 17. **fulmina auspiciatissima iis qui per quietem ea viderint** 341, 19. **rara in Scythia et Aegypto** 348, 16. **in fulgurali disciplina quid observaverint veteres** 342, 15. **fulmen cur non ultra pedes quinque descendat in terram** 341, 9. **fulgetrum et tonitruum simul fiunt** 300, 3. **fulminum natura diversa** 339, 18. **eorum causa** 299, 10. 342, 1.
Fulvius Nobilior 292, 10.
fumidum fulmen quid 339, 18.
funda (*σφενδόνη*) **in hippodromo** 212, 15.
Furiae 48, 5.
Fuscus praefectus praetorio 184, 8. 216, 11.
Gabriel praefectus urbi 231, 9.
Gadira, Tartessus, Gades 287, 12. **Gaditanum fretum** 288, 1. 332, 2. **Septimum appellatum** 287, 17. **mare ad Gades pertinens** 339, 10.
Gaetulia 305, 1. 354, 18.
Gaius 138, 21.
Gaius *ὁ νομικός* **ad legem XII tabularum** 141, 4. *ὁ νομογράφος* 146, 4.
Galba 277, 21.
Galerius 189, 17. *ὁ γέρον* 226, 13.

- Galli 66, 2. 119, 11. 161, 12. 179, 13. 269, 8. 278, 1.
- Gallia 225, 16. 226, 18. 269, 6. 304, 5. 351, 5. 353, 7. Gallia leoni subiecta 382, 9. Lugdunensis 355, 4. sagittario subiecta 382, 17.
- gamma figura ornatus vestis 169, 15. γάμος hexas 23, 16.
- Garamantica 302, 7. 356, 5. piscibus subiecta 382, 24.
- garbula calcei 130, 4.
- gaudius 138, 22.
- Gedrosia 301, 16. 355, 12. capricorno subiecta 382, 20.
- Gelimer Cpoli in triumpho ductus 166, 22. 248, 13.
- gemi signum amicum 303, 10.
- geminorum partus quomodo averruncetur 92, 13.
- gemmatae 169, 22.
- generationis natura 62, 13 sqq. generatio animantium 21, 9. 30, 11.
- Genucius 156, 15.
- Gepidae 226, 4.
- Germania 225, 17. 302, 12. 351, 6. Germania arieti subiecta 382, 1.
- Geryones cur tria habuisse corpora dicitur 5, 19.
- Getae 192, 8. 248, 16. 249, 3.
- γεφυραίοι, γεφυραίος ἀρχιτερός 41, 22. 95, 1.
- Gigantum pugna 53, 7.
- glandis copia 312, 14.
- gleba 146, 20.
- globa 130, 15.
- globorum substantiae 18, 19. globus cur in Bacchi sacris 73, 10.
- gnophias ventus 104, 18.
- Γοβαί Λιδός νερίου 84, 4.
- Gorgo dies 60, 9.
- Gothi 48, 12. 106, 18.
- Iunius Gracchianus 120, 5. 139, 19. ἐν τῷ περὶ ἔθνοισιν 139, 13.
- Graeci unde dicti 7, 4. eorum de Baccho placita 72, 10 sqq. Mercurium inferum et Tagen eundem esse opinantur 276, 3.
- Graecia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 382, 11. Magna 12, 18.
- Graecus Latini frater 7, 6.
- grammatici 67, 1.
- Gusteam 107, 15.
- Hadrianus 9, 22. 92, 15.
- Haedorum sideris occasus 59, 6. ortus 107, 19. 281, 23.
- Hannibal 56, 21. 95, 10. 151, 17.
- harmonia senarius numerus dicitur 23, 16.
- hebdomas dierum 14, 10.
- Hebdomon 229, 7.
- Hebe uxor Herculis 81, 21.
- Hebraeorum docti 111, 6. eorum templum 100, 14. Hebraei ad austrum conversi peragere sacra solent 300, 13.
- Hecate τετραμορφος 29, 9. τηροδίτις 31, 14. τριμορφος 37, 18.
- Helena ad aram ducta ut sacrificaretur 113, 5. Helena in mari quid 279, 1.
- Heliodorus 274, 20.
- heliotropium ad solis motum circumvertitur 282, 9.
- Hellen Iovis f. Herculis pater 82, 18.
- Hellenum lingua 7, 5.
- Hellespontus 256, 21.
- Hephaestos praef. 223, 9.
- heptas 24, 19 sqq. 30, 17. 20. solis numerus 32, 20.
- Heraclidae 147, 6.
- Heraclides 68, 19.
- Heraclitus 36, 10. 18. 38, 2.
- Herculis nomina et fabulae 81, 1 sqq. Hercules septem 82, 16. Hercules Sandon 258, 19.
- Herennius 116, 1. 130, 7.
- Hermaphroditus 79, 7.
- Hermes in κοσμοποιίᾳ 78, 9.
- Hermes Aegyptius auctor τοῦ τελίου λόγου 114, 12.
- Hermias scriniarius 243, 6.
- Herodes Nicopolim in honorem Augusti condidit 240, 12.
- Herodotus 97, 22.
- Hesiodus 41, 15. 87, 4. ἐν καταλόγοις 7, 6.
- Hesperus 23, 11. 79, 9.
- hexus 23, 13.
- hiems frugibus nocens 509, 6. gravis et aquosa 315, 4. hiemis initium 378, 4. iuxta Euctemonem 118, 13. Eudoxum 115, 3. Varonem 117, 23. hiemis medietas 357, 12.
- Hierapolis olim Cronia 116, 5. Hierapolis Phrygiae 349, 8.
- Hierosolyma 10, 2. 100, 13.
- Hipparchus 59, 12. 381, 12. in annos DC praedixit defectum solis 281, 17.
- hippeus cometes 285, 8.
- hippias cometes 101, 15.
- Hippocrates 26, 9.

- hirundinum migratio 106, 16.
 Hispania 355, 3. sagittario subiecta 382, 17. Celtica 305, 7.
 Homerus 41, 14. 74, 19. 76, 2. 4. 84, 22. 89, 6. 102, 22. 172, 19. 300, 10. 339, 16.
 hominis generatio, incrementum, mors 62, 13 sqq.
 hora natalis Romae 7, 14.
 horae quomodo in iudicio trochiscis indicatae 182, 12.
 Horatii 51, 4.
 Horatius 153, 13.
 hordei copia 314, 1.
 horologium 229, 3.
 Horus sol 15, 5.
 humorum genera 47, 9. 106, 1.
 Hyades 76, 7. 108, 7.
 hyaena fulmine non laeditur 49, 22.
 Hydaspes fl. 36, 1.
 Hyperionides 15, 10.
 Hyperionis monas 15, 8.
 Hypoplaciae Thebae 61, 7.
 Hyrcania 303, 7. 351, 20. geminis subiecta 382, 5.
 Hystaspes 14, 9.
 Iamblichus de puritate spirituali 114, 18.
 Ianuarius 9, 13. 50, 13. Kalendis Ianuar. quae facta 52, 23. 54, 19. 56, 8. de reliquis Ianuarii diebus 56, 14. 58, 19. Ianuarius Monias dicitur 109, 8.
 Iani nomina, figurae, signa 50, 14 sqq. Ianus a Saliis canitur 51, 18. apud Etruscos colli nomen 51, 20. universi temporis praeses 52, 1. eius templum cur duodecim aras habeat *ibid.* ipse cur sit biformis 52, 5. idem quod sol 52, 7. praeses eorum qui in bellum proficiscuntur 52, 8. potestas quaedam 52, 13. heros 52, 16. unde nomen accepit 52, 19. idem quod Chaos 52, 22.
 Iao 74, 12.
 Iapyx ventus 104, 10.
 ibis ab Aegyptiis cultus 35, 14. eius natura 35, 18. 89, 19.
 Ichthyophagi 99, 4.
 Ida mons Iovis patria 84, 8.
 ideae tres 18, 16.
 Idumaea 302, 13. arieti subiecta 382, 2.
 Idus 33, 15. 37, 18. unde dictae 34, 3.
 ignis in sacrificiis 48, 18. eius centrum 43, 22. a sole ortus 342, 2. subterraneus terrae motuum causa 349, 4. de aeterno Vestae igni locus Porphyrii 48, 16. 114, 25.
 Ilas Nili nomen 96, 12.
 Ilia Silvia 86, 9. 137, 12.
 illustres 250, 4.
 Illyria 226, 18. 301, 15. 355, 14. capricorno subiecta 382, 19.
 imber multus 331, 4. 379, 19. imbres morbiferi 328, 14.
 imperare 124, 5.
 imperator 124, 6. 197, 10.
 imperatores magistratus osculo excipiebant Kalendis Ian. 54, 19. quomodo ad imperium provehantur 167, 16. olim e Caesaris stirpe creati soliti 167, 23. imperatorum praecleara consuetudo 181, 1 sqq. vela navium quas imperatores consueverunt inducuntur pellibus phocorum 341, 8.
 imperium regum Romanorum quale fuerit 123, 3. quale iustum appellent Romani 148, 11.
 incendia quando exspectanda 282, 16. 332, 15. 335, 20. 345, 21. 352, 7.
 incendium Cpoli 283, 9.
 India superior 301, 15. 355, 17. capricorno subiecta 382, 19. in Indis Hercules natus 82, 20.
 indictio 39, 20. 105, 19.
 inferiae 66, 13.
 Inopia Amoris mater 48, 21.
 inscriptio Byzantina 48, 14.
 insignia deorum 10, 21. magistratum Romanorum 119, 9. Augusti 167, 12. consulum 144, 18. dictatoris 149, 1. magistri equitum 149, 5. 184, 3. patriciorum 134, 5. praefecti praetorio 178, 14 sqq. 184, 3. praefecti urbi 146, 18. regum Latinorum 126, 12. Romuli 126, 17. 127, 13.
 instrumentum 229, 4.
 instrumentarius 212, 12. 19. 214, 4. locus ei destinatus 212, 14.
 interlunium 21, 14. 35, 8. 37, 16.
 intorta fulmina quid 340, 5.
 Ioannes Cappadox quomodo ad praefecturam pervenerit 249, 17. communis subiectorum pernicies 251, 21. eversor rei publicae 263, 22. quae utilia collatoribus abrogavit 255, 3. tyrannidem meditatus 256, 2. quomodo in provinciis

- egerit 256, 7. eius crudelitas 186, 14. 250, 14 sqq. 259, 16. insigne facinus 251, 1 sqq. mira luxuria et impudentia 186, 17. 256, 14. 258, 4. 259, 3. balneum et aulae 186, 17. potentia 263, 10. eius improbitas a Theodora imperatori detecta 263, 14 sqq. fuga 265, 10.
- Ioannes quidam mirae improbitatis 251, 14. qua facie fuerit 251, 17. quomodo in Lydia egerit 2: 2, 5. insignia eius facinora 252, 14 sqq. 253, 20 sqq.
- ioci liberi populi Romani 57, 3.
- Ionium mare 339, 14.
- Iovianus imp. 104, 1. 244, 19.
- Ἰπες vermes 289, 19.
- irruens fulmen quid 340, 13.
- isatis herba Martis propria 10. 12.
- Ischys Aesculapii pater atque Elati f. 108, 10.
- Isdigerdes rex Persarum 245, 1.
- Isigonus *περὶ Ἑλληνικῶν θεῶν* 116, 5.
- Isis 44, 1. 70, 3 sq. 12. 113, 15. quid significet 75, 5.
- Isocrates 41, 16.
- Ister fl. 355, 14. eius fons et cursus 225, 14. 22. 226, 6.
- Italia 304, 5. 349, 10. 353, 6. 354, 15. Saturni regnum 83, 17. Italiae provinciae 93, 15. per Italiam tumultus 304, 5. fulminibus abundans 339, 5. leoni subiecta 382, 9.
- iubae 127, 19.
- Iudaea 277, 19. 302, 13.
- iudicium praefectorum praetorio quam splendidum omnium, et quam abiectum deinde 181, 19 sqq. 182, 17 sqq. 203, 11. 208, 5. vasa quaedam in eo usurpata 179, 21. 180, 2. 5 sq. 181, 23. 182, 1. quomodo in eo horae indicatae 182, 12. agendorum in eo copia 203, 12. 207, 8. 208, 21. eius paupertas 218, 10. et solitudo 260, 7.
- ingum sidus 7, 16.
- Julia Caesaris f. 165, 16.
- Juliani imp. bellum Persicum et mors 102, 20. 103, 14. 244, 22. *ἐν τοῖς μηχανικοῖς* 159, 9.
- Julius Caesar auctor anni solaris Rom. 28, 17. Iulius Caesaris nomen nobilitatis indicans 95, 20.
- scripsit de ortu occasuque siderum 381, 12.
- C. Iulius 150, 10.
- Iulius mensis 94, 15. unde nomen duxerit 96, 5. 303, 12.
- Iunius consul 141, 20.
- Iunius v. Gracchianus.
- Iunius mensis 92, 1.
- Iuno luna 33, 21. 68, 10. quid significet allegorice 59, 20. 62, 9. 66, 21. eius feriae Kalendae 33, 19. Kalendae Iuniae 92, 10. ei veneti dicati 43, 15. Februarius 62, 8. a quibus colatur 80, 19. Vulcani mater 91, 11.
- Iunonius Ianus 51, 2.
- Iupiter 6, 7. planeta 14, 2. sol 33, 21. 53, 5. 342, 12. sensus effector 23, 1. eius feriae 32, 18. 71, 14. albatum praeses 43, 9. 65, 22. quid significet allegorice 59, 21. 66, 21. 89, 1. pater Bacchi 72, 13. mundus 74, 2. pater Veneris 78, 19. 79, 4. unde Ζεύς dictus 83, 4 sqq. Hercules pater, Aetheris f. 82, 17 sqq. 83, 10. tres Ioves 83, 9. ex Phoenicum doctrina rex 83, 12. Pluvius 84, 4. Promethei f. 84, 6. Idaeus 84, 7. pater Proserpinae 84, 9. multi Ioves 84, 11. aer 112, 10.
- Iustinianus imp. in administranda re publica indefessus 248, 3. Vandalorum et Gothorum victor 248, 12. 18.
- Iustinus imp. 192, 1. 244, 2. 247, 8.
- Iuvenalis 136, 2. 153, 15.
- Ἰζηματία σεισμοί quid 349, 20.
- Kalendae 32, 2. 37, 16. cum K scribendae 33, 18. Iunonis feriae 33, 19. Ianuariae 52, 23. Apriles 80, 12.
- Κάρταρα quid 303, 18.
- κεφαλαία Minerva 74, 16.
- κλαδοῦχος decas 8, 11.
- ἑπτάς heptas 31, 3.
- Κρόνος 38, 8. 83, 13. 17. 22.
- κύαμος unde derivandum 68, 14.
- Κυθήρεια Venus 78, 8.
- Κύπρις Venus 78, 7.
- Labeo 50, 15. 62, 3. interpres Tagae 276, 22.
- Laberius 257, 17.
- lac bibendum mense Septembri 106, 20. lacte pluit 280, 3.
- lacertarum multitudo 330, 12.

- Lachesis 93, 2.
 lampadius cometes 101, 16. Mercurii proprius 289, 16.
 λαμπρός κραιπνός 340, 9. uxorem M. Catonis minoris affians 340, 17.
 lana pluit 280, 10.
 lanceae quales Romulo praelatae 127, 17.
 lanciolata vestis 169, 22.
 Laodicea ad Lycum terrae motibus vexata 349, 7.
 lapidem e sole casurum praedixit Anaxagoras 281, 10.
 lardum unde 93, 1.
 λαρδόν quid 92, 21.
 lateribus quando pluit 280, 12.
 Latina lingua e quibus conflata 179, 16. a Cyro praef. praet. neglecta 178, 6. 235, 19. a Joanne Cappadociae et iudiciis eliminata 262, 6. oraculum ad eam spectans 177, 22. 235, 11.
 Latinorum regum insignia 126, 12.
 Latinus Laurentinorum rex 7, 2.
 Latona 13, 11. 114, 5.
 Laurentum 6, 20.
 laurus sanitatis efficiens 54, 2. fulmine non feritur 341, 2.
 Lazica 227, 16. 352, 20.
 legati 197, 15.
 legiones quot militum 133, 20. 197, 19. a quo constitutae 133, 22. quot initio fuerint 197, 20. legionis partes 157, 5.
 leguminum interitus 330, 4.
 Lemnos Vulcani patria 91, 12.
 Leo imp. 134, 1. eius bellum cum Vaudalis funestum rei publicae 236, 19. 237, 9. 20.
 leo sidus 7, 16. solis signum 10, 21. eius ortus 370, 22. 371, 2. occasus 358, 12.
 leones natura saeviore 353, 11.
 Lepidus 152, 3.
 Lepidus ἐν τῷ περὶ ἰστέων 135, 3.
 lepus mas parit 92, 21.
 Λητώ unde 13, 13.
 Leucates 105, 18.
 Leucippus Arsinoes pater 108, 12.
 lex de nepotibus 154, 1. de cursu publico 176, 9. 216, 19. 233, 22. de causis temporalibus et sacris 180, 16. 181, 16. de notariis 204, 1. de causarum completoriis 206, 3. Theodosii 177, 10. 234, 23.
 Libanius 102, 21.
 Libanus mons 80, 6. Libanus Herculis pater 82, 20.
 Liber cur Bacchus dicitur 72, 8.
 Libera 107, 10.
 Libonotus ventus 104, 11.
 Libya 72, 20. Saturni regnum 83, 18. eius fines 98, 22.
 Licinius imp. 189, 13.
 lignis veteres ad scribendum utebantur 11, 5.
 limbus qualis vestis 169, 12.
 lips ventus 104, 11.
 litigator 205, 13.
 literae Graecorum et Romanorum 5, 6. in numeros computatae 15, 15.
 literatorum hominum auctoritas imminuta 295, 11.
 lituus quid 85, 7.
 loca publica vel consecrata fulmine icta quid portendant 343, 6. 15. 344, 12.
 locustae 319, 7. 321, 6. 332, 16. quando existent 294, 20. 321, 21. 326, 17. 327, 9. ubi 353, 9.
 loquendi instrumentum 25, 21.
 lorum quid 166, 13.
 Lucania 4, 5. 280, 8.
 Lucanus ἐν δευτέρῳ τῶν ἐμφυλίων 239, 13.
 lucerna elucens quid significet 282, 21.
 Lucilius poeta 153, 8.
 Lucina parturientium praeses 113, 20.
 Lucretia 64, 15.
 lueus unde dictus 4, 6.
 ludorum explicatio symbol. 6, 9. 66, 6.
 lumbricorum multitudo 325, 8.
 Lunae ara. in Circo 6, 7. Luna planeta 14, 6. 22, 21. lunae dies 16, 12. luna materiae praeses 16, 14. 29, 9. lunae mutationes, apparitiones 21, 13. 37, 9. vis in terram 29, 14. varii cursus 31, 12. luna τριμορφος 31, 15. eius natura 36, 5 sqq. 42, 19. distantia a terra 37, 1. luna universi aeris praeses 44, 2. lunae ibis et cercops consentiunt 90, 7. luna principium generationis 91, 8. 291, 11. ad lunae praefulsiones observatio tonitrualis directa 300, 18. luna a fulminibus aliena 342, 9. ei Europa subiecta 284, 10. eam in augurali disciplina

- ducem sumebant veteres 306, 6.
 luna laborans incendia praesignificat 282, 17. ad eam appropinquans vespers 298, 15. iuxta eius varietates augentur chamae et pectunculi 282, 12. luna fortuna et providentia appellata 300, 21. et Proserpina a famblichio 114, 22. lunae plures eodem tempore 277, 12.
- lunula in calceis praetoris 10, 17. in balteo praef. praet. 179, 4.
- lupa Romulo et Remo ubera praebens 115, 9. luporum incuriones 307, 21. lupi in civitatibus conspecti 283, 11. lupus Martis signum 10, 21. in Creta non reperitur 22, 13.
- Luperci 62, 2.
- lustrum 39, 21.
- C. Lutatius 52, 7.
- lychnis lapis 36, 2.
- Lycophro 81, 19. 153, 14. 254, 12.
- Lydi vini et fici inventores 3, 7. Lydorum lingua quid *ααφδης* significet 39, 14. Lydi auro abundantes 252, 4. 258, 8. quales vestes fecerint 258, 10.
- Lydia Iovis patria 84, 1. Lydi patria 302, 6. 356, 4. piscibus subiecta 382, 23.
- Lydus de vita sua, studiis, militia et laudibus commemorat 217, 22 sqq. Iustinianum oratione laudavit 221, 14. eiusdem bellum contra Persas scribere iussus 221, 17. insigniter laudatus ab eodem 222, 2 sqq. et a praef. praet. cum cingulum poneret 223, 8 sqq. eius patria 218, 22. 349, 8. magna ac varia doctrina 222, 3. 223, 18. opus de mensibus 127, 22. 123, 17. 169, 6. 178, 1. 179, 7. 184, 15. 20. 254, 19. 282, 15. 303, 14. quem ordinem in opere de magistratibus Romanorum servare constituerit 133, 1 sqq. Italicum se dicit 275, 1. in regionibus versatus, in quibus terra saepe quatitur 349, 2.
- lyrae sideris ortus 108, 15.
- Lysithea Bacchi mater 72, 19.
- Lysithea Oceani f., Herculis mater 82, 17.
- Macedones 67, 21.
- Macedonia 301, 14. 355, 13. 356, 1. capricorno subiecta 382, 19.
- Macedonius episcopus 211, 9.
- Maenades 73, 20.
- magister 12, 4.
- magister equitum a Romulo creatus 131, 17. primus a rege 131, 18. ab imperatoribus praefectus praetorio appellatus 131, 22. 171, 3. omnium magistratum princeps 149, 11. eius insignia 149, 5. 184, 3. potestas praef. praet. tradita 178, 10. memoria paene a Domitiano extincta 184, 8. munus 188, 21. in eius cohorte qui militarint 160, 14.
- magister officiorum cum m. equitum comparatus 188, 20 sqq. ad eius munus quae pertineant 176, 3 sqq. 233, 16 sqq. quis primus fuerit incertum 189, 11. quanta eius potestas 190, 1. Petri de magisterio opus 189, 19.
- magistratus Romanorum initio sacerdotes fuere 119, 3. eorum insignia unde petita 119, 9. Romae et in provinciis candida veste usi 142, 18. cur etiamnum patres conscripti dicantur 133, 16. magistratiani 199, 23. 207, 3. eorum princeps 176, 10. 207, 1. 216, 20. 217, 7. 234, 1.
- magnes 41, 19. 58, 16.
- Maia Atlantis f., Herculis mater 82, 21. Mercurii mater 87, 17. quid significet symbolice 87, 21. 88, 5. apud Syros aqua 88, 18. terra 91, 1. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17.
- maiores honore afficiuntur 87, 12.
- Maius mensis 86, 14. unde dictus 87, 16. per Maium Adonis significatur 77, 19. quibus cibis abstinendum mense Maio 90, 15.
- mala in Herculis feriis 81, 9.
- malchan Saracenorum lingua regem significat 103, 20.
- mali natura 68, 7.
- mali navium pellibus quibusdam inducuntur 50, 1. 111, 4.
- malva quando abstinendum 105, 1.
- Mamurius 44, 14. 71, 19.
- mancipes 69, 16. 200, 4.
- mandye quae vestis 178, 19.
- Manetho *περὶ ἑσπερών* 91, 18.
- Manlius Treviros Capitolium aggressos repulit 161, 18. de anseribus et canibus quae decreverit 161, 19.

- mantium 178, 20.
 manumissa quid 209, 13.
 marathrum 154, 19.
 Marcia M. Catonis minoris uxor 340, 16.
 Mare Veneris mater 79, 17.
 mare navigantibus exitiosum 334, 12.
 interdum terrae motuum causa 349, 13. Veneri proprium 302, 23.
 mare Tyrrhenum 339, 14. pisces extra mare decrecentes 338, 11.
 marinorum piscium interitus 331, 4.
 Marinus suminae rei publicae praefectus ab Anastasio 229, 12. 239, 6.
 curialibus sublatis vindices creavit 242, 10. improbus 242, 6.
 Marius 133, 22. eius exitus 165, 10.
 Marmarica 303, 8. 352, 2.
 Martinianus magister officiorum 189, 12.
 Martis ara in Circo 6, 7. Mars Romuli pater 7, 18. 115, 7. dies Martis 17, 16. Iunonis filius 17, 19. Mars ignis aërius 17, 17. 60, 1. 67, 1. patrius Romanis deus 40, 1. russatorum praeses 43, 9. 65, 21. eius nomina, inventa, res, cultus 67, 1 sqq. Nerinae coniux 75, 20. cur iungatur Veneri 77, 1. cur eum aversetur Venus 77, 17. Anterotis pater 79, 5. Mars planeta 14, 3. eius perfecta restitutio 40, 2. Martis domus 358, 2.
 Martius mensis anni Romani initium 7, 17. 105, 4. cur tertius mensis 76, 19. Marti sacer 77, 19. Zephyrites dicitur 109, 7.
 Martius campus 67, 20.
 masculus numerus 16, 17. masculus sexus quomodo fiat 63, 2. masculi dii quid significant 68, 4.
 Mater Magna 39, 23. eius oraculum 96, 9.
 materia 16, 14. 17, 1. 5.
 mathematici 25, 4.
 matricium, matricula 11, 4. 196, 9. 228, 13.
 matricularii 261, 13.
 matronae in honorem Martis mancipii servantur 40, 6. quid Idibus Februar. facere solitae 64, 9.
 matronica 64, 13.
 Mauritania 100, 11. 305, 2. 354, 16. pars Africae 287, 15.
 Maurusii sive Mauri 95, 12.
 Maximus 58, 12.
 Mazaca urbs 249, 17.
 Media 302, 23. Medi tauro subiecti 382, 4.
 Megarenses 365, 15.
 Melias 83, 15.
 mellis abundantia 312, 4.
 memoriales 219, 1. 260, 20.
 Menander 116, 17.
 mens ubi habitat 74, 17.
 mensis dierum computandorum et ipsorum mensium ratio apud Romanos 34, 10. menses lunares 306, 10. mensis solaris ac lunaris distinctio 301, 1.
 mercatores 90, 17.
 Mercedinus 108, 19.
 Mercurii ara in Circo 6, 7. dies 20, 20. Iovis et Maiaae filius 88, 21. eius effigies, allegoria, sacra *ibid.* citharam dat Apollini 73, 4. symbolice ratio 73, 5. pater Cupidinis 78, 19. Hermaphroditi 79, 7. quid praeterea significet symbolice 88, 1. 90, 21. aquarum praeses 88, 18. cur quadratus fingatur 89, 6. a negotiatoribus colitur mense Maio 90, 17. Mercurium inferum et Tagen eundem esse Graeci opinantur 276, 3. Mercurius planeta 14, 5. Mercurio attribuitur cometas xiphias 288, 21. et lampadius 289, 16.
 Meroc 99, 17.
μηροραφής Bacchus 110, 5.
 Mesopotamia 304, 12. 353, 17. virgini subiecta 282, 11.
 Messala 51, 15.
 Messapia 4, 4.
 Messapus 4, 4.
 messis minus laeta 316, 12.
 Metrodorus 72, 4. 76, 7. 105, 15. 108, 7. 113, 16. 381, 12. *μια* primus hebdomadis dies 14, 11. 28, 15.
 Miletus olim Anactoria 83, 1.
 miliarisia 56, 18.
 militiae Romanae varii ordines et gradus 157, 1 sqq.
 militum nomina in tabulas referri solita 11, 3. eorum annona 69, 17. milites unde dicti 84, 18. initio stipendium non habuere 152, 7. quando acceperint 156, 3. 18.
 millenario numero multitudo numerari solita 84, 21.
 miliaria unde dicantur 84, 17.

- T. Annii Milonis tempore circa
 Capsam lana pluit 280, 10.
 milvus deponit sagittam in obelisco
 circi 283, 5. milvus sidus 362, 7.
 apparet usque ad aequinoctium
 363, 1.
 Minerva symbolice anima 42, 14.
 44, 22. 60, 4. 74, 16. *ῥετρογι-
 νεια* 42, 16. 60, 6. Iovis filia
 83, 11.
 missus in certamine viginti quattuor
 6, 12.
 Mithras 43, 21.
 Mithridates 48, 11.
 modi tres, quibus ea, quae sunt,
 exstiterunt 20, 15.
 Moesiaci exercitus sub Anastasio
 caesi 281, 1.
 monas 14, 12. 22. 15, 8 sqq. 20, 5.
 31, 1. differt ab uno 16, 5.
 Monias Ianuarius 109, 8.
 morbus comitialis sive divinus 54, 2.
 eius remedium 96, 1. morbis
 annus obnoxius 318, 1. morbi
 insolentes 334, 18. facientes
 pustulas 325, 6. scabiosi 320, 11.
 tussiculares 317, 13. 322, 8. 323, 6.
 visum afficientes 322, 17.
 mortis vis in tria elementa 43, 4.
 mortuorum corpora cur combusta
 sint a veteribus 44, 3.
 Mosa fl. 225, 19.
 motus duplex rerum principium
 38, 17. motus genera 18, 19.
 26, 14.
 Mosis miracula 111, 10 sqq. nar-
 ratio de hominum creatione
 117, 21.
 mugitus terrae tremantis 350, 4.
 muli patriciorum curribus iuncti
 135, 7.
 mulieres Veneri sacra faciunt 80, 12.
 Mummius 90, 20.
 mundum quomodo Aegyptii descri-
 pserint 49, 2. quibus viribus
 contineatur 19, 8.
 murium icuscula augentur ac mi-
 nuuntur iuxta lunae varietates
 282, 14. murium turba magna
 327, 4. agrestium generatio 319, 7.
 329, 1. murium generatio 322, 20.
 murium terrestrium interitus 316, 3.
 murus de coelo tactus quid porten-
 dat 343, 10. 344, 8. 345, 4. 347, 13.
 muscae unde existant 86, 11. musca
 non intrabat in templum Saturni
 116, 18. muscarum interitus 329, 10.
 muscae partes 18, 17.
 mustum vinum 3, 9.
 Mygdonius fl. 227, 22.
 myrias quomodo scribatur 15, 20.
 myrtus Veneri sacra 80, 15.
 mysterium 3, 9. 72, 9. *mysteria Or-
 phica* 72, 22. Matris Magnae 39, 22.
 mythici 66, 20. 342, 13.
 Nasamonitis 302, 7. Nasamoniacus
 ager 352, 2. 356, 5. Nasamones
 piscibus subiecti 382, 23.
 naufragia dira 348, 12.
 naves incensae 347, 17.
 navigatio periculosa 347, 8.
 Naxum Iuppiter translatus a Creta
 83, 22.
 nebula fusa quid significet 296, 15.
 nebulosum coelum in regionibus
 ad Euphratem praesignificatum
 239, 17.
 necessitas 23, 4. 55, 4. eius filiae
 Parcae 93, 2.
 negotiatores Maiiae ac Mercurio sup-
 plicant 90, 17.
 Nemesis 6, 17.
νηνεμία unde dicatur 104, 21.
 nenia unde dicta 146, 1.
νέος Σάρδεις i. e. novus annus
 39, 12.
 nepa unde dictus scorpius 154, 8.
 nepeta planta 154, 19.
 nepos 154, 2.
 Cornelius Nepos 257, 17.
 Neptunus Venetorum praeses 43, 10.
 66, 10. quando ei sacrificarint
 Romani 117, 13.
 Nerina dea Sabina 75, 20.
 Nero imp. 238, 19. eius statua in
 templo Hierosol. 100, 14. Nero-
 nis interitus 277, 18. nero quid
 significet 75, 22.
 Nerva 60, 22. 61, 2. forum Ner-
 vae 51, 9.
 Nicomachus 49, 7. 81, 3.
 Nicomedes Bithyniae tyrannus
 106, 17.
 Nicopolis ubi sita et a quo condita
 240, 13.
 P. Nigidius 285, 4. Tagae inter-
 pres 276, 22. eius diarium toni-
 truale 306, 1. commentatio de
 somniis 341, 16.
 Nilus 75, 5. Osiris 70, 13. eius exun-
 datio, nomina, exundationis cau-
 sae 96, 12 sqq. Nilus incremento
 maiore abundans 291, 2. refinens
 332, 5. fluens parcius 290, 6.

- Nilus Bacchi pater 72, 19. Her-
 culis 82, 18. Vulcani 91, 10.
 Nisibis urbs 228, 1.
 Nisus Bacchi pater 72, 23.
 noctua Minerva sacra 74, 22.
 nomen Silviorum unde habuerint
 reges antiqui 137, 3. Valerii Pu-
 blicolae 138, 4. 145, 15. unde
 plura nomina Romanis in usu et
 unde petita 137, 20. Numa pri-
 mus duo habuit 137, 13. nomi-
 num aliquorum significatio 138, 11.
 nomenclatores 213, 15. eorum mu-
 nus 201, 10.
 Nonae 32, 6. 33, 3. 37, 17. nefa-
 stae habentur 33, 12. quintanae
 vel septimanae 34, 4.
 notariorum scholae et militiae ter-
 minus 199, 12. 202, 7. multitudo
 199, 9. 260, 10. longa militia
 202, 16. 224, 17. duo quotannis
 cingulo liberati 203, 8. cur in
 duos ordines divisi 202, 15 sqq.
 ex iis lecti deputati 204, 6. de
 iisdem Arcadii lex 204, 1.
 noti venti 104, 6.
 November mensis 108, 17.
 nox omnium mater 13, 10. nox nu-
 bila 361, 7.
 Numa annum ordinat adiectis Ia-
 nuario et Februario 8, 18. 9, 13.
 50, 13. regiam vestem instituit
 10, 6. numos signat 9, 18. pala-
 tium ad legem sacerdotalem in-
 stituit 9, 20. alia de eo 12, 17.
 17, 10. 31, 9. 51, 17. 92, 3.
 119, 10. 137, 13. 279, 16. 292, 11.
 numerus par et impar 31, 9. 79, 18.
 Numidia 303, 18. geminis subiecta
 382, 7.
 numina irata 329, 7. 347, 5.
 Numinius 45, 16.
 Numitoris filius ab Amulio interfe-
 ctus 115, 4.
 numus a Numa dicitur 9, 19.
 ad nuptias mensis Iunius non aptus
 92, 19.
 Nymphae 73, 17.
 Nyssa Bacchi nutrix 72, 11. Her-
 culis mater 82, 20.
 Oasis 304, 18. 354, 5. Oases li-
 brae subiectae 382, 15.
 obeliscus in circo 6, 9. tres obe-
 lisci in agone quid significant
 43, 3.
 obsecrationes irritae 356, 10. ob-
 secratio facienda propter diras
 obnunciatas 331, 3. adversus flu-
 mina 335, 22.
 de Occidente praesagia 297, 22.
 332, 7. 10. 333, 6. 334, 14. 19.
 335, 8.
 Oceanus 100, 12. 355, 5. Euryno-
 mes pater 79, 2.
 Ocellus Pythagoreus 19, 13.
 Octavius 101, 8.
 October mensis 107, 1. sementilis
 dicitur 109, 9.
 officium praefectorum praet. quale
 initio fuerit 196, 4. eius cata-
 logi 196, 5. 198, 10. quas ob
 causas corruerit 242, 15. 249, 7.
 eidem concessa requies 209, 13.
 ogdoas 49, 6.
 olei inopia 336, 5.
 Olympias 95, 22.
 Olympias ventus 104, 9.
 Omphale 258, 18.
 Onosander 159, 7.
 Ophiuchus idem qui Aesculapius
 108, 14. sidus quando occidat
 368, 22.
 Opica i. q. Laurentum 6, 20.
 Opice loqui 6, 21.
 oracula 23, 8. 29, 21. 31, 17. 92, 13.
 96, 9. 105, 1. 106, 20. 144, 5.
 177, 22. 235, 11.
 Orchenia 304, 5. 353, 6. leoni
 subiecta 382, 9.
 de Orco deo memorat Iamblichus
 114, 21.
 Oribasius 103, 22.
 de Oriente praesagia 295, 1. 296, 6.
 310, 17. 322, 13. 330, 18. 334,
 5. 22. per Orientem gentes mol-
 liores 303, 1.
 Orontes fl. 247, 2. 273, 7.
 Orpheus 8, 11. 18, 11. eius placi-
 tum de monade 16, 3. de hexade
 24, 7. de heptade 24, 16. Or-
 phicus versus 68, 22. Orphica
 sacra 72, 22.
 Osiris sol 15, 5. Nilus 70, 13.
 Ostia urbs 136, 13.
 ostreae argentur iuxta lunae varie-
 tates 282, 12.
 Otho 277, 21.
 ovatio 53, 3.
 P. Ovidius 52, 21.
 ovis sacrificatur Veneri in Cypro
 80, 19.
 Oxiana 301. 20. 355, 20. aquario
 subiecta 382, 21.
 Pactolus fl. 258, 9.

- Paeonia 226, 1.
παγκρατῆς Bacchus 73, 13.
 Palaeste unde dicta 240, 12.
 Palaestina 351, 4.
 Palatinus mons 118, 7.
 palatium 9, 20, 11, 21.
 Palladium 42, 3.
 Palladius magister officiorum 189, 15.
 paludamentum qualis vestis 169, 8.
 Pamphylī 73, 11.
 Pamphylia 302, 6. 356, 6. piscibus
 subiecta 382, 23.
 Pan quibus parentibus natus 102, 17.
 duo Panes *ibid.*
πάνδημος Venus 78, 16.
 Pandora 7, 10.
 Pannonia unde dicta Paeonia 226, 1.
 panther unde dicatur 73, 15.
 par numerus 16, 15.
 paragoda vestis 134, 10. 179, 1.
 aurigamma 169, 14.
 Parcae 48, 5. 93, 2.
 parentalia 63, 18.
 parentes 141, 14. 17.
 parma 129, 11.
 Parmenides 8, 6. 20, 7.
 parricida quid sonet 141, 13.
 parthica quid et unde dicta 178, 18.
 Parthica 278, 3. 286, 3. 15. 289, 1.
 290, 20. 297, 15. 305, 6. 332, 6.
 333, 16. 347, 19. in eam M. Crassi
 expeditio 280, 8. tauro subiecta
 382, 4.
 partus prodigiosus 92, 15. quo-
 modo averruncetur 92, 10.
 Pasiphaë 79, 6.
 Paternus 159, 4. *ἐν πρώτῃ τακτι-
 κῶν* 128, 2.
 patricii 86, 6. 133, 15. centum
 10, 20. sexaginta patriciorum
 collegio libri Sibyllini custodiendi
 mandantur 71, 10. quomodo in
 publicum prodierint 135, 5. mu-
 nificentiam affectantes 135, 21.
 eorum clientelae 314, 12.
 Patricius Ianus 51, 1.
 patrimonius 191, 19.
 Patron 159, 8.
 Patulcius Ianus 51, 3.
 Paulus consul 241, 15.
 Paulus iuris consultus 162, 8.
 Paupertas Amoris mater 117, 20.
 pavo Iunoni sacer 60, 2.
 pectunculi augentur ac minuuntur
 iuxta lunae varietates 282, 12.
 pecuaria lues 298, 4.
 pecudum sanitas 322, 7. interitus
 317, 1.
 pecunia unde dicta 137, 8.
 pedanei iudices 201, 19.
 pedum esu abstinendum per men-
 sem Maium 90, 15.
 Pelusium festum 75, 11.
 pentas 22, 14. 87, 3.
 perdives Veneri sacrificantur 79, 12.
 Pergamenae membranæ 11, 15.
 Persae 334, 14. 352, 13. cum Iu-
 liano bellantes 102, 20. quomodo
 in bellum eant 227, 7. quomodo
 debellandi 227, 15. victi a Cor-
 bulone 227, 20. Antiochiam in-
 cendio delent 246, 20. qua causa
 utentes Romanos aggredi soliti
 245, 5. 9. eorum bella cum Iu-
 stiniano 221, 17. 248, 8. bellum
 cum Anastasio 245, 18. ad Oron-
 tem usque penetrant 273, 6.
 Perseus 60, 8.
 Perseus Macedoniae rex superatus
 284, 5.
 Persia 302, 23. tauro subiecta
 382, 4.
 persicium 174, 20.
 Persius poeta 135, 19. 145, 9.
 153, 13.
 personalia quid et quanta cura con-
 fecta 214, 11.
 Pessinus urbs unde dicta 269, 6.
 Petosiris Zoroastræ assectator
 274, 13.
 Petronius 153, 15.
 Petrus magister officiorum scripsit
 de magisterio 189, 19. eius do-
 ctrina, virtutes, cum Lydo con-
 suetudo 190, 6.
 Phaenon 24, 9.
 Phaethon 22, 10. Phaethontis ca-
 sus 115, 6.
 phalli cur in Bacchi sacris 73, 8.
 Phazania 302, 6. piscibus subiecta
 382, 23.
 Pherecydes 17, 3. 53, 5.
 Philadelphia Lydiae urbs 45, 6.
 218, 22. 349, 8. parvae Athenae
 75, 12.
 Philippus astrologus 59, 7. 76, 6.
 Philippi praef. praet. statua 175, 4.
 Philolans 8, 10. 24, 19. 76, 16.
 philosophi 79, 15. 110, 14.
 phoca fulmine non laeditur 49, 22.
 111, 2. 341, 7. phocarum pelli-
 bus inducuntur vela navium 50, 1.
 341, 8.

- Phocas virtute insignis 267, 5. munificus 268, 1 sqq. pius 269, 14. in captivos misericors 269, 19. praefecturam suscipit 270, 15. divina ope conservatus 271, 4.
- Phoenicia 289, 2. 20. 204, 5. 353, 6. leoni subiecta 382, 9.
- Phoenicum inventa 5, 15. eorum lingua quomodo dicitur deus 74, 12. 112, 13. Astarte eorum dea 80, 4.
- Phosphorus 23, 9.
- Phrygia 303, 18. 352, 18. 355, 16.
- Phthas apud Aegyptios Vulcanus 91, 11.
- Phylarchus 116, 16.
- physici 30, 13. 33, 20. 102, 12.
- physiologi 77, 8.
- pilis militum insidentes stellae 278, 13.
- pinus a dendrophoris in palatium fertur 75, 14.
- piper 58, 12.
- piratae 343, 6. 344, 6. 348, 15.
- Pisander 258, 11.
- piscium copia 307, 6. 319, 5. 327, 4. 330, 7. 333, 23. proventus 324, 15. interitus 328, 19. 330, 15. 333, 11. subversio 348, 13. pisces marini 323, 18. eorum copia 327, 23. interitus 331, 4. pisces minores 338, 10. fluviatiles 308, 6. eorum subversio 344, 3. piscinus sideris ortus 72, 6. occasus 74, 9.
- pistores Vestae ferias agunt 93, 5.
- pithus cometes 47, 6. 101, 16.
- placentae 54, 11.
- Placentia urbs 54, 12.
- Placotum 229, 3.
- planetarum musico concentu feruntur respondentibus vocalibus 14, 1. quinque praeter solem et lunam 22, 20.
- Plato 36, 8. 41, 17. 45, 2. 56, 5. 75, 2. 78, 15. 92, 5. in Phaed. 4, 11. in Phaedr. 8, 20. 19, 17. in Rep. 19, 18. in Tim. 73, 10. 86, 20. in Symp. 117, 18. eius sententia de finibus 45, 18. de Venere 48, 20. de diversis inimicis 117, 6.
- in plaustris Romae civium vitia eludebantur 45, 3.
- plebs 317, 18. 318, 17. illudit magistratibus 57, 4. cur urbem reliquerit 147, 4. insolens 155, 18. plenilunium 21, 14. 34, 1.
- C. Plinius 276, 23.
- Plutarchus 3, 6. 70, 12. 113, 21. 187, 2. in Symp. 17, 14.
- Pluto quid significet allegorice 107, 10. 114, 22. cur *Ἄιδης* dicitur 76, 13. eius canis 43, 5.
- pluvia crebra 317, 23. parca 287, 23. larga interdum causa terrae motuum 349, 14. ningere mixta 361, 26. pluviae prodigiosae 280, 1. pluvia sementibus utilis 329, 11. nociva 310, 1.
- podagrae remedium 56, 10. 92, 11.
- poeta 85, 12.
- pogonias 47, 6. 101, 15.
- Polemon 116, 6.
- Polles Aegiensis 274, 22.
- Pollux 279, 3.
- pomorum penuria 313, 10. interitus 320, 2.
- Pompeius Mithridatis victor 48, 11. aemulus generique Sullae 165, 13.
- Pomponius 160, 19.
- Pontus 356, 7. eo usque frigus immitte 238, 3.
- pontificales libri 62, 6.
- pontifices infulati 10, 4. pontifices 147, 11. 151, 10. 156, 8. unde dicti 41, 21.
- Popanion Ianus 51, 21.
- populi secessus 329, 22.
- populus arbor folia solstitio circumagat 282, 6.
- Porphyrus 105, 14. eius locus de igno aeterno Vestae 48, 16. 114, 25.
- porracei 65, 20.
- Portae Caspiae 244, 13. descriptae ab Arriano 246, 9. castellum in iis contra barbaros a Persis aedificatum causa belli 245, 2. 246, 4.
- porticus insignes Cpolis 266, 3.
- Porus Amoris pater 48, 21. 117, 20.
- Posidonius 83, 5.
- potestas quaedam Ianus dicitur 52, 13.
- praecones 202, 4.
- praefectura praetorii 174, 3. 184, 22. 236, 5.
- praefectus urbi 10, 13. 146, 15.
- praefectus annonae militari 230, 20.
- praefectus praetorio unde originem habuerit 131, 22. magna eius potestas 132, 10. quomodo appellatus Romae, quomodo in castris 171, 5. eusdem initio ges-

- sit 175, 1. eius insignia 184, 3. certam domicilium initio non habuit 185, 5. quantus eius in iudicio labor 209, 1.
- praefectus praet. Orientis 228, 5. cur creatus 226, 17.
- praefectus Scythiae 192, 5. 19. praefracta fulmina quid sint 340, 2. praesagii ratio 111, 6. praesagia in capitibus hominum facta 279, 6. Praetextatus 52, 10.
- praetor urbanus 10, 15. 151, 13. 156, 7. 171, 15. 193, 12. 194, 14. fideicommissarius 161, 1. peregrinus 151, 14. 156, 10. tutelarius 161, 1. 194, 6. praetorum magistratus annuus 156, 10. praetores a Constantino creati 194, 4.
- pragmatica 209, 4. pragmaticum Iustiniani de Lydo 222, 1. preces publicae pro salubritate anni 71, 15.
- primiscrinii 198, 15. eorum munus et adiutores 205, 18. primitiva puneta quid 278, 6. princeps quis et quid proprium eius 129, 9. 13. principes Romani non appellandi domini 125, 19.
- principia rerum tria 18, 11. privilegia 10, 23. probatoriae 196, 14. quo pretio datae 260, 20.
- procellae vehementes 336, 7. Proclus 20, 3. 87, 20. 116, 19. 276, 5.
- Proclus quaestor 214, 22. 219, 6. procreandi instrumentum 25, 21.
- predictator 151, 19. prodigia 111, 7. de rebus magnis admonentia 315, 16. nec opinata 329, 17. averruncata 344, 16. Prometheus Iovis pater 84, 6. promoti eorumque catalogi 160, 14. 196, 4.
- Proserpina frugum praeses 30, 9. mater Bacchi 72, 13. vis quae seminibus inest 107, 10. eius raptus 107, 11. Proserpina luna 114, 22.
- providentia omnia geruntur 350, 13. Prusias Bithyniae rex 93, 18.
- psalis* quid 45, 7.
- psyche eruca 106, 12. Ptolemaeus rex 11, 8. Ptolemaeus mathematicus 102, 10. 274, 22. 283, 16.
- publicus locus de coelo tactus quid significet 343, 6.
- Pudicitiae quando sacrificarint Romani 117, 12.
- pulegium florens sub ipso solstitio 282, 8.
- pulices unde existant 86, 11.
- Punicum bellum 95, 9.
- purpura 10, 7. purpurae duo genera 178, 16.
- putei aquam turbidam emittens 283, 1.
- pyramis in stadio 6, 2. 17. pyramis mathematica ratione describitur 86, 18.
- πυργενής* Bacchus 73, 12.
- Pyriphlegethon memoratus ab Hermete Aegypto 114, 17.
- πυρίτρος* Bacchus 109, 19.
- Pyrois 17, 16. 67, 21.
- Pythagoras Numae aequalis 8, 18. eius sententia de planetarum concentu 14, 4. de monade 15, 8. de animo 21, 4. de pentade 23, 4. de luna 36, 11. alia 69, 10. 73, 11. 92, 8.
- Pythagorei de ferro quid sentiant 12, 23. diem primam hebdomadis *μίαν* appellant 14, 11. eorum placitum de triade 20, 13. de die septimo 21, 13. de heptade 30, 20. de dyade 93, 19. alia 28, 14. 51, 14. 299, 19.
- quadrata figura 89, 6. quadratus numerus 77, 8.
- quaestor et quaesitor quo differant 140, 5. quaestores a quo creati 139, 16. unde dicti 139, 18. 141, 9. candidati 139, 20. 142, 8. parricidii cur creati 141, 12. classici quando creati 141, 22.
- quaternio 77, 9. 86, 16.
- queror quid sonet 140, 21.
- quinarius numerus 22, 16. 23, 2. 87, 5.
- Quintilis mensis 94, 18.
- Quirinus Ianus 51, 2. Augustus 101, 9. Romulus 125, 3.
- Quiris Sabinorum oppidum 125, 12. quotidiana 213, 20. 214, 3. 262, 23. raphanis abstinendum mense Aprilis 81, 2.
- ratio 4, 12. 14, 20. eius tres species 18, 15. rationalis natura 19, 18. ratio impar 45, 15. Mercurius 73, 5.
- rationalium munus 200, 8.
- recinum 205, 9.

- regendarii 198, 18. 215, 7.
 reges antiqui cur Silvii appellati
 137, 4. reges et sacerdotes iis-
 dem honoribus affecti 116, 11.
 regesta quid 194, 9. unde dicta
 213, 21.
 regium nomen quid sonet 123, 3.
 ῥῆγραι σεισμοί quid sint 349, 20.
 350, 2.
 religiones minime spretae in civi-
 tate 334, 8. sanctius cultae 320, 3.
 Remus Romulo maior 125, 2.
 Renatus 159, 6.
 reptilia 311, 12. 312, 12. 319, 3.
 324, 23. 325, 8. 326, 22. 330, 12.
 335, 2.
 Rhaetici montes 225, 12.
 rheda 12, 14.
 Rheni fons et cursus 225, 14. in
 Mosam influit 225, 19.
 Rhegium unde dictum 93, 13.
 Rhintus Pythagoreus 153, 4. eius
 metro usi poetae satyrici 153, 11.
 Rhintonica comedia 152, 17.
 Roma condita 7, 12. 85, 4. tria
 eius nomina 85, 9. politicum
 eius nomen 85, 14. arcanum no-
 men 85, 10. 15. quomodo con-
 dita 115, 11. septem montes Ro-
 mae 118, 6. diarium tonitruale
 Romae peculiare 331, 17.
 Romanorum de Baccho placita 73, 1.
 Romani initio omnes militavere
 152, 5. quomodo civitatem divi-
 serint 160, 9.
 Romulus Romam condit 7, 12. 85, 3.
 Martis filius 7, 18. annonas dat
 militibus 69, 17. Romuli mater
 Ilia 86, 9. Romulus nomen Au-
 gusti 101, 11. eius imperium
 quale fuerit 123, 3. 125, 1. Qui-
 rinus dictus 125, 3. eius exer-
 citus qualis 128, 5. 129, 22. du-
 plicatus post raptas Sabinas 133,
 18. Romuli ac Remi genitura et
 fata 115, 4.
 Rubrum mare Africae limes 237, 11.
 Rufinus praef. praet. 175, 21. 216, 19.
 233, 13.
 russati 43, 9. 65, 19.
 C. Rutilius 95, 10.
 Sabaoth 74, 13. 112, 18.
 Sabazius 72, 12.
 satellites 84, 21.
 Sabinus quid 4, 1. Sabinorum lin-
 gua 54, 1. 92, 20. Sabinorum
 dea Nerine 75, 20. sacerdotes aeneis forficibus tonden-
 tur 12, 22. sacerdotes olim ma-
 gistratus 119, 3. 120, 2.
 sagitta sidus 361, 15. quando oc-
 cidat 360, 25. 361, 2.
 sagittarius sidus 109, 4.
 Salii a Numa instituti 51, 18.
 Sallustius 119, 14. 201, 13.
 Sallustius praef. praet. 244, 23.
 salpitr cometes 102, 11.
 Samius placentarum inventor 54, 16.
 Samocus historicus 226, 12.
 saucus lingua Sabinorum quid signi-
 ficet 92, 20.
 Sandon 258, 19.
 Sandones 258, 22.
 sandyx planta et qualis vestis 258, 12.
 sanguine pluit 280, 3.
 sanitas definitur 60, 14. quid ad
 eam tuendam adhibendum sit
 mense Martio 68, 12.
 saporum genera 47, 9. 106, 1.
 Saraceni 103, 19.
 sarcinaria unde dicta 180, 13.
 Sardiani 3, 10.
 Sardinia 64, 21.
 Sardis apud Lydos et annus et urbs
 dicitur 39, 7. 84, 3.
 Sardonius risus 64, 22.
 Sarmatae 301, 20. aquario subiecti
 382, 21.
 sarraca 130, 13.
 satura corbis 11, 17.
 Saturnalia 40, 7.
 Saturnus cur liberos suos devorasse
 dicatur 3, 1. Saturni ara in Circo
 6, 6. Venetorum praeses 43, 10.
 66, 10. Veneris pater 78, 13. a
 filio regno eiicitur 83, 13. Vul-
 cani pater 91, 11. Saturnus plana-
 neta 14, 2. omnium planetarum
 summus 25, 6. frigidus 58, 2.
 Saturnus Croniae urbis conditor
 116, 5. praest ordini Titiano
 117, 2. ab eo administrantur
 tonitrua ad austrum vergentia
 300, 11. ei quando sacrificarint
 Romani 117, 14. eius templum
 cui non licuerit ingredi 116, 16.
 Satyri 73, 20.
 schedarium 205, 8.
 scholae 199, 12.
 scintilla superne in terram labens
 quid significet 279, 20. scintillis
 aer repletus 230, 23.
 Scipio novi numi auctor bello Pu-
 nico secundo 56, 18.

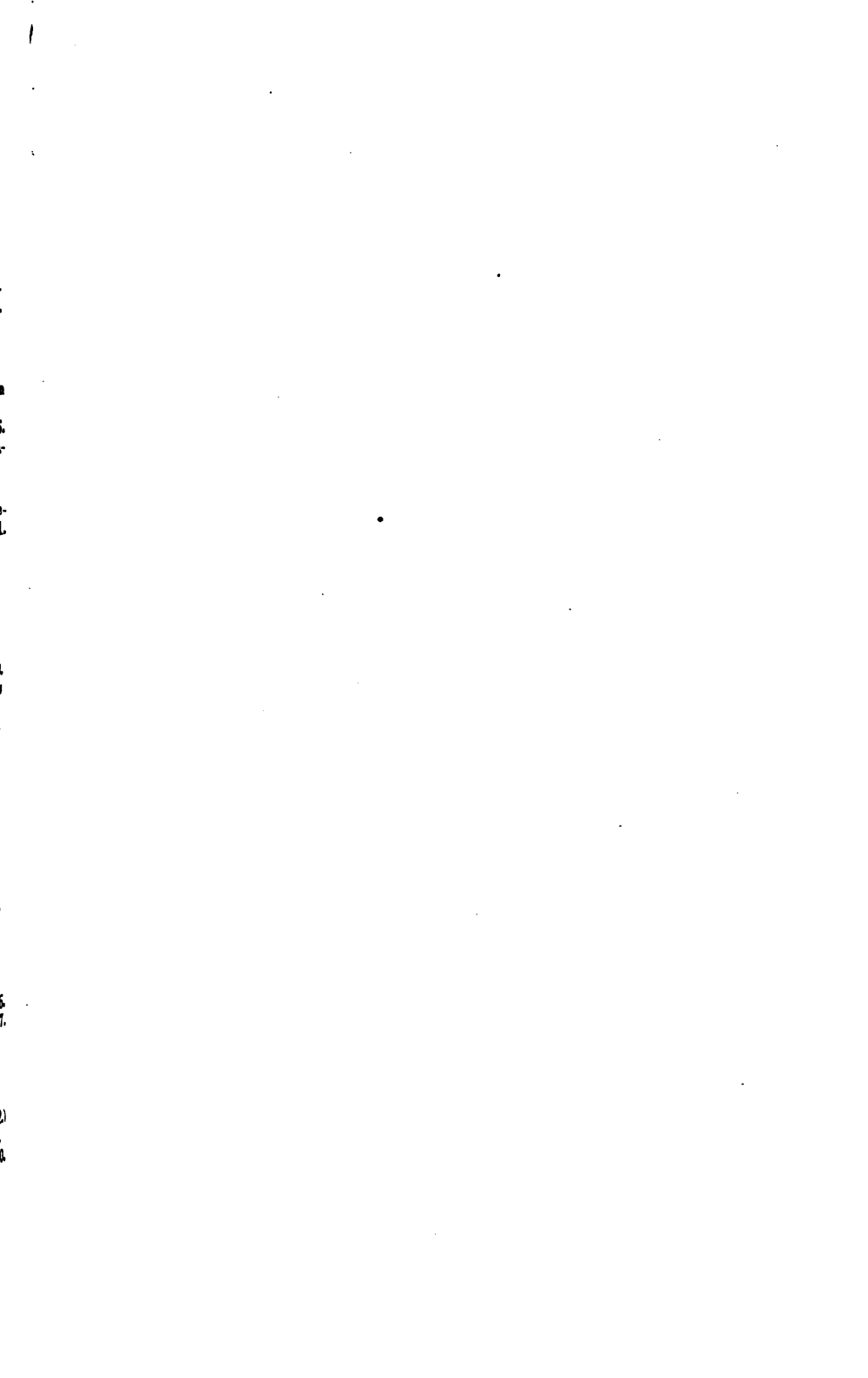
- scorpius sidus 67, 10. 108, 14. 382, 13.
 scorpius hieme torpescens pedes suos depascitur, vere novos recipit et tactu calaminthae adstringitur 154, 12.
 scriba praetoris 11, 7.
 scriniarii 215, 15. quando et quomodo in rem publicam introducti 224, 21. quomodo officio adnumerati 228, 13. eorum munus 223, 8. unde appellati 228, 10. statua Theodosio ab iis posita 229, 2. eorum potentia aucta 229, 9.
 scrinium quid sonet 228, 10. scrinium operum quis instituerit 146, 22. scrinia 198, 22. 203, 7. 207, 14.
 scriptores aliquot satirarum 153, 10. rei militaris 159, 4.
 scutulata quae vestimenta appellata 128, 23.
 scutum quid sonet 128, 19. quo differat a clipeo 129, 3.
 Scythia 192, 5. in ea haud cadunt fulmina 339, 2. 348, 16.
 secretarii 205, 12.
 a secretis 204, 10. 213, 5. 221, 2.
 secretum quid et unde dictum 205, 3.
 secundarius numerus non purus 16, 20. 48, 3. eius usus in feriis interdictus 17, 11.
 Secundianus consul 218, 22.
 securis insigne magistri equitum 184, 3. cui soli relicta 184, 16.
 aeditio Nica 283, 8.
 segmenta quid 169, 20. segmentis soli imperatores usi 178, 21.
seisra genus terrae motuum 349, 20.
 sella consulis 145, 10.
 Semele 72, 17.
 sementes ob telluris madorem amissae 356, 11.
 Sementilis October 109, 9.
 sementivae feriae 30, 3.
 sementis animalis ratio 30, 10. ceterorum seminum 107, 8.
 senarius numerus 23, 13. 92, 6.
 Seneca 96, 20. 97, 10.
 sensus quinque 25, 20.
 Septembris mensis 105, 3.
 septenarius numerus 24, 19. 30, 14. 17.
 septentrionales gentes cum Africanis communicantes 289, 11.
 septimestris partus 26, 9. 96, 5.
 Septimius praef. praet. 171, 17.
 Septimontium sacrum 118, 5.
 Septum appellatum fretum Gaditanum 287, 17.
 Seranus dictator 145, 6.
 Sergius praef. praet. 186, 1. 214, 22. 243, 7.
 serendi et plantandi tempus idoneum 21, 19.
 Serica 304, 17. 354, 4. scorpionibus subiecta 382, 15.
 serica vestis 42, 12.
 serpentes bestiae iumenta vexantes 345, 16.
 servi 309, 22. 314, 5. 322, 10. 22. 323, 14. 327, 21. unde dicti 129, 16.
 sesamum 54, 17.
 Severium balneum 265, 19.
 Severus imp. 265, 19.
 Sextilis mensis in honorem Augusti Caesaris Augustus dicitur 101, 5. 304, 1.
 Sibyllini libri 56, 9. 70, 21.
 sica 175, 5.
 Sicania olim Sicilia dicebatur 93, 14.
 siccitas terrae motuum causa 349, 11.
 Sicilia 304, 5. 349, 10. 353, 7. olim non insula 93, 9. Saturni regnum 83, 17. Vulcani patria 91, 12. leoni subiecta 382, 9.
 siderum motus 19, 1. eorum vis unde pendeat 44, 5. de siderum ortu diarium Cl. Tusci 357, 1.
 signa sive symbola deorum 10, 21. regia 284, 12. cui signo climata terrestria subiecta sint 381, 20.
 silentium, silentiarii 12, 1. 183, 5.
 silva fulmine tacta 345, 11. 347, 17.
 simulacra sudantia 282, 20.
 singulariorum munus et nomen 199, 19. 200, r.
 Sinon Virgilianus 103, 7.
 Sirius 46, 20.
 Sirmium urbs 226, 3.
 Sisena 269, 10.
 sitonae 200, 11.
 sitonia 231, 5.
 Socrates in Platonis Phaedone 4, 11.
 Sogdiana 301, 21. 355, 20. aquario subiecta 382, 21.
 sol planeta 14, 5. 22, 20. eius nomina 15, 1. ad monadem refertur 15, 10. eius natura 16, 8. 36, 19. 73, 14. conversiones 21, 11. distantia a terra 37, 2. sol in libra 40, 14. in aquario 59, 14.

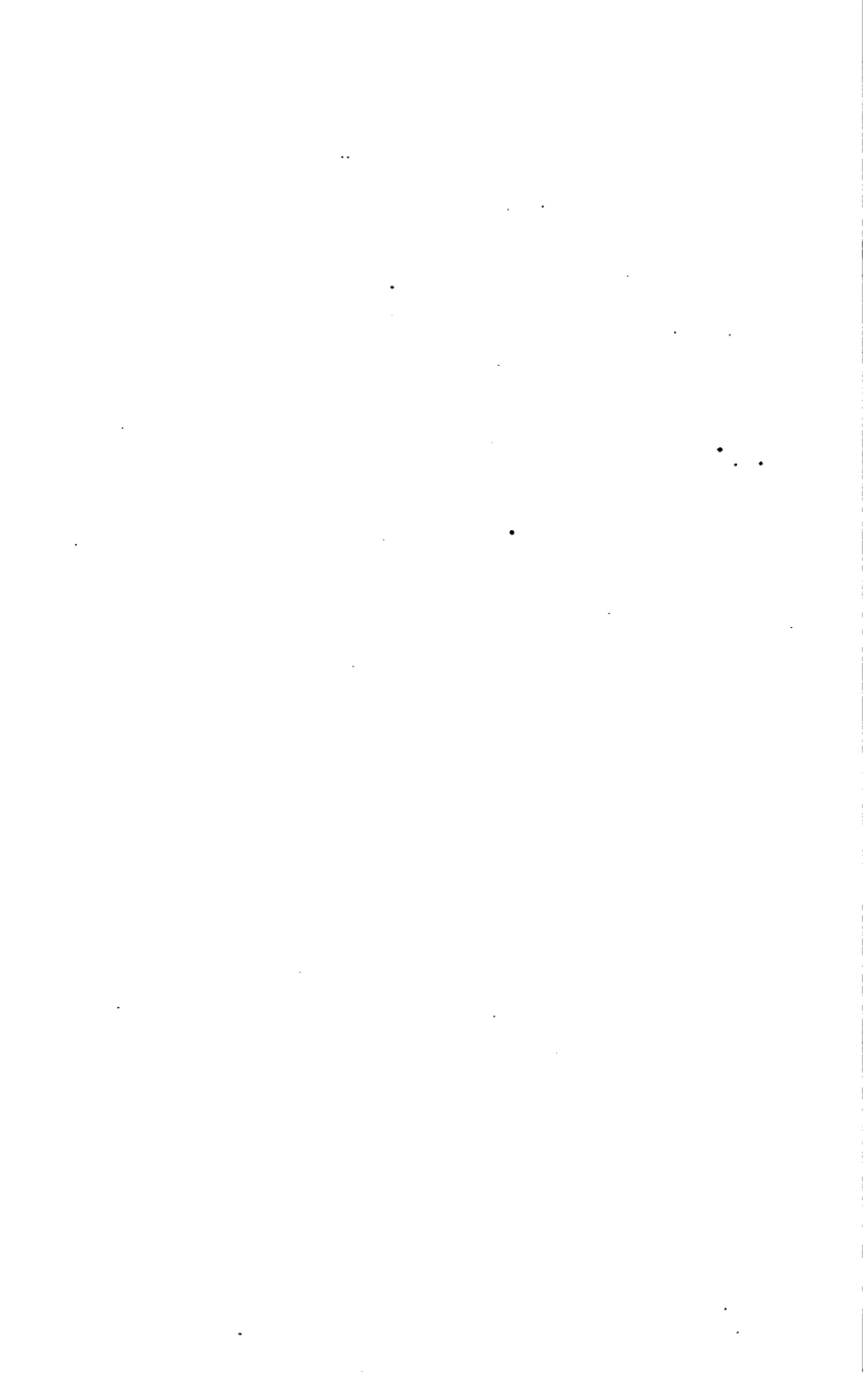
- in tauro 77, 17. sol Hercules 81, 4. sol in ariete 105, 8. in sagittario 109, 4. solis defectus quid significet 91, 19. 294, 4. 18. sol fulminum causa 342, 12. solus universales habet efficientias 283, 19. omnis caloris dispensator 342, 2. specie omnibus sideribus antecellit 301, 6. solis defectus a Thalete praedictus 284, 2. ab Hipparcho 281, 17. a Sulpicio Gallo 234, 5. e sole saxum casurum praedixit Anaxagoras 281, 9. sol in fulgurali disciplina observatus 341, 22. 342, 15. et in disciplina augurali ab Aegyptiis 300, 21. soles complures eodem tempore 277, 12. soli genitori celebrata Agonalia 118, 3. ei peculiaries laurus et ficus 341, 2. sol Iupiter et Helios appellatus 342, 12. eum Iamblichus Plutonem esse ait 114, 22. soli Asia subiecta 284, 9.
- Solo 159, 20.
- solstitium 56, 12. vernum 81, 12. aestivum 369, 1. aestuosum 320, 20.
- somnia divina hominibus occurrentia 320, 12. de somniis P. Nigidii fragmentum 341, 16.
- sonitus coeli 293, 1. terrae 295, 18. 298, 12. quid denunciet 297, 23.
- Sopater 52, 11.
- Sophoclis Ajax ab Augusto lat. conversus 45, 20. Sophocles laud. 96, 19. 123, 11.
- Sophro 153, 14.
- specillum Aesculapii inventum 108, 10.
- speculum cur in Bacchi sacris 73, 9.
- Sperchius fl. 42, 2.
- sphingii uvae profunduntur 333, 1.
- Sporacius ad Persas missus 245, 12.
- statua Aeneae 130, 8. Theodosii a scriniariis posita 229, 2. Iustiniani 229, 7. Philippi 175, 4. sudantes vel flentes quid portendant 282, 20.
- stellae pilis militum insidentes 278, 18. velisque navium 278, 19. duae stellae nominatae Castor et Pollux 279, 2. stella micans 299, 1. e septentrione quid significet 277, 9. stellae meridie pellucens 280, 20. stella clipei effigiem referens 278, 3.
- Stilbo 20, 20.
- Stoici 36, 8. 45, 12. 281, 22.
- strena 53, 18.
- subadiuva 182, 10. 201, 22.
- sucularum ortus 103, 7. imbrem efficit 281, 23. earum occasus 117, 23. 364, 15. 378, 20.
- sudores statuarum 282, 20. viscerum ovorum quid significant 282, 23.
- Suetonius 131, 3. 147, 2. Caesarum vitas Septimio dedicavit 171, 15.
- suggestiones 220, 14.
- suilla carne vescuntur Aegyptii 78, 2.
- Sulpicius Gallus solis defectum praedixit 284, 5.
- sus aestas 77, 21. Mars 78, 1.
- Sylla 165, 5 sqq.
- synthemata cursus publici 176, 14. 234, 5.
- Syphax 95, 9.
- Syri quomodo aquam dicant 88, 11.
- Syria 286, 6. 305, 2. Veneris mater 78, 21. Euphratensis 289, 20. media 354, 14. Syria virgini subiecta 382, 12.
- tabes quando metuenda 299, 7. tabes thoracum 317, 13.
- tabulae duodecim 141, 5. 146, 13.
- Tagae origo 276, 1. eundem Mercurium inferum esse Graeci opinantur 276, 4. Tages apud Italos auctor disciplinae auguralis 275, 1. ei attribuitur a nonnullis scriptum Tarchontis 275, 20. ex eius libris excerptum tonitruale Nigidii Figuli 306, 1. et vaticinia Vicellii 350, 19. Tagae interpretes 276, 21.
- Tarchon haruspex 275, 5. 11. 19. Tarchontes duo 276, 11.
- Tarentinae placentae 54, 14.
- Tarentinus orator 25, 2.
- Tarentum 54, 15.
- Tarquinius Priscus 77, 21. 127, 15.
- Tarquinius Superbus 64, 16. 23. 144, 1. 173, 19.
- L. Tarquinius rex sacrorum 275, 6.
- Tartarus flammea zona est secundum Hermetem Aegyptium 114, 17.
- Tartessus, Gadir, Gades 287, 12.
- Tarutius mathematicus 7, 15.
- Tatius 135, 14.
- Taurocilicia 289, 20.

- taurus cur Europae amore captus 303, 2. taurus sidus 7, 17. 77, 17.
τέλειος λόγος liber Hermetis Aegyptii 114, 13.
 Tellus mater Bacchi 72, 15.
 tempestates quibus coloribus signentur 43, 15. aëris commutatione efficiuntur 60, 6.
 templi auguralis regiones 343, 15.
 templum princeps Cpolis 265, 11. sanctorum angelorum 269, 12.
 tempus quomodo dividatur 38, 5. tempus Hercules 81, 3. t. quomodo in iudicio indicatum 182, 10. quantum causis sacris concessum 182, 2.
 ternarius numerus proprie dicitur numerus 18, 8. primus numerus 77, 1.
 Terpander Lesbium 72, 11.
 terrae forma 45, 11. terrae motus deprecato 88, 17. terrae motus mense Maio 91, 5. terrae motus qua re praesignificentur 286, 22. terrae motuum causa 348, 21. genera 349, 17. de terrae motibus fragmentum Vicellii 350, 18. terrae motus quid portendat 294, 8. terra desidens interdum coenum eructat 350, 4. terra de coelo tacta 293, 14. fremitus terrae 297, 7. 349, 21.
 tetras 21, 2. 86, 15.
 testamentum vetus 61, 9. 111, 6.
 Thales 36, 17. 284, 2.
 Thabae 304, 17. 354, 5. *Ἰσχυροί* 61, 7. Aegypti 82, 19. scorpionum subiectae 382, 15.
 Thebe Herculis mater 82, 19.
 thecophori 202, 4. 215, 20.
 Theodosianus codex 176, 19. 217, 5.
 Theodosius imp. 95, 22. primus quam legem dederit 177, 9. 234, 23. minor 174, 16. 175, 21. 216, 18. 236, 18.
 Theophrastus 18, 17.
 Thraces 226, 6.
 Thracia 226, 4. 301, 15. 355, 13. 22. capricorno subiecta 382, 19. in ea saxum e coelo cecidit 281, 11.
 Thracica 249, 5. dioecesis 199, 1.
 Thrascias ventus 104, 8.
 Thrasyalces Thasius 98, 10.
 thronus cur solium appellatus 127, 5. qualis fuerit veterum regum 127, 7.
 Thucydides 239, 14.
 Thyone, mater Bacchi 72, 23.
 ad Tiberis ripam expositi Romulus et Remus 115, 9.
 Tiberius imp. 107, 16. 249, 18.
 Tigris fl. 102, 23.
 tiliacis tabulis veteres ad scribendum usi 11, 5.
 Timaeus 20, 3. 26, 13.
 Tinius 152, 13.
 tirones 109, 12. 159, 12. quare milites non appellandi 159, 15. unde dicti 160, 7.
 Titanes 72, 16.
 titulus unde dicta dignitatis inscriptio 135, 18.
 Tmolus mons 84, 3.
 toga Romuli qualis fuerit 126, 18. unde dicta 126, 20. a Lydo vocatur *φαινώλης* *ibid.* 144, 20.
 togati qui et cur advocati dicti 201, 14. 20.
τόλμα dyas 17, 3.
 toni planetarum motu efficiuntur 14, 1.
 tonitru unde oriatur 50, 6. 299, 10.
 tonitruum et fulgetrum simul fiunt 300, 3. tonitruum emortuum 334, 9. diarium tonitruale P. Nigidii Figuli 306, 1. Romae peculiare 331, 17. tonitruale Fonteii 332.
 trabea 10, 10. 126, 13. qualis vestis 127, 3.
 tractatores 215, 13.
 traditio antiqua 107, .
 Traianus imp. 55, 1. eius nomina, genus, res 60, 16. 192, 13.
 traiectiones ignium 298, 10.
 Trebatius 139, 19.
 Treveri urbs 161, 11.
 Treveri Sygambri et Franci dicuntur 161, 10. duce Brenno Capitolium aggressi, a Manlio repulsi 161, 16.
 triacontas 37, 21.
 trias 18, 3. 77, 1. 92, 7. tres triades Timaei 20, 3.
 Triballi 159, 13.
 tribuni 65, 15. quare creati 155, 13. quando 149, 22. ensem gerebant et publicis servis utebantur 155, 15.
 tribus 65, 14. unde dictae 160, 10.
 tributorum varia nomina 254, 10.
 remissio 41, 2.
 tricenarii 37, 21.
τρίωντος Hercules 81, 18.
 Trieterides 73, 1.
 tripus 31, 10. 181, 23

- triticum abundantius quam hordeum 330, 4. tritici proventus exiguus 324, 4.
- τροιτογένεια* 42, 16. 60, 4.
- Tritonis canis, 81, 20.
- trium decem numerus 32, 11.
- triumphus 3, 4.
- trivia 31, 14.
- trochiscus 182, 12.
- Troglodytae 96, 21.
- Troglodytica 304, 18. 354, 5. scorpionum subiecta 382, 15.
- Troianus equus 108, 1.
- tubarum crepitus auditus e coelo 280, 13.
- tabilustrum 75, 19.
- tufae 127, 19.
- turbo aërius 336, 3. turbo accensus 297, 6. quid significet 295, 1. 297, 24. noctu delatus 293, 20.
- turmarii 201, 21.
- Turnus 153, 15.
- Tuscorum observationes de regionibus de coelo tactis 306, 12. quemadmodum iuxta eorum disciplinam dignoscantur fulmina 338, 18.
- Cl. Tuscus sumpsit sua e sacris Etruscorum 381, 9. Cl. Tusci diarium totius anni 357, 1.
- Tyndareus Helenam filiam diis averruncis immolaturus 113, 6.
- Typhon mare 70, 13. cometes 101, 16. fulmen 340, 1.
- tyranni quo differant a principibus 123, 19. posteris quoque perniciosi 165, 1.
- Tyrrhenus Etruscos Lydorum mysteria edocuit 119, 4.
- Tyrrhenum mare Italiam alluens 339, 14.
- Τύχη* apud Homerum non invenitur, sed apud Hesiodum 41, 14. eius columna et inscriptio Byzantii 43, 10. 55, 1. 94, 4. cur bovina facie 70, 15.
- ulmi folia solstitio circumagunt 232, 7.
- Ulpianus 140, 2. 142, 6. 160, 20.
- Ulpus Traianus 60, 16.
- Umbria 93, 16.
- Umbrorum dies 13, 14.
- universi natura ex contrariis viribus orta 4, 16. universum septem rebus conspicitur 25, 21. 25, 1. legibus naturalibus compositum, consilio numinis administratur 350, 11.
- Ioannes Lydus.*
- upuae in civitatibus conspectae 283, 11.
- Urania Venus 23, 13. 79, 1.
- ursa sidus 52, 14.
- uva in balneo praefectorum praetorio 179, 6.
- vaginarum 158, 14.
- Valens scriptor rerum Caesaris 95, 15.
- Valentinianus 69, 20.
- Valerius Publicola 145, 15.
- Vandali 167, 1. 236, 21. 248, 10. principes suos Astingos vocabant 248, 13.
- Varro 51, 19. 58, 20. 71, 12. 74, 10. 88, 14. 107, 2. 20. 108, 15. 119, 13. 122, 7. 125, 8. 130, 5. 179, 15. 269, 11. 285, 4. 381, 11.
- Varus 139, 4.
- vasa quaedam in iudicio usurpata 179, 20. 182, 1.
- vectigalia remittuntur 40, 19. vectigalia populi Rom. gravia 347, 3.
- Veii 156, 16.
- velox 12, 11.
- venereis abstinendum mense Iulio 96, 10.
- Veneti 43, 11. 65, 23. Venetus color 43, 12. 66, 2.
- Venetia 66, 4.
- ventorum pugna 58, 19. 74, 10. mutatio 105, 21. venti cardinales 104, 3. ventus morbidus 326, 11. et calidus 321, 11. venti frigidi 364, 14. ventus pluvius et tonitrua coacervans 363, 19.
- Venus Martis et Vulcani uxor 18, 1. 67, 13. 72, 2. eius ara in Circo 6, 7. natura 23, 11. Romanorum patrona 29, 3. floridorum praeses 65, 22. ei Aprilis sacer 77, 6. eius allegoria et nomen 77, 7 sqq. de nominibus, variis Veneribus 78, 4 sqq. origine etc. 79, 16 sqq. honoribus 80, 12. Veneri mare proprium 302, 23. et Hippeus cometa 285, 8. Veneris natalitia 117, 19. quando ei sacrificarint Romani 117, 13. Veneris stella lunae proxima quid significet 297, 4.
- vere vel autumnu plerique motus terrae 350, 8. item fulmina 339, 1. ver aestuosum 328, 10. apricum 326, 9. veris initium 360, 7. veredi 12, 15. 200, 2. 254, 18.

- Vergiliarum ortus 107, 1. 366, 2. 374, 11. 375, 9. plerumque coniunctus cum fulminibus 339, 1. et motibus terrae 350, 9. earum occasus 376, 27.
 vermes frumento nocentes 318, 12.
 verna, vernaculus 65, 13. 155, 16.
 vernum tempus i. e. Venus 77, 16.
 verutarii 158, 17.
 versus citantur 4, 14. 22. 15, 5. 18, 5. 23, 8. 29, 21. 31, 17. 55, 6. 68, 22. 94, 1. 253, 3. 263, 8.
 Vespasianus ad imperium promotus 277, 20. sub eo solis et lunae defectus 284, 6.
 vespere ad lunam appropinquans 298, 15.
 Vesta a Romanis colitur 43, 20. eius feriae et pompa 93, 6. ignis aeternus 114, 24.
 veste barbarica uti Romanis non licuit 131, 2. vestem candidam qui gestarint 142, 10. vestis triumphalis 166, 15. vestes quaedam Augusti 169, 3. aureae Lydorum 258, 10.
 Vesuvius mons 266, 11.
 veterani 159, 3.
 apud veteres statuarum auctoritas 343, 19.
 vexilla 127, 20. 184, 3. 18.
 vexillarii 157, 13.
 vexillationes 157, 2.
 via lactea 25, 18.
 Vicellius Tagae interpretis 276, 22. eius fragmentum de terrae motibus 350, 18.
 Victor 200, 11.
 vigiles creandi causa 161, 22. magistratibus adnumerari non solent 162, 2. eorum officium 162, 5.
 vindices 242, 10.
 vinearii 153, 21.
 vinum a Lydis inventum 3, 7. vini ubertas insperata 337, 18.
 virgae species coelestis 285, 1.
 Virgilius 126, 14. 130, 11. 140, 12. 147, 7. 161, 15.
 Virginius 147, 8.
 virgo in Laconica diis averruncis immolata 113, 4.
 virides 65, 20.
 visus auditu velocior 300, 4.
 Vitalianus 244, 2. 281, 1.
 Vitellius 139, 5. 277, 21.
 vitellus 139, 6.
 vitis fulmine tacta 342, 21. insigne magistri equitum 184, 10. biarchi 184, 14.
 Vittiges 248, 19.
 Vivianus 241, 16.
 vocales Graecorum 5, 8. septem 26, 16.
 vocem quando infans edat 45, 16. 90, 22. vocum septem varietates 26, 7.
 Vocontii 281, 20.
 volucres solis defectu tamquam media nocte delabentes 280, 21.
 volucrum interitus 338, 2.
 voluptates 65, 17.
 Vopiscus 138, 12.
 vortices ignei delabentes 316, 21.
 vota publica 57, 3. 71, 15.
 Vulcaniae insulae 91, 13.
 Vulcanus primus Aegypti rex 223, 10.
 Vulcani quattuor 91, 9. Vulcanus quid significet allegorice 91, 13.
 Veneris maritus 79, 4. Apollinis pater 108, 9.
 vulturis hepar morbi comitialis remedium 96, 1.
 Xanthicus 67, 21.
 Xanthus historicus 39, 8.
 Xenocrates 34, 9.
 Xenophanes 36, 7.
 Xerxes 102, 9.
 xiphias come es 101, 15. 283, 21. 22.
 Xyaris 39, 7.
 Zeno 229, 9. 238, 7. 280, 13.
 Zenodotus 241, 19.
 zephyri venti 104, 6.
 Zephyri gigantis filius Amor 117, 16.
 Zephyrites mensis Martius 109, 7. *ζεφυρατ* quid 208, 21.
 Zeuxippus rex et forum 265, 13.
 zodiacus 9, 8.
 zonae quinque 22, 21.
 Zopyrus Herodoteus 103, 7. (115, 12.)
 Zoroaster 14, 9. 16, 10. 274, 12.
 Zoticus praef. praet. 219, 10. 221, 3.

3 2044 044 502 805

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 (617) 495-2413

